

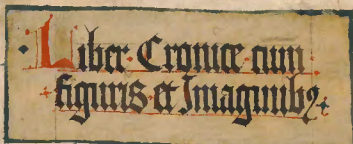
1000. Cronica
Sigismondi

Rar 287

2° Int. c. j. n.
187

= Hain^x 14508

Schedel

LIBER DOCTORIS HARTMANNI
SCHEDEL DE NÜREMBERGA

Geoffrey Schepfler 2
Gmalt 3
" 4
Gmalt 5
Geoffrey Schepfler f. 330
Gmalt 226
Gmalt 331
Gmalt 332
Gmalt 333
Gmalt 334
Gmalt 335
Gmalt 336
Gmalt 337
Gmalt 338
Gmalt 339
Gmalt 340
Gmalt 341
Gmalt 342
Gmalt 343
Gmalt 344
Gmalt 345
Gmalt 346
Gmalt 347
Gmalt 348
Gmalt 349
Gmalt 350
Gmalt 351
Gmalt 352
Gmalt 353
Gmalt 354
Gmalt 355
Gmalt 356
Gmalt 357
Gmalt 358
Gmalt 359
Gmalt 360
Gmalt 361
Gmalt 362
Gmalt 363
Gmalt 364
Gmalt 365
Gmalt 366
Gmalt 367
Gmalt 368
Gmalt 369
Gmalt 370
Gmalt 371
Gmalt 372
Gmalt 373
Gmalt 374
Gmalt 375
Gmalt 376
Gmalt 377
Gmalt 378
Gmalt 379
Gmalt 380
Gmalt 381
Gmalt 382
Gmalt 383
Gmalt 384
Gmalt 385
Gmalt 386
Gmalt 387
Gmalt 388
Gmalt 389
Gmalt 390
Gmalt 391
Gmalt 392
Gmalt 393
Gmalt 394
Gmalt 395
Gmalt 396
Gmalt 397
Gmalt 398
Gmalt 399
Gmalt 400
Gmalt 401
Gmalt 402
Gmalt 403
Gmalt 404
Gmalt 405
Gmalt 406
Gmalt 407
Gmalt 408
Gmalt 409
Gmalt 410
Gmalt 411
Gmalt 412
Gmalt 413
Gmalt 414
Gmalt 415
Gmalt 416
Gmalt 417
Gmalt 418
Gmalt 419
Gmalt 420
Gmalt 421
Gmalt 422
Gmalt 423
Gmalt 424
Gmalt 425
Gmalt 426
Gmalt 427
Gmalt 428
Gmalt 429
Gmalt 430
Gmalt 431
Gmalt 432
Gmalt 433
Gmalt 434
Gmalt 435
Gmalt 436
Gmalt 437
Gmalt 438
Gmalt 439
Gmalt 440
Gmalt 441
Gmalt 442
Gmalt 443
Gmalt 444
Gmalt 445
Gmalt 446
Gmalt 447
Gmalt 448
Gmalt 449
Gmalt 450
Gmalt 451
Gmalt 452
Gmalt 453
Gmalt 454
Gmalt 455
Gmalt 456
Gmalt 457
Gmalt 458
Gmalt 459
Gmalt 460
Gmalt 461
Gmalt 462
Gmalt 463
Gmalt 464
Gmalt 465
Gmalt 466
Gmalt 467
Gmalt 468
Gmalt 469
Gmalt 470
Gmalt 471
Gmalt 472
Gmalt 473
Gmalt 474
Gmalt 475
Gmalt 476
Gmalt 477
Gmalt 478
Gmalt 479
Gmalt 480
Gmalt 481
Gmalt 482
Gmalt 483
Gmalt 484
Gmalt 485
Gmalt 486
Gmalt 487
Gmalt 488
Gmalt 489
Gmalt 490
Gmalt 491
Gmalt 492
Gmalt 493
Gmalt 494
Gmalt 495
Gmalt 496
Gmalt 497
Gmalt 498
Gmalt 499
Gmalt 500
Gmalt 501
Gmalt 502
Gmalt 503
Gmalt 504
Gmalt 505
Gmalt 506
Gmalt 507
Gmalt 508
Gmalt 509
Gmalt 510
Gmalt 511
Gmalt 512
Gmalt 513
Gmalt 514
Gmalt 515
Gmalt 516
Gmalt 517
Gmalt 518
Gmalt 519
Gmalt 520
Gmalt 521
Gmalt 522
Gmalt 523
Gmalt 524
Gmalt 525
Gmalt 526
Gmalt 527
Gmalt 528
Gmalt 529
Gmalt 530
Gmalt 531
Gmalt 532
Gmalt 533
Gmalt 534
Gmalt 535
Gmalt 536
Gmalt 537
Gmalt 538
Gmalt 539
Gmalt 540
Gmalt 541
Gmalt 542
Gmalt 543
Gmalt 544
Gmalt 545
Gmalt 546
Gmalt 547
Gmalt 548
Gmalt 549
Gmalt 550
Gmalt 551
Gmalt 552
Gmalt 553
Gmalt 554
Gmalt 555
Gmalt 556
Gmalt 557
Gmalt 558
Gmalt 559
Gmalt 560
Gmalt 561
Gmalt 562
Gmalt 563
Gmalt 564
Gmalt 565
Gmalt 566
Gmalt 567
Gmalt 568
Gmalt 569
Gmalt 570
Gmalt 571
Gmalt 572
Gmalt 573
Gmalt 574
Gmalt 575
Gmalt 576
Gmalt 577
Gmalt 578
Gmalt 579
Gmalt 580
Gmalt 581
Gmalt 582
Gmalt 583
Gmalt 584
Gmalt 585
Gmalt 586
Gmalt 587
Gmalt 588
Gmalt 589
Gmalt 590
Gmalt 591
Gmalt 592
Gmalt 593
Gmalt 594
Gmalt 595
Gmalt 596
Gmalt 597
Gmalt 598
Gmalt 599
Gmalt 600
Gmalt 601
Gmalt 602
Gmalt 603
Gmalt 604
Gmalt 605
Gmalt 606
Gmalt 607
Gmalt 608
Gmalt 609
Gmalt 610
Gmalt 611
Gmalt 612
Gmalt 613
Gmalt 614
Gmalt 615
Gmalt 616
Gmalt 617
Gmalt 618
Gmalt 619
Gmalt 620
Gmalt 621
Gmalt 622
Gmalt 623
Gmalt 624
Gmalt 625
Gmalt 626
Gmalt 627
Gmalt 628
Gmalt 629
Gmalt 630
Gmalt 631
Gmalt 632
Gmalt 633
Gmalt 634
Gmalt 635
Gmalt 636
Gmalt 637
Gmalt 638
Gmalt 639
Gmalt 640
Gmalt 641
Gmalt 642
Gmalt 643
Gmalt 644
Gmalt 645
Gmalt 646
Gmalt 647
Gmalt 648
Gmalt 649
Gmalt 650
Gmalt 651
Gmalt 652
Gmalt 653
Gmalt 654
Gmalt 655
Gmalt 656
Gmalt 657
Gmalt 658
Gmalt 659
Gmalt 660
Gmalt 661
Gmalt 662
Gmalt 663
Gmalt 664
Gmalt 665
Gmalt 666
Gmalt 667
Gmalt 668
Gmalt 669
Gmalt 670
Gmalt 671
Gmalt 672
Gmalt 673
Gmalt 674
Gmalt 675
Gmalt 676
Gmalt 677
Gmalt 678
Gmalt 679
Gmalt 680
Gmalt 681
Gmalt 682
Gmalt 683
Gmalt 684
Gmalt 685
Gmalt 686
Gmalt 687
Gmalt 688
Gmalt 689
Gmalt 690
Gmalt 691
Gmalt 692
Gmalt 693
Gmalt 694
Gmalt 695
Gmalt 696
Gmalt 697
Gmalt 698
Gmalt 699
Gmalt 700
Gmalt 701
Gmalt 702
Gmalt 703
Gmalt 704
Gmalt 705
Gmalt 706
Gmalt 707
Gmalt 708
Gmalt 709
Gmalt 710
Gmalt 711
Gmalt 712
Gmalt 713
Gmalt 714
Gmalt 715
Gmalt 716
Gmalt 717
Gmalt 718
Gmalt 719
Gmalt 720
Gmalt 721
Gmalt 722
Gmalt 723
Gmalt 724
Gmalt 725
Gmalt 726
Gmalt 727
Gmalt 728
Gmalt 729
Gmalt 730
Gmalt 731
Gmalt 732
Gmalt 733
Gmalt 734
Gmalt 735
Gmalt 736
Gmalt 737
Gmalt 738
Gmalt 739
Gmalt 740
Gmalt 741
Gmalt 742
Gmalt 743
Gmalt 744
Gmalt 745
Gmalt 746
Gmalt 747
Gmalt 748
Gmalt 749
Gmalt 750
Gmalt 751
Gmalt 752
Gmalt 753
Gmalt 754
Gmalt 755
Gmalt 756
Gmalt 757
Gmalt 758
Gmalt 759
Gmalt 760
Gmalt 761
Gmalt 762
Gmalt 763
Gmalt 764
Gmalt 765
Gmalt 766
Gmalt 767
Gmalt 768
Gmalt 769
Gmalt 770
Gmalt 771
Gmalt 772
Gmalt 773
Gmalt 774
Gmalt 775
Gmalt 776
Gmalt 777
Gmalt 778
Gmalt 779
Gmalt 780
Gmalt 781
Gmalt 782
Gmalt 783
Gmalt 784
Gmalt 785
Gmalt 786
Gmalt 787
Gmalt 788
Gmalt 789
Gmalt 790
Gmalt 791
Gmalt 792
Gmalt 793
Gmalt 794
Gmalt 795
Gmalt 796
Gmalt 797
Gmalt 798
Gmalt 799
Gmalt 800
Gmalt 801
Gmalt 802
Gmalt 803
Gmalt 804
Gmalt 805
Gmalt 806
Gmalt 807
Gmalt 808
Gmalt 809
Gmalt 810
Gmalt 811
Gmalt 812
Gmalt 813
Gmalt 814
Gmalt 815
Gmalt 816
Gmalt 817
Gmalt 818
Gmalt 819
Gmalt 820
Gmalt 821
Gmalt 822
Gmalt 823
Gmalt 824
Gmalt 825
Gmalt 826
Gmalt 827
Gmalt 828
Gmalt 829
Gmalt 830
Gmalt 831
Gmalt 832
Gmalt 833
Gmalt 834
Gmalt 835
Gmalt 836
Gmalt 837
Gmalt 838
Gmalt 839
Gmalt 840
Gmalt 841
Gmalt 842
Gmalt 843
Gmalt 844
Gmalt 845
Gmalt 846
Gmalt 847
Gmalt 848
Gmalt 849
Gmalt 850
Gmalt 851
Gmalt 852
Gmalt 853
Gmalt 854
Gmalt 855
Gmalt 856
Gmalt 857
Gmalt 858
Gmalt 859
Gmalt 860
Gmalt 861
Gmalt 862
Gmalt 863
Gmalt 864
Gmalt 865
Gmalt 866
Gmalt 867
Gmalt 868
Gmalt 869
Gmalt 870
Gmalt 871
Gmalt 872
Gmalt 873
Gmalt 874
Gmalt 875
Gmalt 876
Gmalt 877
Gmalt 878
Gmalt 879
Gmalt 880
Gmalt 881
Gmalt 882
Gmalt 883
Gmalt 884
Gmalt 885
Gmalt 886
Gmalt 887
Gmalt 888
Gmalt 889
Gmalt 890
Gmalt 891
Gmalt 892
Gmalt 893
Gmalt 894
Gmalt 895
Gmalt 896
Gmalt 897
Gmalt 898
Gmalt 899
Gmalt 900
Gmalt 901
Gmalt 902
Gmalt 903
Gmalt 904
Gmalt 905
Gmalt 906
Gmalt 907
Gmalt 908
Gmalt 909
Gmalt 910
Gmalt 911
Gmalt 912
Gmalt 913
Gmalt 914
Gmalt 915
Gmalt 916
Gmalt 917
Gmalt 918
Gmalt 919
Gmalt 920
Gmalt 921
Gmalt 922
Gmalt 923
Gmalt 924
Gmalt 925
Gmalt 926
Gmalt 927
Gmalt 928
Gmalt 929
Gmalt 930
Gmalt 931
Gmalt 932
Gmalt 933
Gmalt 934
Gmalt 935
Gmalt 936
Gmalt 937
Gmalt 938
Gmalt 939
Gmalt 940
Gmalt 941
Gmalt 942
Gmalt 943
Gmalt 944
Gmalt 945
Gmalt 946
Gmalt 947
Gmalt 948
Gmalt 949
Gmalt 950
Gmalt 951
Gmalt 952
Gmalt 953
Gmalt 954
Gmalt 955
Gmalt 956
Gmalt 957
Gmalt 958
Gmalt 959
Gmalt 960
Gmalt 961
Gmalt 962
Gmalt 963
Gmalt 964
Gmalt 965
Gmalt 966
Gmalt 967
Gmalt 968
Gmalt 969
Gmalt 970
Gmalt 971
Gmalt 972
Gmalt 973
Gmalt 974
Gmalt 975
Gmalt 976
Gmalt 977
Gmalt 978
Gmalt 979
Gmalt 980
Gmalt 981
Gmalt 982
Gmalt 983
Gmalt 984
Gmalt 985
Gmalt 986
Gmalt 987
Gmalt 988
Gmalt 989
Gmalt 990
Gmalt 991
Gmalt 992
Gmalt 993
Gmalt 994
Gmalt 995
Gmalt 996
Gmalt 997
Gmalt 998
Gmalt 999
Gmalt 1000

Ueber die Ausgabe
v. Oscar Haase
"Die Koberger"
Ber. z. d. R. d. S. 1854 p. 137 etc.

Die Bibliothek
des D. v. Rep.
top. d. R. d. S.
not. 17

Ueber die Bibliothek
v. H. Schedel's Chronik
handelt V. v. L. d. S.
im Anb. d. K. d. S.
Kunst- u. Literatur, IX (1880) S. 93-107, 184-186

f.

·IHESV·

VM·

Inc. 742.

N=709.

* 2.

Rar 287

A Hist. 444 i.

2° Inc. c. a.
2918. Lim. 187

= Hain x 14508

LIBER. DOCTOR
SCHEDEL. DE. N

Inc. c. a.
2918.
H. Schedel

Griffen 2
Gruete 3
" 4

Gru. Schapp. 5

Griffen. arbor. v. 330

Griffen. v. 331
Griffen. v. 332
Griffen. v. 333
Griffen. v. 334
Griffen. v. 335
Griffen. v. 336

Ueber diese Ausgabe
von Oscar Haze
'Die Kollagen'
bes. genau Rutand Sengowen
1854 p. 137 etc.
Der Publisch
für den Repu.
topium Rund.
notist

Wie die Sticht
in H. Schedel, Chrom
handelt V. n. Loen
im Lab. d. K. Thom
Kunstmann-Jungen, IX (1855) S. 93-107, 184-186

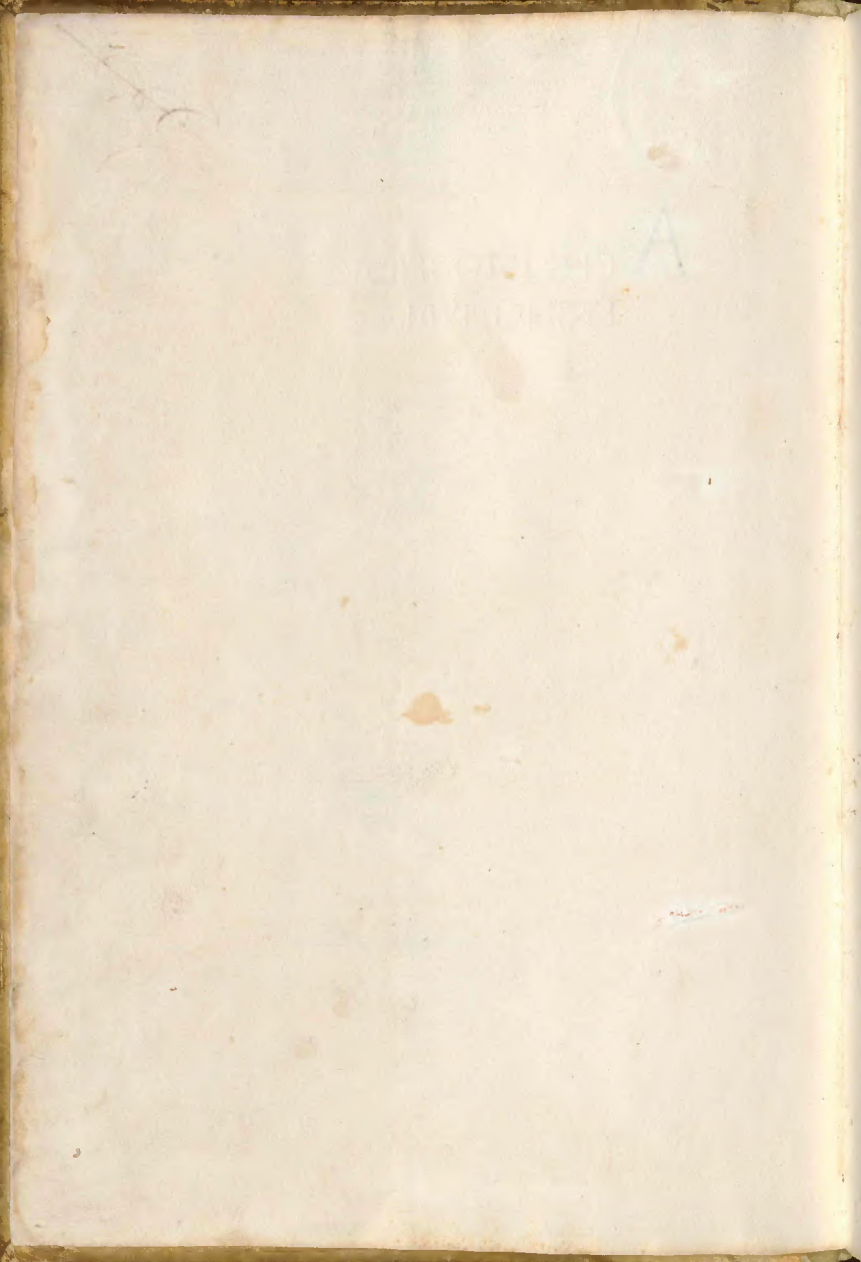

EXELECTORA
THECA SERENIS
BAVARIAE

4. 17. 1
f.
♦ A. CHRISTO. IHESV.
♦ PRINCIPIVM. ♦

fne. 743.
N° 729.
*) 2.

Comendatio operis nostri cronici et ymaginibus temporis et Europa Enne pñ

Magna nobis hodie lector charissime temporum felicitas illucit, siue pacem vniuersales mundi, siue ingenia nostrorum hominum acerrantius considerare volueris. Et nihil haec in luce prodij, q̄ doctorem hominum et cuiuscūq; medioenter institutio voluptatē anagis augere et accumulare possit, q̄ libere nomen cronici cū ymaginib⁹ illustri viciis et viciis impensis magnificenti cūsi Vltimberge imper impessio. Et cū lectio tantaz voluptatē hbi lectore promittere ausim, vt te omniū historiarum sectam non legere, sed oculo intueri te existimabis. Cum nebam imperatorum et pontificum, philosophorum poetaz aliorum qz illustrium virorum ymagines propriis quēq; institutibus antiquitatis depictas videbis. De ceteris clarissimaz vrbū et regionū vniuersē Europē sibi, vt que qz incepit floruerit motataz fuerit. Quoz omnium cū gesta, facta, sapienterq; dicta intueberis omnia viuere putabis. Vale et hunc librum e manibus tuis dabi non sines.

Dade liber patulas et te cito profer in auras
Cui similis nullo tempore pressus erat
Te mō mīle mar⁹ cupido amplectentur amore
Et te cū magna sedulitate legent
Diuinas hominūq; simul res odire narras
Cum miris splendens cultus ymaginibus
Principum cetū mundūq; ab origine pandis
Otaq; quo fuerant tempore cuncta refert
Progeniem christi longo de semine patrum
Ducis, et ad numeros secula bina notas
Et quo singebant demōstratas tempora regna
Atq; vbes toto quas modo mundus habet
Gesta duca regumq; simul das et sapites
Per que s natia et philosophia patet
Cesaros fiscoe monstras ad tempora nostra
Et que pontificum nomina, cuncta simul
Germanos populos memora et vaga flumina padis
Dibe sub obscuro que latere penus
Quod q; feris turcys toto gasfate in orbe
In Constantina fecit vbe nefas
Signaq; de celo memoras tristesq; cometas
Disq; per varias monstra tremenda plagas
Ergo age, iam totum vagabundus ante per orbe
Doctorem placido suscipiende sum

BIBL. J. J. J. J.
MONTA. ANGIO

Que pereuntem hominem uenti dulcedine pomi
Saluasti: Virgo mater amoris aue:~

ADIVAM VIRGINEM MARIAM :-

Cuius æternum superis deus inclita prole
Enitet, æthereas inter pulcherrima nymphas
Summa dei genitrix, populo veneranda Maria
Quam Moyses rubi prenovit in igne rubeti
Innocuo: psaltes cecinit quam carmine vates
Vrbem nascentis hominis Salomon mulieris
Officio sortis signavit: et una professa est
Vox veterum: variis quoniam monstrata figuris.
Ut maduit vellus: holocaustem femina stravit.
Clausa diuis portæ: lapsa est ut monte recusus
Cæsaris et tumidi quam solis in orbe micantem
Et mirdo rabios fustrantem reme Sibille
Monstratam digitis: mirare animi procerumq;
Novimus: et celebrem magis hec in sæcula postq;
Dimissam coelo peperit: coeloz remisit
Virgo manens sobolem: spectabilis atq; manebat
Vna comes hominum montano: regula vire
Plena pudicitæ: cunctans munere firma
Sed super illustris ut soluit debum ornatis
Et deitans opas induta refilget in astris
Nunc deano petitur: mulier pede instat dians
Ora teat: iurare et toto circumdata phœbi
Disser Cæsarem stellis complexa torona
Cingit: et irradians torcat prelatu puellis
Piorum significo quas hanc multo redimitam
Fœdus: perpetuum dedit exorabile numeru
Secula domans miseris: seu ne iudice perdat
Hanc unam venerare deam: qui tristia passus
Quous in hoc pelago pacti: requiemq; laborum

+ **S**pes hominū cœliq; deus Virgo mrlm Salue.
Dic pius: Et frustum carpe vincto iter.

·H·A·S·D·

MARIA · MAGDALENA ·

De laudibus beate Marie Magdalene.
Carmen Saphiam Inapit :-

Omnium letus chorus En per orbem
Festa concedi petagens honore
Magdale laudes repetit Marie
Ecclesiarum.
Prebuit vitæ quoniam beate
Posterus noxam speculumq; vitium
Quo per eusdem semitis eundo
Salusficimur.
Dum ihesi plantas humiles teneret
In domo spectans Simonis ecatis
Grandis modulum lacrimis nudescens
Fluxit abunde.
Quis pedes lotus tenero capillo
Terfit: Et labris genali frequenter
Osulo preffis: cedolente facto
Vase perungit.
Cor satis nunquam satiare quirit
Audiens dogma sedule magistra

Nec ministratibz forte exprobare
Mattha ualebat.
Quatuor fratrem humulo diebus
Fetidum, Chustus lazarus rogatus
Reddidit tota prebuis marie
Collatrimando
Ipsa passurum comitatu sponsum
Ad ceumen matris studio dolores
Mesto solandi meruitqz dia
Proxima mater.
Hec resurgens humilum frequentans
Primqz surrexit animo fidei.
Angelum creans manibusqz hactenus
Corde sepulchrum
Hinc palam petro rediens in urbem
Nuntiat uisa mulie Iherusqz
Coetere uisum fidei magistra
Discipulorum.
Inde deserta latebras meando
Omnibus uitae gemmis diebus
Obtulit orba meritis fidemqz
Dextera patris
Huius exemplo lacrimare quisqz
Sepe permitti furios reuolens
Corde deuoto fidei coherens
Christicolarum
Cuius et dulcis iherus ipse uons
Amuens nobis uiam sub ista
Corporis restu rebiat perherme
Postea regnum.
In patris laudes pariterqz nati
Spreto uincto uibulos annamus
Parat ut unus miserisqz temus
In deitate.

•• AMEN ••

• H. S. •

Ad diuum Hieronymum. Oratio :-

O No parens persuse sacro et celestibus auris
 Affare interpretes: et amice Hieronymus christi
 Quare trium nostrorumq; fons nitissime lingue.
 Unde fluunt riuule: quibus omnis in orbe
 Ecclesie nunc floret ager: morumq; prorum
 Incrementa vigent: Sicut tibi christus ab alto
 Affuit: et tenebam complexus numine tota
 Largifluis donalem radiauit lumine mentem.
 Sic mihi dextera ades: distructi iudicis iram
 Flecte precum impulsu: durorumq; infenge sceleris
 Communemq; mihi dominum placare iuemento
 Nam potes eloquio et meritis ditissime tantis
 Fac bone multiplici venia te supplicum laxet
 Milia tot seculorumq; regis miseratione nostri:

Spero etenim sis alme' animos et in ore videntis
 Omnia nuda vides latebrosi pectoris antea
 Te dicit mutata in melius contingere vitam
 Supremumq; p' hunc mortis et horam
 Cernere tranquillus: dumq; ipsum in lumine dixim
 Alloquar: haud ulla proflus trepidare pauore
 Sanguine purpureo qui nos a terris lauit
 Morte domans mortem: tecti spoliator autem
 Amuat his chustis patet sanctoꝝ coeuis.
 Spiritus trinusq; poli regnator et vnus.

A M E N;

LEGE FOELICITER:~

PA. S.

DOUCE VIRIVTE. COMITE. FORTVNA.

FA

S.

Vestros nimia dardantem rebus eripit: et parit oblivionem: Quot fuerant nobiles familie: quare memoria hodie nulla est: Quot florentissimas vidimus: quare paucis annis ad nihilum redigere Unde presagium finas de his nunc florentibus: de his nunc peritum erumpentibus imputat: tollentibus: Omnia tempus immutat: et consumit: Senescentque non modo familie: sed vices: Mundus ipse ni fallimur ad extremum decet: tu qui vetustate gloriaris: vide ne gloriam vetustas ipsa extinxerit: ne iam robore auit: aut floribus vis ornati. Omne quod in tempore oritur: cum tempore occidit: sed quod tempore incipit: tempore desinit. Et qui longa dies peperit: longiorque auit: longissima subruit: ~

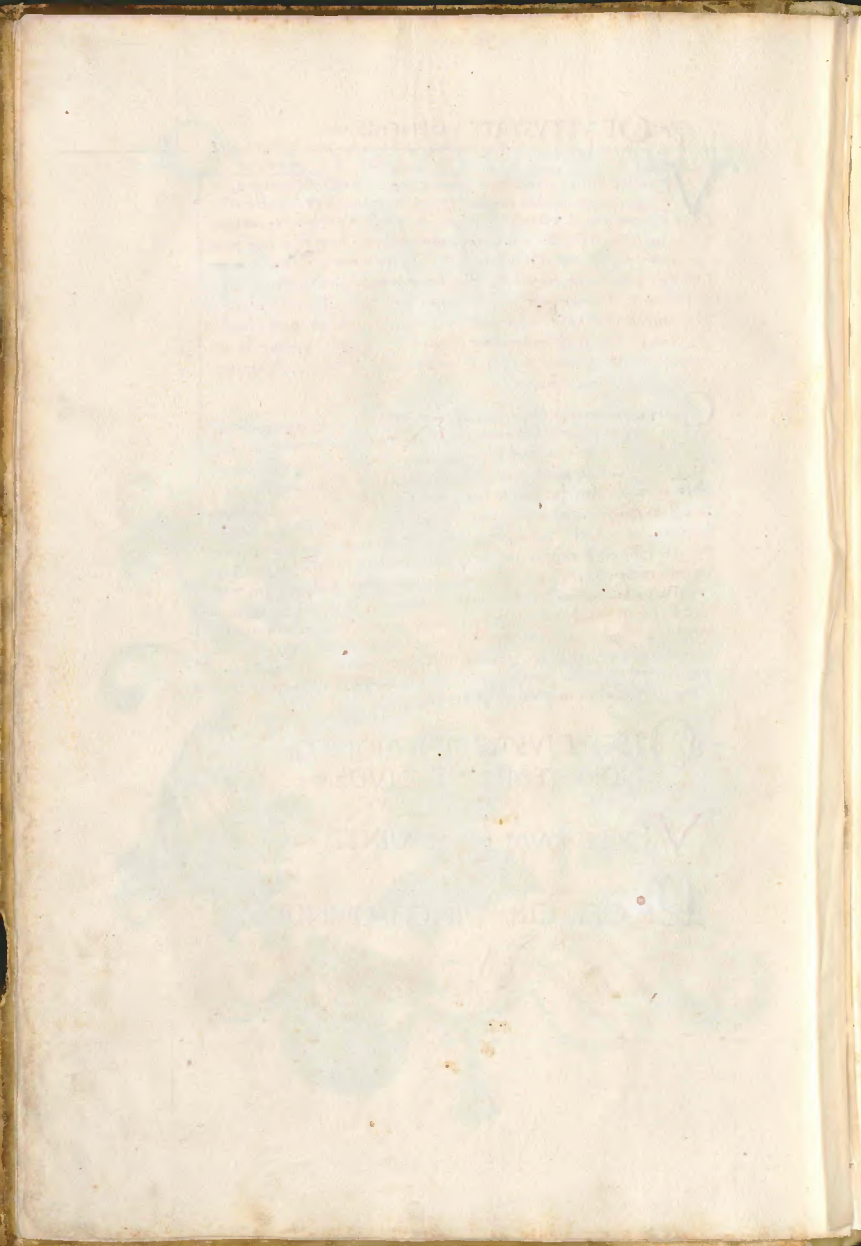
Confusa sunt omnia Et perplexa successione seues: Origo antiquior una est: unus parens humani generis: unus sensus omnium. Qui diuissim modo turbidus modo miridus ad omnium rem peruenit. Ea lege ut quod paulo ante clarum erat: nunc obscurum fiet. Et quod hoc clari clarum Ita non de fonte habundans est: sed quibus alucolis huius modo militet: et qui per vices medias ardentem corripedem aureis habens regere solitus erat superbus missit: per squalem campum pinguos boues humili pugione sollicit. Ita vero diuissitudo hec et condicio statuum humanorum vacillabilis atque inconstans est: ut mirabilis quousque ac semel ac pluries: ne mirus siue creator ad miliam: vel miles cedat ad autum. Ingenium rerum mortalium totum est. Nec mirabere si platonem illud tenes nomine regem non ex seuis: neminem scire non ex regibus descendere. Sic res hominum longa etis ac fortuna premittit: ~

DISCITE IUSTICIAM. MONITE
NON. TEMNERE DIVOS •

VIXIT DVM BENE VIXIT •

PACIENCIA • VINCIT • OMNIA •

• H • S •

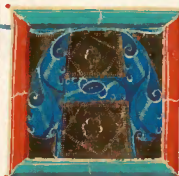

· DEVS · SIT · DATOR · AVXILII ·

Magnificus ac Amplissimus dominus: Cæsare' vrbis: Reip' publice Inclito Senatui I lucem beigenſi: Hartmannus Schedel Nurem beigenſis: Arrium bonarum ac Mediarum doctor.

Veram ſocietatem Expetit: Et glorioſi nominis perpetuum incrementus.

NIMADVEN

Inpenitencio. Magnifici ac optimates. Vni: Enatores et Cuius spectatissimi. Quam diligens et amata maiorum nostrorum fuit consuetudo: Qui bene de re publicam merentibus mercedem et premia digna decernerent. Aliis em' aera et insigne: Aliis tabulas pectus In basilas ac publicas locas: etiamque id generis deducant. Quod namque maius de finibus impendere possumus. Quam ut vni per gloriam propinquet: Volent em' pleari sic defungentes glorie sue: ut maiorem facis. Vnde ne signis postis: et tylos et spectatidos et legentes postis relinquunt. Quamobrem in divulgatissima fama Iuissimus Denatis impellus pietates consulatus et officia amplissimas dignitates bene meritis percipe: obolit. Per dera mediocris hanc et generosis animis optanda: Ut que vultatem nutiant: Et tum presentes, tum posteros ad recte viuendum: ad laudem ad deum alluunt iumentum: meandant. Vtrum emero: nam illa sunt: hic longo duratura tempore: Vtriusq' inextinguibile sunt. In vultate perunt. Alio erat illustre sanctorum resonantissimum: ad sempiternum premiorum genus. Domina ac Regina ream. Probo: Quae diuos viros: quos populos: quae nationes exultissimos moribus cupiens in immortalitate donaret. Hanc em' mortuorum discretissimos sermones expartit: Hanc vos donare: et pro vris sumis in re publica meritis ornare cupiem: si qua mihi uel ingenio uel industria dati aut temporata fauiles esset: quae eximias laudes vestras constique possit. Ceterum cum ad tantum munus: ea destitutus op' sum. Vercoque ne maiorem reum obeatis Epistole uel prohemium modum excederet. Statui ea tantum: Quae ad historiam et descriptionem orbium digna essent: breuiter scriptis compendit. Non dicam atq' huius in qua natus sum gloriam: iustitiae et splendorum: Quae reum a se gestum magnitudinem memorabilis diuinitate libertatis: praesentia futurum et nouitate quodum: ac futuris oportunitate: in illa laude exornari possit. Non dicam de antiquis familiaribus: Quae tot egregios viros edidit: Qui in aliis pro: si: et ad tantum ad summam gloriam quessit: uel sunt. Taceo eorum pietatem in partium: libertatem in amicis: beneficentiam in singulos: In omnes benivolentiam. Exterunt em' eorum praesidium: oppressorum reliquos: et doctorum viros fautores. Quae si singula reuerſe contendam: suo pro

pto hanc sic pham in medijs laudibz defestumum. (Quo de se dicta)
 clorum pto: unoc tempore vacantes distruptus. Vbiu quq;
 memorabiliu menagium finimus. Ut pester rabis dntes potius
 laudabiliu ^{non} tanc. Cum aut de audibz conuin am vrbium plei
 qz dissensio muerit: Cum nec vobz Romz ut vobz (Sidoniz) oigo
 diligenter possit agnosc: Nam balastis dicit Vbem snt ego accpi
 rente deie atq; habituroz mitto Teoniz: et cum hsz boiazines: Ali
 a Romulo ut Ennius. Nunc rursus illa mela Rome: Ali dunt al
 Euanpaz ut Virgilius. Tunc Rex laudis romane conditoz verbis. Si
 igitur tante amittis iecta nro non apparet: non mirum si m alia op
 mione debeatuz. Unde nec heritos: nec fomentatos vana cen
 tes impetoz: condempnare debemus: Quin antiquitas ipsa recant et
 rorem. Primas ante diluuium Cain Cuuiteri troch et nemi filii su
 m India condidit: Quam vrbem sola multitudine sue posteritatis impiet
 Pimus aut post diluuium Nembeth regens Babilonem vrbem mesopo
 tamie fundauit: Iudei assentit. Hec filium Noe primum p diluuium In
 Syria condidisse vrbem Balem: In qua fuit regnum Melchisedech. Vbzs
 autem nb vrbu dicta: quoz antiqui ceteris ritu mltis bobus tauro et
 rocam interoz pinto ptingebant salum. Intra quem vrbem edificat
 rent: hoc fanebat et religionis gratia die cupiunt: ut vbs fossa
 ant: et mteosum sacrum mium. Conuentu atq; inter sapientes
 hominem esse ipsum pisse mbeallum nimis vrbz mferum: sb den
 iq; neq; sufficere: Itaq; fontate et conuentu opus esse hominibz.
 Ut quoz scotium degenbus singulis deesset: so per mutuum opem
 de multitudine socia nansissint. Hos vero etas hominum ad rom
 oda vrbem consequente fontas: Greca quidem TOALV vrbem: qu
 am nos vrbem vrbem. Hanc igitur multitudo vrbis singulis pisse
 degenbus multa deforeat: Ex fortitate romani pferonem conseq
 uunt. Nam vrbu tota hominum genera pferre posse. Achidam
 us censuit: Agricolas: Artifices: et propulsatores belli. Post urbu
 nam quistas finimento: pntesq; eas constitutis: celebrerimus Ora
 tuum mmpis hinc totus patebat: Ad usumq; ad pietatem: ad foci
 admem romendandum. Cum em absq; ciuitatibus homi vito esse ne
 quent: pietas n potumz. Et mors pro illis salute excepta multas
 laudibus m celum tollant. Hinc illi Demosthenis clamores quibus
 plenum exultabat theatrum. In mnachone: In Artemisio In Salamin
 pro patre d sanctos romendans: Hinc p laurus Deo potes et filius:
 qui se pro salute auium suorum deuouit. Hinc Oracius Cordes qui
 pro tutela patrie aduersus victorem concessis Regem po resndi
 pontem fuit: Hinc bruti publicole Camilli Saponis celebrantuz.
 Fonta vno mproditores neratoresq; patrie. Cuiusq; dicit et Etthe
 gos sp. mcelum nuntiorum fengellamuz. Cui omnia et erundans des
 se potest oratio. **T**ucentes aut ac desictos historiaz scitiores
 hnd onamento esse duntq;: sed adimento quoz rei publice ne
 mo qui sapient mianz ibit. Quis em non itle detrumq; dixerit. Ro
 atores vrbium maiorum exempli tenet. Et quoz multas ante senius
 natum est: Ante oculos iuluz pscens habere. Quid est quod Senium
 consilia probat: nisi qd eos multas experientias adeptos esse puden
 tiam adhibeamuz: Cuius mmpas uicines estimantuz. Et cum am vna
 mortalium becus sit: Atq; intra septuagessimam et octuagesimum dau
 datur amum. Nam ultra rego propheti testant: labore atq; dolore
 tnebitur. Paxum est qd usu impunt: paxum est qd visu disunt nisi
 memorie penudauerit auditus. Hanc aut b storia piosus mstruit.

111
Hinc non puto quoniam: sed loquas eum qui mundus extitit: res gestas eduxit. +
Hinc veteris testamenti codices, et tum maubi, et ceterorum hominum. Quorum
diluvium, patriarchatum vitam, seculentum iherosalem, ducatum phari-
saicos, egypciarum plagas, scitum fugientibus mare, domus legis domus
tabulos, cunctas gentes, iudicium regumque gestis commemorat. Quod euan-
gelium aliud. Quam sacra historia non potest. Hinc puellam virginem spolia
sancto plenam, puerperam factam, salvatorem natum, et cetera. baptis-
mum, puerumque signa facientem, post captum, trisum, flagellatum, mo-
riti traditum, spoliatum, inde secessisse a mortuis, et opposuisse discipulis. Vi-
rendi in celum dissimulans. In quanta laus sacra nobis historia prebet, si
dem ab ea recipimus. Hinc qua deo plene nulli concessum. Vtrum ut se-
culum quoque attingamus. Aristorum, napetum, Troianum bellum, Vihemen-
tum, et spartanorum confusions: Alexander Macedonis aduersus. Cor-
thagensem iuxta, triumphos Caesarum, Romanis missum, sublebus
orben. Quis nobis nisi labor, historiarum indicat: Hinc belli artes. Hinc
pans officia nostrorum: Hinc vna fignat, vultus sedes, monumenta.
Quorumque alij probatissimam, oratorum sententiam. Historia testis tempo-
rum, lux veritatis, magistra vitae, nuda veritas. Laudandi ergo vetu-
sti saeculorum reges: quibus id suum fuit: res sue, ut amentis conspiciantur,
citatis: et quibus factum posteritis omnis habuit. Vtrum illi non tur-
minibus, ut prodessent, memoriam sui, ut maxime longam efficerent,
historias amovet. C. Non autem eo ambrosius in his recensendis, qui, et ap-
et ceteros: et apud nostros, de historiis scriptum. Quia nomina a ple-
ustis commemorantur. Quorum non minus sapientiam videtur, ventosam
ostentantissimam plenam: Quam si in medium efficeret, vellet. Quis tunc scru-
m primus maxime dicitur. Et non primus dicitur deo bonis iungit.
An Olym: An bizeret, An triptolemus. Et an ceteros moleat, et posita illa
liba facere. Cunctis scilicet docuit. Et granarios claros fuisse, et Gre-
ns, Aristarchum, Appollodorum, herodotum, Appollonium, Et ceteros.
M. Terentium, Varonem, Capium, didimum, Palemonem, Nigidium,
Valerium probum, et Ceyllam: qui de auctoribus ad Virgilium scripsit. Et
dialectes repetitorem fuisse. Zenonem citium, stoicorum principem. Aut
Platonem primum. An Aristotelem ad formam disciplinamque redigisse. Et
in ea excoluisse: Leontium, gregem, qui dialecticam scitus ad omnia
quorumque proponere se, et ex tempore, responsurum profecturum. Et Chry-
sipsum, Cuius in disputando acumen, vim, et elegantiam dialectices admi-
ni: Athenienses apud superiores, aut nullum, aut Chrysippeam dialecticam
muerit. Arioganna, et loquacitate, illis ingenua iactauerunt. Et primos
poetas, simulque theologos fuisse. Ophidem, Umam, hesiodum, et Virge-
um, qui bellum Troianum ante Homerum scripsisse traditur: Et huius
postea disciplina, Homerum terminasse, modum: ut merito fons ingenii
tum, quo ora poetarum appellatis sit. Et Heroen, Tiliam, et Coctam
suavos muerit. An Empedoclem, googe, puerperam. Et Solitum, oia-
norem, respiciendo, meteo, phereadem, suum, hamy, pithagoram, puerper-
torem. Historiam vero, Cadmum, Milesium, exegit. Et: ut monimen-
tis litterarum, posteritis eruditor, fieri, et nitor. Quid enim esse vota
nostra, nisi excoleretur, historiarum. Res a memoria penitus remotas,
quasi recentes tenemus. Et ad lom, marginem penetramus. In nibulis
nostros monumenta scriptorum euoluentes, celum, spem, et interitum
videmus: et quasi cernimus, dua, doctum: Et mathematicorum, labori-
bus, nris muerit. Quantum igitur illorum, vmbis, debemus, qui in
medium laborant: hinc, estimare, licet. Omnis ei labores, et vigh-
ns, ad vsum nostrum, conuolunt: ut et videntes, et vna, finis, post-
ris, conspicerent. Et Memore, autem, Simodem, thum, quem apud

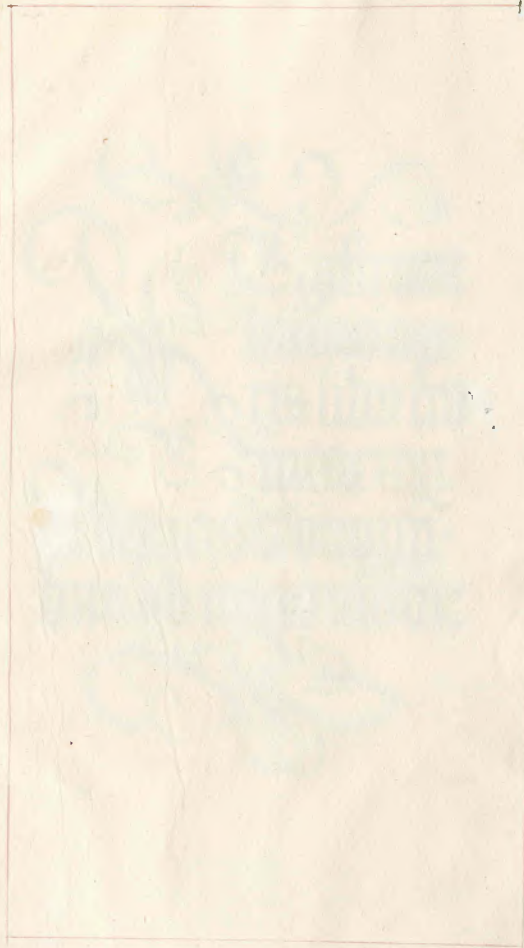
Pythiam illam thessaliam renouit illo cernendi msa monstrante' puentibus pot
teritq; tradidisse. **A**uthmetem Muscumq; laucisse pythagoram. **A**geo
metram egyptos **A**ntologiam assyrios. **E**t signifi obliquitatem primi
intellexisse. **A**napimandrium Milesium. **E**t signi in ipo cleostratum. **S**pha
ram mulo ante atholatera et hipparchum stellas nomina imposuisti. **E**
Endimionia in latius monte naturam lune. **M**ilesum thaletem solis
defectum ~~mutu~~ ^{mutu} ~~gasse~~ ^{gasse}. **E**t utriusq; syderis apud mds salpium
galium pauli emily macedonia in primis similitatem. **E**t pythagoram
hesperum et lausania eundem compeisse. **E**t thaletem de rebus na
turalibus et primariis rebus apud iones tempore tyri regis peritum phi
losophari cepisse. phisiumq; inde cognominatum. **F**uisseq; post ipsum
disapulos per gradus **A**naximandrium, **A**naximenem, **M**ilecios, **C**la
menum, **A**naxagoram. **Q**uem adducunt pueriles **A**rbicais et **C**uipi
des. **P**ueriles arboreis opibus clauit. tonus graecis facile princeps.
Euripides preteream sedentis stemus philosophus cognominatus est.
Archylaeum heracles athemienis sophomissi filius audiuit. **Q**ui pini
us de pythibus et vniis disputare cepit. et omnis celestibus philo
sophiam illam autem in terras deuoluit. **E**t pro omnibus et contra omni
um disputans. ut ad bene beateq; viuendum mortalis philosophia puerisset.
ipsum inter homines colorem. **Q**uodso achademiceq; peripateticorum
schoiarum. **C**inicoq; secte manarunt. **E**t idcirco sors philosophia Soc
rates appellatus. **P**betate platonis. **G**raebante' vocabulum. **E**t illa oia
ioms sublimitate inter prosum et carmen ut scribit **A**ristoteles. **R**ebamen
ter illustratus. **E**t **M**ediamam mucisse **A**pollinem. **A**n **I**talopum **E**p
idissum. **E**t **T**aruiam mutatos nidos **h**ypandrium edificando. motum
ex recta. **I**nde **E**uryalum et **h**ypebium fecit domos latebras exisse.
Et lapidinas **C**adum **A**gneris filium apud **T**hebas. **E**t **C**horbum. **a**th
emensem. **P**osi effingere. **E**t **R**otam qua signi uauit **A**nathesia sytham
philosophum non ignobilem extogitasse. **E**t **C**icunm subum ydopas
an dhaltes. **E**t **f**ecum in **C**erta uicos dactylos. **A**gentum eubonium
athemiensem. **S**abucam **f**ecum **p**elops. **A**uem mucisse. **C**onstareq; do
uisse **C**adum **p**henixem ad **p**ongum montem **t**rans. **E**t **p**lumbum ex
Cassiterido arisula maris athlantici ultra **g**rides **p**imum **a**duerisse. **M**ate
atum **C**iuitatem maris ac turibus ingere. **T**heionem **d**ocuisse. **O**bstare
uero **T**heodorum **S**amium. **E**t **p**uerbam **e**pytham **O**ia **t**heonem. **A**n
penophontem. **A**n **p**enocatem de re militari **p**eritum **v**olumina **c**omposu
isse. **H**ae inquam et similia ponis ad imptandas demulcendosq; aures
eorum qui similitudibus tantum opusunt. **M**alo tamen exemplo. **Q**uoniam
ponora negligunt. **T**alia **g**itur omittam. **N**e lauo soloni similis **m**
lege **d**amianus **d**emais. **E**t ad laudem **h**istoriarum **v**nde **d**egressi
est. **S**ic **s**criptura refert. **Q**um multi **h**istoriam **v**arus **e**xtollant
relebrentq; **s**ententias. **t**um **m**axime **c**um **A**lexander **A**ntonius **M**
mea **g**entis **c**hrisiana. **i**mpetator **r**omanus **o**ni **u**itio **o**ptimus
onia **r**atione **c**um **a**mplissime **u**idetur **l**audasse. **Q**ui **h**istoricos et
suos **a**ppellauit. **E**t **h**abere **u**oluit **c**onsiliarios. **Q**uorq; **p**rudencia et
exemplorum **c**opia. **g**erendis **i**mpetis **r**ebus **q**uod **m**axime **u**ideretur. **E**
Claustissimi etiam **p**leaq; **s**enatores. **c**onsulares quoq; **v**iri. **E**t nonnul
li **g**loriosissimi **p**rimaps. **Q**ui **b**ellias **a**ctibus **R**es **g**esserunt atq;
muicis **g**loriam. **a**im **r**erum **s**cripto **l**ibus. **c**omunem **h**abere **u**ol
uerunt. **N**am ut **c**acteros **t**arcan **f**ibus **p**atruis **g**entis **d**ecis.

cognomento pistor: Lucius Lucillus: Qulus edibius: Aemius pollio:
 Cornelius apes et Tullius Celsus: Cuius apes Octavius Augustus:
 et Lucianus scripsere historias. Sed maximam tractat manus: praeter
 eorum longe scilicet malicia et infelicitate insuevit incivitas. Et si
 bonarum artium studia intermissa fuerant: sola imperiis omnia effusa
 extinctaque est historia. Quom tamen coarctat: nihil fore preclarum
 unquam gestum fuisse: Quod illis temporibus scriptum non extaret: ni
 hil in rebus abditis: quod non esset exploratum. Verum labean
 bus sanctis hostes habere: historiarum volumina: Et incendia et
 aequam deluvia bibliothecas consumpserunt pluraque. Et si non al
 ia deperisset quam alexandrina: quam dudum philadelphus summa
 cum diligentia fecerat: esset librorum maxima diminutio. Cum ma
 testimonio iniquorum: historiam reperiri potestum: quod vellemus. Fac
 timus est postea: ut barbarus Rome: et in italia omnia evellentibus
 Et nullo interim quae gerebantur literarum monumentis ad posterum
 transmittente. Ne dum mille qui effluunt Anno: gesta sciamus.
 Scientibus quoque nihil afferere luce: haec opera postea delecta sunt.
 Et cum omnes fore in divinas totis tendant precibus. Volumina his
 toriarum plurima in defectum abiit. Verum cum citate nostra
 historiarum diligentius noscendum amor homines coepit: propi
 tior nobis deo: haec studia revivunt. Imperatoria quoque ars: quae
 hac temporis simulas suas late extendere cepit. Quam haecenus
 olim litteras imperet: nunc signare (teste Cipriano) primus in
 italia instituit: nunc vero maiori gloria utilitate in plerisque regio
 nibus viget: quae nobis libros doctrinam omnium uberissime
 administrat. Historiae inde vires reassumpserunt. **A**ggressus ita
 que veteris historias ab initio mundi per sex etates usque ad finem mundi
 Verbum memorabilem descriptioem adiunxit. **A**ssumptumque opes
 in vestram gloriam: cum non ingratum vobis futurum sperarem.
 Illud statim vestro nomini dedimus. **A**ccepit igitur Opus Historiae.
 In quo nihil esse conspicitur: quod a laudibus vestris alienum videan
 tur. Nisi quod nitor: ille leposque atque orationis vestris alienum videan
 tur. Ead studio splendore non potuit. Cum tamen vestrorum animi mag
 nitudinem atque constantiam intueor: ut litterarum ac doctrinae studia
 simul: et rerum tam publicum: nam familiarum negotia amodoque
 litis: Et tanto cum ordine tempus distribuis: ut ex obo accipiam: et
 negotiorum nullum amittas. **V**olui id vestro nomina illustratum
 fore. **I**nsuper ergo mansuetum vestra vota dignissimum. **S**pero ti
 vos maiorem vestrorum proposita ostendat interduere via. Et nunc dei
 et hominum favoribus: nunc scititate: nunc parti imperii consuetu
 dine: et amplitudine maturus. **H**ic autem cui opus progressus et or
 do. **P**rimum Opus sex die cum per modum Epithomae absolvimus.
 Deinde per sex etates mundi omnes novi et veteris testamenti histori
 as ex libris divinis humanisque collegimus ad formam formam usque.
 ad finem finis postea vitam prophetarum: heremitarum et sanctorum
 ex multis verbum religionumque nomines: et quibus locis et temporibus
 Reges in suis provinciis regnauerunt ab Adam usque in praesens. Item
 perita quoque summorum pontificum et imperatorum usque ad Alexandrum
 seriem Et Regem maximilianum qui nunc regnat conscripsimus.
Omnes praeterea viros in armis et disciplinis excellentes tam hebreos
 grecos quam latinos summa cum diligentia collegimus. **C**onsummes
 quoque multum verbum et monasteriorum cum figuris et imaginibus de

Quod necesse est ostremo pro laude Viribus vestris et preceptis Germanie. His
toriam Enes ppi pape de Europa adiuvemus. Nec tamen omne
historiarum reineria et inani arrogancia responderem indurare: sed
morem imitatus pictoris: qui amplissimum terrarum orbem breui
tabella sepe designat: Cum enim autorem sepius: parva quedam
momenta quz ad res magnas plerumque contulisse: At ut opes se
lent singulis insidere floribus Indecq. qd. ad rem conducat colligere.
Ita undiq. reuera verisimilioraq. diligens mirabilem amulum co
stita. Ego em uester civis Nurembergensis: Cum ab optimo quoviz
vestre in me benivolentiam recognosco: ut si rebus nequeo: Cogitao
ne tamen et scripto difficilimis horum tempor. rebus possibilem rei publice
opem et operam teneat impartiri. Gesta itaq. per omnes etates q. breuius
commentatus concitabo Et vto nonn. dicere constitui: ut testimonium exi
beant mee observantiae atq. amoris. Quod si minus beneduxero saltem adme
lius dicendum prudentiorem exorabo. Quare compatis. Rosus solimodo
obtulimus. Ego et quid meo opera: studio diligenter effare possim
in vestra possint: esse totum profitor. Omnia quoq. studia fortunas
saluginem et plures pro patri pro salute vestra: nosse subicemo libens
fuit Et vestris humanitatibus se humiliter commendat. Itaq. formula co
sumata (pistole seu prohemii: ad introductionem oblati operis. Aliquid
primo de operibus sex dieum (premissis Registro) sub lectis effare co
pendiose aggrediant. Sed iam timens operi manum apponere: incipi
amus. **V**alere foeliter Nuremberg. Anno domini Millesimo Qu
adringentesimo Nonagesimo tertio i

(senab)

Liber Giltrun
huius op-
ris libri co-
mearum
ca figuris et ymagi-
bus ab initio mundi.

Tabula operis huius detem

poribus mundi, ut historiæ rerum ceterarum ac
vrbium in se sparsim varietate scriptarum. Exoptat
singula facili inuenta sunt iuxta seriem Alphab
beti nomina rerum sunt ordinata. Et directos cuius
vis res nominis nactus apparens claritas folio
nim indicat.

Aaron vir fuit eloquens et
summus pontifex **XXIX**
Aaron quatuor habuit fili
os. folio **XXIX**
Abbas fuldens perperis
fuit folio **CLXXXIX**
Abbas scilicet claruit illis
tribus folio **CCXLII**

Abacuc ppheta pphetauit contra Nabuchodo
nosor et Babilonem **LV**
Abderas rex Cete. primo mellis vsum collige
di inuenit **XXXIII**
Abdias cremerunt spm pphie **XLIX**
Abdo propheta pphetauit contra vitulos au
reos **XLVIII**

Abdon iudex fuit in israhel **XL et XLI**
Abdon et senen subreguli romani **CXX**
Abel secundus filius ade et primus martyr **IX**
Abecsan iudex fuit in isrl **XL et XLI**
Abimelech quintus iudex hebreor filius natu
ralis illegitimus in gedeonis **XXXVII**
Abiralon iudex fuit in israhel **XL et XLI**
Abiathar sacerdos fuit in veteri testamento vi
de folio **XXI**

Abia qritus fuit iudeor rex **XLIX**
Abimib genuit Elyachim **LXIII**
Abraham fuit filius Thare **XXI**
Abraham occidit quos reges assirior **XXI**
Abzabe vxores et qui ex his fuere filij **XXI**
Abzabe precepit reus ymolare filium suum **XXII**
Achab rex israhel multa mala fecit sua uxoris
sue Isebel **XLIX**

Achaz rex iuda ydolatra fuit pessimus **LV**
Achaze et socij sui martyrio se coronati **CXII**
Achata regio quod defenditur **CLXXXVI**
Accersum altaris Celestinus papa statuit sacer
dotibus **CLXXXVI**
Achitob sacerdos filius phinees **XXI**
Achitob sacerdos fuit in veteri test **XXI**
Achinnas filius sadoch pontifex **XLVIII**
Achis filius rex ytalie fuit latinoz **XLIX**
Achitob fuit pontifex i veteri testamento **LIII**
Accursius legum doctor clarissimus **CCXI**

Ada prima fuit vxor leamech. **X**
Adalbertus Epus Pragensis **CLXXXII**
Adam formatus est de limo terre. quando et vbi fu
it formatus vide folio **VI**

Adam et Eva quor amnis vixerunt et quot ge
nerant filios **IX**
Adautus Romanus Patricius vir christia
nus folio **CXXIII**

Ad precepta que fuere et que erant pnia **IX**
Adocatus papa patris Romanus **CLII**
Adelbaldu s Episcopus vir uagie sanctitatis. **CLXXXII**

Adalpbus Anglor Rex vir christianissimus.

vide folio **CLXX**

Adoaldus adglapbt regis filius **CLII**

Adolpbus imperator filio fuit occisus **CXIX**

Adoran ceperunt principes gentium tempore
Reuel Regni. **XVI**

Adorabatur primo a gentibus Belus **XVII**

Adorabatur illis temporibus Sol deus gen
tilis **XXV**

Adorabatur dyana prima dea **XXV**

Adorabatur Ceres dea frugum **XXV**

Adorabat populus in Egipto boue **XXIX**

Adoran statum amcan statuit Nabuchodo
nosor vide folio **LV**

Adrianus cognometo belius imperator **CXII**

Adrianus papa primus pnia Romanus **CLXV**

Adrianus papa scos pnia Romanus **CLXX**

Adrianus papa terci pnia romanus **CLXXI**

Adrianus qritus papa natoe Anglie **CCII**

Adrianus qritus papa pnia genens **CCXV**

Afra virgo ex matre bilata **CCXV**

Africa tercia pars terre vide habet nos
men vide folio **XIII**

Agamenon frater regis melay et dux ex
ercitus grecoz **XXXVII**

Agathon abbas vir sanctus **CXXXIII**

Agapitus papa patris Romanus **CXLIII**

Agapitus illustris adolescentulus et martyr
vide folio **CXVIII**

Agatha Scula virgo genere nobilis **CXX**

Agarbo primus papa natoe Scuti **CLVI**

Agapitus secundus papa natione Romanus
vide folio **CLXXVI**

Agarini veniunt ab agar in Saraceni **XXI**

Aggeus ppheta in numero minorum duodeci
mus **LXIII**

Agnes vgo scia et vita clarissima **CXXIII**

Agnus dei ter dici in missa statuit papa Per
gus vide folio **CLVII**

Agriculturam et fructu molis terere ceteris do
cuit vide **XXV**

Agriculturam ysis docuit Egipcius **XXIX**

Agrippa Siluius Rex albanor fuit ytalor re
gnauit post patrem suum **LII**

Agrippina fuit communis Germani **XCVII**

Althulphus rex lagobardor fuit **CLXIII**

Aymon Anglus ordinis minorum vir
doctus **CXXIII**

Alarius Rex Gothor magna comisit pre
lia cum Romanis **CXXXV**

Almus doctor celeberrimus **CXXXI**

Albania regio que fuit vide folio **XLVI**

et folio **CCLXXXVI**

Alba Siluius Rex ytalie fuit **XLIX**

Albertus Berengarij quarti filius Rex ytalie
vide folio **CLXXXVII**

Albertus beluacens miles gloriosus **CCIII**

Albertus magnus Suecus. Epus Radispo
nensis vide **CXXIII**

Albertus de Carpano vir sanctus **CCXII**

Albertus primus Romanor imperator **CCXX**

Albertus patavin ordis beremitar **CCXXVI**

Albertus brigianens vir sanctus **CCXXVIII**

Albertus austrie dux Bohemie vngarie Rex

Impauit annis duobus **CCXLIII**
 Albinus impator vorator maxim' **CCVII**
 Albinus epus Andegauensis **CLXIII**
 Alboic rex logabardor' vnde cum **CLXVII**
 Alchim' male intrant pontificu **LXXVII**
 Alchutinus preceptor' fuit Caroli **CLXVI**
 Aldegissus desiderij filius regis langobardo-
 rum **CLXVII**
 Alexander regna q̄uo fuerunt post mortem et'
 diuisa **LXXV LXXVI**
 Alexander magnus vicissimis q̄rtus Rex ma-
 cedoni paucio populo quasi vniuersam vici-
 orbem **LXXV**
 Alexander qm fuit natus plura apparuerūt p'
 digia **LXXVI**
 Alexanderia ciuitas fuit condita ab alexandro
 magno **LXXVII**
 Alexander filius Anthiochi syrie et elice rex
 semper fuit iudeis grauiosus **LXXXIII**
 Alexander aristoboli frater. apud iudeos pon-
 tificatu et regnauit suscepit **LXXXIII**
 Alexandra vxor Alexandri regis iudeorū re-
 gnauit annis nouem **LXXXVIII**
 Alexander pōter fuit iudeor' **LXXXVIII**
 Allectus cōfessor dignissimus natione roma-
 nus vide folio **CXXXV**
 Alexander medicus p̄datus **CXXXVI**
 Alexander papa prim' patriā roman' **CXI**
 Alexander impator vir magne prudentie fu-
 it. vide folio **CXVII**
 Alexander miles ex legione thebeor' **CXXIII**
 Alexander secundus papa patriā mediolanen-
 sis. vide **CXCI**
 Alexander tercius papa patriā senens' **CCII**
 Alexander papa qm' natio campan' **CCXI**
 Alexander de ales doctor inrefragabilis. vide
 folio **CCXIII**
 Alexander de villa dei. professor sacre scriptu-
 re. folio **CCXIII**
 Alexander papa qm' natio cretens' **CCXXV**
 Alexander papa sextus natione thessalensis.
 vide folio **CCLVII**
 Alfonsus rex fuit et Arrogante regis filius vi-
 de folio **CCCLVIII**
 Alpharabius magnus fuit p̄bus **CLXXXI**
 Alpiadis mlt' sancta claruit ipib' isti. **CV**
 Alphonfus impator a quibusdam electus non
 fuit tñ confirmatus **CCXIII**
 Alsiaca germanice iuris prouincia est. vide fo-
 lio **CCCLXXXVII**
 Altare holocaustorū quomodo fuit figuratum
 quere folio **XXXIII**
Almas rex tuda bonū habuit m̄tus sed
 malū finem **LIII**
 Amarias fuit pontifex iudeor' **LIII**
 Amalasuntha regina a gorbis fuit plurimū ve-
 rata folio **CLXIII**
 Amandus epus traicetens'. **CLXVIII**
 Amatheus filius chanaan a quo fuere amathi
 de folio **XXIII**
 Ambrosius epus mediolanen'. **CXX XIII**
 Ambrosius grecus dyacōnis **CXVII**
 Ambrosius florentinus abbas vir doctus. vi-
 de folio **CCXLV**

Amelius et Amicus duo gemis similes fue-
 runt folio **CLXIII**
 Amyntas rex assirior' fuit **XXXIII**
 Amyntas fuit rex etiā assirior' **XXV**
 Amicus fuit rex duodecim assiriorum. vi-
 de folio **XXVIII**
 Aminadab post Moysen primus ingressus est
 mare rubr' ceteris repidantib' **XXX**
 Amozus filius chanaan. a quo fuere amoi.
 vide folio **LIII**
 Amonte veniunt ab amon **XXI**
 Amos fuit tercius de duodeci p̄phet'. **LIII**
 Amon hic malū fecit corā et percussus est a ser-
 uis suis folio **LX**
 Amri v' Amri rex fuit israhel **XLIX**
 Amutus rex italie fratre suū de regno eiecit et si-
 lū illius occidit **LII**
Anam filius messaraim a quo Ananij
 et Laobini Eubarij **LIII**
 Anani propheta in crepuit asa iudeorū regem
 folio **XLIX**
 Anatharhis p̄bus ita genere claruit **LX**
 Anaximander p̄bus medic' p̄d' **LXVIII**
 Anaximenes philo. t' medicus **LXVIII**
 Anaxagoras philolophus reliquit diuicias vi-
 de folio **LXXI**
 Anaximenes orator et alexandri magister vi-
 de folio **LXXVIII**
 Anna res viros habuit successus et q̄b' genu-
 it filios t' filias. folio **XCIII** et **XCIV**
 Anna habuit forore ex qua nata fuit Israhel
 mater iohannis baptiste **XCIII**
 Annas pōter fuit iudeor' **XCVI**
 Anacletus papa natione grecus **CVIII**
 Anastasius papa natio roman' **CXXXIII**
 Anastasius papa secundus patriā romanus vi-
 de folio **CXL**
 Anastasius impator scis ē heretic' **CXLI**
 Anastasia filia nobilissima **CXXIII**
 Anastasius ecclesie romane bibliothecarius vi-
 de folio **CLXXII**
 Anastasius tercius papa patriā romanus que
 re folio **CLXXV**
 Anastasius q̄rtus papa p̄tā romanus **CC**
 Anchises ex tca venere genuit Eneam q̄ regna-
 uit in italia **XXXVI** et **XLII**
 Anchus Marcius quartus romanor' rex fecit
 sup tyberim pontē **LVI**
 Andreas Hyemonis petri frater t' in cruce soci'
 eius folio **CVI**
 Anglia regio que sit vide folio **XLVI**
 Angelus Gabriel salutauit virginē Mariam
 folio **XCIII**
 Anglie reges fuerūt Adelpbus t' Edmund' **CLXX**
 Anglie regio que sit. qui fuerant illius princi-
 pes vide folio **CCCLXXXIX**
 Annius fuit p̄curator iudee **XCIV**
 Anicetus papa natione Syrus **CXIII**
 Anicetus elagore exerat' ē in anili' **CLIX**
 Anselmus epus beluacens'. **CCIII**
 Anselmus epus vir sanctus **CCVII**
 Ansthenes p̄bus athenens' **LXXXII**
 Anthiochi dices' oēs reges syrie **LXXV**

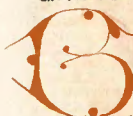
Anthioch⁹ theos rex syrie fuit LXXVII
Anthioch⁹ galene⁹ alie⁹ z syrie rex LXXVII
Anthiodus magnus rex syrie LXXIX
Anthiodus epiphane rex syrie cōpulsit iude/
 os ydolis sacrificare LXXXI
Anthiodus filius epiphane rex fuit syrie. vii
 de folio LXXXI
Anthiodus sedetes adhuc puer rex syrie vide
 folio LXXXIII
Anthiodus pius rex syrie LXXXVII
Anthiod⁹ p⁹ dius rex syrie LXXXVII
Anthigon⁹ potiter fuit iudeor LXXXVIII
Anripater fil⁹ anthiodoli z vxor ei⁹ crispius ba
 buefi quorū filios z filia ynicā LXXXIX
Anthonius abbas egipti plurā scripsit ad Eō
 staninū z ad ecclesias egiptias CXXXI
Anthonius pi⁹. xvi. romanorū impator CXLII
Antherus papa natione grecus CXVI
Anthoni⁹ de padua vir magne scitatis CCX
Anthonius de burgo iurisdicor CCLII
Anthonius cernifan⁹ mediane monarcha. vi.
 de folio CCXLV
Anthonius Quayneris celebratus medicus.
 vide CCXLVI
Anthonius archiepiscopus florentinus CCLI
Anthonius rosellus natione cruceus iurisdic
 cor. folio CCLVI
Annechisi aduentus qñ erit. z que illius psecu
 tio in sancta ecclesia CCLXIII
Annulli portari in quarto digito suasit p⁹me
 theus. z eius vñ ipse inuenit CXXVIII
Anus dandus cōsul roman⁹ LXXXI
Apollinar⁹ laodicie syrie eps CXXXIII
Apollinaris hieropolitanus episcopus CXIII
Apelles berencius fuit in grecia CXIII
Apollonius senator roman⁹ vir doct⁹ CXV
Apollonia virgo sancta z martyr CXX
Appolliti sunt in terrā diuisi CII
Appartiō michaelis archangeli CCLXXIII
Apuleus pbs platonis discipul⁹ LXXXIII
Aquas pccimas sanant beliscus I
Aquileya vrbis a quo fupit pncipū I
Aquarū mundario pmaxima sunt CXLIX
Aquila iude⁹ scōs moysae legi iterps CXIII
Arandi artem cū animalibus floe dicitur
 inuenisse. vide XLIII
Aradi⁹ filius chananū a q⁹ fuere aradij XLIII
Arabia fuit a faba filio dhus XLIII
Aram quartus filius Sem habuit quatuor f/
 lios z ab eo fuere Hyri XV
Aran fuit sextus filius nacheo XX
Aram tertius filius chare habuit vñ filium z
 filias duas vide XXI
Arare cū bobus Omagirus primo docuit. vi.
 de folio XXVIII
Aracis astrolog⁹ z poeta fuit reputat⁹ LXX
Arazor⁹ sacre romane eccle cardinal⁹ CXLIII
Archa⁹ floe quō fuerit edificata XI
Arais plumalis quō apparuit XI
Archeus filius chananā condidit opidū Ar
 chas vide XLIII
Archa moysi q⁹ cōnuebat in se vide XXXI
Archipbilas fuit pbs optimus LXXXIX

Archelaus pcurator fuit galilee XCV
Archastus imperator Theodosij magni filius.
 vide folio CXXXIII
Arius qui z aralius dicitur quintus rex fuit as
 sinorum XXV
Argiuorū regnū qñ incepit z quis fuerit in eo
 rex primus. vide XXVII et XXIX
Argiuorū regnum accepit nomen ab argo rege
 quarto. vide XXIX
Argus fuit rex quartus argiuorū siue grecorū.
 vide folio XXIX
Aremylus filius rex italie posuit p⁹fidū alba
 norū vbi nūc roma est LIII
Aristides pbs vir valde prudens LXXI
Archia tharentinus pbs LXXIII
Aristotiles omnū pboz pnceps LXXXVIII
Aristobolus filius iohannis bircani summus
 pontifex LXXXIII et LXXXVIII
Argenna ciuitas vnde sumpsit nomen vide
 folio CXXXIX
Aristides atheniensis episcopus CXII
Arimenia venit ab hui filio aram XV
Arimamires septimus et octauus rex assiriorū.
 vide folio XXVIII
Arimeniaci qñ venerūt in imperiū. p⁹tem vñ
 alsaciam. vide CCLV
Arimobius africanus philofophus pcedarus.
 vide folio CXXVIII
Arnolpb⁹ septim⁹ galloz ipator CXXXII
Arnolpb⁹ vir sanctus exuit episcopatu Zug/
 dūmenfem. vide CXXII
Arnaldus de villa noua pbs CXXXIII
Arpbarat tertius filius Sem a quo fuere chal
 dei. vide XV
Ariana facta est gorthorū gens seductione im
 peratoris valenti CXXXIII
Arian⁹ octi regis filius tredecimus rex perfar
 vide folio LXXII
Aricenus monachus vir scissim⁹ CXXXIII
Aris imprimendi libros his temporibus i ger/
 mania fuit enata CCLII
Aries omnes vñ humani deservientes fuit in/
 uente a filijs Lamech X
Aritem ferre a tubalchaym inuenit X
Aritus fuit rex quintus assiriorū XXVI
Artabanus fuit rex p⁹artū septimus LXX
Artus bereticus quid senserit erroris. z quo
 modo sit mortuus CXXX
Arturus rex britanorū christianissimus. vide
 folio CXLII
Aribaris rex langobardorū CI
Aria promana que sit. z vnde habeat no
 men. vide X
Aricanes filius gomer a quo sammacia XVI
Artades rex fuit assiriorū CXXXIII
Artamius filius enee secundus rex lanhorū fuit
 et dicitur rex abanorū XLIII
Arsabel rex syrie promptus fuit ut affigeret filio
 os israhel I
Artasius pontifex pio zelo legis cōstanter res
 tit osie rex iude I
Arsalardon rex assiriorū fuit filius Sennache
 rib vide LV
Assiriorū rex quintus fuit artus XXV

Affirioz regnū quando incipieb at deficere. vii
 de folio **LXII** et **LV**
Astronomus maximus fuit Ionichus. quartus
 filius noe. vide **XXIII**
Astrologus magnus fuit Prometheus. quere
 folio **XXVII**
Astronomus Tals fuit cecusus a vetula. vide
 folio **LIX**
Astrologus pmaximus fuit aracus **LXX**
Astrologus recomendatus fuit Ptolomeus vi
 de folio **CXIII**
Astronomus optimus fuit Campanus. quere
 folio **CXXXIX**
Astrologus doctus fuit Guido bonatus. vide
 folio **CXIII**
Astefanus oīd nīs mīnoz doctor pīcapūns.
 vide folio **CXXVIII**
Astur secundus filius. Sem a quo venit impe
 riū affirioz **XV**
Astuerus vnde decimus rex persarum **LXXII**
 folio fuit quere **CII**
Assumptio virginis Marie **CII**
Alas gigas astrologus septē genuit fili
 as nymphas **XXVIII**
Athalia filia ach ab furripuit regnum et occidit
 omne semen regni **L**
Athanasius episcopus Alexandrinus graues
 sustinuit pīcutiones ab arrianis **CXXXI**
Athausphus rex fuit Gothoz **CXXXV**
Athene vel mīnerua a quo fuerit condita. vide
 folio **XXVII** et **XLIII**
Athemeniens affecerūt mulieres implīca supplī
 cio. vide **XXVII**
Athila hunoz rex multas circūbat rebellā
 do regionēs. et sepe dei flagellū appellabat.
 vide **CXXXVII** et **XXXIX**
Athila rex hunoz quō fuerit mortuus **CXL**
Alderbes fuit pīm? Comēbioz rex **XL**
Auentinus filius rex italie fuit **LIII**
Augusta ciuitas a quo sit pīmo condita.
 vide folio **XCI**
Augusti dicebantur reges romani ab illo Au
 gusto. vide **XCIII**
Augustinus beati Ambrosij discipulus. quere
 folio **CXXXVI**
Augustinus de anchona vir plurimū doctus
 vide **CXXVI**
Aulus cilius romanus orator grammaticus
 insignis **CXIII**
Aurelianus romanoz impator **CXXI**
Aureliana ciuitas a quo fuerit condita. quere
 folio **CXXII**
Aurea virgo sancta et discipula eligh **CLIII**
Auicenna medicus pelarus fuit **CCI**
Auerreus medicus cōmentator **CCI**
Auensoar medicus canmarientis **CCII**
Austria prouincia delcribī **CCLXXVIII**
Austrie marchionatū fridericus pīmus con
 uertit in ducātū **CCIII**
Austrie duces quid compromiserūt baiozijs
 in adipiscendo impīū vide **CXXV**
Azarias filius oberth ppheta pēdixit capnū
 tatem iudeoz **XLIX**
Azartas filius belebe pōnē rex **LV**

Aiso doctor iuriscultus fuit

CCVI

Babylonia rex in israhel. vii
 de folio **XLVIII**
Babilonia seu babilon vrbis
 a quo pīmo fuerit condita vi
 de **XXIII** et **LXV**
Babylonia pīmus rex fuit me
 redach. vide folio **LXII**
Bachus pīmo inuenit vīnum in grecia. quere
 folio **XXVIII**
Baleus decim? erat rex affirioz **XXVIII**
Balaam pīpheta filius Beoz occiditur. vide
 folio **XXX**
Balsamum quales habeat arbores. et aliquan
 do creuit in hiericho **L**
Balebasar rex erat babilonie **LXV**
Basilus magnus multozū monachozū insti
 tor et pater **CXXXIII**
Balachia regio que sit et que gens illius. vide
 folio **CCLXX**
Baladit dicunt flacci vide **CCLXXXII**
Baldus perulimus precellentissimus legisperi
 tus. vide **CCLXXXVI**
Bamberga ciuitas vnde duxit nomen. quere
 folio **CCLXXXIII**
Baptisare omni die tēpore natiuitatis Leo pa
 pa secundus statuit **CLVI**
Baptismas tempore dux richoldus pede re
 tra xit. vide **CLXII**
Bassianus Severi filius cognomento aurel?
 anthonius caracalla impator **CXVII**
Basilea ciuitas magna vnde duxit nomen. vi
 de folio **CCLXIII**
Basilidas fuit quidā hereticus **CXI**
Barnabas vnus ex septuaginta duobus disci
 pulis christi **CV**
Bartolomeus apostolus vnus ex senatorib?
 celi. vide **CV**
Barnabe corpus cum eius euangelio inuentū
 est. vide **CXLI**
Barbara virgo orta ex nicomedia **CXXIII**
Bartolomeus brixianus vir doctissimus. vi
 de folio **CCI**
Bartolomeus pīanus ordinis predicatoris
 professor **CCLXXXIII**
Bartolus legum doctor plurimū recomēda
 tus **CCLXX**
Bartolomeus de Saliceto iuriscultus. vi
 de folio **CCLXXXVI**
Bartolomeus de vrbino ordinis heremitarū
 doctor **CCLXXXVII**
Barbara cōiunt signimundī post mortē impa
 toris cū cadauere capnū a ducē **CCLXII**
Bartolomeus de montagnano medicus. vi
 de folio **CCLXV**
Barnaldus archiepūs colonienis **CCVII**
Baldunus scōs rex iherosolime **CXCVI**
Bauari siue baioarij qui sint **XCVII**
Bauarozū regis filia rex longobardozū duxit
 in vxorem **CL**
Bauarozū pīncipes et pē reperti dicebant **CLII**
 ces. vide **CLII**

Bato sariozū siue bauaroū metropolis ē saltz-
 burga. vide **CLII**
 Bauari siue bato arq̃ qñ receperūt fidem catho-
 licam. vide **CLIII**
 Bauaros quō coegit carolus magnus **C**
 Bauarie dux fuit castilo **C**
 Bauaroū principes dicebant reges illis tem-
 poribus **CLVIII et LXIX et LXXII**
 Bauaroū dux Lapillo duxit se pipino regi frā-
 cie cōmendatū **CLXV**
 Bauaria venit in regnū francie per carolum ma-
 gnum. vide **CLXVII**
 Bauaro ruzer frater caroli secundi illis tempo-
 ribus mortuus est **CLXXII**
 Bauarie dux heinricus vngaros supauit. et de/
 inde venit in italiā **CLXXVII**
 Bauaroū dux fuit eo tempore imperatori re/
 bellis. vide **CLXXXI**
 Bauarus hic vnus fuit in papā electus. quere
CLXXXVIII et LXXXIX et XCI
 Bauaroū auxilio fuit iustinianus in imperiū
 restitutus **CLVIII**
 Bauaroū dices vnde traxerūt ab hoc tempo-
 re originem **CCXXV**
 Bauaria superioris germanie. puicia describit
 et vñ bauari a principio traxerūt originē. vide
 folio **CLLXXXVI**
 Barthel tercius filius nachoz genitū rebecca
 filii et laban filii **XX**
Beda anglicus presbiter et dictus venera-
 bilis vide **CLVIII**
 Belus p̃m^r rex affrior pūū hūit regnū **XVII**
 Bela octauus fuit filius nachoz **XX**
 Bellotus erat rex affriorū **XXXIII**
 Bellatoz cgreg^r fuit p̃e faturni fili^r **XXXV**
 Bellū grecorū contra troyanos et destructio de/
 scribitur troye **XXXVI**
 Bella troyanoz q̃re fuerūt exorta **XXXVII**
 Belocus rex affrior. sub illo p̃misit deus Ja-
 cob terrā p̃missionis **XXVIII**
 Bellū punica cū hanibali seniore illis t̃pib^r est
 mehoatum **LXXXI**
 Bellū Scipionis in quo mira gesta sunt ex ce-
 torū cōsiliū romanoz **LXXXV**
 Bellū milie cesaris et pompey erat exccrandus
 vide folio **LXXXIX**
 Bellū ap̃d augustū et q̃ in eo sunt occisi **XCII**
 Bellus grauisimū cōmisit graecianus impator
 apud argentīnā **CCXXIII**
 Bellū maximū gesserūt in romano sradagus et
 alaricus gothorū reges **CCXXV**
 Bellū magnū est cōmissum t̃pe valentiniani im-
 peratoris **CCXXVII**
 Belisarius patricius vir in armis strenuus vi-
 de folio **CLV**
 Bella maxima cōmisit belisarius **CLV**
 Bellandi mores q̃ sunt genē scythice **XVIII**
 Bella gessit in franciā orientale arnolpbus im-
 perator. vide **CLXXIII**
 Bellū fuit atrocissimū inter regē francie et regē
 anglie cōmissum **CCXXVII**
 Bellū fuit exortū inter fratres beate mane theu-
 thimicor et regē polonie **CLLI**
 Benadab rex Syrie bellante cōtra regē achab.

vide folio **L**
 Benedictus abbas italicus monachorū patr. **L**
 vide folio **CLXIII**
 Benedictus p̃p̃ p̃mus p̃ia romanus **CLXVI**
 Benedictere sal et aqua allexander papa primus
 instituit **CXI**
 Benedictus papa secundus siue iunior papa
 romanus **CLVI**
 Benedicti abbas corpus est eo t̃pe translātum.
 vide folio **CLVIII**
 Et iterū est translātū **CLXIII**
 Benedict^r tercius papa p̃ia roman^r **CLXX**
 Benedict^r p̃p̃ q̃r^r patria romanus **CLXXIII**
 Benedictus papa quintus patria romanus vi-
 de folio **CLXXVIII**
 Benedictus sextus papa patria romanus vide
 folio **CLXXVIII**
 Benedictus septim^r papa patria romanus vi-
 de folio **CLXXX**
 Benedictus octauus papa patria Tusulanus
 vide folio **CLXXXV**
 Benedictus nonus papa patria Tusulanus.
 vide folio **CLXXXV**
 Benedictus decim^r p̃p̃ natōe campan^r **CXCI**
 Benedictus papa. xi. natōe tarulim^r **CXCI**
 Benedictus duodecimus papa patria Tolosa^r
 nus. vide **CXXIII**
 Benedict^r. xij. papa adulterin^r **CXXIII**
 Berillus ep̃us vir doctissimus **CXVIII**
 Bernardus rex italicie Caroli magni nepos. vi-
 de folio **CLXVIII**
 Berno abbas vir magne facitatis **CLXXIII**
 Berengarius p̃m^r ipator italicie **CLXXVI**
 Berengarius scōs impator italicie **CLXXVI**
 Berengari^r terci^r impator italicie **CLXXVI**
 Berengarius q̃rtus impator italicie **CLXXVII**
 Berengarius errauit circa sacramētū eucharis-
 tie. vide **CXC**
 Bernardus abbas clareuallens^r **CXCVIII**
 Bernardus copostellanus doctor iuris. quere
 folio **CCXIII**
 Bernardinus Senensis ordinis sancti fructici
 professus **CLXVIII**
 Bertricus caroli filius ipator postea fuit re/
 posit^r. et q̃ fuerit causa vide **CCXXIII**
 Bessarion cardinalis grecus vir celeberrimus
 vide folio **CLLI**
 Bestualia puicia describit **CLLXXXIII**
 Bestiole cadebāt de celo issi t̃pib^r **CCXXIX**
Bas asianus p̃m̃ent^r philosophus q̃m^r **LIX**
 de septē sapiētiis **LIX**
 Bibertus lotaringie p̃m̃ceps **CLXXVI**
 Bigamus p̃m̃us fuit L amech folio **X**
 Bigamū ordinari cōciliū apud sanctū Petrum
 rome vetuit **CLIX**
 Bilbaldus episcopus natus est ex sancto Ri-
 chardo. vide **CLIX**
 Bilhelmus imperator non tamen fuit cōfirmat^r
 tus. folio **CCXII**
 Bisantiā ciuitatem quis condiderit. quere fo-
 lio **LXIII**
Blasius episcopus vir sanctus claruit. vi-
 de folio **CCXVI**
 Blondus flauus vir doctissimus **CCXLVI**

Bohemorum regni qñ habuit initiz. vide folio **XXIII**
 Bobecus vir christianissimus **CXLI**
 Bobem illi dieb⁹ receperit fidē catholicā. ⁊ q fuerat duces illi⁹ genis **CLXXVII**
 Bobanus heremicus tercius fecit imperio romano tributarios **CLXXXIX**
 Bohemie ducem fridericus primus creauit in regem. vide **CCIII**
 Bohemia cũ situ suo dñbif **CCLXXXIII**
 Bebecca pira vbi sit sita vide **CLXXV**
 Bohemorum heresim Sigismund⁹ impator statuit extirpari **CCXXXIX**
 Bononia ciuitas a quo pmo cōdita **LXII**
 Bonifaci⁹ pp̄ pñ⁹ nato erōan⁹ **CXXXIII**
 Bonifacius secundus papa natione romanus vide folio **CLXIII**
 Bonifacius tercius papa patria romanus. vii de folio **CXLVIII**
 Bonifaci⁹ qñ⁹ pp̄ nato manus **CXLVIII**
 Bonifacius papa quintus natione campanus vide **CL**
 Bonifacius archiep̄s maguntinē. **CLXI**
 Bonifacius sextus papa natione Tuscus. vide folio **CLXXII**
 Bonifacius septimus papa male intrauit. vide folio **CLXXX**
 Bolfgangus episcopus Ratisponensis fuit⁹ vir fuit sanctus **CLXXXII**
 Bonanentura cardinalis natione tuscus. vide folio **CCXIII**
 Bonifacius octauus papa natione heremicus. vide folio **CCXIX**
 Bonifacius papa nonus patria neapolitanus vide **CCXXXII**
 Boos filius fuit Salomon **XL**
 Boos exiit in Egypto de flumine in fesso fēraphis ⁊ a p̄p̄lo p̄ deo colebatur **XXIX**
 Boos quidē loq̄bat⁹ ⁊ quid vide **XCII**
 Boosius marchio cētensis vir fuit magni ingenij. vide **CCLI**
Brandanus abbas vir sc̄ssim⁹ **CXLIII**
 Brandeburgensis marchia vbi sit sita vide folio **CLXXXII**
 Brandstania ciuitas a quibus fuerit edificata vide folio **CCXXXIII**
 Brenus galloz dux venit in italiā. mularū vebū fundamenta iecit **LXXII**
 Britannia in aior q̄ sit. ⁊ que minor **XLVI**
 Britannoium rex plurimū est rēcomendatus. vide folio **CLII**
 Bulgida virgo casta ⁊ sanctissima **CXLIII**
 Britannoium siue angloz rex fuit lucius vir sanctus. vide **CXV**
 Bulgida. alias Birgitra deuotissima mulier vii vide folio **CCXXXII**
 Britia ciuitas quando et quare venit ad venetorum manus **CCXLV**
 Brutus cōsul fuit romanus **LXIX**
 Bruno primus carthusiensis fuit de Colonia oriundus. vide **CXCIII**
 Bruno ep̄us colonien⁹. vir sanct⁹ **CLXXXI**
Buda vrb⁹ vngarie clarissima a quo cepit nomen. vide **CCXXXIII**

Bulgari ceperunt fidē illis temporibus. quere folio **CLXX** et **CLXXI**
 Burgundia venit a dodamyn **XVI**
 Burgundi in magna copia rheni flumē insidelat. ⁊ postea facti sūt xp̄iani **CXXXIII**
 Burckhardus episcopus heribopolensis vir sanctus. vide **CLXIII**
 Burgundionū rex fuit rudolph⁹ **CLXXIII**
 Burgundie dux Thassiam obledit. quā fridericus tercius lib̄ erat **CCII**
 Bus secundus filius nachor habuit duos filios Beor ⁊ Balaam **XX**

Cayn primogenit⁹ Ade et Eue erat. vide **IX**
 Caynan fuit fili⁹ Enos **IX**
 Cayo furus cōsul erat romanus. vide **LXXXIII**
 Cayus cassius lognius phil roman⁹ **LXXXV**
 Cayus iulius cesar filius **XCIII**
 Cayphas pontifex iudeoz erat **XCVI**
 Cayus caligula impator quartus **CII**
 Caeianus theologus et philosophus. quere folio **CCXLIII**
 Cahir debet esse argenteus vel aureus statui papa sephertius **CXIII**
 Calixtus papa natione romanus **CXIII**
 Calixtus secundus papa natione burgundus. vide folio **CXCVIII**
 Calixtus tercius papa natione bysantus vide folio **CCXLVI**
 Cham sc̄os fuit filius noe **XIII**
 Camuel fuit quartus filius nachor **XX**
 Cambises erat rex persiarū **LXIX**
 Chanaan primus filius cham. a quo fuere chanaanet. vide **XIII**
 Candelabz figura que fuerit in veteri testamēto. vide **XXXII**
 Cantum cum organo decantari ordinauit papa Gregorius **LIII**
 Canon papa tracta oriundus **CLVII**
 Capadocia venit a mosoch filio iaphet **XVI**
 Capis simus rex fuit italie **LII**
 Caprius duci sunt cū rege to adhim in babyloniam daniel cū suis. ezechiel ⁊ mardocheus vide folio **LV**
 Capri est tora iudea cũ ezechia rege **LX**
 Captiuitas iudeoz quādo incepit et quare deus permisit populi capī **LXIII**
 Capistranus claruit temporibus illis. vide folio **CCXLIX**
 Carmentis filia Euandri inuenit litteras lannas. sc̄licet. A. b. c. ⁊ c. **XXXIII**
 Carthago vrb⁹ a cartha opido sumptit nomen vide folio **XL**
 Carthago ante romam fuit constructa ⁊ a quo. vide folio **LI**
 Carpentius filius rex italie fuit **LII**
 Carmeydes erat magnus p̄bus **LXXVIII**
 Carus romanoz impator duos filios suos ad gubernacula imp̄ij tradidit. quere infra folio **CCXII**
 Carolus magnus quō coegit bayaros **C**

Carolus marcell' p'p'mi senioris fili' rex francie
 ⁊ dice' e' magn' ex gell' magnus **CLXIII**
 Carolomannus caroli marcelli fuisse magni fili'
 erat. folio **CLXIII**
 Carolus cu' papa Adriano p' sup'rior' sacramen'
 sese p'petua obstrinxerit amicitia **CLXV**
 Carolus magn' rex fuit francor' **CLXVII**
 Carolus magnus vbi fuit natus **CLXVII**
 Caroli magni m' vngara fuit **CLXVII**
 Carolus magnus p'bitus est in imperatore ro-
 manoru' illis t'pibus **CLXVIII**
 Carolus magnus quos gētes vincebat filio ob
 christiano' liberatē vide fo. **CLXVIII**
 Carolus magnus quomō fuit in corpore dispo-
 situs. folio **CLXVIII**
 Caroli sedes fuit in aquilegrano **CLXVIII**
 Carolus magnus rebellant' Saxoniam. vide
 folio **CLXXIX**
 Carolus scōs cognomento calvus impator fu-
 it romanorum **CLXXIX**
 Carolus tercius cognomento grossus imp'ra-
 tor. folio **CLXXII**
 Caroli magni p'genies possederūt imperiū ad
 annos centū ⁊ decē. Et illis t'pibus habuit si-
 nem. vide folio **CLXXIII**
 Carolus magnus fuit germanus natione. vide
 folio **CLXXVIII** **CLXXXV**
 Carolus rex scilicet fuit ⁊ potens **CCXV**
 Carolus scōs rex scilicet **CCXVIII**
 Carolus secundus rex Neapolitanus habuit fili-
 os sex. ⁊ quinq' filias **CCXX**
 Carolus quartus imperator regis bohemic si-
 lius fuit. vide **CCXXIX**
 Carolinas leges condidit carolus quartus. vi-
 de folio **CCXXXIX**
 Carina p'vincia ista quibus terre locis sit vide
 folio **CCXXXVII**
 Caroli q'tri sollicitatōe. capita apostolor' petri
 et pauli sunt inuenta **CCXXXI**
 Carolus quartus ex misericordia ei dedit pecu-
 nias qui sibi necē parauerat. vide illi reuo-
 cabat a malo. vide **CCXXXI**
 Carol' poeta vir eruditiss' erat **CCXLIII**
 Carolus burgundionū dux p' f'wecentes mor-
 te est trucidatus **CCLV**
 Caserb fuit q'tus filius nachor **XX**
 Cassianus monachus iohannis crosostomi dy-
 conus. vide **CCXXV**
 Cassus firmianus decretalū raymundus p'scra-
 vide folio **CCX**
 Caspar Seblich t'm' cesarum cancellarius fuit.
 vide folio **CCXL**
 Castra quare sunt. et a quibus p'imo in monti-
 bus constructa **C**
 Carbalogus regū assirior' q's sit vide **XVII**
 Carbo p'bus plura docuit moralia **LXXXV**
 Carbo p'p'm' roman' ⁊ iurista **LXXXV**
 Carbo postior' ytiens' p'bus **LXXXIX**
 Carbalina consil' romanus vir fuit valde dolor-
 fus. folio **LXXXIX**
 Cathena sancti petri fuit data epō nicensi. vi-
 de folio **CLXXIX**
 Caus fuit bidimus vir magni ingenij. vi-
 de folio **CCXXA**

Celestinus papa natōe campan' **CXXXVI**
 Celestinus scōs papa natōe tuse' **CXXXVII**
 Cecilia virgo romana castitate splendida fuit.
 vide folio **CXVI**
 Celestinus papa sepe natōe romanus **CXV**
 Celestin' papa q't' p'ia mediolani **CXVIII**
 Celestinus papa quintus patria Seruensis.
 vide folio **CXVIII**
 Cecrops reliquit regnū arguonū. ⁊ p'rim' reg-
 nauit Atheniensibus **XXVII**
 Cereuscam facere germanos docuit primo ba-
 chus. vide **XXVIII**
 Cerdo q'dā berenic' a q'cerdoniani **CXIII**
 Ceream pascale benedicti statuit papa theodo-
 rus. vide **CLIII**
 Cereacea frugū adorabaf a gētib' **XXV**
 Cefarius et alij plures martires his pass' sunt
 temporibus. vide **CXXII**
 Cefarea regina p'saz m'f' sancta **CLV**
 Cefares dicebant' romani principes a tempore
 Julij. vide **CXII**
 Chaldei fuisse ab arphaxat filio sem **XV**
 Chilo tera' fuit ex sepe sapientib' **LIX**
 Chus quartus fuit filius d'ham. a quo veniunt
 ethiopes. vide **XIII**
 Chusa vici a tharsis filio ianani **XVI**
 Chincus filius chanaan **XIII**
 Chnus erat doctor iuriscultus nominatissimus
 vide folio **CCXXXVII**
 Cipia venit a tharsis filio ianani **XVI**
 Ciprus est quedā insula **XXXVIII**
 Ciprianus doctor eccleie cruditissim' **CXXI**
 Circaffio q'n fuit instituta **XXI** ⁊ **XXII**
 Circes potu quodā mutauit homines in bestias.
 vide folio **XLI**
 Cirus primus rex fuit persarū **LXVIII**
 Ciriacus vir sanctissimus **CCXIII**
 Cithilus vir scis m'f' p'betavit **CCXII**
 Cithara appollo reperit. et artem medicine pu-
 mo inuenit. vide **XXVIII**
 Cithernū bobes' q'm' excogitauit **CXLI**
 Cuius fuit scē q'dā velle threne **CCXVII**
 Cuitates loci orientalis fuit per Soldanū pluri-
 mum oppresse **CCXX**
 Claudius Cay caligule patruus impera-
 tor quintus **CIII**
 Claudius poeta natōe hispan' **CXXXIII**
 Claudius secundus ⁊ Quintulus frater ei' im-
 peratores erant **CXXI**
 Claudi' uicofrat' simpborian' m'f. **CCXIII**
 Clareu allen. abbas fuit bernard' **CCXVIII**
 Clara ego admirabilis ⁊ sancta **CCX**
 Clara ego sancta oadis heremitar' **CCXXI**
 Cleobolus philosophus lindus. septus de se-
 prem sapientibus **LIX**
 Cleopatra egypti regina **LXXXIX**
 Cleus p'p' pontificat' mun' inuic' accepit **CV**
 Clemens papa patris romanus de regione celestis
 montis. vide **CVIII**
 Clerici in publico bibere aut vinū vendere. so-
 litus papa vetuit **CXXXIII**
 Clemens p'f' biter alexandrinus **CCV**
 Clericos posse rapere fundos ⁊ p'dia oblata pa-
 pa Urbanus statuit. sed in cōmuni **CXVI**

Clericorum carcerē haberi apud episcopos statu
 it papa Eugenius **CLIII**
 Clemens secundus papa epūs Bambergensis
 quere folio **CLXXXVIII**
 Clemens tercius papa patria roman⁹ **CCV**
 Clemens papa quartus natione Harbonensis
 vide folio **CCXIII**
 Clemens papa qu⁹ nat⁹e vaskon⁹ **CCXXI**
 Clementinas liber copositus est tpe clemenis
 quinti folio **CCXXI**
 Clementinas liber hic psitmar⁹ ē **CCXXVI**
 Clemens papa sextus patria Lemonicensis vide
 folio **CCXXVIII**
 Clemens papa septimus sedit annis quindeas
 quere folio **CCXXII**
 Lodoueus rex francoꝝ p̄nissus francoꝝ chri
 stianus folio **CLXIII**
 Lodouus fuit vltimus rex Athenensiu⁹ vi
 de folio **XXVII** et **XLIII**
 Olchaf apud nemphyti⁹ Syris **XX**
 Collosus solis fuit Rhodis lxx cubitoꝝum al
 titudinis **XXVI**
 Collosus iugens solis simulacru⁹ cornu ex tē
 remouit folio **LXXXII**
 Colonia ciuitas vnde habuit incia⁹ **XC**
 Colubian⁹ abbas vir sanctitate plenus **CLVI**
 Compositus p̄curator duode **XCIV**
 Comedit multa Albinus vna cena sicut ceteri
 multi folio **CLVII**
 Cometa apparuit illis temporibus clade mari
 nam significans **CLVII**
 Comete duo apparuerūt ill⁹ tēpibus **CLXII**
 Cometa inter magnitudinis apparuit in italia
 quere folio **CLXXXIX**
 Comites de Lappa olim dicebantur de schwa
 lenboꝝch folio **CLXXX**
 Compositi plura cantica ecclesiastica Fulbert⁹
 fil⁹ et Robertus rex **CLXXXVIII**
 Compositus Balu regina Hermannus contra
 ctus folio **CLXXXIX**
 Cometa insignis magnitudinis apparuit **CLXIII**
 Comites quindectem ex fucis coegit amparor
 Rudolphus **CCXVII**
 Cometa apparuit significans christianom⁹ af
 fliccionem folio **CCXX**
 Cometes apparuit designans mortē regis fran
 cie folio **CCXXII**
 Cometa et illis apparuit epibus **CCXXV**
 Cometa illuxit mortē pape designans **CCXXIX**
 Comonones ciuitati italie quedam fuere vide
 fol **CCXC** **XCII** **XCIII** et
 Cometa vi⁹ est plura p̄dices mala **CLLIII**
 Coniurati in publico insinuit Ricurgius pro
 pter occultā lurnā **LII**
 Consules romani qm̄ incep̄erunt et quare vide
 folio **LXIX**
 Consules romani q̄ fuerūt vide **LXXIX**
 Conspiraciones fecit et batina cōsū roman⁹
 vide folio **LXXXIX**
 Constantinus magn⁹ filius Constantij augusti
 in britania et car⁹ impator **CCXIX**
 Constantinus Constantij et Constantis filij fuere
 Constantini magni impatoris **CCXIX**
 Constantinopolis ciuitas imperialis vnde ce

pit nomen suum **CCXIX**
 Constantinus fecit equo suo frenū ex clauo dñi
 vide folio **CCXX**
 Constantinus magnus prohibuit amplius sic
 ri crucis suppliciu⁹ **CCXX**
 Constantinus p̄s edificauit ecclesias **CCXX**
 Conciliū nicaenum quare et qm̄ fuit celebratum
 quidue in illo distinu⁹ **CCXX**
 Conciliū vniuersale secundū fuit constantino
 politanu⁹ **CCXXV**
 Conciliū vniuersale terciū fuit Ephebensiu⁹ vi
 de folio **CCXXVI**
 Conciliū gñū Calcedonense **CCXXVIII**
 Conciliū aurlanense iussu clodouei indicatur
 vide folio **CLXIII**
 Conciliū gñū apud constantinopolim **CLXL**
 Conciliū apud sēsi petri romē **CLXII**
 Conradus impator male fuit vite **CLV**
 Conciliū romē lxx epōꝝ **CCVIII**
 Concordia mlti sancta et ypocriti nutrit **CCXI**
 Conguium in Venustia ciuitate Campanie vi
 de folio **CCXVI**
 Constantinus et Galerius imperatores fuerūt
 vide folio **CCXVII**
 Constantinus tercius impator romanor⁹ **CLLIII**
 Constantinus politanu⁹ impator **CLLIII**
 Conciliū romē tpe martini pape **CLLIII**
 Constantinus quartus impator Constantij
 augusti filius **CLVII**
 Conciliū vniuersale sextū apud constantinopo
 lim vide folio **CLVII**
 Conciliū Aquilegiense vniuersale **CLVIII**
 Constantinus papa nat⁹e Syrus **CLX**
 Conciliū romē propter ymagines adorandum
 vide folio **CLXII**
 Constantinus qu⁹ impator filij leonis **CLXIII**
 Constantinus sext⁹ leonis filij impator **CLXIII**
 Constantinus papa scōs nat⁹e roman⁹ **CLXV**
 Conciliū septimū vbi uena mater Constantini
 collegit vide folio **CLXVI**
 Conrad⁹ p̄m⁹ impator romanor⁹ **CLXXIII**
 Conradus episcopus constantiensis vir sanct⁹
 vide folio **CLXXX**
 Conrad⁹ scōs impator roman⁹ **CLXXXVI**
 Conuultum excellens illis temporibus babi
 tum est folio **CCX**
 Conradus eius nōs tercius impator **CCI**
 Conciliū Lateranense agebatur illis tempori
 bus folio **CCVI**
 Concordantias bible cōsecit bugo cardinalis
 vide folio **CCXIII**
 Conuultum Lugdunense hic habuit incia⁹ vi
 de folio **CCXV**
 Conradinus nepos impatoris friderici fue
 rit folio **CCXVI**
 Conradus impator friderici filius **CCXII**
 Conciliū Nicaenense habuim⁹ fuit illis tem
 poribus folio **CCXXI**
 Conciliū pisanū super ymione ecclesie fuit colle
 ctum folio **CCXXVI**
 Conciliū constantiense durauit nouem et triginta
 annis **CCXL** et **CLX**
 Constantia vbi⁹ germanie quomodo sit consi
 ta et vñ habeat nomen suū **CCXL**

Concilium Basiliense fuit congregatum illis tem
 poribus et quod fuit dissipatum CCLXIII
 Concilium florentinum hic initium cepit vide
 folio CCLXIX
 Constantinopolis expugnatio qñ sit facta per
 turcos populi CCLXIX et LXIXIII
 Constantinopolitana urbs ex tēptare inau-
 dita plurimū fuit conturbata CCLVII
 Conradus celsus germanū poetā frideric⁹ tera⁹
 imperator in nurnberg laureā decorauit vi-
 de folio CCLVI
 Chore filius yfuar contendebat pro sacerdo-
 tio cum aaron XXV
 Chorimb⁹ urbs a qñ sit pñstructa XXXIII
 Coſtica inſula in quibus terre locus fit vide fo-
 lio XXXVIII
 Corporeale altaris bonifacius papa inſtituit
 CCLIX Statuit et ſixus CXI
 Conſilium papa nānone roman⁹ CXVIII
 Conſilantes quidam per annum integrum pu-
 niebant rei pñmiſſione CCLXXVII
 Corporis xpī ſolemnitate cū octaua vrbani⁹
 quartus inſtituit CCLXIII
 Coreſantes plures perierunt in ponte vno vi-
 de folio CCLXVII
 Corithia puſtea vbi ſit ſita CCLXXVII
 Coruthior⁹ mores in electione principis qñ
 ſunt vide CCLXXVII
 Coſdras rex perſarum occupauit romanos p
 uincias et venit vſqꝫ iheruſm CCLIX
 Coſmas et damianus xpianiffimi viri et medi-
 ci fuerunt CCLXIII
 Coſmas medicus florentinus potentiffimus
 ciuis CCLV
 Crates Athenienſis academici philoſo-
 phus LXXXII
 Creatio mundi fui diuerſos diuerſimode cre-
 ditur folio I
 Creta inſula in quibus mundi partibus ſit vi-
 de folio XXXVIII
 Criſpus ſtoicus philoſopus natione elius vi⁹
 de folio LXXXI
 Criſpis quatuor habuit filios et vnicam filiaz
 ſolio LXXXIX
 Criſtia ſingulis annis inuouari ſtatuit fabia-
 nus papa CXVIII
 Criſpū⁹ et criſpian⁹ martires CCLXIII
 Criſtoferus martir incomparabilis magnitudi-
 nis fuit CCLXIII
 Criſtima virgo celeberrima CCLXVII
 Criſtoferus papa cuius patria ignoratur vide
 folio CCLXIII
 Criſtiani ſtatuere expugnare iheruſolimam
 vide folio CCLXIII
 Criſoloras conſtantinopolitanus vir nobilis
 fuit CCLXXVI
 Criſternus rex dacie vir xpianiffimus romani
 petijt CCLXIII
 Croatica ciuitatis deſcriptio CCLXXII
 Cruciferus ordo a quo habuit nomen vide
 folio CCLXXII
 Cruc domini inuicta eſt ſub eusebio papa vi⁹
 de folio CCLVI
 Cruces apparuerunt in veſtibus hominum vi-

de folio

Crucifixus fuit vnus puer a iudeis CCI

Dacia regio que ſit et vbi
 videſo. CCLXXXII
 Dadan fil⁹ regina a quo
 veniit ethiopes XLIII
 Dagobertus rex francoꝝ
 vide folio CLV
 Damascus eſt in ſyria regi-
 one XV

Damaſcen⁹ veniunt ab bus filio aram XV

Damaſcus qñ et a quo fuit pñstructa XXII

Damaſcus diſtat ab iheruſalem itinere dierum

ſex XXIII

Damaſcum tres reges chriſtiani impugnane-
 runt XXIII

Damaſus papa natione diſpan⁹ CCLXXI

Dalmacie regni⁹ qñ ſe excedebat CCLXXI

Damaſus ſede⁹ papa a natione bauariz vide fo-
 lio CCLXXVIII

Damata urbs in egypto quod fuit a xpianis et
 pugnat CCLXXI

Dalmacia puſcia vbi ſit ſita CCLXXVII

Daniel ppheta ductus eſt in Babiloniam vide
 folio LXI

Dantes poeta et vates coſpicu⁹ CCLXXIII

Dauid ſcd⁹ rex in iſrael XLVI

Dauid ppheta fuit filius iſai de tribu iuda vi⁹
 de folio XLVI

Dauid fuit vir robuſtus et ruſſus XLVI

Dauid cepit iheruſalem et expulit chanaanos et
 iſubcos XLVI

Dauid ſecit numerari populu⁹ et diſplicit deo
 folio XLVII

Dauid habuit filios quos in iheruſalem gene-
 raui quoz noſia vide XLVII

Darius rex perſarum remiſit iſrael in iudeā
 vide folio LXXIX

Darius biſtaſis rex perſarum fuit pro iudeis
 vide folio LXX

Dari⁹ noth⁹. x. pſaz rex LXXII

Darius arſani regis filius vltimus perſarum
 rex LXXII

Decimarum non ſolutione⁹ thuringi annis
 obtulerunt vide fo. CLVI

Decius imperator hō peſſim⁹ fuit CCLXX

Decretū qd primo cōpoſuit CCLXXI et CCI

Et redigebant illis temporibus CCLXXI

Deborah prophetiſſa iudea iſrael vide fo-
 lio IX et XXXVII

Democritus philoſophus ſibiſpi empiur ocul-
 los et in paupertate vixit LXX

Demas pñs athenienſis LXXVI

Demofthenes princeps orator LXXVIII

Demetri⁹ pbalen⁹ cognomen⁹ pñs LXXX

Demetrius ſorber rex ſirie et alie multos iude-
 os occidit LXXXI

Demetri⁹ fil⁹ demetri⁹ rex ſyrie LXXXIII

Demetri⁹ macero rex ſyrie LXXXVII

Demetria virgo ſancta CCLXXII

Demonia expulſi fortunati⁹ eps CCLXXIII

Depoſitus fuit imperator wenzſlaus et qñ a
 re et quis fuit in locum ſurrogatus vide fo-
 lio CCLXXXIII et XXXIII

Deos gentiliū hermes dixit esse homines mo-
tuoꝝ LXXIII
Deo est filius vir aio pſcate don? LXXIII
Deſpondende conſenſus inoleuit requirendus
et conſenſu rebecca XX
Deſiden? vltim? rex lōgobardoz CLXVI
Deuſcedit papa patria romanus CL
Diana fuit prima dea vice folio XXV
Diaconi ſep̄te qui fuerūt CII
Draconides medicus grecus CVII
Diadumens impator vir pulcher CXVII
Diabolo ſeſe obſcult papa ſilueſter ſecūduſ tpe
monachatus ſui CLXXXI
Dignitates eccliaſtice vendebantur tpe ſilueſtri
tercij CLXXXVIII
Dilutium qñ fuit XI
Dilutū particulare p̄maximum fuit in achia
tempore iacob XXVI
Dilutū denicaliſis ſacri in theſſalia XXIX
Didim? alexandrin? coenſ CLXXV
Diogenes magnus fuit p̄bius LXXIII
Dion nobilis p̄biſ ſiraicuſan? LXXVIII
Dionſius ariopagita philoſophus clariſſim?
vide folio
Dionſius abbas conſecit compotum paſcales
vide CLXII
Dionſius corintheoz ep̄uſ CXV
Dionſius alexandrin? ecclie ep̄ſ CXVIII
Dionſius papa ex monacho pontifex creatus
vide CXX
Dioſcleſian? z marſian? ipatores CXXIII
Dinus iuris vtriuſq; peritiſſimus doctor vide
folio CXX
Din? medic? florentin? CCXXIII
Dion philoſophus ex? peruſie ciuitate or? vi
de folio CXI
Diſtinctio orbū tam celeſtium q̄ elementorū
vide folio VI
Diſtinctio celeſtū ierarchiarū VI z CCLXIII
Diſcordia maxima inter venetoz z genuenſeſ vt
de folio CCXIII z XVII
Dodonni filius ſarani a quo venit burgundia
vide XVI
Docuit multa moralia Ippocrates ſuos diſci-
puloſ LXXIII
Docuit ſeno multa audire pauca loqui vide fo-
lio LXXIII
Docuit z ſocrates plura moralia LXXIII
Docuit ſiſi cōplura moralia Ippocrates vide
folio LXXIII
Ducuntq; multa z alij philoſophi vt patet
folio LXXIII LXXVIII z LXXXI
Doleū habuit p domo diogenes LXXIII
Docuit z catho p̄pudbz documenta cuſ alijs
ſequentibus libro preſenti conſcriptis vide
folio LXXXV
Domitilla virgo ſanctiſſima CVIII
Domitian? nri frater xij. ro. impator CIX
Domitienus calderius theoz luculentiſſimus
vide CCLII
Dout? beretie a quo donatiſe CXXXII
Donatus gr̄matic? z p̄bius ſcriptoz beati the-
ronimi CXXXII
Donū ſacerdotis haberi apud eccliaſia ſtatuit

papa eugenius CLIII
Domitius diſpanuſ vir ſanctitate z doctina
recoꝝatus CCLXXX
Donus ſecund? papa p̄ſia roman? CCLXXX
Donus papa prim? p̄ſia roman? CLVI
Domnit annis. lxx. ep̄menides philoſoph?
vide LX
Dorothea virgo ſc̄a z glorioſa CXXV
Duces populi iſrael quando inceperunt vide
folio LXXIII
Ductus quando ſit iheſus in teſterum XCV
Ducatus venetoz in cepit illis dieb? CLXI
Duces bobemic qui fuerunt a tempore fidei vi
de folio CLXXVII
Dulce nomen dñi noſtri iheſu cr̄ſti zc. an? ſit
virginitas hec oratio CXV
Duſſtanus archiepiſcopus cantuarienſis vi
de folio CLXXII
Duo pari poteſtate preſuerunt ciuitatibus tem-
pore iohannis papę quart. vnus armenius.
alter catholicus CL
Dux b̄marie benenicus ſupauit hungaros de-
inde venit in italiam CLXXVII
Dux burgundie nuſſiam obſedit. quā fridene?
tara? ai exeratu liberant CCLIII
Dux burgundioni carolus per ſweticenſe mor-
te eſt in bello truncatus CCLV
Admundus angloꝝ rex vir
ſa neus CLXX
Edmū dñs archiepiſ vir
ſc̄iſ CCLII
Edwardus rex angloꝝ mar-
tyr CLXXII
Ebrictate fingere docuit ana-
ſtariſ LX
Eccliaſia conſtantinopolitana acceptant ee
Acaput et ſedes oim eccliaꝝ CXLVIII
Eccliaſia gaudere libertate ſtatuit (cxlix)
bonifacius vt nemo ad illam conſugiens ex-
trahatur CL
Ecceſſam poſſe habere temporalia vrbani? pa-
pa ſtatuit CXVI
Eclipsis ſolis z lune fuit. inde ſeq̄uebat peſti-
lencia permaxima CLVII
Ecclieſie romane qui principes fecerunt aſſiſe-
ntiam tempore ſcrip̄ani pape quiti vide foli-
o CLXXI
Eccliaſia romana caput eſt omnium eccliaſiarum
vide CXLVIII
Eccliaſia romana in maximo ſteſit periculo. q̄a
pontifices a peſti peſtiſſis diſceſſerant vide
folio CLXXII
Eclipsis ſolis valde terribilis fuit illis t̄p̄bus
folio CLXXIX. Item alia CIX
Eclitinus tirannus valde paduam oppreſſiui
de folio CXXIII
Egyptij vocabant olim meſter XIIII
Egyptus quauo diſceſſit a regno Iheri-
ſarum LXXII
Egeſippus vir ſanctus z doct? CXI
Egildrudis regina anglie virgo CLIII
Egidius romanus ordinis beremitarum pri-
or CCXVIII
Egid? abbas natione grecus CLXI

Enla fili? Ebus a quo cincti **XIII**
Esset quondam dicebat aurea **CXXI**
Echias pontifex fuit iudeor **LX**
Eleazar summus erat pontifex **LXXVII**
Eleutherus papa natione grecus **CXIII**
Eleutherus qd d dantissimus miles **CXXV**
Eleodorus pape quā statuit **Costantin**
Electio impatoris romani p quos fieri debeas
 vide **CLXXXIII** et vbi **CLXXXV**
Eleutherus nonus exarch? natōe grec? **CLII**
Elisaphat summus fuit pontifex **LXV**
Eliachym fuit de linea chusit **LXV**
Eligius nouiuentis epūs **CLII**
Elynd filius fuit achym **LXXVII**
Elizabech mī Job ānis euangeliste nata est ex
 yfueria foore marie vginis **XCHII**
Elizabech monial facone mlti sancta **CCHII**
Elizabech filia regis vngarie mlti fca **CXXI**
Empedocles docuit tria esse in tota verum
 veritate vide **CLXXI**
Enanus poeta cūmīas **LXXXIII**
Eueneria lucij regis anglie filia virgo sancta vi
 de folio **CXV**
Emeritus hungaror rex **CLXXXVIII**
Eneas enchirē erat filius **XLIII**
Eneas filius rex latīnor **XLIX**
Enimirod ach frater nabuchodonosor **LXV**
Ephefus in quo terre loco sit vide **XIII**
Epimenides philosphus cretensis dormiuit
 annis lxxo vide folio **LX**
Epīcurus atheniensis phīs **LXXVIII**
Epirantū theterē d hq̄bauerit **LXXXV**
Epiphanius papientis epūs **CXLI**
Epharū lugdunelcis erexit arnulph? **CXCH**
Era quid sit vide folio **IX**
Ereavala fundenda corinthe babeat pzi
 ciparum **XIII**
Era scripsit greci p̄p̄uictoria troye **XLII**
Eradus imperator partis orientalis **CLII**
Erafinus campan? epūs **CXXIII**
Erfordia magna vrbs vnde habuit nomen vi
 de folio **CLV**
Erichonius atheniensium princeps primus i
 grecia cogitant quadrigam **XXXIII**
Escaras vir sanctus reparauit libros quos
 chaldaei combusserunt **LXIX**
Esiopus fabulator dantissimus **LXX**
Esset qui sint et quomodo viuunt **XCVI**
Etates mundi sunt sex vide folio **VI**
Etates hominis que sint folio **VI** Et qua
 re ante diluuiū fuit prolixior etas hominis
 q̄ modo **X**
Etas mundi secunda habet initium vide fo
 lio **XI**
Etas mundi tertia capit principium vide fo
 lio **XXI**
Etas mundi quarta incipit **LXI**
Etas mundi quinta hic capit initium vide fo
 lio **LXIII**
Etas mundi sexta incipit **XCIV**
Ethiopes veniunt a dōus quarto filio **Abam**
 vide **XIII**
Etheus filius Chanaan a quo ethei vide fo
 lio **XIII**

Ethgarus anglor rex **CLXXXII**
Etas mundi septima in fine erit mundi vide fo
 lio **CCLXII** **LXIII**
Etas in mundi vltima quando sit **CLXV**
Ethioya insula in qua sit mundi parte vire
 folio **XXXVIII**
Eucus filius Chanaan a quo fuere euei id ē ga
 baonte **XIII**
Enos filius Seth cepit nomen domini inuoca
 re **IX**
Enoch chait fuit filius **X**
Enoch filius Jareth quando fuit natus vire fo
 lio **X**
Euar arabum rex insignis philosphus vide
 folio **CVIII**
Euaristus papa natione grecus **CVIII**
Eufrosia virgo religiosa **CXXXIII**
Eufrosina in habitu virili monacha vide fo
 lio **CXXXVI**
Eugenia virgo sancta monacha **CXVI**
Eugenius primus papa natione romanus vi
 de folio **CLII**
Eucherius lugdunensis episcopus vir sanctus
 vide **CLXV**
Eugenius papa secundus patria romanus vi
 de folio **CLXVIII**
Eugenius tercius papa pisse oriund? **CC**
Eugenius quartus papa patria venetus vide
 folio **CXLII**
Euristeus fuit primus rex lacedemoniorum vi
 de folio **XL**
Eunomius hereticus a quo eunomiani hereti
 ci **CXXXII**
Euangeliū stando dicendum anastasiū pa
 pa instituit **CXXXIII**
Eustachius cognomento placidus **CX**
Eusebius potentianus viri romani vide fo
 lio **CXVI**
Eusebius papa natione grecus **CXXVI**
Eusebius episcopus cesaree palestine vide fo
 lio **CXXVIII**
Europā Ence cū suis capitul? **CLXVIII**
Euthices heresiarcha constantinopolitan? ab
 bas **CL**
Euticianus papa natione thurs? **CXXII**
Euphemia virgo nobilissima **CXXV**
Europa secunda est pars terre. r vnde habet
 nomen vide **XIII**
Exarch? italie prim? fuit lōgānus **CLXVII**
 finis vero exarchatus **CLXV**
Ezechiel propheta ductus est in babilon
 am **LXI**
Ezechiel interfectus est illis diebus vide fo
 lio **LXV**
Ezriam papa natione roma
 nus **CXVIII**
Efacies saturni quomodo oli
 depingebatur **XXXV**
Efacies Janti quō depigebat
 tur a romanis **XXXV**
Efamiliaris pape Leonis qui
 tū suspensio domno sedem a
 postolicam occupauit **CLXXXIII**
Efalcones pugnaverunt cum coruis vide fo

lio
 James maxima fuit rome tempore **CCXCII**
 primi **CCXVI**
 James ingens per totam ytaliam **CCXXV**
 caustus apud gallos epus **CCXL**
 faunus secundus rex fuit laurenti **CCXXV**
Edus habuit imperator cum saracenis:
 ve singulis annis daret circa milia aurco-
 rum **CCXVI**
 fenix in thiro et sydone regnavit. vltimus liaz
 condidit **CCXIII**
 fenix aus est vnica in mundo **CCII**
 fenerator fuit menipus pbus et fignu fufpe
 dit **LXXX**
 felix secundus papa natione romanus vide fo-
 lio **CCXXI**
 felix tercius papa natione romanus **CCX**
 felix papa quartus natione famius **CCXII**
 felicitas rona femina cu fepte filijs **CCXIII**
 felix papa natione romanus **CCX**
 felix pibiter lufebus monachus et martires
 vide **CCXII**
 felix et adalricus martires **CCXV**
 felix quintus papa fedit annis nouem vide fo-
 lio **CCXII**
 ferraria insignis vrbs a quo fuerit ornata vide
 folio **CLIX**
 ferdinandus alphonfi regis ex concubina fiti-
 us rex neapolitanis **CCLI**
Ficus libenter comedit seno philosophus
 vide **LXXIII**
 fidem xpianam acceperunt illis temporibus
 armeni et hiberi **CCXXI** et **CLVI**
 fidem fufcepit britannia feu anglia tpe Lucij
 regis **CCV**
 fides et captasus martires **CCXV**
 fidem xpi quando acceperunt barioij fuit
 bauari et quem vide **CLIII**
 fidem catholicam fufcepit rex perfarum. vide
 folio **CLV**
 fidem receperunt bulgari **CLXX** et **LXXI**
 fidem receperunt feblaut **CLXXI**
 fides recepit arioldus rex danor. cui impator
 dedit frifiam **CLXXI**
 fidem recepit rex normanoz **CLXXII**
 fidem receperunt catholicam bohemi vide fo-
 lio **CLXXVII**
 fidem receperunt yngari **CLXXXII**
 filij machabei martiris fuit coronati vide fo-
 lio **LXXIX**
Facci dicunt walachti **CCLXXII**
 flandria cepit exordiu tpe caroli calui fo-
 lio **CLXXII**
 flagellatum fecta hic habuit ortum vide fo-
 lio **CCXV** et **CCXXV**
 florentia ciuitas a quo habuit origine. vide
 folio **LXXXVI**
 florentius frater taciti germanus imperator vi-
 de de illo **CCXIII**
Florentius epifcopus tudertinus vir fan-
 ctus **CLXXIII**
 forisius hibernie regis filius vir sanctus vide
 folio **CLIII**
 forchem in oppido Lodouicus tercius rex cre-

atur romatorum **CLXXIII**
 Et eodem oppido eligebat rex rudolphus vide
 folio **CCXII**
 formofus papa post theffanum pontifex creat
 folio **CLXXII**
 formice quomodo pugnaverunt in vno agro
 bononiensi circa pirum **CCXIII**
Franeo quida ex beccore filius priami nel
 pos a quo francoz nomon est tractum.
 vide **CCXVII**
 francia occidentalis et orientalis que fit vnaqz
 vide **CCXIX**
 francoz rex xpianus primus fuit dodoue
 vide **CLIII**
 franciscus feraphicus natione italys vide fo-
 lio **CVIII**
 fraticellanus beretis que. et quando fuerit ex
 nanta **CCXXI**
 franciscus maronus ordinis minorum theolo-
 gus **CCXXVII**
 franciscus petrarcha vir iugentofus vide fo-
 lio **CCXXVII**
 franciscus albergotbus pclarus medicus vide
 folio **CCII**
 franconia germanie fuperioris pziouia defri-
 bittur. et vnde franci ceperunt originem vide
 fo. **CCLXXXV**. Similit fo. **CCXIX**
 francie regni principes qui fuerant et que co-
 miffa fuit prelia **CCLXXXVIII**
 franciscus carrantenfium dominus vir fplendi-
 dus **CCXXXIII**
 franciscus martini ordinis carmelitarum vir
 doctus **CCXXXVI**
 franciscus fabarella romane ecclefie cardina-
 lis **CCXLII**
 franciscus barbatus vir laudatifsimus vide fo-
 lio **CCXLIII**
 francie regionis mala fuccedebant temporibus
 illis diebus **CCXLV**
 franciscus theozia quartus mediolanenfium
 dux **CCXLVIII**
 franciscus philelphus poeta laureat vide fo-
 lio **CCXLIX**
 frater quida nomine nicolaus in heremo per
 annos multos vixit fine cibo coporali. vide
 folio **CCLVI**
Friges emerferunt ab thegozma filio Ro-
 mer vide folio **XVI** Inde frigia bec re-
 gio dicta.
 friidericus primus cognouit barbaroffa im-
 perator romanoz **CCII**
 friidericus fecundus romanoz imperator.
 vide **CCIX**
 friidericum fefe appellauit imperatorem qui-
 da feductor qui olim fuiffet abfconfus vide
 folio **CCXX**
 friidericus dux auftrie imperator a quibufdas
 electus prelium comiffit pro imperio et fucca-
 buit **CCXXV**
 friidericus tercius ernesti ducis auftrie filius
 imperator **CCXLVII** **LIII** et **LVI**
 friidericus tercius plures latrones de nigra le-
 gione diuerfis generibus mortis precepit pe-
 triti **CCLVIII**

Fructus cepervnt habere greci illis temporib?
allatis aliunde seminibus XXXIX
Furinus canillus dictator roman? LXXXVI
fulgentius natione aphez CXXI

Oboanite fuerunt ab eueo
folio cbanaan XLIII
Oatius duellus consul ro-
manus LXXXI
Oatius caligula impera-
tor quartus CIII
Oatius papa natione dali
matens CXXII

Oallacie regio et gallate a gomer fuere filio ra-
pber XVI

Oalba septimius romanoz impator? CVI

Oall? abbas discipulis bti colibant CII

Oalenus medicus doctissimus natione grec? CXX

Oallus hostilianus et volusianus eius impera-
tores CXXI

Oaleacius maria mediolanensis dux occiditur
folio CCLV

Oangolph? vir sanctus et pclar? CLXIII

Oebenmarum cunctatorem aurelianus condit
didit CXXII

Oedeon quartus hebreorum iudez iudicant an-
nis quadraginta XXXVII

Oelafius papa natione apber CXL

Oesila regina hungarie CLXXXVII

Oelafius secundus papa antea iohannes vo-
catus CXCVI

Oetes. lxxij. sunt preate ex trib? filijs noe vi-
de folio XLIII et XV

Oetes multe pdierunt ex sctis XVIII

Oenua verba a quo fit oditayde LVIII

Oenuadius eps vir doctissim? CXXI

Oentes septem sunt institate per septem filios
isaphet XVI

Oemini admodum similes fuerunt amelius et
amicius CLXIII

Oetes. xij. fecerunt. xij. filij beber XVI

Oeneologia impatoris beinici et conigis fue-
kunegodis CLXXXVI et LXXXVII

Oenuenses sunt a cerase privilegiati vt mone-
tas tonderent CCI

Oenulis medicus plurimum recommedatus.
vide CXXXIII

Oenuc ciuitatis italie immutatioes CXXI

Oermania ab italia alpes dirimunt XLIII

Oerman? eps parisiensis CXLVIII

Oermania q fit et plura de illa vide fo. XLIII
et CCLXVII

Oerdrudus sancta abbatissa CLIII

Oerficus filius cbanaan a quo gersel XLIII

Oerbardus groet claruit vite sanctitate vide fo
lio CXXXVI

Oerbardus ordinis bevenitay in theologia p-
doctus CXXX

Oeorgius trapesuntius claruit illis temporib?
bus CXXLVI

Oeorgius pogiebracius rex bohemi et vinga-
ne CCLI

Oermanie tabula et qdibus irrigetur flumini-
bus est depicta. Et quare Romani appellat

bant illos germanos CXXCIX

Oesta ciuitatum italie genue scilicet et medio i-
lane et ceterarum memoratum digna vide folio

Oeruafius et prothafius germani natione me-
diolanenses CXXIII

Oeorgius capadox tribunus et verus xpi mi-
les CXXIII

Oebuli fuerunt ab erula filio dms XLIII

Oebel tetrus filii? aram a quo gersel vide fo-
lio XV

Obert? antipapa in germania CXXII

Oigas fuit nemod? et primus tyrannus
vide XLIII

Oigates erant illis temporibus X

Oigantis corpus eo tempore inuentum e mit-
te magnitudinis CXC

Olonia patri? et filio in fine psalmoz dama-
sus papa statuit dicendum CXXI

Oloria in excelsis deo simach? papa statuit cal-
tadu CXXI Et papa theolophus CXXI

Oloria laus et bono: theodolphus eps copo-
suit CLXX

Olofator? legum fuit accurs? Deceat vero bar-
tholomeus CXXI

Olofator? ceterorum fuit bernhardus vide fo-
lio CXXIII

Obar vir sancte vite claruit multis virum?
bus LI

Oordian? et epimachus CXXXII

Oordianus hic imperator fuit CXX

Oogoni? miles roman? CXXIII

Oomer primus filius isaphet a quo fuerit ge-
neris qui postea galli dicebantur vide folio

Oorthozum rex persequebatur xpianos in sua
gente CXXXIII

Oorthi romis obfederunt p logaipa CXLV

Oorthi ab hunis expulsi fugerunt ad danubius
tempore valeris imperatoris postea per tra-
cias sese infudere CXXXIII

Oorthorum gens facta est arriana seductioe va-
lentis imperatoris CXXXIII

Oorthorum gens a sebitis abuit ortum. vide
folio CXXXIII

Oorthorum gens sponte dedit se imperio roma-
no tempore theodosij imperatoris vide folio

Oorthorum rex radagafas totam italiam ferro
et flamma vastabat? tandem captus vide fo-
lio CXXXV

Olando maximus fuit in Costantino poli? de folio

Oracianus imperator filius senioris valentiniani
ant CXXXIII

Orendo petri maxima fuit? illis temporibus vi-
de folio CXXX

Oracianus vir magne doctrine CCI

Oreoni siue arguorum regnum quando
do habuit ortum? et qui fuerant regni re-
ges CXXIX

Oreai illis temporibus cepervnt habere fructus
retatis aliunde seminibus CXXIX

Oregorius thurontensis epis CXLVIII

Gregorius magnus doctor nominotus vite fo
 lio **CLXVIII**
 Gregorius papa primus natione romanus fo
 lio **CLXVIII**
 Gregorius scds papa patria romanus vide fo
 lio **CLX**
 Gregorius terer papa natione syr **CLX**
 Gregorius quartus papa patria romanus fo
 lio **CLXVIII**
 Gregorius papa quintus natione saxo vide fo
 lio **CLXXXI**
 Gregorius papa sextus eius patria ignota fo
 lio **CLXXXVIII**
 Gregorius septimus papa natione cruscus fo
 lio **CXCIII**
 Gregorius nasansenus eps in dominis pceptor
 iheronimi **CXXXIII**
 Gregorius papa octavus patria beneventanus
 folio **CXCIII**
 Gregorius nonus natione bernicus. vide fo
 lio **CXCIII**
 Gregorius decimus papa natione ital **CXCV**
 Gregorius undecimus papa patria leimonice
 sis **CXXXIX**
 Gregorius papa duodecimus natione vene
 folio **CXXXV**
 Gregorius conuicti sunt vt crederent cum romana ec
 clesia spiritum sanctum a patre et filio procedere.
 et alia plura **CXLIII**
 Gregorius ipse bernas rbeor **CXLVI**
 Gualparinus bagonesis grammaticus
 claus **CXLII**
 Gwanus veronensis grammaticus et orator.
 folio **CXLVI**
 Gwelfi et gebellini qui sint **CCI**. Et quan
 do et vii habuerunt ortu **CCXII** et **XIII**
 Gwido musicus ptra elbruse **CLXXXIX**
 Gwilhelmus placentinus medicus **CCXVI**
 Gwilhelmus durandi speculator **CCXVI**
 Guntherus comes de schwaarsenburg scripsit
 se imperatorem contra Carolum. vide fo
 lio **CCXXXIX**
 Gwido bonatus astronomus magnus vite fo
 lio **CCXIII**
 Gmbalhamilcar cartaba
 ginesis ducis filius impa
 tor exercitus cartabagmen
 sum **LXXXII**
 Hartmanus episcopus batri
 nensis vir sanctus **CCIII**
 Hassa vrebantur greci p
 dyademate **LVI**
 Hassa pscia vbi sit sua **CLXXXIII**
 Hatto archiepiscopus magnus est miserabiliter
 mortuus **CLXXXIII**
 Hebrei dicunt iudei ab heber filio sale vi
 de folio **XVI**
 Hector iste fuit primogenitus priami et incom
 pabilis fortitudinis **XXXVII**
 Helam fuit pmi filius sem et q belamine **XV**
 Hela fuit quartus rex in israhel **XLVIII**
 Helissam filius ianan a quo fiene helzer **XVI**
 Helena ista fuit vxor menela regis et a paride
 rapta **XXXVII**

Heli iste fuit sacerdos et iudex **XLI**
 Helias ppheta obituit a deo q tribus annis
 cu dimidio non plueret **XLIX**
 Helinandus episcopus vir sanctus **CXCIX**
 Helias ppha assumptus est in curru igneo **L**
 Helizicus ppheta clamauit post bella pater mi
 pater mi **L**
 Helizicus ppheta pallio belie iordanem dui
 sit **LIII**
 Helius pertinax imperator octavus romano
 rum **CXV**
 Helena mater constantini crucem domini ques
 uit **CXXX**
 Helinandus monachus hister iograu **CCVI**
 Hellis grecia in quibus mundi partibus sit sit
 ra **CCXXV**
 Heinrichus dux primus saxonie imperator vi
 de folio **CLXXXIII**
 Heinrichus secundus dux bauarie impator eli
 gif. consilij et kunegundis **CLXXXV**
 Heinrichus scdis imperatoris genealogia vide fo
 lio **CLXXXVI**
 Heinrichus tertius imperator romanorum fol
 lio **CLXXXIX**
 Heinrichus quartus romanorum imperator fol
 lio **CXCII**
 Heinrichus quintus romanorum imperator fol
 lio **CXCVII**
 Heinrichus sextus imperator romanorum vide
 folio **CCVI**
 Heinrichus septimus romanorum imperator fo
 lio **CCXII**
 Heinrichus octavus imperator romanorum fol
 lio **CCXII**
 Heinrichus de bassia clauit illis temporibus vi
 de folio **CCXXXVI**
 Heremes egipti platidis discipulis **LXXIII**
 Heremes cuius romanus **CX**
 Heradimus philosophus obscuros scripsit li
 bros **LXX**
 Herodotus grecus hister plunimos edidit
 libros **LXXII**
 Herodes filius antipatris suscepit a romanis
 regum iudeorum et multa fecit malavite fo
 lio **XC**
 Herodes antipas occidit iohannem baptistas
 folio **XCVI**
 Herbar vites nouit daskonides **CVII**
 Heres carthagegarum hic incepit. vide fo
 lio **CXIII**
 Heremita primus fuit paulus **CCXXI**
 Heres predicatorum vigin illis tempo
 ribus **CCXXXV**
 Heres accepbalouis pessima fuit illis tempo
 ribus **CLXI**
 Herulianus eps scitate plen **CLXVI**
 Hermigildus rex visigothor **CLXVI**
 Heracion imperator **CLIII**
 Heripolis ciuitas in francia orientali vide fo
 lio **CLIX**
 Hermannus contractus plura composuit eccle
 siastica cantica **CLXXXIX**
 Heres waldensium viguit temporibus istis
 folio **CCII**

Heremitarum fratres vires inhabitare ceperunt CXXI

Hereticis fratricelli per quem et quando fuerit extincta CXXI

Hereticis dulcini q et qm sit extincta CXXI

Herules dux ferrane vir strenuus CCLIII

Heribis ducissa polonie vidua scia CXXVI

Herma provincia q sit CCLXXXIX

Hidruni pulle ciuitas a churo hoc anno est expugnata CCLVI

Hildegardis virgo admirabilis spiritus habuit prophete CCI

Hierusalem condidit Melchisedech XV

Hispania venit a thubal filio Iaphet vide folio XVI

Hyspaniarum regnum quando habuit ortum folio XXIII

Hispania multos habuit viros clarissimos folio XXIII

Hiericho quomodo sit villa L

Hieu filius Iosaphat regis iude fuit decimus rex in israhel LI

Hircanus filius alexandri tertius pontifex iudeorum LXXXVIII

Hirginus papa natione grecus CXI

Hiren epus ludunensis CXVI

Hilar epus picardie optime xpianus multas expugnauit hereses CXXI

Hilurion abbas vir sanctus CXXXIII

Hilar papa natione sardus CXXXVI

Halbertus Crenoniamorum gallic episcopus folio CLXV

Histria provincia vbi sit sita CCLXXVII

Hispania describitur et qui fuerunt terre illius principes CCLXXXIX

Hispania diuidebatur morte beinrici CCLV

Hominis eras quare ante diluuium fuit p. luxor q modo X

Homes diacriaz formaz vbi sunt XLXXII

Holofernes interficit a iudith LXIX

Hozacius flaccus poeta laudatissimus XCII

Homines notabiles qui flourerunt tpe Traya in vide CXI

Honorius ipator frater archidij CXXXIII

Hormista papa natione campanus CXLII

Hozas canonicus clericus pelagius papa instituit CXLVI

Honorius secundus papa hostiensis episcopus fuit CXCVIII

Honorius tercius papa patria romanus vide folio CCVIII

Hostiensis cardinalis vir peritissimus vide folio CCXIII

Honorius quartus papa patria romanus vide folio CCXVII

Holandia germanie provincia describitur vide folio CCLXXXIII

Homo quida nicolaus note vixit in beczmo p. anos multos sine cibo corporali CCLVI

Hominis quapltissime antiquitatis ab infantia vsq in mortem CCLXIII

Hsecundus filius aram a quo amenevi de folio XV

Hugo arelatensis comes imperator italie vide folio CLXXVI

Hugo fuit rex francie CLXXXII

Hugo eps gratianopolitanus CXCI

Hugo abbas cluniacensis CCIX

Hugo de sancto victore doctor pcedarius vide folio CC

Hugo de folieto scripsit librum de claustro ante me CC

Hugo cardinalis sancte sabine vir doctus vide folio CCXIII

Hugo senesis vulgaris medicus CCXLII

Hugo senesis vulgarissimus medicus CCXLII

Hus primus filius aram a quo dannaenti vide folio XV

Hus regio draconidus ex fuit iob XV

Hunior rex descendit a Scitis XVIII

Hus fuit primus filius nachor XX

Hunt expulerunt gothos a suis locis vide folio CXXXIII

Hunt sunt scithi sicut et gothi CXXXIII

Hunorum rex attila multa commisit in diuersis mundi partibus prelia CXXXVII

Hunos carolus magnus maxime oppreflit folio CLXVII

Hunt qui dicantur et qua ferocitate in alias gentes fecerunt CLXXIII

Hugo abbas cluniacensis CLXXXIX

Hustitarum hereticis incept tempore wicessat folio CXXXIII et XXXVIII

Abel filius lamech medicans coniugii carnale et pa sua viciis X

Jacob et esau et ysaac p. et rebecca matre nati sunt folio XXVI

Jacob habuit quor viros et quibus plures genuit folio XXV et XXVI

it filios vide folio XXV

Jacob ex lya natu maior sex suscepit filios folio XXV

Jacob filius ioseph fuit alius temporibus folio LXXXVIII

Jacob maior aplos ab herode occisus est CIII

Jacob minor aplos et frater diti appellatus folio CIII

Jacob de arena iunior consuluit CXX

Jacobus de viterbio ordinis heremitarum folio CXXII

Jacobi nus carrariensis interfect marfilium folio CXXX

Jacobus foit iudicis medicis doctor CCLII

Jadus pontifex iudeis pace impetrauit ab alexandro magno LXXV

Jair de tribu manasse septimus iudex fuit in israhel XXXVII

Januare mensis di a rege italie iano XXXV

Japhet tercius filius noe septes filios habuit p quos septes sunt gentes institute XVI

Jareth filius maledicti qm sit natus X

Jalon male intravit pontificiu LXXXVII

Juan qm filius iaphet a quo fuere greci XVI

Jolatra primus fuit ninus XVII

Jolatraas fecit mores occidi XXXI

Jehuse filius ebanaan a quo iebusi CXXII

Jecomas fuit filius iosef constitutus est rex aparaone LX

Iectan filius beber habuit. xij. filios qui oēs
 fecerunt generationes principales XVI
 Ierunū primo sciri petrus instituit CII
 Ierunū quadragesimali septē ebdomadarum
 telephorus papa statuit CXI
 Ierunare quāta feria 2 dominico die vetuit mel
 ciades papa CXXVI
 Ierpe illegitimus princeps latrocinantū fo
 ho XL
 Ieremias ppheta sanctissimus in vtero matris
 sanctificatus ad huc puer pphetauit LV
 Ieremias lapidatus est LXV
 Ieronimus doctor celeberrimus vir sanctus
 folio CXXV
 Iheronimus hereticus igne consumptus est.
 folio CXXLI
 Ieroboam rex israhel pessimus ydolatra vitu
 los aureos fecit XLVIII
 Ieroboam rex israhel bellicosus fuit LII
 Ierolimne primus rex fuit Bosfredus. vide
 folio CCV
 Ierolimne verbis vltia captiuitas CCV
 Ierusalem condidit melchisedech XV
 Ierusalem sale pmo edificauit XVI 2 XVII
 Ierusalem qñ 2 qñes fuit destructa LXIII
 Ierusalem venit in pñtem egyptiorum. vide
 folio CLXXXIX
 Iesabel vxor achab regis israhel multa mala
 fecit XLIX
 Iesse habuit sepe filios 2 duas filias quorū
 nomina vide XLII
 Ierosolima cepit xpiani exhortatōe verbanū
 pape. ij. CCXIII XCV CXVI 2 CCI
 Ierusalem quinta vice fuit destructa CCIX
 Ignacius epūs antiochie CX
 Ignem de silice primus eduxit promethe⁹
 folio XXVIII
 Igne sacro accensī plures pōb⁹ bñe marie viri
 ginitis sunt liberati CXCVIII
 Ignis magnus descendit de celo CII
 Ihesus fuit summ⁹ pōtēx isrl LXIII
 Ihesus xps qñ natus vide XCV
 Ihesus cū pñtib⁹ suis ascendit in replū XCV
 Ihesus cū esset. xxx. annorū baptizatus est. ieu
 naut. ductus in desertum XCV
 Ihesus christus passus est XCVI
 Ihesus filius israhel natus hebreus composuit
 librum qui dicit ecclesiasticus LXXII
 Ien quid sit vide folio II
 Iilircus populus significat slavonicum
 populum CXII
 Illina que regio sit 2 vbi sita CCLXXVI
 Imago germanie est in tabula depicta. vide
 folio CXCIX
 Imperiū quō 2 qñ sit translatū ad germanos
 2 quō hūc ortū ro. impriū CLXXVIII
 Imbres maximi fuerē illis dieb⁹ CLVI
 Imperator fuit banibal cartbaginensium exer
 citus LXXXII
 Impriū xpianorū 2 sacerdotū incepit a nativita
 te domini XCV
 Imperatores qui fuerē XCVI CIII 2
 Imperatores quatuor fuerant tpe constantin⁹ ma
 gni CXXIX
 Imperij sedem ex vbe roma cōstantin⁹ statuit
 in constantinopolim trāsseri CXXIX

Imperiū occidentale fuit qñ dicitur ab orientis
 tpe mariani CXXXVII
 Imperatores constantinopolitani desce in hi
 spania illis temporibus CL
 Imperatores confirmabāt clericorū electiones
 tempore seuerini pape CL
 Impator prim⁹ ex greca p genie fuit leo. vide
 folio CXXXVII
 Imperiū constantinopolitani dicebat. qz imp
 peratores ibidem residēbant CLVIII
 Imperiū qñ sit a grecis in francos translatum
 per quē 2 quare CLXIII
 Imperiū constantinopolitanū defecit illis tem
 poribus CLVI
 Impatores pontificibus ro. fecerunt auxiliū p
 xxvj. annos CLIX
 Imperatoris auctoritas non debere requiri in
 electōe pape statuit adrian⁹ terc⁹ CLXXI
 Impatores italie qui fuerē CLXXVI
 Impatorē se dicit guntbertus comes de fweris
 enburg contra carolum CXXXIX
 Imperator wenzlaus fuit depositus vice fo
 lio CXXXIII 2 XXXIII
 Impator fuit electus a quibūdā electorib⁹ 10
 docus marchio morauie CXXXIII
 Imperiū iterū trāssatum est ad longobardos.
 folio CLXXXIII
 Imperij de possessiōe magna fuit cōcertatio in
 ter italos germanos 2 francos LXXVI
 Imperij institutio ad almanos 2 fup qb⁹ sit im
 perij fudatū CLXXXIII LXXXIII
 et LXXXV
 Imperiū nō habuit ad aliquot tps imperatorē
 folio CCVII XII 2 XIII
 Impriū paleologoz hic cepit istū CXXIII
 Imperiū vacauit annis vno post mortē beatri
 ci octauū CXXII
 Inach⁹ fuit primus rex arghoz XXIX
 India que est in asia et q fruct⁹ ei⁹ XIII
 Indoz ptās q sit 2 qd silae CXCVII
 India venit a sale filio saphet XVI
 Inferni ore se se aborberi mare curat⁹ LXX
 Intū bonū frequenter habent potentes s ma
 lum finē sicut amasus LIII
 Innocēt⁹ pñ⁹ pāp natus alban⁹ CXXXIII
 Innocēt⁹ scdo papa pñia roman⁹ CXCVIII
 Innocēt⁹ terc⁹ pāp natus capan⁹ CXXI
 Innocentius quartus papa patria genuensis.
 folio CXXI
 Innocentius quintus papa natione burgund⁹
 folio CCV
 Innocentius sextus papa patria leuonicensis
 folio CXXXVIII
 Innocentius septimus papa patria silmonen
 sis CXXXV
 Innocentius octauus papa natione genuensis.
 folio CCLIII
 Insule vñ dicant 2 nomina insularum XIX
 Insule plures in galliade XXXVIII
 Insule mediterrane marj q sint XXXVIII
 Inuocare nomen dñi enos incepit IX
 Inuestitura eius prelatōū eccle deiuricus quin
 tus restituit CXCVII
 Ioachas rex israhel cum gente sua valde est
 laetatus LII
 Ioachas malū fecit corā dño idco tradidit eus

dñs in manus pharaonis LX
 iacobum filius? ieconie fecit malū corā dño LX
 ideo statim amotus est a regno LX
 iacobi sacerdos fili? ihesu pñtifici LXIII
 iacobum habuit annū vxorē ex qua genuit vir
 gineū XCIII
 ias rex i srt pñfuit srtus tribus viab? LII
 ias cū esset epēp annorū a iocada pñfice rex
 iuda est constitutus LIII
 iacobum abbas vir pñdanti ingēsi CCIII
 iob fuit filius bus XX
 iob vir panens ex sareth patre z matre bosia
 nascit XXIX
 iodocus beremita vir scūs CLIII
 iohel scōs ppheta de duodecē de iuda LII
 iohānes filius iude sumpt? pñficer LXV
 iohānes bircas? sumpt? pñficer LXXXIII
 iohānes baptista qñ fuit nat? z decollatus fo
 lio XCIII
 iohānes apłs z euāgelista CIX
 iohannes z paulus frēs z romani pñdantissi
 mi CXXXII
 iohannes crisostomus constantine solitanus
 episcopus CXXXV
 iohannes damascenus monachus vir doctus
 folio CXXXVIII
 iohannes primus papa natiōe iherusolymitanus
 folio CLIII
 iohannes secūd? papa patriā romanus. vide
 folio CLIII
 iohannes papa tertius natiōe romanus fo
 lio CLVI
 iohannes elimsinarius epūs et vir sanct? fol
 io CLVII
 iohannes quart? papa natiōe dalmata CL
 iohānes monachus gerundinensis epō CLII
 iohānes qñ? papa natiōe sir? CLVI
 iohānes papa sext? natiōe grec? CLVII
 iohānes papa septim? natiōe grec? CLVII
 iohannes papa septimus anglicus mulier? su
 it in habitu virili CLXIX
 iohānes papa octau? pñia roman? CLXXI
 iohānes papon? natiōe ro. CLXXXIII
 iohānes papa decim? pñia roman? CLXXV
 iohannes papa vndeim? natiōe romanus fo
 lio CLXXVI
 iohannes papa duodecim? z eius tempore
 translatum est imperium CLXXVIII
 iohānes papa. xij. pñia ro. CLXXVIII
 iohānes papa. xij. natiōe ro. CLXXX
 iohānes papa. xv. pñia romanus CLXXX
 iohānes papa. xvi. natiōe ro. CLXXXI
 iohannes papa. xvij. episcopus placit? vice
 folio CLXXXI
 iohānes papa. xvij. breui tempore fuit fo
 lio CLXXXI
 iohānes papa. xix. pñia roman? CLXXXV
 iohānes papa. xx. natiōe ro. CLXXXV
 iohānes gualbert? monach? CXC
 iohānes medic? pñficio serapion CXCI
 iohannes de temporibus armiger caroli ma
 gni CXCVII
 iohānes mēfue medic? pñdatus CCII
 iohannes carnotensis episcopus vir eloquē
 folio CCII
 iohānes papa. xxi. natiōe hispan? CCXVI

iohānes rex bohemiē filius beatri. imperato
 ris CCXXIII
 iohannes. xxi. papa iacobus antea vocatus.
 folio CCXXIII
 iohānes andree iunioris fili? CCXXVII
 iohānes caldrini iuris doctor CCXXVII
 iohānes de morevilla doctor nominatus vide
 folio CCXXVII
 iohānes rex francor? CCXXXI
 iohānes bocharius philosophus z astro
 nomus CCXXXII
 iohānes de ruspessia de ordine minor? insignis
 theolog? ipm hñt pñbent CCXXXIII
 iohānes galeac? pñ? dur? mediolanensium.
 folio CCXXXV
 iohānes rauenat? grāmar? CCXXXVI
 iohānes bielepff bursita CCXXXVIII
 iohānes papa. xxiij. patriā neapolitan? z no
 bilis folio CCXXXVIII
 iohannes gerson cancellarius parisiensis flo
 runt his temporibus CCXL
 iohānes bus heresarcha CCXLI
 iohānes rochezana beret? dānat? CCXLI
 iohānes de imola egregi? iuris doctor vide fo
 lio CCXLII
 iohānes tortet? ro. pō. sūdiacon? CCXLV
 iohānes capistran? clarus illis temporibus fo
 lio CCXLIX
 iohannes de monte regio alemanus magnus
 astronomus CCCLV
 iocada pontifex amotus arabiam ne regnaret
 sup iudā L
 ionas ppheta nutrit in niniven XLIX
 ionas ppheta. pñ. xij. mittit ad nūmen dñi
 dicunt eum LIII
 ionadab fili? rethab a quo venit stirps religio
 sa LII
 ionathas iudeor? dur? z pñficer LXXXI
 ionich? qñ? fili? noe mar? astronom? XLIII
 ionia grecor? regio venit a iayan filio iaphet.
 folio XVI
 iorā rex israhel malū fecit XLIX
 iorā rex pessim? iuda occidit frēs suos z am
 bulauit in vīs regis israhel LII
 iosaphat extingxit effeminatos de terra iuda.
 ydola deiecit LII
 ioseph habuit vxorē noīe asseneth sapienē et
 superbam que antea idola colebat XXVI
 ioseph a fratib? in egiptū vēdit? XXVII
 iosedech pontifex fili? asarie ductus ē in capti
 uitatē babilonē LV
 ioseph? iux? vir bon? z magnat? LXXVII
 ioseph? iude? dice? flau? CX
 iostas rex iudee accipit regnū cum octo esset an
 nor? optime regit LX
 ioseph post mortē moysi fuit a deo iudex cōsti
 tutus sup pplm israhel XXX
 iouman? insignis corp? impator? CXXXII
 iocraates medicus fuit pitagore discipulus
 folio CXVII
 iopolitus epūs vir doctor CXVIII
 iopolitus roman? patricius z marit? CXXI
 i. tam alexandri anaximenes miragant fo
 lio LXXVIII
 iorath filius enoch X
 ioris quare duos habet colores XI

Iria q̄maria appatut ill' epib? **CLII**
 Irregulari statuit papa jobannes octauus
 homicidā **CLXXI**
Isaac fuit filius abrahe **XXVI** Et qñ
 natus **XXV**
 Isaac medicus p̄clatus **CXCI**
 Isas p̄bcta nobilis vires et quatuor p̄be-
 nis principatibus **LII**
 Isidor? ep̄us hispalensis vir bñs **CLII**
 Isis ynachī filia leges inuenit z litteras docu-
 it **XXIX**
 Ismabel qñ fuit genitua **XXV**
 Isocrates orator p̄clarus fuit **LXXIII**
 Isura? monach? vir doctissim? **CLXVI**
Italia est pars europē **XIII**
 Italia habet nomen a rege italo. vide fo-
 lio **XXXIII** z **XLV**
 Ital? rex iuxta tibetum cōdidit ciuitatē vbi po-
 lica condita fuit roma **XXXIII**
 Italis valde opp̄sit frideric? p̄mus imperator
 folio **CCIII**
 Iubileū qñ z quare statuit pap̄ bonifaci? octa-
 uus **CCXIX** z **XX** z **XXVIII**
 Iubileo anno multe p̄terierunt turbe ex p̄fusu
 rān ponte sancti angeli **CCXLVIII**
 Iubileus ann? fuit tpe fuit quarn? **CCLIII**
 Iudas z vxor eius sue tres habuit filios ber-
 onam z sela **XXVII**
 Iudas q̄ z thade? apostolus **CVII**
 Iudas ex thamar nati z cōcubina pepit p̄ba-
 res z saram **XXVI**
 Iudas vel iohade fuit summ? sacerdos **LXV**
 Iudas machabeus vir fortissimus et bellico-
 sus **LXXXI**
 Iudei qñ romanis p̄cūsus fuerunt subiecti fo-
 lio **LXXXVII** z **LXXXVIII**
 Iudices p̄p̄i israhel qui fuerūt **XXX**
 Iudiciū salomonis vide **XLVII**
 Iuda qñ incepit fieri tributaria **LXXXVIII**
 Iudeorum regnū z sacerdotum qñ sit destru-
 ctum **XCX**
 Iudee p̄curatores qui fuerūt **XCX**
 Iudeorum regnū erat in quatuor tetrarchas di-
 uisum **XCVI**
 Iudeoz secte tres erant **XCVI**
 Iudei fuerunt ex francia pulsi **CCVII**
 Iudei venerabile sacm̄i oppido becke dōrff ire
 uerēter admodū tractauerunt **CCXXX**
 Iudei per totā germaniam cōbusti sunt qz son-
 tes xp̄ianoz intorcarūt **CCXXX**
 Iudei fuerūt p̄ pragēses occisi z spoliati. vide
 folio **CCXXXV**
 Iudei ere mati sunt iussu alberti austrie ducis.
 folio **CCXLIII**
 Iudei in tridentina ciuitate pueri nomine sy-
 monem incurrunt **CCLIII**
 Iudei illis temporib? sacm̄i eubā anstie p̄fora-
 runt ad sanguinis effusionē **CCLVII**
 Iudei in nurnberg z alijs locis simitinis fue-
 runt igni traditi **CCXX**
 Iudcus transfudit ymaginē xp̄i vsqz ad sagui-
 nis effusionē **CLXVIII**
 Iudcus baptizatus ad iudāsmū reuersus dā-
 natus est ad ignem **CCXLIII**
 Iudith mulier sancta z vidua **CLXIX**

Iudens transfudit ymaginem crucifixi vsqz ad
 sanguinis effusionē **CLXIX**
 Iudiciū extremū erit in fine mundi vide fo-
 lio **CCXLII** z **LXV**
 Iulianus bidus imperator **CCXV**
 Iulianus vir xp̄ianissimus **CCXVII**
 Iulianus galli celanus germanus imperator z
 apostata **CCXXII**
 Iulianus quid mali contra xp̄m fecerit vide fo-
 lio **CCXXIII**
 Iulianus fidei christiane magnus amator fol-
 lio **CCXLVIII**
 Iuliana virgo p̄clarissima **CCXVI**
 Iuliana virgo romana **CCXXII**
 Iulius senator xp̄ianus fact? ē **CCVI**
 Iuli? frontinus vir scientissim? **CCVII**
 Iulius apbicanus vir multatum doctrinarum
 folio **CCVIII**
 Iulius papa nationē romanus **CCXVIII**
 Iustinus p̄blosophus de neapoli vrbe. vide
 folio **CCIII**
 Iuno saturni z op̄is filia ac iouis soror vide fo-
 lio **XXXV**
 Iupiter dedit aibias primo legem. vide fo-
 lio **XXIII** z **XXVIII**
 Iustin? iunior vel minor impator **CLVII**
 Iustinianus secund? fuit iunior imperator cō-
 stantini quarti filius **CLVIII**
 Iustin? senior ip̄ator z fidei amator **CLIII**
 Iustinianus romanorum principū maxim? im-
 perator **CLV**
 Iuno canonū doctor fuit **CCXIII**
 Iuuenius bispānus poeta **CCXXI**
 Iuuenalis poeta satiricus **CC**
 Iuris ciuilis doctor fuit aro **CCVI**

Rexoli magni sedes fuit in aquisgra-
 no **XXI** Et plura de ip̄o require su-
 pra littera **E**.
 karolus magnus coegit ratiſponam
 folio **CCVIII**
 karberina virgo p̄clarissima **CCXVIII**
 kilianus ep̄us in francia orientali **CLIX**
 karberia d̄ senis ygo sc̄ssima **CCXXIII**
 Abri vel labriū enei quō
 fuit formatū **XXXIII**
 Lac de celo z sanguis d̄ ter-
 ra manauit **LXXXII**
 Lacedemonia a quo fue-
 rat edificata **XXVIII**
 Lacedemones siue spartani
 vñ habuerūt om̄i **LIII**
Lactantius amobij discipulus **CCXVIII**
 Ladislaus hungaroz rex **CCXVIII**
 Ladislaus apulie z hungarie rex **CCXXXV**
 Ladislaus hungarie z bohēmie rex ac austrie
 dux **CC**
 Lamech p̄im? bigam? d̄ z cayn interfecit **X**
 Lamech fil? mafale qñ sit nat? **X**
 Lamen aureū est inuentum illis t̄pibz in quo
 in quo scripti erat ihs nāscē **CC** **CLXVI**
 Lampades in ecclesia ardere statuit fabianus
 papa **CLXVIII**
 Lampius ep̄s traicctensis eccie **CLVIII**
 Lana cecidit ex nydibz bistemporibus vide
 folio **CCXXXIII**

Lancea sacra et clauus dñi qñ fuerit translata:
 et quomodo **CLXXXIII**
Lancea domini est illis temporibus inuenta fo-
 lio **CXCV et CXXII**
Lanfrancus doctor eximius **CLXXXIX**
Lanfranci miteria primo inuenit **XXVIII**
Laomedon rex troie occidit vnde fuit grauis
 ma bella secuta **XXXVI**
Lapides veri ceciderunt te nubib⁹ **LXV**
Lapidem portauit in ore agarban abbas pari-
 nos tres **CLXXXIII**
Lapis magnus cecidit de celo **CLXXIX**
Lapis grandis cecidit in monasteriū fauci⁹ Sa-
 bielii qui t signa fecit **CXXII**
Lapis ingens cecidit de super illis temporibus
 folio **CCLVII**
Largus dictator confus⁹ romanus **LXIX**
Latinus fuit rex ytalie **XLIII**
Lathorum nomina olim hostes formidabant
 ppter vires eorum **CCI**
Laudo papa natione romanus **CLXXV**
Laurentius bispanus martir et fixi pontificis
 discipulus **CXXI**
Laurentius vallisensis philosophus et theolo-
 gus **CCLXVI**
Lazarus marie et marie magdalene german⁹
 vide folio **CVII**
Lander tolletanus episcopus vii sanctus
 folio **CLXVII**
Legem dedit Jupiter vir prudens antichis fo-
 lio **XXIII**
Leges dedit primo grecis phorone⁹ fili⁹ yna-
 chi **XXIX**
Leges dedit egyptijs primo ysis **XXIX**
Leges et iura dedit iurgus lacedemonijs vi-
 de folio **LII**
Legem dedit adhemientibus solon philosoph⁹
 folio **LIX**
Legē instituit zaleucus quā ipse seruauit **LX**
Legum primus glorifator fuit et accursus videt fo-
 lio **CXXI**
Leonides pater origenis magni **CXVI**
Leo prim⁹ papa natione tusc⁹ **CXXXVI**
Leo impator primus ex greca progenie vide
 folio **CXXXVII**
Leo papa secundus natione siculus vir doctissi-
 mus **CLVI**
Leo papa tertius vir doctissim⁹ **CLXVII**
Leo papa quartus natione romanus vide fo-
 lio **CLXIX**
Leo papa quintus anims patrie est incognita
 folio **CLXXIII**
Leo papa sextus patrie roman⁹ **CLXXV**
Leo papa septimus natione romanus vide fo-
 lio **CLXXVI**
Leo papa octauus ciuis latronensis vide fo-
 lio **CLXXVIII**
Leo papa nonus natione aleni anus vide fo-
 lio **CLXXXVIII**
Leo quartus quinti constantini filius vide fo-
 lio **CLXIII**
Leonbard⁹ vir scissim⁹ nat⁹ gal⁹ **CLXVI**
Leonbard⁹ arctini⁹ pbs et orator maximus fo-
 lio **CCXLII**

Leonbardus vir magni ingenij **CCXLIII**
Leonbardus tertio ordinis predicatori pro-
 fessor **CCXLIX**
Lodegarius ep⁹ sanctus **CLIII**
Loodum galliarū ciuitas est illis temporibus
 euerſa **CLIII**
Leonans patricius impator **CLVII**
Leo tertius impator **CLXI**
Leonem peperit mulier quodam vſu mirabi-
 lem **CXVII**
Leonellus regnauit in ferraria annis nouis fo-
 lio **CCXLIII**
Letanus minores mamertus instituit et quare
 folio **CXI**
Letanus maiores gregorius primus instituit
 folio **CLXVIII**
Lent filius iacob fuit prim⁹ pōſer **XXV**
Libertatem facerdotalem obtinuit **LXV**
Libert⁹ papa natione romanus **CXXXVII**
Libellum contra paupertatē edidit alexander se-
 xus delecti mandauit **CXXI**
Libri multi illis epib⁹ sunt creati **CXII**
Licinius impator vir pessimus **CXXVII**
Licon pbs vir eloquens **LXXXII**
Licurgus gentilis dedit iura lacedemonijs et
 eorum tempore exemplum dedit **LII**
Lydin fili⁹ mellarani a quo fuisse ludi **XLIII**
Lydus pbs venit a lydin **XLIII**
Liguaz cofusio fuit tpe pbale filij beber **XVI**
Liguaz numerus fuit pñi numerum generatio-
 num quia iunctus fit numero gentiū **XVI**
Linea xpi **X XV XVI XXI XXII et**
Linea summorum pontificum israel vide fo-
 lio **XXV et XXIX et**
Linea regum assuorum **XVII XXV**
XXVIII LIII LV et
Linea regū sichimoz **XXVI**
Linea regū egyptior **XXVII**
Linea regum grecorum **XXIX**
Linea iudici israel **XXX XXXVII**
Linea regū italie **XXXV XLIII LVI**
Linea regū israel **XLVIII finis LV**
Linea regū ſirie **L et finis LXXXVII**
Linea regū romanor **LVI et LXV**
Linea consuli romonoz **LXIX**
Linea cesarum **XCVI CIII et**
Linea regū hungarie **CLXXXVIII**
Lin⁹ papa ſc⁹ ſuſceſſor **CV**
Lipteſis vniuerſitas cepit incunam a pragenſi
 folio **CCXXXVIII**
Lira ſepitcor de mercurijs reperit **XXVIII**
Liricos verſus docuit ſapbo poenſa vide fo-
 lio **LXI et LXXI**
Lraz vſus rex ſenſi i tyro tradidit **XXXIII**
Littres latinas ſa b c carmenſis ſila euandri⁹
 inuenit **XXXIII**
Lituania regio et principes eius cōdino deſer-
 bitur a populi motes **CLXXX**
Lionia puma obſiſi ſita **CLXXX**
Loculle habetis ſex alas et duos dētes ap-
 paruerit illis temporib⁹ **CLXX**
Locuste per multū fructus terre et arbores deus
 ſtabant **CCXXX**

Locuste hoc anno p italia pagate matuanis in-
 tulerunt maxinu damni CCLV
 Logica primu inuenit pamenides LXXII
 Longinus grecus primus italie exarchus vice
 folio CXLVII
 Longobardi vnde habuerunt origine ⁊ qñ ab
 stulerunt regnum italicum de constantinopo-
 litano iugo CXLVII
 Longobardoru rex vnde cñmus fuit alboinus.
 qui ⁊ ytaliam cum operatu in trauit vide fo-
 lio CXLXII
 Longobardi post morte alboini fuerit sub du-
 cibus CXLIX
 Longobardos expulit maurici⁹ imperator ab
 italia CXLIX
 Longobardi post duces suos regem sibi statue-
 runt flauu CXLIX
 Longobardoz vñ⁹ rex fuit desider⁹ CXLVI
 Loth filius aram habuit duos filios scilicet mo-
 ab ⁊ amon XXI
 Loth mebrat⁹ pgnouit filias suas XXI
 Lothria regio que sit vide XLVI
 Lotharius ludouici imperatoris filius impera-
 tor CXXX
 Lotharius secundus rex italie bugonis filius
 vide CXXXVII
 Lotharius dux saxonie imperator romonozus
 folio CXCIX
 Lotharingia habet nomē ab imperatore lotha-
 rio CXXX
 Lothorigia diuinit lo donic⁹ spator CXXI
 Lothorigie pnceps fuit scūs bipe CXXXVI
 L folio CXXXII
 Lucas euagelistia xpi discipulus CVIII
 Lucan⁹ seneca nepos orator ⁊ poeta CV
 Lucius papir⁹ bellator clarissim⁹ LXXXIX
 Lucius scipio pful roman⁹ LXXXI
 Lucius metellus consul roman⁹ LXXXIII
 Lucius aurelius commodus imperator. vide
 folio CXII
 Lucius anthonius commodus imperator fo-
 lio CXV
 Lucius rex anglorum vir xpianissimus vide fo-
 lio CXV
 Lucius papa natione romanus CXX
 Lucia virgo deo deuota natione sicula vide fo-
 lio CXXV
 Lucianus ihero solomitanus presbiter iude fo-
 lio CXXXVI
 Luc⁹ scōs papa pñia bononici⁹ CC
 Lucius terci⁹ papa natione iulicus CCMII
 Lucus magna fuit que reuulsit multas prou-
 cias post ecclesie psecutionem CCMII
 Lucretia mota est propter absentiam aman-
 tis sui CXXLV
 Lucus permaxima fuit illis temporibus vice fo-
 lio CXXI
 Lucretia claruit his temporibus LXV
 Ludum focozum inuenit xerxes pñsophus
 folio LXII
 Lugdunum ciuitas vnde habeat ortum vice fo-
 lio LXXXVIII
 Ludouicus primus imperator post carolu ma-

gum
 Ludouicus secundus imperator CLXXI
 Ludouicus tercius imperator filius amolphi.
 vide CLXXIII
 Ludouicus rex francoz CLXXXI
 Ludouicus ep⁹s theolofanus ordinis minoris
 vir sanctus CCXIX
 Ludouicus rex francie vir sanctus. vide fo-
 lio CCXII
 Ludouicus rex francoz vir catholicus. vide
 folio CCXXIII
 Ludouicus quartus bavarus imperator preli-
 um gessit cum friderico pro imperio ⁊ supe-
 raui CCXXV
 Ludouicus rex francie caroli regis filius. vide
 folio CCL
 Ludolphus alemanus carthusiensis vir sanct⁹
 folio CCXXVIII
 Luprandus longobardoz rex CLXII
 Lunc tres apparuerunt his temporibus. vide
 folio CCM
 Lacedonius hereticus ep⁹s
 constantinopolitanus fo-
 lio CXXXII
 Lacedonia vbi sit sita fol-
 lio CCLVIII
 Lachari duo in syria bñ
 anthoni⁹ discipuli ⁊ heremi-
 te CXXXIII
 Lachomet⁹ bō gniciosissimus deos gentilis
 adorauit CCI
 Laguna metropolitana vrb⁹ germanie a ma-
 gno nraiano habuit initiu CXXXIX
 Laguburga ciuitas vñ bea⁹ nomē CXXXIX
 Lagunos debellauit amolphi⁹ imperator fo-
 lio CXXXIII
 Lagūnus ep⁹s quare habeat rotam prola-
 ris CXXXVII
 Lagneſie ⁊ de theſſalie regiōib⁹ CCLXXV
 Lagn⁹ primus fuit sorosſicus XXII
 Laleſſay familia regia fuit CXXXIII
 Laleſſica quedā fuit per diabolum in morte ar-
 repta CXXXIX
 Lalachias ep⁹s vir sanctus CC
 Laleſſi fuit filius yrath X
 Laleſſi fil⁹ cayan qñ sit nat⁹ X
 Lalachias pñs angel⁹ dicit LXIII
 Laleſſi dñs ſpenti ⁊ pñus pñus VII
 Lali ſepe nō remanet etiā in hoc ſeculo inuſi-
 tate vide in rege amulo LIII
 Lamerus viennensis ep⁹s CXL
 Laffredus rex ſicilie CXXII
 Lances qñs berene⁹ gēte perſa CXXII
 Lantulas rex aſſirioz fuit XXV
 Lantaben rex iſt abel mali fecit corā dñō LIII
 Lanti⁹ torquar⁹ coſul roman⁹ LXIX
 Lapeus vegius vir doctiſſimus. vide fo-
 lio CXXLIII
 Lare diuerſa habet nomina iuxta varietatem
 regionum VII
 Larcus ⁊ ſſneus manlius conſules vide fo-
 lio LXIX
 Lare⁹ tuli⁹ cicero coſil roman⁹ LXXXIX
 Larcus pcurator Jude XCV

Marcus enāgelista genere leuiticus sacerdos folio CIII
Marcus antonius verus imperator vide folio CXII
Marcus et marcellianus germani et ciues romani CXXXIII
Marcus eurlidus antonius imperator bono persequimus CXVII
Marcus papa natione romanus CXXVII
Marci corp' quomodo sit aduenetus traslati et ecclia pstruata XLIII et LXIX
Marcellinus papa romanus CXXVI
Marcialus in hispania patriā habet CX
Marcion berenicus eius discipulus sctus vide folio CXIII
Marcianus in orientali imperator. vide folio CXXXVII
Marcellus papa natione romanus CXXVI
Marcellades. papa natione apber CXXVI
Marchiam brandeburgensem imperator sigismundus friderico burgrauio numbergensi dono dedit CXXXIX
Marchionesenses fuerunt in vrbe ferraria. vide CLIX CXXXIII et XXVI
Marchio albertus e roma fuit expulsus vnde se bungans iunxit in vindictam. vide folio CLXXXVII
Marchia brandeburgensis vbi sit sita vide folio CCLXXXII
Marchio ensensis fuit bosius et dux ferrariensis CCLI
Marchio albertus brandeburgensis bella gessit cum numbergensibus. deinde cum duce bavarie CCLI
Marchionatus fuit quondam ducatus vide folio CCHI
Mardocheus vir sanctus in regno persarum habitas LXIX
Margaretha virgo pulcherrima CXXVI
Marsilius de sancta Sophia medicus vide folio CXXXVI
Martinus pbsclepbis poeta laureatus vide folio CCLI
Marsilius cartariensium princeps. vide folio CXXXIII
Martinus regina hebreorum mulier pulcher rima XCV
Martinus primus fuit abel IX
Maria soror moysi prophetissa fuit et leprosa. folio XXV
Maria et patre iohānē et matre anna nascitur XCIII
Maria egyptiaca primo fuit meretrix. postea vocata CXXXIII
Maria magdalena insignissima christi apostola CVIII
Marturum sustinuerunt plures homines sub domitiano CXI
Martina virgo romana et scitissima CXVIII
Marturum plurimorum noia qui passi sunt illi persecutionibus CXXIX
Martinus epus thuronensis CXXXIII
Martinus primus papa pſia uiderunt CXXX
Martinus secundus papa natione gallus vide

folio CLXXI
Martinus. iij. papa pſia romanus CLXXVII
Martinus quartus papa natione gallicus vide folio CXXVII
Martinus quintus papa natione romanus vide folio CXXXVIII
Martinus sicanus florentinus vir excellentissimi ingenii CCLVI
Martinolus quis cōscripsit vide CLXVI
Martinus scoticus efferensis frater CXXXIII
Masilia ciuitas a q̄ fuerit cōstruata LXI
Massageta gens que sit vide CCLXXX
Mathan filius eleazar LXXXI
Matheus siluanus medicus doctus CXXXIII
Matheus apſa a thelonio vocatus CVII
Matheolus perusinus medicus recondendat. folio CCLI
Matheus palmerius natione florentinus pbs losobus CCLVI
Mathias bungarie rex pugnatore coura turcos accitimus CCLII et LIII
Mathias apſa nator beblanites CVII
Matmonia pſa abere docuit iupiter atticos. vide folio XXIII
Mathildis comitissa senia illustris CXX
Mathusale fuit filius enoch et q̄ sit natus X
Mauria et thebea panicerius CXXXIII
Mauria imperator liberij gener CXLIX
Mauria imperator cogitauit expellere ab italia longobardos CXLIX
Maurus monachus bſi bſi discipſe CXLVI
Maucetus urchoz dux vnde duxit origines. et quo sit mortuus CCLI
Maximilianus epus et martyr CXXVI
Maximilian. austrie dux friderici imperatoris filius electus e romāno rex CCLVIII
Maximus et claudius viri clarissimi CXXXIII
Maximus imperator vir magnus CXXIX
Maximus imperator pſentor xpianoz CXXVII
 Et fuit magnus maximus
Medicina pmo inuenit appollo XXVIII
Medicus fuere Anaximander et Anaximenes LXVIII
Medicina lōge pſa yppocrates reuocauit vide folio LXXIII
Medicus optimus fuit erastus LXXXII
Medicus pinaxinus fuit d gili maro XCII
Medicus fuit adrianus imperator CXXII
Medicus doctissimus fuit galienus et quo cōmedit vide CXXII
Medicus marius fuit alexand luthos CXXXVI
Medicus rasis et ysaac CXII et XCIII
Medicus pſaxinus fuit theodorus florentinus vide CXXVIII
Mediolane ciuitas italie immutaciones vide de folio CXXCI
Mediolanensium primus dux fuit iohānes galactus CXXXV
Mediolanensium dux quartus fuit franciscus Sfortia CCLVIII
Medoz regni q̄ defecit LXIII et LXVIII
Mediolanu ciuitas a q̄ fuerit pſa LXVII
Medicus fuit diafcoordes CVII
Melcha filia arā fuit vxor iacobz XXI

Melchisedech condidit post baluam isrlm. XV
 Melchisedech rex salem obtulit abrahe panes
 et vinum XXI
 Mellis vñs colligendi inuenit abderas rex cre
 te XXXVIII
 Melissus pñs parmenidis auditor LXXII
 Melico fardensis epis CXIII
 Melchius male intravit pñficiu LXXVII
 Menander poeta comicus LXXX
 Menna miles egiptus CXXVII
 Meniacus etruscus vir celeberrimus vide fo
 lio CXX
 Merarij fuit pontifex XXV
 Mensa moysi quò fuit figurata XXXI
 Mercurius vir multarum arauz deo interpres
 claruit XXVIII
 Merlinus anglicus pates insignis. vide fo
 lio CXXVIII
 Messarum tercius filij cba a quo fuere egypti
 tij. et habuit quinqz filios XXXI et XV
 Messam tercius filius cham prulit ex se natio
 nes septem XLIII
 Messaym quartus filius aram a quo meones
 vide XVI
 Metis vrbis vnde duxit originē CX
 Methodius episcopus et martyr CXXVIII
Michaelis archangeli apparitio vide fo
 lio CXXIII
 Michael constantinopolitanus imperator vide
 folio CLXVI
 Michael de cesena ordinis minorum minister
 vide CCXXVII
 Micheas propheta arguit adab. XLIX
 Micheas sextus ppheta de duodecim prophe
 tis LIII
 Miliaria quot sunt a terra vsqz ad lunam et a lu
 na usqz ad mercurium etc. vide folio VI
 Milites templarios statuit extinguere philip
 pus rex CCXVIII
 Minerva mulier famosissima creditur a grecis
 ex iouis cerebro genita XXVIII
 Minucius felix rome causidicus CXVII
 Miracula plura facta sunt illis temporibus vi
 de folio CLXX
 Miracula clamerunt illis diebus CLXXII
 Mirabilia facta sunt annis illis CCVIII et IX
 Miracula plura illuxerunt pluribus tempori
 bus CCLVII
 Mithramoniam dicere in die statuit papa alexan
 der primus CXI
 Missas tres in natali dñi dicendum statuit pa
 pa theobaldus CXI
 Missam primo instituit iacobus frater domini
 vide CII
 Mitridates rex vngari duabus imperauit lin
 guis LXXXVII
Mobite veniunt a moab XXI
 Moyse fuit natus illis temporibus vide
 folio XXVIII
 Moyse summus ppheta cui dñs in igne ap
 paruit claruit illis temporibus XXIX
 Moyse frater aaron duxit filios israhel p ma
 recum et dedit illis legem XXX

Monstruosi homines quando sunt facti vide fo
 lio XI et XII
 Monasses filius ezechie rex fuit iuda et malus
 fuit penituit LIII
 Montana ciuitas a quo fuerit condita vid. fo
 lio LXXXIII
 Montan? fuit maximus berenaus CXIII
 Monacha fuit eugenia in habitu virili vide de
 ipsa pulchra CXVI
 Monachos compulit militare Alens impera
 tor CXXXII
 Monica fuit mater beati Augustini. vide fo
 lio CXXXVI
 Monacha fuit eufrosina in habitu virili vide fo
 lio CXXXVI
 Monach? fuit adeodat? an pñficiatu CLIII
 Monachi facti sunt quidam reges bulgarie et
 dalmatie CLXXI
 Monasterium gigniacum et cluniacum vide fo
 lio CLXXIII
 Monstrum apparuit in ysaconia CLXXII
 Monasterium fontis salutis quis primo insti
 tuerit vide CCXVIII
 Monstrum fuit enixum in fœceta tptibus istis
 vide CCXVII
 Monstrum fuit exortum ex confobritia martini
 pape CCVI
 Montes ceciderunt illis temporibus in multis
 locis et plures oppreserunt homines. vide
 folio CCXII
 Monac? vñs bavariæ qñ cepit situ CCXXV
 Monasteria plura sunt reformata temporibus
 istis CCXXXIX
 Monstrum satis horrendus nascebatur bac tē
 pestate CCV
 Moru se tradidit codrus rex vi populi sui li
 beraret XLIII
 Moruus est p gaudio sophostes LXXII
 Moravia prouincia describitur CCLXXXIX
 Mors ē certissima ex multis causis CCLXXII
 Mosochus sextus filius iaphet a quo capado
 ces XVI
 Moth iudex populi israhel vñaqz manu vte
 batur p dextra XXX
Mulieres regnabant in regno amasonum.
 vide XVIII
 Mulieres attica habebant cōmunes et non co
 lebant matrimonia XXIII
 Mulieres spartane magis laborant paleftris
 qz fertilitate filioz XXVIII
 Mulieres satrice ferocissime sunt et dira gessere
 bella XXVIII
 Mulierum capillis aquileyenses fures fecerūt
 ad sagittandum contra maximinos LI
 Mulier a thalia filia adab occidit offic semē
 regum LII
 Mulieres ducere sine dote docuit licurgus et
 gnare vide LII
 Mulieribus quare viri faciunt honores. vide
 folio LXX
 Mulieres romane multos veneno peremerunt
 vide LXXVI
 Mulieres sese et res suas igni tradiderunt vide
 folio LXXXV

Mulieres pugnaverunt contra romanos. vide

folio LXXXV

Mulier ut ingrederet velata tempus statuit pa

pa linus CV

Mulier habitu fuit indutus fardanapallus et

torus lubricus LV

Mulier fuit papa iohannes anglicus vide fo

lio CLXIX

Mulier quedam peperit leonem visu mirabilem

folio CXXVII

Mundi creatio considerat secundum bueros diuer

simode folio I

Mundus est quadruplex I

Mundus non est perpetuus sed transibit vice fo

lio CCLXII

Mures deuorauerunt episcopum maguntinus

folio CCLXXXII

Musica inuenit Tubal filius lamech vide fo

lio X

Musica optinus fuit Pitagoras. vide fo

lio LXI

Musica fuit et gwidio laude dignus vide fo

lio CLXXXIX

Naloni in qua mundi creatio

ipse claruit XXX

Naasun rex sive pastauit

iudam L

Naaman princeps muline

regis syrie leprosus nutri

tur ad regem et LIII

Naboth israelites ppter

vineam quam habuit achab. percurant illi mor

tem L

Nabuchodonosor rex fuit babilonie vide fo

lio LXII

Nabuchodonosor filius fuit nabuchodonosor

magni LXIII

Nationes gentium ex filiis noe sunt exorte fo

lio XLIII

Nachor de melcha octo genuit filios. vide fo

lio XX

Nachor fuit filius saruth XXI

Nadab rex israel fecit malum sicut et pater eius

teroboam XLVIII

Narcissus iherosolimitorum patriarcha vide fo

lio CXVI

Narces enuchus iustitiam

folio CXLV

Nascitur dñs noster ihesus xps vide quo anno

et. folio XCV

Narns quomodo sit beatus tertius impera

tor CLXXXIX

Nauim septimus est propheta de duodecim p

phetis LIII

Nepolis urbs a quo fuerit condita. vide

folio XLII

Neemias fuit pincerna regis persarum vide fo

lio LXIX

Nemrob filius chus gigas et primus tyrannus

folio XLII

Nemrob primo regnauit in babilonia vide fo

lio XVII et XVIII

Nempis inunc chaurim dicta a quo fuerit con

dicta XXII

Nere pretignus sextus ro. impator CII

Nere? Achilleus matris

CVII

Nerva. xij. romanorum impator

CIX

Nestor hereticus archiepiscopus constantinopolitanus fo

lio CXXXVI

Nertius poeta comicus fuit LXXXIII

Nicolaitarum heresis unde ueniebat vide

folio CII

Nicomedis et romanus presbiter passus fuit fo

lio CVIII

Nicolaus episcopus cuius parere uobis licet vide fo

lio CXXXII

Nicephorus patricius imperator CLXVI

Nicolaus papa primus patrie romane. vide

folio CLXX

Nicolaus papa secundus natione allobrogus

folio CXCI

Nicena urbs quomodo sit ornata. vide fo

lio CXIII

Nicolaus tertius papa patrie romane vide fo

lio CCXVI

Nicolaus quartus papa natione picenus vide

folio CCXVIII

Nicolaus de neapoli iuriconsultus. vide fo

lio CCX

Nicolaus de lira ordinis minorum theologus

reputatus CXXI

Nicolaus florentinus medicus recommendatus

CCXXXVI

Nicolaus euboicus saguntinus episcopus uir pu

dens CCXLV

Nicolaus de tollero ordinis heremitarum sancti au

gustini patet CCXLI

Nicolaus papa quintus humilis loco et familia

natus folio CCXLI

Nicolaus de cula romane ecclesie cardinalis fo

lio CCLII

Nicolaus petrus rhetor proclamatus vide fo

lio CCLII

Nidabshausen in oppido francie orientalis qui

dam se ductor fuit igne concrematus vide fo

lio CCLV

Nigra legio iussu imperatoris friderici tercii

diuersis moribus generibus fuit tradita vide

folio CCLVIII

Ninive ciuitatem edificauit assur XV

Ninus fuit secundus rex assirorum. vide fo

lio XVII

Ninus amplauit ciuitatem ninive. vide fo

lio XVII et XX

Ninua fuit quartus rex assirorum XXV

Nysse ciuitatis terre acropoli filius descriptio

folio CLXXXII

Nobilitas quibus temporibus fuit mis

ta et quare XX

Nobiles imperatores. reges et principes qua

re sunt inueni CLXXXVII

Noema filia lamech artem texture inuenit. vi

de folio X

Noe filius lamech inuenit gratiam coram do

mino XI

Noe dixit inuenit agriculturam cum anima

libus XIII

Noemi fuit uxor elimelech XL

Noemina domum monstruorum que sint.

folio
 Nomina prouinciarum partis Asie. vide fo-
 lio
 Nomina prouincie partis europe
 Nomina pape inapiebatur imitari tempore
 fergij pape secundi
 Nomina qui dicantur vel quis dicatur populus
 nouus vide folio
 Nomina superior nunc austria est
 Normanni acceperunt fidem illis temporibus
 vide
 Normannia unde accepit nomen
 Noruegia regio describitur
 Nobes densissime apparuerunt inter flore-
 tam et senam que homines et iumenta ra-
 puerunt
 Numitor rex italie fuit a fratre suo de regno cie-
 tus
 Nuptias christianorum publice fieri hominibus
 papa instituit
 Nurnberga urbs unde duxit originem vide fo-
 lio
 Nurnbergam urbem expugnauit henricus du-
 ms

Obed fuit et tribu iuda fo-
 lio
 Obosias rex israel in-
 fit ad Beesebub deum ac-
 caron ad consulendum fo-
 lio
 Obosias filius regis io-
 ram octauus regum iuda-
 malum fecit coram domino
 Occisi sunt vna die de iuda centum viginti milia
 et ducenta milia puerorum
 Occisus est a filiis suis rex semmichib vide fo-
 lio
 Oculorum priuationem ppter adulterium sa-
 leucus statuit
 Oculis sibi prius eripuit democritus vt liberius
 vacaret philosophie
 Occidit seipsum empedocles quia animam cre-
 didit immortalen
 Oebus duodecimus rex persarum erat vide fo-
 lio
 Octauianus augustus patre octauiano senato-
 re gentius
 Occidit seipsum sophontia propter seruandam
 castitatem
 Odoacer theodoricus reges magna habu-
 erunt pcella in italia
 Odo fuit primus pater cluniacensium vide fo-
 lio
 Odo abbas cluniacensis
 Odo episcopus canthuariensis
 Odesius doctor celeberrimus vide in fo-
 lio
 Odesius vir sanctus de ordine minorum fo-
 lio
 Oei vsum dinersa primo inuenit vide fo-
 lio
 Olimpas prima quando fuerit instituta et a
 quibus et quid significet

Olda prophetissa prophetauit emersione iheru-
 rusalem et captiuitatem populi vide fo-
 lio
 Olimpas fuit mater alexandri et occisae vide fo-
 lio
 Odradus doctor legum optimus vide fo-
 lio
 Omagirus primo boues ad aratrus iunxit fo-
 lio
 Onias filius Jadi pontifex fuit vide fo-
 lio
 Onias filius symonis summus pontifex vide
 folio
 Onias fuit summus pontifex
 Onias pius summus pontifex fuit vide fo-
 lio
 Opera dierum creationis
 Opilius macrinus imperator
 Opida quedam in fucua superiori facta sunt
 ciuitates
 Orbis vter circulus terre quis sit vide fo-
 lio
 Oratio esechie et ysae quid effecerit vide fo-
 lio
 Origenes magni pater fuit Leonides vide fo-
 lio
 Origenes presbiter ecclesie alexandrine omni-
 um theologorum sui temporis princeps fo-
 lio
 Ordinatio per interualla conferendos et quibus
 conferri possint vide
 Ordo cruciferorum a quo incepit vide fo-
 lio
 Ordo cruciferorum hic fuit restitutus vide fo-
 lio
 Ordinari non debent in clerum aliqui careres
 membro statuit papa Anastasius vide fo-
 lio
 Orosius fuit discipulus Augustini vide fo-
 lio
 Ordo beati Benedicti hic habuit ortum vide
 folio
 Ordo vallis vmbrose quando et per quem fu-
 erit institutus
 Ordo grandimontensis hic habuit initium fo-
 lio
 Ordo canonicorum regularium hic floruit
 de folio
 Ordo carthusiensium a beato simplici muni-
 um
 Ordo cisterciensis hic habuit principium vide
 folio
 Ordo templariorum militum habuit hic in-
 um
 Ordo heremitarum sancti augustini hic ince-
 pit
 Ordo humiliatorum hic fuit institutus vide
 folio
 Ordo predicatorum et minorum illis tempore
 bus institutus
 Ordo cluniacensium quando incepit vide fo-
 lio
 Ordo fratrum theuronicorum illis tempore

habuit ortum **CCX**
 Oratio sub his verbis. Dulce nomen domini
 nostri Ihesu christi etc. cuius sit virtus vi-
 de **CCXV**
 Ordo carnalitarum hic institum habuit vice fo-
 lio **CCVII**
 Orientalia loca sunt per soldanus oppressa fo-
 lio **CCXIX**
 Ordo celestinozum hic sumplit initium vice fo-
 lio **CCXIX**
 Ordo seruozum sumplit hic principium. vide
 folio **CCXIX**
 Ordo templariozum est illis temporibus extin-
 ctus **CCXXI** et **XXII**
 Ordinis rhodiorum militum principium vide
 folio **CCXXIII**
 Ordo militum ihesu christi hic incepit vide fo-
 lio **CCXXVI**
 Ordo infirmatorum hic habuit initium fo-
 lio **CCXXXI**
 Ordo nouus canonicorum regularium floruit
 illis temporibus **CCXXXI**
 Ordo sancte brigide hic sumplit initium. vide
 folio **CCXXXII**
 Ordo monachorum alborum montis oliveti
 hic cepit initium **CCXXXVII**
 Ordo nouus mendicantium sub titulo beati
 augustini hic incepit est **CCXXXVII**
 Ordo nouus canonicorum regularium et con-
 gregatio sancte iuliane cepit initium vide fo-
 lio **CCXXXIX**
O Sy sacerdos fuit de semine Aaron. vide
 folio **XXXVII**
 Ossa ioseph ex egypto in iudeam per hebre-
 os sunt translata **XXVII**
 Osee propheta primus de duodecim mittitur
 contra decem tribus **LII**
 Oσίας filius anasie regis fuit duodecimus re-
 gum iuda **LV**
 Os inferni absorbit marcum thurcium. vide
 folio **LXX**
 Ossa helisei sunt translata in alexandriam vide
 folio **CXLI**
 Oswaldus rex normannozum erat. vide fo-
 lio **CLIII**
O thonel iudei populi israhel redarguit
 populum super mala sua **XXX**
 Otto octauus romanozum imperator. vide fo-
 lio **CVI**
 Osnite pater quis fuerit **CCXXXIX**
 Othmarus abbas vir sanctus **CLXII**
 Otto dux saxonum recusabat imperium. vide
 folio **CLXXIII**
 Otto primus romanozum **CLXXVII**
 Otto secundus primi ottonis filius imperator.
 folio **CLXXXI**
 Otto tercius secundi ottonis filius imperator
 folio **CLXXXI**
 Otto episcopus bambergensis fuit et suus.
 folio **CXCVIII**
 Otto quartus imperator dux saxonie erat. fo-
 lio **CCVII**
 Othomannus princeps fuit turcozum. vide

folio **CCXXXVIII**
 Osce fuit ultimus rex israhel. et transiit in
 israhel in assirios **LIII**
 Acem dari populo leo se-
 cundus papa statuit vide
 folio **CLVI**
 Pacificari sunt lodouicus
 impator et andali fuit dux
 beneuentanus **CLXXI**
 Paduanum vibem cellam
 valde oppressit. vide fo-
 lio **CCXIII**
Palestini unde sunt exorti **XIII**
 Pallem ab ecclesia archiepiscopum non redi-
 mere statuit papa leo secundus **CLVI**
 Palatini principes unde traxerunt ab illo tem-
 pore originem vide folio **CCXXV**
 Palli libellum consecrat iohannes papa quin-
 tus vide folio **CLVI**
 Pampulus presbiter fuit grecus. vide in fo-
 lio **CCXVI**
 Panes facere et fruges molere docuit cures so-
 lio **XXV**
 Panes facere et semina terre committere docuit
 et ysis egyptios **XXIX**
 Panceus philosophus daruit illis temporibus.
 folio **LXXXII**
 Panthalion vir fuit illustris **CCXXV**
 Pannonia que pars terre olim dicebatur. vide
 folio **CCXXXVIII**
 Paplagonia venit a riphat filio homer fo-
 lio **XVI**
 Papia ciuitas unde traxit originem. vide fo-
 lio **LXXIII**
 Papias iheropolitanus episcopus. vide fo-
 lio **CXII**
 Paphuncius abbas fuit **CCXXXIII**
 Pape electionem quomodo statuerit constan-
 tius **CLVI**
 Pape siue pontifices romani illis temporibus
 a vestigijs sancti petri maxime discesserant.
 folio **CLXXXIII**
 Papa mortuus venerabatur ab ymaginibus
 templi **CLXXXIII**
 Pape electio multa mala intulit romie his tem-
 poribus propterea fuit translata ad impera-
 tores **CLXXVIII**
 Papa iohannes quindecimus cepit largiri
 amicitias suis bona ecclesie sic et modo faciunt
 pape **CLXXX**
 Papa fuit creatus demens episcopus bamberg
 gensis vide folio **CLXXXVIII**
 et **LXXXIX**
 Papa eligebatur episcopus ephesensis. vide
 folio **CXCI**
 Papa excoimunicauit beinricum quartum im-
 peratorem **CXCII**
 Papa a gibermis creatur per imperatorem bein-
 ricum quartum in germania **CXCII**
 et **CXIII**
 Papatum curauit emere felix quintus alias al-
 medeus vocatus **CXCLIII**
 Paradisus quatuor habet flumina **VII**
 Paradisus in quo loco sit et quis illius deat.

vide folio **VIII** et **XIII**
 Paris vel bictus alexander frater fuit beatoris
 folio **XXXVII**
 Parisus regia et inclita urbs post Troyanum
 excidium habuit initium **XXXIX**
 Pascalis papa primus patrie romanus. vide
 folio **CLXVII**
 Pascalis secundus papa natione ytalus. vide
 folio **CXCVI**
 Patania urbs a quo fuerit condita vide in fo-
 lio **XLIII**
 Patriminium solum habere in baptismo sta-
 tuit papa bigonus **CXI**
 Patricius episcopus in insulam beherme ad fidem
 conuertit **CXLV**
 Patrua urbs quomodo fuerit decorata vide
 folio **CXCIX** Et quis edificauerit eas
 folio **CCLXXXV**
 Patrautium ciuitas magne potencie venit in ma-
 nus venetorum **CCLXXXVII**
 Pauper fuit aristides philosophus ut sumptu
 suo ad sepulchrum nequirit effici. vide fo-
 lio **LXXI**
 Paupertatem commendauit anaxagoras vide
 folio **LXXI**
 Pauli apostoli uita et conuersio que fuerit vide
 folio **CIII**
 Pauli decapitatio quando fuerit facta vide fo-
 lio **CIII**
 Paulus patavinus uir permultum doctus fo-
 lio **CXVII**
 Paulus famosatensis episcopus. vide in fo-
 lio **CXXII**
 Paulus primus heremita apud inferiores the-
 badam **CXXXI**
 Paula matrona romana et sberonini discipu-
 la **CXXXV**
 Paulus primus papa natione romanus. vide
 folio **CLXIII**
 Paulus longobardus diaconus **CLXVI**
 Paulus uenetus theologorum et philosopho-
 rum princeps **CCLXXXVII**
 Paulus secundus papa patrie uenetus. vide
 folio **CCL**
Pecunias erogauit alijs imperator Sigis-
 mundus **CXL**
 Pediculi uermes corroserunt corp⁹ Arnolphi
 imperatoris **CCLXXXIII**
 Pelagius monachus et pessimus heresiarcha
 vide folio **CXXXV**
 Pelagius primus papa natione romanus fo-
 lio **CXLVI**
 Pelagius secundus papa patrie romanus fo-
 lio **CXLVI**
 Perusia urbs a quibus fuerit condita vide fo-
 lio **XLVIII**
 Perander comitibus philosophus septimus
 de septem sapientibus **LIX**
 Perfarum regnum quando cepit initium vide
 folio **LXVIII**
 Perfarum regio ubi sit et unde habeat nomen
 vide folio **LXVIII**
 Perlis secundus fuit octauus rex perfarum fo-
 lio **LXXXII**

Permenides fugit bonitatem consortia vide fo-
 lio **LXXXII**
 Persecutio prima christianorum quando me-
 pit **CIII**
 Perseus flaccus aulus **CY**
 Persecutio secunda christianorum fuit. vide fo-
 lio **CVIII**
 Persecutio tertia christifidelium habuit initium
 folio **CX**
 Persecutio quarta ecclesie fuit tempore marci.
 folio **CXII**
 Persecutio christianorum quita iussu seueri im-
 peratoris **CXVI**
 Perpetua et felicitas uirgines sancte **CXVI**
 Persecutio ecclesie sexta post nerone mouit ini-
 perator marcinianus **CXIX**
 Persecutio ecclesie septima post neronem fuit.
 folio **CXX**
 Persecutio christianorum octaua fuit iussu valerij
 vide **CXXI**
 Persecutio christianorum nona iussu aurioliani
 vide **CXXII**
 Persecutio in christianis bectima **CXXIII**
 Peregrinatio valde mirabilis orta est illis tem-
 poribus **CXXIII**
 Peregrinatio et dominum concursus fuit illis
 temporibus in iudaea iusticiam **CCLV**
 Pestis grauissima fuit illis temporibus vide fo-
 lio **CXXI**
 Pestilencia magna agebat et istis temporibus
 vide **CL**
 Pestis permixta istis diebus fuit per iordanem
 yraliam **CCLXXXIII**
 Pestis fuit et alijs temporibus **CCLXXX**
 Pestis tigris orta fuit temporibus istis vide
 folio **CCLXVIII**
 Pestis alia fuit ex solis edipsi iudicata vide fo-
 lio **CCLV**
 Petrus primus papa apostolorum princeps.
 vide **CII**
 Petrus apostolus quando fuerit crucifixus fo-
 lio **CIII**
 Petronella uirgo filia petri apostoli **CVII**
 Petrus danielius doctor **CXCII**
 Petrus alphonius uir sanctus aucta fuit iude⁹
 vide folio **CXCVIII**
 Petrus lombardus parisiensis episcopus fo-
 lio **CCI**
 Petrus comestor floruit hoc tempore vide fo-
 lio **CCI**
 Petrus nouus martir ordinis predicatoris fo-
 lio **CXXIII**
 Petrus de bellapartita doctor iuris vide in fo-
 lio **CXX**
 Petrus de albano consiliarius. medicus. vide
 folio **CXXIII**
 Petrus uergerius orator eruditissimus vide in
 folio **CXLIII**
Phale filius beber eius tempore orta fu-
 it confusio linguarum vide **XVI**
 Pharaon amenophis rex egipti iussit pueros in
 mergi vide folio **XXVII**
 Pharaon bochus rex egipti contradixit moy-
 si postea fuit in mari submersus. vide in fo-

lio
Phaceya regē israhel percussit phacee et regna-
 nit post eum LIII
Phace regem israhel percussit ozeer regnavit
 pro eo LIII
Phalenis agrigenus tyrannus et orator flo-
 ruit illis temporibus LVI
Phariseorum secta quando habuit matum vi-
 de folio LXXXVIII Et folio
 XCVI Et qui dicebantur pharisei
 ibidem
Pharao mephres rex egypti exaltant Joseph
 propter somniorum interpretationem. vide
 folio XXVII
Phelaas fuit septimus filius nachor. vide fo-
 lio XX
Pheneuna fuit vxor belchane patris samuelis
 vide XLI
Pherocides philosophus scripsit de natura et
 dijs LXI
Philistei vnde sunt exorti vide XIII
Philistim fuit a tulin filio messarajm. vide
 folio XIII
Phinees sacerdos filius eleazar percussit vni-
 ex filijs israhel fornicantem ad mortem vide
 folio XXXVII
Phiscus maximus fuit mercurius vide in fo-
 lio XXVIII
Phinees sacerdos populi israhel. vide in fo-
 lio XLI
Philo iudeus in greca lingua doctissimus fo-
 lio LXXXV
Philo iudeus vir quidem discretissimus et a pe-
 tro ad fidem conuersus XCVII
Philippus apostolus domini cruci est affixus
 folio CV
Philippus imperator cum filio suo philippo
 imperavit CXX
Philippus bardanus imperator erat vide fa-
 lio CLXI
Philippus rex francorum ibeniales in pugna
 nit CCHII
Philippus imperator frater henrici imperato-
 ris CCVII
Philippus rex belouet regis filius vide in fo-
 lio CCXV
Philippus rex francorum iste fuit. vide in fo-
 lio CCXVIII
Philippus rex francie commisit bellum atrocis-
 simum cum rege anglie CCXXVII
Phoca imperator Constantinopolitani vice
 folio CXLIX
Phoroneus primus in greca leges instituit.
 folio XXIX
Phussa regio describitur CCLXXXIII
Phuth secundus filius cham a quo fuit phu-
 tenses XIII
Phuil fuit rex assiriorum maxime conturbauit
 terram LV
Phicus saturni filius primus rex laurentius
 fuit et bellator egregius XXXV
Pictor fuit sensus heracleotes LXXI
Picturam primo studuit plato. vide in fo-
 lio LXXIII

Pipinus austrie vel austrie dux. vide in fo-
 lio CLVIII
Pipinus iunior caroli marcelli filius rex fran-
 cie et burgundie CLXV
Pipinus duos habuit filios carolum et carolo-
 mannum CLXVII
Pipinus caroli magni filius et italie rex. vide
 folio CLXVIII
Pisa vrbs vnde cepit originem. vide in fo-
 lio XLV
Pistori seruinit plato LXXXIII
Pistis quidem capus fuit effigiem leonis ha-
 bens CCXVII
Pisanus bartolomeus iuris doctor. vide fo-
 lio CCXXXVIII
Pistis ciuitas venit in manus florentinorum vi-
 de folio CCXXXVII
Pracus fuit quartus de septem sapientibus vi-
 de folio LIX
Pitagoras philosophus fuit et musicus. vide
 folio LXI
Pius papa natione ytalus CXI
Pius papa secundus natione italus vide in fo-
 lio CCL
Plato philosophus clarissimus floruit istis
 temporibus LXXIII
Platina historicus abbreviator apostolicus.
 vide CCLII
Plaurus poeta comicus LXXXIII
Plinius secundus nouo-orientis philosophus
 orator et historicus CXI
Plorinus philosophus platonis discipulus.
 vide LXXIII
Pluth archus phus et historicus eloquentissi-
 mus CXI
Pluta raro habetur in egypto. vide in fo-
 lio XVIII
Platus florentinus orator facundissimus
 claruit CCLII
Policarpus iohannis apostoli discipulus fo-
 lio CXIII
Polonia Samnica describitur. vide in fo-
 lio CCLXXIX
Pompeius maximus romanorum imperator
 vide LXXXVI
Pompey prius fuit leui filius iacob vide fo-
 lio XXV
Pontifex fuit merari. Deinde Gerson. Inde
 Caar. etc. XXV
Pontifex fuit Baron et eius filius eleazar vide
 folio XXIX
Pontifices in israhel fuerunt tanq. reges vide
 folio LXIII
Ponticus pilatus procurator iudee vir callidus
 vide XCV
Pontifices Iudeorum qui fuerunt. vide in fo-
 lio XCVI
Ponticianus papa natione romanus. vide in fo-
 lio CXVI
Poncion marit in vtero matris deo fuit electus
 vide CXIX
Popilia virgo vestalis LXXIX
Porella quedam emica est caput hominis ha-
 bens CXCVIII

Portenta plura apparuerunt annis istis. vide
folio CCVIII
Portugalia regio que sit et qui principes illius
vide CCXC
Porphyrius atbenensis philosophus vide in
folio CXVIII
Postumus consul fuit romanus. vide in fo-
lio LXIX
Possidonius philosophus stoicus vide in fo-
lio LXXXII
Pharadis virgo sanctissima. vide in fo-
lio CXIII
Praga civitas in bobemia quando habuit mi-
cum CCXXIX
Praga olim erat subiecta episcopo magunino
vide CCXXIX
Precepta sunt triplicia moralia scilicet. iudicia
lia et criminalia XXX
Presides syrie qui fuerunt LXXXVII
Predia et fundos recepit ecclesia ex concessione
urbani pape primi CXVI
Preclarus apud indos communiter dicitur pre-
dicere iohannes CXCVII
Prelia plura fuerunt temporibus istis vide in
folio CXCVIII
Primus et festianus romani viri religiosi vite
folio CXXVI
Priscianus grammaticus eruditissimus vide in
folio CXLIII
Principes quando possint facilius saluari vi-
de folio CCXLIII
Provincia in africa que sit XLIII
Provincia europa que sit XLIII
Provincia asie que sit XLIII
Provincia gentium habent suavocula ex fi-
lijis noe XLIII et XV
Prometheus vir acutissimus ingenuus formavit
stimulachra hominum de terra quasi vicia vi-
de folio XXVIII
Propheetauerunt Barh Nathan et asaph tem-
pore dauid XLVII
Propheeta semetipso propheetauit istis tempo-
ribus XLVIII
Propheeta abdo propheetauit contrayimilos au-
reos XLVIII
Propheetauerunt isti tres **P**ieu Elizer et **O**si
el cum Asaria regibus Iuda. vide in fo-
lio XLIX
Propheeta anani inreperant asaregem iudconu
vide XLIX
Prochus filius filius auctentis rex fuit ytalie
folio LIII
Prodigia multa facta sunt antequam fierent roma-
norum graua bella LXXXV
Prodigia in christi nativitate multa sunt visa.
vide XCII
Procuratores Iudee qui fuerant XCV
Processus et martirianus romani milites vide
folio CVII
Probus romanzorum imperator vir conspicuus
vide CXXIII
Proba mulier adelphi consilis romani vxor.
vide CXXVI
Prodigia multa apparuerunt istis temporibus

future mala significantia vide in fo-
et CLIX
Prem et alia prodigia temporibus istis vide fo-
lio CLXXXVI
Prodigia similiter daruerunt istis diebus vite
folio CCI
Propheetaantes sepe sunt excepti. vide in fo-
lio CCXXXIII
Prodigia illustrunt istis temporibus mala fu-
tura indicabant CCL
Prudentius poeta vir christiana s. vide in fo-
lio CXXXIII
Prussia per que media venit ad fratres ibento-
nicorum CCIX
Prussia provincia describitur CCXXXI
Prulinos alternis vicibus decantandos pa-
pa damasus statuit CXXXI
Ptolomeus laci fuit filius et post alexandru
magnum primus rex in egypto vide in fo-
lio LXXVI
Ptolomei dicebantur omnes reges egypti. vi-
de folio LXXVI
Ptolomeus philadelphicus rex egypti fuit. vi-
de folio LXXVI
Ptolomeus philopator quartus rex egypti vi-
de folio LXXVIII
Ptolomeus epiphaneus rex egypti. vide in fo-
lio LXXX
Ptolomeus philometor rex egypti vide in fo-
lio LXXX
Ptolomeus euergetes philon fuit Sober.
Alexander rex egypti LXXXII
Ptolomeus diomitus filius anstoboli vide in
folio LXXXIX
Ptolomeus philosophus et insignis astrolo-
gus vide in folio CXIII
Pigna est commissa in ecclesia magunina
vide in folio CLXXXIX
Pulmaria primo inuenit sardanapallus rex
assiriorum LV
Pulsus gallie quadrupes natus est vide in fo-
lio CXCVIII
Pueri mittebantur cum suis patribus per ro-
manos ad consilium senatus LXXVI
Padrigam inuenit primus
in grecia cricibonius albe-
mensium princeps vide in
folio XXXIII
Quadratus atbeniensis
episcopus CXII
Quatuor coronati vide in
folio CXXV
Questiones a nauis sacra hominis non po-
tunt exponere XLIII
Quintus turanus daruit istis temporibus.
folio LXXVI
Quintus cincinatus dictator romanus. vide
folio LXXVI
Quintus fabius consul romanus. vide in fo-
lio LXXXI
Quintilianus rhetor et philosophus celeberr-
mus vide CVI
Quintus episcopus vir sanctus CXII
Quintus romanus patricius et martir vide in

folio
Quirinus romanus tribunus
Quirinus gallus miles
Quiriacus episcopus iherosolimitan? vir san-
ctus

CXVIII

CXXII

CXXVI

CXXXII

Abbanus monachus natio-
ne germanus
Rachel fecunda filia laban
uxor iacob dñi sterilis tan-
dem genuit duos filios so-
lio

XX

Rachorius episcopus ve-
ronensis

CLXXXII

Radegundis regina francie fuit

CLXVIII

Regular rex babilonie

LXV

Raphabel fulgosiuss iuriconfultus excellens
simus

CXXLI

Raymundus generalis magister predicatoris
vide

CCXI

Raynerius pisanus ordinis predicatorum vir
sanctus

CCXXI

Rasis fuit medicus recomendatus. vide fo-
lio

CXCIII

Ratispona ciuitas vnde cepit initium vide fo-
lio

XCVII

Raucenna ciuitas a quo sit aucta. vide in fo-
lio

CXLI

Rebecca fuit uxor Isaac

XX

Rechab rex iero cognato moysi descen-
dit et fuit conuersus ad iudaismum. vide in
folio

XXXVIII

Reformata sunt plura monasteria illis tempo-
ribus

CCXXXIX

Regiones enrope que sunt

XIII

Regni affiriozum cathalogus habetur. vide
folio

XVII

Regni initium nemuroch fuit Babilon. vide in
folio

XVII

Regna plura erigebantur istis temporibus. re-
gnum: scilicet satharum. masiagetarum. si-
chimonorum. egiptiozum

XVII

Regna inter cetera clarioza sunt affiriozum et ro-
manorum

XVII

Regnum schitarum in regione septentrionali
sumpsit initium

XVIII

Regnum affirioz qñ sumpsit initium. vide fo-
lio

XVIII

Regnabant in regno amazonum mulieres vix-
e folio

XVIII et XIX

Regime amazonum que fuerunt

XIX

Regnum egiptiozum quando habuit initium
et primus rex fuit Sotos

XVIII

Regnum sicomorum quando habuit initium
et primus rex fuit egiptus

XVIII

Regnum venit ad romanos a regno sicomo-
rum

XVIII

Regnum hispaniarum quando incepit vide fo-
lio

XXIII

Regnum bohemozum quando habuit initium.
vide

XXIII

Regina affiriozum fuit Semiramis. que sub
specie viri rexit

XXV

Reges italie quando inceperunt regere. vide in
folio

XXXV

Regia tribus descendit a iuda filio Jacob vide
folio

XXV

Reges sicimorum qui fuerunt

XXVI

Regnum Argimorum sine grecorum quando
habuit initium et quis in eo fuit primus rex
vide

XXVII et XXIX

Regnum lacedemoniozu illis temporibus ori-
tur

XL

Regnu chonimbioz hic cepit initiu

XL

Regnum sicimorum cessauit tempore belii sa-
cerdotis

XLII

Regnum arbeniensium hic finitur

XLIII

Regnum latinorum et italorum que sunt

XLV

Regio anglie que sit

XLVI

Regina sabba propbetissa venit audire sapien-
tiam salomonis

XLVI

Regnum argimorum accepit nomē ab argo et
rege quarto

XXVIII

Reges israhel vide plures

XLVIII

Regnum iuda quando habuit initium. vide in
folio

XLIX

Reges italie post finium omnes dicebantur fili-
ij

XLIX

Reges sirie turbauerunt illis diebus reges is-
rahel

L

Regnum albanorum et italorum vnum est vide
folio

XLVI et LII

Regnum israhel valde fuit contritum sed p se
robora restitutum

LII

Regnum israhel fuit istis temporibus sine re-
ge vide

LIII

Regnum israhel post osee regem translatum ē
in regnum affiriozum

LIII

Regnum macedonum incepit temporib? istis.
et quis fuerit primus rex. qñt temporis du-
rauit vide folijs

LIII et LIII

Regnum medorum a quo habuerunt principius
et ad que regna sit translatum

LIII

Regnum lidorum a quo habuit initium. qñt
temporis durauerit vide et illius reges in fo-
lio

LIII

Regnum israhel cessauit illis temporibus. vi-
de fo li o

LV

Regnum iuda finit isto tempore sine rege. vide
folio

LV et LX

Regnum latinorum siue albanorum hic perdit
nomen et dicitur romanozum regnum. vide
folio

LVI

Regnu affiriozum hic deficit

LXII

Regnum medorum quando deficit

LXIII

et

LXVIII

Regnis persarum quando incepit

LXVIII

et quis fuit rex primus persarum ibidem.

Reges sirie qui fuerunt quando et habuit initium
vide

LXXV

Regna alexandri quomodo post mortem suam
fuerunt diuisa

LXXV et LXXVI

Reges egipti omnes dicebantur ptolemei. vide
de folio

LXXVI

Regnum sirie cessauit illis temporibus simili-
ter et asie

LXXXVII

Regnum egiptiozum quando sit enersum vide
folio

LXXXIX

Regnum et sacerdotum iudeorum quando sit

destructum **XC**
 Regnum iudeorum erat in quatuor tetrarchas
 diuisum **XCVI**
 Regnum italicum a constantinopolitano iugo
 per longobardos et ablatum **CXLVII**
 Et in eodem constituti sunt magistratus di-
 citi exarchatus ibidem
 Regis bavariorum filiam rex longobardorum
 duxit uxorem **CL**
 Reges longobardorum qui fuerant **CLV**
 Reges theurgie qui fuerant **CLV**
 Regis bavariorum filiam Iustinianus imperator
 duxit uxorem **CLVIII**
 Regnum theutonicoz dicebatur francia ori-
 entalis **CLXXIII**
 Reges ytalie qui fuerant **CLXXVI**
 Reges qui are sint inuenti **CLXXVIII**
 Regnum tartarorum hic cepit initium vide i
 folio **CCVII**
 Regni Carariensium principium. vide in fo-
 lio **CCXIII**
 Regni Gonzagorum principium. vide in fo-
 lio **CCXXVII**
 Regni ottomannorum turcorum principium
 vide **CCXXVIII**
 Religiosa stirps cepit initium istis temporibz
 aredebz **XXXIII**
 Religio reabatorum hic incepit quozum ma-
 ximus fuit numerus in italia **CCXXV**
 Remus et Romulus signant filij rbee. vide in
 folio **LIII**
 Remus et Romulus quomodo fuerunt nati et
 emirunt **LVI**
 Remigius episcopus ramentis **CXL**
 Remigius episcopus amfiodorensis. vide in
 folio **CLXXIII**
 Rhemenfes germanie superioris populi sunt.
 vide **CCCLXXVII**
 Reuocatio actuum prioris pontificum per suc-
 cessores incepit tempore Steffani sexti. vide
 folio **CLXXII**
 Rex vel Ragau filius Phaleg. cuius tem-
 pore multa fuerunt destructa templa. vide in
 folio **XVI**
 Rex Assirorum primus fuit Belus. vide in fo-
 lio **XVII**
 Rex Assirorum secundus fuit Ninus. vide in
 folio **XVII**
 Rex primus scitarum fuit thanaus vide in fo-
 lio **XVIII**
 Rex assirorum quartus fuit Ninia. et quintus
 fuit aris **XXV**
 Rex primus ytalie fuit ianus **XXXV**
 Rex decimus primus et vltimus Athenien-
 tum fuit Codrus **XXVII** et **XLIII**
 Rex primus lacedemoniorum fuit Enristeus.
 vide **XL**
 Rex primus iudeorum fuit Saul **XLI**
 Rex albanorum fuit Alstanus **XLIII**
 Rex in rrsabel secundus fuit dauid. vide in fo-
 lio **XLVI**
 Rex primus hebreorum fuit Dauid. vide in
 folio **XLVI** et **XLVII**
 Rex secundus hebreorum fuit salomon. vide

folio **XLVI**
 Rex ytalie aremulus posuit presidium alba-
 rum vbi nunc roma est **LIII**
 Rex romanorum secundus fuit Numapompit-
 lus. vide et reges ceteros **LVI**
 Rex primus babilonie fuit merodach. vide in
 folio **LXII**
 Rex persarum vltimus fuit darius filius Arta-
 ni **LXXXII** et **LXXXV**
 Rex Macedonum. xxiij. Philippos multa so-
 lut prelia **CLXXIII**
 Rex anglorum siue brittanorum fuit Lucus
 vir sanctus **CXV**
 Rex Gothorum radagaisus italiam ferro et fla-
 ma vastabat et tandem captus fuit vide in fo-
 lio **CXXXV**
 Rex Vandalorum fuit Gensericus. vide in fo-
 lio **CXXXVII**
 Rex huozorum attila multas deuastauit regio-
 nes. dicebatqz se dei flagellum. vide in fo-
 lio **CXXXVII**
 Rex vltimus ostrogothorum fuit Totila et ta-
 dem in regem Gothorum constitutus. vide
 in folio **CLV**
 Rex visigothorum bernigildis fuit oculus p-
 pter fidem catholicam. vide folio **CLXIX**
 et **L**
 Rex longobardorum multas italie obtinuit ci-
 uitates. regem francorum expulit. vide in fo-
 lio **CL**
 Rex cretensis fuit saturnus pater Jouis. vide
 folio **XXXV**
 Rex vltimus longobardorum Desiderius fuit
 folio **CLXVI**
 Rex Burgundionum fuit Rudolphus. vide i
 folio **CLXXIII**
 Rex francorum fuit Ludouic⁹ ex genere Cal-
 roli magni **CLXXXI**
 Rex francie novus fuit Hugo. vide in fo-
 lio **CLXXXII**
 Rex hungarie Steffanus fuit vir sanctus. vi-
 de in folio **CLXXXVIII**
 Rex primus iherosolime fuit Sotfredus. Et
 qui post eum vide in folio **CXCVI**
XCVIII **XCIX** **CCIII** et.
 Rex fuit egypti saladinus vir magne prudentie
 vide in folio **CCV**
 Rex sicilie fuit Manfredus **CCXIII**
 Item et Carolus **CCXV** et **XVIII**
 Rex francie fuit Ludouicus vir sanctus. vide
 in folio **CCXII**
 Rex bohemic quando primo nomen regis ac-
 ceperit **CCXIX**
 Richoldus dux sisonum erat **CLXII**
 Richardus de sancto victore vir sanctus vide i
 folio **CC**
 Richardus imperator a quibusdam electus no-
 tamen confirmatus **CCXIII**
 Richardus puer a maderis martirizatus. vide in
 folio **CCVII**
 Richardus de media villa doctor. vide in fo-
 lio **CCXXII**
 Rappbat alias rpbba filius Somer a quo fue-
 re papblagones **XVI**

Riste rooastes philozophus hic sue nativitas
 nis XXXII
 Roboam habuit uxores. xxiij. concubinas. xxi
 filios. xxiij. et filias. xl. fo. XLIX
 Robertus rex francie CLXXXVIII
 Robertus abbas vir sanctus CXCIV
 Robertus rex scalie erat CXXXIII
 Robertus rex apulie audreani nepotem suum
 in regnum instituit CXXXV
 Robertus de licio ordinis minorum professor
 vide CCLII
 Robus natione narbonensis christi confessor
 vide CXXXVII
 Rodium vrbem turchus cum exercitu suo pe-
 tijit sed visionis miraculo est repulsus vide in
 folio CCLVI
 Rodis venit a dodamyn filio tanan vide in fo/
 lio XVI
 Rolandus palatinus comes nepos Caroli. vi
 de CLXVII
 Roma est condita certo in loco vbi quondam
 ytalus rex ciuitate condidit XXXIII
 Roma a quibus sit condita LVI et LVII
 Romani regni principum quando fuerit. vide
 in folio LVI
 Romani consules quando inceperunt et quare
 fuere et que illorum nomina LXX
 et LXXVI
 Romani nonam instituerunt dignitatem dicta
 tor appellatam LXIX Et nomina
 ipsorum dictatorum LXXVI
 Romani post consules elegerunt decem viros
 qui totam regerent ciuitatem LXX
 Romani fecerunt sibi leges. xij. tabularum vi/
 de LXX fecerunt et sibi tribunos et edi-
 les ibidem
 Romani principes dicebantur cesares a Iulio
 deinde augusti ab angusto XCIII
 Romanus miles et martyr CXXI
 Romana res regebat a tribus imperatoribus
 tempore magni constantini CXXIX
 Reinde regebat sub vno augusto et tribus
 cesaribus ibidem
 Romanum imperium quando fuit diuisum vi-
 de sub marciano CXXXVII
 Romanum imperium multis peruebat pro/
 uincijs istis temporibus CXL
 Romanus papa patris romanus. vide in fo-
 lio CLXXII
 Romani valde oppressit otto primus vt mo di-
 um furturis triginta aureis vendebatur.
 vide CLXXVIII
 Romani habuerunt quatuor gradus maioror
 suorum. rex. dictator. imperator et. vide fo/
 lio LXXXV
 Romani ductus est in asinum cum magno scan-
 dalo Burdinus antipapa CXCVII
 Romanum imperium non habuit imperatorem
 ad aliquot tempus et deorum discordia vi-
 de folio CXXII et XXXIII
 Rotharis rex longobardorum CLV
 Rudolphus rex ytalie dux burgundie et franco/
 rum rex CLXXVII
 Rudolphus dux saxonie dignus rex in forebe

vide CXCI
 Rudolphus romanorum imperator electus vi-
 de folio CCXVI
 Rudolphus imperator plures dedit libertat.
 vide CCXVII
 Rufus miles clarissimus CXXVI
 Rufinus a quilegicis presbiter. vide in fo/
 lio CXXXVI
 Rupertus episcopus ex regia stirpe franco-
 rum CLII
 Rupertus bavarie dux imperator electus vice
 in folio CXXXVI
 Russa pro uincia et eius conditio describitur.
 vide CCLXXX
 Ruth fuit genere et mo ab indies XL
 Saba filius eius a quo
 sababeni XLI
 Saba a fili? regina a quo
 arabes XLII
 Saba filius eius a quo
 sabai XLIII
 Saba regina venit audire
 sapientiam Salomonis
 vide XLVI
 de in folio
 Sabaudia regio vbi sit et quis gentis illius p-
 mus dux CCLXXXVII
 Sanand principes dicebantur comites. sed
 cesar Sigismundus fecit illos duces vide in
 folio CXLII
 Sabadardacus rex erat Babilonie. vide in fo-
 lio LXV
 Sabina illustissima mulier CXX
 Sabellus hereticus a quo sabelliani. vide in
 folio CXXI
 Sabbato ieiunare statuit papa innocencius vi-
 de in folio CXXXIII
 Sabiniannus papa cuius patria ignoratur vide
 in folio CXLVIII
 Sacerdos aaron quomodo fuerit vestitus. vi-
 de in folio XXXIII
 Sacerdotis tribus descendit a leui. vide in fo-
 lio XXV
 Sacerdotium quando fuerit translatum a filiis
 eleazar Deli primus de filiis Ithamar atri/
 puit XL et XLI
 Sacerdotium sibi vi usurpauit Othias et adole-
 re voluit incensum LV
 Sacrum habuit ad panes Dyo genes. vide in
 folio LXXIII
 Sacramento eucaristie quas non fecerunt re-
 uerentia in ideo perierunt in ponte. vide fo-
 lio CCXVII
 Sadoch de linea xpi erat LXV
 Saducei qui dicebant XCVI
 Saffeus decemumnonus rex assirorum vide in
 folio XXVIII
 Sanguis christi effusus ex quadam christi yma-
 gine CXLVIII
 Sanguis pluit per tres dies illis temporibus
 folio CLXXI et LXXXII
 Sanguinis fons effusus dicitur futuraz signi-
 ficans calamitatem CCLXXVI
 Sanguis pluit et celo illis temporibus CXCVIII
 Sali d' ecaynan filius arphaxat XVI

Salomon filius naalon dux in tribu Iuda. vi
 de folio XXXIII
 Salomon fuit filius dauid regis ex Bersabea
 vide XLVI
 Salomon quando edificauit templum. vide in
 folio XLVI
 Salomafar rex affiriorum transfudit ifrahel in
 affirios LV
 Salom philofophus fecundus de feptem fapi-
 entibus tradit legem atthemensibus LIX
 Salabuel fuit filius ieconie LXIII
 Salustius romanus hiftoricus et philofophus
 vide XCII
 Saluator cum fuis difcipulis floruit vide in fo-
 lio CI
 Salzburga ciuitas quando fit condita vide in
 folio CLII
 Salzburga quondam dicebatur Iumana id e-
 belfeburg XCVII
 Saluc regina bernannus contractus compo-
 fuit vide CLXXXIX
 Saladinus fuit rex egipci CCV
 Samarites filius ebanan a quo hunc finem. vi
 de folio XIII
 Sampfon fuit vltimus rex in ifrahel XLI
 Et quid mali philisteis fecerit vide ibidem.
 Sacerdos sacerdos et propheta donatur. uidet
 super ifrahel filius belchane XLI
 Samaritanam vide dicantur LXXV
 Sampfon epifcopus dolentis claruit faneitate
 vide CXLVIII
 Sanctus. sanctus quis dicere flatur in miffa.
 vide CXL
 Sagar iudei populi ifrahel plures occidit phi-
 listeos vomere XXX
 Sappho poetiffa inuenit plectrum LXXI
 et LXXI
 Sarmatia venit ab afianes filio gomier vide fo-
 lio XVI
 Sarruth fuit filius raqan XXI
 Saray filia iram fuit vxor abrahe vide in fo-
 lio XXI
 Sarraceni veniunt ab Agar inde. vide in fo-
 lio XXI
 Sardinia infula que fit XXXVIII
 Sardanapallus rex affiriorum totus fuit labri-
 cis habuit feniceo induit LV
 Sarracenos Conf. antonius quartus fecit impe-
 rio tributarios vide in folio CLVII
 et LVIII
 Sarraceni temporibus istis vaftrunt italiam.
 vide CLXXI
 Sarraceni gentium obfifione preffam ceperunt
 vide CLXXVI
 Saturnus pater Iouis rex Creteufis tempore
 yfaac regnauit XXXV
 Saturninus prefbiter et martyr. vide in fo-
 lio CXXVII
 Saul fuit primus rex iudeorum. et quare fuent
 iufculus dauid XLI
 Saxonia magna prouincia germanie describitur
 CCLXXXII
 Saxones contraxerunt amicitiam cum primo
 rege francie CLXV

Saxonicus bellus illis temporibus est communis
 sum. et carolus magnus vicit et illos ad fides
 duxit CLXVII
 Saxorum principes dicebantur eo tempore re-
 ges CLXXVII
 Saxones plurimum gaudant liberrimis pri-
 mus CLXXIII
 Scauracius imperator fuit CLXVI
 Scalligerorum dominus principis CCLXXIII
 Scifina primus romane ecclesie fuit CXLVIII
 Scifina fecundum habuit ortum ab arimius et
 fuit grauiiffimus CXXXI
 Scifina aliud fuit tempore bonifacii pape pri-
 mi CXXXIII
 Scifina quintum fuit tempore fimachi CXLII
 Scifina decimum et vndeatum fultulit Otto
 primus CLXXIX
 Scifina vigefimum primus fuit fuper paupertate
 ecclesie CXXVI
 Scifina vigefimum fecundum et omnium peffi-
 mum fuit CXXXII
 Scifina illud durauit ad. xxiij. annos. an felix
 papa effet fupra concilium CCLXII
 Scipio africanus alterius fapiomis filius vi
 de folio LXXXIII
 Scipio iunior africanus per pclarus apud roma-
 nos LXXXV
 Scilauici quondam dicebantur filii vide in
 folio CXII
 Scilui fumpferunt origine ex bodemis et ger-
 manis CLXXI
 Scleffia prouincia defenfbatur CCLXXIX
 Schlam receperunt fidem filis temporibus fo-
 lio CLXXI
 Scepta regum greci dixerunt bafas. vide for-
 lio LVI
 Scolastica germana fandi Benedicte. vide in
 folio CLXIII
 Scotus vir magni ingenij claruit CLXXII
 Scotus doctor fubtilis ordinis minorum fo-
 lio CXXI
 Scolas arcium liberalium in praga erent Cai-
 rolus quartus CCLXXIX
 Scota prouincia qfit vide CCLXXXIX
 Scota infula que fit XLVI
 Sebaldu confeffor digniffimus. vide in fo-
 lio CLXII
 Secundus atthemensis philofophus. vide in
 folio CXIII
 Seductor quidam dixit fe imperatorem fride-
 ricum qui quondam fuit perditus. vide fo-
 lio CXX
 Seductus est rex Jonas blandicij magnato-
 rum LIII
 Sedechias fuit tercius filius Iofie et vltimus
 regum iuda et iherufalem LX
 Bella fuit fecunda vxor Lamech. vide in fo-
 lio X
 Sella rex fuit ifrahel et flatur in occifis vide in
 folio LIII
 Sella pontifex quidam fuit LIII
 Seleucus iuers rex Syrie erat. vide in fo-
 lio LXXX
 Selandia prouincia inferioris germanie. vide

vide
 Seleucus cerannes rex sirie CCLXXXIII
 LXXXIX
 Sem primus filius noe quinq; protulit filios
 e quibus quinq; prodire gentes. vide in fo
 lio XV
 Semiramis regina assiriorum fuit. vide in fo
 lio XXV
 Sennacherib rex assiriorum a filiis suis est oc
 cusus vide LV
 Senatores romulus instituit LVI
 Sena urbs a quo fuerit condita LXXX
 Seneca stoicus philozophus neronis impera
 toris preceptor vide CV
 Septem sapientes qui sunt et quid docuerant.
 vide LIX et LX
 Septuaginta interpretes quomodo legem in
 terpretabantur LXXVII
 Sepeliebatur uia a minucia uirgo propter mee
 sum. Similita et Capronia LXXX
 Septem dormientes floruerunt illis tempori
 bus CXIX et apparuerunt ite
 rum vide CXXXVIII
 Sepulchrum domini sedatum fuit a rossonis.
 vide CCXII
 Sequenti iam sancti spiritus affuit nobis gratia
 et. Robert rex popoli CLXXXVIII
 Serapis fuit tercia rex arginorum siue greco
 rum vide XXIX
 Seruilius milius romanorum rex. vide LXV
 Serpens ante magnitudinis fuit oculus vide
 folio LXXXI
 Serapion patria alexandrinus uir sanctus. vi
 de in folio CXX
 Seraphia anthiocena uirgo sancta. vide in fo
 lio CXII
 Sergius et Bachus uiri nobilissimi vide in fo
 lio CXXV
 Sergius papa natione syrus CLVII
 Sergius secundus papa patria romanus vi
 de in folio CLXIX
 Sergius tercius papa natione romanus. vide
 folio CLXXIII
 Sergius quartus papa patria romanus. vide
 folio CLXXXV
 Seth tercius filius Ade et Eue. vide in fo
 lio IX
 Seuerus romanorum imperator. vide in fo
 lio CXV
 Seuerus et maximianus imperatores vide in
 folio CXXV
 Seuerus episcopus Treuerensis. vide in fo
 lio CXLIII
 Seuerinus primus papa patrie romanus vide
 in folio CL
 Sextilia uirgo de incestu conuicta et est uia se
 pultra LXXVIII
 Petrus dominicus caluinus consul romanus
 vide LXXXV
 Petrum librum decretalium bonifacius octauo
 sien statuit CCXIX
 Sibille omnes femine uates a uetibus ap
 pellabantur. vide et nomina sibillarum in fo
 lio XXXV
 Sibilla entrea floruit temporibus istis religio

sis ueshibus induta LVI
 Sibilla delepostina claruit istis temporibus
 vide LXVIII
 Sibilla amana illu pte istis diebus. vide in fo
 lio LXIX
 Sibilla nimica ueste celestina induta vide in fo
 lio LXXVIII
 Sibilla tiburina floruit hoc tempore. que et
 christi natiuitatem preduxit XCIII
 Sicilia insula quo mundi spacio sit. vide in fo
 lio XXXVIII
 Sichimorum reges qui fuerant. vide in fo
 lio XXVI
 Sicilie rex fuit Manificus CCIII
 Sydonij fuit a sydon filio danaan vide in fo
 lio XLIII
 Signa magna his temporibus uisa sunt. vide
 in folio CXLVI et XLI
 Signa apparuerunt in celo temporibus istis
 folio CLVII
 Sigismundus caroli quarti filius imperator.
 vide CXXXIX
 Sigismundus omnem pecuniam sibi oblatam
 suam in nocte contribuit militibus ut tunc
 dormiret CXL
 Signa ante iudicium extremum que eueniant.
 vide CCLXII et LXV
 Siluius posthumus enee filius rex italie in sil
 ua fuit nutritus XLIX
 Silphion megarensis philozophus vide in fo
 lio LXXXII
 Silla patricius consul romanus uir facundus
 et plurimum astutus LXXXVI
 Siluerus papa natione campanus. vide in fo
 lio CXLIII
 Siluester papa natione romanus. vide in fo
 lio CXXXVIII
 Siluester secundus papa natione gallicus. vi
 de folio CLXXXI
 Siluester tercius papa patrie romanus. vide in
 folio CLXXXVIII
 Simulachra quasi uia formauit de terra pro
 metheus uir acuti ingenij XXVIII
 Simonides poeta claruit istis temporibus vi
 de in folio LX
 Symon filius onye summus fuit pontifex fol
 io LXXVII
 Symon summus erat pontifex LXXXIX
 Symon mathathie filius terciaus iudeorum dux
 et pontifex LXXXVI
 Symon de cassia quos consecit libros vide in
 folio CXXXIII
 Symbolum fidei apostoli christi confecerunt.
 folio CII
 Symon apostolus cleophe filius. vide in fo
 lio CVII
 Sym bolum in missa decitari statuit papa mar
 cus CXXXVIII
 Simplicius papa patria turtus. vide in fo
 lio CXL
 Simachus patricius et senator. vide in fo
 lio CXLII
 Simachus papa natione Sardus. vide in fo
 lio CXLII

Symeon in columpna. re quo mira referuntur
 folio vide CXLVI
 Syrie regnum qñ habuit in nñ LXXV
 Sincus papa natione romanus. vide in fo-
 lio CXXXI
 Siri veniunt ab Aram filio Sem. vide in fo-
 lio XV
 Silebitus rex visigothorum CL
 Sylmus vel solimus papa natione syrus vite
 folio CLVII
 Sirtus papa natione Romanus. vide in fo-
 lio CXI
 Sirtus papa secundus natione grecus vide fo-
 lio CXX
 Sirtus tertius papa natione romanus vide fo-
 lio CXXXVI
 Sirtus papa natione Sigtus fuit vide in fo-
 lio CCLIII
 Smerdis rex Persarum tertius. vide in fo-
 lio LXXIX
 Socrates philosophus obsterias phanarete
 filius LXXXIII
 Sodoma et Gomorra sunt succense vide in fo-
 lio XXI
 Sol deus gentilis adorabatur a gentibus vi-
 de folio XXV
 Solem et ignem coluerunt Persæ. vide in fo-
 lio LXVIII
 Soles tres apparuerunt. quid significabant.
 vide XCI
 Solinus historicus et orator grauiissimus vide
 folio XCIII
 Soles tres iterum apparuerunt. vide in fo-
 lio CCH
 Soldanus valde oppressit partes orientales.
 vide CCXIX
 Solis facta est defectio. Bells et dissidia sunt se-
 cura CCXLII
 Sol deficiebat mala futura significans vide fo-
 lio CCXLVIII
 Sopbodes atheniensis poeta tragicus. vide
 folio LXXII
 Sopbonias nonius propheta duodecim pro-
 phetarum. Ille destructionem iherosalem p-
 dixit LV
 Sopbia matrona nobilis et sancta. vide in fo-
 lio CXII
 Sopbonia occidit scipian propter seruandam
 castitatem CXXVIII
 Sordabel recedificauit templum. vide in fo-
 lio LXIII
 Sorher papa natione campanus. vide in fo-
 lio CXIII
 Sparcus fuit rex assirorum XXV
 Sparta alio nomine dicitur Lacedæmonia vi-
 de folio XXVIII
 Spartanorum gens vnde habuit ortum. vide
 folio LIII
 Speculippus atheniensis philosophus. vide i
 folio LXXIII
 Spiritus sancti missio i discipulo christi. vide
 folio CI
 Stannus crexit nabuchodonosor adoradâ LV
 Stannus neapolitanus CX

Stanislans episcopus vir sanctus. vide in fo-
 lio CCXII
 Straco philosophus vir doquentissimus vi-
 de folio LXXXI
 Strabo historicus et philosophus maxims.
 vide XCIII
 Strabus monachus auditor Rabani vide fo-
 lio CLXIX
 Stellas numerasse se iactabat Stracus. vide fo-
 lio LXX
 Steffani prothomartyris et primi dyaconi la-
 pidano CII
 Steffanus papa primus natione romanus vi-
 de folio CXX
 Steffanus secundus papa natione romanus.
 vide CLXIII
 Steffanus tertius papa natione sicilius vite fo-
 lio CLXV
 Steffanus quartus papa patria romanus. vi-
 de folio CLXVII
 Steffanus papa quintus patria romanus vi-
 de folio CLXXI
 Steffanus papa sextus patria romanus. vide
 folio CLXXII
 Steffanus septimus papa patria romanus vi-
 de folio CLXXV
 Steffanus octauus papa natione germanus.
 vide CLXXVI
 Steffanus rex hungarie vir sanctus. vide i fo-
 lio CLXXXVIII
 Steffanus nonus papa natione lotharingus.
 vide XCI
 Steffanus vir valde religiosus. vide in fo-
 lio CXCH
 Steffanus abbas cisterciensis CCV
 Stria provincia quibus locis cingatur vite fo-
 lio CCLXXVII
 Stadio insistere valde recommendabat plim-
 secundus CXI
 Suetonius tranquillus historicus et causidic-
 vide CXI
 Susanna virgo natione babilonica. vide in fo-
 lio CXXVII
 Successores non debet sibi eligere statim eccle-
 siasticus ita statuit hilarius papa. vide in fo-
 lio CXXXVI
 Summam de casibus confectus alberus vir san-
 ctus CXXXVIII
 Suecia cum populi sui conditione describitur
 vide CCLXXXII
 Switenses populi sunt feroces germanie vide
 folio CCLXXXVII
 Summaffianus felicissimus persarum et armen-
 nie rex CCLIX
 Superbia spirituali multos traxit a fide christi
 itana temporibus pauli episcopi CXXII
 Aberraculus domini quo
 modo fuerit formatum vi-
 de folio XXXIII
 Tacuit semper Secundus
 philosophus. et quare id se-
 cerit vide in fo. CXII
 Tacus romanorum im-
 perator erat CXXIII
 Thadeus florentinus medicus CXXVIII

Zamerlanc magnus tharbarorum rex vir seu-
 rus CCXXXVII
 Tharbis filius iavan qui condidit tharbis vi-
 de folio XVI
 Thaisa filius iavan a quo cipia venit, vide fo-
 lio XVI
 Thare fuit filius nachor ⁊ habuit tres filios.
 Abraham scilicet nachor ⁊ aram vide in fo-
 lio XXI
 Thantanes rex erat Assirorum. vide in fo-
 lio XLII
 Tharuisium urbs a quibus condita fuerit vide
 folio LI
 Tharquinus prius quintus romanorum rex
 auxit regnum LVI
 Thaurum ex ere fecit phaleris tirannus ad tor-
 mentandum homines LVI
 Thales philosophus ⁊ vnus de septem sapien-
 tibus magnus astrolog⁹ datus temporib⁹
 istis LIX
 Tharquinus romanorum rex
 Tharquinus consul romanus LXXXIX
 Tangere sacra vasa laici non debent. ita statuit
 sextus papa CXI
 Tauristi dicebantur olim incolae norici in alpib⁹
 bus CLII
 Tartar poloniam, vngariam ⁊ alias regio-
 nes perstruebant istis temporibus vide fo-
 lio CCIX
 Tarthart qui fuit ⁊ quando eorum regnum ha-
 buit initium CCVII
 Tars rex hungarorum fuit CLXXXVII
 Tecta virgo discipula pauli apostoli vide fo-
 lio CII
 Teda datus comes causij regienis opidi vi-
 de folio CLXXXI
 Teogorma filius gonier a quo frigis emerere
 vide XVI
 Tegladphalas rex assirorum neptalym ⁊ gal-
 ileam transtulit in Assiros LV
 Telephobus papa natione grecus, vide in fo-
 lio CXI
 Tempia multa fuerunt constructa tpe rei vel ra-
 gau XVI
 Templum quādo salomon edificauit, vide
 folio XLVI ⁊ XLVII
 Et in quo loco XLVII
 Et que fuerit illius structura XLVIII
 Tempia reparantur de pecunia collecta tempo-
 re Joras regis iuda LI
 Templum salomonis quādo periciebatur vi-
 de folio LXXV
 Tempulum fuit figuratum vide
 et LXXVII
 Temistocles philosophus naturalis belli cla-
 rissimus LXXI
 Templum purgatur a iuda prius prophetaui
 folio LXXXI
 Tempestas horrida ⁊ inaudita in urbe constan-
 tinopolitana edificia ⁊ domines absorbit.
 folio CCLVII
 Teophrastus ebrosius philosophus, vide fo-
 lio LXXX

Teophilus antiochenus ecclesie episcopus fo-
 lio CXIII
 Teodocion genere asianus vir doctissimus fo-
 lio CXV
 Theodora virgo hermetis martiris soror vice
 folio CXX
 Theodosius senior imperator genere hispan⁹
 folio CXXXIII
 Theodosius iunior archadij filius imperator
 folio CXXXVII
 Theodorus papa natione grecus, vide in fo-
 lio CLIII
 Theodorus anglorum archiepiscopus vide in
 folio CLVIII
 Theodosius tertius imperator romanorum.
 folio CLXI
 Theodorus nicenensis episcopus homo sanctus
 simus CLXV
 Theodolphus aurelianensis episcopus, vide
 folio CLXIX
 Theodorus secundus papa patria romanus.
 folio CLXXII
 Theodrie⁹ Metensis episcopus, vide in fo-
 lio CLXXXII
 Theobaldus nobilis francus vir deuotus fo-
 lio CLXXXIX
 Theodorus thessalonicensis vir duabus lin-
 guis doctus CCL
 Tere circulus vel rota que sit vide fo. XII
 et XIII
 Therentius publicus vir formosus ⁊ magni in
 gemi CLXXXV
 Tertulianus african⁹ vir predicator, vide in fo-
 lio CXV
 Terremotus maximus per quatuor menses a-
 put constantinopolim fuit CXLI
 Terremotus magnus factus est istis temporib⁹
 CLXX
 Item et alius maximus fuit vide fo. CCX
 et L
 Item alius terremotus qui ⁊ regna diruit vide
 folio CCXCVIII
 Theffalon quintus rex sicthimorum vide in fo-
 lio XXVI
 Theffalonicensis vir duabus linguis doctus
 folio CCL
 Theubunici devastarunt ciuitatem nburinas
 folio CXIII
 Theubunicorum regnum dicebatur francia
 orientalis CLXXXIII
 Theueri et turci differunt CLXXXI
 Thiberias vel thiberiadis a q⁹ fuerit instaura-
 ta vide folio XXXIII
 Thiberus filius rex ytalie in thiberim ē sub-
 merfus LII
 Thiberis quondam dicebatur albulā vide fo-
 lio LII
 Thiberius romanorum imperator vnde dicit
 suam parentelam XCVI ⁊ C
 Thiburtus ⁊ Valerianus fratres viri sancti vi-
 de folio CXVI
 Thiberus secundus imperator vir bonus vide
 folio CXLVII

Liberius tertius imperator **CLVIII**
 Liberius valde creuit his diebus et videtur mori
 leuante **CLXXI**
 Liburniam ciuitatem quis redificauit fo-
 lio **CXIII**
 Libicus fuit vicus musocetrans rex assiriorum
 folio **XLII**
 Libonobus pauli apostoli discipulus vide fo-
 lio **CIX**
 Libanus primus fuit Themroth. vide in fo-
 lio **XLIII**
 Libras filius septimus iaphet appellatur suos
 librenses **XVI**
 Libramachus sextus rex sichimorum vide fo-
 lio **XXVI**
 Librolenses germanie sunt populi. vide fo-
 lio **CCLXXXVII**
 Litus litius tragediarum scriptor. vide in fo-
 lio **LXXX**
 Litus litius magnus historicus princeps fo-
 lio **XCH**
 Litus primus vespasiani filius. xi. romanorum
 imperator **CIX**
 Litus pauli apostoli discipulus **CIX**
 Lihobias propheta prophetauit destructiones
 iherusalem et templi quasi iam esset factum.
 folio **LIII**
 Lihobias iudeus propheta fauissimus ex tri-
 bunepalim orandus **LX**
 Liholla qui iudicauit israhel. xxiij. annis vide
 folio **XXXVII**
 Lihomas apostolus qui et didimus dicitur fo-
 lio **CVI**
 Lihomas archiepiscopus cantuariensis vide
 folio **CCII**
 Lihomas de aquino ordinis predicatorum do-
 ctor **CCXV**
 Lihomas de argentina vir religiosus vide fo-
 lio **CCXXVII**
 Lihomas florentinus medicus **CCXXX**
 Liholla rex fuit gothorum **CLV**

Quia venit a tiras filio iaphet vide fo-
 lio **XVI**
 Qrayanus imperator genere hispanus vide fo-
 lio **CIX**
 Qraxes ignis apparuit illis temporibus vide
 folio **CLXXXIX**
 Qraxis que sit prouincia et que gens illius fo-
 lio **CCLXXI**
 Qres sunt in linea iustorum ecclesiis decorati
 folio **IX** Similiter tres in linea pecca-
 torum decorati terrestribus fridem
 Qretris tempore abrahe fuit constructa. vide
 folio **XXV**
 Qribunt et ediles sunt rome creati **LXX**
 Qribon rex syrie fuit **LXXIII**
 Qributaria quando fuit iudea facta vide in fo-
 lio **LXXXVIII**
 Qripbo auditor origenis **CXVII**
 Qroya venit a bardama **XVI**
 Qroya in bardama regnavit et troas condidit
 ciuitatem **XXXVI**

Trogus pompilius hispanus historicus. vide
 folio **CXIII**
 Trisianus medicus plusquam commetator vide fo-
 lio **CCXXII**
 Tubal filius lamech musicam inuenit vide fo-
 lio **X**
 Tubalcain artes humanas in duabus calum-
 nis sculpsit **X**
 Tubalcain filius lamech primus artem ferre-
 inuenit **X**
 Tulius hostilius tertius romanorum rex actu
 fulminis conflagratus est **LVI**
 Tunicides historicus claruit **LXXIII**
 Tunicia christi in consuetis fuit inuenta. vide
 folio **CXLIX**
 Turrim edificauerunt isti tres post diluuium prin-
 cipes Ictan Themroth Suphena **XVII**
 Et quo nemroth persuasit edificari **XVIII**
 Turcius filius troii filij regis priami a quo
 quidam dicunt turchos denominari vide fo-
 lio **XXXVII**
 Turo ciuitas a quo fuit condita. vide in fo-
 lio **LXXI**
 Turringia elegit sibi hoc tempore regem vide
 folio **CLV**
 Turchorum origo que fuit **CLXXXV**
 Turchi ex otomanino creuerunt et multas sibi
 subiecerunt nationes **CCXXVIII**
 Turchorum regio. que sit et que gens illius
 pprietas **CCXXXII**
 Turchorum dux manuetus vnde dunt origi-
 nem. quomodo sit mortuus. quid in christi-
 anismo effecerit **CCVI**
 Turchorum dux duos habuit filios. qui post
 patris mortem super regno fuere discordes.
 folio **CCLVI**
 Tursim quartus filius messaraim a quo fuere
 philistini **XIII**

Valerius publicola vide fo-
 lio **LXIX**
 Valerius consul romanus
 vir prudens. vide in fo-
 lio **LXIX**
 Valerius cornutus roma-
 nus adolescens. vide in fo-
 lio **LXXXIX**
 Valerius anaximedes romanus philosophus
 et orator luculentissimus **XCII**
 Valerius procurator iudee primus apud inde-
 os pontificatum vendere cepit. vide in fo-
 lio **XCIV** et **XXVI**
 Valentinianus hereticus platonius. vide fo-
 lio **CXIII**
 Valerianus et galienus eius filius imperato-
 res **CXXI**
 Valentinus romanus presbiter et martyr. vide
 folio **CXXII**
 Valentinianus imperator vir animo grans.
 folio **CXXIII**
 Valens imperator rebaptisatus. postea fuit christi-
 anorum sanctissimus **CXXVII**
 Valentinianus occidentalis imperij imperator
 vide folio **CXXXVII**

Valentinus papa patria romanus. vide fo-
 lio **CLXVIII**
 Valachia que sit regio et que gens illius vide
 folio **CCLXX**
 Valdaolorum rex fuit generosus qui commisit
 Hispanos Gallos et Romanos. vide fo-
 lio **CXXXVII**
 Varro vir plurimum eruditus **XCH**
 Albertinus habuit dominium padue. vide fo-
 lio **CXXXVII**
 Valdricus episcopus augustalis comes de bil-
 lingen folio **CLXXX**
 Vado archiepiscopus madeburgenfis vide fo-
 lio **CLXXXVIII**
 Venecia urbs a quo habuit nomen. vide fo-
 lio **XLIII** et **CCLXXXV**
 Veneti sunt Troiani vt Latho dicit. vide fo-
 lio **XLIII**
 Veneta verba quando accepit augmentum fol-
 lio **CXXXVII**
 Venerorum ducatus incepit illis temporibus
 folio **CLXI**
 Veneti sunt a cesare frederico primo in planib?
 pennilegiis **CCIII**
 Veneta ciuitas illis temporibus sensit pericu-
 lum **CCXXXIII**
 Veneti illis temporibus perasserunt sed? cui
 mabumicio turcorum imperatore. vide fo-
 lio **CCV**
 Venturia romana mulier et prudens. vide fo-
 lio **LXX**
 Ventzslaus bohemozum dux erat. vide fo-
 lio **CLXXVII**
 Ventzslaus tercius bohemic rex **CCXX**
 Ventzslaus bohemic rex sextus **CCXVIII**
 Vencio interfectus est beatrius octauus im-
 perator per monachum quendam. vide fo-
 lio **CCXXXII**
 Veronice mulier iherosolimitana sanctitate in-
 signita **XCVI**
 Verona ciuitas a quo sit condita **LXVIII**
 Verona ciuitas venit in potestatem venetorum
 illis temporibus **CCXXXVII**
 Vescus sacerdotalis in veteri testamento quod fu-
 erit formata **XXXIII**
 Vescum vinum omnibus licurgis instituit fo-
 lio **LII**
 Vescum duplicatam primo habuit dyogenes.
 folio **LXXXIII**
 Vagolmus episcopus et doctor egregius vide
 folio **CCXVIII**
 Vago bolionius ordinis predicatorum doctor.
 folio **CCXVIII**
 Vlerozinus emmenter vrbis episcopus vide fo-
 lio **CIX**
 Vitor papa natione apber **CXIII**
 Vitoria virgo iudita **CXX**
 Vitor cuius mediolantensis **CXXVII**
 Vitorius natione aquitanus **CXLI**
 Vitor secundus papa natione alemanus epi-
 scopus cystentensis et in papam electus vide
 folio **CXCI**
 Vitor tercius papa antea desiderius vocatus

vide folio **CXCII**
 Vienna verba austrie vnde cepit initium. vide
 folio **XCVIII**
 Vigilius papa natione roman? **CXLIII**
 Vigilius episcopus Antiodorensis. vide fo-
 lio **CLIII**
 Villas magnas galli vocabant ciuitates vide
 folio **CXC**
 Vinum quomodo primo a noe fuit plantatum
 folio **XI**
 Vinum in greca primo inuenit badus. vide
 folio **XXVIII**
 Vinum bonum est et malum dicit piracus vide
 folio **LIX**
 Vindicauit archaerces mortem patris et fratris
 sui **LXX**
 Vincentius ordinis predicatorum declamator
 folio **CCXXXVI**
 Vincentius leuita natione hispanus. vide fo-
 lio **CXXIII**
 Vincentius gallus ordinis predicatorum fra-
 ter **CCXIII**
 Virgo Rbea vestalis quomodo peperit duos
 filios Remum et Romulum **LVI**
 Virgilius maro magnus fuit medicus vide fo-
 lio **XCII**
 Virgo fuit post tres etiam viros egultridis fo-
 lio **CLIII**
 Visitationis marie festum instituit vrbianus se-
 xus per octauus celebrandum. vide in fo-
 lio **CXXXIII**
 Vituli adorabat populus in egypto more egypti
 priorem **XXXI**
 Vitellus nonius romanozum imperator. vide
 folio **CVI**
 Vitus puerulus natione Siculus. vide fo-
 lio **CXXV**
 Vitigis rex gotthorum italiam perijt. vide fo-
 lio **CXLV**
 Vitakianus papa patria Eguinus. vide fo-
 lio **CLIII**
 Vita hominis in hoc quibus sit deducta peri-
 culis folio **CLXIII**
 Vitres errant in mari venit ad circes que foci
 os suos mittant in bestias **XLI**
 Vltima seneie insignis vrbis describitur. vide fo-
 lio **CXC**
 Vngari italiam ingressi papiam obsederunt fo-
 lio **LXXIII**
 Vngari obsederunt augustani et affluerunt fo-
 lio **XCII**
 Vngari sunt a fuenis et baio arsis profecti vt
 defolio **CLXXXIII** **LXXV**
 et **LXXVII**
 Vngari papiam obsidebant **CLXVI**
 Vngari depopulabant italiam. deinde vene-
 runt in germaniam tempore primi orionis.
 folio **CLXXVII** et **LXXIX**
 Vngari fidem receperunt predicatione adalberti
 u folio **CLXXXII**
 Vngaria que sit regio. de gestis in ea vide fo-
 lio **CCLXVIII** et in sequentibus
 folijs

Angaroy rex mathias valde oppressit turchos
folio CCLII ⁊ LIII

Voluptatem duxit pro maiori malo archidia fo
lio LXXXIII

Urbanus papa primus natione romanus fo
lio CXVI

Urula virgo gloriosa natione anglica vide fo
lio CXXXVIII

Urbanus secundus papa antea fuit monach⁹
folio CXCI

Urbanus papa tertius patria mediolanensis.
folio CCIII

Urbanus quartus papa natione gallus. vide
folio CCXII

Urbanus papa quintus patria lemontensis.
folio CCXXXI

Urbanus papa sextus natione neapolitanus.
vide folio CCXXXII

Urias propheta occisus est a rege iconia fo
lio LV

Vulpianus iuriconsultus vir pectantissim⁹
folio CXVII

Vrorib⁹ suis spartani suae lacedemonij decessit
licentiam ut alios ducerent viros. vide fo
lio LIII

Vxorēs trū principū male fuerūt ex quibus
bus causis vide CXXXIII

Vxor figurandi imperatoris lingubz duxit
vitam CCLII

Enophon pbus dux exer
cit⁹ atbeniensiu LXXXIII

Xenocrates calcedonensis
pbus LXXVIII

Xenophilus pythagoricus
pbus LXXVIII

Xenarchus pbus claruit
istis rpsibus LXXIX

Xerxes rex affyriorum anniquis qui ⁊ balane⁹
vocalur XXVI

Xerxes philosophus inuenit ludum futorum
folio LXII

Xerxes rex persarum maxime fuit p iudeis vi
de folio LXX

Xir de trebu manasse fuit
septimus iudex in israel. folio XXXVII

Xepte illegitimus princeps
latrocinantiu facis et dux
exercitus a gallandis fo
lio XL

Xesse vel abyssus habuit se
ptem filios. ⁊ filias duas. quorum nomina

babes folio XLII

ydolatra fecit moyses occidi
ydolatra primus fuit minus XXXI

Ylen vel yle quid sit vide folio XVII

Yoiada pontifex amouit archiam ne regnaret
sup iudam vide folio II

Ypoerates medicus fuit pitagore discipuluei
de folio L

Ypolitus romanus patricius ⁊ marit. vide fo
lio LXXXIII

Ypolitus epus vir doctus CXCI

Yrath erat filius enoch X

Ysis ynachi filia in egipto inuenit leges ⁊ litte
teras docuit XXV

Ysaas ppheta nobilis vnus fuit de quatuor no
bilitatibus ppheticis LXI

Ysoerates orator preclarus fuit LXXIII

Ysidorus episcopus hispalensis vir beatus fo
lio CLI

Ysaac medicus preclarus floruit CXIII

Ytalia est pars europae. iiii. Et vnde habeat no
men vide XLV

Ytaliā valde oppressit fredericus primus im
perator CCLII

Yuo canonum doctor CXCI Et vir ma
gne sanctitatis CXXXVII

Zambri rex israel deiecit domū
baala XLIX

Zacharias filius ioiade lapida
tus est iussu regis ioab vide fo
lio L

Zacharias rex israel fecit si
cut fuit ameciores malum LIII

Zacharias quando obiit folio LXV

Zacharias hebreus ppheta domini elisabeth
habuit vxorem ex qua genuit iohannem ba
ptistam XCIII

Zacharias papa natione grecus CLXII

Zazariam pontificem interfecit nabuchodo
nosor folio LV

Zeno philosophus naphel filius LXXIII

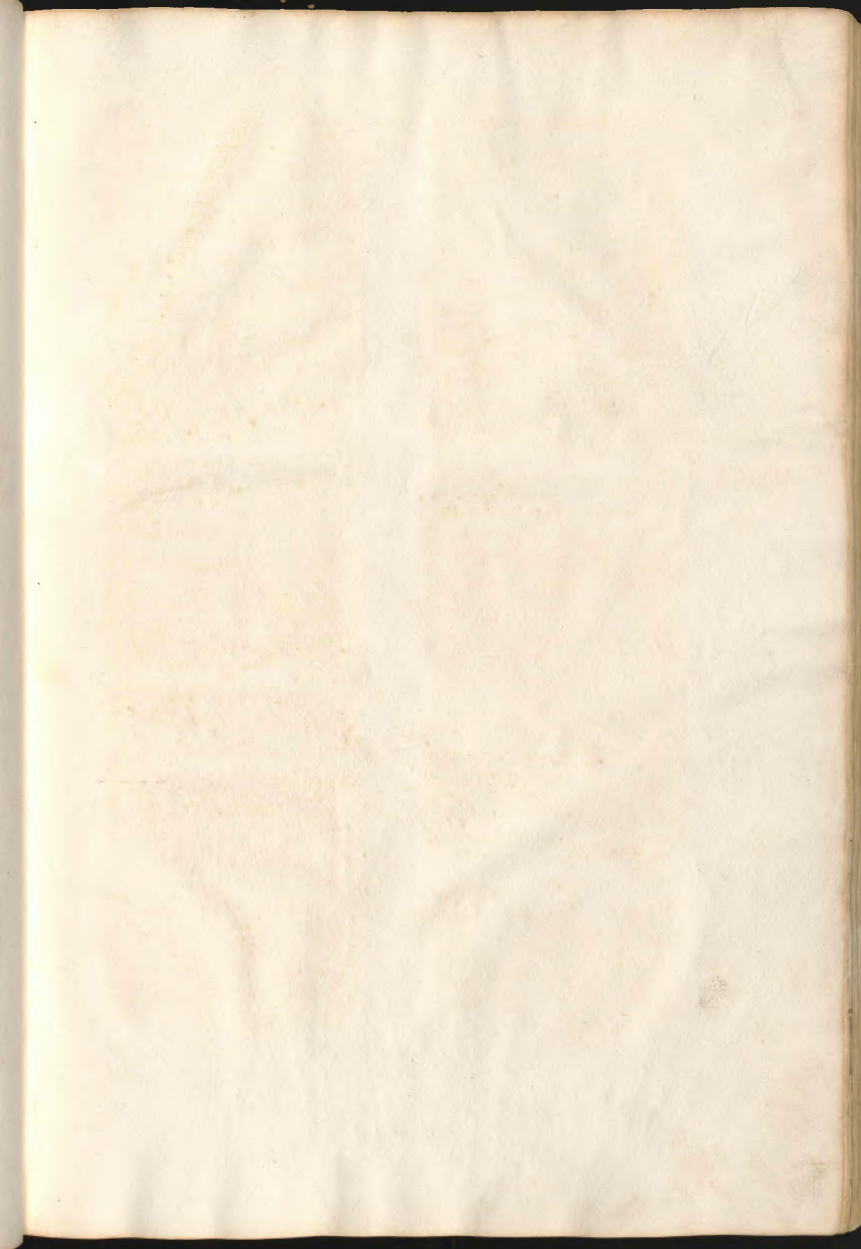
Zeno erat romanorum imperator CXLI

Zepherius papa nat iohne romanus vide fo
lio CXIII

Zeufes heracleotes bonus fuit pictor vide fo
lio LXXI

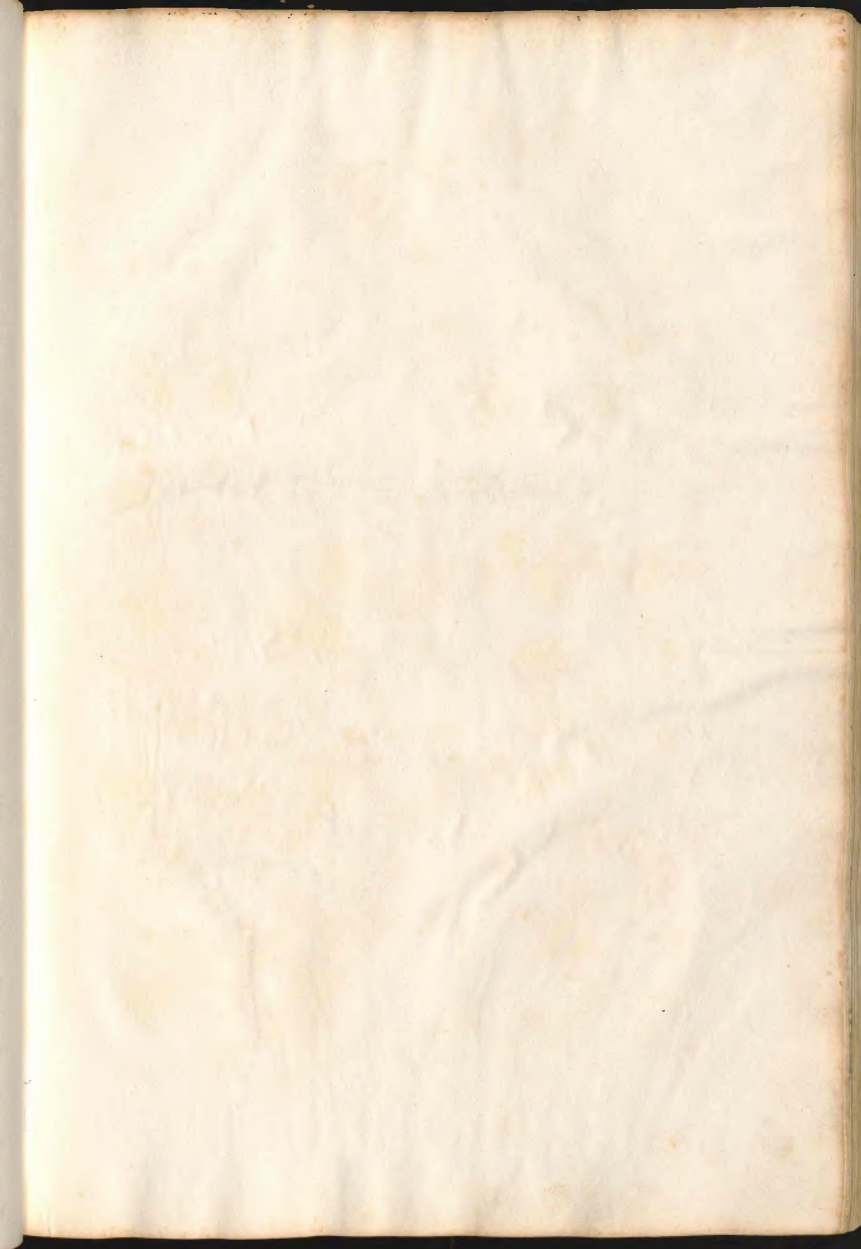
Zosimus papa natione grecus CXXXIII

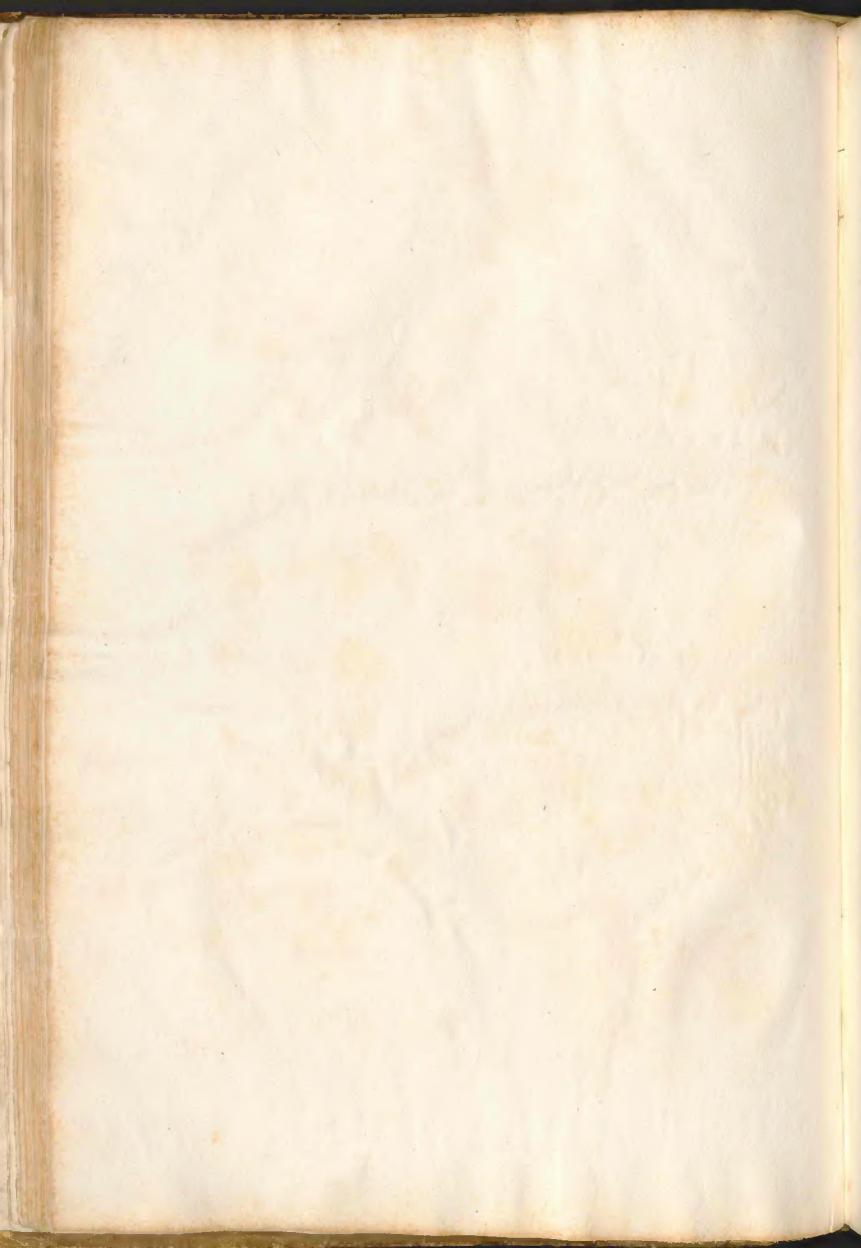
finit registrum

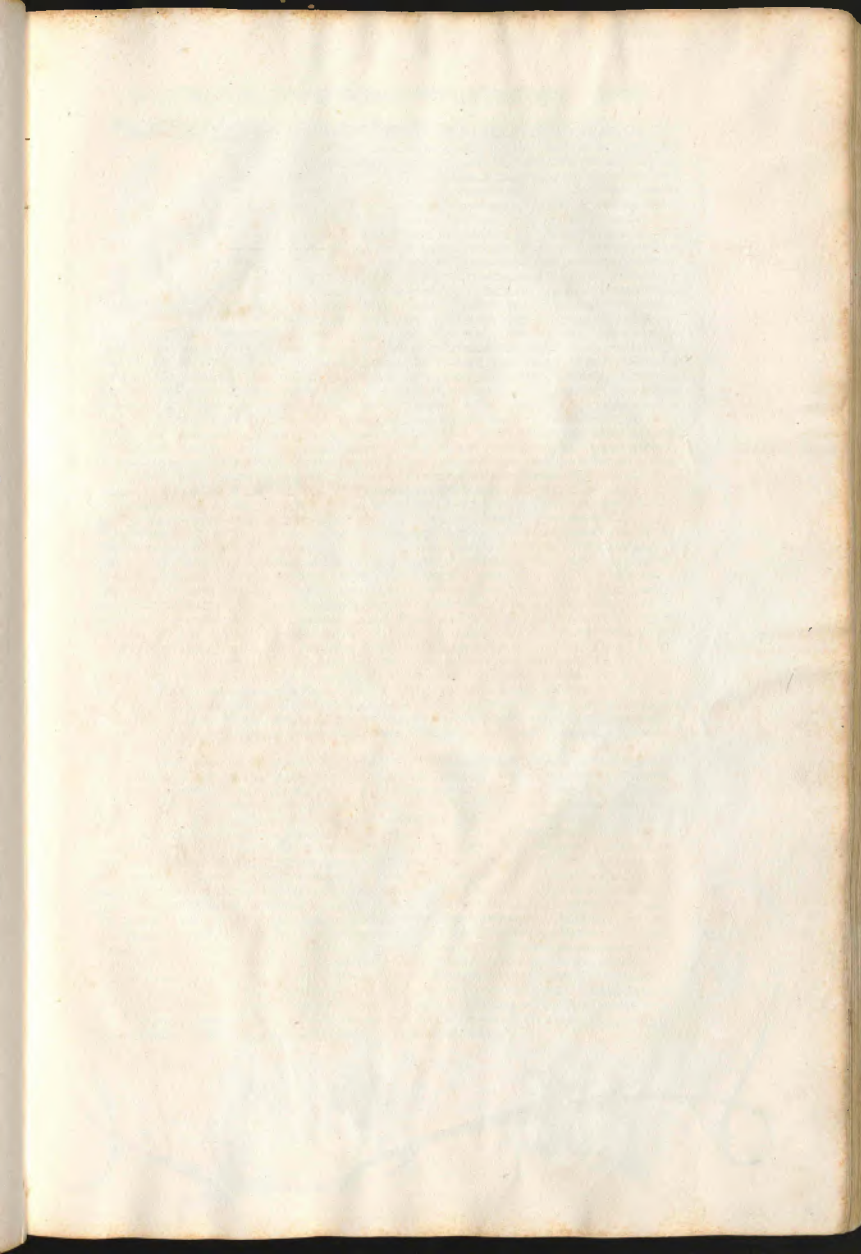

Dum apud doctissimos et prestantissimos vi-
ros q̄ verā naturas et hystorias tradiderūt de mūdi fabrica: ac prima bo-
mūdi generatione: duplex opinio fuit: a pulsas enim illas sp̄s sumpto
mūdo: scilicet? beatus illic qm̄ in tā remōtis: ppter audacitē reb? lice-
bit. Quidā mūdo ingentis: et incorruptibilis: et genus hūmānum ab
eterno exisse: neq; habuisse ortus principis sentire. Quidā genitum
corruptibilemq; arbitrant: et homines dixerūt generationis inquit tem-
porē esse sortitos. Et greca viri clarissimi qui hystorias collegērūt: affir-
marūt. Eius ante inuā omniū celi et terre dictis simul. pulsis forma fu-
isset: postea dissipatis: diuisisq; molibus exisse. mundi hunc ordinem
quē videmus. Acem hūc motu p̄tinuum et igneam ptem cuius supe-
riora loca ppter leuitatē aut appetuisse: Quia et causa solis ac stellarū
multitudine volūtione totius circūferat: Partem autē turbidam atq; ter-
restrem vnamq; humidis ad infima loca ob grauitates descendisse que

tum mista essent. ex humidis quidē mare effectū. Et durioribus vero terram litosam euasisset: et omnino
mollem. hoc primum enim solis ardore densior euasisset: in quibus puriores tenui cōtēte pellicula sine
exeritate. Erupisse tandem ab illa collumie varias animantium formas quorum ea que maiorem calorem for-
tita sunt in superiore regionem volantis abierūt: siciora et grauiora: serpētia ac terrestria euasērūt ani-
mantia. Namque aequalis nacta in sui generis elementum celata sunt. Terra tenebris nūm solis ardore
tūi ventis arefacta: nimia p̄mixtione scruū pfectiora generat. Hoc Euripides Tragicus Anaxagore
physici discipulus ita se habuisse testatur. Eodem modo homines a principio genitos dicunt. In agris
pastum quercus. siluestri et incondita veta vixisse quibus herbe et arborū fructus vltimo inquit p̄beuerūt.
In hūis venas enarratōe cum per multos laborasse latios grecos videmus: preterea chalde
os et hebreos veteres nonneg. Reben igitur antiquis erroribus Archana Deoscos volumina de mūdi
fabrica: et celebrans illis operibus sex dierū plurimabimus. Quibus totius nature secreta cōtinent.
Nam moyses ppheta ac bistoricorum patrū totus plenus: ac celesti dictante p̄ritu totius magistro verita-
tis: exceptit hec oia. Quem enim nostrorum quorū: nūm genitum tenens testimonio p̄stas hūma-
nis sapienter doctrinarumq; omnium et linguarū cōsultissimum prodiderunt. Apud hebreos Salomo-
nis liberatū sapia natus: in quo vir nature rerū interpret se illiusmodi disciplinā de moysae legē p̄-
netralibus accepisse fateat. Sunt apud nostros Lucas et philon autores grauitissimi: illi in vniuersa egypti
nostram doctrinā fuisse tradidissimū. Beda et hermippus attestat. Pythagoram et moysae legē plurima
in sua philosophia et antistitū. Notū illud Numenū philosophi: nō aliud esse platōem q̄ antici moyses.
In primordio tenens p̄t operis de natura: de totius opificio mūdi velut agri cuiuspiam thesauri: omnis
vere philosophi decessi sunt. Factūq; in primis hoc in hac parte: vbi de rerū originē enarrauit a deo de
gradu: de numero: de ordine partium mundanarū altissime philosophat. Propetia fuit tēcerūū veterū
ram bebreorū. Cuius etiā meminit Hieronymus: ne hanc mūdi creatōem quisq; nisi manna tam etate at-
tingeret. Que aut sup hoc libro vni sanctissimi Ambrosius et Augustinus. Simab. item et Beda et Remi-
gius. Et et inuolūbris Egidius et Albertus. Que item apud grecos philon. Diogenes. Basilus. theod-
odorū. Apollinaris. Dydimus. Genadius. Crisostomus et ceteri scripserunt inacta penitus a nobis et
linquent. De his item que vel Iohannes vel Anselmus vel Hymeon antiquis chaldaice tradiderūt: vel
ex bebris aut veteres cleasarus. Alia iohannes. Neonius. Isaac. Ioseph: aut iuniores Personides.
Sadias. Abasam et ceteri scripserunt: nullam nos in p̄sentia mentōnem habebimus. Differuntq; p̄ modum
epitomatū. Et moysē sex em̄ sex dierū: de diuina mūdi fabrica: de qua in archanis sancte religionis li-
teris traditur.

Exorsus igitur deus fabricam mūdi illum primū et maritū filium p̄fecit operi inuenio. Eoq; simul
et cōstituit vsus est et artifice: in exogitandis: ordandis: faciendisq; rebus: qm̄ tā prudentia et rōnet
potestate perfectus est. Nec querendū ex quibus illa tam magna: tam mirifica opa deus fecit. Oia em̄
fecit ex nihilo. Quanto igitur rectius est om̄ssis insensibilibus et vanis oculis eo rēdere et vbi sedes: vbi
habitatō est tā veri: qui terram stabili firmitate suspendit: qui celum distinxit altis fulgētib; de solē
rebus humanis clarissimū ac singulare lumen in argumentum sui. ac vniūc mactatis accēdit. Tēris aut
tem maria cōmmissit: flumina sempiterno lapsu fluere precepit: iussit et extendi campos: subsistere val-
les: fronde tegi silbas: lapidosos surgere montes: que vniq; omnia nō iupit̄ rēci: sed ille op̄es rerū in
de melioris origō: qui vocat deus: cuius principii qm̄ nō potest comprehēdi nec qm̄ debet. Datis est bo-
mini ad perfectam p̄sentem am: si decem esse intelligat: vt suscipiat et bonos: et cōm̄nem parentes ge-
neris humani: et rerū mirabilium fabricatorem. Tres mundos signat antiquitas: superiūū orūūū
vltimūū annūū: quem theologi angelicūū: philosophi autem intellectualē vocant. Proximū hūic
celestem: postremū omniū sublunarem: hūic quē incolimus: hūic tenebrarū mundus: ille aut lucis: ce-
lum et luce et tēbris temperat. Est et preter nos quartus alius mundus: in quo et ea omnia inuentiūū
que sunt in reliquis: hic ipse est homo. Trium in scolis verbum est esse hominem minorem mundum: in
quo mixtum et elementis corpus: et celestis spūs: et plantarū animā vegetalē: et ventos sensus: et ratio et
angelica mens: deā similitudo conspicit. De his quatuor mundis moyses sufficienter differuit: vt deus
op̄es disposuit: vt vere scriptura hec Deoscos imago mundi expressa sit: quem ad modum legitimus etas
et p̄ceptum in monte: vbi hec dicit: vt oia faceret sū exemplar quod in monte viderat. Quid tandem
moysas littera de celebrans operibus sex dierū edocet: cursim absolueamus.

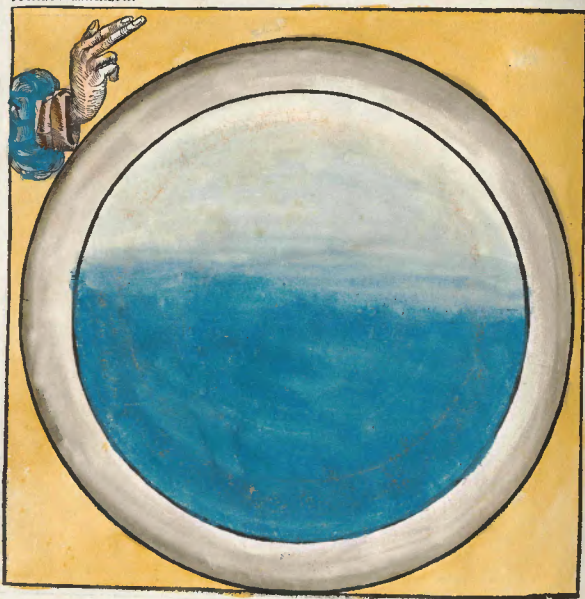
In principio creauit deus celum et terrā. Terra autem erat inanis et uacua: et tenebre erant super faciem abyssi: et spiritus domini ferebatur super aquas. Moyses diuinus propheta atque historiæ, qui troiani bellum septingentis fere annis antecessit edocet: quod deus machinator constitutus totius rebus, cui hoc opus adoritur: fecit primum omnium celum: et in sublime suspenderit: quod esset sedes ipsius dei potioris: deinde terram fundauit: ac deo subdidit. Tenebras autem constituit in terra. Nihil enim prius prius: nisi accipiat a celo. In quo posuit lucem: et superos et uitam perpetuam. Et in terra tenebras: et inferos: et mortem. Moyses vero cum deo uacasse commemorat tres ciuitates Platonis. scilicet Archonitis et epigrami cludit. Plato enim ab æterno deo ydeas ylen. Et in principio de ylen mundum fuisse factum testatur. ylen greca prima materia: rebus non formatam appellat. Quia uisibilia hoc de materia formata sunt. quod quidam per corda dicunt. Alii: quod de materia et format: aut de arboribus factus fuisse: deinde mundum sine placet et corrupta materia creauit: cum prudentissimus esset ad errorem: ad faciendum solutissimus: antequam oediret hoc opus mundi. qui plenus et consummatus boni fons: ipso erat: ut ab eo bono nihil non oriret. Angelos in principio omnium creaturarum primordiales fecit. et ex eo quod non est: quod per eternitatem foret: et per fortitudinem præstaret. Insuper: qui sine ac modo caret: sic uita faceret. Quid ergo mirum si faceretur mundus: prius materia de qua faceret præparauit: ex eo quod non erat. Quod intellexerunt forte et sancti dicentes. Edocuit angelos a deo de tenebris ad lucem: adimpletosque eterna lenia. In quibusdam tamen indolis diuine stirpis non permixt. Anterioribus uero: qui ex bono per se mali effectum grauius diaboli appellant: nos erimi auctor uocant. Terra erat inanis: ut transiit diu. Dico. uel ut septuaginta multum: et ita posita. Quia per sui profundum abyssum uocat: quia et greca chaos dicitur. Abyssum uocat terram. scilicet materia minus dimensum in altissimas profunditates extensam: de hoc etiam Quodam meminit. Ante mare et terras et quod tegit omnia celum. Unde erat toto nature uultus in orbe. Que dixit chaos rudis indigestaque moles. Nec quicquam nisi potius mersus: quæstusque eodem. Non bene uictarum discolorum semina rerum. Illius adhuc mundo præbebat lumina titan. Et spiritus domini: organum diuine artis ferebatur super aquas: ut uoluntas architecti cum cuncta ad faciendum disponit. Cum perfecta sunt opera dei. Et cælo rebus scenario numero explicatur. Cuius partes. uisus: duo: tria sunt. que in trigonum sunt gratæ. In primo creatione. In secundum et tria dispositione. In reliquis ornatum Moyses per opera sex dierum ostendit.

De opere prime diei.

Dixitque deus fiat lux. Et facta est lux. Et vidit deus lucem quod esset bona. Et diuisit lucem a tenebris. Appellauitque lucem diem. Et tenebras noctem. Factique est vespere et mane dies vnus. Moyses mirum artum huius diuina non humanam industriam totius nature secretis aperte eductis in suo libro ostendit. quod omnem diem terram et eloquentiam et ingenium superat. Philosophus enim dicitur. quod est vera lux. lucem diliges. omnia in luce facies. Quid sit dies a luce rectissime inchoauit. Que tribus diebus vigas ad quatuor in qua lunaria formata sunt circum suo diem naturalem pegit. Et itaque nobilissimum corporum spiritualium creature finitimum atque optimum. sua pulchritudines maxime conicans. Cum prout minimus totus mundi spatium repleat. Ideo lux sola est. quod mundus totus bonus et pulcher et quod immundaque sine corruptione nascitur. Et merito lucem vidit quoniam bona. Cum nihil aliud sit quam prout boni imago tenuis et umbrantibus silitudo. Statim tractate spiritum aqua illas et puadente subiectu iussu dei artificis exorta est lux decus et splendor: ut nubes lucida superiores mundi partes sua claritate illuminas. ut in dileculo fieri solet: per modum solis agitata: super emispertur et vicissim inferi illuminas. Et postea diuisit: ut tenebre et lux diuersa emisperta vendicaret. Appellauit lucem diem a claritate quod purgat tenebras: tenebras a nocte noctem. ne oculi videant. Secundum hanc prout dimensionem diem fecit et noctem. quod spatia et orbis temporum perpetuos ac volubiles quos vocamus annos alterna per vices successionem perficit. Et factum est dies vnus: quod fuit prout dies seculi: non prout dies omnium ideo non prout sed vnus notat est. Et sic eo die fecit deus materiam informem. Angelos. Celum. lucem. terram. aquam et aerem etc. Ipsi quod ipse terram binas partes diuisas inter se diuersasque constituit. orientes occidentesque. Et ab eis orientes coeli accesserunt. quod ipse luminis fons et illustrator est rerum. Et quod oriuntur nos faciat ad vitam sempiternam. Occidens autem perturbat illi proutque mentis ascribitur. quod lumine abscondat. quod tenebras spiritum inducat. Et quod boies faciat occidere interire pacis. Nam sic lux oriens est. In luce autem vite ratio versatur. sic occidentis tenebre sunt. In tenebris autem moros et interitus prout. Deinde alteras partes eadem ratione diuifus: meridie ac septentrioni: quod partes illas duas societate iungit. Ea est quod est sol calore flagrans: prout et et coheret oriens. Et illa quod frigidibus et perpetuo gelu torpet. eiusdem est autem extremus occasus. Nam sic diem sunt luminis tenebre: ita frigus calori. Et igitur calor luminis prout: sic merides orientis: ut frigus tenebris. ita plaga septentrionis occasus. Nec omnia opus quare dies vberius manifestabit.

Secundo bte dixit deus. fiat firmamentum in medio aquarū: et biuidat aquas ab aquis: vocantq; firmamentum celum. Prophecam de celestibus mysticis loquentem audiamus. Fecit em̄ deus firmamentum rotundum mobile cetera sensibilia continens. Et ex aquis congelatis in modū cristalli solidauit: et in eo fixa sidera. Spera autē celi cū sideribus in ea fixis duob; axis voluit. Quorū alter septē mōnalis boreas: Alter australis notus dicitur voluit ab oriente in occidentē tāta celeritate: vt nisi planetę contra axisum eam tardarent mundi ruinas faceret. Et artifex mundi: celi naturam aquis temperauit: ne conflagrāō ne ignis superioris: elementa inferiora succenderet. Supra nouem celorum orbēs id est septem planetas: et speram octauam quam vocant inertem nonnūq; orbem: qui ratione non sensu dephēnsus est: p̄mūsq; est inter corpora que mouentur: creditum est decimum celum fixum manens et quierum: quod motu nullo participet. Neq; hoc tantum creditum a nostris: maxime iunioribus Strabo et Peda: s; a pluribus etiam hebreorum: pietereaq; a philosophis et mathematicis quibusdam. Equibus satis duos sit attulisse. Abrahā bispanum astrologum maximū et ysaac pbilosophū: quorū vterq; hoc attestatur: quin et bue ysaac decimū orbem ab Eschiele designatum intelligit per saphirū in similitudinē throni: vt color saphiri lucis nitorem: throni similitudo immobilitatem significet. Sed redeamus ad Moysem diuidentem aquā ab aquis medio firmamēto. Triplex em̄ particio corpōz sublimariū. Alia sup̄ mediam regionem aeris sunt: sup̄cena. s. pars eiusdem elementī et purissimus ignis quod totum orbis nomine designatur ibi pura immuta et legitima elemēta. Alia infra ipsam aeris medullā: que apud nos sunt vbi elementis purum nullum (neq; em̄ purum elementum sensibile) sed mixta omnia ex seculenta crassiorēq; parte mundani corporis consistit. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamētum. vnde et aues sub firmamento celi ab eo volantes introducuntur: ea est regio in qua sublimes ille impēssiones apparent: pluuie: nubes: fulgur: fulmina: tonitrua: comete et cetera id genus. Recte igitur nō solum sitū: sed et nature p̄prietate hoc firmamentum superiora elementa ab inferioribus: quasi aquas ab aquis discriminat et distinguit. Sup̄ cum pura sunt elementa: infra eam perfecta mixtione ab elementis simplicitate descendit. Vocantq; firmamētum celum: cum regat omnia sensibilia et insensibilia quod a koylon quod est concavū deducit.

De opere tercie diei.

Tercio die deus aquas sub firmamento in locum vnum congregauit & appareat arida: vocantq; aridam terram. Congregationes vero aquarum maria appellauit. Videns qd bonum esset: ait germi-
ner terra herbam viuentem: & semem facientem: & lignum pomiferum facientem fructum iuxta gen-
suum. Post firmamentum de elementorum integritate: & posuit a: & ordine: nos breuiter admonet per col-
lectionem aquarum ad locum vnum: & prescriptas mari leges ne terram obruat. Si igitur que inuisibiles
olim fuerat terra: futurum est vt sub conspectum veniat: necesse est aquas que sub celo sunt id est sub media
aeri: regione congregari ad locum vnum id est ad comunem mixtionis colluentem confluentes: terris lega-
bus tamen: quasi lino abis prescriptam in vnum locum: tanq; in matrem coalescere. Neq; enim illud ita
est verum: vt nusqua distinctis discissisq; in locis aque inueniantur. Cum indicum mare ab hercano: hy-
rcanum ab adriatico: adriaticum ab Euxino. Innumera preterea fluuiorum: fontium lacuumq; flueta lon-
gissima locorum inuicem intercedunt dispellantur. Sed iteo ad locum vnum congregat aque dicitur.
Quia particulares de atq; diuise aquarum collectiones vel marine vel fluuiatiles: omnes vt inquit Salo-
mon ad primarium mare tendentes: in vnum oceanum locum vniuntur & coeunt. Terra autem cum maris vn-
dis obruitur: nec visibilis nobis: nec visibilis item est: sed tunc & animalium & nostris visibus idonea: ex ab
eo secedens mari magis magisq; sub aspectum venit: tunc fertilis: tunc secunda. Ad hic a Moyses aperuisti
mihi demonstratur. Cum eam simul atq; apparet: & herbarum & fructuum et arborum parentem facit. Recte
post illam aquarum congregationem terram inducit statim viridem & florecentem. In medio autem mun-
di tanq; centrum posuit: cuius metallorum videlicet auro: argento: ere: cupro: stannio: plumbo: ferro (quod
omnia domas) vocauit: cuius quoq; herbarum generibus summa oblectatione in viridi maturitate illico
vestiuit. Herbesq; semina: arbores fructus suauissimos produxerunt. Ferunt quoq; eodem die paradysus ab
eo factum id est ortum securadissimum & amenissimum: omni genere ligni arborumq;. Quem omni amena-
te fontium: & terre virentium: ligno: huiusq; fructum vberitimi producentium conferunt.

Quarto die dixit deus. fiat luminaria in firmamento celi: et bituant diem et nocte. Et sunt in signa et tempora: dies et anni: ut luceat in firmamento celi: et illuminet terram. Et factum est ita. Secundo deus duo luminaria magna: lunam et solem: ut pesseret dies: et lunam et noctem: ut pesseret noctem: et stellam et diem: et tunc illa minaretur sole: videlicet luna et stellae: quibus ipsa superior mundi pars ornatur: ut terra ornatur his quoniam ea sunt metallis: planities: arboribus. Cum enim de natura firmamenti dixerat: restabat ut de operibus siderum: de quibus officio diceret: de arboribus in quibus vnum fundatur: et cui numerus delegatus a deo fuerit. Et celi enim corpus due sunt vniuersi: sunt manifeste operationes motus: et illuminatio: motus duplex statuitur. Alter mundi totus: qui celi et etheris. et 4. horis: per totum spatium vniuersi perfectio ambitu circincluditur. Alter siderum: prout multi plex: et varius. Inter quos prout a his motus solis: qui spatium. xij. mensium zodiaci signa omnia circuit. Ille die facit: unde et diurnus dicitur: hic autem annus. Reliqui siderum motus variis temporum intervallis paguntur. Recte igitur et dixerunt nos cum admodum nuntius Boyleus cum dixit posita sidera in firmamento in dies annos et tempora. Iudicium per se expresse reliqua operatione siderum. Que est illuminatio: cum dicitur statuta illa ut luceat in celo: et terra illuminaretur. In hoc igitur ministeria et lune et solis et stellarum sunt corpora distributa. Sol enim qui datur in die: lucet sicut vniuersi: in sole esse appellatur Cicero vult videri: qui obscurans sideribus solus appareat. Tamen verum et perfectum plenitudinis lumen est: et calore potissimo: et fulgore clarissimo illufecit omnia. Quis enim stelle innumerabiles mutare ac radare vult deant: tamen quod non sunt plena ac solida lumina: nec calorem prebent quod nec tenebras multitudine sua vincit. Vno igitur principalia inueniuntur. que diuersam et tria sibi habent potestates calor et humor: que mirabiliter deo ad sustentanda et gignenda omnia excogetant. Alifine hic praeciae essent questiones: et qui sibi singule iussu volunt lumen exposcerent: quo pacto haec sidera sunt in firmamento: an vi pres eius nobiliores: an ut aialia in suis speciebus: in aquasces. iumenta in terris: congressum hic est locus cum Genethliaco sibi exposceret diuina per astrata: in quodam futuro cunctis: sciam hinc firmamentum quod Boyleus sidera et signa posita a deo dixerit: Que reddidit hic etiam de natura siderum: de motu: de principatu: de lune maculis: de quibus siderali scientia. Ceterum quicquid sunt pulchra et digna cognitum. Audiemus fortassis Hippocrati illud sed nunc non erat hic locus.

De opere quinte diei.

Quinto die dixit deus: producant aque reptile anime videntis: et volante super terram sub firmamento celi. Creauitque deus cetera grandia: et omnem animam videntem atque motabilem quas produxerat. Et aque in species suas: et omne volante secundum genus suum. Videtur quod effectus bonum benedixit eis dixit deus. Crescite et multiplicamini et replete aquas maris: anseresque multiplicentur super terram. Remanet igitur eo die deus iherem et aquam: volatilia dans aeri: natatilia aquis: quae reptilia dicuntur: cum impetu quodam ferapiunt. Cetera enim grandia et belluas: maiorasque terrestribus animalibus ex habundantia humoris modo fructifici in mari reperiuntur. Et quicquid in illa parte nature nascitur: et in mari esse vulgi opinio fert. Quae misca tam quae sequuntur de animalium productione: post plantas enim ea sunt mixta quae sentiunt et moventur: quareque et in plantis stupidi sensum adscribant pythagorici. Hec autem animalia quae citra omnem controuersiam motu sensus participant: et hic a Moysse: et in Limco in volatilia: et in aquis regenda: et cetera tristia distinguuntur. Veniamus igitur ad Moysen qui postquam de celestibus dixit terrestrium animalium mensuram ordine congruentem: quae vel aquas vel terram vel aeren in habitant. Hi tamen sub habitare aeren volucres dici possunt. Relinquamus hic disputationem: quo pacto corpora animalium ex elementis aut quid sint in dicitur a deo naturis rerum seminare rationes: sit ne item vita brutorum de sinueducta materies an diuino potius principio offensa vita pronematur: ut constantissime asserit Plotinus: cui sententiae fortasse videbitur hoc loco probata suffragari. Cum postquam dixit: producant aque reptile anime videntis: adiecit postea creauit deus omne animam viuente: ubi non id dicitur quisque obseruaret quod et aqua producat deo iubente: et deinde cum deus producat: verum et illud quod ubi de dei opere agitur scriptum est: creauit deus animam viuente. ubi autem de agendo aliam. Reptile anime videntis quae aquis vehiculi. Inter asialia terre terra memorat Moyses quae in secunda die insinuat. Plurima autem et maxima in indico mari asialia. Quibus balene quaternus inger. Et in mari belluae circa solita maxime visunt. Tunc illarum turbinis: tunc imbris: tunc diiecte montis nigis: poelle ab imo vertit maria: pulsataque ex profundo belluas cum fluctibus voluit. aut quocumque gradissime et pene bestiarum generis struio cameli affrica vel ethiopia altitudinem equitis insidentis equo excedunt: celeritate vincunt. Multo mirabilis de naturis animi et praeferum ratio experiri quod die in variis locis datur.

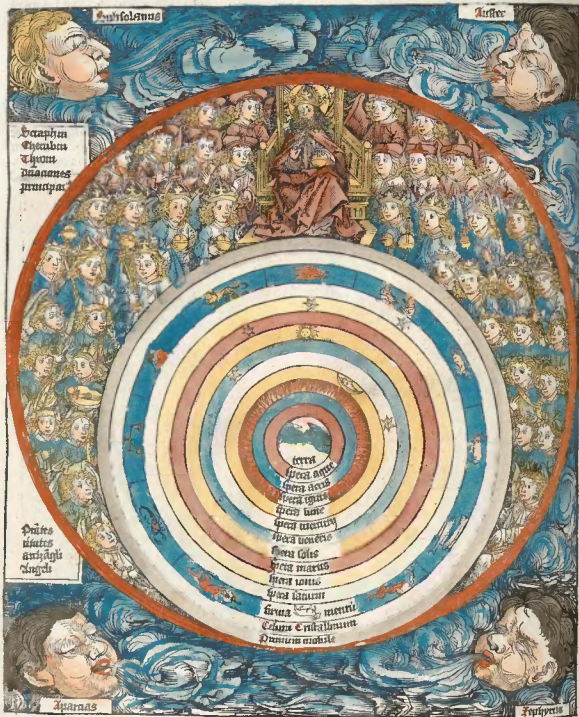
Sexta die dixit de^o. pducit terra aiam viuētē. iumēta. ⁊ reptilia. ⁊ bestias terre iuxta spēs suas. Et vidit de^o qđ ceteri boni. ait. faciam⁹ hoīem ad imaginē ⁊ similitudinē nrām. Et pñt pulch⁹ mar⁹. ⁊ vo-
luntib⁹ celī. ⁊ bestijs vniuerse terre. Et creauit de^o hoīem ad imaginē ⁊ similitudinē suā. Omnisq⁹ suū
priorib⁹ mūdi pñt⁹ tāde sexta die terrā generib⁹ aialū o mīauit. Inter aiala terre ita memorat moyses. iu-
mēta. reptilia. ⁊ bestias. In qđ⁹ tres dñas bñto ⁊ irōnabiliū in cōe nob⁹ insinuat. Sūt enī bestie qđ pfecta
sunt pbat⁹ aīa: mediū iter irōnalia locū foritū: eruditū nī ab hoīe aut mānuēcere nesciūt. Sūt reptilia qđ i-
pfectā bñt pbat⁹ aīa: qđ mediū iter bruta ⁊ plātas. Sūt iumēta qđ si carēt rōe: discipline nī hūmē qđmō
capaces cū sint: rōis aliqd picipare vidēt: mediū qđ foritū pducit iter bruta ⁊ boīes. Aiala autē varij
generi dissilūb⁹ formis. ⁊ mag⁹ ⁊ mīora vt fierē ipant. Et facta sunt bñia. i. dñici sēp⁹ singla. Et qđ ser-
uius: ⁊ aer: ⁊ terra: ⁊ maria cōpleta sunt. Dedētq⁹ his oib⁹ generatim de^o iumēta de terra: vt vñū eē hoīb⁹
posset. Aiala namq⁹ ad cibos. aiala vō ad vestimētū. Que aut mag⁹ sunt vñū: vt i excolēda terra iuuarent.
vñ dicta sunt iumēta. Iacēt⁹ de trib⁹ mūdis: sup⁹ celestū: celestū: ⁊ sēliān. Tūc agēdū de hoīe vt de quarto
mūdo. Ita reb⁹ oib⁹ mirabili desēptione cōpositū: regnū sibi eternū pare cōstituit. Et mīerabiles aīas p-
creare. qđ⁹ immortalitātē daret. Nī fecit ipe simulac⁹ sensibile atq⁹ ielligēs. i. ad imaginē sue formā. qđ nūbil
pñt eē pñcē: hoīem figurauit ex limo terre: vñ hō nūcipat⁹. ē. qđ sit fact⁹ ex humo. De^o rerū oīm machinā-
to: fecit hoīem (qđ Cicero quīs expers celestūū lraz: vidit nī qđ libro de legib⁹ pmo bñe tradidit qđ pñe
Cui⁹ verba sibi cūm⁹). Iloc aīal. puidū: sagax: mīltiplex: acutū: memor: pleni rōis ⁊ pñliū quē vocam⁹ ho-
mīne: pclara qđā pñtōde generatū eē a summo deo solū. Est enī ex tot aīannū generib⁹ atq⁹ natur⁹: pñcipis
rōis ⁊ cogitatōis: cū cetera sint oīa crepna. Est atq⁹ pñtūq⁹ pñtūdo a regib⁹ vñsurpat⁹ ⁊ pñcipib⁹ terre: vt si
forte magnificū ⁊ nobilitatē pñdiderit. iā vrbe absolutā imāginē suā i medio illi⁹ vñfendit oib⁹ spectādā:
qđ pñtūat. Sūt autē pñtūq⁹ oīm deū fecisse vidēt. qđ iō mīdī machīa pñtūat: pñtūat oīm hoīem i mīe-
dio illi⁹ statuit ad imāginē suā ⁊ similitudinē formatū. vt libeat exēlāmare illō mercurij. Adagnū o asdepi mī-
raculū ē hō. Iloc papno noīe glīan hūanā pñtūo pñtū: qđ ē fecit: vt fūire illi nulla creata sba deīdignē: hūic
terra ⁊ celestia: hūic bruta sunt pñtō: ⁊ famulāf. hūic salutē parāt āgelice mētes. Nec mī-
rū alicui videri debet: amari illū ab omībus. In quo omīa suū aliqd: Immo se tota ⁊ sua omīa agnoscūt.

De sanctificatione septime diei

Consummato scilicet mundo: per fabricam diuine solertiae ser uierunt. **C**reati cum his positi z ornati
tandē pfecti sunt: cū terra. **C**onpleuit z gloriofus opus suū: z requirit die septimo ab opere
manuum suarū: postq̃ creatum mundū: z omnia que in eo sunt creauit: nō quasi operari lassus:
sed nouam creaturam facere cessauit: cuius materia uel similitudo nō precesserat. **C**us cum propaga
tionis operari nō cessat. **E**t dominus eidem die benedixit: z sanctificauit illi: uocauitq̃ ipsum **Sabbatum**
quod nomen hebraice lingua requirit significat. **E**t q̃ in ipso cessauerat: ab omni opere q̃ patrat: aut
z iudex eo die a laboribus proprie vacare dignoscat. **Q**uem z ante leges cet̃ gentes celebrari obler
uauerunt. **I**ungit ad calcem uentum est opus omniū diuinoz. **I**llum ergo terminauit: animum: z uenerunt.
In quo sunt omnia uisē uisibilia esse uisibilia. **E**t a domino cet̃: minime bonoz omniū. **C**ui data omnia
posita in celo z in terra. **E**t p̃sentia bona: quatenus bona sunt. **E**t ueram eterne uite felicitatem quā
mua.

Distinctio orbū tam celestium

q̄ elementarium.

Quod alius mundi machina tota consistit in duobus, scilicet in natura celestis et in natura elementari. Celestis autem distinguitur in tres celos principales, scilicet empyreum, cristallinum et firmamentum. Infra firmamentum vero quod est celum stellarum continentem septem orbis septem planetarum qui sunt Saturnus, Iovis, Mars, Sol, Venus, Mercurius, Luna. Nomen autem celi cristallini siue aquei intelligitur prima pars materie prime que secundum philosophum formata est in duos orbis: quorum superior est primus mobilis. Istos orbis natura est quod omnes moventur: excepto empyreo celo: quod quiescit est. Natura vero elementaris in quatuor speras principales distinguitur, scilicet ignis, aeris, terre et aque. Spera ignis tria habet interstitia videlicet: superius quod vocatur ignis; ac medius et infimus quod vocatur olympium. Aer si misceatur habet tria interstitia: scilicet superius quod vocatur ethereum; medium ac infimus quod vocatur aerem. Et in supremo est calor et lux propter solis propinquitates. Similiter est et in infimo: sed propter radios repulsionem a terra. In medio autem interstitio ad quod non perungere potest repulsio radiorum est frigiditas et obscuritas: in quo dicuntur habitare demones qui detrusi sunt in hunc aerem caliginosum. Ibi etiam sunt tempestates: scilicet tonitrua, grando, nubes; et siccitas. Ex his celis duodecim orbis mundi terram et equam ambiunt: qui omnes celi possunt vocari. Istos autem excelsit celum trinitatis ipse deus qui est in omnibus et super omnia. Beati itaque predicatorum orbium et planetarum hec est. A terra usque ad lunam sunt miliaria .xv. dec. .xxv. miliaria. hec sunt frigiditas. .xxv. A luna usque ad Mercurium sunt miliaria .vii. dec. .xii. et celsitudo. A Mercurio usque ad venetum tantum. A venetico usque ad solem .xxii. dec. .xxvii. A sole usque ad marie sunt miliaria .xv. dec. .xxv. A marie usque ad iouem .vii. dec. .xii. A ioue usque ad saturnum tantum. A saturno usque ad firmamentum .xxii. dec. .xxvii. Et istis sequitur quod a terra usque ad celum stellarum sunt centum et novem miliaria: et ccc. lxxv. miliaria.

Distinctio celestium hierarchiarum.

Que celestis vero natura triplicem quidam posuere distinctionem. scilicet signatam, ralem, et distinctam. Celestem et sub celestem. Super celestem et in tribus personis videlicet in deo, in christo, in ecclesia. Sub celestem in hominibus sanctis. Porro hierarchia celestis dividitur in septem: media et inferiorum. Superior contra tres ordines scilicet seraphim, cherubin et thronos. Quorum primi considerant dei bonitatem. Secundum virtutem. Tercii equitatem. Item in primis deus amat per caritatem. In secundis noscitur per veritatem. In tertiis sedet per equitatem. Media continet

dominationes principatus potestates. Quorum primi officia regunt angelorum. Sequentes capitibus sunt populo. Ultimi potestatem exercent demoniis. Item in primis deus dominatur ut maiestas in sequentibus regit ut principatus: in ultimis tenet ut salus. Inferior hierarchia sistit et continet tres ordines. scilicet virtutes, archangelos, angelos. ad quorum priores pertinet miraculorum operatio. ad secundos magnorum negotiorum denuntiatio. ad tertios hominum custodie sollicitudo. Item in primis deus operatur ut virtus. In secundis reuelatur ut lux. In tertiis numeratur ut spiritalis. Hec tria sunt secundum Hieronymum. Sed secundum Dionysium virtutes sunt medius ordo hierarchie secundum principatus primus ordo tertie hierarchie. Hec attende quod in qualibet tria hierarchiarum premissarum notatur multitudo personarum diuinarum: ut patet in celesti hierarchia tam superius quam quodammodo in inferiori.

De tempore siue etatibus.

Quando etates accipiuntur similitudinarie iuxta etates hominis: sunt sex etates mundi. Quarum prima incipit a mundi creatione et durat usque ad diluuium: et habuit secundum beaticam veritatem annos .1556. Secundam septuaginta interpretis (sicut Hieronymus exponit) et alios quod plurimos quos hic sequimur vult annos. 2242 et sic differunt in annis. 386. quos beatus magister habet in hac etate: et iuxta hanc computationem manifeste mortuus est ante diluuium: eodem tempore quo diluuium fuit. Tercia etas incipit a diluuium: et durat usque ad nativitatem abrahe: et habuit secundum beatos annos. 292. secundum septuaginta. 942. et sic differunt in annis. 650. quos iterum beatus magister habet. Que autem sit ratio tante diversitatis invenire non potui. Tercia etas incipit a nativitate abrahe: et durat usque ad initium regni David: et habuit annos. 484. secundum beatos. 541. secundum septuaginta. 940. Quarta etas incipit a principio regni David: et durat usque ad transfugationem babilonis: et habet annos. 484. secundum beatos. 541. Quinta etas incipit a transfugatione babilonis. scilicet quod babiloniam destruxit: et durat usque ad benedictionem nativitatem christi habens annos secundum hunc modum preteritum quem hic sequimur 590. Et sicut preteritum est grandis est altercatio de supputatione annorum: et etas diversis dicitur simodo computari. Sexta etas incipit a christi nativitate et durat usque ad finem mundi cuius terminum solus deus novit et beatus fecerit: siue hoc a novissima. Dis autem etatibus potest adhiberi septima etas quod est quiescentius. et currit cum sexta: et octava etas quod est resurgentiis. Porro secundum beatos in prima etate mundi sunt generationes .x. In secunda .x. In tertia .xii. In quarta .xv. quas tamen beatus gratianus misit .xii. ponit. In quinta .xii. Etates autem hominis sunt iste. Prima et infantia hominis a nativitate hominis usque ad annos .7. Secunda etas est pueritia usque ad annos .xii. Tercia etas est adolescentia a .15. annis usque in .38. Quarta etas est iuventus usque ad .40. Quinta etas est senectus a .30. annis usque ad .79. Sexta etas est decrepita etas ab anno .80. usque dum vita finire.

Prima etas mundi

Prima etas mundi ab Adā
vixit ad diluuiū habet finē Hebræos ānos
1676. finē septuaginta interpretēs Iudoꝝ
z plures alios quoz numerus in etatibus con
sequēter ponitur dabunt ānos. 2242.

Secunda bonitas volens cōmūicare suoz
bonū z alijs fecit creaturaz rationalem q̄
suūmū bonū intelligeret: intelligēdo ama
ret: amādo possideret: possidēdo beata ēēt. fecit
de⁹ aut̄ primū hoīes formādo corp⁹ ei⁹ p̄ ministeri
mū angeloz de limo terre i agro damasceno z in
spirant i facie ei⁹ spiraculū vīte: hoc ē aiām cre
ant: quas corporū facto vīuit. fact⁹ aut̄ ē homo
ad ymagines dei in naturalib⁹ z ad similitudines in
gratias. Ecce oīs mirabili pfūdīt grā. Cū ergo
marē ad similitudinē suā primus fuit: scitū enā se
minas cōfigurant ad ipsius hoīs effigiem vt duo
inter se p̄mixti scy⁹ ppagare sobolem possent: z
omnē terrā multitudinē coplere.

Edematis aiantib⁹ terre z volatib⁹ adducit
ad Adā vt videret ea: cū adā nō inueniret ali
tūoz sūis sibi. immisit dñs soporē in Adā z celi
vnā de costis ei⁹: replēs carnē. p̄ ea: z edificauit ei
mulierē. Quā adā vidēs dixit: hūncos de ossib⁹
meis hū vocabū. Ista qđ latine nūc interpret⁹: qđ de
viro supra ē. factū igit̄ adā de⁹ in paradisu trāsi
lit: ibi ēē costa vīuit. Eūa p̄dixit: scis qđ
formāuit: hūc enī focū de capite meo vīdēt: nō
de pede vīri ne p̄tuleret: hūc de latere vi amoi⁹ vīu
culū p̄bare: etiā vt nō loci gener⁹ nobilitate: hūc
nūc vīuūq̄q̄ sibi cōparet grām. Iō extra paradisu
vīr fact⁹ ē: mulier vero sūa parādī. Creat⁹ demū
qđ extra paradisu hūc i inferiōri loco vīr fact⁹ melior
inuenit p̄ Eūa qđ in paradiso facta fuit Adā igit̄ p̄
thoplasū primū hoīem suūmū oīm rez fabricatore
deus sēno die sexto qnta z vicefima marci beatus
terre creatis cūctisq̄ reptilib⁹ z volatib⁹ de limo
terre rubeo i agro damasceno tāq̄ cēturaz omī
nū finē z possessore fuit.

Quoniam suggerente diabolo in forma fer-
pentis. pthoparens mandatus dei trāsi-
gressi fuissent: maledixit eis deus: et ait
serpenti. **Maledicta** eris inter omnia animāta
et bestias terre: super pedes tuum gradieris: et
terram comedes cunctis diebus vite tue. **Muli-**
eri quoque dixit. **Multiplicabo** erinas tuas: et co-
ceptus tuos: in dolore paries filios et filii viri po-
testate eris: et ipse domabitur tibi. **Ad** deo dixit
Maledicta terra in opere tuo laboribus come-
des ex ea spinas et tribulos germinabit tibi: in
sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec reuer-
taris in terram de qua sumptus es. **Et** cum fecisset
eis deus tunicas pelliceas eiecit eos de paradiso
collocans ante illum cherubin cum flammeo
gladio: ut viam ligni vite custodiat.

Nam primus homo formatus de limo
terre triginta annorum apparetis imposi-
to nomine **Eua** uxori sue. **Eus** de fructu
ligni venit oblatio ad virore sua comodiffert: et
en sunt de paradiso voluptati: in terram maledi-
ctionis et iuxta imprecationes domini dei. **Adā**
in sudore vultus sui operaretur terram: et pane
suo vesceretur. **Eua** quoque in erinis vixit et fili-
os quoque pareret in dolore. quam incompabili
splendore decoravit. ea felicitatis sue inuid? bo-
stis decepta: cum leuitate feminea fructus arboris
temerario ausu degustavit: et virū suū in sententiā
am suam traxit. Deinde personatibus foliorū
susceptis ex tectis orto in agro ebori vna cum
viro pulsa exil venit. Tandem cum partus colo-
res sepius expta fuisset cum laboribus in senū et
tandē in montes sibi a domino predicta reuenit.

De paradiso et quatuor fluminibus eius.

Paradisum terrenum seu deliciarum sub luna equinoctiali versus orientem situm: tam a principio domus deus plantauerat. Qui latine hortus sine pomariis dicitur. Hebraice hedem quod deliciae sonat: quasi deliciarum hortum omnium arborum genere constitutum. Vbi et lignum vite positum erat. Hic loci muros igneo a terra usque ad celum perfecit vallatus autem. Hic etiam cherubin asseruit flammis gloriae antestare prohibentem volentes adire. In quo Adam et Eva fuerunt producti: tamen peccato gula expulsi. In eoque postea Enoch volupriantur et helyas mortuum inanibus antiphris: hic autem locus in oriente longo maris tractu a nostro habitabili segregatus osti amentate conspicuus scribitur. Qui habet salubritatem amenitatem atque locunditatem: de cuius medio fons egreditur qui totum irrigat. Quis in quatuor nascentia dividitur flumina ut expositores de necessarios possidentur.

Ganges qui et phison

Romus flumini phison qui et ganges appellatur flumini inde per gradus atque famosus: qui universam circumindiam. Is in orientem tendens a. rix. maximis atque navigabilibus fluminibus augetur. Et ultimo pluribus ostijs oceanum ingreditur. Quotiensque antem erundet alucet in mare: adeo gradus est ut vbi minus occupet latitudinis. viij. ad passum pateat: vbi plurimum centum altitudinis usque minus. rix. passibus reperitur. Adversus quem Cyrus perfarum rex quasi cepit oblitus bellum mandatum summissis fertur. Na cum vni ex regibus equis candore atque forma praecipuum quem fiducia tractus transmare perfraterat: a voraginis vndarum circumagi atque absorbi vna cum insidente cerneret aut iratus iussit se illum adeo extenuaturum: ut qui equum atque equitem optumum absorberet: mulieribus viri gaudia ingenibus vadofum faceret. Nec verbis opus defuit. Nam totis in hoc expofus copijs. In cccc. lx. alucos flumen detraxit. Anno integro operi dato non obstitente quod nili more angri dicitur: certo anni tpe et adiaceres fecidare agros.

Gion qui et Nilus

Gion qui et Nilus secundus appellatur flumini totius orbis primatum flumini arbitrantur. Hic enim quosdam latine nomine melo. Alij dicunt hunc esse quem theologus Beon. nunciant: et ex paradiso delictum flumini: meole Nilum vocant: propter lunam quem trahit: eo egyptia arua fecundat. Is e nigro flumine quem accolit nili partem dicitur rapido veniens cursu affricam omnem ab Ethiopia sepe rare: plurimas insulas faciens venit ad ca. d. i.

flumina Merocem a detritis eius nominat: affricas quod idem sonat quod latens. Et primum asper partibus nauigata detritis in amplissimum effunditur lacum: deinde varijs matibus irruentibus montium coarctatur rupibus: ad cum locum deveniens ethiopum qui Canaduppa vocatur tam violenter iter obnois scopulos suo impellitur impetu: ut vasto aquarum se frangentium rumore incolarum aures in surditatem vngledat: deinde lenis violentia posita placida: ac nauigabilis efficitur. Et primo circa ceterosum opidum incipit esse triplex. Cuius pars vna ad deltam et melam declinat iterum speratur. Et sic diffusis atque vagus: alij etiam alucis vane seperatis in septem postremo totus diffusis partibus omne egyptum irrigat annuo mercedo. Et tamen egypto mari per septem ingentia miscetur hostia. Scripsimus veteres hunc esse flumini altorem permaximum et deluvarum inmanum productorem: et crocodillos: et hippopotamus etc. Praeterea calami atque papiri: et agorum secundatorem: incitum suis agris incrementis. Que fieri contingit ut plurimum solentente leonis finem: et ad medium usque virginis augeri denum declinare: et in ripas reuocare aquas incipere: donec sol virginis in finem vel libere principium venerit: tunc totum infra veterem alicum contineri asserunt flumini bus: aquas talis esse virtutis ut fecundas faciat per hieres.

Tigris.

Tigris Tereus qui secundum Iosephum dicitur quod sonat acunim: eo quod velocissimus sit. Armenie maioris flumini toto orbe cognitius. Nam a nostris versus ex quoque padisi delictas: exenubis affirmatur. Is quomodo eorum fines attingit repetens factus: nigris nomen assumptum: sic enim sagittam volucem nedi vocant: nec diu et compeno amissa lacus: suag seruat violentus et integer atque discolor illum effertur. Deinde rariro monte obuio anno montis nungit. Et p latebras mestum in ad uersam partem eluas et purgameta plurima se cum trabens apud lacum qui Losada appellatur omnia demerula ferens: factusque iterum flumini in cuniculos mergit iterato. Et postea. rix. mil. passuum oculis excurrit: tercio redditur rix in regione sopben areu tympudum adeo per pinguis Arsenie flumini in regione Arbene: ex quoque quacumque et causa innumera: semans sibi quisque vndis suis constant vna: cuius rei et fluminum lenior Arsenie cursus est. Qui mox diuisus in Euphratem iter dirigit relicto nigri. Qui suscepit ex armenia danis flumini: parthenos et alios diffundit. Et ut asserunt alij: nime in partes diuidit et desopordamiam faciens iustratis radicibus montium Condricum circa Apamiam Seleus atque babilonia. rix. mil. passuum in alucos diuisus duos funditur. Quorum vnus quem incendientem vocant Eleuciam et Desfienem alunt. Alter autem in septem riones versus campos caualis irrigat: et vbi in vnum rediere alicum nigris dicitur est. Quam

cum bos. l. mil. passibus ampliavit vasso effusus alio de terra carnicis oppidi periculum in mare deferretur: nec vno tamē hostio sed pluribus menseur eadem. Illi quoque dicunt hunc rubro insundit mari.

Euphrates.

Euphrates quartus fluvius qui frugifer sonat inter ceteros fluvios memoria in plurimo celebris est. tam veteris litteris quam recentioribus suis. Hic quidam voluit ex paradisi fonte mortalius quidem innotuito derivari. alij dicunt in armenia maiori in monte cui paracorta nomen haud longe a fonte tigris ori. Is aliquibus susceptus fluminibus validior factus in tauri montem vires perit suas. qui cum non resistat tauris progreditur victor: sed saxosus atque violentus ad dexteram Comagenam: ad leuam autem relinquit arabia. Veri sunt qui velint cum in aliis duos dividit: qui alium in tigrin effundit dicitur: reliquum per meandros gordianorumq; terris in Mesopotamia ferti. Et babiloniam quondam Caldeorum reginam in partes duas cursu medio separare. Inde bicidentem possit aliquando effluit qui nungabitis et ingens ante fuerat in paludibus dispersus amplissimus: tenuis efficitur riuus et incognitus (ut autem) in usque aperto exitu effluit. Et sic sint qui dicant cum in mare rubrum fundit. Volunt in suo huiusmodi more et fere eodem tempore Mesopotamiam irrigare: atque fecundam facere et sese in alui statuto tempore renouare. Quobrem eius nomen Euphratis sortiri voluit. Cum bebrates Euphratas fertilitas appellet: dicunt et alij aquas eius esse vitales. Et ob id a pusiis auxencum fuisse vocatum.

Quia omnia in quibus historia versatur complexu rerum scriptores decessat: pauca de diversitate maris ac eius omnibus iuxta varietatem regionum adungere libuit.

In oceanum omnia quae incolimus ab eo mari committunt. Neque alienum est insulae cam esse. Nam quodcumque accedere ad extrema terre montibus praescriptum est mare iue nitur. Quod oceanum appellamus: et huius nostre habitabilis terminum quoque versum existimamus. Oceanum autem quem graeci sic nominant de ce leritate: ab occasu solis irumpens laeo latere europam radit. affricamq; de retro sistitque calpe et ab in montibus. quos dicitur colinas herculis inter nauos funditur et hispanias. at freto isto quodas officio aperit lineam inter equos mixta mediterraneis finibus quousque ad orientem percellit. Hic qui hispanias perfruit. hispanicus fertur. et balaenus qui in narbonensem puinciam: gallicus mox iugusticus ab eo ad Siciliam iussus. quem graeci Ioum vel tyrrheni Itali in ferunt vocant. a sicilia usque cretam siculis: inde creticus qui in pampuliam et egyptum pergit. Hic aquarum moles toto in septentrione prius latere amfractibus magnis iuxta grecas ylliniam et bellepontum in angustias strigitur: pponitis. Hic pponis asiam europam

que discriminat. Causam nominis non vniuersis dedit ratio asiamque et phoeniciam a provincijs dicitur: ab insulis carpathium egeum Icareus cyprium. a gentibus aulonum dalmaticum libusticum. ab oppidis badriaticum galgoleum. et egyptum pelagus asie datur. gallicum europae. affricam libye. Hec in gremijs terrarum. Quas autem extremas ut dicuntur oceanus am plectitur. Qui a litoribus suis arabicus perfruitur Indicus: conuenticus: byzantium: calpis: scythicus: germanicus: gallicus: atlanticus: libycus: egyptus dicitur. Cuius accessus incrementa circa litora in die vehementissime promittunt maximosque ibi exitus faciunt. siue quod suspensus altius tollatur vi caloris. siue quod in ea parte orbis et fontium et fluminum copia sit effusior. Circumnavigari autem insula quicquid dubitauerit Strabo. Socrates australe pelagus propter intoleraibilem aestum. boreale quoniam frigore concretum esse: minime navigari posse putat. Julius Solinus sub testimonium adducit ut vniuersae partis terre meridiane quas plurimum propter solis ardorem peruiam negauerunt fuisse videntur insularum commemoracione ad confirmandae fidei argumentum: omne mare quo ab india usque in hispaniam terro affricam angustia nungabile affirmauit. Plinius veronensis scribit in arabico sinu res gerere Cesare augusti filio: signa nauiumque eius huiusmodi fuisse naufragijs fuisse recognoscit: et annone floere Carthaginiensium potentiam circumuentum a Gadibus ad sinem arabie. cum nauigationem scripto prodidisse. Cornelius quoque nepotem auctorem facit qui Eudoxum quendam sua etate cum latibit reges fugerit Arabum eo sinu egressum Gades usque profectum commemorat. Et cluiscum anticiparem a se visum: qui et hispania comereij gratia usque in ethiopiam nauiganit. De septentrionali oceano maior contentio est quem tamen magna ex parte dicit Augusti auspicijs: circa germaniam navigatum constare usque ad Limborum promontorium. Caspia vero litora Macedonum armis Seleuco et Antiocho regnantibus ita explorata et pernamigata sunt: ut pro breuitate quod totus hinc atque illinc septemtrio sit remigatus. Plinius nepos testimonio vitur qui metallo celeri Gallic proconfuli romanis a rege sicionis indos affinit: qui ex india comereij causa nauigantes tempestatibus essent in germaniam arrepti. Apud Dionem historica legitur sub imperatoribus theutonias indicam nauium et negotiatores indos in germanico litore fuisse deprehensos: quos venis agitatores ingratis: ab orientali plaga missile constabat quod accideret minime ponisset si (ut plinius visum est) septemtrionis pelagus in nauigabile coeueruntque esset. A colinus herculis in auritanie atque hispanie et galliarum creuitus: totius forme occidens hodie nauigatur. Orientem nobis incognitum: eius religionum atque imperiorum diuersitas. in barbaries inimica redidit: veteres tamen nauigatum produunt.

Nam vir scūis cūcū dieb' vite sue p'prie
spū claruit: p'ntas magnā ac diuinaſe/
et filijs suis p'cepta iusticie dedit: p'p'ies
vt a p'ſonto cayn ac filio: ū ei' oīno abſtinerent.
nec cū eis mīſionia iugerēt. Die p'm' n'f parēs
yno p'cō a p'adulo nos expulit: ſ' ſcā p'nerſatōe
ſua ac p'nta ſua epū nobis redit ad regnū celſū
gaudia rancādū: q' ſ' n' ſcāſe te ſpō iuſte cōgri
nō poterit. **A** conſor die. **A**dā geuiſſe. 30. fi
lios ⁊ ſonide filias p'ter cayn ⁊ abel. **a**dā ſuit p'r
⁊ ſocer cayn q' cayn h'it mīſionū cū calmana
ſoroze ſua. **A**ugul. **A**dā vō mortu' ē b'is ānos
nō gētos ⁊. xxx. vt dī i ymagie mūdi. poſtq' ge
nuit. xxx. filios ⁊c. ⁊ ſcpul' ē i loco caluarie q'r/
ca b'ic' ſit: vbi poſtq' aliq'dm reſcūt. n'ſtātū ē

Nam itaq' ⁊ ſua p'mū oīm parēs. xxx. ſup' hōgentos vixit ānos. ⁊ p'ter cayn abel ⁊ ſab cū
ſororibus ſuis q's ſcriptura cōmemorat. xxx. ānos genuerat filios. **A**dēū q's iuſtitate cōreptus
Seb filio atq' alijs interduat ne ei' filij cū filijs cayn p'miſcerēt. **I**llū p' oleo mīſc' p'cō: id ad para/
diſum vt amir: tranſiit tandē deficiēs in **E**bron ſepelitur. **S**ūt tū q' dicit cū i caluarie loco ſcpulū fuiſſe

corp' ei' i ebrō ſ' terrā tē q' ſump' ē: cū ſiſe conſor
dat **E**thanāſi' ⁊ voco. b'eb'ci. q' p'uenit vt ibi coſ/
pus ſuis x'pus expōneret mortū: vbi caput gēntis
humani fuit corruptū: ⁊ vbi ſeminata ē corruptio
ibiq' mōrū p'p'ō oritur: quate' ſ' ſic mōd' ſcā mōz
bo cōuideret. **I**obes tū i h'ni ſonā vt pater.

Augustinus. xij. de ciuitate dei. humanū ge
nus ſecō ex vno homine deus inſtituit vt cō/
mēdaret q's a g'ra ſit i pluribus vnitās.
que cōſiderano multas electas prodit: ſancis an
gelis i eterna pace ſociādis: verū tāta immanitate
p'ccādi reſecit hōies vt nū' atq' pacat' ſic ſe be
ſſe vuerēt. **A**q's. n. vñq' inter ſe leones aut ſic ſe
dracones q'ia hōies bella geſſerūt. vñcū cōcordie
diligat deus.

Abel secundus filius Ade natus est anno .30. Ade ei fore de lboza. **A**bel primus martyr ecclesiam inchoavit qd i gra r iusticia pmasit. Et ei ab Adā iherona fuisse nō loiet continua. **A**bel it iustia r iusticia colere r deū timere didicit. **E**no pueras deo offerebat. **E**t pterea deo ad eius sacrificia respiciens. r ei oblatōes grām hret germāo pntē. qd vi so vult cayn p pūsiōe pōdit et iudie su mulo sauci cayn i en pūmēnt ac itescet. **A**ni celestie caritē pū pōdidit. **E**t ipi a uenit se pūm pūmēnt i centenario r eo am plius Abel mortuo. Adā post centesimū annū Seth genuit filium.

Ano .cxxx. fm hēb. **E**no i lxx. itei ptes. cxxx. Adā genuit Seth qd fuit tercia fili adē nar? ē āno pūis sui. cxxx. inchoatē fm hē. vē. b ē āno mūdi. i 30. cō. pto vixit āt ānis. 012. **A**bel Seth nar? est 230. āno ab. qd. c. mōis ptemitit qd luxit filii sui Abel i valle ploratiōis pte cōtō. tpe cē p oleo mīe i pēnādo padiliū adit. In his duob? primis filiis Adē. f. **Cayn** r **Abel** oīū būcē dūc cūitates fm Aug. 14. li. d. ci. dei. fecit itaq; duo amo res duas cūitates. tēyenan. f. amor sui vīq; ad pēpū dōi. **E**leches vō amor dei vīq; ad pēpū sui deniq; illa i seipā: b i dno glīat. Illa qūt ab homībus glīam. būcē dōe? oīe tēst mīxia ē glīa. ad illā pmet cayn qd pmo nar? ē r caritē pōdidit. Ad istā pūm Abel. qd scō nar? ē r tāq; pe

grm? b pueras. qz grā pdeclmā? cūm furus erat. tēq; vī cūtas dei sue aditōe ne coopatōe daretur. aliq; facit repēdo rum cōmēnzare necesse fuit.

Cayn pūis genit? ade r eue cū fūore sua calmanā nar? ē āno ade. rxi. i agro damasceno. **D**ie pūm? agrotū cultū fuisse pūbē? cupidissim? qd r aliēne licitans ipanēssim? ac feleret? volens mīera sua repēbata a deo cū mīera fīs sui accepta mōr? iūdia frēm suū dūmū? agnū hretect. ppter qd a deo pūa? fuit vī oīb? dūb? vīe fūe eet vag? r pūg? sup terrā. **E** lūq; cayn pfect? cēt senio r iūctura tēcta aliqū federet a pūepore suo lāmēb qd fenectur? vīcio cēt? facit? dū venatō? iūst fīet pūci dūctō? suāstū credēs cayn fēas fūgīta occisus fuit.

Eras pūmas dīfōz regū gēnūz aut loqm magnificōz? aut pūonaz subū mū hīdie ānotaz? qd? vīr? astronōm

i suis calculatōib? ab adā vīq; ad alphon sum. **E**t nō qd era ē tps famosus alīcūm gēis vel fēte incipēs ab aliq; effectū qd ē nōbīles bōpīat? vel malīe r vulgarīat? pē dīcī dātū: iūta qd pūbīce pscrīptōes fūit. **Q**uā? tēms leo bū? noīs pū? fēq; tē? h tēnnīno era vīf i nē pūstolū fūis.

Enos filius Seth nar? ē āno Seth lxx. anno vō mūdi. 455. fm. lxx. fm hēb. 25. fm vīe eius. 905. **A**bel enos iū cepit iūnocare nōmē dūi forte per aliqua repretatōia vērba querēment.

Caynan filius Enos natus ē āno pal fm hēb. 11. mūdi vō fm. lxx. 623. fm hēb. 66. c. xxi. ān vīe e? extēnt? 910.

In linea mōis tres notīf celestī? decorat. **P**rimo enos qd pmo nomen dei iūnocat. **S**ecundo Enoch qd dī deo ambulauit r t? allānū ē iū padiliū. **T**ercio Noe qd ptemis fuit iū generatōib? suis humanī gēis saluauit ab aq; diluuij. **I**n linea vō petoz tres decorant? terrestribus. **P**rimo Abel qui fuit pater cūitātū iū tētorijz atq; pūstolūz. **S**ecundo Iubal qui fuit pater cūitātū iū tēbāra r orgāno. **T**ercio Iubalchayn qui fuit malleator iū cūcta opēra mō.

Enoch filius Cayn quomodo sit in numero
filios Cayn certum non est. Iste Enoch ca-
yn amantem patrem appellat eam noie et? Eno-
ch quia et sua pie repleta vidit. dicit enim Jo-
seph. Ad chayn rapinis et violentis opes
congregatis filios suos ad lan-oantia iurabat.
Lamechq; eos q; ledabat filios suos in citate
recollegit. Abiurdi tñ non è fm angul. re. de
cui. dei. q; cayn edificauit citate ays vii qm
o; viros scriptura dicit tñc fuisse. q; nō oēs
nuerunt q; tñc ē poterant: filios tñ noie
nece putant q; suscepti opis rō postulant.
Ada per cayn secleratum vendicatio numero finit q; petri signi-
ficat et ipse numerus semina dandis a q; sexu factus ē mēum peti.

Manuscritum
Enoch filius

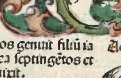
Manuscriptum

Dalael filius yrah

ceterisq; a et octu
agesimo septimo an-
no nae lamech fi-
lii sunt q; nō du-
os et octoginta su-
pra scriptos su-
perunt annos. Et
sic Manuscriptum
b? yrahse scribit oī-
b? q; scriptura cō-
memorat.

Manuscritum
Enoch filius

q; nō bñs etatis annos genuit filia
reth quo nato postea septingētos et
triginta annis superuit.
Iste Lamech primus bigamus
fuit inducit habens duas uxores
Silla q; dicitur fuit ab Ada spm pbe-
tico: erit duo i carne. q; viri. i. ca-
yn ita fructa iacētē sagitta iherfecit
adolefcēte; eū dūcētē arcu pmissum
occidit. pñt? ē i q; ppter occasionem
cui septuagies septies q; septuaginta
et. vii. aie d eo egressē i dñm piofr.

Iste Lamech filius
Ada cepit pde rētorā pasto-
rali a portantiā ad mutādū pascuā p
gregib? nūmēdis nil nisi pūgū car-
nale mēdās et pascuāvēr. bñm cō-
mestorē greges ordiānt et carāteri
b? distīnt spūm q; fm genera gre-
ges ouis a gregib? edoz et fm qūta-
tē vincolores a grege spū velleris: et
fm eratē auctos a maruonab? et cō-
mūsuras ceri tūb? facēdas iherlept

Jabel Tubal

Lucupia aurum

Iste Tubal filius Lamech
et uxore Ada hic dī pa-
ter canenq; i cythara et orga-
no q; mūsicā inuenisse dē nō
tñ mūsicā mūscalia adinuenit
fm pūctore q; postea loqe i
uēta referit b? pñmātas iue-
nit vt labor pastor al que fra-
ter su? iabel pāmānt i delatū
as pteret et m delatū exerce-
ret: postea tñ mūscā adinuenit
pñmātas mēdiar et diuer-
si mūscā mūscalia sic moyses
et sonitu agz dē armonias p
pēdisse. Sūt tñ q; dicit q; ar-
chades popl p calamos bre-
ues et lōgos fūm exogitauē-
runt canen: laertis vero id
reperit dicit tempore pñmā-
gore philosophi.

Lucupia carnis

Manuscritum
Enoch filius

Tubalcaï Roema

Tubalcaï Roema

Etas prima mundi

Malaleel filius cayman q plantatio dei interpretatur in linea xpi natus est anno patris sui. 75. anno vo mundi fm hcbce. 470. fm. lxx. 760. obiit habens annos octingentos. 95. Dicit Aug. 15. de ciui. dei. q plures ite diluuii non gentos annos attigerunt nemo tamen ad mille peruenit: q pleritas etas fuit per miraculu diuini ad multiplicandū genus humanū t ad sciētariū principia inuenticulū. **T**unc etiā scdm naturam: q homines erant meliores cōplētioris t maioris vigorositatis. **N**ā habebat tunc multa maiora ossa qui dcm homines q nunc. **U**nde allegans **P**linium dicit. qnto magis pterit seculi cursu: tso nūmora corpa fert natura: ne etas magnitudo gigantum videat aliū cui incredibilis testatur sacra historia dicēse se uidisse molarē centem: tē q cēti modo audiendi sunt illi qui dicūt tante fuisse breuitatis illos annos: q decz te illis faciunt vnum tē nostris: atq: nongentos tantū. 90. **N**am dicit **P**linius ad huc sunt gentes q. cc. annis viuūt.

Jareth filius Malaleel qui interpretatur rescedens suerozorans vsq: pōans natus ē anno patris sui. lxx. supra centesimus Gen. v. mudi vo dec. lx. scdm bc. ve. 6 scdm. lxx. interpretes. 976. vixit autem nongentos t scraginta duos. **A**dicit August. q multi sunt genti ante diluuiū tē scb t etiā cayn quos tamen scriptura festine trāscunt: vt veniat ad noe vbi ambarum gē nalogiari t cūtarū dei t diaboli discreto concretioz numeraret t ad Abrahā cui facta est repromissio tē christo nascituro qui ē alpha t ω: **A**ppocalip. i. ppter quod scriptura sacra a quodam p̄mōzōat. nec omnes isti p̄mōzōati q scriptura nominat vt cayn cōgnouit vxorem suam t genuit Enoch. non est cōse quē q Enoch fuit eius p̄mōzōgenitus. t sic tē alys. **P**rius vo tempe filij scb vni opmū in pceptis patris cuius simplicitate cordis perseverantes a filijs **C**ai yni pessimis quidem in omne luxum prolapsis multa mala passi sunt.

Enoch filius Jareth natus est anno patris sui. c. lxx. Gen. v. mudi vero 1022. scdm bc. ve. 6 fm. lxx. 1122. **A**nni vite ei⁹ fūere. 365. **I**ste enoch septimus ab Adam deo placuit t translatus est in paradisi: t septima requies p̄dicatur ad quā trāsfertur omnis qui tanq: sexta die etate seculi christi aduentu formatur. vixit aut in paradiso in corporis t spūs tranquillitate cū be lya vsq: ad tempus antixpi exituri ad fidei defensionem. **P**ostremo martyrio coronandi. hūc iudas apostolus in epistola sua nonnulla scripsisse refert: q ab antiquitate suscepit fidei a patribus resutata sunt.

Matusalem filius Enoch natus est anno patris sui. lxxv. mundi vero fm lxx. 1287. **A**nni quibus vixit fūere. 969. **I**ste Matusalem antiquissim⁹ fuit omnū quos scriptura p̄mōzōat. **D**e annis autē eius diuerse sunt opinionēs. fm lxx. interpretz computacionem vixisset. 14. annis post diluuiū. **S**ed non legitur fuisse in archa noe. **V**ero. vo asserit: q eodē āno diluuiū mortuus sit. **S**ep̄tanq: diebus ante diluuiū scipiens. **Q**uidam vo eum cum patre suo Enoch trāslatum fuisse volunt: t diluuiū p̄terisse putab. ant causante hoc diuersitate codicū nostror: t hebreor: fm August. t Rab. t yf. qui omnes dīcūt cum absq: omni ambiguo non vixisse. 14. annis post diluuiū cum ibi cōtū. vij. annis salue fiebant.

Lamech filius Matusalem natus est āno p̄is sui fm tertium nostrū Gē. v. clxxvij. anno vero mundi fm lxx. 1454. vixit autes annis. 777. **I**ste lamech cum esset annorum. 172. genuit Noe quem cum genuisset dixit. **I**ste. f. Noe consolabitur nos a laboribus manū nostrarū in terra cui male dixi dominus. **E**t genuit p̄ter Noe filios t filias. **E**t cū vixisset septingētos t septuaginta septem annos tradidit principatū Noe filio suo t mortuus est. **E**o quidem tempore gigantes erant super terram: vni viq: famosi t incredibilibus potentie facientes bellum.

Linea Christi

Malaleel

Jareth

Enoch

Matusalem

Lamech

Secunda etas mudi principiū a Noe habuit post diluuiū: qđ fuit vniuersale p totū Anno sexce-
tesimo vite Noe a pncipio ante mundi fm be. Nillelimofe ringentefimo quinquagefimo sexto.
Sed fm. lxx. interpretes quos Beda et yfido. approbāt Eius mille ducenti 7. xij. 7 durat vsqz
ad abrahā fm be. 292. annis. Sed fm. lxx. 842. annis. Ante diluuiū 50 p. 100. annos
Dominus apparuit Noe id ē quingentefimo anno vite Noe.

Noe diuini honoris et iusticie amator si-
gnus Lamech. ingenio mitis 7 integer in-
uenit grām coram dño. Cū cogitatio ho-
minū pna erat ad malū. Omne tpe omnes in viam
rectā deducere satagebat. Quis instaret finis vni-
uerse carnis pceptis ei dñs vt faceret arcam de li-
gnis leuigatis bituminatā intus et extra. que sit
trecentoz cubitoz geometroz longitudinis. Oro-
slus 7 post cū Augusti. 7 Hugo. Cubitū geome-
trici sex cubitos vsuales facere dicit: quā pteas
noiant. Sit itaqz necetoz pteas lōgitudis: qn-
quaginta latitudinis 7 triginta altitudinis. i. a fun-
do vsqz ad tabulatū sb tignis. Et i cubito cōsum-
mab illā. In q māfuculas denacta fenestraz osti-
um i latere dextozum facies. Noe igit post cetū 7
xx. ānos ad arā fabricatā. q p solatio vite crant
necia coporant. Cūctozqz animalia ad suādū ge-
nus eoz in afebos fil 7 feminas piter introduxit.
Ipe deniqz 7 filij ei 7 vxoz 7 vxozes filioz primo
die mēf apul ingressus ē. Facto diluuiū cus dñs
oēm carne delcuit. Noe cū suis saluāt ē. Stetit
qz area sup altissimos mōtes armenie. Qui loc-
us effloz vocat. Et gressi deo grās egerūt. Et alta-
re factoz deo sacrificabant.

Doe signū federtis qđ to inter me et vos 7 ad
omne animā. Gen. ix.

Arcus pluuiatilis siue Iris licet dicatur hñe ser-
vel quatuor colores. tñ duos colores pncipa-
liter habet. q duo iudicia repñant. aquis diluuius
pteritū figurat ne ampl⁹ timeat. igneus futurū su-
diciū signat per ignem vt certitudinaliter expectet
Cū diluuiū Anno prima seculi etas terminata ē
ad Adā vsqz ad diluuiū inclusiue. Etas sēda ince-
pit q 7 ad abrahā natiuitatē vsqz pēdurat.

Noe vna cū filiis 7 vxore ac filiozū vxozib⁹ ex
archa egresso: pfectum altare edificatoz cūcū
pecozib⁹ volatilib⁹qz mudis bolocauit dño ob-
tulit. Et ei⁹ odorē suauitat⁹ odorat⁹ est dñs. Pro-
pter qđ eidem dñs benedixit ac filijs suis dicens.

Secunda etas mundi

Arctote et multiplicauit. Unde terra ad pro-
pria natura reuerfa. Hoc cepit vir agricole et
et cetera terram: et cetera animalia ad pasca
emissit. Quod (vt ait) ibi capax in coram ali-
ce mouent emissit: ibidem lambuscas come-
dit: mebrantia ē: et reliqua animalia com-
peter cepit. Hoc nos coperto: lambuscas vir-
tem agnouit. cōfessitque ipsam sanguine leonia
porci agnos et hyem addito inferuit: ar lam-
buscas in bonā vincta inserta: fructu fecit pfectus
et vindemiat cū. Et ad vltim nos vmo redūto
sacnficas fecit cōmuni magnū. Inebrians aut
ex illo statim tanq̃ agnus in fopore resolutus ē
nudatus in bonē iacob: vidensq̃ et hanc et
filius (videt p̃ d̃banan) p̃is verenda nudata
et vestigio videndū fr̃ibus nūciat et ostendit.
At hē et Japhet audientes: filiali pietate in
piem cōmōi pallus inposuerūt humis suis
retrosum incedētes: patris verenda oporere.
Eorū quippe facies versē erāt: nē. s. p̃is vincta
viderent. Qd̃ dū nos sensisset alijs quidē filijs
felicitate optauit. Chani vō p̃ter cognitiōem
sui nō quidem maledixit: s. eius pl̃. Hoc dō cū
vixisset post diluuiū recessit et q̃nq̃aginta an-
nis: qd̃ quidē tēpus felicitate egit: cum cōplectet
annos nonages q̃nq̃aginta mortuus ē. Por-
ter aut hē et Chani et Japhet at tēuicū filios:
aliosq̃ post diluuiū genuit filios et filias. vidit
q̃ et filijs filios: et ex filijs filijs ad multas vsq̃
generationes.

Monstrorum quoq̃ multa hominū gene-
ra post linguarū varietatē et eo facta va-
rijs in locis p̃ducta fuisse cōmemoran-
tur. Quis enī ipse nō sciet quas p̃tū similitudinē
vel diuersitate p̃ter et pulcritudinē vniuē-
si: etas monstruosos boves in mundū p̃ducere
voluit. Et q̃bus q̃dam dicant rep̃ri q̃ in media
fronte vni tantus b̃t oculū: qui monoculi ap-
pellantur. Alios statua cē cubitales: q̃s p̃gine
ex greci vocāt: qui p̃ annū octauū viuendo non
excedūt. Iij ppli plinio. vij. naturalis histore
testatē tenētes mōtana indie: vicina t̃i oceano
salubri celo semp̃ vernatē b̃t singulare bellū
p̃tra gr̃ces: teste homerō: boz mulieres Soli-
nus anno q̃nto parere dicit: et octauo senescere:
sani ē infidētes arietū caprarū corlis armatos
sagittis veris tpe vniuēro agmine ad mare de-
scendere et oua pullosq̃ carū altum cōsumere.
Casas eoz luto penitus et oīoz putationibus
cōstruit. Arctoteles ē capernis viuere p̃gineos
tradit. Item gētes alie sunt in q̃bus singuli sin-
gula cura in pedibus maximis b̃t nō flecten-
tes poplite: et t̃i mirabilis celebritas q̃s scro-
pedas vocant. Iij etas plinio vbi supra testatē
p̃ chini tempus in terra sup̃ni tacēs pedes
et ymbra p̃cūnt: vñ et mātiam nomē habēt.
Hos idem p̃linus in tērnis indic p̃ibus ha-
bitare dicit. Quosdam alios sine cruce habē-
tes oculos in humeris. Quosdam alios cyno-
cephalos quorū canina capita. Et alia diuersa
genera monstruosoz que in sequētibz patebūt.
Cum multi reperit hominū semis absq̃ vitato
cursu nature exorbitantes: qui tamen non ob-
mutendi in historeis duānt maxime longius

a mari regentes in q̃bus p̃giosa aliqua et in-
credibilia multa visum in band dubitamus.
Quis enī ethiopes atq̃ emercedere: aut
cui nō mirado ē cū p̃m in nouē venit. Quā
multa fieri nō possit q̃s facta sunt: iudicat
nature vō rez vis atq̃ maiestas obus nomē
sue fide caret: si q̃s mod p̃tes et: ac nō totā cōple-
ctat alio. Ideo ad auctores fides relegamus:
qd̃ nē sit fastidium grecos auiscant qui ma-
iore diligētia et veruore cura de h̃is scripserunt.
Fertur etiā satharū gentia ad septemone band
p̃cul ab ip̃o adlonis et ortu speciaz eius dicto
quē loci gēgēthron appellat: p̃d̃t animas
q̃s vt in folio sc̃m̃ pateb̃tino oculo in fronte
media insignes. Quibus assidue bellū ē circa
metalla cū g̃p̃ibus feraz volutari genere. m̃b̃
magie illustres herodor? et aristas peronchus
scribit: sup̃ alio aut antiochopagos scribit
q̃das ouale mag̃nū in motis regio ē vocat
ab armon. In q̃ siluestres viuūt bores aures
post crura pl̃nis carmic vlcotans passim cum
feris vagantes hos in alio nō spirat celo. Iam
q̃ ad finitimos reges nō parat. Itaq̃ ad alia
culis sc̃at. Paria india gēgētur alia indi-
cio sunt canes gr̃adiorez et ceteri. Arctotes q̃dam
tante p̃centat in aditur: vt sagittis sup̃ari ne-
unt. Hoc facit vbertas solt tēpēnes cē agnari
habūdātia. arides vō tate p̃centat: vt singula
intermodia alio in angustā tēmos interdū
mies ferat. In mōte cui nomē ē d̃d̃lo bores ē
aures planti octonos digitos i singul pedibz
b̃ntes auctoz ē d̃d̃galethones. In m̃t aut mō-
tibus gen? hominū capibz? caninis feraz pedibz
velat. p̃ voce latrātū edere vnguis armati vel
natu et acupio vclā. Et sc̃as scribit in q̃da gra-
te indie semis sc̃m̃ vita parere gentioz cōle-
stū canescere. Megalethones gēte inter nomā-
das indos nariū loco forania t̃m̃ b̃nt. ad cē-
tremos indie fines ab oriente circa fontē gangis
Altonoz gēte sine ore: corp̃e toto britañyelli
et frondū lanugine: balitu tantū vniētē et odo-
re quē ñr̃b? trahūt. Nullūq̃ illis abū nullūq̃
potū. Tantū radici florum ṽm̃os odorez
vestrū maloz q̃ secum potant longiore tēpore
ne d̃st̃ olfact. Et arctote paulo odore baud b̃t
sc̃nter examinari. Onescitibus quibus locis
indie ymbre nō sint corpa hominū cubitoz q̃n-
et b̃m̃oz palmoz c̃stere et viuere ānos. c̃x̃x̃. nec
senescere. s̃vt medio c̃no mori. Et sc̃as gētes et
ijs q̃ appellat p̃udore in p̃allibus sitam. ā-
nos ductos etuē et tūmētia cādido capillo q̃
senectute nigrescat. Arctote d̃c̃us i capio ma-
insula longissimas vñ sine vilo corp̃is langu-
re tradua. Foritaz ab india arab̃ sitū? d̃st̃
minat. Si nullū aliū abū nonere q̃ p̃stū quoz
vnguis ductores sole roccant. atq̃ na pane
et h̃s facit: vt refert d̃ marcb̃us. in affricē sol-
itudinibus hominū species obue s̃ub̃te sunt
momētoz: cuā c̃d̃r̃. Hec atq̃ r̃alia et hominū ge-
nē et ludibria sibi nobis m̃i acula: ingenioz
cit natura ad ceterēda eius poterūt sequētes
gentes inter prodigia ponere libuit.

O E hominib⁹ diuersarū formaz dicit Pli. li. viij. ca. ij. Et Aug. li. xvi. de ci. dei. ca. viij. Et Iſi-
dorus Etibi. li. xi. ca. ij. oia q̄ ſequitur in in-
dia. Cenocephali homines ſunt canina capita habē-
tes cū latratu loquūtur auſpicio viuūt. vt dicit Pli.
qui omnes veſcuntur pellibus animalū.

Croceles in India vñ oculū hñt in fronte ſup na-
ſum hñ ſolas ſerari carnes comedūt. Ideo agnoſci-
gite vocāt ſupra naſomonas conſineſq̄ illoz bo-
mines eſſe: vñ uſq̄ nature inter ſe vicibus coctiles.
Calliphanes tradit Erechſionē adixit ceteram mā-
nam ſa vñlem leuam muliebrem eſſe. quo hermo-
froditas appellamus.

ſerunt cern ab oriētis pte intima eſſe homines ſine
naribus: facie plana eq̄li totius corpis planicie. Ali-
os ſupiore labio orbas. alios ſine linguis ⁊ alijs co-
creta ora eſſe modico foramine calamus auenaz po-
tū hauriētes.

Item homines habentes labiū inferius. ita magnū
vt totam faciem contegant labio dormientes.

Item aliq̄ ſine linguis nutu loquētes ſine motu vt mo-
nach.

Annorbi in ſcithia aures tam magnas hñt. vt con-
tegant totum corpus.

Antabrite in ethiopia pñ ambulāt vt pecora. ⁊ ali-
qui viuūt p anuos. n. quē nullus ſupgreditur.

Barri homiſiones ſunt aduncis naribus cornua i
fontibus hñt ⁊ capraz pedibus ſimiles qualē in ſo-
litudine ſanctus Antonius abbas vidit.

In ethiopia occidentali ſunt vñpedes vño pede la-
tiſſimo tam veloces vt beſtias inſequantur.

In ſcithia Hypopedes ſunt humanā formaz eqnos
pedes habentes.

In africa familias quāſdā eſſaſemtrū Iſigonus ⁊
Aemphodorus tradūt quaz laudatōne intereāt p-
bata. areſcit arbores: emoriātur infantes. eſſe cuius-
dem generis in tribalis et illiſis adq̄at Iſogon⁹ q̄
viſu quocq̄ eſſaſemtrū iratus popue oculis: quod co-
rū m aliq̄ ſaalius ſentire puberes notabili⁹ eſſe q̄ pu-
pillas binas in oculis ſingulis habeant.

Item boies. v. cubitoz nūq̄ infirmi vſq̄ ad mortes
hñc oia ſcribūt Pli. Aug. Iſi. Preterea legiſt i geſſi
Alexand q̄ in india ſunt aliq̄ boies ſex man⁹ bñtes.

Item boies nud⁹ ⁊ piloli in flumine morātes.

Item boies manib⁹ ⁊ pedib⁹ ſex digitos habentes.

Item aporbant i aqs morātes medij boies ⁊ medij
caballi.

Item mulieres cū barbis vſq̄ ad pect⁹ ſ capite pla-
no ſine crinibus.

In ethiopia occidēali ſūt ethiopes. nñ. oculos hñtes

In Eriopia ſunt boies formoſi ⁊ collo grūno cū ro-
ſtris alialum homiq̄ effigies nō ſtriferas circa cre-
uitates gigni mñne mirū. Antica ad ſoumāda cor-
pora effigiesq̄ celandas mobilitate ignea.

Antipodes aut ee. i. boies a ſria pte terre vñ i ſol oriē
qñ occidit nob aduerſa pedib⁹ nñis calcare veſtigia
nulla rōe credēdū ē vt ait Aug. i. 6. de ci. dei. c. 9. In-
gēs nñ b pūg liaz pñaz vulgi opioes circūſundi ter-
re boies vñdūq̄ conuerſiq̄ iter ſe pedib⁹ ſtare et ciet
ſilem ee celi pñce. Et ſili mō ex qñq̄ pte mediā cal-
cari. Cur at n decidāt: mñt⁹ ⁊ ſili nos n decidere: nē
cñ repugnāt: ⁊ quo cadāt negāt vt poſſint cadere.

Itā ſic ignis ſedes nō ē niſi i lignib⁹: aqñ niſi i aqs.
ſpūs niſi in ſpū. Ita terre arentibus aqñ niſi in ſe
locus non eſt.

continet vnam partem nostre habitabilis. s. medietatem: alie vo pres. s. affrica et europa aliam medietates
sunt foris. Inter has autem partes ab oceano mare magnū progreditur. casq; intersecat: quapropter si
in duas partes orientis et occidentis orbem diuidas in vna erit asia in alia vo affrica et europa. Sic autem
diuiserunt post diluuiū filij Noe: inter quos Sem cum posteritate sua asiam. Japhet europam: cham affri-
cam possederunt. vt dicit glo. super Gen. x. et super libro Baralippo. primo. Idem dicit Crisostomus Jst
corus et Plinius.

Secunda eras mundi

DE provincia Asia. Asia ex nomine exoritur. unde uulgius est appellata. **A**si. q. apud antiquos imperium tenuit orientis. **H**abet ista pars promittas multas et regiones. **Q**uoniam Asia terrestris locus est in orientis partibus cuius vocabulum ex greco in latinum uertitur ortus. **H**abebat etiam dicitur qd. la terre delige interperatur. quod simul iustum resultrat ortus delicti. **E**st etiam omni genere ligni et arborum pomiferarum constum: habet etiam lignus uite in medio. **N**on ibi frigus nec effus: sed perpetua acris temperies. de eius medio fons promittens irrigat nemus totus. **H**ic uidetur aut in quatuor similitudine patet. **G**en. ij. huius loci post partum est aditus interclusus. **I**n Asia q. in asia. ab indo fluminate dicta est q. ex pre occidentali claudis. **H**ec a meridiano mari potest recta usque ad ortus solis: et septentrione usque ad montes caucasicum peruenit. **H**abet gentes multas et oppida. **I**nfulam quoque thespianam gentium et clepbantus referunt. **A**rsen et argine auro et argento secundas. **E**dem quoque arborum folijs nimis carentem. **H**abet et flumens gangem et indum et bypances illustrantes indos. **T**erra in die sanonij spiritus saluberrima. in annis bis inter fruges: vice byemis cerebasi panis. **S**ignit autem tincti coloris conebas. clepbantes iugiter. monocoron bestiam id est vnicornium. pistachium ancini. ebentum quoque lignum emaiomum piper et calami. **M**unt quoque ebur lapides preciosos. berillos. crisopassos. adamante. carbonculos. ligures. margaritas et vniones. **Q**bus nohilu feminat ardet ambicio. **I**bi etiam sunt montes aurei quos adire ppter dracones et gryphos et inimicos hominum mostra est impossibile. **S**olumus dicit. dum credita esse tertia pars terrarum. **I**ndia liber p. ingressus est yspore q. indus sbac p. omni mupbauit. **E**st et alie p. uic aut in asia: et reges videt. **A**rabia. **A**ssiria. **M**edia. **P**ersia. **M**edopotamia. **B**abilo nomine est in q. e. urbs babilon a q. nuncupata est urbs tam nobilis ut caldea et assiria et medopotamia in ei. nomen aliqui traserunt. **A**rabia p. uincia sic e. appellata. i. sacra. sic interpretata eo q. thuriferos hcat odores. **A**rra et **C**inamum ibi habet. **E**t ibi nascit feris. **I**pa ena d. **A**rabia. **E**t ibi in se plures p. uincias. **L**oma genti phoenicem et palestnam. cui. ps. e. **I**udea. absq. sarracenis et nabuchetis. **I**n phoenicia est thur. ad qua ysaas loquitur. **I**udea ex nomine iude appellata. i. eo q. reges ex illa in bu. huius ibi regni augent. **H**ec palestina regio q. pars chanaa dicta est a filio cha sine ex chananoe gentibus qbus et populus iudei dno pcedere possederunt. **I**n medio aut iudee ciuitas iherosolima. **T**erra eo anarum op. diues frugibus sculis aq. illustrata. balsam. opima. **S**amaritana regio et palestina in q. ciuitas p. uincialis ena d. **S**amaritana ubi coiter tenuerunt sedes regni reges isti. sicut in iherusalem reges iudee. **H**ec e. media inter p. uincia iudee et p. uincia galilee: similis et terra iudee in bonitate. **S**alica p. uincia etiam palestina. **E**t e. duplex. i. superior inferior. **P**entapolis regio est in cosmo arabie et palestine: quing. ciuitatum **E**odome. t.

celestri igne consumpturum. **M**abatha a filio ysmabel nominata facit inter iudeam et arabiam. **E**gyptus que prius dicitur effica: ab egypto danay fratre postea ibi regnante nomen accepta regio celi ymbribus infusa: et pluuiaura ignara. **N**ilus solus eam circumfluens irrigat: et inundatione sua secundat adeo copioset implere nec cessariis meracibus orbem terre. **S**ardis sicut et gorthia magorib. a filio **A**phet serf cognominata. **P**ircana dicta est a filia bircania: q. thibic subiacet. **A**lbautia a calore populi sic nominata eo q. albo cinne nascantur homines. **A**rimenia uocata est ab armeno isaronis thesalali conite. qui armeniam cepit. **H**yberia regio est asye prope pontum armenie. i. hac herbe amatur re vitis nascitur. **E**t apadocia urbs armenia no minauit hec est in capite **S**yne sita. **A**ssia minor ab oriente capadocia cingitur: ab alijs partibus mari araduatur. **E**t habet p. uincias istas bithyniam. frigia. galatia. libia. charax. panphiliam. ysauria. licia atque ciliciam. **S**ardania aut in p. uincia crodia a bytino regem principata e. ipsa et maior frigida. **T**ricomedia urbs est in ea ubi bandal fugiens uenit a basu amantia spirata. **A**lania a p. uincis gallozum gentibus a q. bus exiit occupata. **F**rigia dicta est a frigida europis filia. **B** et dardania a dardano iouis filio dicta est. huius regio troia est qua et suo nomine appellatur troya troiano rex. due autem sunt frigie maior et minor. **M**aior frigia summa habet. **M**inor eo ylium et lichaoiam. **P**anphilia cilicie sociatur. **Y**sauria ex situ loci dicitur cognominata. quia uindicta aperta aurum filitibus pateat. metropolis urbem scilicet amantia balder. **C**ilicia a filio quodam uomen traxit marem urbiu habet tarsum. **L**icia autem scio nominatur eo q. ab oriente sit iuxta cilicie. **I**bi est mos ille mirabilis chymera q. nocturnis effus igne exalat sicut in **P**ictia et ibi: et in alemania **S**yrickan.

Est tertia pars mundi q. dicitur **E**uropa. **E**uropa a ppe ab agenor regi libie filia nomen accepit: quia iupiter ab affrica raptam cretam accepit: et pte tertia orbis ab ea denominant. **I**ncipit a flumine **T**anais: et descendens ad occasum p. septentrionale oceanu usque ad fines hispanie: pars orientalis emendiana a ponto consurgens: tota marit conuigunt et in insulas cades sinis. **P**rima europe regio est **S**chithia inferior. q. a meotidis paludibus maris inter danubiu et oceanu septentrionale usque germania porrigit. q. terra p. barbaras gentes a q. b. inhabitatur generaliter barbara dicitur. **H**uius ps. pma alania: e. post hanc dacia ubi et gorthia: deinde germania ubi plurima pte **S**ue in incoluerunt. **G**ermania post **S**chithia inferior a danubio inter rheniu flumiu et oceanu conuigunt. **E**st tertia diues uini appellatione multis et immantibus. **A**lii et ppter fecunditate gentu totu populoz germania dicta e. mittit germanas **A**lfallum et **S**oucanum. ducebo sunt germanie superior: iuxta septentrionalen oceanu. inferior circa rheniu. **P**rouisae aut q. danubiu: a barbarico ad mediterraneu mare le diuidi sunt. prima

messia a messu pueri vocatur: ppter abundantiā.
 Post messia panonia post qz rethie frugibz
 ferat: qz exopti gallia belgica: deinde tracta: tra-
 cta tinas iaphet filii: nomē dedisse phibet. Alij
 sciencia incolap: tracta appellata dixerūt. Hinc
 ab oriente ostenduntur opposita ē: ab occasu ma-
 cedonia illi sbacat. cuius regione olim diuina
 rō gentiū ppli mēst: geribz: farnate sathe: et alie
 nationes incoluerūt. Hec a greco rege dicta ē
 qz citra illā regione incoluit. Hinc aut pulice
 grece plures ē: qz pzia ē ab occidente dalmacia
 deinde epur: inde elladas: inde thesalia. Ide ma-
 cedonia: inde achaya: r due i mari creta r cicla-
 des. Illinc aut generalit ois greca r dalmacia
 a telum maria illi: pulice citate dicta est.
 Epur a purto acbillis filio dicitur: ps chaona
 ē: q an mollosa ē: puera mollosa filio piri: que
 de andromacha dicit. Et lades dicta ē a rege el-
 lena deuchalonia r piri filio: a q pā: greci el-
 lenes nūcupati sunt. Hā ē a tibia ipsa est vera
 greca. ybi sunt archia: citras inf liaz r pboz
 nuntz qz nūbi aut greca clarus atqz nobiliss.
 Et lades aut due sunt pulice. s. Doena sic di-
 cta a boue ibi thebe pfurcas sunt: in q olim aut
 lia bella teroniarū ybi nū sunt apollo r hercu-
 les: maior ille theban: r peloponē. scda ps ellad-
 dia a pelope rege ante vōta ē. Et lalia a the-
 salo rege dicta ē. mīsa sunt i thesalia flūia r op-
 pida: iter qz pēpūa ē thesalicia ibi ē r mōs pnia
 sus qndā appellat dicit. In thesalia qz et pnia
 sunt acbillis pmi solidi aut facit sunt: domāto
 rū qz ege vīus pmiū inē ē. Et lacedolia a ma-
 cedo qz sunt deuchaliois nepos mīn: nomē accē-
 pti. Postqz ibi accepit pparū qz pī: emarbia
 dicebat: qz pfimus ē a septentrione emathie patria
 alexandri magni regio venit auctis r argētis
 optia. Mos olimpi: f ca ē ita alr vt f caxie et
 nec vēr nec nubes sentiat. Et lada ab achao re-
 ge r verbis r pulice appellata ē. Hec pene lila ē
 bui: caput ē corithus grece dec: archadia finē ē
 achae ipsa ē r siccaonia a sitione fge a q r regni
 siccomoz ē dēu. bs abethon lapide qz sel accellus
 nūqz exiunt. Panonia ab alpio: appenninus
 dicta ē: qz ab yralia seceruit regio fort et solo
 lea. Hysina hysier flumē vōuit qz terra illā flū
 it. Hpe ē danubius: bs at a septentrione pānomi.
 Halia olim a grec pplis occupata mag greca
 nūcupata ē. deide a regi noie saturnia mor r la-
 tiū dicta: eo qz saturni a iove sedibz suis pulsus
 ibi latuerit. Postremo ab yralo sciloz rege ibi
 regnate nūcupata ē. terra oibz rebz pulcerra r
 scrrit: p abulibz batre gūstima bz lac venatū. ali
 nū atz lucerna. flumio eridantū: tiberiū r tepē
 res fontb baras. Hysit gentis fencū: r cora-
 liū r ligurū boani qz hpe. yralia aut r bispa-
 nia iteaco hēspere dicte sunt. eo qz grea hēspo
 stella nūgete: r in yralia ē i bispaniā qz hac rōe
 dūscunt. Aut hēspia solā dūē r significas yra-
 li: aut addus yralia r signas bispaniā qz loci
 demio ē fūe. Tuscia ps ē yralie. Ambria vō
 ps pulice. ymbria vō dca vt bistorie narrat: eo
 qz tpe adde dadis ymbribz supfuerit. Et d fū-
 gēs appenninus flūa mōi in pte yralie iuxta meri-
 diē. Et rina ps nob incognita dca eo qz ei fines rēte
 bāt vīqz ad ripā nberj. Rome oim fines vntū

nberis ripā tenebāt. Hinc tuscia Tuscia aut a
 fregina sacrisqz i tūri dca ē: alie ē a mīnupia
 dicitur ē mētā. Apulia ē ybi bndūfū qz tho-
 li scanti dyomedem dūe pddert. Et spania p-
 unicia yralie bs teneas byenie ol citate pūales
 Et sol ibi mīns: gta tēpentes: aer pur r bland.
 Gallia dca ē a cadore ppli: gala d grece lanie
 lac dī. Adres aut r rigor celi ab ea pte sol ardo-
 re excludit: qz sit vt cadore ppli si coleret. hāc ab
 oriente alpiū iuga mēst: ab occasu oceanus scū-
 dit a meridie prupa pvenit: a septentrione rheni
 flūia ars germania: aut mīnū belgica finis aq
 tania est. Regio est gleba yberi apbulosa ad
 vīsum aīantū apta: flumibz qz r fontb irrigua
 pfusa duobz magnis rhenō r rhodano flūibus
 Belgia it citas ē gallic a q belgica pūcia dca
 ē. Hālpma qz atra alpēs r hālpma r vīr al
 pes. Reta qz iuxta rheni. Aquania r ab obli-
 quis aqz liguras flumis est appellata. Hispania
 pus ab ybero anne biberia nūcupata ē: postea
 ab hispāo hispāia ybera. Hā ē r hēspena ab hē-
 spero stella occidēti dca. Hā ē it iter gallia r
 affrica: a septentrione pircenis montb: danti: a re-
 ligis pūbz vndiqz mari delata. Salubritate celi
 equis olim frugū genibz: scanda gēnūz metal-
 lorūqz ditissima: iter flūit eas flūia mag beth
 mīnē: yberi r tag: bz pulcas fci: Tarracoen
 sem: Carthagineis. Iustitana. Balatiz. Betti
 canū r trāsfreta r regione affricę tangitana. Due
 sunt aut hispanie: anterior r posterior.

Et affrica alia pte tercia mīdi affricę as-
 notat: qz dicitur eximū qz affricā eo qz sit
 apta celo vī soli r sine horroz frigoris.
 Alij affricā dicunt appellari ab vno ex posteris
 abrahę de cethura natio qz dicit: ē aster. inepit at
 a simbz: egypti pgees iuxta meridiē p ethiopian
 vīqz ad abāntē mōre: a septentrionē pte mari
 mediterraneo claudat: pūcia bz pūciaas libia
 arevēs. Hēba apolim. Bisantū. carthagine.
 Hūmāiā. Hāntitana. tangitana. Et circa sol
 ardore ethiopia. Libia arevēs i pte affricę pti-
 ma ē a arene vrbē metropolū. qz ē i simbz nū-
 cupata. Hēba pol dca ē a v. citantū ibi emīns
 magnis. iter qz sunt pabolomada r beruic sic
 denalate a fca: suis. Hēbaula ps affricę medi
 terrance. Hāntitana dī a mīno qz nomē est
 grecū: latic fontis nūqz. Hā a nigredie ppli bi-
 tantū dca est. Tangitana a tangi metropolitana
 illi: pūciae citate dca ē. Hec regio gignit feras.
 symas. dracoēs. struōes. r ois dephabes nūc
 sola iudia hos pūnt. Hāntitana ob oppido
 dca garrania ibi erūt. Ibi ē fōs qz frigit calore
 diei: r calet frigorē nocti. Ethioptia dca ē a ca-
 lore pploz qz sol vicinias torret. Et ibi mges
 est. Hā qd dī ibi ē sū menditauo carde ēplūm
 mas bz gētes dīso vīsta. r mōstruū spē horri-
 biles fencū r spenū mīlitudine referta. Ibi ri-
 nocerata bestia r camelopard. basilisc draco-
 nes igētes ex hē crebro gēne erūt: bz lacia
 r enlopfos ibi inuentū. Et ciamonū colligē
 Due sunt ethiopic. vna circa oīz sol altera et
 ca occasus i mīnūtia. Extra mēs ptes oibz qz
 ēa ē ps trāscocanū iterio: i meridiē qz sol ardo-
 ribz nob incognita ē: i cū simbz anipodes sa-
 bulose habitare dicuntur.

Secūda etas mundi

Sem prim' fili' noe nat' ē anno p̄is sui. i. mūdi 40 fm. lxx. interp. 2244. fm hec. 4. 658. ē an xpi natiuitate. 2937. anm̄ vite ei' fuisse. 600. Iste sem b̄cno post diluuiū genuit arphaxat' 7 fert' fuisse melchisedech q' fm' post diluuiū p̄didit salē vrbē ipa ē b̄c̄l'm' 7 ab eo cēsedēt' generatōes. 27. Proximi aut' sem. v. filios ē qbus dñq' singulares p̄dicere gētes.

Sem. i. fi. noe p̄la vroz. ei'

Cui' p̄mogenit' Elam a q' Elamite p' fidiis principes. Sem aut' anno cēl' mo vite genuit Arphaxat' 7 alios fili' os 7 filias 7 mortuus est.

Iste affir. 2. fili' sem a q' affirion' pullulauit impū. qz nolebat rebel lare 7 cū in edificatōe tur' babel. cū nebroth: tō fugit de terra semnaar. ad alia regione longinq' p̄us nō bitatam q' ex ei' noie vocat' affiria. 7 edificauit ciuitatē q' postea vocata est ninue. que fuit metropolis totius regni affirioz.

Iste p̄p̄s sp̄ crudelitāt' infamā hūit. Arphaxat. 3. fili' sem nar' ē anno mūdi fm hec. 1695. fm interp. lxx. 2279. Vixit aut' ānis. 338. 7 mort' ē. Ab isto Arphaxat' emicere chal dei a qbus 7c. aldea regio appellata ē

Deci n' asie p̄bus ē. Erabie cōtērmā longe plana 7 fontū indigua in q' babilon fuit magna.

Ram q̄rtus fili' sem. b̄c̄l'm' b̄c̄l'm' filios 7 ab eo p̄ gēti fuit firi q̄zū metropol' dā malē in hebreo syna dī aram. Prim' fi. arā fuit bus traconi idis regiōis: q' ē iter palestīnā 7 celestīne. i. ea ē busterre iudee p̄ mīa er q' iob p̄ba oziū b̄c̄l'm'

Noe cū plantasset vineā bibēscz de vīno inebriat' nudat' iacuit in tabernaculo. vidēscz dñm verēdas p̄is ampucauit duobus frīb' suis: q' imposito pallio humens operuerit p̄is verēdas: auersisq' oculis vīnū ei' n' vidēit. Noe igit' volēs maledicere chā quē de' b̄ndixit maledixit chā anan filio chā p̄ dñi one chā p̄is eius: de his in superioribus fuit mēno.

Secunda etas mundi

Sale qui t cayman dicitur. n. sane intel-
ligendo ut infra vbi thare filius
nat^{us} est anno p^{ri}is sui. xxy. copleto. An.
xi. adudi vo. 2379. hic civitatem salem primo edu-
ficavit imponens ei nomen suum. que postea hietu-
saalem est appellata. vixit autem annis. 433. ab isto
Sarmate qui t vndi prodiere qui p^{ri}mus indiam
incoluit.

Augustinus. xvi. de ciuit. dei dicit. Post be-
nedictionem filiorum thoe vsq^{ue} ad abrahā
nulla sit metio aliquor^{um} iustor^{um}. nec eos ta-
mē desuisse credendum. s^{ed} si omnes comemoraren-
tur nimis longū fieret et esset hec magis bystori-
ca diligentia q^{uam} p^{ro}phetica p^{ro}videntia.

Heber filius sale nat^{us} est anno p^{ri}is sui. 30.
Gen. xi. mundi vo. 2309. dieb^{us} q^{uibus} vi-
xit. 467. anni fuere. Ab isto heber hebrei
iudei nominati sunt. nam in domo et familia illi
in diuisione linguarum sola hebrei lingua rema-
nissē d^{icitur} que etiam ante diuisionem linguarum
non dicebatur hebrei: s^{ed} humana simpliciter
quia omnes homines a mundi principio vti-
bantur. addit tamen Augustinus q^{uod} p^{ri}mo opi-
nionem quorūdam hebrei dicitur ab abrahā
bani cuius optimus est burgensis. Math.
xvi. vbi vult q^{uod} hebrei dicuntur ab heber de
nominatione p^{ro}p^{ri}ij nominis. s^{ed} ab abrahā d^{icitur}
eo quia abrahā veniens de Mesopotamia
venit per flumē ideo dicebatur hebreus id ē

transflumalis ideo omnes eius posteri. ac sequen-
tes fidem eius dicebantur hebrei: sicut illi qui ve-
nunt de vltimontanis vltimontani dicit^{ur}. Po-
tet igitur vtriusq^{ue} assercionem bene valere.

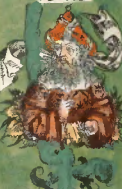
Eter Jectan filius heber habuit. xvi. fili-
os qui omnes fecerunt generationes p^{ri}mo
capales. Sed populi s^{ed} ieronimi non
sunt nois noti vel p^{ro}pter longanquitatem terrar^{um}.
vel p^{ro}pter mutationes populorū et nominū. vel
constriti gueris alijs causis. Et istorū habitatio
massa per gentibus vsq^{ue} Sephar montem orient-
talem.

Eter phaleg nat^{us} est anno mundi. 2643.
vixit annis. 239. Iste fuit filius heber si-
dictus. quia in diebus eius facta fuit cō-
fusio linguarum. quasi ipse diuisus sit ab alijs. q^{uod}
in domo sua mansit lingua pristina. quia in ea cō-
spiratione nō fuit. Unde s^{ed} Augustinum in hoc
nō paruū iusticie vestigiū apparuit q^{uod} ista dom^{us}
libera fuit ab hac pena. quasi nō fuerit participes
in culpa. Et nota s^{ed} eūdem: q^{uod} numerus lingua-
rum fuit s^{ed} numerum generationis. s. 72. Quia
autem est numerus gēturū multo amplius q^{uam} lin-
guarum: nam in vna lingua plurimas gentes no-
uimus.

Eu vel Ragau filius phaleg natus ē an-
no mūdi. 2775. anni vite eius fuere. 302.
Cuius tempe templa multa p^{ri}mi costru-
ta fuisse referunt^{ur}. Et quidam gēturū p^{ri}ncipes ad-
rari ceperūt. Scythar^{um} quoq^{ue} regnū d^{icitur} exortum.

Linea Christi

Bale

He ber

Pha leg

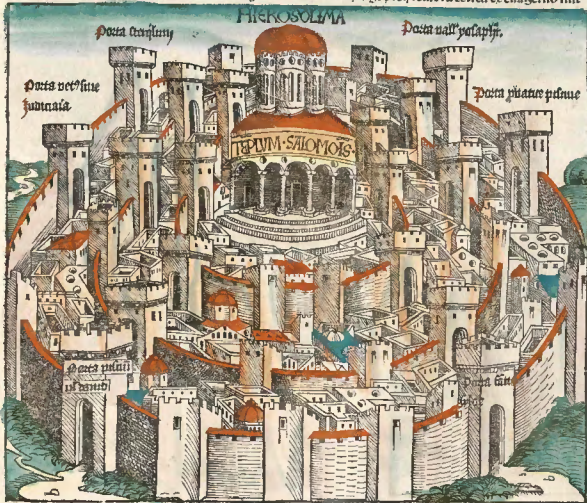

reuel ragau

Hierosolima nomen vrbis in palestina me-
tropolis iudeorum: pri^{us} Jeb^{us}, postea sale.
Secundo hierosolima. vñio belia dicta. Cu-
ius vrbis prius^{us} ad nos fuit: vt Joseph^{us} testat^{ur}.
Canaan q^{ui} n^{on} appellat^{ur} erat rex. Et b^{ea} q^{ui} mel-
chisedech sacerdos dei altissimi dicebatur. Qui
cū ibide^m p^{ro}ph^{et}am edificasset illud Solimā appella-
uit. solimū fuerit p^{ro}p^{ri}et^{as} iuxta hāc q^{ui} bonat^{as} p^{ro}p^{ri}-
gnatissim^{us} fuit: et a bellitrophore tenet^{ur} dicit^{ur}. et
in mōtib^{us} bitasse. Et con^{tra} d^{icitur} tacit^{us} cū te iudeor^{um}
origine op^{er}ione narrat^{ur}. Alij clara iudeor^{um} mi-
ta solimos carmib^{us} q^{ui} ciuitas cananee
tam vrbē hierosolimā noie suo fecisse. vñ Iune-
nals interpres legū solimaz. q^{ui} ciuitas cananee
genis vñq^{ue} ad t^{er}ra dāuid regis bitato fuit. Nec to-
tū iudeorū p^{ro}p^{ri}et^{as} eos cananeos seu iebuseos
expellere potuit. Dauid iebuseis expulsis cū ci-
uitatem reddidisset cū hierosolimā. i. munitissi-
mā incipiant. Ihu^s vrb^{is} situs et munitio petro-
fa erat. et triplica muro cingebatur. q^{ui} vt Strabo
ait inter^{us} aq^{ue} abundans ext^{ra} vo oino siccam
fossam hēbat i lapide c^{ir}cūm. xi. pedū pfundis-
tate. latitudo vñ. cc. l. Et lapide aut exco^{lo} educta
erant celeberrimū tēplū mēia. De hierosolima
lōge clarissima vrbium oriētis sup^{er} duos colles
erat p^{ro}diata it^{er}uallo discretos i quā dom^{us} creber^{is}
runc desinebat. Collū alter q^{ui} sup^{er}ior etas exco^{lo}-
sior et i^{er}u^{er}itate directior castellū dauid diceba^{tur}
tur. Alter q^{ui} i^{er}u^{er}itate sustinet citates vñduq^{ue} decli-
uis et vall^{is} i medio ad syloā p^{ro}p^{ri}et^{as} ita fore q^{ui} dūc^{it}
et vocabat^{ur}. firmis^{us} sine ar^{te} d^{icitur} salomōis aliorūq^{ue} i

terra regū opa ornata fuit. agrippa eē p^{ro}es citat^{is}
addiderat et cinxerat. Exuberans eē miltitudine
paulatim extra mēia sp^{er}ebat. Nostra ē p^{ro} ad di-
ta noua citas. Omne aut citat^{is} i giro sp^{er}atū. xxx. i
trib^{us} stadys sinebat^{ur}. Et si i toto admirabit^{ur} ter-
cus mur^{us} admirabilior ob ext^{ra}ditūz tur^{is} q^{ui} ad
scptiētiōe occidēteq^{ue} surgebat i agulo. de q^{ui} so-
le orto arabia p^{ro}p^{ri}et^{as} poterat i mare vñq^{ue} ad si-
nes hebreorū. Et iuxta cū tur^{is} vñp^{ro}io: et due q^{ui}s
herodes i atq^{ue} mūro edificauerat. Admirabit^{ur} fuit
lapidū magnitudo et loco marmore cāidō ita
adnan vt singl^{is} turres singl^{is} fax videret^{ur}. his
i septētiō ali p^{ro}te aila f^{er}ia p^{ro}st^{it}utissima p^{ro}uigeba-
tur. Mūro alto cineta ac uarietate forozū ornata
Abte teniq^{ue} pot^{er}et p^{ro} cūm flexu colūneq^{ue} i sin-
gulis: q^{ui} iter eas sū duo parebat sp^{er}atū vbi erat
vñdānta cū cisternis eneis. q^{ui} ad effundebat^{ur}.
Pudet dicere b^{ea} f^{er}ia q^{ui} fuerat cū flāma ab it^{er}sti-
nis i^{er}u^{er}itōib^{us} oia p^{ro}sump^{er}it. De exco^{lo} m^u b^{ea}
regie vrb^{is} it^{er}u^{er} parebit^{ur}: vrbē aut fac^{er}as reddidit
mors xpi. Plāq^{ue} f^{er}ia i eo loco videre possunt
Amnē. s. q^{ui} lot^{us} ē xps. Tēplū seu tēplū ruinat^{us} i q^{ui}
docuit. locū vbi cū fūma buluitate passus ē corp^{us}
vt nos al^{ia} passionib^{us} libaret. sepulc^{us} vbi factū
mū ill^{is} corp^{us} s^{er}uauit. Et vñ ascēdit i celū. q^{ui} ad
iudiciū fuerit^{ur} credet^{ur}. vbi vñ et flūctib^{us} ip^{er}atū
vbi tēq^{ue} elegit i^{er}u^{er}at^{us} atq^{ue} i^{er}u^{er}at^{us} p^{ro}scatōres. q^{ui}
rū banis et r^uentib^{us} p^{ro}scatōres ip^{er}atōres et f^{er}ies ge-
nus. vbi cecos illūināuit. lep^{er}osos mūdāuit. pa-
raliticos erexit. mortuos suscitauit. Multaq^{ue} et
alia q^{ui} lōge p^{ro}seq^{ue} reditōū eēt. cū et cūaq^{ue}. nō fuit

Secunda etas mundi

Eti tres principes *Iectan*. f. *Nemibroch* & *Euphena* cum suis populis homines aduersum diluuii iterum posse mundare conuerunt in campis fennari: dicentes adinuicem. *Euficemus* turrimus autem alitudo pingat usque ad celum etc. *Ben. xi.* Deus autem videns quod non cessarent a stulto suo consilio confudit eos linguas: et ita factum est ut per totum mundum dispergerentur.

Tantum regni *Nemibroth* fuit babilon qui post confusio nem linguarum *Asas* adiit. regno relicto filio suo *be lo.* *Augustinus* vero dicit cum inde fugatus: et quod filij *Asur* regnum illud obtinuerunt usque ad annos. 1305.

Ete *Beus* dicitur regnasse in obscuro quod parum hominum habuit. Et primus fuit quere error populi deus putant. *Qui* diuerse gentes diuersimode eum appellant. f. *bell baal*, *baalim* & *cephogor* & *bekebul*.

Notandum plura regna. primo *Saturu* quod licet sit vetustissimum. tamen interpretum capitula regna non computantur. Unde *propter* illius rudem regem illa barbarica est appellata magna valde. quia montibus paludibus incipies inter danubium & oceanum septemnonalem usque ad germaniam posuimus. Et est prima pars europae gothis vngari & dani sunt de his. Secundum regnum *massitageraz*. Tercium *sichionoz* de quo variorum velut antiquo tempore exoritur peruenit ad arabem: deinde ad latinos. Quartum *egiptoz* de quibus in sequenti folio.

Sed *Angu.* Inter cetera regna duo sunt clariora *assirioz* & *romanoz* temporibus & locis ordinata & distincta. Illud primus in oriente aliud in occidentem surrexit. atque in fine illius mundi huius fuit. Secundus igitur *assirioz* et primus monarcha fuit *Ninus* qui libidine dominandi vicinis suis bellum inuoluit. quos propter bellandi impetum cito subegit. Porro *assiam* facile obtinuit. Et sic factus est primus orientis monarcha. hic ciuitate magna *Timmen*. quam *assur* edificauerat amplauit. Et ex nomine suo appellauit *Timmen*. hic primus fuit inuentor idolatrie ex eo quod patris suo bello mortuo ymaginem in leuamentis coloris sui fecit. concedens omnibus rebus qui ad eas confugerant securitatem. & sic adorari cepit. Cum exemplo & alij huiusmodi ymagines fecerunt mortuis. quas demones intrantes dantes responsa. diuites obtulerunt bonorum. huius tandem ydolum *Daniel* propheta cum in babiloniam captiuus adductus fuisset cum eius templo subuerit.

Iectan fra *Nemibroth* *Euphena* ter phaleg princeps nate *Ia* de *seu* & *Cham* pbr

regum assirioz.

De Turri Babil vel Babilonie:

Nembioribz gigas manu fortissimus. Noe paxo suo vita funco libidine bñandis succēsus apud babilonios imperium vsurpauit. Cuius regni pñcipiu in campo Pennaar incipit. in quo cōuentio nem habuit vir audacissimus & eloquentissim⁹ vt homines a rei timore reuocaret eis pñsuat vt la res facerent & igni coquerent & turrim edificarent ex celsam. Cu⁹ cacumen vsq; ad cūm pertingeret tan⁹ q; ascensuri per eam in celum. Quam cum edificaret magna cor⁹ superbia se cōtra deum engentes. Edificā tum reuerentiam dñs hac sola animaduersione pñssit. vt gentes due & septuaginta q; ibi cōuenerant. & de scendatant ex tribus filiis Noe quibus vna erat lingua totidem linguarū confusione stupidit. vt alter alicuius vocem non intelligeret. Illa conspiratio sic dissoluta est: vt super omnem terre faciem spargerent. In quo loco aut̃ hec turris Babel stetit paucis notum est. vt super omnem terre faciem spargerent. Ibi chaldcorū ppe Eusfratē Baldach vocatam. Ibi incolē aut̃ non longe ab vrbe videti magnā cōgeriem lapidum & cūstationem. Et ppter rupes & animalia venenosa nō patere accessum. eam ibi fuisse opinantur. Et ab hac singula ad eorum ciuitatem & babilonia traducta. Turris autem altitudo 360. dīctū. passū a Bēda fertur habuisse. paulatim alioribz in angustijs coartata describitur et vocatū ē nomen Babil. i. confusio. Cum ibi sint labij vniuersē terre. Et dñs super faciem cūctarū regionū eos dispersit.

Regnum Scytharū in regione septentrionali Inuitū sumpsit. Ibi pñmū regnauit Thanaus. a quo & thanais fluius: ingeniu cognitus fama nomen accepit. Qui in paludent desunt. Et eodem. quē- g. Thualen appellant Singulus in quarto Georg. Hec itaq; regio ab ipso thanais diuiditur flui- uio. & vna pars remanet in europa. Altera in asia protēditur. Que aut̃ est in europa ad Traciam termina- tur: & pauca gigētū animalia: & a flumine remanet illela. Que vō in asia ad orientem ver⁹ gens: diuersas cō- tinet gentes de quaz moribus dixit iustinus in primo Epubo. Cōmuniter aut̃ omnes Scythice gētes eq; rantes deserunt arcus. Qui nō ex aratro: s; ex feris quas venant vicant. Regnū hoc quāq; vniuersū sit: quia barba est. Inter quatuor regna principalia non cōputatur. Nulli tamē hoim Scythica gens vni- q; cessit: imo & dardū persarū regem fugauit. Lyrum occidit. Sipbiriū nam alexandri magni ducem dele- uit. Alcom egyp̃ior regem eam omni exercitu & belli apparatu repulit atq; fugauit. Asiam ter bello sube- git: & per annos multos sibi vniuersalem fecit. Ex scythijs autem multi exierūt: qui res magnas gesserunt & quibus amafones primo clarissime mulieres: quē i bellis dara gessere facinorā. Bactrianā & parthi ab eis descendunt. Simila etiam magnus & alij sui qui pannoniā subegit: & aquileyam euerūt: ac in germaniā multas edidit vastitates a b illis descendit. Zelozbes humorū rex qui contra Iustinaunū imperatorē in- surrexit ex scythia originem duxit. In gari Catholani Gothigvniuersi ex scythijs emerere. Vni quoz ac Tura ex scythia p̃dicunt. Ea quippe natio ex mago Noe nepote oriū b abuit. Barbara enī gens est. Que nec iustum aliquid tenet nec rectum: serpentes & ydola colit: multis inuolutis libidinibus.

Regnum Assyriorū in orientis plaga Anno vite Daruch. xro. (Eusebio referente) Inuitū sumpsit. Quidem regnum p̃ce ceteris omnibus insignis fuit. Cum per annos. 1302. a primo rege belo Nē d̃zoi b̃d̃zoy ad Bardan apallū vltimū: sub regibus triginta septem potestatum fuerit. Assyria aut̃ asie regio fuit: que ad orientē fluiui Euphrate ab occidentē nostro mari & egip̃io terminat. A septentrione vō habet Armeniam & Capadociam a meridie autem Sinū Arabicū habet. Et hec est Syria.

Regnum Amasonum feminarum tempore Ragau inter Scithas et Albanos sumpsisse ortu ferat. Hec certe femine Scithice fuerunt iuxta flumini Thanaum primum inhabitantes. Deinde ad loca iuxta thermodonti flumini reuenerunt. Qui ideo ab aliquibus Amosontus vocatus est. Inde ulterius procedentes magnam Asie partem subegerunt. Fuerunt autem his prime regine belligere Maribesia et lampedonia. que se a Marte genitas perhibebant. Que ex Europa procedentes magnam Asie partem subegerunt. ubi Ephesum et Smyrniam atque alias plerasque ciuitates condiderunt. Nec eis cum viuis res erat: nisi veris tempore cum quibus vulgo delectari consueuerant quousque grauidas se sentiret. A quibus si mares nasci pingerent: enecabantur. Sim feminas apuratis iuuistisque dexterioribus manibus bellica erant officia. Unde et amasones dicte sunt. Ab a quod est sine: et mama: quasi sine mama. has expugnauit beracles et bellorepdon filius Olani rex Corinthi. de his vide Iustinum in primo Epitolo. libro. et dionysium Siculum.

Regnum Egiptiorum tempore Ragau initum sumpsisse constat. In quo teste Eusebio primu regnauit Sozoz. quod quidem crebris et diuersis alterationis seu tumultibus mutatum fuisse legitur. de quo etiam persepe in sacris codicibus habetur mentio. Durantibusque ad augustum. ea quippe Egiptus a thesray filio elham habitari primu cepta est. Regio siquidem africana. quocumque nonnullis placent ab egipto Denay fratre id nomen postea adeptus est. Et ut Plinius in quinto naturalis historie seruit. Ab oriente rubro mari Asiniceque coniungitur. Ab occasu Cyrenen et Apbnericidum habet. Et a mendicis que in Egiptiopia protenditur. A septentrione vero Egiptum mare habet. Et cum in ea raro aurumque pluat. Nil inundatione secundatur ut in descriptione nili superius possumus est.

Regnum Syriacorum in Achata septuagesimo quarto vite Machor initu sumpsisse Eusebius refert. ubi primus regnauit Eglacus: a quo Eglaca vocata est. Que postea conaate Achata dicta fuit. Quis maxime clarum oppidum cornibus fuit. Porro regio becor testatur. Plinius in quarto naturalis historie referentissima est oluentis. Que etiam lichadonia vocata fuit. De huiusmodi regio Augustinus. xxiij. de ciuitate dei dicit. Syriacorum regnum admodum paruum erat. de quo etiam Barro velut antiquo tempore exortus: multa locutus est. Peruenit autem aliquando ad Arbenenses. deinde ad latinos. postmodu ad Romanos denique ad Turcos. hoc quippe regnum durauit usque ad Belu sacerdotum tempora sub regibus quingentis viginti. Et duobus et sexaginta supra octingentos annos. post quos sacres vires carni constituti sunt.

De insulis in generali. Capi.

In insule dicte sunt eo qd in solo .i. mari sitae sunt. Et his nonnullae et maxime ponetiae sunt. **B**ritania oceanici insula interflua mari toto orbe diffusa. vocabulo sue gentis cognominata est. Hec aduersa galliarum parte ad speciem hispanie sita est. Circuitus eius quadragesies septuaginta quingentis passuum. multa et magni flumina in ea fontes calidi et metallici copiosa larga et varia. gargaris lapides et margaritae plurime ibi sunt. Hec etiam diebus communis anglicae. **Z**ebanathos insula oceanici freti gallico a britania est vario termino separata. **N**ioce ultima insula oceanici. Etilos indie insula est finis solium. Hec fert palmas oleum et vineas. hec omnes terras hoc solo iuraculo vincit quocumque arbor in ea et nunquam ex solo ibi mons caucasicus qui maximam orbis partem perpetuis nubes penetrat: arbores pipenis ibi ad infinitudinem inueniunt. **E**thiadas insule oceanici. intra britaniam posite numero. xxiij. quarum .x. deserte sunt et .xiiij. coluntur. **S**ecunda eadem et hierna prima britanica insula spacio terrarum angustior sed situ secundior. Hec ab africa in boreas porrigitur: allic nulla angustia. nulla apertis. autis rara. **B**adris insula in fine bethie provincie sita. quod dimittit Europam ab africa in qua bereulis coluntur sunt. **F**ormatae insule hoc vocabulo significant omnia ferte bona: quasi felices et beatitatem fructibus ubere unde et gentibus error et seculum carmina poterant propter solos secunditatem cum paradisi sum putarent. **D**arum prima dicitur membrorum: secunda iuniorum: tertia caparia. quarta theodora: alia viuarum. hec sitae sunt in oceano contra leuani manum. **B**ogondos insule sunt oceanici. **S**ic Ephyridus insule erit et argente. **L**aprobana hec oes insule oceanici. **S**unt et alie insule que ab hesperio usque ad gades in mari in agro sunt constitutae. **E**t primo cyprius insula a cyprio que est in ea nomen accepit: ipsa est et paphos veneti consecrata famosa quondam diuitijs maxime eris. **I**bi enim prima mentio huius metalli fuit et usus. **C**etera insulae graecae pars est ingens contra peloponensem: ibi ab aethiis est inuicta et inuictus. **F**uit autem quondam centum urbibus nobilibus: unde et centopolis dicta est. **P**rima remis et saginis claruit. **P**rima litteris iura sunt equitibus turmas prima vocant. studium musicum spondes et dactylis in ea ceptum est. **L**apris copiosa: ceruis ager. lipos vulpes et alia serena notia nuscis gignit: serpentes nullus: nulla nocua et si inueniatur flammis innoxia: larga est vinibus et arboribus: diptamus herba ibi nascit. phalangos venenatos gignit. **A**bidos insula est europa super helliponum posita. **T**heos insula est adiacens provinciae abice in qua ypoetes medicus natus est. Et ut varro testis est prima arte ianicesij ornamentum seminat claruit. **C**icladides insule graeci quidam autumnant dicunt: eo quod si spacio longioribus a deo pascunt in orbem tamen circa delon sitae sunt. Nam orbem adion graeci dicunt. **Q**uidam vero non quod in orbem distat: sed propter scopulorum qui circa eas sunt

dictas cicladides putant. **H**ec in hesperio inter egeum et moleum mare constitutae. **A**rcadum autem eas pelago nuntio. **S**unt autem omnes numero quinquaginta tres: metropolis earum rhodus. **D**elos est insula in medio cicladum sita: et dicta delos fertur: quia post deluuium octidie tempore notatur cum orbem multis mensibus nix continuam inuibrasset ante omnes terras radios solis illuminata: sortibus: ex ea nomen quod prima visus manifestata fuisse. **N**am delon graeci manifestum dicunt. **I**psa est et origia ubi primi visus sunt coturnices aues quas graeci origines vocant. **I**n hac insula larona enixa est apolline et dyana. **D**elos autem et quitas dicitur et insula. **R**hodus prima cicladum est. **C**arpaeos est vna alia ex cicladibus. **L**iberea alia est ex cicladibus ubi est ortus venus. **T**haria est alia. **E**byon insula Syria lingua appellatur: eo quod ibi multae gignuntur. **D**ano insula est in mari egeo: ubi nata est iuno et quae fuit sibilla famam et pitagoras famam: a quo philosophiae nomen inuenit. **I**n hac insula primo vasa sicilia repta dicunt. **S**icilia a siciliano rege sicilia dicta est: deinde a siculo yrali fratre sicilia dicta. **P**erit nactia dicta: propter tria acta. i. promontoria pelorin. paribini et lythibus: b. ab yrali eriguo fredo discreti: effrahi mare prospectans: armis fruentera: vetis et sulphure plena. **N**u et ibi ethne montis extant incediam in cuius fredo sella et caribdis quibus namgia aut absorbentur aut coliduntur. **F**uit autem patria quondam ciclopum et postea nutrit tyranos: principum urbium sita: rarisam habet: in ea insula primi inuenta est comedia: mare eius corallum gignit et abacem laudem flumen abacae datur: omnis ambrosius eius claudatur stadiorum trium milium. **S**ole insule sicilie appellatae sunt ab celo ypothe filio: quae potest sinerunt regem fuisse ventorum. **S**ed ut **C**laro dicit. rector fuit istarum insularum et qui et earum nebulis et fumo furuos predicat ab eis ventos ab imperitis visus est ventos sua potestate retinuisse. **E**t eadem insule et vulchane vocantur quod et ipse sicut abnas ardet. **S**unt autem notum habentes propter nomina. quarum prima liparis: altera itania. **S**ardus berenice filius magna multitudine a hybris profectus sardinitas occupauit et ex suo vocabulo insule nomen dedit. **H**ec in affrico mari in longitudine multa centis in latitudine. xl. passuum. **I**n ea neque serpentes gignuntur neque lupi: fontes habet sardina calidos infimis medelam prebentes. finibus cecitates si sacramento dato aquas eius ingerunt. **C**or sic insule corodii incole ligures decerunt appellantes eam ex nomine ducis. **D**induri autem a sardina. xx. milium fere cuncta ad prospectum ytalie. **E**bosus insula est byspanie. **B**alares insule byspanie duae sunt. **A**stosades et Gemasides: in his primi inuenus est vltis fundarum quibus lapides antitruer. mille et alie sunt insulae quia inhabitatae hic non numerantur.

Secunda etas mundi

Amasonia ē regio, p̄m̄ in asia, p̄m̄ i europa q̄ albanie ē vicina. Et ab amasonibus ē vocata. fuerit aut amasones gentes qui exierūt de inferiori scythia europaē vt dicitur. Ilico. li. ix. q̄ maris finis in dolo interfecit viros suos arma antiquis hoste optuli animo aggressi. de maritoꝝ suoz necē sumptū tēditā vlnone. Mā oēm masculū a sine vsq; ad puillū ore gladij p̄m̄erūt. et feminas refugas et hostiū spolia temp̄eris. tēnceps p̄ter sine masculoz s̄orno viuere tēceuerūt q̄ duas reginas. s. Antiochia et Lampedona maritoꝝ creplo. (ausq; duo solebāt esse reges) sup̄ se stauerūt. q̄rum vna p̄cedēs cū exercitū s̄ hostes dimicabat. alitēra interim rēpublicas gubernabat effecte sunt aut tam fortes breui tempore bellantes q̄ magnam partes asie sere. C. annis domitio suo sibi tēcerunt. inter ipsas et nullum p̄mitus masculū viuere vel moxartatōne aliqua p̄m̄iserūt. ex finitimis gētib; maritos s̄obolis gratia elegerunt. ad quos statim temp̄ibus accedentes prolem conceperunt. Sed tpe completo ad p̄ciponis officium instituto maritos a se recedere et alias mansiones querere coegerūt. masculos autē filios vel enacabant vel tēbitō temp̄ibus transmittēbant. filias vō sibi reservantes eas ad sagittandum et venandum informabāt. et ne in sagittarum ictibus manillarum grossicie impediretur eis in. vii. vt d̄ anno mānillas terras etuebāt. et tēco amasones sunt dicte. i. sine māna vt dicitur Ilicozis libro. ix. has vni mānas antiquitus multi vocauerūt. Quarum fertatem comit vt dicunt p̄mo bercales. tēmtē adribles. Sed hoc ponis fuit per amiam q̄ per vires. sicut in gēstis grecorum et Amasonum conuincitur. Dicit autem Ilicoz q̄ per alexandrum in magnum amasones vsq; ad interitū p̄mitus sunt deletē. Sed hystoria alexan-

dri hec non dicte. immo dicitur amasonum regina alexandro postulant tributa per mūdos rel scripsisse. de tua prudentia est mirandum q̄ eis feminis configere statim. quare si fauente nobis fortuna succedere te cōtingat. merito es cū fuis cum a mulieribus sis tēuicis. q̄ si iras nobis dijs nos tēuicis parum tibi poient cedere ad honorem. quia de mulierulis māphasi. super cuius responso ad ammiratōem duarū rex generosus. dicit. decens fore nō per gladius et furorem mulieres vincere. sed potius p̄ amorem. propter q̄s lib̄ertatem eis concessit et ipsas non violentia sed p̄m̄. amicia suo impēno sibi ingaunt. De eozum regno scriptum est in folio p̄cedenti.

Amasones

Nobilitas circa hec tempora fere introducta. Et nota qd pluribus de causis nobilitas instituta fuit. Prima fuit necessitas. Crescente enim humano genere: cuius homines ad malum proni essent. oportuit qd bibere insule pra uoz aduersus bonos: ideo eligebat aliqds vir bonus iustior ceteris atqz prudentior. qd editi pfereret: vniuos p moueret. mediocres defenderet: malos coerceret. Hinc dictus e nobilis quasi p alijs inuincibilis nobilis. In libro. Nihil aliud video in nobilitate appetendum. nisi qd nobiles qdam necessitate costringantur: ne ab antiqui pbitate degeneret. Secunda causa fuit discoloria plebiu: qd recta iudicia ignorabat. licet in inter se pacate viverent. Nam adeo ebetes fuerunt: qd nihil magnipedere valuerunt. nisi qd vulgari opinione celebrabat. In expediebat pro ipaz pace cōseruanda: vt ex natalibus nobilius principes baderent. Tercia causa pcessit ex fortitudine aliq singulari. Nonqdm em cōmunitates grauate ob incursum hostiles tale edictū sanxerūt vt qdcs patriā a talibus liberaret. Ius nobilitatis p se t hereditas suis ppetuo obtrineret. Bmō plures nobilitati leguntur. Quarta causa ex abundantia diuitiaz sumitur. Aliq em popu-

Nimiam siue nobiliū mū diez inuere ciuitate grāde cōdidit. Nūmus rex assirioz pīe eius bello morte sublatō vt anteparuit: vt regni caput constituit. in qua dyadenate suscepit duxit totā vitā iniquitatem. veterē t quasi autū genū morē noua imperij cupiditate mutauit inferens bella finitimus t rudis adhuc ad resistendū populos supauit: t ad libie sine vīs puenit. Nūmus igitur magnitudine quēstie dñatōnis cōtinua possessione firmavit. Romis igitur p nimis accessione vtrūqz sortioz ad alios transierit: t p rima quoqz victoria instrumentū sequas efficit: totius orientis populos subiegit. Postremo illi bellū cū zoroaste rege Bactrianoz fuit. qd primus artes magicas inuenisse t sūde: mortis diligerēssime spectabat: vt plenius de eo patebit qd oculo t ipse decessit relicto impubere Nino t vroz t semiramide. Ad hanc magnā ciuitatem missus fuit Jonas ppha. quē debet vtrūqz sanctū nominatū. Is cū videret pccōres ciuitatis t minime tē miferēcordiā suā pphēcia cōsecutores. ne videret salu pccāre ad demerendū eūsdē ciuitatis interitum tre omnino recusabat ideo a pfectu rei se fugere posse putauit. ppter qd in mare demersus a cetis reglūnt ē.

Ecolatne scelus execrandū qd fuit oīs mali principij his tempibz intus sumpsit. Tribus maxime de causis. vt ex veterē monumentis colligere possumus homines ad ydoloz cultum allecti affectuē. f. amore adulatione t artificij diligentia circa sculpturas.

lares nimia penuria victualū attenuati tradide rūt se t sua alicui dūnt: vt hoc pacto malū mō pie temperaret: et cū rempēs velut nobilem et dñm recognosceret. Inuentur etā qdam nobilitates p diuinū ozaculū institute licet pauce. qrum aliq pmanerūt: vt in dauid: aliq cito de se cecūt vt saul. t zoro boam: t quorāda alioz. plurimē quoqz leguntur nobilitates pvolūntā et tyramide introducte: qm similitur aliq statim destruxit t penitus delece fuerūt. aliq stabiles per manserūt. Et nota qd fin veteres diuicias raro aut mūq in pagandimo nobiliū stirpes ppetuae fuerunt. ppter supbiam t tyrannidem. Vnde etā apud spianos: ppter eandem causam delece sunt. In illud Eccl. i. Sedes duciū superboz ce sunt diis. t sedere scāt mites p eis. Item nota qd nemo vnqz nobilitate odio habuit: qd ē bonū per se appetibile. sicut virtus aut religio. sed multi sancti eā fugerūt ob grāde pcculū qd in ea lateat: ppter difficultatē maximā ipsi anēx. i. hoc satis i sancto ppha dauid apparuit. quē ipemet deus tam peculiariter elegit. Relinquit g. qvix paucissimi ad tātam sblimitatē ydonei fuerunt.

Secunda etas mundi

Nachor octo de melcha genuit filios et quibus baniel tercius fuit qui genuit rebecca filiam et laban filium. **I**ste nachor scilicet filius thare. uxor eius melcha. **D**us primus filius nachor. **J**ob filius buis. **S**ecundus filius nachor habuitque duos filios videlicet beor primus. balaas secundus. **B**aniel tercius. **I**ste nachor filius habuit unum laban et unam filiam rebecca. **L**aban filius baniel duos habuit filias quas post eum lipa oculis genuit sex filios et unam filiam. **E**cce filia laban Rachel uxor iacob. **D**ni steriles tandem genuit duos filios et mortua in partu. **S**epelitur prope bethleem. **R**ebeca uxor ysaac. **I**ste rebecca duxit ysaac filium abraham in uxorem quam bethleem seruus abraham abduxit de aram mesopotamie in terram chanaan. quia amicum inuenerat et responsum primum requiritur de consensu. **C**amuel quartus filius nachor. **C**aleth qui tunc filius. **A**ran sextus filius. **E**belas septimus filius. **E**la octauus filius.

Tercia etas mudi

[illegible]

Saray prima vxor abrahe diu fertilis tandem gra diuina fecunda panti ysac nonagenaria mulier facta. **C**ebura scda vxor abrahe qd hnt. vi. filios sapia ornatos et indidit. hac vixit abrahā post mortem sarē. nota filios. samrā. iectā. medā. madiā. isoboth et **D**uc. **A**gar cōiuba abrahe. **Y**smabel mulier egipti genuit duos filios. **I**te ysmabel filij abrahe quē pepit agor egiptia anella sare. a qua ysmabelitar genus. qd postea agareni postremo saracei dicti sunt; electi ēd domo pīna cum sare. qua iudebar

Linea Christi

Abraham suffocato in bur caldeoꝝ arā fratre suo in igne, quia igne colere
moluit. Cū tꝑle ꝓcurus fuisset in igne a quo liberatus ē. Eldopatur au-
tē loth filius fratris sui arā in silii. Quod cūdē fratris sui noīe raris
acceptis vxore. deinde cū thare pꝛe sue nacheq; fratre suo familia aris pegrina-
uit et de chaldeis in arā mētopotamic. demū mortuo pꝛe suo thare. dñi eff. 77. air
noꝝ. iū loth ⁊ saray ⁊ omni familia ⁊ subit illa sua ꝓcepto dñi pegrinatus ē in
terrā chananā. Et habitauit in fidebi vbi ē dñs apparuit dicēs. Tūc tu dabo
terram banc. Et deinde venit ꝓpter apolin vbi nūc ē mare mortuū. Inde veniens
habitauit in damasco. facta autē iam recedēs venit in egꝛptū a quo rediens ba-
bitauit in coꝛnellamabre iuxta bebon. at demū in somo dñi ē apparēt dixit.
qđ senē suū pegrinuū eſset in terra egꝛpti annis. 430. Et qđ quæda generatō redi-
re deberet in terrā chananā. at autē eſſet. 99. annoꝝ facta ſunt ei⁹ de terra chananā
reꝓonſio. Et qđ reges egꝛessũ eſſent de eo ſuſcepit arcadifloꝝ emmam ꝓceꝓ
to arcadiūt se ⁊ yſmahel filiū ſui. omneꝝ domũ ſua ⁊ familiā. Anno mundi
5184.

Abraham

Ampbis nūc bayru dicta regat. aprior quā teste diodoco siculo lib.
duclor. scilicet. Pelagius rex egipci cōdidit. Et a silia ei membris deuota
fuit. Ambro. Hadrianus centū et quinquaginta viros omni egipci pcedatissimū
opportunitate totius eius ore loco vbi nilius scilicet in plures ptes effiat formā
deire. Quo fit vt tangi in nūi clausi o posita aditum pbeat probatqz ad sui
periora loca nauigantibz. Et ad cohibendā aquarum inundationem versus non
nūi aggeres ingentes possunt. Et a partibus ceteris vnde effluus est lacus
tingens ac profundus qui vbiqz effiat innumissilis. Unde r possent reges fere
omnes relatis thebis et regibus abitationem suā edificariunt. Et abitationem
egipci atqz bayrum vocauerūt. Apud Ampmon olim colebat. Quisqz cuius
phrones aut in arguio regno succederet. Ipse maioris glorie cupidine captus
ad egipcius transfugerat. Quos cum suo submissit imperio. Iffcem matronū
nō sibi copulauit. Is cum rudis cum domi homines militaris r homini quam
maxime conueniens edoceret. diuinos ab illis est adeptus bonores. r cum ve
lante adorare cepit. r comitatus nomine apud illam vocauerūt hoc est boues.
Sic enī bos cor lingua apis vocatur. Nam teste Solino in collectaneis r plu-

Tercia etas mundi

nio. Et hos insignis et improuisus illis apparet eum certo tempore detineret et adorant. Et (vt nōnulli ferūt) per annū illum detinere conſueuerūt. Alij per decemūm dicere. cente referētibz preſentis antiquibz ſtatuto die ſacerdotes illum in ſacro fonte ſubmergerunt. mox alter nec ſine publico lacru queritur. Nam donec illum inuenirent inſtar yſidis merent. Sed non diu quertur. quem cōperit centū annuſites memphim eum pnerozum gregibus populoz. et omni muſicoz genere proſequitur. qui ad motum et ſtationem apus egredi celubz quibus ſuccedit aut inuabat. dam omnia manifeſtāia te futuris. pzoze Memphim decurrit. Nilus flumē egipti ex maioribus totus orbis. Et immenſa aquarum mole ſingulis annis ſole exiſſe te in cancio notam egiptum cundat. Et Virgil. ait. Eruera ruens ſcripte diſcunt in ora. vſqz coloris amnis deuerſus ab indis id eſt nigris ethiopiis. Memphis nūc vrbe ſaracenoꝝ preſantiſſima eſt populoliſſimaqz bonis pluribz reſtrictiſſima. Et in caſtro ſpacioſo potentiſſimus Soldanus reſidet. Quia eſt in duas partes. Quarum vna babilonia noua. Alia egiptum dicitur. In qua olim Pharaon rex egipti habitabat. Et ad eaz glorioſa virgo maria cū puero Jeſu et Joſeph peruenit. precipue ad ortum baſilici qm bis ſimbz celebris habetur. Ad eam etas docti viri acceſſerūt Heribagoras et Plato tē. vt memphiticos audirēt vates. Piramides quoqz ingentes hec regio habet et varia memorabilia que diſſuſe apud ptoſiqz ſeruantur.

En Nonageſimonono etatis abrahe āno apparuit ei deus et pmiſit qd filius de ſara vxore naceret quē iſaac vocari iuſſit. Cūqz iſaac qnqz et. xx. eſſet annoz volēs deus abrahe obediētia probare iſaac filiu ſibi imolari precepit. Qui repente dei iuſſa adimplere ſtudiit. Et cū ad cedem filij pariter et ad altare acceſſiſſet. deus cognita bois obediētia clamauit. abraha ne credas manu in puerū. nūc cognoui qd times domini. Et colētiū arietē ex iprouiſo vepit? inherēte ad ſacrificiū ptulit. Cū ab abraha obedieſſet dño in ymolatione filij ſui iſaac. ſacta eſt ad eū dulcis illa reponſio de chriſto dicente ſibi teo. In ſemine tuo benedicentur omnes gentes. quia obedieſti voci mee.

Soroaſtes pbs vt ſcribit Jſi. Eſt. li. viij. ca. viij. Rex Bactrianoz fuit quē Timus aſſinoꝝ rex bello interfecit. et libros eam mādauit. de iſto ſcribit ſolum in li. de memorabilibz mūdi. nāſcentū vox prima vagitus eſt. lenite em ſenſus diſſertur in. lxxi. dicit. Prax vñ nouimus cōdes diſſiſſe quia erat natus. ſ. ſoroaſtem. Ne primus magozum erit de quo Aſtrotiles aſt. qd vices centum milia verſū ab ipſo condita iudicij voluminū eius reclarantur. Hanc autem magicam artes poſt multa ſecula democritus amplauit. Claruit aut ſoroaſtes tempore pñs abrahe.

Dixerat Gallie belgice caput. Civitas antiquissima ante xpi aduentum. 1947. Scingibis abrahe a trebeta. Nisi affinitatem regis germanio a Semiramide regina ex affinitate pulso in germanie cofimbis confitui cepa fuit. Nino quippe magno moztuo impube re filio derelicto Semiramis vxore pntingit trebeta fufpitione dnata eidem infiditas parare cepit. qua ob caufam trebeta (cui non laciffius) e regno cu magno affinitas agnuit fecerit. Qui post multos errores multosq; viaru aufractus in belgiam galliaru prouincia tandem peruenit. Et haud longe a Rheno flumine loco feraciffimo cofidens ibide etia loco natu. munitio vrbis huius fundameta fecit. Et a fe treuerim nominauit. deinde milius cesar cu vniuerfam punitia traicco rheno flumine dicebat. Et vicecofulem et qfhoru redit. Qui vifq; ad impij inclinaro nem ibides pferit. Et quippe treueris civitas femp opuliffima fuit. Et inter qnq; belgice prouincie ciuitates principatu dignitatis et antistatatus obtinuit. Cuius archiepus e fepte deoctoribus impatoris dignior habitus e. Nec florentiffima ciuitas q; opibus reuq; cofentiffima fuit. cuius ruine dare offedunt. Dontrae ibi palatium iunt opes qd ad mftar babiloniae mure excocto latere factum: nre firmitatis bodie manet. vt non folu hostem non metuat. vera nulla opes arte frangi queat. Huius quoq; vrbis ciues nre moribus et ornatu legibufq; ob merita

torum eo aduentantiffi frequentiffi et famulante tem admodu cultu et humani referuntur. Qui ob germanie vicinitates germanica vniuus lingua. Et ab eifdem cultu et exercitu et quadam bellicis ferocitate no multu differunt. Nam inter bellicos singulatis virtutib; pntur: equitatu et pedatu plurimu valere criffimatur. Poeta quoq; ibi offenditur q; ex incredibili lapidu magnitudine ferro iunctoru copata in fufficie fua. corpa beati Symeonis ac venerabilis pfilus Popionis in ecclesia ab eodẽ efo facta tonere cernunt. Ea sane ciuitas a Valerio efo beati petri difcipulo primo xpi euangelifa fufcepit. inde a beato paulino eundẽ efo viro fuffiffimo illuftrata fuit. qui et a conftantio impatore ob catholicis fides exilio relegatus et vifq; ad mozte. etia extra xpiannu men murado exilio fatigatus. Ad vltimu apud pbriffi defunctus beate paffionis coronat a domino pcepit. Ibi etia flozit marinus epos a quo arbanafius antiffes pfectione conftantij imperatoris fugies bonoifice fufcepit e. Habuit quoq; hec ciuitas Tuccnu epm totius sanctitatis vru et alios multos. Erant in ea aliq; antiquitatis infignia. E qbus nris tybus incalptu lapide hoc epigrama repta est. Nisi femiramus q tanto couge fclit. Plurima poffedit fed plura prioribus addit. Nis edentia fuis necrotis fimib; orbis. Expulit e patris pntingit trebeta regno. infignem pfugus noftam qui condidit vrbem.

Terciaetas mūdi

Damascus Assirie vrbs primaria. Et viciū metropolis oīm terne vrbū asse vetustissima eē videt. Quā abrahe seruos fundasse facere tradit lre. Etq; campēnis agrā hīs natura soli sterile ac aridū; nisi quatenus aq̄ irrigent supne fistulis cuniculisq; subduat. Quare humior terra reddit oīm ferule; et cōstrōnibus pstantissimā pūfūq; amnis in regiōe vnica. primis menibus celabens parua ab illis dirimitur terre lingua cōstrōnibus oīm in orbe p̄ciosissimus connecta. Dec insignis ciuitas damascenoz itinere sex diez ab hierlm distat in q̄ sanctus paulus baptisimū suscepit. Et ppe cū locus extat vbi cū crucifusit lux de celo cū voce de celo audiuit. *Auale qd me p̄le q̄s.* Qui post baptisimū in sinagoga p̄dicabar xpm. ob iudicis iudeoz e damasco noctu in porta p mūri de missus fuit: vbi et domus ananie a q̄ baptisimus accepit hodie v̄situr. Dec vrbs plures calamitates p̄pessa. postremo cū Conradus romanor rex duende in asiam expeditionis mun⁹ assum p̄sit. Itaq; ducturi in damascum tres xpiani reges cardinale quoz legatū. et simul p̄archam hierosolimitanū: multos quoq; ep̄os expedire n̄ interesse curauerāt. In qua cum nostri princeps pzudenti p̄silio castra firmassent. Et si vrbs menibus altissimis densissimūq; munita vrb⁹ capi nequesset in potestate breui v̄tura erat. q̄ aquanone fluminis prohibiti damasceni. iu

menta intus equitantūq; q̄ presidio iherāt alere nō potuissent fontibus q̄ in vrbe erant; ingēti populo difficilime suffecturus. Cū tamen sibi timendū cives sciret. ne succatis cuniculoz micatibus; qd̄ haud quaquā operosum nūms fore i colligebāt. Et ip̄i fontes in vrbe arefecerāt. Subripuit v̄o de tanta vrbe victoriā assirij hominis dolus: cū Baldauino regi ad eā diem fidū a quo ductus fuerat damasceni pecunia corruperant. Itq; regibus suasis: vt castra ad aliam vrbē p̄tem mutatis; mentia vires suas frustra oppugnauit. damasceni irruptione facta flumio ponti munitōnibus additis in suam potestate firmato. nostros aquanone. p̄hibuerūt. qd̄q; par fuit ex eo facto incomodū: ab agnoma in castra breui laboratū ē. q̄ nisi ab amnis ripa poterat p̄potari. Soluta obsidione cū tantis exercitus refecta ad iopem rediisset Conradus ludiculis reges comunitos male habitosq; exercit⁹ suos in europam reducentes ad p̄p̄a sunt reuersi. cū erat annus salutis sc̄ciūz et quinquagesimus supra decies centenum.

Damascus

Begnum hispaniarum post tempa a Tubal Iaphet filio ortū habuit. Is nāq; ex armenia egressus primus hispaniarū regnū (Iusto. recte lib. x. Ethy.) obtinuit. vbi et sedem sibi cōstituit. prius hibernia dicta. regio quippe europæ a montibus piribeneis incipiens. et p. colinas berculis atque vallis (vt Apianus historicus ait) multa et incredibilibus in vna regione est. Deces nāq; multis stadjiis eius latitudo cōmensuratur longitudo vō proflus eadem esse videt. Illamq; postea diuersi gentes et varijs nominib; cognominatæ inhabitantur. Quin et flumines plures navigabiles continet. Arta vini olei omnib; metalloz ac animantū q; hominibus sunt vsus feracissima. Abundat pōpue velocissimoz acerrimozq; equū ferus. Trecentos totos apud hispanos decertatū est annos Scipione Bracco Albino Carbone Metello pompeio cesare alijsq; diuibus recepta fuit tandē per eandem duces. Et cantabū postremo ab augusto vel bellari. Postq; autē romanis fastibus libere paruit: tanto vsus tantoq; ornamento illis fuit: vt nullum vnq; memoriale bellū sine hispano milite gesserunt. Pompei tropæa in bithenoz iugo sita sunt. Scipionum monumenta nō longe a Taracone spectant. In bosketania tauri sunt ex lapide durissimo marini tergaq; his literis adhuc notati. Bellum cesaris et patris. Turres Iulij. Iulij carceres iulio biga sacre vltia tē. Cesaris opera: cesar Augusta. Emerita Augusta. Morba angusta tē. Augusta munere condite. Empore valentie. Cremona placitie. multeq; alie in hispania a Romanis colonie reducere fuerūt. A quo regio nō solum accepimus Quintilianū. Senecam. Lucanū. Lucij filij. Pompeiū mella. Silij italicū. Marcellum Q. solū. veretani vili simos rectores reipublice. clarissimozq; impatores vt Neruū Traianū Hadrianū ac Theodosios. Sed hoc et gentiliū tribus. Videamus quid p. hispaniā xpiane religioni accesserit. Omnū clarissimos genuit Laurentiū et Vincenū Valerij dyacones. Eodem fere tempore Engratiū et innumerales martyres: hoz vestigia imitantē Ferdinandus rex et Elisabeth regina anno saluissimissimo. cccc. nonagesimo primo in fine anni Granatā urbem maximā q; olim Ilipula magna dicta est ad xpi cultum et obsequiū reduxerūt.

Begnum Bohemorum initium sumpsit a Sclauis qui relictō campo Sennar ex Asia in Europā profecti sunt. In qua Ezechius croatinus haud obsecans parentibus ortus gentem bohemicā cōdidit. Fuit enī olim inculta nemoribus atq; senibus aspera feris q; hominibus aptior: eius autē frater Leches exiit comes: cū vidisset germani agro ditari bobisq; potente ad orientē pferre. in magis ea por. plantæ sedes collocant. Poloniāq; nomē ex loco dedit. Nā plantæes sclanonica lingua pole noiaf. q; heredes cū inuicem multitudine breui coaluerūt. magnā terrā adiret postea morte Lockū i pncipē delegit. Qui arcē apud stennā cōdidit: moriens autē tres filias reliquit. Ab hisq; nati minores post obitū patris pncipā gubernant et arcē vifegradensem cōmunit. Alter a filia bzela dicta herbaz et medene perita fuit. Tercia Zherba dicta soenlega. Idemū indignū bohemi vbi ceteri tantū imperiū vni senuisse arbitrio. Ideo ibi vbi in cōcone vbi adesse multitudinē vidit. Ego inquit placeat noliteq; imperari. Estote liberi viri qui prosi dabo. Ite equū meū in campos adducite. scāntes quocūq; ierūt. Deniq; ante virum subsistit in mēsa terrea comedentem ille imbi cōiunx vobis princeps erit. Is autē primū cōstitit arator: rem: quē in duem posuit: pmissus igitur in verso vomere ceteros appollo cibū sumpsit. Deinde equo imponit. Interrogatus cur nā calceos quemo robore sacros secū afferret: seruādos in arcē vifegradici. respondit vt sciret posteri qui pncipatū inter bohemos accepissent. Id regnum deinde per longa tempa a duobus gubernatum fuit: deinde a temporibus friderici primi a regibus in maxima gloria vsq; minū helreis sub varijs regibus ac impatoribus floruit.

Tercia etas mundi

Babilonia sen Babilon vrbs preclara in chaldaea fuit. et sic dicitur Membrides i babilonia regnavit annis pluribus. cuius regni parvo ambitu claudebatur: banc tamen vrbes omnes greci et latini historici pariter et poete ab ipsa Semiramice regina conditam referunt aut ampliatam. De qua Quidius. alta coelestibus muris cinctisse Semiramis urbem: murum vrbs cocco latere circumdedit: barcinapice bitumine interstrato que materia in illis locis passim et terra crevit. Iosephus diligentissimus historiarum scriptor libro ad apionem alexandrinum gratulatus hos redarguit: inducens Herodotum si chaldei auctoritatem antiquissimi et verissimi scriptoris. qui manifestissime ostendit verbum ampliatam et exornatam ac muro cinctam fuisse a nabuchodonosor rege longe ante Semiramidem: hoc tamen ut valerius refert: diu die quadam circa cultum sui corporis occupata esset: nuncia venit illi Babilonem desecasse. solita adhuc altera parte crinibus prostratus ad eam expugnandam cucurrit. nec prius vocem capillorum redegit in ordinem: quam tantam urbem in suam potestatem restituit. hoc vrbs adeo nobilis fuit: ut chaldeam totam et Delopotantiam se Babiloniam dicerent. de qua Lucanus. Quis superba foras Babilon spoliantia propheas. Huius muri (teste pbr lothario) ut vrba appollonij ibi canit trecentorum et octuaginta stadiis circumstiti circumstant. Huius quoque libro descripte naturalis fectio. Miror ut dixit amplitudinem fuisse sexaginta quatuor milia passuum. Crassitudinem quinquaginta cubitorum. Altitudinem quoque quater tantam. Itaque fuit mentibus ac oculis pensibus teplogis et arte maxime admirabilis. Nec his preter Semiramis. et huius optam quoque suo adiecit imperio. Indis quoque bellum inivit. quo pater illam: et alexandra magnus nemo intravit. Euerio tandem huius babilonis facta a Cyro rege perfarus suo loco ma-

festinabitur.

Iupiter pater ethe-
ris et (ut autem) dicitur
filius cui prius nomen
lisania fuit: bis de tempo-
ribus apud archadum
magno in pado habuit
est. Quod videtur id
fidelissimum iouis no-
men ad eum esse. Is ly-
sania ex debet filius vi-
delicet iterum origines
duxit. Ibi dicitur et
ingenij maximi vir. videretque amicos rudes. be-
thaliq; ferme ritu viuentes: ante omnia eisdem co-
positis legibus illos publico instituto vivere co-
cunt. Cuius eos ad huiusmodi mores redegit
monuit eos deos colere. et aras: templa: sacra
etq; instituit. Et qui feminas ante habebat co-
munes primosq; matrimonia celebrare co-
cunt. et multa alia ostendit eis vitia. Que ei amici
silicet mirarentur atq; commendarent: cum crasti-
mantes deum Iouem vocarent. regemq; suum
confestim fecerit. Ad autem iouis nomen eisdem
posuisse dicunt ad similitudinem cosorum ope-
rationum iouis planete. quem astrologi dicunt
esse non calidum et humidum spiritum: modeste et pacis
obfatuore: et in pualis post partem audire
alia plura de eo scribit. Sic huiusmodi poterat
moribus et virtutibus cum ioue conuenire dicitur. que non
terrenis sed celestibus virtutibus arbitrabantur. Quod quidem
me postquam ab archa planete et lysania est decessus
et cum alijs coelestibus fuit. si ioui sedo celi filio
necno et ioui tercio cretici regi saturni filio. multi
eos cum ioui filios et filias veteres ascribe plene-
uerunt. Quorum prima minerva. Secus apis. Tercio
sol. Quarta diana. Quinto mercurius. et vii. alios

Jupiter

Sentratis hinc magni assirioz regis vixit anno a natiuitate abrahe duode-
 cimo. Cū eu s in artus morte solatus fuisset. regnū suscepit regnauit annis
 42. Cū Tim decessit fūto ipubere adhuc filio Timā et vxore samiramide. et cū
 timenula esset. et eius vnus filius Timā puer. nō estmans nūc eē imperiū tū grā
 de filio tendit cōmittere. Ppa vt erat anulo ingēn quod ā astu multibz crogatū
 tā fallacia. hec emū timaturo puero. nec aulā tradere impūi: nec ipsa impū palam
 tractare: not ac tantis gentibus vix parentibus vnū viro: ne dum seuitie parturiti
 simulat se p vxore Timā filiū. p semia puey. Nā t statuta vmoz medioctis et vox
 pariter gracilis et forma limamentoz equalitas. matri ac filio filis. J. g. h. adia
 et cura velamenno. nara caput tegit et viroz more ucedere cepit. Eades ornata et
 pplum vestiri inbet. ne nouo habitu aliqd oculare videret. que mox vestis ex
 te gens vniuersa tener. Sic primis intis sexū mēta puer credita ē. Et semia pu
 erū simulās mactare regiā adeptā fuit. Magnas tunc res gessit. quaz amplius
 dūne vbi mūdā suparam putat. q sit facit: quē simulasser. nec metuit omibz
 aperire qd esset femina. nec hoc illi dignitate regni ademit: s admittatōnem auxit.
 q mulier nō seminas mō vtute. s etā viros anteceit. hec babiloniam cōdidit vel
 ampliatū. murgis vrbis coco latere. arcē dedit: harena pice bitumine interstrato
 vbi prehabita oñdunt. Multa alia pēlara bui regine fūere. Ad postremū cū concu
 bitū filij pensit ab eodē interfecta ē cū duos. et. annos post filij regis poita.
Timā q a qubāda zameis et Timas scribit: Magni Tim et seniramide fili
 quaris assirioz rex. Anno qd gēsinotercio natiuitas abrahe. post semia
 ramide mren. quā ipse obtrūcauerat assyris regnare cepit. et regnauit annis. 38.
 Is cōtentus elaborato a parēbus impio belli studia depoluit. et velut sexū cum
 te muasit. raro a viuis vltis in senia: nuba cōlenit. Eo tempe apud Cretam
 regnauit Ctes prim⁹ indigna et ab co crete creta dicta ē: quē aut vniū uretarum
 fuisse. a qb⁹ iupiter abscondit⁹ ē et vniuer⁹. bi Onoson ciuitate in cretas cōdidit et
 Cybeli matri templū.

Arus q et Arali⁹ dī qnt assirioz rex post Timam anno a natiuitate ysaac
 gēsinoprimo regnare cepit. et regit annis. 30. Circa ista tpa abrahā cū
 anella agar generat bismael. a q bismabeltaz gen⁹. bismabel aut filius abrahā
 anno etatis sue octauagēsinotercio ex agar egipna fare anella genuit. bismabeltaz
 postea agnente: postremo saraceni dicti sunt: fara em abrahe vxor. vt scripura
 sol gentiū de
 sacra ait: cū nō hiet liberos dixit ad abrahā mariti sui. In
 gredere ad ancillā meā agar. si forte ex ea suscipias filios. q
 facto statim concepit: post hec nat⁹ ē bismabel: que pūm⁹ fa
 ra tanqz pūm filij diligebat et pncipat⁹ herede. Is ysaaci
 bi nato ab et⁹ amore redimant. Ideo suasu et⁹ cū mīre et⁹ m
 alia regione missus. q cū ad etates puenisset agar mī eius ei
 egipia cōiunxit. et q. xij. filios reges pcreauit. q oēm terrā
 ab euphrate ad mare rubrū tenuerūt.

Dister reges assirioz. exēpla pcedētū secuti: nra gen
 nū⁹ p mēndicos dabāt. impūi aut assyri q postea vi
 rj dicit sunt ānos. 110. ecc. tenuere. Postremis apud eos re
 gnauit sardana palus vir muliere corrupior vt in sequenti
 bus patebit.

Solem pūm iouis filij et mīerue germanum florisse
 Lull⁹ dicit: virū vmoz insignē ac spediū boiem et m
 gentis regēqz animi pēlar. que ob ingēres vtutes cū cloro
 noie tedarat. putabāt em vtetes a nēbroth gāgite sedu
 ci primā rex cām ignē cē. Et pterea illi nobilitas nomē so
 le dare nō poterāt. seu q cū celestē putaret boiem. seu dñū
 ecelesie rōne profunditatis ingēni.

Diana pūa bni⁹ sol⁹ lozoz et iouis pūi filia. et ipa bac
 cheptat i pao fūit: et null⁹ vbi d nā deoz scribit ma
 ta comēzat et iouis aspiciat fuisse ait. Dacti ē s nē dicit
 quā poetē isignē ygnūte ppena volute. cui legat hācep
 meratio libet et pserpine filio pūmātū pcepisse cupidine.

Ctes h⁹ apud Siculos i pao fuit. cū sicano siculoz re
 gēsinogio copulata. tūto ingenio valuit. vt agroz cū
 tā crogatū asserpta apd siculos boues domuit: et aratro ter
 rā fūlas pfidit: et semia tradidit. q cū in legēte excreuissent
 collectis spiciis stabellis seperare. et molis terere. ac pane cō
 ficere coeuit. cū itea boues glādi⁹ et pomis siluestribz su
 stentaret. Ad qd merū cū mortāl scia cēretā dei frugū arbi
 tran sunt. Et eam diuinis bonoibz cēterce.

Linca regū Assirioz
Sentratis.

Timā

Anus

Danylas

Spartus

Amytas

Diana prima dea

Ceres dea frugū

Tercia etas mundi

Linea pontificū

Leui filius iacob

Merary

Serai

Caath

Neptalim etiā tribum facit
na iacob genuit duos filios
de qua Sampson natus est.

Neptalim

Bala

Ban

Bala analla hie cōtūbi
thora dan tribum facit

Ruben tribum facit
pēdit p̄mogenita

Simeon

Leui

Isachar

Zabulon

Dina

Man

Man

Leu pater omnium leuitarum. a quo ⁊ tribus sa-
cerdotalis descendit.
Choze fili⁹ Ysuar ascendit de sacerdotio cū Aaron
leo q̄ ip̄e fuerat de p̄mogenito Ysuar. et iteo eius
⁊ 50 vms igne diuio perijt ⁊ ē. fuit aut cognat⁹ moy-
si et leuitarum tribu natus. Ut quides faciliatibus
pleatus et ad dicendum facundissimus.

Maria soror moysi. p̄phetissa fuit. Carmen quod
incipit Cantemus domino glōse ceant. vii. die-
bus leprosa fuit. p̄pter murmur cona a moysen abo-
ritur aut in cades deserti sin et ibi sepelitur
Iacob et lya nam maiore sex suscepit filios. Iudā
a quo regia mbus descendat ⁊ dnceps dñs nr
isrlus xps. Ruben q̄ pēdit p̄mogenita. Simeon et
leui a q̄ leuitarū genus Isachar Zabulon et Dynam
a Sichben sup̄ratam.

ysuar

Amey

choze

ayna

moyses

Istentia impia sodomorū ciuitate Abraham ceterariis diuio missu Saram cognouit vxorē que cō-
cipiens Anno expleto filiu peperit que ⁊ missu dñi vocatur Isaac significans gentes magnas ex eo
futuras: quo nato die octauo circumcidit carnem prepucij eius

Linea christi

Isaac
Rebecca
Jacob
Leah
Joseph
Mary
Jesus

Isaac Abrabe filius. Anno mōi. 32 p. a. vir reo ca-
rus post patre valde longeuus. Et ipse setate
vite sue anno geminos producit Jacob et Esau ex
Rebecca uxore filia banelis genuit filios. Defunctus est
isaac vir offu pteu plenus cu vixisset centu octoginta quī
q. annis. quē filij in Ebron sepelire.

Esan bipidius venator vedius primogenitus fii suo
Jacob p cibo leticiale. et a leticula filia bael. Eoni
duci vxoribz chananeis sine consensu parentū supplantat
a fratre suo in benedictioe pma. ipm iacob conabaf occide-
re. Ihabitant aut in edom q dicta est ydumea et postea
in monte Seyr. et cum iacob rediret de megypto bamilia de
currit ei pacificus cum. 400. viris.

Jacob nat^{us} est An. mōi. 33 44. vixit an. 147. et habuit. iij. vxores Dyam Ra-
chel Zelpham et Halam vtz in figura.

Beniamī sedis fili^{us} iacob Joseph Aleneas Manasses Effraim

Isaac Zelpha ancilla Rachel ge. ij. filios Aser

Rachel fuit
uxor iacob
dui fient. tandem
genuit duos fili-
os. et mortua in
peu. sepeliturus
ppe Beelzeb^{el} Be-
niamⁱⁿ aut iacob ex
Rachel ioseph et
Beniamyn. Ex
bala Dan. Ma-
nasse Aser et Gad

Linea regum
chymorum

Iacob patriarcha vir scitissim^{us} ex Isaac natus. Et ipse p^{er} annu vite sue nona-
ginta sex. et tandē in egypto mortuus est.

En regno Sychymoz regnavit Egiptus p^{ri}m^{us} rex vtz paruit. a q Megalea
nūcupata est. et nunc peloponculus vocat^{ur}. Deinde Emopes scōnis rex. et ter-
tius eius Selchyn apud Sychymos regnavit annis viginti.

Apsis quant^{us} rex Sychymoz Selchyn pie defuncto
regnavit cepit anno. xlv. abrahe: q est Semiramis
xxx. regnavit annis. xlv. ab illo terra illa apis sic dicta
est q p^{ri}m^{us} Egiptea nūc vo peloponculus appellatur.

Arus ille fuit quintus rex assyriorum sub quo nat^{us}
est Isaac scōm Aug^{ustinus}.

Ete Thesalon Sychymoz quintus rex fuit quo re-
gnante adeo mīa et lera tpa fuere et cū defunctum
videt deū coluerit sacrificiō et ludos celebrādo quos
et pante fecerūt. Hinc successit Tiramach^{us} circa cui^{us}
sepulchrū etiā sacrificare solebant.

Xerxes rex assyriorū antiq^uus qui et balane^{us} voca-
tur sub quo nat^{us} est iacob regnāte tūc apud Si-
chymos thauraco quē quidē thaurimacū senbunt.

Anno mundi. 3450. Deluvius particulare perma-
nitus in Abaia tpe iacob et Egiptus regis.

Linea regū assy-
riorum

Tercia etas mundi

Sela fili⁹ Jude cū adbuē esset paruu⁹. nō dedit eū su-
das thamar q̄ fuerat uxore her⁹ & onam: sed remisit eā
viduā in domū patris sui. Cū autē Sela creuisset tūmuit euz
dare ne occideret: sic fratres er⁹. An thamar meretricēz le-
cane simulāz sedeg in bimo cōcepit de iuda & pepit pba-
res ezaram. vs. Gen. 38.

Vinceti⁹ in speculo hyfthoziali. li. 2. ca. 118. Ponit hic
et hyfthozia pulchrā de Assenech: quō erat pulcherrima
et bonissimā sed elata et supba cōtemnēs omēm virū: &
quē p⁹ noluit postea sume desiderauit: sed habere ioseph
in virū visa pulchritudine & sapia & modestia sua: sed ipse
noluit assentire: nisi p⁹ dimitteret ydola q̄ colebat et con-
tristata sup hoc angelo instrueret effecta est fidelis.

Rodos vrbis a qua insula litie Rhod⁹ nomē accepit
a carianib⁹ a pharoneo Argutorū regēz dū tenuit eodē
ta est. et prima cycladū veniēb⁹ ab oriente in qua vt pom-
ponius refert rose caputū dū vrbis fundamēta foderēt in-
uentū. a q̄ ciuitas & insula cognominata putat. Nā rhodios
grece lante rosa dicat. hoc insula nongetoz stadiorū ambi-
ta cōtinet. Preter cetera in admirandū fuit. Solis collos⁹
rhodi quē fecerat lynd⁹ hī p⁹ discipul⁹. Qui lxx. cubito-
rum altitudis fuit. Qui p⁹ quinquagēsimā annū terre
motu p⁹strat. facēs quoz miraco. Atz de septē mirabili-
bus vni fuit: hec insula in orientali p⁹torio sita. Que et
portul⁹ & vijs et memb⁹ olim sic & nūc ceteras asieribes
supant. Multa h⁹ ciuitas bella & a turas p⁹essa fuit dani-
na. Nec vllō paco turas restitū flet. nisi milites dō iobā
in dicat curā sule recepisset Qui nō solū insulā tutati sūt
sed et p⁹is alijs finitūz xpianis auxilio esse cepit An
no igi⁹. Mccc. viij. In p⁹icem xpianoz gnenit Turci vero
vici⁹ quoz dictā oppugnauit vrbē. Nōvissime anno. M. ccc. lxx. Machometus ottomāns Turcorū
impator ducis in rhodios. c. milib⁹ armatorū. & sexdecī ingētib⁹ machinis. hac ydicare & rhodiorū militū
religionēz relere p⁹suit. Tandē post cruenta p⁹ia. auxilio m⁹gi petri danubson natione galli Turci
cum signomina sunt repulsi.

Linea christi

Judas anno mundi. 3434.

Egypti Reges omnes tunc pharaones dicebatur non hoc primum habentes nomen. sed per dignitatem Reges tunc utebantur: sic et apud nos imperatores Augusti appellati. Habebat quoque unusquisque pharaonem primum nomen.

Hic pharaon exaltauit Ioseph propter somniorum interpretationem: datus ei annus in manu et scilicet bis finem et totum circa collum. facies cum circum per egyptum: precor ne ante eum clamaret. ut omnes genueretur ante eum. Quocirca nomen eius saluatore mundi. Deditque illi uxorem asenech filiam putifarum sacerdotis eliopoleos ex qua habuit duos filios scilicet manassen et effraim.

Pharaon anno mundi. 3445.

Hic pharaon ignorabat Ioseph. et iussit subire eum pueros: sub quo filii Israel fuerunt in magna tribulatione et dura seruitute.

Hic est pharaon dicens qui contradixit per moysen: atque mari rubro obrutus est.

Hic pharaon nomen rex Aethiopiae noluit audire vocem donum ut dimitteret filios israel. quare decem plagis affligit: postea dimersus fuit cum suis in mari rubro.

Ioseph testidiorum vir et patriarcha castissimus in egypto ex assenech putifarum sacerdotis uxore. duos genuit filios manassen scilicet et effraim. Ab adolescentia cum forma pulcherrima haberetur a quoque animi virtute et sapientia sua preceperet. per eum percerens amplius diligebat. Ideo aliorum consilium inuidias quas ob auit quito decimo etatis sue Anno a fratribus in egypto vendit est. Indeque vite sue triginta annis exactis. coram pharaone stetit. Ultor autem regis in sui libidine ducta aut dormi mecum respondit omnia tradidit mibi dominus propter te. Illa autem simulata egritudine ut exoraret Ioseph apprehenso pallio eius. Ille relicto pallio in manu eius egressus foras que marito dixit meretricius et ad me seruus beatus ut illuceret mibi. et pallium ostendit. Credidit Ioseph in carcere tradidit. Is deinde somnia regis interpretans primum annis septem ubertatis futuros. et septem steriles. Rex eius et carceribus liberauit. Egipto mortuus est. Postea vero eius nouissime quando beatus egressus fuit ex egipto in chanaanem hoc est. Iudeam reportauerunt. sic enim eos adiutauerat Ioseph quando mori debuerat.

Pharaon mepres

Ioseph somniorum interpret filius iacob

Reges Egypti

Pharaon mepres

Pharaon amenophis quem quidam methopem putant

Pharaon bochoris

Ioseph apprehenso pallio eius. Ille relicto pallio in manu eius egressus foras que marito dixit meretricius et ad me seruus beatus ut illuceret mibi. et pallium ostendit. Credidit Ioseph in carcere tradidit. Is deinde somnia regis interpretans primum annis septem ubertatis futuros. et septem steriles. Rex eius et carceribus liberauit. Egipto mortuus est. Postea vero eius nouissime quando beatus egressus fuit ex egipto in chanaanem hoc est. Iudeam reportauerunt. sic enim eos adiutauerat Ioseph quando mori debuerat.

Pharaon mepres

Ioseph somniorum interpret filius iacob

Uxor putifar

Tercia etas mundi

Estom Anno mundi. 3. 4. 95.

Eram vero anno mdc. 3. 4. 4.

Necorif regni arguorū vbi Inach? occam? et terre? ut autē filius herage? Anno a natiuitate Isaac anno apud argos in Theſſalia paim? regnare co-
pit. Id vero regni durauit annis. 3. 4. 4. Cecrops autē egipt? quorū nonagesi-
mo iudicte fuitū anno regno arguorū relicto pīm? atheniensib? regnū amīs. so-

Ynachus

Atheniensis fuit pclarissima in antea regēde.
Cui? paucā vestigia quedā manēt. Quāc pmo
ab alabado cōditas dicit Licerio libro tarcio te nam
raccor. Plato vero in Timoe dicit. Anaxim regem
egiptū c? vrbis cōditore fuisse. Cūq? vocabulo egi-
ptio cognouisse. qd lingua greca athēnā sonat. Alij
Cecropem illā cōdidisse dicūt. Et eā subita apparitio
ne arboris olivē minervā cognouisse. quā eā arbor d
signat. et lingua greca athēnā dī. Alij alij ab eo nō cō-
ditā hīstauratā putāt. q tpe Athēnā apō illos p dea
colebat. De ei? nōmie Pm? augustin? te cūntate rei

libro decimo octauo varia scribit auctē varronis. Cecrope athēnāz vrbē instau-
rantē subito agnō in loco erupit. Et alio repta olea arbor. super qbus p digiss
sciscitāt? apollo respōdit qd intelligēdus. qdūc faciēdus foret respōditse seruu
Qd olea mueruā. Quia pō neptunū significare ambo cōsolūm. Ambo dñi c
cōtemporari. Elicteq? in cor autū arbitrio. vt ex alteri? duoz reoz nōmie cūn-
tas vocaret. Cōgregans oib? vniusc? sex? vni adseruit neptuno. Mulieres
vero minervē. Quē et obtinuerūt vt ex minervē nōmie cūntas appellaret. Et
sic athēnā grece vrbē cognouisse qd latine Minervā dicim? Eo q mulieres
voces vna viroz vniūq? superant. Quāobrem irat? neptun? ad annis estūm
bus vndis athēniensib? terras populat? est. Quē quies placare volētes mptis supplicio mulieres affecer.

Primo vt deoerit nullis publicis interesset cōsultandib?. Sed v? null? nascitum cognōmē maternū
acceperet. Cecro ne qd filias suas athēnas vocaret. Poete vero dicit neptunū et minervā athēnas cōdidisse.
Ic. Sed cū te nōmie imposuē inter eos fieret dissensio. Vbijs reliq? pñatib? sit inter eos cōuentio. vt q
cūssa terra laudabiorē. pderet effectū vrbī nōmē imponeret. Neptun? autē mēte suo pēssa terra. Equū
pduxit bellū omen. Et minervā hasta pūca olivā. pduxit pacis arbore. Quē qm vniūq? cor iudicio vīla fu-
it. et suo nōmie athēnas dicit. Nā minervā athēne grece dicit. te q lican? libro sexto ait. Pm? ab egea p
cūssus cūspice saxis. Theſſale? sōupes bellis seralib? omen Exiit. Et vngul? georgioz pmo. Aug? o cū
prima fremēte fudit equi tell? pūssa mēte neptune. Apud athēniēses pmo regnū Cecrops egiptū? An-
no quarto? et nonagesimo iudicte fuitū. Decimiseptim? et vltim? cor rex fuit Eod? tpe samuelis. Postea
p magnit? respública athēniensū fuit administrata. De vrbis athēniēsis quondā nobilissima fuit. nullū in
dignā pōmij. tāta ei? supfluit claritas pbor ac omnis doctrinē liberalis fuerat. Eadē nro tpe parit
oppidi spēm sent. In co tñ saxo q vrbis minervē templū fuit. At ex p omne grēcā uolara. tū opus ma-
gnitudine. tū difficultate oppugnatōis. Hāc floretū? quidā d. Abomero tradidit. cū imploratis launorū
auxilijs nullū opem iuenerit. Rurā ei ob eā rem tradidit. in quo etiam ignobile ducit.

Athēne vel Minerva

Linea Christi Estrom

Minerva

Prometheus

Atlas Gigas

Appollo

Jupiter

Minerva cantatissima mulier anno etati Isaac. 58. Apud trionide lacu appuit. Ex cuius nomine postea Trionia appellata est. dicebat et pallas a pallade trache insula ubi nuntia fuit. siue a pallante gigante que interfecit. Nec quippe iouis primum pericula fuit. sed ei quod affricas absque mare ex iouis cerebro gentes crederetur. cui ei origo nuntio innotuit. Ita cum primo lanificum omnis bis antea seogenitum aduenit. Has ostendit quod ordine purgata lana et tenuis ferreus pecunaria ars colorifera. etiam tenuis et exogitavit officium. Et in lanificis fulones. nuntios. textoresque puelle (teste ovidio tercio fastorum libro) a seculis religiose celebrare ceperunt. His insuper olei colatque mortalibus incoctum becipa inuenit ars docuit. Hanc eadem (ut cicero ait) sapientia et artium inuentrix dicitur. Tandem cum fama et nimis fructu late diffusis fuit. in eius honore templum constructum. paupere rome in tria templum Iouis. Sic armauit septimum. hinc Aug. est octauus rex assyriorum: sub quo deus appuit ysaac promittens ei quod promissum esset. regnare apud siciminos leocippo c. vii. regem. Prometheus his epibus in archadia claruit. Quare et acutissimi ingenij et spectate peritice. quod boies in copiosos ac rutes ad politiores mores coposuit. Et laera quocumque boem primum de terra formauit. et are quadam velum spiritum habere moneri fecit. Nec cum alius hunc causam hunc restitit astrologia didicisset eam primum assyrios docuit. Insuper etiam igne et silice primum eduxit ut plumbum testatum est. Quia preterea anuli (sed ferreus) primum inuenit. Que quarto digito in honore cordial bene portare fuit. Et deinde pcedere apud romanos flammam emittant. ut liberi ciuesque aureo vterentur: liberi in argenteo: et ferri ferreo tantum.

Ad isto Deloco nono rege assyriorum: Locutus est dominus ad iacob: reprimites ei quod pater suus promiserat: quod sunt hec duo. Possessionem terre promissionis id est chanaan. et benedictionem omni genti in semine: quod est christus dominus et regnavit annis. 56.

Atlas et ipse archadie bacis respectate. Quia mite contemplationis clarum fuit. Qui astroz cursum pugili studio opprobendit. et primum de astrologia inter grecos discipulorum: propter quod fuerit cum celum portare. Quia idem mones nuncupet. Cum altitudine celi portatione inopiamone vulgi venisse videat. Hic septem gentium filias nymphas.

Aleus iste fuit decimus rex assyriorum: sub quo mortuus est Isaac. Et regnavit hinc Iulio annis. 52. Regnante tunc apud siciminos Adessapo. rex. Appollo archadia regit. Medice arte inuenit quam frater suus Esculapius ampliam quod fulmine intercepit. Iste appollo telphice clarus habet. et per mortem deus habitus est. Is enim a poetis phronis et sapientia deus appellatus est. Qui medicinam artem rector et vniuersam herbarum primum cognitor ut Ovidius primo Metamorphosis. scribit. Medicinam mentis est optiterque per deos.

Deior et barbarum subiecta potentie nobis. Sic fuit. xii. rex assyriorum sub quo mortuus est Ioseph regnante siciminoz plameo. xi.

Sic Jupiter deus pater eius bouem offeruit. primum et heris: et (ut ait) dicit filius cui primum nomen Lysania fuit. his tribus apud archadia magno in paco habitus est. Cum ob virtutes id petrarissimum iouis nomen adcepit. Cum cum esset nobilis genere ex archadia athenas fuisse dicit. Idemque cum esset ingenij maximus. videlicet amicos nites. bestialique ferre nita viuere. ante oia eiusdem copositis legibus. illos publico instituto viuere docuit. Cuius eos ad humanos mores redegit. monuit eos deos colere. et aras. templa. sacerdotibus instituit et multa alia eis ostendit vniuersa. Que cum amicos siluestres mirarentur atque commendaret cum epistimares deis: Ione vocauerit regem fuit ostentum fecere.

Sic fuit decimus nonus rex assyriorum sub quo natus est Moyses in egipto regnante siciminoz. xii.

Orthopole. Et arguorum. 5. Cnaso.

Linea regum assyriorum

Belocis

Baleus

Amichus

Battus

Tercia etas mundi

Lacedemonia fuit licaonic vrbis que est pulcia in achaya sine peloponneso a lacedemone iouis filio ex Taygeta condita. A qua ipsa greca regio nomen accepit. Hec eade alio nomine etiam sparta dicta fuit. Theodorus tamen spartas vrbem fuisse et lacedemonia regione. In qua illa consistit et memorat. In differenter tamen p alterutra. tam ab illo q ab alijs auctoribus legit. Sed quas ob causas sparta dicta fuerit Iulianus tercio epithomatu suoy libro exponit. Spartanoz genus hac tempestate saluice quisqueq; sumo regni die anno Alcumenis lacedemonioz rege mortuo. Eoruz regno consumpto principius habuit Et cetero in sedo re tuscalanis questib;bus retulit Spartanis virginibus magis palestra: puluis venancius labor et milita in studio q; fertilitas filioz. Unde et varium habuit ab alijs ferre consueuerat dicente virgilio. virginis os habuitq; gerēs et virginis arma spartane. Primus aut lacedemonioz rex fuit Euristheus quida nomen p arma grecis. Anno a natiuitate Abrahe octauo supra nonagesimu. Is lacedemonis primu regnare cepit. Agessilans aut lertis lacedemonioz rex vir immortalitate merito dignus fuit ab heracle originem duces. In inuenit erate regnu adeptus fuit. semp fidei obseruator. Lysius quoq; lacedemonioz princeps et legi latoz vir plane clarissimus. et inter pbilosophos admirandus. Inclut in pccao habitis est. Hic lacedemonis lege tulit. de quo plutare valent et iustin et aristoteles in politicus multa scribere.

Lacedemonia

Spartanus

Iste mercurius multas artu peritus fuit. quas hoibus et adēs deus credebatur. Primu aut deoz nunciū seu interprete fuisse omēs poete testantur. Dicitur ē de facundie. mercatoz palestra. furi natus. et interpres deoz. Ipe etiā lyras septuagdenū comperit. Hic in omni doctrine genere et q; maxie pbilicē edocet fuit. vt dicat eum sua virga et herbis tñ moztuos suscitasse. Un et post morte inter deos relatus et stellificatus est. Et ab eo stella mercurij nomen accepit. Ea pcesse facundie et eloquentie vt plurimum consueuisse dicitur.

Iste Bachus primus i greca vinu iuenit et p deo cultus est. q dicitur est liber p et ar gos condidit. Ipe est dyonysius bachus filius Semele mde in mdo pagane sunt modo domesticas regionibus vinu pbut. peniq; ex ordeo germanos conficere docuit

Iste Quirinus primus ad ara trum boues iunxit.

Hec sūt milices Cythice tur ta flumini Chanaym habitantes ferocissime. q assumētes arma p centū ānos sensuilla bella pcesse sunt tā in Asia q; i Europa. multas vides cedeo et magnā alic pte sbe gerūt. Hic ē erate Amazonas cas iassa regbat In pmtis maris pta et lampeco q cpbelus Deuī smyrna et alias ciuitates pdiderūt Exince anthiopia. et ypolite p hac orethia post illas panthasilea. Hic occidit pirrus fili acbillis apud troyas.

Tercia etas mundi

Moyses verus: et omnium prophetarum summus: historiographorum princeps: vir sane iustissimus: super omnes gentes populum dei de egiptiaca servitute liberavit. quadraginta annis ipsum in deserto regnavit. Ipse enim dilectus deo et hominibus cuius memoria in benedictione exultat. Cum dies in monte synagloriam suam ostendere voluit. Cum vidit ignem ardentem et non comburentem: percipiens et in egiptum descenderet. ad liberandum populum istum. Iste est Moyses de cuius laude resonant celum et terra. deumipidit facie ad faciem clare quod de nullo alio preterquam de paulo apostolo scriptura testatur in hac fragili carne. Ille in circumscriptione: Iste in spacio testimonium dei divina essentia docentes omnium verum deum colendum esse.

Iste Aaron moysi frater vir sanctus. et insigni eloquentia ornatus: digne summum sacerdotum sibi assumptum per testamentum eternum sibi et filijs suis statuit. filiusque eius Eleazarus in pontificatu succedit. cui prius stolas sacerdotum tradidit. Obijt autem anno vite sue. 125. pontificatus vero sui sexto et vigesimo in arabis montibus occidit.

Item tres scilicet ythamar Nadab Abihu cum Eleazaro: fuerunt filij aaron quorum duo Nadab et abihu percussi sunt a deo pro eo quod ignem alienum obtulerunt in tabernaculo et subito concremati sunt.

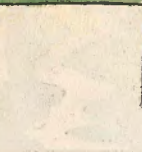
Linea christi

Aminadab

Naalon

Tercie Aminadab primus post moysen fide plena ingressus est mare rubrum.

Alijis trepidantibz ppter qd regale stirpe meruit perire. An. mundi. 5644.

Balaam propheta filius beor: qui habitabat in sue flumine tene filioi anonyr
predat. ad hunc Balach rex madianitum legatos fide dignissimos mi-
strorogates ut veniret et malediceret israelitas. Ille autem consilens dñm prohibe-
tus est. demum mittens. qui coru volitant volēs sternens asinam cum
legatis ad regem ibat. Et dum pergeret angelus domini eade occurrit. et euagat
naro gladio flantem qd nec ad terrā nec ad sinistram deuiari poterat in angustis
simo loco. concidit asina sub pedibus sedentis. et cum vehemens latera eius
ecederent: Dominus aperuit os asine. Et confestim balaam vidit angelum do-
mini qui corripuit prophetam. qui iussu angeli pgenas prophetauit dies. **En**
enir stella ex iacob. Et cōsurgit virga de israel. et paret duces moab.
Tempore illo balaam et ioliis pphetant et occiditur. Balaam

Naalon anno mdi. 5688. Josue p morte moysi
a deo iudex pstituit. fuit sup isrl vt pplo terrā di-
uider. Abissus ad explorādū iericho: et exploratores
aut recepit raab meretricem et occultauit in domo sua. q
et domui et familie sue pmissit immunitatē si signu
poneret cocineū in fenestra. Et occide dimisit eos ab
tre ipsiqz via pacifera p iord. in miradose trāsierunt
anteedendibz leuitis cū archa. **I**ste iosue filius Naue
populū domi viginti septē annis rexit. hic solus cum
Caleph ex sexcentis milibz viuis. qui ex egipto egres-
si sunt in terrā. pmissiois cōsecutus est. **A**post. tandem
ceterisimo et decio vite sue Anno i morte effiaim sepelitus.

Oppressor regi melopothamie. quē etiā percussit.
Michabē q angel dñi apparēs arguens filios isrl
de trāsgressionē legis improprias bñficia eis a dño
collata ad fictū eos induit. qz pluribz vicibz recessit
a deo. ppter qd traditi sunt in furitē pluriū tyrānor
et penitentes liberati sunt p diuersos iudices. et post li-
berationem sepe reciderunt in mala.

Iste Elioth percussit egilon regē moabitari et hēuit
israel. fuit aut vit foris et vit agz manu vebatur
pro dextera.

Sangar filius Anath occidit sexcentos ex philistin
vomere volentes intrare territorium eoz. Post
hoc malū facientes traditi sunt in manus iabin regis
ebanani. cuius princeps exercitus erat Byzare. Est
autem egressus in bello cum barach ad hoc suadente
et associante bellosa pphetissa. Cui honor delatus
ut iudicaret israel.

Tercia etas mundi

Moyses frater aaron et filij israel cum fuissent in egipto. cccc. xl. annis. Que computatio accipit a pma pro
missioe facta abrahe in egiptopotami. Exiit a egipto acceptit legē dedit filijs israel. Qui post. x. plagas q
bus de egiptu annuunt pcesserūt de sinu mare rubrū. et pbaraone perminisset pplm dimississet
angelo eos pcedere i die i collina umbis et nocte i collina ignis. vii. et pbarao aggreual creantib⁹ suis et cur
ribus insecut⁹ ē eos vt rediret i egiptu. Moyses p̄m iuxta pceptū dñi aguo p calcal concho cū pplō isrl.
videtelqz filij isrl appropinqre egiptū: cepit murmurare p moysen qz eduxisset eos de egipto. Et ante qz
moysē et ex dñi iussioe excedere vga sup mare rubrū. diuise sunt aq: factis vijs i medio maris: p qz inceden
tes libere filij isrl. pbarao p dictas vias cū suis exerantib⁹ inseqbat. Segressis oib⁹ de pplō bebezor moysē
excedere vga sup mare. reuerse sunt aq vt p̄us s̄meris pbaraone cū suis i medio fluctibus. Ceciderūt q
moyses cū pplō. et maria sorore ei⁹ cū mulierib⁹ n̄mpamistris canticū illud dño. Cantem dño gloriose et.

De raphidin postea venerūt ad mōte synai et ad radices ei⁹. Ibiqz mādauit dñs eis p moysen vt si
deret nec etiā tangeret ipm mōte nec numerū. alioqn moreret. Quo facto die tercia mons cepit fumi gari: et
tonitrua audiri: et sonit⁹ buccine et fulgura videri: et nubes densissima operuit mōte i qz intrauit moyses
ad recipiendū legē. His pacis dedit dñs legē pplō suo i mōte synai tercio mēse egressiois de egipto. Que
lex diuidit i triplex gen⁹ pceptorū. s. moralū. iudicialiū. et ceremonialiū. Et moralia qdē sunt. x. pcepta que
hntur Exo. xx. ca. moralia qdā alia sp̄alim i dñs loc p̄batenā p̄pue i autronomio. s. reduciūt ad de
calogū. et h̄ p obligauerūt et obligabūt ad obsequiā ei⁹. et oēs natiōes. Et p̄ia t̄ia sculpta i vna tabla lap
dea nos hnt ordinare ad deū. alia. vii. ad p̄xim. Iudicialia aut ordinata erāt ad obsequiū pacificū cōuicium
pōli adinque et boni i ciuitatē. sicut sanata ciuitatū. obligabāt solus illū pplm vsqz ad passionem xp̄i et.

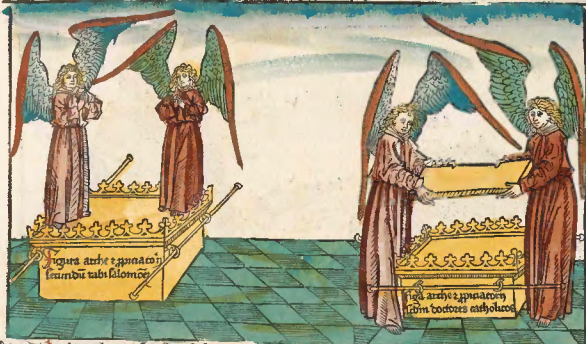

Tercia etas mudi

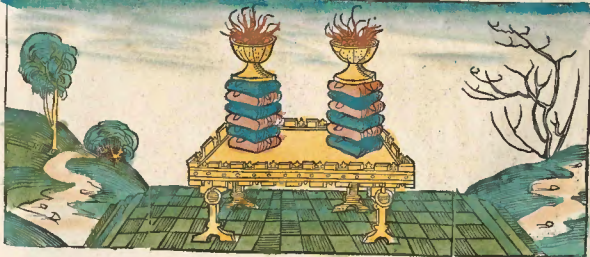
Moyses post tres menses egressionis, ascendens in monte synai: ubi quadraginta diebus et noctibus ieiunans lege dñi meruit accipere. Dádant dñs ei qd faceret Archa de lignis setim. Que sunt impuritas: Cur? lógando esset duob; cubitor; cū dimidio. Lantudo vero vni? cū dimidio. et similiter altitudo. Et tota intus et foris cooperta auro mōdissimo. ac supra corona aurea: Et propiciatorij aurei sue tabulam aureā eiusdē lantudinis et lógitudinis cur? est archa. vt archa regere sufficeret. Et erat aut sursum erectum emittens arce sicut cooperculū. qđ dicebat oraculū: Per vtrūq; latus lógitudinis erat bim circuli aurei totū lignū penetrātes. et p eos vectes de lignis setim de aurati mittebant. Quib; archa ferrebat. nec vnq; extra habant: Et vtraq; vero pte oraculi. sc; in duob; angulis anteriorib; positi funt duo cherubim aurei. vñ? alterum respicebat. versis tamē vultib; in propiciatorij: duabus q; alis expansis. in mutuo se tangētib; vel labant; oraculū. alas ex opposito erēdebant. Et hec habebant in scā scriptum: In archa aut posita fuerunt vna aurea mānā hñs: Eliza Aaron: et due tabule decalogi. Cū ea in plano nō adeo pfecte figurari poterit Imaginatio inspirāens cetera supplicat.

Figura Arche et propiciatorij scdm Rabi salomonē.

Figura Arche scdm doctores catholicos.

Simili modo ait dñs Moysi. facies mēsam de lignis setim aureis lāmbis coopras. hñs quatuor pedes: In singulis vero pedib; erat anul; aure; In anulis vero vectes aurati. quib; ferebat mēsa. Et erat aut lāmbi in ea p circuitū sicut in archa: et labio affixa erat aurea corona alta dignis quattuor: Ita qđ medietas sup mēsam eminebat. ne supposita caderēt. Altera medietas inferi? ad decore pēdebat. Et ponebant sup eas duodecim panes azimi: Sem; altitiscus: Et singulis supponebat patena aurea cū thure. Iosephus vero scribit pbiālas aureas suppositas plenas thure: In dūculo sabathi recētes et calidi im ponebant: Qui immoti manebāt in sabathi sequēs. Sublatos vero soli sacerdotes comēdebāt: Iudeo sacer dotalis dicebant. vt sacerdotes formaret coquerēt ponerēt in mēsa et tollerēt. licet nō obseruari: Dicebant tū quoq; panes ppositis. Quia positi erāt coram dño in memoriā sempiternā. xij. tribui filiorū israel.

Reccepit quoque dñs fieri Candelabru ex auro purissimo buclle: Cuius basile basi infixu erat ferreū sup vestitu calamis aureis geniculatis ad modū canne. Ubi aut calamoꝝ capita inter se iungebant tanqꝫ duo cypri et aut in modus nucis. Et ex fundo cypri pcedebāt flores recurui, quasi lilii. Et in ipso fundo inter cypri liliā erat sperula volubilis. Et ita cū in basili essent quicqꝫ calami in hūc modū copulati. Quattuor ibi iungere erāt. Quatuꝫ quoqꝫ habebat qñ cypri hos duos nucis et sperulas sil liliā: Sines vero candelabri qꝫ procedebat directe in aliu inferius hīs tres pedes. Et fursus debet ex calamos egredietes de basili, tres ex vno latere, et tres ex alto, iedētes fursus obliqꝫ. Quousqꝫ ptingerēt ad altitudinē basili. In basili vō quattuor cypri imitar nucis. Quos aliqꝫ pomellos dicit. Ita qꝫ duo cypri positi vnꝫ cōtra aliu faciētiā pomellū vnū: Rabi salomō scribit istos cypri fuisse obliqꝫ. Et sic dispositos vt calamꝫ p mediū cypri trāsiret: Speruleqꝫ sil liliā. et vt bebat dicit pomellꝫ et flos in candelabro ad decorē posita fuerunt. Et rat aut vt dicit Iosephus ex. lxx. pibus cōpositū. in vna base erectū. Quociqꝫ vero modo factū fuerit in sumo, vij. debet capita cōstiti sup que ponebātur septies lucerne auree: Ita qꝫ vltimꝫ cypꝫ qꝫ erat in sumitate cuiuslibet calami, erat sedes lucerne. Infusoria etiā septē ex auro erāt. Quibꝫ oleū infundebat lucernis. Et at qꝫ septies dicit emissoria. Qui ex auro erāt ad emungēda vel extingūēda lucina: et cū quibꝫ amouebatur. Illud qd erat coibetres de licio. et residuū liciqꝫ ad incendendū aptabat. Cūqꝫ qꝫ plena aqua erāt: emissoria ne facerēt fumū: Quidē aut pondꝫ ei cū vasis suis habuit talentū auri. Debet vō dicit centenariū auri: Ne scilꝫ pferet pondꝫ quāqꝫ magnū auri pondꝫ requirebat ad tantū opus pferendū. Positū aut erat ad austrus cōtra mēsam. nō recte quidē sed obliqꝫ: p totū tamē in plano figurari possunt. deinceps videri potest.

Altare quoque holocaustorum siue sacrificiorum iussit dominus fieri de lignis setim. Erat aut altare quadratum in longitudine et latitudine. v. cubitorum. Et in altitudine trium. Eratque concavum instar arche siue operimenti: Parietes ligni sed operi erat cremitus et extrinsece lamis eneis: ut vni non possent: Area ei siue arula creta erat tanquam fundus arche super quem fiebat ignis: Qui per fenestram que erat in latere orientali imponebatur. In quatuor angulis superioribus erat extra quatuor recurva cornua. In quibus quatuor cathene annulis inserebantur. de quibus dependens craticula creta in modum verbis facta. usque ad medium altaris descendeat super quam cremanda in odorem domino ponebantur. Circa vero angulos inferiores. quatuor erant anuli creti: in quibus vectes imponebantur de lignis setim operi cre ad portandum altare. Positum autem erat altare ante tabernaculum sub druo.

Altare holocausti scdm latinos

Altare holocausti scdm hebreos

Hec sunt qz dñs Moysi dices. Altare donū scdm Aaron sūi luo dare cederet. Ordinationeqz de veniū
nis sacerdotibz sicdis pmittes. Quattuor crāveses cōmunes oibus sacerdotibz etiā minoribz: se
minale lineū: nimica de bisso dupla p totū. Balteus lat⁹ qst digiti quattuor. cū pulchra varietate. Et
thyara de bisso. quā gestant in capite. tendēs supius in acutus. Sup hec quattuor pxijs vestibz induebas
sūm⁹ sacerdos: pōta erat tunica iacina. Que sūcta erat vt tunica. In cui⁹ circumtate inferiori erāt tui
tinabula ⁊ molo granaria intexa. Scdm ornāmētū suphumeralē sine mancis. descendēs vsqz ad renes. atqz
vt supangū possēt. cū varietate pulchra: Tercū ratiō ale qdrāgūlū duplex. In q erat duodeci lapides pxioli
Quartū ornāmētū erat Balte⁹ seu cingulū de quibz coloribz: Quātū erat mitra iacina in capite sup bis
sinay: Erat aut sextū lamina aurea ad modū dimidiē lune facta: In qua thetragramatō inscrip̄ta: facta de
de ad modū coronē. Que p̄tendebat ab aure ad aure per frontem.

Locus est iterū dñs ad moysen. facies ⁊ labii eius
cū basi sua. vas sū lauatoriū. qd alibi labiū luteri (vt
Rabi salomō ponit) vocat⁹. Qd erat inter tabernaculū ⁊
altare holocaustoꝝ: In q missa aq. lauabāt sacerdotes ma
nus suas ⁊ pedes. vestes sanctas accepturi. vt sacrificarēt:
Similiter ingressi tabernaculū. ⁊ egressi: vt aar⁹ ⁊ filij
ei⁹ fecerūt. potates de sanguine hostie imolate. p petis po
puli. Et qñ accedebāt ad altare vt in eo offererēt thumana:
Qd dī factū de speculis mulier exubantū ad ingressū tab
naculi: Et ei pon⁹ in circuitu labij sup̄e circūposita specu
la fuerūt: In quibz sacerdotes videre possent: si facie vel ve
ste maculam abluendam haberent.

Dixit quoqz dñs Moysi: vt faceret tabernaculū in dūc modū. Tabernaculū erat donū: vco dicit⁹
Quadrata ⁊ oblongatibus clausa parietibz: A quilonari. meridiano. occidentali: Liber patebit itro
itus ab oriente: vt sole oriēte radijs ei⁹ illis aref: modo introit⁹ eadē sit vt plurimū in occidentē. Lō
gitudō erat. xxx. cubitoꝝ: Latitudo. x. Altitudo. x. In latere meridiano. erāt tabule de lignis scrib. xx. stātes
Quar vnaquēqz lōgitudinē habebat cubitos. x. In spissitudine digitos quatuor: In latitudine cubitū se mi
sem: Jungēbant aut sibi mutuo: Et erāt muratē ex vtraqz parte. Suppositē vero singlē duabz basibz au
gentibz p̄oratis. Eodē scēntate erat factus paries aquilonarij: Ad occidentē vero erāt. vi. tabule p omia li

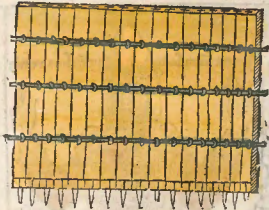
Tercia etas mundi

miles. In medio aut tabernaculi mādant dñs fieri p latitudinē velū pulchrū appētus sup quattuor colum-
nas: qd dñe dñat sancta a sancta cōz. Habebat aut quadruplex operimentū: lcs de cornibz intertis va-
rijs colonibz: de sagis alutinis. de pellibus rubricatis, z de pellibus iacinctinis. Cetera de vtebus angulis.
Cornus z Sagis liber moysi exod^o manifestat.

Figura pro tabulis et basibus terre insigendis.

Figura vni^a lateris tabernaculi quātū ad tabu-
las et bases quibus insiguntur.

Moyses primo anno tabernaculi dño costru-
it. Et septes mētibz op^o pficiēs. mēse pmo
anni secūdi prima die erexit. Iuxta quoq; p aboy
sen legē sū cū lris hīc cepit. Iterū dñs ad moy-
sen ait. Cū filios israel numerabz dabit q̄sq; p̄cijs
p aia sua: ne sit i eis plaga dñm dñi sicut. Intra mē-
surā sanctuarij. Sicut viginti obolos hīc: Et hoc pe-
cunia ad vsus tabernaculi reponēbat. Cōpletisq;
finibz dedit moysi duas tabulas lapideas digi-
to dei scriptas. Op̄e diuino nō humano inscriptas de
calo go et vtriq; pte. Et hoc hebrei tradūt in vno la-
tere figurā. simile figurā i alio opposito dabāt.
qd miraculo asserēbāt. Ceterū sculpta iterat lris
dicebāt. Preterea catholici doctores z p̄cipue di-
uus August. tria p̄cepta in pma tabula testimoniū
que hoīem ad deū ordināt. In sēda sep̄e qd ad pro-
ximū ordinant scripta ponit. Rabi m Salomon
et hebrei quibz in vna z quibz i alia p̄cepta distin-
guunt. P̄fecta vō vt i figurā vituli videt. rescen-
dens moyses z vidēs vitulū z choros irat^o pro-
icit tabulas. Et contrite sunt.

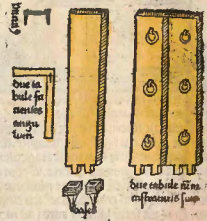

Figura tabulae sēdm doctores aliq;

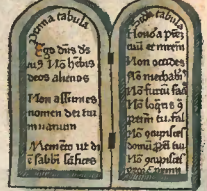
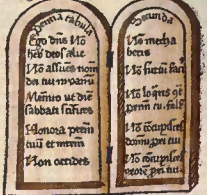

Figura tabulae sēdm doctores hōes

At ea vberius clarescent posita est hec
figura vtriusq; tabularum.

Linea regu assiri
orum

Aschades

Amynthas

Bellorbus

Apheros Eructoni Fenix Cadmus

Apheros Rex arabie primo mellis colligendi usum inuenit, but? nita et
incestu concepit de qua mirabilia narrat. Et post ibide fili? regnauit bi
tus fuit audis leges fecit et pini? boues a atro iungit. Eructoni
athementiu princeps pini? in greca quadriga excoquant. Fenix ille in tyro
et sydone regnauit vsqz litteraru tradidit. et colore senecae quo capitalia fieri
rent inuenit. **A B O O A B Y A.**

Corinib? urbs fuit Achae olim insignis qui pini? a Syphio latrone
Acoli sup? Ichmo i medio maris ioniz? egi? costruxit fuit. Cuiusqz
Anno erat moysi ano. Primo Corinthia deis aucta Epbyra vocata. Un? z
apud virgiliu Epbyreaqz era. Na Corinthi in ere fundeo picipatu obtinebat
Eo qz ibi pulcherrima z artificiosa cuiusmodi eris fiebat vasa. Es p? b enera z ab
Corinbo Orestis filio illustrata Corinth? cognoscata fuit. Alcio a romanis ac
cenis nuqz coaluit vt ostendit floz? z iustiz?. Fuitqz teste Apulegio libro de magia
regionis caput. Apud corinthios pini? imperiu assumptu z regnu? Adetes gre?
cus luctator victoriosissim?. Regnauitqz in Corintho lb regib? duodeci. annis
32 3. postea respublica p annuos magistrat? gubernari cepta est. Polopondus
pulcia qua? hodie latini Achorea vocat tot? grece quondam arx dicta regio e? pene
insula. haud vlli terre nobilitate p? ferenda. Inter duo maria Egei z Boniu. pla
tani folio similis. Angustia vii. peddit Ichmo appellat. in ea stritura q? Cher
nicon efficit ciuitas e? chorinbi. medio intervallo coll? applicata. Es has ipas
angustias (vt plini? retulit) p?ferre nauigabili aluco tenuauit Demetri? rex. C
sar dictator cas? princeps. domici? nero insaufio (vt ost? extra patuit) incepto Gre
ci principes postqz Turcor? potetia europ? penetrant. ex mari ad mare pduco p
angustias in iuro peloponessus a reliq? greca dissi?erit. Muri? examit? vocauit
Corinthios ab idolo? cultura ad vera? dei religionem Paul? aplos variis? z do
ctrina atqz miraculis p?xit. Muc ea regio tota impio Turcor? adiecta est.

Corinthus

Tercia etas mundi

Carmētis

italus Rex

Esta Carmētis fuit filia euandrij. q̄ et litteras latinas in-
 uenit. A b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x.

Este Salmon filius Naalon. nar^{us} est anno mōi scōm. lxx.
 interpretet. 3725. hoc est ante natiuitatē xpi. i. 474. Dic
 fuit dux in tribu Iuda vt in numeris legit. et cū Josue terras
 promissionis intrauit scōm glofam duxit in matrimoniu^m Ra-
 ab meretricē vel vt Lyra vult hospitalariā. Josue. 2. capitulo.

Etalas rex iuxta Albulam fluuiū id est tyberim ciuitatem
 condidit in qua regnauit. vbi postea condita Roma fuit.
 i quo tota ytalica nūcupata.

Oestis Rebab deſcēdit stirps valde religioſa q̄ iſto tpe
 fuſſe creditur. Hic ex yero cognato Moysi deſcendit. z
 conuerſus fuit ad Iudaismum. Rebab

Recitas antiquit^{us} Ze-
 nereth alias Cynarorb
 vocata ad litto^{ra} maris
 ſita Tyberiadis dicti inter orien-
 tem et austrum ad duas leucas
 a bethulia monte diſtis vbi Ju-
 dith holofernem occidit. Deim^{us}
 de ab herode Tetrarcha galilee
 inſtaurata: in honores Tyberij

ſeſaris Tyberiadis appellata. nūc Tyberias eſt vocata
 in ea xps mōniti in apoſtolatū aſſumpſit. Olim habuit epiſcopum cui mare galilee ſubiectū erat. Prope
 hanc ciuitatē balnea naturaliter calida eſſe p̄bēb^{et}. Et in ea ſeminat regio decapoleos a deces ciuitatibus
 principalib^{us} dicta. In ea regione nō longe a Tyberade eſt lacus aſphaltides q̄ ppter magnitudinē z aque
 immobilitatē moriu^m mare dicit^{ur}. Nos neq^{ue} ventis mouet^{ur} reſiſtente turbid^{us} bitumē: quo aqua ſtagnatur
 neq^{ue} nauigantib^{us} panēs eſt. Quoniā oīa vita carent in profundū mergunt^{ur}. Nec materā vlla ſuſtinet adū
 que alimēte illuſtrā^t. Aſphaltides nihil p̄ter bitumē ſignit. Qñ z nomē. Nullū corpus alium recipit
 Zbauri camelūq^{ue} ſiuitaur. Inde fama nihil in eo mergi: Longitudie excedit centū milia paſſuū. Latitudie
 maxima viginquūq^{ue} implet. munita ſex.

Tyberias alſ Tyberiadis

**Linea chriſti
 Salmon**

Quia illud tps incepit ut sic regnaret reges. multotiesq; nomia varia sunt. quoz oim primus dicit fuisse Janus. qui p allacis extitit qd Janiculum dicit. Postea p magno deo habuit est. figurat aut cu duobus facibus. atq; in principio anni ei festus celebrat. Ob hoc qd esset finis pcuri pun capis fuit. Et inde mensis Januarii est dicit. Ideo distans dicit.

Saturnus pater iouis rex creten tpe ysaac regnare cepit. filiiq; Arq; filij tunc filij nati filij belu membondis. postea ex pulis a regno Eteense p filium suu Jove. Quidem nati Jani Saturni velle cunctiter vivere et ymca colere ac docere fuisse cepit benignus. et cu eo regnu partu est et genuit ibi Saturni pidi. qd post cu regnavit. Alij vocat est steret al. Mercutii. qd ab eo tanq; a putissimo agricola inuentus est vt in fimo alalu agri fecundaret. Ideo cum deo agri fecerit et iouis pparentis post morte ei. Saturni ymago talis a romanis repingebatur. erat eni vultu tristis feneit capite cano. scilicet in sinistra tenens. dextra vero flammam draconem. tristis qd regno crete pulsus. vel qd omis stelle saturni signi ficit tristia ventura. feneit qd sidus istud frigidissimu in effectum. ideo capricornus et aquari (qbus post saturni) sunt signa frigida. cano qd prunias et iuncos percat in pdcitis signis. falcem gessit qd agriculturam inuenit. vel qd scdm Etrurii minime est humane nature. qd frigidissimu. ideo scdm eum in sinistro brachio prius filios tenuit quos falcem tenuit et ad os prexit. que etia natos suos vt arc dicitur. cu oia tpe consumuerit. vel etia draconem in terra portauit qd finis est anni. p iouis dicitur. qd eo supior scdm milos habet. Glauco cooptus fuit amicus. qd stella ei frigide et aspe est in aure. Saturnus libenter accepit ymnolam nonne bois inuentis sue putilis. Delectat em diabolus in effusione sanguinis humani. tum propter crudelitatem ymnolantis. tum propter odium humani generis.

Junio

Pater saturni filius primus rex laurentis fuit. qui bellator egregius et augur fuit. et inter deos connumeratus est.

E Saturnus scdm rex laurentum fuit. qui etiam deus fuit. eorum qui sic voluerit vel putauerunt.

Sibylle omnes semine vates a veteribus nuncupate. vel ab ynni delictis nominunt. vel a consilijs deoz veniunt. Ceteri Sibyllas. p numero sunt se. prima fuisse de persis. Cui mentione fecit Iulianor q res echas Alena diti scripsit. Secunda libica. Cui mentione Euripedes. Tercia delphica. de qd nripus loquit in libro de diuinando. Quarta emica in ytalica qd neu in libris belli pumit. pto in annalibz noiat. Quinta erythra. qd Apollodor affirmat sua fuisse emic. Easq; gras illis pcedibz vatemata peritura esse noiat. Sexta sumia. de qua scripsit Aratoscenes in annis annalibz sanior. repisse se scriptu. Septima Anmanam noie Alimabci. que ab alijs Demophyle noiat. Eamq; nonne liberos acutisse ad regem Tarquinium pscit. Et p eis necetios philippicos postulasse. regesq; aspexerat ptoz magnitudinem et miseris insaniam. Illa in conspectu regis tres combussisse. at p reliqs idem precu postulasse. Tarquinium multo magis muliere insinire putasse. Que cenno tribz alijs exultis. cu in eode precio pueniret. motu esse regem. ac residuos trecentis aureis emisse. Quor postea numer sic ac. capitolio recto. qd ex oibz emicantibz et ytalics et grecis. et pcpue erythreis coacti allati qd sunt romanis. emicantibz Sibylle noie fuerit. Quarta hellespontica in agro troiano nata vico marmesio tribus cyri. Thona phrygiani que vatemata sit auncy. Secunda nburie nomie Albune que nbur colat vt dea. Quart oim Sibyllam carmina ferunt. Omnes aut hoc Sibylle vna colat vt predicat. in ynni em Erythra. qd celebrat inter ceteras ac nobiliores habetur.

Linca regu ytalie
Janus

Saturnus

Pater

Janus

Tercia etas mundi

De aliis sibyllis.

Sibylla Agrippa

Sibylla agrippa vestita rosea veste cum clamide rosca: nō multū iuuenis. manū tenēs in gremio q̄st adintra. et sinistra manū tenēs ostēdeno de orsum bene scriptum. dicit sic. Inuisibile verbum palpabit: Bermabit vt radit. Sicabit vt solū. nō apparet veniens ei: Circūabit alio matē: et floreat de leticia scriptura. et ab hoibus cōcūcabit. Nascet ex matre vt dē: et cōuersabit vt pēto: Idē quidā gētilis vidit hanc gloriā.

Sibylla Libica

Sibylla libica ornata serā viridi. et florū in capite. Vestita pallio bonesto et nō multū iuuenis dicit sic. Ecce veniet dies illūmabit dñs tēsa tenebrarū et soluetur ner⁹ synagoge. et desinet labia dolm. et videbit regē viuētiū et tenebit illū in gremio virgo dñā gentiū. et regnabit in miscōia. et vter⁹ matris ei⁹ erit saterā cunctoz.

Sibylla delphica

Ecce sibylla delphica q̄ ante troyana bella nata. pphetauit. vestita veste nigra et capillis arcūaligatis capiti in manu tenēs cornū iuuenis dicit sic. Nascet ppheta abscq̄ matris coitu et virgine eius.

Sibylla frigida

Sibylla frigida induta veste rubea. nudis brachijs antiqua facie saturnina. crinib⁹ sparsis. p dorsum digito indicās dicit sic. Et olimpo excessus veniet et firmitas consiliū in celo et annūciabitur virgo in vallibus desertorum.

Sibylla samia

Sibylla samia a famo insula iuuenis. hñs formo sum pcer⁹ subtili velo capite coopto. manū ad pectus tenēs dicit sic. Ecce veniet dies et nascet de paupcula. Et bestie terrarū adorabūt eum. Clamabunt et dicēt. Laudent eum in atrijs celoz.

Sibylla europaea

Sibylla europa decora iuuenis. facie rutilās. velo subtilissimo capite ligata. induta veste aurea breue in manu tenēs dicit sic. Veniet iller transibit colles et latices olimpi. regnabit in paupertate. et dñabit in silentio et egredietur de vtero virginis.

Sibylla peritica

Sibylla peritica vestita aurea veste cū velo albo in capite dicit sic. Ecce bestia cōcūcabens. et gignet dñs in orbē terrarū. et gremiū virginis erit salus gentiū et pces ei⁹ i vltimie hoim. Inuisibile vbi palpabit.

Sibylla annu nabe

In de xpo testificāis videlicet. Exurget mulier de stirpe bebreoz nomie Maria. hñs sponsus nomie Ioseph et pcreabit ex ea sine cōmū cōcūti de spūscō filius dei nomie Iesus. Et ipsa erit virgo ante partū et virgo post partus. Qui vero ex ea nascet erit ver⁹ de⁹ et ver⁹ homo et adimplebit legē Iudeoz: et suū adiūget ppriū. et pmanebit regnū ei⁹ i secula seclorū. Venietq̄ sup eū vox dices. Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹ ipm audire. Doctoz resurrectio erit: et claudoz: cursus velocissim⁹. Et surdi audiet. et cec⁹ videbit. loquēti nō loquētes. Et de quib⁹ panibus et duobus piscibus multa hominib⁹ multa saturabunt.

Tentos compescet verbo. mareq̄ suris sedabit. pedibus mare calcans. Ambulans super vndas. Infirmi tatem hominib⁹ soluetis. repellens multos dolores.

Item alia Sibylla que dicitur fuisse berthea ait. In vltima etate humiliabit de⁹ humanabit. ples dei. Iungebatur humilitati rectas. Iacebit in seno agnus. et puellari officio educabitur deus et homo: Eugerq̄ sibi et pscatorib⁹ et cecis numerum duodenarium.

Ille Troys in bardania re
gnauit et troya condidit.

Anchises
ex dea
venē fm erro
rez gentiū ge
nuit Enceas. q
in ysalia reg
nū et paruit.

Anchises

Laomedon

Troya regio minoris asie in q̄ Ilion fuit ciuitas canatissima. No nūq̄ vero p̄ ipā vrbe troya po
nuit. Et fm homerū oim que sub sole ac stellifero celo sunt vrbiū quide insignissima est troya. Hūc
aut ingens Troya non asie columē ita extincta celo sunt vrbiū quide insignissima est troya. Hūc
Iam seges est vbi troya fuit. Sicut virgilius. Camp⁹ vbi troya fuit. Cū ea crassa lapides ⁊ quecūq̄ alia
inde oblata sunt. Tatis finis humanarū rez. Troas aut Enchironij regis filius Anno quadragesimo iudicis
noim q̄ prius bardania dicebat Troya appellauit. Bardan⁹ em fuit ex Joue ⁊ electra filia Atalantis genita.
Is ad phrygiā decenit quā bardania nōm fuit. Ex quo nat⁹ Enchiron⁹ ex eo ros qui usuar pietate lau
dabilis fuit. Igitur memoria sui nois faceret Troya appellari iussit. q̄ duos habuit filios. Ilion ⁊ sara. eam
q̄ prius maior natu regnās troya se suo noie Ilion noiauit. Illo laomedō fuit filius ex quo priamus natus
est. Is troya p̄ suā primā diuptionē reformauit ⁊ exornauit. ac vrbe magnāz apliora mēia ac pugnacit
la ex lapidib⁹ marmoreis cū muro altissimo extruxit ⁊ munatissima reddidit. multitudinēq̄ militū ēē fecit. ne
p̄ ignorātiā opprimerē. vt pri⁹ tpe laomedōnis oppōsa fuit. Regiā q̄ edificauit ⁊ iouis statūz ⁊ arā p̄fecit.
Illo sex portas fecit. quib⁹ sit noia. Anthenoidas. Iliā. Ecce. Dymbris. Bardanice. Trojana. Per
mediū ciuitatis fluit⁹ Tan⁹ occurrebat. Sinois q̄ fluit⁹ ex Ida troiano mōte scaturēs iuxta troya decur
rens. q̄ cū mari appropinq̄ rano cōmiser. Et in paludē coact⁹ iuxta sigeum. p̄mōmōnū in mare descendit
⁊ nam⁹ sit ex beccub⁹ yxore hos bñt libos. Decore pri⁹ natū. Alexandr⁹. Deiphebi⁹. Helen⁹. Troyl⁹. En
dromach⁹. Cassandr⁹. Polixen⁹. Pugnati ē dēn cū troianis p̄ grecos ānos. ⁊ mēls⁹ fex. pri⁹ Egeon
iudic. āno. c⁹ caus⁹ dicit. Cū alexāder q̄ pri⁹s dicit ē in Ida filia cū venatū ab hīs i sonitis dēcurrit ad

Troya

Tercia etas mundi

duisse. Junonē venerēz mīnervas vt inter eas
despēce iudicaret. Et tūc sibi venerēz pollicītas
esse: si suū spēm meliore hātas spēce iudicasset.
daturā se cū vxoze quē i greca speciosior forma
videret. Vbi cū ita audisset optima facie venerēz
dicit iudicasse. Postea helenas regis Menelai
vxore rapuit: id extremū exadus troianis fuit.
hoc bellū decēnale dīcrutissime p̄scribit Dares
frīg? z dīctas cētēsīs. qui in clade Trojanorū
p̄sentes. locor nota et gētorū lucidissime oīa
nōtūt. Et ad rerū Trojanorū cōgūmonē nihil
breuē. nil clari? z tērsus rēp̄ri poterit. Sūt em
capta Tercio anno labdon iudicis israel anteor
ben conditam. Anno. 430.

De bello grecoz contra Troianos.
et destructione troje.

Orosius dicit Anno ante urbē conditāz
cccc. xxx. p̄ raptū helae fuisse factā cō-
iurationē grecoz: z cōcursū mille nauti
um extitisse: z deinde obsidionē decēnem. p̄or?
ro frīg? dāres. q̄ scripsit bane bystoria dicit. q̄
duces grecoz p̄ra trojā fuerūt. xlvij. q̄ adduxē
runt naves mille dūctas dinas. Priamo vō
regi troje venerūt in auxilium duces. xxxij.
Sūma autē belli trojanū et bystoria dācor. quā
transfuit corneli? ista est. Aīstor et pollux
ai dīctes helenas pulcherrimā vxore menelai fra-
tris agamenonis raptā fuisse ab alexandro seu
pandē: naue ascendēs. secuti sunt cā. z cum in
lesbio litore naue soluerēt. maxima tempestate
orta. nūg cōparuerūt. Quos lex bij vsq̄ ad tro-
yam quēserūt z nō inueniēs crediderunt. im-
mortales deos facios. Quēserūt igit̄ apd arbe-
nas grecoz duces. xlvij. cū nautib? mille dūctē
duab?. Alīssig sunt p̄mo legati Byomedes et
olixes ad Priamū. vt satisficeret iniurie: insecto?
q̄ negotio pugnatus est inter eos. Et in p̄mo
bello hēctor: priamū sūt? p̄otēstāum interfecit.

In scdo bello patroclus z hionē z atacē ibe-
lamomū occidisset: nūc dē de sanguine suo reco-
gnouisset erat cū natus de Ethona sorore pami.
Prīme inducie date sunt trāys pētētibz p̄
biennium. In tercio p̄lo hēctor boechē Al-
philocti z prothēnoē duces occidit. In quar-
to p̄lo Alexander mendax fētur sagitta trans-
fixit. In quinto bello hēctor. vij. fortissimos
duces occidit. Eneas duos. Achilles quatuor
Byomedes duos. In sexto bello continuis
diebus. lxxx. pugnatum est. Gray secundas
petunt inducias in mēmum. quo completo ite-
rum pugnatur. Hēctor in prima acie interfecit.
istij. duces fortissimos. Achilles quāz p̄t
te grecoz occidit duos. de parte trojanorū
pugnatur diebus. xxx. Priamus tēctas pēt
inducias. vi. mēsbz. Iterum agamenon q̄
ex parte erat grecoz pētīt quāz inducias
dierum. xxx. In nono bello voluit andronica
vxor hēctoris ipm hēctorē retinere. q̄ i somnis
viderat et non expēdite vt prodiret in bellū qd
cum facere non posset: antanacē filium suū ad
pēdos eius posuit: sed nec sic cum retinuit.
Hēctor igit̄ in bellum prodies tēs duces for-
tissimos occidit. duos vulnerat: z tērsū achil-
len a quo tandem occiditur. Gray quintas pe-

trunt inducias duorum mēsum. Post bellum
recumum gray sextas petunt inducias p̄ annum.
In bello. xi. palamides qui rex p̄comoties
factus fuerat occidit. In bello. xij. troij? nū-
tos occidit. In xij. p̄lo pugnatur continuis
diebus. vij. Agamenon septimas pētīt indu-
cias. xxx. dierum. In bello. xvij. troij? achil-
lem faciat z pugnat cōtinuis diebus vij. In
bello. xix. troijus et equo cadēs ab achille occi-
ditur. In xxi. bello cadit Ethenon dur periaz.
Priamus decimas pētīt inducias dier. xxx.
In bello. xxi. Alexander occidit achille i p̄ba
no appollinis: vbi cum ad colloquū vocauerat
concordiā simulans. Grece igit̄ pētīt vīdecias
inducias. In xxij. bello alexander alaces sau-
ciat: z trāys sauciū alexandri interfecit z de
vulnere suū morit̄. In bello. xxij. et. xxij.
pantassiles regine amazonū vmliter neoptho-
lemum Achilles filū faciat: quo tandem ipsa
occidit. Andenor. polidamias et Eneas dicit
priamo vt faciat pacē: q̄ nolēre patriā. p̄dunt.

Optima igit̄ troja: agamenon p̄cedit om-
nem equaliter diuisit. Ita q̄ pugnatus est
ad trojam annis. x. mēsbz. vij. dieb?. xij. Et
vt refert dāres frīgus: cōmēruit et argius occi-
genta z septuaginta milia. Et trojanis autē sex
centa septuaginta sex milia hominū vsq̄ ad op̄i-
pidiū proditi. Eo autē p̄dito occisi sunt et troja-
nis dūctā septuaginta sex milia. Eneas nauti-
bus p̄fectus est cū quib? alexander greci in-
erat numero. xxxij. quē secutus est numer? trium
milium quadringentorū hominū et trojanis:
Achēnoz secuti sunt duo milia quingēn. Et be-
leaus cū cassandra z andonica: becaia vxore
priami cum mille septingētis: crinifsum pēiz:
alēclau: et helenā vxore eius (dicit domus)
ad thecurem regem egip̄i quē polipiam vocat
post capā trojam diuulsi.

Otanor clare mēssit. z eo locorū nomini
et gētorū eius lectores deueniunt p̄ter. bystoriae
ignoratōes cēspitare. sepe enā cātere. Quāobz
ad bystorias Trojanē cladis quas dāres p̄br-
gins. z dīctas cretēsis vīri dīcti p̄scrip̄tū
cūctos remitto. Cum primus p̄ id tps vīstet
militauit. Alter idomeneum a tērsūm dūcem
secutus interfecit z quantū ad trojanarū rerū
cōgnitiōē attinet nihil breuius. nihil vilius.
nihil etiā clari? z tērsus licet rēp̄re. Qui res
gestas tanta diligētia. tantaq̄ cura. atq̄ tā di-
lūtas temporibus. nomibz. loq̄z sic demus
accurate omnia dīscrūt. vt res nō narant. s̄ ge-
n. non tēscribi. sed rursus tractari z ip̄i bello us-
teresse legētibz vīdatur.

Troyanum bellū decēnale primo Egebon siue Egeffon iudicis anno (teste eusebio) furrexit. quo tpe sequētes claruerūt. Troya em quā Ilion nōs reges troyanorū filius amplissimā instaurauit mille ⁊ quingentis passibus a mari remotā erat: vbi oim rerum vbertas erat. Ipsa quippe que decēnalcus grecorum obsidionem passa fuit: et ab eis tandē deleta.

Hercules

Hector

Agamenon

Lurcus

Hercules ille cū Iasone troiā vastauit que flammā a pamo fuit re edificata. Ides hercules agone olimpiaci constituit et bella multa cōfecit quēdā duodecim insignes et inhumanos pscisse labores.

Hector fuit pmo gentis pami ex becula vxore nēpabilis fortitudinis et strenuatus. Iō ob maximū et multū fulgorem apud troianos maris i pteco habitus est. Nā ob incredibilē et prouidentē atq fortitudine nō solū parēre sed et patri nobilitate atq glia spiciat fecit. hic ex Andronacha pūge plures genuit filios. Et qd frāc m fuit a q (vt atymenē) byssionalbur gūd) frāc origine habuerat.

auris abstulit et Troyam pduxit. Ex qua rapina bellum decēnale grecorū aduersus troianos susceptū est. Idē cū troians urbem obsidentib multā sūenne gessisset: A purbo achillis filio occusus fuit.

Agamēnon fuit frater regis Menelai dux totius exercitus grecorū. cōtra troiā bellauit. q tandē traditōe et turpissime capis. fuitq Atrei regis filius. ab oim exercitu imperator designatus. ad bellū pēgens. Eutemestran coniuges ex qua multos suscepit filios reliquit. Et apud troiam multos passus labores. ⁊ similitates principum pro quibus ab imperio depositus ⁊ illi palauedes fuisse est. Quē cum vixit occidisset ipse maiori gloria imperium reassumpsit. Tandē Troya capta et dērua cum ingenti pceda et cassandra priami filia in patriam rediturus nauas conscendit. Verum ⁊ ipse tempestate actus. p annū ferme erat aut.

Isti duo de Troya fugientes duo regna constituit: longe tamē post.

Frāco quidē ex bectore filius pami nepos a quo francoz nomē tractū est. a troia fugat postea tota Asia puagata in danubij ripis tandē puenit. Ibi cū aliqdū cōcedisset. deinde locū querēs a cōmuni hominū societate senenit: ad rbanā fluuina ⁊ paludes montas secessit. vbi Sicambriā condidit urbem.

Curcus filius Troili filij regis priami. A q pplm ab eo descendente. quidē Curcos temari dicit. Alij eorū originē ex Scythia referunt.

Menelaus Helena

Paris

Helena fuit vxor me nelai regis ⁊ a pari desilio priami rapitur. ⁊ ad troiā pducitur. ppter qd troyanū bellū exortus ipsam tū post troie erat diu. Grece menelao red dicitur. q gaudē anauum cū illa cōscendit patriam petunt: sed repētanb acti in egyptū ad polibus reges deuenerunt. Indēq descendentes octo annis citates (vt testis est eusebius) tandem in patriam redierunt.

Paris qm et Alexander dicitur est cū fide bectoris frater: ex pamo ⁊ beculā natus. Ibi spēc legationis cū. r. r. naub in greciā iuitur. Et a menelao hospicio suscepit. Quē cū aspectisset vxores illas. absente marito tandē cū oibus regis the-

Franco

Linea pontificu
Pynece

Abysue

Boos vel buys

Ory

Opynece filius Eleazari. cum fornicati fuissent filij israel cum madianitis. adorantes ydola. eaz ppter que dñs madianit suspēdit. xij. principes tribu. ipse sacerdos dei pcuties vnu ex filijs israel fornicante cum madianita ad mortes placavit iram dñi. Eadem tunc ppter hoc malū. xxiij. milia ex israel.

Ocusius est Iabin rex chanaan. princeps exercitus Bylare. Bylara enī de curru exiliis fugies i domū cuiusdā maliens se abscondit. Qui sitī fangar. lara potum ab ipa recepit. et cū nimis bibisset obdormiuit. Ibi vero dormienti clauis ferrei p ipsi insitit. et malleo cui terra cōstitit postea barach Iabin regē interfecit. fecit itā canitū in gratiā actioe p victoriā ppli sui.

Gedeon quartus debreoz Iudex iudicauit israel annis. xl. passit quatuor reges madianitarū scz. Oreb. seb. Zebce. et salmana. et humiliter ē madian in quoz man? tradit fuerit filij israel. vij. annis ppter iniquitates pristinas q̄s fecerūt. Angel? enī appares gedeoni purgati tritici pnuauit liberatōe sciendū p eū. qui angel? vna pcuties: carnes ius desup fustim et asina posita a gedecōne sup petra igne accedit cōsumens illa post hec petijt in signū future victorie gedecō vell? in area posuit roze complere: area siccā remanete. postea iterū euerfo. q̄s totū factū est vsz Iudi. vi. moztū? est eandem gedecōn sener et sepultus est in efram regiōe in sepulchro patris sui.

Abimelech quintus Iudex iudex filius nāhs ille agitur? in gedecōne. fustit vnu scibem vt occiderent. lxx. frēs suos legitimos filios gedecōis vt ipse solus dñs aref. Qd? et fecerūt sup lapide vnu decapitātes illos excepto mmo dicit Joathan q̄ abscondit? fuit. Iuxta cū dñs mala morte pūit fecit. Qui syebionit dicit pabolā de lignis. q̄ merat ad vine et hien et olina et denus ad ramus id est sentē vt faceret sibi illos regē. Abimelech aut diffensione summes postea cū syebionit igne suppositū turti syebē ex q̄ mille mortui sūt. Et tēdm ipse oblidens thebes cū de muro pensus fuisset dū prime venisset ad murtū. Mulier quēdā fragmentū mole sume caput ip̄? repere pcessit. Et cadēs in terrā sua? amiserūt ei? rogant vt ei occideret ne a muliere interfectus esse videret. Et ille quidē pceptū adimpleuit.

Ambola de tribu iachar q̄ iudicauit israel. xxiij. ā. cū tantū q̄? dedit vxores. post q̄s israelite ipeccantes dñs afflicti sunt in multiplicat ab amonitis et madianitis. Potens tandē in Hamit copulā.

Osy sacerdos fuit d semie Aaron p linea Eleazari. q̄ mortuo nuni dei transijt pontificat? ad lineā de ydamar ānis. i. to. in qua bel? pūm? sumit? sacerdos fuit ab ydamar vltimus.

Itec yar ex mdu manasse septim? Iudex israel bā. bunt. xxx. fil. o. bonos q̄s pnapes. xxx. cū tantū cōstituit. et quia ipa bona in silēto et pace transierūt. Pa ter q̄ in dieb? illoz duo? iudicā? Ory et Yar forisfili dñs adhibet. et ideo dicta. pspere aduenerūt. Et cū duo bus et vigin ānis id dignitatē mun? tenuisset sener defunctus est. post eū? morte debreoz res ad mbonesta vitam et murtū dei atqz legum delata est. Quādoz em palchm cor. pūmā cū magno exercitu deuastauerūt.

Linea iudicū
Delbora

Gedeon

Abimelech

Thola

Jayr

De famosissimis insulis mediterranei maris.

Sardinia insula a Sardo berul filio appellata: qui cum innumerabili multitudine libia discescit. Et in tyrreno mari insula Sardinie occupat quae ius a grecis vocabatur de suo nomine sardini nuncupant. Habet autem latitudinis nonaginta octo miliaria. Longitudinis vero, cxxx. Alij etiam ambigunt quatuor milia stadia esse referunt. Habet enim haec insula multa partem aspera mitemque tranquillam. Reliqua vero rebus otibus felice praeparat et pecoribus atque piscibus. Ibi nullus lupus gignit: nullus serpens regit. Est tamen haec insula otibusque morbosam in locis maxime fecundis. Continetque multas ciuitates inter quas praecipua Calaris est: ubi Corallorum magna reperitur piscatio. Quae et longo tpe beatissimum patris Augustini reliquias illustrata fuit. Ea insula antiquitus nascebant arietes quod pro lana plurimum caprinus praeparabant. quos adusimones vocabant: quorum pellibus Sardis thoracis modo se se muniēbat. Antea enim Sardis tolemes dicebatur. Indeque iolen berculus Amasiani serunt sardum ipsum. Et plerisque berculus filios eo adduxisse: et cum accolis habitasse. A quibus postea sardinienses dicti sunt. Illi postmodum imperij dignitate pelni ex africa telam solum sunt: Qui cum aduersus germanos bellum gereret ab eisque penitus delicti sunt. Cum insule hominum romani per multa tempora ponti sunt. multas quoque postmodum clades et direptiones a barbaris pisanis ac genuensibus preffas. tandem in Aetionensium manum est deducta.

Corsica insula. Quae per Rabano placet ex libia veniens insulas quae bodie Corsica dicuntur ab eo primis inhabitata cyrinus a suo nomine nuncupant. Deinde cum quaedam mulier nomine Corsica in figura tauri depalceret ipsum anisat translatam mare in insulam peruenit. Abulter autem per tanto sollicita nauigio statim inscissus parentibus illo delata est. Comperitque in pascuis vberibus thaurum. relectata insule pulchritudine ibidem habitare constituit. Et a se eam Corsica noiauit. Cum insule longitudo est. miliaria est. Latitudo vero. lxx. Ambitus autem ipsius tria milia et ducenta stadia. Haec quippe insula in lygustico mari est. sed a septentrione thaurico propior. Inter hanc et Sardiniam insulas interiacent. xx. miliaria. Sed autem plura in tercio libro tantissimo noue. Ea quippe insula tempore Strabonis veripe scribit maligne colebatur. Et multis in locis inaccessibilibus adeo erat: ut quidam montes inhabitabat vitas latrocinijs degentes beluas immanitate superabant. In manibus per modum romanorum deducta cum feracissimas multas in locis repositas: multas in ea creperet ciuitates. In ea nunc ser non ignobiles extant ciuitates diu post varios casus Corsici acti. et a mauris quoque maxime oppressi. Ademar quoque quidam genuensis dux eam liberauit. Et tpe Caroli magni in manus genuensium deuenit. Sed postmodum florentie pisanorum repub. per aliquod tempus eisdem paruit. Interdumque ecclesie romanorum: tandem superans pisanis in manus genuensium iterum peruenit et nunc usque durat. Haec ipsa ut autem insula: praeter optimum vinum alios fructus suauissimos gignit. Haec bundantius bobus: capris et omnibus ac alijs animalibus.

bus. Et inter cetera canes fetosissimos producit.

Creta insula in qua Cretes sunt. Quod tempo-georgios (ut quibusdam placet) filius. Primus autem Cretis insule rex regnauit ut Eusebius scribit. et a se creta nominatum. Primum a celi tempore Creta dicebatur: postmodum a Procononem id est beata insula. Alij autem a creta descendens filia dei nominatione accepisse eam dicunt. Sicut quod a tena et terra quod creta appellatur. quia ibi melior reperitur dicitur. Ea insula nunc venetis subdita est. Et ad principatum graeciae praedara sita. otio namque imminet in ari. Haec vero ysidorus ponit quondam centum insignibus verbis insignari fuit. Et ciuitates Onosium Citarre et Cybelis deorum maris templum in ea couiderunt. Ipsa quoque prima tenuis et sagittis valuit. Studium quoque musivum in ea cepit fuit. Capris copiosa est ceruicibus agitat lapos et vulpes. Alijque ferarum notia nullus gignit. Serpens ibi nullus: nulla uocia ibi inuenitur. Et si inuentus statim emoritur. Abest autem modicum a peloponneso quod est archadia. in medio est mundi esse dicitur. Nam illi septentrione egeum mare est. ab occidente Ionium mare. ab oriente europae sunt maria. Ab oriente autem illi itaearum mare atque egiptum. Haec insula maria dicitur. Et a meridie denique et occidentis affricae abluit ponto.

Sicilia a siculo. Hesperium filio: qui in ea insulam veniens postquam frater ibidem regnare cepit. Et a se insulam siciliam denominari voluit. Primum ipsa Trinacria dicebatur. deinde a siciliano Sicania becalite olim pars fuit: sed tunc remoti supponentes (ut plinius ait) ab Italia diuisa est quibusdam vendis interuentibus et sine reque fluctuantibus. Quae et triangulans est et angulus tria promontoria habere dicitur. Ex quoque unus ad meridiem vergit. qui et padynus dicitur. Alter ad septentrionem spectat et pelorus vocatur. Nec plus distat ab Italia quam mille quingens passibus. Alius autem in libram et occidentem dicitur in ipsam cartbaginem maxime spectare videtur. Nec ab affrica litore plusquam centum viginti milia passuum distare constat. Vocaturque lylibeus. Et hi tres mores tria insule latera constituerent. unum quidem ad affricam erponunt. Reliqua vero duo latera versus italiam coarctantes. In insulas in pelorum reducit. hanc antiqui romae boetius vocauerunt. Quae otibus in rebus superius alijs italie tribus habita est. vixitpe summo. Cocco. Pellic. alijsque per multis. Et non fructibus modo sed et pecoribus. pellibus. lana et caseo.

Cyperus insula a Cerebus qui fuit tertius filius Iauanis nepos Iaphet Cerebia dicta cum primis eam habuit. Haec inter ceteras insulas celeberrima. etiam enim omnium habundans: et veterum diuinis ornata. Et praeter luxuriam plurimum tedita: ob quod uenerat sacra fuit. Cyprum autem cadentibus rebus romanis omni sub imperio grecorum fuit. Qui post Constantinum apud Persarum regnauit. Ricardus anglie rex grecos ex insula deiecit cum hierosolimam lassae periret: eo tunc pestate delatus poem praebideret. Indignatus autem arma quae in sacraeones parauerat in grecos vertit. et quae insula abstulit. Spoliata tamque firmo sicutum praedictio communiter reliquit. Nec diu postea Quidoni Iulij gnano genere gallico: Qui de

hierosolimitano regno consentiebant eas misisse. Quia ille ab anglico accepta sibi et posteris suis usque in vana tempora obtinuit. Post varias successiones regnum ab duos fratres puenit. Quorum alter nomine petrus Classe instructa cum Catalanis et gallicis alexandria egyptioz inuasit. In gressibus urbe medius diripuit: et quamvis occurrentibus maximis egyptioz copijs: fuge se commiserunt. Ingredientes tamen predam et diuissima spolia repperunt: nec diu postea a fratre interfecit est. Nulla enim sancta regitur regni societas. Cruentus fraterne sanguine rex constituit: sed neque et longo quies fuit. Post hoc perpetua est bec in sua magnas calamitates. nunc autem sub domino venetorum habetur.

Alibya insula nominatissima qua nostro saeculo Hieropotemum dicimus in qua ciuitas Chalcis qua uidetur Ceopoe. Alij (ut Ceopoeorum natura libro 3. ab Alabando conditam dicit. Plato vero in thimoe. Amasini regem Egyptum eiusdem urbis conditorem dixit. De cum eiusdem insule metropolitana et celebris atque pugnatissima esset a Nabumeto Otomano Turcorum primace uenens ablata fuit. In ea digne Ceoporis rex primus Apollinem deum appellauit. Simulacra repperit. Et aras ibidem in situ atque vicinias inuolauit. Ibi etiam preter tres silvas et quartam genitum nomine Phrygiam que inde traiectionem habuit a deo habitata de nominatur. Eam autem calceda cepit Nabumetis turcorum imperator quarto decimo. kal. Junij Anno salutis. t. 4. 71. pro ditione cuiusdam thome liburni cum magno christianorum et maxime ueneticorum damno. Ibi probdolor omnes puberes italicos ibi inuenitos a camis palis transgessit. et grecanā gentē sub hasta vendere cepit.

Al in gallia quas refert conuenit sole in insule sunt Boeaces ab ora liguri ad mas silvas usque dispersae. Balaetes in hispania contra tarracensis littora site non longe inter se distat usque ad euerfionem frugum cuniculis analib⁹ quondam copiose. Et ex spacio sui cognominibus acceptis maiores minoresque perhibent. Castellum sunt in minoribus Sano et Mago. In maioribus parrina et polentia colunt. In atlantico quoque mari usque occasum horgadum sunt insule. Has incolunt gorgones monstra. Et sane ad huc monstruosa gens habitat. distant a conuictu bidui nauigant. Prodidit denique Xenophobo lampacenus Darnenopem regem in eas puenisse. reptasque ibi seminas aliti peruenire: atque omnibus que appaerunt duas captas. tam hirci atque aspero corpore. ut ad argumenti spe etande rei duram cates miraculi gratia inf do naria timoris suspenderint: que durauerit usque in tempora creandi carthaginis. Ultra gorgadas hesperidum insule (sicut Bebofus affirmat) diuenit. et nauigatione in intimos maris sinus recesserunt. Fortunatas contra leuam mauritanie tradunt iacere. Quas iuba sub meridie quidem sitas: sed pro rimas occasus dicit. De harum nominibus expectari magnam mirram reor: sed infra samani vocabuli res est. In prima earum cui nomen est embriona: edificata nec sunt nec fuerunt. Iuga montis stagnis ma

d escunt: ferule ibi surgunt ad arboris magnitudinem: earum que nigre sunt: expressi liquores reddunt amarissimos: Que candidae aquas euomunt etiam potui acomodatas: Alteram insulam Junonias appellant ferunt. In qua paupers ledes ignobiliter ad culmen salustiae. Tercia huc proxima eodem nomine nuda omnia: Quarto loco caparia appellant enotimbus lacunis pluit referat. Sequitur minaria aere nebuloso et coacto: ac propterea semper nualis: Deinde canaria repleta est cambus forma eminentissimis. In ea edificiorum durant vestigia. Autum magna copia: nemora pomiferarum palmeti canoras ferentia: multa murpina: larga mellacea: Amnes syluris pisabundant. Perhibet etiam expui et ea vndosi mari belluas: denique monstra illa cum putredine tabefacta sunt: omnia illic in sic tetro colore. Igeog non penit ad nupant onem sui congruere insularum qualitate.

Cassiterides insule specant aduersus cetuberie latus: sic dicte a grecis (ut plinius habet) a sentitate plumbi in capite vero betibecio extremum est non orbis terminus insula a continenti septem gentis passibus separatur. Quia tyri eritibec per linguam sua gadir nominauerunt: De alij suis in generali descriptione habitum est in superioribus.

Pest insulae famolarum maris ne dicitur anei ac

alaz descriptione. Panca de latitudine terre subtingem.

Latitudinem terre quatenus habitatas existimauerunt maiores nostri in septem dimata diuiserunt. Quorum primum ab insula de roe usque ad vbiemum et multa passuum quadringenta et quadraginta tendit. Cuius sine de emundū incipies in alexandria egypti finis. quadringentis passuum milibus amplius. Tercium in rhodo desinit. Quae latitudo tereitis et quinquaginta milibus passuum extenta est. Quartum rhodienfe appellant: eius trecenta milia passuum latitudinis attribuitur. Quintum romanu ducentorum et quinquaginta milium. Sextus ad horfienes usque antium pducit. ducentis et duodecim milibus patens. Septimum ad Rhipheos montes per millia passuum centum et octuaginta aquos. Atque ita omni dimata latitudo super vices centena centum quadraginta duo milia passuum complectitur. Quod admodum his visum qui de terre dimatibus scripturarum. Longitudo dimatarum ab ortu in occasum peruenit. Tantusque alterus ab altero superatur. Quamti ab equinoctiali circulo procul abest. Baud tamen his dimatibus omnis habitabilis continetur. Siquid longe ultra Perceon degere homines et ptolemus et multi alij prodiderunt. Et ultra septimum dima quod Rhipheis montibus terminatur: magna per germanie sita est. Et tota Thuegia: ipsaque britannie insula atque biberne. In quibus maximis dies baud minus quam duas de viginis horas assumit. Quas in septimo dimate terminat qui decem tradidit: An vero sub equinoctio badeo sit: Indiscissum nunc relinquimus. diluam temporum prosequentes.

Pariſius regia et indita Galliarū vrbs in Senonienſi provincia poſt Troyaniū excidiū habuit initium. Nam parides cum Eua et troya ſecedens vnaq; cum francōe Hectoris filio in Gallias pſicſcens iuxta ſequa ne fluvium conſedit et ibi populum conſtituit a ſe pariſios nominavit. franci quidē ab origi ne Troyani fuerūt. Qui deſecto Jlio duce priamo magnū panni et ſorece nepote p ponitū cuxinū et Neothidas paluces i ſcribiā puenere. Jbiq; et uratem quā Sicambriam vocare edificarunt Quo in gentem magnā coaluerūt. Tranſierunt q; romanis vectigales vt aliq ſeythe vſq; ad tem pora valentiniani Ceſaris. Quo imperante Ala ni vixare imperiū ceperunt. Co tpe libertatē in decētiūm imperator pmiſit vt alanozum ſeroci tatem cōpeſceret. Allecto co premio ſicambri arma ſumpſerunt. et alanos victos bello deleuere Jdeo libertati donati mutato nomie franci ap pellati: quod etrica lingua. ſiue feroces. ſiue no biles ſonat. Itali frācos liberos vocāt. Exacto decennio: cum romani ſoluta tributa repeterēt: franci ob eam libertatem effrenes facti parere reſuſarunt. Hoc ergo francozum genus cum ex ſeythia in germaniam veniſſet: Jbiq; diu con

ſediſſet germanicū effectam eſt. Alterum cū cre ſceret imperiū ita et franca aucta eſt adeo vt to ta gallia ferme et magna germanie pars a mon tubus pirrceiſis vſq; ad pānonie terminos fran cia diceretur. Haſ in quidā franci ſubebat frā cia vocabat. Et in duas partes diuiſa fuit. Nā quod eſt gallic. occidentalis franca dicebatur: quod germanie orientalis. Hec gens ſub Caro lo magno romānum imperiū meruit. Qui af ſictam lambardū bello ſecem apoſtolicam cō ſolauit eſt. Sunt multi qui francos eos ſolum modo eſſe volunt. Qui circa pariſius habitant. Et aliſ dātum imperiū eſſe volunt quos recti us francigenas quis appellauerūt. Hec vrbs p tempora a regibus habitata in maximā et po tentiſſimā eualiſt ciuitatem. Cui poſtmodum Carolus cognomēto magnus ob loci cōmodi tatem imperiali diademate ſuſcepit romānozum vniuerſale Dynaſtium condidit. Et a dyoniſio Atriopagita epīſcopo ab aplis co vna cum Ru ſico et Eleuterio dyacono pſedicationis grāa directo ſacrum xpi euāgelium ſuſcepit. Et ibi coronā martirij ſuſtinuit. Quia hec ciuitas da riſſima reliquis barbariſ regnie: et Aſree vir ginis aliozq; plurimozum martirum.

Pariſius

Tercia etas mundi

Maguncia Metropolitana vrbs Germania: Eam a maguntio quodā Troiano inimicum et nomen tempore troiane cladis habuisse Catinus in cronica tradit. Hec inter belgas Germaniae ciuitas est. et rheni ripas attingit. Samā ei⁹ dare auit Drusus nero germanicus. cum bellum aduersus germanos et al rhenum ciuitates gessit. Et ex fractura equo super cuius cuspis collapsus. rex. die qua id acciderat mortuus est: Corpus ei⁹ a Hierone fratre dū nuncio valitudinis euocat⁹ rapam accurrerat. Romani deiecerunt: et in C. Julij tumultu reconditis de mole drusi circa rhenum tactus et alij mentem faciunt. Hoc manifestam Maguniae drusulanum et alie antiquitates. Quidam a paulino pompeyo Romanorum legionis in germania duce sub Hierone imperatore perfectam dicunt. Duxis ciuitatis archiepiscopus ad Imperatorem romanum eligenda prestat suffragia: Habet hec vrbs virum sanctissimū Albanum martyrem. Prope hanc ciuitatem Frankfordia nobile emporium est: in quo super cū inferis

germani conueniunt bis singulis annis. Ibiq; imperator elegitur ex veteri consuetudine. Eas autem plabatur. haud ignobilis animis quem moganum vocant. Petrolomicus buncflumum obriqua appellat. Qui superiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Ne q; alius flumens est qui eam diuisionem aperitus q; mogani efficere possit. Et hodie quidē inferiores germani usq; ad Maguntiam procedunt. Abinde superiores vocantur. Moganus vero ex montibus bobemie vicinis ortus de regione Moguntie in rhenus exonerat. Ob quā rem non defuerunt qui Moguntiam a mogano fluuiū dīca crederent. Eas autem amplius inuere romanorū Moguntie: et basilice ornatissime cum arce episcopali. et plurā memorie digna in ea videntur. Et aliqua propter bella de uastata.

Maguncia

Linea Christi
Boos

Boos

3823.

Boos

3823.

Boos

3823.

Boos

3823.

Regnum Lacedemoniorum oritur vbi primum regnavit Euriscus et regna-
vit annis. 42.

Euriscus

Stlethbes

Regnum Lothib/
orum orit vbi
Stlethbes pri-
mum regnavit
grece. luctator
victoriosissim-
us. cu se plus-
imum posset
corinthos vide-
ret. et populum quo vellet aut vi aut per
suasione pducere imperii sibi assumpsit

Elimelech

Tyrion

Malon

Ruth

Boos

Nota q hic factus per euangeli-
stas: quo ad boos obeth. quia ad-
minus inter eos fluxerunt. 2 72. Anni
quod tempus ad ymum hominem refer-
ri non potest. Et ideo hic quinquagespo-
mitur Boos magis ad denotandum tem-
pus q rem gestam. Nicolaus tamen de ly-
ra dicit q iuxta veritatem hystorie fuerunt
tres boos sibi vicissim succedentes: sed b
pro solido astrui non potest quia non ha-
bet ex canonica hystoria. Sed hoc est cer-
tum q inter principu iudicatus Josue.

quando Salmon accepit Raab. que peperit boos: vsq ad natiuitate dauid flu-
xerunt anni circiter. cclxxij. Vbi tñ nisi tres ab euangelistis generatōes ponunt.
Ubi Boabubides genere sunt. Que viri nōie Maalon genere iudeum.
Ber Bethelem ciuitate nati accepit mariti. Qui viri pater Elimelech fuit.
Pater noemi. qui fame terre sue ferre non valentes in terra Moabitaru cu duo
bus filiis suis migrare. Ibiq diu cuncta eside bene pecceret filiis suis Moa-
bitas dedere viros. viros scilicet Chelion et Phobam: et Maalon Ruth. Transactis
decem. i. 7. annis Elimelech et duo filij ei mortui sunt. Noemi aut amare ferres
infortunij sui in terra sua mda regredi pposuit. Sed ei viri defen se ab ea no
collerabāt: nūc ipsa sine eis pscia nō poterat. Tandē vna remanere. Ruth ipsa
ei remanere uo potuisset. Noemi loq: socia sibi dunt in Iudā. Cūq in bethele-
em ingressi fuissent Boos Elimelech cognat⁹ suscepit eas in domū suā. Proce-
dente deinceps tpe Boos cu vidisset Ruth viros fuisse cognatū suū defunctū: et ipe
sine viro esset: scdm legē Moysi dunt. Quo facto post annus peperit ei filium
Que Noemi loq: filius tuo es sicut vocauit eus Obeth. eo q in eius senectute
natus est. Unde et ipe obeth genuit Jesse ex quo natus est dauid.

Tercia etas mundi

Linea pontificū

Zaraya

Abeyrion

Limarias

Abriob

Esti quattuor in linea pontificum: nō fuerūt summi sacerdotes, sed Eadoch
de eis descendit: quē salomō constituit summū in pontificatu: reiecto pā
abyathar de sacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

Epte illegitim⁹ princeps latrocināti. fac⁹ est dux exercit⁹ a galaytidisot
pugnaret contra amonitas. ⁊ missis pri⁹ nūcijs Epte ad regē Amonitiano
ne ostēdens iussit eos viſurpare velle terras eis a dño cōcessas. cū nollet eis au
dire facto voto de offerendo qđ ei primo occurreret de domo reuerētū diuina
accessit contra amonitas et debellauit eos. Cui reuerenti occurrēs filia virgo eis
ympāno: vt votū seruaret ymolauit eas. fuit⁹ in vouēdo. imp⁹ in impledo. Ju
dicauit aut⁹ Epte israel. vi. ānis iuder septim⁹. post quē indicauit. vii. abſan
de bethleem annis. viij. habēs. xxx. filios ⁊ tōndē filias. post quē indicauit. ix.
abyalonz abulomites annis decē. Judicauit post illam Abdon. viij. annis dñs
xl. filios iuder decimus.

Carthago vrbs fuit celeberrima i affrica a Cartha oppido (teste Scetuo) mo
cimen assumpsit. Et apud grecos. ΚΑΡΘΑΓΗΝ. sen bis. Cōstruata
primū a didone belī regis tyriorū filia: annis septuaginta trib⁹ anteq⁹ roma ipsa
cōstrueret⁹ vt dicit Iulian⁹ libro. xviij. Que pri⁹ a bonis corio Hyria dicta fuit.
qz p illa edificāda tantū loca dido emerat a rege biarba. quū corio thauri regē
posset. dicere virgilio libro Eneid. primo. Abereatq⁹ solū facti de noie byrsane
Thaurino. quū posset circū dare tergo. Eorū enī illud in tenuissimos filios sel
tan fecit. quo loco multi circū dedit vocātes illū loci lingua phoenicia byrsani.
eorū: que postea mutato vocabulo Carthago dicta est. Cicero quoq⁹ de natura
deorum libro secūdo. Postq⁹ tres hercules declarauit. Quare inq⁹ fili⁹ Iouis
et Asterics sororis latone qui Carthaginē filiā genuit a qua Hyria quā dido cō
didit Carthago vocata est. Hec eadē teste Plinio libro. xv. naturalis byssone
centus viginti annis romantis ciuitas fuit. Plurces enī destructa: Plurces instā
rata. fuit aut⁹ hec inclita ciuitas vetustate originis magnitudine ⁊ claritate ante
omnes affrice ⁊ bysanie pūnciarum vrbes memoriāda. Primo autē ex cādo
Scipio iunior magni Scipionis nepos in tercio bello punico cōsul fac⁹ sex cō
tinuis dieb⁹ ac noctib⁹ illa oppugnauit et vltia desperationē tandē ciues in
deditionē traxit. peiētes vt qđ belli dades reliquos fecerat fuisse salte liceret. Eo i
bello mulierū viginti dñqz milia: viroz vero triginta trucidata fuisse referūt. Hāc
arubal aut⁹ eorū rex vlti o n anſugios ei⁹ vxore. se suosq⁹ filios in mediū iecti inē
ciuit. quod sexdecim cōtinuis dieb⁹ arsit. Et miserū vt Lin⁹ ait) etiā victorib⁹
pbiuit spectaculū. ⁊ tūc Carthago sexagesimo octauo ab cō ditione anno omni
murali lapide deleta fuit. Cui⁹ postq⁹ uicta fuit vigesimo octo anno licio ce
cio motello. ⁊ L. Q. Scamneo cōsulib⁹ reparari iussa est. qua reparata Romani quē
co milia ded uerunt. Sed vt idē lin⁹ inq⁹ intra breue ipſa Carthā vltia soluti flā
meos ignes euomēs calidis cinerib⁹ erussa est. tecta destruxit. Cui⁹ subleuande
calamitat⁹ causa Veniat. Ro. decē annis ei vengalia remisit. Multas etiā pīpa
Berthorū calamitates prulit. Tandē in Mauroz man⁹ decemies regū sedes. ⁊ re
gia nūc vīqz habita est. Que et vernacā lingua Luniciū appellata est.

Carthago

Bine iudice
Linea Iudicium
Yeste

Saul primus uidet eo ret. Et de tribu beniamin
filius duodecimo sacerdotum Samueles anno a do-
mino in regem elect. Regnavit rex ipso Samuele
annis. 26. Et a principio vir bonus. tenens fidatam de-
coris eius et regis tyranni et oppressor vir subditio eius
fuit. Tandem post multas dandi regis placitas illatas cu-
corra palestinis in morte Helboe Syne pulce pugna-
ret ab eis datus fuit super suis oibus pene pfratis. po-
tissimo tunc ipse grauitur vulnerat in euaginati gladio tru-
cis mortui. Et hoc videtis et armiger seipm tractat.

Daud se pfectante saul. Jonathan filius filii
maicim amicus cu daud corripit ita vt omibus
vestimentis suis faceret cu indui. ascendit autem dale
et daud cu populo in hirlin cu victoria t dibus puelliaris
cu musicis cantatib. in obuia cor. Saul percussit mille. et
dauid decem milia. contristat est et inuidia: t mens ne re-
gnum deueniret ad eu. t quada die pallente coras eo in
cybaras. Saul lancea qfuit eu transigere. Postea aut sec-
cum tribuna pnt gentes armor. promissit saul daud
dare sibi vxore filia sua. Nicholsi est affert centu ppen-
ta philistinos: sic eos occidit. intencus et hoc morte
dauid inferenda a philistinis. q affencus attulit buca p-
pucia: occides illos in bello aucto: q inimica erat populi
israel. q Jonathan aut vello diliges dandi datus re-
pali aut cu pti suo saul: que qreb at occidere. Et tui bel-
lo habito p philistinos: daud fecerat plagas magnas in
philistinos: Saul itez qfuit basta suo colligere daud sy-
barizante cora eo: Et do reclinauit icru: fugientes ad
domu cu saul missis satellites ad capiedu euz occidendu.
Nicholoz cora sua nacti aut et: cmissi est p fenestra. i. ius
nuctati suis saul: q efficit a iorib cu Samuele missi ap-
partores vt caperet daud pntes rvarios trib viab.
cu veniebat intencus pbanes cu famule t daud.
t ipi cu eis pphabant laudates deu. demu ipse saul acri-
tate: qui etiam simul cum illis prophetauit nydus se eroluente.

Tercia etas mundi

Linea pontificum

heli

phinees

schitob

schimilech

ibratbar

Fili heli sacerdos iudez. habuit hos duos filios scilicet. Phinees et Phinees. et quia in arguendis filiis repidus fuit. ideo reprobatus fuit a domino. Audita quoque strage filiorum et Archam capsa a philisteis de sella cadens. fractis ceruicibus. expirauit pro colore dum octo et nonaginta vixisset annos.

Samson duodecimus et ultimus iudicum israel. Iuxta dicitur annis. 20. hic hebreorum fortissimus fuit. pro suo damne nasciturus per angelum fuit annuntiatus. Nazareth. uero ducta in thannata parabola de leone conuulsus. ipsius. et per dolum mulieris soluta. cum segetes hostium incendisset. et mille viros mandibula asini aquilante trucidasset. Tandem dolo dalide rasis crinibus a philisteis captus. Renatis crinibus. concussa domo plures struxit mortuos quam viuis. Coccillis enim columinis tota domus super principes viucrosos cecidit et tria milia hominum extinxit. inter quos et ipse vna cum eis defunctus est. Venetichy fratres eius suffulerunt corpus sepelire in sepulcro patris sui.

Achibor filius Phinees filij heli fuit pater Achimelech que passit Saul cum omni domo sua. propter dauid ut patet super.

Dicit samsonem iudicantem heli. qui et sacerdos et a digniori sacerdos est nominatus non iudez. Translato ergo sacerdotio a filiis Elazar. hic primus de filiis yrbamar arripuit. forsitan ipemet factus iudez sacerdotum ad se transfudit. Cepit autem iudicare anno ab exitu de egipto. ccc lvi. etatis autem tercie id est ab Abraham ccc lxi. mundi vero his millesimo. d ccc lxi. Et iudicauit annis. xl. huiusmodi pergitur hystoria rub de quo super.

Samuel sanctissimus propheta domi hebreorum sacerdos et iudez post hely sacerdotem dei populum regit annis. 40. hic helchane et Anne uxoris eius filius fuit. Cuius helcana habuit duas uxores. scilicet Annam et Phoeneniam. Anna autem sterilis erat. sed tamen magis a viro diligebatur. Phoenenia vero fecunda propter quod exprobravit anne de sua sterilitate. super quo contristata valde accessit ad templum orans et votum faciens pro filio obtinendo. Et cum reprehenderet ab hely sacerdote. quod ut eorum oraret. illa humiliter excusauit se indicans suam afflictionem. Exaudivit autem dominus orationem anne et dedit ei filium masculinum scilicet Samuelem. propter eam que ab lactatum obtulit eum domino ad tabernaculum dei. et ibi misit eum ad seruendum in eo. Cui a puericia usque ad senium digne domino deo ministravit. Qui tandem cum indicasset israel annis quadraginta. secundo ante obitum Saulis anno diem suum obiit. que singuli ex populo israel tamquam patrem sicuerunt parentem. Cuius autem corpus in Ramatha sepultum fuit.

Linea Iudicum

Samson

Hely

Samuel

Neapolis

Neapolis vrbs vetusta atq; pelara Campanicolum parthenope dicta. Cui⁹ origine Lit⁹ lim⁹ i octa
 uo refert in cumis bis verbis. Palepolis fuit hand pcul. vbi nūc Neapolis ē duab⁹ vrbb⁹ item
 opplus habitabat cumis erat oriūda. palepolimq; quā teneret greci dicit infra lim⁹ a publico plau-
 no cōsule captū fuisse. et infra **I**ay public⁹ inter palepolim neapolimq; loco opportune capto diremit at bo-
 stibus societate auertij nuntit. Quidā tñ scribit cā regia ciuitate a dyomede rege in litorib⁹ m⁹ aris cōditas
 fuisse. Que postq; romanis se sūcitatē dē aliq; principib⁹ et dñis fide semp seruauit. Lim⁹ q; dicit **N**eap-
 polim auxilio nolanoz romanis ceditū fuisse. Qñ vero sit semp postea Neapolitanis erga romanos et alios
 dños cōstāntissima fide. Primū romana republika cunctis clare cōsternata cū ad bicionē iam byemic impen-
 dente cōsisteret bellū neapolitan legatū romā uenēūt ab his q̄draginta p̄thore auroe magni p̄dēns in cu-
 riam delate. q; quidē lenat cōtra morē suū accepit. et neapolitanis ḡas egit. Cūq; bambal Neapoli sum-
 mo pe potiri ḡficūt. Neapolitanū in romanorū p̄tib⁹ p̄stiterūt. florent aut semp postmodū neapolitana vrbs
 romanā re sub cōsulib⁹. et p̄nter sub p̄ncipib⁹ intē ḡra adco vt apud cā ḡr̄ates viri nimioz a cūis latamē
 tum quereēt. Et discuti laſcīue diuersozū. Eneiton⁹ de nāone reuerſus ē grecia neapolim. q; mēa primū
 arte mūſicā. p̄ulerat. albus equis innotē diſceta p̄te mūi. Sed et viros videm⁹ his celebratos. Virgilius
 dñi. Cū lūmi aliqñ. et boraciū Neapoli moratos fuisse. Et Seru⁹ aſſert virgiliū ſcripſiſſe Georgica na-
 poli quā parthenopē appellauit. Franci⁹ q; penarcha p̄ſtanti vir ingenio. a Roberto rege neapolitano
 gallicana oriūdo p̄genie rogat⁹ Neapolim bis ſe cōſulit. Sed a trecentis annis citra regia dignitate inſigni-
 ta. Habet nūc neapolitana baſſicas. mema et arees et publicas et priuatas cedes ſupbas. et ceteris italie ma-
 iorib⁹ cōparādas. In q; p̄clarisq; virginis clare mōſterii. q; a ſancta Anagone regina Robert regis
 mētri vtorē edificatū. ſacile oīa italie inſteria antecellit. Etq; primū eſſe videt ſancti Martini extra vrbs
 mema Caruſiſe cenobii edificij magnificētia pulcherrimū. A oſtat tñ are vna. Caſtellū nouū appellans
 mari minimētes Alphoſi regis laude et memoria dignū op⁹. Ceteris q; i italia nūc extāt veterib⁹ ſue nouis
 opib⁹ monumētis et ſtructuris p̄ferendū ē. Et tūmū cū mirorūq; altitudinē et craſſitudinē et pulchritudinē
 nem. ſue anlarū cubiliūq; et ſingularū a⁹ parciū amplitudinē et ornāmēta p̄tē⁹ cuiſmodi rerū exiſtunt.
 Velut⁹ q; mens cāpanie. ab oīi alio mōte ſolūt⁹. Neapoli ad q̄mōz multa paſſiū. primū. Cūiens olue-
 us et quibūſdā fructiferis arborib⁹ reſert⁹. Et p̄ceteris vini vberitate admirabilē q; iam greci vocat. Eru-
 cantū qñq; cinā eoz mēdia in ſormā pumicariū arenari. Ita vt ex illis campi vīq; ad arbor cāpania inu-
 nuerint. Et p̄tibus Lit⁹ nani impatoris plūmis ſcōus ex Deſſanēſi claſſe cui p̄erat ad viſendū hoc ſpecta-
 culum propius accēderet ab incendio abſorptus eſt.

Linea regū assiri
oz. Thātanēs

Sub isto factū ē exēdiū moye forte patine ⁊ nō sede.
Rat principales gæcor ꝑꝑꝑ hāc victoriā moye gæc
 bystozas. ⁊ alia facta scripserūt āno pꝑio vel scōꝛē
 post captā moyā ipse est tereꝑ ann⁹ Abdon iudicē israel.

Anno mundi. 4025.

Sub isto bella trojana facta describunt regnāte apō
 athenices dñesteo apud sythomios polifide.
Este Thineas. 28. Rex assyriozū sub quo etiam cessa
 fuit regnū sythomozū tꝑe belū sacerdotis cū non gētis
 trigintanovem annis regnassent. post quos sacerdotes
 carnī constituti sunt.

Anno mōi. 4075.

Effe vel ysay habuit septem filios et duas filias quo
 rum nomina parent hic.

Abysgal habet vnum filium

Amasa

Linea Christi

Tercia etas mundi

Venetia ciuitas nostro euo cantatissima temporū nobile ytalie. terra marisq; potentissima. Quā qui-
dam ab **Eneio** seu **veneto** **Troyano** mīcū habuisse dicit. **Troya** enī enīa authēpoe cū in infinitū
sinu adriatici maris classe vect' aduenit. Erat cū eo multumico **Eneū**: qui sedū de (vr) **Litus** lū-
us memorat: ex p' aslagonia pulsū. in quā habitaret querebat sedem qui venetū appellati. **Prouisa** bīc ve-
netia appellata. **Longitudo** bīc? **hysitiam**. **Ac** deinde quicquid est agri in **padum** flumē. **Latitudo** vero bīc
padum flumē. inde **alpes**: qui ytalīa a **germania** diuīdūt amplectā est. **Regioni** nomē dū vr **venetia** appel-
latur annos supra mille quīgētos māsūt. **Bello** ipsam? qui erat vicinū **Lisalpin** galli. et qui uenerunt in
yitalīa **germani** septenūmero īfēstārūt ac populatū sunt. **Qm̄** vero scū flum? **Attila** rex hunorū fuit. **Is** cum
magno exercitu **venetis** oppida expugnauit multa vi capta succendit. quedā fundimis diruit. **Uim** isto rege
padua capta et **sicentia**. **Quilegia** et alimū euerit. **Primates** nomis **venet** vi pestem hanc fingerēt scē ac
quos haberet liberos. cōiuges. forūnas in proximis insulas contulerūt. **Ueneciam** autē vr regione
appellatur. **Quilegicenses** igit' gradū **Cōcordientes** cōdidere **crapulas**. **Alimates** sicut vrbe suā in sex por-
tas diuisam habebāt. **Ser** hīs in stagnorū insulas opida cōdiderūt. **Torcellū**. maiorbm̄ **burianū**. **amozici**.
Confāciaci et **amanū** paratūnozi pars **Rūm** alim. et postea doctus dīmū. **Ponte** **sicentis** aduentū meiba
manci. **Albiolam** **palestrolā**. Et fossas **Flodiam**. **Venetos** quoq; **mozana** stirpe **ozro** esse auctor est **Cato**.
Primi et? **urbis** **magistrat'** **tribun** fuerūt. verū ciuitas **libero** iure et ad **imperandū** nata. cōnuo rei maritū
me studio pollicere cepit. **benet** et? opes intantū vr marit terraq; finitūis terrorē essent. **Pro** ecente tpe cor
imperium ad ortū **ppagan** cepit. multaq; in **dalmatico** sinu. **Epiro** et **vinuieria** **greca** quas **prouicia** pene
omnes breuit tempore sue **diuionis** fecere. Et in ora **pongia** maris non pauca **gellere**. **moz** ad **Lanaym** vr
q; **venetia** arma **proin** ora sunt. **rursus** et in **Syria** **per** se nō pauca. multa quoq; **sociali** bello ab **his** **gella** refe-
runtur. **Notā** sunt **friderici** **imperatoris** tempora que **nauali** **prelio** ad **apostolicē** **sedis** **obsequiū** **renare**.
Ceuit autem ab ipso conditōis mīcio **venetia** ciuitas cum a **potentioribus** **ditioribusq;** **olim** **regiones** ve-
netē. fuit a **prapio** habitata. **Porto** **ducalis** **sedes** **primū** i **Grada**. deinde in **metamauo**. **Postremo** in ri-
uo **altum** **consensu** **omniū** **translata** est. q' **tūis** esse locus **hostili** a **manu**. et **condendam** ad **ciuitatem** **marit**
man **omniū** **cōmodissimus** **videretur**. **Que** autem **mediterranea** **prouincia** **fuerat**. **Ea** **ciuitatibus** **eueris**

mutauit nomen. **H**ec deinde **venecia**: Sed pars nomen lombardie accepit. Pars marchia tarusana. Pars fortituli patria pars bystria appellata est. Insulus vero quod regionis fuerat antiqua nomen mansit. et eius plures essent **venecie** appellatae sunt. Et nunc ciuitatis vnus nomen sortite sunt. **E**a igitur in insulo adriatici maris situ sita. Ad annum salutis quinquagesimū sextum supra quadringentenum condita fuit. quo anno **Altila** rex bunorum aq̄ilegiā dūxit. **Charles** iustitiani imperatoris dux aduersus **Sorothos** ecclesias sanj et **Abcodori** et **Beminiāni** in **venecijs** edificauit. deinde parauit sedā transmigratione in flagum **veneciarum** confugientes. **Rauum** altum impleuit. Et oluolente castrum vbi nunc castellanum est episcopus condidit. et sancti martini et sancti **Johānis** in bracula ecclesias construxerunt. **Chana**q̄ basilicas celeberrimas. **L**uces postea edificarunt ad octingentesimum et vigesimū septimum salutis annum. **Iustinianus** dūcis **venetorum** anno sedo beati **Mara** corpus ex asia est delatum. Anno sequenti cum frater eius **Johānes** in ducatu suffectus esset. **E**cclēsia sancti **Mara** edificata in celebriori vrbis loco. vbi preciosissima et pene inestimabilia recondita sunt dona. **A**ugebantur enim indices **venetorum** opes mirabili incremento. Nam ad annum quartum de duodeces centeno **veneti** francis bello locati vrbis **Constantinopolitane** dominio fuit ponti. Postea pons ruoala subleuatus est constructus. Et autem pauca e multis narremus. **S**atus vrbis potius mirari q̄ digne laudare possumus. **V**rbem e medijs vndis surgentem adeo humanarum rerum exundantem mari conuigam vt omnes omniū generum merces exapit. **C**um interea illuc opozum flumina accedant. quibus fruges et alia vite necessaria e mediterraneis locis asportant. **V**inc illud fieri dicū mirabile vt in quā vrbē ferme nihil gignitur in ea omniū copia exuberet. **A**deo domozum amplitudinem **Turres** p̄ cellas. sacraustinarum edimū ornamenta. Et e medijs vndis tecta surgentia vix ipsi qui non viderūt credenda. **Q**ue potarum quipsiam non absurde dicent. manibus fabricata odopum. **Q**uid n̄ aualia ad ducas et in naualibus innumerasimū ofamq̄ dāscit: quid conscrip̄torum patrum numerum ordinū morus sanctimoniaum: cum eozum optimates iam ferme anno millesimo imperent. ac benignos omnibus et liberosinus apentant. **I**deo cōdūdere libet de tali felici ciuitate opamis auspicijs nata. **H**ic igitur falsos fluctus formica marinos **Exibet**: et totū testudo circū orbem: **E**t **venetum** tuct imperiū sanctusq̄ senar?

Tercia etas mundi

Padua

Patavinus urbs ytalice vntissima celeberrima, quā antehores Troja p̄fugit cōdidisse vulgū? testat: hic tamen ille vrbem patauū sedesq; locauit. Et tū? lymus totius patavinus idem seriose nati at. Antehores em̄ p̄ medios achuocū illucos penetrant sin? . et regna laborior: ad intūū adriatici pelag? accessit. Expulsi euganeis q; ea loca tenuerūt vrbē cōdidit p̄ataviū. A tetro aut in philippic? patavi nos romani fuisse amicitiosos dicit. qui rem / publicā difficilimis t̄pibus armis et pecunia in uerūt. Fuit aut postea Padua p̄fictissima flāte R. p. rpa romanorū colonia nō eo motu deducta quō ceterē deducebāt? deducti nouis p̄p̄is in colonia: sed dātū est paduanis ius laci in tēgib? dis romē in aggratib? tēdēt suffragiū habebant. Nullā aut edificiorū pulchritudine p̄fctam publicorū in ytalia sibi sūcū cōtinerūt. Sūt em̄ nona q̄cūq; in ea nūc erat vel publica v? p̄uata qm̄ Attila rex hunorū ferro ignisq; immittas reliq̄t. Inflaurata a Marce cunib? et rauentib? logobari cū inuēss cēnastatūt. Aucto est mirabili mēcētō p̄karoli magni filiorū nepotūq; in p̄p̄a. quousq; frānci p̄mū quibus Ecclēsiā tūāz om̄i crudelissim? cā sibi subegit: innumeras ecclē ac p̄sctiōes am̄ p̄egit. Ab antēss tēū sub capitaneis titulo rerum in patauio ponū sunt qm̄ cāvrbē paulop̄ m̄n? centū p̄ varias successiones possēssas opulētiore cōmatorēq; reddiderūt. Itā genis nobilis Ab̄arane opa maiora ex p̄tē excitata om̄a

taq; fuerūt menia. q̄bus triplici circuitu et muro pataviū cōmūit. Et licet p̄ canū Lyma? fuerit elapsus. nūllis tamen variisq; fossis magnorū genti opē manufactis aque crāt vrbē et p̄ dūctū la agni loca cōmūto vrbē cōmodosq; ab ecclēss Ab̄arane sibi? sūt p̄dūct. Et arx in vrbē munitissima et pallaciū facile ytalia p̄mūū. Et vana eorū opa. Deinde qm̄ impator: germanic? Cathedralē pataviū ecclēsiā q; erat edificauit. P̄et totūq; q̄ nullū in orbe pulchrū. qd̄ postea casta crematū: speciosi? vepet p̄struxerūt. Et ossa Attili in conspicuo loco collocatūt. Est in ea m̄lgnis aut in ytalia rarissime sūt siles b̄rī Antonij basilica. Est et in ea Iustine v̄ginis templū qd̄ fuit. S. linc cūq; h̄itē p̄sdocimū et corpā cū due Iustine reliquias qd̄ iouis tēplū fuisse asserit. nūc mōsternū aplissimū ordinū dātū benedicti dicitū. In ip̄a q̄s gymnasiū b̄rī om̄i italie celebertatū. vbi sūt ceca aplissimē studētū qd̄ sūt opes tantiores reputate. Tros q̄s p̄ter Lūū lūus genitū becorū doctrina dānssimos. Paulus iūns p̄sultū. Petrus d̄ p̄pono cōsultatore sūmū et mathematiā et p̄ficiū. Lū? p̄dānssima scripta ad cōmūne hōim v̄litate mario i bonore sūt b̄rī. Alberti odiss heremita: theologus et redamator celebritatū. Stellā. flactūz volūssū et cōp̄ssimos i oī am̄ excellēss. A maritūz sūz h̄z nauigantōz flumio b̄rīa q; fec? cā sūt. Alucia sūssina serto milario fossa manu facta paduam compendio nauigatur.

De regno latinorum et ytalie

Decem regum provincia illam fuisse dicim⁹ quā nūc Campaniā appellamus. Et hec vna ex decem et octo regionib⁹ habita est. que certe plura habebat loca a ceteris regionib⁹ frequētata. ut lūm⁹ et Cirgilius cōtestati sunt. sed cum plus tacere in ea q⁹ ceterarū sit factū. evenit ut nūc aliqua regionū ea sit incultior. aut infrequētor habeat. Hec ideo latina appellata est. quia Saturn⁹ cretensium rex Jovis filij arma fugiens in eisdē locis latuit. quod virgili⁹ in. 8. his versibus posuit dices. *Prīm⁹ ab Ethereo venit Saturn⁹ olympo. Arma iouis fugiēs et regnis erui adempt⁹. Is gen⁹ indocile ac dispersum motibus altis. Compōsuit legēq⁹ dedit lactūq⁹ vocari.* Huius qm latuisset tutus in oz⁹. Cuius tamē magnitudo a principio angustissima fuit. Serui⁹ autē dicit Latinos prius appellatos fuisse eos q⁹ intererāt vicinib⁹. Albanis montis. fines vero hui⁹ regionis latine nūc campanie nūcupate a maritima parte ab hostijs Liberis nis incēpit. et in Layeta urbe terminant⁹. vbi sunt ciuitates extantes et ditae vici. Ostia Sinuessa. Ardea Terracina et Carota. Et insule poncia et padana atq⁹ mōs Circe⁹. In medietate aneis autē velite Arina olim ciuitas anagnina. prenestina. tyburina. Tibusculū et alba olim ciuitas A qua albanī reges. In hac scilicet regione fuerē ppli qui aborigine vulsi. Volsci. Hernici. Etrusci et Marsi dicebant⁹. Magnus oī⁹ hec regio habet circuitū. Janus autē pater et deorū de⁹ cognominat⁹ vir vnaq⁹ ghumian⁹ bonūq⁹ atq⁹ sumū⁹ hospitalitas nūc cultor ex orientalib⁹ veniens regionibus primus olim in ytalīa regnare cepit. Is inter cetera virtutis sue opera Saturnū nō modo benigne suscepit verū etiā cum eo regnū parit⁹ est.

Italīa quippe Europe regio est omī totius orbis celeberrima. que a bobus nomen habuisse existimatur: vnde etiā Plato in thimeo Tauros vocauit italos. A quorū multitudine pulchritudineq⁹ ac fetu italiam dixit. Est autē hec regio in forma cruris inter adriaticū et tyburicū mare. siue superū et inferū: et a iugis alpiūq⁹ dorosq⁹ apennini mōtis porrecta: sep paulatim attollēs vsq⁹ ad regnū venetū et litora brutiorū extendit. in ultimo sui in duo scindit⁹ cornua. Quorū alterū Ionii spectat mare. Alterū siciliū. in extremitate Rhegium opidū habēs. Et longitudo ab angusta pretoria que in alpino sine sita est. et p⁹ rōmas capuūq⁹ porrigit vsq⁹ ad opidū Rhegiū (Solino teste) decem centena et viginti milia passūū colligit. Latitudo vero quadraginta decem. Vbi maior latitudo. Vbi vero minor centū triginta sex. Habetq⁹ vmbilicus in agro Rhegino que dudum ex latere maris superi Rubiconem fluitans pro sinibus habuit. Dicitur est autem prius hesperia ab hespere atlantis fratre. Deinde Denomia ab optimo vino quod ibi nascatur. Postremo italīa ab italo Scyulorum rege dicta est: qui venit ad hec loca. In quibus et habitauit et regnauit. Hec regio nullis terris cedat siue agroq⁹ vberitate siue armioq⁹ gloria. habens vrbes celeberrimas.

Nomina et ordo regum latinorum et ytalie.

Janus	1	Siluius	8	Libertinus	15	an. 8.
Saturnus	2	Eneas siluius	9	Agrippa	16.	an. 40.
Lucius	3	Latinius	10	Artemulus	17.	an. 19.
Samus	4	Alba siluius	11	Quintinus	18.	an. 38.
Latinius	5	Egypt ⁹ silui ⁹	12	Procas	19.	an. 23.
Eneas	6	Capis	13.	Numulus	20.	an. 44.
Alcanus	7	Carpetus	14.	Numulus	21.	an. 1.

Quarum Ethrurie insignis ciuitas his temporibus (ut Strabo refert) a grecis ex pisa Archadie ciuitate veniens in-
teritum sumpsit. Nam seruius sic inquit. Quidam ex ea et Elide ciuitatibus venerunt. et pisas in ythalia condiderunt. quas sic ex pascina ciuitate vocauerunt. Eam enim urbem venissam ex gestarum gloria clarant ab Alpbeis originem habuisse Clugali? dicit quom aut. Pos parere iubent Alphee ab origine pise. vrbs ethrusca solo. Et plinius. pisas inter auxetum et arnum amnes a pelope et territanis greca gente ortas asserit. Iustinus vero dicit. pisas in liguriis grecos auctores habere. Et lucanus in primo. hic ethrena vado frangentes equora pise. Hec igitur ciuitas quous insidit nunc sit habita vixit que florentino populo grauissima fuit. florentibus autem romanorum rebus nullum habuisse potentatum munimen. Postquam vero maritime vrbes ethrusce. hunc luna inde populania delecte fuerunt. quiescentibus per Karoli magni filiorum tempora ytalie rebus eam quam postea habuit potentiam assumere cepit. Quibus tem-

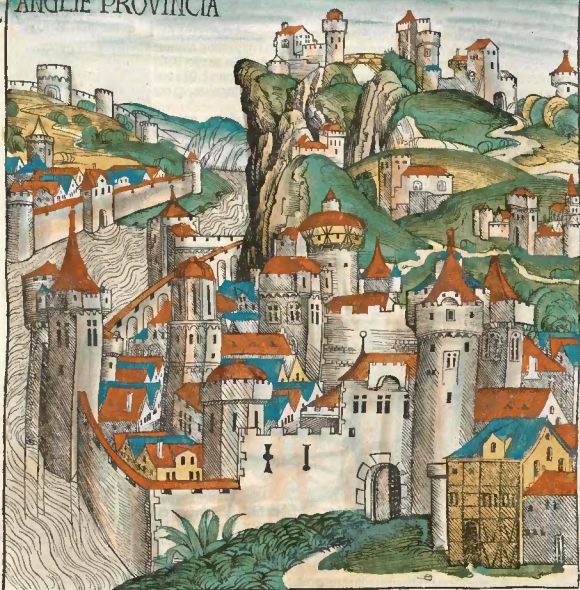
poribus et deinceps multos prestissimos habuit maritimo bello viros: quorum virtute et prestantia mirummodum aucta fuit. Quo sacrum est ut inter ethruscas vrbes. et belli gloria diuinitis atque potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas insulas atque ipsam quasi iherusalem suo domino subegit. Sed ab annis septuaginta postquam ciuitas florentinis subiecta fuit infrequens populo opibulque exaruita penitus est reddita. Hic tercio eugenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea enim nunc superbiuissimis edificijs et pontibus super Anum fluminem positis exornata plurimum est. Habet inter cetera hec ciuitas Templum diue virginis dicatum. et claustrum toto orbe celeberrimum quod campus sanctus nuncupatur. Atque Lutrum adponantam miro ordine consecratam. Que omnia videri et mirari incredibile videtur. Genit hec ciuitas inter ceteros Raynerium et Bartholomeum Theologos et Iurisperitosque doctissimos ordinis predicatorem. Atque Disputationes grammaticum. et alios multos.

Pisa

ANGLIE PROVINCIA

Anglia insula quā veteres Albion a quibū s abitis mōtib⁹ qd ad eā nauigāb⁹ pte⁹ apparēt vocante
nūm Britāniā a bruio. Sicut pōssūm latinez regē filio albionā insulā quā gēgites mēcolatē fēpandū
ad ipō britāniā appellatū. Et b̄ britāniā maiorē ad mōiuz britāniē diffictāz galliaz p̄uigēz
dicebat. Nūc a qdaz anglo potētiōm regē angliā in bodiēriū dē appellatā est. Hec cō triānglōz et intē
sep̄tēriōnē t occidētē sita. qd ad p̄mētē habet dūmā. Nūc a gamāniā qd s̄b sep̄tēriōnē dēt incipit. Et m̄x
gallia t bysaniā v̄rūz occidētē p̄ndit. Et iō solū dicit. S̄m̄s erat dūbz orā gallia litōmā. m̄l britā
niā insula nōmē pene obis alēnē. meret. Q̄si v̄nglū. Et p̄cūit totō dūbz orā b̄ritāniā. Br̄m̄ autē
cū in britāniā t cū angliā māiōnē sibi relegisset t v̄ngliō fēc. Ramēfīs flūiūz p̄taz Trīmōtāz p̄d̄itv̄
nūm m̄uissimū. Et q̄dē obis copiaz fēp̄tāsimā ad v̄rēz. Troye mēmorā t cēssidā. Br̄m̄ dūbz tē
nūm filios fērit. I. Locūm Albānēz t Camb̄z. Qui p̄sō insulāz intēz se diuidēt. Locūm nūm m̄iōzi
mēda insulāz p̄ obuenit. Quē ab ipō locūta p̄fēctā fūz cognōfātā. Et cā adbuc lūndūz ciuitas erratē d̄f
T̄rba mercaziōz t negotiāzōz marie celebratā. Et q̄d adbuc anglie regēz p̄fēp̄tāz cā fēnāz p̄p̄li amā
mercaziōz cōuēnē tē p̄lūmū tradit. Albānco v̄o ē filio d̄rāz insulāz p̄ obuenit. qd ab eo albāniā fuit b̄
t. Et b̄ fēoqā nūc nūcipat. Est cā insulāz in q̄t angliā fēoā sup̄ina p̄ in aglōnē v̄rā flūmīz b̄aud
magis t mōz qdāz ab angliā diffictā. Camb̄z v̄ro tēraō filio camb̄ziā qd nūc. Bylē d̄f insulā intē fēp̄tē
trōnālē plagā t occidētē. qd v̄līmā fūerāt cō cognū t rōmāniz. In q̄tūo flōiōz fole tē canēt fēre fē
nēz t n̄mū nō nullā. bzūnūl fōlūp̄iō. p̄ndē dīc nūl. Br̄m̄ insule maritā p̄ f̄nāfēra ē. Adbūd p̄cōzē
Euro t argēto ferroz. Effūrtūz cū pelles t mācipia. Et canes ad v̄ndēdūz p̄fūmīz. P̄m̄l insulis nūc
tēgnobilib⁹ circūfāt. qz b̄uēniā cā p̄māz magnitūdēz p̄p̄tūz a b̄ritāniz dīfūctā fēcto. Et fūle p̄cū
ebatēz appellatē. Gregoz b̄ritūm p̄fēctē b̄ nō fēis cō missis Augūstīno milico t robānē mōdiōz cā
alibz p̄b̄atissimē v̄rē v̄rūz. P̄m̄ū angliā ad fidē p̄uertit. Et in ea tēzū m̄l reges d̄uere m̄rādēz. C̄rēt
tū b̄ritāniz patēz m̄gita cō m̄l p̄a fēp̄tūz angliā quicqz m̄lūz pythiōz v̄fidoz tradit. in q̄ p̄cōz
magna t multa flūmīnā. p̄cēctēz m̄tallōz l̄fāz variāz copā. Corūz d̄fīctōz Bēda optime tēfēndū.

Quarta etas mundi

Quarta etas mundi incipit a principio dauid: et durat vsq; ad trasnigra-
tionem babilonis. Et habet scdm hebreos annos. 4. 84. Sed scdm sep-
tuaginta interpretes habet. 4. 85. annos. Qui dauid primus regnauit de
tribu Iuda apud hebreos annis. xlvij. in Ebron super tribum iuda: et xxxij. su-
per totum israel. Inchoatur autem quarta etas in dauid. non q; primus regum:
sed q; primus regum de tribu iuda. qm et fuit facta expressa. promissio de xpo nati-
turo de tribu iuda. Beata aut eius patet per totum scdm librum regum 2c. Qm da-
uid audita morte saul: luxit cu suis et tenuit. insistentibz carne lugubre. q; rex
israel primus ante eum et dominus eius.

Quid prophetaurum omnium princeps. Iai de tribu iuda filius. primus
hebreorum rex anno a natiuitate abrahe nongentesimo quadragesimopri-
mo hebreis regnare cepit. Et regnauit (omnibus copntans in iherusalem 2c
in Ebron) annis. 40. Qui quides ab infancia pulcherrimis iustisq; ac decora fa-
cie. ingenti fortitudine sed animo maiori. Qui preter philistiici gigantem viri for-
tissimum quem ante regni susceptione funda interemerat: etiam in certaminibus
(suscepit impetio) que p subiectis regni suscepiebat. primus ad pericula semper
properabat. Ipse regno adeptu primu iherosolimam obsidens tandem cepit: expul-
sis inde chananeis et iebuseis. Inde omnes palestinos et hostes omni ex parte co-
eruit. Tandem cum predictum tempus regnasset plenus dierum bonorumq; ope-
rum obdormiuit in domino cum vixisset. 70. annis. Sepelitusq; cum Salomon
filius eius in iherusalem decet.

Filij dauid in Ebron quatuor

Chisai 5° Baphanaz 4° Amon 3° Absolon 2° Chisaiab Prim'amon

Salomō (anno mdi. 4. 165) Dauid rex ex Bersabe filius. scds hebreorum
rex. adhuc viuente patre hebreis regnare cepit. et regnauit annis. 40. hūc
natum pater confestim Nathan pphete viro doctissimo atq; sanctissimo
educandum nutriendumq; dedit. factus adolescens suus ob virtutes domino in-
bente reliquis suis fratribz abiectis dauid in regnum pfect. Is hostes debellans
pacem vndiq; obtinuit. deinde templum illud toto orbe celeberrimū extruxit. La-
deni cum quatuor et nonaginta annis vixisset valde longeuus mortuus est. Cum
eius regibz felicitate cecedens. Et sepultus est in iherusalem.

Regina Saba audita fama salomonis: venit a finibus terre audire sapien-
tiam eius. et de omnibus que interrogauit ei satisfecit: Videns ordinem
domus et familie: et audiens sa-
pientias eius multa laudauit eum. De-
deruntq; alter alteri magna munera. Se-
citq; Salomon thronum eburneum ad
quem sex gradibus ascendebatur qua-
re et omnes vndiq; terrarum desidera-
bant videre eius faciem. Et quia prophe-
tissa fuit Sibylla dicebatur. quia pphete
tauit de ligno sancte crucis. et de etadio
iudeorum. fuit eni culteris vini veri dei.

Linea Christi
Dauid secundus rex Iste
Anno mdi. 4085.

Salomon Rex

Quid ex consilio domini ascendit cum suis in **Ebron**: ibique in adolefcentia sua in regē electus vixitque per **Samuel** solū sup tribū iuda. Et **hyloseth** filius **saules** opante abner aui culo ei? fac? est rex sup alias. xi. trib? israel: q regnauit duob? annis. **Ogre** gatis aut exercitū **dauid** sub **ioab** principe exercit? ei? et abner principe exercit? **hyloseth** ex comū assensu. xij. ex vna pie. et xij. ex alia licet auertit aduincit: et alter alteri occidit vno itū fugientibus his q erat ei abner. **asael** german? **ioab** perseques abner nolēs ad pces ei? omittere psecanōē: **domi** fuit pausus **asael** ab abner in inguine auersa h.asta. et mortu? est. Longa igitur cōcertatiōe facta inter domū **Saul** et domū **dauid**. **Dauid** pfectus et semp seipo robustior. **domi** aut **Saul** decessit quom die. **Mai** fuit aut **dauid** in **Ebron** pmogeti? **amoni**: sedus **cheltab** **Teraus** ab **salon**. Quare? **adomas**. et alij de plurib? **exonib?**. **Abner** aut q regebat domū **hyloseth** redargue? ab eo. q cognouerat cōcubini? **saul**. indignat? cōtra eū accessit ad **dauid** et pmissit ei populi totū isrl reducere ad subiectionē ei?. Quod cū tractare disponeret reducta vxore **dauid**. s. **michol** ad eū **ioab** p ditione occidit isrl abner in vltione fratris sui **asabel** quod **dauid** displicuit: fecit eū honorabiliter sepeliū associas eaduer cū suis. lucēs et ieiunās p morte illi?.

Dec **dauid** quasi stupor quidā in hūano genere relucet in q nūq. dec fuit educerit. tanta sublimitas et hūilitas tanta. tāta sreg uid. et adeptus ysay. nūtas actanta nūtas: tam grandis seculari cura. **Ami** per arce? uota spiritūalis cōtemplatio. tot homines punire. totq lacrimas effundere. In tanta cadere pccā. et talē agere penitētiā. **Atiq** sunt ei filij in **hierusalem**. **Salma** **Sabab** **Nathā** **Sa** **lomon** et **Berabeay** vxore vire. et alij nouem absq filijs cōcubinarum. Die deniq regno in pace adepto contra legē **Moys** si qua precepit nō diuumerandū esse populū precepit **ioab** principi nulline sue vi diuumeraret vniuersū populū. Et censu habito. inuenit inuilemilia et centus nulla vtrorum educentium gladium. et de tribu iuda solum quadringenta et septuaginta milia bellatorum. Displacuit autem deo quod populū decessisset. et percussu israel pestilētie plaga. ex qua ad septuaginta milia de omni israel cecidisse referuntur.

In tres prophetabant pē **dauid** **matban** vero fuit filius fratris **dauid** et adeptus ysay.

Sad **Nathan** **Asaph**

Salomō

Helisai

Fili **dauid** in **hierusalem** nati

Salma

Iabaar

Saba

Nathan

Asaph

Nathan

Helisai

Saba

Helisai

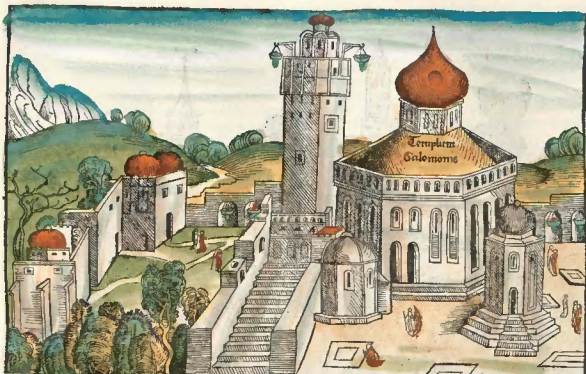
Salomon ascendit in Babilon et immolaret in excelsu ubi erat tabernaculum et altare enceli. Postquam obtrulit mille hostias in holocaustum. Et apparuit ei dominus in nocte per somnium dicens ut peteret quod veller ab eo. Is postulavit sapientiam ad regendum populum suum. Placuit scilicet coram domino et ait. Cum non petieras divitias gloriam et mortem inimicorum seu longam vitam et credidisses. Dedi tibi cor sapiens quod nullis ante similis tui fuerit. Proximique iudicium in quo ostensa est sapientia eius. Fuit de duabus meretricibus habentibus filios. Quorum uno a matre nocte oppresso contendebat de filio sine cuius esset. Et data sententia per Salomonem quod divideretur in duas partes: rogavit mater vera quod totus vivus daretur potius alteri mulieri. Et hoc iudicavit Salomo esse illam veram matrem filiique dari iussit.

Judicium Salomonis

Emplum domini toto orbe celeberrimum Salomon rex anno quarto regni sui edificare cepit. A. fuit. cccc. lxxx. egressions israel de egipto. A nativitate abrahe non gentesimus octuagesimus quartus. Et in octavo anno complevit. Fuit autem edificium in hierusalem in monte moria ubi abrahā. yso luit filium immolare. et Jacob vidit in somnis scalam de celo ad terram. Ad autem templum ex lapide albo totum constructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta est videlicet de lapidibus politis mira arte compositis. Cuius longitudo cubitorum sexaginta fuit. Latitudo viginti. Et altitudo centum viginti. Et cum hac dispositione quod a pauniero iuxta terram usque ad primum tabulatum erat altitudo. xxx. cubitorum. Et a primo tabulato seu solario usque ad secundum erat altitudo. xxx. cubitorum. Et ab isto secundo solario usque ad tertium quod erat tectum templi erat altitudo sexaginta cubitorum. Habebat ergo duo solaria inter paunierum et tectum. Et in quolibet solario et in tecto erat ab extra in circuitu decambulatorium. Illud dicitur in euangelio pinaculum: super quod xps a dyabolo tentatus fuit. Et erat ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et in cubitorum. Et sancta sanctorum. xx. Et erat in medio inter sancta et sancta sanctorum paries factus tabulis cedrinis. Et postea lamis aureis coopis altis. xx. cubitis. Ante quem velum appensum tene pulcherrime interitum. quod fissum est a summo usque deorsum tempore passionis. Intra sancta sanctorum erat archa domini facta a moysi. In archa erant tabule decalogi. Solim semel intrabat summus sacerdos in anno in sancta sanctorum in festo propitiacionis cum magna solennitate. In sancta autem circa velum intra bant sepe soli sacerdotes in certis sacrificijs ad accendendas lucernas. Et ibi ex parte meridionali erat cancelabaz aurea quod fecerat dyofes cum septem lucernis. Et ex parte aquilonari mensa positionis. In medio autem erat altare aureum factum a dyofse. sed addidit Salomo. x. alta cancelabaz eiusdem scemans sed maioris quantitas. quibus ad dextrā. et quibus ad sinistram. Et similiter. x. menses aureas maiores. Et in medio altare ibi manibus.

Linea pontificū
Sadoch filius achitob

Sadoch summus sacerdos in principio regni Salomonis sedere coepit. Hic fuit in numero pontificum octauus.

Achimaa filius sadoch

Achimaa non summus bechorū sacerdos clarus fuit. Imaginatus in uenerandis apud iudeos habitus est.

Achias propheta

Achias propheta compescuit Roboam ne pugnaret contra hieroboam. et scripsit cor regi gedā. Hic etiam propheta qui fecit rex egypti diuersa mala fecit in terra iuda anno ses quinto roboam.

Ezechias

Et dñi reuerteret i hierosolē

Ahao propheta

Et omni domo pris sui vsqz mingentem ad parietem scdm prophete dictum.

Achias filiontes apud pdauit hieroboam qd esset regem sup. x. tribus isrl. Hic hieroboam decē fessuras pallij ab Achia pba accipies et in egyptū fugies. mortuo Salomōe a decē tribus electi i reges. Vitulos aureos cōflantes in domo neptali posuit ydo-

latria pestimi cunctis. peccare fecit isrl pplm ad ydo-

latria iducēto. Hic totū pplū isrl destruccio secuta ē. Ezechias pba compescuit Roboam ne pugnaret contra hieroboam. et scripsit cor regi gedā. Hic etiam propheta qui fecit rex egypti diuersa mala fecit in terra iuda anno ses quinto roboam.

Nadab hieroboam regis hile scds israhelitarum rex incepit regnare scdo anno Asa regis. Iure et fecit malū sic pater ei. Et percussit eus baasha et regnauit p eodm pphetā Achie pbe.

Ado pba hic pba aut contra vitulos aureos et man hieroboam armā i via a leone sterfecit ē.

Hic Baasha retribuit israhelitarum rex fecit malū corā dño ambulādo in oibz pccis hieroboam nec auduit. Hic pphetas ad eū missus occidit eū et ipse a chreoe pepit.

Et Baale regi filius dñi regū isrl illū interfecit et seruus Zambri cū omni domo pris sui vsqz mingentem ad parietem scdm prophete dictum.

Linea regū israhel
Hieroboam

Nadab

Baasha

Elā

Quarta etas mundi

Perusia

Perusia vetustissima ac nobilis Etrurie ciuitas olim patrum ariarum sed nunc tercia in ethruscas ciuitates nominata: quia Iulius ab adbeis condita fuisse dicit. et ante romam conditas inuicem sumptit: quibus alij Troynam quendam principis note perusum esse conditorem affirmant. et ex suo nomine perusum sine perusia nominant. Et si autem hoc sola inter omnes italice urbes selectam nata penitus inaudita. Quod eandem pene statum et rex condicione qua ante conditas urbem Romam: et postmodum roma sub regibus consilio et impatoribus et tyrannis habuit nunc retinet. Passa est tamen varias sed tolerandas agitaciones. Quas romani post mortem alexandri magni. postque mihi consulis virtute in deditiones acceperunt. At Iulius scribit libro decimo. Nec in Etruria par erat. Has et perusinus auctores post deditionem a consule eperatam rebellatam fuerat: fabius de rior multa quingentos perusinos occidit. Et si vero per inuicissimum tranguirans tempora. Antonius. Antonij fratrem Octavianum cesarem perusia obsecrat. famemque raro alias simile audiam Antonij exercitus in ea clausus. et perusinus populus sustinere. Et capta urbs diutius est. Eam tamen breui iustauram facit. Monarcha membris potius nunc etiam conuinit. Idem octavianus augustus. Quia a suo co-

gnomine perusiam augustas (sicut littere cubiles portis incise ostendunt) voluit appellari. Et disruptionis causam ponit. Titus libro. c. xxy. Est itaque perusia omni ex parte montuosa. Cuius loci conditio ea est: ut nec quicquam munitus: nec certe ameni inueniri possit. Nam praeputi vndique rupibus aucta: ita inexpugnabilis est: ut nullis quasi egeret defensionibus. Et licet plurime apud perusinos olim certiterint intestine seditiones: et tyranni aliqui eos opprimerent. nunc tamen libera est. Et optimis crudissimisque viris et legibus instructa. In ea sunt templa plurima et ornatissima. religiosorum monasteria: ecclesia cum pallacio. Amplissima a pauperibus hospitalia gymnasia celebrantur. fori cum insigni fonte amplissimi. Et portus et viridaria optime arboribus costata. Eius ager olei vini. croci et suauissimorum omnifariam fructuum feracissimus. Baldus in ea datur. qui cum Bartolo sasso ferracensi Iunio annis et pontificis obtinuit principatum. Vni angelus et perusinus germani. Sed et Consul consiliissimus ante eos perusum exiit. Et nostra tempestate theobolus perusinus medicus famosissimus et perusio originem dunt. Qui padue in gymnasio in primis docendo et dicendo floret.

Linea Iherosolimitana
Reges iude

Roboam .4205.

Abia .4222.

Asa .4225.

Quia hec tria sanctorum doctorum scripta gentilius byzontias non conueniunt
et illa forsita causa: quod ad intellectus sacre scripture nihil conuenit. Unde
vixit ad sardanapallum vltimum monarchas alynon. de alijs intermedijs
aliqui nullam faciunt mentionem.

Este Roboas filius Salomonis tercia hebreorum rex pater suo in regno: sed non in
lapienna successit. sperto nunc semore consilio p adolecenti temeritate corru-
bens populum duas tribus retinuit. Et dictum est regnum istud iuda. q pater suus exige-
ntibus impetibus Isach rex egypti cum inuestigans sustinuit. Iste roboas habuit viro-
res. 18. et concubinas. 30. filios. 28. et filias. 40. cuius anno primo sedem comessio
rem diuisa est monarchia dauid regni iudeorum et nunc readunata.

Iheru Elieser Ouel

Iheru ille filius anani prophete mittit contra baasa
et martirizatus constans anno vixit ad mortem tulit.

Esti tres filii iheru elieser et osiel eius asaria. pbe-
tauerunt regibus iuda scilicet asar iohababaz iora-

Ab isto Siluio enee filio ex laupia tercio latino.
rum rege reges sequentes dicti sunt filij. q 2 fi-

In ista nutrit et venatio. **E**ne nar est post morte
patri: vni postbum dicit. Enee. q post humanior
spus nar iuxta illud virgilij. Tu postbum plebis.

Et regnavit annis. 29.
Este Eneas filius pidi filij postbumi regnavit
annis. xxi. Is latino post se herede relicto exspiravit.

Este abia quartus iudeorum rex filius roboam ex ma-
trona vxore filia Absalonis tribus annis regnavit.
reataq mali coram dno ambulando in pccis prius sui. ei
reco paucis annis regnavit. **M**ount aut contra cum bellis
hieroboam rex istis hinc in exercitu suo. lxxx. milia bel-
larum et abys. xl. milia. **Q**ue ad se venientes cum talis in-
genti exercitu facile copescunt ac superant. **E**t cum
des exercitu ad quicquid hominum milia vno pio interfec-
t. **E**ste Anani propheta interceptum asa iudeo mar-

Latinus filius ille regnavit
uit annis. l. tpe dauid

Este alba filius fuit Enee
filij filij edificavitq Al-

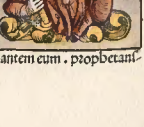
Abas ciuitate a q reges albanor-
um dicti sunt. forte pri fund-
data. et hic instaurata.

Abas ille regnavit tpe
Roboam annis. xxiij. ca-
pi filio derelicto.

Abas ille in principio regni sui ac deinceps vs-
q ad annu mclmism fecit bonu coras dno
ambulando in vijs prius sui dauid abstulit ydola. et p-
cussit erbiores contra se venientes. **D**emum ingit fedus
cum rege syrie benedixit qd deo displicuit. vni misit
ad eum ppham Anani que incarceration ppter qd dolo-
re pedu percussus obiit. **R**egibus aut Asa et regibus
scdm lege dni copescunt egressus est contra eum Zara-
ethiopie rex cum exercitu ac multitudine innumerabili.
Asa cum exercitu suo omnia dni inuocauit: qui ex-

Linea regum ita-
lie

Siluius postbumus

territus erbiores. et veriti sunt in fugam Occurrente sibi asaria propheta confortantem eum. prophe-
q inter cetera pcedit hierusalem a caldeis fore capiendam.

Quarta etas mundi

Asarias propheta

Belya propheta

Abdias

Amichias

Jonas

Azarias filius obeh ppha datus habetur qui de captivitate predicti. hic egressus in occursum aza regis mda. et confortans est in verbis pphie. et eius promptior de dei cultu reddidit animatum. et abstulit ydola de omni terra iuda et beniamin.

Samir rex israel delevit domum baala et statim percussit cum samiri et regnavit pro eo.

Etha ppha oratione obtinuit qd tribus annis et dimidio no plueret sup terra. hic passus est a corneis in torrente carib. ubi corneis defecerat ei panes et carnes mane et sero. Et inde vidua sarepta ina de pugillo farine no deficiente rursu filiu mortuu mari vivu restituit cum panis. Ipe etia cora poplo isrl congregato in mote carmeli igne descendere fecit de celo sup sacrificia qd qd quadringenti sacerdotes ydolorum facere nequebat occidi fecit. Et ppter hoc cu Jezabel in visione ipsorum ubiqz persecutus est. prexit in desertu sub iunipero comitanti angelus apprit exortans eus ad eius panis substantie sibi allari et exortas ut comederet in eius fortitudine cibi. xl diebus ambulavit usqz ad mote ord. inde in damascum veniens. deinde a domino per turbem in celum vectus est.

Abdias vii de. xij. pphis ponit in figura. dicit fuisse dispelatoz domus achab regis isrl. Qui cu Jezabel regina yroz achab interficeret pphbas domini. abscedit ex eis quinquagenos et quinquagenos in speliis pantiqz eos. et io meruit a dno ipm pphie.

Achab fuit rex isrl sup omes q erant ante eu iniqui. Egit maxime suavis pessime Jezabel uxoris sue. Qui postremo in bello percussus sagitta obiit. Fuit aut Jezabel filia regis sydonior totu malicie prodigium. que occidit Naboth et pphas dñi. Ipa vero in perfecta est per bieui et a cambus comesta.

Michas ppha de tribu ephrem oris in moxatu. qm peccante achab sepius arguebat. et ipm predictu mortuu filio Jozas filio eius. precipino valde porrecto iactans occubuit.

Ochosis rex isrl septim missit ad beelzebub deum accaron consulenda si posset sanari propter quod obijt iuxta verbum belie. Cepit aut regnare anno. xvij. regis iude iofaphat. Et tunc est aut sine filio. cui successit in regno frater eius Jozam.

Jonah propheta filius Amathi clarus habet et simulata predictu que non sunt scripta hic. post beatum ad munus. ut patet in eius libro dicit aures qd ipse belyas suscitaverit a morte adducuerit. Is a ceto reglatur. passione xpi naufragio pfigurant.

Joram rex isrl octavum regem israel obsedit benedab in samaria. et meritis belise liberatus est. Ipe autem regnare cepit anno. xvij. regis iofaphat loco fratris sui Ocholie. Sed qd secutus fuit peccatus Jero boas interfecit est a bicu cum omni domo patris sui. Quis per aliquot annos observatione preceptorum dei et moderatione in suos usus fuisset. Et belise ppheta in veneracione et precio habuisset. Quod ita regem fudit et eius quintaco subiecit. Et omnia inimicorum spolia consecutus est.

Linea Regum

israel

Samir al amon

Achab Jezabel

Ochosis

Joram

Iericho olim regalis ciuitas et famosa. nunc in parua villas redacta. In loco pulcherrimo atq; in val-
le iordanis sita. Ex octo habet domos. et oia monumenta sacrorum locorum in ea ferme penitus sunt
deleta. leguntur domini multa fecisse in biericho. Cum eius murus miraculose destruxit Iosue re-
ficant maledictione dedit. De hac biericho fuit Raab meretrice. Et in ea in domo Zachari ipse bospino fuit
receptus. Et hac ciuitate Helisei pphas deludetes ab vris denotant. Et ppe cam dñs eam illuminauit et.
fuit aut prope hac ciuitate olim opobalsam omnis de tunc amenitate scribit Iustinus abbreuiator: noga pom-
pey. Est naq; vallis que continet montib⁹ velut muro quodā ad instar boreoz claudis. spaciū loca dueta mi-
lia nigrata nomine biericho dicit. In ea filia est et vberitate et amenitate insignis. Et quide palmento et opo-
balsamo distinguit. Et arbores opobalsam formam similem piccis arboribus habent nisi qd sunt humiles
magis. et in vincarum more excollunt. Quippe cū toto orbe regionis eius ardentissimus sol sit ibi tepida
aeris naturalis quedam ac perpetua opacitas inest.

Biericho

Quam belias iter faceret cum discipulo suo heliseo: Venientes ad Iordanis flumē pertransiis aquas
pallio helie facta via per mediū transferunt. Quo transito dixit Belias heliseo. vt peteret qd vells
anteq; tolleretur ab eo. qui posuissent duplicem spiritum eius. id est in faciendo miracula et qd pph-
etando. Responditq; ei se hoc recepturū si eius

Belias ppha

Belias testibus

videret cū tolleret ab eo. Sermonocentius
aut fil⁹ apparuit eum igne cū equis igneis i
quē belias ascēdens assumpsit et in celis id ē
in paradisi terrestri. Vbi vix pmanet cum
Enoch vsq; ad rpa antixpi. ptra que descendit
ad prediciū. Heliseo aut videt et dante
pater mi pater mi cum? isrl et aunga ei rē. ac
cepitq; palliū helie. qd ei ceceat. et reuer-
tens ad Iordanē tangēdo ipso pallio scdā vi-
ce aquas diuise sunt. Venies aut ad habitū
dum in biericho. Ibiq; ad pces habitatoris
loca sanant aquas pessimas illi loca missa in
eis vase nouo ficti cum sale in eo: et exinde
cū ascēderet bebel: ardentib⁹ cū pueris et bi-
centib⁹. Ascēte calne maledixit eos post qd
duo vris de salto egressi lacerauerūt. rñ. et il-
lis pneris. Ite autem belias thebitas maxi-
mus pphetaz sui corporis p hoc tps ab ho-
minib⁹ est ablat⁹. Cui sine nemo cognouit.
hic mltis miraculis quo aduēt claruit. Atq; si
cur ignis ardes tot⁹ erat. Ita et verba ei⁹
facilia arcebat. Tandē a dño (vt dicit⁹ est be-
lisco vidente) per tmbinem in adum vter⁹ est
Relicto in eius loco belisco propheta.

Quaria etas mundi

Linea pontificu

Isarias

Yorada

Isarias

Fste Benadab filius Tabemmo filij Ozyon regis Syrie inijt sedus eius basia rege israel: quibus auct reges Syrie regnū isrl vs. **B**enadab rex syrie collecto exercitu suo. et. xxxij. regib⁹ eum adinuātib⁹. venit pira Achab rege israel in peliū. et dñs p ppham pcedit victoriā: quod t factū est illis fugat: Iterum infra annū restaurato exercitu venit rex Syrie contra isrl bellū mouēs in vallib⁹. dicēbus q^d dñs mōtium erat dñs isrl: deo victi pñis fuerāt. Sed rebellatus est exercat⁹ Syrie oculis centū milib⁹ de eis. et decem et septē milia qui remaserāt. fugietes in ciuitatem murus ciuitatis rēos opprefcit eos. **B**enadab autē rex syrie oculitās se misit nūciois indutos alio et aine re aspersis capitib⁹ pētes misericordiā: quod Achab fecit dimittes libetū. Quod ppheta quidā redarguit in habitu simulato et sub parabola dant altius in custodiā sub pena mortis sic coclust. q^d q^d rōnulerat benadab diguum morte. et populus suus israel esset pro eo solliciti penitus.

Asacl rex Syrie erigētib⁹ demeritis oculo deo iudicio promor⁹ fuit in reges Syrie ut affligeret filio isrl. Iste est sup quo fleuit beliscus pphans eius futuri rege syrie. et multa mala facturū israel. Qui etiā ppter peccata bēni missus est a dño in omne terrā galad. gad. ruben. et manasse. et fecit plagas magnas cunctis dieb⁹ Joasbas. sed Joas fili⁹ ei⁹ dño tuo libt fauente tulit vrbes de manu Benadab filij Asael post mortem asael.

zacharias

Fste benadab filius suus Asaelis. porro ioas filius Joachas rex israel tulit vrbes de manu benadab quas asael pater su⁹ tulerat de manu Joachas iure pēli. nam tribus vicib⁹ passit eum ioas. et debet scribi p d in fine vt voluit bezaei.

Fste Yorada indu⁹ su⁹ et amouit Athaliam ne regnaret sup iudam. constituitq⁹ Joas filiū Joazm

pro ea. Iste solus post Moysen legit vixisse. c. xxx. annis. Iste etas diuino zelo ductus disposuit vt athalia occideretur in domo regis.

Basim ille rex Syrie vastauit iudam tpe Achab propter quod obfedit eum Zeglaph alazar in damasco. et cepit ciuitate ipmz interfecit et trāstulit pplm. Acharias filius Josate lapidatus est iussu regis Joab inter altare templum. eo q^d Joas increpauit q^d tereliquisset viam domini.

Fste Isarias p zelo legi cōstāter restitit ozie regi iuxta volētū sacrificare vs.

Naboth israhelites: cū haberet vineam prope domum regis Achab. Voluit eum. et procurauit per falsos testes ipsū Achab Israhel hoc audiens consolatus est eum. et procurauit per falsos testes ipsū Naboth accusari de blasphemia dei. quo facto. ille innocenter lapidatus est. Et cum Achab iussisset ad capiendū vineam naboth. dominus misit ad eum beliam qui pntuaret ei exterminium eius. et dominus iuxta propter tale scelus.

Linea regu syrie

Benadab

Asael

Benadab

Rasim

Naboth Israhelita

Aquileia urbs quondā ytalie traspadane prima potentissimaq; atq; etiā pulcherrima a mari aliquātsper semota: no sro etiā seculo pene derelicta: p hec tpa Carneo historico teste) a quodā troiano nomine Equilo e Troia cū alijs pulo cōditiōis sue principiū simpfit. et a se Aquileia nōiavit. Vel ut mgt in historijs ait. Aquileia quasi aq; ligata cognōmentū accepit. Nūc aut pter sacerdotes canonicos nimio haud quāq; multos: ornatissima speciosissima: in basilica diuine faciēde rer additōs pter pastores piscatoresq; rarissimos. nullū nūc incolit ppli. vt vix castellulū tāta olim vrbis nūc possit appellari. Sūq; t ecclia sup? dicta t patriarchale annū t muni oppidulo circūducti Et mōsternū virginib? deputatū ppo mis patriarche operū reliq;. Floreze aut cepit q tpe primū ro manīs subigēdis barbaris ad dāmbū mōlētibz manū apponere cepit. Cū octauū annis Cesar angust? Et si maiorē bellorū ptem plegatos admittant vt illis pinq;ior esset. In his ytalie pub? frequēter obuiat? est. Nā Suetonius ait reliq; bella p legatos admittant. vt tam qbūsdā pānomas atq; germaniē aut interuent rect? Aut nō longe abesse. Rauēnas vel mediolanū vel aqilia vīs ab vrbē pgressus est. Et iulia cū comitata abocsi facto puerū amisit. Gloriosissime de aqilia scribit Jul? capitolin? pter tereandū nō illud quidē est. q tanta sit aqiliē-

ses otta maximinos p senatu fuit. vt finceo de capillis mulier faceret quom deficeret nerui ad sagittas emittēdas atq; ob idipm in bonoz mātronaz senatu veniē calce templi reditasse. Quir aut mirabili morētiōe t nūmēse ditant aq; laiam o nētalū occidētalūq; meramētiōz mutua oporatio ibidē istituta. q nūl? itāc aqilia loc? alter circa adriaticū mare fuit. m cū? potu et diuersorio occidētales orientalesq; p cōmūtiōis mercādis cōmēdāsq; vēdēdis mūce reb? cōueniret. Hec cū mlio tpe florent. Postremo ad Atila rege omiso diuita fuit. Cū? icole vel neccas puolāres rē venētā mūdimmodū auerēt hāc aut celebrē ciuitatē euāgelista adit? dūz a brō petro aploz xpi pncepe i Alciadriā mūce tur nauigant? naves illic et more optret. Aquilātes ad xpi fidē cōuertit. Poneūq; euāgelij suus. Cū? eodē manu exarat? sua vci eris nūc veneratissime seruaf. Hermacorasq; t ipē senis ad marā pādicatōz puerfus a brō petro aqiliē ois venecie pthopresul infinu? omem cū regi? onē teo nro lucrat? est. Quē Nero impator sil fortunatū sōdyaconē secum pcessit. fuit t aqulātes Ebromat? ad quē glōsius hieronimus multa scripsit. Et ruffin? pfbter latinis grecisq; lris ateo emittit? vt ei? q extant tū opa. tū trāslationes nullis cuiusq; ecclie t cōtōris opib? secūdas eloquentia ornatuz ducamus.

Aquileya

Quarta etas mundi

Tarvisium

Tarvisium ipsius Marchie Tarvisane ciuitas: et ipsa per hec tempora (vt Bicar-
damo Eremonesi episcopo placet) a quibus-
dam trojanis fundata fuit. Abiit autem imo
ponus diuiditur Eulo flumio qui ex ipius pro-
pinquioribus montibz erigit. alijsq; vberimis
aquis in ea quasi scamentibus irrigatur. ac si-
lus in mediterraneis Tarvisium urbem diuidit
Cuius nomen prioz inter vetustos habet plini-
us. Per tempora vero Ostrogothorum digni-
tate inchoasse videt quā nūc habet. Eo qz To-
tilis pz rex ibidē sedē regni sibi cōstituit. Qui to-
tila q postea qntus fuit Ostrogothoz rex r qdē
pstantissim⁹ tarvisij nat⁹ educatusq; est. postea
longobardoz regni inuicō quom alibon⁹ rex ei⁹
gētis prinz⁹ ytalie esset ingressus. Adleiamq; q
lus tunc erat et ceteras regionis vrbes p reditio-
nem cepisset. Tarvisiū qz ei⁹ incole redditos tan-
diu facile obtulissent. spoliare ac diuine cōstancie
rar nulli felix. ipsi⁹ vrbis epus (vt Gregor⁹ scri-
bit) Vir timoratz raudēna ozund⁹ regis barba-
rie sua prudētia r precibz instantia relinisset. Or-
nataq; fuisse ciuitas altero pfectū epio hermo-
lao barbato. Qui sicut decet epm ppo magi p

tesse adnites atq; pfectus. Qd aut ab hac vrbe
vniuersa regio Tarvisana marchia denominetur
factū credo a misoz nomis absurditate vt beca-
pellano marchie Tarvisane in ipsa māscent: cum
ea in regione sint amplissime ciuitates Throna
atq; Pataniū. Que semp r dignitate atq; pote-
ratu necnō r opulētia Tarvisio antecient. Lon-
gobardi em in ea ytalie parte maxime quā obti-
nebant regiones habuerunt quā attroz a duob⁹
administatas. in quibus nullam successione
ius filijs r neponibus competebar. beneuētū
spoletanam: tamen sen r forotulicū: dual
q opulentiaz amplitudine superioribus parces
Anconitanam atq; tarvisanam esse voluerunt.
Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut
gentis longobardozum cōciliū pmissione r del-
ereto impetrasset. eas filijs atq; agnatis successi-
one possidendas relinquendi ius facillatimq;
haberet. Nomenq; hunc significans perpetuus
magistratum in longobarda. barbone marbio
natus est appellatum. Dec etiam vrbs cecidit r
Alberti⁹ germani de rumano (sicut parauis)
pyramide non caruit. A quibus innumeras pen-
lit calamitates.

Linea Christi

Josaphat

Joram

Ochofias

Atthalie filia achab

Jonadab

Anno mudi. 4. 2. 40.

Nec Josaphat fecit bonu coram dño. nec legiti-
me co magna reprebensione dignu. nisi qd an-
pñs regibus istis quibz pñtut auzilium. omnes effici-
ntos et terra juda eximuit. Tola quoqz delectat patrū
qz decreta obliuiscunt. his citi virtutibz benivolentiam
oim cōfinitū principū sibi cōpauit. Et palestini ei tri-
buta redere cepērūt. euz vixisset annis sexaginta cu
corp⁹ in egipti pompa in hierosolimis sepultu fuit.

Este Capis filius? edificauit Capnā in campania.
Et regnauit annis. xxviii. relinquens Carperō fi-
lio regnum.

Eoram pessim⁹? Anno mudi. 4. 2. 91. occidit filios
suos. et ambulauit in vijs regis istis. Itēo infelix
fuit in oibus et miserabiliter mori⁹. Itēo de religioso
pre genit⁹ rediuit ad pñdā. et fornicari fecit filios
sua imitac⁹ fornicarios Achab cu? filia nōmē atba-
liam habuit matrimonio. Et p atthalā vxorē nihil p-
termisit q nūm? aliqd quodūcūqz nōne impietatis effica-
ret. et qd ad vastationē paternē traditōis attēderet.

Carpentus post regem capis regnauit annis in
centa tempore Josaphat.

Ochofias Joram regis filius? Anno mudi 4. 2. 99.
Ochofian⁹ regū iuda fecit malū corā dño sicut pñ ei
et statim occisus est ab iudeis. Hūc regē et duos sequētes
scz Joas et Amasia pñtutit matheus. qz voluit tan-
tus ponere tres qterenas. vel qz scdm Hieronimus et
Aug⁹. Jorā accepit vxorē filia impijssimē Jisabelis
iaco filij ei⁹ vñqz ad quartā generatōis dñice genealo-
gia cycludis. ambulauit enī ochofias in vijs Achab
aut sui materni vsqz in quarto regū. i. ca. Hūc iudei pñ-
ceps militie iorā regis Samarie vna cū oi domo ach-
ab obtruncare fecit. Cu? corp⁹ ex ciuitate iadegodon
portatū fuit in ciuitate hierosolymoz ibiqz sepultum.

Este Jyber⁹? regnauit ānis. 9. et qz in iherosolimis
interfuit: que antea dicta fuit albulā iaco ab eo
nōmē accepit. et fecit cū Romul⁹ dñi. qz credidit cū in-
ter deos translatus. et esse numen illi⁹ flumij. cu? vñqz
Romē fuit valde necessarius.

Athalie ista mulier effrata audis mortuū filiū
suū Ochofias surrepuit regnū. Interfectoqz omē senē
regū Joram quē vxor Jorāte pñfiscis filia to-
ram septē annis absconsum inuēit postea a Jorāda
ignominiose intercepta est cū septē annos regnasset.

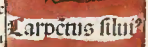
Este Agrippa filius? rex albanoz suū ytalozum re-
gnauit post iherosolimū suū submersum in
albulā. regnauitqz annis quadraginta.

Eonadab filius? Rechab clar⁹ habet. a quo stupor
valde religiosa Rechabitarū desēdit. Itē est qz p-
phetauit iudei qñ voluit occidere pphetas baal. qz fuit
solator diuini cult⁹ et marie abstinentie et religiosi cū
filijs suis. Nota etiā qz filij Rechab ex pñpicio pñs ē
si pegrini et hospites sup terrā scz sūz habitabant ab
hōmibz in tabernaculis domū nō edificabāt sementis
non ferebant nec vinum bibebant.

Empore Joraz regis iuda templū ruiue et tem-
pli ytemilia et sartarecta que vetustate vel negli-
gentia atthalie pierant. de pecunia collecta reparant in
fū regis. quia buccis sacerdotes neglexerunt buis
modi reperare. pecuniam tñ a populo recipiebāt quo-
niscqz ponebatur gazophilatium.

Linea Regum

italie

Lycurgus

Ysaías

Osee

Jobel

Lycurgus scdm Eusebii insignis est habitus. qd et iura lacedemonijs com-
ponit. et licet gentilis fuerit leges tamē iustissimas nali dūisq; tunc cōso-
lidas dedit. Nec quicqd enī fuit. cō ipse exemplū pā daret. Qui arguit
q; vltus et oim fedeliū materiā nō sūstulit. Fundos oim equaliter inter dōs diuisit
vt equata patrimoniā neminē potētiore altero redderet. cōmuni publie iussit.
ne alicui dūine vel luxurie in oculis essent. Iuuenib; nō ampli; quā vna veste
vntoto anno; nec aliq; cultū q; alii p̄gredi voluit. nec opulēt; cōparat. Erit sin-
gula nō pecunia sed cōpandē meriti iussit. pueros pibres nō in forni sed in
agrii reduci iussit. vt primos ānos nō in luxuria; si in oi ope ac labore ageret. Nī
bil eos somniū causa substernere. t vntā sine pulmēto regere. nec pūm vrbē redi-
re q; vnti facti essent. Eōnstituit virgines sine dote nubere; vt vtorēs nō pecunie
causa eligerent. fueritq; in matrimoniā sua vnti cōcederet cū nullis dōis frenis se
uerent. Maritū honore nō dūitū t potētiū s; sentū esse cēnsit. Idē t alia sūta q
solius antea morib; dura vrbē antē auctore eor; appolline delphici fūit t in-
de se cā dēuissit. Deince vt cēritatē suis legib; daret nūcūtiā eos asseruit.
ne quid de tam diuils legib; mutaret donec reuēteret in patriā. t simulās sentē-
tū cōsultare appolline. vt qd addendū q; dūminēdūm hīs legib; videretur.
profect; ē aut t vrbē bvolūtariū cūlū p̄ctuo egit. sed t mores ossa sua in lo-

**Linea Regum i-
rael. Ihu**

Dince t puero belzei pēssit Jorā cū omni dōne
achab. t destruxit domū baal t c; p̄bas occidit. Ihu
beu vntulos aureos in betbel t dan nō dēreht. Judo
Asael rex syrie missus a dño mltos occidit in ist vbra
moritur postq; regnauit. 28. annis.

Joabab p̄ba nobilis; magi cūagelista a brō bīc
torimo dīat q; p̄ba. vnt de dñior p̄ncipaliorū
bus circa h̄ tpa clat; habet. p̄ter cūdēnā p̄bic sue.

Joe Joabab valde auit; est cū tota gēte ab as-
belerege syrie. et ideo reprecab;at dominum et a-
panallum releuatis est.

Osee p̄ba primus de. nī. mīst; contra decem m-
bus. hic fuit fili; Jeroi q̄us p̄bia beeri nō
habebat apud nos. p̄bant nī Osee tēmp; ieroboā
regis israel fili; Joas qui ioas simul regnauit cū ossa
rege iuda. 14. annis. t in iuda fuerunt quatuor reges
sub quibus Osee prop̄b;auit vt dīat osee. i. scs ossas.
Joabab. Achas t cētib;as.

Joe Joas pēssit syros tribus; iacobus iuxta ver-
būm dēici. t tulit vrbes de manu Azacis t be-
nadab fili; Azacis. restituitq; regno suo. Ipse enā af-
fixit amasram non volēs sed compulsi; sup̄biā cū
humiliāuit incipies regnare. 37. anno ioas regi Jude.
Obel scōus prop̄b;eta de. nī. de iuda. et futurā cū
tribulationem prop̄b;enz.

Jeroboam satis bellicosus et victoriosus fuit. con-
mūtoq; regem syrie et restituit regnum israel sicut
prius insuper et dam; scām iuxta verbum Jone p̄p̄bi-
te. Attēde q; sit instabilis status regnorum israel. cō-
mūtas vsq; ab inouissimū humiliatus est valde. Sy-
ri eleuati iam ad infirmis mirabiliter dep̄munt. sic
qui fuit sup̄a fiet inf̄ra. et cōntra. qui fuit inf̄ra ascen-
dit sup̄a vt post descendat inf̄ra. Idē est rota volub-
lis dūta temporis. et ideo non est mirū q; pau-
ci electi ad hoc assumuntur a domino et q; vnti sentati
humilimodi instabilitatis negotiū totis viribus fugere
cōtēdunt. Unde augustinū de ciuitate dei in mltis
locis t dñi regnū mltis p̄sum. cōtra. si mali tē.

Linea Iherosolimitana

Iosias

Amasias

Iussit eum ut lauaret se ripres in Jordane et mudaret. Quod si per indignatus non accesserit; deinde ad suasionem seruo picens ad iordane et lauas se mudatus est a lepra. Quod aut aduenisset ad domum helisei et euntes ad helisei: cum multa ei obmisisset: nihil voluit accipere. Sed helisei discipulus helisei occulte accessit ad naama postquam recesserat. et petiit ex pre helisei quedam ab eo: portans ea ad domum suam. Quod sed detexit heliseus: et propter hoc lepra percussus est heliseus et semine eius usque in sempiternum.

Iste Amasias frater suus Numitor de regno eiecit. et Lausus filius eius interfecit. Et ream eiusdem filiam ad subtrahendam spem plus sub specie bonoris veste perpetua virginitate dicunt. sed cum septem regnasset annis Rhea geminos peperit filios. scilicet Remum et Romulum. et postea amulum a Romulo et Remo cum adoleuissent occisus est. et Numitor restituitur in regnum quia filius auius eorum.

Iste Iosias (Anno mudi. 4306.) cum septem esset annorum a Joiade pontifice reconstituitur. et fecitque bonum cunctis diebus Joiade. Postquam vero morte delinquit blandicis magistro: Cor eius deperauit est in interitum suum. Iste Iosias lapidari iussit zachariam filium ioiade summi pontificis: inter templum et altare quod erat in anno regni sui penultimo.

Remulus ille regnauit annis. xix. tempore Iosias regis iude. qui posuit presidium albanorum inter montes ubi nunc est roma. Et eo iulius et auctinus filij superstiti sunt.

Amasias ille (Anno mudi. 4346.) per bona micia malum habuit finem: quod amicus sanus usque hodie in potestatis appet. Multos namque officia destruxit etiam notabiliter pbatos. cuius exempla hic sunt plurima. Hic etiam deos seyr adorauit.

Iste auctinus filius. xxxviii. annis regnauit et ab hoc mons auctinus qui nunc est pars urbis ubi sepultus est accepit nomen.

Rochas filius auctini regnauit annis. xxiij. cuius laudes virgilius hoc versu extollit. Proximus ille prochas troiane gens. Idcirco uos per se reliquit filios uiciles. Amulius et Numitorum patrem Rhee Romuli et Remi matris.

Egnum iude post morte Amasie fuit. xij. annis sine rege: quod subtiliter oportet accipere ex collatione annorum regum israel et iuda. quia Amasias cepit anno scdo Iosias regis israel. et osias filius amasie cepit Anno. 27. Ieroboam regis israel quod ipse creditur se ad. 41. annos. a quibus subtrahit annos amasie: et sic remanent. ix. quibus osias paruit: erat: nec adhuc ad regnum apertum. hoc autem rex. et mille alie bystorie non habent. sed alibi suppleantur secundum hoc oportet concordare eas. alioquin errabis quo ad supputationem annorum.

Naama princeps mulieris regis syrie facit leprosus: accessit enim in re commendationis ad regem israel: et euntes a lepra. Cum aut aduenisset ad domum helisei et euntes ad helisei: cum multa ei obmisisset: nihil voluit accipere. Sed helisei discipulus helisei occulte accessit ad naama postquam recesserat. et petiit ex pre helisei quedam ab eo: portans ea ad domum suam. Quod sed detexit heliseus: et propter hoc lepra percussus est heliseus et semine eius usque in sempiternum.

Iste Amasias frater suus Numitor de regno eiecit. et Lausus filius eius interfecit. Et ream eiusdem filiam ad subtrahendam spem plus sub specie bonoris veste perpetua virginitate dicunt. sed cum septem regnasset annis Rhea geminos peperit filios. scilicet Remum et Romulum. et postea amulum a Romulo et Remo cum adoleuissent occisus est. et Numitor restituitur in regnum quia filius auius eorum.

Linea regum italiae

Brenulus filius

Auctinus filius

Prochas filius

Numitor

Hec est heliseus

Hec est heliseus propheta qui pallio habebat: et sic iordanem transiit. cum sale aquam bulcorant. et sic pueris sibi illudens maledixit quod vultu trauerunt. tribus regibus aqua redidit succedere exeratui tonitruum videlicet multiplicauit. filium suum autem resuscitauit. colloquendans enim dicitur per meos ortu eccos populo augmenauit. Naama mudauit. heliseus cum pignere sua leprosus fecit. exeratui syrie cecidit. samaria a fame et oblidio liberata. populus israel regem syrie et deum regem super israel constituit: regis Iosias tres victorias de syrie. pmsit. mortuusque suscitauit.

Numitor iste restituitur in regnum. Nam per oculus fuit a romulo.

Quarta etas mundi

Linea pontificu

Simarias

Ischirob

Hadobch

Bellum

Mortuus autem thobias annorum. 120
vix sanctus plenus opibus bonis
et prophie spiritui clarus. pphetavit na
qz de destructione iherusalem et templi q
si iam factum esset cum tamen adhuc fu
turum esset propter certitudinem pphe
tie. Et tunc post eius mortem vxor ei
morta est. et regit effo robia minore tuz
filios suos iherusalem destructa fuit.

Hic regnū Israel fuit sine rege annis. 33. v. habebat
tur ex collatione regum iuda.

Amos

Amos fu
it tera
us de duode
cim pphen
tra gentes
ntas pphe
tar et specul
ter 3. t. mb
Abdias
fuit q
tus de. xij. p
phetis pro
phetat contra
Eom. is an
nqsim mo
nes in sepul
chro belize
sepultus.
Eo tpe spari
tanti seu lace
demonij per
annos. l. bel
lando vagā
tes scripser
vtoribz suis
vt alios ma
ritos duce
rent ne gen
periret.

Epheta 3
tū. pphen
munt ad ni
dierunt eus.
ichbeas
Miste est
sextus de. xij
prophetis.
Este Maū
est septi
mus de. xij.
prophet.
Este tēxif
dysforia tho
bie exempla
ris tota.

Epheta 3
tū. pphen
munt ad ni
dierunt eus.
ichbeas
Miste est
sextus de. xij
prophetis.
Este Maū
est septi
mus de. xij.
prophet.
Este tēxif
dysforia tho
bie exempla
ris tota.

Epheta 3
tū. pphen
munt ad ni
dierunt eus.
ichbeas
Miste est
sextus de. xij
prophetis.
Este Maū
est septi
mus de. xij.
prophet.
Este tēxif
dysforia tho
bie exempla
ris tota.

Epheta 3
tū. pphen
munt ad ni
dierunt eus.
ichbeas
Miste est
sextus de. xij
prophetis.
Este Maū
est septi
mus de. xij.
prophet.
Este tēxif
dysforia tho
bie exempla
ris tota.

Epheta 3
tū. pphen
munt ad ni
dierunt eus.
ichbeas
Miste est
sextus de. xij
prophetis.
Este Maū
est septi
mus de. xij.
prophet.
Este tēxif
dysforia tho
bie exempla
ris tota.

Abdias

Iouis

Abdias

Naum

Thobias

Iste Zaba
rias rex is
rael cepit regē
anno. xxxvij.
Die regis in
de fecitqz mali
sicut pdecesso
res sui. et hic e
quare p^o bieu
et pūit eum
Bellū et regna
uit. p. co. q. sta
tim pūit 21
manabem: reg
et vita caruit.
v. 4. regū. 13.
Este mana
be cepit re
gnare āno. 30.
osie regis inde
fecitqz mali co
raz dno. Et cu
tradidit de^o m
man^o regis as
syriorū qui ind
xit ei talia ar
genti mille.
Dabacya
fecit mali corā dno
eumqz pūit
phace ei reg
uit pro eo.
Iste phace
osie regis gna
uit pro eo: fecit
pactū cum ras
sin rege syrie
et vastauit iu
dam: Icco the
glathphalasan
rex assyriorū
oppressit eū et
trāstulit quasi
tres mibus in
assyrios.
Osee fuit
tim^o rex
israel. et copus
est a salama
na rege assyri
orum et israel
trāstus est in
assyrios.

Unerece. reges Israel

Zacharias

Bellum

Manabem

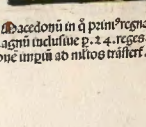
Dabacya

Phace

Osee

Israel transferretur in assyrios.

Año. xi. Osee qui est annus mōi. 31. xi. Et tunc vero qñc. ce. lxi. cepit regnū abacedonij in q. pñm^o regna
uit caran^o vel caranus ānis. 28. et cūcurrat istud regnū vñq. ad alexādrū magnū inclusiue p. 2. 4. reges.
q. qdes cepit āno mōi. 33. 30. et regit p. ānos. 12. et 6. mēses q. mortuo ap^o d. babilone unguā ad milios trāstet.

Medorum regni principium fecit Arbaces natione medius. Gardanapalli olim regis perfectus, anno sexto *Osie* regis Gardanapallus ei ultimus assyriorum rex cui regnasset annos. xx. de quo bio domus Sculus in historijs grecorum multa dixerunt. Iustinus quoque scribit. Gardanapallus rex vir omni muliere corruptior repertus est ab Arbace perfecto suo inter scortorum greges purpuram colo trahens sub mulieri habitu eius fila partiens. Unde indignatus arbaces in cum milites in contritione exarant: et pugna commissa vincatur rex qui regiam suam ingressus pyrā quam ipsemet fecerat incidit. et scipsum cum innumerabilibus divitis concremavit. Iustitque Tullius libas quinto misanthropi questionū refert hec verba busto suo inscribit. *Arbaces* habui que edi queq; ex saturata libido hauri. *Alia* licent multa et preclara relicta. Nec illud maximum omnium regnorum finem sine tante diuturnitatis accipiens ad medos ita latum est post annos (ut dicitur pater Augustinus libro. 12. de civi. dei ca. 22. scribit) mille recentosqueq; ut etiam belci qui primus rex fuit tempora computentur. Apud medos aut regnatum est annis. 128. Ipam enim orientis monarchiam (ut Iustinus scribit) spe nō re quides ad medos suos transiit. quod postea danius perfecti. Ceterum post Gardanapallum etiam assyriorum fuisse reges: sed non monarchie vices ad finem civitatis subversionem. Media autem regio in asia minor est assyrie et persie ac in art byrcano continetur. In qua quatuor regiones memorantur esse. Ubi medus ipse Medes filius in bonozem maris medam urbem condidit. ubi et regnū ex suo nomine medozum constituit. Sub cuius potestate per hec tempora orientis imperia sunt. Ad autem postea sub assyrie in magno culmine sunt. sicut pater Iudith ca. 1. Ierum *Eyr* persiarum rex imperium illud extirpavit. et ad persas devexit. Post persas medi etiam macedonibus pariter. deinde partibus. Media aut vulgari nois terra a septentrione hircano in art terminat. ab occasu maiori armenie et assyrie partes. A meridie persie. ab occidente byrcania ac partibus quibus excluditur. Et ab quoque dicit medi multi et olim potentē regionē in medio Taurorum esse. et in duas partes diviserat. Altera maiori vocatur. Altera atropacia. Maioris metropolis Ebatana fuit magna civitas et imperij medie caput. quia et partibus postea vti sunt. Hi reges ibi civitatem agebat cui sit frigida. hyemē vero seculis que scias syrtim est. ppe babilone. Atropacia ab atropate dūce notata est qui obstitit ne ea macedonis subigeretur Media pars is postea rex declarat regionē hanc a media sequedrauit cum successores regnū cōtinuantes cū armenior regibus assinitate contraxerit deinde cū syris et postremo cū partibus.

Macedonum regni principium Lanius quidam macedo fecit. Vir ingenio et manu promptissimus. Post innumera prelia cum finitimis regibus strenue gesta Macedonia omnis fuit promittam si ubi subiciens. in eaq; regni sedem primis constituit. Atq; duodecimo regni *Osie* regnare incipit (teste Eusebio) regnavit annis. 28. Macedonia autem fuisse inuentam. quā (Polino teste) Trachus Armenie ab oriente preingit. A meridie epyrotie thessalie. Ab occidente gardania crillucis. Et in septentrione papblagonia. Fuit tamē in isto principio angustis terminis. sed postea regni suorum virtute et gentis industria subactis finitims ita ampliata. qd eam plinius in quarto Lani quinquaginta populos aliquando tenuisse scribat. De qua Solinus qui edonij olim populi queq; macedonia erat terra. aut enabū thessalicumq; erat solum. nunc omne vniuersum vocabulo macedonica res est factum corpus vnum. Regnū itaq; macedonum illustre potentisq; fuit. Et q; maxime Alexandri magni temporibus. Sed omne pontificis macedonum temporibus destructum fuit. In quo quidem regno memorabile quoddā facit legimus consisse qd cum illucia et thraces coadunant finitimos hos macedones atterere conati essent. cogentem qm macedones omnia pugna fugere. tulerunt in armis infans defuncti regis filius: quo iuxta acie posito. acutus repetere cetera tamē. quasi ideo victi essent. qd bellandū defuncti auspicia regis sui vicioris futurū. Tandē illustres magna ecce fuerunt. offendentes hostib; priore pugna regē. nō virtutē macedonib; defuisse cū quidē regis nōmē ignorat. Macedonia aut terrarū imperio quōdā pōnta que inter duo maria pōnētur. Egeū et Adriaticū Lanius et meridionale thessalie atq; magnis tēta. pregit. Parte septentrionale pōnia et papblagonia excepit et tpe regiones in macedoniū postea iura cōcessit. macedonie addidit. Epyrus quoque macedonia et illucia terra. altera meridie. altera septentrione excipiens in adriatico litore.

Quarta etas mūdi

Lydorum regni principium fecit Ardisius sue ardis quidam grecus vir genere et animi magnitudi-
ne insignis. Octauor quadragesimo regni Osie anno lydus primus regnare cepit. Et regnauit re-
ste Eusebio annis. 26. Lydia vero minoris asie regio quam in parte nunc mozeam appellare dici-
mus. Et vt plinio placet libro quinto naturalis hystorie. prius Moonia dicebatur: sed postea a lydo Ardis
regis filio fratreque Tyrreno lydia dicta fuit. Qui duo fratres propter regni breuitatem se simul ferre non
posset: Tyrrenus forte discedens in ytaliam venit. Eamque partem que ad mare inferum versa est: qua et
iam Tyrrenam a se nominatur. Tydus vero illuc remansit meoniam a se lydiam vocauit. In qua fuerit vri-
bes Ephefus. Colophon. Clazomene et phocæ. Id tñ regnum baud multum insignis fuit: quod postea a
persis sub Cresio regel qui dardanis contra persas auxilium tulit subuersum fuit. Hoc regnum ducentis et
triginta annis sub nouem regibus steterat. Quorum nomia et tempora hic apponimus.

Ardisius	1	an. 36.	Candaules	4	an. 17.	Sadyates	7	an. 15.
Aliaaces	2	an. 14.	Sigius	5	an. 36.	Aliaaces	8	an. 49.
Phelcus	3	an. 12.	Ardis	6	an. 37.	Cresius	9	an. 15.

Olympias prima apud grecos quinquagesimo regni Osie anno et agone Gymnico instituta est a
captiuitate troye vsq; ad olimpiadem primam anni. 406. Deschyli attheniensium iudicis secūdo
anno. prima olympias acta quod erat agō gymnicius in qua Chorobus helyensis erant victor.
Hely agunt quinquēnale certamen quattuor annis in medio expletis. In quibus principes annui consti-
tuntur quattuor: quā Olympiade ipbitus filius Praxomidis siue heuonis primus constituit. Quāq; alijs
scribant q; hercules octauo Iar iudicis israel anno Olympias cum agone apud grecos ad honorem iouis
in Olympo mōte primū pstituit qd de inuenio i quinquēni quattuor in medio annis expletis fieri voluit.
Et quo vsq; in presens tempus suppotantur anni. 405. Greca aut quinquēnale certame celebrare assueti eni
am quattuor annos principes in ludo et certamine illo constituentes tempus illud quattuor annor olympi-
adem appellauerunt. Quadriēno ses in vna olympiade suppotat: hec nāq; festiuitates et ludī in quin-
quēni semel sibi cant. Ne si vltimus protuberentur obliuioni darentur. Aut si citra fierent expensarum nu-
mctas grauarer. Olympias igitur quattuor plenos continebant annos. Et quidem greca de centesima nona-
gesima tertia olympiade dominus noster iesus xps nāci voluit ab hoc tempore greca de temporib; hyslo-
ria vera creditur. Nam ante hoc vt cuius visum est diuersas sententias protulerunt.

Spartanorum origo

Spartanorum genus. crispum tempestate hac. Alcumenē lacedæmoniorum rege mortuo. eorumq; regio
consumpto. hoc modo principium habuisse Iustinus in tercio Epitomatū suozū refert. Lacedæmo-
nios cōtra Messenos decennale bellum sumpserē. Qui post aliquot annos querelis vrozū et post tā lon-
gam vidiuitates reuocarentur. venti ne hac plicerauita belli spem probris amitterent. Decreto statuerunt
virgines eozū cum iuuenibus domi relictis promiscue concubarent. in auriorem futuram conceptionem
rati. si eam singule per plures veros experirentur. Et his nati ob notam materni pudoris spartani euocati
sunt. Qui cum ad annum trigessimū peruenissent metu inopie nulli em parer existerat cuius in patrimo-
nium successio speraretur. Eucem phalanum assinuunt filium Araci. Itaq; nec salutaris marmos quā
adulterio infamiam collegisse videbantur. ad sedes requirendas proficiantur. diuq; per vnanos casus sa-
erati. tandem in italiam deferuntur. Et oppugnata arce tharentinorum. expugnatis veteribus incolis. se-
deni sibi constituunt: Quozū postmodum amicitiam egiptij reges ac iudei summope quesierunt. vt libri
Macabæozū testantur. Sed post annos plurimos dux eozū phalanus per seditionem in exilium p-
turbatus breuidissimē se conuulit. quo expulsi veteres tharentini concesserant.

Quarta etas mudi

Foliū

Lv

Linea christi
da line rege

Ozias

Joas tban

Ischbas

Eze chias

Ba nasses

Ozias (Anno mudi. 4388.) Amasie regis filius: duodecim regni iuda in multis miferendi nis et dignitat. Christus iste secus boni erat co ras dñio: excepto qd sibi sacerdotiū vi usurpauit sub asaria pontifice. In eo qd voluit adolere incensum sup altare ibim in ius. ppter qd lepra percussus est: ter re mori facit. Et qd media ps in omnis facta est ortos regales oppellit. hostes in p arcum pstrauit: hieru sale exornauit et muros qd iudas destruxerat restituit leproso facit: iadamas hui legē moysi extra ciuitate cu expulit: et Joathā filius ei p eo rexit. Quēti cū ob isser transfugerit cū i hierlm et sepeliret i sepulchri regū

Sie Sardanapallus omni muliere corruptior fuit primū puluinaris fuent: bitu semio induit inf meretrici greges purpurā colo trabēs. Deniq p ar hacc pfectu medozū idico sibi bello denice. cernēs se nō posse euadē seipm cū diuitijs potem aut: cessa utqz illa mag mōrbica affyroz: qd stetit vltima. i. 20 y. annos. Et surgit tpa horreda pene ad xpi natiuitate in qd sanguis hūan in toto mōdo qū aq effusū ē.

Dull rex Affyroz et sequētes volētes recupa remonarchiā nō modici turbauerūt terrā.

Joas an anno mundi. 4440.

Sie Theglathphalasar cepit terrā neptalim et galilee. Et eos q n assordamē erat transfudit in affyrios. postea ob penitionē Achas obedit damasci et Raasim regem damasci interfecit.

Salmanasar obedit samariā et transfudit isrl in assyrios. et cessauit regnū isrl qd stetit annis. 282.

Sie Achas (Anno mudi. 4466.) regnauit in iuda post mortē patris sui Joathā: hic pessimus fuit ydolatrie dedit: cōtra que venies in pēctū pba ceo rex occidit in vna die de iuda centū viginti milia bellatoz: et dūcēta milia pueroz: et puellaz. et mulierum duxerūt captiua: qd tamē refoctos renūserūt cō silente pba. Cui tpe condita est roma.

Ezechias (Anno mudi. 4472.) filius Achab qñ Anusecum regū in iuda optimis fuit: reduces populū ad cultū dei: hui tpe regnū isrl. f. doce tribu um defect: trasianus a rege salmanassar affyroz: huius Ezechie tpe sennacherib rege affyroz veniente cōtra ezechia et regnū ei: et oblidēte hierusalē oratio nib ei et yfaze et humiliatio ibi in vna nocte angel dñi interfecit centū octoginta quiqz milia exercitū sennacherib: sicqz liberat est: Ipe aut Ezechias siue ppter elationē siue ppter ingratitudinē ad mortē vsqz infirmat ē. Sed penitēs lauauit signo sibi dato de re uerfioe solis p decē lucas q oratozū babilonie ostē dit oēs thesauros. Cui yfayas p dicit oia a babilo nīs asportada: pba aut solēnissime a pplo celebra ri fecit. Dormiunt deniqz Ezechias cū patrib suis.

Sie Sennacherib ascendit in iuda cōtra Ezechias i vniū scām. et percussit dñs exercitū ei ut sup. Ipe aut turpiter fugēs puenit in ninuē: affluxit iudeos et thobā. tandē a suis filiis occisus est.

Manasses (Anno mudi. 4501.) filius Ezechie post cū regnauit in iuda qui quā agita quiqz annis: hic pessim fuit: ydolatrie dedit: et augurias. pbas occidens et papue yfaya scra lignea secant facies. Cui pri captiu dūcē in babilonē penitēs et valde humilāt in illa captiuitate veniā obtinuit. Et ad regnū suū reducit est. cui successit fili ei amon patre imitat in

Sie Sennacherib fuit filius Sennacherib.

Linea regū affy
riozum

Sardanapallus

Sbul

Theglathphalasar

Salmanasar

Sennacherib

Asaradon

Quarta etas mudi

Linea pontificu

Elchias

Esartas filius elchie

Barayas filius asarie

Josedech

Josedech pontifex fuit. Esarie egressus est quando transfuit dominus iherusalem et iherusalem per manus Nabuchodonosor. Et ductus est cum alijs captivus in babilonem: dicunt aliqui usum fuisse Esarie scribam et sacerdotem aut forsitan ipsius fratrem.

Sophontas

Baruch

Baruch hieremie prophete notarius propheticum librum edidit: in quo consolationem de reditu a captivitate promittat.

Hieremias

Hieremias pba scilicet sumus et ab ipso matris vero scilicet ex sacerdotibus natus incepit pbari adhuc puer. xij annos tpe regis Josie contra babilonem et repli pbsavit autem annis xl. preter hos qd pbsavit in egipto. Ibi de post multas iniurias sibi illatas apud lapidibus obruit: occubuit. Eoq loco sepultus. et q serpentes sugaverat post mortem eum venerant sunt.

Sum Barayam interfecit Nabuchodonosor in reblata cum alijs consiliariis sedechie.

Olida pbsilla fuit vxor Sellu summi sacerdotis darui ac pbsavit Josie regi et preteritum iherosolimoy euerfione ac populi ipsius captivitate.

Olida pbsilla fuit vxor Sellu summi sacerdotis darui ac pbsavit Josie regi et preteritum iherosolimoy euerfione ac populi ipsius captivitate.

Olida pbsilla fuit vxor Sellu summi sacerdotis darui ac pbsavit Josie regi et preteritum iherosolimoy euerfione ac populi ipsius captivitate.

Olida pbsilla fuit vxor Sellu summi sacerdotis darui ac pbsavit Josie regi et preteritum iherosolimoy euerfione ac populi ipsius captivitate.

Olida pbsilla fuit vxor Sellu summi sacerdotis darui ac pbsavit Josie regi et preteritum iherosolimoy euerfione ac populi ipsius captivitate.

Olida pbsilla fuit vxor Sellu summi sacerdotis darui ac pbsavit Josie regi et preteritum iherosolimoy euerfione ac populi ipsius captivitate.

Olida pbsilla fuit vxor Sellu summi sacerdotis darui ac pbsavit Josie regi et preteritum iherosolimoy euerfione ac populi ipsius captivitate.

Olida pbsilla fuit vxor Sellu summi sacerdotis darui ac pbsavit Josie regi et preteritum iherosolimoy euerfione ac populi ipsius captivitate.

Olida pbsilla fuit vxor Sellu summi sacerdotis darui ac pbsavit Josie regi et preteritum iherosolimoy euerfione ac populi ipsius captivitate.

Olida pbsilla fuit vxor Sellu summi sacerdotis darui ac pbsavit Josie regi et preteritum iherosolimoy euerfione ac populi ipsius captivitate.

Olida pbsilla fuit vxor Sellu summi sacerdotis darui ac pbsavit Josie regi et preteritum iherosolimoy euerfione ac populi ipsius captivitate.

Olida pbsilla fuit vxor Sellu summi sacerdotis darui ac pbsavit Josie regi et preteritum iherosolimoy euerfione ac populi ipsius captivitate.

Olida pbsilla fuit vxor Sellu summi sacerdotis darui ac pbsavit Josie regi et preteritum iherosolimoy euerfione ac populi ipsius captivitate.

Olida pbsilla fuit vxor Sellu summi sacerdotis darui ac pbsavit Josie regi et preteritum iherosolimoy euerfione ac populi ipsius captivitate.

Urias

Abacuck

Olda ybennisa

Mizahel amara fuit. Dama. Ezechiel. Martonius

Mizahel amara fuit. Dama. Ezechiel. Martonius

Mizahel amara fuit. Dama. Ezechiel. Martonius

Mizahel amara fuit. Dama. Ezechiel. Martonius

Mizahel amara fuit. Dama. Ezechiel. Martonius

Mizahel amara fuit. Dama. Ezechiel. Martonius

Mizahel amara fuit. Dama. Ezechiel. Martonius

Mizahel amara fuit. Dama. Ezechiel. Martonius

Mizahel amara fuit. Dama. Ezechiel. Martonius

Mizahel amara fuit. Dama. Ezechiel. Martonius

Mizahel amara fuit. Dama. Ezechiel. Martonius

Mizahel amara fuit. Dama. Ezechiel. Martonius

Rhea virgo de
italis

Rhea que et Ilia dicebat Numitoris vltim latinorum regis filia haec de pestate adhuc virginitate: patre eius vi regno priuato: ab amulo paruo vestalibus virginibus addita ad ppetuam virginitate compulsa est. Que cum in pleniorē deuenisset etate stonulus acta veneris in amplexus incogniti viri. Et vi alij referunt in maris coniunctione deuenit. Et pregnans effrata. Romulum et Remum codē partu enixa est. Quos dum peperisset insu regis Amulij vna defossa est. Qua moxina etiam geminos in iberni dega iussit. Quē uero quēnibus ministris ad ripam fluminis propter aquarum multitudine deuenit retullos in ripa posuere. Et sic Amulij imperio abiectus in profluuiū Romulus cum Remo fratre non potuit extingui. Et nbernum animum repressit: et relictis carulis hipa vagitum secuta: vbera adinuoluit infantibus. marceq; se se gessit. Sic repertos apud arborem faustulus regis pastor tulit in casam atq; educant fuisse: radosq; ferē inter greges pecorum agresta vita nutruit. Adarcos pueros fuisse: siue q; in luo maris enixi sunt. siue q; a lupo que in tutela maris est nutriti. Adulti inter pastores de virtute quotidia certamina et vires et pericitate duxerunt. Cum autem adoleuissent non parua pastorum et latronū manu collecta Amulium patrui regē interfecerunt. et numitorē aium in regnum resumerunt. Is tamen sequenti anno exiuitus. Sic latinorum seu Albanorum regum deiectione no mina: vbi sub vno et viginti regibus secessit et viginti tribus annis regnati est.

Regni romao
ru Romulus

Remus Rhee vestalis virginis et incognito patre filius: Romuli frater hoc anno vna cum fratre suo et auo suo Numitore in regio latinorum restituit. deince interfecto urbe vbi nunc Roma est constituerunt ac condiderunt. Et eis gemini erant: vter auspicaretur et regeret: adhibere placula. Remus montem Quentinum: Romulus palatium occupauit. Prior ille sex vultures: hic postea sed duodecim vidit scivictor. augurio urbem erat plenius spci bella tricem fore. ita illi afflicte sanguini et prede aues pollicebantur ad turclam noue urbis sufficere pallū videbat. Cū inter angustius Rem: idq; jecpar. saltu dubi an insu frs occisus est. Prima certe vicinia fuit. munitione urbis noue sanguine suo consecrauit. ferunt eum a fabio Romuli duce cultro pastorali occisum. Et in eodem loco vbi futuri muri vestigiū transgressus est sepultus fuit.

Romanoz regni principium

Remus

Romulus primus Romanorum rex vicesimo quarto supra trecesimus regni dauid anno: etatisq; sue primo et vicesimo numitore peremptore: regnoq; latinorum in confuso posito pastorum non parua manu collecta vna cum fratre Remo iam dicto statim urbem parui in solo nequaquam munito conditam et a se Romam nominatam primum regnare incepit teste Eusebio regnauit annis. 38. Romulus autem licet sub dubio partu natus: eius tamen indolis (vt plutarcus ait) nequaquam ferulus erat: sed quādam regiam magnitudinē ac pbitates pre se ferebat. Eminēbat in eo natura facilis et ad consilium aciem probitatem aptissimum ingenium: quapropter euent ad magnum dignitatis cultmen. Post romam autem conditam primum eos quibus etatis vigor merat ut militares legiones dūstridit. Ceteram vero multitudinem populum appellauit. Centum deinde Senatores creans eos patres dixit: ac ex eis gentos patricios. Prius enim incolere ceant: et cum in proximo erat lucus: hunc A silu fecit et statim mira vis hominum latinis tuncq; pastores quidam et transiuram pbriges q; sub Enea archates qui sub Euandro duce insufluxerant: ita populum romanum ipse fecit. Matrimonia vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu capta sunt simularis quippe ludis equestribus: virgines que ad spectaculum venerant prede fuere. Et hoc statim causa bellorum. Quas tamē deum vobis hūc rex sapientissimum statum reipublice imposuit: vii inuenta ciuis per tribus in equis et in armis ad subdita bella exiit: arce cōstitutū reipublice penes se cōstituit: ita ordinatis cum conuentione haberet ante urbem apud Capite paludem e conspectu ablatus est.

Quarta etas mundi

Roma pompili

Tullus hostilius

Anch' Marci

Larquin' paise

Phaleris

Numa pompili' scds Romanor' rer. septimo .z. .xx. regni Ecedit' ano p' Romulum regnare cepit. Et regnavit annis .41. Quem curibus fabris agentem vltro petiere ob inclitum viri religionem. Ille sacra & cere monias omniumq; cultum deorum immortalium docuit. Ille pontifices. Augures ceterosq; p' sacerdotia. Annis quoq; in duodecim mense. fastis dies nept' flosq; respicit. Hec omnia quasi moniti dec egerit: quo magis barbari acceperent. Et tuncq; ferocem populum redegit vt qd vi & iniuria occuparet impius religione atq; iusticia gubernaret. Obijt tuncq; octogenarius leni morbo.

Tullus hostilius tertius Romanorum rex: trigesimo nono regni mansi. Tunc anno post numam pompilium regē a Romanis rex successit. Regnavit annis .31. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius canabula vt Eurypilus scribit: iugurum agreste cepit. & postea adoleſcentia in paciscendis pecoribus occupata fuit. Validior tunc factus Romanū regi populi Et primus quidam Romanorum regum fastibus & purpura vti cepit. Ac vrbes adiecto celio monte ampliavit. Post longam tuncq; pacem in albanos bella tulit devictos in urbem admisit: eorum urbem præter templa evertit. Tandem cum magna gloria belli regnasset cum tota domo lecti fulminis conflagratus est.

Nichus marcus Nume regis c'xilia Nepos. quart' Romanor' rer. ar. p' anno Josie regni anno post Tullum hostiliū regnum accipies. Regnavit annis .25. Hic nulli superiorum regum belli pacisq; artibus ac gloria vniq; inferior fuit. Et menta muro amplexus est. Quicquid ianiculit'q; monies vbi addidit & pontem primus Liberi adiecit: hostiamq; in ipso maris fluminisq; confinio coloniam posuit. prælagiens animo futurum: vt totius mundi opes et cōmearis illo veluti maritimo urbis hospitio reciperentur. Tandem morbo correptus vitam cum morte mutavit.

Larquin' p'iscus quintus Romanorum rex anno vigesimo septimo regni Josie post anchum Marcum rex electus. regnavit annis .37. Josia marine originis regnum vltro petens accepit. ob industriam & elegantiam quippe qui orandus & orando grecum ingenium italicis artibus instruit. Hic et senatus maiestatem numero ampliavit: & centuriis tribus aut necq; pace. turquens qd bello promptior. xij. namq; milie populos frequentibus armis subiegit. Inde aureo curru quatuor equis triumphavit. Qui post multa strenue gesta ab anchi filijs interfectus est.

Et c' adhuc tempora reges bastas pro dyademate habebant quas greci scepra dixerunt. Nam et ab origine gentis. p' dijs immortalibus veteres bastas coluere. ob eius religionis memoriam adhuc eorū simlactis bastæ adduntur.

Phaleris Agrigentinus tyrannus & orator hac tempestate floruit cui quidam p'cellus eius iugiosus artifex & ei amicitissimus ex athenis agrigentum ad eum venit: cognita hominis seueritia vt eidē placeret ex ere taurum artificiosum fabricavit. Et in eius latere ianuā posuit vt reus in eo inclusus subiectis ignibus torqueret. vt sonus vocis hominis bonus mugit' videret: quo accepto illum includi iussit. Et prim' artificij sui præbuit experimentum vt Quid' dicit. Nec enim lex equior vlla est: qd necesse artifices arte perire sua bec ipse phaleris atheniensibus de se pro illo conquestus respicit. Et tunc em buius phaleris adhuc celebres & graves epistole.

Sibilla tritica

Sibilla tritica omnium altaris clarior in babilonia orta tempore illo vixit: monachali vestit' ditta: velo nigro in capite: manu gestans gladium nudum non multum antiqua. medio creter facie nuda. habens sub pedibus circulum aureum ornatum stellis ad similitudinem celi dicit sic. In vltima erat humilitas: deus: humanabitur proles diuina vniuerſitat' diuinitas. iacebit in seno agnus: et puellar' officio educabitur.

Roma vrbs tota orbe celebrata: vetu do
mina in latio ad amne tyberis sita. A ro-
mulo ei' aditior nota. vnde amio. Eze-
chie regi iuda anno: Sed octaua olympiadis
año ab ipso condita fuisse affirmat. Ambius eius
vrbs plinius ei' tradidit. Augusti scribit
nula passus ygitur. flauus populi' scribit Aure-
lius imp' atore ambrosius vrbs ad triginta milia pas-
suum amplius. Nostra aut' ratio mentis a pri-
scoz rante multu varas: si ad nre etatis con-
suetudine incuti volem? vir passiu milia qua-
tuordecim ois rome t' amicule siue trāsiberne
regionis t' vaticani ambr' implebit. Tyberis
fluit? a septentrione vrbe intrat: t' ex latere merid'
ano versus hostia exit. ita vt ex latere quidā ter-
tio vaticanū cōperiat. Janiculū: q' duo regioz
trāsiberinā componit. A sinistro vero sit romane
vrbs: ambr' sept' oplices colles. Porcas vr-
bis triginta atqz. t' sept' clausas fuisse scribit
plinius. Noia que apud philosophos visitata fuit elu-
cidare libet. **I**ci diuersis t'pib' aucta fuerit: t'
q' intra vlti mū muroz ambitu remanebat porte
foras i' anuereat. fuitqz tēde roma dituta itco
inuestigan oīa relinquit. Flumētana pma por-
ta appellata: qz tyberim ex insulasse affirmat.
nouissime porta p'li dicta. Seda p'cana a colla-
na oppido. ppe roma collaria. **T**ertia q' nūc sala-
na fuisse quinnale postea collina q' ea in collect
quinnale itur. Quarta viminalis nūc scē agne-
tis aut numētana. q' ad viminalē collē duceb' at
Quinta exquilina q' in exquilis itur. nūc sancti
Laurēcij. Sexta neuta q' maior dicit. Septima
Almana nūc feniobānis. a p'fatis celimōtana a
celio monte. Octaua q' in abdito angulo clausa
cernit t' microdori porta dicit: Babusian fusi-
se a maiorib' appellatā. Lanina deinde porta si-
miratū retinet vocabulū qd ea in latinam duce-
bat. Porca appia olim Capena. Almana tige-
nina itra tyberini aliqui hostiensis: scī pauli
appellatā restat. cū ad ei' basilicā ducat t' hosti-
am versus. Est t' alia intra tyberini romane vr-
bis cānnēalis. Postremo porta trūph' al' oim
celeberrima q' erat nostra extat p' quā trūmphat
agebant. Cui' fundamētōz moles in extrema
tyberis rīpa cōspici possunt. t' ponis similiter ad
illā cōduces vīas ad hospitale scīp'us et via q'
ad eo pote vīas ad hospitale scīp'us et via q'
callicule obelisc' aspiciat. q' nūc corrupte iuli a nū-
cupat. t' ad sinistru lat' basilice bti p'etri adia-
cet trūmphale territorium nuncupatur. verum
trūmphale territorium t' adberētia loca vatica-
ni nomē a vaticano colle ascribere. et cōstat i'
vaticanū collē ei' esse qui ecclē bti p'etri adiacet
p' cūctis ei' reb' celebrior: t' religiosior cōspicit
vatican' reliquias bti p'etri. t' ei' excelsa basilica
erromani pōnitias pallatio qd Nicola' papa se-
cund' fundauit t' grāde vīdantiū muris cinxit.
Janicul' regioz spām totā trāsiberinā excepto
vaticano indicat. vaticanū vero p'mit' leo pa-
pa quartus muro inuēnit t' de suo noie ciuitatē
leoninā vocauit. Et scī portas nūc fātes habz
p'ntia in Janiculū dimittēs ad ecclā cui subia-
cet sanenp'is nomē accepit. Alia est edita in sol-
le p'nsa. hec t' p'notata vocat. Tercia postremo
nomē accepit. Quarta vīdantiū pōnitias sub-

iacet vīdantiū vocat. Quarta iuxta molē badria-
ni quod nūc castz sancti angeli vocat. porta fan-
cti angeli dicit. Sexta s' adriani mera ad vrbe
p' ponte cōducat ad ciuis forib' Et nūc vocat
Colles septē romie ab auctozib' descibunt di-
cere virgilio libro Georgicor. 2. salicet. Et rez
facta ē pulcherrima roma. Septēqz vna sub iūro
ro erecti dedit arces. Quorū noia sunt Capito-
lius. Quēroni'. palatin'. Cui'. Cēstus. vimi-
nalis t' quinnalis. Et abscis ianiculor vaticano
septuicollis t'pā vrbs dicebat. Capitoli' mons
dictus cū in eo fundamēta edis iouis foderēt
caput humanū inuētus est t' ante Larpas a totz
peyavirgine vestit dicitur. t' mōs saturni a q'
saturnia tell'. fuit in hac arce capitolij celestiu
mum iouis optimi maximi templus t' sumonis
monet. t' in eo clango anseru t' alati streptu
lū. manli' gallos in p'cipitiū dedit. bti' iouis
arcas ornatas cūctis miraculis egiptiorū erat
anteponēda. quare aurea capitolia cognominā-
tur t' domulū deoz. Tercia cū loci duo forā iū-
gebant boarū t' p'stantū. nūc ante p'eter lacer-
taram domū a bonifacio nono ruinis sup' editi
catam p'et are celi frātū bti francisci ecclias in fe-
rem iouis templi fundamēta extraxit. nūbi h's
tis mōs capitolij. tantis olim edificijs exorna-
tus cū delubra edes sacella et tēpla vītra scragi-
ta habuerit. Quēroni' collis ab aduētū boim vī-
a rege auentino albano ibi sepulto dicit' fuit. in h'
mōte ara herculi ab euandio posita. Et in omni
templū t' tēpla diane t' muerue t' lucine fuit su-
per eodē mōte lauretū silua ioui sacra: t' edes
libertatis. habz vero nūctis mōs mōsteriū san-
ctę Sabine t' aliud scī bonifacii. reliqu' mona-
stia aut ruinis aut vineis p'et sancti Alexij cenobiū
quod mibi vetustissimū cōspicit contectus est.
Palatin' mōs cū palatini aborigines et agro-
re anno cum euādio venerūt hoc nomē accepit.
Sup' hoc mōte vt ex consilio facto accepim' p'
mo vrbs roma edificata fuit. Et in eo reges de-
inde cōsules postea impatores maiori ex pte fel-
dem habuerūt. Habuit edes vāni dūces. Iui-
us quocūqz inquit matre magnā deus a grecia ad-
uectam in eodem viciorie q' est in palatio p'ulere
fuit in palatio resse plinio pbanū sebi dicant
Et templū dicit Augusti deinde mōedio cōsumi-
ptum. C. Calicula vītr templus boepone trans-
misso palatij capitolijqz cōiunxit. Cui' t' reliq'
as quas d' adhuc cōspicere libet. Idē casar Au-
gust' templū apollinis in ea pte erexit. Ad-
didit portē: cū bti libotheca latina greciaz. quo
in loco iam seniores sepe lenatū habuit. Idē editi
cum admīrādis opib' exornatū erat. cō pluriaz
a multis extructa sunt. Nūc p'et sancti Nicolai
eccliam a calisto papa edificatā q' enā male inte-
gra cernitur. nullis is celeberrim' mons b' edi-
ficiū. qualis aut' et quāz olim fuerit ea edificio-
rum moles indicat nūc inter ceteras vrbs cō-
spiciende. Cū itaqz tres illos mōtes d' p'umi t'
soli in pma vrbe a Romulo cōp'ensū fuerūt se-
cluse ruims vident poterit ea nuditas quā Ro-
ma nodum cōdita habuerit. Fuit aut' in ea par-
te pallacij quī septem mōes versus in trūphales
Constantini imperatoris arcem vergentem vt
denus. loc' palladij cui' insignes erant ruine

Quarta etas mūdi

binas habētes ex marmore portas eo in mitorum ambitu ecclia sancti Andree de pallara concluditur. **C**eteras partes alto circumdatus muro vinea implet. **C**elū mons a celio iubente duce (qui Romulo aurilio venit contra latinum) nouē assumpsit. 7 fuit vrbī additus quo tpe Tullus hostilius albas euerit. 7 postea ibi habitauit. 7 curi fecit que hostilia appellata est. **I**n eo mōte Ulpianū templū diui claudij edificauit fuerit in eo pbaumi veneris 7 cupidinis aliorūq; eorum edes 7 are 7 templa. **E**t macellū magnū. **I**ntrus cidois lupanaria. cohortes quinq; vigiliū: castra pegrina 7 armentariū. **A**d eod in ei' co'so vine aqueductus sup'elsum opus cōspiciunt. **T**ūc eccl'is opianis mōs est onat' in ea parte ad palatini montē vices monasteriū est bti Gregorij in patris edib' ab eo edificatū. **I**nde sanctos Iohānis 7 pauli ecclia. **E**thg in eo hospitale saluatoris: 7 ecclia sancte Marie in vīnica. **A**lteraq; ecclia scti Petri in rotunda de ipō mōte celio cognomē btiō: **E**a in fauni ede pri' fundata fuit. **S**implici' papa eam exornauit. **C**ernit nūc integra ab ei' montis sinistra scōz quattuor coronatōz ecclia. **E**thg eratini mēstrenū. **P**roximū noui opis in mōte celio est tenodochiū lateranēse. **I**n extremo enīdē mōtis iā est basilica lateranēsis sic cognouitā: qz in lateranēsi nobilissime gēis edib' extructa fuit. **H**ec venerabilis ecclia capita Episcopolor' seruat ceteraq; scōmōnia: edūq; sup'elsumā structura toto orbe celeberrima a **C**onstāntino data bti Siluestro cōstāntiniana basilica appellata. **E**a sic Romanor' pōntifici primaria est seces. sic ab eis plurimū olim habitata fuit. **T**ūc vero pallacia quib' circūdata fuit basilica maiori ex pte corruerāt. **V**isit quoq; in celio mōte porta maior neuia dicta 7 amphiteatru semidurū: qd statū q' thauri maiores nri appellauer. **E**t alia basilica scē crucis ibe-rusale ab ihelena cōstāntini matre cōstructa. **E**o loco vbi templa erāt veneris cupidinis cōiunctiq; cit mōstrenū qd **C**aristēsiū nūc incolit. **E**xquilini mōtis olim maris' vario longā possint expositionē ab exu-bijs regis Tullij dice'. **E**xquilie cū mōtes bno habiti. **E**lebriz pars a foro Trayani 7 turrib' quas co-muti 7 milite appellat incipēs p mōte cui caballo nūc nomē est: 7 ad terminas vsq; diocletianas pēdit. **E**t in portū exquiliani q' iam scti Laureij notat' desinit. **A**ltera ps collis via intersecat que patris vici dicitur. **E**t sup hac pte ecclia est celeberrima scē Marie maioris b'itinis a celio mōte p viā que porta flena vici-tur ad amphiteatru qd collesiti vocant' redueat. fuerit in exquilij edificia qplurima 7 admirāda. **E**t p

§ ROMA §

Quarta etas mundi

Genua ligurum domina et regina, quas
etiam Januam dicimus ytalie vrbs ce-
lebris et firmatissima in ligustica maris lit-
tore a quodam Genuo sicut regis filio condi-
tam et cognominatam dicunt. Alij vt paulus pe-
rusinus hystoricus a gemino pphetonis socio
ob nauicam maris in litore relicto cu parte na-
uium custore qui nuncius accolis loci siluestrib⁹
dominibus oppidum condidit: et genua ex suo
nomine nuncupauit. Alij quoq; a Jano ytaloz
rege et post troyanam cladem ampliati vbi Ja-
ni bifrontis ydolum primo coli ceptum est an-
tigilli inscriptio sic habet dicit. **G**enſus vrbas
angit: sic hos ianua frangit. Quidam tamen an-
te belli pumici tempora nullam eius vrbs men-
tiones haberi dicunt. **L**ucius autē eius incremē-
tum habuisse dicit **L**ucio priore datum impe-
rium vt genum oppidum a magone peno de-
struere crederet. Postq; tempora ligurib⁹
gemensibusq; amicisq; bellu vsu futura mit-
terentur maxime oportuna fuisse dicitur genua
loci natura tunc etiam portuosa. **E**am **K**arolus
magnus imperator pipinusq; filius rex ytalie et
successores franci reges per annos erater cetis
summa cum iusticia et humanitate scuti et cere-
ras ytalie vrbes gubernarūt ductus illi admi-
nistrandē qui comites appellarentur pfectis.
Hec plane ciuitas ton⁹ ligustica sin⁹ temporū est

Que a q̄dringentis annis citra (cum ante haud
magnum oppidum fuerit) maximum habuit in
cremendis. **E**nde et ingentes nacta vires et por-
tu edibulq; superbissimis ac reliquis in omi ge-
nere ornamenti nunc vsq; preter venetas cete-
ras ytalie maritimas vrbes superat. **Q**uoq; et
naualis belli peritia adeo excoluit: vt ānos mil-
tos maris imperio ponitur et peratarum abitu
lent lano cinia. **P**ost karolum vero magnum et
filios plurimam ciuium sustinuit tyrannidem.
Propter quod et peregrinos dominos sibi sup
inducere aliquando necesse habuit que ciuitas
agitata discordie memoria nostra imperii ma-
ris amisit eius enim crederetimas mutationes et
oriens simul et occidens admiratur que sic anti-
lio et consilio destituta imperium eius longe la-
teq; diffusum pene exhaustum est. **P**eras enim
vrbem **C**onstantinopoli oppositam. militem
insulam. **S**amagustam vrbem totius **C**yprie in-
sule columnen. **L**ebum insulam: aliasq; grecan-
casq; vrbes plurimas a thurais: alijsq; genib⁹
ablatas deperdidit et tributarias fecit. **C**apita-
ciam eius colonia in tributario **C**heronide non
procul a bosphoro cymerico amisit. **E**rat au-
tem hec ciuitas **G**enua maxime ceteribus por-
foris domina. **E**t caribno quodam **E**maragdi-
no imprecatibili quem tradunt illum fuisse ut q̄
dominus iesus xpus agnum pascalem in cena
domini cum apostolis suis comedit.

Tales

quis et titulum amplissime prudentie et etiam premii ipsam ses mēsam auream ab apollines transtulit: hic tales paup erat: vacans philosophie studiis: acquisitioni pecunie intendere non valebat. Item fructus olei vberitate per Astronomiam futuri anni nouit. Itemq; de ipso q; diu nocte quadam ducerent extra domum a vcula vt astrā consideraret. incidit in foueam: eoq; lugente: dixit vetula: tu quidā o tales que ante pedes sunt videre nequis: quō que in celis sunt posses cognoscere: obijt aut anno etatis sue. lxxvij.

Solon

Solon philosophus Atheniensis scōus de septem sapientibus athenis floruit. Atheniensibus leges optimas condidit: quas postmodum Romani ab eisdem acceperunt. nullaq; beneficia eis coluit: et multo tpe eos sua prudentia a seruitute et tyrādie liberauit. et tandem fortuna mutata profugus in egyptum se transtulit: hic diu senex esset pristino tyrādie abbas occupare volenti: toto conatu resistit multis ex ciuibus consentientib; pristituro. Interrogatus autem qua spe fectus vt tam audacter resisteret: ait senectas. Hic enim solon dicit: boni et virtuosī vix apud tyrannos equiparantur calculis rationum quozū vniūquisq; plura quāq; pauciora signat. Ac sic in aspectu tyranni quīq; magni diuinis et dant: quīq; ante et bonore carentes. Interrogat; etiā a creto rege lidoro quis et felix esse videtur. ait Tribalanus atbeniens et deobis et bico ignoti et domine quozum fama laet. Cresus aut rex ozmans se omīore regis fastu sedens in solio: interrogauit eū siquid mirumelioris vidisset respondit. Ballos phasianos et panones natura licum colore et flore decorati sunt et millestes meliori. Hic soloni mortuum filium lugenti: non esse flendum ait quidam eo q; flere in bil prodesset. Cui solon eo magis ploro: quo damnu meum irremediabile videas. Interrogatus an vellet q; sui de morte eius lugeret ait. ad hoc multis conatib; laboraui: vt in morte mea dolore et lamento non carcam amicorum. At enim iam nemo dicere debere: se ceteris quibuscūq; inuoluerabiliores amantudines sustinere. Inter ceteras autem leges eius ait. Si quis parentes indigentes non alat ingloriosus est. Filij eozum qui pro republica obire publice nutrantur et doceantur. Sic statuit tutorem cum orphanorū matre non habitare: nec tutozos q; ficium exercere: in quē orphanorū defunctorū substantia puenit: nec scriptori amili licere tenere signū anuli venditi: et si vniū oculum habente quis illo permāneret. Cetera ipse geminis carere: et p princeps si ebrius fuerit damnetur necesse. Responso solonis ad quedā quēstia sunt hec. Quid est verbum: ymago operum. quo firmat verbū silentio. Quo firmat silentiū tpe. Quid est rex foris potestas. Quid est tela ara nec tela q; si in eam ceciderit quid debile reuincet: graue autē ptransit tela resissa. Adortus in apio octogennarius tpe Sedecie regis.

Atilon

Atilon pbus Accentsonis athenis claruit tero q; de septem sapientibus grece qui ob eius pfundissimam sapientiam breueloqu; dictus est. Hic ingēde causa societatis missus fuit coitribū: vbi duces et seniores populi luctes inuenit in alea ppter quod infesto negotio reuorsus est: dices se nolle gloriam spartanorū quozū virtus constructo bilantio clarescebat: hac maculari iustitia vt diceret eū aleatorib; cōtarisse societate. Interrogat; qd est fortuna. Respondit ignarus medicus: multos eū excecāt. Docebat aut Atilon domui arūq; guer: pferent in cōmissis. nō esse maledicēdū proximis. alioquin audire oportet ea quibus quis irascitur. Item non esse mirandū cuiq; quoniam hoc est multo bre. Citius ad calamitatem amicorū q; ad prosperitatem ire. Dumtis nuptas facere. non esse maledicendū mortuo. Semū bonoat. Laure sibi q; dā minū malle q; prauum licet. Aliud enim semel contrahat hoc viqueuag. Nō irridere infelicem dominatorem et fortē manifestum esse deat. vt ei subditi magis reuerantur q; timeant. Ire domigari. non cupere impossibilia. Et datur te

potē Sedecie regis. vixit autem quinquaginta sex annis.

Quarta etas mundi

Pitacus

Bias

Cleobolus

Periander

Pitacus Asiaticus militem illustri pñis quart^o de vij. sapiētibz grece. no doctrina solū sed etiā in re militari strenuus cū bellū inter archēneses & Milesios instaret. qz ipse militem exarmis ductor erat. pugnare statim cum firmone. Archēnēsi duce in singulari certamine: & ipse habes sub seuto furtim circūvoluit firmone: & occidit eum saluauit terram. Archēnēses autē ei principatum obrulerunt quē ipse decēto tenuit: & ad optimū ordinem ciuitate reducta: depoluit principatū ac decē annis alijs supēxit. & cum pñdus esse pñuisset: spēcū dūctas. hic pitacus vidēs multum vinū in amula mulierē cecidisse: volēs ebriari hominis pñcare lege publica statuit: vt pñccis ebrius dupli- ces puniret. dicebat autē vinū malum et bonum esse malum quide & opulā: bonū ex natura. Interrogat^{ur} quid optimū. ait ad pñsens bñfacere: qd fidei tenē: rā: quid inficere. inare. Vixit autē annis. lxx. Et claruit tpe Boadriū regis iude.

Bias Asian^{us} pñcis pñis quī^o de vij. sapiētibz grece. Dicat^{ur} inter pñmēses et messanēses instaret bellū & pñmēsū milites virgines mul- tas messanēsū captiuas duxissent cōfēsum bias bis visis indoluit: pu- ellas captiuas liberās: tāqz pñas filias custodiuit induēs eas veltib^{us} nouis et singulis votes tribuēs: sū fida custodia remisit ad penes: inimici exhibēs pie- tatē. Alio qz tpe diuū Alia^{us} princeps pñmēsū ciuitate obsideret spēs pñmē- ses fame deficere: bias tali arte defectū mirancē & victu alium palliuit: duas effi- mulas fero impiguitas de ciuitate dimisit vt quasi fortūm ad bofīb^{us} caperē. quas cum alia^{us} cerneret putauit illos victualibus copiosis abundare. Missis quā ab biante vt egrediretur ad eum de concordia tractaturus. Respondit bias si ex- irem forsitan pñmerit: cepas cderent: Vnde tu magis intronitile legatum. tūmū enim ne ab bofīb^{us} captus: flere faceret pñmēs. Cumqz legatū alia^{us} ingre- rentur urbem: bias acerrimū arenē spargens & diffundens desup mīcum offē- dit legatō. quod audiens alia^{us}: reconciliatōne facta recessit: & sic fuit ciuitas p- bias pñdentiā liberata. Alio vero tempore (vt valerius narrat) cum terras eius fortuna mutata bofies inuaderent: & qui ciuitate bofies potuerunt peccō- sarum rerum suarum pondere onusti figerent nihil ipse de bis defēres fugit. In- terrogatus autē cur nihil de bonis suis secum ferret ait: omnia bona mea mecū porto. peccore enim illa gestabat non vīfēda oculis: sed animo extimāda: que do mīcilio mentis inclusa erant. Interrogatus quid sit in hac vita optimū: ait. Mens sibi bene recitāt inis consilia. Interrogatusqz quid sit dulce hominū ait. propitiū. Claruit tempore Sedechie regis et scripsit vñlia multa. Et moxuo pñmēs et templum dicarunt.

Cleobolus pñis Lindius sextus de vij. sapiētibz grece claruit tempo- re Sedechie regis iude. Cuius filia Cleobula inuenit^{ur} enigmātum fuit. Quibus enigma fuit: vnus pater: filij duodecim bozum cuiuslibet nati sunt triginta diffomes: nam quidam bozum albi vñsi: quidam vero nigri: immor- tales autē cum sint corrumpuntur omnes & deficiunt. Est autē annus duodecim mensium pater &c. Celebres sentētie eius sunt hee. Amico benefac vt amicioz fiat. Inimicum vero amicum facere stude. Magis enim amicioz inuidiam qz inimicoz inuidias cauere debemus. Illud enim apertum est. hoc autē celans malitia: nocendūqz fraus que non speratur potentior est. Quanto plus licet tan- to minus libeat: vixem ex paribus dicere. nam si ex maioribus ducens bonū nos habebis cognatos: non irideas exprobratos nam fies odiosus bis. Pro- speratus ne superbias: & depauperatus ne deiciaris. Quādoqz fortune vñli ter fato ferre. Scripsit autē de enigmātibus quēstiones trum multum carminis. Vixit completis annis vite sue. lxx.

Periander Corinthius pñis e septem sapiētibz pñis septimū hacē pñestate floruit: scripsit dogmata vñlia in duobus libris versum. Et- tētie eius hee sunt celebriorēs. volentes scire tyrannos fieri. oportet qz pro mītris oblerui. Claruit autem periander tempore Sedechie regis iude. Mortuus est ferme octogenarius.

Anatharhis

Anatharhis pbus sata genere. hic licet magnus et audax in rebus bellicis strenuus esset: vt in doctrina grecor moribusq; pfectus fuit atbenas. et ad eum Anatharhis sata cupiens eum videre et eius amicus fieri si effic possit. Solon aut responsum fuit: qd in ppris patrijs conualuitur amia. Cui mandauit Anatharhis dicens: nunc ipse in patria sum: ideoq; licet mihi amicos conualere. Solon vero in eius promptitudine stupens introduxit eum: et amicu maxumum sibi fecit et grandis philosophus est effectus per Solonem. **H**uius sententie hec sunt. Interrogatus quo quis fieri possit no amator vini: ait. si per oculis a beat mebrantium se turpitudines: nuq; erit amator vini. Dicebat etiam nauigantes distare a morte ad spissitudinem quattuor digitorum tantus: quia faciebatur spissitudinem tantam esse nauis. Interrogatus que nantium sint maiores: ait que in terra quiete iacent. Interrogatus quid est in hominibus bonum et malum: ait lingua. Interrogatus quid est curia: ait determinatus locus ad decipiendu et superandum seimicem. Ait etas turpe quid ausurus te sine teste time. Ait etiam meli est vinum amicis habere multis dignum: qd multos nullius dignos. Post hec abiens in Sythiam iura morisq; atbenensium in scias introducere conabatur et o lens patrie profectus afferre: ob qua causas inuidus frater eius in uenatione sagittam in cu fuit: letalacyllus pbo inflgens: qui mortis ait. Per sapientiam in greca salua sum: sed propter inuidia in patria perego.

Empimenides

Empimenides pbus cretensis: hic dux uiculus esset missus a patre ad custodiendum ouium: deducens in quoddam antrum obdormiuit annis. lxxv. Surgens autem postea querebat oues pueus se parum obdormisse: dux autem non inuenit: iuit ad agrum et transmutata omnia videns: et peries alius po sefforem. iuit ad castrum belitans: ille autem propriam domum intras occurrit salutaribus indicans quidnam esset: donec minorum starent inueniens tam senem sacrum: toransq; ab eo didicit rei geste veritatem: notis autem a grecis deo amantissimus esse susceptus est honorifice. Atbeniensibus aut pelle centenis ymolando pestem fugauit: dixit etiam. pecunia anaro suppliciu est liberali dec: paradosim proditor. Vixit autem annis. i. 77. et scripsit de genti et ortu diuino librum in quinq; milibus versuum: necnon de diuersis naturis rerum librum. ix. milium ac quingentorum carminum: fundauit autem apud atbenas templum vneae randorum deorum. Et solonis sapientissimu tpe clauit.

Bimonides

Bimonides poeta per mare nauigans ad litus applicuit: ibi mortuum corpus humi inhumatum reperiens sepeliuit: et cum ipse sepeliret ab eo admonitus est ne die proxima nauigaret: qui acquiescens monitis interim remansit ipsa autem die procelis et fluctibus alij qui nauigauerunt obruti sunt. Huius hec feruntur fuisse sententie. Turis est tacere qd loquit: nemines enim tacendo: multos autem loquendo circumuentos agnouimus. Remedium in aliorum futura spes est: innocentem non debilitat consuetudo in aduersis. Solatio em est homini non meruisse quod patit. Fortuna deserit in nocentes sepe: bona spes nunq. Hic octogessimu annum habens conposuit et docuit carmina et gloria datur se in eorum certamina descendisse etate pdicta. Claruit autem Bimonides tempore manafices regis iude.

Tobias

Tobias iudeus propheta sanctissimus ex tribu z ciuitate neptalim eximius: mississimu ingenij et omnis gratie spiritualis prestans. Qui a salma/ anasar Assyriorum rege in captiuitatem ductus hoc tempore pietate et religione insignis habitus est. Hic cum apud nimuen constitutus preceptorum patrum suorum non immemor: egros uisitare et indigentibus elemosinas preberet: desperatos consolaretur. Lectans plaga tentans est: pro qua etiam omnium eius deperdidit substantiam a comitum pauperrimus euasit. Quis patientiam cum dominus cognouisset statim Raphaelem angelum ad eum misit. Qui ceteris visum restituit substantiaq; omnem in templum multiplicauit. Et cum duos et centum vixisset annos: predicans interitum nimuez insurrectionem hierusalem templi domini spiritum domino reddidit. Et g filium tobiam et nepotes in nimuen sepelitur.

Quartaetas mundi

Nec Amon (Anno mudi. 4. 551.) fecit malum coram domino et percutsus est a seruis suis obnox in domo sua propria peremptus cuiusq; eius pa-
tre suo sepelieunt.

Iosias rex iude (Anno mudi. 4. 558.) accepit regnum cum octo esset anno-
rum optime regens. Idolatrias persequeus. Faciendos ad instaurandi-
dum templum inducens. populum que pascha dicitur eos adduxit et
rem reducens. Ad asinorum scissuram que pascha dicitur ad pugnandum co-
tra pharaonem celebrari faciens. Sic dominum qui grauius in hierusalem
tra regem egypti contra voluntatem domini vinierant grauius in hierusalem
ducentis migravit ad dominum super cuius morte flere. Lamentationes fecit.
Cum in omnibus rebus ita gloriosus extitit: ut cum eo iudeorum gloria fere
orta simul et cuncta fuerit. Iste iosias adhuc in puericia quesivit dominum.
persequeuiturque usque in finem adeo religiose conuersatus est in lege domini qd
dicitur non habuisse similem in regibus iuda.

Ieremias (Anno mudi. 4. 589.) in alium fecit coram domino: ideo tradidit
eum dominus in manus pharaonis nechaos regis qui eum captiuum
adduxit in egyptum. Et eius seniori fratri et eodem patre progenito nolle
Ieremias tradidit regnum mutans ei nomen Joachim.

Zaleucus

Zaleucus vir iustissimus leges codidit. et in
ter cetera decernit. ut qui adulterij crimine co-
nuerit: utroque oculo puniretur. quod eius
filius eius commisit: iussit ipm exoculare. Verum
tota ciuitas aliq;dm in reuelabatur tandem victis
iustitia populi. ne lex a se condita violaretur: suo
patri: deinde filij oculo eruto vtriusq; vsum viden-
di reliquit. Ecce mirabili equitatis temperamento:
se inter misericordem patrem et iustum legislatorem
paratus est. Vixit eo xpiane quanta diligenter debeas
sancta dei tui precepta custodire: si sic maluit paganus puniri p iusta lege sua
q; eam insultum relinquere.

Ieremias cognomero Eliachi etia fuit filius Iosie et constituitur rex a pha-
raone ut daret milita centu talera argenti. Et qz fecit malū corā dño asce-
dit contra eum Nabuchodonosor et factus est ei seruis annis tribus.
Postea cum rebellaret iterum contra eum ascendit interfecitq; eum in hierusa-
lem.

Ieremias cognomero. Item et proijci fecit corpus eius extra murum.
Ieremias fuit filius Ieremie: scilicet mali corā dño: 10 statim est amor? ne
regnaret 7 vixit 3 annis filius ei a vicul post mortē p̄is Nabuchodonosor soluit.

Sedechias anno mudi. 4. 600. fuit tertius filius Iosie et vltimus regis
iuda et hierusalem erualus. non audiuit hieremiam prophetā ideo
perijt et omnis iuda cum eo diuersis in babilonē. Eruntq; sunt oculi ei
et occisi filij eius hoc quippe hieremias et excedit pphetarant qd vixit? du-
centur ad babilonem cum regem. Capti igit regem versus populum caldei tru-
cidauerūt. Et qui gladium euaserant ad seruendum caldei abducti sunt.

Nomena sepeceim sapientum greca cantat.
Partibus ac notis diuersis orbis honorat.

septem
sapientes

Bassilia

Bassilia transalpine gallicae ciuitas primo anno regni Sedechie a phoenicibus aduentu pfugis condita fuit. Temporibus enim Tarquini regis ex asia phoenicium timent? hostio tyberis iniuncta amiciciam cum romanis iunxit. Inde in ultimos gallicae sinus nauibus profecta: Bassiliam inter ligures et feras gentes gallozum codiderunt: magnasq; res siue dum armis se aduersus gallicae feracitate timent: siue dum vltro lacessunt a quib? fuerant ante lacessiti? gesserunt. Namq; phoenices ex ignauitate ac macie terre coacti studiosius mare q; terras exercebant: piscando, mercado, plerumq; etiam latrocinio maris (que illis temporib? gloria abebat) vitam tollerabat. Itaq; in vltima oceanus ora pcedere ausi: in sinu gallici hostio Rhodani amnis deuenerunt. Cui? loci amenitate capti reuersi domu referentes q; viderant, plures sollicitare duces classis furiosos et periculosos fuisse. Condita igitur Bassilia est: ppe hostia rhodani amnis in remoto sinu veluti in angulo maris: hec olim clarissima ciuitas in loco petroso sita: magnitudinis crimino cernit. Idu te por? subiacet pulcherrim? qui arce pugnatissima loco edito habet: in qua quide olim appollinis delphici pulcherrimi templi structura erat. Sed ligures incrementis vrbis iuncentes eos assidue bellis fatigabant. Qui pericula pulstando intantum entuerunt: vt vicinis hostib? multas colonias constituerunt. Ab his igit gallici et vltim? vite culmois: deposita et mansueti facta barbara: et agroz cult? et vrbis membris engere didicerunt. Tunc et legibus no armis viuere. Tunc et vit? putare: tunc oliua ferere consueuerunt. Adcoq; rob? et bonit? imposit? est nitor: vt no greci in gallia emigrasse: sed gallia in grecia videret. Ad qua plene vrbis complurimi ex nobilibus romanis p acquirendis doctrinis transmebant: nam eoz vicinis frugalit? et modestus scmp fuerat. Cuiq; variis sortita fuisset vel dios vel tyranos: pio vt se rpa offerbat. nunc tamen aut lege aut ab alienigenis suspedia pertulit. perierq; a cathedris. Huc Lazarus que diis a mortuis suscitauit prius? ab apostolis testimar? fuit episcopus. Cui? quide reliquie nunciis magno in bonore apud eam habite sunt. Fertur quocq; et beate scharie in agadale ipsius lasari sororis corpus ibidem quiescere. Apud hanc clarissim? floruerit viti. Salustianus et alius? presbiteri in diuini no mediooctrin instructi atq; ceterosmodi similiter presbiter greca latinq; lingua eruditissimus. qui de vris illustribus more diui hieronimi libri edidit: et cornutus orator: victorinus rhetor et alij complurimi.

Quarta etas mundi

Pythagoras pbus

Pythagoras pbus

Sapbo poetissa

Ezechiel ppheta

Daniel ppheta

Pythecides Syrus natione; philosophus egregi⁹ pittaci philosophi au-
ditor tampestare ista ingenio singulari predictus agnoscebat. Qui prim⁹
apud grecos de natura et de dijs scripsit. primusq; teste Cicero libro. i. tu
scilicetorum questionum animos sempiternos esse affirmavit. Qui et teste Lacer-
cio multa predictat que mirabilia videbantur. Hic etiam Plinio teste libro. i. 2. 200
sani orationem primus condidit; fuitq; preterea Pythagore philosophi prece-
ptor. Et Taleri philosopho lras plurimas scripsit. Et ab eodem mitas suscepit.

Pythagoras preclarissimus philosophus natione samu⁹. Et ipse tepetate hac
toto orbe terrarum clarissimus fuit. Hic a primico eximie pulchritudinis
ac venustissime forme insignis fuit. Qui cum musice plurimū doctus fuisset cu⁹
principia apud grecos primus ad artem pduxit. Et geometriam omnē psecut⁹
et pondera et mensuras inueniens etiā grecis primū contulit. In primis namq;
circa Arithmetica vocavit; et medicinam non neglexit. Animas vero hominu⁹
de corpore in corpus transire opinatus est. Licet autem etas illa nullum sibi pepe-
risset equale se tamē sapientes appellari crebuit; sed se pbin id est amatore sapi-
entie dixit. Italie legem dedit; et apud Corinthon ethnice urbem ex grecis ve-
nit. Cuius institutu⁹ fuit ne scholas eius intrans de philosophia ante quinquen-
um dispartaret. Cuius libri ab Atheniensibus seruntur conemari. Quare eius fe-
rantur sententie per Lacerium; vnas hic apponim⁹. Fugienda inquit modus om-
nibus et abscondenda sunt hec omnia scilicet languor a corpore. impetita ab ania
luxuria a ventre. a ciuitate sedatio. a domo discedit. et a cunctis reb⁹ imperatoria.

Sapbo Cretea diuini ingenij poetrix per hec tempa claruit et plectrum pe-
na inuenit. Hec vero diuissimū nupsit. Ex quo dydan filium suscepit habu-
itq; discipulas Anagoram Dilisiam Congillam Colophoniam et. quas etias
lyricos quosdam docuit versus. Scripsit autē hec modulos lyricos Epygrāma
tatelegiam. iambos et monades; fuit quoq; vates nobilissima.

Ezechiel propheta et sacerdos domini vir sanctus. Qui cum rege Ioaachim
captiuus adductus fuerat in babilonem. pphetavit futuris populi iudeo-
rum calamitates. Et hec ex babilonia in iherusalem ad Sedechiam regem misit
Cui tamen rex idem non credidit. Tricesimo deinde etatis anno; et captiuitatis
sue quinto librum ppheticū componere cepit; hunc relique iudeorū Dan et Gad
quisq; paxierat eos in iherusalem non regressuros apud babiloniam interse-
cus est. Et in sepulchro Sem filij noe sepultus.

Daniel desideriorum vir et ppheta celeberrimus et regum iudeorum fami-
lia natus. Nabuchodonosor chaldeorum rege in babilone cum Ioaachim
rege captiuus ductus; et ab eodem ciuitatis anno nono Sedechie rege iheru-
salem postq; paruulus insonem Susannam a morte liberasset; diuino spiritu il-
lustratus; primam regi chaldeorum visione soluit. Ideo curatorem regni consti-
tuit; quo mortuo filio eius balthasar cum litteras in pariete exposuisset terminū ei⁹
pronunciauit. Destitit autem babiloniorū rege a dario Astyagis filio in Me-
diam pductus. Inuidia autem preuigente in lacum leonum missus; deince salua-
tus in preclariore honore habitus. Scripsit autem librum ppheticū in decem vi-
siones diuisus quas se vidisse refert. Tres sub Nabuchodonosor. Tres sub bal-
thasar eius filio. Septimam et octauam sub dario; et duas vltimas sub Cyro ta-
dem in Eubantis medie ciuitate sepultus.

Bononia vrbs vetusta Romanoru Lo
 noma primum ab etruscis tellina deinde
 a boiis gallozum populis gentis sermo
 ne bononia nuncupata. Etruscorum enim paucis
 vltra appenninum primaria et postea boio:us ea
 put fuit. deinde Bononia dicta. Eam luyus di
 cit Colothiam a romanis deductam: agruq; eius
 fuisse captum de boiis gallis: qui ager prius fuit
 erat etruscorum. Etrusci etruscis romani triu
 militum virozum in eam deducere. quozum au
 tilio aucta et amplificata fuit ita vt per tempo
 ra Augusti et aliquot imperatozum eiuu opu
 lentissimarum ciuitatum ytalie supero mari ad
 iacentium vna fuit. Euctonius autem dicit octa
 uitium bononiensibus q; in anthomozum clie
 tela antiquitus fuerant gratiam fecisse coniuu
 di cum tota ytalie pro paribus suis. Idem ne
 romem imperatozem orasse latine pro bononiē
 sibus scribit ad consulem et ad senatu. Ad annu
 saluus quadragessimu supra octingentesimuz
 Eregij pontificis romani os porta prius appel
 latu temporibus quum lotharius tunc impera
 tor luduicum filium romani euz copis mitteret
 bononienses illum multis inco modis damnis
 q; affecerunt. Quam ob rem ille eouerso qui ias
 percreterat exercitu vltionis modus excoisit.

post agri vastationem factamq; in insonibus p
 vicos villasq; repectis eadem. oblectam vrbeni
 captamq; reddidit inuinitam. Deinde anno
 domini. m. cc. lxxi. tam potens fuit vt liberam
 mari adriatico aduersus ventos nauigationez
 probideret tribusq; annis bello contendent. q
 sedato inter bononienses oza dissensio. que ci
 uitatem plurimum attriuit. vt ad manus roma
 ne ecclesie deuenire opus fuit. et per magistra
 tum ecclesie ro mane circumdatas muro que nūc
 habet ac diu postea opibus amplificatas costat
 Postea bononia crassa et pinguis cum frumen
 tum vna et alia queq; ad victum necessaria ba
 bundanter producat dicta est. Excellentissimuz
 omnium disciplinarum gymnasium a tempo
 ribus theodosij vsq; ad nostra tempora summa cu
 gloria in ea et pma sit ac floruit. Est enim mater
 musarum appellata. q; ibi canonum consilium li
 beralium artium sacrarumq; literaz discipline
 tradant. Et ea viui sanctitate doctrinaq; coplu
 rimi emerere. Sed q; marie pfectus diuinus pe
 tronius vrbs episcopus qui vnas patrum co
 possit. Venit huc vrbs Gundone archidiacono
 num. Iohanne andree. et iohannem calderinu
 celeberrimos tunc consules q; monumenta lau
 de digna post se reliquerunt.

Bononia

Reges Babilonie

Nerodach

Nabuchodonosor

Erecl Nerodach fuit primus rex babilonie qui a monarchia assyriorum recedens non obediit Assaradon similiter nec rex medorum. Et ob hoc regnum assyriorum defecit regesq; babilonie ceperunt esse potentes. Ille etiam in ista munera exercebat.

Lidus sacerdotum reperitur ab Erse pbilisopio pro correctione Nerodach tyranni. qui sapientes et magistros suos occidere consueverat: quo solatio retractus fuit a tyrannice ad emendatos.

Nabuchodonosor iste rex babilonie victorissimus fuit. eo quod esset virga furoris domini: ut puniret peccata populi. obviavit regni assyriorum quod destructum erat a Medis. Et factus est monarcha quod postea cum feris habitans septem mensibus. per Danielem iussit Nabuchodonosor fore ma septem annis penitus est restitutus. Cum res geste magni cognovimus de decore. multa cum finitimas bella cōfecit: et cum maxie cum egyptiis. ad extremum indea revocavit. Et huiusmodi durissimo sibi singula iugo. Joachum interfecit. et successore cum vasio domini in babilone transfudit. et Sedechiam patrum suorum loco suo iussit. Porro divinitus annis quadraginta defunctus est in babilone. relicto eius filio Nabuchodonosore regi successore.

Babylonis urbs tracie maritima a grecis sic notata. Lacedemoniis edificare eam primo. quod appolline iussit ubi na feces diceret in adasse orachin memorie. peditum est ut contra cecos habitatione locaret. Cecos autem megareles appellaverunt Lacedemoni coditores. Qui cum per in tracta nauigassent: situgvbi postea bi sanctum edificatum est aspersissent. Omnia ita locupleta ripa tenuiore regione i assa elegissent: ut Strabo refert. Et autem Justinus. Eusebius ponunt hec ciuitas Anno ante aduentum christi. 663. In grecia ex opposito calectoneis agri loco quidem optimo et minutissimo a paulama spartanorum rege per ordinis sue inuisti habuit. Et cum pua admodum esset: postea a Constantino magno impatore quod ad auxit et exornavit Constantinopolis dicta. de qua latissime circa sua ipsa describens laude digna.

Disantium

Erse pbus

Constituit Nabuchodonosor regem hierusalem patrum Joachim mabianiam: et servit et sub tributo interposito religione iurjurandi: et mutato nomine vocavit eum Sedechiam. Quicquid malum et atrox annuunt agerent Sedechias cum regnare cepisset. Et .xii. annis regnavit in hierusalem: fecitque malum coram domino. Erat enim superbus cogitans ut adhereret regi egiptorum: nec iurjurandi regi babilonie servavit. Recipiebant eum pleboprophete dicentes: in proximo babilonios vincendos ab egiptis. Hieremias vero ei fuisset ut spem in deo et non in homine poneret. Cum autem non sui regni annis sub ordinantibus egiptis tributum caldeis promissum denegaret: et in libertatem se vendicare tentavit. Et iussu arandum transgressus. Quam obrem Nabuchodonosor ira percussus cum ingenti exercitu ad eum venit et diu obsedit et tandem fame coactum eum ad deditionem compulsiit. Et aperta est ciuitas circa mediam noctem: fugit autem Sedechias cum omni domo sua nocte ad viam deserti: persecuti sunt eum principes diluculo: et comprehenderunt. Et vincum traxerunt eum ad regem Babilonie in reblata. Is dicens eum ingratum fuisse percepti ab eo imperij: et deiecit in deum. Oculos eius effudit et catenis vinxit eum ut adducerent in babilonem. Et cum eo Josedech: et eius universam familiam trucidari mandavit. innumeros quoque ciuitatis hierosolime traxit in servos ad babiloniam: ac totam urbem vna cum templo everti et incendi precepit. Seco et assyriorum regni a medis destructum obtinuit: Ideo babiloniorum regni factus est olim monarcha. Hic fuit exitus regni hebreorum et caldeorum regni principium. Caldea autem Alie regio ara die eodemum longe plana sed fons quae maxime indigua. In qua Babilon maxima ciuitas regni caput erat. Medorum quoque regnum defecit. A iuri vltimo assyges octauus et vltimus rex medorum. 38. annis regnasset temporibus Sedechie.

Hierosolimorum excidium

Ierosolima nobilissima et venustissima ciuitas p varia ipa pluries vastata fuit. Primo a babilonio rege. Qui nabuchodonosor caldeorum rex ipse Sedechie cum ingenti exercitu in iudeam venit: ibique magnis cladibus et ciuitates affecit. Ac etiam ipsam hierosolimam obsedit. Deinde pfecta contra pharaonem regem egipti quo fugato: Nabusardon sui exercitus principi ad obsidendas hierosolimam rursus nunt. Ibiq decem et octo mensib statione firmata iudei se et urbes caldeis ignominiose tradiderunt. Qui rex interfecto muro et turres euerit. templa incendit. cuius ysa sustulerit. Et p. lxx annos templi solitudo pmanit. A cyro rege persarum laxata est captiuitas. Extructum est templum sub Dario rege persarum et medorum. Seco ab Aliseo egiptiorum rege. Que cum passa est iudea a medis egiptis macedonibus non cunero. Tercio ab Antiocho epiphane crudelissimo olim tyranno facta est euersio. Hoc hierosolimam ciuitate sancta mendo prodente vi cepit. et sancti locum spoliari missitq homines impios qui compellerent iudeos carnes porcum comedere. et a patris legibus se transferri: et non templum domini: sed iouis olimpi cognominare et ydolum venerari. Quarto a pompeyo is iudeam vocat omne eius hierosolima: tributarios fecit. Et ut strabo habet. Pompeius eam cepit: obseruato ieiunij die: dux ab omni opere iudei abstinentem impleta fossa et admotis scalis. iussitq menia omnia conuelli. Post hos quinto Babinius Scour. Quartus viribus iudee et precipue hierosolime insultauit: et berodes magnus: solus capiam oppidum seruauit. Seco ad extremum funditus evertitur ano secundo imperij vespasiani die octaua mensis septembris: a Tito eius filio urbs capta et templum subuersum. Qua cum cepisset coplanatis menibus: fossas eius impleri iussit. Urbe aut illa qua vicissitudo gentium romani tam clarum opus esse dicebant: ut Titus: tunc exercitus: post imperij gubernator: in ipso ingressu menia urbis admittans: tantum

Quarta eras mūdi

vic oriam non humane virtutis sed diuine gratie fateretur. In ea vastatione fuit ea hominū strages. ea fa-
mes miserorū funesta necessitas: Que si ex ordine noscere cupis Iosephum lege. Non audita sed visa et co-
mnia sibi cū ceteris referente. Veniens deuiq; Lit^a romā cū patre suo Celsasiano triumphū celebraturus
egit. Simone qui vrbis exidij causa fuit in triumpho pducit pestica laqueo p totā ciuitate traxerunt multis
confossus vulnerib⁹ interfecerunt. Celsasian⁹ templū pacis edificauit vbi mīcorū preciosoza instrumēta vi-
delicet tabulas legis penetratū vela. et alia multa reposuit. Ea aut vrbis vsq; ad adriani principis tpa la-
tionū sicciorūq; facta est receptacula. Et p quinquagita annos: deinde ciuitatis misere reliquit. Quā po-
stea Adrianus impator memb⁹ et edificijs instaurās de suo noie beliziam appellauit: et dñs Hieronim⁹ ad
nauimū fuit it ab adriani tombis vsq; ad impium Constantini annos arater. clxxx. In loco resurrectionis

2° Inc. c. a. 2978 - fol. 64

Suppl. mit. inq. d. in. D. in. d.
H. Schickels. mit. inq. d. in. d.
mit. inq. d. in. d. in. d.
H. Schickels. mit. inq. d. in. d.
H. Schickels. mit. inq. d. in. d.
H. Schickels. mit. inq. d. in. d.

1884. W. M.

200. 100. 100.
100. 100. 100.

DESTRUCTION OF JERUSALEM

22-16-02-20-71-22

五

C.A. 3536m 3392, 2

~~28 September~~ 3925. 73m
1: clear

~~2 Bortabak~~ 3
Aur Hartman 1:

Schedel's Chronicle

BD 64

? Stammt aus einem Sammelband
H. Schedels, der auch der Pub.

H. Schedels, der auch der P. b.

Hessus lanceolatus, L. and Knell

in 207 Junc. a. 2978 fol. 64

1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900
 1901
 1902
 1903
 1904
 1905
 1906
 1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920
 1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269
 2270
 2271
 2272
 2273
 2274
 2275
 2276
 2277
 2278
 2279
 2280
 2281
 2282
 2283
 2284
 2285
 2286
 2287
 2288
 2289
 2290
 2291
 2292
 2293
 2294
 2295
 2296
 2297
 2298
 2299
 2300
 2301
 2302
 2303
 2304
 2305
 2306
 2307
 2308
 2309
 2310
 2311
 2312
 2313
 2314
 2315
 2316
 2317
 2318
 2319
 2320
 2321
 2322
 2323
 2324
 2325
 2326
 2327
 2328
 2329
 2330
 2331
 2332
 2333
 2334
 2335
 2336
 2337
 2338
 2339
 2340
 2341
 2342
 2343
 2344
 2345

zum 17. Schmelz; mit gelben Glaze
wird eine eingepulvert und

offenbar 2. Vorlage zu 1. Sam.

11. Holzschulte fol. 63/69

7884. W. M.

...

Quarta etas mudi

viciorum non humane virtutis sed diuine gracie fateretur. In ea vastatione fuit ea hominum strages. casus
 meos miseros funesta necessitas. Que si ex ordine noscere cupis. Iosephum lege. Non audita sed visa et co
 muna sibi cum ceteris referent. Omnes denique. Titus romam cum patre suo Iosepho triumphum celeberrimus
 egi. Simonem qui urbis exardens causa fuit in triumpho pducunt postea laqueo per totam ciuitatem traxerunt multis
 confossis vulneribus interfecerunt. Iosephum templi pacis edificauit ubi iudeorum preciosiora instrumenta vi
 delicet tabulas legis penetratis vela. et alia multa reposuit. Ea autem urbs usque ad adrianum principis ipse la
 denotum sicariotumque facta est receptaculum. Et per quinquaginta annos: deinde ciuitatis misere reliquit. Quam po
 stea adrianus impator mentibus et edificis instauratis de suo nomine beliam appellauit: et diu Victoriam ad
 paulinum scribit ad adrianum tempibus usque ad imperium Constantini per annos circiter. c. lxxx. In loco resurrectionis
 simulacrum iouis in crucis rube statue ex marmore veneris a gentilibus posita colebatur. Etiam ibi presens
 auctoribus ex tolleretur nobis fide resurrectionis et crucis: si loca sancta per ydola polluerent. Maiores denique no
 stri gloriosissima ciuitate diu possedat. tandem amiserunt. Karolus enim magnus multo sudore primo urbe illam
 vendicauit deinde perit recuperant. Gothefridus. Ad quam reuocanda etas Conradus celsar. Ludouicus
 rex francorum non dubitauit coactis exercitibus in asiam proficisci. At cum ibi principes postea desidia sepe decuit
 neque hierosolima nec Antiochia in potestate sua remansere. Huiusmodi: heu dolor fons et origo nostre salutis
 defecit. Templum illud Salomonis fama clarum in quo dominus toties predicauit: Bethleem in qua natus est. Cal
 uariam in qua crucifixus. Ipsi crucis possidet inimici. Sepulchrum domini gloriosum in quo propter nos obdormi
 mit in quo: sacrum in prece habet. Et nisi velint christiani munere non possunt. En ipsam dei viuentis ciuita
 tem officinasque nostre redemptionis: quam deus in miraculis illustrauit et proprio sanguine dedicauit. In quibus pene resurrex
 tionis flores apparet. Adhuc omni satellites pericula. Et ea urbs nunc federat genti impio pareat.

DESTRUCTIO IHEROSOLIME

Quinta seculi etas incipit et ortum habuit a captiuitate iudeorum in Babiloniam duratq[ue] usq[ue] ad christi iesu domini nostri natiuitatem per annos. 590. Quis in hac supputacione aliqui alter no et Eusebius ponit. tunc septuaginta captiuitatis annos in secundū Darij annis terminabunt. Ioseph^{us} et diuus Hieronimus a. 15. Josie regis vsq[ue] ad tercium Cyri regis annus. Nonnulli ab ultimo regis Joas^{us} domi anno computant vsq[ue] ad vltimum Cyri annum. Et sane sentendo septuaginta illi anni qui in tercio vel vltimo Cyri anno terminantur. propte captiuitatis iudaice anni dicuntur. Illi vero qui in secundo Darij terminantur propte complete transmigrationis sunt. Et hec principalior et precipua sacre scripture era habet. q. f. facta est anno ab exordio mōdi. 4610. A diluuio aut. 2369. A natiuitate abrahe. 1427. A viginti octo cauo regni Tarquini romanoꝝ regis. Regnantibus etiam apud Medos astyages. apud Macedones Europe. Apudq[ue] lydos alyaces et apud egiptios vaphres et apud Caldeos nabuchodonosor primus.

Captiuitas igitur bebezorum que fuit exterminium populi bicusale hic incipit. Et per annos. 70. perdurat. Cum enim populus israel tam multis temporibus ydolis seruendo: etiam effusione sanguinis innocentium se grauiter impiaffet: volens deus generationem huius populi deperire: septuaginta annorum captiuitatem eundem populum in regno caldeorum statui sustinere. Hæc ratione et compleio annorum numero nouus populus a memoratis peccatis immunis ad renouationem bicusales perueniret.

Linea pōtificū
Ihesus

Joachim

Aggeus propheta

Malachias propheta

Sibilla helaspōnā

Dest reditum populi israel de babilone ista duo p̄suerunt scilicet ih̄sus summus pontifex tanq̄ reges. et Zorobabel tanq̄ dux q̄ modus vsq̄ ad herodem seruatus est. Ut uidelicet summi sacerdotes tenerent potatam. duces vero essent substituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta p̄biam iacob. Non auferretur sceperum de iuda et dux de femore eius. Isti aut innumera multitudine iudeorum uenerunt in hierusalem ad reponendum templum congregantes vniuersam prouincias construxerunt altare in loco quo prius edificatum fuerat: et dies tabernaculorum celebrarunt: cepit autem renouare templum sed paulo post defunctus est.

Iste Salauel (anno mōi. 4 634.) fuit filius iechonie regis iude quem genuit post transmigrationem babilonis. vt euangelista matheus dicit.

Iste Joachim sacerdos fuit filius ih̄su pontificis magni. qui scdm̄ iosephum nominatus est iosedech. Sub quo zorobabel prophetantibus et adiuantibus aggeus et zacharia templum et ciuitatem reposuit. Edificato autem templo pascha cū innumerabilibus holocaustis celebrata ad exornandam urbem eam adiecit.

Iste Zorobabel (anno mōi. 4 639.) iuxta imperium domini fundauit templum. sed longe post apud iudeos maximo in precio habitus est. a cyro rege princeps populi designatus. primum ex calceis iudeos ad propriam patriam reducere cepit. et templum reedificare concedente cyro incepit.

Ocello Abiud (anno mōi. 4 709.) et sequentibus vsq̄ ad iosephū nihil habetur in scriptis. nisi quod a mattheo numeratur: et ideo nec tepus eorum debite sciri potest. Nisi quod Abiud genuit elachim: qui asor: qui sadoch etc. vt matheus in principio euangelij testatur est.

Aggeus propheta in numero duodecim p̄phetarum vnde cū his temporibus librum sue p̄phetie scripsit. In quo reuersionem populi et templi edificationem conscribit. ac renouationem ciuitatis: necnon et sacerdotalem obseruationem comprehendit. Completo deniq̄ templo statim obiit. Et iuxta sacerdotum sepulchra sepultus est.

Malachias propheta hoc tempore clarus habetur sic dictus id est angelus propter optimam vitam. Auit q̄ ore eodem quo p̄phetauerat angelus domini apparet eadem iterabat.

Sibilla helaspōnā in agro troiano nata vetula et antiqua uesce rurali induta ligata uelo antiquo capite sub gula circumuoluta vsq̄ ad scapulas quasi de speculo habitu ita dicit. De excelsis celorum habitaculo prospexit humiles suos. et nascetur in diebus nouissimis de uirgine hebreæ cum cunabulis terre.

Linea Christi
Salauel

Linea reguz Babylonie

Nabuchodonosor

Eusimerodach

Ragular

Baba dardacus

Nababasar

Nste Nabuchodonosor filius Nabuchodonosor magni fuit tercius caldeorum rex. 18. captivitate anno patri in regnum succedens regnavit annis. 40. Vir quidem perfantissimus animi et regentis potentie qui paternis regalibus in ultra super addidit multaq; magnalia peregit.

Este Eusimerodach frater Nabuchodonosor pcedens quartus caldeorum rex magni Nabuchodonosor regis filius. anno. 28. captivitatis iudae fratre predicto sine liberis defuncto regnum suscepit regnavit annis. 18. Soluti Joachim de carcere et magnificavit eum. genuit autem tres filios.

Servius tullius sextus romanorum rex nono iudae captivitate anno regnum suscipiens regnavit annis. 34. quus matre serva creatum. nec ob scuritas inibuit quin gubernaculo verbis inuasit. Nam eximiam indolem vxor Tarquinii Tanaquil liberaliter educavit et eius industria regnum adeptus. prius censum in urbe instituit. Et tres colles. scilicet. quirinalem: viminalē et exquilias urbi adiecit eamq; augere fossisq; ac muro circumdedit: tandem a Tarquinio superbo genero suo filie sue impulsu occisus est.

Tarquinus prius Tarquinii regis filius et Tullii servii gener. Cui superbo facto cognomine in dixerunt. Anno quarto et quadragesimo iudae captivitatis mortuo loco suo rege romanorum rex factus regnavit annis. 35. Hoc regnum autem qd a Servio tenebatur rapere maluit qd expectare: qui suscepto regno mox pmores civitas quos rebus loceri servij fuisse putabat vna cum Tarquinio sororis sue filio interfecit iussit. et plerq; per tyrannidem gessit: tandem superbiā regis populus romanus perpassus est donec aberat libido: hanc ex liberis eius importunitate tolerare non ponit. Quorum cum alter ornatissime femine lucretie stuprum intulisset: matrona de decus ferro expiavit. Imperium tamen regibus abrogatum. tandem eum regno expulsus a postuma interfecit.

Bababasar in Eusimerodach regis filius caldeorum rex post patre regnare cepit. Et regnavit annis. 17. Cui regni anno pmo Daniel ppheta quarta visione vidit. Is demum capere est: civitas a Tyro persarum rege aduersus fortissime dimicantē tradita est et fundit: eueria: adeo ut nullū tante urbis remanserit vestigium. Sed eam que modo stat Cambyses cyri filius alio in loco condidit.

Babylon illa magna capis et aufferit e ppeis. Nec pmar maria civitas totius orbis de: et qd ea hitano ope extrui vel hitanis viris restitui potuisse penē incredibile videbas. Que destructio facta ē p Darium et Cyro pmos reges moribere persarum.

Babylon

Linea reguz Romanorum

Servius Tullius

Tarquinus

Quinta etas mundi

Linea pontificu

Eisapbat

Jotade vel Judas

Johanes filius Jude

Hiereemias

Ezechiel

Lucretia

Obra hec ipa vt dicit Orosi? Nox ad magnas
ip antem diei tendi visa est: et sacra grande selli
et veri lapides descenderunt de nubibus.

Incipiunt ebdomode Danielis scdm Be-
das de qd? inter cociores est gradus alterato.

Templo domini in modu castri sexto regno da-
Ani anno perfecto Joachim pontifex cum sacer-
dotibus cum tubis et ornatu solent laudauit dei.

Templuz Salomonis perficitur
anno .vii. darii regis persarum.

Este Eisapbat hebreon summus pontifex suc-
cessit Joachim patri in pontificatu. vt dicit Eu-
sebius. sedat annis. 32. Vir tanto honore dignus q
sua prudentia ab Antiocho persarum rege absoluto
nem a vengalibus et tribus pro ministris templi
obtinuit. potestatem quoq; amouendi iudices.

Eliahim anno mundi. 4759.

Elidas quartus summus sacerdos ipe Har-
do. Cui ex Susis persarum vrbe misit episto-
las de obseruatione dieru phurym. Constat em huc
nulle doctrine et sanctitatis fuisse vnu: multis tamen
seditionibus agiturum.

Ephanes iude pontificis filius quintus hebreo-
rum pontifex. habuit fratrem qui dicebat scitus
qui aspirabat ad pontificatu confides de familiarita-
te vagosi precepti trans flumē. Cui autē sup hoc alari
caretur cū scitu in templo adeo incantati fratre vt cum
occureret. Treo vagosis omnia ornamenta templi su-
stulit.

Asor Anno mdi. 4809.

Oesto Sadoch Anno mdi. 4859. etia nihil
habeb nisi qd pontifex dicitur primo cū ceteris
in generatione christi.

Este Hiereemias vltimo pphetant i egipto. Cū
q; peccata populi increpauit lapidat? est ab eis
apud raphnas. Et eo loco lapidibus fuit obrut? se/
pultus vbi olim pharao rex habitauerat.

Ezechiel propheta hic post multa gloriosa gesta cus
Aquosam red argueret exarbari ipm equis distra-
xerunt per arpidines faxorum atq; excrebrauerūt. Et
in sepulchro Ben filij Noe et arphaxat et filio sepul?

Zacharias et Aggeus anno
seco Darii increpauerunt
populum propter negligentiam
eorum et edificandum domū do-
mini. et sollicitabant Sozobabel
vt loqueretur super hoc regi. et
annuit rex et accessit est cor po-
puli vt edificarent templū. Lan-
des post multa bona opera cōpleto templo. Et ipse doxit
est supra aggeum prophetam sepultus fuit.

Zacharias

Linea Christi

Templum Sa-

lomonis

Eliahim

Asor

Sa doch

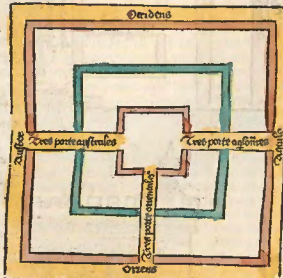

De edificatione templi

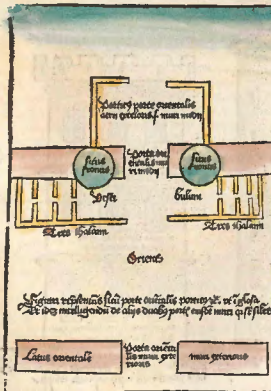
Gloriosa ac magnifica illustres viri de templo eiusq[ue] fundamēto ac edificatione scriptant: p[er]pue
domini? p[ro]pheta Ezechiel in vicesimo quinto anno t[ra]nsmigrationis. Quis est ann[us] t[er]cesimus? r[ati]o
regni Nabuchodonosor in exilio anni vicesima die. Cū man[us] dñi facta est sup[er] eum: adductus est a
sp[iritu] in terrā isrl[raē] sup[er] monte excelsum. Vbi ostēdit ei edificationē ciuitatis ⁊ templi. Et cū bee visio obse-
rissima sit nec aperta legentib[us] de ciuitate mirabili in monte cū templo edificata sibi in sp[iritu] ostēda. Qua-
obrem p[er] pauca de forma templi p[er] figuras subungere placuit. Quiaq[ue] cerni doctores solum de sp[irituali] edi-
ficio scilicet xpo ac ecclesia intelligant: Quicor[um] tamen de materiali edificatione manifestatur: quod veteres he-
brei ezechiel in visione imaginata ostensum fuisse aut[em]. Et in iam p[re]dicta reedificatione post reditum de
babilonia p[er] Zorobabel et Necemias fuisse impletum. His ceteri aduersa ponat: moderniores tamē hebrei
p[er] thessiam regnaturum cum magna potentia id futurū expectant. Figuras igitur templi per picturam ta-
lis edificij cum pauca scriptura videamus.

Prima figura edificij templi ostēda ezechiel sup[er] mōtem

Secūda figura ad facilius capiendū

Sequentes due figure ornatū porte representāt

Cecidit diuinus pibeta. Cum transmigratione habilitatis a Joachin rege inter ut premiffus est ince-
pit et tunc in mardocheo transmigratione. Postea scedebat annis. xx. regnauit quo anno destructa e-
uitas et temp. Inde decimo quarto anno post reuocatione Ezechiel hac uisione pbenat vidit
Templi aut ut in figuris cerni potest: multas mansiones habebat: sicut ciuitas muri? erat. pponat ad
modum ciuitatis. Adons in quo erat templi aliquamliu tenuissus erat: In parte australi magis q. aqulona
n. Angel? aut stans in porta muri exterioris loci? est ac meliorabat certis mensuris que maiores et at quam
in ceteris reb? pminib? . Totu? igit templi edificiu in spacio quadrato situ erat. An? unu? lar? directe ad ori-
entem possit: oppositi ad occidentem: Alia duo ad aquilonem et meridiem. In quo spacio triplex mur? . Exter-
ior. medius. interior: Spaciu? ptemu? inter mediu? et interiore dicebat. an? inter exteri? . Reliqui spaci? inter mu-
rum mediu? et exteriore: loc? vulgi appellabat. Similes em? ad orientem ob deuenione templi accessit. No-
num vero quadratu? ptem in summitate motus in plano erat: ptem in motus pendulo. que gibbositatis spaci?
ai in plano figurari non possit imaginand? suppleri debet. Ad hoc intelligenti? posita est prima figura.

In orientali decem parte muri exterioris in medio eius quedam erat apertura. x. cubitoz latitudinis in-
lonari et australi due porte consimiles erant: ut secunda figura ostendit.

In abebat aut hec porta orientalis gradus ob deducit motus: ut a loco vulgi ascens? . vii. gradus
ad portam foret. Vestibulu? q. habuit spaci? ante apertu? medij muri quinq. cubitoz in latu? ad orientem
in occidentem. Et. xv. in longu? ab aquilone in austru? . Extabat et portu? edificiu? sibi sup? apertu? mu-
ri medij: et ex pte interioris sibi muri transiens ultra mediu? p. viij. cubitoz inter atriu? exteri? . Et a terra vsq.
ad summam? du? porte? cubiti? quinquaginta sunt. Et intra postes hostii sunt due turres: quaz altitudo
lx. cubitoz: sicut in portis castroz. Frontes dicte ad decoru? porte. Ac in summam? turri? pommel? : et ra-
m? palmaz? clar? : etia? iuxta turres sex tb. alam? p. portariz? appenditia? dicta. Ad horum intelligenti? possit
se sint due figure (post prima? et scdm? sequentes: Quaz prima sibi porte porte? et vestibuli frontu? et tb. alam?
motu? scdm? lineas fundametales representat. Altera figura altitudin? porte porte? et frontu? a pte orientali
ostendit. Et porte? aut edificiu? sup? porta? in atrio duas habet mansiones supiore? et inferiores et fenestras ob-
liquas. Ultra aut porta? sedi muri inter mediu? et terti? paumetu? stratu? sub duo? scilicet platea paumeta?
ta erat. Et Tertia quoq. gazophylana in circitu? paumetu? ad lat? australe decem? que occupat. e. cubitos. et
quatuor? ex vna pte atrij exterioris et quatuor? ex alia parte ciuitatis porte que cum ipsa occupant. e. cubitos.
Adno vero residua gazophylana ponit iuxta tb. alamos porte orientalis atrij interioris vnu? in pte vna: reliq.
quintu? in altera. que cu? ipis et cu? tb. alamis occupat. e. cubitos p. modu? mensuris figuratum. Et ad maiores
distinctione a tb. alamis gazophylana rubi coloris sunt. Porte aut aquilonari? et australes similes sibi por-
te orientales: Similis ferme descriptio portaz? et vestibuloz? medij et interioris muri erat. Et vnu? vero in
frontib? portaz? diuersaz? erat: ibi holocaustis lauabat. f. carnes cremadas in altari holocaustoz? ac mese
que immolationis deservibat. p. peccato et delicto. Due item ptes exstiter? et vtraz? pte osti? et ante illas
in porticu? erat due colunne: altera a bincialia inde ut in templo Salomonis sunt. Longitudo porte parietu? tem-
pli. e. cubitoz? erat. Altitudo. e. xx. et latitudo intra muros. xx. cubitos? cotinuit. Duo ptes. xij. cubitoz?
pmineta? pilarioz? ultra parietes binc? et inde. x. cubitoz? latitudo appenditoz? . viij. cubitoz? . paries dandus
appenditia? binc? et inde. x. cubitoz? et latitudo loci oratiois similiter. x. cubitoz? . Qui numeri simul tunc sa-
cunt. lxx. iuxta ezechiele. Intra? scdm? remde sanctu? scdm? ponebat. qd? inter? templi? (ut in tabernaculo mo-
si inter? tabernaculu?) dicebat: paries vero non multu? alius nec sustinet aliud pond? dimidat? sanem? et
fctis? . Et? longitudo erat. xx. cubitoz? . Ad iuncta fuerit latera siue appenditia? laterib? templi exteri?
us ad cetera in latere occidentali. ut in latere aquilonari qd? est multo longu? . xxx. Et similiter in australi qd?
est egn? alia longitudo: in orientali non sunt poned? cu? ibi templi ingressus pateat. Et pilari? tandem annexi
fuerit pminetes extra ptes: ut fit in arduis edificijs ad ipsa fortificanda: In occidentali pte tres pilari?: duo
in extremitate vnius in medio. et pminet. v. cubitis: et hec pminetia? pilarioz? in tribus locis pfozatur
vno sup? aliu? atq. in bns foraminib? . Trabes figur? ad portandu? tra? tabulata? tra? disposita ut pimus distat a
terra p. sex cubitoz? et tra? reliqua ab illo. Sicq. ascendit iuxta munu? templi. xviij. cubitos. Inferior aut m? s?
lo templi vsq. ad pmi? tabulari? seu cenaculu? poned? est. lxx. cubitoz? ut in templo salomonis. ut ptes tem-
pli ad recipiendu? limu? p. fenestras sine obstaculo p. x. cubitos? maneat. Et circa duo vero latera templi sex
aquilonari? et australe duo edificia pomin? a muris templi p. xx. cubitos? distantia: et qdlibet. e. cubitoz? lo-
gitudinis et l. latitudinis. Ad ea intelligenda? possit sunt tres figure folij pceden? . Prima representat sedm? li-
neas fundametales tot? edificij posterior? ptem. Secda altitudin? templi ostendit appenditio? circa ipm?
Tercia altitudin? edificij aquilonariis: et similiter australis que similia sunt. Et Alere aut holocaustoz? ex
pno? non compositi sunt. Prima ps iuxta terra? dicebat sinus siue fundametu? : eleuaf sup? terra? cubini vnu?
Secda crepidio minor et restringit edificiu? p cubini vnu? et ascendit p. duos cubitos. Tercia crepidio maior
nec restringit? et eleuaf sursum p. quatuor. Quarta aneb vocaf. simili? duo p. iij. ascendit: ut altitudo atrij
a terra sit. xi. cubitoz? . Et que egredieb? aut de templo p. modu? fonticuli? scaturiens de lumine scilicet scdm? et ipsi
p. templi transibat? deducit ad p. arq. ad lat? exteri? et inde ad porticu? templi? et postea ad atriu? inter? ad occide-
tem in orientem. Aliqui has aquas ante egressus ex atrio interiori dimittit in quatuor riuulos: ut p. egressu
de porta orientali exterioris in vni? adueniat ceteri? lo? restant. Et sic copleta sunt ad edificationes et
dispositione templi pminetia. Figura laudabilis nunc sequitur simul totu? edificiu? representans qd? ptes su-
perius est figuratum et scdm? lineas fundametales cuncta ostendit.

Ueronam pulchram et pcedram venene vrben alipibus finitimam. Quā arbesis fluminis dūdit
 ductor: est ex trogo pompeyo iustin^o. Ballos qui vrben romā cepērūt et panter Mediolanū: vrbi
 am et bergomū edificasse. Nec alij sicardī Cremonensī cpi sententia inherentes: post Troye exci
 dium constructā asserunt. Nec tamen min^{us} argūt q̄ diuidit veronā Arbesis vt castore simul oznametoz et
 subuectis reuehendisq; merab^{us} et frugib^{us} magno sit vsus veronensibus: quandoquidē supra infraq; ar
 cum ager est pcepit domitans multa gignēs in vrbe conuehenda: olei vini maximam: frumēta incolis in
 mercaturā sup̄abundantā: vinoz varietatē atq; pstantiam: pomoz omnis generis copiam. Et lanam cete
 ras ytalie subtilitate sup̄antem de qua subtilissimī efficiunt panni. Lane pstantiam greges et annenta a pa
 stionis pprietate accipiunt. Quā prata campiq; pfectu quoq; amenissimī vantar aliter pstant. Quū tamen
 montes altissimī Balbus nomie: et eandē herbis suis ingentiam et multo maiore vitigent
 pfect. q̄ herbologi vridiq; confluens multa barbarū radicūq; genera animantius saluti opulenta inde
 legant: diuerse enī p agrū veronensem scaturit aque non minus ozuamento à natura q̄ vsui attributē.
 Nec ciuitas ita romanis principib^{us} grata extitit: vt in ea amplitatū romano à natura q̄ vsui attributē.
 ta sint edificia. Vbiq; deinde a Gots longobardisq; regib^{us}: nec nō et ab alijs principib^{us} domus excolle et
 alta palatia pulcherrima templa. inexpugnabiles arces et castella fuerūt constructa. Vnoq; pstantia vno
 erolatur argumēto. Theodatus ostrogotoz rex tertia: quū saret in veronensī agro esse vinū sicut Cassio
 dorus appellat acinani odorū sapozisq; suauissimū. illud romā nauib^{us} Abchē in sup̄et mare de lapsis com
 portari curauit. Vrbis hui^{us} gesta sub vano fuerūt euentu. Antea enī Gotoz rex eam eruit et incedit. Al
 boinus primus longobardozum rex ibidem Rosmunde vxoris insidijs occisus fuit. Vbi Rudolphus im
 perator borenganiū impatorem sup̄auit et occidit. Nobilissimā scaligeozū familiā et ipsa veronensī tyranni
 dem occupauit. et p. 70. annos cū maximo splendore verone domitata est. Tandē ea vrbs in venetozum
 manus deuenit: sed tam solidiora verone sicut et ceteris vrbs^{us} oznamēta viros omnis etatis pstantes artin
 gunt. Veronoz sicut religionē xpianam et suam ipsius decē sanctitatē prim^{us} erit qui verone pacisq; mīta sac
 p̄st et extantia sacras vritūq; testamēt litteras declarantia. Emilij marcū veronensem poētā. Euseb^{us} in alia
 obijit asserit: paulo post. Catullus poēta. subinde viterq; Plinius. genuit et Quartinū oratorem oznamiss
 simū et alios.

Verona

Quinta etas mundi

Regni Persarum principium

Cyrus primus rex Persarum potentissimus hoc anno: qui est trigessimus captiuitatis iudeice annus. Et quinquagesima quinta olympias: percis regnum et imperium instituit. regnauit annis. 30. hic Astyages medorum regis ex Mandana filia nepos fuit. Qui ut herodotus et istinus tradunt Astyagem deuicit. Et regnum eius in persas transiit. dominusq; multis ciuitatibus rebellantibus aduersus Balisafar caldeorum et babiloniorum regem bellum intulit atq; cum deuicit: quo deuicto eius regnum babiloniam superbissimam urbem statim subiecit. Postmodum aduersus cresum lydorum regem: qui babilonijs auxilium tulerat profectus est. Quem siue illo negotio fudit et cepit: ablatiq; ei omnib; sui regni rebus vitam miseram ducere coegit. Cuius Cyrus asiam totum pene orientem in suam redegit potestatem: Scythias etiam bello adortus est: quibus cum Tamaris regina preerat: ac primo quidam prelio cum Cyrus regine filium omnemq; eius obruncasset exeratim: baud multo post et ipse ab regina compulso in montib; insidijs cum omni exeratu delentus est. Nam Tamaris cum audisset suorum cedem et filij vnicam mortem: non semineo more se dedit in lacrimas: sed cum residuo exeratu in montibus simulata dissidia propter acceptum vulnus cum insidijs refugit. At Cyrus ad montium cacumina angustias produxit: ibidemq; cum cum ducentis milibus obruncari fecit: Ita ut ne vnus quides tante cladi superuenit. Quibus gestis Tamaris statim inter cadauer a corpore Cyri exquiri madauit. Cui comperto auferri caput et in vire sanguine suum quem semper stitit: eius tamen truncum in pasargadas urbem celatum in botris sepelivit. In quo tumulo tale epigramma serui fuisse inscriptum. O homo ego Cyrus sam alie rex. qui percis ingiui ostiuit.

Persia aut asie maioris regio est: que a persio Acrisij argiuoruz regis nepote nomen accepit. In qua persepolim ipsius regionis caput condidit. Qua postea greci regijs concernatis astauerit hec ita q; regio Laramanis bacranis ac medis contermina est: Et in multos diuiditur sinus. Quia. D. Lucius libro quarto de gestis Alexandri magni optime describit. Ipsa quippe montuosa pmaxime est. Et ppter eum ac venos fructuum inopis esse pbidebit: in ipsa tamen celeberrime urbes esse reperiuntur. pserim ipsa Persipolis et Pasargadas ac plurime alie que sunt in Babijis superiouribus partibus eiusdem regionis. Inter persiam autem et Susiam que ab Arphaxar medorum rege magnis structuris edificata fuerat. Quedam montana prerupta interiacebant: qua postea Cambises regis filius suo adiecit imperio: et autem imperium et si aliquando pmaximū fuerit: postea tamen a Daccontibus partib; diminutum et dilaceratum fuit. Persie autem a Thembroth gygante primum edocti pio deo Polen et ignes coluerunt: et Lune minerueq; sacrificauerunt. sed nunc relictis ydolis illi Babumiteam lege sequunt. Persica aut poema vt Plinius libro. x. ab hac aucta ferunt. Illustrat adhuc persipolis regio seu ciuitas beatissimi Theogij martyris triumpho.

Anaximander

Anaximenes

Anaximander philosophus et medicus celeberrimus primo milesit: Laetius auditor ac in eius scola successor: his temporibus (vt Eusebio placet) floruit. Qui cum primus celestia docuisset: enas primus horoscopia fabricauit ac maris et terre circuitum primus descripsit. nemon et materiales vram construxit. Et ppter ea Plinius libro secundo cum peritissimum astrologus dixit. Obijt deniq; sexagesimo quarto vite sue anno. Fuit et alius Anaximander milesitensis historicus non ignobilis de quo Lactius scribit.

Anaximenes philosophum pariter et physicum Anaximander bic habuit discipulum: et quidem clarissimum. Qui principium aerem dunt et in infinitum moueri scytera non supra terram sed circa ipsam. Obijt vero (vt Lactius ait) ea die qua et Sardis capta fuit.

Edras

Reemias

Bardocheus

Edras vir sanctus atq; doctissimus velut al-
ter Moyses in populo venerat⁹ habu⁹ est. Hic
primū de babilone cū ceteris venit: sed iterū
paterna solitudine mor⁹ rediit vt p̄ter lucraaceret:
et secum adduxer. tpe autē isto legem ceterosq; liberos
sanctos repauit. quos combusserant calder: felix ista
mentū orbi relinquens. nouos et faciliores apices in-
uenit: que in spiritusfco feliciter peracta. venit iterum
hierusalē cū multitudine magna regalib⁹ puilegus: vt
doceret pplm. Obijt in senectute veneranda a sepulchro
ibidem.

Sic Darius fuit cōfobran⁹ Astyagis q̄ dedit ei re-
gnum. Ambo autē vici sunt a Lyro qui fuit rex p̄-
mus persarū: et trāstulit monarchiam ad persas. Ba-
bilone vici. Balthasar interfecit. Danclem in agni si-
cauit. Israhel remisit in iudeas vt templū reedificaret.
victus tamen benigne Lyr⁹ p̄iudit. Astyagi regnum
bircaniorum et dario medorum concessit.

Reemias fuit p̄ncerna Artaxerxis regis persa-
rum in missus ab eo vt instauraret murū hierusalē
edificauit eā in angustia t̄pis. Hic fuit vir benignissi-
mus ac deuotionē pepu⁹: qui cum opus dñi c̄plexerit
miraculose igne sc̄m re p̄ierunt et murū dedicauerunt.
Rediēs ad regē iterū reuersus est hierusalē et moru⁹
est. ibi iqs sepulc⁹ iuxta murū quē edificauit.

Cambises fil⁹ Lyr⁹ sc̄us persarū rex sexagesi-
mo captiuitatis anno regnum accipiens regna-
uit annis. 8. qui ab Esdra artaxerxes: vel asuer⁹ no-
minatur in libro iudith: Nabuchodonosor a patre po-
catur. Hic interdixit ne hierl⁹ et templū reedificaret.
Is enī imperius suscipiens militari gloria atq; iusticia
cū quadā crudelitate mixta in suos descensiens pacem
superauit. Ethiopes subegit: et multas puincias suo
adiecit imperio: pleragūq; bella p̄ holofermē gessit po-
tea in egiptum accedēs cū⁹ cūctos vastauit fines. et
ibidem Babilonē condidit aīā. De Cambise valen⁹
in sexto refert: q̄ iudias male iudicantis pellem de-
trahi fecisset selle iudiciarie vbi filiu suum iudicem cō-
stituerat apponi precepit.

Sic Bardocheus vir sanct⁹ clarus habet in to-
to regno persarum: tempore sue exaltationis fuit
295. annorum sc̄m computationem saniorum.

Saberdas tercius persarum rex octauo et sexagesimo iudaice captiuitatis anno: Cambise in syria mor-
tuo sine liberis: regnum regnauit mensibus septem: patresces quē Cambises rebus suis p̄ccerat fr̄ al-
trem suum nomine et facie similitum regem declarauit. et p̄torem occiderat. p̄ter quā fraudes dari⁹ busta
spis filius confestim coniuratione facta: a lierum Smerdim et eius fratrem Patresces trucidauit. Erise p̄
mduum persarum rex constitutus est.

Judith holoferna

Holofernes princeps militie Nabuch. Cambisis multas ter-
ras domino suo subingauit. et tandem venit ad babiloniam:
et ibi Judith muliere interfecit in cubiculo p̄pionis sui
et omnis eius exercitus fugauit. **C** fuit autem Judith vidua muli-
er p̄tāssimi animi et incredibilis aspectus et postq; holofermē p̄i-
cipem obtinuerat. tanto in precio habita est apud iudeos vt cūctis
diebus vite sue omnibus iudeis p̄ferretur: et triūphali laude p̄e-
nitus p̄conijs celebraretur. Et cum centum et quinq; annos con-
plexisset mortens apud vitum in betulo cum ingenu luctu et pompa
sepelitur.

Babilonia noua cōdit a Cambise i egipto.

Monarchia Re-
cum persarum

Darius

Lyrus

Cambises

Smerdis

Quinta eras mundi

Linea Consulium Romanorum

Brutus Tarquinius collatinus

Brutus Tarquinius collatinus

Valerius publicola Postumus

Tarquinius dictator

Decem tribuni

Marcus Lucius manlius

Valerius

Anno. cc. xxiij. ab vrbe condita exactis regibus romani loco eorum consules instituerunt qui annua exercerent imperia. ne tractu tempo-
ris engenerentur in superbiam. Quorum preceptum hic annotant ex
quibus primi duo habuerunt bellum cum postrema rege etruscorum. Bru-
tus vero duos filios habuit qui reuocare volebant regem quos virgatus
cos fecerat perauisit. Collatino sublata est dignitas. quia ne nomen Tarqui-
ni in vrbe esset.

Sibylla Cumana que fuit tempore Tarquini
Spuria vestita aurea veste. librum aperit et
alium in manu gestans et librum in sinistra ha-
bens super genu capite discoopto dicit sic. Ma-
gnus ab integro seculorum nascitur ordo iam reddit
et virgo redeunt fatimur regna. Jam noua pge-
nies celo dimittitur alto. Tu modo nascetur puer
quo serua patrum. Desinet ac toto surgat gens au-
rea mudo. Casta sane lucina tu? ia regis appollo.

En duo vicerunt sabinos et de eis triump-
tum est. Et Valerius fataliter mortuus paup-
er. Anno vrbs condita. x. romani bello sa-
binorum cōternati erant dictatore. cuius
auctoritas et potentia consules preceit. et est no-
men officii dignioris.

Ex. T. Manlius. Lehi manlii filius. bellum
latini gallis inchoauit. pennisq. gallo qui cum
ad singulare certamen provocauit. torquent ante
an de collo eius tulerit suocq. imposuit. En dictus
est torquatus et torquani cognomine suis posteris
obtinuit.

Alti Scruous gens naturae feror morib?
incondita. ob hoc ipsa corporum mole ac ar-
mis ingenibus adeo omni genere terribilis fu-
it: vt plane nata ad hominum interitum vrbum sua
geni videretur. deinde totam vrbe igne ferro ma-
nibus crecauit: ex mēibus barbari: et Manlii
nocte subeunt es el angore anseris exarat? a sum
ma rupe vestalis.

Popilia virgo vestalis ob crimen stupri vi-
na defossa est.

Tempore illorum duorum fuit bellum ve-
gentinum in quo tor occiderunt de victori-
bus romani quot de vicinis.

Dictature dignitatis institutio

Anno post exactos reges anno (vt Eusebius habet) Rome noua
dignitas scilicet dictatura creata est. et equitum magister. qui dy-
tatorum in omib? obsequere et largi alio lerau dictatore primu et
Ep. cassii magistrum equum scribit. Instituit? est itaq. dictator vt auctori-
te et potētia contra hostes cōsules precederet. Et maxime qz postrema dū
fuit rex ea ciuitas tūcta erat armis Tarquiniū supbiū reducere conat? et
ser. qd ne fieret dictator obstitit. Alteri pace cōfecta in amicitiam populi Ro-
mani postrema sumis recepit? bonorib?. Quina? amicitia? prestauit? sum?
postea dictator cū agriculture opēra daret: a senatu rogat? : puluere ac fi-
dos absterio: dictature dignitatē mui? suscepit. Is ne dū romanos obfel-
sos sed hostiū quoq. exercitū superatū cū innumerabili praeda romani per-
duxit. Sic expeditio de finitā rediit ad boues: victorūq. qz securū tenens.

Ab isto valerio consule ciues cruces seruicq. fugamui mualerunt ca-
pitollis et incendit. Et tūc atrox fuit bellu: qz ipse consul fuit occi-
sus: publicola quoq. roman? patric? cui public? valen? pntū nomē ante
fuerat. Et ipse p hoc tep? expellit Tarquiniū vna cū bruto in locū collatini
consul est fūctus de quo sup. Is cōmissa pugna in quo bruto occidit ipse
de Tarquin exercitū quindecim milia et trecentos viros interfecit qua victo-
ria prim? ex cōsulib? in curru inuect? triūphauit: queres pulcherrimū spe-
ctaculū plebs sine vlla inuidia pēuit. fuit autē magnē iniusticie et equitatis vir.

Sibylla cumana

Manlii torquatus

Popilia virgo vestalis

Marcus Tullius

cu vulto collapsum in immensam se aperuit altitudinem. quā voragine nullo videbat posse oppleri materia. Tum Marcus curius eques romanus bello egregius eo audito. templa deorum que foro illi iunuebant introiens. Equo maxime ornato infidēs zelo patrie armatus se in hyatu misit. q̄ mortuo statim hyat obruit est.

Elopus

Aracus Astrologus et poeta clarissimus cum eudoxo vi ait Augustinus vniuersum se numerum stellarum compendisse et scriptis lactauit. quos (inquit aug⁹) illa continent auctoritas que dicit ab abrahā. Aspicite stellas et numerate eas si potes. genesi. xvi. Quomodo enim ditissime rari possunt cum non omnes possunt videre. Cū astrologia nō igitur esset. De astrologia librum scriptis elegantissimum dicitur Licerone li. primo de oratore. Cōstat inter doctos homines legum astrologie ornatisimam atq; optimis versibus. Aracum de celo stellas dixisse et conscripsisse.

Aracus

Os inferni in medio vrbis vasto hyatu horribiliter apparuit vi ui hominis sepulchrū interpretantib⁹ auspicab⁹ expectabat. Rome enim (vt Lur⁹ ait) siue interempti seu alia aliqua vi fori semine specu vulto collapsum in immensam se aperuit altitudinem. quā voragine nullo videbat posse oppleri materia. Tum Marcus curius eques romanus bello egregius eo audito. templa deorum que foro illi iunuebant introiens. Equo maxime ornato infidēs zelo patrie armatus se in hyatu misit. q̄ mortuo statim hyat obruit est.

Elopus adelpbus poeta fabulator clarissimus. claruit tpe Lyr regis psalturn. Fuit autē grecus de ciuitate Attica: vir ingeniosiss⁹ prudens. qui cō finxit fabulas elegantes quas romul⁹ postmodū se greco trāstulit in latinū. et filio suo Libertino dixit. In quibus docet quid obseruare debet homines. Et vt vitam hominū ostendat et mores: induit aues. arbores. bestiasq; loquentes. p⁹ pbanda vita cuiuslibet fabula. quas qui diligēter inspiceret inueniret loca. loca apposita que et risu miscens et ingenium acuant. Hic pmo anno Lyr regis psalturn fertur fuisse p⁹ceptus. Nouissime eas fabulas omnes vna ci ipius Elopi vita Rhumi⁹ quidam crudel⁹ vir: ad Antonū tūm sancti Cnlogeni cardinalis latinas accuratissime fecit.

Decem virorum rome electio

Duodecimo Artaxerxis regni āno. ccc. et altero ab vrbe cōdita. L. mēnuio et. p. scripsi capitolino cōsulibus. Romanis placuit qd cōsulare impium cessaret: et eius loco decem viri deligerent: p quos sine puocatione omnis regeret ciuitas. leta eius ingratius tpa (vt Lur⁹ ait) numerum luxuriae incapies. ciuitas eius res lapsa est. Quia post annū exacti sunt ob facinorā Epipij claudij.

Leges duodecim tabularū

Romani cum hucusq; legem non haberent magnaq; inter tribunos et cōsules de legislatore orta est discēptatio. teraodecimo regni Artaxerxis anno legatos athenas miserunt. Qui non solum ab athenensibus Solonis leges obtinerent. verū etiam ex alijs grecis ciuitatibus mores instituerent romani. perferrent. Be sic ab eisdem legibus traditis scriberet decem tabularum. Romani postea duas ad didicerunt. vnde et postmodum illa decem tabularum famosissima emanauit lex vt habet. ff. de ori. i. l. ij. et dis. vij. c. ij. Ordinatq; erat in. xij. tabulis tota iusticia.

Tribuni et ediles Rome creati

Quarta seditionem bonorum cupido excauit. vt plebei quoq; magistratus crearent. fabius ambustus duarum pater. Alteram sup⁹ patricij sanguinis dederat. alteram plebeio. Tribuni igitur plebis sextaodecimo regni Artaxerxis anno rome creati sunt. Quod quidem tribunatus officium et si magistratus dignitatem non haberet. maxime tamen momenti in republica fuit.

Aeturia romana

Veturia Coriolani patricij romani mater p hoc tempus tam ferre laudabiliter opere annos suos in vrbis aeternam traxit ppetuam: quia filium suū qui insensibilem vrbem obsidebat: quem legatorum maiestas et pontificum reuerentia nequaquerant ipsa ab ira retraxerat durissima: et eius ppositum venit in bonū. Nam relinquens obsidionem ciuitatē liberam dimisit. Ob cui⁹ multas beneficia: ne ciuitas ingratitude argueret ex Senatusconsulto ad ppetuam rei memoriam eo in loco quo hec veturia filij iram moluit templū et ara fortune constructa sunt in sup eum null⁹ vici in id tps vel modic⁹ a vrbis mulierib⁹ pstatet bonos sanctū est vt mulieribus homines semp assurgerent et in via eis cederet qd nunciusq; apud nobiles seruauit. Et qd eis liceret vii auro et purpurea veste aureisq; fibulis et ar. nullis nec tamento cum suis precibus steterit romana libertas.

**Monarchia Re-
cum persarū
Dari' bustaplis**

Darius

Xerxes

Artabanus

Artaxerxes

Democritus

Heraclitus

Darius bustaplis filius quartus persarum rex anno septuagesimo cap-
tuitatis persis regnare cepit. Is cum alijs sex nobilibus emendat
patriam magum ei fratrem trucidauit. Conueniunt ut regio per-
sarum. Cuius equi sequenti die in ortu solis hynditi ante regiam prius emi-
teret ille persarum rex habet. Darius Debaris stabularij sui solertia efficit: ut
ante omnes hynditi equi ei primo daret: quo facto: euersio regis accit. Re-
gno suscepto Atosam cambysis filiam duxit uxorem. Ex qua pter perem enā
altos genuit filios. De aut potestatem sorobabel ut iudeos in bterusalem redu-
cere posset et yasa reddi iussit: et p edificatione templi viginti argenti talenta p
singulos annos iudeis darent. Ideo templum edificauit. Cleri anteqe vita
discederet egiptus ab eo defecit.

Xerxes darij ex Atosa filius quintus persarū rex: Centesimoquamo
daice captiuitatis anno: psis regnare cepit. Et regnauit annis. 20. Is
voluntatis pme colendi deum israel: beres apparuit. Iudeis liberali-
ter viens. Eldre sacerdoti amicitiam ei eruditat: et senicie paterne successor. Re-
cepta egipto que a patre defecerat ei vniuerse alie potuit: innumerabili exerci-
tu grece bellu intulit. Athenas incendit: et infinitas strages dedit. Tandē lo-
mide Spartanor: ductis solertia duob' acceptis vulncrib' fugies: qui per ma-
re nauib' strauerat: in piscatoria scapha vix trepid' aufugit. Et no multo post
ab Artabano ei' prefecto spe regni potundi interfectus est.

Artabanus sextus persarum rex psis regnare incipiens: regnauit men-
sibus septem. Qui p anno computantur: hic certe rege trucidato: cum
essent ei duo filij nomic Darius et Artaxerxes: Juniore in maioris ne-
cem sollicitauit: Affirmans illū prium obtruncasse patre. Magabythus aut b-
nus secleris confa'. Artaxerxe filio rem posita: pdidit omne. Is conuocans om-
nes armatos: numerū militū recensurus: vbi Artaban' iuter eos astitisset: Art-
taxerxes se breuioze simulat habere longam q' receret: tu bens secus comitate.
Quo nudato cunctisq' cū septes filijs ei' transfodi iussit: atq' ita Artaxerxes e-
grez' tuens cede patris: necemq' fratris et seipm ab insidijs vindicauit.

Artaxerxes septimus psarum rex regnauit annis. 40. Hoc omniū domi-
nium pulcherrim' fuit: sed tanta ei erat brachiorū longitudo vt genua
contingeret: et ppter ea longimanus dice' est. Qui tributa persis pnuus
instituit. eo q' maxima impensas auri atq' argenti in edificijs constitisset: vbi
tributa et que exigebat recontere posset ad bene rei administrare monumentū
Et cum pacis auctor: et conseruator: haberet: Idcirco ab omnib' amari poeme
runt. Eldras quoq' sacros et dei ppheta clarissimus elegantissim memorie eius
imperium insignie reddidit. Theemias quoq' etus et Darij principina fuit.

Democritus abertices philosophus p hoc tps floruit: is primo quos-
dam magos calceos audies: ad bu puer theo logiam ac Astrologiam
optime didiciat: deinde ut Geometriam pperer in persidemz ad mare
prexit: postq' etiam ad cognoscendas res diuinas in Aleciam arbenacq' se tra-
stulit: vbi a nullo cognitus ipse Socrate cognouit. Tandē doctissimus in pari-
am rueris: patrios agros et innumerabiles opes republice sue cōcessit. Sa-
tius dicens cum paupate studiorum libertate letari: q' opum seruis cura ve-
xari. Nam in hortulo suo iuxta vrbs muros ad contemplandas rerum natu-
ras se contraxit: vbi et nature secreta subale' rimari posset: sicut Cicero in quin-
to tulsul. questionū refert) Deulos sub ipsi effudit: ut vegetiores cogitationes
haberet. Qui ne videret bene esse ciuib' malis: vixit annos. c. et. 9. Et eius
sententias hanc optimā habemus. Conuenientius est vt paritatem in tuo feri-
ues q' luyum in alieno: paritas em necessitatis remedium est.

Heracitus philosophus asianus cognomento Scotinus hoc tēpe in pte-
cio fuit. Cui' lib n adco obscuri fuere vt a philosophis vix intelligeretur.
De et. ppter eorum obscuritatem heracitus dictus fuit tenebrosus. Qui cus
in vltimo vite a discipulis queref: vt notabile quid in nectum pferret. Nihil rei
spondit: sed digitum volens significat omnia inferiora in cōtinuo motu esse. Hic
vt Diacrobis refert) dixit animam esse sanctillam stellaris essentie.

Themistodes

Aristides

Anaxagoras

Empedocles

Sappho poetissa

Zeus heracleotes et Parrasius
pictores

Themistodes atheniensis pbus: et naualis belli clarissimus ac sapientissimus dur his tribus: tam societas qua rei militaris gloria inclit et clar? habuit? est. Cui consilio parva est victoria in maritimo prelio: supato xer se ab atheniensibus? Et adhuc puerus? esset: natura prudens: et nimis semper cogita bat. Et a discipulis percipiens amicum laxare licet: non ludis aut merie sed conponendis orationibus se se dedit. Gloriosus cupiditate mensis cupiens sibi verbis principatum vendicare. Cum cum quidam consuleret de filia: an cum daret pau perit sed ornato: aut locupletis probato uxorem. Malo inquit virum pecunia: quod pecuniam viro indigentem.

Aristidem pbum atheniensem virum utique discretissimum per becca florui tisse Licerio in tertio de officiis tradit. Erat autem tam omnis virtutis tum iusticie in his que ad eodem referuntur vitulitatem: ex quibus iusta nomen assensum est: hunc plato tantum imbutit ut per ceteris clarissimus qui athenis clauerunt eum solum laude dignum censuerit. ferunt hunc ita inuopem mortuum fuisse: ut suo super tu effert ad tumulum nequiverit.

Anaxagoras pbus etiam hac etate in Clazomeno asie oppido inditus fuit. Qui cum diues admodum esset istud deest desiderium ductus: patrimonium omne suum concessit: et in longinquas partes secessit. Post multa vero tempea reuersus cum suas possessiones desertas vidisset ait. Non essem ego salu? nisi isse peris ssem. Cuius dicitur. Nonne tibi patre curavilla est? respondit. mihi patre cura est: et summa quidem atque ita dicens: digitum celum versus extendit. Interrogat? ad quid factus fuisset. Ad contemplan dum inquit solem et lunam et celum. Huc audita morte filij illi qui nunciaverat ait: nihil noui nicias. Ego enim ex me natus scidam esse mortalem. Quinq; annis. 72. vixit ab atheniensibus in carcere positus: potro venen to interijt quia solem lapidem ignitum dicebat: que illi pro teo colebant.

Empedocles pbus atheniensis his scriptis laudat: qui adeo canendi pe ricia edoctus erat. Quod cum hospite eius iuuenis quidam finibund? inuaderet eo quod patrem eius accusatione damnaasset: ita dulciter canendi modum insinasset dicitur: ut iuuenis iracundia temperaret. Qui? autem deest fuit senectia. Erat itaque quid in tota rerum varietate seque assuevit mobilis contemnit? future felicitat? appetitus: et mentis illustratio. Quorum primo nihil bonestus: secundo nihil efficacius. Tercio nihil de amborum adeptione compendiosa efficacius. Descriptusque deus deus est spera eius centrum est orbis: et circasferentia nuscq;. Arbitratus deniq; animas immortales se incedijs dedit.

Sappho lesbia ex Abditena urbe oriunda altera poetrix. hac etiam tempore etate indita fuit: bonestis et claris parentibus orta. Adco generose fuit metus ut etate florens et formata non contenta solum litteras iungere plurimas sed amplio in sermone animi ingenijque suavia viuacitate consensio studio vigili per abrupta par nassi veritatis celso se felici ausu musis non renouentibus immiscuit: quid multa co studio deuenit ut vsq; in hodiernum clarissimum suum carnem testimonio veterum lucens sit. modulos lyricos erpionere non dubitauit. Et apterica illi creata fuit statuta cneat suo dicata nomini. Et ipsa inter poetas celebres numerata. Et tamem opera maiora in negligentia amissa sunt.

Zeus heracleotes maximus pictor et ipse etate hac (ut Eusebius habet) inditus fuit. Qui plinio teste lib. 35. naturalis historie: peniculu ad magnam gloriam perduxit. Opesq; tantas acquisiuit ut institueret donare opera sua: eo quod nullo precio satis digno pmuiri posse diceret. Qui autem ut idem Plinius ait. puerum vias ferente ad quas aduolauit et aues: processit iratus opert: et dixit. vias melius pinto quam pueri tiam et si hunc consumissas aues ipse transuissent. Idem etiam scdm Quintilianum ymbarum muentor perhibetur. Parrasius quoque: hac etate summus pictor cum predicto Zeuide in certamen descendit. Et cum zeusis detulisset vias tanto decore pictas ut aues aduolarent. ipse linteum aubus picum detulisse traditur. Ita veritatem representantis ut zeusis altum iudicium efflagitaret. Sed tandem re mota linteum et offensa pictura atque errore intellecto palmam ingenio pudore concesserit parrasio: quoniam ipse aues fecisset.

Tolosa provincie Gallie transalpine vrbs. a quodam Toloso troyano facta sunt eius fundamenta. Quam cum romani cepissent illuc colomas deduxere. Et amphitheatro capitolio alijsq; edificijs eam quibus aliqua obduc extant ornatam reddiderunt. Hec Narbonensis ciuitas ab Enee locus condita finitima est: et in aquitania haud longe a Bonariibus populis in qua paulus discipulus Sancti Pauli miraculis quiescit in pace. Metropolis ciuitas est. et iohannes. xxiij. pontifex Archiepiscopus primum coeclit. Regis et eius castellis in ciuitate se cident. Et eide Archiepiscopo patui subiecit: vt haberet Tolosan Archiepiscopus: quibus cum dignitate preceset francorum regi subdita: qui in ea bonarii literatus gymnasium etiam conseruit. In ea corpus sancti Saturnini: et aliquorum apostolorum relique summo veneratur honore. Is eiusdem vrbs primus episcopus a paganis tentus atq; summa capitolij arce pones gra dus precipitatus capite colliso crassosq; cerebro et omni corpore dilaniato digna ibi xpo exaltant anima.

Tro quoq; gallic provincie metropolis ciuitas a bruto britannorum rege condita est. Quia a nro no eius nepote ibidem a Bualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto Turonē nominant ea usi quidem celebres nunc ciuitas est: licet enim sinuio ablinitur. Qui Bituriges ab hedus diuidit: et ab oceano sursum nauigantem habet. A qua non parum comoditate ciuitas ipsa percipit: hic quippe cum Archiepiscopalis sedes celsa: undecim suffraganeos continet. Cur pro maiori parte in Cēlica finiet: et maiori parte in Britannie ceterioris ducatu nomen retinens. In francorum regno sita est. Ipsa cum multarum rerum opulentissima sit habitata: etiam non ignobiles continet edes. Habuit beca ciuitas plurimos celebres viros omni virtute et sanctitate insignitos. Inter quos diuus Martinus eiusdem episcopus sanctissimus fuit. qui tante sanctitatis erant pontifex vt trinum mortuorum meruerit esse susceptor. Regis alium nomen perpetuum habuit episcopum admirande sanctitatis virum.

Tolosa

Mediolanum

Mediolanū ciuitas potētissima apud insubres totū Cisalpinae gallicae metropol' et vrbū ceterarū. **De** Origine habuit quā Lin' parauit et Trog' poinpey' narrat a gallis qui duce Breno in yta-
liam ascēderāt populūque loca molestes in quib' est edificata Insubres appellabāt impante affue-
ro perfratū rege a gallis senonesib' nō cōdita vt multa asstruere sed aucta et instaurata fuit. Cūti Josue be-
bocor iudicis tpe aliq' pmo conditū fuisse dicat. Et t'pibus troyanorū clarissimū fuisse. Cū Sicambri germa-
nie ppli a sicambria pami forore dicit tpe Sampsonis occupat germanie puncijs Mediolanū vultus bo-
stili anio aqes dirigētes Insubi insubriū regē omnū habuerūt. Cū quo pace cōfecta sedera pēssire vt vn' po-
pul' et vniū esset regnū: fuit tamen vsq' ad Brenū duce haud ciuitas mag'. Et' aduentū mirūmodus
aucta et instaurata. Cū antea Subria et Mesopia tē dicta fuerit. Mediolanū qd' mltorū amiti cūdata ap-
pellata ē. Scribit Lin' exercitū romanū tūc pmiū vltā padus fuisse ductū: et gallos insubres aliquot plijs
supatos in deditū tūc pmiū venisse qd' quidē ad annos rome vrbis cōdite. cccx. fuisse videt. Cū dius
marcell' tūc de boios et insubres gallos subegit triumphauit. Post quē triumphū vrbis Mediolanē p an-
nos ferme quingētos pacatissimā altera roma cognominata: adeo flores fuit. vt illi pncipes romani (quo ad
pocūp anōes licitū inhabitauerūt. Nerua trayan' Adrian' maximian' philipp' tē. Emponū certe totū
longobardie fuit: et agrū vniuersū in oi bonitate seracissimū habet. Eam hercule maximian' meritis or-
nauit: mirū scōm adiecit vrbē ampliā. Et ex suo noīe herculei appellant: in bonoq' herculis pbamin
struxit: qd' nūc diuo lauretio ciuitas dedicatū. Post tū d' mltā scietate pncipis habuit molestias beato Am-
brofio adhibe supstare Amianis instātib'. Paulo post amila ytalā ingressus Mediolanū diruit. Instauit
raraq' parū quicūq' a longobardis ea vrbis maris molestias agitata est. Illis a Karolo magno domus p an-
nos sexaginta t'recetos floruit: quousq' Fridric' barbarissio imp'ator eā solo equit. Deinde Mediolanēses
a parmētib' et placētis adiūt: tanto patriā recedificauerūt anfor ardore: vt mltā t'recētū. dñor. potētor
frequentiorq' solito facta videret. Inde mirabile habuit meremētus Mediolanū cū pbisico nali sūi suo ab
incedijs caumari et frigorū rigorib' equit abesse. Alexāder qnē noīe sumū pontifex scribit et p'terea lo-
cum totū orbis temp'arissimū aere mag' serenissimū et aquarū in puteis et fontib' salubritate obnuere. Quā
tamē lac' pulcherrimū tēce et sepiet' seragita quorū flumina terre supstac' irrigant in illi' agro repant. Vxor
ro ciuitas hec quātiū temp'orū magnitudie regaliū domorū amplitudie clarissimorū edū nobilitate: et vior
pbitate: necnō et oim artū bonitate florent p'fag' etate floreat: tū potētissimorū dñorū ducali maiestati ob-
sequentiū: tū vniūq' ser' cōtuberniū religiosorū subabitantiū. Ac cetera bnt' vrbis capicris ordinis vi-
rorū ac doctorū necnō et armorū et pannorū et olisariū vestimētorū sabitica et mercatura decedant. Dicit p'senti
ptus pontifex Barnaba pauli cōdiscipulū pmiū fuisse mediolanē ecclē epm. Cui paulo post succēdit Bea-
tus Ambrosi' doctor ecclē celeberrim'. A q' scatis Ansel' augustin' doctor et tpe excellentissim' in ipso Med-
iolano ad fidem xpi conuersus est: duces postremo castrū supbissimū in ea et hospitale celeberrimū cum
templo beate Marie yrgūti dicatū edificauerūt. Ac alijs q' plurimis exornarūt.

Arces

Sogdianus

Darius notus

Assuerus

Darius

Ariannus vel argus

Darius

Darius

Arces ei⁹ nomis scōus: Octau⁹ p⁹arum rex reg⁹
ut duob⁹ tū mensib⁹: p⁹ quē Sogdian⁹ nonu⁹
regnauit mēib⁹: .7. de quib⁹ ob ip⁹s breuitatē nil in e
p⁹ morte dignū habem⁹.

Lele iesus fili⁹ syrach natiōe hebre⁹: lib⁹ū q⁹ ecclia
stic⁹ dicit edidit. quē hebrei panaretos vocat a pan
q⁹ est torti. et rethōn q⁹ est vit⁹: quasi tot⁹ virtuosus
in quo de oī virtutē tam theologicā q⁹ politicā pul
cherrime tractat. Quē itē ecclēsiastici noiauit: Eo
q⁹ de morib⁹ tot⁹ ecclēsiasticē discipline religiosēq⁹ co
uersatiōis magnā curā habere visus fuerit.

Herodot⁹ grec⁹ bystori⁹ oīū grecis p⁹ferend⁹
ea rēpētare bystori⁹ lib⁹ros edidit. q⁹s cū athe
tis in cōsilio legisset p⁹rimū honorat⁹ est qui vt Qui
nilian⁹ ait. Dulcis t⁹ cādū⁹. Plin⁹ b. 12. nālis bysto
rie dicit q⁹ scripsisse bystoriā.

Darius cognomēto not⁹ decim⁹ p⁹arū rex: regna
uit ānis. 29. Idie mūto impio p⁹ra Subeniēles graui⁹
suma mouit bella. Itēo p⁹uerū in fugā nec remeops p⁹
sis occurrere sunt ausi: Et⁹ regni anno decimo egipt⁹

Sophocles arbeniēsis poet⁹ ab eo discessit.
ta tragic⁹. Quē actro ob ingēniū magnitudinē
diuinū poetā appellauit. It⁹s vltimis vitē sue diebus
magediā in certamine ad iudiciū peritorū miserat: t⁹ in
tellexerat q⁹ victor esset. p⁹ gaudio exspirauit.

Artaxerxes ei⁹ nois scōus cognomēto. Decim⁹
que hebrei Assuerū noiauit vnde cam⁹ p⁹arū rex
regnauit ānis. 40. Bāri fili⁹ potētissim⁹ sup⁹ oīis q⁹
an cum fuerit. Lur⁹ regnū ab india vsq⁹ Ethioptiā su
per. c. xxvij. p⁹uincias fuit. Tercio regni sui āno grāte
cōtinuū p⁹parauit t⁹ subiectos magnifice paut in tab
naculo mirabili. Regiā vāstū cū venire reuāssēt eas
abiecit. Et honorē bester p⁹bit⁹ t⁹ in locis ei⁹ p⁹ regi.

Artaxerxes tēra⁹ qui t⁹ ocb⁹ Assue na bāuit.
It⁹ ex bester fili⁹ duodecim⁹ p⁹arū rex regnauit
ānis. 26. vir certe scius ars imanis vt suis facinorū
bus etēna sibi ap⁹ p⁹las cōparet memorā. Idie Nec
tanabo egipti regē i ethioptiā pulso ad suū reuocauit
regniū. Idie suoz cōiuratio egerit⁹: cognator⁹ cetē: p⁹
cipūq⁹ strage: totā impleuit regias: nullo sanguis aut
scius etān sue habito respectu. verū tamē diuinā non
euasit vltione. Quia a suis obtinuat⁹ fuit.

Arian⁹ ocbi regis fili⁹. is. p⁹arū rex regnauit an
nis. 4. Genit⁹ aut⁹ filios multos t⁹ quib⁹ herod⁹
manit⁹ tē: eo aut⁹ nil memorie dignū habet⁹. Ja
dus vero sex⁹ iudeoz pontifex hoc ip⁹o āno in tē mor
tū iohānis pontif⁹ p⁹is pontificatū succedēs. sedit an
nis. 30. vir certe bonus. t⁹ pacis amator.

Darmendes p⁹bus arbeniēsis cōsortia hostū fu
gient in rupe caucasi montis confedit. Et logicas
p⁹rimis inuenit. Idie zenonis p⁹ceptor extitit.

Our⁹ Ariann⁹ p⁹dicti regis fili⁹ vltim⁹ p⁹arū rex t⁹
ipse p⁹mo anno regni Alexandr⁹ p⁹arū regnū acci
piens regnauit ānis. 6. Idie cū potētissim⁹ ess⁹: neregie
maiestatis honorē testif⁹ bellū cū Alexandro magno va
riā fortuna gessit. Tandē ab eo vict⁹ t⁹ superat⁹: t⁹ a co
gnatis turpiter occisus. vitā panter cū p⁹lar reg⁹ finit.

Melissus p⁹bus ex Samo insula originē dūces. Parmendis audior: quē
Aristoteles p⁹sepe nomiat: magna virtutis sue documenta edidit.

Brenus Senonēsiū gallozū dux. Adonmēbn angloz regis filius. is. assue
ri p⁹arū regis anno cū exercitū trecentoz milū Gallorū reducto p⁹io solo
yraliam venit. Et expulsus vetricib⁹ tuis: corāq⁹ vrbib⁹ occupatis multarū vt
biū (poluerate ac iustitio testib⁹) fun dāmetā itat. vt mor dicitur.

Iesus filius syrach

Herodotus

Sophocles

Parmenides

Melissus

Brenus

Hippocrates medicus

Zeno philosophus

Socrates philosophus

Isocrates orator grecus

Thucydides historicus

Hippocrates filius Eraclidis vt Galienus primo regis aetatoris licet quidam scribat asclepij filij: et pitagore discipul: oim medicoru princeps: in insula Cboe gentius p hoc tps clarissimus habitus est. hic medicus longo tempore pditam reuocauit in lucem. que quingens annis post ciscilapj morte latuerat. Is voluptates omnes admodum detestabatur: discipulos suos vt diu bicronimus scribit iuramento astrinxit vt silecium seruaret: vt manifestudine in habitu moribusq; ostenderet: fuit (vt ferunt) corpe paruis pulchre forma: grandis capitis. tardiq; motus multe cogitationis. tarte locutionis: et modici cibi. Vir autem annis non agnita quinq; Cur? hec fuit pulcherrima sententia. Qui vult liber esse non cupiat quod habere non potest. Qui vult habere qd cupit: cupiat qd habere potest. Qui vult in hac vita pacifice viuere: similis fiat illi qui ad conuiuium inuitatur. Qui de omni appposito gratias agit: et de defectu rerum no mormurat.

Zeno philosophus actensis ex cypro greca ciuitate seniaibus frequenter accolis. fuitq; napses (sue vt alij dicunt demetri) filius. Apollonius autem Tyrinus dixit eum gracli corpe fuisse: statim pro cetero et atra cute. Ante illu Chrysippus palmitu egyptium vocabat. Cuius habitus nigridaz imbecilla atq; in firma: ob quod teste pseo multas cenas declinauit. Utesebatur libere sicut? recetibus et ad sole passus: auditor fuit cratis. Enlptione etiam et xenocrate decennio audiuit: fuitq; vna cum Lytbeo philosopho stoyce fecit auctor: quoru sententia fuit. Id summu bonum qd honestum est. Nihil deest ad recte viuendi ei in quo viri eius est. Tanto in honore apud athenienses habitus est: vt apud eum dantes vrbis deponeretur. Quinarumq; ipm aurea corona et iuuagie creas: hocq; puz sui emes se cere. Habuit auditores eximios: inter quos antigonus cum ibat athenas q? erat auditor: cui et aliquando epistolam scripsit. hic adolescentulo cuidam incepta multa loquens ait. Ideo duas habemus aures: os autem vnum: vt scilicet multa audiamus: et pauca loquamur. Nonagesimo etatis sue anno cecidit in columis integer ac sine morbo.

Socrates atheniensis philosophus clarissimus et pago alopecce filij sophro nusi in marmozarij: et p banerete obstericus filius. fuitq; vt quidam ferunt Anaxagore priuim auditor: postea Archelai cui in scola successit magis terq; platonis et primus ethice inuentor his temporibus floruit: philosophum esse vt Citero scribit euocant et eclo et in vrbib? collocauit: temoq; introduxit. et coegit vt vita et moribus rebuq; bonis et in alijs q;erere. Quia obire vt scribit Solin? non solum consensu hominum virtutiam apollinis oraculo fuit sapiensissimus indicatus. fuitq; orator pmpius et aceret prius teste fauozimo cum Echino di sapulo oratorie artis campos apuit. Qui ad acquirendam sapientiam vsq; ad senectute vltimas terre regiones plustrant: licet sapiensissimus esset: tamen nihil sci re reputant. Ante sepe illud dicebat vt bicronim? ad paulinu ait. Hoc vnu fao qd nescio. fuit insup socrates mirabilis castitate. iustitia: alijsq; virtutibus in: cuius quidem sigillo (vt dicitur) sic scriptum erat. Amic? hominis est sapientia eius Inimicus vero hominis est stulticia eius: huius quippe multe fure sententia. quarum hec paosissima cecur. Age sic alium vt tuum non obliuiscaris negotium et qualis vis videri talis esto: Ventum aculatus q; derideret quercum: canes et byrcos esse deos: quos athenienses colebant. Tandem veneni poculo defunct? est Post morte eius athenienses penitentia duent: imaginem auream pro eius memoria in templo collocarunt.

Socrates natione grecus orator clarissimus? Sotgie auditor multoz phoz pceptor eximij: vt Macrobij attestat. hic teste quintiliano in duerso dicendi genere mind? fuit et compo? et palestre magis q; pugne accomodat. oes dicendi vne res lecat: inuentione facili et honesti studiosus. Ac in copositione atq; diliges vt cura q? reprobetad. hui? oratores et opa extant ac aliqua tradita sunt: que maxima voluptate legunt. Edidit quoq; libellu exhortatoriu in quo de pons sententia. Talis fias parens: quales erga te natos fieri optas. Serua magis verborum q; rerum deposita. Vixit annis. 94.

Thucydides grecus byzonticus et quide grauissim? hoc etiam tpe teste Eusebio Agnostaf. Et teste quintiliano: est densus et breuis ac semp libet inflans: quem Thucydidem laurcentius vallisica postea et herodotum latine loqui docuit. quozus opera nuc in precio habentur.

Quinta etas mundi

Xenophon pbus

Archita tarentinus

Plato pbus

Aristoteles

Speusippus

Xenophon pbus et dux exercitus Atheniensium insignis Gryllus abent
cuis filius homo verecundus et speciosus vltraque dici possit. moratuz
probus et omnibus gratus. fuit socratis discipulus et platonis emulus
Quia xenophon indito illi operi platonis quod de opimo libro: qui pami ad lucē vel
tantusq; administrande scripserat. lectus ex eo duobus libris: qui pami ad lucē vel
nerant se opposuit. et contra multa scripsit. Quo audito valde permotus fuisse pla
tonem ferunt. Hic primus ex his que a socrate dicebantur nonis excepit et in publi
cum edidit comentaria scribens. Et primus omnium pborū scripsit bysioriam.
Fuit etas dux strenuus. et qui ex vltimis babilonis finibus exercitū rediit aspe
ris et diffiditissimis itineribus p infestissimas gentes ac barbaras incolunt tu pa
miam conduxit. Vixit autem annis. 89.

Archita tarentinus fuit Onela goz (sive vt Aristotenus ait) Astel filē pbi
generis maxime admirationi habitus. Hic platonem pbi cum a dyomifoneca
dus esset per epistolā eripuit. Multaq; composuit ex quibus hanc pcepit sen
tentiam habemus. Nulla pestis capitalior est q; voluptas corporis. Cuius au
de libidines temere et effrenate ad ponendum incitantur. Hinc patre prodito
nes. hinc rerū publicarum euersiones. Nullū deniq; scelus nullum facinus est
ad quod suscipiendū non libido voluptatis impellat.

Plato philosophus nominatissimus p hoc tempus Eusebio referre omni
um pborū clarissimus fuit. Aristotele patre: et matre periconta sive vt aliq
dunt petona. Athenis simili die natus quo apud delon apollo: vt renitit apol
lodorus. Mater a Polene certissimus duxit genē. Similiter aristō illē pater ad
Lodū melanti filii refertur. Habuit fratres plato Adimantem et Glauconem
Et sororem petonam de qua Speusippus pbus ortū duxit. Literas didicit apd
dyonisiū grāmaticū: sed in plectra apud aristōnē exercitatus. Prīmū namq; p
cure studuit: poemata edidit tragedias. Et plato pro egregio corporis habitu
cognominat: cum p: Aristoteles ex aui patris nomine diceretur. Glacius au
diuit Socratem illo mortuo audiuit Lathyli et bermogenē. Annoz. 29. mega
ram ad euclidem se contulit. Hinc Cyrene profeca: theodorū audiuit: Poetia in
egiptū pfecta pphetas sacerdotēq; audiuit vbi comue habuit euriptidem tragi
cum. Regressus arbenas in academiā morabatur. Lerq; in italiam nauigauit
vbi cum mortis periculū euassisset penditus est. Interrogat: aliquādo in quo sa
pientiam quis adipisci posset. Respondit in non expectatio que euenire nō pos
sunt: nec de pteritis recordari. Obijt deniq; plato in conuiuio discumbens anno
etatis sue. 81.

Aristoteles atheniensis pbus. Hic in initio Gorgiam audiuit oratorem:
deinde Socrati sese addiit. Et cum habitaret in pyreo: quotidie quadra
ginta stadiis emensis audiebat socratem. A quo tollerantiam adducēs tranqui
litatisq; illius imitator effecens. Cynicū prior sectas inchoauit: princepsq; in ea
fuit. Platonem insimulabat fasti turgidum. Et cum audisset aliquando platonē
sibi maledicere. Regium est inquit male audire cū benefeceris. Libros multos
diuerarum rerū scripsit. De eo Diogenes contra louimanū scribit. q; cū rheo
ricam gloriose doceret audies socratem discipulus dixit. Abite et magistru vobis
querite: quia ego mihi reperi. Cuius sententia pulchra fuit: in scientia est multa
discere: et qd satis est nescire.

Speusippus atheniensis pbus Eurimedontis filius. platonis ex sorore ne
pos: octo annos scole platonice magister fuit. Trasebat facile: et volup
ti de erat manus. Epicuree enim secte manus cedit. Unde diogenes pbus cum
dure redarguit. Plutarchus scrip sit illum pediculis efferecētib; interisse. fuit co
porē graui teste Timotheo. Reliquit plura comentaria et dyalogos. Cuius li
bros aristoteles tribus talentis emit teste fauonino. Ad hunc simonides scripsit
bysioriam. Prīmū inuenit quo pacto ex gracilionib; lignis fieret vasa capacia.

Dapia Calspine gallie vrbo Ticini nomine vetustior. Quā plim? velle videtur fuisse condita a populo lenis et maris qui fuerit transalpini. Teste vero paulo longobardo bysionico. Assuati per forum regis tempibus a gallis Scironen sibi? et? fundameta iacta sunt. Verus longe ante insubres galli vicatim locū inhabitauere. Hec in margine? Ticini flumis ex verbano lacu quē nunc maiorē dicunt effluentes: qui lapideo ponte pulcherrimo trabitur. Et a Ticino flumie Ticinū appellat vbi insignis scipi? onis te hanimale victoria exiuit. Eam vrbe situ et acris salubritate amenissima reges Ostrogothor? et postea longobardor? libenter meoluerūt. Unde apud ipsam multa fuerūt preclare gesta. Et pterea cū meditalano magnitudine facie. antiquitate. ac dignitate diu contēdit. Verū nūc mediolanū plurimū excellit: Ambe tamē et nūc et olim clare illustres fuisse. Eam ciuitatē adula rex bunor? dirēptam vastauit: et cū paulo post instaurata esset Odoacer Rulor? rex Prese? patriciū Augustulū iug? gentorē in eo obfessum vix captū in terfecit. Ticinūq? vrbo ciuiteliter ab eo dirēpta atq? vastata est: vbi nūc cetes marina fuit amū romanorū quātū iniquā alibi post romani imperij inclinationē cōmissa fuerat. Rudolfo aut? burgundo italici regnū occupauit: p? septimū Stephani pontificis tempa vngari salado diue? italīa ingressi papā obfessam captā? q? ferro igniq? vastarūt. Interea Agapit? pontifex roman? ytalieq? pates? et populi dircngari? et alberti si li? tyranni de exosi. Quonē primū ex germania in ytalīa vocauerūt: tumq? ytalīa a malis que diu fuerat p? pestia respirare cepit. Peribant longobardor? rex monasteriū sancte Agathe et theadolinda regina ecclēsia sancte Marie ad picas in ea ciuitate cōstruxerūt. Et Leobpeand? longobardor? rex ossa beati Augustini ex Gardinia papā vbi venerantissime seruās? deseri curauit. et sepulchr? ex cādidissimo marmore mira celeritate structū est: aspectu pulcherrimū. Idemq? rex monasteriū beati Petri cellula aurea appellatā: et apud bononiam vbi curiam sepe reges tenuerūt monasteriū sancti Anastasi martiris edificauit: Condibenta regina ecclēsia sancti Iohānis baptiste. Et petrus epūs lunthprandi regis cōsanguine? cedas sancti Gaumū papie cōstruxerūt. Et? postea exornante vrbs p? ceteris Iohānes galeatus maria viccomes prim? Medio lancensium dux militam adhibuit diligentā. Nā post multa ibide accuratissime sabrefacta castelli magnificētissimi regio apparatu cū amplissima bibliotheca struxit. Et iuxta castellū ingentem luci munus eruit: in quo serarum vitaria et pulcherrimas venatōes cōstituit. In cui? medio supbissimū monasteriū ordinis caribussensū cū eius sepulchro ingenti impelsa sabrefecat. Laci ipsius ambit? est centū et vnginti cubitorum. Habet nūc Dapia in gymnasijs multos iunum ciuiles et pontifici ac pbie et medicane scientia claros. Genit aut? multos preclaros viros sed qui sanctitate et disciplinis papie excelluerūt. Hy? et? vrbs epūs doctissima et sanctitate laudatissimā. Enodi? poeta eloquentissimū. Habiuit et Antoniū Quayneri medicū sua etate celeberrimū q? in curis medicinalib? multa cōposuit. Et cantonē facit. Vilanū nigri et alios.

Dapia

Quinta etas mundi

Ermetes

Epuleus

Plonius pbius

Dio genes

Philippus rex macedonum

Hermes egypcius qui a nostris dicitur Mercurius pbius: platonis olim de
discipulis hoc tempore datus habetur. Qui et si homo fuit antiquissimus
etiam et instructissimus in omni genere doctrine: Adeo ut ei multarum
rerum et artium scientia tribuisset: hoc est iter maximo cognomen imponerent.
Scripsitque libros multos ad cognitionem diuinarum rerum pertinentes: qui ad
huc apud grecos extant. Qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit et dixit
ut patet. 8. de ciuitate dei. Deos gentiliū fuisse homines mortuos.

Puleus apud madaurensis platonis etiam discipulus bidem tempo-
ribus claruit. Et ibidem libros multos edidit: in eo etiam summe enu-
merationi precepta lingue copia et gratta conuicta sunt. Scripsit enim libros
de Asino aureo et metamorphosin quam grecicam fabulam appellant. Libel-
los quatuor floridorum de deo loquens. Librum de mundo etc. Unus deus fuit
etiam. Nihil est deo similis quod animo perfecte bonus.

Lotinus pbius platonis quoque discipulus et porphiri sceptror p hoc idē
tempus floruit. Qui ad omnia virtutis ornamenta composuit: omnium
etiam diuinarum dispositionum studio firmatus fuit: iustus: fortis: tem-
peratus et prudens extitit. Qui prudentie ratione se superare posse credere solet
ne impetus. Itaque locum quietis sedis elegit ut ab omni conuersatione humane
streptu sepearet: de fortune inuidia liberaret. Nulla quoque illum desideria cepe-
runt. Et propterea librum de virtutibus pulcherrimum edidit: dixitque animam ra-
tionalem: quā in celestibus habitare sedibus non dubitabat: non habere super na-
turam nisi deum: qui sicut Sol lunas illuminat ita et deus animam illustrat.

Diogenes magnus pbius fuit (teste diocle) Sinopensis. Iesai mensarii fili-
us. Is patriam relinquens Athenas venit ibi Anaximenes comperit: qui
appropinquat omnes voluptates a se abdicauerat. Illi uero pbius duplex ba-
buit propter frigus et peram in qua cibos ferebat. Cum scripsisset cuiusdam sibi cel-
lam pararet: faciente id illo tardius: dolium p domo habuit. Tempore frigoris
os dolii ad meridiem uertebat: Estate ad septentrionem: estate in ferunda arena
se volubat: Dicne cooptas nunc statuas amplectabatur. Idem cum uideret pue-
rum concuam manu bidentem: abiicit uile vas quod habebat dicens: puer et meui-
litate superauit. Dicebat omnia esse deorum: et sapientes deorum amicos: hunc
ad solem secutus cum diceret Alexander. Pate quid vis: ait noli mihi umbra fa-
ceret: Et fama fuit alexandrum dixisse se uelle esse Diogenem nisi esset Alexander
ferunt quidem dialogos illam fecisse et tragedias septem et alia pauca: cui sen-
tentia extitit. Si quis bonum cum amore dederit tibi consilium: prelia illi cum amo-
re obediunt. Obijt deinde temporibus ptolemy philadelphici.

Philippus pbius regis filius vigesimustertius Macedonum rex. regnauit
annis. 27. Vir uirque bellator qui sua uirtute Armenie beatissime Tracique
ac Thessalie regna simul obtinuit. Fuit autem blandus alio quous: malens amari quam
timere sed moribus gravis: uini nimis cupidus: sed ebrietate digesta in suis acti-
bus inmoderatus. Cumque p imperij sui finibus inuendis procul creisset. Ptolema-
bo olim egypcius rex in mathematica peritissimus qui ad eum timore regis per-
fugisset: uidens olimpiadem philippi coniuges pulcherrimas: ea arte ma-
gis deludens compensis quā nocte cum mater olimpias concepit uisa p quēre
est cum ingenti serpente uoluntari que ex eo concipies. post reditum philippi alex-
andrum peperit filium. Quē philippus rex licet mater eius olimpias uisum
ro suo philippo fuerat alexandrum non ex eo sed ex serpente ingentis magnitudi-
nis concepissem: uelut tamen filium educauit charissimum. Nato autem alexan-
dro arethoulis scripsit. Si filium mihi gentium scito quo dīs grās ago non tam p
inde quod natus sit quam p eo quod natus contigit temporibus tuis: Apertus abs te eru-
ditus dignus stat: Quē postea arethoulis disciplinam assumpsit et p quique
mum sub eo pbius extitit: qui postea bucephali equum indomitum mansuetum
cit et iurepidus equitauit. Quē cum philippus conspexisset dixit se ex deorum re-
sponsis cognoscere quod post eum regnaturus esset. Unde et eorum regum et e-
dem cum summa auri et dedit: qui contra reges peloponnesiū castra mouit: de quo vi-
ctorie coronam cum gaudio patris reposuit. Accepto deinceps impio regem se
renturam omnium a mundi appellari iussit.

Alexander magnus quartus et vigesim^{us} macedonum rex vltimus. Aristi perfarā regis anno macedonum regnare cepit. Et regnavit annis .12. et mensib^{us} .6. vixit q^{ui} p^{er}erat annozūm cui regnare cepisset. Philipo igitur rege viuo Alexander mori illi am^o quam nūc Belauonia dicitur ardenti animo subegit. Et romaniorez insulas obtinuit: ita tunc cum in alybriam transierat eam totū superavit. Deinde Hyris rebellante ingressus ea depopulata Balamum et pugnauit: Hydonem subegit. Inde hierusalem versus p^{er}erat ibi macedozum pontificem veneratus eodem est ingressus iudeis immunitates concessit: inter uicia quoq^{ue} nullas gentes rebellantes compescuit: orientis nōnullas nationes extinxit. Quibus rebus erectis tacto gradu in greciam contendit. Inchoatū deinde a parte persicum bellū aggreditur in cuius apparatu occupato: nimiciaz arbenieses Thebanos et Lacedemonios ab eo ad persas defecisse. Quibus moribus occursurus tanta celeritate instructo paratoq^{ue} exercitu greciam opp^{re}ssit: ut quem venire non senserant videre se vix crederent. Et aduenientes sicum p^{ri}mi desecerunt: ita p^{ri}mi penitere ceperunt ibiq^{ue} ab anathemē p^{ro} placatus immunitates pariter et pacem eis d^{edit} libenisibus dedit. Thebas rebellantes mori iocendit. Lacedemonios subuigauit. Egyptum quoq^{ue} intravit in quo misificam condidit ciuitatem quā ex suo nomine v^{ic}tra p^{ar}ebit Alexandriam appellauit. Deinde cum in persicū p^{er}cessisset et darius suam pueriam v^{is}ilp^{er}deret. Audita legatione matris Olipiadis que grauit^{er} infirmabatur macedonias reperit in quo reditu dum ex alyā in minore alyā p^{er} l^{ib}ellipontium transieret p^{ro}ngias sup^{er}auit macedoniam pueniens matrem conualescentē inuenit. Alexander igitur cōtegrato exercitu. Cum omnes regiones area cupbratē suo adiecisset imperio ponte facto cupbratē transiuit. et p^{er}spoliū appropinquauit. In qua darius p^{er}farus rex morabatur. In exercitu eius fuerit peditum triginta duo milia: equitum quatuor milia quingenti: naues centum. lxxij. hac tam parua manu vntusculū terrarum orbē vtrum sit adntrabitu vicerit. An egredi anisus fuerit in certum est. Cum ad tam p^{er}iculosū bellū exercitus legent non inuenies robustos: nec p^{ri}mo flore etatis sedē etianos p^{er}erosq^{ue} etiam emente militie qui cum patre patruiq^{ue} militauerant elegit: ut non tam nullites q^{ue} m^ultos milites electos putaret. Ordines quoq^{ue} nemo nisi sexagenari^{os} duxit: ut p^{ri}ncipia castrorum quasi senar^{um} respiciūte videretur. Itaq^{ue} nemo in p^{ro}u fugas sed victoriam cogitauit. Contra rex psarum darius siduē citā vtrūq^{ue} nil astringere affirmas suis occulta consiliu auctorē furtiue cōuenire. In acie psari scēta milia militū fieri. Que non min^{us} arte alexandri q^{ue} virtute macedonū superata terga verte runt. Post victoriam maior pars alye ad ciuitatem aduentare itaq^{ue} nimes angustias magna celeritate thaurū transēdit: et ad tarsum vrbē peruenit vbi infirmitate grau^{at} quieuit. In certē

darius cum trecentis milibus peditū et centis milibus equitibus in aciem p^{er}cedit. Alexander cōualecēs exercitum in hostem durit: post hec plūm ingentibus animis committit. In eo vici^oq^{ue} rex vulnerat: tandem certamen anceps fuit q^{ui} ad fugerēt d^{ar}ius. Et p^{er}he cedēs psarum secuta est. Et cū sunt peditūq^{ue} fragantia vnum milia: equitum decem milia: capta quadraginta milia. Et macedonibus ceciderūt pedes. c. xxx. equites. cl. is castris psarum multum aut. cetera v^{ic}q^{ue} opum inuentum. Inter captiuos castrorū marit^{er} et v^{ic}orū exercitūq^{ue} soror et filie due d^{ar}ius fuerūt. Post hec opes d^{ar}ij diuiciarūq^{ue} apparatum cōtemplatus: admiratione tantarū rerū capis et tunc d^{er}antes captiuū diligere q^{ui} fōmē pulchritudinem cepit. A qua postea susceptum puerum herulem vocauit. Darius cum habilitatū p^{er}gisset p^{ro} redimēdīs captiuis alci^odro magnam pecuniam pollicet: qui non pecuniam sed regnū petiit. Tum spe p^{er}as amissa bel^lum d^{ar}ius reparat quadringentis milibus p^{er}durat et centum milibus equitum obuiam aut d^{ar}ius alexandro. post hec p^{re}lium committit. Macedones in ferrum cum concupit tones ase vici^o hostis ruobant: eontra p^{er}se mori q^{ue} vici^o p^{ro}ptabant. Raro enim villo p^{ro} tantum sanguinis sustinuit. Darius aus vici^o suū videret voluit mori et ip^{se} sed a p^{ri}mis fugere compulsum est. Hoc p^{ro} alye imp^{er}u rapuit: cuius tanta fuit felicitas ut post hec nemo rebellare citius ausus fuit. Expugnat et p^{er}spoliū caput p^{er}faris regis. Darius a cognatis suis capus in gratias v^{ic}tons auris compediibus vincitur: tunc multis vulneribus confossus interijt. Et sic psarum regnum finem accepit cum regnatum suū s^{ed} .14. regibus annis. 254. Post bucaniam mardoⁿⁱus subegit: ibi concurrit et amasonum regina amec. milibus milienibus. Post hec diadas p^{er}it vbi potuerat: capitur a regno mdozum potitus est. Tandem cū in babiloniam redijisset m^ultis diebus ocio deditus: accepto poculo media potione repente velut telo confusus ingemuit p^{er} cassandrum antipatris filium datū viciūti Lūdis tanta vici^o fuit ut non et eno ferro: nō restā contineret: nec aliter ferri nisi inguilla equi poterit. Quarto die indubitātā senēss mor tem agnosce^{re} se fatum maiorū suozū ait. Ad postremum corpus suū in bāmonis templo conditū iubet. Cum quere^{re}t quem imperij faceret heredem respondit dignissimum. scito die p^{er}clusa voce eximptum digulo annulum perduce tradidit. Recessit alexander: mēscimo. annos tres et. xxx. natus. vix sup^{er} humanam potentias animi magnitudine p^{re}dictus.

Linea pontificij

Jadus

Onyas filius Jadi

Iste Jadus scri^{pt} auctor pontifex post mor-
tem Johannis pontificis pontificatu succedens
sedit annis. 30. vir certe bon^{us} & pacis ama-
tor. occurrat alexandro irato iudeis qui volebat va-
stare hierusalem induit pontificali^{bus} que videt pla-
cat subito descendit de equo. rei nomeⁿ adorabat po-
ntifex venerat. est. Demum cum intrasset ciuitate ob-
lata fuit sibi p^{ro}phetia danielis q^{uod} de ipso erat. & eius co-
ram eo lecta fuisse valde gauisus est. Sumptibus
maiores inde fiducia pugnadi contra danum. Et con-
cessit iudeis libertate suis legib^{us} v^{er}edi. et q^{uod} septi-
mus ann^{us} esset absq^{ue} tributo p^{ro}ter sabata terre.

Onyas iadi pontificis filius septim^{us} hebreor^{um} po-
titer sedo anno regni ptolomei patris in poti-
ficatu succedens sedit annis. 17. Cum dignitate le-
ges apud iudeos custodiebant optime. Et ciuitas
hierusalem in omni pace habitabat quia p^{ro}ter eius
genit^{um} reges ipsam ciuitate^m et templi summo cum
honore habuerunt. et maxis muncrib^{us} ornaucit.

Syriar^{um} regni principium

Siria alie regio ad oriente^m iustate flumino. ab
occidente mari mediteraneo & egipto termi-
natur a septentrione Armeniam et Capadoniam habet. Et a meri-
die Arabiam situm.

Iste Seleucus vn^{us} ex alexandri principib^{us} in syria post eu^m re-
gentum obtinuit. Sed antigon^{us} ipm^{um} expulit. Que ptolomeus
post obitu^m Antigoni deuoto demetrio ei^{us} filio restituit. Is postea
regnauit annis. 32. Omnis aut^{em} laborib^{us} vsq^{ue} ad octogenarios
annos semp^{er} bellu^m gessit. In q^{uod} repugnans tandem extinct^{us} est.

Antigon^{us} philippi regis fili^{us} & alexandri frater post eius in-
astia regnare cepit. et regnauit annis. 18. hic inter alexandri
principes vn^{us} habebat. Vir certe sup^{er}bissim^{us}. ideo multa bella ges-
sit. In quib^{us} tandem occubuit. Demetri^{us} ei^{us} fili^{us} fuga sibi salutem
petijt.

Sarabell^a p^{ro}ficer^{et} sup^{er}ficiosum templi edificauit in mote gari-
sym vbi posuit thronassent fratre iadi pontifice. q^{uod} erat gener
su^{us}. Et hic incipit scisma iudeor^{um}. q^{uod}
mili adhefuit ei q^{uod} p^{ro}pheta vel excomu-
nicari di-
ci sunt Sa-
maritani.
q^{uod} scisma
vsq^{ue} ad de-
structione^m
templi pro-
manosou-
rauit.

Reges Syrie

Seleucus

Antioch^{us} Sotter

Linea Ibruti

Achyin

Achyin filius satoch v^{er}ip^{er}
Ababei primo
Anno mdi. 4909.

Monarchia

Alexander magnus

Antiochus Sotter seleuci regis filius secundus Syrie rex regnauit annis
10. ab isto reliqui Syrie reges antiochi cognominati sunt.

Alexandro magno in ipso etate^m victoriaru^m flore extincto. misit apud om-
nes totaq^{ue} babyloniani silencium fuit. et vltimam su^{am} voluntate^m in duode-
cim quos ad adolefcentia comites habuerat amplissimi regni sui successores co-
stituit. Et isti duodecim quib^{us} regnum diuisit at co^ordare non possent. In-
finita fere bella exorta sunt. postremo cum huiusmodi testamentaria particio effectum homini nequirit con-
tritis alijs. Isti quamvis viride linea annotati iuxta p^{ro}phetiam danielis obtinuerunt regna. Ita vt Seleu-
cus rex esset in syria. ptolome^{us} lagis rex egipti. philipp^{us} rex macedonum. Antigon^{us} po^l in assyria reges.

Demas pbus

Demas philosophus atheniensis alexandri tempore datus. Hic dum alexander obtinere vellet et obsequeret Athenas resistit: persuadens athenicis. ut non traxerent ei civitatem. Tandem alexandro civitate obtemperata demas ei adhaesit alexandro exhibens se familiare. Alterum atheniensibus alexandro sacrificare volentibus dixit. videte ne dum celsi custoditis terram amittatis: huius demas dicitur fuisse. Amico mutua me rogante pecuniam: ipsum et pecuniam perdit.

Quintus curcius

Quintus Curcius pbus increpavit alexandrum eo quod sibi optabat addicere divinos honores. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis et non auferas. Et homo semper id cogita alijs postpositum.

En diebus quibus Alexander natus est: viris prodigijs romani terris fuisse. Nam sol vidus est pugnasse cum luna. Sars sanguine sudaverunt: in die plures lune apparuerunt in celo. Rex visus ad plurimam dici partem tendi visus est tunc et sars de nubibus cecidere. et per septem dies grandio lapideis inmixtis et restitum frangentis terram latissime verberavit.

Olympias mater alexandri occiditur: que mortem sine omni pavore muliebri impeterrit suscepit.

philippus rex macedonum

Olympias Hecabaeus magus mtr alexandri pater alexandri

Non sit pleuitudo de isto philippo et regno suo in sacra scriptura. de regibus vero Egypti et Syrie sit pleuitudo: quia iudeis quandoque in festi quondam favores habiles fuerit reges ipsi quod ideo evenit. quia reges isti pene semper pugnabant cum egyptijs israel autem in medio eorum iugiter affligebatur quocumque se venteret. Et pto-

Reges Egypti

Ptolomeus philadelphus

meus graviter eos affligit ideo dispersi sunt in nationibus.

Ere ptolemaeus laci filius primus post alexandrum magnum egyptiorum rex regnavit annis. 40. Hic causidam Gregarii multis nomine laci filius fuit. egyptum. africanam ac magnam arabie partem itaq; amplius successibus suis reliquit splendore et ab eo subsequentes egyptij reges ptolemei dicti sunt.

Ptolomeus philadelphus scdus egypti rex regnavit annis. 38. Hic dicitur ptolemaeus laci minimus filius esset pater ante mortem regno cessit. quorum pietatis exemplo populi ament conchitavit. Hic quippe cum omnium scientiarum doctissimus esset: et stratonem pbm preceptorem habuisset bibliothecam toto orbe terrarum nominatissimam construxit. Que ad primum alexandrinum cum romanis bellum perduravit. Hic famulantes in egypto iudeos a servitutis vinculo resoluunt usque ad centum viginti milia. Et eos in hierosolimam remisit: et vasa vortua Eleazaro pontificis per divinis scripturis habedias quas in eadem biblioteca collocavit. Hic beronica mater et alioquin vxor et qua suscepit euergetes et beronicam filiam: qua annocho Seleuci filio vxorem dedit.

Furius camillus dictator
Quintus cincinnatus dictator

Quintus gentilius
Quintus servilius

Gaius iulius dictator
Marcus valerius

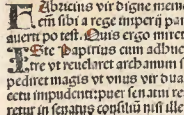
Marcus corquatus
Cecilius

Fabius
Papirius

Eno cornelio
Polobella consule deien sunt

Este Camillus furius expugnator
venenos qui p decem annos valde
romanos attriverat. Tempe vero sabij
senones galli ad vrbe venerunt: et victor
romanos vinctum militario a roma: cu
biennio rege suo romam generavit: fere ro
manum nome celebravit. vrbe occupa
verunt: neq defendi queq: nisi capiti oli
potuit. Quod cu diu eni romani fame
laboraret a Camillo qui inveniata ciuita
te exulabat. Gallis supuenti est: grauis
sineq: victi sunt. Postea tñ accepto au
ro mille libraru ne capitoliu obliderent
recesserit: sed secut: eos camill: ita ceci
dit vt r aurū qd bis damis fuerat. et oia
militaria signa reuocaret. honor et pest
Romulu scdus declar: est.

Quina? cinctat? inuent? in rure r
ab arano assumpt? dictator creat:
est: qui vrbe oppressam ab hostib? libe
rauit et pacem accepit.

Empie illoz cōsulū grauisima pe
silita auuerfas romā p biennius
scenicos instruxit: et sic p depellāda pe
ste corpore accessit morib? animarū.

Empie illoz duoz cōsulū romane
amirone multos veneno gementi
et p anellā quandā p dote coacte sunt li
bere venena q coherat: quib? hauss? cō
sumpti sunt: fueruntq: ceter. daminate
pste facinoris.

Anno ab vrbe cōdita. ccccxxviii.
Iste gailos gallos iterum in bella
nuentes vicit.

Este mar? cū. 60. milib? romanis
pugnauit cōtra gallos quos in fu
gam cōuertit r grauit? mūdauit.

Sub istis cōsulib? Publio Corne
lio r Marco cenio finitū est san
nitiū bellus qd p. lxx. annos durauit
cū mltā clade romanorū: uicill? fuit bo
stis intra ytalā qui romanā vinitū m a
gis fatigarent.

Est cōsules duo contra latinos pu
gnantes. decius murena cōsul occi
sus fuit et Manili? corquatus triūpha
uit. Cui? fili? cū cōtra singulum cōsulū
contra hostes pugnasset r quāuis victor: tame
ppter mobedientiam vir
gis cecis et capite punitus fuit.

Sub Polobella et Domicio cōsulibus lucani buchii famites cū etru
sior senonib? gallis bellū cum romanis inierunt in quo septe m
buni unilum sunt occisi r decem r octo milia romanorū pstrati. Sed eis

Linea cōsulū Romanorū

Landius marcus
Valerius flaccus

Fabius mar
tinus
Quintus decius

Publius cor
neli? ruffin?
Marcus Lur
us dentatus

Polobella
Domitius

romam tenderet a Leno cornelio
Est cōsulibus duo contra latinos pu
gnantes. decius murena cōsul occi
sus fuit et Manili? corquatus triūpha
uit. Cui? fili? cū cōtra singulum cōsulū
contra hostes pugnasset r quāuis victor: tame
ppter mobedientiam vir
gis cecis et capite punitus fuit.

Sub Polobella et Domicio cōsulibus lucani buchii famites cū etru
sior senonib? gallis bellū cum romanis inierunt in quo septe m
buni unilum sunt occisi r decem r octo milia romanorū pstrati. Sed eis

Linea Christi
 Euid filius Achim

Este antiochus et nois scdus cognomēto **Theos** Antiochi pmi fili? rere? syrie rex regnavit annis. 15. pmo vixit laodicea habuit ac grausissimum bellū habuit cū philadelpho rege egypti: tandem accēpit filiā regis egypti noie heronice nēq pacan.

Euid filius achim anno mōdi. 4. 959.

Antioch? galeric? et? nois rere? quant? alye et syrie rex regnavit annis. 20. erat fili? antiochi theos de pma vxore laodicea: que virū suū veneno extinxit: et heronice cū filiis occidit. **I**stūq galericū filiū suū p parte fecit regnare: ppter qd euergetes syriā vastavit. **E**uid? prolo? postmodū illū occidit duob? filiis Seleuco et Annacho mag? terelictos.

Ioseph? inde? vir bon? atq? magnanim? : **E**uid? pplm iudeor? ad clarissimas rerū causas pduxerat: postq? vigin? et duob? annis syrie et phenicis et Samarie tributa dispensant. relicto bircano filio de-

functus est. **I**s bircanus in tributis dispensant de prolo? successit vir ab ipsa puericia mirabil? virtutis atq? ingenij. **Q**ui cū teratū decemū ageret annū demōstravit ani? prudētiā: pater et? viles cognoscere adolescēis virtutē: cū in solitudine duos dicitū misit ad seminandū cū cecētis ingis bouis: celans lorā quib? ligaretur: **Q**uod vidēs bircan? quodāā vīle mar? sua etate excogitant: decem iugā occidere fecit. **E**t carnes bubulas suis distribuit: pelles vero eor? diuidēs lorā boum fecit. p que boues ligarent? terrāq? seminant? quā sibi pater commiserat. **I**deo ad patriā reuersus plurimū dilectus est.

Linea pontifici
 Symon filius Onye

Eleazarus

Este Symon cognomēto iust? nēq pōn fias filius: **I**doan? hebreorū sumus? pōnser moztio pie pōn? et cū accipies scdit ānis. 16. hic ppter pū cultū et iustū regnū pūq? in suas ciues clemētiā iust? cognomiat? fuit.

Eleazar? pōnser symonis iusti frater moztio pie et cū cū frans filio adhuc paruulo ipse sacerdos cū principatū suscipiens scdit ānis. 17. misit prolocom philadelpho. lxx. viros doctissimos ad interpretandū legem: q? aut dicimus. lxx. tū: vsus scripture obtinuit q?

Ergo parū numerū exercitū obtinuit.

Eleazar? accepta epla a prolocom philadelpho vt mitteret seniores et doctos q? interpretandis legis dei vīnitis faceret? inter ad regē mittēs qd postulabat ita scripsit ex vna q? tribu do-

LXX. Interpretes

Jalon

Benelans

Alchimus

Alchimus

ctissimos viros elegi legē ferentes qd post legis n an scriptiōe ad nos caute remittat. **C**ū ergo venisset seniores. lxxij. ex bierosolimais ad regē in alexādriam: ab eo designissime suscepti. **O**stensoq? regi legis romlo i q? lris aureis pson

pte leges pntebat? et singulos in singulis cellulis reclusit. **Q**ui in. 72. dieb? legē de hebreo i greci n āstulerūt. **S**ic eo cōrdes in trāslatōe: vt augustin? testat? siue aliq? verbor? aut sensus dissonātia illā tradiderāt: quā a iudicib? approbatā Demetri? ad regē obtulit. **E**t vocat? ad se interpretes: gras egit? remisit eos: donās vnicuiq? optimas tres stolas et duri talēta duos: et calice vni?

Ostias et? nois scds symonis iusti. **T**alē et totū cōmatorum.

Ostias. 11. hebreor? pōnser scdit ānis. 9. puul? mēre: pecunijs anar? re-

lo legi vel pōn? anaricē negant? tributa euertent. ppter qd tota pene iudea pūctata fuit? inter nrbat. **I**oseph? vō inter suos nobilis pace reformauit?

prolocom cum dūcem Indee constituit.

Isti tres scs Jalon. Benelans. alchim? quis fuerint? de genere sacerdotali nō tū ponendi sunt in linea

pontificali propter ydolatriā et eor? pessimā oga et quia malē intrauerūt.

Quintaetas mandī

Alexandria egipti magna ciuitas ante xpi aduentū. 10. sup. ecc. ab Alexandro magno Iustino libro
 vi. antichate condita fuit. Alexander em magn⁹ ad Ioue ammonē pēgens cōsultū 7 de euentu futuro
 ruit 7 de origine sua. Reuerfus ab ammonē Alexandriā cōdidit. Et coloniā macedoniū caput esse ei
 gipi iubet. Nōmē fuit trū vrbis pstruat⁹ ab alexandro magno: quaz vna fuit in egipto p dinocratē archi
 tectū (vt scripsit Vitruui⁹ in pbenio libri pmi de architectura) loci forinza: haud longe ab hostio nili vt di
 cit Solin⁹: qd plurimi Canopici dicūt. Aliā frunt idē alexader in asya. Aliā in scythia sup thanaum. Alex
 andria igit⁹ Alexandri op⁹ Alexandri nomē Alexandri buisti. Ad qd Iul⁹ cesar post thessalici diei morte
 qz pompey cū venisset alexandriā ambiguo turbati vulgi murmure pmo⁹ p specē religionis cōfēdēse legi
 tur. Et augu⁹? Cesar post victoriā actiacā Antoniqz deuictū 7 cō actū mori eodē venies alexandri corpus
 reuerētē aspectū. Cūqz ex eo quereret An 7 ptolemēi veller aspiceret: elegāntissime reges ait se videre velle:
 nō mortuos. Et sit⁹ (vt strabo scribit) claudius formā habuit: cuiusqz latera que in longū tendēba circumu
 labat stadijs ferme 30. hanc vniuersā vjs distinet⁹ ferūt: quib⁹ eq⁹ 7 curr⁹ cōducū posunt: sed duab⁹ lat⁹
 simis que plus integro exspādit. Et sese medias ad rectos angulos secāt. Munif aut⁹ (vt Ioseph⁹) iudeis
 tradidit: vndiqz aut icōmēabili solitudine: aut iportuoso mari: aut flumib⁹: aut siluosis paludib⁹ pulchertia
 quippe olim fuit. Nūc qz ciuitas optie munita est: tēconis memib⁹ firmisqz alius muris 7 turrib⁹. Int⁹ eo
 nō ciuitas sed pene aceru⁹ lapidū: plena rumis 7 desolationib⁹ videt⁹. Celeberrima ydolorū pbana habuit:
 necnō 7 xpianorū templa adhuc extantia. Multas quoqz habuit regias edes que 7 multā vrbis partē occu
 pabat. Nā quilibet regi illā p libito volūtatis aliquo ornāmēto decorabat. Et vbi aula Alexandri olim fe
 rit: hodie colūna ex vno lapide pēsa mirē altitudinis capitellū habēs acutū: quasi turris apparēs posita ē.
 Habet qz eccliam ad scēi Marci dicā: quā Iacobite inhabitat. Mare em euāgelista huic vrbī pmo xpīe
 pōdicauit. Et cū ibidem ab aplis epus fuisset ordinat⁹ ecclias ordinauit multas qz mortuo Aman⁹ ei successit
 hunc in diuinis eruditissimū multū emerlere viri. Pbilo natione iudeus: qui multaynliter scripsit. Clemens
 pldier. Origenes pldier olim excellētissim⁹. Athanasī vrbis epus. Didim⁹. Theophil⁹: 7 alij innumera
 biles. Extra vrbe sunt due marmoree colūne loci decollatiōis diue Katherine martyris offerentes. Habēt
 veneti in ea vrbe duos fonticos 7 Ianuēses vniū: vbi negotiatores 7 merces eoz cōseruant. Arabiani qz
 in curia regis sicilie. Et vij sacella pulchra habēt in qb⁹ diuina paginē. Tard⁹ qz Zartari 7 alie gētes suas
 ornatas habēt domos: qz in nocte p farracenos claudūt. Est aut dec vrbis in vna pte mare magno cincta: in
 alia amenissimū 7 ferulissimū ortus circūseptā cū gleba frugiferā: qz nili aq irrigat⁹. Por⁹ cultodiā farracē
 in nūc diligentissime obseruat. Aditēsqz duo ad hoc in ciuitate sacri: Naues adueniētes pspiciēd⁹ ostēdēt
 feritēqz colūbas edocēs deferētes lras vt tutiores ab incursu insidiantū esse possint. Colibe em antichus
 vt pluri⁹ refert intermāre in reb⁹ magnis fure. Et epas amexas eaz pedib⁹ obfidiōe mutinens in castra
 consilium bnto mittente.

Alexandria

Demosthenes

Aristoteles

Epictetus

Calisthenes

Democritus

Demosthenes fuit oim grece oratorum princeps: et auctoritate herimippi ostendit patres in officina gladii fuisse. Unde teste Juvenali: pater te mosthenem ardentis malle fulgine lippus: a carbone et forpidi gladii oisq; parante incidere: et luthco vulcano ad rhetora misit. Hinc platone facundias hauriens summus orator effectus est. Cuius eloquentiam sedones qui a iuuentute sua studiosus et Bocanis amator commendavit. de eo refert Valerius. Cum philippus macedonum rex athenas obsideret: ab eis postulavit: decem sibi dari oratores. Ade mosthenes in concilio veniens hanc fabulam recitavit. Lupi fuerunt pastoribus vel leci amicitia contraheret: quod cum pastoribus placuisset: petierunt ut eis canes (qui iurgij cause essent) traderet: quibus datus p libidine gregem laceraverit. Ita sublati oratoribus philippus. Athemiensibus factus esset. Quo audito athenienses ei concilio acquieverunt: sic civitas a periculo libera est. Inquirenti cuidam. Quomodo posset benedicere: ait si non dixerat nisi qd bene sciens.

Aristoteles pborum omnium princeps: et oppido stragya. obscuro quidez p se nisi quod huius viri claritate resulsit: patrem habuit Nicomachum medicum artis psciforem. Qui apud Amyntaz macedonie regem philippi patrem magno loco posuit est. Patrem habuit ptheolada non obcuri generis. hic prima etate in Thaceonia enutritus est. Sed cum adolevit anno (ut perhibet) etatis sue. xvij. Athenas se contulit. Platonem viginti annis audavit. Nullam scientiam reliquit. qua non perfecte attingeret. Athoruo platone ab hermis pbori nec tyranni profectus tricennio fere apud illum desedit. Inde in macedonia a philippo cuocatus: decem ferme annos circa disciplinas alexandri fuisse tradit. Sed alexandro in aliam cum exercitu pscito ipse athenas rediit. Et tredecim annis in licio florantissime docuit. In cuius quidem sigillo (ut dicitur) hoc inscripti fecit. Sapientior est: qui quod novit abscondit: q; qui pparat quod nescit. fuit autem aristoteles facundus eloquio: et ut hieronimus inquit: sine dubitatione prodigius: gratiaq; miraculi in tota aetate fuit. Tandem cum illa pborum invidia accusatus q; non recte de dijs sentiret. Meniens ne ut quondam soerati: sic etiam sibi in sua dicio periculi foret: cetera sui defensoris chalcide abijt: ubi de cetero vixit in optimo mentis vigore. Vixit autem annis. 62. e tribus diem obiit.

Athensium fuit teste Metrodoro patria athemensis pbus: heraclides dicit eum famij nutritum: cum eam athemenses foris essent. hic decem et octo annos agentem athenas rediisse. Quo tempore Democritus in academia aristoteles calchide sculam habebant. Defuncto autem alexandro macedonie athemensium sub perdicia afflictis rebus: colophonem ad patrem iussit: ubi cum gregatis discipulis athenas redijt sub anaxicrate: ibiq; cum aliquatenus cum ceteris philosophis est. postea a se dicat sectam instituit. Epitex huc lacerat lascive rursus nimis loquentem et alia q; pluria. Utrum alij magna huius viri in omnes pbos gratitudinem fuisse scriunt. patria cum statim eras honoravit. Diodes ait illu viliissimis cibis vasa duxisse. Nam est annis septem post platonis obitu. Obijt athenis aetate annorum. lxxij. calculo vitine exitum impediante.

Alisthenem insignem pbi aristotelis discipulu p hoc idem tempus floruisse constat. Et q; contra alexandrum multis rationibus seriose dissertur venit cum increpando dicens. Si deus es: beneficia largire mortalibus non sua eripere debes: si homo id quod es: semper te esse cogita: ppter quod ita? Alexander cum cruciari madauit. Et sic deformem in fouca cum cane includi iussit est.

Democritus Calcedonensis pbus Agathenorius filius: et a primis fere annis platonis auditor. Erat teste laercio tardus ingenio: ut cum illum plato aristoteli compararet. Alterum scien: alterum calcibus indigere dicebat. Alioquin seculo semper a seculo habitus p ore durabat. In academia vixit ut plurimum. Si quando ad urbem pscifcebat: turba omnis impudicorum et trasitum obscurabat in quietandi eius gratia: pbilene nobile scorum cedita opera a quibuldam intra eius cellam missa est: que ab eo orans lectuli partes accepit demum cum multa ne quicq; orasset: imperfecto opere discedens dixit se non a viro sed a statua venisse. Porro licet multum frugi fuerat glorijs et fastibus contemptor extitit. Et cum sepe meditati omni inseruaret: vitam in silentio horam distribuere: successitq; in Academia speusippo scolag; tenuit annis viginquingus. Adonitq; noctu cum in sartagine forte impigisset Anno etatis sue. 82.

**Linea Regum
Egypti**

Ptolemy I Soter

Queen Cleopatra

Pythagoras

Pythagoras

Ptolomeus Evergetes philadelphi filius tercus egipcion rex regnavit annis. 26. hic in vitionem fororis beronice Antiochini galatium quem idem eius mater laodicea regno pmiauerat Syriam Ciliciam et Asie partem deuastauit: innumera spolia inde exportans.

Ptolomeus Philopator quartus egipcion rex regnavit annis. 17. hic ppter crum cum patre occiderit et fratre trucidauit philopator dicitur est. Et sicut sceleris in occupando regno: ita in admittendo segnis: luxui em se dedit. Ideo antiochus magnus syrie rex multas eius vrbes oppressit. Vnde tñ pdiu ta recipiunt: spolia asserq; anno chii regno si vire fortune succcessisset. Vemo ut luxuriam inuoluit: De ca cunctice vtore: meretrices in vitionem emade patibulo suffigunt. Alexandri ad romanos miserunt vt pupilli tutela suscipere.

Dion Syracusanus nobilis pbus postq; vtraz dyonisi tyrande coplicatus diu fuit: apud syracusanis vrbe interimis. Nam supior: ille dyonisius aristomache dyonis forore in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hipparrum et Niscum pereauit: tidemq; filias quaru primam eius filio dyonisi cui regnum reliquerat ad mubeudu dedit: altera i pi dyoni patruo: qui puer nobile pinqmtate et generosis maiorem famam: multa etiā alia bona a natura recepit vt puer ingeniu bonu et docile: et ad omnes artes yohum magniq; corporis dignitatem: magnas item diuinas a patre relictas: qd tpe tyranis muneribus auxit et ideo tantum platone amauit: vt eidem se traderet nec minus eo plato delectabatur.

Dionysius

Esta Sibylla chymica in ytalica nata vestita celestina veste deaurata capillis per capillas sparsis. et uicinis: ait. In prima facie virginis ascendet: puella facie pulchra: capillis plixis: sedens sup sedē fratram: puerum nutricis dans ei ad comendandum ius pprium: lac de celo missum.

Anaximenes Orator magnus hic fuit magister alexandri in oratoria arte. Qui byssorum alexandri scripsisse fertur: de hoc refert Valerius: q; cum alexander itatus ad diuendam lausatum ciuitatem pergeret: fertur cum impetu progressum extra mēia. habuit obuium anaximēnem preceptorē suus: sciens q; alexander q; anaximenes ire sue sevellet opponere: urauit se non facturū quic q; ille petierit: peto inquit vltimatum diuinas: et isto modo salutem vrbis obulit. quod ad huc similitur accidisse fertur.

Arimides philosophus floruisse dicitur: eo q; ab Atheniensibus cum dyogene ad Senatum romanum missus fuerit. Hic adeo studiosus erant: vt eus ad mensam sedeter: cogitationibus inherens manum ori apponere obliuisceretur. Sed mellissa quā vxoris loco habebat dextera suam necessarijs vrbibus coaptabat. Animo enim vira fruebatur: corpore vero quasi alieno circūdatus videbatur: centesimo tēu q; vite sue anno philosophado finem fecit. vt Valerius maximus libro quarto ponit.

Carneides

Xenophanes

Semila virgo vestalis de incestu conuicta ad potram collatam viua defossa est. Enopilius pythagoricus pbus patria calcidones omnis humani incommodi (vt aiunt) expers fuit cum etiam vixisset annis. 105. Vnde summo splendore doctrine ac perfectione mortuus est.

Archiphibas

Archiphibas pbus a quo incepit secta **A**thacemiorum hic habuit amicos pauperes et egrotum sed verumq; p̄ verecundia dissimulata rem: quod cum Archiphibas compisset: iudicia ut sine confusione secretus fore succurrendus: et acceptum pecunie sacculum clam illius pulumari subiecit illo penitus ignorante: et homo inultiter verecundus quod desiderabat vel q̄ indiguit inuenerit pot̄ q̄ dono accipet.

Eti duo consules cum alexandro rege Epyri pugnauerunt.

Et sic Emilius cum romanis contra tarentum nos bellum iustissimum egit: auxilium: ferente tarentinis pirro rege grecorum bellatū est vltra quatuor annos. tandem victo pirro in patria miserabiliter mortuo tarentum cum cardaginisibus sedus inuicem et ex hoc punica bella inchoata fuerunt.

Valerius Corvinus

Marcus Valerius cognomento Corvinus Romanus adolescens p̄stantis quide animi et singularis virtutis Camillo nō indignior fuit: qui licet adolescens et ipse contra galli vniū multitudinem et omnis insignē singularem assumptis pugnis qui dum armatus in mediū p̄cessisset et nondum manū cōseruisset cur galce repente coruinus ales iniecit: qui certamine intro et Valerij galea nunq; discessit imo et rostro et ungub⁹ oculos galli vulnerare nō desistit quod

Valerius hoste tali p̄dicio terrū obruncavit. Quo mortuo statim coruinus e cōspectu euauit. Et valerius demecps Coruin⁹ nōle appellas⁹ est.

Consoles illi duo scilicet Emilius contra tarentanos bellum egit. et Corvinus cum pirro rege pugnavit et idem Curio iterū bellum gessit contra epyrotas. Pirro fugauit cecis. rix. milibus. At cū nec acie vincit nec pecunia corumpi possit. Malo dunt⁹ imperare q̄ locuples fieri.

Et duo consules sibi in locū succedentes p̄fuerunt. Sempronius vitellius affros et tharacentes Sempronius autē viat p̄censes. in qua pugna tera tremuit quasi horē fecerit tantū sanguine hominū suscipe q̄ pauci romani qui vicerunt euasere.

Lucius Papirius

Lucius Papirius patria Romanus bellator clarissim⁹ a Senatu Ro. dictator electus Quintū fabiū uagistrū equitū sibi cōstituit. Qui statim contra Hannes ex senatus decreto expeditionē suscipies in eos acies dirigit. Sed paulo post cum dictatore rome opus esset Quinto fabio equitū magistro p̄cepit: ne se abfente cū hoste pugnare p̄summeret. Fabi⁹ autē adolescens: ut erat anio strenu⁹ post dictatoris

prosecutionem aliquando p̄ exploratores didicit: omnia apud hostes solita esse qui animo accensis: euecti cū faminitibus incredibili feruore cōstitit atq; ut act⁹ pugnaret equis omnib⁹ frenos deuexit atq; ita calcantib⁹ conatatos in hostiū agmen gmisit: ut nulla eos vis sustinere posset. Quā obre ad viginti hostiū milia in ea die cesa fuisse Liv⁹ scribit. Parta itaq; victoria de re bene gesta literas (non ad dictatorem sed ad senatum mittere curauit. Quā obre irat⁹ dictator fabiū adiudicauit capitali pena esse eum. q̄ se absente pugnasset. Qui cum ad mortē duceretur ingenti multum et populū fanore liberatus est. Tantiq; cū ob rem seditionē in papiriū matres cōmouerunt ut ipse vir mortis imperiū potuerit euadere postea faminites romanos apud caudinas firculas angustis locorū condusos ingenti deditione vicerūt. Quē sequenti anno iubete senatu romani duce papirio faminites deuicerūt. Quā victoria triumphum duxit.

Linea Consulū romano

Corquatus Decimo

Emilius consul

Emilius

Marcus Curio

Sempronius

Sempronius

Sempronius

Sempronius

Linea regum Syrie
Seleucus Ceraunus

en virib⁹ ⁊ diuitijs plurim⁹
 xitor gregarij milites auro
 pen⁹ cartagine trades mei
 mam amictiob⁹ ⁊ aurib⁹
 L. Cornelij⁹ pulu⁹ ⁊ Scipio
 ⁊ consilijs annibale si
 tel. coegit eu pacē a roma
 roma aliq⁹ recederet se tra
 dub⁹ dat⁹ decē nulla talēto
 thesauri cupiditate a sacre
 intrasti in sano forunc ab
 bzatim cōfusus e templo

S Eleue⁹ ille q⁷ z p⁹bil
requit⁹ anis. 12. **U**r
sit heliodor⁹ ad spoliandū
p angelū flagellat⁹ vix ad
hic cum nullum filium su
cium illuzorem fratrem su

Rachabei

ria iudeorum de Antiocho
orum. nū. dicitur de magn
gnifice gratias agimus ip
regem dimicauimus.

Seleno Et a unius et nois scds. Qui? Syria
 regit anis. 2. In scda ciuitates q a pio
 defecant ingente classis copauit. Et orta repelstat
 classis oem amisit pter nudu corp. et paucos comi
 tes. Deo post naufragiu a ptolemeo cuergete vi
 cras in antiochia fugit ybi a pio antiocho auxilia
 postulauit antiochus aut cu esset anoz. 14. sup eta
 te regni capid? sub occasu regni defendendi fra
 T. M. bue Seleno ream abfuit.

[illegible]

cedonū. obtinuitq; terra duces ptolomei pueri: su-
 gantq; Scop3 duce et. iudea q̄s cū mltis alijis ciuitatib;
 bus acq̄siuit et oīa ḡnauit.
 Et qz armis escriptū capere nō poterat dolose depōdit
 epibani filiā suā et sic quasi
 amice regnū intraret. s̄ nō p-
 ualuit cum res inuolutū.

Linea pontificis
 Simon filio Onye

A magn' ci' nols qrtus
Sext' syrie rex: syrijs regre
cepit regitit and. 36. 3s pto
omni' abulancie dicitur

Linea pontificu

Simon file? Onye

Linea Christi

Fleissner

¶ Fleazar an. m. 5009.

Ele symo onye po
tifficis file? dnoce
mus heb: eo? sun? po
tifer fed: dms. 12. Gt
bon?: magna bñs pco
nia laudis. Ecclesiastic
1. q? templi reformam
in meli?: et ciuitate pua
luit amplificare. Dic
rauit gentē suā et libera
uit eā a pñdico. **A**bori
cis rande on? filiū rei
liquit successorem.

Omnias magni simo-
nis filii pontifica-
tis obtinens sedit anis.
29. q. p. tyrannide an-
tiocli q. iudea subegit
fugit q. muli iudeis in-
cogniti. Ibiq. extruxit
templu adinftar septi
biuersale in q. grauer
peccat agedo supstici-
ose. moriens reliquit fi-
lium adhuc infantem.

Iste Symō fuit fili⁹
Onye q̄ tenuit pot
tificarū post sugā patris
sui. princeps aut sacer
dorum tandē moriens
tres post se reliquit filios
Onyā Ihesū ⁊ Joban
nem Qui ad tres p̄ci
pal⁹ Sacerdotij p̄uene
runt.

Omnis pius fuit vir
fanc^{us} grat^{us} teor^{um}
boibus: q^{ui} tandē ab an
dromico occis^{us} ē. At rex
de iustissimi viri nece
turbat^{ur}. Andronicū bo
micidā capi fecit ⁊ pur
pura erexit eo in loco q^{ui}
omā pmerat tādū vgl
cedu fec^{it} donec expirat^{et}

Bena

Sena vrbūz ethanie vrbū⁹ opidūzq; nunc scōa amenissimō loco sita. Et vt **P**olicrates libro sexto tradit a gallis senonesibus tēpibus breuij ante xpi aduentū. ecc lxxxi. cū in ytalīa venit condita p senibus suis z armētarijs cam cōstruxerūt: nō modo fides hystorie sed celebris traditio ex eo quī dē m validior. Qd senēs et lūnamētis mēbroz z venustate faciē z coloris gratia: morib⁹ quoq; ipis ad gallos z batōnes a quib⁹ originē traxerūt vident^r accedere: licet eos venustas ipis: orbis plaga: lūrus regiōnis. cōuict^r finitimoz quib⁹ sanguine z morib⁹ diu puniti sunt ex magna pte mutauerūt. Sed reuera inter nouas numerari potest: cū nullis in veterū monimētis repiā: nullaq; antiquitatis velligia in ea appareant. Sunt q; affirmāt Karolū cui malo fuit cognōmētū eas cōdidisse. In celebri tamē monasterio venetijs scēi Eozgij de alca: qd glōsiosus pontifex Eugen⁹ relicto pīmū seculo ppxia edificauit paterne hereditarij pecuniā inuenit in libro literis scripto puetulsi. Iohannē romanū pontificē nomis ordine duo de vicissimū acceptis ex perusina diuulsi. Arerina. selulana. florentina. z volaterrana diocēsis⁹. ser pleban⁹. ciuita tem hāc edificasse: q; ab ipso ser plebanū numero Bena fuerit appellata. Hec quippe ciuitas nunc supcolle cuiusdā peninsule facit vndiq; qsi ripas ingofas habēs: in supiore tamē vrbis pte solū aliquāmlū habz ortus vitidarijsq; ornati. In qua quidē celeberrima erant edificia. Quid dicer gymnasij ppulatū z for z porticus et regia palatia. Hospitaliq; sumptuosissimū pietissime gubernatum. Impla q; et libera est cū turnibus z pugniaculis ac opis infutata morib⁹: ppol neq; rudi neq; turbano. Et⁹ ager maxim⁹ z herbidus semp bouū bub aloz ouūq; multoz nutritoz. Frumē q; vini et olei ser ar. ac fructus ois generis abūdans. Hec a roma stadys oceanis distat. Cur⁹ vni inter crulos religionē morib⁹ ac lingua pffare noscuntur. Dabit autē Bena illustas fidē scēi Bernardini cui⁹ reliquie apud aquilā vrbē miracis p singulos dies multiplicatis conuiscit. Is p m oim ordine beati francisci ad cā q nūc tantopē viger obseruatiā regule pāpū tenit. Ornataq; fuit lūgonē medico z pbo qui ceteris sui seculi postfunctū vita Iacobū forlūncem doctoz or clauozq; dabit^r. Et friderico iuris cōsulissimō: qui ea in doctrina cōsilia plima reliqit. Bena q; Diluio enea pfs pīmū laurea: post: episcopali z papali mitra redimito. Virisq; plurimz rpotiōib⁹ doctriua eruditus ornatur. Ambroisē senēsis agri flumū inter z paludē dnam siue flumū palū que ea palus efficit multa sunt mōtana z campestria opida. Inestq; diuini vetustissima vrbis de qua p līm⁹ plura scribit: que olim Carmon fuit nominata: nūc vrbī senensī subiecta z ab eo aucta.

Reges Egypti
Ptolomeus epiphaneus

Ptolomeus pto lometoz

Bruticia

albenadact

Demetrius

Madrius ptois yn e genere pben x conditioe seru? cui? dñs fuit bach? quid i pontie? fuit? vt retulit herimpp? diurn? fenerator: tandē infidias passus oia que habebat amisit. Ex qua re se suspendit.

Omen? pbalen? co gnomio pbus Theophrasti discipulus: disputator: subtilis x orator: pami vehemens fuit: vt A licro ait: duktis tñ: hic ea apd archemesios eo eximas e? vtutes. io. an nos psumit necē? x seragita eras statim honorat? fuit. co q? cuitate reddidit? x cōficijs psumit auxerit. Elibens postea ab inimidis imagines dirue. qd cū compit? habuit ait. Virtute nō cūerterit: gñā illas etc xerant. Dicebatq? hic tamē in republica valere eloquētiā quantum in bello ferrum.

Ptolomeus Epiphaneus quis? egiptiorū rex regnauit annis. 24. Hic tpe adpeti regni nodū quatuor exercebat anōs: et cū ei? infantia cōsiliū et roboris compos esse nō potuit: Antioch? magn? syrie rex ad suum regnum aspiras: illud bellica exarsioe vetare cepit. Sed regni principes p in fame fideiūter dimicantes regnū omne defenarūt. Ad ipm quoq? fouendū Ptolomeus inuoz pontific? descendit: cum aut ad pubertatis tpa puenisset Antiochus nobilis magni antiochi fili? sorore suā cū infidiose dedit vxore. Ex qua duos suscepit filios: quo audito Antioch? sub specie visendi ipam sorore A licoptam ar silios egiptū ingreditus ipm ptolemtū regē inter cuplas occidit nūst: A lics vnuerfas egiptū sibi subingare nitens ab egiptijs extra cōfinēs eieciut est: post bienniu nūsus alexandriā obfidēs: a romanis legatis de egipto rece dere compulsiis est.

Ptolome? iste ptolemtor fext? egiptiorū rex reg aut annis. 33. Hic antiochi sororis fili? segnis ad modū vir: hūc adolefcēti antioch? amicu? bellum in mitit: ppter qd legatos ad Senatū ro. misit ab eo auxilia postulas monere senatū adolefcēti pces: pompiliūq? legatū ad antiochū misere vt ab egipto absti neret: quo viso ei? oculū dedit: platoq? senat? cecreto et cū cunctari videret cōsultat onēq? ad amicos refer ri. Ibi pompili? viū qā quā manu tenebat ample co cilo indulsus amicos cōsulare iubet: nec pri? creat qd si nariū respōsus det aut pacē aut bellū habuit? Hic at scitatas animū regis frigat vt se pantiū senatū respō dert. Hic demū filiā A licoptā alexandro syrie regi vxore dedit: ab eo deinde ablata demetro dedit. quem cū cōtra se veniente fugauit ac die tercia in oblatioe ca rit alexidri sibi p Alrabū regē facta p gaudiū cōpirant

Alproma Monialis virgo vestalis mechi rea suspendio affecta est.

Altus luitus Agedarum scriptor clarus habet? tur. Qui ob ingenij merum a luito Saluatore cuius libros erudiebat libertate donatus.

Minucia virgo vestalis et de incestu conuicta vi tua obruta est.

Theophrastus chresius pbus et tesse Antiochovo pro in libro reambulationū sillonis fili? In pro priā patria auduit pmo leucappi cnes suū: ince cum platone audiuisset se ad aristotele trāstulit. Eoq? in cal cidē pfecto illi in scolo regimie successit: fuit vir summe prudētis studiq? singularis atz eloquiū admirādū. Gravē cū amea illi tyranno nouici esset ob diuinā eloquētiā aristoteles illū Theophrastū vocat auerit: atz circa tre centa librorū volumina edidit: pgebant ad eū audiendū (tesse p amphilo) duo milia discipulorū Inter q? nicho machij Aristoteles filiū habuit discipulū: et A lēnādri comiciū: habebatq? hoc semp in ore. Simp? pciōsissimū tempus est. Obijt annoz oenagintaquinq?.

Menader poeta comic? Theophrasti discipul? qui? dicitur Quinilian? ait. meo iudicio diligēter leuare nō cūta que precipim? efficienda sufficiat. Ita omne vi ymaginē expōsit: tanta in eo inueniēdi copia eloquiū di faciles. Ita est in omnib? reb? psonis affectib? accommodatus: ob que putauerat illū Quidē ppetuo du tatoris. Hūc x paul? apbus se legisse indicat: cū ad E o nimb? os ait. Corumpunt bonos mores colloquia mala. i. Corioli os. 20.

Laproma

Titus luitus

Theophrastus

Leucippus

Leucippus

Nino urbis condite. cccc. lxxvij. cum iam darum urbis romę nominem esset. Anna tamen extra italiam nota non fuerant vt igitur cognoscereur que copie romanorum essent census est habitus: inuenta sunt capita. cc. lxxxij. milia. ccc. xxvij. Quāq; a cōdita vrbe nūq; bella cessarunt: et contra affros bellus suscepit est: primū Appio claudius: Quinto fabio consulibus in italia contra eos pugnātū est. Et appo claudius de Affris rege sicilie hironen triumphauit.

Sub istis consulibus inchoatum est bellum punicum cum bannibale seniore.

Gneo et Cajo consulibus romani in mari dimicauerunt paratis nauibus rostratis: quas liburnas vocant. Cornelius fraude decepit est. Duellus commisso pectore cartaginensium ducem vicit. rrr. et vnus naues cepit. xij. misit. vij. milia hostium cepit. triag. milia occidit: neq; vlla victoria romis gratior fuit: qd inueni et ita idē mari plūmū posset.

Crispus philosophus

Crispus stoicus philosophus natione Elius hoc tempus floruit. Qui anno vite sue octogesimo librum adeo subtiliter composuit: vt ad ea que ibi conscripta sunt penitus cognoscenda longa vita opus esset: sicut testatur alexis libro. 8. Et cuius notabilioribus sententijs hec vna celeberrima fuit. Sapientia nulla re eget: et tamen multis rebus illi opus. Contra stultitia nulla re opus est: nulla enim re sat vixit: led omnibus eget. Zenon etiā suo tempore philosophus ait. Sepultus apud te sit sermo quem tu solus audieris: hij duo stoice sectę autores fuerunt.

Et duo consules cum bannone cartaginensium impatore pugnarunt. Crispianus et fardinianus vicerunt: et sapio multa milia inde captiuorum adduxit triumphum egit.

Polemon philosophus

Polemon Atheniensis philosophus his temporibus agnoscitur. Qui lactio teste ays iuuenis esset ad modum lubricus et impudicus fuit vt pecunias circuleret quo esset ad omnes impledas voluntates paratior: eas uidem in angustis et vris occultabat. Sed cum semel ebrius et coronatus in scolam reuocatus irrumperet: ille permissa oratione: quā inceperat de pudicia dicere cepit. Quo secutum dicitur vt de cetero studio et industria adeo seipm vinccret vt reuerent in regenda scola succederet.

Sub istis consulibus diuersę ignium aquarumq; clades pene vrbem consumperunt: et bellum in affricam translatum est contra Annibalem cartaginensium ducem in mari pugnātū victricq; est. Consules vsq; ad cartaginem. pesserūt multaq; vastatis oppidis. Malinus victor romā rediit atali? regulus in affrica remansit. Is contra affros athen instruit contra tres cartaginensium duces Asdrubales duos et Annibalem dimicans victor fuit. xvij. milia hostium occidit et serpente mure imaginatus occidit. Cuius corui centum viginti pedum longitudo nem habuit romamq; delatū cunctis miraculo fuit. Tunc vici Cartaginenses pacem a romaniis petierunt. Regulus tamen postea victus in vltima pernicie.

Marco Emilio: paulo serui consulibus ambo hij romani consules ad affricam profecti sunt cum exercituum nauium classe cluicam petunt et cōsegit cartaginem: vicerunt: primum affros nauali certamine superant. Emilio consul centum et quatuor naues hostium demersit: triginta omni pugnatoribus cepit. rrr. milia hostiumq; occidit ante cepit. Et subacta affrica tunc in sicca nisi q; tanta famis erat vt diuitius exercitus expectare non posset. Consules autem circa siciliam naufragium passi. Hoc tempore argenteus nimis pretium in vrbe figuratus est.

Linea consulum Romanorum

Apūs claudius **Q**uintus fabius

Gneus cornelius

Cajus duclius

Lucius scipio

Lucius aquilio

M. attilius regulus

Lucius malleus vullio

Marco Emilio

Paulus seruius

Quinta etas mundi

Linea regum Syrie
Antiochus epiphania il-
lustris

Antioch' fili' epiphanis

Demetrius soter

Seleucus epiphanes

hys occidit. Alibini pontificis pstruit cu q' bachides
missus hierusalem mltos iudeoz occidit. nybanores a
mda machabeo occisus amittit: bachide mda occidit:
eandem ab alexandro vicia. ille vita piter t reg' puant.

Pste iudas q' machabe' vir fortissim' t bellicosus
machabe' fili' fuit strenuissim' bellator: t trium-
phator in isrl. q' nec an se nec p' silen hnt: gloriofa
opa patet i libris machabeoz. hic postremo in bello
occidit: p' dei legib' morte sustinet cu mb' anis pon-

Emplu purgat a iuda **A**nficatu admistrasset.
Cet framb' postea p' mb' anis fuerat pbanatu.

Ponathas iudeoz dux piter t pdux p'plm iudeoz
fuit: iuda rexit anis. 19. no impar fuit suo machabeo

Antiochus

Bacchus

fuit: ab adolescencia sua optie puerfca: et eandem occasus
negit a genit' suo. hie simo t ionathas frs iude' p'et' occisus corp' ab hostib' redimere i mo din patri
suoz sepulchro sepelire. ierolome' q's cu eu ad comuni inuissit: eade cu duob' filijs interfect. Et ipi i sy-
montis vxore cum reliquis duob' in vineula educti. Et in bis finit pamm' liber machabeorum.

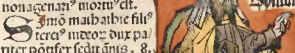
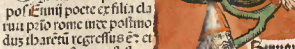
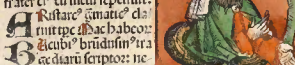
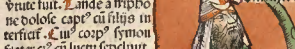
Este antioch' nobilis siue illustis regit antio-
chus. pessim' fuit figura antiochi. hic audita mor-
te patris fransq' sui hereda cu rome esset obles: cla-
fugit t venes in syria recepit: est a quibusd' ciuitati-
bus: mortuoz q' p' co regnauit: t vendito sacerdo-
cio p'mi a iohanne postea a iohanne: quoz suafu in
dei sibi nota genti imponebat: sacrificia fieri pbi-
buit in templo in hierusalem. Deniq' venies de egipto
menclay diuisione spoliavit templi coegitq' iudeos
ydolis sacrificare: t transire ad rit' gentis: pones in
templo ydoli. Jouis olimpi: pbiuit arcaione: i
terficia cu ciuicetes: septe frs cu mife noletes co-
medere carnes porcas varijs tormet' occidit. qui
oēs aio cōstā p' obseruatiōe legi martiri p'ulere.
Postremo volens ire p'tra hierusalem occidit de curru
p'actulq' t deniq' a verrib' cōsumpt'. miserabilis
mortuus est in terra aliena.

Antioch' iste Eupator regit anis. 2. hic patre
solato p'mi' rcher' est adhuc adolescēs habuit
tutorem hysia: t cu contra iudeos exercitus duxisset nō lōge p' ambo a suis oc-
cisi sunt p'per timore denarij si-
lij seleuci eupatoris.

Antiochus t Seleucus

Judas machabeus **E**leazarus

Simo machabeus fili'
terci' iudeoz dux pa-
triter pnter sedet anis. 8.
religiosus t prudētissim' fuit:

Linea Christi
Matthias fili' Eleazary

Matthias

Matthias sacerdos filius
iobannis filij symonis do-
ctus t glorie fama apud iude-
os plurimum honorat' est. hic
sanctus percussit in solo pec-
catores: qui habuit quinq' filios
eiusdem scli veris ipse non erat
pontifex sed tres filij eius quo
mortuo in adodin sepelitur.

Simo machabeus fili'
terci' iudeoz dux pa-
triter pnter sedet anis. 8.
religiosus t prudētissim' fuit:

Ptolomeus Evergetes philometoris filius Cleopatree german? se-
ptimus egyptiorum rex regnavit annis. 29. Ut quid pessim? atque se-
uissim? ob cuius sententiam frater eius et Cleopatra soror sibi timentes
regni ei legatos obtulerunt. cum fratrum regnum sine ullo certamine recep-
isset elanus factus fratre filium et complexu matris enecavit: et omnes eius fau-
tores trucidavit. Quia ut Iustin? scribit. Vultu deformis erat statura bre-
vis et sagitta ventris belue psumilis. Quia quidē feditate nimia vctis subtili-
tas augebat. Hic quippe filios ex sorore et ex vrozis sorore suscepit. Ac etiam
sororis filiam per vim stuprauit. Cuius filius membratim duntaxat et in cista
positum in die natalis eius inter epulas iussit offerri.

Ptolomeus phibion qui et Sother euergens filius octavus egyptiorum
rex regnavit annis. 17. his tribus Antiochus tyncenus demetrii filius
et antiochus gruffi regis frater adinuicem dimicantes successiue modo vnus
modo alter regnabant. Inter has autem regni Syrie partiales discordias
mortuus est ptolomeus iste relicto regno vxori.

Ptolomeus alexander non? egyptiorum rex regnavit expulso fratre an-
tis. 10. Hic ptolemei sother predicti frater fuit. Cleopatra mater. postq-
cum maiore filio decem et septem annis regnasset ex altero terens filij locotate
populum in eum conatauit et in egyptu exulare coegit. Accessito isto alexandro
minore filio in locum fratris secum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occi-
pata interficitur. Et a populo in exilium actus. Ptolome? sother reuocat? in re-
gnum. Iste alexander regni cyreneorum quod ei pater testamento reliquerat po-
pulo romano herede instituto decessit.

Ptolomeus Sother paulo ante a matre pulsus. hic anno alexandro ab
egyptijs interfecto regnum paternum iterum recuperans regnavit annis
octo. Cum enim alexander matrem occidisset ipsum in vindictam matris repu-
lerant. vt iam scriptum fuit.

Hannibal hamdicaris Carthaginensium ducis filius. quinq- et viginti
etatis annos habens Imperator carthaginensius exercitus creatus est
hic ceteris duabus prudentia. audacia. consilioq- ad pericula capessē-
da anteibat. Imperator fact? triennio omnes bysantie gentes bello subegit. Ita
tregis fuis? Alarubale ad bysantie custodiam relicto. ipse pyrrheni saltu transi-
iit. Et postq- ad alpes puenit que saluer? italiam a gallia seingunt. quas nemo
vnus cum exercitu pterit? hercules transierat: ita itinera et loca lapidosa stru-
es comburendo et acenum infundendo patefecit vt Elephas oneratus ire poss-
set. cum antea vix vnus homo quiret repetere. In eo tamē loco multi nauibus
obzuti cum clephantis perire. Tradit ad italiam. lxxx. milia peditum et vi-
ginti milia equitum septem et triginta clephantes adduxisse. Descendit itaq-
Hannibal in Thaurinenses agros. Et pvagata tota regione Cisalpina roma-
nos tribus prelijs profugauit: ac multas vrbes obtinuit. Ides p huius fecit
Postea appenninu transiens apud etruria vbi nunc florentia graui oculor-
morbo affectus est. vt dextrum amiserit oculu. deinde C. Flaminiu interfecit: q-
facro fabri? maxam? a senatu contra ipsum missus per summa montiu et abdita ne-
morum castra ponēs eius seruo totum delusit. crepta occasione arcuorū auxilio
vici. Et sic p sedecim annos totam italiam varijs cladib? fatigauit. Ince in
apuliam pgenis maxima clade romanos apud cannas affecit. In quo quidē p-
lio tot romanorū milia cesa sunt: vt tres annorū aureorū modios quos e romo-
norū militū man? extraxerat Carthagine mitteret. Cōsulares quoq- viri ac
senatores capti aut occisi fuere. Et de romanis actū fuisse si Hannibal statim
post victoriam ad urbem accessisset. Is tamen coact? italiam relinquere et opē
patre sine ferre que a publico scipione pmebat. Cū carthaginenses eus romanis
pacem componere ad antiochum regem confugit. deinde ab bithynie rege Z.
quint? legat? contra eū precepit. Ne a romanis capteret? cōsistim? gustato veneno
q- in anulo morie regio gerebat aiam expulsi. Et sic eo genere mortis a roma-
norū vinculo se liberauit. Decessit aut septuagesimo vite sue anno.

Linea Regum Egypti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus phibion siue
sother

Ptolomeus alexander

Ptolomeus sother

Quinta etas mundi

Solarius.

Panctius

Posidonius

Anno ab urbe condita. cccc. lxxx. Sanguis e terra et lac e celo manare visum est in specie pluuie. pestilencia grauis in urbe biennio fuit: qua sub illius libri dixerunt celestis ira imposita: non inquerat. numerus eorum qui perissent: sed ipsorum qui fuerunt superflui.

Clofius ingens solis simulacrum a clare lydo statuario fabricatum apud rhodum insulam terribi moni corruit. Erat quippe (ut plinius refert) statua admiranda altitudinis cubitorum. 70. turribus equiperata. Ete septem miraculis mundi maxime fuisse restantur.

Strato lampiacenus pbis Archelilai filius vir eloquentissimus. Et in speculatione pbica pre ceteris diligentissime speculatus. Unde et pbicus e apellatus: fuit prolo mei philadelphi preceptor: a quo talentis octuaginta donatus e. Scripsit de regno: de iusticia 2 de dijs. Atque eum fuisse tam tenues vt sine sensu moreretur. Silphion quoque pbis suo tempore omnibus bonis amissis solus nudus euadens ait. Omnia mea bona mecum porto: pectore enim gestabat.

Crates atheniensis academi pbis philomus auditor illustis successor scolis: quod adeo se viuere amari: vt eadez semper studia sint cōsecuti: et mortui eodem se pulchro sepulta: q̄s antagoras in hanc sententiam verbis et ornauit. Hoc tu multo Cratem et polemonē cōditos facere qui transis o bosq̄s viros consensu animorum preceptos: quoz diuino ex ore doctrina manant sacra vitęq̄ mundi ciles sapientie adiuncta.

Strato pbis

Crates pbis

Panctius pbis dicitur tpe Scipionis rome et pceptor fuit. Qui stoice scite pbis extitit: Que acero in libro officiorū imitatus est. cuius hec est sententia. Utam dominum qui eratem in medio rerū agit ac sibi suisq̄ visibus esse voluit ad cavendā picula ex impio assidua 2 ppe quod dicitur: oportet anio esse. pui pio semper et intento.

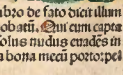
Silphion megarensis pbis his temporibus floruit hunc et imitatione atq̄ sapientia tantū alios precessisse dicunt vt parū abfuerit: quin omnis gratia in illum intenta in silphionem transisse diceretur. Cicero vero libro de fato dicit illum fuisse hominem acutum maximeq̄ suis temporibus approbatū. Qui cum capta aliquando esset eius patria: et omnib⁹ er⁹ bonis amissis solus nudus euadens se terrogaret. An omnia perdidisset? Respondit omnia mea bona mecum porto: peior: enim illa: non in scapulis se gestare dicebat.

Posidonius pbis stoicus panecij discipul⁹ claruit tēpē sapientis hic fuit astrolog⁹ magnus et teste augustino.

Crasistras q̄s atheniensis medic⁹ scdm Eusebium his tēpib⁹ floruit hic cū ex aristotelis familia nat⁹ esset etiam erum⁹ medic⁹ enasit. Qui cū antiochij regē ex grauiissimo morbo sanasset a prolonico rege ei⁹ filio centū talentis donat⁹ est vt testis est plim⁹ libro vige simonono naturalis historie.

Licon troadensis pbis clar⁹ habet vir quidē eloquens et in educandis instruedisq̄ pueris maxime idone⁹. Dicebat enim necessario aduici pueris pudore laudis studij velut equi calcari. Fuit hic dū vixit habitus mundissim⁹ 2 vestis incredibilis mundicie atq̄ nitore: Et cū eet corpe fortissim⁹ pile ludo se exerceat. Tenuit autē scōle pnapariū antis. 44. Tandē festus podagre morbo anno vite sue. 74. interijt. Timon appolloniatas pbis etiā suis tēpib⁹ floruit hic duz iuuenis esset missus obsecrantibus numeris: postea fact⁹ vir licet egen⁹ repudians vicis in calcedonia iurib⁹ pbilosophia 2 oratoria artem didicit atq̄ exerceat. Scripsit autē diuersa poemata Tragedias Comedias 2 Satiras.

Silphion pbis

Licon pbis

Linea Consulum romano-
manorum

L. Metellus L. Furius

L. Metellus L. Furius

L. Metellus L. Furius

L. Metellus L. Furius

L. uo cecilio metelle. Caio furio pla-
cido consulibus. Metellus in E-
lia affricum ducem Asdrubale cu. cxxx.
elephantis et magnis copiis venientem
superavit. Apud panormiu. xx. milia ho-
stium occidit: sex et viginti elephantis ce-
pit reliquos errantes p. numidas quos i-
auxilium habebant collegit. Et roma de-
dixit ingenti pompa.

Q. uallio Torquato Caio Attilio co-
n-
sulibus de Sardis triumphati est
Et pace omnib. locis facta. Romani mil-
lun belum habuerunt. Quod his post
romam conditam saevit tantis numa po-
pilio regnante contigerat. Et porta iam
clausa est vno anno.

Q. uallio consule ingentes galloru co-
pie alpes transierunt: sed pro roma-
nis tota italia confensit. xl. milia hosti-
um sapra et interfecta septis milia. Et tri-
umphis civilio decretus. Galloru siqui-
des animi feroces: corpora plura huma-
nata erant. sed experimento deprehensus est q-
votus eorum sicut primo impetu maior
q- virozu est. Ita sequens minor q- feri-
narum. Alpina corpora humenti celo edu-
cata habent quoddam simile nubibus suis
Cum mor calore pugne statim sudorem
emittunt: leui motu qst calefacte sole la-
xantur aliquot deinde annis evolutis p-
contra gallos intra italiam pugnatu est
finitu est bellum ad. Claudio marcello
Sn. Cornelio Scipione consulib. po-
stea idem Marcelus cu collega suo Cor-
nelio ingentes copias Galloru peremit
Mediolanum expugnauit: grandem pre-
dau romani prulit ac triumphas marce-
lus spolia gallorum stupri imposita bu-
meris suis venit.

Linea Consulum ro-
manorum

L. E. marcellus Cornelius Scipio

L. E. marcellus Cornelius Scipio

L. E. marcellus Cornelius Scipio

L. E. marcellus Cornelius Scipio

Q. uo anno bellum punicum secundum romanis illatum est per Annibalem carthaginensium ducem fili-
um amilcaris qui iam dudum amilcaris patri ad aras iurauerat cu adhuc nouem esset annoru se vt pri-
mum posset aduersus romanos pugnaturum.

Q. uingentesimo et quadragesimo anno a condita vrbe Lucius emilius paulus publius Terentius
varro contra hannibalem mittuntur ambo tamen vincuntur.

Q. uansacio punico bello secutum est Macedonicum contra philippum regem. l. et quingentesimo pri-
mo anno ab vrbe condita L. Quintus flamminius aduersus eum mittitur: et prospere gessit et par et
ablata est his legibus ne grecis ciuitatibus quos romani contra eum defenderant bellum inferret: vt capi-
tulos et transfugas redderet. Quinquaginta solas naues haberet reliquas romanis daret. Et per annos
decies quaterna milia pondo argenti perficeret: et obfidem daret filium Demetrium.

Linea Regum

Syrie
Alexander filius antiochi

Demetrius filius demetrii

Antiochus adolescens
Sedetes

Tryphon

Alexander

regem iudee constituit: qui francem suum scdo a se gentium occidit. tertiū vero regno priuatum scdm vi-
uere coegit: qui adeo nequissimus fuit qd mille seniores intra sex annos peremit. Centingentos quoq; viro-
ratos viros vna cum vxoribus ac liberis in placis panibus affixit: qui eius crimina testabantur. Tandē
27. anno regni sui ex quartana febre mortuus est: et reliquit duos filios bircanum et Antiocholum. verus
vxorem suam alexandram fecit regnare: quia habuit gratiam populū: cum adhuc viuentē marito humilis-
sime sibi allexerat.

Alexander iste filius Antiochi regnauit post tryphonem quem occidit dyodatus dux.

Alexander ille filius antiochi epiphanes vi-
decimus hyrcius asyret rex regnauit scdm En-
sebitū annis. 9. semp iudeis graciosus fuit. Jona-
than machabei dux sibi coherens: eius admo-
rito occidit demetriū sorber: et regnauit. p. eo. Cleo-
patram ptolemē filiam regis egipti in vxore du-
xit. quā ptolemēus auferens alexandro demetrio
filio demetrii sorber vxores dedit. tandē rex arabū
ad quē alexander fugit timens ptolemēus alexan-
dri occidit caput auferens ptolemēq; transiussit.

Este Demetrius regnauit annis tribus post
alexandrum. Et omni regno paterno recupe-
rato vicis adulescentie in regimēciū lapsus postre-
mo captus in hyrcaniam nonem annis sine regno
prauis vixit. Tandem regno restituto ptolemē
sor filiam Cleopatram ab alexandro sublata vxor-
em dedit.

Antiochus Sedetes adhuc puer suauiter tri-
phone aliquo molitus est pro repatione re-
gni sed parum profecit: quia statim ab eo occisus
est. hī enim duo aduicem dimicantes successiue
modo vnius modo alter regnabat.

Este Johannes bircanus occiso patre suo sy-
mone et duobus filiis suis Jnda et Matha-
rtha a ptolemēo duce in continuo in Jericho iure
obtinent sacerdotes. et administrans optime
rebus vngenti tribus annis mortuus est: reliquitq;
Antiocholum filium suum primogenitum et anti-
gonus cum alijs duobus paruulis. Cumq; nullus
eorum ad regendum populum esset idoneus vxor-
em suam dilectissimam psecrat filijs. Sedit au-
tem annis. 26. vir sacerdotio dignus atq; dicatur
sicunus. A romaniis iis amicicie postulans obti-
nere promeruit. hic militas seditiones a pb arsi-
is et essenis pculit: a quibus tandem liberatus: feliciter vixit in senium vixit

Antiochus filius iohannis bircani in vincula matrem cum duobus fra-
tribus minoribus suis coniecit: primusq; dyadema regni sibi imposuit.
Et vno anno tantūmodo regnauit. fuitq; rex et sacerdos: fratremq; suum fugi-
gestionē vxoris sue interfecit. Et decursis. 475. annis a sedechia vltimo rege
iuda quādo regnum iuda interruptum et sinitum fuit. mortuus est morbo a-
cerbissimo: vt sanguinem laceratis visceribus euomeret.

Triphon capto Jonathan proditorie contra Symones fratrem Jonathan-
bellum mouit. Et acceptis a symone centum argenti talentis et duobus
filijs Jonathan contra pmissa Jonathan cum duobus filiis occidit. Et postea
dominum suum Antiochum adulescentem interfecit et pro eo regnauit.

Este Alexander antiocholi frater apud iudeos pontificatum et regnum suū
scipiens regnauit annis. 27. relicta enim vxore Antiocholi que et eo ptole-
non suscepit a vinculis cum duobus fratribus cum absoluit et tanq; maiore

**Linea Summo-
rum pontificum**

Johannes bircanus

Antiochus

Alexander

Alexander

Mantua gallicæ Lenomanor memorabilis vrbo vt quibundā placet a Mantua Thibetie vanis hita? Leobanoz interitū ab Alexandro iucilla cōdita fuit. Sūt enī qui dicūt Thibetia ibetier tibus fuis esse. Et in ea? seruitutē decemisse: que post prius interitū in ytalā cū malis venit: cū sociis greci matus cōdidit. Sed cū interim ex thiberno thuso rege oen? nat? esset: a dñm oppidū thulci et veneti cōfliccūt. Oen? maris oppidū cecidit: et in altā formā redegit. et a mīe Mantua appellanti dicūt Virgilio. x. li. Eneidos. Ille iam prius agmen sciet Oenus ab ozis. Fandice manit? et thulci filit? amnis. Qui mu ros matrisq; dedit tibi Mantua nomē. Cōstat tamē eam vrbe vetustissimā ab Etruscas conditā: et vnā fuis se duodecim coloniaz quas L. lina? parauit? docet trasapenninū ab ea gente inuas. pceditū cū poera usi gnis virgali? ciuis su? in orbi faciat nonissimū. diffusulq; ei? vrbis narrat originē. Mantua vices ciuis sed nō genus oibus vni. Decemōnib? qui gallicā et germaniā ab ytalica diuidit vicina est. Quod pōt a benaco lacu ex quo mīna? effluit qui erundis Mantua vīq; labit ibiq; lacu facio vrbe erant. Indecū pgedes beem cursū padū influit. Passa est supiorib? tibus Mantua calamitates marinas: pter illas que Angliano vrsu fuit nonissimē. Mantua ve misere nūmū vicina Cremona. Nam ab Ethila: Goetibus. Logobar dīs et banoarioz rege aliqui dūta: qñq; spoliata. qñq; mentib? aperta et immutata relicta. Ungari aliqui ad solū vīq; euertere: vntē et loc? vbi nūc fuerat ad rei memoriā nūc vngaria nūc cap. Mantubulus nobis domi? tissa eam dū tenit. mirificos: am p hant. Sub q? Nicola? sedes pōtiser roman? cōcilū celebrant: hanc per inulta tpa post Mantubulū vlti possiderūt. In qua pdarissime familie de rpa et passennoz aliqui pcedere. Pōmū post varios casus indite Gonzagorū familie magni canis auxilio passis passerimis: ea vīq; in pscū cū maxima laude ponti sunt. quoz et pcedentoz dñoz cura diligētiāq; pulcherrimis pōnib? sup lacū iacis tūm supbissimis templis: regis pallacijs: et nobilib? ciuū edib? plurimū illustrata est. Unde et nūc ampla ciuitas habita est: et rerū abundas que ad vīq; hūanū necessariū sunt. Māue p? Karoli magni tēpa sanguis xpi miraculosus apparuit. Ad quē vīdendū sedes Leo papa se cōstitit. Et mīce in germaniā ad karolū accessit. Karolusq; caluus magni filius Mantua veneno perit. qd? habet? medicus pecunia corruptus dedit. In ea Entheim? lucensis epus vir sanct? et eruditione moribusq; insignis requirit. Et beatus? Johannes bo mis Mantue ciuis miraculis clarissim? Genuit et Albertinū qui tractatū de corpē xpi edidit. et Mantueus medicū clarissimū qui ad Sicilie regē de medicinis opus egregiū perpenpsit.

Mantua

Quinta eras mundi

Neuus poeta comicus

Plautus Comicus

Ennius poeta

Sapio africanus

Neuius poeta Comicus anno. 2. regni Ptolomei epiphanius dicti (vt En-
schinus scribit) tunc moritur: pulvis roma facione nobilium ꝛ pcepit
interire. Is inter comicos tertium locum habet de quorum diminutione
ne et comicorum praesentia Valerius in libro de poetis: de carmina ponit. Mul-
tos incertos certare hanc rem vidimus. Palmam poete comico cui dederat. Ce-
cilio palmam tribuo de comico. Plautus secundus facile erupit at ceteros. De-
inde neuus qui serui preio in tercio. Et qd quarto deniq; dabitur lauro. Post u-
sequi laurum facio attiliu. In sexto consequitur hos tertius. Turpilius septi-
mum: Trabea octauum obinet. In nono loco esse facile facio lucretium. Decimu
addo antiquitatis cunum.

Plautus comicus poeta lingue latine pater (vt idem Eusebius testat) et vi-
bre arpinas als larsinas ciuitate rome moris. Et c. f. mone (vt varro epillo-
lomis sententia dixit) muse locute forent: si latine loqui voluissent. Florent in scena
quingedecimo ferme anno postq; bellum aduersus penos scdm sumptum est. Et
quosq; a pluribus grecis comicis fabulas sumptas in latinum couertit. Quaq;
tamen sententia plautus ad exemplum scilicet pperare epicharmi dicit. Hic vterq;
ro ꝛ pleriq; alij memorie pcederunt: cum pecunia omni qua in operis artificia se-
nicorum pepererat in mercationib; pdita: mops romani rediit. Et obqueren-
dum victum ad circuegendas molas que trusiles appellantur opam pssori lo-
cassit. Ibi quoniam ab opere vacaret scribere fabulas accendere solus erat. Por-
tius est arater centesima et quadragesima quinquam olimpiade. Iussit tale suo
sepulchro epigramma inadi vt varro de poetis dicit. Postq; est morte capitis pla-
tus comedia luger: scena est deserta. Deinde natus iocus ludisq; numeris: immane
n simul omnes simul collagimantur.

Ennius quoq; poeta comicus Tarenti nascitur quintus annus dictus. his
et temporibus (Eusebio referente) florent. Qui a catone questore romay trans-
latus habitauit in monte auentino parco admodum sumptu conent et vnus
ancille ministerio: semp pfluens auias esse immortales. Et iteo in vite sue termi-
no dixit. Aspirent o ciues sens enim umaginis formam: hic vestitus pincti maxi-
ma facta patrum. Nemo me lacrimis reor: nec funera dicit at: flagitiu mutui esse
inter ciues corpora nudare. Hic eis comedias optimas elegantissimasq; edidisset
sepmagenario maior articulan morbo olimpiade. i 53. interijt. Sepultusq; fuit i
sapienis monumento via appia.

Sapio africanus alterius scipionis filius: vir oim romanor ferme pma-
rius vigesimu quartum agens annu duobus scipionibus ab hasdrubale
interfectis a senatu romano ad byspanias iuit: fuit quippe panecij ad-
dutor: et inter ceteros mortales animi pstantior. Cu intellexisset senatum ppter
merum hannibalis ytaliam velle relinquere: extracto gladio id pibitur asserens
se velle patrie defendorem esse. Cesare pmissa vtebatur habitu corporis ynicis
vt Eutropius antseptuaginta ciuitates byspanie recepit: quibus feliciter gelis
consul contra cartaginenses designatur. Eoq; pgens aphrozin ducenti cum Sa-
phace numidie rege sibi subegit. Nec multo post cu hannibale congressus ita e-
quitatum fudit vt sup viginti pcorum milia cesa: non demq; sere capta vna die
referatur. et ipe hannibal cum paucis pfugerit: terra marisq; pace obienta in siciliam traiecit. Romam tan-
dem puenit triumpho clarissimo inuictus: Apfricanus vocari meruit. Sicq; scdm bellum punicum termi-
natum est: quod p annos. 18. gestus fuit. Catoni vero contradiens nolebat cartagines romani impio cnu-
lam euerte: ne romani sine belli metu laxarent. Huius pelare fuere sententia dicebat emm nuncq; se minus o-
ciosum: q cum oculos esset: nec minus solum: q cum solus esset: hic tamen patrie pater ab omibus acca-
tus: ab ingrata patria pulsus apud litterum rusticum exulans: tandem. 32. etatis sue anno morbo interijt.

philo iudeus

Carbo philosophus

Carbo philosophus

Scipio iunior africanus

Publius Terentius
poeta comicus

Philonen iudeum ex sacerdotum genere natum: et Alexandrie educatum per hec tempora floruisse constat. Et sapientie librum greca lingua (in q̄ permixtissimus fuit) eleganter stylo conscripsit. Quē ideo sapientie librum nominavit: quia in eo christi iesu domini nostri laudes specialiter narravit: vel quia multipliciter in eo sapientia commendatur. Scripsit autem multas: et diuise huiusmodi in libro de vitis illustribus commemorat.

Carbo philosophus stoicus natione egiptius panecij quondam discipulus. in sc̄a scripta reliquit. Cuius habetur plurima egregie dicta. Et quibus hec pauca notabilia excerpta ferunt. Desines timere si sperare desieris. Quis quid p̄fecerim? Respōdeo amicus mihi esse cepi. Si vis amari: ama. Ab eo aliquando questus fuit. An beneficium serui dño dare possit? Respondit: quodam sunt beneficia: quedam vero officia: et quedam munera. Beneficiū inquit est: quod alicui datur. Aliud autē est qui potuit sine reprobatione cessare. Officiū est filij vroz: q̄ acceterarum personarum quas necessitudo suscitāt. et opem ferre iubet. Dimissum est serui quem conditio sua eo loco posuit: vt nihil eorum que prestat imputet superior.

Carbo primus philosophus romanus atq; iurista: primo quidem questor. deinde bis consul: litterarū tam grecarū q̄ latinarū apud romanos decus. Hic primū cum Q. Fabio maximo militauit. Deinde anno post quito questor. Tarentum missus fuit: ubi Ennii poetam inueniens romani fecit adduxit. Postmodum cū Scipione illo viro optimo africanū trāstuerat: tempus. nō mediocriter inquit. Deinde ex edilis officio censor factus: ac postea p̄tor optime in omnibus se habuit. Etiam bis consul: et post consulatū quē strenue in hispania gessit: tribunus militum dictus est. Denum cū serorū pene senex latinās litteras didicisset etiam grecas litteras edocui appetuit unde doctus factus. Historias et rem militariū tractauit: atq; scripsit. Et dum sibi et clementia quandam comparasset gloriam. Id egit vt iuris cuius peritissimū haberet. Senatū namq; et cetera Senatū cōtempnans omnes grauitatis et auctoritatis excellētia superauit. Censorum autē appellatus fuit: q̄ censurę officij sibi specialiter fuerit commendati. Et quos ornamenta fuerit lenax. maiestas. et propagata familia. Et qua quippe magnū decus romanorum. posterior carbo citius est qui sacratissimū illud Carbonum nomen postea immortale fecit.

Scipio magni Scipionis nepos omni virtute apud romanos preclarus. Consul extra fortis factus. Africa sibi decreta est. Vniuersę cartaginenses cum sex continuis diebus noctibusq; oppugnasset: tandem re desperata cartaginenses ad deditionē traxit. petentesq; vt quos belli clades reliquos fecerat saltem seruire liceret. Atq; ita p̄mū mulierū agmen satis miserabile: post viroz turbā descendit. Nam (vt huius aut) fuisse mulierum. 2. milia: viroz. 30. milia captiuozū memorię proditiū est. Hasdrubal vero impator viroz secat amfuge dedit. Et eius viroz se suosq; quodam femineo furore in mediū se iecit amfuge tradit. Ipsa autē ciuitas supposito igne sedecim continuis dieb; ardens: miserūq; victorū p̄ebuit spectaculū. Scipio autem et ipse cognomen illud celebre meruit: q̄s auius eius acceperat vt propter hanc fortissimā virtutem africanus iunior appellaretur.

Publius Terentius asser cartagine natus poeta comicus. Qui a Scipione iuniorē p̄dicto vt quidem existimāt in seruiturē ex africa ductus: p̄pter ingenij magnitudinē et forme p̄stantiā libertate donatus est. Alij scribunt: q̄ rome Terentius lucano senatori seruiuit. a q̄ ob ingenij et formā nō instituit modo libet rater sed mature manu misit. Hic cū multis nobilib; familiariteruit. In maxime cū scipione africanorū cū lēlo. Scripsit comedias elegit studio ser. Sed in his multos mores ad p̄uocanda picula innotauit. De morte ei' volcan' sic tradit Sed vt asser scrip̄lo edidit comedias: iter hinc in asyā fecerunt cū fenel offerat: vltius ē nūquā. Ceteri mortuū esse in Archadia sp̄sali stin leucadiē tradit. Sen. Cor. dolobella. Marco fuluio nobiliore p̄suli fuisse dicit medicen statura gracili corpore. colore fusco. Reliquit filiam que equit Ro. nupsit. Hic affranus in omnibus comicis p̄fert. Sepulchro ei' tale epitaphiū inscriptū fuit. Natus in et celsis rebus cartaginē alit. Romanus duabus bellica p̄da fuit. Descrip̄t mores hominū nūcūq; sentēq; Qualiter et serui decipiāt dominos. Quid mererit: qd lenox vltis p̄sugit auar'. Hec q̄cūq; leges sic puto cauerit.

Quinta etas mundi

Anno sexcentesimo vigesimo septimo ab vrbe condita hij cōsules Gallis transalpinis bellū intulērūt atq; eorū regi viturto infinitas multitudinē intra rhodanū flumī interfecerūt. Veniq; cū viturto paucitate romanorū vir ad elcā camb⁹ quos in agmine habebat sufficere posset iactaret et ipse. clxxx. milia amatoz biter coferat pugna a romanis supans est. Et cū⁹ exercitū partim in bello partim submersū euz ponte: que sibi iunctis manib⁹ supā rhodanū extruxerāt. d. m. perierant. Preceda extorquib⁹ galloz ingens sublatā est: magnaq; gloria cōsules ambo triumpharūt. Ad portio Catone et Quinto marco cōsulib⁹ Narbone in gallia colonia deducta est annoq; eodē Lucio metelloz quito lucio Scenola cōsulib⁹ de dalmacia triumphatum est.

Empore horū cōsulū iugurthe Numidaz regi bellū illatum est. Ad Adurbale et Nicomplem adiacēte filios fratres suos reges: et ppli romani amicos interueniunt. Postus aduersus cū cōsul Calpurni⁹ bestia: qui corup⁹ regis pecunia pax eū eo flagitiosam fecit. Et a senatu impudata est. Postea contra eū in sequenti anno Spurius albin⁹ posthum⁹ pfectus est. Is quoq; p fratē ignominiose cōtra numidas pugnavit. Tercio missus Quintus ceclius nobell⁹ cōsul. Is exercitū ingentē leuante et moderatione correxit: cū nihil in quēquā coruptam fieret ad disciplinā romanā reduxit. Iugurtā varijs prelijs vicit: Elephas eius occidit vel cepit et multas ciuitates: et cū iam sine bello impositur⁹ esset: successus est et a Caio mario. Is iugurtā et bochū mauritōne regem qui auxilij iugurte ferte ceperat pter supauit. rex. milia armatorū ad interitū cecidit. Tandē ante curiū Marij iugurtā cū duobus filijs duce⁹ est carbonat⁹. Et mox iussu cōsulū in carcere strangulatus est.

Anno post victoriam iugurtinā secūdo cōsul fact⁹ est. Bellumq; contra Cimbros et Theutoncs decretū est. Tercio quoq; cū quarto relatus est cōsulat⁹: quia bellū Cimbriū praebebat. Sed in quito cōsulatu collegauit habuit Quintum lucanū catulū Cū prior res cōsules a Cimbriis et Theutonib⁹ et Sumbionib⁹ que erant Germanorum et galloz gentes vici sunt intra flumē rhodanum. Timor Romanū grandis fuit: quātū vir h. annibalē tempe punice bellis: cū Cimbrias itaq; cōsiliū. Et ex duobus prelijs. cc. milia hostiū cecidit. xxx. milia cepit: interea Cimbri et Theutoncs quoq; copia aduecti intra erat ad ytalā transferūt. Iterū a Caio maior Quinto catulo cōtra eos dimicātū est: sed a Catuli parte felici⁹. Nam eo plio qd simul ambo gesserunt. et xl. milia aut in pugna aut fuga cecidit. xl. milia capta. Romani milites ex vtroq; exercitu. ccc. perierūt. Tria et triginta Cimbriū signa sublatā sunt: ex his exercit⁹ Marij duo reportauit. Catuli exercit⁹. lxx. Sed ab eoz mulierib⁹ grauiore pene qd ab ipsis pugnas romani expti sunt: Hec etenim plaustis in modū castrorū deposita ipse desup ppuantes diu obstitere romanis. Sed cū ab eis ipse nouo cedis genere tenerēt: abscisis esu cū erine ceruicib⁹ in onchisto sans vulnere turpes relinquebātur. Ferrus qd in hostes sumptis in se suisq; verterit. Nā missa ad mariū legatione cū libertate ac sacerdotū non imptasset nec fas erat: iustocias elusitq; passim infansib⁹ suis aut mutuis coactere vulnereb⁹ aut vinculis emmbus suis facto ab arboribus iugalq; plaustroz pendērūt.

Anno vrbis conditae sexcentesimo sexagesimo secūdo: primū rome bellū ciuile cōmōtū est. Eodē āno etiam Antibradancus causam bello ciuili Caius marcus serges cōsul redit. Nam cū Sulla cōsul contra Antibradāte gessurus bellū qui asiā et achāā occupauerat: mittret. Isq; exercitū in Campania paulul⁹ teneret: vt belli socialis qd intra ytalā gessū fuerat reliquē tolleret. Adarnis affectauit vrpe ad bellum Antibradāncū minere. Quare sūlla cōmōtus cū exercitū ad vrbe venit. Illic cōtra mariū et Sulpiciū dimicauit: pprim⁹ vrbe armat⁹ ingressus est Sulpiciū interfecit. Marīū fugauit. Atq; ita cōsulib⁹ ordinatis in futurū annū Senec octauioz Cornelio Lūna ad asiā pfect⁹ est. In tpe isto dira pdigia visafuit. Nam sub ortu solis glob⁹ igne regione septentrionis cū maximo celi fragore emicuit. Apud aretinos incūmūno eror et panib⁹ fluxit. Tum enā oim generū animalia que inter hoies vixere solita erant: relicis stabulis pascuisq; cū balatu hūmū mugitusq; miserabili ad siluas mōtesq; fugerunt. Nec mox post hec: grania prodigia bella ciuilia secuta sunt.

Linea Consulū romanorū

Caius Cassi Longinus   Petrus domitius Calpurnius

Scipio Nasica   Calpurnius bestia

Caius Marius   Quintus Catulus

Senece Octauius   Cornelius Lūna

Nilla patricius romanus? cū plurima iugurthino bello edidisset facinora. Insuper totā gloriā a senatu reportauit. qui statim contra mithridatē missus in achata et asia vicit. Hic et antiqua atq; pelara sapientū fauilla ortus: oēm vitā ab adoleſcentia quibusq; flagiens inq̄nata vixit. ad questurū duxit: quā sub mario contra iugurthā adeptus est. In q̄ quidē officio vitā penitus cōsumit. Nā catenas iugurthe in anib; lecat: mibridatē cōpescit: focalis belli luei repressit: cymne ditionē fregit: et manu p̄scriptū et exule esse coegit. Erat autē lis grecis latinisq; optie eruditus: facilius acer: astutus: glorie cupidus: multarū rerū et maxime pecunie largitor: nō grandis: ita dubitari potuit: fortior an felicior: fortet dictator: factus: ita tempore repressit vt nemo illo multo: nec bona: nec p̄mā: nec vitā ipsam retinere posset. Sub primata tandē vitā piteolos se cōtulit morbo intestinali mortē obiit. Quo mortuo duo sanctissima bel la italicā qd focalis dicebat: et ciuile syllanū finē habuerūt: que ambo p̄tracta sunt p̄ decē annos. Cōsumpsit autē vltra centū quinquaginta milia hominū: viros consulares. xxiij. Senatores fere. ccc. xlvij. bis qui in tota italia passim delati sunt.

Quam illa republiā cōposuisset sub his cōsulis? bella noua exarsērūt: vniū in hispania: aliud in pampibia et scitia: tertiu in macedonia: quartū in dalmania. Nā senorū qui partū marianarū finerat ad bellum cōmouit hispanias. Missi sunt contra eū duces Quirius et Caelius: ad telus filius eius. Et in populi ro. ditionē redacti sunt. Ad macedoniā missus est Appianus Claudius: deinde Cn. Serbonius Curio. Is dardanos vicit et vltq; ad danubiu penetravit: ita vno tpe multi simul triumphi fuerūt.

Bellū ferule p̄mū inter micia vrbis herodonio duce fabiano in ipsa vrbē tentatū est: sed hic tumultus magis sunt qd bellū. Por impio p̄ diuersa terrarū occupato. quis crederet scitiā multo quentiū? seruli qd punico bello esse vastatū: terrā fugū ferat: et quodāmodo suburbana p̄mūa lare fuidis ciuiū latinorū tenebat. Tandē p̄p̄na impatorū de eis sup̄placum sumptum est: fuitq; de seruis oratione contentis ne dignitate tem triumphi seruli inscriptione violaret.

Anno sexcentesimo vrbis condite. lxxvij. L. Sergius catilina tribus? hor cōsiliū nobilissimū genere vir sed ingenij prauissimū ad telendā patriā cōiurauit: cū quibuscūq; clavis quidē: sed audacib; vrbis a cicero ne vrbē expulsi sunt. Hoc eius cep̄bē in carcere stragulan sunt. Ab antonio altero cōsule catilina ipse vici? plio est et interfectus. Deinde anno sequenti Junio sillano et L. murena cōsules? metellus de terra triumphauit.

Pompeius maximus? romanorū impator: maxio in p̄ccio apud romā nos habuit: qui deuictis magna celeritate pyrreus iterato contra viginti duos reges orientis impator designatus est: qui miri datē i armenia minore nocturno plio viciat. Agrani teruē regi bellū inuult: deinde albanis et regē eorū herodē prudētē et hisperie regem viciat. Adortituros et arabes. Inde ad iudāā trāsgressus est hierosolimā caput gentis obseidit: non solū namq; loca verū etiā ingenij muro fossaq; mariē munitam vix tercio mense expugnauit. Deinde o casis ceteris in fidē accepit: muroso ciuitatis euerit imperauit: hiericanū sacerdoti o restituit: anstobolū capitiū romā duxit: bis gentis in asiam se recepit: reuerſus deniq; romas cum ingenij gloria triumphauit. Junio sillano et L. murena cōsilibus.

Claus silius cesar qui postea impauit anno vrbis condite. 698. cuius bibulo cōsul factus creteta est et Gallia trāsalpina et asalpina et comata. Adidit et senatus illi cū legionib; tenuis. Cū quib; p̄ decē annos bellans grauissima plia cōscat. Primo vici belucenos et vltq; ad oceanū britāniā p̄cessit. Deinde Ariouistū regē cui angulabā? Arudes Arcomenos Tribet Angiones Eueui et. fugare cōpult. Post hec gentē belgarū et alios qui vno noie germani vocant. Deinde facto pontē rhebum trāsgressus. Bonuit autē annis. ix. fere oēm galliā: que inter alpes et flumen rhodanū: rhenus et oceanum est: et arcantus pater hinc bellū successit ciuile exequandū. Cesar enī et gallia rediens victor alibi cōsiliū penitit: contradicū est a marcello: a bibulo: a pompeio: a catone: missusq; vt diuissis ceterantib; ad vrbē rediret: et pompeius cū impio missus est: ppter quā iniuriā potius comune et plusq; bellū exortū est.

Linea Consulū et Imperatorū

Sulla

Marcus Fulvius

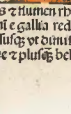
Quintus Fabius

Lucius Sulla

Lucius Julius

Lucius Sulla

Quinta etas mundi

Florentia nobilissima et indita ac primaria verbus eburie. Eius origo refert in sillano militum (quibus is ager a silia assignatus fuit) adventu. Et quia primas illi sedes ad armentaria cepit fluentiam inde primo dictam voluit. Et quidem plinius apud quem primus eius loci mentio facta est fluctuosos dicit; pluvium anno appositos. Hecurunt vero hi milites ad annus condite verbis rome sexcentisimū et septimū supra sexagesimū. unde ita habuisse videt florentia ante christi dei nostri adventum annos circiter octoginta tres. Condita igitur fuit florentia ex scilanus ad ripas arni fluvij; et pauci homines fluentia vocavere. Que cum auspicijs fundata felici⁹ vicinas per circuitū civitates excellere; multis modis imperiū propagare cepisset florentia longe melius quā fluenta dicta est. Multis ea civitas per Gothorum tempora incommodis agitata est. Totila enim eam immunitā et desolatā fecerat. Quā karolus magnus instaurare fecit; maioreq; ambitu membris arcidedit. Et dignissimis privilegijs et magistratibus decoravit. Itaq; florentia acceptis vi et in se populariter traductis scilanus ad anni salutis quatuor et viginti supra nullisimū plurimū opibus et gloria est aucta. Quo item anno Henricus primus impator ecclesiam sancti dominici ad muros florentie edificavit. Et eo fere tpe per priores artū et vixilleros suffraganeus fuit gubernatus cepit. Pererere in urbe pter reliqua ornamenta incredibilia basilica insignis et stupendo opis formice est ornata; glorioseq; vix in dicata. Et quarto abinde anno pallaciū item superbissimū quod inhabitant priores edificari cepit. Quinto postmodū anno scz. 1071. ductū est pomeriū; et membris verbus est ampliata; et ripis fluminis ultra sacros diui Laurentij edes perpetuo ambitu deducta. Turris vero manroca inter ceteras urbis campanarias speciosa ad annū inde primū et tricesimū exarata. Ibi per cursoris index maxima in veneratione habet; ob cuius honore edes pclarissima in celebriori verbis loco

dicata habet: quia baptisenu bicut. Cuius value ex solido ere existunt: vbi noui et veteris testamenti bi
 flore penarrabili ope sculpe b abent. florentia cu omni italie ciuitatu flos nuncupet: ena pter pulchri-
 tudine et ciuiti vbanitate: viros quoq; in omni genere virtutis pstantiores habuit. Duobulq; poesis oz
 nata fuit. **D**ante **A**ldgerio et **f**rancisco petrarcha. Quor; hic pare florentino sed exule apud aretiu natus
 et arquade inter colles cuganeos mortuus ac sepultus est. **N**ile florentino parentis floreie natus. obiit
Klaudio parcia etul. **p**aulopost totum habuit pictore celeberrimo apelli equipanda. **H**abuit quoq; ac
 cursu iuris consulto; pnapie: qui ius civile egregie interpretatus est. **R**eddidit et medicu **L**adcu omnium
 darissimu. **O**znatq; fuit cosmo medico que opum affluentia humanitate et liberalitate supantem ciues
 europe celebrem reddidit. **C**umulantq; eius felicitate filij sui et nepotes qui florentie vbi plurima addidit
 alias supat oēs: eius viri summi magnificentiā ostendūt. **E**t priuac eius edes in via lata extruce roma
 noz opibus compande. **f**lorentissime aut vrbis origanē getasq; res abunde completus est **L**eonardus
 vel vt sup in florentia populi opesq; mirauit. **E**t cuius monub' qui ad orientē vergūt **D**umio torres oriz
 florentia ablues memia: florentia vrbem diuidit annos amnis pontibus in ea quatuor magni opes iun
 ctus. **T**allenti anni supiore qua nullā habet nūc ager florentinus: vni optimi feraciorē quāq; pfluēt art
 no appositā plantices ambie fuisse palustre aiunt. **C**omendanda est multis in rebus florentinor; puiden
 tiatini marie qō eligedis cancellarq; que oratoria spectat: et q vocat humanitas; studia pitos acceptat: vt
Leonardus et caroli aretinos **p**oggii: et an cos collucū q scribēdis dicatq; artē discitissime tradiderūt.

Linea Regum Byrie

Antiochus pius

Antiochus spondius

Demetrius macer

Philip

cessit. Et tunc Byrie regni sine accepit qd p ducentos viginti annos sub regibus

regi. dicitur.

Post ultimū regem syrie et a Pompeio romanis tributaria effecta est Syria: Pompeius hierosolimā veniens urbem cepit: templū referavit et ad sancta sanctorū vltz accessit: bircano principatū sacerdotū donavit. Antiocholi ei fratres abduxit. Ex tū: iudei libertatē petiit: deposuerunt et subieci romanis esse ceperunt. Et pompeius senio principis: regis curā cōmisit relicto secū duabz cohortibz.

Gabinus in syriā missus est: ut scāno succederet. Is comedata curā tēplū hīc cauo: gēte iudeoz in qnqz cōuē: dimisit qsi petharchias iude frāges libipia

Cassius romanus consul pompeii collega: mortuo gabino syrie p̄fideit: in lo cū sinū a senatu surrogat: et maxime partibz syrie vicinos rebellantes reperit meret. An quidē cupidissim? et insatiabilis cupiditatis: qui audita hierosolimita

in templi opulenta quā pompeius inaeat reliquerat: urbem ingressus: templum

quadi: opes duoz milū talentoz abstulit: inde euertens p melopotamiā p partibz puenit: moxqz euit a

ten transiit: et ppe carā veniit esset parbi subito ingruentes sagittis oppescere romanos: et rapido edrat

tu cassian p̄fuit sumit: et cū circūuenti turpiter interfecit: quidā scribit auro foz ei infusus cū interijisse.

Sic Cassius p̄fex syrie Crasio successit. Is tandē mont exercitū contra Petraianā nonaginta argē

ta talenta a iudeis extorquens: denū a philippis occisus est.

Tunc antiochus confortatus triphone persecutus est et in fugas venit. Cum triphon erat partium alexandri primus. Is videns qd omnis exercitus murmurabat contra Demetrium iunt in arabiam ut reduceret inde Antiochus: deinde cogitavit triphon occidere antiochū et imponere sibi daceam: sed iunt partū suoz: et cōuenit ad eum omnes exercitus ita ut pauci essent cum triphone. Deince obsedit dorā et conculsit triphonē: tandem in partibz occidit.

Antiochus spondius fuit filius antiochi p̄i. Qui de regio fugit in partibz.

Mitadates pharnacia regis partibz fili? et pon rex fuit. Apud sinopem natus educatusqz qui cum puer parentibz orbatu? est: mox ut adoleuit iunxit mos populos et Scythas in suam potestate redegit. Et cū romanis p quadraginta annos varijs eventibz cruciatissimū gessit bellū. Syriam ac capadociam similiter adeptus. Asian. phrigiam paplagoniā et Macedonia mutast: multa et p̄clara agens p̄clia nec vna via romanos aggressus est. ferit hinc duos et viginti linguas (tot em nationibus imperavit) notas habuisse: ut quā quisqz lingua ei postulasset: eadem sibi ius redderet. Et cū his grecis inibz esset misisse etiā opera dabat. Sobrietatis crimine laboris patientissim. Cū tandē En. pompeius nocturno p̄lio vi ei castra diripuit quadraginta mille ei? occidit. Pharnaces filius ei? cū aliis filios trucidasset exercitū aduersus patrē duxit. Mitadates diu ex altissimo muro filii frustra p̄clatus. Etiam descendens ad viros pelices et filias suas venenū oibz dedit. Qd cū ipse nouissimus oim baulisset: nec n̄ ppter remedia quibz se summit at veneno infici posset. Gallū quendā vitiqz milite mutauit: atqz ingulū prebuit. Perijt antez apud Bosporoz qui regnauit annis qdraginta. Quo mortuo apud Synopen consensu pompeii regali sepulchro conditus est.

Demetrius iste frater Antiochi p̄cedētis fuit quem Alexander rex iudeozum occidit.

Philippus vltim? Byrie et Asia rex. iij. regni alexandri regnare cepit et regnauit annis. ij. Quo regnate Antiochus ei? patruus in partibz fugiens pompeio se tradidit: post quē statim philipp? hic a gabino consule captus: regni ei? in romanorū ditionem

cessit. qd p ducentos viginti annos sub regibus

regi. dicitur.

Post ultimū regem syrie et a Pompeio romanis tributaria effecta est Syria: Pompeius hierosolimā veniens urbem cepit: templū referavit et ad sancta sanctorū vltz accessit: bircano principatū sacerdotū donavit. Antiocholi ei fratres abduxit. Ex tū: iudei libertatē petiit: deposuerunt et subieci romanis esse ceperunt. Et pompeius senio principis: regis curā cōmisit relicto secū duabz cohortibz.

Gabinus in syriā missus est: ut scāno succederet. Is comedata curā tēplū hīc cauo: gēte iudeoz in qnqz cōuē: dimisit qsi petharchias iude frāges libipia

Cassius romanus consul pompeii collega: mortuo gabino syrie p̄fideit: in lo cū sinū a senatu surrogat: et maxime partibz syrie vicinos rebellantes reperit meret. An quidē cupidissim? et insatiabilis cupiditatis: qui audita hierosolimita

in templi opulenta quā pompeius inaeat reliquerat: urbem ingressus: templum

quadi: opes duoz milū talentoz abstulit: inde euertens p melopotamiā p partibz puenit: moxqz euit a

ten transiit: et ppe carā veniit esset parbi subito ingruentes sagittis oppescere romanos: et rapido edrat

tu cassian p̄fuit sumit: et cū circūuenti turpiter interfecit: quidā scribit auro foz ei infusus cū interijisse.

Sic Cassius p̄fex syrie Crasio successit. Is tandē mont exercitū contra Petraianā nonaginta argē

ta talenta a iudeis extorquens: denū a philippis occisus est.

Mitadates rex

Linea p̄fideit

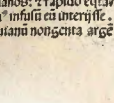
Scirus

Sabmus

Tarsus

Cassius

Lugdunum transalpine gallie vrbs. Viennē finitima. Octauianū augustū templū: Eusebio ref e
a numantio planco ciceronis discipulo oratoris clarissimo: in colle quodam vbi Arar vna rodani
colonia est: paulūq; vetustior agrippa: duo hic notī amnes in mare mediterraneū curretes. Hic rod. musq;
conueniūt. Romani mole appellat. Que sup̄ reliquas gallie ciuitates Narbonē excepta vroz clarissimoz
ordine diu claruit vt Strabo habet. Nā et vltū magno fuit illis Emporiū ac in presentiarū est. Monetā ar
gentē atq; aureā eo in loco iussu augusti romani signabāt duces. Templū etiā ab vniuersis gallis cōmuni
designatū impēta. Et augustū cesari dicatū: ante hāc vrbe edificū est vbi fluuioū est conflu. Adest et ara
dignitatis criminis gentiū. Et numero inscriptū habēs titulum. Carūq; singularū statua vna: hanc vrbe gen
ti olū Rego sanctorū presidere cōstabat. Que in rhodani et dabudis fluuioz medio iacet. Reliquē debinc
gentes vt getes ad rhenū partim a dabude partim ab arare discernūt. In nāq; amnes ab alpius relati
decinde in vniū aluū cōfluētes delabunt in rhodani. Rursus aut sup̄ arē rhodanū p̄ueniū deferēt allobro
gum metropolim. Trib⁹ bis fluuiz euenit vt initio in aquilonē: debinc in occidentē deferant. Itaq; in vni
tandē amne cōfluēs in austrū iterū curuat⁹ excurrit. Quoad crūpat⁹ alijs acceptis fluminibz. Et hinc reli
quum in mare cursus p̄ficit. Templū vero vna cū tota regione sicut Seneca ad Lucellū refert facili quē suo
tempe quo ad Agrippinā videlicet tempe Senecae epistū est. Nā vrbe inter celtas ascribere quibūda plā
cet. hinc plotinus. Qui prim⁹ romē latinā rhodaniā docuit duxit originē. a quo Cicero se romē p̄uenit atq;
Q. fratre latine primū docuī retulit. hinc sanct⁹ Augustin⁹ vita et miraculis clar⁹. binc sanct⁹ Cōsidēnus
episcopus. Et S. Baldomē⁹ cui⁹ miracula crebra ciuitatē reddūt illustē. hinc roman⁹ abbas: qui prim⁹
ibidē vitā dērenūciat⁹ duxit. et multoz exiit pater monachoz. Quas etiā hēc ciuitas sancto Thienō cpi
sco: p⁹ Hyrenō cpi polycarpi discipulo: qui ibi martyrio coronat⁹. In ea domician⁹ abbas: Lupus eps
et anachorita. Antiochiusq; eps qm in dño quiescūt. Iuss⁹ p̄terea angelis prim⁹ ibi vitā finiuūt. Hec in
cita vrbs si antoz regib⁹ diu paruit. Qui ibi solēnes nundinas iustitruūt. Ebi et pilatus ⁊ Herodes (vt
fertur) a romānis principib⁹ relegati vitā infamē finere. Lugdunū autē vt aliquib⁹ placet a lugda Celsus
legione sic appellata illis locis frequē⁹ bihermāte dictū est. Lugda etiā gallica lingua idē quod sulgur de
signat. Sic etiā vt refert Tacit⁹ legio quedā romana apud hispanos locata est: cui nōmē fuit Rapax ad ter
rendos bis appellatōnibus populos: Nam nomia sunt ista pene tuncinda seno

Lion

Linea Christi
Jacob

Jacob pater Joseph naturalis sed belli pater eius legalis fuit. Hinc Iudeus. Illi Lucas comemorat.

Alexandra vxor Alexandri regis iudeorum regnauit annis nouem. Nam maritus suus mortuus fuit. Hinc Alexandri filius liberum reliquit. sed regnum hinc Alexandri filius traxit. Et qd hinc canus rem gubernatorem ignorans vitam otiosam elegerat. Aristobolus vero efficaciter audax erat. Ipse a populo plurimum diligebat. Que susceptio magistrato hircanum pater etate principe sacerdotum statim ordinauit. Et tpe orta in iudea heresis phariseorum. Quorum consilio utebatur in omnibus. nome aut regum ipsa tantum ferebat. Et tunc consilio optimates iudeorum occidit aut exilio damnauit coturbas oia. hec tamen multa gessit ad regni pseruatione callida circa regni detetione. At tamen cum nec boni aut iusti adueneret anteq vita finiret ad summam calamitate negotia domus sue pduxit. Et post mortem multis miseris regnum compleuit. Bene tamen suam in pace custodiunt. Deniq cum inualitudine scissimam iudicasset. Aristobolus collecta plurimorum manu post matrem se regnaturum declarauit. Illa paulo p anno etatis sue. 73. vita decessit.

Hircanus Alexandri iudeorum regis ex p. Edicta alexandra filius vigintiunus fuit. Hircanus pater. principatu sacerdotum suscepit. Eodem anno. 24. hic a matre potius p. post mortem matris maximas questiones et concertationes habuit. Aristobolus collecto exercitu contra fratrem mouit arma. Luc. egressi essent fratres in campis iericonibz victus hircanus fugit in hierusalem. Tandem in concordiam uenerunt: ut aristobolus regnaret. Hircanus vero sub eo quibuslibet bonoribus suingeretur. paulo post hircanus promissis non contentus. ad Herodem regem arabum noctu confugit: unde collecto exercitu uenit in iudeam et obsedit hierusalem. Scandus tamen dux romanorum soluit obsidium. ratus res pus esse ut deasq iudeam poneret sub tributo. Atq in hunc modum contentes occasione inuacendi iudeam romanis p. ducunt. Quobrem pompeus hierosolimam uenies. Cum eam obsedisset: oia est dissensio in urbe. Nam fautores aristoboli urbem tuert. hircani eam tradere romanis contendebant. Reciproce tandem in urbe templum cepugnabat. Idcirco tamen tercio phanum irruptus est. Gaius concilius Sille filius primus ingredi ausus est. et romanum templum phanauerunt. nihil tamen inde tulit. Hircano vero iterato principatum sacerdotum donauit. Et iudea sub tributo constituta est.

Aristobolus p pompeum post deuastatione urbis captiuus ad romam p. ductus est. cum duobz filiis alexandro et antigono tondemq siliabz. Et ex tunc inde libertate penitus deposuerunt. et subiecti romanis esse ceperunt. Si rict iudee administratio Scario est p. missa iude gabino. post hec casu elapsus est roma aristobolus. qui magno exercitu iudeos coslato. ad cum debellandum missus est a gabino antoni. aristobolus p. gabinum capere est. iterum roma p. In disidio pompeus et cesaris in Syria cum duobz cohortibz missus. veru spes cesaris frustrata. a studiosis pompeus ueneno perijt. cum iudeam in potestatem cesaris subijcere attemptauit.

Alexander potius filius aristoboli. Is duos romam cum p. ducere et itinere fugit. qui magna manu collecta iudea populabat. Et hircano paruo in fidiis ponebat. Obtrinebat aut minutissima loca alexandri hircani et pachon. Et casus deinde antiochie a sapione secum p. cussus iuxta tenore litterarum pompeus. prius habita accusatione in iudicio sup bis q in romanda amiserat.

Antigonus aristoboli iudeorum regis filius. Alexander et aristobolus trucidati antigono solo supstite cum duabus fororibus fugies euasit. Cesar syrie iudeos potius antipatrum idumcum viri strenui iudee procuratorem constituit. Et iterato hircano antigoni paruo regem concessit. Ita tamen ut si rex vocaretur. Antigonus ad pachon paribz regem confugeret ibi p. qz ad obitum cesaris p. nansit: deinceps urbem expugnauit comprehensus hircanum aures eius de tubis trauit. Ob qua causas D. anthonius astate otmaniano herode regem in dec declarauit: qui uolenter urbem ingressus antigoni comprehendit et ad antonium in antiochiam vincum remisit. Qui lscapto securi peracissum intererunt. Et hic finis generis asamoniorum. Nam de familia sacerdotali fuerat. Et regnum iude deiecit.

Alexandra

Linea potius

Hircanus

Aristobolus

Alexander

Antigonus

Belli civile cesaris et pompeii exercituum anno primo regni deopatre surrexit. quo fit calamitates
 que in plijs accideret pfecerunt etia populi ro. fortuna mutata est. causa tante calamitatis eadeq;
 omnia munia felicitas. Eam enim cesar gallias invadit Crassus aliam: Pompeius hispania. res ma-
 ximos exercitus: etia sic orbis imperii societate tunc principu occupat. decem annos traxit ista diuturno. Et
 tunc qui mutuo metu tenebant. Crassi morte apud partibus: et morte Iulie cesaris fuit que impia populo
 generi societate co nortia in armum federe tenebat. statim emulatio erupit iam pompeio suspente cesaria
 opera: et cesari pompeiana dignitas grauis. Lucius cesar aurope quieto potuit impetio: traiecit in greciam
 ubi pompeiu obfedit et eo dimicans magna dade cu omni exercitu fulius est et superueniens noctis benefi-
 cio illesus euasit. Cesar agnuit citato p epiu in thessalia preter: que pompeius diu maximis corpis infecu-
 tis viribus actus struxit. pugnatu est itaq; ingenti contentione dubia forte. Tandem pompeii exercitus est
 exercatus. pompeii statim alexandria petijt vt a pbelomeo auxilio acciperet veru is ingratissim? fortuna
 magis q; amicitia sequens cu occidit: et caput eius cu anulo cesari transiit. Quib? visis statim lacha-
 mas effudit. mortuo pompeio cesar a pbelomeo paricida insidias prelit et alexandrie vrbis pot? deo
 patra ab exilio reuocant ei regnu contulit. Inde biennio syna piagatus phariacem mittit aduersu filiu pon-
 to supant. Postea cu roma venit itatu dictator et consul creatus in apbrica traxit. deinde de coactis bel-
 lis triumphauit. Regressus est romam ubi se imperatorem vocari fecit. Et sic republice finis hic fuit: que
 per annos. 464. durauit.

Marcus Tullius

Caecilia

Cato posterior vicensilis

Tullius cognomine Marcus et Cicero pbs maximus et orator princeps ac
 oratorum consul. Dicet tullioz familia que ex inimicis apurati originem
 traxit et principu generis in tullio volscor regem reſeſebat: patreſq; illi in olbia
 manebant. qui vt pmi diſcedit capax fuit: ingenij magnitudine egles excellit.
 Prima eius comendatio circa poetica clupit: in que libellos quosda edidit. Cresce-
 ntibus annis soluta oratione nature sue magis conferant ad amant: puerilibus
 studiis pacis pbic et tunc civilis opera tedit: post hec sub sylla militauit marſico bel-
 lo: edilis inde factus: deinde suffragijs po. ro. ptoz creatus est: postea coſul vna cu
 C. antonio. M. antonij oratoris filio tam glorioſe id coſilire imperij: exercit vt
 pater patre appellatus fuerit: hic pbiam antea nſis hie megentia explicauit: et ce-
 ingenij ſui felicitate coplurima ſcripſit. Et terentia vxore tullioſa et inuau filii ha-
 buit. Demu inclitus orator anno etatis ſue. 64. ab antonio per ſuos ſacellites ſub
 ſpe cogorde eodeſe octauiano occidit: et in inuicia tandeſe ignominioſe pigit.

Catula nobili genere natus in agna animi et corporis vir: ſed ingenio pra-
 tiſſime fuere. Ibiq; iuuentute ſuam exerceſe ſtudit cu eſſet alo audax: ſubdoliſ
 varius: et auulibet et ſimulatoz. Qui cum eſſet flagicioſiſſimus vir et omnium
 ſaoroſoꝝ dux: hoꝝ catenas circa ſe ſang habere voluit: quibus ſectus ſocet
 carbus: ipſe flagicioſus catula ad opprimenda tempu. conſiliu cepit: et ciuiſ
 cima ſpes eſſet conſequendi conſulatu: peſſima conſumatione centra repi. Mar-
 co Tullio Cicero: conſule attentant. ſed conſumatione palata detentisq; conu-
 rator noibus. Antulius ex clariffima cornelioꝝ gente ortus inagratuſque primo a
 ſenatu abdicatus. Inde cetbegus ſtatilius gabin? et cepan? ſenatoꝝ ordinis vi-
 n. deoꝝ ſenatus in carcere muſi: ſtatim vna cu ipſo ſenatu laqueo ſtr angula-
 tur. Quod ubi catulina cognouit in tranſalpina fugere cogitauit. quo comper-
 to antoni? cu quibuſda legionib? ipm pſequies inter coſtrictiſſimas legiones con-
 fodit. atq; ita ciceronis virtute reſpon. a inagnis turbationib? ſeruata eſt.

Cato poſterior catonis ſupioris pncipos: cui ppru nomen. M. pncipos ca-
 to ſtoicis pbis: quoniam vicensilem quida appellat: q; ſe apud viciam inter-
 feat vir doctiſſim? qui ita doctrine cupiditate ſagrat: vt ne in curia quide diu
 ſenatus agereſ a lectione temperaret: quo minus grecos lecitaret libros hac ſes
 induſſit: vt oſſederet alijs tempora deſſe: alio ſuſſeſe temporib? bic tacebat
 rempublica magis virtutib? q; armis eſſe tuenda im dicens. Nolite enſimare ma-
 iores noſtros armis tempu. ex parua ſeſſeſe magnam. Si ita eſſet: maiorem nos
 haberemus. Quippe quibus ſocioꝝ ciuiſ ſerectq; armoz atq; equoz maior no-
 bis copia eſt q; illis. Dic quoq; quanto humanam gloriā fugiebat: tantum agis illi gloriā ſequetur.
 Quicq; inter alia ſue virtutis opera: ad humane vite inſtructionem eticam moꝝales cu ſuis rationibus in
 libꝝ compoſuit. Et quo (vt aiunt) parvus ille liber meritas: qui paruiſ legiſ excepte eſt. De eius ſen-
 tentia hanc memoria digna ponimus: humane vita propie velint ſeruari eſt. quod ſi creceſſet contueretur.
 Si vero non creceſſet rubigine conſumit. hic dicte Auguſtino ſeipſum occidit: viciam cesaris impa-
 ter ſerens: atq; ſubijci nolens.

Linea Regum
Egiptri
Ptholomeus
dionysius

Cleopatra

Ptholomeus filius Aristoboli et Crispis vxor eius quattuor filios et vnica
filiam habuerunt: que antigonus apud cesarem accusabat. Is velle pro-
recta vulnera demonstrans: verbis non opus esse cicatrices fidelitatem
ostenderet inde peritior iudee declaratus est. Post hec facilius hierosolymus natu
maiores sub se procuratore statuit et herode galilee pfect.

Ptholomeus dionysius. 12. egyptior rex. regnauit annis. 30. Ad eum pompeus accessit et auxilia ab eo
accipere. Cui propter tenuitatem timor eius a senatu datum fuerat: verum vir ingratus. Pompeius occi-
dit. Porcius igitur pompeio cesarem alexandriam pfectus a Ptholomeo paritica insidias tulit. qui in
sidiorum hostium inopinata multitudinem circumuentus scapha cesarem confugit: qua mox subsequenti pondere
remissa per ducentos passus ad nane vna manu qua cartabas tenebat eleuata natando puenit. Sed paulo
post naualis pro regia classem cepit. At ubi Ptholomeus liber euasit cesari ceno bellum mulierum cum eo cer-
tatu celeris est. Rex scapha creptus fugiendi causa multis insistentibus cemeris est. Cuius corpus ad litem
deuoluitur: locum aureate inditio cognatum fuit. Ac si cesar alexandria pontus cleopatra ipsius Ptholomei
sorore ab eilio euocante egypti regni contulit: quod post regio comitatu verbum ingressa est.

Cleopatra egypti regina Dionysii aulicis filia que propter flagitia alexandri ceciderunt. Tam post
mortem fratris cesar reginam constituit post mortem vero cesaris et res in philippis gestas Antoninus in
asiam pfectus est. et cleopatra sumis copulatus est bonorum adeo ut ea sibi vxorem acciperet. Et filios
eius pareret. Ambo cum in antiocho bello fuerunt: ambo fugerunt. tamen ab Augustulo superati sunt. Nam antio-
chus in nicopoli urbe capiti coegit sibi ipsi manum inferre. Cleopatra vero ut vnam in partem rediret
ret. quod paulo post et ipso in vineulis: alios in sepulchro antiochi viri sui damno aspidis moritui coneci-
bit hec quippe nulla fere nisi oris formositate et vere claritatis nota refulsit. Sed contrario auaricia crude-
litate atque luxuria mundo conspicua fuit. Et sic lagidaru seu egyptiorum regnum imperii ceterum est: quod
per annos. 306. sub regibus tredecim gesserunt: et augustus furentem egyptum compulsi.

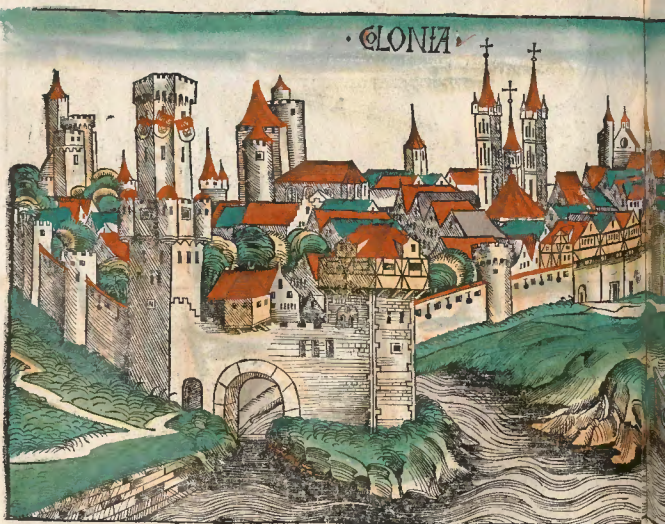

Quinta etas mundi

Agrippa colonia q̄ ad finitimi rhenū lat^u /
ta est. loc^u z situ z flumē clar^u z p̄p̄to. quā
alij scribunt Agrippinā ductā q̄ uicē Colonia di
cit. Ea inferioris germanie vbiqz vrbis ad cite
rioris rheni ripas sita. Temporibz enec troia /
m a qdā troiano colono noie vt sicard^u eremo
nesis bz iuciuū sup̄sit: s̄ postmodū Claudū im
peratoris iussu qui agrippine marie fuit. z vbi o
m̄ p̄p̄lis a suenū fugat^u iustaurata extitit. z ab
agrippina vxore ei cor^u p̄gentia ducta appella
ta. quā vrbē sic coditas vbi p̄p̄li habitare cepe
runt. Meriores tñ historia oēs assunt q̄. Ad
agrippa colonie ill^u auctor fuit. Qui licet multa
domū multa fortis preclarā cōstruxit. illam tñ ex
oibz dignā cēlunt. cui suū nomē imponeret. Edi
ficatoz ac bellatoz egregi^u dignusqz badi^u. quē
august^u sibi generū ex toto orbe deligeret: nō q̄
liscuqz filie: sed dilecte: sed vniue: sed angustē.
Is vrbē in emulacionē Treueris opulenti sumā
ordinauit: vt seditiones gallic coprimere posset
Hildericus aut rex frācorū lōge postea ex agrip
pina fautores Egidiū romanū eiecit: francis im
positus ex francoz incolati Coloniā appellauit
quāqz nōnulli coloniā romanorū esse dixerūt.

Que ciuitas cū romanorū socia esset: fatali igne
p̄sumpta est: in q̄ capitolū z edificia z r̄uē roma
noz iustar fure z adhuc nōnulla extant: habet
enī capitolū ad effigie romanū nūl q̄ p̄ senatū
illie pacis z belli consilia agitante: die famosi in
uenes ac puellē nocturnas laudes deo cōmunt
eterna cōcordia. Hbi rotarū z armioz strepit^u ac
gemit^u captiuorū. die quies z gaudiū ac iocan
tiū voces. deniqz illuc bellū illuc pacifians trā
phator ingredit^u. Et ade ibi templū vrbē met
dia pulcherrimū quāuis inexplētū qd̄ baud im
merito sumū vocat. Adagor ibi regū corpa ab
ostū vsqz ad occasum tribus salubus transeuer
Quos ad ethereū quondā regē ad p̄cepta vai
gientē cū numeribz vncatorū legimus. hec li
bera ac insignis vrbis metropolis est. Cuius ar
chiepiscop^u romanū eligit imp̄atorē. In ea mul
ti scia z scitatie clauere vnt: quoz de numero se
uerin^u ipsius vrbis ep̄us. Et albertus magnus
cur^u corpus apud predicatoros obseruaf. Hbi
yo. ex thebeoz legione curus sui agonis cōple
uerūt. Virgilia qz cū vndecū virginiū milibz z ali
nōnulli in ea martiriū p̄meruerūt. Aditū aut est
quāta ibi ciuitas que vrbis spēs: que virois

gratias que iudicē matronarū. Peruenit
gens colonie nūc esse vulgo pūasus presertim
mūco franciscus perracha scribit. Quē hoc in
signe spectaculū vidit. In vigilia Johānis ba
ptiste cū sol ad occidēte vergit. Dis nra pāda
ro t ingenti mulierū agmine tegit: t incredibi
lis sine offensione cōcurfus erit: vassimq; ala
ces pars herbis odoaser: intus reducusq;
post cubitū manū candidas in gurgite man
t brachia lauant. Et tradit oēm totius anni ca
lamitate eminentē fluminali illius diei ablutione
purgari. t deinceps leniora succedere. Itaq; lu
strationē esse annuam in exbauito semp studio
cultū colendūq;. Q nūmū felices rheni accolē:
quoz ille miseras purgat germanie superiozis
nec hister nec albis italicoz nec padus vñq; va
luit purgare nec tyberis pigritior sūt hec flumi
na. Prope coloniā aquesis vrbis. Quisq; gran
dieta karoli magni sedes. t in tēplo marmoreo
venerūdi barbaris gentib; illi: pūcipis sepul
chrū. is statuit ut successores sui primā inde eo
ronā. Et pūa inde imperij auspiciā capesseret: t
q; hodieq; seruāt: sēu abis qdū romani frenā
imperij ite tōnica manus agit.

corruas atq; emēdas lac septigētos fecit: idē fuit qd octauuū augustū pplo romāo vñq; petē sūratu
rū disse scribit fucōm: tot aqs in odunt agrippa gener me: t vñq; qñt. colonieq; nomē t dignitatē dedit.

L. pomponius

L. conus

M. agrippa

L. pomponius historie
t orator arellanaz
scptoz p b tēp (eusebio
teste) clar' fuit. q; geo gra
phie libellū edidit. in q;
vrbū distantias t loca
quozq; mensurat.

L. conus grāmaticus
vocatissim' ēn. pō
per libet. Is iussu dñi
sui pōpē pmetaria i me
dicina q; pōpē deuoto
meudate i suis sermīs
cōpererat: nīm tribuit
sermonē. mercedis em
mediane curiosus ab oi
bus sibiē: suis singula
medicinalia exq;res cōse
tationū boz t exēplaria
i archanis suis reliq;rat.

Agrippa gener octa
uiani edificator e
gregi' romie q; multa cō
struxit i edilitate sua ad
iecta v ginea aq; ceterisq;
suis singula

Quinta etas mundi

Augusta vindelicor inclita et superioris germanie vrbis vetusta. Cuius origine aliqui quā vetustissimā ostendere cupientes sicut ceteri mortaliū. Gentem suuorū a Iaphet descendente: eam primo inhabitasse pūmā scribunt. Ibiq; eam condidisse vbi habundantia aquarū: salubris aer et alia oportuna de sacri haberi possent. Venientes enim sicut ad remā: locū aptum considerātes: et ad mūdū naturā munitū ob concursū duorū rapidissimorū flumīorū vnde et licet. hanc urbem primo edificauerunt. Eamq; vindelicā a vinda et lico appellabant. Ea enim regio postea vsq; ad alpes vindelica dicebat. Tūc uersaq; montana pars in orientē et austrū vergens a rebus vindelicisq; tenet vt Strabo ponit. Eam autē mox vetusto vallo ac fossa cinxerunt amazones postq; europam inuasērūt succos sub marsepia infictis armis et securibus pācatis et hac vrbē cedere vsq; ad alpes cogerunt et desolatā reliquerunt. Cū bece ante cladē troie pacta sint. Eam ciuitatē ante troiam fuisse opm anē. Et temporib⁹ etrus filiorū israhel de egypto ante roinā quingentos et quinquaginta annos conditā asserunt. Quā quidē a troianis octam dicunt. Eligentes autē sibi deam Zisam quā cerere fuisse opina nē. A qua hec vrbis iuxta dicta. Cuius templum vsq; ad tpa romanorū inuolutū pmanuit. Id vetustate collapsus nomē collis seruauit. Qui ab incolis Eysenberg hodie vocatur. Per vindelicos deinde ac rethos florentissima cū muris ac oppugnaculis facta. A romanis plurima bella pessa est. Cū libertatem semp optaret: se a romanis vindelicis alienarūt. Ideo diuuis Octavianus Augustus Tūc Ennū ptozē cum legione marcia: ac alijs ducibus in eos misit. In qua Auar bogudis regis filius adolescens in armis apud grecos et latinos peritus. Et Varro tribun⁹ multum claruerūt. Hi ciuitatem in fine estatis multitudīne romanorū oblectam varijs affecerunt incommodis. In ea oppugnatione Auar grecus occidit. Et in vico crechisaueron vbi sepultus fuit tale epigramma reperitur. Hīs nomen terris bogudis dat regia proles. Grecus auar pccidit de succis mox litatus. Per rixē et ptozē cum legione marcia vt pāci supereissent in ea cladē qui rem gestam recitarent. 1000q; cedis nomen dedit perditū legio in media nunc ciuitate perleib dicta. Ideo scribitur. Indicat hic collis romanam nominē cladē. Marica quo legio tota simul perit. Varro quem veram notuuant amne

transmisso in paludibus se occultans lacu vernen se nomen dedit. Is postea consul sicilie infeliciter obiit. Et vt Suetonius refert q̃ Octavianus Augustus omnes graues ignominias cladēq; diuas omniaq; uice alibi q; in germania accepit. Iolianam atq; varrianam, varrianā penē exatibilibus legionibus cū diu ce legatisq; auxilijs communibus cesis. Deinde augustus p̃ Liberū Theronē Cum Brutus frater ei⁹ reualles regiones aggressus est post varrianā cladē effluro tricinio vindelicos deuicit atq; rebem cor inuolutam recidit. Et vt verba strabonis libro quarto affirmat. Tribus romanorū milib⁹ cesar augustus missis rebem Augustam habitandā tradidit. quo in loco varro castra tam habuerat. Claudius Brutus tamen eā postea instaurauit. aduris ac turribus amplauit. Cūq; auspicijs Augusti victa ⁊ queta erat in donore eū gusti Octauian Augustam appellauit. De his bellis Brutus in odis mentionē facit. Videre restu bē la sub alpihus pugnantē gerente vindelicis. Quibus mos vnde ductus p̃ omne tempus amazona securi detras ob amment ⁊c. Cum autē Bucui qui potentia ⁊ hominū frequentia reliquos antecellit. hanc rebem p̃ tutissimo elegerit. Deinde in romano imperio stabilis ac fidelis pmanit magnū incrementum habuit ac multa p̃sue vacuatis monumenta in ea relecta sunt. Anno autē salutis quarto ⁊ quinquagesimo sup̃ nō gentesimū ⁊ vltia yngari germaniā ⁊ siciuiam vastantes Augustam obsiderūt: varijsq; cladibus nocitos rētos ac suos affluerunt. Otto primus impator aduersus eos pluribus diebus decertauit. Eosq; tandem ad internōnē prope Augustā reiecit. Tres quoq; in eo p̃elio cor regulos captos ⁊ milib⁹ suis ad eū pducitos cum ob clementia leuare conatē. Bucui eo nolente suspensio necarunt. Ecceq; in eo bello Triopoldus comes frater sancti Adalrici ⁊ Regimboldus fili⁹ fororis sue. Deinde diuus Adalricus episcopus verberū illisiorē fecit. ⁊ eccliam sancte Affre instaurauit. Que olim ab Annia ⁊ nūc ab Annis lesio nem sentit. Et eccliam sancti Jobannis ⁊ sancti Stephani cōstruxit. Ornat q; hec in p̃sulis auitas publicis ⁊ priuatis edificijs pulcherrimis. Et p̃sertim basilica ep̃ali ampla beate Marie virginis dicata. Et cenobij sancti Adalrici ordinis diui Benedicti in quo corpus eiusdē sancti ep̃i ⁊ Pimperci ac beate Affre martyris ac plurimorū sanctorū p̃apuo honore obseruant; qui anguste varijs ob tormentis martiriū pmeruerūt

Res soles post mortē Iulij Cesaris sequēt die
erori sunt et appaierunt in oriente: qui paulatim
in vnu corp^s solare redacti sunt et in eundē orbē
cōuenerūt: significātes dominū Iuch antonij et. *ad. an/*
tonij atq^e Augusti in vna monarchia reducendū: vel po
nus qz notia a trini et vni⁹ dei toni orbi futura immedat.
Hos quoq^e aranti in suburbano rome locut⁹ est: dicens
frustra te vigeri qua in breui magis homines destituros
esse qz frumenta.

Bibliotheca toto vbe terrarū notatissima. 40. m.
liu librorū in egypto cōbunt. Ibi accurata diligen
tia in colligēdis libris p veteres landas. Nā aristoteles
et bibliotheca et scola Theophrasto reliquit. Et primus
fuit (vt Strabo arbitrat⁹) qui libros cōgregauit: et egy
pti reges bibliothecae ordine vident. Deinde Theophras
tus nelo tradidit. Nelo sepeliri tetulit ad boies im
peritos: qui libros indulos ac negligētes cōpositos te
nebant. Ptolome⁹ quoq^e phyladelph⁹ maximū nume
rū librorū collegit. Et vt Seneca tradidit. xl. milia libro
rū alexandrie aserunt pulcherrimū regie opulentiē mo
nimentū: sicut et Livi⁹ qui elegantie curaq^e regum egre
giū id opus ait fuisse. Non fuit elegantia illud aut auar
sed studiosa luxuria: imo nec studiosa quidē qz nō in stu
diū sed in spectacula cōparauerat: sicut pleriq^e ignatis
etiam seruiliū literarū libri non studiozū instrumenta
sed cōtationū instrumenta sunt.

Salustius

Ad. Varro

Virgilius Maro

Horatius Flaccus

Salustius romanus historicus ac philosoph⁹ Licetorius emulus rome da
nit. Is fuit nobilitate veritatis insignis historicus quippe qui de bello
catilinario: uenēdo et de bello ingurbinio libros edidit celebres: ac nonnullas san
pist epistololas.

Marco vico atice et narbonensi provincia natus rome in prelio plurimus
fuit eruditissimus quidē et acutissimi ingenij vir: atq^e in omni seculari eru
ditione peritus: qui annū agens. 35. grecas lras cum summo studio didicit: hic
vir doctissim⁹ vndeque: qui tam multa scripsit: quā nulla vir quicq^e legere cre
dam⁹: hic quoq^e recte. Ihsider innumeras abiles edidit libros inter quos. 415. an
tiquitatum precipui: quos in res diuinas humanasq^e diuisit. Edidit insup⁹ et li
bri de lingua latina: et libri morales: de quo sissam ponimus hanc. Amici diuini
palee sunt circa grana. His (inquit) experiri amicitia: calamitosus fias. Scripsit
et librum de deorum cultu. vixit annis. 90.

Virgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentib⁹ modicis
crasso primū cōsul. Idem octobrū die in pago qui andes dicit⁹: qui est a manna
non procul. Pater eius mata se eximiam laurū ramū sonant⁹ mit⁹: baud dubiam
speci prospicis germinare. Imitū erat is eremone egit: sumpta virili toga medio⁹
lami: inde paulopost neapolim transijt: vbi cum lris et grecis et latinis vehemē
tissimā opem redidit: tandē omni cura omniq^e studio indultit medicine et ma
thematis. Quibus rebus cum ante alios eruditio: peritiorq^e esset: se in verbes
contulit: vbi ab augusto acceptus fuit: et illis polliconi cōmēdant. Corpore et sta
tura fuit grandis: aquilino colore: facie rusticana: valitudine varia. Nāq^e pleriq^e
ab homacho et fuscibus ac volere capitis laborabat. Quicq^e ab augusto post
repulsam habuit nunq^e. Parentibus quot annis animum ad abundantiē alimen
tū mitebat: quos iam grandis amisit. Abule scripsit priapicam: culticem moerum
deinde bucolicā postea georgicā in honore mecenatis nonisime enecidē. Obijt
etnq^e breuidissij anno etatis sue. 52. Litus ossa in via puzcolana neapolim trāst
lata intra lapidem sepulta sunt: vbi inscriptū est. Mantua me genuit: calaby rap
tuerit: tenet nunc parthenope: cecini pascua rura duces.

Horatius poeta laudatissimus: patria venusinus: patre libertino nat⁹: fuit
statura breuis: rome liber albus litteris eruditus: deinde athenis doctissi
mus euasit: familiaritatem. *ad. breui* qui cesarem occidit adprens⁹: facis ab illo
tributus militum contra. *ad. antoniū* et angustum cum victus fuisset beatus ex
clade fugiuit. Lū postea augustus mecenatis gratia pepit. Liberatus ad poeti
ca se conuertit. Scripsitq^e odas poetriā et eplās. Et cū optimis studiis innume
rabiles diuitias cumulasset. tandem rome moriens augulum infatum herēdem.
Obijt sed etatis sue anno apud mecenatem sepultus.

Lais Julius Cesar

Octavianus Augustus

Marcus Antonius

scribentia nula. ex lina nudi liberos tulit. Julia prima marcello deinde vt is obiit. dicitur agrippa nuptu edidit. Nepotes ex agrippa et iulia tres habuit et nepotes duas. forma fuit extrema et p oes etas gradus ve nistiffi in a. oculos habuit claros et nati dos. capillu lauter inflexu et sufflanti: supelia cuncta: medietes aures: nasum et a summo eminentione et ab imo deducione. Colore inter aquliu candidior: statura brevis eloquentia fluida:q liberalia ab etate prima cupide et laboriosissime exerceat. Multa varij generis profa oratione coposuit. Deniqz cu de oriere viator raterius esset. tuc primu Augustu eo q tempus. auerit Augustu salutatu est. Et extunc summa reru pratem qua greci monarchia vocat adeptus est. A quo postea Augustu romanor reges appellati sunt. Aurito manitqz roma edificis multis: mo glorijs dicto. Urbem latencia reit: marmoreis relinquo. Impauit annis. 36. Janu quiritu semel atqz iteru a codita vbe ante memoria sua clausum: terra marisqz pace parca interclusit: p que pacis tpa Saluator nri ibs xps nati voluit. Is tan dem vole succubuit oib dimissis in osculis lune et in hac voce defecit. Luita hri couigz memor vne va le fortitius extu facile et quade semp optauerat Anno etatis sue. 78.

Marcus Antonius consul a senatu hostis aduersu missi ad cu psequendu pansi et bice et octavianus adulesces. Deinde cesar cu Antonio pace fecit. ac sic inter eos diuisa est repin. vt Augustu hispanias gallias et italia teneret. Antoni asia ponia et orientem. Is postea repudiata sorore cesaris Augusti octa uiam Cleopatraz reginam egypti duxit vt oram. como uisqz bellis ciuile dum nupitate mullebr optaret vbe regnare. victus est ab augusto nouali pugna apud accu qui locus in eptro est. et qua fuit in egyptu et telpeas rebus cum oes ad Augustum transire ipse se interemit. sicqz egyptus per Octavianum impe rio adicta est.

Caisus iulius cesar lucij filius. Anni agens sexdecim patrem amisit: questor iulia amata vxoreqz cornelia refectus laudauit e more p rostri edilis pter comitiu ac forum basilicaseqz: etia cu patolui ornavit. Et pitu ra deinde seruit hispania cu bibulo cosul creat into honore prum omniu insti tuit. vt casienae qz populi diurni acta conficerent et publicarent. Sub id tem pus calphurnia. L. pulonis filia succedenti sibi i pulianu duxit vxore filiaqz iulia Cneo pompeio collocauit. Gessit deinde nouem annis bella p omne fere gallia que a salta pyrene alpi usqz et monte gebena fluminibz rheno et rhodano co tineat. Eode tps spacio mare primo deinde filia: nec multo post nepte amisit. cosectis bellis quindes triumphauit. primum et excellensimū egit gallici: sequen te alcananzini deinde pontici: primum africanu: noui sumu hispanensem. edidit spectacula varij generis. fuisse tradit excelsa statura colore candido terentibz mebris ore paulo plenior: nigris vegetibzqz oculis valitudine ppera: nisi q tpe extremo repente aio linqui atqz etiā p somniu exterreri solebat: habitauit primo in suburno modicis edibz: post pontificatu maximu in sacra via domo pub. In obeunat expeditionibz dubiu cancioz nre audacior. Composuit vbisqz cunilibz bellis vbis et orbis monarchia tenuit. Et olimpiade. 185. roma nis impare cepit. et unpaui amos. 4. mensibz. 7. A quo deinde romanoz ptein cipae cesares appellati sunt. Cu aut cora more libertatis honore ex sua liber tate pstarat. conspirati est in eum a sexaginta amplu. L. cosilio. d. qz et deamo bntio. Et in suura cedens euidentibz pdaus denuciatu est. Lics in capitolium applicuisset pspit aut ptece officij circuteiur. a quibz tribz et viginis vulenibz cosofus est. Dume vite extu cesar habuit anno etatis sue. 36. L. uo corp in cam po marcio p rostris combustu est. prustorum aut fere neqz tricino quibz am plius supuixit. neqz sua morte defunctus est.

Octavianus Augustus pater Octauio senatore genit' natus est. L. L. alcei rone et Antonio pfulibz. ix. kal. octobris paulo ante solis ortu. In quarto anno patre amisit. dnodccimū agens annu aia iulia defuncta p concione lau dauit. quadziemo post virili toga sumpta: militari bz donis triumpho cesaris af fricano donat' est. Bellu cuius quinqz gessit. mignisqz philippis: parulimū scilicet: amaci. Et quibz primum et nouissimū aduersus marcu antoniu. Secun du aduersus bntu et cassium. Terciu aduersus antoniu minur fratre. Quartu aduersus sextu pompeii filiu. In cuiu boz et causa fuit ob necē auiculi iulij. Do mitu qz cotabriz: aqut ania: panonia: dalmacia cu ilirico et Jtrem rhenū et ym delicos et salaficos gentes alpinas coertuit. et dacoz inuersiones tribz eoz duci bus cu magna copia cctis. Germanosqz vltra albiū flumiū summouit. Aliaqz nationes male quietas ad obsequium redegit. Publica opa plurima extruxit. Spectaculoz et assiduitate et varietate et magnificetia oes antecessit. Sponsas habuit adulesces. p. ferulū filia. Sed recoaliat' antonio puigna e' claudiani duxit vxore. vir bus nubile ac similitate cu sulina socru exorta intacta adhuc feri domā in mrimoniū accepit cu qua diuorū fecit. Et statim lina d'nulla mrimo nio biterij neromis et quide pgnante abduxit. d'lexitqz vnice ac pfeuerant. ex scribentia nula. ex lina nudi liberos tulit. Julia prima marcello deinde vt is obiit. dicitur agrippa nuptu edidit. Nepotes ex agrippa et iulia tres habuit et nepotes duas. forma fuit extrema et p oes etas gradus ve nistiffi in a. oculos habuit claros et nati dos. capillu lauter inflexu et sufflanti: supelia cuncta: medietes aures: nasum et a summo eminentione et ab imo deducione. Colore inter aquliu candidior: statura brevis eloquentia fluida:q liberalia ab etate prima cupide et laboriosissime exerceat. Multa varij generis profa oratione coposuit. Deniqz cu de oriere viator raterius esset. tuc primu Augustu eo q tempus. auerit Augustu salutatu est. Et extunc summa reru pratem qua greci monarchia vocat adeptus est. A quo postea Augustu romanor reges appellati sunt. Aurito manitqz roma edificis multis: mo glorijs dicto. Urbem latencia reit: marmoreis relinquo. Impauit annis. 36. Janu quiritu semel atqz iteru a codita vbe ante memoria sua clausum: terra marisqz pace parca interclusit: p que pacis tpa Saluator nri ibs xps nati voluit. Is tan dem vole succubuit oib dimissis in osculis lune et in hac voce defecit. Luita hri couigz memor vne va le fortitius extu facile et quade semp optauerat Anno etatis sue. 78.

na regione ex terra p tota extitit die: denuncians christi gratia omni b⁹ gentib⁹ darunt: quo ena die ante
circulus arca sole apparuit: romuli quoq⁹ stania t templi pags corruere.

Quidam naso poeta

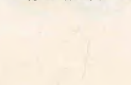
Pra coſcriptis: hic ex ſulmoneſis clariffim⁹ poeta hac ſepeſtate rome darunt: t mul
mibi patria eſt gelidus vberum⁹ vndis: miliatq⁹ nomines vſtat ab vberē. **I**s apd
antichas pmo poetes: deinde philoſophica diſciplina optie didicit: veniſſeq⁹ romas
apud auguſtu caſare t vita t carmine plurimu valuit. Sed multoz poſt dieu curu
cula anno trans ſue dnggeſimo ab eodē auguſto in pontu inſula apud ſarnatas re
legat⁹ eſt: de hoc in libro de ponto ait. Naſo min⁹ pndes ante dmi tradit amadi. co
crime triſte precu magiſter habet. **C**ui⁹ quippe mores ex erant facilitate qua t car
mina. Tandē anno. 5. imperii **L**iberii caſaris: etas vo ſue. 54. obit.

Iterum p⁹ parauit⁹ magn⁹ t hiſtoricoz tam grecoz q⁹ la

Alex⁹ maxim⁹ roman⁹ p⁹bus t orator luculentiffim⁹. Anno. 15. an xpi aduēu
rome dar⁹ fuit: ac auguſto caſari chariffim⁹ habit⁹: q⁹ inter cetera libros nouem
ſimone luculentiffimo copoſuit ſes de diei ſacriſq⁹ meozabilib⁹ viroz: q⁹ apd romāos
Ex q⁹ hac meozabilē excerptim⁹ ſitiam. **L**ento eni gāu ad
vindicta ſui diuina. pcedit ira. tarditatēq⁹ ſupplicii grauita
te cōpenſat.

Simū q⁹ hiſtoricu t oratoz grauiſſimū temporeſtate

lectatōz librum optimū edidit. t ad auguſtu caſare rome obvult. In quo ſimul
terra pingit ac vrbis diſtantias t loca multa menſurat. Eūq⁹ libru collectancū id
eſt de mirabilibus mundi appellauit.

Strabone etiam hystorici et geographi ac philosophi: necnon homerice maiestatis expofitorē (vt d'busdā placet) natione creteſem diſide rebus illustre fuſſe et opib' suis inuenim'. qui eius doctiſſim' vir eſt et magnar' rer' cognitione perit'iſſim' habereſt. Inter cetera ſue virtutis munimenta de geographia mundi decem et ſeptē libros pulchroſos edidit. In quib' vel omiſſas vel neglectas aut venuſtate obſcitas orbis partes ad vngue reſtituit. Et diligentiſſime reſignauit: p'p'os nationes res geſitas: mōtes: maria: et eor' terminos ante oculos n'ros clariſſime poſuit. hic et mutatis regi' ſanguine maternali linea origine dunt. Cui' clariſſimū op' diu lumen innotuit Nicola' papa qm' p' gregoriū Typeratē traſſert' i p're voluit. Reliquū p'o op'is manū videtis europā guarin' veroneſis abſolutū reddidit.

Ioachim

Anna

Zacharias beatus de viro abia ſacerdos et ppheta dñi dñi Joannis baptiſte genitor vir tot' ſanctitatis exemplar Elizabeth virginitatis marie colobina dunt vxorē. Ambo quide in nocētia pietate et gra ſanctiſſimi. Qui cum diu ſteriles fuiſſent: et iam Elizabeth pceſſiſſet ſuos: et mulierum ei fieri deſiſſent. dñs eorum orationib' p'mot': filiū tandē noīe Johanne baptiſta dedit. Nam et zacharias in ordine ſacerdotio fungereſt et incenſum adolereſt. Solus templum dñi ingreſſus vidit in dextera parte altaris incenſi angelum. quo terrore ait angelus. Me times: vxor tua ſequēti anno pariet tibi filiū et multi in ei' natiuitate gaudebūt et erit magn' coram dño. Et nūm et ſecram nō biber. Zacharias ait: ego iam ſenex ſum et vxor mea pceſſit in dieb' ſuis. Angelus incredulitatis ſignū dñi: q' mur' eris quicūq' hec implebunt. Zacharias templi fores egreſſus cum nec loqui poſſet intellexerunt cum viſione viduſſe. adieſ in domū ſuam et ſtatim Elizabeth concepit. et pre verocandis quib' mentib' ſe occultauit. In ſexto deniq' mēſe Maria virgo et dñi mater a ſpirituſancto inpregnata ad ſalutandā eam p'cepit. Cui' ſalutationē ſenſit Elizabeth. exultauit inſans pre gaudio in vtero ei'. p'cepit deniq' filiū Elizabeth et vicini et cognati et cōgratulabant'. Et diē octauā circūcidereſt puer: inuenit patri que velleſt vocari eum. Accipieſq' calami ſcripſit. Johanne eſt nomē ei'. et cōſectum aptuſ eſtoſ ei'. et p'p'etauit dices. Bñdixit dñs de' iſt' et c. Tandē in oī ſanctitate vir p'p'etia deſinereſt. eſt.

Zacharias. Elizabeth

Maria virgo

Maria beatiſſima ac gloriōſiſſima dei genitrix: virgoq' p'petua et radice Meſſie exorta. Anno. 28. imperij Auguſti in nazareth ciuitate Iuda patre Joachum: matreq' Anna natiſt. Puella ſiquidē elegantiſſima oīumq' oculis admirabilis. quā cū mater ablactaſſet: tercio etatis ſue anno iuxta votū tēpl' ſeruiſto cū reliq's virginib' m'ncipariſt. quo in loco p'ter etate ſicut ceteras nobilitate et pulchritudine p'celleret. ita et doctriā et ſanctae viſitātiōē ab ipſis tenentis annis et exemplo et lectione didicit. adeo vt breui et religione et ſanctitate: nec nō et humilitate tuſ in reb' diuinis tuſ in humanis reliq's ſacris virginib' fieret inſuperabilis: quāob're de' delegat eam in matre incarnationis filij ſui. Et cū tredecimū etatis ſue expleſſet annū diuino diſponete coſuiſo Joſeph de tribu ſura coſubio cōiuncta fuit. Quia deſpoſata cōſectū angel' Gabriel in nazareth ad eam venit et magno lumine cōſulens virginis thalamū venerabiliter ingreſſus. et eam bis verbis ſalutauit. Ave gra plena dñs tecū. Alliciatq' Inuēniſti grā apud dñm. Ecce cōcipies et paries filiū et vocabis nomē ei' Iſm. Ad hec maria. Ecce ancilla dñi fiat mihi verbum tuū. Et ſubito verbū caro factū eſt. Quib' geſtis repēte ad Elizabeth viſitādā p'cepit: vbi p' tres mēſes p'naſt. Ibiq' mirificū cecinit carnē. Magnificat aīa mea dñm. Edito itaq' Johanne baptiſta. Maria iam grāuidā domū rediit. q' vbi Joſeph vir ei' didiciſſet eam eſſe pregnantē: deſeruit ipſam occulte dimittre. Sed eo hec cogitāte (vt dñs ait) angel' dñi p' ſonituſp'm monuit q' nati in eo erat hoc eſt ſpūſato eſſe p'phet' eſt. Reliq' v'o beatiſſime virginis marie geſta et obſecta et actus vire ei' vſq' ad paſſione filij ei'. et euangelio colligi poſſunt.

Et obannes baptista xpi sibi precursor: et sanctissimus parentis Zacharia et Elizabeth natus: vir ab ipso matris sue vtero sanctificatus: et inter mulierum natos (dñs testis est): non fuit minor illo: quippe propheta et plus quam propheta fuit eum xpm redemptorem digito monstrant dices. Ecce agnus dei et qui tollis mundum infantic annis et tenellis et parentibus annis vincis ob amorem celestis patrie heremum petijt. Post hoc cum trigesimo vite sue annis accessisset duodecimo impij Liberty cesarij anno procuratore pōno pilato iudea factum est verbum dñi sup eum in deserto. Et venit in omnem iordanis regionem: preedicans baptismum pñte. et ob id cum multis ad eum concurrentibus singulis qui buscūq; interrogantibus: concinnata dabat responsa. Venit ab herode antipa paulo ante predicationem xpi captus carceri mactatus. Arguebat enim ipse dices. Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Et illa insurgens per annos pedore carceris et maris media eum macerari fecit: post annum adveniente die natalis herodis convocavit ceteros galilee pñtapes et nobiliores ad convivium: quibus epulando herodiadas filia vocata gesticulata saltavit: et summe placuit regi: quod iurando pollicitus est dare quicquid postulasset: matrem pro-mittit: petijt caput Iohannis in disco. Rex commissatus propter susurrantem dñm missis spiculatorum decolari eum fecit.

Decollatio sancti Iohannis baptiste precursoris dñi.

Era seculi etas nato dño nro ihesu xpo inchoata est. In principio qdragesimi seculi anni im-
perij Augusti celsus: pmo 2 trigesimo regni herodis alienigene. ac tercio anno centesime no-
nagesime tercie olimpiadis. Ab vebe cōdita. 759. A captivitate iudcor. 543. A dāno regno
1029. A nitate abrahe. 2015. A diluvio noe: 2957. Ab ad. m. 5199. A conceptione iohannis
baptiste mēse scito. Durabitq; p temp⁹ totū qd grē appellat. Et pñcia est a xpi ihesu bñdi-
cta nitate vřq; in temp⁹ pñs p annos mille qdringetos nonagintaduos. Habebitq; decem vřq; ad tpa
antixpi: aut ad cōsumationē seculi: que nulla generationū aut tporū scire certa: sed velut decrepita totū mū-
di morte erit finēda: hāc etate vř scriptū est quidā ab incarnatione xpi incipit: quidā a baptismo xpi ppter
vřm regenet ariū aquis datam iam circūfōne terminata. Alij aut a passione: quia iam aperta est paradisi
porta: 2 inchoata est septima quiescentiū. Et ex hac sexta etate origine ac fundamētū: cōfirmāū imperij m
2 summū pontificū cum laude habuerunt.

Marianus regina hebreorū sista aristoboli ab hero
de vřno suo ob fundā occidit. Nā vt ioseph⁹ ait tū-
te tamq; inuise pulchritudinis dara fuit: vt nō solū eo tpe
formositate senias antecire crederet s; celestij arbitrarē
imago. Tādē a matre 2 forore herodi accusat qd effigē
suā ad octavianū trāsmisisset: vt i sui cōsideriū puo caret
qū crederet herodes: capitali sñia cō occidi iussit.

Non tēfuit pñcipis et iudeis vřq; ad hūc
diem: quo primum acceperunt binnehel
rodem alienigenā. Tempus quippe erat vt ve-
niet ille cui repromissum erat: quod nouo p-
missis est tēfūtor: vt ipse esset expectatio ge-
nū. Tēfūtor qd amento eorū vñcio: hoc est un-
perit: qd et dāclis sista sanet: scōq; venerat.

Bexta etas mudi

Ihesus xpus dei fili saluator et redeptor noster. Imperij Augusti cesaris qui tunc orbi impitabat anno qdragesimo octavo. Cuius anno tus presideret vniuerso orbe pacato i bethleem iude nascit que dicitur maria vir go angelo annunciat e primor mobediens contracta. Qui nascendo viuendo moriendo resuscitando et in celu ascendendo vt deus se ostenderet multa et inaudita miracula fecit. Quoz primu est qd tam mirabilis natus sit. et angeli in celo cantauerunt Gloria in excelsis deo. ac pastozibus gaudiu magnu angeli euangelizauerunt dicentes nam esse mudi saluatores. Deinde octaua die delat fuit in templu circuncisionis gra: et ibe filius appellat. Postea tredecima die magi ad eu adorandu trib: muneribus in syria psererunt stella duce. Hic deinde puerulu die qdragesimo mater in templu detulit. que symon vir iustus in vlnis suscipies saluatore pfitendo ait. Illic dimittis seruu tuu dñe in pace etc. Inde post quicte ioseph ab angelo admonit vt eu cu matre in egyptu trasseret cu futurum esset vt herodes pueros occideret. Ibi vsq ad obitu herodis como ratis. Inde in ciuitate nazareth habitare cepit: ppter quod nazarenus appellat fuit. Cetera ex famula artilima euageliu bistoria patet.

Percuratores Iudice
Archelaus

Componius

Marcus

Annius

Valerius

Pontius Pilatus

31^x nati a mudi 1200

a mudi 1211. a. 12.

a mudi 1220. a. 20.

a mudi 1223. a. 24.

Archela^s magni herodis fili^s p^rfe sub
lato regit annis. 9. Ip^sius august^s
ob p^ris amore^s eius ceteri fratrib^{us} marcio sp
honore p^rsecut^s fuit. Tandē accusat^s ab au
gusto apud viennā allobozoz qui atē rele
sat^s fuit. et fines ei^{us} in puicia redacti sunt.

Christus ihs agēs duodecimū annū
cū patrib^{us} ad diē festū celebradum
hierosolimā de more p^rijt. Ibiq^{ue} i tēplo
dus inter sacre legis doctores natus amb
guos solueret nō re^s: s^{ed} admirāde indolis
puer ab eis credit^s est: patres vō inde ab
euntes cū puer subleq^{ue} nō videret solutū
dine pleni ad tēplū redeunt: euq^{ue} inter sa
cre legis doctores sciscitātē iuenerunt. a q^{ui}
bus bene monit^s in patrias eius cisidē reuer
sus est. et subditus fuit illis.

Componi^{us} q^{ui} arini collega fuit ab au
gusto: p^r archelaus mittit^s pcurator.
Marcus cōponio romani reuēto suc
cessit. sub quo salome soror herodis
defuncta fuit.

Anni^{us} ruffus successit marco. Is q^{ui} mo
ris augustⁱ dñio. i. 5. annum agente.

Ominⁱbus eius. 30. annoz etas^{is} esset
ad apendaz vite eterne ianuaz. i. ior
danie aluo se a iohē baptizari voluit: sta
timq^{ue} vore celo inuoluit. Hic est fili^{us} me^{us}
et. ip^sum audite. et spirit^{us} sanct^{us} in modū co
lumbe sup^{er} euz mansit. deinde i desertus du
ce^s. 40. dieb^{us} et noctib^{us} i iuaniū: et postea
etursit. Inde q^{ui} sup^{er} diaboli tētatib^{us}.
Cum postea in templum venisset de eo ve
dentes et ementes eiecit etc.

Valeri^{us} roman^{us} ex illustri graccoz sa
milia nar^{is} anno pmo impij Liberij ce
saris ab eo pcurator p^r annū ruffi i iudeā
mittit^s: q^{ui} magistru suscepit p^r ap^{ud} iudeos
potificatū vedere cepit. et p^ruit annis. 9.

Plat^{us} natione gall^{us} ex luduno vrbe
nar^{is} vir callid^{us} et facinorosus. Anno
i 5. impij Liberij ce. valeno gracco p^rdicto
adeogato iudez pcurator a cesare designa
tus: p^ruit ānis. 10. S^{ed} suo ingenio iudeoz
vesatā sup^{er} p^ruit: et postmodū eoz sugge
stione ubi erud^{us} affixit. deinde sibi timens
de ei^{us} doctrina moztēq^{ue} admonere iudeus
curauit: q^{ui} eu in deos referēdū cēsit: senat^{us} venit q^{ui} nō ad se pu^{er}: s^{ed} ad tib^{er}enū
scp^{er}issit: inde ppter iudeoz accusatōes ab officio amoe^s: ap^{ud} ludunū or^{is} fuit
ciuitatē p^reno enlio i opozob dū cēsi: huc relegatus fuit: et malo fine perit.

Berta etas mundi

Herodes antipas

relegatus mirabiliter vitā finivit. Et tunc aut fuit qd soror erat agrippe que Bar^{tholomaeus} maxime diligebat dedit libertate redempti vt haberet terrā suā. Ipsa vō comitata virū in exiliū ait se non dignifuit. ut in aduersis cui cōcūctat in p̄p̄is. Et postea Bar^{tholomaeus} gallicā herodi agrippe dedit, qui tēde tres tetrarchias habuit.

Erant in iudea tres secte iudeorū a cōi reliquorū vitā et opīnīe distantes. **P**hariseorū secta seu religio que t̄p̄ibus ptolomci philadelphi surrexerat. hac tempestate ob sanctianis offerationē in iŕm maximo in p̄cio (vt ex eā gēlij hystoria elucere possum) apud iudeos habita est. Qui ideo pharisei dicebāt tur quia a ceteris habiti cōuersationeq; diuisi erāt. Cultu enī austeriore et victu parafino utebant. Statuq; suis mosaicas traditōnes determinantes; picta et chartarū in fronte. et in sinistro brachio de catholico inscripta. que pharisei dicebant in legis memoriā gerebant. fimbrias quippe amplas sp̄m̄ allegatas quib; mcedēdo pungentē deferēbat. vt memores mandatorū dei fierent. hī vniuersa deo deputabant et marmene idē fatis; p̄positis suis et maiorib; natū nūq; contrariū ridebāt; iudiciū dei futuri dicentes: aiām oēm incozuptā esse et normorū resurrectionē sperabāt et p̄dicabāt. hī nāq; xpo dño nostro plurimū aduersabāt et mortis eius consēj fuerunt.

Saducei

Saduceorū alia superat secta in iudea: sed nō emulorū religionis et p̄q; cū phariseis marmenem negant. deū inspectoreū oīm dicētes. In arbitrio hoīm sitū esse. vt bonū malūue gerāt. hī saducei corporū resurrectionē et angelos eē negabāt. Et alas cū corporib; interire putabāt. Solos quiq; libros moysi recipiebant. Et q; seueri nimis erāt: nec etiā inter se foeciales. Ob quā seueritate saduceos idē iustos se nominabant.

Escorū quoq; alia ibidem vigeat secta atq; religio qui vere in omnib; monasticā agebat vitam: nuptias falsū dicentes: nō quia cōiugia et hoīm successio nē peninēda censerent. sed cauendā intemperiā sententiā: nullā earū fidē viro firmare putantes. Hērū inter se mutuo amore nūctissimi. Quin et diuiciarū cōteptores et p̄m̄tis facultatib; veluti inter frēs vni esse p̄f̄i monū oīm ordinatū vngēta nō curātes; squalore deo decus putabāt. dīmmodo i veste candida semp essent. designatos aut cōium rerū puritatores habebāt. Nulla eis certa ciuitas sed in singulis tomalia habebant. Nec vestitū suū caleos mutant; nisi aut oīno cōfassis priorib; aut lōgi t̄p̄is viti cōsumptis. p̄recipue circa tēti religioi sūt. Antē solis ortū nihil p̄fati loquentes solē vt oriat oriantes. post v̄q; ad quātā horā opantes. Rursus in vni cōgregat̄ iudicēs p̄notat; corp; abluūt aq; frigidis; i cenaculis veniūt. nec gustare quēq; fas est nisi p̄i deo celebrēt orō: post finē quoq; p̄adū vota repetūt. Hī p̄p̄e hospitalitate sumo studiō exhibebāt. Et apud eos edendū et potandū mod; sagittate desinūt. Tumulū aut clamor in eorum hospiticiis nūq; audiebāt. Sed sumū silētiū seruabāt; iuramentū habebāt. p̄ p̄iurio. Secte suē neminē adhibētes: nisi sub anni p̄batione recepti. cōpellebant q; iurare q; deo fide hoīb; iusticiā et p̄ncipib; obediriā seruāre. Et si cōtingeret ipso aliqñ p̄fesse: nūq; abuterent virib; p̄rāis ad iniuriā subditoz. Ad cor aut iudiciū nō min; q; centū p̄sone p̄ueniebāt. quoz decreta postea imobilia erāt. Sabbathū adeo illibari seruabāt: vt nec cibū illo die pararet. nec igne accēderet: nec aliq; vas transportaret: aut quāsi alii purgarent. Ceteri aut dicubus cum dolobus in terrā dō ientes demissa circūquaq; veste se contegebant: quādo alii purgabāt ne radio solari iniuriā facere viderent; purgatoz alio terrā egestam sup foueam reducebāt; bos effecus seu effecus herodes antipas dū vixit honorauit. nec in bono est? p̄mo de eis i septimis habet. hoc de p̄bis iudeorū

Pharisei

Essai

Ueronica

Ueronica mulier hierosolimitana xpi discipula matrona quide scitate et pu
dicia insignita: his tpi b^a tberio cesare p voluntariū necessarii sui vniū
strenuū et hierosolima cum sudario xpi romani accessit. Deuocaf quippe ides
fieri: vt quida scribit: magno infirmitatis morbo: q̄ cū pamiū muliere sanctam
suscepisset et xpi imaginē cōtignasset ab o infirmitate curat⁹ est. Qd q̄ miratū
tū veronica ab ipso cesare magno in p̄cio tande habita est. Indes cū vqz ad
mortē cū petro et paulo aplis atqz elemēte pōnisse ecclias dei p̄stites p̄fenerunt
Dec ip̄a est quā dñs a sanguis suūqz fatigatū (vt sacra euāgēl b̄z historia) vesti
mētī a fimbriā tangēdo sanauerat. A quo etiā passiois ei⁹ tpe cadē imaginē
vultu s sui in signū amoris donata fuit. Ipsa aut imago p̄micio sic impressa de
mētī pōtuit et successorib⁹ et⁹ ab eadē ex testamēto declarata. Nūc vqz ibides in
beati petri tēplo a xpi fidelibus maria cū religione munit⁹. Quā et multi tpe ex
quisitis celebrare laudib⁹. inter quas illa singularis habet que incipit. Sal
ue sancta facies nr̄i redēptoris. In qua mter species diuini sp̄ledoris. Imptesta

Veronica pbs

Pbilo iudeus

Philo iudeus n̄none alex⁹ adm⁹ vir quide dīstē
tissim⁹ p tpe a p̄cio nullo fuit: et multa elegā
ter q̄ autēqz cōfēp̄st. qui sua doctrīa a eloquentiāqz
apponis grātiā tementatē p iudeos ab alexand⁹
nis missus cōpēfuit. Quāobz mlti eloquētiā ei⁹ admirātes dīxerūt. aut pbilo
platonē scēf aut plato pbilonē. dic romā tēmqz venēs cū petro aplō puerfatio
nē habere cepit. a quo de fide oprime edoc⁹: multa de laudib⁹ xp̄iane religiois
pōfca scriptis: q̄ vt diuis testat b̄icronym⁹ inter eccl̄asticos cōputant⁹ codices
et quāmaxīe in dñqz mo yfī libros p̄claros edidit cōmētarios: fuit et alia eius cō
plurima scripta.

Agrippina gcr
matica cōiūx

Agrippina marea agrippe ex iulia octauiani cesaris filia genita fuit. Hāc cal
gule impatoris mater: q̄ inter mulieres p̄claras computat⁹. hoc tpe a tberio
mulī inuūqz v̄cātā: mortē sibi p̄p̄i a tbro abstēdo impetrāuit. hoc adhuc admo
dū adolefcēntula germanico fide etatis insigni iuuenē et plurimū respūblīcē opozūna
ac tēriqz cesaris augūstī filio adoptiuo nupta fuit: satis ob hoc fulgida. hēc ex eo vi
ro suo cū tres em̄a fuisset mares: ex q̄bus vn⁹ Caius calligula fuit: qui postmodū
romani s fuit. et totidē eque femellas: ex quib⁹ agrippina neronis mater exiuit. En
ope tiberij p̄is vt p̄ cōmpto habitiū est veneno sublatū virū suū egrediret. et femi
neo nū plagore plurimo viri sui necem cēficeret. in tiberij odiū incidit. adeo vt ab
eodē eis brachio tenētē et obitū gatonib⁹ plurimis insēlarēt. Sed egregia mulier
indignū rata qd̄ sē agebat a cesare: mortē fastidia stomachi p̄napis effugere dispo
suit. q̄ cū aliter satis cōmode nō daret⁹: fame generoso aio accēfrire statuit. et p̄fētū a quoqz quo abstē
nere cepit. qd̄ cū relatuū esset tiberio ignarus quo ieiunū tenderet: ne tam breui spacio sē finis subiret
inūqz: nū p̄ficiēdū mima aut verbēnd⁹ vt abū caper⁹: eo vqz deductū est vt abū gutturi eiusdē violē
ter impingi faceret: vt boc mō alimēta nolenti p̄faret. At agrippina quātomagis exacerbebat inūqz: tā
ro acris ius p̄pōsit: et incepti p̄fuerant: scēfēt p̄m̄p̄is insolentiā morēs fup̄auit. qua quide morte et
si plurimū gloriē sibi apud suos quēfuerit agrippina: tberio tñ longe amplius ignominie reliquit.

Agrippa magnus

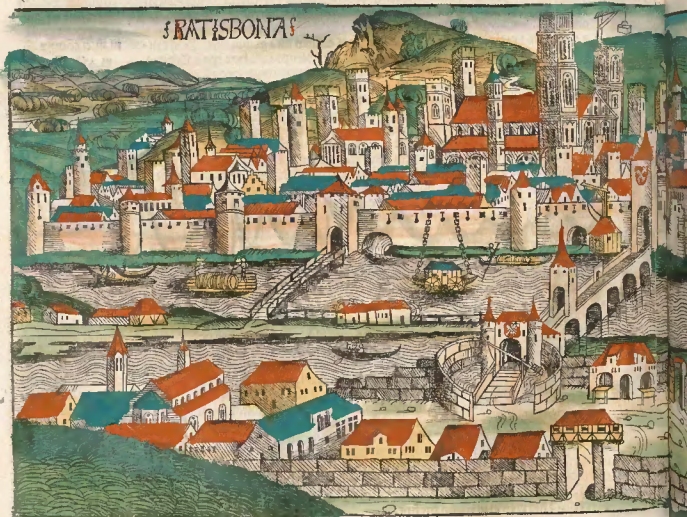
Agrippa magn⁹ antiocholi reg⁹ fili⁹ patri i regnū succēdēs: regnauit ānis se
pte iudeis. hic fuit nō bon⁹ et ciuitatē iher⁹ p̄p̄is sump̄tū plurimū exorna
uit. fili⁹ aut antiocholi quē pater herodes interfecit ad tiberiū venit. illo aut nō
suscipiente accusatōne: res idēs romē ad aliq̄n potētū noticiā ambiebat. mari
nis aut colebat officijs germanici filij s aut: cū ad hūc esset p̄par⁹. Qui cū futu
rū cū aliq̄n p̄dixisset impatorē: apud tiberiū accusatus fuit. is statim cōdūci iussit
fili⁹ agrippā qui sub grādū erūna vqz ad mortē tiberij in carcere p̄ sex mēfēs tene
bat. Sed eo defuncto gaus cū a vinculis soluit⁹ et tēarcdiā philippi ei⁹ tradidit
tam em̄ iste cēfesserat et regem appellauit. et p̄ cathedra ferrea quā gerebat in car
cere aureā ei⁹ condonauit. Cūqz e romā p̄tēfisset iher⁹: templū vīstrans: hostias ce
lebrauit. q̄ b̄ic cathedra aureā quā ei⁹ caus cederat suspēdit. vt in xpm̄ casum gaus ex hoc p̄petuo iudicā
ret. inde tēarcdū romano more p̄ftruxit et amphitēatrū: et alia plurima mōmētā. Idem in cesariā defēc
dēs cū se ecclā appellari p̄mississet ab angelo p̄fussus: et timētē corpē: at q̄ mō dicebat d⁹ mīc mori nēb⁹
p̄ftrōqz: q̄bis dictis anno eratus fuit. 37. exp̄rauit. Relinques agrippā filiū deam̄fēptū annū habē
tē heredē et tres filias beronice: manā et drusillā. Dabuit quoqz s̄rēm noie herode calcidis regē: qui pro
pter tenerā filiū etatem in regnō p̄fuit.

Sexta etas mundi

Ratisbona insignis et memorie digna
 urbs ac libera ad ripas danubij sita: a
 Liberio Hierone condita: anno quo xps
 ihesus pro salute generis humani passus est.
 Baiorane olim metropolis hanc regionem ante
 quintus noxia tenuere. Cuius adnecporio trans
 danubij sita noxia appellatur. Moris autem
 baiorios successe. Et cum reperta vetustissi
 mos codices hanc baiorianam appellant: quas
 moderni bananiam dicunt. et a bois baiorianum
 nomen descendisse persuasum est. Cui Strabo vi
 res adhibet romani baios gallos gentes et im
 bus icerunt. Inde migrantes germani hunc
 loco cuius ibi nunc habitant. Constatigitur
 eos in pannonia confedisse: et inde facile in no
 rici continuam regionem migrasse. Quaeque olim te
 sarta ut Strabo tradit nunc cultissima est. ma
 gnas et ambituosas ciuitates habet et oppida
 nobilissima. Ratisbona vero ornata ceteras ex
 cellit. Pontificales urbes in ea quinq; sunt: qua
 rum nunc metropolis est Salzgurg vocata ex
 flumine cui adiacet. veteres tunauia vocauerunt.
 Ratisbonensis autem episcopus olim clarissimus fuit: cui et
 tota bohemia vicea erat. hec urbs septem nois
 insignita fuit. quibus in suis iuribus et libertatibus
 claruit. Primo a sui conditore Liberina vel Li

burina dicebatur. Liberius enim laue angustis vro
 nis filius: et ipse angustis preaugustus: que cum an
 gustus in filio adoptasset: mox magno exercitu
 cooperato contra noricos et vindicticos misit: qui
 eos in prelio superavit et hanc urbem apud noricos
 edificauit. Secundo urbs quadrata longo tpe in
 tra. cum ad quadratam figuram et quadratam lapidibus
 magnis muro circumdata fuit ut in reliquis vel
 ter murorum retro circum pautum cerni potest. Tercio
 hyatopolis vel diaspoli ob ruditer populi agre
 stis: qui ore biantie ut rurales finitimi facilius
 biantia pferbat. vel ab hyantia aqua ppe
 ciuitate confluit. cum danubij naba et ymber et
 flumini in latere aquilonari confluit. Quarto geri
 nicinibem a populo germanie qui ea frequen
 ter solebant vel a germanico qui ciuitatem puit.
 Quinto reginopolis ob frequentes conuentiones
 principum et regum ut hodie arce turres ac excelsa
 edificia magnatorum ostendit. Sexto imbrizopolis a
 fluuiis: cum ymber fluit septemone versus idaj
 nubium fluit. et vernacula lingua hoc nomen regni
 spurg adhuc seruat. cum in tali confluxu olim ciui
 tas incepta fuit. Septimo ratisbona diaf. as ra
 tes ob mercatona et tpe karoli magni ad bella
 ibi confluebant: et tam firmiter sita et edificijs ro
 borata: hodie ratisbona appellatur Danubij aut

flauis germanie pmarinus, qui et bister dicitur
 ut folinus habet germanias nigras ouis: mon
 te effusus qui rauracos gallic aspectat. Sexag
 ta annos in se recipit ferme oēs nautigabiles:
 hanc urbem insignie preterfuit. Et firmissimo
 ponte lapideo plurimorum artium ciuitate cum subur
 bio iungit. De quo scribit. Pons fieri cepit dñi
 dum annus inceperit. Mille centenis rececit scilicet
 denis. Karolus magnus christi amicus imperator
 cum armis baioaria sibi subiecit: et tanto baioa
 rie dux desiderij regis longobardorum gener: quē
 prius deuitit simulis vxoris conat: bunis si
 bi omnibus sollicitatis bellum in karoli mouer.
 Is sua celeritate pacē cōfecit obsidib⁹ ante rece
 pnis. yde ransbonā tūc qdratā dictā aggressus
 cōuersus in eos qd eā occupabāt a fide nra alie
 nos. Et eas vicepit cecigit: vt xpi fide integre
 reaperet. In eo bello magna cedes hoim ante
 ransbonā edita. Et magna multitudo infidelium
 ac bunoꝝ absumpta de suis qd alijs amissi: qui in
 basilica scilicet petri extra muros urbis sepulti sūt.
 Ab eo tpe hec indita urbs magnū incrementū
 accepit. Basilica qd decorat episcopo palī sumo: in
 honore tandē scilicet petri dicatur: pꝛ ob fraternita
 tē canonicorū ransbonensium et remissi ecclia scilicet
 remigij appellata. Opus preclarissimū in urbe

non dū cōpletū. Et cenobio scilicet Emmeramū or
 dimis scilicet bndicti amplissimorum monasteriaq dñi
 rū plura hꝛ: precipue super⁹ monasteriū virgi
 nis gloriose. Inferius in qd dñus Erhardus epus
 quicquid. Plures i ciuitate domus cōsecratas ce
 clestias hñt: pꝛprias sacerdotes. Amolfus autē
 impator: qd hñc locū pꝛ ceteris imperij locis sū
 me dilexit. mūrū ampliauit et monasteriū sancti
 emerami incluse et plurimū adonauit. Et cede
 em normānoꝝ redies baioaria offa sancti dio
 nysij anopagite in fine sue etatis cenobio tradi
 dit cū libro euāgeliorū ornatissimo ac lris aureis
 pscripto: et demū apud eos sepult⁹. Denat et h
 ciuitas gloriofo martyre scilicet Emmeramio epō:
 et scilicet wolfgango eius loci vndecimo epō: qd mi
 ra apd eos gessit: monasteriūq scilicet pauli pstru
 xit. Albertus qd magn⁹ oim doctrinā peritissi
 mus apud eos epātū rexit. Ideo de his patro
 nis pꝛ ransbonenses scribit.
 Gaude ransbona super excellentia dona
 Concludis duo bis in te gratissima nobis
 Corpora sanctorū sacer est dionysius borū
 In numero primus emeramus laude nec minus
 wolfgang⁹ erhardus neuter medicante tard⁹
 Quatuor istorū pꝛcab us necnō aliqꝝ
 Dicē tentorū ducamur ad astra poloz

Vienna pannonie hinc austrum vrbis preda
 tissima ad danubiu sita. Is fluvius ha
 uaria: austrum: vngaria scias: praeclaram
 atq; bulgaria cu seraginta nauigalib⁹ iuxta
 delectat. Multasq; z memorabiles alluit vrbes
 Inter quas nulla diuor: nulla populosior: nul
 la venustior est q; Vienna australium ciuitatu re
 gionisq; caput. Hec olim flauianu vt in vetustis
 duci pntegis habet appellata. A flauio pre
 fecto qui hinc regio pfectur: ac vrbe inchoauit
 aut ab imperatore flauio ad danubiu pfecto vt
 aras ob romani impij metas collocaret. Et ibi
 coedita vrbs ex artis vocabulu sortita fit. Quis
 flauianu theotonicu flabien pnuicet: no est ab
 re longo epis tractu: prima vocabuli sillaba re
 mota: vt pleriq; fieri coperim⁹ bien remansisse
 Indeq; dicta Vienna. Quasq; aliq a paruo flu
 mine qd inter suburbia sunt noie vienna dictus
 putat. Vienna aut vrbs magnifica ambitu mu
 roz cincta duoz milib⁹ passum: s habet suburbia
 maxima z ambiciosa: fossa z vallo cincta. vrbs
 aut fossatu magnu habet: indeq; aggerē preal

tum: mema deinde spissa z sublimia frequeres
 turres: z pygmaeula ad bella prompta. Edes
 ciuium ample z ornatate: structura solida z firma
 alte domoz facies magnificas vsunt. Quu id
 redecori est q; tecta pleriq; ligna conegit pau
 ca lateres. Ecce edificia muro lapideo consi
 stunt. piate domoz: interi⁹ z extenius splendet
 Ingressus cuiusq; domi in edes te pscapis ve
 nisse putabis. Nobiliss preclarozq; dom⁹ libere
 sunt. Sanctis celu tenentib⁹ ipsiq; maximo deo
 templa dicata z ampla z splendida sacro lapide
 costructa placida: z colonaru ordimb⁹ admi
 ra da. Sanctor plurime z preciose reliquie. Arge
 to auro z gemis vestite: templor ingens ornatus.
 Ciuitas in episcopatu pataueni est: maior
 filia matre Quatuor ordines medicas Eccl^{ie}
 z canonici regulares sancti augustini admodu
 diuites babin. Abbonalesq; sacre z sancte virgi
 nes. Ibi q; monasteriu est ad saucum hierony
 mu muncipantiun quo meretricis conuete repe
 runt: que die ac nocte hymnos lingua theoto
 nica decantant: quanti si qua redire ad peccatum

et pbenſa fuerit in banubiu precipitat. Sed
agunt ibi pudica ſantaqz vitas. Rarus te his
ſino uia? and iſ. **E**cola qz bice liberaliu artiu
archeologie z turis poſitiſq. **T**ona ſi z ab vr
bano ſetto papa pceſſa magni ſtudiu nume
rus eo coſluit ex vngarie z alemanie partib? ſu
perſorbis ciuitatis ppls quinqzinta miliu co
municatu crediſ. **C**oſulans octo z decē viroz
eligis tum iuder qui iun red dedo pceſt deinde
magiſter ciuiu qui cura ciuitati gerit; magiſtra
rus aliq nulli ſunt niſi qui vini erigunt vectigal
od illos oia referunt quoz potetas annua eſt
Incredibile vident pot quoz p dies ſingulos in
ciuitate victualia ingerunt ouoz z caucorum
milie quadringe aduenit. Piſtus panis carnes
piſces volatilia ſine numero afferunt: vbi ad
ueſperafat nihil venale ex bis inuenies. vinde
mia his ad quadraginta dies preſendit. Nullo
no die trecenti carrus ouaſti vimo bis terqz in
ferunt. **D**ucenos z mille equos indies ad op?
vnde ciuitati exerceat. **I**ncredibile dictu eſt qua
ta vis inducat vini quod vel **T**hene bibis vel

ad extraneos per banubiu contra curſum aque
magno labore mutas. **E**lle vitarie adeo. **p**lum
de ac ſpacioſe ſunt: vt ſub terra nō minus quas
ſupra terra edificiorz apud **C**iepniam eſſe ſeraſ
Platearu ſoliſtrati lapide duro vt neqz pluui
ſtroz rotis facile conterat. **I**n vombus multa
z munda ſuppeller. **E**quozz nunciorz z ois
generis capacia ſtabula vbiqz ſornices aule la
te verum his eſtuaria ſunt loco tridimiori que
ab his ſtute vocant: nam hyemis aſperitatem
hoedomitant modo. **F**enſtre vndiqz vitree p
lucet: z hoſtia plerūqz ferrea. **I**n his plurime
oues cantant: rare apud eos familie vetuſte: ad
uene aut inquilini ſere omnes nouiſſima die
bus hec vrbis **C**iepnia patruana Imperatoris
Fridericz tercii dum inimicitias uiamas cum
Marbia vngarorum rege gereret: multa eius
bella in ſe conſecuit: qui damna multa **C**iepnē
ſibus z incoſmoda imperatori intulit: z tandem
ciuitatem ei abſtulit: quam poſt mortem **M**a
thie **F**ridericus tercus iam veteranus per filiu
Maximilianu regem in ſuiam potetatem iteru
to redegit.

§ NUREMBERGA §

Berta etas mundi

Nuremberg: vrbis tota germania: et apud exterarum gentes nominatissima celeberrimaq. Imperii germanie amplissimum: magnificis operibus publicis et priuatis ornata. Atq. regia in colle vbi sita peremerit vetustissima: ex qua intra urbem et extra prospectus est. A qua ciuitatis nomen ortum fuisse quidam arbitrantur. quam pleriq. a Liberio Nerone imperatore: post libertine constructione condita fuit a Druso nerone ne fratre suo qui germanos deuicit denominata dicitur Nurembergam. Liberius uero ce sar genus patrem et filium emertam: perenti augusto concessit. Nec multo post dies obiit: vrbisq. liberti rozi superstitie Liberio drusoq. neronibus. Inter cognomina et Neronis assumpti: quod significat lin gua fabula fortis et strenuus. Liberius post deo comata galliam regit. et barbaror. incurfionibus et prin cipum discordia iniquata. Ex biterbericam: vndeclitq. bellum inde pannonicu indeq. germanicu gessit Rhetico atq. vndeclit gentes alpinas. pannonicu breunos et dalmatas subegit. Germanico quadragin ta milia deditioz traicit in gallia iuxtaq. ripas rbeni sedibus assignatis collocant. Quasfordes et ouas sit: toto illuco quod intra italiam regnuq. noricum et traciarn et macedoniam interq. danubiu flumen et sinum maris adriatici pater perdomito et in ditioe redacto. Hic Claudius Liberius Nero (vt Europi tradit) prudens in armis: satisq. fortunatus ante assumptum imperiu fuit. Et ciuitates suo nomine appel lari iussit. Vetusissimum tamen historicoz codices literis scripti peruenisse. eam arcem castrum norici ap pellant. Romani cum vt hostes post alpium saltus meatuq. insidentes: ab incurfibus phiberent. In col libus et tumulis noxie ac plenisq. regionibus germanie arcis extruxerunt. De quo si plura sine testimo io dixerimus: fidem nobis parua addidit in dubitamus. Cum in noxiis (vt Strabo grauiusq. aucto r tradit) thauris habitet hoz omniu impudensissimas incurfiones repressit Libert? et ciuitas fere tru sus estate vna: per tota alpium ipsaru montana quidam terraru ex aut tumuli: qui comode coli valent. v alleq. bene condite. De quo meminit Virgilius in fine tercij libri georgicoz. Cum sciat acras alpes et noxia sit quos castellum in tumulis. Ea presidia posuerunt que germanos a rebellione ac moribus deterre rent. Habet itaq. hec vnicu verticem in qua vetustissimu castellu vrbis pro custodia constructu est. Hic lo cus quoq. ponitur summus Pius eius nominis ordines secundus scribit. De nuremberg dubium fran conie an barioe cedat: Ipsum nomen indicat ad barioarias vrbem pertinere: Nuremberg enim noxiis montem significat. Ob qua rem patet noxiar. ciuitatem fuisse. Noxiis aut barioarios successe. Et canie poitio tere barioe: que inter danubiu et Nurembergam tacet noxiarum appellat. Ciuitas tamen in dio cesi Babenbergensis: que ad francoes pertinet: sita. Ipsi Nurembergenses nec bauri nec francoes vi deri volunt. Sed tercium quoddam sepe ratu genus. Vrbis ea nobilis amne pegnicio interlabit. et in pres duas diuidit: ac pontibus lapideis pulcherrimis trabiat. In agro sterili et arenoso condita. atq. ob cam rem indutroso populo. omnes aut plebei opifices ingenioussimi aut pleriq. negociatores prudenssi mi. Repertoies et magistri murandaru ac subulnium operu et arcium que ad decorem ac vtilitate hominum plurimu conducunt. Quamq. hec incidita vrbis a quibusdam inter nouas numerat censat. cum paucis in veteru monumentis reperiat: nullaq. antiquitatis vestigia in ea appareant: preter arcem opus laude et vetustate dignu: atq. per paucas edes. Cum igit de nomine ac conditoribus qui fuerunt et quibus tem poibus certatio sit et sub iudicis: ea relinquamus: cum de alijs vrbibus ne dum italie et germanie: Ne rum et de roma matre vrbium dubiam extat. Nam vrbem terre marisq. diuam quam nunc romani incolunt vt Dionysius balicarnaseus te antiquitate rom. noz tradit: vetustissimu barbari seculi tenuisse dicunt qui vero ante hoc fuerunt: neq. vt habitata sit ab alijs: neq. vt deserta fuerit: nemo quicq. habet ceru odierat. qua aliqui ac congregatioe hominu et troianis: alij ab euandio: ceteri a romulo conditi scribunt. Res liqua igit prosequamur. Constat Nuremberg temporebus Karoli magni in flore fuisse. Karolus enim magnus rex francoz qui talia taq. multa gerebat vt simul ecclesiam: rom. aniq. imperiu instauraret. saxoni bus domitis: bitoruq. gallias sibi federe coniunctis: pacem cum Cassilone barioarioz dux. Adriano pontifice romano sequere iussit. Sed ei accessit Cassilo nec accedere: neco bides ei federe promissas mitteret. Bellum illi Karolus indixit: ducens in barioariam copias tripartito distribuit. Ipse enim cu par te tercia copiaru Nuremberg: et in locis finitimus sua firmabat castra. Et austrasios turingos et saxonos ad danubium castrum erexit. Iohannes filius cum exercitu italico ad Tridentu descendit. Cum itaq. Ka rolus prudens consilio castra firmasset prope Nuremberg in formam sui temozij Baellum construxit: quod postea Leo tercus summus pontifex: cum ad Karolum properaret qui apud padebuznam syrone oppidu erat summa acceptus reuerentia: proceresq. dedit: qui bonelio illu deducerent comitari. Redies ro ma in bonore diue Katharine martyris dicunt. Ferit nonnulli cam vrbem fuisse olim sub dominio nobilis simi comitis francoz Alberti: qui cu fraude battonis epi maguntinensis a Ludouico impatore obtinuas deinde in ius imperij cessisse. Postea vero q. in ditioe imperij venit: Summa fide: constant: et officio ro manu imperiu coluit. Regibusq. romans fide constantissima semp seruauit. In discordia tamen cessari ca lamitates ac damna grauia pertulit. Heintico cu quarto regnu occupante filius eius rex romanoz p dux nam vt videt vltione: patre bello persecutus fuerat. Recessit itaq. filius in Nurembergenses fide gentioi

seruantes: auxilio suorum fretus: Nurembergā obsessam recepit: quod Otto Frisingensis & Gottfridus
 Interuentis hanc ignobilem historiam scribunt. Idem Hermannus rex herbipolim petens. Erlongo circum
 ibrobarum precesat. Deinde dimissis latronibus ad bairiam: castrum notici obsidione angit. Ipsos ex
 pugnat: Ratibonā notici ducatus metropolim adijt: que pater euestigio subseqs robreno fugator: ex
 longi restituit. Inde pgressus ratibonensis auxilio filio urbe fugato: ibi Alricum pontifice constituit ac
 Theobaldū marchionē p bohemos reuastant. Conradus suicus qui defuncto Lothario in romanor reges
 declaratus erat: ac donec in asia expeditionis fuasū diuit. Bernardi abbas darcualensis munus assupsit
 eam urbem instaurauit: insignit monasteriū et abbatem ordinis diuit benedicti ad sanctū egidū nunciū
 parū: In celebriori urbis loco fundauit. Nurembergenses a conrado rege Ceterisq romanis imperatorib
 incrementū plurimū habuerunt: nec arbitrandū est eam urbem citius pulchritudinis et amplitudinis a pu
 cipio instauracionis fuisse. Quorum temporibus karoli quarti imperatoris romanor: ac regis bohemoz
 maiore ambitu: menibus nouis aucta fuit. Adunita nūc extraxit: post alta menia et autemur alia: ingenti dan
 dif per circuitū profunda ac lata fossa. Habet quoq pugnacula. murum crassissimū: et turre quinq
 et sexaginta supra trecentas. Etqz edibus cū amplissimis et firmissimis exornata. et in medio ferme ger
 manie sita. Cuius ciuicū industrii sunt: legibus imperialibus instructi. Senatu et magistratus ordi
 nem habent a plebe distinctū. uenustiores ciues republicam administrāt: plebs tamen suis rebus stude
 et de publicis mutue curas est. plures in ciuitate basilice ample et ornatisime extraxit. Et preter parrochia
 les ecclesias celeberrimas sancto Sebaldō et sancto Laurentio dicatas. Quatuor men dicantū loca magni
 fici operis habet: que ciues diuersis temporibus edificauere. Domalesq sacre uirgines ad beatam Kather
 ninam et sanctam Elaram quod monasteria habent. Cruciferi ordinis theutonicoz: spaciola urbis loca possi
 dent. Extraxit quoq in ca Carthusiense cenobiū edificij magnificentiā amplissimū et pulcherrimū. atqz san
 tissimē uirginis marie sacellum regale in foro ornatisimū cum fonte pulcherrimo. Gaudet hoc insignis
 urbis de suo regio patrono diuo Sebaldō. is fuit uita et miraculis clarus: Et signis imperialibus. p allū
 enim: ciues: secepruū: ponia: coronāq karoli magni Nurembergenses in cor archibus obseruant. que in
 coronacione noui regis ob sanctitatē et antiquitatē antecoritate prestant. Ad uir emz hoc uersant: ut plus
 maiestatis habere uideant: pondere noua carent. Denasq gēmanie imprecabili ac diuinissima lancea
 que ihesu xpi latus in cruce aperuit. ac particula crucis saniosissima. et alijs reliquis toto orbe celebra
 dis. Que die tredecima post pasce gaudia: populi frequentia ex varijs prouincijs summa deuotione quot
 annis uisunt. Ideo in eius laudem adiungit.
 Decus eternū notici Nurembergae serena
 Urbs celebranda nimis regia sidera
 Tu populosa uirgo: tu formosissima rerum
 Virtutumq parentu religionis amatrice
 Iustitiam faciemq fidem: pacemq propinquas
 Antiquaqz patrum leges ante omnia seruas

Sacrofancte militantis ecclesie fundamenta quibus tota huius edificij fabrica confidenter innitit
 sunt sancti apostoli. quos deus elegit primitias in salutem gentiū omnium. Ipsi sunt bases ecclesie
 super fundamentis: preter quod nemo aliud ponere potest quod est christus ihesus summo angu
 lari lapide solidatus: ut ueritas que ante legis et prophetarum preconio uehebaf per apostolicam tubam
 in salutem vniuersitatis extaret: sicut scriptū est. In omnem terram exiit sonus eorum. Ab ipsis nāq est p
 pagata ecclesia: et vsq ad mundi terminos uerbo predicationis extensa. hanc doctrinā: miraculis: exem
 plis: sanguisq effusione plantauerunt. Quapropter digne patre s: fundatores: edificatores: ordinatores
 pastores et pontifices vniuersales ecclesie uocant. Quis aut muneris sacramenti ita diis ad omnū apo
 stolorū officium pertinere uoluit: ut in beatissimo petro omnium apostolorū summo collocaret: ut ab ipso qis
 quodam capite dono suo uelut in corpus omne diffunderet ut errorem se diffugeret intelligeret esse diuinū
 qui ausus fuisset a petri soliditate recedere: bunc enim in consuetū indiuidue unitatis assumptum. Id qd
 diis erat uoluit nominari dicendo. Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam: et eter
 ni templi edificatio mirabili muneris grā dei in petri soliditate confisteret: hanc ecclesiam sua firmitate corobo
 rans: ut illa nec humana temeritas possit appetere: nec porte inferi contra illā pualerent.

Berta etas mundi

Sumus tunc ac parēs oim: vt nouis cultoribus noua lege daret doctore iusticie milti e celo. Is vt pmissi est auct affitrus vltro spm posuit. Sed qm pcederat se tertia die ab inferis resurrecturus: memētes ne a discipulis sumptis corpore vniuersi resurrexissē et crederet: tēxerunt ei cruci: et cōdūsum in monumēto firmiter militari custodia circūdederūt. Tercio tercio die ante lucē: terremoti facto: repente patefactū est sepulchru. Et custodia attoniti obstupescerāt pauor: integer et sepulchro ac vniuersis egressus in galilēā pfectus est discipulis pgregatis: scripture sancte lras id est ppbarū archana patefecit: que anteq̃ patrefc pēpici nullo modo poterāt: quip̃s passionēq̃ eius annūciabāt. Ordinato vō discipulis suis euāgeliorac nois sui pēdicatione circūfusa se repente nubes: eūq̃ in celum sustulit q̃dragesimo post passionē die. Post beatā em̃ et gloriosā resurrectionē q̃d verū dei templum iudaica impietate resolutū: diuina in triduo potētia suscitauit. Quadragesimus sanctorū dieq̃ numerus expletus: mora corporalis spūe expēdit: ut fides resurrectionis documentis necessarijs muniret. Ap̃li itaq̃: discipuli oēs post ascensionē dñi (sicut Lucas i actibus ap̃lorū meminit) a morte oluētū regressi ita: em̃ venerūt hierosolimā: et ascenderūt in cenaculus vbi manebāt in orōne et diuinitate pseruantes cum misericordibus et maria marie dñi et fr̃ibus eius medicantes in lege dñi: ac mādatorū eius die ac nocte: donec inducerentur vniuer alto. In his autē diebus q̃ inter resurrectionē dñi et ascensionē fluxerūt: mor̃ die mor̃ tis auct̃. Et nō solū aie: sed enā carnis immortalitas declaraf. In his per insurrectionē dñi infundit̃ ap̃lis oibus spūs sanctus: et b̃d̃ ap̃lo petro supra ceteros post regni dauidis ouis dñi cura mandaf: p̃er omne deniq̃ hoc tēpus p uidentia dei curant: atq̃ sicut oculis infirmis et coecis vbi dñs ihs vere agnosceret resuscitatus: qui ueraciter natus et passus et mortuus. Ab illo autē die quo dñs ihs super oēm celoz altitudinē ascendit: decimus dies occurrebat qui ad euāgelis resurrectionē q̃dragesimus: vt facta testat̃ hystoria. Cū discipuli pariter essent: acceptum munera dñi sancti pmissa quo p̃ferebant. Et factus est repente de celo sonus: et repleuit totam domum vbi sedebant et apparuerunt illis disp̃ arte lingue tāq̃ ignis: et repleti sunt oēs spiritus sancto: et ceperunt loqui varijs linguis. Sicut em̃ hebreo quondā populo ab egyptijs liberato: qui quāgesimo die post imolationē agni iace data est in monte syna. Ita post passionē qua uerus dei agnus oculis est: quāgesimo a resurrectione eius die in ap̃los plebeq̃ credentū spūs sanctus elapsus est: vt facile diligens xp̃ianus agnoscat inueta ueritas testamēti euāgelicis ministrasse principijs: et ab eodem spū conditū sedus a quo p̃mitti fuerat iustitū. His autē inueniēbus unibz ap̃li oia que de xpo p̃ p̃phetas scripta fuerāt p̃mitus intellexerūt. Cū uicq̃ cetero symboli edentes: nō fida fundamētā recte. Et petrus quidē ap̃lorū princeps iuxta hieremie p̃phetā et isae atq̃ psalmiste dixit. Credo in vñū deum patre oipotētē creatore celū et terre. Andreas in abacuc verbo subdidit. Et in ihm xpm filiū eius vnici dñi ñm. Cui et iohannes adiecit. Qui concepit̃ p̃tus est de spūs sancto natus et maria ṽgine. vt isasas p̃dixerat. Ecce ṽgo p̃cipiet et pariet filiū. Iacobus vero et ihs p̃phetā affirmas dixit. Passus sub ponno pilato crucifixus mortuus et sepultus. Thomas deinde ṽlce p̃phetā contēctas ait. Descendit ad inferos: tertia die resurrexit a mortuis. Post iacob maior p̃tulit. Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris oipotētis. philippus q̃s mor̃ adiciens inquit. Unde uenit̃ ut iudicare uiuos et mortuos. Bartholomē postmodū ceuuit dicens. Credo in spūs sanctū. Cui iohannes subiecit. Conuēt̃ ecclias catholici. Symon vō et iudas atq̃ aduarias tēpore reliquijs p̃fecit dicentes. Sanctorū colonie. Carnis resurrectionē. Et vitā eternam. Symonq̃ p̃fecit ap̃li multa p̃statere de oi ecclia: inde diuino cultu mētē. Iacobū fr̃em dñi hierosolimoz p̃nācie cōstituerūt resū a nitate sanctissimū: q̃ nūstas simplici ritu celebrare cepit dicēdo pater n̄r. Hic app̃rōne xp̃iana respicienda viroz sēs et mulierū cōferece multū cepit. p̃p̃ter qd̃ petrus ap̃lo bonis institutis ecclias p̃s̃r matris sēp̃e diacono s̃e delegit uidelz stephanū: philippū: p̃corū: nicano: symonē: parmenē et nicolaū antiochenū aduocā. Illi q̃ ad ueros xpi ministros p̃tinebāt pagere ceperūt. Totū postremo orbē p̃ p̃ uincas inter se partari sūnt. Et thomas quides parthos: medos: persas: b̃r̃canos: bactrianos et merna gentiū indoz forat̃ est. iohannes macedoniā et ethiopiā. Bartholomē: liconiā et atenoē indiā. Andreas ad asiā et tartariā. Iohānes post mortē virginis marie asiā. Petro autē ponius gallacia b̃r̃itania cap ad oia italia et tandē roma obigit. Iacob maior h̃spaniā: iudas in sc̃opotamiā. Symon sc̃otes egyptū: philippus gallias tē. accepit de q̃bus ap̃lis mor̃ narrabim̃. Discipuli itaq̃ p̃ p̃ uincas ois p̃p̃i fundamenta ecclie vbiq̃ posuerūt: sacres et ipsi in oie magistri dei magna et pene in calculū miracula: q̃ descendens susceperat eos uirtute ac p̃stare qua possent noue annūciationis ratio fundari et cōfirmari.

Spiritus sancti missio

Quotidiana semper virgo maria dei genitrix intererata: post
ascensione dñi ihesu: cōuerfatione ad humane vite exemplū lu
ca in actibus aploz testare: generatit cum ap̃lis habuit: quos
repleti fuerunt gr̃a sp̃s sancti. Post missioe vō sp̃s sancti: et aploz dūp
sione vō dñus Hieronym⁹ refert. Gabael arch̃gelus tāq̃ celestis pa
rāmp̃bus eā virginē sanctā et corpore et mēte intactā custodit: atq̃ lo
bānes euāgelista cui eā de cruce fili⁹ cōmiserat: virgo ṽginē seruauit of
ficiofissime vsq̃ in fines vite fuit: tāq̃ adoptiu⁹ fili⁹ administravit. Ita
bitato autē cū vsq̃ ad mortē p̃cēnimo amore ī loco illo fuit vbi oīa in q̃
bis passus fuerat loca muliere possit: vō filio p̃solaret aspectibus. et in
mōte syon cella vbi morabar⁹. et Iohānes missas ecclebaunt oīdē: quia
vō dñus hieronym⁹ scribit: impatēs amor: hoc inter cetera precipius
bs vt quē desiderat: semp̃ in mēte se credat. Nec mirū si christ⁹ est ab oī
bus amādus: multo ardent⁹ ab ea cur⁹ et dñs et fili⁹ erat. Multis eadē
afflicto ab colonib⁹ et amoris ardorib⁹ estuauerat post filij ad celos ascen
sum: dñs fecit tacite cuncta reuoluerat: q̃ audierat viderat et cognouerat
Tācē cū oī plena esset gr̃a: oīq̃ virtute illustrata. Anno a nātate filij cū
ihesu xpi q̃dragesimo nono etatis vō fuit. 65. abdoimuit in pace: vber
rimēq̃ claritatis eterne gr̃am possidere meruit: quā ab eius filio charis
ihesu plenissime accepit. Ad eius autē exeq̃as deo sic volēte (vt vocatores
sancti scribūt) oēs affuerat apli. Et dñs ipse ihesus christus cū tota ce
loz curia: quātrū sas est credere: eidē tor⁹ sehmus occurrit: et eius gaudio
cā in aīa et corpore in celum assumpsit. Secūq̃ i throno collocavit. Vixit
autē post mortē filij. i 6. annis: eius antea. 47. etatis haberet annos. Nul
lus autē dñum in eius gloriofa assumptione et coronatione oēm illā cele
stem iūm tunc erantē ineffabili leticia: tunc iocundatē esse iustitabi
li charitate cū oī granulatione inulasse: nec mirus q̃ bono matrem⁹ a⁹
est: qui est natus ex ea quē oīs celoz ordo venerat et adorat: sup se cle
uata cū p̃e in sede maiestatis dñi. Ad throno igit celsitudinē intererata
mater et vgo p̃cessit: atq̃ in regni solio sublimata: et xpm gloriofa reledit.

Assumptio marie dei genitricis

Coronatio Blaq̃ ut
gins Marie In celis

a mōi. 1235. a. 34.

Petrus papa primus: aploz princeps: natione gallicus ex beib
laude vico: iohānis filius andree apli frater: primus sedet annis
septe post ascensione dñi i ep̃scoli poli sede apud antiochia vrbes
fuit aut petrus ille quē bis verbis xps allocutus est. Beatus es symon
bariona: q̃ caro et sanguis nō reuoluit tibi: sed pater meus qui est i ce
lis. Et tu es petrus et sup̃ hanc petra edificabo eccliam meā. Actū dā
bo clanes regni celestis: p̃tatemq̃ ligādū et solūendū. Is vō oīm diligen
tissimus vbi ascetas ecclias satis confirmasset: cōsultans corz opinioni
bus qui circūfessiones approbābat post p̃dicationē dispersis de car
cāfione in ponto: galacia: cappadocia: asia: bithunia. ab herodis car
cere liberatus: in Italia venit et rome p̃mā cathedra tenere cepit scun
do claudij anno. Cum ea vrbis totius mundi caput esset: etiā p̃ficalis
sedi cōuenientē esse cernebat. Sedet autē in ea annis. xxy. et mensibus se
ptem. Petrus itaq̃ romā tunc venit et q̃d hanc sedē p̃ficali dignitatē
cōuenientē cernebat. et huc p̃fectus intellexerat symonē magū samarita
num quēdā: qui p̃fessionis suis eo erroris taz redierat populū roma
num: vt eius credēs. Rome cū iam tantum adeptus erat inter duos
pontes possit ac latitans lris sic scriptū symoni deo sancto. Ihs dum i sa
maria esset tam dū se credere i christi simulauit: quoad baptisimū a pbi
lippō vno ex septe diaconib⁹ acceperat: quo q̃des postea in malā partes
vires: multaz heresim fundamenta tecti cū helene impudica muliere:
quā secleris focū habuit: puocare petrus miraculis morte pueri homo
nequarius ausus est: quē eius carmina p̃mo mouere visa sunt: verū eius
postea mblominus puer iaceret: in nomic ihesu petro iubeente surrexit.
hāc obres indignatus symon videntē populo se volaturū ex capitolino
monte in auentūm pollece. Cum iam volaret rogati petri ad celū ma
num tendentis ac rogantis decum: ne deludi magis aribus tantum po
puli suerit symon decit et cruce iniregit. Cuius dolore nō multo post
ante mortuus est: hūc symon taci heretici originē habent: qui conum
sp̃s sancti emere et ṽdere cōstuerent. Primus postea Petrus quadra
gesimalē ieiunij instituit. Quas q̃s epl̃as q̃ canonice nominantē scriptis
cleri quia pluribus intentus esse non poterat: cum orationi et p̃dica
tioni vacaret duos ep̃scopos ordinauit Linum ses et Cleum: qui sacer
dotalē ministerij populo romano et alijs exhiberent.

Causus cognomēto caligula: fili⁹ dñi augusti cesaris ptiugni t tiberij nepos qñtus romānoꝝ impator. mortuo eñt tiberio a castrensi loco du-
cto impius occupat. caligule cognomē traxit: qz manipulario habitu
inter milites educabatur: fuit vt alij ferūt cum eius inuentum eñt ut referendū
caligula: pñar garis insignitas. mātū i lūic angustie pauie sue cōubernio quā
refuncta pñetate? p. pñtis laudauit. inde vicesimo etas anno acit⁹ capreas
a nō brio vno atqz eodē die togā suūpsit. Naturā tñ scūa atqz pñrosas imbe-
re poterat. cōsulat⁹ quoz gessit. opa sub tiberio scimpsecta tēplū augusti thea-
trūqz pōpēi aboluit. inchoauit aqueducum tñburi. multas tñ vrbes in suo
noie edificauit t pñctum apud theacā calipolim vrbē insignē. Statua fuit
eminenti pallido colore: corpe enormi: grauitate maria ceruicē t crūmū t ocu-
lis t epib⁹ cōcūmis: frōte lata t torua. capillo raro ac circa vemicē nullo. Tū-
lū vñro natura horridū ac tērrū eñt ex industria efferebat. v altitudo ei neqz cor-
poris neqz animi pñuit. vestitu calcarūqz t cetero habitu neqz patrio neqz ci-
uilitate ne virili quidē vsus est. sepe depictas gēnatasqz induit⁹ penulas: sin-
nissima facta augebat anotate verboꝝ. ideo hō oim sedecūsum iudicat⁹. nil
eñt vel torui vel foris frōne gessit. Auaricia oīa expulauit: tāte libidinis fuit
vt eñt forozb⁹ stuprū intulerit: tante crudelitatis ut sepūs exelantisse dicat⁹
vñū pñtis roman⁹ vñā ceruicē haberet. ita aut virgilij t lūgij eñt inuidit: vt
pñtū abfuerit: qñ cor septa t imāgines ex oibz bibliotecas auoueret
seneca arenā sine calce dicebat. pñeterea agrippā regē iudee facit: berodē lug-
dunū relegat. Postremo a suis rādē necat impij suo tercio mēse tēdo cū vñs
let amīs. xxx. Cadauer dā ortos lautanos alportat: p⁹ crematū t sepulchū

Linea Impera-
torum

Clausus Calligula

Claudius

Nero

Claudij caligule patris: quē nepos i lūidūu reba uerat: impius
iacopis dñe romānoꝝ impator ope t industria agrippe regis iudeoꝝ
impēni⁹ vt ioseph⁹ refert: acceperunt. Is nar⁹ est lugdunū eo die q
pñū ara ibi augusti dedicata est: apuclantūqz abert⁹ claudi⁹ dñus discip-
lus liberalib⁹ ab etate pñā nō mediocre opam dedit qñqz gessimo anno impē-
niū cepit. In cognoscendo t decernendo mira varietate animi fuit. Britannia quā
neqz an iulij cesare neqz post eum quibz attingere ausus est: in tēditiones ac-
cepit: ocyades iulias romāno adiecit impio: lēto qz pñca⁹ erat mēse romā-
redit: triumphūqz mario apparatū. Opa magna pñt qz necessaria pñcat: p
vñā passū milia partim effuso mōte: partim ex cōlo canale aboluit egrē: t p
vñā annos triginta milib⁹ hoīm ibi siue intermissione elaborand⁹ potu-
ofic extruxit: ducto tētro lēnaqz brachio ad cohērendos maris fluct⁹: vñ-
rē duxit etiā petinā cū qua diuomū fecit ex leuib⁹ offensis. Post messianam
messale cōsōbzū fili filiā i nūmōniū accepit quā cū cōpesset sup cetera flagi-
cia C. filio nupissit: supplicio affecit: tandē illecebris agrippine blādicij pñ-
allectus cū ea nupias pñcat. auctoritas dignitatēqz formē nō ei defuit. Nā t p
lixo nec cūli corpe erat: t spēce canicēqz pulchra: opimis ceruicibus. abi vi-
nig tpe t loco appetitissim⁹: histōriā in adolecētia scribere aggressus est: nec
minore cura grēca studia secutus est. Postremo ab agrippina volens venena
illius necat. Excessit aut. iij. idus octobris. lxxij. etas impij. xij. anno. fu-
neratūqz est solēm principū ponipa. pñelagū mortis eius fuit exornis crui-
te stelle quam comētā vocant.

Nero claudij pñgn⁹ t agrippine ex lūico domicio ei⁹ viro fili⁹ scrtus
romānoꝝ impator. nar⁹ est an nonē mēses qz tiberi⁹ excessit cui pñus
nomē domianus sicut t pñ. Cū claudi⁹ cesar ei filiā octauā vñozem de-
disset cū nerone appellatū. Inter ceteras disciplinās puericie imbutus tpe t
musica. equoz studio vel pñpue ab ineunte etate flagrant: petul. In libidine
auaricia: crudelitate sensum quidē pñio t occulte vñt iuuentis errore exercuit
pñant⁹ vñ mualēcent⁹ vñcis ad maiora palā erupit. Epulas e medio die
ad mediā noctē pñabebat: fūgūqz auticulo caligule oib⁹ in reb⁹ nequior t sce-
leratior. Nā et magna pñtē senat⁹ interfecit. Tante pñerē luxurie fuit vt frigi-
dis laurac⁹ vñguētis. retibzqz auris pñcat⁹ qz attrabere sumib⁹ purpureis
pñueuerat. Nec oīa vñta pñcipio impij sui ita occultauit: vt bonā spēm oib⁹
pñe ferret. itatura fuit pñe iuxta corpe maculoso t ferido. sustulit capillo. vul-
tu pulchro magis qz venusto: oculis celsis t hebetiorib⁹: ceruice obesa: vñre
obiocto: gracillimis crurib⁹: vñitudine pñpera. Incendū aut rōme suo tpe a
diuo scauri ad exglitas vñqz sex dieb⁹ vagatū. milias fortunas cuius cū pñpissit
serat: oīs culpa pñcipi ascribere. Ipse vt ait corneli⁹ tacat⁹: abolendo rumorū intencus: falsos testes sub
ornatū qz i factū a xpianis causare. vñdē t toz capiti t interfecit: vñqz eoz cadauerib⁹ p aliquot ho-
ates lumine cōtinuatū dicunt. Sūt tñ qz dicunt illud incendū ab eo exarati fuisse vt rōie ardētis silūdi-
nē cerperet. Sua senia qz in seneca: lucanū: in matre agrippinā t octauā vñozē t oēs qz pñio apd dñes
erāt vsus est. Tandē pñlū romāni tū t odiū in se pñaruit vt ad penas quēst⁹ sit. Is fugies ad qñta milia/
nū in subvrbano libetū fuit: semetipsum interfecit. Obijt. xxx. t scādo etas anno impij vñ quarto decimo.

Stephanus p̄thomartir natiōe hierosolimitanus ē
 c̄sc̄p̄e diaconus primus ob sc̄it̄atē t̄ mox d̄ic̄t̄
 plura diaconus ab apl̄is electus : signa t̄ p̄d̄igia multa
 et Lucas scribit in iudeor̄ pp̄lo ad corroboratiōē f̄i-
 dei xp̄iane facere cepit. Contra quē nōnulli iudeor̄ in-
 surrexere : sed nequaq̄ sapie t̄ spiritui eius dispu-
 t̄are n̄ potuerunt : eo q̄ m̄iētes vultu eius : vultus
 angeli apparuit inter illos : quor̄ errorē cū cōf̄it̄as-
 indignati inde ipsius extra ciuitatē eiec̄tes lapidibus
 peremerunt : vt exp̄din lapidibus impetere possent ve-
 stimenta sua deposuerunt iuxta pedes adolesecnus san-
 ti. Quinq̄ lapidat̄ c̄ genua posuit : t̄ suspiciens in celi t̄
 vidēs ibi stantē p̄ lapidant̄ obm̄e orauit : ne morte
 suā illis st̄m̄eret in suppliciu. Is enī vna unago vir-
 tutis cū fator̄ turbare quateret t̄ saguis ille m̄b̄ ar-
 cū t̄p̄a crepitaret a cōstantia m̄tis nūq̄ dimotus in fu-
 turā sp̄m̄ tota intentione pfusus : magnū panē do-
 cumentū posteris allatū. Oratiōe it̄dē cōpleta mox
 obdormiuit in pace. Lapidat̄ fuit eodē anno q̄ xp̄s
 crucif̄ixus in m̄sc̄ angustis. Corpus eius venerabile in-
 uentū fuit a b̄ro Luciano p̄elbitero t̄p̄ibus Donor̄
 āno d̄ni. cccc. vij. In cuius rep̄one augustinus refert
 ser̄ mortuos suscitatos t̄. lxx. boies a varijs egritu-
 dibus lib̄ratos. Postea trāslatū cōstantino polim : t̄
 inde romā t̄ digniori loco conditū.

Dionippus aut̄ fecidus diaconus cesariā veniens
 bus inditus fuit. Tres filias p̄bene sp̄n̄ plenās habuit. Obijt t̄p̄e Hieronis t̄ ab oib̄us sanctus habitus
 Tres q̄ filie in ei sepulchro tumulate sunt. Procorus tertius diaconus ap̄d̄ anthiochia c̄c̄i eccl̄iam nūq̄
 ab apl̄is exat̄a fide t̄ monstra auit : vbi martirio coronatus fuit. Nicano q̄s gr̄us diaconus cū b̄ro
 rosolymis gr̄a fidei t̄ virtutē vsq̄ ad t̄p̄a Eusepsiani admirāds fuisse ibi martirū p̄ d̄no suscepit. Zy-
 mon p̄nus diaconus primū ad b̄roam reledit. t̄ inde verbū d̄ni disseminās corinthe p̄uenit : vbi a iudeis
 t̄ grec̄ p̄no st̄m̄is inuentus : s̄ null̄ lesus : t̄cū cruci affixus martyriū coronā accepit. P̄ amenas serus
 diaconus p̄dican̄ oīs officiū plena fide cōsum̄uit t̄ tandē Traiani t̄p̄ibus martyriū ḡas adeptus est.
 Nicolaus vō aduenā septimis diaconus in fide nō permāsit : t̄ nicolaitarū heresis ab eo m̄an̄ sup̄sit.
 Conuersio t̄ vita p̄auli apl̄i

Paulus ibi xp̄i dignissim̄ apl̄is electiōis vas ex-
 tribu beniamin fuit : ex oppido inde q̄ galat̄is
 notat̄ q̄ cū a romanis captus a p̄nc̄ro fuisse cū parci-
 bus suis tharsus elicie vrbem (vbi ei pater ciuitate
 romana donat̄ est) cōmigravit. Mos siquidē t̄c̄ roma-
 nor̄ fuit cū monarchiā totius m̄ndi cōquererēt : vt gen-
 tes q̄ aī pacē t̄ cōcordiā romāis occurrerāt : romani ei
 militans potērent eor̄q̄ fr̄es dicerent. Cū aut̄ romani
 alia cū exercitū pen̄sēnt : pauli pater cū nobilib̄
 tharsensib̄ romanis cū pace occurreret. Et ob rē p̄su-
 lare vestē p̄meruit : t̄ inter cūes romanos am̄m̄erat̄
 tus fuit. p̄pter qd̄ t̄ paulus dic̄ apl̄is eius romani habi-
 tus est. Cū aut̄ xp̄i religio p̄ vniuersas extēdere cep̄it
 ser̄ inde cū adn̄c̄ adoleseculus a p̄n̄ciat̄ t̄c̄pl̄i ep̄las
 accip̄es : eos q̄ xp̄m̄ verū esse t̄cū p̄fiterent p̄sed̄ t̄c̄c̄
 uit : vbi cū Stephanus p̄thomartir nec̄ interfuisse : t̄
 oīm lapidatū cū vestim̄ta fuaret : t̄q̄s manib̄ oīm
 lapidaret Stephanus inclinat̄ p̄ coorauit t̄ paulū
 terra cret̄ : q̄ paulo post dū damascū p̄geret (vt l̄cas
 testat̄) sp̄u diuino t̄cū ad fide xp̄i venire cōp̄ulsus :
 vas electiōis vocat̄ p̄meruit. Et id̄ ē euent̄ anno q̄
 t̄ t̄p̄s passus est. Et it̄q̄ vocat̄ xp̄i en̄gelū eadē reue-
 lātū est. Qd̄ diuini aq̄s studii hierosolymā missus gau-
 lieti viro cōsensu cōditionis cū cōmendariis. Post
 aut̄ eius p̄uersionē vna cū barnabā apl̄o m̄l̄is vbi
 bus pagani hierosolymā redijt cū petro iohāne t̄ na-
 cōbo xp̄i en̄gelū cōn̄l̄re : q̄ audito gentiū apl̄s ab eis
 d̄c̄m̄ recedat̄us est. In hispaniā p̄dicat̄ iā gr̄a nauigauit : in narbona multos conuertit. Reuertens sc̄do b̄ro
 rosolymā sc̄do imp̄ḡi heronis anno : a festo iudee p̄curatore vincetus romā (vt eius romani) int̄it̄ : vbi b̄ro
 nio i libera custodia in an̄c̄s : cū iudeis q̄t̄id̄ie disputabat : tandē a nerone dimissus m̄ta p̄dicauit t̄ sep̄it̄.

Sanctus marcus euangelista

statutus. Eius imaginē in uersilibz retulerunt. Ipsum h̄z euangelij codicem ex aequilegia delatus cum alijs preciosis in donarijs in eodem templo recondiderunt.

Fenit autē uenica Conclius nobilē ante omnes aues unum in toto orbe nec uisum magnoze cōsiliū. Valentianus deuolasse in egyptū tradit. P. plantio. Ser. papinio cōsiliū. Valentianus esse in urbem dauidij principis censura. anno urbis. dcc. z in conuicio ppositum: quod actis testatus est b. ce. auis in arabia prius uisa narra tur aquile magnitudine: aurū fulgore circa colla: cetera purpureis: ceruleas roseis equidam pernis distinguētibz: cristis faciem: caputq; plumis apice honestare. Antoz nianilius senator est nequie extrusse qui uident uescientem. uiuere annis septentis sexaginta. Venescentē cassia turkis fureulis construere sudum replere odoribus: super emori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci priuo ceu uermi culum: inde fieri pullum. Diuis alius uita magni cōuersationem anni fieri prodit idem manifestus.

Fenit autē uenica

Jacobus maior apostolus

Jacobus maior ap̄ls dñi: zebedei ex maria salome filij: ac diu iob ams euangeliste frater dñi maior cū pñ altero uocat ad aplatu: z p martynū ad regnū celoz fuit. quē dñs vna cū codē iob āne uocauerat dñs cens. Venit post mc facit uos fieri piscatores hominū. quicq; relicto rebus secuti fuerit ei. post aduentū sp̄i ritusanti hispaniā accessit ad predicandū. pōstq; uinculā p̄dicādo pagraasset hispaniā: in qua noue tānq; cōquiescat discipulos: cū uideret gentē illā agrestem i iudeā reuersus. Ab herode agrippē regis fratre qui in iherl̄m fr̄s uices gerebat: obtruncatione capitis martynij palmā adeptus est. Et dñs die qua z xps incarnatus uel passus est anno vno integro reuoluto. Cū vō dñs uel ad locū passionis p iohā scrib̄: z iheria paralitici sanas: iohas credidit: pñ baptizat caput pñuar cū iacobo fuit. Et aut sacratissimi corp̄ discipuli ei nocte rapientes te iherl̄m ad hispanias trāsulerūt. z cōpostellā ciuitate gallicie intrātes i vltimis simbz hispaniarū cōdidit. Ibiq; celeberrima gentiū illi z pegrinarū natio nū ueneratione excolit. Stupēda efficit h̄z donatio sit delū iustia mentibz in uisitādo lumina ei: z ecclia firmitate in eo uoto nullus preter aplicā sedē disp̄sare licet. z qd minus ceteris ap̄ls illi i uita collatu fuit: dox noxiz z glorie: ppter breuitatē uite ei: bōc quasi diuina munificētia post mortē suppleuit.

Prima plectio xpianoz ter ad octauo imperij neronis anno cepta fuit. Is xpianos pñ exercere cepit. in q p̄ter petrū z paulū ap̄los ut illico pateb̄ etiā infra scripti singulares uiri rome z alibi glorio martirio coronati sunt. quoz de mero qdraginta septē fuisse a bto petro ap̄lo baptizati: q cū eodes ap̄lo iustitia cōnēnt: tandē sub terribissima fidei p̄ssione ibidē neroniano gladio. z. yd marcū p̄supti sūt.

Berta etas mudi

Jacobus iustus minor apostolus

Petrus vir sanctissim⁹ cū tñ sibi notis apud oēs compaueat ut plurimū coleret: hāc ob res indignat⁹
 Nero morte ei⁹ q̄rere cepit: vñ petr⁹ monētib⁹ amicis ad tētinādā inā p̄ncipis via ap̄p̄ia ab vrbe disti-
 cedēs ad primū lapidē xp̄o sit obuiā. quē adorāis rogar dñe quo venis: tūz xp̄s. Romā iterū crucifig. ex-
 tar facillū eo loco vt vba hic sunt habita ideo ad vrbe redijt demētē ep̄m p̄lecat. nō multo post vna cum
 paulo iustū ieronis necat vltimo ei⁹ anno: diuersis tñ cruciantib⁹. Petr⁹ em̄ crud affligit capite in terrā vt
 so: eleuantis in sublimē pedib⁹: ita ei voluit. Sepulc⁹ est i vaticano nō lōge a via triumphali: via aurelia scē
 oros ieronis. Bedit aut annis viginquē. **P**aulus vō eodē die capite mulcatur: funerat via boston
 si anno post mortē xp̄i trigēsimoseptimo. Cū aut separent ab invicē inq̄t paul⁹ p̄x tēci fundamētū ecclē
 tū t p̄stos oīm agnos xp̄i. Petrus inquit. Elade in pace p̄dicator bonorū: mediator: t dux salutaris iustorū
 in danielis t ap̄ulensis frēs discipulī cōduētes aromatib⁹ sepeluerūt. Hodie capita ap̄los petri t pauli au-
 ro argento ac gemis crotinata in ecclā lateranensī sancti ioh̄ānis reposita p̄p̄lo ostendunt.

Crucifixio petri apostoli

Receptatio pauli

Seneca

ut sub ipsi mores deligeret: q cognita impatoris voluntate: penit ut in tepenti aqua poneret: & ibides om-
nes vene eidem aperirent donec spm exalaret: suave genus mortis arbitratus mox inasione venarum: &
ita vita finitur. Dicit qd docuimus vir multa diuinaz & humanaz scripturaz edidit ut amentia.

Lucanus annuus predicti senecae nepos: orator & poeta bistoricus celebrat
mus qd patruus iunior: ob ingenij m magnitudine par illi habuit est: hic naq
senecae ex mela eius iunior fratre nepos fuit: qd pmo romae sb cornuto studuit: vbi
optime edoctus codiculis sibi gratissimos: plius & bassum (qs mirum modus
dilexit) habuit: hic ob eius ingenij a Nerone in curia vocatus diu gratissim ei
fuit. Inde qstior dicitur etia auguratus sacerdotij affectus est. Tandez re cou-
ranone pisoniane accusatus accepto mortis arbitrio ve-
nas precide fecit: qbus explet stati e vita discessit pde
kal. mar. eius corpus sepulch fuit in hortiis suis.

Perius

Philippus apostolus

amore perij discipuli bibliotheca coparant precu soroz

Philippus dñi nri ihu xpi ex duodenario collegio
apulus vocatus: ut cu sequef. Is adduxit frēm suū
nato anacle doctore legis: in q volis nō erat: ad eū q ad
aplatus nō fuit vocat: ne quersio bolm ad fide huma-
ne perne amibueret. hic apls ai p. xx. annos p vniuer
sam sythia pdicasset. Illaz pene tota ad xpi fidez puer
nisset. hieropoli asie vides veniens beboonaz beresim
q xpm fantastica carnes sumpsisse predicabat etiam: te
mū a paganis tentus ad molūdus flame marī adduxit
sub bale flauie draco egi edens silij pōtūf q leges i sa
critico mistrabat & duos tribunos qz mlti aplm deti-
nebat occidit: & plurius lāgudos reddidit: precibus m
apli disparuit & istos sanatus restituit. Quis obres ifide
les eius tenentes anno etia fuc septuagesimo octauo an/

Barnabas & septuaginta nob' discipulus fuit nato e
cypus: hic datus fuit i locū paulo ab apls ad p-
dicandus gentib'. Is i italia veniens ex pcepto petri oēs
lōgobardia pdicādo & docendo creauit: & p se flosqz
dici plos et alpinā galliā ad xpi fides puerit. & apd me
diolanū pmi cathedrales locū tenuit relicto ibi epō cipri
regressus eius euāgelio marthe ples sanus apd salaminā
paulo an petri martiri i ipse ibide martino coronat' ē

Lucanus

Berta etas mundi

Anno mundi. 3273.

Anno christi. lxxij.

Letus ab ultimo anno neronis beo petro succedens usq; ad vespasiani ipsa puenit. a colofari saturnini z scipionis usq; ad capitone z ruffum cosules. Bunt q; huc locu clemens ascribat z limi z cleru peterminant: quos no solu bistoria: veru etia bieronimi autoritas reprehendit. Quar? sunt post petru rome epus clemens fuit. siquid limus secudus. Letus tercia? fuit ba bini. Lamesti latinor; pleriq; post petru statim clemente munerent. quem certe colabant: em modeste fuit: eo gisse bini ac detum ante fe munus pontificat; obire: ne postea hec primapar? ambicio pnciposi exempli haberet. licet cides petrus q; ex testamento successionis locu tradiderit. fuit aut limus ex natione iudeus: parre berualneo vir certe morib; z sapientate pcedarus. Is ex manda to petri constituit: neq; mulier nisi velato capite templu ingrederet. z ex sacris or dibus bis in vebe habuiss; presbyteros ecce z octo. Episcopos vnde creat; scripsit z res gestas petri: marie vo er? cotemnone cu symone mago. qui cu te mones effugauerat: mortuoloz ad vita reducere. a saturnino cosule cur? filia a te monib; liberauerat capitali supplicio afficit. ac vndecimo kal. octobris in va ticano iuxta petri corp? sepelit. cu seduiss; in pontificatu annos vndecim menses tres dies duodecim. Letus corpus a iuni gregozii episcopu offensum in ostia trafilis: et in diui laurentij templo honorifice collocasse.

Anno mundi. 3284.

Anno christi. lxxij.

Letus papa natione roman? de regione vice patricij parre emiliano adboe ante clemente pontificatus mun? inuissus suscepit. licet doctrina moribus z dignitate plurimu apud suos valeret. vir q; optum? atq; sanctissim? qui nihil p termisit. qd ad augenda eccliam dei pinceret. Qua cu optime p tpe consumisset. redactis in ordine ex mādatis petri viginetiquinq; pib; in lib domiciano cesare martirio coronat: ac sepeclis apud bti petri corp? in vaticano quinto kal. iunij. Et primus: vt aiunt: lris aplice salutis z aplice benedictione scripsit. fuit aut tpi? vespasiani z titi z colofari vespasiani septimo z doniciani quinto usq; ad doniciani z ruffum cosules vt Damianus scribit. Sedit annis. xj. mense vno diebus. xj. Sedes aut bti morte diebus. xx. vacat.

Bartholomeus apostolus

petro ordinat? rruenans missus: leius verber flagellis sepe ateris z senile corp; ab impioz horred? cruciatib; lauat. ne aut fideles rebus veranomb; trepidar; signa aplice plectat. puella mortu? suscitauit. eoz visus reddidit. muto loq; la. le plos mīdat. atq; portētū simulachru vna cu tēplo i ierū deiecit. Tādē apō eīda vrbē inter succedena tormēta glīofus psumauit martiriū decimo sez kal. augusti.

Linea sumoruz pontificum Linus

Eletus

Bartholome? aplos vn? ex senatorib; celi. is post al baduentū spissaneti postq; in lycania z iudia xpi euāgelij predicaasset. in albanā maioris armenie vrbē veniens cōsecrū tēplū vbi deus alcarotib; colebat; ingre dit. effect ut demon nullū cultorū? suis resb; osus pcede ret; pgentes ad vicinā ciuitate: ab ydolo rissimū habuerunt ob ingressū Bartholomei cor eoz eus caibens luga tū vt loq; no valeret. z vt cū onideret aut. capilli ei? nigri z crispī. caro cādida. oculi grādel. nares eqles z ducere barba pliza. hūiq; paucos canos capillos. statura cōsul collobo albo clauato purpura vestit. Induit pallio al bo qd p singulos angulos gēmas bz purpureas cencies fletis genib; p diē orat zē. Ibi euāgelij predica pole muū ipi? vrbis regē ac reginā cū duodecī ciuitatib; ad xpm cōuertit. z demone reformē ondit; ppter qd possē ces tēplū indignari. aplos ab astiāgo fratre polemij sibi i sensissimū pmo cedi. deinde exortari. z capite obrūci z fecere qd ad celeste gaudiū mīspū pēgit. cur? corp? a fi dclib; i iude cū oi venerat; de tamulani: postea ad lippa rim delati. inde beneuenti z vt aliq; sentiri remi roma trāstati: fuit aut nobilissimis ortus parentib; : qm picrolo lymā veniens audita xpi: dūi nitate ac crebris eius miraculis eidem adbehit.

Apollinaris

Aliba vtr antiq nobilitatis: cū pgenies cesarū in nerone defecit: qđ aut
adētissimō signo apparuit. Augusti cū septrū in mamb^o excussus cit^o ne
roni succedit nullo gradu ptingēs cesarū domū. In hiberna impator a
militib⁹ creatus vbi na cōis in morte cōperit: romā pfectum venit septim^o roma
noz impator. Qui a principio liberalib⁹ discipulis t^o iuri opaz dedit: t^o vita p^o
nata insignis fuit: militib⁹ ac domesticis in reb⁹. Sepe tñ p^osal. sepe p^oconsul
frequentē dux fuit grauilissimis bellis. Statuta iusta fuit. capite caluo. oculis ce
cileis. ad mico nalo. mamb⁹ pedib⁹q⁹ articulat⁹ morbo distorissimis vt neq⁹
calcet p^opeti. neq⁹ libello cuolue aut tenere oīno valeret. creauerat in dextero
re latere ei⁹ gubb⁹. Eibi plurimi tpe etiā hiberno añ luce capere p^ostulerat: libi
dimis p^onus. verū cū oēs auaricia ac segnicia offendret. Insidijs ottonis rome
ad lacu curcij cū p^oione nobilissimo adolefcente quē in filiu per adoptionē suscep
erat iugular⁹ est. Perijt aut tercio t^o septuagesimo etatis anno impij mēse septi
mo. qui marci fabrij quantianū insignē oratore ex bispanta romā duxit.

Tho octau^o romānoz impator patre equite matre humili: materno tñ
quā paterno nobilitate: a prima adolefcentia p^odig⁹ ac p^oar: per etas lūne
augustis in cur⁹ domo creuerat: senator fact⁹. q^oppe q⁹ neronis familiaritas
fuerat: t^o oīne cōsilijs p^oarticeps: inter tumult⁹ cedens: inuasit imperiū. Cū aut cū
uile bellis cōtra vitellium in germania impatore creatū moliret: trib⁹ leuib⁹ p^ore
tis supposito fuisse. vno ad alpes. alio apud placina. t^o cio ad castorē. quarto
apud bebriciū superat. vnde rex desperatione sibi met⁹ manu inecat. Cū vno se
icu infra leuā papillā traiecit. Irupentib⁹q⁹ ad primū gemitū. modo celum
modo detegens plagam exanimat⁹ est. t^o apud volacianā etib⁹ie vebani sunt
ratos vti p^oceptat. xxi. t^o octauo etas anno. t^o nonagesimo t^o q^ono imperij die
fuisse aut t^o adis flante modice t^o male pedat⁹. caluiscq⁹: mūdici arū vō pene nu
liedū: quē alij p^oedicat⁹ vtrū fortissimū ac rei bellice vnicū impatore.

Vitellius notus romanoz impator familia magis honorata quā nobili
romā venies. pueritā primāq⁹ adolefcentia capris egat inter hiberna sco
ta. sequēt etate oīb⁹ p^obris cōtaminatus. cito per augurandū: claudio per alec
studū: sed aliquāto neroni acceptior. mū itaq⁹ principij indulgentia honorib⁹
amplissimis auctus. p^oconsulatū affricē. t^o curā openi publicoz adūmstrauit. a
galba deinde in inferiore germania missus est. Castra vō ingressus mib⁹ cuiq⁹
poscen negauit: ideo in velle domestica impator est p^osalutatus. ac imperio po
tū in oēm nequicia fecit t^o inglusē p^olapsus est. Nam tante voracitas fuit
vt sept⁹ in die comederet: t^o vna cena suo missi duo milia piscū: t^o septem milia
autū apposta fuit. ferunt em cū fuisse rubicundissime faciei t^o obeti ventris vtrū
vbi cōperit vespasianū apud iudeā palestine ab exercitu impatore creatū cūz
legionib⁹ aduētare. p^omi deponere imperiū cōstituit: postea a quib⁹ndā alar⁹
sumptis armis fabrij vespasianū frēm cū flauianis in capitolū cōpulit: quo d
dem successu oēs cōderant fuit. Supuente vespasiano c^o cella pallanij per viā
sacri semini nudus ad scalas deduct⁹ vbi exaratus in tyberini p^oict⁹. Perijt
cum fratre t^o filio anno vite. vij. quinquagesimo.

Vespasianus flauus decimus vō impator. cū rebellionē ac eede tñ p^oinc
pum incertū ac vagum imperiū fuit. tandē gens flauia firmi aut. Vespasia
nus aut natus est in sanis vltia reatū vico modico: quinquēto antequā angu
stus excederet. vroz duxit flauia domitilla ex hac liberos tulit. titus t^o domitia
tū t^o domitilla. hic ante tenandū sibi imperiū a claudio missus in germaniā
t^o britanniā trices cum hoste conflixit. Ecunde biennio ante neronis morte ad
capiendā iudeā ab ipso nerone missus. multa ibi frēme gessit certamina: p^o qui
bis audita principis morte ab exercitu impatore appellatus est. qui bellū tūto
filio cōmendatā romā per alexandriā p^ofectus est: vbi vrbem reformē moribus
t^o legibus ac structuris oenauit: fuit enim vir deuotissim⁹ ac munificētissim⁹
qui patriciatu suscepito republicā ferme collapsam optime restauit. Templū
pacis perfect. amphitheatrū cuius pars adhuc in vrbe extat inchoauit. Sta
tura fuit quadrata cōpactis firmisq⁹ membris. vultu vclut⁹ mētens. offensas
minime memor. colligendā tñ pecuniā nimū studiosus: licet ex aliquo non
raperet. etas tēgis ad munificentiā vsus: expleuit enim censum senatorū: consu
lares inopes sustentauit. Qui tandem postq⁹ multas tēduxisset colonias p^o flū
uio ventris vsq⁹ ad defectionem soluto impatore sit stantem mori oportere.
Dumq⁹ cōsurgit inter manus subleuantium exinctus est annus genis eta
tis. 69. cum imperasset annis. 4.

Linea Impe
rator
Galba

Thio

Vitellius

Vespasianus

Andreas apostolus

Quintilianus rhetor ac pbs celeberrim⁹ natione hispanus hisdem tempori-
bus cum in seio magno esset: a galba p̄dicto cesare romam p̄ductus: ibide^m
scholam tenens clarissimus habitus est. Cui certe eruditissimus atq; grauis: qui
inter cetera de institutione oratoria octo libros composuit: atq; caularū librum p
utilem edidit. Ex quibus hanc celeberrim⁹ memoria dignā habemus sententiam
vnam librorū nrorū: mores nō ipsi p̄deremus. Infantia enī statim delicijs sol-
umus. Adolus quippe educatio quā indulgentiā vocant. nervos omnes metis
et corporis frangit. Iuuis autē celeberrimi viri de institutione oratoria liber cum
quis ferre: sercenis depidit steterit. Postea a poggio florētino viro erudit-
simo circa annum domini. i. 414. in Constantinensi concilio in quodam monastē-
rio integre repertus. Atq; ita eius ope transcriptus et emendatus in italicū de-
latus est.

Thomas apostolus.

Andreas symonis petri frater: et in passione cru-
cis soci⁹. Is primo fuit discipulus iohānis ba-
ptiste: postea secut⁹ est ihm quē iohānes ostēdit dicens.
Ecce agn⁹ dei. Post aduentū ihsfanti in achais gre-
cie p̄uincā p̄fectus est. ad huc vespasiano imperatē:
cū scribis euāgelij p̄dicasset et in achais plures ad fi-
dem cōuerteret. et p̄cipue maximillā egēe. p̄cōsis p
uincie vxore apud patras achais ciuitate ab egēe com-
p̄hēsus: post longa disputationē de xpo in carcere tra-
dit⁹. tēde a viginti satellitib⁹ grauiissime cedidit. et ad
ultimū in cruce fūtib⁹ appendit vt longiore cruciatu
sufferet. et cū popul⁹ seditionē mouit corā p̄sē obui-
xe rogauit: ne impediret maritū ei⁹. mā magister co-
rum in sua passione panētā exhibuit. Quidē crucem
cū saluauit. Salue crux sancta: q in corpore xpi dedicata
est: et mēbris ei⁹ tāq; margaritis ornata. In cruce
autē biduo viuentis apparene demū circa cū splendore
vltimo nouēbris die martyriū cōsumauit. Admirilla
vō ipsi⁹ egēe vxore cōfessum apl⁹ corp⁹ rapies optimo
loco cū aromantib⁹ sepeluit. Quis sane corpus vige-
simo constantij cesaris anno cū offib⁹ beati luce euāge-
liste ex eadē ciuitate in constantinopolim trālatū est: et
quidā scunt q; nūc requiescit in quitate malthasia ve-
ruis caput postea papa pius ei⁹ nominis secūdis
et peloponesso romā auctū in beati petri templo ma-
xima cum veneratione collocatū.

Quintilianus

Thomas apl⁹ qui didim⁹ dicit⁹ vel gemin⁹: vi-
ctore xpi magis nobis p̄sūt (vt Gregorius ait) q; ma-
gdalene credulitas: testis factus. non solum p̄audum
et visum: sed etias p̄ tactū. Hic cū xpi euāgelij parib⁹
medijs et perlis: hircanis ac bragmanis p̄dicasset. etias
in india sup̄iorem et inferiorem phiceis multos cōuer-
tit. Et magdonā carit⁹ cognati regis vxore baptizans
xpo consecrauit. Ibidem quoq; multis ad huc rātes
cedestas fundauit. Indeq; vt aristotomus ait ad regio-
nem in agor⁹ qui ad xpi venerat adorandū deueniret
eos baptizauit: et in adiutorij fidei xpiane socios susce-
pit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardētē p̄tē-
ctus: illesus tñ in eo mansit. Deinde ductus ad idolum
solus vt adoraret: apl⁹is genub⁹ flexis ait. Adoro diūm
meū ihm xpi: p̄cipioq; tibi qui ibi lantus vt simulacri
cōmūas: Quo facto indignat⁹ pontifices templi ab
eis lanceis p̄foratus martyriū coronā p̄meruit. Quis
corpus hūc multo post ad edissam ciuitatē trāslatum
est. Quod autē thomas in transitu virginis marie nō as-
suerit: postea venies de eius corporis et sic assumptio-
ne dubitauerit. Et ideo virgo glorioa ei apparetis an-
gelum suum debent in testimonij bunis: apocryphum
est. Licet credibile sit cingulū eius haberi terris quod
pari populo ostendit.

Marbus apostolus

Processus et martinianus

Processus et martinianus romani milites a dno petro in carcere baptizati et ipsi cum necrosis suis uisitatione calcu: flamas fustes: scorpionescq: ppepsi suis sent: nouissime sexto nōs iulij martino coronati sunt. **M**are: q: archela: frēs romani cūes sub hac persecutione romie martino coronati sūt. Eili mō torper: tor: quat: et secūdu: ceclius cūstasius sanctissim: christi cōfessores apud hispanias martyrio coronant. **M**arcus preterea affricam patricij romani fili: a dno lino baptizatus. marcellus quoq: et apuleus et alij.

Eda ego declarissima pauli apli disapla postq: p cōfessione christi fustes: bestias: ignes: tria atro: cissima tormēta pmissit cū de iconio seleucia ueniret. 9. kal. octob. Ipse q: dicit.

Judas qui et Ladens apls

Thas q: et thade: symonis dhanani et iacobi mīo nōs frater marie cleophe ex alpheo fili: et xpi apls. **I**s pmo post aduentū spūscū in melopotamia et in inferiori regione pōti christi euāgelij p:dicauit: et effectus et indomitas gētes qst beluāri naturas scō dogmate mitigauit. Deinde simul cū symone aplo in perside p:secti sunt et ut ecclesiastica historia habet ad abagarū regē uenit in edissa ciuitate qui ep:as ad xpm an: passionē et p:scripsit cui xps scripto mīdit: q: cū iremediabili corpis morbo tenebat: quē cū ab infirmitate liberaffet: tūc cū symone aplo martyriū cōpleuit. Sepultus in neri armenie vrbē: cū: scilicet: quinto kal. nonembris celebrat. **S**cripsit aut iudas hic ep:am breuem: quē ex septem canonicis uirginibus habet.

Dialcorides medicus grecus et militaris discipline vir in herbana ante his temporibus admirabilis fuit. Et herbarū virtutes arborū lapidū aromatu accuratissima doctrina cōscripsit: imo ut de seipso testat: quēcūq: inq: posui nō ex opinione aut fama cōgūsi: et electione et experimento didici: de quo etiā p:lm: mentione facit.

Dialcorides

Marbus apls vocat: a xpo in theolomio ex publicanus acibus aplus et euāgelista factus clarissimus. et ipse post dñi ascensione euāgelio christi in iudaea predico: cū ad gētes extrans transire statuisset: et ibi op:ā p:mitus euāgelij hebraice scripsit: p iudaeis conuersis ad fidē: q: quidē scribis et marie barnabe cōdiscipulo a quo recedebat in sui memoria reliquit. In cui: principio christi incarnationē in medio predicationes et sine a: passionē ostēdit. Quidē barnabas apls ad predicationis officij p:ductas pagas ciuitates secum deferret: et super egros ponebat: qui oēs cōfessionem sanitatis bñficiū cōsequēbant. **I**n ethiopia marthe: m:trāsē totā ferme regione illā percurrit predicando atq: inuicioris ethiopia p:los christi in go subdēs: et ethiopiū gentē ablin: fonte baptismati de fusca forma iam reddidit: christi fundauit ecclias. **E**ū aut epigenia nobilē uirginē cū ducentis uirginib: christo p:secrasset a rege spulatore misso ad perdēdū dei aplm. **Q**ui celebrata missa clyenais sceli manib: iuxta altare immiso a tergo gladio cū occidit: et martyriū passus est vñdicio kal. octobris. **R**et morbo elephāne correp: vite radio scipius interfecit. apls p: uisū populū admonuit ut ep:ige me frēm regē cōsumeret. q: postea. 70. annis regens ecclias crexit et ethiopia xpianissima effecit. **E**unudo: quē philipp: baptizauerat deinde gubnada ethiopia suscepit.

Lecla uirgo

Berta etas mudi

Simon apostolus

Et vbi in timore dei pfecta esse cepit: sanitati remedia a patre recepit. Ez appe-
cu flaccus comes inuita coniugio sibi sociari velle: triu- indicias postulat: qd
in tpe ieiunij z oionibus vacas tercio die statim vt xpi dñi factm a scō nico-
mede pbytero accepit emisit spm. Quobrian flaccus vidēs se fore delusum cue-
stigio sehtcolā eius locia z nicomede pbyterz varijs tormentis vitā suūre coegit. Corpus eius rome sepultū
fuit. Cuius dici celebras vltima Day obseruat.

Lazarus marie z marie magdalene soroz germanus z massilēsis cps. quē dñs noster ihs xps a mor-
tuis suscitauerat: z ipse tercio decimo imperij claudij anno: secunda morte migravit ad dñm. Cuius
enā soroz marie a nō lōge post p annū em in quo toto febricitauit: sibi reuoluto a dño in pace quieuit: quā

Matthias apostolus

Simon cleopbe fili⁹ z dñi nři ihs xpi apls ex cōso-
brim⁹: appellat⁹: chananensis german⁹: ibade fuit q
dicitur est iudas. Z lo dñi ferens par in cognomēto pe-
tri cui in forte pđicationis egypti: incipans aduene-
rat postqz circūquaqz xpi euageliū pđicasset z ex pñsu
aploz post martirij iacobī pñi hierosolimitanā reat
ecclesā. Cū aut centesimū z vagesimū ageret annū z ad
simulachriū solis cū iuda aplo pducus fuisset vt offēde-
ret ea plebs esse demonib⁹ pceptū vt ea cōfringerent.
Ethiopes nigri egressi idola fregērūt. Qd pontifex
vidēs in aplos irruerūt eos trucidātes. Et vt alij dñt
apō attici cōsularē ab hereticis accusatus qd xpi amas
et ei post multa z grauissima supplicia: missus est simile
quā dñs pñterat pñsione vitā finire: oibus admiran-
bus qd tam tener id crucis supplicii pati posuisset. alij
symonē cleopbe filiū cpm hiero solymie fuisse attestāte
Aterū pñsus est quinto kalēdari nouēbris. quo etiam
die festū beati Jode apli eius simili bonore celebrat⁹.

Petronella virgo sacrat
sima dñi petri apli filia
z quide pulcherrima de volu-
tate petri scribis laborabat
a discipulis aut interrogatus
cur illā egrā nō curaret: z plu-
res alias sanasset. ait: sic ei ex-
pedire. pceptū tñ vt eis muni-
ficeret deinde redire ad lecti-

beat⁹ frōn⁹ sepulchre tradi-
dit. in qñ venerabilē mēorā
nō lōge a beata maria postea ex-
structa fuit ecclesia. vbi (vt dñt
ait hieronim⁹) e vicino domi-
eoz cōseruabat. Marcella vo-
et⁹ pedissequa pscriptisse vitā
et⁹ dñi: q postea i seluoniā per-
gens: z pñs ad fidē pñctēs:
p⁹ decē ānos a dormitōe mar-
ibe i dño gēuit hui⁹ appe scitū
simi viri lazari z soroz reliquē
apō vrbē massiliā pāpuo ve-
nerant obsequio. et festiuitas. i. 6. kal. ianuarij celebrat⁹.

Matthias apls nandē berblamites ex tribu iuda p-
genitus. q post ascēsiōe dñi ab aplis forte i eoz
miro fuit elect⁹. sicut lucas in actib⁹ aploz pñctat⁹ est.
z post a dñetū spūsancti iudeā i forte accepit pđicationē
z miraculis insitebat. Narrat cert⁹ ex bñficia: q tē-
ueris ē debet. q matthias i lege dñi erat doctissimus:
corpe mūdus: aio prudēs: i phiso puidus: i sermone et
pedis: iudex et aduersatēs: cū de blispbenia accusabāt
iō duos sñanct⁹ q cū lapidib⁹ opprēderet: a qdā aut mē
hee tozincta securi pñtē: exēsis manib⁹ spm dco red-
didit. Cū corp⁹ inde romā: exten paduā: reliq treueris
trāslatū seruit. Cuius aut natale. vij. kal. marci celebrat⁹.
Zuer de tpe et⁹ martirij varie referunt finē. Certū tamē
est cū in locū inde seariorib⁹ submissus: ab aplis fuisse
cum diuina foris sig eum cecidit.

Berta etas mundi

Folium

CVIII

Lucas euāgelista

tera sue doctrine opā: volumē de medicinis optimū a se cōpositū heroni trāsmisit. in quo nō sōlū herbarū incensalū: sed et lapidū spēs notā et colores: ac quibz in regio-
nibus valeat recipi scripsit. de quo etiā plim meminit. ¶ Electus qz valēs aler nē-
dus grecus inellatē adlstrario nobilitatus: multā nactis potētā romē i medicinis
nouā secēt instituit: et se tam veteribus qz nouissimis effrenata temeritate preposuit.
¶ Poerātē supplāuit. ipsum tū Salienus ignorātilimū fuisse ostendit.

Maria magdalena

loz mltō lumine circūdata sup̄ta eukaristia cū lacrimis sp̄m deo reddidit v̄ndicio kat. angust.

Lucas euāgelista xp̄ic: bis apulus nanqz syrus et amochia
arte medicus et greci smonis nō ignar: sectator pauli apli: hic
ois eius pegrinationis comes indūit: sine ylo crimine fuit: hic
cū duo mellenisset esse euāgelia p malitai quādē in iudea: et marci
in italia. et ipse inuigilante sp̄s sancto in achue p̄dus pur et paulo di-
dicerat suū cōscriptū euāgelii: et q paulus. ¶ Illim inq̄t d illo frēm
cur laus ē i euāgelio p oēs ecclias. Et ad collocū. Salutar vos lu-
cas medicus charissim? meus. ¶ Quū tū euāgelii nō mō ab aplo pau-
lo didicerat: f etiā a ceteris aplis yn narrat. sicut tradiderit nobis
q ab imico ipsi viderūt: et ministri fuerūt smonistatū etiā cū a brā
dei gentrice maria (cuius familiaritate vix fuerat) edocuz fuisse.
¶ Hic etiā cū picture artis edocuz cēt: ppter puerationē quā fugiter
cū brā virgine dabuerat (vt sentit Damascē?) ei? imaginē pluris
repint. Et quibz nūcrome due pbibent: quarū vna apud sanctam
mariā de p̄plo mariā venerationē custodit. Et cōscript et acuz aploz
pur ipse viderat. Et qz quor? et. lxx. annis sine vxore pmāssit in bi-
thima. i. 8. die octob. die obiit. Et? ossa vicesimo dñm anno p̄stā
inopoliū trāstata fuerūt. nūc padue i basilica scē iustine quiescūt.

¶ Clar arabū rer insignis p̄bs et medicus

Maria magdalena insignissima xp̄i
apla ab adolescētia sua (ut sacra ei?
bz historia) cū cēt ciuicis puelis pulchri-
tudine flata: ex marie sororis lazariqz
germanī suā i magdalū castelli marito
tradita fuit. ¶ S̄s p̄stūm voluprati fallā-
cia vanaglenia seducta: bicrosolimam
petijt: et magis opes p̄monij inter se
diuidētes: marie herbanā a castelli. ppe
bicrosolimā a castri magdalū a q̄ uōmē
fortia pigrit. ¶ Lazaro aut mltit vacū-
ps nō modica bicrosolimoz. hec d̄ppe
generi sui inuicior peccatrix euasit. verū
dño r̄bū p̄dicite culpās suas punire. ce-
pit et ad eū i domo synois leprosi pūmā
fē vcnit: ad pedes ei? retro accessit: vbi
vberū lacrimas effūdēs pedes lauare
cepit: et capillis capis sui terges crosas
labas: vngctozqz p̄cosissio vngctar (vt
sacra bz historia) dñs ad illā inquit
¶ mulier reuoluit tibi pctā tua vade i pa-
ce. et inde xpo qad vixit ardētī s̄sime ad-
best. ¶ Eius qz dilectio lazari frēm qua
drduanum a mortuis suscitauit. Operi
māqz p̄tē co restitit: degit post dñi ascē-
sione diuino muni mltitā vcnit: vntqz
diuine cōreplatiōi audaz sp̄mā bere
mū petijt in loco diuini? sp̄ato: trīgita
annoz sp̄atoz boib? incognita mltit vbi
acc aqz flucta: nec arbor solata et quibz
die septē horis canonij ab angel? i erbe-
ra electibz et celestij agnūm p̄stos
p̄ent? corpulib? cū aurb? resicabaf.
vii dieb? singulis bis fr̄uissimis sancta
ta pūmij p coscō angelos ad p̄mū locū
ide reuocata alimē corpulib? nullatē?
idigebat. r̄idē reuclata p dēmū m̄xi-
mū epō q cā dñica die in auroz a cū re
corp̄e migratura eēt expectant q appēs
duob? aurb? a terra deuata i mēdo āge

Beretas mundi

Anno mundi. 5294.

Anno christi. 94.

Clemens patria romanus de regione celij monas. patre faustino. dominicant episcopus. post petrum. sancti plenius latino. secundum putauerit. ut ex epla ad beati iacobii hierosolimitani epim missa constat. Ceteri hic olim inodestissimi. Lini et Clementis sponte sibi in tanto labore preclit. Qui cum doctrina et religione ac pietate insigniter haberet eplas ecclesie uoce edidit. Deinde ecclesiam romanam instituit et moribus confirmavit. constituit ne quis uir episcopus absente diacono celebrare presumeret. Ceterum ite laicos ne que clericorum accusare presumeret. et religiones septe notarijs diuisit qui diligenter res gestas martyrum scriberet. Clemens aut pietate religione doctrina multos ad fide christi quotidie traducebat. Quod obrem. p. tarquim. sacrorum princeps cum damertino uerbis prefecto traianum in christianos conecit cuius imperio in insula clemens repositus: ubi ad duo milia christianorum ad secunda marmora damianorum inuenit. Dum ibi aque penuria laboraret quia sacro militario reperebat clemens populi necessitate comonus colle bandi lege positus pscedens agni uidi: sub cuius dextro pede fons diuinitus ab id ante aqua fecundebat: quod et recreati oes sunt: et multi ad fide conuersti. vii mor. tritani. sacellus quosdam misit ad alligata collo eius anchora cum decimo kal. decembris hinc. piceuit. cuius sacratissima corpus non multo post ad huc celatum est atque eo loci sepultus vii fons emanauit: et in morte dies. xxi. sedes vacat.

Anno mundi. 5303.

Anno christi. 104.

Anacletus nomen grecus patria athenicensis antiocho patre natus. Clemens in pontifico succedit. Perue tritani episcopus. hic Eusebius pretermittens dicit ipsius esse electum. Admasius in cronica sua electum ab anacletus patria et genere mortis differre ostendit. Na cler. natione romanus sub dominiano. Anacletus uero athenicensis sub traiano moris. Hic autem et memoriam petri coposuit. et seorsus a plebe loca ubi martyres sepelirent assignauit. et sacris ordinibus semel in mense decembris habuit presbyteros quatuor: diaconos tres: episcopos diuersis in locis sex numero creauit. Et instituit et moribus romae ecclesiam confirmavit. Constituit ne episcopus a paucioribus quam a tribus ordinaret episcopos: simplex uero sacerdos ab uno episcopo. et ne episcopus alienos subditos ordinare presumat. Tade sub traiano princeps ultio supplicio pempto vacat episcopus. dies. 13. sedit autem annis. 9. mensibus duobus. dies. 10.

Claudianus papa nomen grecus. patre iudeo. nomine iuda ex heribem cuncta uisiter septe diaconos in ordine redegit: qui custodirent episcopum predicantem. propter stili uentans idem constituit ne plebs in episcopum accusatio recipere. Ceterum claudius inuentione: et ut sponsus et sponsa a sacerdote benedicerent. Ordinationes ter habuit in mense decembris: ac presbyteros sex: diaconos duos: episcopos per uersa loca numero quinq. creauit. Denique ut quidam tradunt martyrio coronatus ultimo tritani principis anno. Sed melius censent qui sub hadriano nodum in christianos placato id ei contigisse scribunt. Annus enim nouem sedit mensibus. vij. kal. nouembris. Vacat tum sedes dies. xix.

Johannes missus in oleum

Persecutione secunda christianorum. Domitianus. in sui imperij anno post nerone in christianos exercere cepit. in qua et robanes apulus et euangelista a domitiano impatore romae adductus post immersione in olei seruientis dolius ex quo illesus exiit in patibulis insulam relegatus est. Post obitum domitiani ab erilio reuocatus episcopum reuersus est. Domitilla uirgo sanctissima filia diuinitus ex foore neptis: qua idem sanctus clemens sacro uolamine cosecraverat: sub hac persecutione in pontia insula deponatur: longum exilium passa. In cubiculo a quodam tyrano cum euphrosina et theodora aux alijs uirginibus exusta est. Nicomedes item romanus presbyter sub hac domitiana persecutione rome in uia numantina passus est. Hermocoras quoque a quicquidensis archiepiscopus: diu marci discipulus cum multa generis penarum expertus fuisset: ad ultimum cum fortunato archidiacono suo capitali sententia perpetua gloria sibi comparauit: licet alij dicant eum sub nerone secum percussum martyrium completuisse. hic syrum papientem episcopum habuit discipulum. Passi sunt inter ceteros Clemens et Anacletus apostolici et alij quoque multi.

Linea summorum pontificum
Clemens

Anacletus

Euaristus

Utrius prim^o vespasiani fili^o vndeam^o romano^o impator^o patre defuncto im-
perare cepit: vir certe natura benivolentissim^o, virtute aut^{em} tū fili^o vespasian-
nus tanti senis fecit: vt tumultuantib^{us} quibuscūq^{ue} ob cupiditate imperadi dixerūt
aut nemine aut filiū impio porturū: merito quidē cū ob virtutē & integritatē
animi citius amor & delicatē humani generis habere. Nam & eloquentissim^{us} in
pace & fortissim^{us} in bello: clementissim^{us} in relinquētes est habitus. Ita comis
et liberalis vt nulli quicq^{ue} negaret: hoc cū repēderet auarū: mīdi sic ferē nemi-
nē a vultu principis tristem discedē oportet. Addidit & illud: recordat^{ur}: q^{uod} nihil
cūq^{ue} muneri dedisset: amicia diē pēdidit. Quē & latine grecq^{ue} lingue peritissim^{us}
fuit. Ideo athenij pediani viri doctissimi familiaritate delectat^{us} est. Hic capta iu-
dea cunctis iherosolimis septēq^{ue} solo equato: ad sex centa milia hoīm interfecta
referunt^{ur}. licet ioseph^{us} in eo bello captus vndeas centena milia ferro ac fame
eo bello perisse scribat. captas ad centū milia ac publice venundata. Deuicis tu-
decis triumpharū pater & fili^o eodē curru vici subsequente domiciano equo albo
infridē. Cū mūpbi monimenta rome adhuc erant. Insculpta q^{ue} candelebra &
tabule veteris legis et templo ablata apparē. Excessit tandem in eadē qua pater
villa p^{er} biennij & menses duos dieq^{ue} .xx. quā successerat. Altero & q^{uod} agellum
etas anno: relatusq^{ue} ad sepulchrū est publico luctu: ac si parēte oebat oēs essent.

Domicianus tū frater & vespasian^{us} fili^o vndeam^o romano^o impator^o inf-
micia principatus quotidie sibi secretū borarū sumē solebat. nec deq^{ue} an-
plius q^{ue} muscas captare & facito sūlo colligere: vnde quidē p^{ro}dicis interrogat^{us}
esse ne quispiā cū casare. Respondit p^{ro} iocum ne musca quidē. Meroni q^{ue} aut galli can-
le similit^{us}: quā pater vespasian^{us} aut fratri moderatior tū primis animis est habu-
tus: mori in iugentia vicia p^{ro}prie libi dms: desidiē: iracūdie: crudelitatis: nul-
tos ex nobilib^{us} interfectis: p^{ro}terq^{ue} in exiliū misit. plurima tū amplissima opa in
censo absumpta resistunt: sed oīa sub titulo tanti suo ac sine villo p^{ro}stari aucto-
ris mēoria. Ius q^{ue} diligenter & indistricte dunt: & bibliothecas incendio absum-
ptas impensissime reparare curauit nullis ad alexandriā qui referberent. denū
crimib^{us} tantū odij in se cōstituit: vt pene patris & fratris nomē aboluerit: &
ad cū demētia venit vt se dñm ac deū vocari scribi coliq^{ue} iusserit. Adde diuina su-
pūentē vltione a suis interficē in cubiculo: hū^o vō cadaver p^{ro} vespilionē re-
latū ignominiose sepelē. āno etas sue 3. impij quoddecimo. Statuta sunt pec-
ta. vultu modesto i uobisq^{ue} pleno. grādi^{us} oculis. p^{ro}terea pulcher maxie iūmetra.

Decima tredecim^o rom^oano^o impator^o post domicianū impator^o clē. 2. iā senio
p^{ro}scans. Is moderate vinctum publicē tū p^{ro}uaret princeps. equissimū se
atq^{ue} vtile rei publicē p^{ro}stuit. hic suscepto impio cū oīa ip^{so} impij secepra: ex p^{ro}de
cessoria tumultu officia distet: se equissimū atq^{ue} vtile oib^{us} p^{ro}stare conatus est vnde
et^o opa ex senatus decreto domician^{us} acta abrogata sunt. vñ multi ab exilio re-
dicere. pleriq^{ue} vō bona sua quib^{us} antea spoliati fuerant hū^o beneficio recepe. vñ
rū post primū sui principat^{us} annū cū iam senio p^{ro}meret^{ur} & uox iustaret. reipub^{lic}
casuens trāsamū principē in sibi p^{ro} adoptionē accipies: secūdo & septuagesimo
etatis anno morit^{ur}. Imperij vero sui anno primo & mense quarto. cū^o corpus i
bonis salustianis sepelietis inter deos (ex senat^{us} decreto) reuoluerunt.

Traianus genere hispan^{us} cognomē vlp^{ius} crinitus: decim^o quart^o rom^oano^o
rū impator^o: imperiū accipies post neruā: militari gloria vob^{us} auitate & mo-
deratione oēs principes superauit. nā fides impij longe & late diffudit. Germania
nā transflēnā in p^{ro}stinū statū reduxit. Bactam & vñltas transaxū vñū gen-
tes impio rom^oano subegit: parthos recepit. albani regē dedit. Cupbatē & ti-
grinū. p^{ro}uicias secepraq^{ue} ad indie fines & mare rubrū accessit. Deniq^{ue} vñq^{ue} ter-
rarū ita se equalē oib^{us} p^{ro}buit: vt vsq^{ue} ad iustiani t^{em}p^{or}a in creatiōne p^{ro}capū sit ac
clamantū felici^{us} sit angusto ac traiano melior. p^{ro}terea vō tante comitatis & bñ-
manitatis fuit in vñfendis egrotis: salutādis amicis: vt ei tanta benignitas vñ-
cio daret^{ur}: vnde dicit^{ur} illud impatore dignū p^{ro}diit. Talem p^{ro}uatis impatore esse
oportere quales sibi p^{ro}uatis optat habere: honores aut^{em} diuicias facultates:
p^{ro}mo bene merentib^{us} eque distribuit. Nihil in vita agens: q^{uod} ad cōmūne vñl-
tatē nō p^{ro}neret. hac tanta gloria bello to m^uq^{ue} parat: apud seleuā iūstane ciuit-
tate p^{ro}fluio ventris perijt. anno impij eius decimo octauo mense sexto: cuius
ossa romā posita delata sunt: & in vñbe sepulta vñā aurea in foro q^{uod} ipse struxit
sub colūna codidē que adhuc cernit^{ur}: cuius altitudo. xli. pedum.

Linea Impera-
torum
Titus

Domitianus

Nerua

Traianus

Berta etas mundi

Thimotheus

Timotheus pauli apli discipul' ephesi epi filius vidue fidelis. patre in gen-
tibus ab eo ordinat'. post multos p' christo agones martirio coronat'. Sunt
in qui dicat eum sub nerone passum. Cui dux totiq're duo angeli apparuer' dicen-
tes. Frige caput in aeliu' & vide. qui vidit celos apertos ibidem coronat' gemat' re-
nente atq; dicente sibi hac te manu mea accipies. Sed ut quida' noie apollinarij
vidit se baptizari fecit. quia ppter p'ces ambos decollari iussit. Ad bunc paulus
e' laudicia omnis semper ep'as.

This similiter pauli apli discipulus cretensiu' epi postq' predicationis offi-
cium fidelissime exercuisset. beati sine adept' est. cui paul' ex nicopoli scripsit
ep'as. Crescen' q's pauli discipul' q' sup' oib' dieb' p' gallia' trassit facies mul-
tos vbo p'dicantis ad fide xpi couerterat: tand' qnto iussit. Iussit in pace deire.

Dionysius ariopagita p'ba clarissim' in hac p'se-
ntis domitiana cu' clerubeno presbytero & rustico
diacono in parthi passione meruit. q' cum a clemente ro. p' iussu ex precepto beati
petri ad gallias predicationis gra' direct' fuisset. & opus dñi cōmissus ardent' ex-
cessit. a p'seio passioz vobis noie sustinuit. vna cu' socijs nonagen' ann' p'mis
colaphisat' cōspuit ac derisus & sup' eratem feret' positus flammis indus exten-
sus & alia tormēta passus fuisset: tand' genib' flentis capite percussus martirio cō-
pleuit. deinde caput suu' inter brachia portauit angelo dñce ad locu' vbi postea re-
quieuit. Ipse est ille dionysius qui abentis in passione dñi ibeli dicit. Aut tē' na-
ture patit' aut tota mudi machina destruet'. Quē postea paulus apls baptizatus
diligenter instruxit. & ardentissim' ep'm ordinauit: vbi in maxima regionis parte xp'ia
nē fides subingruit. Deinde in gallijs septimo id' octobris martirio coronat' cu' to-
tissim' habere' nulla p'cedara reliquit scripta. & cu' ceteris apls (vt lib' de di-
uinit' nouim' b' ipsemet testat' domitiani rex gentit' interfectus) postea cum an-
differ aplos petru' & paulu' a nerone tonic detentos ap' eos visendos venit. inde
a clemente epi ordinatus vt premissum est.

Dionysius

Cheronymus

Cheron' scitate & miraculis clarus emiterne vrbis dignissim' epi. is ex v'
l'be ad neruā paup'ce tūq; christian' adducit statim iussu ipsi' capite rectoris
impedit' in loco vbi puēres & subpūree aque emanabāt. vbi cu' p'riduū id' mar-
tyrij genis p' noie ibeli christi constantissime p'ulisset. nonis septēbris gloriose
coronatus migravit ad christum. Sub nerua q's impatore eunices & marcus passi
sunt. Aurelianus em' spolis domitille cu' intelligeret eā plus diligere hos sacros
ap'et fidem & virtutē eoz & necum & achileū iam martyrio coronatos ex licentia
impetrata a nerua quasi seruos p' singula p'cedia sua diuisit: vt terram quonitūde
foderent. Sed cum oib'us gratiosi essent & miracula facerent. Tandē ab aurelia-
no diuersis penis occisi sunt. xvij. kal. Junij.

Iohannes ap'us & euangelista

Iohānes ap'us & euāgelista iacobus maio-
ris ex sebideo frater. & matre maria sio-
nie christi ibi predilectissim'. in m'isū erat
ad discipulatu' ascript'. hinc vtrūq' sanctissimū
v'q; ad traianū t'pa puenisse ferūt. qui cu' as-
nas cretisset eccl'as: & nouissim' oim' scriptis
euāgelii. & ea q' a matheo marco & lucā con-
scripta fuerūt cōfirmavit: ferūt & ob eā rem a
iobāne postremo factū. quo ebionitari de-
gina p'surgēs infringeret q' asserēbāt & impu-
denter quidē xpm ante mariā nō fuisse. eius
em' diuinā naturā Iohānes explicat. In p'ci-
pio erat verbus &c. Scripsit & alia multa.
tūz vero apocalypsim' relegat' a domitiano i
p'arib' insulā: quo postea interempto &
act' ei' ob nimā crudelitātē a senatu relas-
sū impante nerua ep'ebus redijt. ibiq; v'q; ad
traianū p'p'riat' p'sibo & scriptus eccl'as su-
stentās: senio cōfectus se r'agelimo octauo p'
passione xpi anno in dño quieuit. Et ē em' no-
naginta cēt annoz dñica die a p'mo pulloz cā-
tu' m'isū eccl'iam: p'p'o p'dicās tenui foveā
q'dē arā qua' i' eccl'ia fieri iusserat m'itās: luce i
mēsa apparēte vt videri nō possit: q' recedēte
fovea plena māna scaturiēte fuenta & nec rep'itū
ē corp' ei'. Liber aut' apocalyp' (vt dñ' die
ro. scribit) tot b' sacra q' v'ba & q' latet h'ic:

Persecutio xpiani tertia. Cui augebat miri timor dñi xpiani respu. Traianus h singularis iusticie et
dum antianis princeps effect decimo milij sui annos quozidā malignoz delatione puocat. verū ne
qd terminanti romanū imperiū inde caperet. tertia psecutione in xpianos pcessit qua quidem multa inter
cipiti sunt. At vo plinius scidus qui cum pūcia gubernabat. misericordie ob multitudine intercepto
ri mo ad Traianū scribit. Innumera boim milia quozidā obtriciant. in qbus mbi oīno scidens cepte
benderet. vr aliquid qd romanus leges offenderet. nisi hoc solū qd ante lucanos bymnos xpo cūdas ca
nerent de o. adulteria vo aut budi sinodi crimina apud eos illicita habent. Unde pmonis traianus rescri
bit christianos qdem nō esse requirendos: oblatos tñ puniti oportere.

Ignacius episcopus

Ignat' eps antiochie ecclie terci post Petri eps. bñ Joh'nis euāgeliste
discipul' sub hac psecutione cū multis annis recessit ecclias a traiano i anno
chia cap' et dñatus ad bestias. dum romā a satellitib' traheret quos deo leo
pardos vocat. Ques xpianos in itinere orōne vel lris in fide xstribat. Sic in
quies vr ibim xpm iuuentā. ignis: crux: bestie: cōfractio ossū: et roci: corpus pten
tio et tormēta diaboli sine veniāt dūmodo christo fruar. Cū aut iam audiret leo
n rugiūt. frumētū xpi suz indr. dentib' bestiarū molar. vrp anis nūdū ueniat.
hic cū sup monte quendā staret audiuit angelos antiphonas canētes q pino?
et ipse in ecclia cātari misit. Adnā qñ in plurib' quas ad eā scripsit epulas chri
stiferam saluat. Adorē aut martyrio vndicam anno Traiani epulas chri
stie obtriciant ante portam daphnicam.

Eustachius cognomēto placidus: ipse? Traiani mi
liti magister hac scissimā tēpēstate vna cū vxore
Theopita nec nō et filijs corp agapito et theopito. i. 2.
kal. octobris p xpo martyrio coronati sunt. quoz nū legunt' act' de cōuersione
eor. Cū princeps milite esset et venationi opam daret vidit ceruū pce ceteri puli
chiorē cū mscat' et loco sublimi ceru' se fremasset inter cornua imago crucifixi
apparuit. Cui christus allocutus. inde baptismum accepit.

Eustachius

Simes qñ roman' ciuis et illustrissim' vrbis prefect' ab Alexandro papa cū
vxore et filijs ac vxore theodora atq' mille ducentis quāguāta c'p'us et cor
porib' baptizat'. sub hac psecutione corp'ebus pmo carceri nācipat. tēde ce
dere gladio. j. kal. sepēbris marur' gl'as cū oib' p'dict' et alijs plurimis est adept'

Josephus

Joseph' iude dicit' flau' sacerdos et mathane eius
genitus sacerdotis fili' hystorē qdēs celebrant' mul
tazq' rez pūssim'. dux belli iudeoz impantib' p'dictis nerone et reuq's a vespasi
ano et nro c'p'ulo indea acq'sita capit'. et in virtute honesti tēduat. vir sane bo
nus et egreg' qd xpo optime sensu. Is igit' bello captus ac vita donatus qd et
morte neronis. et vespasianū impatore breui futur' p'dixerat. qd et facit est: p
pter qd idē vespasian' cū ab oi scuitute liberavit. romā tēde p'duc' tūz ciuita
te tūz flauia familia donatus est. Abi cū cisdē impatorib' p annos quindēcem se
licter vixit. in qbus cū singulari eruditionis esset. de iudaica captiuitate septe libros scripsit. p qbus et
statuā (vr diuus refert hieronym') romē puerunt. Scripsit tēde alios vīginti de antiquitate iudeoz: ab ex
ordio mudi vsq' ad bellū iudaicū. Et alios duos aduersus apionē grāmāci: atq' alia post se reliq' septē
Que oīa a iussino adq'iesci in latina lingua trāslata postea fuere. Et cū nat' iosephus bicētā qñ i xpi etu
a affixus fuerit. vixit vsq' ad traianū impatoris tpa. et romē gloriosissime defecit.

Stacius

Petr' neapolitanus sellis in cypretico oppido
ozidus romē floruit. ibide de thebico bello li
bros. xij. edidit. et libz de achillis iussina. Jē filia
ri libz p qbus rure albano donat'. Is admodū iue
nis claudia apolinaris filiū duxit vxorē. achillis vero
citatem scribere orsus morte interceptus est.

Marcellis

Stella

Marcus valer' marcellis in hispania bithelini pa
trā habet romē ob ingenij sui magnitudinem et
epigramata cōfecta magno in precio habitus. Is sub
traiano senio cōfectus in patriā rediens obiit.
Stella quoz parauit poetā nō ignobilem cum
bis dantūle ferunt. hic vxorem violentiā caus
literature habuit quā vnicē dilexit.

Iuuenalis

Iuuenalis poeta satyricus nanone aequimāstrome
edidit libetini locupletis incertū alius in fili
beres tñ. hic cū tpa figurate notasset. statim p bonoz
militie quāq' octogenariis vrbē sumotus est. missus
in egyptum cum cohorte. id supplicij genus placuit vr leui atq' ioculanti delicto par esset. Vltimū intra bre
uissimū tempus angore et tedio perit et vsq' ad nerue tpa decessit.

Berta etas mūdi

Metus vetustissima clarissimaq; gallic belgice ciuitas medio matrici appellata: a situ vrbū crebro sita: qm̄ media in iter tatis ciuitatū. ab aq̄lone cū treueran: a meridie tullini: ab occidēte virdunū habet: et ad orientē ipsa ornatissime posita est. **M**ediomatrics q̄s ppli inter belgas finitiū treueri milibus et tribuēis hodie argemēsisibus hos metenses esse constat. **M**etus vō nōmē a metio sortita est. Is tū cam non condidit sed vt instaurator ei nomen dedit vt scribit. Sufficitur dedit at nomen cui metus vrbū. Cui ea insignis vrbis tenita fuit dum **I**ulius cesar gallias conuerat. Postea clarissimus a nobilis romanus metus eā amplā aut maiorēq; ambitu mēibus arcidedit. Itā eo venies p̄mū nobilitatē oēm p vicinā oppidā: p̄q; vicinas vrbes in ciuitatē ipsas sumo gaudio reduxit. Cui nomen **M**etus imposuit. **H**ec scripta in lapide sub terra reperto offē dūt. **T**pe quo cesar sua gallis intulit arma. **T**ūc mediomatrica deuicit meti vrbē: ferunt et aliq̄ diuidūm hoc est monē deorū dictā. **A** septentrione enī et occidente eminere cernit. **P**osita est hec vrbis i ripis moselle et salie p̄plo frequēs: et in potētissimā ciuitatē episcopales et a demēte episcopo patmo diuis **C**lemēns pape iā prescripti quē petrus ordinauerat: predicationis gra directo: sacri xpi enāgeliz suscepit. **I**s demēs nobilis patricius roman⁹: frater faustiniāni: patris demētis pape: a beato petro baptizatus: eius gallia diuersis errorib⁹ viceret eius ep̄m ordinauit: ad hunc locum christo redimēdus delegit. **C**ū celeste presbytero: et felice diacono. **I**bi tenēdē in loco tribus milib⁹ ab vrbē semoto oratorū in honore dñi petri cōstruetes. **C**ui gozzia nōmē imposuit. **E**t princeps metēsis eos in uenatione reprensos in vrbē adduxit. **H**ec aut vrbis in dita robore virū fortissimā: bellis et armis semp assue tatez opulenta ditissima. agnis: viciis: nemozib⁹: aquisq; florentissima: pestifera tñ cōtagiōc pene celerēta fuit: cui in loco statuto arenaz vbi in signe edificū in formā theatri ab octauiano cōstruētus ingēs diacon latrabat: qui suo flati loca insuiciebat ut p portā meridionalē et orientālē ingressus cunctoz p̄biteret. **H**ec tūc clemens sua vtrūq; ac tota mna pplm̄ ad cultus diuinum pducēs: p scolā suā hoc aial et oē vrbis pestiferū amouit ut tempeus locus iste ab imundis aialibus tutior repiat: dein de ecclā sancti petri infra muros totius p̄nificatōnā cōstituit. inde p reuocationē ppli optime ornata stephano dicata cathedralis or̄dinata fuit. **I**dem in amphiteatro basilicā p̄ficat. extra muros oratorū sc̄ti iohannis baptiste. **I**n senio q̄s ecclānā hāud multus ab vrbē distans p̄ficat: nrliberus p̄p̄lanom vacare posset: in q̄ et crypta fontēq; salutaris fecit. **E**t an ostiū arā in honore sui p̄ceptoris dñi petri apli: et eius hunc locū a foedibus manūmis dño acquisisset et ecclē metensi dono regimine p̄fususset annis q̄nq; sup̄ viginē et mensibus quatuor nono kalendas decembris sp̄m̄ deo reddens vrbem metensem sua sanctitate insignē fecit.

Metus

Hiocronius

Hieronymus tranquillus historicus et causidicus ac eplaz magister: natione romanus ex patricia gente natus his tpbis apud romanos in pco fuit. Deinde sub adriano principe carnis et acceptus magne auctoritatis euasit: eo qd plinio nouocomensis multa beneuolentia conuictus fuerit. hic cu eloquentissim⁹ esset vir: pcdam opus de c. i. cesarib⁹ predicus edidit. In quo et multas historias et annales veteru replicauit. Sed et de viris illustrib⁹ elegau⁹ stilo libru scripsit. que diuus hieronym⁹ no dignatus est imitari. Ihes ludia⁹ historiam: necno et te genere vestiu coposuit: qd opus adhuc extare dicit. Ipsum in badrianus imperator tandem a magistratu amouit. qd cu sabina eius vxore et imperatrice nunti⁹ consuetudine pccasset: murmur quippe erat qd ipsa abuteret: pueri aut vsq ad antonini veri impatoris tempora.

Plinius

Plinius scidius nonacomensis pbs et orator atqz h⁹ storicus celeberrim⁹ p hoc tpa in pco habet. qui licet pcuraciones publicas et cotinuas quotidie summa integritate administraret tñ liberalib⁹ studiis ita opam dabat: vt no temere qd plura eo in ocio cōscribere possit. Erat eni ei acce ingenui: incredibile studiū: summa vigilātia. Erat sane somni parassim⁹. citate si quid optinebat in sole: liber legebat. annotabat: excerper batqz. Nichil eni vnqz legit qd no excerperet. dicere etiā solebat nullū esse libru tā malū vt no aliq pte pdeset. Perire qd omne temp⁹ arbitrabat qd studiis no in partiret. hac intentione tot volumina pegit. De aculatione equestri vnu. hunc cu prefecus ale militaret pari ingenio citaqz coposuit. De veta pompeij scia⁹ di duo. a quo singulariter amat⁹. De bellor germanic. x. quib⁹ oia que cu germanis romani bella gessere collegit. cu in germania militaret. Dubij sermonis ocio nature historiaru. xxxvij. opus diffusum eruditū: nec min⁹ variū qd ipsa natura. Perijt tandem cu missic⁹ classis pfect. et flagitante vestitio ad exploradas. ppius causas lyburnicas pten⁹ pferens (aduersantibus ventis) remeare posset: vt puluens ac familie oppressus est quinquagesimo et sexto vite sue anno.

Plutarchus

Plutarchus chorone⁹ pbs atqz historicus eloquentissim⁹ traianus pceptor dacinsim⁹ p hoc temp⁹ et ingenio et auctoritate natio in pco habu⁹ est. De quo polierates in suis historiis sic bz: plutarchus pbs: hō in semetipis fide lis: in verbis laculeus: et in sacano mor: tams arduer fuit: vt facile principis pte dignoscer pceptor. hic itaqz principi et di sepulo suo regnauit: quatuor in genere conabaz dei reuerentia: sui cultu: officia alii discipulū: ac subditoy affectu et ptectione. Qui cu eruditissim⁹ eet vir multos edidit libos: videls te educādis libris. te politica cōstitutione: te pacētia: te homero poeta: et magistratū moderatione: te simpbontas: apothegmata que plerqz nri dicta vel dicta notantur. Et apud traianū cōuincitissime vueret munus pgratu illi sua in diuisa collegit. Itaqz ptecrea multor tam grecor qz latinoz viroz illustrius diuise elegantetqz collegit. scripsit et alia multa.

Hi oēs sub traiano martyrio coronati sunt.

Egesippus

Dion pbs

Basilidas hereticus

Egesippū vtrū quides scissim⁹ atqz doctissim⁹ hoc tpe floruisse eu⁹ sed⁹ refert qd inter alia a pas sione dñi nri ihu xpi: vsq ad hāc citate oēs ecclesiasticorūz acuiū textu bonioras: vt qd nū scetabaz vitā: dicendi qz exprimeret caracorem.

Dion philo sophus ex pssie ciuitate ornis p hoc tempus datus et de regno multat cōscripsit.

Basilidas quidā hereticus vir acutissim⁹ tpe scate hac finē scit vite vigi⁹ tria volumina i euāgelij a se cōfecta post se reliquit. Agrippa antes cognomēto pastor xpianor: sui tps doctissim⁹ basilidis pdicti heretici volumina i euāgelij cō scripta sua doctina minime pcurauit atqz deinde ad ter rorem alioz.

Erodianus martyr

Edicas martyru passus apud macedoniā

Inlian⁹ eps cenomanensis

Paulus episcopus

Dacianus eps Tolosanus

Aristarcus martyr Aaron martyr

Marcialis eps zandeni.

Eutropius eps Aquitanen.

Gregorius bellanus eps Eutices rē.

Hi sequētes sub traiano floruerunt

Iheronens eps Lugdunē.

Iouu⁹ pbs: et martyr. S. Dionysij dñi.

Larannus camoten. martyr

Lucianus belluaceni. di scipul⁹ beati petri

Eutropius eps canru. et Eufrosina

Eugens thol. Sulpicius

Santinus eps mieldensis di. dionysij

Thaurinus eps choraceni.

Theodora. S. Serulianus

Sagericus eps cameraceni. dñi. dionysij

Berta etas mundi

Anno mundi. 5543.

Alexander papa patrie romanus: pie alexandro: ex regione capite thauri natus. Qui quide iuuenis etate: morib⁹ senior. cuanilo succedes vsq; ad badanti tpa puenit. Quacq; scia atq; sanctitate magna senator ptem conuerit ad dñm. Qui ter diuine curā diligentissime gerens nonnulla constituit decreta. pmo quide decreto excoicac psumētes legatu aplici impedire. Adādaunt ttes ne dericiis aut secularē iudice accusares. Statuit q; vt vna mī missa ab vno die vno celebraret^r et oblationē nō ex fermentato sed ex azimo facerent. Idē pñm ob memoriā passionis xpi in sacrificio addidit. Qui pudie q; pateret^r tē. Instituit item vt aqua quā sanctū appellam^r sile admixta interpolitis sacris orationibus et i⁹ tēplis et i⁹ cubiculis ad fugandos demones temeret. Venit inter i⁹ mūnera miracula mī q; balnū qmū imbui filiū sanauit. et ipius tribuni ei⁹ domo baptisasset: post ordinationes itea: q; habuit mīse decebā martyrio coronat cū Euentio et Theodoro diaconis. 5. nonas maij. Sepelit q; i⁹ via nome tana vbi interfect^r est: septimo ab vrbē miliario. Fedit annis decem: mensib⁹ septem: diebus duobus. Vacauit aut sedes dies. 25.

Anno mundi. 5523.

Syrus papa natione roman⁹ patre patore (vel vt alij volunt) belindio. is diuine rei (vt par erat) curā gerens constituit: ne a quocq; nisi a ministris sacroz inysteria: et vasa sancta tangeret. marie vō a feminis. neue qd sacerdotēs corpale vocat ex alio q; ex lineo pāno: et quide purissimo fieret. In celebra tione vō mādanti vt sanct^r fuit: dens sabaoib⁹ cantaret. Officiū em acta pñm mo nuda et simpliciter tractab^r aut. Et vō sicut pñbus ipser frequētes eedes pauci reperirent qui nomen xpi pñteri auderent. Et galli christiani presules si bi deposcerent eo pegrinū romanū quē mīste qui cōfirmatis in fide gallis ro manū rediens vltimo supplicio afficit. Et vō sicut vbi ordinationes ter mēse decembri habuisset: martyrio coronat^r: et in vaticano apud petrū sepelit. Sed it aut annis decem: mensib⁹ tribus: diebus. xxi. Vacat tū sedes biduo mī.

Anno mundi. 5533.

Chelephobus papa natione grecus: ex patre anachorita: antonini pñ tpi bus fuit. vt singularis doctrine et vīrtutis. Is constituit vt septē hebdo madib⁹ ante pasca ieiunū obseruaret. vñq; i⁹ natali dñi ibi xpi nocti tres mīsse celebrarent. Constituit idē vt an sacrificiū hyminis ille cantaret. Bñ i⁹ excois deo. Et vō cū ordinationes quatuor mēse decembri habuisset. creassetq; pñsios quēdam. diaconos octo. epōs redecim. martyriū subegēs apd bñ petrū corp⁹ in vaticano sepelit. fedit annis vñdecim: mēsb⁹ trib⁹: diebus. xxi. Vacat tū sedes dies septem.

Anno mundi. 5543.

Ignisus papa natione grecus patrie athenensis: patre philosopho. antonino pio impante thelephoboz successit. Is vrbis rome episcop⁹ cū mī pime clerū pñdedit in ordinē redegit: gradus distribuit. Instituitq; ne templa sine celebratione dedicarent: neue augerent^r diminuerent^r q; sine arbitratu metropolitani vñ episcopi. Voluit itē vñū saltē patrū et vñā matrā i⁹ baptismo vel pñmatione interesse. Qui certe doctissim⁹ q; eplaz eruditionis plenā de vni tate ac trinitate dei oib⁹ xpīfidelib⁹ legendā scripsit. Deniq; bene de ecclia reueritus cū ordinationes ter decembri mēse habuisset. mot⁹ et apud beati petrū corpus i⁹ vaticano sepelit^r tertio idus Januarij. Fedit annis quatuor: mēsb⁹ ses tres: dies quatuor. Sedes aut quatrīduo mī vacat.

Anno mundi. 5553.

Dius papa natione italica patrie aquileiensis patre ruffino. Ant. antonini vñ tpa attingit. Habuit aut consuetudinē magnā cum heremite qui hōmīnū scriptis titulo pastoris insignitū. In quo angel⁹ pastoris pñonā induens et mādā vt oib⁹ pñadeat pasca die dñico celebrari: qd et fecit. Constituit item pñ ne benediciō q; spīr⁹ ex iudeoz bereti baptisaret. Rogatu pñaredis sanctissime semine ternas nouati in vico patricij in honore sororis sue diue pudenciane de dicant: multaq; dona huic templo obtulit: et septus eode in loco sacrificiū deo pñstuit: vbi et fontē baptisū constituit. Illis aut sacerdotibus penā statuit qui negligentes in attrahendo xpi sanguine et corpore aliquid perire pmitterent. et vbiq; decident lambi precepit. Clerū post ingentes vīrtutes vbi i⁹ ordina tibus suis q; quinq; sacre mēse decembri: pñdytēros tēce et nouē: otacō nos nouem et vīginti: epōs decem creasset xpi martyr obiit. et apud beati petrū corpus in vaticano sepelit^r quinto idus Julij. Fedit vō annis vñdecim: mēsb⁹ bus quatuor: diebus tribus. Vacauit tū sedes dies tredecim.

Ainea pontificum
Alexander primus

Syrus

Chelephobus

Ignisus

Dius

Adrianus cognomēto belⁱ cōsōbzine trācāni filⁱ quidēcūq^{ue} romanorū
imparor. cuius origo vettustior a pientibus; posterior ab hispanicis
bus mauat. cui^{us} mater domitia paulina gadib^{us} orta. natus aut fuit ro-
me ac decimo octauis anno patre orbatus trācāni^{us} t^{er} celi eqtes tutiores habuit.
Imbūbus imp^{er}i^{is} g^{ra}tiis fūdus; ingenio n^{on} sic ad ea sic declināte vt a nōtū-
lis g^{ra}tiis diceret. q^{uod} duodecimo anno ad patriā rediit ac militiā iun^{xit}. d^{eu}inde
a trācāno abductus a patriā p^{er} filio habi^t. t^{er}inde imperiū accipies inter op^{er}-
mos p^{ri}ncipes merito annuētiā d^{eu}s. Is p^{ri}mo quidem xpianis aduersatus est;
postea cognita eoz religione t^{er} pietate i^{us} eos admodū beneficū fuit. De p^{ri}mo
romano b^{er}i meritis b^{er}i patrie statim appellat^{us}. nā liberalis; splēd^{id}us; ma-
gnificus; demēs; ac vtrāq^{ue} lingua erudit^{us}. n^{on} sice medicinq^{ue} artis sciētiā
fuit. t^{er} leges multas cōposuit. arbeniēsi^{us} legē petentib^{us} ex draconis t^{er} solonis
sūta n^{on} cōposuit; t^{er} eis bibliothe^{ca} insignem reuolūt. Plutarch^{us} cheronei sex^{to}
agorhodis p^{ri}orū doctrina ac familiaritate delectat^{us}. fecit t^{er} rome sui notis pon-
te q^{uod} adhuc extat. t^{er} sepulchrū in vaticano apud tyberim quo nūc aruifices p^{er} ar-
ce vtunt^{ur} que saci angelⁱ castelli nūcipat. P^{ri}ncip^{er}q^{ue} plura alia edificauit; t^{er} po-
tissimū i^{us} iudaica hierosolymā t^{er} suo euerit; mētib^{us} t^{er} edificijs instaurauit; t^{er}
adco ampliauit vt passionis ihu xpi locū intra mēna p^{er}duferit. t^{er} ex suo nōm^{ine}
beliā appellauit. p^{er}cepitne cū iudeo sed nū xpianis introeundi facultas daret^{ur}.
Deinde ingruēte tristissima valitudine antonini (qui postea p^{er} b^{er}i) adoptauit
post hec b^{er}ias p^{er}it vbi die sexto duū miliariū p^{er}it morbo interitūco; vige-
simosecūdo imp^{er}i^{is} sui anno. vixit annis. lxxj. ac sepel^{it} puteolis i^{us} villa aceroma-
na. Statua b^{er}i p^{er}it p^{er}it. forma cōp^{er}us; flexo ad p^{er}it capillo p^{er}itissa barba.

Antonⁱ p^{ri}us sedecim^{us} romanorū imparor. vna cū filiis aurelio lucioq^{ue} im-
paror^{um} est gallia origi^{ne} habuit. Imp^{er}auit aut tanta modestia t^{er} benignitate vt me-
rito p^{ri} cognomēto adp^{er}it^{us} sit. ac pater patrie appellat^{us}. Nulli enī v^{er}ūq^{ue} p^{ri}u-
tatum n^{on} publicē acerb^{us} fuit. t^{er} hoc verbū p^{ri}cep^{er}it dixisse ferūt: nulle fe vni crue-
seruare q^{uod} mille hostes occid^{er}et. Late aut iusticie p^{ri}us fuit: vt multi reges mul-
tes nationes posses cōt^{er}uissu armis ad boies cōt^{er}onessas suas lit^{er}as; defert^{er}
eiusd^{em} fide statim parer^{et}. fuit aut statua deuata decorus. sed cū est longius
t^{er} senex incuruaret^{ur} q^{uod} iustitias tabulis i^{us} pectorē positis fasciā af^{er} vtrāq^{ue} inco-
deret fuit voce rauca t^{er} sonora. q^{uod} iocunditate t^{er} senatu diuus est appellatus cū
oēs eius pietate dēmetiā; ingenij; sanctimonij laudarent: vt cū nimia pompū
lio bonorū oīm sua compari pōt. Is p^{ri}erea cū tyberis inundatione pluma ro-
me verasit edificia n^{on} p^{er}itata tūm publica sua imp^{er}sa ciues i^{us} restitūda vtrē
liberalissime munit. Tarraconēs t^{er} caeterāq^{ue} portū restauit. Ob hec merita po-
pulus romanus mortuo circēsis t^{er} templū cōstituit. p^{er}it anno sep^{er}uag^{er}i-
mo cum imperasset annis duobus t^{er} viginti; mēsi^{bus} tribus; apud locū villā
duodecimo ab vrbē miliario distāte quasi dormiēte spiritū reddidit.

Marcus antonin^{us} qui t^{er} verus cognomēto p^{ri}us natus rome i^{us} morte celi ed^u-
ctus in eo loco in domo aut sui v^{er}it iuxta edes lateran^{as}; v^{er}us grāmāte
greco alexandro. oratorib^{us} aut p^{ri}ncipue frontono. cui t^{er} statua in senatu p^{er}it.
Assistat in imparorū dignitate ad domū n^{on} appolonij discēdi cū venit. Audi-
uit t^{er} sextū plutara nepotem. t^{er} ducatus q^{uod} in hadriani gremio illū verissimū
nominabat. t^{er}inde vna cū l. aurelio cōmodo fratre annis decē t^{er} nouem impe-
riū equo iure administrauit. Bellū aut cōtra p^{ri}ncipos simul suscepi^{it} admirabi-
li virtute t^{er} felicitate gesserūt: de hostib^{us}q^{ue} triūpharūt. C^{er}um nō multo post
apoplexie morbo emeto sublatō cōmodo fratre. antonin^{us} solus imperiū obre-
t^{er}. fuit aut a tenens annis eiusd^{em} animi; eiusd^{em}q^{ue} vult^{us} in quanteu fortuna. t^{er}
qua benignitas nature cū doctrina in eo certabat: merito ab omnibus philo-
sophis appellatus est. philosophia n^{on} cū a rebus bellicis nequa^que retardant
t^{er}ā germanos; in arcu mōnos; squados; formatas ing^{er}it v^{er}ite t^{er} felicitate vna
cū filio cōmodo antonino sup^{er}ant: ac triūphū egit. Inurus aut ad hoc bellū cū
nō haberet v^{er}it spēda multib^{us} p^{er}beret: ex banilo oratio oēm imparorū sup^{er}
leatē; eōm^{us}; ornatū vxoris i^{us} foro trāam hāste subiecit. Vtrū cū postea sup^{er}-
to hostē i^{us} patriā rediit: emporib^{us} p^{er}cia restituit. nemi n^{on} inole^{it} fuit: q^{uod} reddē
empta noluisse. patriā victoria i^{us} oēs de re publica meritos liberalis fuit. Tribu-
ta q^{uod} b^{er}isā p^{ri}ncipis remisit. leges seniores nouis p^{ri}stunomb^{us} t^{er} p^{ri}ant: his re-
bus g^{er}it facit ē: vt ab oib^{us} ita amaret: vt facilegi nomē incureret q^{uod} a^{nt} magi-
ne domi nō habuisset. p^{ri}stremo i^{us} p^{ri}stima p^{ri}stuit^{us} rep^{er}itno morte iterū. An-
nissio enī filio n^{on} cū morbo t^{er} n^{on} fuit: nocte alas p^{ri}stauit. xviij. imp^{er}i^{is} anno v^{er}it. l^{ij}

Linea impe-
rator
Adrianus

Antonius p^{ri}us

Marcus Anto-
ninus verus

Lucius Aure-
lius Commodus

Sexta etas mundi

Quarta persecutio ecclesie tpe marci antonini et lucij aurelij facta est: multisq; martyrio coronati sunt: ipsiq; tamē psecutionē secuta est lues magna: que multas late punctiones euasit: aut maxieq; et alia adco attingit: vt passim velle et agri sine cultore et habitatore remanerent. ab armis deniq; nulla vnq; quies erat: sed per omne orientem: illudici: italia: galia bella feruebant. Terrenioris quoq; nō sine interitu ciuitas et inundationes fluminū credebantur: locuste agros infestabant.

Sophia

Sophia

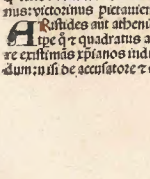
Sophia

Sophia

Sophia

Sophia

Sophia matrona nobilē cū tribus filiabus fide. spes et caritate ad vrbē venit: et exēplo religiōis sue et sobrietatis multas nobiles feminas puerit ad xpm qd cū adriano impatorij nūciarij fuisset: eas adduci iussit: qd cū pulcherrime eēt et i diuinitis scriptis erudite post longā cōcertatione martyrio vitā finire p varia tormēta. Mater dante corpa filiarū in decimooctauo militario ab vrbē sepeliuit et lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos: veluti sopore repssa i pace deuit. **S**eraphia antiochena vgo p hoc temp⁹ rome pro xpo passa: que missa i obicursissimū locū duob⁹ lasciuis viris illudēda tradita: cū illefa pmanst: lapidibus inflāmati: et iussu pfidis fustib⁹ durissime celsa: deinde gladio necata est. quā sabina p eā cōuersa i suo sepulchro poni fecit. quarto kal. augusti.

Sabina illustrissima mulier: viro: quondam pēla: raphia pēlata i fide xpi ibi edocta: opib⁹ misericordie infusis bis nimulib⁹ apud romā i auctino mōte a psecro vrbis rabidissimo noīe helpidio cū nollet sacrificare dīs gladio percussa: et martyrij palmam adepta est: quarto kal. septēbris. Ambarū aut corpa nōc rome in ecclesia sancte sabine quiescunt.

Quadratus arhemensis ep⁹ et aploz discipulus vir vni⁹s doctissim⁹ hac tepestate ecclias grādū terrore dispam fide et industria gregas: etiā libz p xpianē religiōis defensione cōposuit: plenum fidei et romis atq; aplice doctrina dignū: quo edito ad vltimū pro ip⁹ defensione passus est. septimo kal. Junij.

Quadratus pmo tribun⁹ postea ep⁹ fact⁹: p id tēpus apō illucū id est sceleratā i falcia vrbē. ii. nōs Junij martyr xpi obiit. **M**ā (vt pudent⁹ ait) ligato ad mani es molari saxo i flumē papitar⁹ est. et cū astūbns diu locut⁹ fuisset: ne cōterrent supplicio: vix pab⁹ vt mereret obuiuit. **Z**enō qd patria roman⁹ cū decē milib⁹ et ducēns sribus rome ad gutā iugiter manante sub hoc tumultu p xpo interfectus est.

Ab adriano impatore i armenia martyrio vitā finit qui quēsi p angelū victoriā 3 hostes obtinētes cū adrian⁹ et antoninus quē adoptauerat eos xpianos cōsensissent lacrimātes eos pmo flagellari deinde mulrudinē clauoz acutissimoz: tigenoz spargi i terrā per vix stadia miserū vt sancti nudis pedib⁹ sup eos incederent. angelus aut antecēdēs clauos colligebat ne lederent: ita dem ad instar xpi martyriū passi sunt: et aie eoz translatē ad superos.

Dapian⁹ hierosolimitan⁹ ep⁹ iohis apli auditor q nō tū historie veterē discipuloz dñi: quāti voce aristonis et senioris iohānis adhuc viuētis delectat⁹ est. vñ apparet ex ipsa noīm dīnumeratōne cū oim fere aploz mētiōe scisset. aliū esse iohānē q inf aplos locat⁹. aliū seniorē iohānē quē post aristone numerat.

q certe doctissim⁹ est babuius quēq; etiā multi secuti ob doctrinā sunt vt berceus: appollinaris: tertullian⁹ mus: victorinus pteruacensis: lactantius: firmianus: quadratus quoq; pcedens.

Rufinus aut arhemensis pbs sub pñino habitū xpi discipul⁹ volumē nū bogmat rōic cōmēs codē tpe q et quadratus adriano pncipi obtulit. bis aut apolegentis libris facti est vt adrian⁹ iussu foire existimās xpianos indicta causa vbiq; occidi. Minuto fundano asie pcculū scripserit: nemine occidē dūm: nisi de accusatore et crimine constaret.

Seraphia

Seraphia

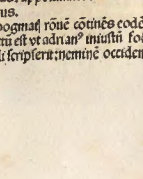
Seraphia

Seraphia

Seraphia

Seraphia

Secundus pbs

Secundus atheniensis pbs hoc tpe in pto fuit qui semp silentii seruus pythagorici vti dicitur: cuius taciturnitas ea hoc fecit. Ad cu matre ptea de illicito concubitu repta fuit: et illa (in cognito filio) asse nussit vt cu cognouit esse filium p pudore spm exbalant: qd aduertens secundus id mari propter sua lor quela accidisset: banca se in posleri egerit pendi: vt de cetero vng nemini loquere tur: quod cu hadriano qui apud athenas esset nuntiati fuisset: ipsius illico acer sit fecit. que cu nec salutatione nec exhortatione aur minus a taciturnitate pposito retrahere potuisset: admiratus ipsius taciturnitate atq: constantia dixit. Quis ista silentij lex a te nullo modo solui pot: maiu cu tua ppleumationis meis respondere digneris. Et interrogans dixit. Quid est deus. Ille pfectum respexit. Deus est immortalis mens incotemplabilis celsitudo forma multi formis multiplexq: spiritus: incogitabilis inquisitio: omnia continens lux indeficiens: et optanti bonus fuere: et alia multa hadriani propleumata philoso pbo pposita.

Alburtina lanne regionis ciuitate que hodie vetus tbur appellat p hoc repus hadriani impetator (vt bellus spartanus historicus testat) miro sumptu edificauit. et ex villa oppidum fecit. Ille quippe ciuitas. i. e. passim milibus a roma distare videt. et iuxta anienem flumini in diuoso loco constituta est. quam tti ciuitate longe ante romanā vrbem a grecis originari et coduone habuisse Strabo et Virgilius volunt. auit enim qd ipsius primus coditor: fuit quida tburus coracis et catilli frater. Ibi nāc fratres thebanu fuere: qui post thebanor interm a patre in italia pgeniti: singuli postea oppidū ex suo nomine pstruxere qd testis est quida mons ppinquus qui catullus adhuc dicit. Et corax aliud oppidum famosum inter volcos erant. fuit itaq: tburina a hec quondā nobilis ciuitas cui etiā testimonia pbiēt. p pinque adhuc errantes ipsius antique ciuitatis ingentes et magnifice edificior ruine que dignitate vrbis p se ferunt. eo siquidē loco tburinus lapis fortissimus fodit: qui ad cōstruendam conferuandāq: romanā vrbē militi adiumento fuit. Hanc cū vrbē fridericus cognomēto barbarossa in pator: ab alijs theodonis superiorib? annis diuiciis recedificauit. et deinde multi sumi pōtūces multiq: cardinalis antere et mlti edificijs illustrauit. ex hac simplia roman? pōtūter et alij vici scia et dignitate clarissimi orbi habere

Alburtina ciuitas

Berta etas mūdi

Galienus medicus

Iustinus pbs

Cerdo hereticus

Valentinianus hereticus

Delto episcopus

Galienus medicus doctissim⁹ vir fuit natione grecus: patria sibi p̄gamū ciuitas asie: statura magnus: spatulas et humeros latus et grosses bris: colore brunus: delectatus i cantu et alkama. natus ex patre diuite et largo: sciētificus i astrologia arithmetica et alijs bñot. ad agnitiu habuit talitū: ad medicinam diuinitus inductus. circue mūdū p̄ acquirēda scia: p̄debat parū: sed tñ fuit bonus et pane p̄ctus cena erat ei copiosa. a paruo deo dñms studio medicane. deo monono em etatis anno cū discipulis athani de medicina disputant. ab eis reputatus litigiosus: q̄ logicus erat. bi em sibi obiectes dicebat. hic qdē nutrit⁹ in dialetica multa inde repletus cōtagione. Claruit aut t̄pib⁹ diu antonini p̄j. tūq̄ in cūis erubuit: nūq̄ in p̄nosico errauit. Assent aut cōstantinus eū. Et 2. libros edidisse. annos tandē vixit. lxxvñ. Et vt quidā ferunt in mari mortuus est cū ad vidēda miracula oli xpi accēderet et mundanus dicit. Berito q̄ medicū princeps dici debet: qui e a iurte oēs p̄ter hippocrate supasse credid. et hippocratis scripta miro explanauit ingenio.

Iustinus pbs ex neapoli vrbe palestine his t̄pib⁹ p̄ fide xpi multū elaborauit: q̄ antonino pio p̄n cpi ac filijs eius libris dedit 3 gentes scriptū: et dialo gū 3 m̄pōne p̄lape indeoz habuit. Inuenus est et i marcone q̄ cerdonis dogma secutus: alter bonū alitū iustū dñm asseruit: t̄q̄ duo 3ia p̄ncipia creatiois et bonitat. Impingnauit et crescentē cynicū vt gu losum: cuius insidias ad extremū circūuentis p̄ dignitate christiani nois sanguinem fudit.

Aquila q̄ iudeus natione potius cū p̄sallā vxo recedito claudij discēdes vñq̄ ad hec tpa (vt nō nulli aut) supputat. secundus mosaice legis interpretēs post illos septuaginta q̄ philadelphī t̄pib⁹ fuit. et li bzoos veteri testamēt et hebreo i greci optie trāstulit et p̄pbe verba de v̄gine maria plara ad nūcūlā quādam alenp̄it.

Cerdo qdā heretice a quo cerdoniani heretici nō tñe acceperūt: p̄ hoc repus insaniēdo vananare stimulat. Asserebat nāq̄ dno fuisse p̄ncipia 3ia.

Marcion item hereticus cū discipulus scioe⁹ pbs mai nigro suo delirare cepit: dices xpi patrē nō fuisse deū creatore: q̄ p̄ filij mūdū fecerat. et cū aliqui poliecarpo romē obuiā factus fuisset. interrogaretq̄ an se agnosceret. coq̄so (r̄idit poliecarp⁹) p̄mogenitū diaboli.

Valentinianus aut hereticus platonicius pbs a q̄ valētiniana heresis notata est: eodē q̄ tpe inualluit. bi aut valētinianū cuiusdā platonici sectatores dicebat xpm de corpore virgīs nūl sumpsisse: sed per cas t̄q̄ per fistulā quēdā purum transisse.

Theopbul⁹ antiochensis ecclie ep̄s et ipse his diebus floruit: et 3 marcone p̄dictū hereticū libris edidit impante. M. antonio. Scripsit et libz 3 hermo genis heretis q̄ mām nō nām introducēs: reo aut nō nature eadē copant: mām elemētor et deū appellās.

Marco seu miletus asianus natione sordēsis ep̄s frontonitq̄ oratois discipulus nullo in precio bis t̄pib⁹ fuit: et libz de doctrina christiana. M. antonio tradidit. bñus ingentiū terulianus (vt scribit hieronymus) mirrū modū laudat: dicitq̄ q̄ multas p̄phetias habuit esse. eo q̄ multa p̄phetia scripserit testimonia: et alia multa.

Apollinians asie hieropolitanus ep̄s bñus tpe in precio est habuit qui insigne volumen de fide xpi. M. antonio secūdo tradidit. Scripsit et in catholizgas qui tunc etiā cum p̄sca et martinilla insaniebant vanicantes. Incipiente tamen montano. sed et alios aduersus gentes quinq̄ libros scrip sit. Extant et alij duo de veritate.

Aquila

Marcion hereticus

Theopbulus ep̄s

Apollinians ep̄s

Anno mundi. 5365.

Anno christi. i. 64.

Aniceus papa natione syrus patre iohane de vico marco vel (vt Damaso placet) de bumsia vir moribus insignis ecclesie romane consulens ne moribus perulanti quorundam labeficeretur. Instituit ne clericis villo modo comam mitterent nisi apud seceptum. Neque episcopus consecrari posset a paucioribus q̄ a tribus eiusdem ordinis viris. et plura alia ordinavit. Et ubi ex ordinamentis quinq̄ q̄s decedebat ab utro p̄bros. xix. diaconos quatuor. ep̄os nouē creasset. martirio coronatus ac sepultus est i calisti cimiterio via appia. xv. kal. maij. Sed et ānos vnde cum m̄is fies quor̄ dies tres. Sedes vō dies. xviij. post eius mortē vacat.

Anno mundi. 5375.

Anno christi. i. 74.

Sed et papa nāone capanis ex fundano oppido p̄e concordio t̄p̄bis i. comodi fuit. Is ē in multis piculis constitutus: animū t̄m in tātis malis ad rez diuini cōuertēs. Instituit ne monachi vlla pallā attrectaret. neque ibus i accitā poneret d̄us sacrificia fieret. Eius extabat eplā hac de re scripta ad ep̄os italīe. Instituit ne ne legitima haberet vxor: nisi cui sacerdos ex instituto benedixisset. et quā parentes solēni pōpa more xp̄iano marito collocassent: rēuacās multa picula ex prestigijs et magicis artibus impioribz: q̄ i nouas nuptias cōdere solent. Et ubi p̄ ordinationes quinq̄ mēse decēbris habitas p̄bros octo. ep̄i scopos vñdes creasset: mortis ac sepulchri via appia i cimiterio calisti. sed et ānos nouē: mēses tres: dies vñi et viginti. vacat t̄us sedes dies totidē.

Anno mundi. 5385.

Anno christi. i. 84.

Eleutherius papa natione grecus patriā nicopolitānis p̄e abindio. i. antonino comodo impante fuit. Is statuit ne quis ob suspitione cōi geris vllū respiceret: quo humana cōsuetudo veleret. Noluit p̄terea quēpiā de gradu suo tēperatū accusatus reus criminis cōiungere. huius q̄s pontificatu r̄ ecclesie pax data est et quicor̄z nomē romana cōi cōiugibus et liberis in fides recepti baptisimi characterē notati sunt. Alio rege britāno eplām accepit: vt se ac suos in xp̄ianor̄ numerū suscipiet. Tandē ubi ex tribus ordinationibz mēse decēbris habitas p̄bros ac ep̄os ordinasset. moris et apud b̄ petri corpus sepeluit. vij. kal. Junij. Sed et ānos. xv. mēses tres: dies ānos. Vacat t̄us sedes dies quinq̄.

Anno mundi. 5395.

Anno christi. i. 94.

Victor papa natione ap̄bet patre felice qui rei publice xp̄iane vt par erat eu arā gerens: constituit vt pasca dñica die. i. xviij. luna p̄imi mēsis v̄sc̄i. i. xxi. celebraret: cū paus cū iudeis. i. 4. luna celebrabat. Eiusm̄ decem postea i cō cilio mecio cōfirmatū fuit: ne iudeos mutari viderentur. hic cū vocatissimus cōi potēter quēdā de regionibz cōposuit volumina: tēde martirio mortis et apud beati petri i vaticano sepeluit. cuius diē festū dñto kal. augusti celebramus. sed et aut annis. i. mēsis tribus: diebus. x. Et sedes dies. xij. tūm vacat.

Anno mundi. 5405.

Anno christi. 204.

Sepherius papa natione romanus ex patre abundo: seu t̄p̄b fuit vir sanctissimus rei diuine magis q̄ humane mētens. Unde et p̄stituit vt astā t̄bis clericis et laicis fidelibus et leuita et sacerdos ordinaret qd̄ postea i calei donesi cōcilio cōfirmatū est. Statuit vt cōsecratio diuini sanguinis in vitro va se nō aut in ligno vt antea fieret. hoc aut institutio postea simutata fuit. Quentis cū est ne in ligno fieret p̄pter raritatē qua imbibit: neq̄ in vitro p̄pter fragilitatē. sed ex auro argenteo aut ex stagno vt in tiburensi et remensi cōcilio scriptū apparuit. Idē p̄terea instituit vt oēs xp̄iani annos pubertatis attingēs singulis annis i solēni die pasce publice cōiarent. qd̄ Innocētus tera postea etiā ad cōfessionē relictor̄ tradidit. Tandē cum ex ordinationibz quatuor p̄broyeros et ep̄os creasset: mortis seueri t̄p̄bis. ac i via appia nō longe a cimiterio calisti sepeluit septio kal. septēbris. Sed et aut ānos octo mēses. vij. dies. x.

Anno mundi. 5415.

Anno christi. 214.

Calixtus papa natione romanus patre domicio ex regione vrbis tauriniana vir diuinus ac prudētissim⁹ q̄ in magna rerū p̄turbatōne cōi secleratis impatoribus nequaq̄ ab instituto suo discedēs: Constituit tenentū fieri in anno q̄bis t̄p̄bz tēnece p̄atio sacror̄ ordinū habita est: cū antea decēbris mēse fieri p̄stulisset. Cimiteriū q̄s de suo noie cōdidit via appia: ubi multor̄ martyro cor̄pora reposita fuerāt. Ceterū cū palmachini vñi p̄iulare et simpliciū senatorē anḡ felice nobilē vñi cū cor̄ domibz baptisasset. et mltos p̄bros et ep̄os ordinasset: secūdo idus octobris ab alexandro impatore martirio coronat: tēde sepulchro in cimiterio calopodij via aurela tēde b̄ vbe militario. Sed et annis sex mēsisbus decem: dies decem. Vacat tūm sedes dies sex.

Linea summorum pontificum

Commodus lūc' antonin' dicitur tecim' octau' romanorū impator: post
q' antoninū verū patrē suū impauit. q' natus est apud lanubū: fustia
q' mater pregnās vīsa ē in somnis serpēs parere ēd: et bis vni fero
ciore: pepit aut comodū ē antoninū eo mortuo. marcus pcept' optimorū cōmo
dū erudire conat' est. habuit litteratorē grecū onisceratē: lanus capellā. orator
et anticus. hi tñ nigrī nubi ei p'serūt. Verū a prima statim puercia turpis im
prob' crudelis libidinofus: auspicū crudelitatis bedit anno etatis duodecimo
p'et' deinde cū patrē ad germanicū bellū negs p'dozit: neq' sumptu' peperat.
Landeq' nil cōmūne cū patrē habuit: sed oib' inēcomod'. nisi qd' t' ipse p'ra ger
manos aduiciāb' xpianis milib' felicit' pugnauit. In eo bello cū exeret' cō
modi penuria aque laboraret: ferunt p'eb' xpianorū militū aquā diuinitus e celo
missas: pluraq' fulmina i germanos ē sarmatos cecidisse. Et ad vrbē rediēs
in oīa luxurie et obscenitatis tōdecora plabif. Gladiatoz q's armis i ludo ne
rone imitat' depugnauit. plurimos q's senatores interfecit: t' eos marie q's nobi
litare i nūstrisq' excellere aiaduerit: quosdā p'scripsit: vendidit etiā puincias
t' ad ministraciones. fuit forma quidē corpis iusta: vultu ihibido vt ebriofol' solēt
t' sermone inēdito capillo sp' fucato: adirēs comā t' barbā timore tō foris. Lē
pōib' ei' flagitiose vine vrbē penā nūit. Capitoliū fulmine icū cū egregia bi
liotheca in arce cura parata cōtineat: mēses decēbe ad imitationē augusti cō
modū appellari voluit. Idq' post mortē abrogatū fuit. Tandē mortuus bu
mam generis hostis aduiciatus est. Strāgulatus i domo velsculi duodeci
mo impet' sui anno t' mēse septimo e medio sublat' est. Corpus eius vt vincto
traheret atq' i tiberū mitteret' senat' t' populus postulauit. Sed postea iusti
p'ncias i monumentū adriani transfatum est.

Didius p'tinar tecim' octau' ro. impator: nat' i appennīo i villa marī, quē
postea marcus p'torē fecerat p'zin et legionis regēdē: statiq' r'betas t' no
ricū ab hostib' vindicauit. deinde p'fecto vrbis cū missū fuit. comodo pluri
mū placuit. fac' t'etagenario maior: impator rogat' vt vxorē augusti faceret t' si
lūi c'sarē appellaret: id facere recusauit: testatus sufficere q' ipse imparet iunior'.
Et cū i impatore auaricia nihil turpi' est: cū illiberalis t' fordid' haberet q'b' di
uidiatas lacuas t' cardos cōmūis apponeret: fastidiū nūq' puato cōmūio cō
medit' aut alicui nūit. fuit aut' fener' venerabilis iusta barba: reflexo capillo:
habundans corpis pinguiore: statura imperatoria: eloquēcia mediocri t' magis
b'itūdi q' benig'at'. Tandē nēscit p'dicēte a iuliano iunior' i pallacio occi
dit. Impet' sui mēse sexto. Cū caesus quidā v'p' t' tūctus i nā t' timore mili
tes loquēdo aduiciasset: bastā i p'et' p'ncias obiecit. Tūc ille p'et' ioueloziorē
roga caput operuit atq' a ceteris p'sessus est. Absolutus em' cū t' antici odio babue
rāt. ppl'as morte eius indignissimē tulit: iō p' senatū i deos reams est.

Elian' didius successor p'tinacis cū caput ei' conio fixū milites q' eū occide
rāt p' vrbē i castra p'ulerūt. Ipse corp' ei' quāto potuit honore funeratus
est. Cū id i pallatio rep'it: hūc aliqui iunioritū t' interemptorē imperiū occu
passe autēd' p'petuū edicū cōposuit. Ceteri iuliani nepotē magni iuliani iunior
p'sultū fuisse sēbūt. cū p' geminos de mediolano fuerūt. fuit aut' bō pessimus
iustissime vinctus: vñ odiosus ppl'o desertus ab oib': quiq' septimo mēse postea
q' i pace ceperat apud pontē miluiū vinctus: a seuerō ciuili bello t' interfecit' est.

Seuerus ro. impator: iuliano didio interfecto affrica oriēdus imperiū obti
nit: cui ciuitas septi pater geta maiores equites romani mater iuliana i p'i
ma puercia cū lris greas t' lacrimis iunūct' q'b' crudissim' inter pueros ludēs
vt iudex sed it' cōstitatē pueroz: ordie ac iudicaret: deinde studioz cā romā ve
nit: deinde fisa p'curator: mor tribun' militaris p' gradus alios v'q' ad im dūm
pūcit: parē admodi: natura seius: multis bellis lacef'it: fortissime quidē re
publicā i laboriosissime gubernauit: p'bie tñ admodū studiosus fuit: foris par
thos t' adiabenos supat. Arabes aut' interiorēs ita deuicit: vt regione eoz p'ui
cti romanā faceret. Itāc obzē trāsp'has vt in a' arcu sub capitolio posito ad bnc
appet parthie arabicus adiabene' cognofat. Edificijs p'era publicis vrbem
cōt'namit. nā t' thēmas seuerianas t' septemōni' extruxit. Cibi fuit paratissim':
exiguē veltā v'v'is: legumimis parū audius: vñ aliqui cupidus: carnis fre
quent' ignat'. ipse decorus: ipse ingēs. p'missa barba: cano capite t' crispo: vultu
i ruerēdus: canorus voce. s' affrū quiddā v'q' ad senectutē iōmans. Cōmūo
tandē vāgus t' p'ualis iustitabif. hinc a p'ecennio nigro q' magnos in syria mo
ros cōt'auerat: hinc a clodio albino quē tñ in gallia nō inuēto plio supauit.

Inde i britanni p' fecit' deficiētib' vere focis oib' varijs casib' afflictatus: apud eburac' gallic morit' an
no imp' sui. xxi. dies filijs relict'. bassiano t' geta. olci tñ reliq' vt p' d'iquemū nōsoti v'v'is: sed t' totius
italic' q' oleo egeret sufficeret. vltima verba eius dicūt bec fuisse vrbatā rēpublicā v'v'is: p'catā etiā
b'itāms relinq' fener' t' pedib' eger: firmū imperiū antoninis meis reliques' si boni erūt: iubeallū si mali.

Linea Impera torum

Lucius antoni
nus Commodus

Delius pertinax

Didius Julia
nus

Seuerus

Berta etas mūdi

S. Lucius rex

Emerita soror eius

hos populos dñs subiugavit virtute ac miraculis claris ibi in pace quiescit. Emerita aut soror eius in ca-
stello finitimo cruus appellato igne martyrio coronā eternā meruit. Eius seclinitas tercio nonas decem-
bris celebris habet. Totāq; bavaria t rhenā inter alpes xpo acquisiuit.

Trogus pompeius

Theodocion

Appollonius

te trūcat est. Porro appollonio mltē hereses inualuerē. Martialis gippe scia-
re dicat est. Alij enī vñi principij faciebant; alij duo. alij tria; fide pphēns abrogabāt.

Terullianū africanū patria cartaginensē centurionis cuiusdā pcosularis filij: virū ingenio t do-
ctrina clarissimū. his tpbz floruisse dñr bieronim⁹ tradidit. Is ad mediā etatē demor noiautissim⁹ o-
mane vrbis iudiā adco pumelijs t iurijs dñoz attrit⁹ fuit. vt ad mōrān hereticā doctrinā labi cōpulsus
sit. Quādoq; t multa volumina s orthodora t catholicā fidē cōponere cepit. Claret vñq; ad deceptā era-
tē. vidi ego inquit bieronim⁹ paulū quendā cōcordiē qd oppidū italie est; qui se beatū caprianū notariū: cū
ipse admodū adolefēs esset ro me vidisse diceret; referretq; caprianū nūq; absq; terullianū lectionē vnam
diem pteregisse.

Lucus angloz rex: collū regis fuisse fili⁹ apd anglos
seu britānos regnū accipiens a dño vocat: eplam
clauterio pñficti mario misit. qua rogabat vñe ac su-
os in xpianoz numerū recipere. quare fugaciū t dama-
nū viros optimos eo misit. qui regē ipsius ac pplū bapti-
zarēt. Erant tūm in britānia pontifices qñq; t vñq;
quos flāmines vocabāt. Inter hos aut tres archiepiscopi
nes habebant; quoz illo loco tres archiepiscopi pñficti sunt. p
thoflaminū vñ loco pñficta cecilia patri archiepiscopi inuitat.
Clertū lūa baptismū suscepto: mor in obilia ciuita pñfict
genitū templis collocata xpi ecclesijs ampliata cōstitit.
Relicta patria regnoq; galliā ingressus: deinde rhenā pe-
tijt p augustā ciuitatē ad carientem vrbem proficiscēb ar.
Eius seclinitas tercio nonas decem-

Bieronius corin-
thior episcopus

Clemens presbyter

Terullianus

Terullianus

Descensio xpianoy qnta his annis ita ac iussu Seueri impatoris insani supitit: qntus a nerone pscutione i xpianos mouer. pntuo tñ varijs pculis t bellis distrabit: diuinaq vltio in romanos non desint. qz mox ciuilia bella nūmmodū cos attruere. In qua qdē psecutione bi pcepue passi inueniunt.

Byrenus eps

Byrenus Lugdunensis episcopus: vir doctissimus tam grandem apud candē vrbē p chrisi noie martyri efficit. flozuerat enī q maxime sub cōmodo pīlape: p polycarpi martyri (vt diuus scribit bironym⁹) discipulus fuit. a quo cum eruditissim⁹ euasisset. quos liberos aduersus hereticos scripsit. t cōtra gētes aliud breue volumen: t de disciplina aliud: t alia plura. Demū p seculente hac psecutione a seculo positus in duos colles: cū i vno crucē: alio ydoli posuisset vt mor tē p crucē vel vitā p ydoli eligeret: cū populo tñ ad crucem venies: oēs martyrio coronati sunt. 4. kal. Iulij.

Leonides pater origenis

Leonide etiā alexandrinū magni origenis patrem virū quides optimū sub hac psecutione passus fuisse Eusebius cesariensis scribit. Cui⁹ quidē martyriū origenis decimo seueri pīnaci anno paruilus subscq̄ decreuerat nisi diuina dispensatione ad multoz vitiatem referuatis p maternā solitudine impeditus fuisset. Nam mater ei⁹ cū in crastinū in publicū pāiret: t chrisū cōfiteri decreuisset nocte latenter vestimenta ipsius surripuit. t sic puerū a tyrannoz cede rescruauit. Ipse aut adulescens patre ad martyriū adhortatus est: qz sex fratribus t matre vidua p sup̄ rclinquit: reductus in filios paternis bonis: qd chrisū verū deū piter enī: vnde gr̄ia nica sibi ac suis viciū quesuit. Leonides aut sapu d alexandriā vrbē martyriū p alimā constantissime in kalendis iohari adeptus est.

Eugenia virgo

Eugenia filia prefecti philippi illustrissimi romani: qui missus fuit a cōmodo impatore in egyptū: virgo pulchra liberalib⁹ artib⁹ erudita. cū p dō t iacinto eunuchis relicta parēb⁹ p bēdū episcopi baptizata deinde viritē a bitu i monasterio degebat: p melancoliam feminā de opprobriatione accusata: t ad psecutū adducta paratū ecclē t flūm: cū tuncā qua induta erat scidisset semita ap̄ paruit ostēdes se filiā ei⁹. factū est gaudiū populi cū timore. Melancolia enī cū tota domo diuino igne cōsumpta est. Demūtores baptizati cū tota familiā. Postea cū matre t fratrib⁹: p dō t iacinto romā reuersi sunt plures ex templo virtutū ad fidē p uocari: pcepue basilā ad castitē ppetuā animauit: quōbz ei⁹ dia ne sacrificare nollēt cū sago alligati in tyberim p̄har. sago rupto illa pmanē. Tandē post varia tormēta die natalis dñi missus est spūator qui eā in carcere gessit. cui⁹ corpus nō longe ab vrbē in ap̄rio pēdio sepultū est.

Perpetua t felicitas

Perpetua qz t felicitas matrone qdē sanctissime. t ipse i mairitania tiburitanoy ciuitate cū r̄uo cato fatumino t secūdolo nōis marci passē sunt. Itā cū secūdolo i carē gessit ipse scitissime mulieris cū reliqz bellis tradite t dilacerate martyriū psumauit.

Marcus patricius

Marcus illimoz p̄archa fuit circa tpa victoris pape t seueri impatoris: cū luminib⁹ in die solē nō oleu deesset: aquā infudi luminib⁹ pcepit t nō aque in pinguedinē versa sp̄dore luminū reddidit d̄ amorē a testib⁹ falsis accusat⁹ q diuina pena molestati deserti locū petiit. Tandē cū i senio p̄ficc nō posset. alexander capadocie eps cū desiderio locoz sacroz n̄ limā p̄tensit: audita est vox. Suscipe ep̄m qui vobis adeo destinat⁹ est: admittēte narasio bierosolimitane ecclē gubernaculū suscepit: deinde martyrio coronat⁹ est sub treccolardente psecutione

Julius t eusebius martyres

Eusebi⁹ potentian⁹ vincenat⁹ ac pegnū viri nobilissimi romani an̄ bec tpa sō cōmodo augusto p fide xpī uerant. bi pmo in caelo possit t neruus acer rime distē: deinde fustib⁹ crudelissime cessi. Sed cū in dei laude adhuc pmanēt fidelissim⁹ vqz ad emissioē spūs macari fuerit. 8. kal. octobris.

Eusebius potecian⁹

Iulius senator ad bonū doctrinā cōpūnet⁹ credit⁹ xpī cū domo sua t baptisimū p ruffinū p̄blytēci suscepit audies cesar iussit tādū fustib⁹ cedi quqz sp̄m exalarēt. Eusebi⁹ deinde corp⁹ rapies sepeluit. io viciū iudēt pcepit ei lingua abscidi q abscisa laudes occidit iō antoni⁹ credit⁹ q i via aurelia recollatus est. cū eusebius deinde tādū pūdat⁹ cessus quicuit in dño.

Berta etas mundi

Anno mundi. 5423.

Anno christi. 224.

Urbanus primus papa natione romanus: pater ponticianus. ab aurelio antonio imperatore fuit. anno christi. centum. ab urbe deo condita nonagesimo et .lxx. Quiriquide doctrina et scititate vite eminentissimus multos sua doctrina singulariter ad fide traxit. inter hos aut valerianum virum plantissimum beate ecclesie spiritum: et nurburum eius fruem qui postea martyrium perdidit aio tulere. hic multa constituit mandantes ut de decetore in episcopum eligeret nisi prius aut sacerdos aut diaconus coelestis fuisset. Cuius deus institutum fuit ut ecclesia pax ac fundus a fidelibus oblatos recipere: pariterque pueri clericis omnibus virginitatemque cuiusque pueri esset sed in eorum bonum quod hodie aboluit: tanta est hominum rapacitas et libido. ar vbi est ordinatio? In quibus mense decetore habuit pueros nouos: diaconos quingentos: episcopos nouem creauit. ipse nono kalendas iunij martyrio coronatus est. et sepultus in cimiterio preterit via nurburina. sedit annos quatuor: menses decem: dies. xij. Sedes autem dies. xxx. tum vacat.

Pontianus papa natione romanus: pater calpurnius: tempore alexandri imperatoris fuit. anno ab urbe condita. decem. xxiij. anno vero christi. cc. et .xlvij. Quiriquide optimus atque scitissimus. instigantibus sacerdotibus idolorum mandato principis ab urbe roma in sardiniam insulam cum philippo presbitero repositus tandem moritur. Cuius corpus postea a fabiano pontifice romae cum magna veneratione aeternam dei supplicationibus repositum est: ac sepultum in via appia in calixti cimiterio. vixit autem pontificatus annis nouem: menses quingentos: dies duobus. vacat tunc sedes martyrio eius dies decem.

Quia quod in quibusdam historiis habetur quod cyriacus successit ponticiano immediate et papa cum dimisit ut cum virginibus martyrio coronaret: sed ipse hoc non permittit: ut per se in legem videretur nullum virginum: hunc in anno vno et tribus mensibus sedisse scribitur. In cathalogo in pontificatus positus non est cum voluntate patrum papa tui cessit.

Anno mundi. 5433.

Anno christi. 234.

Amberus papa natione grecus: pater romulo pontifex creatus. vir optimus. statuit ut res geste martyrum diligenter exquirentur a notariis scriberentur. Coscriptas recedens in erario ecclesie mandauit: ne vna cum vita bene agentium meoia aboleretur. Censuram tunc episcopum omni episcopatu ad alium necessitatis causa et utilitatis: non superfluum sed creatum omni posse transferri. Interposita summi pontificis auctoritate: quod hodie a plerisque fit ad utilitatem propria respicientes imo voluptate ut habent aut vnde expulsi ad vberioris semper respiciant. non quod omnes et quod non pascentes sint gentes: quod est officium boni pastoris: sed scititates quantum singulis animis inter excepti possit. de cura animarum qua sit mentio. de augendis pueris magna quo mulla iuniora et plures seniores et eos quod ignauos et stolidos domi alant. Amberus vero cum vno trismo episcopo creato: marturum subiectis in cimiterio calixti via appia sepelitus. iij. nonis ianuarij. sedit annis. xj. mense vno: dies. xij. vacat tunc sedes dies. xij.

Tiburatus et valerianus

Quos quos eo tempore auxilio ecclesie verbanus papa ad fide tradidit: latius inter sepulchra martyrum post hec almachi presbyteri verbis audies eos christianos et elemosinas distribuit: eosque episcopos benedixit: post longa coeetatione per christum martyrium constituto: quoque primo sustulit: ac diuissime secit: et tandem gladio interfici fecit. Idcirco vir illustris quod eos in carcere tenuerunt christianus effecit: tam diu plibans cibus est donec spiritus exalaret. Cuius corpus ecclesia cum valeriano et tiburcio iussit sepeliri. 8. kalendas iulij.

Cecilia virgo romana a corporeo decore moribus ac castitate laudabili castitate splendida: quam parentes eius vincti habuerunt cum regis diuicis. valeriano iam dicto nobilissimo patricio iuueni in matrimonio copularunt. quem cum vna cum fratre tiburcio ad credendum in christum perducissent eos in toleranda passione sua nauissima doctrina et admonitione induxit ad christianitatem. Quia conditione sua virgo ipsa subijt in domo paterna. iam aetate suo roganti ab verbanus deo dedicata. Cum post mortem amboz almachi et amboz facultates iniret re cepit. Cecilia ut coniugem affare inquit: mandas ut ydolis sacrificaret. Sed eius ad boca parentum verget: dato pelaro riso quod nollet: cum se periret esse christianam. Iussit ea almachi et in domo sua bulentis aqua diu nocturne coeetant vbi illela inquit: quod audiret ea in balneo decolant: quam speculator tribus annis neque caput amputare potuit. Et quod crecent erat ne quarta percussio decollatus recipere: ea seminente reliquit. Deinde per tria dies oia sua paupibus distribuit: et quod ad fide peruerat verbanus pape comedant. dies triuianos a die per stulan inducias ut hac totum in ecclesia coeetaret. bis diebus spiritum emisit. Cuius corpus verbanus inter duos episcopos sepelitur. Passa est autem beatissima virgo circa annos dñi. cc. xx. tempore alexandri imperatoris. 8. kalendas decembris.

Linea sumorum pontificum Urbanus

Pontianus

Amberus

Cecilia virgo

Bassianus predicti sceleris filius cui aurelius antoninus caracalla cognomen fuit: romanorum imperator. seuerus enim cum eboracis admodum antonini a senatu voluit imponi. Itaque dictus est. *Ab. aurel. antonin.* pater successit. nam geta hostis publicus iudicatus est et interfecit. cum autem vixit ex omnibus pateris cetera metuit vel maxime quod papiamam iuris civilis alterius assilum sua manu necauerat. *Ab. assian.* sumptus a senatu antonini nolle imperij potius est ac caracalla cognomen accepit a genere vestis: quam populo dono dedit. Is autem patre aspiro: et o libidine in temporibus nulli generis facinoris i vita pretermisit et pueritiam suam i vixit duxit. Nihil egregium de se reliquit preter themas antonianas quas ipse i cho aut i alexander pater eos preterea capitali pena affecti quod remedia quarta mis i tera aut collo gestaret. Damna preterea ab eo fuit quod ad stantias minime tenebat i ostremo dux bellum i paribos mouet apud edessam et coras graduentis occidit. v. i. imp. sui anno mense secundo: vir egressus erat quodragmsimeturum annu alij cum i macrio pfecto occisus fuisse scribit. *cop. et. antoninor. sepulchro illatus e*

Obit i macrinus interfecto caracalla impius obiit. quod pfectus poterat. cum filio et albio facinoratores nihil inuocabile ex ipsis breuitate gesserit. nam impius eorum duorum mensuram i vni? annu fuit. sed inde nullum reme occisus fuit. *Macrinus* enim ab heliogabalo apud antiochia interfectus est. *Macrinus* autem pater antoninus dictus: ad eum puer exercitus p conatione in ducunt. p impio. fuit autem puer olim spociosus: statura longiuscula: crine flavo: nigri oculis: naso deducto ad oculos decore: in toto corpore: ore ad oscula pato hic ubi pmi in unum coeca et purpurea i castella imperij signa accepit quasi fydere? emicuit ut amaret ab oib. *Macrinus* i albinus i gallica imperator dictus de nobili familia. hi autem cum parum imparit nys vel maxime quod nihil memoria digni gesserit: qui da nota cor ptenit. Solus in albinus ob edacitate nomen aliquod apud patres pfectus est: ut ait cornelius. quod centum persica clip ana. decem melones hostes quingentas passarias: quodraginta ostrea vna cena comedebat.

Marcus aurelius antoninus quod variis etiam dictus est imperij suscepit: hic i putabat caracalla filius ex sena i amira concubina somnolissimus: erant quod dicent cum vulgo cocepti. roma veniens magna olim expectatione impius ade prus. heliogabali nomen sumpsit a sole cuius sacerdos erat: edito templo: pbe nomen enim heliogabali solem vocant. Is matrem suam i senatu rogari iussit: solusque oim imperator: fuit sub quod mulier loco vtri senatu ingressa est: fecit i colle senatum id est mulierum senatu. Sed symianire senatus consul sunt facia iudicio de legibus matronalibus: quod quo vestitu incederet: quod cum eodem aut assurgere reberet. *Uex.* et ppter expectatione heliogabalus vixit ut nulla de se nisi flagitiorum totiusque obliuiscitur: memoriam reliquit. Nam i i virgines vestales incesu comisit: p piosas mulieres semper domi habuit: i i acedia incitatus sabini colare iussit (ad quem vulpianus scriptis) i medio tolli iussit. Dignitates autem i honores malis ac flagitiosis committebat. primus romanorum menses et capias argenteas habuit. ad monendum amicos: cauere ne ad inopia redigeret. *Redit* quod melius quod ut ipse mihi heres sum i vxori mee. Oppressit i trucidans versatilibus parafitos suos viotus i floribus ut aiam aliqui efflauerunt libidinis genera quod da inuenit: hac vero infamia adeo ceterum ceptus est ut tumultu militum exor: to: ipse cum matre necaret. *Alit* cum ei a sacerdotibus iuris dictum esset ut moriturus eum parasse fuisse scito i cocco inortu quo vira laqueo finiret: parauerat i gladios aureos quod bus se occideret. Sed nihil valuerit oculus est p furas: et per plateas tractus fordidissime p cloacas ductus i in iderum submissus est quo imperij sui anno. hic finis antoninorum nominis i republica fuit.

Alexander interfecto vario heliogabalo accepit imperium. nam aureli? alexander seuerus vrbis arcena gentis: cum antea cesar a senatu esset appellatus inde augusti nomen recepit: cum maxima ualer fuit christiana. fuit autem vicia virum exemplar ad coponenda tempus. vicio superiorum pceptis labefactata animi adiecit. adiutores ad hanc rem habuit iussu frontini viri doctissimi. vulpianum i paulum viros i iure civili pfectissimos: paulo pompa i ambitione vixit: erat tate pudet ut a nemine decipi: posset: pecunias i adulacione pcepit: gemas re iectit: stantias sumorum viroz vndiqs cognitas in foro matorio locauit. themas quod hodie antonine vocant pfect i ornauit. templi tot edificare voluit cum inter deos recipere habuit preterea ipse ipse i ab ab i lano suo. *Alexander* igit tot virtutibus insignis iunius admodum imperator erat bellum stans i peras suscepit: ac ptem eorum regis ostansime vici. Discipline vero militaris adeo seuer? emendator fuit: ut quid etiam integras legiones ex auctoauerit: quod i iuritate facti est ut militari tumultu apud magnum in gallia occideret. tercio decimo imperij anno insigatione maximam. Is princeps alexander iudicabat sepius quod a quibusda christia nis audierat i tenebat: Idque p preconem significauit cum aliqui emendaret. quod nbi fieri non vix alteri ne fecerit. quas i i i i adeo dilexit ut in plateis i in publicis opibus perscribi iuberet.

Luna Imperator
Bassianus antoninus
Caracalla

Macrinus
Albinus
Macrinus

Aurelius antoninus
Helogabalus

Alexander

Berta etas mundi

Origenes

Origenes alexandrinus vere martyris filius: et ecclesie alexandrine presbyter pphor ac theologor oim sui tps princeps bis tribus alexandrie floruit. hic cu ab ipsis cunabulis xpianissim⁹ esset: et emicissim⁹ ingenij adolelesce eva sisset. qui decimo seueri ptnactis anno (psecutione i xpianos moia) leonida pte interempto que adolelesce ad martyriu adhortatus est: post patris obitu xpi si deciles a tyrannus ptoimeta oppreffos p posse fount et ad morte perducio s in- trepides animauit. Totus deinde ad religionem conuersus predicandi officium bobuit. Tanti aut ingenij fuit vt nulla cu lingua: nulla literatura latuit. **A**ly ra vtebat continetia in cibo et potu abstinentia in rebus alernis. Na p paupertate xpi imitatus est: et multis annis nudus ambulauit pedibus suis. **B**ui vritatem plet noq imitati martyriu p fide xpi equo alo passi sunt. **I**ndeque hebant anu berei fumi impugnauit: qui et xpm ex ioseph et maria natu purum hoicm dicebat: et lege iudaico ritu seruandam predicabat: hoc ide et symachus sentiebat. Super lectu preterea plunus stratu nūq dormiuit et a carnib⁹ se oim abstiniuit. Et in tm castitatis amator fuit vt zelo fidei: licet nō fm scias se castrauerit. **E**cce illud qd in euangelio dicit et si puerile habet: qz sunt eunuchi qui seiplos castrauerūt ppter regnu rei. **O**u ems pte erimā et eloquentia et artam vitā a māmca alexandri imperatoris mater de antiochia accersitus apud eam in pcio habitus: muliere xpianā fide et doctā relin quēs: in que alexander filius vnice pius fuit. Tanti aut ingenij fuit origenes et doctrine vt septe notarij sibi unice succedētes homini viri sufficerēt. **L**ibrosqz habuit totidem et puellas appzime eruditas quos oēs ingenij copā et vbertate effundendo defatigabat: hūc quide et si hoste sibi potp hūius resumpserit xpiani nois acerrim⁹ persecutor. Ita m interdu laudat vt nūc doctissim⁹ pbm principē vocat. Et dicit cū oia platonis seceta confectū. **S**cripsisse origenē ad ser mili a volumina librorz hieronym⁹ ipse refert. Errant m (vt augustin⁹ et hieronym⁹ placeat) in pleriqz marie do i libro de principatu que patriarchon appellauit inde origeniana heresis pcessit: qui dicit xpm qm ex ma xima misericordia nō solu hoies s et apostatas angelos fore redepturū. **I**uxta psalmistā nō in pccatu ira sect de nūqz intermā cōminabit. **A**teru ipse origenes vt quidā aunt in scripto ad sabianū papā priam de male platis agere videt. **C**ausam sui erroris refundit certi in ambrosij sui emulū quēda qui nō emen- dante in publicū ptulit. **I**deo a nōnullis vt ab eusebio et ruffino et aligz qsmatze laudat. **E**cclia qz nōnulla et scripta recipit. **D**eniqz anno salutis nre. 236. Et etas sue sexagesimo primo de hēcā apud tyru sepelit. **A**ulus patavinus.

Aulus patavinus

Julius frontinus

Dionutius felix

Ulpian⁹ iuriscōsultus vir pñtissim⁹ alexandri⁹ p predicta assessor: hūc de reponib⁹ teste eusebio ppter crimā et sciam atqz doctrinā apud eundē impa- torem maxio i pccio habitus est. **E**t p ceteris dēonib⁹ vocabula et leges antiquas explanauit. **A**qz alia mul ta monimēta scripto post se reliquit. **A**ulus patavin⁹ filius in pbia et iure ciuili celebra- tissim⁹ p hec pta floruit et ad cōponendā rempu blicā romani superiorū impatorz vicio et fordidib⁹ abe- factatā alexandro predicto impatori plurimū auxilio fuit: et nōnulla ea in facilitate cōposuit q adhuc extare vident: que nōnulli alio tempore fuisse scribit tanta est dmeritas tempoz. **E**llius quozqz hominū pbm et in omni doctrina scien- tissim⁹ cū superioribus floruisse et alexandro auxi- lio fuisse cōstit. **N**ā et tpe multa cōposuit et alexandro ipsi ad res cōponēdas adiumento fuit. **R**iphone origenis auditoz bis tps floruisse con- stat ad que nōnulla extit eple et q libz scipue cō- posuit de vacca ruffa i deutronomio: et coeqzlib⁹ etate analib⁹ q offerrebant i lege et de tributis qz cū colib⁹ a et turtare ab abrahā ponit i genesi vir emi eruditissi- mus fuit. **I**nuitus item felix insignis iurz rome causidicus dialoqz scriptor: quo christiani et etbnici dispu- tantes induit: qui octauus m scribit. **S**cripsit et de- fatio et contra mathematicos quāqz filius superioris nō cōueniat cuius etiā **L**actantius meminit. **A**mbrosius grex diaconus p hoc tēpus cōfessio- nis gloriā plurimū insignis fuit: hic pmo mar- ciontes existens ab origene correptus dñice glorie insignis fuit: bui in disticta et sumptu etiā ad huc in- finita origene s dicit aut volumina. **S**ed et ipse vir nobilis et nō in elegantis ingenij obit parū an mores origenis. **R**eprehēsus a pleriqz q vir locuples amia sui scitis et pauperis monēs nō recordatus sit

Ripbo

Ambrosius

Ambrosius

Agapitus

Martina virgo

Berillus eps

Hippolytus eps

Agapitus illustris adolescens lus p hoc temp^o apud presen^{ti}na fabinozys
verbe quidens in su alexandri impatoris martyrio coronat. Ipse ei qn
decim eet annoz t amore xpi martyrio flagratet ab impatore co^prehen^{ti}
dit. t pmo neruis crudis cedidit: t inde vrbis presidit vt sacrificare co^pelleretur
tradit q cu durissimo t squalido carcere statis rediit vbi p gno^o dies eide cibū
oem negavit: inde eide presidit cyb^o t p^ounas ardentes eide sup caput ei^o apponi
iussit. t cu gis deo ageret flagellis iterū cedidit t nudus capite co^posus venio lu
spedit t bulientis aq corp^o ei^o p^oundat. t ad huc martys xpi maculas fragissent
pfectos ex mibnali co^posus m^ote emisit a^oam. Quo audito impator: cu leonibus
obijci precepit. Sed fere m^ostuate facie pedib^o martyris se inclinauit. videtes
sceleris m^ostri tulerūt sanctū in martyre t inter duas colūnas gladio passerunt sub
dic. xv. kal. septēbris. Corp^o v^oo cui s a xpianis nocte sublatū: ibide miliario ab
vrb^o pmo positum est in sarchophago nouo m^otu deūno inueto.

Martina romana virgo t qdē scilicet p hoc tēp^o
cū etiamē ch^ostiane veritatis virtutisq^o esset mu
lier ab alexandro p^oncipe co^prehensa cū xpm nega
re oīno recusatet diuersis tormētoz genitib^o eruat^o
cū em pulcherrima erat ei^o amore exar^oit. cybortas q^o
ad culturā ydoloz vt cū sociā impij haberet. Apollo
aut in ei^o aduentu cōminut^o est: tūo em se vout mēte
t corp^o castā. Iussa deinde cedi t i carcere posita in q
i mēso lūic p^ousa i manu h^ois tabulā scriptā. quā ma
gnificata sunt opa tua dñe oīa i sapia scēti. iussit po
stēca ei^o extendi t mēbra ei^o sp^oas incidit in oib^o tēum
glorificas. inuissus leo ad eā in cunctis vilesa cū i fide
simo bilis pmaneret gladio tandē cēsa martyrij palmā
p^omo dic Januarij pmeruit.

Quiri^o p^oterea roman^o patrio t ipse vna cum
Quinta matre hac tēp^ostare ap^o romanā ciuitates
alqs inuicabit^o scēti iuctis martyrij ydō. Iulij cō
plenerūt: is b^ostoria eoz inter apocripbos rep^oeriat
Berillus arabs bohten^o eps vir doctissim^o cū ali
quāto tpe gloriose renit^oet eccliam ad extremū
lapis i bērlin i xpm ante incarnationē fuisse negat
origenis tū ope ad veritatē rednat^o vana postmodū
scriptis opuscula: maxie v^oo epl^oas aliq^oz q^o origeni p
fama doctrina grās agit. Et ita t dialogus origenis
t berilli in quo berillius bēreicos arguit.

Dorpb^o arbenis^o pbs t quidē excellētissim^o
p hoc tpa maxio i p^occio fuit. q t si origenis p^ore
feyteri p^oceptū amatoz t laudatoz fuisse: ch^ostian^o
tū nois acerrim^o p^oscutoz fuit: t p^oterea multas ob
treccationes t blacrationes p orthodoxā fidē leg^ossit
q^o dñi^o augustin^o refellat: is trinitatē p^oscetā ponat: hic
q^o inter cetera yfagogas. i. i^oroducentōes ad arestotel^o
cathegonas. i. p^odicamēta adiecit t p^oscipit alia m^olta.

Hippolit^o causid^o ecclie eps: q rōnē pascē t tpoz
canones scripsit vsq^o ad p^oimū annū alexandri
impatoris. xv j. annoz circūlū repert^o t eusebio q sup
codē pascē. xij. annoz circūlū co^posuit occasione bēl
dit dar^o habet. Scripsit enā nonnullos inscripturas
cōmēntarios p^ocepue exameron t in p^opbet.

Eustimū bis t^opbis fuisse t floruisse dñi^o hierony
mus refert. Iulius quin^o de temp^obus extant volumina: t de trinitate p^ogrādē volumē perscripsit. t
ad magnū origenē eplā in qua ostendit fulanē fabulā apud bēbreos nō haberi contra quē doctā eplā
scripsit origenis. hic cū s^olaris cultoz t amatoz existeret t multis diuicijs floretet apud celsarē palestine v^o
bēn bibliothecā insignem suo nōi cōdidit. t cū bonoz ab^ous plurimū haberet sub. dñ. aurelio anconino
celare legationes. p restauracione castelli emaus suscepit q^o postea redificas^o iudopolim appellauit.

Martinus marty

Porpbinus pbs

Iulius apb^orican^o

Fabianus papa natione romanus ex patre fabio post antherii pontifice dux
in via de futuro pontifice deligēdo colloqueret: cōfētum dūmūt quēdā
colūba super caput eius affuit et sic dūmūt cōcūctus: statim p̄ septē dies quos re
gion es dūmūt qui a notariis martyri res gestas colligeret: ad ceteros exam
plūs: qui xpi fide p̄stebant. Ad q̄s amiteriū p̄ dignitate martyri edificauit
Statuit preterea ut singulis q̄busq̄ annis i cena dñi cūma renouaret: ac ve
tus i ecclia cōbūretet. huiuspe exorta est nouaciana heresis: tandē martyrio co
ronat vbi ex quibz ordinatibz mense decēdi habitis. p̄fēctos duos t. xx.
diaconos septē. ep̄os vndeā creatis. Sepultus est aut i cimiterio calixti via
appia. xiiij. kal. februarij. quo die natalici eius: vna cū dino sebastiano cele
brat. **C**reat autē dies sex. Ad hūc magni ille origenes (mīltis sublati heresi)
et ordine fidei seruādo multa p̄scripsit. sedit annis. xiiij. men. xj. dies. xj.

Conciliū romē. 60. ep̄iscopoz

denegāda sit vni. et sic primū romane ecclie scisma finitū fuit. **A**lle etiā here
sea huiusmodi pullulare cepere. **O**rigenes em̄ heresim quondā sustulit: affir
mantū aios homin vna cū corporibz interire. Rursūq̄ i anatoliā (quā n̄si resur
rectione vocat) vna cū corporibz suscitari. Sustulit et heresim belchēsarianū qui
paulū apl̄m oīno respuū quicq̄ asserunt negātem in tormētis dūctū nihil cri
minis habiturū: modo integri et recti sit cordas.

Cornelius papa natione romanus patre castinus: vir certe eruditissim⁹ q̄ mul
tas scripsit epl̄as. vna ad fabiū antiochenū ep̄m de synodo romano et ita
lica atq̄ aphricana. aliā de nonatiano heretico. tercia de synodi gēsis. **A**d do
sub ep̄iscopatu eius qui apostatas recipiendos censēbat penitentes p̄sēntim nouatus nouacianū extra ec
clesiā ordinant et i ap̄bica incostrati. quāobrem p̄fēctores qui a cornelio secesserāt: cū mario p̄sbytero
ac moysē sentētes ad ecclēsiā reuerſi veri confessoris nomen adepti sunt. verū postea instantibus hereticis
cornelius centūcellas in exiliū mittit. ad quē cyprianus cartaginensis ep̄s in carcerem cōiectus lras mit
tit. quibz intellexit et amica calamitatē et exiliū sui cōfirmationē. **E**mittit et alie ep̄etani ad conciliū ep̄e p̄ci
ne religionis et fidei. **P**riusq̄ in exiliū mittit inſtate lucina mariona sanctissima corpora petri et pauli et ca
theabris vbi minus cura esse videbāt noctu leuat. **P**aulū lucina i p̄edio suo via hostiū colloca vbi in
terfectus fuit. corneli⁹ petri vbi crucis martyriū subijt. in templo apollis ad radi
ces aurei montis. iij. kal. Julij. **E**t aut mense decembri sacroz incādoz p̄ates
dies fecit. **D**ecus iratus sanctissimū virū plūbanis cedi atq̄ deinceps ad templū
martis duci iubet: et simulacrū eius adoraret. **E**t vir sanctus diuin ad supplicia
duct⁹: oīa bona stephano archidiacono cōmīsit. post hec tertio nōs man obtū
cat. huius corpus beata lucina cū quibz dā dēctis noctu sepeliuit in arenario p̄e
dij sui. **S**edit annis duobz diebus tribus. **S**edes. rero. vacat.

Dionysius alexandrinus ecclesie ep̄iscopus vir doctissim⁹ origenis magni au
tor bis temporibus ep̄iscopus designatus. sedit annis. i. et. hic in cypria
ni et africanū synodi cōgna consentiens de hereticis rebz ap̄sādis plurimas mi
sit epl̄as: sed et ad fabianū papam de penitētia vnam scripsit epl̄as: et ad varios
alios de exilio: de mortalitate: de sabatbo: de persecutione decij. atq̄ duos libros
aduersus nepotē ep̄m et ad origenē magistrū suū de martyrio et alia multa.

Linea sumoruz
pontificum
Fabianus

Cornelius

Maximus impator anno ab urbe condita. dcccclxxvij. post alexandru
ex corpore militanti: posteaq; bellu in germania. pspere gesserat sine vl
la sententia auctoritate impator edict: est. hic de vico tracie vicino bar
baris: barbaro etiā parte et matre gentis: quoy alter et gothia: alter et alania
gentis esse pbiat. Et in prima quide puericia fuit pastor nō nūq; procer q
latronib; insidiatet et suos ab incurfib; vindicaret. militare agit sub senio ce
pit. Etat cū in agnitudine corporis aspicius: virtute inter oēs milites claris
forma vñs tectoris scus morib; fuit aut ingenuis stature vir adco vt pedes
octo excederet. Pedes habuit tate magnitudinis vt postea in puerbij locū ces
set: atq; de longis et incipis bofo dicret. maximi caligā requirit. Tūc v e
ro bib acitans et at vt vin amphorā vna cena biberet. Alti cū scetus a nero
ne xpianos psequeret anno tercio posteaq; regnare cepit: a pupieno adlegic
quā obli debar vñ a cū filio maximo interfectus est. tanta aut fide adlegicet
p maximiū. p senam fuerit vt funes de capillis mulier saceret cū deessent ner
ui ad sagittas emittendas. Ideo rome in honore matronaz templū venet cal
ne senacus dicitur. Et cū scriptores maximi et balbinū impatores p maximi
nū factos. Maximū aut cū exercitu missus et apud raucennā bellū parasse. adleg
icū aut nū victorē nō vidisse: lamī scriptores nō maximiū sed pupienū p ma
ximū pugnasse apud adlegicā et vicissē. forte idē pupienus q est maximiū.

Gordianus post maximiū tyrānus imperiū adeptus Gordianū filius
cū partib; a cūpētis ingen elade supasser: et nobi
lissimus vir pcosil cū filio pshant legato impator dictus
erat aut itā octogenarū: et plurimus pulchis pñit que affir
cantiū appellauerunt. Gordianū igit duo pater et fili; ambo
ex pshibus magno affroz pshio impatores sunt appellati
Gordianus vo adolecēs augustus declarat: sex annis im
perū tenuit. cū maximiū pter senam autem impitū
vñr ppasset ad denubū cū tres cedauerit impatores et d
bus pupien et albin; p palatio interfecti. soli gordiano im
perū referatū fuit. Quibus pñipis hec sunt pñcipia laue
q ad feragatano milia libroz: et biblioteca habuisse dē. deniq; dūz ad muphū
rome redierat: nō lōge a romanis finibus pshilippi fraude ocafus est. Gordia
nū sepulch; milites apd circū casti fecerunt ntilus bñot ardētes et grecia et
lannia et pñiq; et iudaiā līs: duo gordiano victori spaz: victori gothoz: vi
coz farmathaz depulsoi tomoz: leditionū: victori germanoz: sed nō victori
pshilippozum.

Pshilippus anno ab urbe condita nō gētesimo nonagesimo septimo reductis
milium copijs et syria et italiā vna cū filio pshilippo ānos dñq; impat. hic
aut pñū impatorē xpiani habueret: q dē misera adire nūq; est ausus nisi
pcessus. post terq; vo imperij sui annū millefimus ab urbe condita annus im
pletus est. vñ et secularis ludī celebrati sunt. q centesimo qz anno reperbant.
instituti a valerio publicola post exatōs reges a seculo nomē ducentes: qd est
humane vite spaciū. Ambo deinde fraude decij ab exercitu interfecti sunt. Is di
uersis i locis. Itā pshilippus p verone: filius rome occidit. annis qñq; impa
runt. Inter duos nī relati sunt. ex qbus minor pshilippus adco seueri ai fuit:
vt nullo cuiusq; cōmō ad ridēdum solui potuerit: patre qz secularibus ludis
penalibus cadūnatē: onito auersato notauerit. hic pshilippus qñto imperij sui
anno urbe et suo noie i tbratā pstruxit. et cū deū infensū haberet thesaurōs
suos fabiano pñiciō pñerit: ob id odum maximiū reatus in xpianos pcepti.

Octus pshilippi imperij sumpsit. odio in xpianos et ardēs: pñer pshilip
pos et iudē sece imitatores. Bellū civile qd in gallia motus fuerat oppreffit:
silus suus cesarē sear: rome lan actū edificauit. cum biēno postea cū filio cesarē
re imperasset. in barbarico bello opprimt et qbus senio: gurgite paludis im
mersus est. Ita vt nec cadaver eius nūq; repertus sit. Eūgo certe dānatus iu
dicio: q septimū post nerone persecutione in xpianos mouens. multos scilicet
mos viros intermit. hic inter hystoricos varietas orit: cū entropius scribit
q inter ceteros beatusmū laurentiū lenit et martyre igne excoxit q sub fūro
floxit. Ideo imperij decij nōnulli plogāt. Quidā bñne reatū seniore sub quo passus fabianus et coeneli
portunt. deinde decij iuniorē cesarē. et inter istos duos gallū volusianū et alios impatores fuisse aiunt. Et
postea valenianū cū galieno sub quib; passi laucus stephan et iustus sumi pñifices ac lauretina pñidia
conus et hypolit. Ideo galien; binomius aserit dictus decius galienus. Quid aliq; decij cesarē a pshilip
po cōsummum cum in vita laurēij legij reatus cesar et nō impator: sub eo passum fuisse laurentiū. Cū an
tiquis aliqui cesares et aliqui augusti: post eno impatores fuerunt.

Linea Impera ratorum

Maximianus

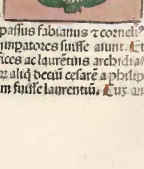
Gordianus pater

Philippus pater

Philippus filius

Decius

Berta etas mudi

Persecutionē sextā post necronē ma rimiū^o impator mouit in xpianos quā pēcapue exercebat in cleri-
cos et sacerdotes. verum cum cunctos cedibus persequeret: tercio anno a pupieno aqulesie vna cū
filio interfectus: persecutio ni simul et vite finem imposuit.

Ponū bea nissimū martyres philippus impatores ad fidē xpī puertit tra-
dunt hystoria. Iste pontius fuit fili^o cuiusdā senariis vrbis. cuius pater
marcus: mater iulia. que pēgnās templū iouis intrās in quo sacerdos sacri-
cans velamē et insula scindens voce terribili ait. Heu mulier in vtero gestat: qui
hoc templū funditus eueriet. Ideo iusta domū rediēs: vētrē molestant ut scius
periret: peperit enī puertū sine omni macula. quē cū niteb at interficere: parer ait.
Sinas enī viuere: si ioui placebit de mimico vindictā sumer. deinde cū in varijs
doctrinis eruditissim^o euasisset. Cū audisset xpianos: cui^o sanet^o ponti-
nus per caritātes: deus noster in celo oīa quecūq; voluit fecit. Simulacra gentiū argen-
tū et aurū tē. Relictis ydolis cū patre a pontiano baptisma suscepit: patre deinde
defuncto et pontiano fabiano summo aplico oēs facultates dedit: qui pauperi-
bus distribuit. duob^o aut philippis impatorib^o cum esset amicus et cum instaret
milesim^o ab urbe annus: eis verū ac magnū deū in celo colendū ostendēs. effecit
vt a fabiano baptisma susceperit: et templū destruerent. a sequētib^o deinde impatorib^o post varia tormen-
ta cū a scien tibus ysis et ab igne in arena illeus mansisset. demum capite celo martyriū cōsumauit.

Martyres que per varias persecutiones passi sunt
deinceps nomina famofozum annotantur.

Leontius martyr
Florellus puer
Felicissimus martyr
Romanus martyr
Habundus martyr
Cirilla virgo filia decij et martyr
Abbas martyr
Andreas discipulus policarpi
Siminus martyr
Phonatus cum. xx.
Victor miles et terrena vxor ei^o
Concordius subdiaconus
Calorus martyr
Gaus martyr
Aitalus martyr
Philippus prefectus alexandrie
Tripbonia
Celarius
Symphorianus
Castorius
Columba
Seminianus
Philonen
Ianarius
Festus
Besiderius
Babius
Basilis cum alijs septem
Adrianus
Simplicianus

Parodus
Symphorianus
Elysi. martyres
Leonilla
Piscus
542. martyres
Quirinus
Theodor^o basilides
Aaurus
Sicorius
Sicor martyr
Nicoforus
Clandianus
Alexander
Carpoforus
Crisandus
Sedon
Saria
Arcellianus
Arcus
Nicofrat^o et Zoe vxor eius
Tranquilla
Cromacius
Frescentia
Theodora
Albinus
Felicianus
Primus
Faustinus
Beatrix

Amporib^o decij cū post varias psecutiones ephesus dec^o venisset. In
quedā ciuitatis templū cōstrues: oēs sub pena mortis ydolis sacri-
care cōpuler. Tantūq; penarū terror cunctos inuaserat vt fili^o patrē et ami-
cus sodalem abnegaret: In ea urbe septē nobiles primi in palatio. mari-
minus: marcus: marinian^o: dionysius: seraphion: iob anēs et constantinus
ydola spernentes ieiunijs et oronib^o in domo celātes vacabāt. apud decium
accusati patrimoniū p supib^o distribuetes. Inno cōsilio in monte celion se
cesserunt: et vsq; ad temp^o psecutionis finēde latere decreuerūt: quib^o vnus
admisit ab ar qui furore decij ceteris detexit: et panes allatos obtulit. quo cū
ob pforant colloqueies in luctu vt de^o voluit obdormuerūt. Dec^o os spelunca obstrui precepit vt fame et si
n dies clauderent. Scriptura signato martyriū cū tempore: quomodo temporibus theodosij postea ma-
rystelan ypi sunt. infra describitur.

Septem dormientes

Sextima persecutio post nerone facta est a decio impatore. qua quidam multi diuersis in locis p fidei
constantia passi fuer. qd cu philippo impatori reuerenti de bello verone occurr. cu victoria: ad ipsam
honorandus: tolose cu occidit. r ymphas sibi imperiu ad vrbē venies: vt videret zelo cultus deoz
illoz occidisse dñm suu qd xpianos erat mouit persecuone duram qd xpianos plurimos interficiens. r inter
illos filiu prefati philippi impatoris. Martyres aut varij sub deo passi sunt: quoz martyru ia parcbt:

Abdon r Senei

Abdon r senei subreguli romani viri clarissimi ex
corduba pfaru vrbis oridit: bis tumulab⁹ p⁹ mul
tos carceris squalores roma carbenis obligati pducit
vbi cu diu diuersis penas gentib⁹ diu fuissent misera
ti. Cu em dea⁹ impator babilonia r alias pumaas su
perasset xpianos in diuersis locis corduba adduxit: r
diuersis supplicijs eos interfecit. Eoz aut corpa abdon
r senei xpiani filiu sepeliebāt. Tandem tercio kalendas
Augusti gladio pcuti martyrium compleuerunt.

Agartha sicula virgo genere nobilis pclarissima: p
hoc temp⁹ in carthania ciuitate statit p xpo marty
rio coronat. Ma quintau⁹ pfect⁹ audita ei fama nobili
tatis formositas r diuicia: r qd xpi ancilla esset: illa
comprehendens affrodise rursissime mulieri tradidit: que se pte filias habebat tur
pidum deditas: que p dies triginta varijs psumisib⁹ ac minis ea adhortab⁹
ei: vt pfecti assentiret: qui postea cu idolis sacrificare nollet: post alapas r car
ceres postq⁹ oculis: post etiā manullari abscisione: r in testis fractis r carboni
bus ignitis volutatione eo iudicite i carcere martyris. osiunata est montis februa
rij. corpus fides aromatis sepeluerunt. angelus appo finit tabula vbi sculptum
erat. mense sancti spontaneis honorē deo r patrie liberationem. Corona quoz
eius ignem montis prope ciuitate repressit.

Apolonia virgo sanctissima memoratu dignissima alexandrina longue
etatis. r ipsa p hoc temp⁹ martyru p xpi nose pculit acerbissimu. Ma pfect⁹
secutores: cu idolis sacrificare nolebat: prima tentes oēs ex eius ore exarserunt
r multas plagis affecerunt. Tandem cu minarent eam viua se incensuros nisi cu eis
verba impia pferret r deū blasphemaret. a illa vidēs
rogum paululu quid intra semicupam deliberas: repē
te de manib⁹ impioz se p rupit r in igne paratu pslit
uit: vt ptercerent crudelitatis actores: qd pemptoz est
inuenta femina ad mortem: qd psecutor ad penas. ac se
martyri palmā quito ydus februarij pmeruit. Ma san
cu corpus postea in italia delatu: apud verdonas lom
bardie ciuitatem in cathedrali ecclesia seruaf.

Appolonia

Deniacus martyr

Secundo anno apud alexandria a psecutorib⁹ capto
crudelib⁹ supplicib⁹ affecit in tñ vt oēs eius corporis
iuncture p⁹ soluerent: sed adhuc viues a nimis diu
boli te supiorib⁹ sine dom⁹ parib⁹ pcpitatis xpi mar
tyri efficit. r a⁹ natale. i 8. kal. decobus celebrat. In
stinus quoz p⁹elbyter cu victoria martyru pro obitio
constantissime sustinuit.

Meniacus ethiopicus vir celeberrim⁹: r ipse apud
thoretia ethurie vrbis octauo kal. nouebus mar
tyru pculit. cuius relique adhuc r templo r populoz
frequentatione a cōcūb⁹ sinis plurimu venerant. Pa
lentin⁹ quoz r laurentin⁹ patria ethiopia: r ipsi apud
arenium eoz vrbem vna cum nicoftrato diacono: r ali
multi in hoc tumultu pro obitio passi sunt.

Victoria virgo multa cu esset despōsata cuiusda pa
gano rome sub deciana psecutione: cui nec nubere
nec sacrificare velle: post multa miracula r opa sancta
cu plures virgines deo adiūfisset: gladio pcuta est to
gatu sui sponte.

Plu rianig⁹ aliq⁹ martyru coronati sunt quoz vna enolere nō possum⁹. qui hac persecutio
fuerunt in desertis r in montibus latitantes fame siti frigore: languore latrombus bestijs consumpti
sunt in diuersis mundi regionibus.

Agartha

Erapiion

Victoria virgo

Sexta etas mudi

Anno mundi. 5453.

Anno christi. 254.

Lucius papa natione romanus patre pœpino post corneliū impante gal-
lo boſſiano poſſiter eligit. hunc voluſſan impator primo cxiij pena
dānauerat: ſed eo extincto ab exilio liberatus romā veniēs. Coſtituit vt duo
preſbyteri: diaconi tres vtiq; locoꝝ ep̄m comitarent: cui vire ⁊ actiōis teſtes
qui enā aſq; ad martyriū rubere valerant duceret: oēm p̄ſentē ecclie ſtepba-
no archidiacono ſuo pmiſſit. Et aut dandis ordinibꝫ ſacris vacauit. Et poſtq;
martyrio vitā ſimul ſepulꝫ eſt in cimiterio calixti via appia octauo kal. ſep̄te
bris. ſedit annis tribꝫ. men. iij. diebꝫ. iij. Dies qnq; ⁊ triginta ſedes tuſ vacat.

Anno mundi. 5458.

Anno christi. 257.

Stepbanus primus papa natione romanus patre ſilio poſſiter eligit
eo poſſimū tpe quo poſſumꝫ in gallia ryanimē occupat: cum maximo
reipublice emolumento: vir ſane optimus ad ordinādā ecclias cōuerſus. Inſti-
tuit ne ſacerdotes ⁊ leuite veſtibꝫ ſacris alibi q̄ in ecclia ⁊ peragendis ſacris
vterent: ne ſi ſecus facerent penam balthaſar regis babilonis ſubiret: qui va-
ſa ſacra pphantis manibꝫ attingat. De rebꝫ apſandis aut bis qui ad fidem re-
diſſent eadē ſenſit que corneliꝫ poſſiter: neq; vilo modo bis reſtituendū eē
qui rebꝫ apſarent. Tandē it ope ⁊ verbis multos gentiles ad fidē xp̄i cōuer-
tiſſet: cōquiſitus a galieno vt quidam volunt vel ab bis qui ex deciano edicto
chriſtianos ſequēbꝫ anſ: vna cū pterſq; ſuoz ad martiriū rapiſ. capite multa-
tus i calixti cimiterio via appia ſepulꝫ. 4. nōs auguſti. ſedit annis ſep̄te: me-
ſibꝫ quinq; diebꝫ duobꝫ. Sedes aut ad dies duos ⁊ vigin tum vacat.

Stephanus ſecundus papa natione grecus: patria athenienſis et philoſopho
xp̄i diſcipulus ſacris eſt: durāte adhuc deciana ⁊ valeriana pſecutione
vir ſane doctiſſimꝫ: q̄ ſumpe beſces exortas videlꝫ ſabellianoz ⁊ ne-
pocianoz cōſutare ⁊ extinguere meditabat. verū acuiſat qđ xp̄i fidē cōtra im-
peratoꝝ decreta predicaret. capſus ad martis templū duat. vt aut marti ſacri-
ficet aut ſi id facere noluerit penā capitis ſubeat. Eunē ad ſupplicii laurē
archidiaconus alloquit. Quo pꝛcedens ſine ſilio pater: ⁊ ſine vniuſtro pꝛe-
ras. Cin ſictus. Ego te nō deſero fili. maiora tibi p fidē xp̄i ſuſcripto certā-
mina. poſt vidiū me ſequeris ſacerdotē leuita. Interim aut ſi quid in theſau-
ris habes id pauperibꝫ diſtribue. Eodē vero die vna cū ſixto diacono ſer inter-
ficiunt. ſeliciſſimus: agapitus ianuarius: magnꝫ innocentius: ſtepbanus: ſe-
xto ydus auguſti. In ſuo aut poſſificatu ſacroz ordinū p̄ſentē bis ſeat meſe
decēbris. Sixti corpꝫ i cimiterio calixti via appia ſepulꝫ. Reliqꝫ vō martyres
ſacri i cimiterio p̄ſentati ſ agro verano via ſubſtina. Sedit aut ānos duos
meſes decē dies tres ⁊ vigin. Vacat tum ſedes dies quinq; ⁊ triginta

Dionyſius papa a cuiꝫ originē damaliſ ſe inueniri poſuiſſe negat. ex mo-
do poſſiter creatus: pſbyteris ecclias ⁊ cimiteria i vrbē roma ſtatim
diſtribuit: parrochias ⁊ dioceſes ſozis diſtribuit que quicq; ſinibus ſuis limi-
bus ſe p̄ſentis cēt. Mādant it iudicibꝫ tam ſecularibꝫ q̄ eccliaſticis: vt nemi-
nē dānaret anteqꝫ p reſtes ydoneos p̄miceret. hic licet decēp̄te eſſet etas: cō-
ciliū in anphiochia cūſitate ꝑ paulū cuiſde vrbis ep̄m celebrari mādauit: cum
p̄pter ſenū intereſſe dionyſius nō potuit. Ea tū de re ad em̄i per m̄ximu alc-
randū ep̄m late perſcriptū eſt. Porruſ aut dionyſius ſepulꝫ i cimiterio
calixti vbi ex inſtitutionibus duabus meſe decēbris babilis: pſbyteros duo
decim: diaconos ſex: ep̄os ſep̄te creaffe. Sedit annis ſex: meſibus duobꝫ:
diebus quatuor. Vacat tum ſedes dies ſex.

Anno mundi. 5463.

Anno christi. 264.

Elix papa a natione romanus patre coſtānio: atheni tpe ſuit: vir vtiq;
luſtus ⁊ omni laude dignus: qui ⁊ martyriū deuotioni conſulēs mandauit
vt ſingulis annis ſacrificia martyriū a xp̄i ſacerdotibꝫ decetero celebrareſ
vtq; nullibꝫ q̄ in loco ſacro ⁊ a vniſ eccliaſticis niſſa celebrareſ. Bedicatio-
nes quoq; temploz enā ſolēnter celebrari mādauit. Qđ ſi de cōſecratione ali-
cuius ecclie ignorāū fuerit vtpote vetuſtate ⁊ abolitione muroꝝ cōſecrari te-
nuo mādauit. Qui tēq; repentiſ ſacris ordinibus meſe decēbris pſeby-
teros nouem: diaconos quinq; ep̄iſcopos quinq; creaffe. in marty via athenia
ſepulꝫ tertio kal. Junij in baſilica quā antea in honorem dei cōſiderat ſecū-
do ab vrbē militario. Sedit annis quatuor men. ij. dies. xv. Vacat tum ſedes
in vrbē dies quinq;.

Syllus boslian⁷ galli fit⁷ volissiamis moris
 7 patescitas cretus fust: quoz tptm in vltone tptm
 in noia tatis pteu exota est: p' paice don⁷ nedi e
 utat⁷ e p' pimele extertur: qm⁷ n' tnta calcatem
 fensint. Thble qm⁷ daru gesserit. Sola bac peth
 lentia morbis a⁷ g'vutind⁷: no⁷ co p'ncipat⁷
 tur. Qm⁷ galis a⁷ c'vutind⁷ dms 3 emiliani res no
 tas agitate bellu cunle molunt⁷ interame necant⁷.
 Emiliani aut obfissimie nar⁷: obfissimie impant
 ca nam⁷ fuerat. t' tario apud extm⁷ e⁷. beccat p
 ftes a calcatem⁷ m'ce apud egypti⁷ e alexandria
 uegabate: q' cypiani martire erat lib⁷. bi duo non
 de copeto imput⁷ sut bieu⁷ v' p'vmsis f' d' muerit

Ualerianus imperator suscipiens cum galieno cum filio
 impauit amicus. **3.** **U**alerianus enim in rhetia et no
 rico fere agens ab exercitu. **Galienus** homo a senatu impa
 tores eligunt. hoc imperator perniciolosius romano no i
 et pene citabile fuit: priusquam ignantia et xpianos fe
 licia. **U**bi germani rauenā viciq; puenire ferro et flama
 oia vastificas. **Ualerianus** aut in melopotamiam bellis ge
 rens a saepe perastu reges capere in duritie impetui ve
 nit: apud parthos ignobilis feruntur plicem: eo cum
 et scabellu periret: rex equo cossenit: vixit a: pedes
 ei ceruicib; inponens. et id merito cui stat ubi impus
 areit ut octana plicemque et xpianos inouit. **Arctus**
 aut gl'ia deus in fide **galienus** hys reddis: tribuit. **4.** **U**bi

atque cetero die maiore castris pace eunt in omnia. Et
 ad adolefcentem fecit Augustus impertiri primo felicitate morum comode ad viti
 um perniciosa. gefcit, erat enim i galieno fubite virtutis audacia. Barbari qui oes
 tu fures romanos eruperat. Et tyranni dicit perniciosa eroga sunt; qui qd
 relatu erat ab externo hoste pellendat. Salvo? Vo aut republica delensit
 ac mediolanu hibernu? opera daret missis possibib? interpres est impu
 anu mono... Et ve qd d frutu auxilio occipio palmaratu ducis vbi z frater ci? va
 lerian? quicquid angustiu multa cesare dicit occidit. Alaniani qui cebauff gal
 lio suo tpe in italiam penetraverat. Quia qd a traxato dani vbi fuerat adie
 ta amissa est. romani vsq ad hispanias penetraverat. Cum i desperatus re
 bus z teletio impio romani positum? i gallia obfessum tunc purpuru
 polit? per tyrannidem annis. z impaurit vsq ingeni moderatione pallis bo
 lit? puncia in pallia fozna redegete. cende militum tumultu apud magucia
 cu interfec? Elucano? pollea galliaru accepit impertu vni frenissim? s
 num nime libidis effecit z aliena mrimonia conripit. agrippine occidit fu impu
 anu scendo. Quic successit tuncus fenerator qd aquitania bonore pcedis ad
 militiaz abfena a milib? impetator eleat eff. bus bec i gallia agerem? p odena
 qd per se vici defendit syria impetozator vsq ad thespodionem repta est.

Quatuor appellat auctoritas imperij fuscipere. hic gobios illorum decedat
 itaque vallares bello adu. mercedibilia dase superant. hic obis in curia aue
 digne. in capitulo aurea statuta cede a femat decreta elfi. parca vir atqz mo
 datus. tunc fufi tenet atque pper. gerende idoneus. aduersus ducenta milia ala
 tudinis baud pcul a laci benaio filina que ligana bief dimicant. tanta mil
 litudie fudit vtque parca dimidia fuperficiet. qui in morbo coceptus ad
 fymia mo rre. nodus expleto biennio in imperio. Quo moztio flamm quanta
 ly frater ab geratu imperatoz eligit. vt dem vnce moderatioris ⁊ qui fol
 lus frater prefert poffet. Is quoqz decemoleptio imperij die interficet.

Chrelianus anno ab abbe condita millesimo ac vigesimo septimo impetu
adcepit. Itaque repenti omnibus vir militari disciplina datus: in bello
potens animi sui modis: et ad crudelitatem ppenioris. Corbop apud dani-
bui graui fofo fuperat. Romanis eheni micio ab inuafionib' receptant. bicapitus apud romanos da-
dema capiti inuenit: gemis: et aurata velle (qd vere romani incogniti moib') vifus eft. bicuruis velle
diorib' et latiorib' velle fepit. Lepii apollini edificauit in afia et agens senobis que occifo edachio
marito orons tenebat impetu dani longe ab antiochia vici: cam: in triumphu vna cum tercio duiat. ad
gallias pferens vindictolis obfidione barbaria liberat. deinde ad illici rediit. Et cum iter faceret
senoborib' mafione que eft inter beradi et binum: malicia notari fui interceptus eft: qui nona perfer
cutione mouit in ripanos: populus aurotoman amant: fenuus iactant. Imperator annos quing men-
fes fer. Triumphans gloriofus flammis vopifcus defecit.

Besta etas mundi

Octava persecutio ecclesie facta fuit iussu valeriani impatoris: q̄ vbi imperiū arripuit octauus a herone adigi tormentis xpianos idola colere: abnegare q̄s interfecti. vbiq̄ iussit: hic tñ a p̄cipio sanctos dei ita veneratis est vt domus eius ecclesia dei putaret. Sed postea per quedā magū seu dēcatum corruptus et deprauatus: catholica fidem adeo detestari cepit: vt hanc persecutionem faceret cuius quide litas atq̄ senectia dei iudicio vbi nō modicū perniciofa fuit. nam paulo post germani et p̄vincia eripētes cū in magno impetu hostili aīo laueniā vsq̄ peruenire: et oīa igni et ferro vastare

Cyprianus

Cyprianus doctor ecclesie eruditissimus et cartaginensis ep̄s subēte valeriano p̄cipio post longū exiliū octauo kal. octobris a galerio maximo p̄consule durissimo viro detractione capitis martyriū cōsumauit. Rerū tñ cū eo apud eandē vrbem passi crescenti vicio: rosula ac generalis. Fuit aut in primis Cyprianus genilis et excellentissimū ingenij vir ac bonaz artū studijs oceanissimū qui primo rhetorica docuit: deinde suadēte p̄bro cecilio (vt biconym⁹ ait) a quo et cognome sortit⁹ est: ad xpianos trāsire oēs facultates suas paupib⁹ erogauit. p̄sbyter primo deinde cartaginensis ep̄s creat⁹. vbi tum docendo monēdo ac scribendo xpi ecclesie p̄desse curauit. Et ius aut clarissimā vitā et martyriū p̄poni eius cūde ap̄iani p̄sbyter et xpi comes: egregio volumie cōposuit. huius cypriani caput Auremberge in basilica scti Laurentij cū oī gloria obsecrat. Bep̄sit aut plura opa p̄cipue de unitate ecclesie: Anteq̄ cū moreret⁹ cyprian⁹ venerat in suam ecclesie romane. tñ esse rebaptizandos hereticos: sed sola man⁹ in ratione postione grām recipiēdos hac de re inter cyprianū et corneliū magna fuerat olim cōtentio

Laurentius bispan⁹: scti p̄ncipis archidiaconus et fili⁹ adoptiuis romē via tyburtina p̄sente decio seu galieno post multū virtutū insignia et plurima tormentorū genera videlicet carceris: in quo cecū illuminauit et hypolitū baptizauit: ac verbent⁹ (vt thezauros ecclesie ostēderet) plūbitis ac f̄sionib⁹ cecū. ad vltimū nocte a valeriano et decio vt d̄s sacrificaret: cōpulsus ait. Dea nō obsecrū nō habet sed oīa i luce clarescūt. post diu oīs p̄sionē: quarto ydus augusti in crancula ferrea (sub quacarbones ignite) crudelissime igni laurentiū exūsi serāt. q̄s q̄s deo agens: sp̄m deo reddidit et martyriū p̄stantissime cōpleuit. Hypolitū aut cū iusto corpus exūsi sepelirēt. Hunc nōnulli cūctā bispaniā ductis filiū fuisse dicunt. Quē demon infansulū euna in nemus alporatū: sed beat⁹ iustus p̄dictus cū in eadē p̄vincia p̄dicaret: sub quadā arbore lauro diuinis nūciens laurentiū appellauit: et diligenti cura ipsū enūm et edocui fecit. Quo adultū illū secū vna cū vincenno romā perduxit. Abi postea sacris pontifex cōstitut⁹ cū suū archidiaconi post sctū aut triduo post: vna cū claudio sub diacono et sctē ro p̄sbytero et crescentino lectore et romano hostiano varijs cruciatibus necat⁹ vt p̄missum est.

Sabellius hereticus

Concordia

Concordia p̄dicti hypolitū unxit. cui p̄sces dixit. Cōsiderate vitā vram: ne cū dño vō peans: ait nos cū dño desiderā: magis mori q̄ sp̄udice viuere. Fuit et tā diu plūbit⁹ cedē: donec emitteret sp̄m.

Romanus q̄ miles et ipse sequenti die eo loco passus est. Is i p̄sione bti laurentij dicit⁹ ex v̄sice angeli cōpunctus se baptizari fecit. quo audito mox iudex iussit ei sustigari exhiberi: et v̄sa et p̄stima de collat⁹ est. ydus augusti. Cui⁹ corp⁹ postea lucā eb̄rurie vrbem delatū honorifice sepultū est.

Aurelius

Hypolitū

Romanus

Quirinus

Quirinus romanus tribunus sub hac persecutione p[er]
Quingue ablationē: et manu ac pedu p[er] xpo detu
canone: in via rome que principat appia agone mar
tyri. m. kal. apelis gladio consummavit.

Quirinus romanus p[er] h[ab]it[us] b[e]n[e]dict[us] p[er] mult[as] sanitatu
ac doctrine insignia a claudio imperatore cap[er]e.
Interrogat[ur] de d[omi]ni corp[or]is aut ionē mercurii et alio m[er]
itorio h[ab]it[us] fuisse: deinde asserit filia illius fuisse quaz
ca[usa] o[mn]i domo sua videri. q[ui]d xpianus effecit. Tandē in
bente imperatore diu[er]sissime fuisse: ad vltimū
v[er]o capite trūcat[ur] et i. 6. kal. marcij sepelitur. **¶** Circa q[ui]
decij imperatoris filia xpianissima rome gladio iugulat[ur] histone tradit[ur] d[omi]no kal. novemb[ri]s.

Valentinus

Quia persecutione ecclesie Aurelian[us] imperator movit i xpianos nonus a nerone. **¶** Is est malis p[er]s[on]is
subordinat[ur] cu[m] de eare ad pu[n]ctatū p[er] h[ab]it[us] lras mississet: diuino iudicio de celo rapt[us] rursus occubuit.

Valentinus d[omi]ni filius allobrogi sen fabaudien[si]s civitatis aurelian[us] augustus i gallijs hoc anno
Quodote fecit. Et ex suo uoce ipsam aurelianā appellari voluit. Cū enim gallia pu[n]ctat[ur] per annos. xx.
et co[m]pl[ur] ob secula et ignavia valeriani et galieni imperator[um] a fide populi romani se subtraxit
set. virtute aurelian[us] cesari[us] recuperat[ur]. Hec quippe civitas beluicior[um] finibus p[ri]ma est: lacu lemāno su
ne lufitano abluat. Et quo quide lacu rhodanus fluvius p[er]fluit. super que pons ligneus celeberrimus su
tus est. hec itaq[ue] civitas nūmpe magnitudine pulchritudineq[ue] ac civiū frequentia totius allobrogi siue
fabaudien[si]s pu[n]ctate emporium esse videt[ur]. Ad quā p[er] frequentes nuditas innumerales deferunt
divicie: hec quippe fabaudie duci diu parit: et nūc subest. In qua plurimū clarnere viri: et quoz numero
marimus quidā p[er]fector[um] sunt. Antianus v[er]bis ep[iscop]i v[er]i scitate et doctrina p[re]cipue: v[er]bi p[er]dyer in d[omi]
nis scripturis nobiliter erudit[ur]: et alij multi. Hec aut[em] v[er]ba b[ea]ti i[m]o surgit ad collum p[re]sentia: habet[ur] v[er]ba
v[er]berina. Est q[ui] i ca[usa] fides ep[iscop]i apud eandē v[er]bem amodius p[ri]mus fabaudie duci eius gentis ducatu
p[ri]mo gentio suo tradidit ecclesiasticas ceremonias et orandi more d[omi]nat[ur] ad basilicā p[er]t[ur]it. vbi generale fuit
co[n]ciliū inter duos filios: alterū fabaudie ducem. alterū gebemariū amitē adolefētes egregia facie. solē
hibus. p[er] more servatis: romane ecclesie p[re]sul coronatus est: et quo inferius patebit.

Adedma

Bexta etas mundi

Anno mndi. 5475.

Anno chrisi. 274.

Euticius papa natione thufcus patre maximo ex ciuitate lunensi post
Alefce pontifice sedit romæ vir sanctissimus et eruditus. Instituit vt i alta-
ri noue fruges bñdiceret: marie vñ fabe et vñe. Constituit itē ne q martyres
sepelire vellet sine dalmatica collobio ve purpureo id facere auderet se nescie-
te presert. Trecentos em bic martyres se ppria manu sepelisse fert. Vbi vbi
ex sacris ordinibus mense decembris habitis presbros. xij: diacones quinq:
epos nouē creasset martyrio coronat. Et i cimiterio calixti via appia sepel-
octauo kal. augusti. Seduit annū vñ: mensem vñ: diem vñum. Vacat tum
sedes dies octo: Sunt qui scribunt cū annis octo mensibus decem in ponti-
ficatu vixisse. Damianus tamen prime sententie auctor est.

Caus papa natione dalmatus patre caio ex genere diocletiani impato-
ris q ordinis i ecclesia distinguitur quib? tāq gradibus qbusdā ad epātū ascende-
ref. bi erant hostianus: lector: exorcista: scolus: subdiaconus: diaconus p-
byter: eps. Idē q: vt quondā fabianus: regiones diaconus diuisit: q res ge-
stas martyri collocaret. Constituit etiā ne pphannus quispiā sacris mīc iū-
tudiū vocaret: neue paganus aut hereticus accusandi xpiani boiem pte-
haberet. Tandē orta in xpianos tpe diocletiani tanta psecutione quāta nūq:
antea. in subterraneis locis quas cryptas vocant diu latuit. Captus deinde
a psecutorib? vna cū gabiniō fide eiusq: filia susanna martyrio coronat. et via
appia i cimiterio calixti sepel- decio kal. maij. Seduit aut caus annis. xj. mē-
ses quor: diebus duodecim: quo quidē tpe presbros qñq: et vīginti: diaconos
octo epōs quinq: creauit. Quater ordinibus sacris mense decembris habitis.
Vacat tum sedes dies vñdecim. hunc tñ qñdecim annis sedisse eusebius scribit
Paulus famosaten? epūs

Doxa fide deficiente arthemomis heretici exatasse dicit. que qdē heretis
marie vñgintū atī pñdicbat: afferrebat: q post xpm natū se vno suo ioseph cō-
mūnisse et alios filios perasse. bic itaq paulus in demorū epī locū anthioche-
nus epūs creatus supbe nimis sese habebat. Interdū em pre supbia et ihas rele-
gebat et dictabat eplis: multis cōspūto agmine procedebus ac subseque-
bus. vñ ppter boīs arrogātiā christianā religionē pterq: detestabans. Sed qd
faceret nra tēpestate qua nil vel supbie vel pompe ne dicā luxurie addi pot. Et
tot adolefcentes sericatos in eqs psecutoribus videret. si subsequeñt presbros
turbā conerent d amidibus optumī cuiusq: coloris bñctine ab equis deaurat
pendebus. Excerant eos ac diceret nil eis cū xpo preter silitudinē quādam
religionis cōe esse. Is autē predicat heretis afferet inflatus opimioe suūpius ac
tribunal alit? qñs: negabat dei filiū et celo o cēdēdū: s; a maria cepisse originē
et intū c terra habuisse. hāc obres i palio anthioceno oim epōz: q aderat pñsentū publice dānat? est. marie
vñ gregoriū cesariēse epī viri scissimū snia q tāto palio interfuit: et postea p fide xpi martyri penā subijt.

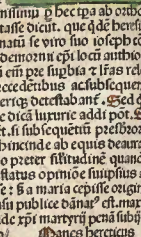
Manes hereticus
Anus qdā hereticus gente pla vir vñq: callidus et diabolicus vita et mo-
ribus barbarus: bis tpsibus fuit et multa dāna xpi ecclesijs intulit. Is ei
pñsent se xpm iulus est: ascens in societate duodeqz discipulis quo fide rebus
in oibus faceret: et ad interficiēdas receptoz alias infandi dogmatis sui ferale
cōsentū de sacrilegis et fabulosis mēdacijs texuit. Et p has insanarū opinio-
nū ruinas se suosq: seqes decepit: vt falsi corporis fingeret xpm dicens (vt leo
papa testat) cū nūb in se solidū: nūb verū hoim oculis acibusq: pñuise sed si
inulate carnis vacuā imaginē tenuisse: bic etiā et seqqz? suis duo pñcipia
fide affirmabat vñū. i. bonū alterū malū: vñū lucis et alterū tenebrarū. Testamē-
tūq: vñ? respuēs et nouū solū recipēs. ab eo mauicheoz heretis exordū sum-
psit. vt ait ai impugnat manes ob impietate et supbia: ita maxime laudat ana-
tolis iadictus episcopus ppter religionē et doctrinā.

Celan? et alij martyres

Elix pñdyer et eusebi? monach? bis psecutioni-
bus apud terracina campanie vñbe p fide xpi interempti sunt. nā eusebi?
cū sanctos martyres iulianū et cesariū pñbros sepelisset: et bui? rei grā mīos ad
fidē cōuertisset qdē predica? felix baptizauit: cū eodē felice papa detent? ad foras
iudicis ignominiose pducit ai oīno sacrificare noller recollat? est nonis nouēb.
et cesariū aut diaconū et iulianū pñdyerū per vñā diem ante predictos in eadē
vñbe interfectos fuisse constat. Ipse em cesarius diaconus cū multis dictus i
custodia solus maceratus fuisset. postea cum ipso iuliano in sacrum rāstus et in
mare precipitatus kal. nouembribz martyrum complent. Ad idēbus quoq:
pñdyer et tyrasius diaconus ac felix subdiaconus olim bean polycarpi episcopi
pi discipuli apud augustidunū galliarū vñbe gloriofo martyrio cozonant quos
polycarpus ex oriente in gallias docendi grāta direxerat. Tandem vñctus q
forat obierunt.

Linea Būmoz pontificum

Clauius romanorum impator post aureliam a senatu populo romano impe-
riū suscepit. in cuius electione velinis cornifici gordianus consul dixit. et si ex-
citus sine principe recte dicitur stare non potest: simul necessitas cogit. ita limites
transibentem germani rupis dicunt occupasse vires validas nobiles diuites et
potentes: quare agere et principem dicitur. post hoc ois senatus acclamauit tacite augustinus
dixit seueritatem principem facimus. vir certe idoneus reipublice gubernandae ob eius
virtutem et integritatem pecunia quam domi collegerat in stipendium militum venit.
rogis et tumoris idem usus est quod prius. Adernas oēs aut lucerna claudi iussit
ne quid nocte seditionis oriretur. comelium tamen scriptorem augustinus in suis bibliis o-
mnibus collocari iussit. Ipse fuit vix parvissime amariōres ab eis appetuit: bal-
neis raro usus est aut validior fuit in senectute. vitreorum diuersitate atque opo-
sitate delectatur. et ane mī fecti nūq̄ comedidit: fabricarum peritissimus fuit: in ar-
more cupidus: venationum studiosus. vxore gemis vix non est passus. legit sane
fener in mutulas suas ad stuporem. Et quoniam a meotide mulier barbari eruperat in
teremptum est infidus militum: mense sexto post adeptum impium (vel ut alij dicunt)
morbo interijt. Desit autem propter breuitatem temporis nihil magnū: hic mensem septem
brem tamen appellari iussit: cui eo mense natus et sacrus est impator.

Florianus qui frater tamen germani fuit: post fratrem arripuit imperium non sena-
tus auctoritate suo moni: quod hereditarium esset imperium. cum seuerus aduocatus
esset i senatu tacitū: ut cum mortu capisset: non liberos suos: sed optinuit aliquem prin-
cipem faceret. Denique vix duobus mēsis imperium tenuit et occisus est charisio a mi-
lilibus quod probum audierat impare: quem ois exercitus legerat. fuit autem floriantus
more his immixtus: nec tamen vltimusque. ita effusione in eo frater frugis repēde-
bat. hoc ipsa impudēti cupiditas alijs cum moribus ostendit fuisse quod fratre.

Robinus romanorum impator: vir domi forisq̄ aspiciendus: quod post tamen oim
indicio bonorum impator est factus: ob quod pacatissimum gubernauit. hic oim
dus et pannonia civitate symmionensi nobiliore matre quam patre patrimonio mode-
rator: affinitate non magna: tam priuatus quam impator nobilissimus virum clarum.
Ita autem militaris insignis suscepta rei publice administratione. Gallias a bar-
baris occupatas ingenti felicitate restituit. et oppositis igitur reb⁹ et gallia suas ad
senatum rediit. sublata est ois quod tendit late germania: oēs ita barbari vobis. ante
ita et quadraginta milia hominum cesa sunt in septuaginta vires nobilissimae captiuitate
hostium iudicant. et oēs penitus gallicae liberatae sunt: ois recepta est. ago igitur dijs
imortalibus gratias. et debuit quod non leues tyrannicorum mors. ita et saturninum quod ore
tis impetus arripuerat varijs pliorum generibus suppauit. deinde cum oculis et bono
sus apud agrippinā in gallia imperium arripissent. magna celeritate oppellit. et
de eis oim triumphauit. et ande cum symmione venisset ad folium patrum effecit ad cu-
peret et dilatat. pmo milites confugiente cum turme serrata quā ipse specule cā
credidit: nec interemerit anno impij sui sexto. postea tamen ingens ei sepulchris
clatis aggens: oēs pariter milites fecerat cum titulo huiusmodi in caelo marmoris. hic
post impator et vere post fuit est. victor oim gentium barbarum et victor cuius tyrannorum.

Clauius romanorum impator post probum impius suscepit: cuius patris ambiguit a ple-
bisque patris quod dā i illico quidā narbone in gallia nati scribit. Is ois tamen
duos filios nimicianum et carinum ad gubernacula impij tradidit ac cessares fecit
et cum quibus regit duobus annis. sed de bellum aduersus sarmathas genti. nūciato
psarū nimulni ad orientem profectus ipsos plio fudit. et oclenis et thespibonte no-
bilissimos vrbibus capnis. in castris super nigride ictu fulminis cōcidit. Nimie-
rianus vxo quod cum patre erat adolescens egre egrediendo lis rediens in lecticula ob do-
lorem oculorum impulsore apertis insidijs occisus est. Is oēs poetas sui temporis vice-
rar. Carinus autem probis oibus cōtaminatus adulter frequens. a diocetiano
difficili in bello in dalmacia vicinis saclerū suorum penas tandem luit.

Diocetianus de dalmacia oriundus vir obscurissime natus anno ab vebe-
posita. et. xij. ab exercitu impator electus. apertis vix audacissimus: qui ni-
merianum interfecit ipse gladio occidit. verum moro in gallia tumultu pon-
quod bello eo qui exercitum maximianum cognomine herculeum misit. quod aggresses facile
conspicuit. et vxo circūstrepens vindiq̄ bellis cum solus diocetianus resistere tot
periculis non posset in maximianum angustis: cōstituit vxo et maximianum galentū cesarē
res creat. Maximianus autem herculeus carusio fraude intercepto. britania post an-
nos decē recepit. et cōstituit cum pmo in gallia male pugnasset renouata scōo pin-
gna milita milia alamanorum: quod eo venerat mercede conducti expugnauit et occidit
eos ac gallias pacatas reddidit. Diocetianus interit egypti vadēs capiti ale-
randria quā achilco resistere mēsis octo obfederal: dimpied i militū cedit.
fuit autem diocetianus moderat⁹ calli de sagar pterea et admodum stultis ingenio
diligentissimus quod et solertissimus princeps. adoratorque iussit cum an cum cūcū salutare
noro: metameta genū apertis calcaamentisq̄ addidit. herculeus autem ppala fer⁹ et
inuitus in genij: aspiratē suā et vult⁹ bonore significas. Pacat⁹ igitur vindi-
q̄ reb⁹ diocetianum orientem. maximianum vxo herculeum occidere vastari ecclias man-
dat imperijs dimisit. tandem apud salonas se recipiens: reliquij vite sue tem-
poris ocio senuit. et. xx. annis veneno extinct⁹ exiit annos. 75. quos apud
mediolanum maximianus fecit: fuit post triumphū inclitus quem ipse perfect.

Folium CXXIII

Aurea Imperator
Clauius

Florianus

Probus

Nimie-
rianus

Diocetian⁹ Maximian⁹

Betractas mundi

O Ecce psecutio in xpianos post necronē a quodā vetricio milite mēso excitata bis tpiib' diodena ni & maximianū iussu p oēs orbis ptes pmitit. Diocletianus q̄s in oriente maximianus vō herculeus in occidentē: vastari ecclias xpianos affligi interficiq; mandat: que certe oib'us durior & timor est habita. Mā tē scripture sacre igni exisse sunt: t si q̄s xpianus i mēstru co sublatō remaneat infamis. Præterea vō feru q̄ in xpianismo p̄durabant: libēritatē psequi nō poterāt. Abilitatē xpiani cogebant aut imolare idolis: aut militā pariter vitāq; reponere. edito p̄ncipis in foro posito. hoc vō quidā lacerare ausus pelle nudatus: sup̄fuso acero & sale tamdiu cruciat' quōdā vita sup̄sint. bunc in fide cōfirmatū doxorobus & gorgonius viri clarissimi: būsē diebus forte fortūna in vrbe nicomedia regia totius incēdio cōflagrare cepit. vnde imp̄ator a xpianis id factū falsa suspitione existimās multos interfici. plerosq; viuos i igni conijci iubet. Eadē q̄s seuticia vti sunt q̄ in miletene p̄vincia in syria: i affrica: in thebaidei egypto cū impio erāt. In planicie vō palestine & tyri multū seussimis bestiis expōiti sūt. Nullū aut genus tormētū xpianus tū nō adhibuit est. Quid plura cū Damascus referat. xvij. milia hominū vtriusq; sexus dieb'. xxx. p̄ diversas p̄vincias martyrio coronari fuisse. Omittō eos q̄ in insulas relegati sunt: vel ad metallū vel ad opus metalli vel ad fodiedas barenas. excidedosq; lapides damnan: que mīl ruitudo ppe infinita est habita. Tandē vō aperuit oculos deus (vt eubē' ait) & eo dioclenianū cōp̄tū: vt deposito imperio priuatus viueret. Idem facit & maximianus eius collega: acerrimus p̄secutionis dēi thiane auctor: qui post aliquot annos multis varijsq; morbis vexatus. ac post lōgos et̄natus infamia mēsis percitus: furisq; scelerum agitatus. seipsum tandem peremit.

Adaucus

Barbara

Simpboriansus
Claudius zē

elecani per iudicem in mari p̄cep̄tati sunt. 4. kalendas Octobris.

O xpianus & crispius viri celeberrimi sub hac p̄secutione apud fuesionē verbē capti & iudici p̄m an p̄ imania tormēta sibi a carnissab' illata gladio trūcati. 8. kal. nouēb'. martyrij coronā p̄cep̄erūt.

A daucus romanus patricius vir xpianissim' ac scissim' apud p̄briq; martyrij suscepit. Is cū cōuerisset ibi ciuitatē: ea vrb' a diocletiano tota cōb̄nsta est. qz cūes idolis sacrificia exhibē recusarūt: adauco viro scissimo eos i fide retinēte. cū i ipse idolis sacrificare renauit. ad hoc venere seussimi tortores: vt oculis effusis ac cauterio adūsus. postremo capiti obtruncatione martyri efficiat.

A lexader miles strenuus ex sacra thebeoz legiōe vñ p hoc tēp' apud bergoniū ciuitatē cū xpi dñi nri nomē cōstāntissime p̄dicaret: post innumerabiles virtutes ibidē operatas septimo kal. septēbris abbasidē capitis martiri gloriofissime cōp̄leuit. cuius corpus grata vidua scissima colligēs i priuo p̄cedio sepeluit quo loco celeberrimū i eius honore tēplū extructum fuit qd nuncq; vetustissimū extare videt.

B arbara vgo nobilissima de nicomedia orta quas ob nimā pulchritudinē pater eius i turri excellē collocauit: nimes ne xpiana efficeret. Ipsa xpiana deū celi adorabat a sp̄scto edocta: cū p̄te innotuit eā occidē voluit: q̄ se abscidit: qua iūta ad p̄sidē iuuef: p̄mo virgine celsa deinde versis pedib' suspēsa cū lāpadanis erushone & māmillarū abscondē: postq; innum̄ abidū tormētōz cruciationē ad extremū p̄i eius p̄p̄is manibus caput eius p̄cidit scdō nōs deceb̄is. Ignis autē de celo descendēs patre cōsupsit & i puluerē redegit.

A n̄astasia illustrissima filia nobilissimi romā pu blū potentissimi vxor xpiana effoca: tūta apud xpianos opa nūscidē p̄fecit. bis turbimb' ab ipso pulio cōp̄rehēsa post diuinā custodiā i carc. p rpo m̄acerata a gr̄logono scriptis p̄notata q̄ postea capiti de m̄icatione palam martyrij meruit. Tandē cū dūcēt v̄ris & cū multū mulierib' ad insulas palmaras telara: post vana supplicia xpianoz anastasia a p̄fecto ad palos ligata: eā ignibus peremauit. 8. kal. ianuarij. circa ānos dñi. cclxxx. fuit aut bonaz fariū crudelitissima & ei' p̄secutio ad gr̄logonū extāt eplē eloq̄ntia p̄lene

C laudius & nicoftratus simpboriansusq; ac simplicius viri clarissimi & arte q̄drataria p̄tissimome p hoc tēpus passi sunt p̄mo in carcerē iussi. deinde scorpionibus grauissimis cess. deinde iussu diocletiani per iudicem in mari p̄cep̄tati sunt. 4. kalendas Octobris.

Alexander

Anastasia

Crispinus & Crispianus

Berta etas mudi

Folii CXXIII

Martius et Crispinus Cādidus acyietor cū immo cōno sacre thebeoz legi
dūis primicerij illustrissimū cū predicte psecutionis ignis exordij inter solios
militares parua scintilla conflauerat. p hoc temp^o iubente Maximiano in gallia
ciuitate seduno cū sex milib⁹ sexcentis seraginta sex xpō gloriosissime martirio
coronant. Hī nāq; ex orientalib⁹ regionib⁹ et vt ex gēsis cor daret ex thebeo cū
pū fuerit. que est ciuitas nobilis p ppe. Nūā a bierosolimoz epō baptizati. in au
xilium a Maximiano accessit in gallia venerūt. Vm in bellis reo strēmū. vt
tūc q; nobiles sed fide nobiliores. Hos cū Maximian⁹ angust⁹ conu⁹ a xpianis
doluisset atq; inuissit et ydolis inuolaret. Cū obsecrare noluerūt plurib⁹ in lo
cis diuersis cruciand⁹ interfecti nūst. Et decimū senio decollat pceptū. Martia⁹
cor dux in fide cōfortis reliquos. qui arma deponētes vlt⁹ se obtulerūt cruci
quaq; trucidant. Primicerioz corpa p⁹ mltos passios annos scō pō Theodo
ro reuelata. i cor honore basilicā fabricauit. Cor natale. x. kal. octob⁹ celebrat.

Vincentius leuita vir iunctissim⁹ atq; sanctissim⁹ natione hispan⁹ brissim⁹
Upape dñi discipul⁹. diuicq; laurēij martiris scientia et virtute germanissi
mus. qui genere nobilissim⁹ a puertia hīs nadi⁹. gentina scientia efficacissime ad
ruit sub beato Valerio cesar augustin⁹ anstite. Et cū eo accubissimū martiriū a 23
ano pfecte perculit. Ita vt cū summa pena carceris. famis inopia carbenaz hī
dote manubus collo caruibus ferti pondera sustinēs p oēs corpi art⁹ mortalia
supplicia pateretur. Deinde Maximian⁹ sanctissimū hominē in ceulo pūmū leuita
tūm toto corpe dēfēdi fecit. dēfētiq; diuersis vultuab⁹ cruciat. ac nūmā seruās
infamia dñi martirē dei lacerant se ample⁹ lacerare conat. vt plūentē a toto corpe
sanguinē emeret. Hinc ex ceulo assumpsit Vincent⁹; iusserat leuē tyrann⁹ q; i
trepidis costis pferret et addita submis carbonū cōgerie et exierūt dñi martirē. q; i
trepidis vltro cōscendit in craticula postū vnam ferreis aperit et ardētes lam
nas infigi ac sale ignito aspergi ac laceratū teteruio carcere fecit includi. Atq; ibi
testas acinissimas congeri in lignoz pedes ei⁹ affixit et sine hūano solatio derelinqui. Angeli tūc solus
nerab⁹. et abicta dei magno lumine resecat. que cū Maximiano nūcata fuissent. ar vici sum⁹. pcepit moli
bus fouere vt cū ample⁹ cruciaret. mox aut pūofas resoluē in morte celo spū reddidit. p⁹ psecutō cor
etia muros valēne sū altari amfā eccle xpian⁹ cōsiderūt. Eius passioe nobilēq; triumphū pudent⁹ ver
sibus expresse. Augustin⁹ dñs huius sanctissimū martiris psecutiōe oberrine demonstrat.

Barbara Agnes

Agnes dānissima virgo memorata dignissima. hac psecutiōe (testante Am
brofio) apud romā ceta a cimb⁹ romanis inuēctā corpe in edec annoz pul
era facie. dū a scolis reuerit a pfecto silio adamat. Agnes aut pmentam amoz
ei⁹. au⁹ mater virgo ē. Capta igit a pfecto vrbis electione cedit vt sanctificā dñs
in vigib⁹ decē veste aut cū meretricibus luxu opā daret. que singula rēnuē
Ideo nudā ad lupanar pfectus duci iussit. sed tantā dēstratē capillōis pūit vt
q; vestibus tegeret. Qua ingressa angelū dñi inuenit pparatū. q; stola cādidissimā
pāuit. Oēs ingressi miraculo terrū cōpūta redibāt. enā filius pfecti. q; ab
angelo pfectus ē. Et illa postmodū orātē iuuenis ille reuixit. Den post minas
et terrores ac verbera plurima i ignē pūcta sed mīne lesa Tandē aspūmū hī gnet
ur eius gladiū in ergi iussit septio kal. februarij martiri palinā adpeta est. quā
parētes sepeclerūt. que eis in nocte cū magno exercitū virginū veste fulgente. ap
paruit dices. Videte amāssimū parētes ne ne qm moriā lugeatis sed conga
ude mecum quia cum his omnibus lucidas sedes accipi. Et illi sum responfati in celis quem in terris
ta cum intentione dilexit.

Crispianus quocq; draconū cū lūgo et smaragdo p hoc tps cū alijs viginti passum
Abissorie tradit. qui artemā filiū Diodeciam a demonio liberauit. Similiter
iobā saporis plaz regis filiū post dies qdragintaquē reuersi a Diodeciam ho
norifice suscepti. p⁹ eius morte filius a⁹ maximan⁹ iussit illos tres cū alijs xpianis
in carcerē mitti. inde p iudicē Carpasū educt⁹ caput eius pice liqta pūmū fecit. et ne
rūz i carcerē remitti. Et ex post qmōz dies nolētes sacrificare in catasta sustibus ce
di et neruis exēdi fecit. Inde filius diodeciam iussit Crispianū et Smaragdo et alijs
viginti capite trācari. Et ducti sunt cū eo. pūmū fecit. Ro
me aut viā salina decapitati sūt. Marcell⁹ papa cū Rudā
corpa martiri in pūdio viā boschensī miliano abvbe. 7.

Crispianus et Prothasius

Sepelientur. sexto ydus Augusti.

Crispianus et Prothasius germāi nationē Mediolanēse pie vitale viro scō
mīte valeria vno pūi geniti hac tumultuātē. pcella sca vrbis ab altissimo comite sūt
passi. Hī nāq; pūmibus orbati pfecti vniuersā pūmū vchēdēt et paup⁹ aro
garit oīdibus et lectōibus p ptes ānos vacabāt. Alissio pfecturo ad bellum
sacer dotes ydoloz direct. mīl faceret geruasūz pūmū dñs suis inuolaret. et
am reportare nō posset. Pūmū corā comite cū nō acqesceret idōl sacrificare Ger
uasius plūab⁹ celus ē donec spū exalaret. Prothas⁹ vō sustibus celus commū
capite trācatus ē. Quoz corpa cū ām mltis scōgnita fuisset. diuus Ambrosius
domo reuelat in corūpta adeo repent. vt eo die interfecti fuisse videbāt. Nar
risati fuerūt hī beatissimū matres die. xij. kal. Januarij.

Vincentius

Crispianus

Besta etas mundi

Georgius capadocis tribun? et verus xpi miles hoc tpe. Cū venisset de capadocia i persidā ciuitate ypolosim vclit alter cura? roman? et codr? a be nientiu rer. p patrie sue liberationē sese iteritū ad draconis occasionē? martiri tolleranti dedit. Quippe interfecto draconē? oculi extensione iomūz gargar laceratōz et viscerū effusione. nec uō? et alioz tormetoz pfectioz. ad vltimū martiriū caput ablatiōe cōpleuit. Cui? gesta licet inter apocryphas scripturas ponat ipse in illustrissimū martiriū inter coronas martiū tē ecclia venerabiliter hono rat. qd enī Ambrosi? attestat qui scribit Georgius fidelissim? xpi miles. dū xpia nitatis pfectio regeret. solus inter christicolos dei filiū cōfessus est. Cui errantia fides cōstantia diuina grā cōcessit. vt tyrānice potestatis pcepta cōtemneret. Et in numerab illū nō formidare tormēta penat? hui? inditū martini caput cū postmo disuincens delatū fuisse. in eius honore monasteriū tē ecclia erecta fuit qd nūc vsq; maria cū venerandē pferat. Cēpillū qd ē? apd germanicā natiōz baniber ge maria cū solentare onidit. Et? natale die. ix. kal. maij ab oib? xpicol celebrat

Erasinus

Cosmas et Damianus

Deriodus

Marcellus et Marcellianus

Erasmi? campau? ep̄s vir illustrissim? atq; sc̄issim? cū decretū in amocia a Diodecano pcessisset. vt quicūq; nō sacrificaret ydolus diuersis supplicis interiret. bec audies Erasmi? in hercino p sc̄ptē ānos habitauit. oroz et cōtempla nomī vacās. cū dñs c̄cā p corūz militab at venēs voce angelica pūissa ad ciuitatē mltos a demōib? liberauit. et plures docēdo ad xpm puerit. Diodecan? hī audis sibi cū pntati iussit. pmo plibatis et fustib? grauitr macerat et dilatat. Deū resina sulphure pce oleoz pfundit. nec minie ledit. quo miraclo multū cō pūit ydol abreuciātes xpiani effecti sūt. postea missus in carcerem aruissimū cū fisco ferri podere. a quo angel? dñi cū paulopost eduxit. Sed cū bec vulgareut miracla a Maximiano impatore retineat? et i fatigūz plūbo pce resina igr nita i mergi pcepit. allehis tñ mōit custodie mācapat. Angel? cū nocte ad lītē ma nis pduxit. vbi diuina pūsside i formā nā ciuitatē campauē nauicula puenit. Tan des vidēs rutilatē coronā sup eū illabī ait dñe suscipe spm meū. et tercio nonas in nū sancto sine gaur. dicit corp? et? Laete desere vbi caput ei? ostenditur.

Enstiferus

Rustoser? martir pcece itature icōperabil? magni cie pūincia alie pro xpo mortē pūit. p̄mo vgis ser uatē armis. s̄m̄isq; cruci? sūt. sed cū diuina virtute salua tus est. Ad vltimū sagittaz icub? cōfossus martiriū tan dem. 8. kal. augūst capitis obtruncatione cōpleuit serū tū cū boies p flumen deferret iherlām pueni in hymeni

Cosmas et Damianus? xpianissimū viri ac medicos celeberrimū apd Egi? ciuitate cōprehensi. hoc tpe? vū uia tē carceres. p? maris diuersos atq; ignes lapidatōz p ac sagittas. diuini? superatas capite plexi sūt. Aruizati sūt aut beati Cosmas et Damianus Antiu? Leo nis et Euprepiis. 5. kal. octobris.

Marcellus? bis ipibus i calchete ciuitate q nigropontū ap pellat? vt dicit? scribit hīco? martirio coronat. Qui cū crudiū sim? esset vir nltā edidit documēta. Et p̄sentē te nide creatoe eides i carcere reuelata. passus aut fuit. 14. kal. octobris. sūt aut nudi cōpositūz sermōis adnatus porphūri p̄fect libroz

Georgi? romau? miles. cū his ipibus apd Nicomedrā ciuitate. et Diodecan? persecutōis quā maxie xpianis infere bat plurimū detestaret. ab ipso impatore capt? iussus est fustipe di et lamari et id? craticula crudelissime affari. sed aduc sū pueniente. 5. id? septēbris laqueo fecit cū necari. incoz pus eius rome viā latina sepultū est.

Marcellus et Marcellianus? germani et cruces romāz s̄ bac persecutōis rabie a quodā fabiano duce cōprehēsi statū ad sp̄itē ligati. in coz pedib? aceros fustes iher p̄cepti Et cū nō cessaret laudare nomē dñi ubi ubi xpi laceant? fūgi in id. vnt. quo vulnere. 14. kal. iulij ad celos migrāt

Marcellus et Marcellianus? viri clarissimi p hoc ipius tps cū p̄digna vrote p̄tini et duob? filiis i vbe hostia a satellitib? Diodecan? teni in calitū deperant. Et. xij. kal. marcij incendio cōcremant. ac sic eo fecitūz martiriū sacrificiū deo obsequium.

Marcellus et Marcellianus

Sebastianus

Berta etas mudi

Folium

CXXV

Sebastianus illuissimus vir prime cohortis diocletiani principum gessit quē multiter ut patre venerabatur verusq; dei cultor. hoc qdē tpe cū multis xpī martyres exhortationib; z doctrinis pēpue marci z marcelliani genitos z cor pēnitores in fide xpī cōtinuisset. z trepidas illos mentes cōfirmasset qd eēt in trepide se se xpīanū cōfessus est. Nicotratū cū vixere muta cū loquela restituit ad diū puerit. Quo audito diocletianus illū cōprehēdit iussit ei in medio cāpo ligari z quasi signū ad sagittā a militib; sagittis figi: qui cū vinctus impleuerit vt ferme qst enei eēt furusius sagittis. z cū mortui relinqueret. qñs paucis temp' sanitate recuperat impatorib; in pallario cor plicationē mūti fore tecla raris qui cū tādiū fustigari pcepit tunc spm redderet. Quo mortuo sacelites diocletiani corp' ei in doacā pceperūt. qut beate Lucine apparuit docēs locū cor poris sui z qd in vno pendebat qd nil sordis eum tingerat. Ad inde lenis cara chumbus sepeliuit. ad artym aut passus est rome diuus schastanus in vnde roma sub. 13. kalend. february.

Lucia martyr

Lucia virgo deo deuota natione sicula z speciosissima inter ceteras insule it' v'v' gines i hac pfectione apud syraculanā curatē passa fuit: bāc marer ei' curā pclaro iuuenti responduerat: sed receptis vultib; beate agathe miraculis rogauit matre ne cetero sponfam eidē noīare dignaret quā grām tandem obtinere pmeruit. At illa pscum amplū patrimoniu paupib; z viduis distribuit. Quo audito sponsum in iudicio pascali pularis lite pponit: dicēs sponfas suas christianiā effere: cōtra leges viuere angustior. quā idē pascaliū corripēs ad fa eriticia demonū pūasit. z nisi dictis obtemperauit se ad lupanar tanq; scortum adducta faciā. z statim lenonib; pcepit vt ei illuc ducerent: illa ait. nūq; inquit corp' viciose nisi de cōsensu mentis. Nā si iūta violari me fecer; castitas mibi dupliabit ad coronā. Eam aut pūasit: tanto pōdere fuit vt penit' moueri non posset. etiā adibitis fūtib; z bobus. bis terris pascali ignē copiosum circa eā fecit. tunc angustiantē pascali amica eius nō ferētes gladiū in ei' gurgur uer- gi faciunt: ac sic idibus decembris spūm emisit. cū passionē z scitātē syraculana ciuitas sp; decorata fuit.

Titus

Titus puerulus natione siculus: his t'pib; cū modico z crescentia nutrice sua apud syculū in silā martyriū pūit gloriōsissimū. hic cū eēt duodecim annoz in xpī credēs quāntū poterat iudigenib; mīstrauit: cū eēt virtutib; natu' a sacrolego patre byla pagano tentato vt a cultura dei recederet: sed cū noller blā dis patris sermonib; acq̄escere a valeriano pfecto grauisimis penis afflic' est. inde angelico monitu nauē pscēdit. z comitantib; soci modico pedagogo ei' z crescentia ad tonagritarū territoriu nauigauit. Ibi i p aliqđ temp' in oīonib; in cognū pscēdit: ad diocletianū p'dente temore adduc' est. cū filiū a temonib; obfessum curauit. Cui diocletian' pūadere cepit: vt culturā dñs impenderet sed ei nō acq̄esceret vinculis seruitis assurgit i carcere retinēto. Sed cū in fide i mobilis pmaneret. Insi sunt in ollā resina z pice succentam lactari sed cum ille egressi fuissent. abemū i catasta extrēsi sunt z dissipati sunt ossa eoz vt viscera apparerēt. z fact' est terrenor' magn' z angel' dñi erupuit z p'duit iuxta flumē syler ibiq; orātes migrauerunt ad dominū. Eozum corpora florentia collegit z cum aromatis sepeliuit. Passi sunt p'dicti martyres. i. 7. kalendas Inliū.

Affra filia regis egypti cū pater i bello vici' in flozida etate cū matre bilaria in silā egressa romā pueritū: bilaria vt deos patrios p'picio s haberec filia veneri dicauit. Cū ven' fenija cypriana fuit quā ob pulchritudinē deā dicebāt: z cypro pbanū ei' p'structū fuit. Inde ad augustā videlicet venerit vt regia fieri posset: obsecro in seruiciū veneris tradita fuit: t'pib; seue p'scuronis diocletiani Marcellus cū felice diacono domū ei' ignorās ingressus ei' oīonib; vora p'solueret: admirata affra de insolito hospite. cognito co fore xpīanor' antistite se turpē peccatōe p'stē: qui eos oēs a p'stina cultura z actu illicito dimouit: p'teritū indicū eas baptizā: frēm bilarij dionysium cp'm augule fecit: postea a gaio iudice cōprehēdit iussa est vt dñs offerret: aut diuersa supplicia sustineret. Affra ait. Eussitū mibi peccata mea q' ignorās deū feci. qd iubes nūq; faciā: ducta igit ad in silā flumē lica haud longe ab augusta vbi eā su p'st colligant.

Pantaleon

igne accessit ait grās dñe q' me dignat' es hostiā accipe p' noie tuo z amittit spū. Bilaria teinde cū digna eunomia z eutropia ibidem accensio igne pro cōstantia fidei eruisse sunt. Passa est autem beata affra septimo ydus augusti.

Pantaleon vir illustis z medicus arti erudit' z spe boetie apō p'comediā addicēs. a p'ceptore duct' ad palatū. p'pter decore laudat'. A iu' hermola' p'sby ter pollicebat si in xpī crederet oēs egrotos siue medicina i ei' noie sanaret. a q' postea baptizat'. inde p'ntē patre secū illuminauit z ambros ad fidē puerit. que cū maximian' intellexisset eū adducta iuber z paralytici sanauit. Eulci igit pena p' fide xpī z lāpadarū crastione mirum in modū cruciatus a dño tamen confortat' missus i sartagine plumbo bulliēte repleta: dño apparēt plumbum resingit' bethasq; ad cum missas cūsumas vt carulos demulcebat. Ideo multi ad fidem cōuerſi quos imperator decollari p'cepit. Tandem ipse cum p'ceptore suo dē molao z alijs. 5. kalendas augusti icū gladij martyrium cōsumit manit.

Sexta etas mūdi

Dorothea

Bergus et bachus

Fides et caprasius

Felix et adauetus

Dorothea virgo gloriofa apud cesareā capadoce vtr
berm: p hoc temp⁹ cōpichefa p xpo martyriū p
tulit. primo i castra lenat tandem firma in fide palmis
durissime cesa ad vltimū capite punita fuit. In e⁹ cō
fessione ihecopbilus scolasticus imitēdo ait. Eya spō
sa xpi rosas dep aradiso sponfi tui mittas. orante do
rothea puer ferme quatuor annor apparuit ferens in
spozula tria mala ⁊ tres rosas: q̄ deferēda theophilo
nabet qui accepit illico cōuersus est ad fidē et at tep⁹
baniiale frigidū mēsis februarij cū bee rose p̄itate fu
erit ⁊ ip̄e teide gūstume tot⁹ nomie gladio cesus ē.

Eleutherius quidā clarissim⁹ miles sub hac p̄se
clenone apud nicomediā asie vrbē cū alijs imie
rabilib⁹ martyrisat. ⁊ q̄b⁹ alij gladijs obtrūcant alij
ignib⁹ cōcremant. alijsq̄ in mari papites dant. Postre
mo ⁊ ip̄e eleutherius: hic cū diu p singula corpis mē
bra cruciaret. ⁊ semper validior efficeret. denum ve
luti aurum ignib⁹ examinātū sexto nonas octobris
cum palma martyrij paradissim⁹ introiuit.

Ergo ⁊ bach⁹ viri nobilissim⁹ p hos tumult⁹ cū
sescient primicerij palarij apud m̄ximiā imp̄
tore accusati q̄ xpiani eēt. iō ducti ad tēplū iouis cū
sacrificare nollet veste militari deposita. bach⁹ extēsus
neruis erudit vīs⁹ ad fluxū sanguis ⁊ disruptionē ve
tris ⁊ iecoris laniat: expirās extra castrū p̄icit volū
tates ⁊ bestijs corp⁹ illeflim⁹ finiat: quosq̄ fideles sepul
ture tradiderūt. Bergiū aut cū illicet non posset clauis
fugularib⁹ calidatū aut curiū m̄lī militari⁹ curē misit
cū fide fixus stetit nōis octob. cū decollari p̄cepit.

Quamoz coronat scz feuerinus: feuerianus: ear
opo ferus ⁊ victorinus. Diocletianus romā ven
iens cū oēm miliciā ad sacrificiū alepio cōpelleret.
Ibi quatuor reluctātes ixtibus plumbat⁹ occisi sunt
⁊ corpora eoz in platca cambus iactata. beatus seba
stianus cū melchiae papa nocte sepelirēt. ⁊ cū eozus
nominā repente non posset idco septimo ydus nouē
bris sic colent: quoz noia postea reuelata sunt.

Fides virgo lenissima i vrbē ageno ⁊ daciono ado
lescēcula xpiana. cū nec blandicijs nec munis ad
imolādū dijs gentiliū induci posset: sup cratē enca cō
tenta substratis carbonib⁹. dum sic torq̄ret misto s ad
xpm cōuerit. Dancer caprasius q̄ terroze p̄sibus sub vi
pis latebat ea cernēs orauit vt de⁹ ei vitrice faceret vi
dit colūbā nuicā de celo descendēte. que coronā auro
gemisq̄ lucēte sup caput virginis collocauit: ac in cū
diū trinitat. ideo offerēs se xpianū cū primo ⁊ felicia
no ⁊ fide virginē capite truncati sunt omnes.

Elepbennia virgo nobilissima tēpescate hac apud
cealchedonēsem asie vrbē a p̄sule quodā noie
p̄sico cū alijs septuaginta cōpichefa cū deo marti li
molare nollet oia tormentoz genera in ea expēdit: q̄
oia p xpo cōstiter p̄tulit videtis carceres verbera. rota
tarū argumēta ignes lapidū angulariū pondera: be

stias virgarum plagas: igneas sarragines rursūq̄ a bestia moxla immaculatū spiritū deo reddidit. cuius
corpus mater eius theodora ⁊ pater eius sepelierunt sexto kalendas Octobris.

Elit apulie eps cū adauco ⁊ ianuario p̄sbyteris ⁊ fortunato ⁊ septimo lectozibus his tempoz
ibus in venusta vrbē cum diu in carcere macerati sunt per totam affricā ⁊ sicialiam cū multis afflictio
nibus peridici. Tandem nono kalendas Nouembis occasione gladij cōsummati sunt.

Felix item alter ⁊ fortunatus germani hac persecutio ne apud aquileiam vrbem eculeo suspensi circa
lancera eozum ministri lapides ardentes apposuerunt: qui diuina virtute extrinxi. Quo vido feruenti
oleo illos perfuderunt: sed cū minime lesi: data sententiā tercio ydus Junij capite truncati sunt.

Eleutherius

Quatuor coronati

Euphemia

Felix ⁊ fortunatus

Margaretha

Blasius

Primus et felicianus

Quintinus

Maximilianus ep̄s et martyr

Juliana

Pauphilus

Rufinus et

Margaretha v̄go pulcherrima, natiōe antiochena de partib⁹ gentilib⁹ orta, nutricia tradita, p̄p̄tē baptizari fecit, p̄ morte m̄tris ap̄d nutrice custodiēs ac paucis oves ei⁹, cū quidēcūm annū attigisset et sp̄ciosissima esset. Quibusvis v̄gine in paup̄sentē ei⁹ exaruit. Cū m̄ ea xp̄iana esse didicisset in carcerē cōicēat, et deū cū dijs imolare recusatet suspēsa virgīs acerrimē cecidit. Ince p̄cunib⁹ terrens inuistit carnes ei⁹ sūcari, iterato in carcerē tenuit vbi dyabol⁹ i forma draconis apparēs q̄ ei tēuoraturā facto signo crucis euasit, postea iudex p̄cepit eā decollari, facta orōe p̄ oib⁹ etiā ple cūtiōib⁹, et p̄arturēb⁹ se ei in partu cōmēdāb⁹, mar

Maximilian⁹ in Ceyla ciuitate de nobilib⁹ ac tēno tistimis orōe genitorib⁹, quos in adolescētia amisit, in virū cruditiū virtuosius euasit. Cū autē sc̄tus Quintinus p̄ ānos plures gubernasset laureacēs eccl̄iam i primas tēni aq̄legēs eccl̄ie assump⁹ inde martirio coronat⁹ ab oib⁹ in laureacēsi archiep̄m maximilian⁹ elegit, qui p̄p̄lo salubri doctrina p̄fuit. Ip̄s vero carit et nūnciat anī impatorib⁹. Enlat⁹ p̄fectus ad ceylā missus boīes ad sacrificiū m̄rti cōpulsit, qua occasiōe mort⁹ maximilian⁹ vltro post longa cōcēratōis acq̄lescere nolēs, a satellitib⁹ suis ad p̄baniū martis duct⁹, ibi martiriū palmas meruit apud Ceylā extra muros. Anno xp̄i. 289, quarto x̄i octob, quē dux bato ariz in patanā sup̄ri p̄am enī transiit vbi etis memoria habetur.

Blasius ep̄s. Cū in ciuitate cappadocię xp̄iani i ep̄m cū chēgēt. Is ad vitādū rabiez p̄secutiōis intrauit sp̄lucā ciuitatē mōi cōuenēt ad cū bestie q̄s sanxit, cor iū q̄s alimonis ei⁹ deferēbat, qd cū p̄fidi n̄ciatū fuisse ei⁹ adduci iuber, in via mirādā facie filiū ciuitatē mulieris i extremis laborātē p̄pter os piscis trāuersus in gutture ei⁹ eo tāgēte liberauit, post carceres cū sacrificare rēnuit, impauit cū ligno suspēdi et carnes ei⁹ ferre p̄cunib⁹, antari. Septe aut mulieres xp̄iane sanguines exap̄iebāt, q̄ postea decollate fuēt. Blasius q̄s cū duob⁹ puilis filijs bar mulier capite truncatus est.

Juliana v̄go p̄clarissima natiōe comēsis: hoc ipso tēp̄e apud comū cisalpine gallie vrbē capta martyriū sc̄uissimū p̄tulit: q̄ ipso suo elusio p̄fectozib⁹ cū p̄ noie xp̄i ad oīa supplicia se offerret, p̄mo cesa virgīs a se p̄te militib⁹ nolēte sacrificare dīanc p̄ capillos septe boīes suspēsa q̄ppe cū varia tormēta p̄stissimē p̄tulisset: postea palā cū diabolo p̄stigit, et de ipso clarissime trūp̄ bant. In deq̄ flāmas igniū et ollā feruētē sup̄ans et rotā ferreā cum acutis gladijs palmā martyrii capitis obtruncatione. i 4. kalendas marci adcepta est.

Drim⁹ et felician⁹ romani viri religiosi hac p̄secutione p̄ncti in carcerē rediunt, quos angelus dñi p̄solat⁹ effundit ad bēnctis p̄bani p̄ducti cum nolēt sacrificare: grauisissimū p̄nis sunt affecti, inde duxerūt eos curfus gladio p̄sumauerūt. boz coza nocte ad arcus numētanos p̄ntis sunt affecti, inde duxerūt eos curfus gladio p̄sumauerūt. boz coza nocte ad arcus numētanos p̄ntis sunt affecti, inde duxerūt eos curfus gladio p̄sumauerūt.

Pauphilus grecus p̄sbyter eulēbi cēsariēsis necessari⁹ insignis quidē theologus sub hac p̄secutione p̄tate hieronymo apud cēsariē palestine vrbē passus est, cui⁹ v̄sā idē eulēbi trib⁹ voluminib⁹ egre scripserit, quos diuus hieronymus in cēsariēsi bibliotheca tāta auditate legisse dicit: ac si cēsariē regis diuitias consecutus fuisset, passus est prima die Junij.

Quintinus gallus miles a maximiano imperatore sc̄do kalendas nouembis martyriū p̄tulit gloriōsum, cuius corpus post quinq̄ et quinquaginta annos angelo reuelante incorruptū repertū fuit. Blasius clarissimus miles romanus a dioecleiano cū omni domo sua multis plagis affectus xp̄i martyriū effecit. Et cum innumerabiles exincti sint famulosiores cōmemorare libuit.

Berta etas mundi

Anno mundi. 5483.

Anno xpi. 284.

Marcellinus papa natione romanus patre piecto diocletiani et maxima in tribus fuit post gaudium pontificis: hic secundo pontificatus anno sua diocletiani persecutione seculente a cariniscab capto: ad sacrificia gentium ductus: cui multis interrent carnisces et ibura dijs exhiberet: metu perterritus deos alienos adorauit. quo facto baud multo post in se reuersus habito perlo centu et lxxx epoz in sinuessa urbe e campanie: eo et marcellin squalidus et puluerulentus ac claudius induratus pfectus: peremptus fuit in incostituta rebita pena tribuat: qui cum dnaner in isto exilio nemo vn inuenit est. Cum diceret oēs: ea sermone petri peccasse. ac flendo peccati pena luisse. Redijt romā marcellin. tra-
Cōsiliū centu et lxxx. epoz in sinuessa urbe e campanie

pusille sepeliunt sexto kal. maias. sedet aut annis. ix. mēses. ij. diebus. xvi. Uacat tum sedes dies quinqz et viginti.

Anno mundi. 5493.

Anno xpi. 294.

Marcellinus papa natione romanus patre bndicto ex regione vie late a costā no et galieno usqz ad maxentiu puenit. Is licet multoz turbintus perat diuino mī cultui intentus: constituit ne quis generale cōsiliū celebrare possit sine speciali sedis apostolice auctoritate. Puscallā qz matronā romanā ei suauis impulit cimiteriū suis sumptibz via salaria cōstruere. ntilos quiqz et viginti i vrbē roma cōstituit. quasi dioceses ad cōmoditatē baptizati: et opportunitatē cōrum q ad fidē et gentibz quoti die veniebāt. Cōsiliū itz: et cō modo sepultrm m. aruz videbat. Annis aut quiqz sedes menses sex dieb: vno et viginti. Maxentius vō vbi lucanā matronā instituisse eccliaz dei rerū suaz herede intellexisset. irat et muliere relegauit ad sps. et Marcellū capm impellere minis conat: est. et et episcopatu se abdicaret. et xpiā nomē deponeret. quē vbi cōtemnere sua pcepta vidit. ad custodiēda atalia cū misit vbi nec ofces nec venia ptermisit. parochiasqz epūs gubernabat. a clenis liberat: iterato in stabiliū seu casa balum. Maxentiū iratus eum redigit. vbi cū sede et icōmmodē habitaret. pe-
dore et situ mortuus est. Uacat et morte romana sedes dies. xx.

Eusebius papa natione grec. pte medico: pontificatū adiit Cōstantino et Maxentio impantibz. Cōstituit ne pban in iudiciū sui epm vocare psumat Is dū papa ueneret crux dñi inuenta est qmto nonas maij. hereticos qz idē pōntex recoalauit imposita tantūmodo nianu. Habita aut semel romē sacrosus ordini mēse de cēbz. cū p̄bros. xij. diaconos tres. epōs. xij. creasset: ro me morit. et in cimiterio Calixti via appia sepelitus sexto nonas octobris. Sed autem annis sex. mense vno: diebus tribus. Uacat alijs bystoz: ei de annis vate sentiant. Uacat tūm sedes diem vnum.

Melades papa natione apber. Maxentiū licetqz maximi tribus fuit. Vir sane scitatus et sancta nullū insignis. Qui et erat granitate p̄lar. Cōstituit ne qz vnqz aliqua suspitudo: aut an verā pban cōdennaret. Eius qz institutū fuit. ne die dñico: neqz quita seria ieiunaret. qz hos dies pagani qsi sacros celebrant. Multa qz in oblatiōibus sacēdis p̄stituit. qd ad anticheoz heretis i vrbē roma mī maxime inualecebat. His aut p actis maximi iussu martyrio coronatur. idem scitum subire: et petz Alexandrinus epūs et Lucianus antiochenus p̄sbyter romanus. Aliqz complures episcopi et sacerdotēs. Sepult: est autem Melades via appia calixti crypta. quarto ydus decembris. Sed ita annis quatuor menses septem. diebus. ix. Uacat tum sedes dies xvj.

Linea Būmoz pontificum Marcellinus

Marcellus

Eusebius

Melchisedes

Constantinus et Galerius abdicantibus se ab imperio diocleciano et maximiano imperij gubernacula suscipientes, pulcitas inter se partiti sunt. Constantinus igitur Galerius augustus erant sunt. Hiis usque inter eos ita romanis orbis nam galerius illirici Asia et orientis foris est. Constantinus vero singulari moderandus vltis. Gallia tantum et bysania cōtinentis sunt. Licet et et italy foris obtigerit. Constantinus cōtinentis dignitate augusti italy atq; affricę admistrare sollicitudine reculant. Ut cgregę et pñssimę ciuitatę; dñitę; pulcitali ac pñatę; priuatis haberi. q̄ intra vnus claustris referuari. Adeo aut cultus modus vt ci ferias diebus se cu amicis numerosioribus esset epulandū. priuatoz et argēto hostiari pento meliora sternere. Hic nō modo amabilis. sed etā venerabilis galus fuit. p̄cipue quod diocleciano suspēctā pñdentē. et Maximianū sanguinarię temeritate imperio eius euaserāt. sint aut cōstantin⁹ hic Claudij sedis ex filia nepos. quē vt dioclecian⁹ impator vna cū Galerio sibi affinitatez benivolentia cōiungeret Theodorā maximian⁹ pñgiā et vxorē dedit. Et qua postq; sex filios suscepisset eā repudiātiq; repudiata Helena angloz regis filiā captiua vxorē dixit. Constantin⁹ cū humanissime gubernasset. Constantio ex Helena suscepto Porra in britanniā p̄cipatus sui anno tredcimo mori. Atq; filios summo omnium cōsensu referret ob eius mansuetudinē et clemenciam.

Galerius vix et p̄obē moratus. et cgregę in re militari. Cū italy quoq; si nente cōstantio admiistratōi se accessisse sentiret. L̄fates dnos creauit vobis delicti Maximianū quē orienti p̄fecit. Et Severū cui italy dedit. Ipe illirico cōmorat⁹ est. Remittit cōtinentis. quod ea barbaros hostes populi to. nec factos sentiebat. Maximian⁹ aut herculis spe recuperandę imperij ad spem ere eius relinēdi fastigij qd inuit⁹ amiserat comas aduoluit et solitudine lucanie. quā sedem priuat⁹ elegit et agnis amensissimis cōfēdētes. Dioclecian⁹q; eius p litteras adhortat⁹ est. vt depositam relinere potestātē quas ille intras habuit. Cōtra hos mot⁹ missis a galerio Sever⁹ romā cū exercitu venit. dñi vrbē roman obide et fraude militiū. qui cū Maxentio sennebat ciuitē. fugiens. de muni rursus occidit. Paulū etā abfuit. qñ Maximian⁹ pater militiū deuoluit nam pollicitatib⁹ et largitōne querēs a filio Maxentio occideret. Is aut i galias ad cōstantiū genuit p̄fecit. dolo cōposito tanq; a filio esset expulsiū molit ens aut cōstantiū reperta occasiōe interficere. qui i gallijs et militib⁹ puitalis i fanoz regnabat. Lesie frāis atq; alamanis capitiq; eoz regib⁹. de recto p fāstic⁹ et filij dolo querec oem marito apuit. fugiens. ac m afflicte herculi p̄figit. ibiq; oppidū suoz fellez penas tandē luit. vel seipm (vt qd as voluit desperat⁹) interfecit. a Galerio aut licim⁹ imp̄tor facit. mox galerius cōfessim secuta est.

Licim⁹ impator facit⁹ est. ex Bacca oriund⁹ a Galerio in partē imperij recapit⁹ ppter et in re militari p̄stantiā. nouitq; galerio antiqua cōfēdētia. ne. Et in bello qd aduersus Persas gesserat laborib⁹ strenuus et officio accept⁹ Constantin⁹ tri vix ingens p̄cipatus tot⁹ orbis affectis. Licinio belus imilit. equis necessitudo illi et affinitas euz eo esset. Nas foroz eius cōstantia nupta Le cino erat. Ac p̄mo euz in p̄noma. sedo ingēti apparati belus apd Libalias in finem repenti⁹ oppōsit. omiq; bardania mēsa macedonia potit⁹ in inmetosaf prouicias occupauit. Garia deinceps inter eos bella et pax recōcalata nuptaq; est. postremo licim⁹ nauali et terreftri p̄lio vict⁹ apud nicomēdiā se dedit. et cōtra religioz sacramētū Theosalomice p̄nat⁹ ocafus est. Hic licim⁹ annuz domiat⁹ onis secep⁹ quinq;decim⁹ vite p̄ime l̄tę agim⁹ occidit. auaricie cupidie omnis pessim⁹. neq; alien⁹ a luxu venereo. Asper admodus aut medioenter impa cius. infest⁹ his quas p̄ter inficiā imodici vni⁹ acpestes publicā non iabab p̄cipue forensis industria. Agamb⁹ plane et rusticib⁹. qd ab eo genere ort⁹ alit⁹ regit fas vltis ac militie custos. ad vxoz instituta leuissim⁹. Spadonius et anicor oim vebemēs dñator. tuncz sonceq; pallaci eos appellans.

Maxenti⁹ cū cōstantin⁹ motu⁹ Constantin⁹ filij et in britanniā cōtē est imp̄ator. et in locis p̄his c̄p̄tissim⁹ moderatior accessit. Romę augustus inuēcapit⁹ est. Romę em p̄rozan c̄tatoz tu multu Maxencius herculij filius. qui baud p̄cil ab vrbē i villa publica morabaz augustus inuēcapit⁹ auert. At i ne leuissim⁹ et xp̄ianoz accerim⁹ p̄secutor. Iraz nī amator. inter cetera sue crudelitatis opa magica arte p̄limus delectabaz. Quito cōstantin⁹ imperij sui anno belus aduers⁹ Maxencius ciuile cōmōit. Copias cū multis p̄lijs fudit ipm potēdo romę aduersus nobiles oib⁹ etis sententē apud pontē militus vicit. Italyq; est pontē. vt dñs p dolore suaz fraudū oblit⁹ pontem ad decipiendū hostes structus decipulis transiit. cū magna parte suoz satellit⁹ submergit.

Linea Imperatorum

Constantinus

Galerius

Severus et Maximianus

Licimius

Maximianus

Berta etas mundi

Hij precepti impatores Cum constantini videbat apud omnes magno esse in peccato xpianis aliq̄ tēpe parcerent. Maxentius tñ milites clanculi mitebat qui obuiū queq̄ cederet. Alie quoq̄ magica delectatus: gaudias maxie vero xpianos fincibus sacris adhibitas scidebat infantū causat quoz cunctibus in magna viciat. ut ostenderet tyrandē seruati cui p̄ nephas posse. Simili vefania t̄ crudelitate. Maxima nus quoq̄ in oriere viciat. Qui magoz mēis t̄ malaz arāū doctorib⁹ p̄mita enā decemebat. augurij. diuinatōibus fidē p̄fēctis. Scētoz ceteris in xpianos hoc oīa cōtēnētes et habitus. Altera aut delubra t̄ renouari ac more veterū sacra dijs exhiberi iubet. Is vero Maximus diuina vīōne infans subito viciatibus. suppetatq̄ inmensis ita distendit. vt inter se t̄ putridū cadaver nil interficeret: scētib⁹ viciat q̄ viciat. t̄ iabo serpēte. tanto pedore vt sustineri fetoz nō posset. grauisim⁹ tandē morbis diuiciat q̄ viciat. viciat finē tandē fecit. homo seuis ac varius. nūc enī in xpianos. nūc p̄ xpianis agebat. hoc volebat eius merita. Cū loco maximi a Galerio quoq̄ maximi⁹ in oriere cōstitutus cel arvir cruciatissim⁹ consiliū crudelit̄ ac ea in regione cōtra xpianos viciat. p̄pter quā multi enecabant. Unde t̄ multi ex superiozibus in artibus coronati martirio fuerūt. Aliquos quoq̄ q̄ in precedenti p̄secutiōe t̄ nunc sentente passi sunt subiungemus.

Christina

Cristina virgo celeberrima sub p̄dicta p̄secutiōe maximi in Tiro passa ē. Alie nobilissim⁹ orta parētib⁹. cū pulcherrima esset a plūbus in cōsūū petere. parētes in turri posuerūt. vt dijs culturā virgo p̄solueret. Et ip̄i aut itā cōdocta ydola abhorrebat. que cū intellexit. cū man⁹ cū auctere nō posset. Iussit ei expoliari t̄ a duodeci viris cedi. deū in carcere murt. t̄ postea vīgulus radi t̄ mebia ei⁹ tenera distrūp̄. Christina aut de carnib⁹ suis accipies in vultū patris p̄ ictu dices. Accipe tyrāne t̄ carne a te genitā comede. Frat⁹ p̄ ei⁹ in rorā impoſu it t̄ ignē t̄ oleū supposuit. sed flāma exilis a mille quicq̄tois occidit q̄ p̄i magica artibus assenbebat. p̄cepit vt grādū lapide ad collū ei⁹ ligato in mare nocte p̄cipitaret. Quā angeli assumit t̄ xps ei⁹ baptizauit t̄ reducat fuit in terra. Tandē post varia tormēta t̄ manillarū oblationē. Julian⁹ sagittas i cor ei⁹ duas t̄ vni in lat⁹ ducit. Sicq̄ cū palina martyrij ad celū glōsa ascendit. Deina miles

Maxima miles egypcius nobilissim⁹ ori⁹ natalib⁹ passus est. Na potius hic celestī regi in heremo secreta cōuersatiōe studuit militare. ad publicū p̄cedens: se xpianū esse libera voce declarauit. Qd̄ audiēs pyr̄b⁹ dicit misit ei⁹ apprehēdi t̄ suis aspectib⁹ p̄secutari. Qui dixit sacrificia dijs t̄ omia que p̄gnotānā gessisti ignoscēte tibi. q̄ ei obtemperare nollit. eo iubere tam diu nertus t̄ diuis cū cunctibus celus est. donec platee locus sanguine ip̄us fedaretur. Deinde in carcerē leuāt. Ispadibus adurit. Deinde de p̄sū ligat⁹ manib⁹ t̄ pedibus p̄ fines ferreas trabi p̄cepit. Qui oībus in rebus t̄ cruciatib⁹ viciat ad finē in laude t̄ p̄fessione op̄tens dei imobilis p̄māsit. Deniq̄ data sentētia gladio amaduerti iussus fuit. Cū corpus cū igni traditū fuisset medio a xpianis furi ereptū mūdīs linteamentib⁹ debita veneratione in cineritio. s. ydus nouēbris cōditus est. Postea in cōstātinopoli translātū digno donere veneratū fuit.

Iulianus

Maximianus

Iulianus quidā genere antiochēsis. vir xpianissim⁹ passus est. cū Basilissa virgine hoz duoz mire legunt p̄fessiones. cū quib⁹ fuit venerabilis multitudo sacerdotis. et ministrorū ecclē xpī. q̄ p̄pter immitatem p̄secutiōis ad eos cōfugerat: cōtēnata est. Post quos etiā Antoni⁹ p̄sūter et Anastasius t̄ celsus puer vni cū matre t̄ aliq̄ cōplurim⁹ et oēs. s. ydus ianuarij nocte p̄ulere.

Vicior mediolanēsis ciuis a p̄mēta etate xpianus bñ t̄ rāponib⁹ cū in castnis d̄daximū augusti milice d̄ seruati. ad ip̄m tangē xpianus p̄ducit. Et cū compelleret ydolis imolare. cōstanti alio recusauit. p̄pter qd̄ graniter de iussus est. Et cū deo p̄tegente doloris experte efficeret. plūho buliē p̄fundit. et cū nūc etiā ex hoc penit⁹ lederet tubente Maximiano octauo yd⁹ may capite celsus est.

Aurimulus p̄sbyter t̄ vīsimus diacon⁹ rome cōprehēsi in carcere diu marcerant. Indeq̄ capiti ob cruce confessionē a p̄secro vrbis in eculco leuāt. t̄ viciat ieris attrahant ac sustibus scorpiorūbusq̄ grauisime cedunt. nouissime cū ad huc signuēret gladio trāctati sunt. Quoz corpa via salaria sepulta fuerunt.

Salanna virgo sanctissima natione dalmata nobilissim⁹ orta natalibus Layq̄ papenēpis sub hac p̄secutiōe Rome. s. ydus augusti capitis ob trunacōne martirium compleuit.

Victor

Susanna

Catherina

Catherina fidelissima & ego egyptiaca bis tibi floruisse & martyrii pteul-
Ne et tradit hystoria: post imperium diocletiani sub maxentio filio maximo
in herculi. hec scilicet uirgo generoso sanguine orta. cui pater nunc coitus in ve
be alexandria rex fuit. a quo tibi iuuenilis etate pte rege a quo magni pmonitus
accipit odaba fuit: no in inter diuiciaru delicias ocio & mollicie femine dedita
sed tanta rez peritaz scia predita legi vir mirabile visum sit in tam tenera etate
qo certamen disputationis suscepit. hec diuissima uirgo ab heremita de xpo
edocta ac spola cta affecta in paterna domo apud alexandria existens feruere ad-
duc diocletiani psecutione p maxentio cesare ibide existente cu quosda xpianos
flemes metu mori pspersisset: ad pbatia sacrificia impelli. etia qz. xviij. anoz
ad aspectu maxenci audierit accessit. arguens cu de vana cultura deoz & cu de cru-
delitate duri mceperant. Iussit ea ad pallanu duci & of diligetia custodiri. Exple-
to sacrificio post longa cocertatione cu te et eloquentia ac sapia miraret. quinqu-
ginta pboos vocauit qui ab eo victi & in fide cōfirmati eos oratores cōburi pcece-
pit. Iussitqz ea in obstaru carcere recludi p dies duodecim fame cruciari. Cur angelus dñi appareret ait. qd
frater age grata deo puella: qz tecu est dñs: p te multa cōcessit ad xpm cu palma in martyrii introibit. porph-
nū deinde subdidit: ad ecclesia regna p martyrii pmissit. Inde rotaz gladijs artibus: repectas subito pfe-
git: ac p lures lesit. Tandē obtruncatione capitis martyrii coronā adeptā est. in loco passionis orant v oēs
augustinus sentit q meoria passionis ei fecerunt. Decollata lac & corpe eius emanant. Cuius quide sanctissi-
mū corpus angeli rapientes ad montē synai distantē p. xx. dietas tenuerunt: diuinis obsequijs honorifice
sepelierunt. Passa circa annos dñi. ccc. cuius natale celebrat. 8. kal. decembris.

Sophronia quoqz a maxentio sepius de stupro appellata: cum diutius vitare periculum non posset:
seipsam interfecit. Lucerna imitata.

Anobis african' clarissim' pbs & orator disertissim' Lactantius firmian' p
ceptor bis tibus is valde fener' etiā in pccato magno habitus fuit qui cu
apud africa rhetorica floruisse conuisset etiā aduersus gentes cōpugnā edī
dit volumina. Augustinus quoqz eloquentissim' vir & incomedienfis ecclie pef-
foster p hoc temp' cu nōnullos breues de fide edidisset libellos: & ad diuersos
epilas multas. ac etiā in sacraz literaz studio multū laborasset in belinopoli by-
thone vixit p xpo martyrii cōstanti pteulit aio. Jacobus item cognomēto sa-
pientis nistibne perlatū vidis eps: multa p hec tpa composuit. que viginisfer vo-
luminibus comprehendunt videlz de fide cōtra hereticos: de gentiū quēstione
de regno perlatū de psecutione xpianoz. Obijt deniqz (bieronimo teste) con-
stanti principis temporebus.

Lactantius

Lactantius insup firmianū psm & oratorē emind
tissimū amobn predica pbi discipulū hūidē tpo-
bus floruisse & magni pñz p uois fuisse constā: eo qz cū nichomede rhetorica to
cereta diocletiano augusto p pter virtutes ac scie magnitudinē vocat' eius flauio
grammatico romā deuenit: vbi cū p aliqđ tēpus conuisset tandē ob discipuloz pe-
nuriā in extremā pupertatē deuenit. Quāobz ad scribēdū & cōponēdū libros
se cōsult. in qua qdē re etiā multū valuit. Ipse cū scidūis post ciceronis tpa ea
in disciplina habebat. Veni in extrema senectute pstant' cesaris crupi filiū cō-
stantini pceptor i gallia datus est. Perleat aut opa te diuinis institutionib' ad
uersus gentes. De ira dei & formatione hoīs. ad demetriū auditoz suū. ad pro-
bum eplos. ad alcepiad. de perfectione. Sim possit dū esset adolescēs. etiā oide
perici de africa vsqz incomediam exanimis versib' & aliā laude digna.

Amobius

Ambrosius quoqz palestine eps q ob pāpuli mar-
tyrii amicitia pampbili nomē accepit. eo qz cū co-
de pampbili diuine bibliothecē inuestigator diligētissim' extiterit: vir quidem
in cmozatu dignissim' p hec tpa tuz multaz rerum pericia tuz ingenio mirabili
apud gentes & apud xpianos inter pboos pcpuus & nobilissim' habitus est. hic
cū aliqñ amiana heresi laborasset ad tucenā synodiū accedēs spū sancto inspirat
patriz intant fecit' est. ac deinceps vsqz ad mortē sanctissime eius orthodora fide
vixit. fuit aut diuinus scripturis studiōssim'. ac bibliothecē diuine eius pāpbi
lo martyre diligentissim' inuestigator. multa eisdē tptibus scripsit: maxie verō li-
bzos enāgelice pparatōis: eccliatice hystorie & porphitū xpianoz hostie acerni-
mū. Apologias item ser. p origē cōposuit. De vita pampbili martyrii a quo
ob amorē cognomenū accepit libzōs tres. Itē cōmentarios crudelitissimos in
centuz & quāginta pāpulos. Preterea vtrigū oim p mnciatū eius multos scōz
martyris passionē & cōfessōz vitā ac virginum cognouisset. viginū libzōs de eisdē sanctis scriptauit.
hoc idco: & pcpue enāgelicā pparatōnem. cum apud gentes pcpuus habetur paternā deozum re-
ligionem ob veritatis amorem cōtemplit. Scripsit quoqz eutroicoz hystoriā a primo anno abtaze vsqz
ad annum dñi. ecc. quam diuus hieronymus psecutus est. fuit deniqz cūctibus hic post conuersionē cōstā-
tini magni eidem quoad vixit multa beniuolentia cōmunicus.

Ambrosius

Berta etas mūdi

¶ Anno mundi. 5513.

¶ Anno christi. 314.

Silvester papa natione romanus patre rustico post melchisede pontifice cō-
stituit ipse fuit. anno ab urbe cōdita millesimo nonagesimo primo vir
vixit diuini aspectu scilicet angelicus sermone nitidus corpore decorus ope
filius magnus et maritus fide catholicus spe paucissimi ac oīū caritate dis-
fusus. Cui tamen dñs cōsultit grām vt nō modo a xpianis verū et a gentilibus
mirro coleret affectu. Hic nōq; baptizato pōtante et plurib; donatus ac ecce-
lesie pace reddita multa ad cultū diuinū spectantia constituit. primo vt christiana
ab epō tñ cōsecraret. vt epī baptizati signaret ppter hereticā suā sionē. vt ba-
ptizati christumate limar pibyer occasione mortis. ad dñt ptecer. laicus clericū
in iudiciū ne vocet. Clericus causas i curia ne agat. nec aī iudice secularē cau-
sam dicat. p̄elbyter celebrantur neq; seruo neq; panno tñcto utat; s; līco
equidē albo. Sic i albis celebrandū esse dicebat quēdam dū i linea syndone
et alba xpi corp; sepultū fuit. Et ad qz in ordinib; eccliasias pstituit vt vnus
quisq; vno tñ ordine ptenus sit. et vnus solū vxoris vir. Hic aut sanctissim;
pōtifer habitus p̄elbyteros duos et .xl. diaconos sex et .xxx. epōs quinq; et
li. creasset. Morit ac sepelī in cimiterio p̄selle via salaria tercio ab urbe mi-
liario p̄side kal. Januarij. Sedt aut annos tres et .xx. mēses decem. dies vñ
decim. Vacat tñ sedes dies .rv.

¶ Anno mundi. 5535.

¶ Anno christi. 334.

Marcus papa natione romanus patre p̄sco post siluestri cōstituit ipse
fuit. vir bon; et xpiane religionis amator qui pōtificatū suscepto ad cu-
rā xpiane religionis cōuersus instituit vt epōs hostiens a quo roman; cōsecra-
tur pallio vteret. voluit p̄terea dieb; solēmb; statim post euāgelium symbolū a
deo et populo magna voce decantari. et eo modo quo fuerat in niceno cōcilio
reclatari. Duas ite eccliasias romē cōdidit vñā via ardeatina in qua et sepul-
tus est. Alterā i urbe roma ad palatinas qz qdē p̄stati; mūnib; exornant et auit
Is pōtifer ex sacris ordinib; his mēse decēb; habitus diaconos p̄bros et
epōs creasset. morit ac sepelī in cimiterio balbina via ardeatina tercio nōs
ocob. sedt aut annis duob; mētib; octo. dieb; .xx. Vacat nū sedes dies .xx.

¶ Anno mundi. 5535.

¶ Anno christi. 336.

Julius papa natione romanus patre rustico ipse cōstituit fuit mirande sci-
entis vir bon; et doctrine. Is arriana inualecente p̄sidia multis in cōmodis ve-
xat a cōstante cōstantini filio exilio dānatus. In tanta aut rerū p̄turbatione
tandē post mēses decē romā ab exilio rediit nec destitit oriētales epōs rep̄e
bendere maxime vō arrianos q in iussu romani pōntificis anthiochie cōciliū
indixerat; cū id sine eius auctoritate fieri nō posset. Omīssis his cōtentionib;
duas basilicas edificauit vñā iuxta for. romanū. aliā in transiberina regione
tria item cōstituit p̄terea ne sacerdos alibi q; apud iudice eccliasias diceret.
Voluit nē vt qui iudice haberet suspectū romanā sedē possit appellare. et vt
oīa ad eccliam p̄tinetia p̄ notariū aut p̄ primiceriū notarior; p̄scriberent. hos
bodie (vt arbitror) p̄thonarios vocant. Iul; vō cū ex sacris ordinib; ter
mēse decēb; i urbe habitus p̄bros. xxiij. diaconos tres; epōs nouē creasset.
morit ac sepelī via aurelia in cimiterio calopodij ab urbe roma miliario ter-
cio. p̄side ydus augusti. Sedt annos .xv. mēses duos; dies sex. Vacat nū
sedes dies quinq; et viginti.

¶ Anno mundi. 5543.

¶ Anno christi. 344.

Liberius papa natione romanus patre augusto cōstituit fuit cōstans ipse
fuit. hū; et p̄sco apud mediolanū habitū oēs qui athanasio fauebat
in exiliū pellunt. p̄terea vō cū in synodo arminien; oriētales sacerdotes cal-
lidi boies et acuti occidentales simplices et imperitos argumentis ac fallacijs
cōiunxerit quā disp̄tationē p̄mittunt; ipm cū cū p̄c boniūssion esse ne-
gabāt. hoc aut q; p̄mū libert; pōtifer aperte impugnat qd; etiā abbas
sui iubente imperatore damnare volebat; in exiliū ab arrianis pellit. atq; ita
tremēto ab urbe absit. Et vō sacerdotes congregata synodo in liberij locum
felice p̄bysterū virū optimū pōntifice creatū. qui statim octo et .xl. epōs cōue-
niēdo p̄bysterū vñā et valente ab ecclia sepeparant. Inde rogatū et p̄c-
ibus cōmēdit cōstantinus liberij ab exilio reuocat et pullo felice liberij introductū. pōtifer aut tamen
cū arrianis sennebat eccliasias dei p̄p̄ligenter exornant maxime sepulchri sancti agnēs; et basilica quas
de noie suo fecit apud macellū iudic. Venit cū sacros ordines his celebrasset romē morit ac sepelī via sa-
laria i cimiterio p̄selle .ix. kal. maij. Sedt ānos sex; mē alios .xvj. mē. .ij. dies. 4. vacat sedes dies sex

Linea summor
pontificum

Silvester

Marcus

Julius

Liberius

Constantinus magnus. ex ob scuriori in finionio fili? **C**onstantij augusti in Britannia erat? **C**onstantinus. Cui res publica a quattuor imperatoribus te-
nebat: **C**onstantino. **C**onstantino filius augustus. **C**onstantino et maximiano novis
hoib? **C**onstantin? in vir ingenio: et oia efficere nites: que ais sparsisset. fil? prin-
cipati no? obis affectas. ceteros vi? pmissus est viat. **C**ur p?io imperij tēpore
optimis principibus: vltimo in edijs coparadus: innumere in eo ani corpib? vir
nites claruerit. militans glie appetitissim? forma i bellis p?pura fuit. ita etiā
Sorbos post cruce de illi vane p?ligauit. **C**onstantinus? ambus? liberalib? studijs
dedit? affectora iusticie et amoris. Anno igit? ab ybe cōdita millesimo nonage
simio p?io. dñi vero āno. ccc. xxxix. sub hoc p?pate xpiani et tyrannus ante opp?si
no nihil respirare iaciuit. **P**acē em perētib? libeter dedit. liberalitate et grā oim
sibi beniuolentia compabat: multas leges rogauit. quāsdā ex quo? bono sup-
p?nas ab seida. seueras nūmū emēdauit. **C**irib? in **C**onstantij? rumis de noie suo cō-
dens: cā rome magnitudinis edificior? parē facere conat? secundā romā vocauit
De qua in sequen? solio patebit. ut etiā litere sub eques?ri? statua indicabant
Is igit? tant? p?pates oia circūspiciēs vbi honestatē xpiane religiōis intellexit.
Eā ita cōple? est vi? tur? ad bellū: nō alio q? crucis signo viteret? qd sereno celo
dus in maxentini tyrānū copias mouet? et viderat et adorauerat. **C**onstantij? ange-
los andierat dicētes. **C**onstantine: qd etiā fecit et ty-
ramos oēs a cruciat? populi rō. xpianor? oim depulit. **C**onstanti itaq? principes
actam hum anū natus siluester: relicto Soracte monte: quo a tyrannus seu en-
bus relegatus fuerat (vel vi? quidā volū?) scelerat romā veniēs: **C**onstantinus
erga xpianos bene animatū: promp?iore ad optime de ecclia dei p?uicendū red-
didit. **N**ay? et p?nificat? diadema aureū distinctū gemis cōcedebat. **C**onstantinus
siluester aspernat? tanq? religiose capiti mīme couēiens: phrygia mitra et can-
dida tantimodo p?tens? fuit. **A** siluestro autē vna cū **C**rispo filio baptizaf. q?z
aliqui falsē dicūt cū vltis ad iordanē dūluisse. **B**ellum tandē aduersus partio-
mōles quāz **C**onstantinū? p?pote tamā? saccabant. vno et trigelimo imperij sui anno: etas
viro scito et feracissimo apud **C**onstantinū? in villa publica obiit. **B**entia
ta mors a? etiā p? crinita stela que iustitate magnitudinis aliquādiu fuit. **C**ā
greci comētam vocant. **A**rg? inter diuos meruit referri.

Constantin? post morte? **C**onstantini magni p?is cū **C**onstantino et **C**onstante fra-
tribus imperiū adept? itaq? iperes romā sub vno **C**onstantino et trib? **C**onstante
ribus. qd nūq? alit fuit. **I**s ergo successores filios tres reliquit. atq? vniū frīs si-
lium: **C**ez dalmatē? cesar p?pura indole neq? p?mo ab similib? q? baud multo
post facinore militari opprimis. **S**imēte post? **C**onstanto patruli suo quā? subēte
Constantini potro bellū fratri inferente: et apud aquilegiā in consiliū? p?sum
aggressus. **C**onstantij? dices interemerit. ita res publica ad duos redacta est.

Constantinus imperis aggressus qd aliquādiu strēnuū et iustus fuit. **M**ox tūz
cū intollerabilis p?ualibus: multibus inuocāus ēet. facie de **C**onstantij? occi-
sus est. **O**bit baud longe ab bysania in castro cui helenenomē fuit. Anno im-
perij septimo decimo: etiā trigelimo. **D**ucta consiliā? fortuna fuit. **A** persis em
multa et grāta p?pessus: tēpore captis opidis. oblectis viribus: cesis exercitibus
nullū ei contra **C**onstantinū? regē p?ntar. p?per bellum fuit. nisi qd apud **C**onstantinū?
baud dubiā victoriā? serocia militis amisit. **P**ost **C**onstantinus nōē **C**onstantio
italiā affricā? gallias obtinente: etiā illius res nouas habuit. **C**onstantio
impem cōsensu militum electo: quē grandēvū tam et cunctis amabilem dūm
nitate et felicitate militie ad tuēdū **C**onstantinū? principē creauerit. virum plūm
et moy vetēz et iocunde dūstantis. **S**ed a **C**onstantino qui ad vltionē fraterne ne-
cis bellus aulse cōmouerat abrogatū est **C**onstantio imperiū. **R**ome quoc? nū?
multus fuit **C**onstantio **C**onstantini sororis fili? et gladiatoriū manus imperij
vindicante: qui seuis exordijs dignum certum nactus est. **T**rigelimo enim atq?
octauo die a **C**onstantinis diatribus oppressus penas dedit. nō multo post apud
mursam maxentinus p?ligatus est. **O**bit mox **C**onstantinus est datus gallus: maxen-
tiusq? diuersis p?ijs vicus vim vite sue apud lugdunū attulit imperij anno tercio
mēse septimo. **D**einde in cūlōbus gestis gallus **C**onstantinus est vir nā seror?
ad exāndē p?nōz si sus iure impare licuisset. **C**onstantinus qz i gallia res nouas
molitus an die trigelimi et ipse trunctus est. **S**olus i impio romano **C**onstantinus angustus fuit. **M**ox iusta
nē **C**onstantinū? ad gallias misit p?acudē suū galli fratrē qui ex **C**onstantio patris **C**onstantini fratre natus erat
tradita in mīmonū sorore. cū multa oppida barbā expugnasset qui beut? et galloz et germanoz mox
virtute sua compescuit. **C**onstantinus inde partice bellis occupat? in itinere obiit inter alia? capadociāq?
anno imperij octauo et trigelimo etas quinto et quadragelimo vir egregie. trāquillitatis placidus nimis
et amicus et familiaribus credens.

Linea Impe- rator Constantinus magnus

Constantinus

Constantinus

Constantinus

Constantinus

Betta etas mūdi

Constantinopolis imperialis ac famosissima ciuitas: olim byzantiū (vt super scriptū est) appellata. et cū admodū parua esset: eā postmodū constantinopolim nomināuit. Constantīnū cū impator cognomine magn^o: dum staret imperij sedē et vrbe roma in orientē trāssere: quo factū partibz excur sanones cōpeleret. Tradūt aliqui auctores in troadē pfectū: ibi regie vrbis fundamēta iecisse vbi quondam agamenon: ceteriqz grecorū principes aduersus priamū fixere tentoria. Sed admonitū in somniis a xpo saluatore locū alii designatē: cepit opus (cū dū mansere vestigia) insectū reliquisse. atqz in tracā pa uigante byzantiū petiisse. Cūqz sibi locū diuinitus ostensum dixisse: mox vrbem ampliāsse: noua menia erexisse: sub limes excita sic tures magnificētissimū suū priuatis: nū publicis operibz exornasse. Tūc illi decoris adiecit: vt altera roma nō in mento dici posset. Scriptores veniūt qui florētē viderē: docuūt poti^{us} in terris habitaculū qz impatoris putauit. Nōmē vrbis nouā romā impator indidit: sed vici obstinatio vrbe: vt a cōdiore pon^t. Constantinopolis vocatē. Quā a^o successores impatores passim nū publicis edibz: nū priuatis cūctis pallacijs et quidē supbiauissimis exornare curarūt. Et adeo vt exteri eo veniē res vrbis splēdore admirati: nō tam mortalū qz celestū eā domiciliū dixerint. Erant mū vrbis et aliaz dme et crassitudine toto orbe celebres. antemuralia vero opportune cōmunia. Triangulārē pene vrbis formā fuisse tradūt. Duas partes alluit mare. nec muri desunt: ad ppulsandos nautales impetus idonei qz reliquū est ad terras vergens: post alia menia et aptemuralia. ingēti claudis fossa. Habetqz bec ciuitas vnde cūcti portas: dignitatē ipsi p se ferēt. quāru noia bec sunt: aurea: pagea: sancti romani: caribale: regia: caligaria: rīna: bacamagona: pbara: theodosia: et sylaca. Extāt in ea pter cetera magnificētissima edificia: templū sophie iustianū cesaris opus: toto orbe memorabile nongētis quondā sacerdotibz celebratū: mirabili opē: pīosa matrona cōstruū. Ea deniqz vrbe tanto splēdore insignita fuit vt toti orientis columnē: et vniūctē docē grece domiciliū habita fuerit. vbi tria magna cōalia celebrata fuerūt: videlicet sub theodosio seniore: sub agathone papa: et sub iustiano principe. Eam cū thurci ppter eā dignitatem diu exosam habuissent. Anno salutis nre. 1093. a belere quodā corū principe: cū ingēti thurcorū manu obessam: deinde capta fuit. Inde galli cū veniēs p quinqz et quinquaginta annos possiderēt. postea palca logoz clarissima familia gēuētū opē a gallis ademit vsqz in annū. 1453. gloriosissime possedit. quo an Constantinopolis

no Machometes Ottonianus thurcorum impator ea cepit diripiunt. Sic nobilissima urbs in man^u infidelium venit. Alii⁹ cōditione. MCCC. v^o circa. LXX. tpe paulo pluri⁹ senior roma fiterat. qm pmo a gorbis capta est Italare⁹ em anno ab urbe pdrta. Delatij. romā irrupit. at hic ne basilice scōz effringeret edixit. Rabies aut thurcorū nil sanctū nil mūdū i urbe regia reliq. sacrasilla e⁹ rēpla machometec spūcie dedicatū. Legim⁹ tēb anoz res gestas lacedemonioz et arbeniū illustria facta fuit cozmioz nō cōtē nēda res publica. clare ois incenē: tanta potēs pluresq meozabiles vrbes quoz si nīe rēgras muros: nec ruinas intēnas. Nemo solū in q iacuerit queat ostēdere: sola ex tāta ruina venustas cōstantinopolis supra batā tū mirabilū opes: tū armoz: tū fariū: tū glorie habuit: vt oim ciuitatē damna: hec vrbs sola recōpāre videt⁹. Et licet post diuisus imperij siue trālati ad frācos sepe cōstantinopolis i man^u hostiū venient: nūq tū basilice sanctoz destruce: neq bibliothecē cōbūst⁹: neq tēpōliata penū monasteria. Itaq nāst vsc i hūc annū venisse sapie apud cōstantinopolis monumētū. Nemo latinoz satis videri docet potēs: at msi p temp⁹ cōstantinopolis studiu flet. Unde nobis plato reddū⁹. inde aristoteli: ceno stemi: xenophōnē: thucydidis: basilij: dionysij: origenis: et alioz multa latinis opa (dieb⁹ nris) manifestata sunt. Tūc sub thurcorū impio sec⁹ euēnt: sensuūmoz boim: bonoz mox atq litteraz doctū. Tūc qz domero z pindaro mēndro z oib⁹ illustrioz poēs secūda mors erit. Tūc grecoz pboz vltim⁹ p arebit intēnē. Immemorabiles enī ex hac celebratima vrbe in oī scia atq virtutē pclarissimū exire viri: inter quos cognomēto iobānes crisostom⁹ ipsi⁹ vrbs ep̄s. Amicus ep̄s cū de virginitate liber erat. gemad⁹: cassian⁹ zc. Et nominissime emanuel crisoloras q grecas lras tpe cōstantinē palij in italia cū ingenti vtilitate reulit. pceasus est aut nūc fluit⁹ oim doctrinā. mīsarū dedicatus fons. fateroz multis locis apud latinos studia fariū esse illustria. vt romē: parisiē: bononiē: paduē: senis: perusij: colonie: vicenē: salamanice: yoniē: papie: lipzic: erfordie. Sed nulli sunt oēs isti ex grecoz fontib⁹ derivati. A fonte pcedē riuū: casus arefit. Tibuli aut sub luna pērit. Quomodo aut impator thurcorū machomet⁹ aio voluerat vrbe in medio thurcorū esse sitam: que suo imperio nō pareret: siuoz nomini deus mar⁹ accedere possit: si eā vrbe^m expugnā retinēdas bellicas admoit. z insulū magna vi in eā fecit atq tandē expugnauit: vt de ciuitas impo testatē venerat infidelū spurcissimoz thurcorū hoc infelici anno z vniūsqz tēp⁹ rōne cum impatore paleologo neci rediti fuerat. sub friderico tercio impatore oīa clarifcent.

Berta etas mundi

Sancta Helena

fixa fuerat secū ad filii portat. hoc ille vñ in frenos equi trāstulit: qbus in p̄lo vteret. Helena tēde edificato eo in loco tēplo vbi cruce repererat. Ab eis clauos quib⁹ xpi corp⁹ cruci affigato eo in loco tēplo vbi cruce repererat. Ab eis clauos quib⁹ xpi corp⁹ cruci affigato eo in loco tēplo vbi cruce repererat. Ab eis clauos quib⁹ xpi corp⁹ cruci affigato eo in loco tēplo vbi cruce repererat.

Artus hereticus

Que tande b̄a bolici virū de nō pmisit impūet: qz haud multo post epoz et ppli frequētia stipatus: dum lenandi ventris causa ad publicū locū declinaret: egerere conatus intestina. omnia in cuniculum latrine de-

Men a synodus prima oīm synodoz: hoc anno qui est sextus decim⁹ imperij cōstāntini annus contra hui⁹ p̄fidi arrij dogma sumo pōtifice et cōstāntino magno augusto iubentib⁹. Cu alexandrine vrbis ep̄s frustra renouare arrij ab erore tentasset. cōstāntini mādato adhibita etiā imp̄sa munificē quidē apud nicēnā vrbem bythinie cōcilij generale indicit. Cui. ecc. et. xviij. ep̄i interfuer. Disputati est eo in loco aliq̄dū: et quidem acriter. Nā vñ aliq̄ in q̄stionib⁹ callidit: arrio tuz qdem fauebāt: simplicitati fidei nostre aduersantes. Is ex his quidā vcentissim⁹ p̄bs diuino sp̄u mor⁹ vno mō mēro fidē n̄ram quā antea impugnabat: vt sanctas et integrā statim amplexus sit. Adēs vero reipsa cōcilio diligētē discussa cōdudis scribi debere. id est eiusdē cū patre sube filiū cōfiteri. Qui vero cū arrio sentit⁹ fūere ad decē et septies affirmat⁹ extrinsecus creatū esse dei filiū et non ex ipsa patris diuinitate p̄genitū. Cognita autē tante controuersie veritate. Cōstāntin⁹ decretū cōciliij affirmat: ppositū cōtradictōib⁹ cōcilio. vnde lex tū cum arrio exulare. Reliqui em̄ in n̄ram bene iudican tū venerē. In eodē vō cōcilio dānatos seruī et photinianos a p̄bino ep̄o gallogreco nomē ducentes q̄ ebionitarū heresim imitari affirmabāt xpm a maria pio coitu fuisse conceptū. Dānati et sabelliani q̄ vñā tū psonā patri filio et sp̄u sancto aseribunt. In eo q̄s cōcilio q̄rimoniari libellos vt h̄tēpt ipsi cōstāntino dabant: sanuice accusantes: expentescq̄ a p̄ncipe iudiciū: quibus impator optim⁹ iudicē: cōbulsis cor libellis. eo dei timore et nō hominū iudiciū expectare debere. Preterea in eodē concilio decretū est ne qui se impunitia libidinis castrarent in clerū amplius recipere. Abulita teniq̄ alia ad honestatem et pacem ecclie vt in decretis habet in eo concilio confirmata sunt.

Concilium Nicenum

Paulus heremita

Paulus primus heremita apud inferiorem thebaidā quarto ydus ianuarii cetero simo decemotercio vite sue anno i heremo die obiit. cuius vi diu scribit hieronymus beatus antonius ocellus inter choros apostolorum prebatur videtur. Sue rarit post mortem amboz parentis i hereditate locupletis reliquit annos erat sexdecim. Ihs tū grecis q̄s egyptiacis appetine erudit. mānēt al tū valde amans ēt dūz psecutionis pcella tēq̄ i valerianū detonaret in villā remotiore secessit. Tandē reperit satorius mōdē ad curradices erat gradūs speliā q̄ lapide claudēbatur i tūte grāde veshbulū qd̄ ap̄to desup celo paulus diffusa rāme vetus palma cōtexerat fontē lucidissimū ostēdēs. Igit̄ adamato q̄t qd̄ a deo sibi offerret. hābitacula oēm ibidē in oēmōz i solitudine dūxit erat. Libū i vestimentū ei palmarum phebatur. ad que diu antonius accessit. i inter seimotinationes cōspiciūt alites coruū in ramo arboris. q̄ inde leniter subuolat i integrū panē aī ori mirantū de posuit. Inq̄t paulus dñs prādū mīstī scragura tam anni sunt quo dimidij panis accipio fragmentū: minne duplicauit annōnā. tēndē post antonij abscēssum. i. molli sopore dissolut. erecta ceruice extēsisq̄ mambz i altum corpus exanimē. Tēcones aut̄ hūmū pedibz scalperē cepērunt capatē locū foderunt. In quo antonius sancti corpus deposuit: i. tumulū ex more composuit. Et tūncā sibi vendicauit quā in sportariū modū de palme folijs cōtexerat i ad monasteriū suū reuersus: discipulis cuncta ex ordīe replicauit diebꝫ pascē vel penthecosten pauli nūmē veshitus est.

Antonius abbas egypti vir plane diuinus i q̄ntitate sermone i ope potēs his tēpibꝫ dāuit bic tanta sapiētia diuinorū ac prudētia morū. nō p studijs humanū: sciant ignarus: sed diuino munere fuit replet. Cōfessū impator līas (rogat̄ mīstīat) ab cōmūta celebritate recepit. Exptē q̄s ep̄las vī dñi testat̄ bre rōnyū egyptiace scripsit ac ad ecclīas egypti destinauit: que tēpibꝫ illis legēbāt vī ep̄le pauli in ecclīis: quas postmodū ob s̄tias grauissimas quidā in grecam linguā trāslulerūt. Et sunt aut̄ multū suis tēpibꝫ admonēdos hoīes ei sanctissimā auctoritas. Cui lris i nūcis belēns se ac s̄tios sepe cōmendauit. Cuius cibis solis panis erat: aqua potus: nec vñ q̄ nisi i occasu solis comedebat. hō egypti olīo cōdeplātoī tēdit. hūi quidē vitā athanasij alexandrie vrbis ep̄s insigni volumine scripsit. Obiit aut̄ hic vir oī p̄comio dignus i thebaida anno dñi. ccc lxx. etatis hī anno cētesimo quātū. cui cū corpꝫ oīū oculū iussit postea imperit iustitiano magno impatore diuina reuelatione reperi fuit. Et ex thebaida alexandria primū celatus. postea i galliā trāslatū apd̄ viennā p̄digno honore nūc vsq̄ regēdit. ei aut̄ natalē i 6. kal. februarij celebrat.

Paulus eps

Planus illustrissimus pictauiensis ep̄s i oīm s̄tiaz eruditissimꝫ ac s̄mē xpianꝫ cū in ep̄m elegerūt. Is ne diu ei p̄uina sed i fr̄māc oēs berencos expugnabat: apud constantiā in his tumultibꝫ accusat. q̄ arrianus enā fauebat. ad exiliū missus ad insulā gallināriā plenā serpēbz cui aditū oēs disperit. Inde reuocatus ab impatore redēdit pictaui obuiū refectū filiū sine baptismo susceperunt. Satimmi arelatēsis ep̄i factione ob catholīcā fidē apud p̄briā relegat: libros de n̄ra religione cōposuit. Sed tēncq̄ post multas arrianorū vexationes ad vrbē suā reuersus anno salutis n̄re. 371. migravit ad dñm. Et hos descriptos libros edidit. De n̄uitate liberos. i. t. z. de synodo. ad constantiā. aduersus arrianū exemplū blasphemie auxentij. hymnos i carmina primꝫ inter catholicos edidit.

Athanasius ep̄s

Athanasius alexandrinus ep̄s vir sanctitate i s̄cā cōspicius hīsdē tēpibꝫ plurimas i graues quidē p̄secutiones ab arrianis p̄tulit. Ihs sup̄ioribꝫ annis in laodicensi cōcilio i arrianos cōstuit: cū rōnibꝫ euidentissimis atq̄ argumētis fortissimis filiū patris oīmōiōnem assumaret. qd̄ arrius i ei se q̄dēs recellere nō poterat: vñ i uersus pene orbe in sui p̄secutionē cōuertit. Arrianus q̄s brachiū a caduere p̄cidēs impator ostēdit asserēs in cōcilio athanasij arsentio ab iadisse ad faciēdū in alesia. Is tū dāculū custodit: tandē brachia ostēdit i eoz fallaciā detegit. Athanasius itaq̄ violētē iubente constantino athanasij: qui quidē fugiēs s̄cā cōmūis annis i lacu asserē carētis aqua ita delictur: vt sole nūq̄ viderit. In dīcātē tēndē ancilla quēdā. cū in eo cēt vt capere. tēi monitū ad constantiā partes pfugit q̄ frēm constantiū minis certe coegit athanasij recipere. Tandē post multos agones multasq̄ panētē coronas tpe valentian i valens impator. Anno dñi 379. Bacer doriū dō sui s̄ceto i q̄dam gēsimō. s̄ceto nōs māij migravit ad sup̄iores. Scripsit libros aduersus gentes i plures alios cū sim̄bolo. Quicq̄ vult saluus esse tē.

Theocentus hūp̄ansu poeta p̄sbyter cardinalis genere nobilis: sed virtute i doctrina nobilit. p̄ hoc tēp̄us admodū clarus exisēs. q̄ terra euāgēlia heremitaris versibꝫ fere ad verbū trāsferēs quatuor libris composuit. Scripsit i quicdā eo genere metri ad sacramētōz ordīne pertinentia. D̄beroz quoq̄s gens que sub axe pontico tacet fidem xpī intelligunt a capitis muliere. i. credūt bacum regē oēs q̄ cōbortante constructo templo magni operis. Ameni quoq̄ in occidēti plaga hī beris victimiores fidem suscepērūt. Inde ad finitimas gentes xpianū dogma puenit.

Cisma secundū ortū habuit ab arrantio inter liberū & felice. Nā concilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio suabāt in exiliū pel-lunt atq; liberius trīennio ab ybe abfuit. in cuius locū felice elegerūt. Tandem constant' pulso felice liberū introduit. vnde pfectio ita veb emēs exorta est vt in ecclesijs ipsis p̄byteri & clerici passim necarent.

Anno mundi. 3333.

Anno dñi. 333.

Felix secundus papa natione roman' p̄te anastasio: liberū p̄dicato ab bel-reicis pulso: ab ip̄is p̄fiter creas' vel pon' in liberū locū a catholicis subrogatū esse. licet id factū ab hereticis hieronym' affirmet. cū ita statim vbi pontificatū inijt. Constantiū magni constantini filiū hereticū & secūdo rebapti-satiū p̄mulgat ab eusebio nicomediensi ep̄o in aquilone villa nō longe a nico-media. Dum aut altercatio esset & quidē magna (vt dixim' inter liberū & feli-cem) arriana heresis bifaria diuidit. Felix aut postremo cū nulla in re ortor-dore fidei decisset ab aduersarijs captus: vna cū multis secū bene sentientibus interficit. Sepelit q; in basilica quā ipse edificauit via aurelia secūdo ab ybe roma militario duodecimo kal. decembrijs. Sed ita tñmōdo annū vniū: mē-tes quatuor: dies duos propter seditionē a liberio motam.

Anno mundi. 3363.

Anno xpi. 364.

Damasus papa natione hispanus patre antonio post liberū pontificem militari ep̄b' fuit vir sane bonus & optim' p̄fiter. Censuit aut ne quis in iudicio ante factā examinationē dānaret. Mandantū em̄ sub anathematis pena ne quis temerario ausu a sede romana cōcessa sūmmeret vsurpare. his cō-stitutionib' p̄mulgatis pacata tandē ecclesia damasus ocio literario telecat' vitas potissimū om̄i qui ante se suere cōscripsit: easq; ad hieronymū misit. Thō dicitur tñ in templa & cultū diuinū augere. duas em basilicas edificauit. vnam iuxta theatri: alterā via ardeatina ad carthecubas. versib' quoq; elegantius sanctorū corpora eo loci sepulta exornauit ad memoriā possentatis. Preterea basilica quā ipse in honore dñi laurentij nō longe a theatro pompeiano con-diderat: maximis munerib' ornauit. vt psalmi q; alternis vicib' in ecclesia cane-rent. in fineq; eorū verba decernerent. Gloria p̄i & filio & sp̄s sancto istituit. Item etiā hieronymi scriptis auctoritatē dedit. cū p̄i. lx. interpretis scripta tñmōdo in p̄cio essent. Nā & hieronymi biblia legi cepta est: & psalmi eiusdē fideliter ex hebraico traducti. Cū antea apud gallos potissimū in cōposite le-gerent. Tandē cū multis p̄fiteros & ep̄os. ij. & lx. creasset moris ac sepelit via ardeantina cū matre & soroze in basilica a se cōdita: tercio ydus decembrijs. Se-dit annos. xix. mēses tres: dies. xj. Vacat tum sedes dies vniū &. xx.

Scisma tertium fuit inter damasum & vrsicinū cū damasus electus ad pon-tificatū obeundū vrsicinū diaconū habuit cōpetitorē i basilica quē sciam' nū appellat: vbi multi vtrinq; cecidere in ipso templo cū res nō suffragis tñ sed vi & armis tractaret. Vtrū nō ita multo post sacerdotū & ppli cōsensu da-masus ep̄s cōfirmat. & vrsicinus ad neapolitanā ecclesiam traduct. damasus aut adulterij accusat' publico p̄cio cām dixit: vbi & innocēs absoluit. Et cō-cordi atq; calixtus diaconi falsi accusatores damnati & reuerti ab ecclesia sunt.

Anno mundi. 3383.

Anno xpi. 384.

Syricius papa natione roman' patre tyburcio post damasum valentinia-ni t̄pib' fuit. Is censuit monachos quorū vita p̄bata ēēt: posse sacris ini-ciari. a primis ordimb' vsq; ad ep̄atum. censuit item ordines p̄ intervalla dā-dos. Manicheos p̄terea qui in vbe erant vtuit cōmunicare cū fidelib'. p̄bē-nitēs aut & redeuntis ad gremiū orthodore fidei recipiēdos esse si mona-steriū ingrederent atq; ibi ieiunij & orationibus se toto vite sue t̄pe macra-rent. Hanc siquidē tūm demū ab ecclesia recipiebāt. vbi de optima vita eorū constaret. Consecrari aut p̄bēbyteri ab ep̄o tñ censuit. Instituit itē vt dēq; aut viduā aut secundā vxorē duxisset ab ecclesiastico officio pelleret. hereticos quoq; p̄ inanus impositionē recipiēdos censuit. Syricus vō composuit ec-clesie rebus. ac creatis sex & viginti p̄byteris: diaconis sedecim: ep̄is duob' & triginta: ex sacris ordinibus quinquies habitis. Moris ac sepelit in cimitē-rio p̄uicille via salaria. 8. kal. marcij. Sed ita tñmōdo annis. xv. mēses. xj. dies quinq; & viginti. Vacat tum sedes dies viginti.

Linea sumorum pontificum

Felix

Damasus

Syricius

Iulianus galli cesaris germanus. cum solus in impio romano constanti augustus fuit mori iulianus paruebat suum. quippe qui ex constantis patris constantini frater natus erat cesare creatus. In gallias seditione quorundam tyrannorum tumultus misit: tradita in infamiorum forore: quo modicus copios apud argentina cum gallie vrbem ingentes alamanorum copie extrinse sunt. rex nobilissimus capitis: gallie restituit. Sub motique ultra rhenum germani. neque nullo postea germani entia exerceat: galliarum pfidio tollerent. consensu militum sacre est augustus quo audito constanti apoplexia obiit. hoc aut morbo direxerit. medica horem interisse ob dolore aut grave cogitatione in qua rebellare iuliano incederat. vir aut erat iulianus. egregie re publica insigniter moderatur: si p. fata licuisset. Liberalibus disciplinis appime eruditus: grecis doctor. facundia ingenti et prompta medice tenacissime. i. amicis liberales. punctionibus infusissimus. glorie cupidus. Hec oia ad extremum evertit dux christianos psequitur. Callidior tamen ceteris persecutor: non iis neque tormentis primo quam prius honoribus bladiis p. suasionibus maiore fere populi parte quam si atrocior fuisset eliant. Cernit autem ne christiani auctoritatem gentium studia adirent: neque schole nisi his qui deos deosque venerantem parerent. Sunt qui scribunt hunc antea clericum fuisse postea a fide nostra defecisse: unde horem apostata vocant. hinc rerum publicarum ponti ingenti apparatu partibus intulit bellum. assynagagae populas. reneatque victor dux se in conspectu filios in sequebatur hunc amicum interfecit. 6. kal. iulij in ipso anno septimo etiam altero et trigesimo

Linea Imperatorum
Iulianus

Constantinus

Valentinianus

Valens

Constantinus gentis patre varramano incolae agri singidonesis p. uincine p. ano fuit. hic fuit insignis corpe: letus ingenio librum studiosus ad obnendum imperium. consensu exercitu lectus est comedatione patris militibus quam sua noris. Imperator autem ab exercitu electus non prius p. fiteri imperatoris nomine voluit: quam oes codamarit se christianos esse. quibus collaudatis et imperium suscepit et exercitu et manibus barbaros liberauit: postea turbatis rebus exercitu quos inopia laborante vno a peritis atque altero p. hio vici: pace cum Epipore necessaria quidem sed ignobile fecit mutas finibus: ac nonnulla in ipso romani p. te tradita. quod ante eius annis. ecc. et viginti duobus fere erque romanum imperium conditum erat minus accidit. Tandem illi cui petens in gallicie finibus repentina morte obiit. vir alias neque iners neque impudens. Abulit exanimatum optinans nimia edulitate. alij odore cubituli quod ex recenti tectorio calais graue quiescentibus erat. quidam in misticte punari quas graui frigore adolere multas inuenerat. Decessit imperij mense septimo quartadecima kal. marcias. etatis vixit qui plurimum vel minimum tradunt tercio et trigesimo anno: qui propria natura admodum liberalis fuit.

Valentinianus et p. anonia cibalicensis editus cum esset tribunus scutarioz apud unice augusti appellatus: anno ab vrbis condita millesimo ceterimo nono decimo. f. n. valente constantinopoli in comunione regni assumptus. quod cum sub iuliano augusto christiantas integra fides gereret. iussus ab impatore sacrilego aut imolare idolos: aut milicia excedere sponte discessit: nec mora iuliano interfecto. iouinianusque mortuo valentinianus qui p. hiose christi amiserat tribunatum in loci p. leutoris sui accepit imperium. postea vero imperij sui anno tercio: gratianum filium nec dux bene pubere hostatum socrus et uxoris augusti creauit. pro copiti viri audace apud constantinopolim tyrannide iunades res novas moliente mira celeritate opprimuit. Valens interea ab eudoxio amiane berefcois episcopo baptizatus: in leuissima berefcois dilapsus nostros psequitur et in exilium pellit: mortuo p. fteram anastasio: quo viuente res christiana fere et. xl. annis iustitice sustentata est sed frams auctoritate copressus est. Valentinianus quoque sarones geres in litoribus et paludibus in viciis romanis finibus eruptione meditate i. f. rami corum finibus oppressit. Denique anno imperij sui vndeimo cum sarmate sese p. pan nomas diffundissent dum apud brigione oppidum quadam legationi in resp. det anno et. quito voce amissa sensu integer expirauit. fuit autem impator egregius vultu decens: solerti ingenio: aio grauis: sermone cultissimus: infestus vicij marie auaricie: ad loquendum parus: feruens: vehemens et.

Valens imperij o. n. etis quoz annis valentiniano mortuo tenuit. graciano valentinianum filio i. occiderat parte regnate. quod sub valentinianum f. rem parvum admodum socium creauit imperij. Valens autem a ludio constantinopolitano re baptizatus hostile in modum n. f. p. leques. neque illis quidem parces quod in heremo erat: lege data ut monachi inlittaret. nolentes p. tribunos et milites subire iussit interfici. quoz innumera multitudo p. vastas tunc egypti solitudines diffusa erat. p. p. p. apud miram martyrii p. lecuta palam. tum gorbis sedibus eius pulsi p. oes fere traqas effundit. quibus dum valens ire cum exercitu parat: sed sero ab exilio episcopo et monachos reuocari p. p. p. i. p. p. sagitta laua: versutus in fuga ob dolore in m. m. sepe equo labere atque i. vltima casula deponat: effert: sup. m. e. n. b. u. s. gorbis a. m. e. q. s. sup. p. o. s. i. t. o. c. o. r. e. m. a. n. u. s. e. s. t. q. u. a. r. t. o. i. m. p. e. r. j. s. u. i. a. n. n. o. b. e. c. e. r. u. i. p. r. i. o. g. o. r. b. o. z. c. l. a. d. e. s. r. o. m. a. n. i. i. m. p. e. r. j. a. c. t. o. n. i. s. i. t. a. l. i. e. f. u. i. t.

Sexta etas mudi

Nicolaus eps

Donat^r hereticus

Abbaedoni^r heretic^r

ra in tercau cōmentar^r est. z vt ferunt hic conatus est cuius libellus vñqz hodie in scolis a pueris legir^r p^rima rudimēta grāmaticē discēntibus.

Iulian^r impator vanitatis magicē dedit^r erat z vt nñs stomachū faceret iudeis tēplū hierosolymitanum restituit cū diceret se alibi sacrificare nō posse. qd certe tanta arrogātia elatū fuit vt maiore impetū qz antea restituit conaret^r. vñqz nō ita multo post terremotū templū corruēs z multos iudeos simul oppellit Sequēti autē die incendio diuinit^r immisso z terramēta ipsa sūmpta sunt z eo miraculo multi iudei pueri ad fidē xpī venere. Scribūt quidē iulianū sagitta ex incerto missa trāfixū fuisse: eundēqz exclamasse manu ad celum extēsa viciisti galilæe viciisti. Nā xpī galilæi appellabāt z sabzi filium.

Jobānes z paulus

Iobānes z paul^r xpīanissimi viri frēs romani p^restantissimi. audies iulian^r qd de rebus suis paupes sustentaret. hoc āno a qdā thereciano campi ductore capti apō romanā urbē post inuēta verbera missi iuliani sexto kal. iulij palmā gladio cedere adepti sunt. z i fōnea dom^r absconditi. dices eos i carcerē missos tādē a silio et obfesso manifestati p^r cū silio fidē recepit.

Gordian^r z epimachus viri p^restantissimi z ipsi p^r hoc tumultu romē i viā que latīna nūcupat mar tyro coronant. quoz prior p^r nois xpī p^rfectione diu plūbatus celsus postea sexto idus maij capite trūcaf^r z p^rectū corpus eius ad canes nocte a familiā eius sepultū est.

Elianā in super virgine romanā idem sacilegus iulianus tam diū plūbatus cedit fecit: donec z ipsa spīritū emitteret. **G**emetria item romana virgo sub hac p^rsecutione romē martyrio coronata est que cru delissime verberata. z. kal. iulij. spiritum emisit.

Ostinatissime sumptis. hic est ille qui belene locū ostendit in quo crux fuit abscondita z ob eius mīaculā gloriā eius semper aūnticia posuit quāobz a paganis captus cruci affixus est. Et p^rpetra ab ipso (vt euulsi asserūt) cruciferos ordo incitū sumpsit. de quo inferius sub anno centeno quarto.

Nicola^r ex illustri p^rapia or^r cuius patere vrbis licet. Is puer cū lacte matris aleret bis in ebdomada quarta z sexta feria semel vbera sugere cepit. inde bone indolis adolescēs orbat^r parētib^r inter cetera virtutis sue opera hoc in memoradiū pegit. Nobilis qdā comitane^r a^r ob inopia tres filios nobiles p^rstare inuēdebat. qd vbi vir fance^r cōpert^r. miserrimū boi cōdoluit. Nocte sumēs annū nō modicū p fenestrā clauū intro p^riecit quo repto primā filiā nuptū tradidit. Idē de alijs fecit. postea mitroz eps elect^r oēm humilitatem feruās: alacer erat in exhortatio: leuiter i corrigēdo: mulierū colloqz abhorzēs. inde miraculis choruscare cepit: ne dum apud suos verū apud exteros. vt qd nomē ei^r inuoca uatū leuame scutirēt p^rcapue in p^rcellis ac naufragijs aquari. Tandē grādeus z plen^r dierū morte adesse certēs ozare cepit: videns angelos atqz. In te dñe spe aui. postremo dices. In man^r tuas zē. deo aiam tradidit. ad cui^r rumbā olea p^rrupte ferūt qz egrorū illiū sanitatē recipiebāt. cui^r festū. 8. id^r decēbris celebrant^r.

Donat^r heretic^r natiōe abher^r a quo donatiste heretici nomen sumptere. hac miserrimā tempestate viguit qd ex nimidia viciēs multa z catholicos feri p^rlit z totā pene affricā atqz iudeā sua p^restera p^ruasio ne decepit. cui^r error fuit qd silij p^rie minorē eē dicebat z spūsanctū filio min ore necno z catholicos eē rebā p^rzados. cōmū tñ e carthagine cū multo probro pul^r sus est. Scripsit multa z maxime libz de spūsancto arrianā doctrinā cōtinētem.

Ennom^r alter heretic^r bis t^ripb^r fuit. vñ ennomi^r canis heretici vir corpe z aīo leprosus. nec se^r in ten^r quā exier^r: morbo regio corzept^r. qu cū primus arrianē p^rdicē sectator fuisse alia qz adiecit z dissensit auit falsitatē. affirmabat i reb^r oib^r z filij dissimilē p^rz z spūsanctū cū p^rie z filio nil habere cōmune.

Macedoni^r qz quē nū ante erroze cōstātinopolita nū epū fecerat. ab arrianis expellit qz filij p^risilem fatebat^r: h spūsanctū nō fec^r atqz illi blasphemaret. z multa scādala p^rcauit a qz inacedoniam heretic^r.

Donat^r grāmatic^r z nō min^r heretic^r a dicit^r fuit.

Quap^r bñs dñi hieronymi p^rceptor romē tū insignis plurimū fuit qd inter cetera in tercau cōmentar^r est. z vt ferunt hic conatus est cuius libellus vñqz hodie in scolis a pueris legir^r p^rima rudimēta grāmaticē discēntibus.

Iulian^r impator vanitatis magicē dedit^r erat z vt nñs stomachū faceret iudeis tēplū hierosolymitanum restituit cū diceret se alibi sacrificare nō posse. qd certe tanta arrogātia elatū fuit vt maiore impetū qz antea restituit conaret^r. vñqz nō ita multo post terremotū templū corruēs z multos iudeos simul oppellit Sequēti autē die incendio diuinit^r immisso z terramēta ipsa sūmpta sunt z eo miraculo multi iudei pueri ad fidē xpī venere. Scribūt quidē iulianū sagitta ex incerto missa trāfixū fuisse: eundēqz exclamasse manu ad celum extēsa viciisti galilæe viciisti. Nā xpī galilæi appellabāt z sabzi filium.

Iobānes z paul^r xpīanissimi viri frēs romani p^restantissimi. audies iulian^r qd de rebus suis paupes sustentaret. hoc āno a qdā thereciano campi ductore capti apō romanā urbē post inuēta verbera missi iuliani sexto kal. iulij palmā gladio cedere adepti sunt. z i fōnea dom^r absconditi. dices eos i carcerē missos tādē a silio et obfesso manifestati p^r cū silio fidē recepit.

Gordian^r z epimachus viri p^restantissimi z ipsi p^r hoc tumultu romē i viā que latīna nūcupat mar tyro coronant. quoz prior p^r nois xpī p^rfectione diu plūbatus celsus postea sexto idus maij capite trūcaf^r z p^rectū corpus eius ad canes nocte a familiā eius sepultū est.

Elianā in super virgine romanā idem sacilegus iulianus tam diū plūbatus cedit fecit: donec z ipsa spīritū emitteret. **G**emetria item romana virgo sub hac p^rsecutione romē martyrio coronata est que cru delissime verberata. z. kal. iulij. spiritum emisit.

Ostinatissime sumptis. hic est ille qui belene locū ostendit in quo crux fuit abscondita z ob eius mīaculā gloriā eius semper aūnticia posuit quāobz a paganis captus cruci affixus est. Et p^rpetra ab ipso (vt euulsi asserūt) cruciferos ordo incitū sumpsit. de quo inferius sub anno centeno quarto.

Donat^r grāmatic^r

Gordian^r z epimachus

Per hoc tpa apud atrabatas vera lana de nubib⁹ pluuic mixta deflunt cōstātinopoli grando mire ma
gnitudinis decades nōnullos boim cecidit. et terreritior p oibem facies est. Ea tēpēstēte aethana
reis rex gothor xpianis in gēie sua crudelissime psequit^r et ad coronā martirij sublimauit. Burgundio
nū q⁹ plūq⁹ lxx. milia armatorū nipe rheni fluminis inledeat^r q⁹ tū nō multo post tpe xpiani effecti sunt.
Post illa tpa sub impio valens gens hunorū diu maceffis secūla mōtib⁹ repentina rabie parata: exarsit
in gothos: eosq⁹ cōturbatos ab antiq⁹ sedib⁹ expulit. Gothi trāstio danubio fugiētes. a valēte sine villa
federis pactione suscepiti sunt. Deinde ppter intollerabilem auariciā maximū diues famē compulsi in arina
surgētes: victo valēte exierat: sese p tracias insidere: oia cedib⁹ incendij sēq⁹ vastātes. Deniq⁹ penētib⁹
gothis vt eis epōs mitteret a quib⁹ fidei rudimēta suscipere. valens doctorē ad eos antian dogmatis
misit: sicq⁹ vniuersa illarē a quib⁹ fidei rudimēta suscipere. valens doctorē ad eos antian dogmatis
constantinopolitanā vbi adhuc dūca angusta valentis vxor multas pecunias plecti largita ab vrbis va
statio ne hostes submouit: regnū eo gnatīs fideliter seruauit.

Quentat ea gēne que p gētica dicta est gothica a scythib⁹ originē habuisse. Scythas vō primos eē
cui europa sub septemione et ad tanays limite seros ac paratissimos admortem. et supiores sedibus
ostrogothos. visigothos inferiores: hos ab occidentis: ab orientis illos plaga tu quam vñs habuissent
phēris propius incolentes magis septemionū rigorib⁹ exponant.

Basilii magni⁹ cesareis capadocie q⁹ tpa maza vocabat^r epō et monachorum
multos institutor et pater. Vir certe oī sapia oīq⁹ virtute dīspici^r p bectpa
mirabiliter effulsit: q⁹ inter cetera sue virtutis et scitans monumēta iuuenē quēdā
dā (ob amorē puellē) diabolo obligatū deo recollant. et obligatiōis sue carā
sibi reddi impant^r q⁹ cū egrege⁹ doctor haberet 3 eunomū egregios libros edidit.
Scriptis et libris de ipsauctor: monachorū instituta atq⁹ alios diuētes et va
rios tractatus edidit. Monachorū ordinē in grecia instituit. q⁹ et regulā appro
batā tradidit. Obijt deniq⁹ scilicet pater sexto imperij valēntiani anno dic pti
mo mēsis ianuarij multis miraculis clar⁹: mēoria vite sue omib⁹ derelinque
q⁹ sim opatione pstantant vniū. Duos habuit fratres gregoriū et petrum viros
doctissimos. gregoriū exatib⁹ eusebij tpi⁹ aliqua volumina. Basilū autē cū gre
gorio capadocia genuit vt ait eusebi⁹: ambo siue nobiliss⁹ abo armenis eruditi.

Gregori⁹ narsianen⁹

Gregori⁹ narsianen⁹ epō q⁹ basilū ad monastērū pduxit tu diuini opibus
diceronynū pceptor. his dieb⁹ ob scitātē eruditionēq⁹ et eloquētiā maximo
in pao cū fuisse dicit: multa scripsit: maxie vō in laudē apriani albanasij maxi
mi pfi. Scripsit et 3 eunomū duos libros. cōtra iulianū impatorē libū vnum
laudant et nuptias et virginitatē exatēro versū. lauant et pstantopolitanos
ab heresi rōmb⁹: et suo elegantissimo dicendi genere. in quo polemionū vtrū clo
quentissimū scire est. Is postremo dū senex admodū eēt: successorē sibi tūligēs
rūn vitā monachi dūxit. Basilus autē sub graniano hic vō sub theodosio postea
notū. Epiphani⁹ q⁹ apri salamine epō beredes dū elegantissimā volumini
bus impugnavit. In extremisq⁹ senectute constitutus varia condidit opuscula.
mōies deniq⁹ vt sanctus quarto ydus maij

Macchani

Macharij duo in syria bti antonij discipuli magne
causis tūerūt. quorū alter in supiorē: alter in in
feriōrē habitabat heremo. cor vitā ac aliorū patrū vitre egypti pūncie dū hie
ronym⁹ cōscripsit. Palamon q⁹ scilicet abbas p hoc tpa apud cyprū insulam
nō longe a salamina vrbē vt sanctissimū vilo antonio post asprimā vitā. xij. kal.
nouēbris dū obiit. Arsen⁹ itē ex senatore romano monachus vitā et miraculis
clarus in palladio theodosij principis sublimis ad heremū scythie pexit. iura
voce sibi dicentē. Arseni si vis salu⁹ fieri fuge hoies et tace. Ideo in senectio xpi
anno vite sue nouagesimo quinto dormiuit in pace. Pastor itē postea matre suā
in heremo nūq⁹ videre voluit. Epaphro⁹ q⁹ abbas apud thebaidā tbaufim

Abana egyptiaca

impudicissimā meretricē ad xpm puerit cū bti onufri
vitā cōscripsit. tandē vidētib⁹ monachis ab angelis
in celū susceptus est. Agathonē abbātē etiā eo tpe fuisse dicim⁹ q⁹ p tētemū la
pide oie reulit vt silētiū virtutē pape mereret pluresq⁹ alij anachorite vixerūt.

Maria egyptiaca meretricē pmo appellata: tandē scitans et pnic ac plemarā
ae exemplū. quadraginta cū septē annis in heremo puias arissimā pēgit
secum duos panes deportas vitā iordāuē q⁹ post modicū arefacti quasi lapides
obdurauerūt ex q⁹ modiciū ad aliq⁹ annos comedēs vitā trāsgit. Tandē q⁹to
nōs aprilē migravit ad dñm. cuius corp⁹ sōsimas scilicet abbas sepeluit.

Ephrosia q⁹ genere et virtutibus pstantissima in monastērio p tēte et octo
annos cū incredulib⁹ abstinentiā atq⁹ labore vīq⁹ ad trigēsimū vite sue annū
pmisit. Hoī patrū ac mulierū cōplurimorū vitā et cōuersationē heremici
diuini bieronimus eleganti stilū cōscripsit.

Anno mundi. 5593.

Anastasijs papa natione roman⁹ patre maximo: post syrtani pōnificē in
peratē gratio vobis rome cōs creat. qui pōnificatu into rei diuine ca
ues: cōstituit ne sacerdos villo modo sederet. sed curi v venerandi flarent
cū sacri euāgelij aut caneres aut legeres i ecclia dei. Ne peregrini maxime
aut rāsin arimū in clerū reaperent. nisi qñq: epōs pre se ferret atographa.
hoc aut factū esse aut ppter manicheos qui in africa magno in peto erat
z ad corripēdā fidē de suis quos versis inuēbāt. Cōstituit itē ne debiles
z manci: neq: aliq: mēbro carētes in numerū clericorū reaperent. Basilica q̄s
(que crescētina) in regione scōdā via mauretinā dedicauit. Tandē vbi
et sacris ordinationib⁹ bis in vrbē mēse decēbri habitis: p̄sbyteros octo: dia
conos quiq: epōs decē creasset mori z sepeli in cimiterio ad vrsus pilatus
5. kal. maij. annos 60 tres: dies. x. sedit. Uacat tuz sedes dies vni z. xx.

Anno mundi. 5603.

Innocētijs huius noīa prim⁹ papa natione albanus p̄e innocētijs parti
ceps theodosij tpor fuit. hic sanct⁹ fuit z multa ad religiōē p̄tētia trā
quillitate impij z benivolētia p̄ncipis vsus mēditatus est. Cōstituit enī vt
sabbato ieiunij celebraret. Et q̄ tali die xps in sepulchro iacularet z a⁹ vici
puli ieiunassent. De iudeis q̄s z paganis decem monachis regulas quasdā tul
it. voluit vt ecclia semel p̄secrata: amplius nō cōsecraret. Cataphrygas autē
hereticos quorū auctores vt diximus fuere mōtanus p̄sca z maxilla ab v
be expulsi. De cetera q̄s pelagij monachū z celestij hereseos dānauit co q̄
liberi arbitriū diuine gr̄e auferret: z q̄ diceret ad implēda diuina iussa v
lūtā p̄ se sufficere. Basilica vō gernalij z p̄balijs dedicauit. vestine mu
lieris impēsa structa z ornata. Cōstituit itē vt singulis solēmbus festis i ecclē
sjs ante sacri receptionē pax ep̄icolis daret. demū vbi p̄ sacros ordines q̄ter
in vbe habitos. p̄sbyteros. x. diaconos. xij. epōs quorū z quinquagita creas
set p̄ diuersa loca. mori ac sepeli in cimiterio ad vrsus pilati. 5. kal. augusti
Sedit annos. xv. mēses. ij. diesbus quinq.

Zosimus papa natione grecus p̄e abrahā post innocētijs mortuo theo
doso archadij z bonozij qui parti impio succedere t̄pib⁹ fuit. vir quidē
sanct⁹ atq̄ optimus in multa rerū p̄urbatione rem diuinā unq̄ omisit. Con
stituit enī vt in parochijs cerei sacro sabbato benedici possent. Bibere autē in
publico clericis vetuit z potus publice vendere. In cellis fidelū id fieri posse
nō negauit. Utuit etiā ne serui in clerū reaperent q̄ vniuscemodi viros libe
ros z integros esse oporteret. ferūt tū zosimū iussisse ad carthaginēse cōcilij
fastidij ep̄m duosq̄ vrbis rome p̄sbyteros vt ostēderet nil vq̄ publice agi
debere sine cōsensu ecclē rome. Et zosimus creatus in vbe rome p̄sbyteris
decē: diaconis trib⁹. ep̄is octo. mori ac sepeli vīa triburnia apud corp⁹ bea
ti laurentij martyris septimo kalendas ianuarij. Sedit annū vni: mēses tres
dies duodecim. Uacat tū sedes dies vndecim.

Anno mundi. 5613.

Bonifacius primus papa natione roman⁹ patre secundo p̄sbytero bono
rij t̄pibus fuit. quo pontifice creato orta nim in clero sedino est. Itaqz dñs
bonifacius in basilica iulij vrbis rome creat. Eulalius in cōstantiniana basilica
pontifex electus huius statim obiit. Et hoc quartū ecclēse scisma fuisse dici
tur. Qd vbi bonozij (qui tū mediolani erat) intellexisset instantē placidū cū
filio valatimano ambo ab vbe pellunt. Reuocat tū septimo mēse post bo
nifacius. z solus vrbis p̄sful constituit. Qui postq̄ pontificatū pacifice ade
ptus est. Eotheus pape decem cōfirmavit ne mulier vlla aut monacha sacra
tū pallā attraheret: aut thura contingeret aut adoleret. Neq: aliquis cleri
cos ante annos. 30. ordines. Neq: seruus aut obnox⁹ vel oberet in facer
re. Voluit itē ne absentes in iudicio villo modo aut accusarent aut dam
narent. hic inter cetera condidit oratorij in cimiterio sancte felicitatis: marty
ris. eiusq̄ sepulchriū cōnauit marmoreibus z argento. Itā z parciā argenteas
librari. x. Et coronas argenteas tres. calices minores duas. z scyphū argen
teū librari. x. Bonifacius aut vbi ex sacris ordinibus semel habitus: p̄sbye
ros z epōs creasset. mori ac vīa salaria sepeli apud corpus sancte felicitatis. 8. kal. nouembis. Sedit
annis tribus: mēnsibus octo: dieb⁹ septem. quo mortuo clerici quidā eulaliū statim ad vbe reuocari: q̄ vel
indignatione vel cōtemptu rerū humanarū reuocationē spernes anno post bonifaciū mortuū.

Linea Bumor
pontificum
Anastasijs

Innocentius

Zosimus

Bonifacius

Gracianus valentiniani senioris filius post mortem valentis sex annis imperare tenuit; quoniam iam dudum ante cum patruo valente et cum valentiniano fratre regnavit. vir ab ipsa adoleſcentia sua militum strenuus et religione clarus. admodum cum inveniens ad inestimabile multitudinem hostium romanis infusum finibus cerneret; ficans christi potentia longe impari militum numero sese in hostes dedit. Et continuo apud argentinam oppidum galliarum formidolosissimum bellum incredibili felicitate commisit. Nam pluribus rex militum alemannorum; minime romanorum exercitum in plio inſerecta narravit. hoc tamen et recta fidei cultura tribuit. Cum ambrosius episcopus fuisse gentiles terras possidendum gothis et republicam in maximo discrimine videret theodosius ab hispania sacris agens apud firmum purpuram induit; etatis annu terenti et magnam agens. orientis et thracie simul impio pfect. Is oem fiduciam suam ad opem christi referens maximas illas seychas formidatas citius cum alexandro magno; alanos hinc gothos indeciter aggressus magnis multisque plijs pte. verbe constantinopolitanam vicem intravit. Icto anno archalarco rege gothorum foderet. Interi vero maximo britannia tyrannide occupatae ac gallia trances apud lugdunum granatu interfecit; etatis nonne et. xx. annos habente. quare valentinianus iunior frater metui poterat ad theodosium in oriente fugit et paternam pietatem suscepit. fuit autem gracianus fratri baud mediocriter infatus. carne facie pbar; ornate loquax; et ubi somni ac libidinis vicior.

Theodosius senior genere hispanus gentis pte theodosio matre terminata; in interfecto principum graciano; impio romani orbis obtinuit solus. mactis in eo annis. xi. cum iam in orientis partibus sex annis graciano vivente regnasset. qui etiam singulis celeritate et pſilo vſus. in annu tyranni gracianum interfecit; apud adſta occidit. hac calamitate maximo ipſi maximo vir laissius autem pater erat dux britanni militum; copijs spoliata in italiam hinc fatus vetur. Theodosius hinc duo auxilio frater andragatu maximo conuere; et vicore eiusdem tyranni filium archagaste d valentinianum inuore apud viennam et dolo stragulant ac eugenis tyrannos mira celeritate vſus opprimuit. fuit autem theodosius pagator; reipublice atq; defensor; etiam moribus et corpore franco similis quam scripta veterum et pictura docent. Et cunctis itaq; accedit ad disciplinam militare laus ingenii et plurimu valuit et religioſus. Nam cum mediolani ingredi ecclesiam vellet mysteria vſur. phibit ob quodam facinorosi (ut fieri solet) ab ingressu ecclesie nisi peniteret; ita equo aſio tulit ut vltro ipſi ambrosio gratias egerit atq; penituerit. huc sociata iungio flacilla fuit ex qua archadius et honorius genuit. itaq; hincſum annu agens etatis i pace apud mediolanum rebus crevit humanis republica gentis filius reliquies corpore et pade anno constantinopolim tranſiit atq; sepultus est.

Archadius theodosii magni filius augustulus in oriente factus. honoris frater eius in occidente comune imperii diuersis in sedibus tenere cepit. vixit archadius post patris creſcit annis duodecim. verum quia pater eorum theodosius ipſis adhuc adoleſcentulis tres duces reliquit viros potentissimos quorum celeriter. reliquias; ruffinum et orientem. flacone et occidentem. gildone qui affrica regerent qui deinceps cupiditate imperandi in orientis paretis parulis regni occupare conati sunt. Gildoni res nonas in affrica moliet; maseleger frater eius crudelitate veritus hoien fugit. et vel dolore al vel veneno post mortem. ad aſceleger tanta victoria elat; cum nec reo nec hoib; parceret a multib; occidit. Ruffinus vero ab archadio opprimuit. Hinc hinc occidens tutor imperij collator; beneficiis; inimicis et affluantibus; non socr exarbat honoris. Regnum et ipſe euchenio filio affectas; ingenta rei publice inuulit mala. Nam sepe cum delere posset barbaros fons eos. sepe alanci cum suis gothis viat. Tandem a gothis superatus cum auxilio postularat. Inuictus indignatus duces misit qui enim interficerent.

Honorius archadii pater frater; vir moribus et religioſus; theodosio patri commisit. Is principatu suscepit dux vires reipublice. quotidianis cerneret la befecan in modis viri strenui et bellicosum pſtantu comite ad gallias cum exercitu misit. tunc et gallia placida germania sua cictor gaudio sociant. ex qua valentinianus filius constantinus genuit; qui postea reipublice imperij gessit; inde cum apud ranennam in regni cōfortiu adſcunt; qui nec dum septe mēſib; euoluit; et bac luce subtractus est. Inter hec placida augusta a fratre honorio pſta ad orientem et valentiniano filijs pfecta. a theodosio augustus archadii alterius germani filii filio honorifici suscepit est. Honorius vero postquam cum minore theodosio germani filio annis quidecum impaſſer; cum tunc antea cum fratre annis duob; regnasset republica ut creperat; pacati reliquies apud verbe roma vira exemptus est. corpusque et iuxta beati petri apostoli atrium in mausoleo sepultus est hinc soboles nulla sunt.

Linea Imperatorum
Gracianus

Theodosius

Archadius

Honorius

Berta etas mundi

Sanctus ambrosius

diq; dulcedine contemplerur. Scriptit em̄ enedāsanctis libz quoz sententia sunt fidei ⁊ ecclie firmissi-
me colūne. In quib; romana relictū fides; q; inter scriptores latinōs quasi quidē flos emicet. **Obijt** te-
nig; hic sanctissimus p̄fūl secundo nonas aprilis.

Martini monach; ep̄s turonēsis vtr sanctitate ⁊ pietate clarissim; q; habau-
it die p̄nitionoz oppido omnidus; ⁊ in italia nati id est p̄p̄churrit; cū patre
suo tribuno militum sub ostiāno ⁊ postea sub iuliano impatore militauit quos in
nitris tpe vto biemali p portā ciuitatis ambienſis transiēs paup̄i obuiō. atq; eo
cūse clamidē q; sibi sola superat in elemosynā largit; diuisit. In qua nocte seque-
te xpm̄ vidit vestitū. Relicta militācia ad hilarū p̄dicatorem ep̄m̄ p̄uenit se ex dis-
capline subijciens. ubi postea monasteriū cōstruxit de quo in ep̄m̄ turonēſis affū-
pius est. Cuius deinde vita tātis extitit glorioſa miraculis vt post ap̄los null; et eq̄
paret. cū tū mortuoz (more xpi ihu) meruerit esse suscitator. Tandē anno p̄mo
tpib; anastasi p̄fōſis apud cande vrbe tercio ydus nouēbris etat; vto fuit. 81.
migravit ad dñm. Cuius exequijs cū diuus ambrosius miraculose interfuisset.
⁊ eius scitaret; ⁊ virtutē didicisset. de eo ait. beatus martin; p̄bani erroris tepla
destruit; venilla pietatis erexit; mortuos suscitauit; ab obſectis corpib; demonia seuā exclusit; ac varijs la-
borib; languorib; salubris remedio subleuauit; q; ita p̄fectus est vt xpm̄ testat; in paup̄e tē.

Theodosi; impator p̄ hoc tpa fedus cū abanarico rege gothoz ex tēplo possit arbanaricus cōſtātinō
b em̄ intrasset. ⁊ tā edificia ciuitatis q; exornati ad diem festū ppli sic quētā cerneret; deinceps ingratioris
regiā ingressus obſeda officiaq; diuerſa p̄ſpiceret; sine dubio inqt. de tēpore est impator. Cōtra que dñq;
man; leuare missus fuerit; ip̄e sui sanguis re; exstiat. Nec mora tū sup̄uenitē valitudine reb; humanis ex-
cessit. cui; exequias impator ip̄e p̄cedēs dignē cū tradidit sepulture. ac vniuersē gothoz gentes rege defū-
cto aspiciētes virtutē benignitātēq; impatoris theodosij romano sese impatori dederunt.

Claudianus poeta

Claudian; poeta natione hispan; bis tpib; apud
claudianū scz maiore ⁊ minore edidit. In qbus certe
multe extant sine celebres ac notabilia p̄uerbia. Libz
q; te theodosij laudib; versib; exarati ferūt. In ei; itē
laude claudiani poete carmina extāt. Omniū dulcete
deo nbi militat ether. ⁊ purati veniūt ad classica p̄erit.
Rudentū etiā poētā xpianū virū vtrq; secularium
līarū scientissimū p̄ hos dies clarissime tradit; quē
⁊ nōnulla in diuinis laude dignissima cōposuit. te nu-
mero cor extat liber te martyrib; de origine peccatoz. exameron de trinitate ⁊c. atq; aduersus simacū
idola defendentē libz cōposuit ⁊ quedā alia.

In t̄pibus suis appollinaris laodicee syrie ep̄s vtr sane in disputādo vehemēs ⁊ ita acutissim; ausus
quidē habuisse aīam. nō tū ex ea parte qua rationabilis est sed ex ea solū qua corpus viuū redit. Rō sup̄
plenitū vero rōnabilis partis ipsum verbū rei fuisse p̄hibeat. que quidē sua ⁊ a damalo an; ⁊ a pe-
tro alexandrino ep̄o exp̄loa est. bine appollinaris origiē habuere.

Martinus eps

Prudentius

Sancius Hieronymus

manū. Impossibile est de isto viro cuius distinet vite et illi moribz reterece oia. quādā die aduenerant eū beatus hieronymus cū fratribz ad lectionē audiendā sedisset: subito ingens leo tribus cludicans quarto suspēsus pedesepio bā claustra ingressus est. q̄ viso frēs p̄terit. ipse veluti aduētiū hospitiū intrepidū obuiant. leo p̄i: lesi quā habebat pedis obtulit plantā vulneratā a leuibz. adhibita cura de leuioni rauo ualuit. Inde cepit inter eos vltro atqz q̄si domesticū asal cōmorari. Tandē diu hieronymus ap̄ bebbē palestine tibi bonoz et theodosij iunioris explicet nonagita et oao vite annis ad xpm migrant.

Paula matrona romana mulier sane fassate admirabilis: et diu hieronymus in xpo filia atqz discipula: hoc anno quo et sancti martini crans sine. 36. le- ro kal. februarij apud bebbē in pace dormiunt. Cū quide dignitate mēna sticāz cōueratione: desertione p̄terit: ad biero solymā p̄fectionē. diuini p̄terit hieronymus libello quodā in agnis effert laudibz. vbi enā ē p̄gratione p̄ loca sancta hūilitatēqz ac cōmētā p̄fusa in paupes beneficiā: mercedibile patē nā: hōspitalitatēqz ac fidē et aduersus hereticos p̄stānā. et ad extremū eius sēlicē enū. et in exequijs sanctorū cōfūmū narrat. eo i libello ipsius filia eufocubum et virtutis beidē cōfōlat. Eam teniqz paulā ab agamēnone rege p̄dicto q̄ trōiā deleuit transisse originē aunt que tradita fuit viro clarissimo iulioz familia p̄erca to. In cuius tūmule tale insensit carmē. Respicias angustū p̄caia rupe sepulchri. hōspiciū paulē celestia regna tenentis rē.

pelagi hereticus

Johānes crisostomus

edit opuscula s̄z de monachoz habitu. Collatores patū egypti cum eis q̄nqz habitus digessit. De distinctione monachi ac sine. De pugna carnis aduersus spm. De tribus amqz monachoz generibus. et quarto nūc exorto similit̄ p̄teratqz alia.

Paula romana

Alexius

Cassianus

Berta etas mundi

Concilium constantinopolitanum

iam grandis natu cum primis elementis didicit vt p̄lara quedam opera in mathematicis scripserit. In psalmis quoq; et in euangelii mathei et iobannis et contra arianos multa edidit. Addebat em̄ precibus studia et labore: continuasq; vigilas: vt qd alijs visus illi conferret auditus.

Radagaisus rex gothor

quo cū fame et siti coherens. Rex solus spem fuge sumens: captus a romanis in vincula coniectus: ac paulisper retentus vita priuatus. Tanta vero multitudo captiuor gothor fuisse fert: vt in viliissimarū pecudis modum: singulis aureis passim greges boim venderent.

Hic vero successit alaricus quē filio regni cupidus cū supare posset et uoluit et uiuit. Ceterū postremo italiā ingressus cū ab honorio sedē qua eius suo exercitu possidere posset expeteret. Honorio deliberato p̄silio: et gallias cōcessit: qdū gallias pergens ob repatio nē iumentorū apud potentia aliquatūlū resecidisset. Enico comes in p̄nitionē reipublice gothos p̄ntas. belli summa paulo pagano comisit: qui ipso die sacratissimo p̄scoe gothis nū suspicantib⁹ sup eos intravit: magnāq; eorū partē p̄stravit. demū arma accepit. p̄sternit exercitū. hinc in rabie furoris exercitant: omnia gallia romā contēdunt. cuncta q̄ que terant igni ferroq; vastant. Nec mora vberem romam capiunt deuastant incendunt. Anno eiusde cōditē millesimo centesimo sexagesimo quarto. salutis vō xp̄iane anno duodecimo et quadringentesimo. hac tñ modicatione vltus est alaricus et clemētia vt suis mādauerit: a cede et sanguine quoad fieri poterat abstinere. vti cō fugientibus ad basilicas petri et pauli parceret. Rex vero tercio die ab vbe discedens in lucanos et duracos proficiscat. inde in sicilia transfratere cupientes p̄p̄si naufragia. Inter hec alaricus ap̄ celsentia morte subita refunct⁹ est. Gothi cū in balente anime sepelirent cū multis opibus.

Athaulphus rex

Berget decemeps athaulph bñ alarici affine gothi p̄stitutes. qui ob affinitates bergeti succēdit: romā rediit: si quid refūat fuit: mox locustarū cradit. auferētes deinde gallā placida supioris theodosij filiā fororem honorij. quam sibi athaulph⁹ apud for corneliū cōnubio copulauit. quo multo post rep̄u. comodo fuit. Nam ad hoc animū mariti subalib⁹ blandimentis inficere. vt vltro a romanis cedeb⁹ tempatum. In aio ei prius fuerat vberem romam celere: ac nouis cōde re: amicis gothiā appellare. et impatoribus nomē de se relinqueret: vti nō augustinus sed athaulphi vocarent. Adentē eius placida auerit. ac sedus inter cū et honorius ac theodosium iuniorē composuit: qui ad gallias proficiscens apud baralonē fraude suorū occisus est.

Secunda synodus vniuersalis fuit cōstātinopolitana: centū quinquaginta patrū gratia: in theodosij principum ac damasi pape cyrillog hierosolymitani atq; nectarij alexandrini patriarche p̄p̄ibus. cōtra macedoni cōstātinopolitanus ep̄m et eudorū qui negabant sp̄m sanctū deū esse. Et bi oēs cōdenata p̄rata heresi: quatuor canones statuere. Ille em̄ macedoni patriarche alē sedē fuisse ac tyrānicē occupant. quo reposito necant⁹ a patrib⁹ electus fuit. postea deū vniū et vniuersitatis deū sp̄m sanctū. et p̄i filioq; cō substantialē declarantes simbolo addiderūt. p̄terea p̄ apollinarē laodicē ep̄m et sabellū blasphemos. et qui similia sentiebāt anathema p̄tulerūt. Cū carnē xp̄i inatā esse dicebant: sine aīa rōnabili atq; intellectu humano et morte tridiana diuinitatē cōmorta fuisse asserēbāt. In p̄dicta q̄s synodo theodosij impator restens patrib⁹: hos p̄uasiomb⁹ seduxit: vt ignoꝛante sumo pōtēte cōstātinopolitana sedē in p̄uari cōmū sublinarūt qd postea semiarū discordie fuit.

Damianus alexandrin⁹ a tenentis annis oculis captus. et ob id etiā primorū literarū ignarus ita geometriā et dialecticā quē magno vsu indigent

Alaric⁹ rex gothor

Berta etas müdi

Celestinus papa natione campan⁹ post bonifacii t⁹ib⁹ theodosii iunio-
ris fuit. qui diuino cultui interitus constituit. vt psalmi dauid ante facie
cui antiphonatum ab oib⁹ cauerent. qd fieri nō cōsueuerat. plecta em epla
enāgelio finis sacrificij imponebat. Refert martin⁹ casinas. Iudica me de
et dicerem cum meā. qd tu in principio sacrificij diceat ei⁹ inuentū fuisse. Graduale
q⁹ hunc ascribit. qd uita pterea constituit que tū in archiuis legēbant. Dedica-
uit et basilica nullā qm plura dona obtulit. Ad ad aut filij graniانو referent vt
oēs sacerdores faceret ecclasticos canones. Et vbi ex sacris ordinib⁹ ter i vbe
mese decē b⁹ habens: p⁹byteros duos et. xxi. diaconos. xii. epōs. ij. et. xl. cre-
asset mox. ac sepeit in cimiterio pisseille via salaria. viij. ydus aprilis. Cō-
federat agnis. viij. mēses. x. dieb⁹. xviij. Tūc tū sedes dies vni et. xx.
Synodus Ephefina

Synod⁹ tertia vltis
ephefina magno
theodosio iuniorē p⁹-
cipit: et pōtifice celestio
iuuenale q⁹ cōstantino
politano epō atq⁹ ciril-
lo collecta fuit: et h⁹ abi-
ta apud ephefus synod⁹
do. cc. epōz. imp⁹ ne-
stor⁹ cū hereti nois sui
enq⁹ pelagius oib⁹:
q⁹ dogma illud ppe co-
nati imabāt. cū pātea
bat xpm ex maria ho-
mine tū et nō deū natū
euz diuinitate collatū
et p meritis. cui impio-
tan⁹ et cyril⁹ alexandri-
n⁹ epō et celestin⁹ pōt-
fex mirummodum ad-
uerſari sunt. vñ diffini-
tus fuit q⁹ beata maria
virgo vocaret⁹. Theodoros id est mater dñi. Et inde oīm consensu. xiiij. canonis
bus cor⁹ stulticia impugnab⁹us damnan⁹.

Anno mundi. 5623.

Anno christi. 424.

Syrus tercius papa natione roman⁹ p⁹te s⁹iro. valentinian⁹ tpa attigit. q⁹
pōtificatū interius a basio quodā reus in iudiciū accessit. Hic aut cōgre-
gata septē et quingenta epōz synodo. Ita cū dixit vt ab oib⁹ vno cōsensu
absolueret: dñas bassius calumator iniquus annuere valentiniano et placida
et⁹ matre in exiliūz mittit. cui⁹ pda nō fisco sed ecclie assensib⁹. Aut bassius
post exiliū nō multū vixisse tercio mese die extremū obiit. Edificauit aut⁹ s⁹ir⁹
basilica beate marie v⁹gins. q⁹ nūc maria maior vocat⁹ et multa dona obtulit.
Inde cū oia q⁹ habuerat aut in edificijs aut in ornamentis ecclesiarū: aut paupe-
rib⁹ erogasset. Mox ac sepeit scripta vie tūburne apud corp⁹ b⁹ laurentij
Sedit annis octo dieb⁹. xxi. Tūc tū sedes dies duos et viginti.

Leo primus papa natione thulesus patre quinciano hic ob dignitate et p⁹
cipiā doctrinā cognomēto magn⁹ et dignitate p⁹m⁹ habitus fuit: eo q⁹
eloquētia nemini cesserit. ideo in calcedonēsi synodo sumā patrū oīm admirā-
tione et concordia ter sanct⁹ acclamatus est. q⁹ ad cōfirmādā fidē multa cōstituit
et cū esset doctissim⁹ decretales eplās plurimas et omelias et sermones cōplu-
rimos calidit. Ad rep⁹arādā vbe et tēpla cōuersus. In honore b⁹ cornelij ba-
silicā vbi ap⁹ta edificauit. Tēpla diffraeta restituit: sacroz vasa cōmunita aut
ablata denuo reponauit vel ex integro restituit. postcōdā m⁹asterij ppe. s. petrū
p⁹didit. postremo creas ex institutione: mox ac sepeit apud sanctū petrū i
vaticano. 4. yd⁹ april. sedit anno vno et. xx. mēse vno. dieb⁹. 13. vacat dies. 8.

Anno mundi. 5635.

Anno christi. 434.

Bian⁹ papa natione sar⁹us: p⁹te crispino ad leonis tpa puenit. Is i mul-
ta p⁹mb⁹atione regū diuinā rez intermisit nūq⁹. Instituit ne pōtices deuicps succēdore libi delige-
rent. que institutio ad oēs eccl⁹asticos grad⁹ p⁹net. eplās scriptis de fide catholica. tres synodos p⁹stima-
rent: mēciā ephefina et calcedonēsem. Tria q⁹ oratoria edificauit: duasq⁹ bibliothecas. ad lunā vō mona-
stēriū i vbe struit. vbi cū pegasset q⁹ ad optimū pōtificem p⁹nebat. tū in extrēdis tēplis cōnād⁹sq⁹: tū
enā admonēdo vicedo castigādo elemosynasue p⁹bēdo creatis p⁹ et moze. 23. p⁹stus: diaconis quinq⁹:
epis. 22. Sepelit post sanctā vitā in crypta sancti laurentij apud corp⁹us beati s⁹iri. Sedit annos septem
mēses tres: dies decem. Tūc tū sedes dies decem.

Linea summorum
pontificum
Celestinus

Bixtus tercius

Leo primus

Pilarius

U Theodosius iunior archadij filius: dū quidecū annis impasset cū honorio germano archadij: crepto reb^{us} humanis bonorio in impio pfirmat. Iulius in pldio castri magistri militū iohānes inuadit imperiū: cū theodosij oritale regēbat imperiū: q̄ cōperio parui sui bonorij funere: mox valētimianū amice fide placide filij cesare effectū cū matre sua angusta ad recipiēdū occidētiē dūgit regnū. quo tpe iohannes dus affricā quā bonifacius obmēbat bel lare possit: ad defensionē infirmior veniens: valētimian^{us} mira felicitate eū op^{er} pūmū. Theodosius vō princeps xpianissim^{us} atq^{ue} phuman^{us} imperiū in mul ta reū purbatione accepit: & possedit. Nā affricā ferme vniuersam genferico rege vandaloꝝ ablata amisit. Adulatus in britānia burpiones pulit inde valētimian^{us} tot^{us} italie cōsensu impator creans gubernacula imperij apō rauen nā suscepit hōfies romani: uols in italia cōpescuit. Et vō theodosij dū ab hys viginti vno annis: quos cū bonorio p annuo regnauerat: septē & viginti annis imperiū gessisset. crq^{ue}bus & cū valētimiano genero viginquiq^{ue} trā legat: apō cōstantinopolim dum ipse bunoy ostro gothoꝝ regib^{us} resistere cōtaret pē silencia corruptus iuterijt: ibiq^{ue} sepultus est.

Ualētimian^{us} occidentalis in pū gubernator: pacē cū genferico vandaloꝝ re dā dedit. Iuterim vō dus valētimian^{us} cōstantinopolim pscendit: & theodosij filiū in vxorē dūcit. Vandali genferico duce cartagine capiti ac diripiūt. Atti lā q̄s dū hēc in affrica gerent^{ur} aim sumes ad occupandū occidentale imperiū copias vadiq^{ue} celeret colligit atq^{ue} iter statim carpit. Qd vbi eius intellectū legatos de pacē statim tolo sam ad theodorici regē mittit: vt cōi impensā & p arib^{us} copijs bellū ī amā gereret. romanoꝝ ac theodorici auxiliāres copie fuere alani burgundiones frauci saxones atq^{ue} oēs scro occidentales ppli. Tandē supueniente attila in campis catbolonia pū cōmittit: pugnatū acriter quousq^{ue} vōꝝ supueniens incerto auctore sine impoluit. Ad centū & octoginta milia hōim eo in pūo vrinq^{ue} occidisse cōstat. Et q̄ virtus semp inuidia parit Valētimian^{us} impator q̄tū res totū p pēros enī successus pūncipēs cum glā dio penit. Ita vir bellicosissim^{us} enis & quōdā attile regis potentissimū terroꝝ occubuit. cū quo pariter & occidēti imperiū saluū reipū. corruit. Sed neq^{ue} valētimiano moꝝ enī impune cessit. Nā & ipse anno sequenti a trāsila enī iū lter: cū. xxx. annis imperiū gessisset cōsolus interijt. c quibus cum theodosio socero viginquiq^{ue}: cū marciano quinq^{ue} imperant.

Marcian^{us} anno ab vrbē cōdita millesimo ducentesimo q̄to: oriētiā aule p sific impator. Is princeps catholicus fuit: catholicisq^{ue} plurimū faues: qui vt imparet theodosij forore cōiōtienti impio vxorē accepit. & attila mortuo eadē nocte p somnū est arā cōsactū vidit. cō itaq^{ue} impante imperiū occidentā le ab orientali quasi diuisus fuit. Et intra id temp^{us} germaniā oēm daciāq^{ue} sar maciā & ceteras puincias ad danubiū rhenūq^{ue} sitao pdidit romana respubli ca. hispania q̄s vltior: agtania & vasconia atq^{ue} illa eductū veltionūq^{ue} gal lie pars q̄s burgundiones anno vrbis capte secūdo ceperūt sunt amisse. Id ar ter factū est de senonēsi parisiōꝝ francis subiecta. quarū oīm puinciarū nulla postmodū p romanorū impio est recepta. Quo in tpe romani vrbē frequēta tūtiū senatorij ordinis romanū delegerūt impatorē. cū quo marcian^{us} muti si mi vir iugēti damnis & piculis occurrere cupies. que noui reū moꝝ p arere cōsueuerunt fēderē inij. secūndū que respu. vtrobiq^{ue} salubriter administrari pos set. Interea marcian^{us} cum orientālē rē publicā felicitatē administraret septi mo imperij sui anno apud cōstantinopolim diem obiit.

Leo post marcianū imperatoris interitū apud vrbē cōstantinopolim au gustali pot^{er} est dignitate. qui deinceps se quēti tpe leonē filij suū in im perij cōforē fecit: hūc leonē vrbis cōstantinopolitana pūmū ex greca p genie impatorē habuit: quāq^{ue} pbiēt aliq^{uo} greca eū: sed bellica p genie orindus p cū tpe (secūdcū nā annis impauit) vrbē romā italiāq^{ue} & vniuersū roma nū pūncipi cōmissus imperiū varij moꝝ labore q^{ue} agitauerūt. Itaq^{ue} pmo leo nis imperij anno cū autus rome mortu^{us} esset maioranū quedā exercit^{us} apud rancūā leoue suadente impatorē assumpsit. & anno imperij tercio int^{er}fect apud terdonā cālpine gallic ciuitatē. Subroga^{us} vō cū illi p romanos scactan^{us}: qui tercio imperij sui anno rome dēfunct^{us}: anthēim^{us} qui fuerat marcianū impatoris generū in impatorē est success^{us}. Nec interea quier^{us} fuit apud cōstantinopolim leo. Eadē cū se cōcepit vltitudine moritū: intelligeret: leonē ex managie forore nepotē & senonis illaū: nā filij inthitū impij successore. Ipe vō puer leo cū paucis mētib^{us} imperiū gubernasset senonē genitoꝝ reū manu pūtia coronatū fecit impatorē. Leo aut postq^{ue} orientale decem & septē annis rexit imperiū diem clausit extremum.

Linea Impera ratorum

Theodosius iunior

Valentinianus

Marcianus

Leo

Beneticus rex

romano cepit tunc parere: sequenti anno in sicilia trañsces: magnis calamitatib⁹ affligit. ¶ Idem fecere pictavi⁹ et scothi in sicilia britannia occupates. Accitus autē a britannis in antiliū et⁹ patricius vir fortissim⁹ et bellicus artib⁹ insignis, gentior cur⁹ noie gaudenti⁹ ex troasana ciuitate messie oriundus, qui etas burgundionis nouos tunc primū parētes mor⁹ bello psecut⁹ compescit. Francos qui iteratō ibent ripas fscderat gallias intrupit: magna supatos cede repulit i germaniā. et balanos bello acerrimo capit agitare qui cū danubij accolas populos regēscq⁹ habebat notissimos bunos ad italie inuasionē primus extitit. Ad cū itaq⁹ amores britanie romanor⁹ legib⁹ morib⁹ q⁹ assueti pictor⁹ et scothor⁹ barbarie pauli neq⁹nt. Ad hunc enī miserunt pñdia implozates. reddidit enī legione vñā que mare trañsessa barbaros multa cede repulit. britannias qñdū affuit p romano impio pseruauit. Inde in gallias reuocauit. Quide britani ab oppo destituti ab anglis et saxomb⁹ auxilium penere: quos hostes deinde nō auxiliāres fensere. ab his enī capto et patrā simul et nomen amiserē.

Athila de scythia hunor⁹ rex pñc gentē mūdisico: cur⁹ fuere germani ottar et robas: qui ante athila regnū tenuisse narrant⁹: post quor⁹ obitū cū bleda germanor⁹: hunor⁹ successit in regno. Erat vō athila supbis incessu: hanc illucq⁹ ar cūferēs oculis. vt clara potēna ipso q⁹ in motu corporis appareret. bellor⁹ qñdē amatoz: sed ipse manu tempans. cōsilio validissim⁹. supplicātib⁹ exorabilis. for mū bēctis. lato pectorē: capite grādiore. minutis oculis: raris barba: canis asq⁹ suis: simo naso. acuti colore. originis sue signa p se ferens. frēm autē suū bledom virū mīacoz ingenij. cingende mūro vrbis budale operi intenti p fraude perit. Inde ostrogothor⁹ reges subditos sibi pot⁹ q⁹ focos athila habere cepit. Con traxit vero pariter et patrijs eduxit sedib⁹ nō scythie modo populos: sed ad latissimā q⁹ danubij orā vñdūq⁹ expositos. in quib⁹ notissimū fure ardaric⁹ gepidor⁹ valeuit theododur⁹ vindicari frēs ostrogothor⁹ reges. marcomāni: quadi: enili et thuringi. qui ad āngenta armatoz milia fuisse cōperit⁹. Cū vero copijs quas catheloniā campi clades cōmīnerat supplemeto et auxilijs ad pñm exerat⁹ magnitudine instauratis: nō vltro gallias: sed ipsas ita lē inuadere constituit. In quā ducturus pñmū illirici sinus orā arcuuectus est. et tra guriū: sebiniciū: belgradū: iaderam: signan: polā: parentiū: hemoniā que oppida tunc in marciari impatoris cura essent nullo firmato pñdio dūpuit incendit. Ad arsiā vō flumi⁹ et tergestinū suū italie limites nō nūbil reperit copiaz Obsedit inde aquileia: sed vrbis validissimis cincta mentib⁹ romanor⁹ pñdio defensabaz. ne illic sedendo temp⁹ vltz quiesceret. Immutata regionis oppida expugnauit. Aquileiā deinde quā dū obsiderat hoc ui fuit pot⁹. Ingressus vrbē aduq⁹ solū eam subiecit. inde mouēs paduam: vincentiā: veronā: mediolanū: nemū que p apia dīat cepit. Romani tūc et ceteri italie populi athilā qui se flagellū reuerteret⁹ populos diceret. ac re ipsa ostēderet: horrendo pūore expectabāt. Qd cū leo pñficer roman⁹ eius nois pñmus cerneret mētus cōpauēq⁹ populis. atq⁹ etiā cōbortante valentiniano legationē ad eus suscepit: quē reperit apud mētibum castra habentē. facundus pontifex orando mollitus: effectaq⁹ vt omīssa italia ad p pēia redire regna pñmiserit. que res oēm exercitū in admirationē addixit. sēsātātib⁹ vō causam respon diisse athilā fama est. nō se pñsulis adducti oratione id fecisse: sed magis duoz qui frictio tenentes pal dios astabat. necem sibi ac exercitū cōmīnates. Et bi pñctus et paulus fuisse credunt⁹. Jst athila ita mo do a sua fuita repressus: relicta italia pannonias repetit.

Veneta vrbis bis tribus angenti⁹ et origine gloriōsā habuit. dum athila aquilegiā obsedit. cū aquilegiēs (sicut ostēdunt⁹) post deuastationē troie catho effi venetos origine troianos fuisse arī cōcor dīentes patuam et alij paludes in quas sua miserant frequētauerē. et aquis eluantes apud nūū alit⁹ dor sumq⁹ cui duro a soliditate fuit cognomen tenere. Sic et ceteri venetie quācūq⁹ populi. pñente metū vbi cūq⁹ poterūt eisde in paludib⁹ pcederūt. Eā vero pñmiciā abdūz: padu: lacu denaroz: alpihus et adriatico maris autotq⁹ iares cōmītuauerē. Informē in vltigine stagnaq⁹ omni vel puri litoreis sterilitate: si libera sit p fecuritate electio pñspondendā: vt nequaq⁹ dubitandū sit illos dei munere coactos: cepisse loca breui fura optima: que tranquillus securiq⁹ rebz nulla pudentia elegisset.

Erit hoc tēp diabolū psona moysi indutū: multos mēcos recepsisse: dū eos ex creta in terrā pñmissio nis ad siltudinē historie veteris sico pede p mare reducere pollicet. Multi enī ex his fallis moysi secuti in vñdis perire. Alij autē illos solos euasisse. qui tūm xpm verū esse dei credidere.

Concilium calcedonense

edidit. In quibz totz pene mudi calamitates z miseriaz ac bellor inquietudines replicis. Cronica etiā ab exordio mudi vsqz ad sua tpa scriptis. Et de omnia id est de miferia mundi intulauit. hunc qz augustini (p adipseda ale rōne) ad hieronymū hierosolymā mī sit. qz dūz rediret enā quāda bñ scphani. pthomartyris reliqas nap inuicias pzm? a trulit occidit.

Iobāne damascēnū monachū optimū atqz doctissimū ac pōpue mīgnem theologū. hūc etatū nonullū assignant eo qz theodosio familiarissimū fuisse tradit. hic itaqz cū theologus pōpū habere: enā quātor fīstari libros edidit quoz principū est. Nemo dēi vidit vnqz. in quibus de fide. coqz xpi humanitate atqz baptismo optime ptractat. vbi gregoriū nazanzensū. gregoriū nicenū ac dydimū alexandrinū plurimū imitat? est. **I**te cur de? hō in duobz libris expli- cit. Libros qz medice artis edidisse fert. In quibz morboz casz describit z me- delas. In hū aut vīr pōmū multa admiratōne digna prudē? doctoz scribit.

Vrsula virgo gloriosā an dē britanica: filia vni- uersa pīcipis britānie: pulcherrima z magni ingēniū dūz nūbils a filio regis ad nuptias petere: cū infidelis esset patri suauit vt sciret: ea conditōne vt decem virgines etate forma z genere electas sibi tra- deret et singulis mille adūgeret: et paratis ad vndecim. **N**autibz: indu- ctas tricenis sibi daret. Adūctis eis fuit pontus? basilicēsis episcopus qz eas rō- mā vsqz pduxit. Inde gerasina regina sicilie cū quoz fili ab? z puulo filio adria- nū relicto regno cū ea pēns: se vsqz ad martyriū locauit. **P**ostea cū papa circa? co egressi de vrbe. sic xpiana religio nimis augeret maxm? z affricā? gentiles nullo cognato coz principū bunonū scripserūt. vt cū coloniā applicaret illā multi- tudinē trucidaret. **V**rsula igit apud coloniā germanie vrbe cū vndecim virginū milibz ab bunis sub atula rege militātibz: gloriosissimū martyrio coronat. 12. kal. nonebris nigravit ad sūpos. Quoz coza ibidē a xpianis sepulta: mario i- pioz semp habita sunt. Cū aut vrsula ob saginā in cā dīreca martyriū passā fuit. Cordula timore humano delecta nocte in nauī pmanit. **S**equenti die a deo confortata se manūctans occi- sa est. Et si dubit? de tpe passionis: de martyrio cū carū ecclia non dubitat.

Sēptē dormientū cozpa qm̄ sub deo imperatoze inclusi in spelunca martyrio coronati sunt. suscitati sunt a deo hoc tpe: ad cōsūtandū errore exorū apud quosdā negantūz resurrectionē mortuoz. Qui postqz theodosio impatori z pluribz alijs locuti sunt: resurrectionē attestātes: in pace dormuerunt.

Merlinū anglū vātem uisigēx regis filia monacha: z in cubo temone natū vt nonnullis placet his tpi b? fuit z claruit. hū? mater temcece regi filia: que inter quāda monachas fineti petri enūmita virū nūqz cognouisse cōfessata est. Sed aliqui dicit: vltimū ei fuit quēdā pulcherrime speciei virum cum fuisse am- plexatā. Indēqz euāgescentē grāuidā se cognouisse: illū tandē peperisse. Et po- stea in virū magnū euasit. Hū? aut merlinū insinuat vātem? dīxonū rex: xpi fidē in immensū auit. Cū successit frater ei? qui magni aruit pater fuit. **D**ie aut merlin? multa ob scura recludit z futura pdirat. aperuit enim sub fundamen- to vbi turris edificari nō ponit lacus esse. Sub lacu duos latere dracones: quoz vnus rubeus populi britonū. alter albus gentē saxoniū designaret. z quis cōfictu suo adimittē pūaleret. **A**rdurū vō quē apūm cornubie vocat: pdirat qz ecclie dē succurrit qz gal- licanas punctas possideret: qz romano exercitū terribilē se exberet z qz xpū dubiū haberet.

Berta etas mūdi

Buda urbs hungarie clarissima regum sedes: in litore danubij sita: hungaria enim vltra ⁊ citra danubij latissimas terras occupat: quod citra danubij est: olim pannonia fuit. que ab oriente mesiam ab occidente nozicum habuit. septentrione ei danubius. austrum illyrici montes exceptere: que transdanubij hungaria tacet: pars scythie prius erat: duasq; gentes habuit gepidas que conteruntur germanus sive runt ⁊ dacos. nō qui nunc daci vocant: quoz rex ad oceanū germanici: inter suetiam ⁊ saxoniam latissimū regno: sed palustris potest. nam b ij dani melius appellant: sed qui ea loca tēnerunt: que nunc transilvaniam occupant vicina valachis in corone speciei montibus cincta. In hac parte vngarie que gepidarū fuit adhuc territorij est quod sepulcrū appellat: pro gepudio. Hungaria aut terra ferax: vbi aque nūm habet in quo merta ferri mactant: in cupri vertit. gleba illic frumenti fructifera. auri ⁊ argenti diuites venerat salubris: terra opimis cōparanda. nisi sua se vbertate corrumperet. Cum vero buni in scythia multiplicati essent: in vniū congregati: cōstituerunt capitaneos: occidentales regiones ingressi: beos ⁊ cumanos albos: inde ruthenos: terrarū migroz cumanoz. ⁊ vsq; ad ticiā flumen teysch puenere. Charrin? longobardus qui pannoniā gubernabat: primo eos repulit. Tandē pacifica possessione pānonice regionis potiti sunt. Anno dñi quadringentesimo primo Attila qui hungarico idemate ethele dictus est. ⁊ buda fratre eius supiuētib⁹. Attila in regia dignitate exulserunt. Is in ciuitate scambria sedem elegit. Et ex imitata ambitione ceteras regiones molestare instituit: bledā fratrē suū regimnis participem fecit. Et in subiectas nationes principē cōstituit. Interea rex bunoꝝ diuini regnū intra pannonias cū fratre bleda vel bu

da gereret. macedoniā missā ⁊ achāā vtrāq; tracias: immanissima rabie deuastaret. Inde cū sycambrie de-
moraret. buda frater ei⁹ terminos sui regiminis transgisse ac regnū in eius absentia optasse accusat⁹ est.
Cūq; sycambria in recessu suo vrbem athule vocari pcepit. Buda vō illā a suo noie budawara appellauit.
Quādozē bleda germani sui regniq; confortē prijs in anibus pemit. Et in danubii pœcipuū fecit.
Inde nouo edicto vrbem athule vocari iussit. Hui⁹ id nō obsecrātes illā budawara vocauerūt. Hungari
q; vsq; in hūc diem obuda vocant. Theutoni edictū regis magis formidantes: ciuitatē ob menū erscipurg
id est vrbem athule vocauerunt. In sycambria deinde athila quinq; annis quicuit. Speculatores ad va-
rias regiones ordinās. Post prospera deinde ipa buda pūmāria hungarie condita: quæ ex parte montio-
sa est: si vrbis sitū inspicias. Cui⁹ locus cōditio ea est: vt nec quicq; munus: nec certe amicus in tota
serme hungaria inueniri possit. In ea nōnulla extant religiosoz monasteria celeberrima, alijsq; publicis
priuatiq; edificijs ornatisimis p ceteris in ea regione vrbib⁹ cuasit clarissima. Ideo regia dignitate insi-
gnita. ⁊ basilicas menib⁹ ⁊ arce pulcherri ma: quā arcem preclarā (sicut ⁊ alias arces in tota hungaria: p
cipue in segradū castri nobile vbi corona regia obseruaf extornant) ita Parthias de coromis rex buga-
rie miro decore ornant. Cui⁹ nūc antiq; monumētis pferendū in qua muri crassissimi: ⁊ aule celebra-
rie esse referunt. hanc p̄terfluit bister germanicus flumens: qui deinde septe hostijs pontum influit. Sepu-
mū tū pignū ad palustrū spēat nō habet: qđ amni cōparet. Prioz quatuor ita magna sunt: vt p lōgūdu-
nem. xl. milia passū nō inisceant equoz: dulcēq; bauitū incorrupto retineant sapore.

Berta etas mundi

Argentina ciuitas vetustissima ac p̄magnifica argētuaria dicta apud belucios p̄pe ribenū sita. Cum
 Atracenis metropolis belge p̄uincie r̄ibibus abrahe cōstrui cepta sit. inde potētia aucta. hec vrb̄s p̄i
 mo sub domino treuerensi fuit. quā postmodū iulius cesar cū vniuersas p̄uincias beluēnoꝝ & beduēnoꝝ tra
 iecto r̄beno flumī subiecit. Cui p̄sule & questorē dedit: qui in ea vrb̄e camerā romanorū p̄ tribus solen
 dis p̄fecerūt. Inde nomē argentine assumpsit. qui vsq; ad imperij inclinacionē ibidē p̄stiterūt. Abila po
 stea egressus de scambria primo illucos muasisse dicit. deinde omni pene germania puagata. ac cunctis
 ciuitatib⁹ & castris que occurrēbant subuersis. Intrauit tandē in regnū cōstācie. cui sigismundus rex eiusdē
 terre p̄nceps circa basilē cū exercitū magno occurrit. quē attila cū oī expeditione cōtorto & fugato suo to
 minio subnigauit. A loco illo egressus abila iuxta r̄benū argentinā ciuitatē munitissimā (quā romanorū
 nullus cesar penit⁹ expugnare potuit) obsedit expugnantq; diruēdo murū ei⁹ in diuersis locis vt cunctis
 aduenientib⁹ sine difficultate via libera & patens introitus p̄beret. edicēs sumissime ne ipsius nūq; rege
 ipso vniūte repareret: vt eadem ciuitas nō argentina sed p̄pter viciū pluralitatē: quas in muro ei⁹ fecerat
 Strasburg vocaret deinde ammoto exercitū de argētia lyronū: byzantiū: chalon: masticon: lingone: bur
 gundia & lugdunū ciuitates munitas destruxit. Post aliqua t̄pā cū reges francoꝝ apud belucios domi
 nū ponit fuit. in ea vrb̄e domiciliū habuerūt. qui deinde duces in ea p̄stiterūt. Habet q̄s sancte onlie
 dūni vrb̄is: sed & p̄uincie ducatu habuit. qui hobenburg & alia cōstruxit. post eū albert⁹ filius & succeden
 tes gubernarūt. Tandē p̄ romanos impatores in libertatē ac ius imperij cessit. A diuo vero matheo q̄ a
 sancto petro ap̄lo ad r̄benanā ciuitatē cū eudario & valerio missus fuit. s̄dē orthodoxam accepit: qui
 apud eos post obitū baculo petri reuixit. ac ceciliam ad sanctū petrum antiq̄u: appellatā extruxit. Habet
 hec vrb̄s p̄ter amenitatē & ciuitū vrb̄anitatē. templū p̄magnificū. & turrim pulcherrimā singulari p̄stan
 tia cōstr̄ctā. Nobilitatē q̄s p̄ vicina oppida: p̄ceq; finitimas vrb̄es dispersam cū summa cōcordia: ea ciui
 tas collegit. qui dignissimis p̄uilegijs liberū magistratū ac rempublicā cū quibus p̄ vicissitudinē guber
 nant. Ep̄iscopū autē quocq; nobilēm habet cui & p̄ncipes p̄fuerūt. Abiuit autē p̄ter r̄benū hec vrb̄s inf
 gnis duobus flumijs nauigabilibus quos r̄benus excipit.

De obitu Atibile regis bunorum.

Profectum italia atbila et pmissum est: auxilio leonis pape. et tani ut nozico superiori que nunc pars
austria: pars basia arta dicit: statua ducenti atbila honozia valetuniani impatoris foroz p cunadū
pellent: ut se se cupiensimā in vxore pabus nimisq; a fratre extorqueret. **I**d aut magna verborz instanna
atbila intentant: impetratū se nouit: et tamen homo luxu perditissimis connere nequuit: quin multis
quas haberet: et seum in exercitu traheret vxorib: alia (cui illecom erat nomen) adderet.
Cuius nupiarū beneficio: mors cum oportuna e medio sustulit. **N**āq; post cōtutū pūstū
bilarūq; celebratū: resupit alto in sopore cū demeritus esset: sanguis e naribus plūens
vitalibus opletis meatib: eum necauit. **Q**uod quidē illa nocte scribitū multi cognouisse p
sonitū apud constantinopolim marianū: cui vltimū sit videre atbile arā (quo amor gene
re buni in prius vicerit) fractū esse. **E**t intra id tempus germaniā e nmen: dan amq; sar
maia et ceteras puincias ad danubiū rhemūq; sitas perdidit romana res publica. **I**ns
pania quoq; vltiorz aquitania et vasconia atq; illa eduentissimū vefuncionūq; galie pars:
quam burgundiones anno vrbis capte secundo ceperunt: sunt amisse. panter factum est
annis sequentibus de senonensi parisiq; francis subiecta. quozum omnium puincia nū
la postmodū p romanoz imperio est recepta.

Eutibices hereticis

Eutibices heresarcha constantinopolitanus abbas: p hoc
tempus suū dogmatizat errore. et ne sentire euz nestorio vi
deret dūmā cū humana natura: in idem cōpositū recidisse affir
mabat vniūq; factū: nec vllō modo inter se distingui debere. hāc
heresim euz flauianus constantinopolitanus epūs damnaasset. **T**heo
doso annuente synodus ephesina iudicat. **I**n qua diofcoro ale
xandro epō p fide reutibices ipse tam damnar: exilio relegatur
Timotheus quoq; hereticus infamius multos errores disseminauit. **I**s concilio calce
donensi: perpetuo exilio damnatus est.

Anno mundi. 3570.

Anno dñi. 471.

Simplicius papa patra tñbunt pñe castino post bilanu. impante leone scōi do: z seponē sūt. hic vir scñssim⁹ ac reñssim⁹. Instituit vt null⁹ inuitus in epñ penit. pmoueret. z ne denē. vllus possessionē bnificij a laico recogno sceret: qđ postea a gregozio z alijs pñssib⁹ cōfirmatū est. Romana autē sedē esse primā omī cēclariū declarat. Urbe pñera pñbyteris in quinq; regiones di uisit. prima erat petri: scñda pauli: tertia laureñij: quarta io bñnis lateranen sis: quinta sancte marie maioris. Hic optim⁹ pñtifer has basilicas dedicat. z primo basilicā stēpbanī pñbomartyris in celio mōre. basilicā andree aplī nō lōge a templo sancte marie maioris z alias. At cū cēclias romanā nō instituit solū. verū etiā domis aupsit. creasitq; ex ordine pñbyteros diaconos z epōs moxī z sepelīf in petri basilica sexto nōs marci. Sedit autē annos qñdecim. mensē vnū: dies septē. Vacat tñ sedes dies sex z vīginti.

Felix et hominis tera? patria roman⁹ pñe felice pñbytero ex regide fasio in exilio pulsum. instigātē achatio cōstantinopolitano epō tñc demū ab eodē renouatū esse. vñ cōsilio cōgregato sanct⁹ pñtifer fraude subesse verū? ex auctē sedis aplice pñlio bene sententiū approbata. petri z achaciū dñat. In eodē pñlio cōstituit vt accusat⁹ apud iudice: senp pñter respōsionē darent inducē tñ instituit pñera vt ecclie ab epīs pñsecrarent. Idē qđ felix basilicā sancti agapi ti edificauit nō lōge a basilica sancti laureñij martyris. Et cū ex institutionē sa croz ordinū quos ī urbe roma mēse decēbri bis habuit pñbros octo z vīginti diaconos qñq; epōs vīginti creasit. moxī z sepelīf in pauli basilica. Sedit annis octo: mēses vñdecī: dies decē z septē. Vacat tñ sedes dies qñq;.

Adamercus ep̄s

Adamercus ep̄s vñrū scñssimū ac docñssimū dñrū tñbunt? se fāt qđ dicat. qđ clodouicus (vt historie referūt. fr̄aco: regē cū innumerabilib⁹ fr̄a cis baptizauerūt. qui pñter scitātē maximā cū ī diuīs scripturis pñclarissim⁹ habet. cōmētarios pñtiles in nouo z vetēri edidit testamento. Septuaginta z eo ampli⁹ cū in ep̄atu explectet annos. Inter cetera sue scitatis miracula facta: puellā a morte corpīs suscitasse legīt. Obijt autē anno dñi. 468. kal. octobris.

Claudio papa natione apber pñe valerio: vir san ctus qđ vt ad pñficatū assūptus sūt. manicheos in urbe depñelos exilio dñat. eozq; libros apud basilicā diue marie publice cōburit. deinde dili gēs qđ fāt multa cōstituit: qđ ad cēclasticū cultū pñnebāt. z primo vt null⁹ bigam⁹ ad sacros ordines (nisi delicta sedis aplice) pmouēt. Statuit etē vt null⁹ mēbro mulari ordinaret pñbyter. bymnos qđ mltos ad imitationē am bzōfij cōposuit. Et libros quinq; dñe tñc z nestozū edidit: z duos 3 artium Basilicas remde plurimas ī urbe dedicauit. ostēditq; qđ libri inter apocryphos forē deputadi. Deuē cū pñbros duos z mīgita: diaconos duos: epōs septē z sexagita creasit: moxī ac sepelīf ī basilica petri aplī. xj. kal. decēbris. Se dit annis qñuor: mēses octo: dieb⁹ decē z septē. Vacat tñ sedes dies septē.

Anastasius papa et notis secūdu: patria roman⁹ pñe fortunato anastasio impante fuit. Hic cū priu bon⁹ z catholicus habet ab achatio seduct⁹: dñz cū renouare clanculū tentat: denū a se grauer alie nauit qui se a cōione pñficis tñz maxime subtraxit: qđ etiā sine catholicoz pñsensu plonio thessalonice diacno cōcassit: qui tñz achaciū errore imitab⁹. Idē obzē serunt diuino nutu boiem subito morbo co z reptū intrasit. Sūt qui dicūt ei in larmis effudisse intestina dñz necessitan nature obediret. Excoīca uit (vt qđā scriptor: es referunt) anastasius impatorē qđ achacio saueret. hec de anastasio sufficit. qui ex sa cris ordinibus semel decēbri mēse habitis pñbyteris duodecim: epōs sedecim creauit. Sepul⁹ est autē in basilica petri. xij. kal. decēbris. Sedit annū vnū: mēses. x. dies. xxiij. Vacat tñ sedes dies quatuor.

Linea summor pontificum

Simplicius

Felix

Cladius

Anastasius

Zeno facit impator cu leo pium valitudine corrept: leone secūdm ex
maria gene sorore sua nepote z zenonis isaurici filius cu impery cess
gnauit successorē. q nō ita multo post graui morbo opp: essus cū fines
vite sui adiecit cerneret patri zenoni imperiū reliq. vel vt alij scribūt mortuo
leone senō cōtinuo augustale nate est dignitate. leone autē de quo fūssimū est
quē pater leo in regni asseruit prātem. Hacer sua zenonis imperiū formidās
oculie clerici fecit. Exigere vebemēter zenone vt filiū pderet: p co aliū for
ma silem obtulit. qui leo deinceps i clericatu ad iustitiani vltis tpa venit. Ipso
qz anno augustulus apud italiā aduersus nepotē cū exercitu venies eo ctinga
to. impēry regimē inuasit annali deinceps circulo cuoluto cū rege vandolozū
genferico sedus inuā est ab herese parricio. bee dgm apud romanos gerunt
adouacer cū fortissima multitudine ab extremis pānone finibz italiā pperare
cōtendit. inde aliquāns amīs italie z vrbis vltus est pte. vii augustulus in
opinabili metu ptem: spōte miserabilis purpurā abijcēs cū vir. xj. mēsis
reput. obinussit. Ita romanos apud romā imperiū cū hoc augustulo perijt
Anno ab vrbis condicione. dñ. cc. xxi. ab incarnatione vō dñi anno quadring
centesimo septuagesimo dñno. Zeno autē augustus cū p annos. xxiij. respubli
ce pssisset apud vrbē cōstantinopolim vite terminū accepit.

Anastasi post zenonis excessus anno ab incarnatione dñi. cccc. xij. pmpu
hāc indut. hic romam deus imperij. eundem hereseos illuue macula
uit. hic clodoueo francoz regi co qz ciuitates quasā a vifegothibz q artianz
heresim tenebāt abstulisset pscias transiuit tunica cūqz parricu creauit: sed
postmodū p achacū cōstantinopolitanū epm coruip: facit est herese. Anastas
sus itaqz dis in heresi qz clapsus fuerat pscuerat. dualqz i xpo naturas: dei
tatis vides z humanitatis eundem heresiarchā sequēs denegaret. Rommā a
papā qz sumado successerat. direxerat enodis tūnelem epm. Aliosqz cū eo co
stantinopoliū legatos cū catholice fidei inscripto qen? anastasiū ad ecclie redū
ceret gremiū. Is nō solum liberta eoz monita spereit: sūsup etiā a suis alpe
cūb? hō sine contumelia expulit diceēs. Mos z potestas: z aljs iudere volumus:
nō aut iudere: namqz fragili impositos mādāt ne vltiā p totā greciā ad aliquā
ciuitatē accederēt. quā cū impium temeritate diuina continuo vltio subleata est. Nā cū iam septimū z vi
gesimū impēry annūm ageret: itū fulminis percussus interijt.

Dec dgm apud romanos gerunt: ostendit se se a vetusto claudis impēry somite: nouus turbo quē roma
in cōuen illi? emuli suscitatur. Si qdē heruli z turngi odoacre vno acris inqenit dūce sibi cōstitū
to ab inferioribz danubij hostijs sunt pseci. fuerūt autē hi beruli z turngi exercit? abyle relide. q bernaco
z dūmth abyle filijs a scipis alijqz pplis pmo supatis: apud danubij hostia cōfederūt. Ipse itaqz italiā in
gressi: aquileia ad sinistā relicta: in tarnisinos viciniosqz z inde i burxanos iter fecerūt. Isqz augustul
impator: de odoacris adinēit cernoz facit missi osteset genozē suū quē multie magistrū declarauerat: at quē
postea antilia reclusuerūt: iō in vrbē nēmi se recepit. Insecur? illū odoacer vrbē coronā cinctā vallauit: re
cepitqz diu z pnamater oppugnāt. Inde cedēs ciuiū romanosqz legionū facta z nēdus directa vrbis tū
mū. s z cū agro igni ferroqz vastata. Dēcessē autē capti placēciāqz pductū odoacer ipse inspectatē exercitū
gladio suffossus interfecit. qb? territi crudelit anō? ecteri italie ppli certans reditionē facere prexerūt. Odoac
er annis. xxiij. italie impauerat z ciuitates p libidine gubernabat. Zeno autē cōstantinopoli imperiās theo
dorico pssuūit: vt in italiā trāsiret: ab inuasīs occupatoribz ciuitates sibi vēdicaret. iō ex tracia mouēs go
thos z synasit z illinc italiā pēijt. odoacri duces sibi obuiā fuere nō potit ab adleia sup fontū anmem vt
ctores gothi. Tādē i verba uena odoacri obfiderūt ad extremū pactiōē res cōposita fuit. vt sū socii dñi a
nōis eent. vēr bece regni societas nō diu pmauit. cū occultas inter se suspiciōes haberēt. puenies theodo
oacer Theodorice rex rex

Theodorice theodomir? ostrogothoz rex rex odoacri ad cenā iustitū occidit
potit est. z sol? cū gothibz p italiā dñi ac. fuit ex? dñi ano nō admodū durā: z si pte
agroz vt nup odoacer diuult z p suis retinuit. Eterz ciuitates p scipias ac p ci
ues suos gubernari pmissit. Ipse vō sedē regni raucine pssituit: ibiqz mō abita
uit sepe z triginta annis theodorice i italiā regnauit. vt olm barbaroz mutissim?
q z si rauena sedē regni scasset. in vrbē romā qd fieri potuit exornauit. Nam z
scipulibz octauūz iustaurauit: z spectacula de more exhibuit: z edificia ac basilicas
splendiqz restituit: nūbzqz omisit qd ad optimū principē pnteret. at vō vt regnū
aliqui stabileret. z clodoueo frācie regī filiā andesclā i vxore duxit. Et sorore bo
noico vandaloiz: z filiaz suaz alterā alarico vifegothibz pssituit: quidāto i ma
troniū collocauit. indeqz paulo p clodoueo francoz regi socero suo bellū iustit
uo qz alarico vifegothibz regē genēz suū interfecit: z vascōmā pte regni sui oc
cupasset. Ideo cū magno exercitu alpes trāsgressus in vltiorē galliā frācos
trāsuit. ac gallis iacti pmo supas. vascōmā iterato recepit. Nec postea i terra segnis oculosqz pmauit. nā
z italiā totū cū offi? adiacētū regno suo adiūit. z balmaciā qz sibi subdāt fecit. itaqz mltā genitū dñi rex
fuit z nomē ex? admodū celebre z glorioz fuit nisi qz extremo tpe crudelitas ista iustit. obfimbū z boe
nū fenato. ro. ab eo necatoz: trādētū vrbē i alpi? myro cūqz. tādē apoplexie morbo corrept? statū expirauit

Berta etas mudi

Michaelis archageli reuelatione gelasio 14 misso pontificare apud apuliam i Michaelis reuelatio
 M in ore gargano tercio kal. octobris facta fuisse tradit. vbi z postea templus
 miris edificijs extructi fuit: eoq; loci ob deuotione: tanta pploz frequentia singu
 lis annis committitur dicunt vt nolum xpi ani sed z infidels quoz ad patroa
 mli sancti angeli implorandū frequentent.

Apphianus papiensis eps: vir diuina humanaq; sapientia prouidentissim⁹: his
 artibus apud theodorici regē ppter eloquentia z sanctitate magno in pao
 habuit est: cui⁹ auctoritate z sanctitate. italia a barbaris verata liberata est.

Sunt q; scribat germanū altsiodorensem z lupū trebarch. epōs bis tpb⁹
 fuisse. q; tūm multū uiuere xpianā fidē: gentiū ac pelagianoz opa plurimū
 labefactata. Denosua vgo q; germano pite deo vgitate deuout apō parisi⁹ elareti

Boetius
 Boetius amicus manili⁹ seuerin⁹ xpianissim⁹ vir z
 ptilari dignitate insignit⁹: poetaz ac pbs cele
 berim⁹. smadrig gener. his q; tpb⁹ rome clarissim⁹ fuit. hic ideo maniliū vo
 cant. eo q; a manilio torquato originē duxisse tradat q; cū vere catholice esset ne
 amicus (enā ppepe rogat⁹) obipare uellet: z ipse a theodorico rege sub uelamen
 to affectare libertatis post soceri suū tūm exulare nibe. vbi postmodū infliga
 tib⁹ hereticis ppetuo carceri dānas. In qua qdē calamitate cōstituit⁹: ad recan
 dum aīm suū. cū in mathematicis doctissim⁹ esset. cūteritū cū neruo pzm⁹ excogi
 tauit z excedit. qd quidē modernis tpb⁹ musica celebre instrumentū habet. Ibi
 dem q; cōstituit⁹ ad multoz vtilitate pclarissima edidit opuscula. z cōsolatione

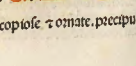
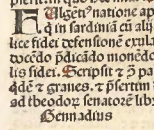
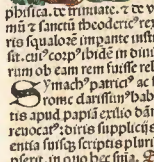
phistica. de trinitate. z de vinitate xpi. de topicis etiā. pleraz etiā ex aristotele trāstulit. hic deniq; vix epū
 mū z sanctū theodoric⁹ rex eius in siliam suā oīno flecti nō possit. amianoz rabie cōcitat⁹. post longā carē
 ris squalore impante infuso sentore augustio anno. s. dñi nri. 520. apud papā p catholica fide occidit⁹
 sit. cui⁹ corp⁹ ibidē in dñi augustini tēplo ad huc habet cōditū. Et sunt qui dicunt eius i cathalago sancto
 rum ob eam rem fuisse relatum: z sanctum seuerinum vocatum.

Symachus patriar⁹ ac senator roman⁹ orator ac pbs insignissim⁹ bis tpb⁹ cū
 rome clarissim⁹ habere: a theodorico rege ob suspitionē affectare libera
 tis apud papā exilio dānas. z in carcere p aliqđ tēpus trudit⁹. deinde ab exilio
 reuocat⁹: diris supplicijs tandē interfect⁹ est. hic nāq; romanā rempub. sua sap
 entia suisq; scriptis plurimū illustrasse dicit⁹: eo q; librū eplāz elegantissimū scri
 pserit. in quo hoc finis. Semp natura equalib⁹ gaudet.

Fulgen⁹ natione apd rupēs eps z pclarissim⁹ doctor: bis tpb⁹ floruit.
 q; in sardiniā cū alijs catholicis affrice a trasimūdo vadaloz rege ob catho
 licē fidei defensionē exilium missus est. nī pcrmisit qđ ad verā xpi fidē pmeret:
 docēdo pādicatō monēdo. Edidit z libros de trinitate. de libero arbitrio. de regu
 lis fidei. Scripsit z 3 palagianā heresim. oīones q; habuit ad pplos elegātes
 qdē z graues. z pferunt de trinitate dñi zc. Scripsit de pñetiā piugatoz. buanda
 ad theodor⁹ senatorē libz vñū. ad pbā de virginitate seruāda z plura alia.

Demadius
 Demadi⁹ eps vir greca latinazq; lingua erudit⁹: li
 bz de togantib⁹ xpianis cōposuit. z ibidē qđ
 cui⁹ ad salutē necessarii eēt cedauerunt. doctrina q; ac
 morib⁹ ecclie catholice multū pñuit. z diuū hieronimū
 imitat⁹ libris de vitis illustrib⁹ edidit. Victorin⁹ autē
 natione adian⁹ arithmetic⁹ insignis rōne palse ad cur
 sus tunc nī redegit. eusebiū z theophylū ea i re supans
 tūc etiā scriptis suis eccliam dei hegesippus vir
 doctissim⁹ qui z monachoz regulas composuit:
 z sancti seuerin⁹ abbas eleganti stilo vitam edidit.

Eustus aut apud gallos eps multa tum scriptis tēpote z ornate. pcepit
 opus eius laudat contra arrianon scriptum.

Bertham: est vrbis veneta. auct tamē eam ostrogothi gens. fuit autē olim oppidū sabinoz: cuiusq;
 antea dicitur quādrato lapide speciosam. Cū autē theodoric⁹ rex gothoz ex thracia veniens cum coniugib⁹
 libertis. cūq; oib⁹ rebus suis gothos mouens: tandē in vrbe raueuna odacū obfiderunt. hoc obfidiō
 longē remota ē: cū sit in ipso litore cōstituta: neq; a mediterranea regione: cū fossam habeat ex pado deri
 uatā. ac stagnis quibūdā ⁊ paludib⁹ cōartē. Itaq; gothi triennio ferme toto circa illā cōmorati. post pa
 cationē facta Theodorici⁹ gothi raueunā intrarūt. Inde auct ipſam ostrogothi gens cū rex theodo
 ricus italie ois: dalmacie: hungarie: germanie: ⁊ parus nō parue galliar⁹ dñs. annis duo de quadragita
 candē incoluit ciuitatē. ⁊ qđ cōstat sup̄ba s in ea edes basilicasq; cōstruxit. Clisic⁹ eius regis monumentū
 ab amalasuntha filia postea extra raueunē mēia. in quo sancte marie monasteriū est edificatū in rotundo
 ea rōne appellatū: qđ altare marie ecclie chorūq; viginti capax monachoz oī dñe. vt est mox in istallo psal
 lentū: vnico atq; integro rotundo lapide cōtegunt. Valentinianus etiā impator eius triginta annis q
 bus impauerat. In ea plurimū vitē egit mēia ampliauit. ⁊ ei⁹ epō duo decim ciuitatū subiecit: epōs. vi
 delz arimin⁹: celene: solun⁹: fori pōpilij: fauēcie: fori comelij que ymola dicit: bziq;: bononie: mutine: el
 gij: parme ⁊ placentie: qđ ciuitates postea sub exarcatū fuere. ⁊ ei⁹ epm iohannē tunc appellatū pallio ex
 candida lana vti voluit: quo tunc solus vtebat impator. vnde postea cū romanis pōnsicib⁹ raueunares cō
 candē psumpserunt. fuit qđ olim exarchoz romanor⁹ sedes: nunc autē senatus vnicui sub dita. Populo qđ
 nunc raueunā est infrequens: que vitros olim habuit: tum sanctos: tum etiā doctos appellinare: vitalem: ⁊
 eius siliōs geruasij ⁊ porthasum. Transq; medicum oēs martyri coronatos. Iohannē nominis ordi
 ne decim q̄centū pontifice romanū. Petrum raueunatem fori comelij epm. qui multas sacri eloqij ſcrip
 turas eloq̄entissime p̄lucidauit. Et cassiodor⁹ vrbis rome ſenatozē: regumq; ostrogothoz eplare ſcripto
 rē ⁊ post monachū. Genutiq; ſup̄iori ſeculo raueunā Gmelinū p̄ſitū: quē pen⁹ paul⁹ vergen⁹ noſſitū
 amiciffimūq; ſibi botem magnū eſſe laudib⁹. Genut ⁊ eodē tpe iohāne grāmanti: rhetorēq; vocatū
 mū: quē ſolū dicit fuit Leonard⁹ aretū oī in re: ſi poſſime in hac vna grauiffim⁹ loquētiſſimūq; iellus
 fuiſſe primū. a quo eloquēti ſtudiā tātopenūc florentia. lōgo poſſimū in italiā fuerunt reducta.

Rauenna

Tertius senior anno ab incarnatione dñi quingentesimo octauo decimo: pūm
to anastasio heretico: augustali potē est folio. Is cū imperiū accepit: or-
thodore fidei amator: ꝑ ꝑector accitū fuit: ac statim nūcios ad pōnificē mit-
tit: qꝫ sedis aplice auctō cōfirmaret: ꝫ pace ecclesijs oīs exeret: quanti
ꝫ religione cōcederet: ad hunc eō cām reintegrande fidei direct: ab hominibꝫ
pōnificē viri sanctitate picipius german: capiane verbis ep̃s digne suscep: est
Dilectozꝫ dubia corda in fide solidauit: vt tandē diligētissimū fidei obserua-
tozē se p̃stiteret: hereticozꝫ nomē ꝫ viribꝫ erunt. ꝫ gmarie amānos oēs ex
cōstantinopolitana urbe expulsi: atqꝫ eozꝫ eccl̃as catholias assignauit. qđ qđ
de theodoro: icꝫ rex (ea labe infectꝫ) egeret: sūmāchi ꝫ doctū ro. ꝫ siles ꝫ
ꝫ missus est: papiā relegauit. ac iohānē pōnificē romanū i carcerē misit. eo qꝫ iusti-
nus catholice pietatis defensor honorifice suscepisset eū. simul cū socijs carce-
ris afflictione pemit. Sed bāc ep̃s humanissimā crudelitātē mox ad aduersio dnu
na secuta est. nā nonagesimo octauo post factū die: subita morte defunctus est
cuiꝫ aiām solitari quidā apud lipparā insulā vir magnē virtutis asperit. inter
iohānē papā ꝫ sūmāchi pamiū reducat: ꝫ in vulcani ollam qđ ei loco ꝫ m
erat demerga. Et ꝫ iustinꝫ admodū senex cum augustalē dignitatē annis. xj.
admisit: frater: iustinianus soceris sue filio impatore designato: apud cōstantinopolim in pace quieuit.

Clodoueꝫ rex francie

Clodoueꝫ francoꝫ rex primꝫ xp̃ianꝫ childerico patre ep̃ morte sublatō in re-
gnū successit: ꝫ regit annis. 30. vir vnqꝫ potēs ꝫ armis strenuus cōtibul-
dem chilperici burgūdiom̃i regi (quē chilperici frater suꝫ gundobaldꝫ occiderat)
silā ꝫ hūc modū accepit vxore. Audierat clodoueꝫ crotibildē forma egregiā: vir-
tute etiā puellas id ciuitis p̃stare: missis nūcijs ꝫ secrete explozauit an sibi matri-
monio veller copulari: puella cui regi fama ꝫ regni potēna esset nota: cōsensit:
eas iꝫ spōsione id solū est pacta. vt cū ipsa esset xp̃iana. Clodoueꝫ qđ cū suis frācis
idolatra erat: fieret xp̃ianꝫ. Gundobaldꝫ burgūdie rex patrū eiꝫ nādit. quā
qđ ꝫ pacta vxori clodoueꝫ de baptisimāte suscipiēdo in scipio nequaqꝫ seruauit
in duos filios ex ea suscepit xp̃ianos fieri p̃misi. Nō multo postqꝫ crotibildē
accepit vxore bellū gessit aduersus gundobaldū vxoris patrū ꝫ burgūdiōnes
quoꝫ bello ciuitates ꝫ oppida ligem̃ inter ꝫ sequanā amica sita suo adunire
imperio. Interuēti tñ vxoris sedato. Allez qđ multos durant dños suscepit ad-
uersus alemānos. Cū qđ gēte non minꝫ qđ sua viris fortibꝫ armisqꝫ instructissimā: p̃lo decertauit. quo in ꝫ
lōs suos iꝫ fugā cōferos vidēs: memō est factꝫ p̃missionis quā multociēs regisꝫ vxori seruare neglexerat
et ipsas p̃li aduersitate oīs id solū sibi accidē suspicā: est. hinc deo celi ꝫ terre: quē cronidis vxor ꝫdicaret
vout illiꝫ cōsilio p̃obusqꝫ acquiescere: si sui fratrō hostili exercitu victoriā obtineret: tātaqꝫ mox facta est cō-
uersio: vt qđ multa cede afflicta ꝫ vi repressi p̃mo fugiebant: franci: hostē repellēt: ac cede cōmissa in sedam
cōuerteret: fugas. alemānis in ditionē accepit. Clodoueꝫ eiꝫ tributa imposuit qđ annis p̃soluēdā: ꝫ in
franciā reuerfus. vicesimo q̃nto regni sui anno a sancto remigio remēsē ep̃o cū eiꝫ francoꝫ multitudinē ba-
ptizāꝫ fuit. Et demēps francoꝫ regnū augeri cepit. Respirāte tēdē aliquatūlū república xp̃iana. Clodoueꝫ
pulsis armis hereticis: ꝫ catholicos reduit. ꝫ pariseoꝫ ciuitatē regni caput constituit in qua post
morte gēnt. vxorqꝫ eius regina bonis opibꝫ pollēs: apud urbē thuronēciā plena dicit ad dñm migrāuit.
relatqꝫ: fuit inde corpꝫ parisiꝫ a filijs eiꝫ bildeberto ꝫ lothario: iuxta dodonū magnō honore sepulta.

Amalasuntha filia tūc vidua: theodovico rege gothozꝫ sine ple virili defuncto.
etiā arbalarico ep̃o nato fregno successit. Erat ꝫ arbalaricꝫ admodū puer: itaqꝫ
tūc atqꝫ gubernatio tota regine incubabat. Et annū igitꝫ regina pueri gubernatio-
nē suscipies: lris latinis erudiendū ꝫ moribꝫ informandū curauit. Ipa ꝫ seuerē ad
modū gubernationē exercebat: p̃hibēs gothozꝫ iniurias: supra se tñ p̃udiciā
vsa: ꝫ patris decreta: in alā p̃sertim emēdauit. ꝫ boetꝫ ꝫ symachi filijs bona paternā
in fisci delata restituit. Acclamātibꝫ aut gothis filiū nō lris sed rei militaris discipli-
nā regē suo imbuedū esse. Is igitꝫ vite lascūna in varias egrotatiōes plapfus. ꝫ
cimo octauo etatis anno defunctꝫ est. Amalasuntha ꝫ seditionibꝫ gothozꝫ dñi vera
tam mortuo filio arbalarico tūc qđ moleste vixit. theodatuꝫ cōsobrinū suū regnū ꝫ
te fecit. Erat autꝫ theodatuꝫ grecis ꝫ latinis lris edocꝫ: vt ꝫ tꝫpꝫ suozꝫ bistoniā cle-
genter scripserit: ꝫ planiciā disciplinā optime calluerit. segnis tñ ad res agendās habebat. Is ergo ad re-
gnū beneficio regine assumptus: statim dignitatē ostendit. eamqꝫ capiti in vultu lacū insula relega-
uit. Hec p̃fida multos gothos perturbauit. inde eam occidi p̃misi: ac silā eiꝫ in vxore ac regni locum accep-
pit: qui ꝫ postmodū quinqꝫ annis regnauit. Idꝫ impatore iustinianꝫ egre tulit. hec inter cetera sua edificia
patri suo monumētū sup̃bissimis edificijs extra rāennam extruxit. quo in loco nunc sancte marie mona-
steriū edificatū habet. qđ monachi sancte iustine nunc incolere dicunt.

Dionysius abbas ꝫ doctor egregius per id tēpꝫ laudat: eo qꝫ romē computū suum: id est pascalem
calculū mira rāone composuerit.
Senatus ep̃s teneceñ. vir omni fēritate insignis hac tēpēstate claruit. Et sanctꝫ victorinꝫ ep̃s mas
siliēci: qui filiū maruchas regis persarū a demonio liberauit. Et cythēꝫ ep̃s lugdonens.

Bexta etas mūdi

Conclū aurelianense

tāq; z cladiū apti quā quociq; ibat feci defert faciebat: z gladiū habuisse z portasse dicit. cū qū dūm
gēos z sexaginta viros vno pūo cū intercaisse pūibet. hūc vīz xpianissimū fuisse ferūt: z fide carbolicez
ampliasse. ac qd plura regna sibi vēdicauerūt. Quāobres z rotūdā mensas apud cornubā ciuitatē mittunt
Tandē in prelio cum multis hostiū strages ceciderūt: z ipse vulnerat in insulā defert. inde sublatū mūz
cōparuit. quē tūc vsq; beirones expectare dicunt.

Cassiodorus

bnis orōnis ad iulianū patriciū cōsulē libzū edidit. Bīlister z de cōstruēdo: deq;
accentib; alios libzōs edidit. De naturalib; qz quēstionib; ad cōsūre pīaz regem
volumē egrēgiū scripsit. Atq; de cōsūo graphia libellū cōposuisse ferūt.

Arator zē

Apoeta laurcat bac tēpēstare mira florūt eloquētia. q inter cetera ingenij z
virtutē sue opa aplōz ac versū exarāto cōtinuauit: atq; alia elegātē cōposuit.
Randan; deniq; bibernēsis abbas scissim; p hēc tpa ob extimā scitātē
atq; doctrinā mario ī pēto babū fuit. de q etā admiranda scribunt. pater
trum mīlūm monachozū extitit.

Flozuit circa illud tempus sidonius apollināris apud auctozū vrbem et
pfecto fac; eps vir fmi seculi dignitatē nobilissim;. z līali disciplina erudit
tissim;. vir aut ingeniosus cōmūte eloquētie multas diffīciles epīas scripsit.

Brigida virgo

B Rigida virgo sanctissima natione scoticā imperante sentozē iustino refu
sit sanctitate z miraculis admiranda in scocia de xpianis ac nobilibus ora
parentibus a puericia bonarū rerū studiis inoleuit. pudicitie ac sobrietati sem
per intentā. a matre missa vt de vaccarū lacte butirum cōgregaret. pauperibus
distribuit. mater fructū laboris postulans. facta oratione: ceteras coopartices in
abundantiā pceualuit. quā cum parētes dēspōsare vellent. ad epīm machilā m
mine perrexit qui palliū album z vestem candidā super caput epī impōsuit. inde
suā virginālē coronā dño offerebat. vocat; messorib; cū tota prouincia pluuia ex
unā dret. in eius messim gutta aque nō cecidit. Leprosi ab ipsa petentibus cer
uissim am in potum. Cū illa nō haberet aquā purā benedicens: cōuertit in ceru
issimā optimā ac illis dedit. Lapidē in salem cōuertit. curdam ab eo sal postulātū
ecce nato oculos restituit. Multa alia miracula fecit.

Conclū aurelianense teratū tēpēstare hac do
louei regi iussū indicit. qd quidē sanct; mel
lin; cōgregasse dicit: quo loco etiā quāmoz alia
cōalia fuisse cōgregata dicunt. Prīmū sub beato
siluestro papa. auctore marmo epo. Secūdū aucto
re aureliano epo. Tercū idē melliano epo au
ctore. Quartum auctore albino andegauensī epo.
Quintū honorato binnensī epo auctore qd pba
tur in decretis. ro. di. c. sexto. synodus.

Arturus rex

Arturus britānoz re
gē z qdē cāatissi
mū p h tpa regnū. susce
pit ferūt virū sane bel
licosissimū atq; fortissi
mū. q z lorica pulcherr
ma vtebat. Regi qdē tā
to cōdignā: s; z in capite
aurea galea ī qua diaeo
sculpt; videbat. Cūpeti
q; aureū p se ferre faciebat. in q dei genitricis ima
go depicta videbat: vt eā sp aduocatā suā in mēo
riā in oī re reducere posset. Tācēā pterea arduū la

Benedictus abbas italicus: monachorum omnium pater: bis tribus imperios
monachos i vni collegit. atqz diuino spu illustrat: eis regularē vitā
coposuit. Et celsissimi viri vitā insignē et miracul clarā beat. gregori scribit
fuit itaqz bndict. ex nobili genere in puicia nurse orē. Genuit igit a sen
proib. celebratū est nurse nomē: qd quidē oppidiū libertate: sed in pms
beato benedicto monachoz pte aliū clarissimū. Ibi eratē morib. trāsiles
nulli voluptatū aim tēd. Inde rome liberalib. farum studiū tradit. fuit.
Sed cū in eis multis p abrupta viciōz ire cerneret: eus quē quasi ingre sū
mūdi posuerat pedē renant: ne in pcpitū tot. nec. Despect. itaqz lraz sū
dqs: relet a domo rebūqz paternis: soli deo placere desid. crās: deserta loca
p aliq. temp. incoluit. Et aut in latinor. regione super. celsus in
mōtib. subla. velut plūm. appellat sublaquē: nobile nunc oppidiū lacu
eius ē et tū psci nois imūes: redditqz vtrūqz fama celebratū. bti bti dicit
ibi mag. diuina cōuersatio q. et toto orbe notissimū ibi dē edificatū ma
gnifica opis monasteriū. C. emf. ibi i terra amicus nra ab ipso subla. la:
cū ad vicū vsqz varronis incusit: saxco i monte ducit. aquaz. q. formis par
tim in co mēdis modo: partū alii defossis: partū sublimi fornice. muroqz
excitat. romā q. dragefino miliario veniebat. Et aut tē ad eūdē locū pui
nues q. ab vbe roma. xl. milib. passū abest i artissimū specū trib. annis ex
cepto romano monacho boib. incoluit. mīser. et artissimā vitā variis rēta
tionib. duxit. cui. virtutes vt daretent posita in castro cassin. qd d. mū ap
pellat: et magnē vite merit. et aplice virtutib. effulit. fuit aut bti sanctissi
mus vir inter cetera virtutū monumēta p. bēdico spu illustrat. quo multa
futura et oculis cōguit. cui. fama totia ostro gothor. rex ducit: vt tēptare
quē statū cognitū vir sanct. is sordide vestitū ad se in monasterij vestibulū
vocauit: et illi erat vctura p. nūciat: nouē annis regib. tēcio moriet
inde cū i sumā venerationē habuit. plurazqz alia scitit. signa oñ d. p. p. i vale vitreo i q. venenū vino m
sauerit frēs: vbi signo crucis edito ruptū fuit. Obijt tandē in dño anno saluts. 536.

Monasterii cassinense

O rdo monachor. bti benedicti oriū habuit nō lon
ge ab adno abruccij ciuitate i ore cassino vbi loz
cassinēs ciuitas fuerat: postea monasteriū cassinense tot
to orbe celeberrimū extructū fuit. Bti. cū bndict. mo
nachis p. extructū mōasteriū regulā et optimū modū vt
nēd. p. m. dedit: q. n. lōge an illū mōachi plurimū fue
rit. cū tū sanct. vir dū i solitudine virtutib. signisqz sue
refecerat: multū ob dei famulātū ad cū p. gregariū fuit: vt
inde. r. mōasteria p. m. n. et q. statim p. b. duo
denos mōachos deputauit. postea multos discipulos
cogregauit quoz ope totū ferme orbē obtinere meruit.
Et cū clarissimo ordine cū plurimū scitit. tū scā
emerere vtr. illāqz regulā p. m. mōachis m. g. tulit
Et tū nōnulli postmodū cōplexi sūt monachi. quoz be
nūcio fuerūt cisterciē. a dno bernardo plimū aucti. ea
in alduen. cluniacē. celestini. mōis olitue. non. ordo.
siluestrini. et q. hūltani appellant. bi oēs et alij plurimū
q. n. diuerso habitū: diuersisqz p. s. t. i. o. b. inter se d. s. i.
serant. eā tū p. s. t. i. e. n. t. regulā dignissimā atqz approbatā.
In germania q. i eodē ordine differētes sūt. ai mellic
les: castellēses et burfeldēses i ea viger. Idē q. ordo cū
a fudatōz sūi reglarib. institut. p. sepe declinasset: nou
modicā reformationē anno salut. i. 409. apd paraciū
vbe i mōasterio sancte iustine simplice: cor. institutio
nes cūgari. q. n. p. o. n. t. f. e. r. approbauit. Tradit aut ex b.
mōi scissimū p. s. i. ordinē ad. 2. 4. sumos p. o. n. f. i. c. e. m.
siste. Cardinales 90: i 83. Et

Solastica

chiepos et epōs. i. 464. Abbates insignes. i. 5070. fuere. atqz canonizati mōachi
Solastica germāna dūm bndicti ab infāntia
deo dicata: quā ff senel i āno vīse p. s. i. c. u. e. a. t. cū certo die i laudib. dei sacrisqz
colloqis vsqz noctē ips. p. r. a. x. i. s. t. e. accepti abis cū repetē mōasteriū cupit. foroz
scā mōial p. r. i. t. vt leatī maneret: de celest. vite gaudijs locutur: et extra cellā ma
nore nō se velle dicit: ad ei. p. ces tāta pluuia accoruscato erupit: vt nec cū sribus
suis extra limē pedē mouē potuisset. in totā noctē in somnē p. sacra spūtal vite
colloqz duxerūt. Sequē die cū vir sanct. ad mōasteriū rediisset: p. m. dūm in cellā
eleuat i ara oculis vidit forozis sue aiaz de corpē i colūbe spē celi secreta penetra
re. Is cū glie p. gaudēs: et obitū srib. cēnitiānt quos illico misit vt sacri corp
ad mōasteriū deferret. at in sepulchro qd sibi p. p. arant sepelirēt. quo facto p. n.
ait vt quoz mens vna semp fuerat in dño. eoz q. s. corpa nec sepultura separaret.

Bonifacius eius notis secūdus papa: natione romanus patre sigibūdo post felice imperatōe inſtantiū fuit. et vti quidā affirmāt. nā sine cōtentione pōtiter creatus fuit. nā et dioſcorus diuſo biſſaria dero. in demortui felices loci ſubrogat. Exagitat autē denuſ hac feditione diebus octo et viginſ morte dioſcori a tanta p̄turbatione tandē liberaſ. vñ bonifacius ad cōſtinādā ecclīas p̄uerſas inſtituit ne quiſpiā ſibi in ep̄atu ſuccellorē religeret. qđ poſtea multū pōnſices p̄firmant. Inſtituit itē vt in demortui loci alter pōnſex ſi fieri poſſet tertia die ſufficeret ne dilatio ſeditionē faceret. diuiſit et populū a dero dum celebraret. Ceterū qđ negat euſili neq; criminali cauſa ep̄s apud euſilem iudicē aduocari poſſet. Et cum in pontificatū ſciſſet annis duobus. diebus duobus. morit̄ et i baſilica petri ſepelir. Sedes autē menſibus duobus tum vacat.

Anno mundi. 3723.

Anno xpi. 324.

Iohannes ſecūdus papa: patria romanus patre plecto ex celiomōte inſtitūti tpe fuit. qui ſtatim vbi pōnſicati inſit. antichriſtū ep̄m dānauit: qđ in arrianā heretiſmū declinaſſet. Sunt qui ſcribūt hunc ep̄m cōſtantiſtopolitani fuiſſe. Juſtinianus vō ſedē romanā veneratur hippatū et cemetariū ep̄os romā cum minenb⁹ mitit. quo et romanū pōnſicē ſuo noſe ſalutarent. et mūnera hec beipetri tēplo offerret ſeyphū aureū circūdatū gēmis librarū ſex. ſeyphos argenteos duos librarū duodecim. calices argēteos duos librarū quindēcim. Johānes autē pōnſex de quo pauca admodū ſcribūt hiſtorici. morit̄ vbi et factis ordimb⁹ ſemel habitis ſibyteris quindēcim. ep̄os vñ et viginſ creauit. Peclit qđ in baſilica petri ſexto kal. iunij. Sedit annis duobus: menſibus quatuor. Vacat tum ſedes dies ſex.

Agapito papa: patria romanus patre gordiano ſibytero ecclīe ſanctorū iohannis et pauli pōnſex creatus: a theodato ſtatim ad inſtantiū mitit. et inſenſus qđ amalafium aſbalarici matrē in inſulā lacus volſinentis relegauit interſicq; inſeruit: cui⁹ mulieris interitū inſtantiū egre tulit. Agapitus itaq; eo inſitus ac benignē et honorifice ſuſcepit. cū pace imperaſſet. ab imperatore et centas vt eueſbianā op̄inione p̄firmaret. Ceterū cū inſtantiū ab ea re boien ſanctiſſimū abbozere cerneret. p̄abus minas addit: tum agapitus. Ego inquit ad inſtantiū ep̄taſiſſimū principi venire optant: ſed diocletianū inuenit: quē xp̄iano: hoſtem fuiſſe cōſtat. hac libertate loquēdi et rei mūti inſtantiū ſermo: et fidem catholicā amplectus eſt: et pulſo antichriſto cōſtantiſtopolitano ep̄o qui eueſbianā heretiſmū tuebatur: mēnam catholicā in eius locū ſuſcit. agapito cōſecrant: qui haud ita multo poſt cōſtantiſtopoli morit̄. cui⁹ corpus locū ſibi plūbeis diſum romanū deſert: ac in baſilica petri ſepelir. Sedit autē menſibus vñdecim diebus vñdeſiginti.

Anno mundi. 3733.

Anno xpi. 334.

Siluerius papa natione campanus patre dozmīda ep̄o. theodato iubere pōnſex creatus. cum antea nō regū: ſed impatorū auctoritas interueniret. plus aut valere theodati minē qđ ceterū rō. morit̄ eſt his dēclis minar⁹ eſt. In circa inſtigante vigiliū diacono aſne romano et apocriſtiano theodora anguſta ſyluicio imperat additis etiā minis vt pulſo mēna ab vrbe cōſtantiſtopoli antichriſtū reuocet. id cū recuſaret ſcribit ad belifarū mulier vt pulſo ſiluerio in eius locū vigiliū ſufficiat. Belifarū autē rei bellicę intentus. rem aſtomine vxori ſue cōmittit. que ſubornatis a vigiliū teſtibus qui affirmarent ſiluerius vrbeni romā gorbis boſtibus p̄dere voluiſſe. boiem coegit ſe abdūcare pontificatu. ac poſito pallio: cucullā monaſtica ſumere. qui in pontum inſulam in exiliū miſſus non ſine op̄inione ſanctitatis morit̄: vbi annis vñit: menſes quique dies duodecim in pontificatu viſit. Vacat ſedes dies ſex.

Vigilius papa: patria romanus patre cōſule: imperante inſtantiū pōnſex reſtituit: cū id negat ſe facturū ideo adiūuāb⁹ q̄buſdā romanis ad p̄ſtantiſtopoli m̄ gducit. vbi theodora cōſtare cepit vt id p̄ſtaret. cui ſille malle ſe q̄dus ſup̄placū pati r̄idit: qđ ſitias iure ſacra mutare. vnde ita ceſſus eſt vt paulū abſentem qđ nū occidēſ. fugies itaq; i tēplū ſcē eueſbenie qđ haud p̄cul aberat. inde a craſſatōn⁹ trahit. et in uicō i tolle a ſunctiſſis latro p̄ totā vrbe vñq; ad vñ ſperā trahit. deinde carceri inclufus pane et aqua aliq̄dū vitā duxit. ita patiet̄ et quo aſto: vt ſe diceret ſe etiā p̄iora meritū ſi digna p̄ peccatū pena irogaſſet. inde inſtante narſate cū romanis vigili⁹ reuocatus cū ſyracufas et ſiciliā pueniſſet que tot mala: tot aſto occidē nō poterāt ex calculo morit̄. enſiq; corpus romā deſert et apud ſanctū marcellū via ſalaria ſepelir. Vigit in pontificatu in rome tum alibi annis. xvij. menſes ſex. dies ſex et viginſ.

Linea Būmoz pontificum

Bonifacius

Johannes secundus

Agapitus

Siluerius

Vigilius

Tertius fororis iustini fili? romanorū p̄ncipū maxim? augustale ad-
ptus est p̄ncipatu: q̄ mox vt imperialia iura suscepit ad reparandē rei
publice stat? alim̄ incedit: t̄ august? romanū felici sorte regēb ar ipenū q̄
t̄ bella p̄spere gessit: t̄ in causis ciuilib? mirific? fuit. Nā p̄ belisani patricium
ingente virū p̄las foriter tenuit: t̄ vandalorū gentē capto eorū regē gelismiro
vlsq̄ ad interuersionē exleuit. Affricāq̄ totas post annos. xvi. impio romano
restituit. Nūc usq̄ belisani virib? gothorū in italia gentē capto vitigis cor re
ge suscipit. Aūroisq̄ post hec affricā inuestit: corq̄ regē arthila p̄ iohannē
excolitē mirabilis virtute p̄strauit: pari etiā modo vt alias gētes belli iure cō
p̄ssit: quā ob cām p̄ter honoz oim̄ victorias vt alamanicus gothic? alani
cus? vandelicus? africanusq̄ dicere? h̄e hec noia meruit. Extruit q̄s idē p̄
ceps intra cōstātinopolim̄ vrbē ipsi dño q̄ est sapia dei patris templū qd̄ greco
vocabulo agiā sophiā id est sanctā sapiam noiauit. Aū? opus adeo cuncta edi
ficia excellit: vt t̄ totis terrarū spacijs hūc sile nō possit inueniri. Etat em̄ h̄e
p̄iceps fide catholice? in opib? rect? in iudicijs iust? Jōq̄s oīa ei p̄curabat
bonū. Leges etiā romanorū q̄m̄ p̄litas nūta erat t̄ multas dissolūcia nūta
bit: breuitate corrent. Aū em̄ impatore t̄m̄ p̄stat ingenij: tāteq̄ doctrine fu
isse: vt mirū nō sit: leges romanas sp̄as t̄ icopositas i ozdiē ad vtilitatē
boim̄ redegerit. H̄ac m̄ i re p̄silio t̄ opa iohannis patrici tribuniani theopho
li cororbei v̄sū est: q̄ t̄us doctrina t̄ aucte insignis habebat. Immedijs nāq̄
illud libroz pelag? (q̄ v̄sū ad duo milia p̄ne libroz erat exēle) coacervans si
mul ab vrbē cōdita vrbē ad hec p̄a tot iudicij. in quiquaginta libroz titulatiz
digessit: quo s̄ nūc digesta: nūc pandecta appellat qd̄ oēm ciuile doctrinā p̄ci
neat. H̄ac q̄s legi ep̄tomen fecit libroz q̄m̄oz in q̄b? breuiter v̄m̄as laz legus
textus comprehendit. has aut̄ leges institutiones vocat. Dicim? etiā iustini
ant̄ codicē vt oēs cōstitutiones p̄sapiū que v̄sū i multis voluminib? habebant. iunā duodecos libroz
coartauit. Inter hec iustinianus maximus ac diuini ingenij vir cum imperasset annis. xxviii. vita decessit
et iustinus minor apud cōstātinopolim̄ reipublicā regendū suscepit.

Concilium Constantinopolitanū

gnas copias fudit. Regēs ipoz gelismirū capicēs cōstātinopolim̄ misit. Aū r̄ba
q̄s post annū sue excessionis. lxxxv. recepta est. Unde iustinian? belisani
multis iam p̄lis glorijs aduersus theodatu dirigit: v̄sū etiā italiā a gothorū
seruicio liberaret. belisani itaq̄ v̄sū aliquāū t̄p̄e apud siciliā morā faceret. Rex
gothorū theodatu? extirpat? est. hūm̄ in loco vitigis successit. Aū ceptas q̄s theoda
tū belli vires in vitigim̄ cōnerit. Egressus ex halli ad campāniā: neapolim̄ ve
nit: quā tandē p̄ vitigim̄ capicēs ingressus: nō erat nec fecit parces plures perimēs
cuncta rapinis diripiē. Indē egrediēs romā p̄perauit quo ingressio gothi q̄ i v̄
be morabant? nocui egressi: relicus patēb? portis: rauē am fugiunt. Belisan?
aut̄ sapienterū vitigim̄ cū magno exercitū rar? memia v̄sū p̄ t̄pe vallo ac fos
sa celerrime munivit: vitigis superuēit cū exercitū: ad centū nāq̄ milia boim̄ feci
dixit ferf. Interim belisani? auctis copijs cū p̄ annū integrū t̄ dies novē me
nia v̄sū t̄rat? esset. egredi cōstituit vitigis copijs suis diffidēs incensis casti
raueninā p̄ficat. eo belisani? p̄perat vitigim̄ in vrbē captū cōstātinopolim̄
cum duat quinto anno posteaq̄ in italiā venisset.

Linea Impera
torum
Iustinianus

Quinta synodus habita est apud cōstātinopo
lim̄. iustini agapiti pontificis ac iustiani impa
toris: tā diu inchoata t̄pe vigili anno saluti. 558.
p̄fecta fuit. Cōtra theodorū t̄ oēs hereticos. q̄ affir
mabat b̄tissimā virginē mariā solū boicem: etiā
t̄m̄ t̄ boicem p̄perisse. quo quidē in synodo statu
tū est: vt biā virgo maria diceret q̄
t̄m̄ nobis suo partu edidisset. Ibi q̄s p̄fuerunt eu
thibices archieps cōstānt? t̄ appollinaris patriar
cha alexandrin? cū vigilio papa qui oēs. xiii. cap
tula anathemazādo scripserūt s̄ p̄dici theodorū
t̄ foiciorū blasphemias. declarātes virginē glori
osā vt p̄missus est t̄m̄ t̄ boicem p̄perisse. Cui syno
di v̄m̄ctalis ecclia auctoritate maximā cōtulit.

Belisarius patriar? or in armis strenuus bellī
dux a iustiniāno impatore cū ingēni multitu
dine cōstitut? p̄mū p̄fess aggressus est: qui tras
gressis romānoz terminis: corū regionis grauitē
populabatur: quos magnis p̄lis fudit. atq̄ ex vo
luntate p̄sapis cōstātinopolim̄ trāsp̄ans ingres
sus est. Interca ad affricā quā v̄sū multus annus van
dali possidebat a iustiniāno cū exercitū belisarius
missus est. q̄ mox p̄lo cū vādalis cōmisso corū mai

Belisarius

Bexta etas mūdi

Vingis rex gothoz

Uingis goth? ob scuro genere inter eos nat? his tēp? vniere adhuc theo-
dato rege apud romā rex creat? z quinqs annis regnauit. vix cerre rex mul-
tatis scēta pclar? qui regno suscepto theodatu obtruncare fecit. quo mortuo rane
nā pperant z oēs gothos displos p italiā cōgregauit. z neptem theodora ex
amalafrunta nepte inuūa vxore duxit. que vingis ignobilitate plurimū contem-
pisse dicat. hic aduersus belisariū romā cū ingenti exercitu venit. Gothi vbi em
obfidēs vniuersa p arcuū direptionib? z incēdīs absumit. quosqz roma-
nos reperit gladio eringunt: cuncta sacra loca denudates. impugnatōes con-
tinue vberē: sed ante belisariū defensat industria. Augobā insup rome famis pel-
lunt. tanta siquidē p vniuersū mūdū eo anno maxime apud liguriā fames ex-
creuerat vt vix sanctissim? daciū mediolanensē antistes retulit. qz plerqz ma-
tres infelicū natorz mēbra comedēt. cū p annū pūnuū gothi romā obfiderent
temus territi raucinnā redierunt. Vingis vō coacto rursus in vniū magno gothoz exercitu cū belisario cō-
fluxit. factaqz in arimā suoz strage in fugam cōuersus est. Quē iohānes magister militum cognomēto san-
gumarius noctū fugientē psequens viuum comprehendit. Romāqz ad belisariū adduxit. p atrata belisari-
rins victoria constantinopolim rediit. scām vitiūm deferens: quo viso iustinian? valde letatus est. Cūqz
nō multum post patricium effecit. administrationē illi iuxta pslarū terminos tribuit. Ibiqz vingis de-
gens. vitā finit. ac sic quasi gothoz regni finis fuit.

Totila rex gothoz

Totila qz d badulla dicit vltim? oitro gothoz rex. capto vingis gothi trās
adpadam chelidaz sibi regē cōstituit. q eodē anno permiit. Eni succēssit er-
ronā? z ipse nondus anno expleto iugulat. debne sibi badulla qz z totia dicit
b af in regnū pscit. dhorz collecto vndiqz exercitu: vniuersas iursus italiā in-
uadunt. Et inde p campāniā vingis rei benedicti cenobii iter facientes pueniunt
p que lucanie z bencioz fines regū psciscunt. Nec mora siculū trāsgressi fretus
siciliā inuadiū. inde qz romā pctunt. cāqz obfidionib? arccludūt. que tāta tunc
famis penuria ppeffa est. vt p magnitudine inopie: natorz suoz carnes comedē
vellent. scissis mūmū ro. nec valētib? mema tueri. Totila a porta hostensē vberz
ingressus est. q parcere romanis cupiens p totā noctē bucanā dāgē iuberē q se a gothoz gladijs aut ecclē
sijis tuerent: aut qbuscūqz locis occiderēt. habitauit aliquotū tēp? cū romanis qst pater cū filijs. hāc illi vt
videt at benignitatē: q nimie amica crudelitatē exierat. bti patris bndicē que olim adierat monito cōu-
lit. Elapsi sunt ab vberē aliq e numero senatorz constantinopolim afflicti. pperat. qb? calamitatē? roma bti
ceret pncipi narrant qti itans narsen cinnichū suū z cubiculariū eius manu validā mittit. Is ad italiā ve-
niēs magno eis gothibz certamine cōstitit. Quib? ad internitiōē pene cōsumptus regē totia qui tā dūz
annos regnauerat interfecit. vniuersaqz italiā ad rapu. sūra rediit. ac sic p tagelimo scdo anno postqz
theoderic? italicū adeptus fuerat. Gothibz deletis eoz nomen euanuit. Nam qui pcelio suspicet it nō go-
thi sed itali vocari voluerunt. eo q in italia nati z enutriti essent.

Narses eunuchus

Narses iustinianū eunuch? quē nōnulli scribūt bibliopolā pmo fuisse. nūc
cū in cubiculū suū accepisset impator. cognita boīs virtute cū in ordinē pa-
triar? ascuit. pietatis citi religiosis: misericordie: munificētia: grante: postre-
mo vnicū exemplar tus oib? erat. Is igit calculariū impialis accepit auxiliorū
copijs ab alboino longobardoz regē cū longobardos federatos habentē? ma-
ris adriaticū sinū in italiā trāsfuect sociati romanis p ugnā meriti cū gothibz qb?
ad internitiōē deletis: cū z totia apud bixellā male pugnatō occidit. z thebas
in c? locū sufficet. Mō longe a nucera fortiaz oppugnā virtute narsen oppri-
mis: onerati igit longobardi multis munerib? ad ppiā victores relinquit: z pū-
nomā possederūt. Inde sophia vxoz iustini inuigilab? qbusdā telatorib?: q nar-
setē oderant: boiem ab italiā ad se cū ignominia verborz renocat. videt vt eunū-
chus ad lanā z pensā rediret. ferens id iniquo aio. Narses rīdet: se talē oscurū
telā que meretricibiles errores emilis atqz inimicis suis pfiaret. pncipio me
tuz exagitat. in neapolim secedēs: legatos mor ad longobardoz regē dirigit: vt pauperā pāmonū turā
relererent. z ad italiā cunctos replet dūcijs possidendā veniret. Quulqz multamodo pinoz genera alia
riqz rerū sp cecēs: quaz italiā serar est munit. q uaten? eoz adueniēdi aios possit allicē. Narses inde romā
regressus ibidē nō post multū temp? ex hac lūce subtractus est.

Patricius eps

Patricius genere brito p uoi tpe archiepūs scotoz ordinatus: p. lx. annos
sanctitate ac doctrinā totam insulā biberne ad xpm cōuertit. z plures mori-
tuos resuscitauit. captiuos p prijs impensis redemit. ecclesias multas extruxit.
z plura milia hominū baptizauit. verum cum hanc gentem feritiam repensisset: neqz
se credere velle dixerunt: nisi tormenta maloz z gentia beatorz cernere possent
vt rebz vñis ceriores fierent qz promissis. apparens postea dñs possit scitania
z oñones ei euangelizū z baculum tradidit: z in desertū locū eduxit. feneam ro-
tundā extrinsecus obscurā offēdēs vbi p diem naturālē penitens vere ab oib?
peccatis purgaret. z dec tormēta z gaudia videret: vbi eccliam cōstruit z cano-
nicos bti augustini constituit: z elauem ad foueam dedit. Suo tpe multi ingres-
si se expurgatos testati sunt. quoz relationes iussit in ecclia annotari. Ideo locus
ille purgatorij patricij municip af.

Anno mundi. 5753.

Anno xpi. 554.

Delagius papa et noster primus: patria romanus: patre iohanne vicario: post vigiliis pontifex fuit. hic et si in multis peniculis et turbationibus ostrogothorum ecclesiam in sui non deservens. constituit ut heretica et falsamque cohererent ecclesiam secularium in manu posset: qui ad sanitatem romae non ducerent. et clericis et falsis constitutis: in sua aut ut septem horas canonicas quotidiie celebraret. Voluit ut in una quocumque parochia. cum iustitiam? vigilio pferret cum. videre populo de deo cruce tangens et euangelium iureiurando suscepto se a tanto crimine purgaret. inde narces ad verbum veniens supplicationes pro rebus bene gestis a sancto pangraro usque ad sanctum petrum celebrat. verbera a gothis liberata: quoad fieri potest iustitiam rat. una vero cum pelagio instituit ut vilius ambicione vel peio ad ipsius sacros ordines admittat. Tandem undecimo sui pontificatus anno mensis decimo: die octavo et vigesimo moritur. et in basilica petri sepelitur: ubi ex sacris ordinibus bis mensis decembris habetur solus sex et xx. diaconos. xj. episcopos vero quadraginta creasset. Hic autem sedes mensibus tribus diebus sex et viginti.

Anno mundi. 5763.

Anno xpi. 564.

Iohannes tercius papa natione rome. patre anastasio ex illustri genere oritur: in summi spiritibus fuit: qui iustitiam successit. vir quidem prudensissimus: multisque pontifex et sanctorum amicitia refertus. et iacobus ac philippus ecclesiam a vigilio inchoata pfectat. Et narsete romanis non dissimulante iurati quod de se male opinaretur. idcirco ad sophiam scriptisissent: ne apud ad urbem duat: ubi haud ita multo post narces moritur: cuius corpus loculis impositum constantinopolim deferret. Iohannes quoque pontifex spiritibus? amenit fide christi recepit. Multas clades tum passa italia est: utrimque? puniatis barbaris: quas quidem prendere pauci illa tempestate visis et igne acres in celo apparetes ut pmissum est. tenus hic turbationum ac dolorum plenus: et atque grandis moritur: ac in basilica petri sepelitur: pontificatus sui anno duodecimo: mensis undecimo: die sexto et vigesimo. Hic autem sedes eius morte mensibus decem diebus tribus.

Anno mundi. 5773.

Anno xpi. 574.

Benedictus primus papa: patria romanus patre bonifacio: ryberij secundum spiritibus fuit. vir sane optimus? tanto honore dignus qui italie et presertim rome laborante fame vna cum ryberio angusto subuenit. missis ex egypto frumento a seculissima fame liberavit urbem ipsam inedia pene consumptas. Interuentibus? benedicti pontificis precibus? quos ryberius mirummodum dilexit et observavit. verum paulo post: ut quidam scribunt? sollicitudine et dolore quem in calamitatibus vrbis rome et puniatis italie conceperat moritur. quanto pontificatus sui anno mensis vno et diebus octo et viginti. Hic autem sedes mensibus duobus et diebus decem. In cuius tumba sic scriptum tradunt.

Magis tuis monumenta patet benedicti reliquias.

Virtutum simul o decus atque dolor.

Anno mundi. 5783.

Anno xpi. 584.

Delagius secundus: patria romanus: patre vngelo a ryberio ad imperatorem mauriciu ryberij generu puenit. hic in iussu principis cum pontifex creatus fuit. Cum extra obsequium ab hoste urbem intru quispiam non posset. Nil enim tuis a deo in eligendo pontifice actum erat: nisi eius electione imperator approbasset. Missus itaque constantinopolim ad placandum imperatorem? Gregorius monachus et diaconus vir optimus atque doctissimus ubi ex sententia pontificis oia peregrasset: nequaquam ocio et ingenio suo abusus. et libros moralium in iob copiosius coniungit: ut omnia que in libro suo de resurrectione conscripserat: retracta re coactus sit. Dicebat enim corpus nostrum in illa resurrectionis gloria venturo aereque sublimis futurum. ob eam rem tangi non posset: quod contra illud dominici est palpatum et videre quod spiritus carnis et ossa non habet: que ad modum me videtur habere. Delagius autem ubi gregoriu rogatu populi romani ad urbem reuocasset et domum paternam in xenodochion pauperum semel redeisset. et basilica laurentij martyris a fundamētis extruxisset pestilentia moritur. que tunc maxime europas omni vexabat. Anno pontificatus sui decimo: mensis secundo: die decimo. Sepulchrum est autem ecclesia beati petri in vaticano. Hic autem sedes mensibus sex: dies octo et xx.

Linea sumorum pontificum Delagius

Iustinus iunior siue minor re publicam apud constantinopolim regendam suscepit. Iustiniano princeps vita deccedere. Et in nulla re similis fuit. verū in amaria dedit rapar vroz atq; boim p̄ceptor bis ē. senatoz spoliatoz. Cui tūta fuit cupiditas tabies. vt archas iuberet ferreas fieri. In q̄b; ea q̄ rapiebat auri talera cōgregaret. Quē etiā ferat i beresim pelagiana delapsus. hic etiā diuis auri cordis auerteret. iusto dei iudicio amisso rois intellectu. amēs effectus ē. hic etiā tyberū adsciuir. q̄ et pallaciū vlt singulas puicias gubernaret. hōem iustū t strenuū. vroz q̄s ei sopia impiū vltq; ad tyberij secūdi rpa gubernauit. Cui etiā imprudētia regni ytalici a phatinopolitano in longobardos ablāt ē. Itaq; cū iustini. xi. annis regnasset amentia quā iur rerat. tandē cū vita finit. ferūt hūc vrbe in bistra regione ytalica pdidisse. Et ex suo noie cā iustiniopolim appellasse. Quā q̄dē in loco munitissimo. ppter barbaroz incursiones pstitit. vt populi ab eisdē agitati ibidem tuerēt.

Quē vt ias dixim iustino adhuc cesare cū palaciū regeret. t cū p adoptiōē in filij t regni heredē susceperat. ac merito certe eius in boie ea ornāntia essent. que in opimo pncipe regnātū clemēcia. iusticia. pietas. religio. sapientia. p̄stantia. Et ppetua foritudo. Tūc inter alias q̄ vtutes benigni t libe ralis in oēs. posuimū vō erga paupes habuit ē. Et cū multa de thesauris q̄s iustini aggregauerat paupib; erogaret. sopia angustia frequētius increpabat ei qd rem publicā redigisset i paupertatē. Aiebat ille. Cōfido i dno. qz nō dece rit pecunia sico nro. tantū vt paupes elemosinā accipiat aut captiui redimāt. Hoc ē magnus thesaurus. Decambulā vō p palatū vidit in pauimento do mus tabulā marmoreā. in q̄ erat cruz dñica sculpta. Et ait. Cūcē dñi q̄ hōie nram t peccata mūnre debem. Eā sub pedibus cōculcām. Et dicto citius iussit candelē tabulā auferri melioz loco atq; honestioze reponi. Post h̄ vō vna. atq; altera inuenta est. Sub q̄ cantā vni auri t argenti reperit. Quā do mis bñficiatā requirebat. Cui q̄dē magnā p̄ paupibus erogauit. Ferūt etiā narsēs thesauros ad eū ex ytalica delatos fuisse. Quibus p̄stantis ad ma gnificentiā t liberalitatē nrius est. Et ne quid ad integrā eius felicitatē deesse. exercitus que in perlas miserat. victoz rediens tantū pedam ad elephantis. et. anexit. quim vltus vnq; anteā. Hoc requirēbat eius merita erga genus humanus. Nec religio in deum saluatorem nostrū. hoc postremo eius beneficē cia erga populi romani. que t armis quoad fieri potuit curatus est. Tyberius igitur t constantinus post q̄s imperium septem reterat annis. sentiens sibi dicm mortis imminere. vna cum consilio sopia angustie abanctum genere capadoces vrum strenuū ad imperium elegit. ornata mox suam filiam regalibus or namentis. tradidit ei dicens. Sit tibi imperium meū cū hac puella concessum. vt ere co felix. memor semp vt equitate t iusticia deleceas. Hoc postq; dixit de hac luce ad eternam patriam migrat. Magnū lucū ppls de sua morte relinqūes fuit ei summe bonitatis t elemosinis p̄mp̄. in iudicio iust. In vindicādo cautiūm. nullū despiciēs s oēs in bona voluntate complectens. oēs diligēs. ip̄cō dilectus ab omnibus.

Longobardi quibus nutrita barbe longitudo patris ydeomare dedit nomē a Scandinauia germa nie insula occēni originem habuere. Et qua profecti Alione t Atharonem abinuerunt duces. Jūq; fato functis. Agelmūdum sibi regem imposuit. Eoz q̄ populus quos dicit bulgaros bisti acco'is inter fecit lamisso subrogatus est. Quic agelmūdi nccē viciat cupiens in bulgaros arma mouit. cosq; maxi ma afflixit clade. de orbibus lamissū refert Paulus q̄ meretriz quedas vno partu septem edidit filios quos cū in piscinā enecandos p̄uicasset. Agelmūdus rex videns parvulos exoruit fauus. basta q̄s manu gestabat eos voluere cepit. vnus ex eis iniecit manu bastam compendebit rex misericordia mo rus illi magna penicācie t piscina abducandū adduxit. que coū lingua lama dicitur lanissum nomi naut. qui cum adolescēte strenuus in omnibus adolecēs cuasit. Et post eum quadraginta annis regna uit. quo defuncto secūsus rex Lebu est susceptus. Qui cum ātis quadraginta regnasset hildooch filij si bi instituit successorem. Et post eum quintus Godooth longobardoz regno p̄fectus est. Cui successit Clasio. Jnde subrogat ē in septimus regem filius thato. Qui p̄fugatis berulis paulo post interfectus est. Octauus regum Ethadō. Altarib; filium habuit successorem. Post quem decimus t non nouus p ut scriptū sigibertus longobardozum rex fuit andoin a quo p̄mū ea gens in panmoniam traducta fuit. Postq; sigib; duo de quadraginta Rugilandam p̄uinciam habitauerat. In panmonia auran sub ip̄o andoino p̄mū t postea b; Albonio ei filio. Qui vndecimus rex fuit annis quadraginta duobus lo go bardi habitauere. dignitate auri t maximo potentatu. Longobardozum autem in ytaliam ingressum lo gisē cōperimus benedicti pape pontificatus initio. Et iustino minore annū iam tērahēdecimū apud Cōsta tinopolim p̄mante. fecerunt iter longobardi p̄ patētē portam que ab ip̄o condit orbis imo reducta fuit ip̄e videtur barbaris ad ytalie inuasiōē. Decedentes namq; panmonia p̄ nozū q̄ prius bauaria. nunc ea in parte dicitur austria p̄uenire. Liburneam que tūc sicut t nūc dicitur est. p̄uincia foriulij. Oppidoq; fori roulio cū ipsa. (cui dat nomen). puincia p̄ incolari deditōes potiti ad planē fluuiū confederunt.

Linea Impera
torum

Iustin' minor v' iunior

Libertus secundus

Berta etas mundi

Alboinus Rex

nec in ea gente letissimis. lidos celebravit. Et qđ omnia apud eam barbari superabat ludoz letitiaz gen-
nere cōmunijs ebricitandibz ē indultum. Bibeatq; rex ea pathera quā ex Guniūdi gepidarz a se in pā-
nomā interfecti craneo laminijs circūdato antres parauisse. Et cū immoderatis hāuisset bilario ac
pprie amens rediens. misit Rosimūde vxori eregione discubenti patheram mero plenā. Ipse alta mē-
mutans voce vt cū pte Guniūdi bibēs leiā ēēt. Que vxor adeo alte īscidit pectori iulietis. vt et ea hōia
statuerit pñi crāet ludibz vñi iternū vindicare. Legit; itā rem maxime in hūc modus. Velmedūdis
erat longobardis z nobilibz z in annis seroz. qui adolescentia florens. z corpore famo sissimus. puellā de
peribat. rosimūde obsequio insistentem. Qđ cū nō ignoraret regina effectū. vt puella qđ ardentē cupiebat
sele illi in concubitu pmitteret. Cum postea adolescentem his artibus ad lasciuientis animū īcentu-
tiam trahendum vt rata erat efficacissimis plecterum. Rosimūda in regis caput armare tēptauit. Cū? po-
stea consuetudine rosimūda quidem delectabā. quēq; in cubiculū secreto ducens. ppositio regi spē al-
bōmū obtrūcare compulsi. Vt cū aduersantibus longobardis. de spē regni decedissent. Ambo ad longi-
nū qui tum rauenne pcerat confugere. Nec ita multo post scēpos iūuicem veneno perentes diem extremū
claudunt.

Longinus grecus pzinus ytalie exarchus. hoc anno post captam vniuer-
sam ferme ytaliam. nouū in ytalā adduxit magistratus nomē exarchatus
ythalie. qui interpretabā summus ythalie magistratus. Et rauenne se continens nū-
q; iuit ad urbem romā. vel qualis esset inspicendam. In administratione vō
ythalie z vrbis que in iustitiū impatoris paratibus cum roma z rauenna durauē-
rant. Hūc pzinus seruauit morem. vt non prouincie aut regionū pceffs pceses
sine quispāy magistratus: sed singule vrbes singula oppida a singulis custodi-
rentur. regeturq; magistratibz. quos appellauit duces. parem itaq; faciens: v-
bem romā alijs ythalie vel vrbibus vel oppidis. hac vna in re illā bonorauit. qđ
impositum tūc magistratum presidem appellauit. sed qui successerūt sunt appel-
lati duces: vt postea p p multis annis sic romānis appellaretur ducatus. sicut
Narnensis spoleranusq; abutit. neq; post basilinū qui cum Narnete consul
fuit. vel consules romā abutit vel senatum legitimū coactum: sed a duce greulo homine. quem exarchus
ex rauenna misit ab res romāna per multa tempora administrata ē. Durauit quippe hic magistratus sci-
me centum z vnginti quatuor annis. Eoq; defuncto sinargāus successit fuit.

Leander episcopus

Leander tolletanus (vel vt quidam volūt) hispalensis epus. Vir plane san-
ctus z doctrina pceptus. In quo eloquentia z doctrina pan lance certa-
bant. Cuius pđicatione exemploq; z industria tota vespethoz gens p Recare-
dum cōiū regem ab arriana impietate cōuerfa ē. Multa enī cōposuit. tum ad cō-
servationē nostri dogmatis: tum ad cōsolationem arriane pñdie. quā (tanq; re-
ctē tūc labem) Vandali ex apbrica in hispaniā a belisario pulsi deuilerāt. Hu-
ic autē insigni viro beatus Gregorius papa adhuc monachus moralū suozum
libros scripsit. Cuiusq; vita multis signis z miraculis in fine clauit. 380 inter
sanctos relatus cuius festū. 3. kal. abarē celebrat.

Edmonas Elmona seu elanofinarius latine alexandrine vrbis episcopus.
per hoc tempus orientalem ecclesiam quoad fieri potuit in fide cōmunit
legendo. disputando. scribendo. monendo. docendo. licet multos aduersarios
habuerit signa quoz magna. nec nō elemosinas plurimas z alia pietatis ope-
ra faciendo. Cuius celeberrā z admirandā leonē? qđ am neapoleos epizoz infule epus vñi vitasparus
hystoriam pulcherrimā scripsit.

Acum cum demū de noie ytalico putasset in tanta rez pturbatione: nisi sanctissimi viri pture pun-
cie succurrissent. Pcerat ecclie adleuēsi paul? ppharba vir scitaz fama spiciat. 38 vrbis: qđle pau-
lo an nouo parit; valde miro cinice mitioni distissis. cū clero scōz reliquis z oflaciā suppellectile m-
gunt qđū. perat ē tarusine ecclie felix eps rauenna omū? vir vte a tēpestare docet. z cū vna ineger is lōgo
bardos adesse frēligēs ad albotū ire pñdēt tarusinus vt nouerat itatū saluem z bonoz ecclie sue cō-
seruationem impetrant;

fortunatus episcopus

Fortunatus episcopus

Fortunatus episcopus tulerunt (ut ait grego. in primo dyalogu) in cōfugādis spiritibus in mente virtutis gratia pollebat, ita vt non nunq ab obsecris corporibus legiones deuotius pelleret. Et cū multos boies liberaret. Enā equi amfidam militis in rabiem vsus: vt cūctos dilaniaret: facto signo crucis ad mansuetudinem reduxit. cuius quoq; cecolumen restituit. Et nūc corpus eius in ciuitate mēditina demomacos absoluere. egresso curare quoniam ex fide pētur vt quicūq; cōfiteretur tradidit.

Fortunatus alter vñ singularis litterature et eloquentie gallos ad micorem culmū redeget scriptis et exemplo. Ad sūberum cū eoz regem libellum de gubernando regno pscriptit. ac beati Martini vitam eleganter composuit.

Fortunatus episcopus parisiensem, sunt qui scribant virum quidem sanctissimū hoc tempore fuisse. qui francoes reges semper in officio cōmmit. Et adeo quidem: vt inter se certam religione, pietate, gratia, humanitate sit. Nil enī in Germano cernebant. qd ipsi nō imitaret: itā vālet boni pastoris crepti.

Sampson dolensis episcopus. mira claruit sanctitate. in eius cōsecratione colūba celis cūctis sa sup caput sedit quousq; episcopus ordinatus fuit. Quis quocq; discipulis Erbini post sua fata claruit.

Amandus episcopus Traiectensis in vascōnia cū eo tempore populus ferocissimus esset sua sanctitate ac predicatione ad nutiore vitam redexit.

Regorius turenensis archiepiscopus octauo Juliano anno ordinatus in omnibus clavis habebatur. Ante aluerne regionis indigena. Berthe cum deinde āns in epāu cregerat. Et hū gregorius in sede aplice srogat ē. Obijt tandē. xv. kal. decembris. Hic scripsit hystoriam regū frācorū. Mira enī hūc beati martini post obitū ei⁹ in libris quoz.

Radegadis regina frācie de regie thuringie et abducit. Ea i forte lothari regis i vero mādēles ducta ad mtrēdā custodita. ita de i succellioe nupit terrene pncipi. nō tū sepabatur a celesti mira postea peregit

pietatis opa. cā mēdard⁹ postremo nouitū mutata veste dñō cōfēdūt. porro mōdasteriū pietatis coopante dei grā mōdasteriū p ordinādoes lothari regis pstruit. vbi i multitudine mag abbatissa i os abstinentia et miracul vixit. morsq; ei⁹ glorioa fuit. et tñstus recolitur ydibus Augusti.

Gregorius magn⁹ (ob eius sanctitatē. ac sapientie papue moralis sublimitatē) appellatus vt pene in ea omnes doctores excellit. Is ex senatoria stirpe ortus. patrem habuit Gordianū matrem siliam nobilissimos romanos. At cum summa philo sophie apice in sua adolescentia attigisset. Aerum et diuitiarū copia abundaret. ea omnia deseruit et religionis statū pēlegit. variis tñ seculi curis ac negotijs impeditus. Tandē patre orbatus fct mō nasteria in sicilia cōstruxit. Septimū intra mētia vrbis sū honore sancti andree apostoli pñis fabricauit. In quo relictas ferias au ro gēmisq; vili monastico habitu regēbat. Et ut pfecto in prologo dialogi eius ostēdatur. tanta aut in abstinentia corpus afflxit. vt infirmato stomacho vit sustitit eua leret. vt sepe nimero sinopi laboraret. Monachus igitur romanus. ob probitatē et sanctitatem maxime in pēcio habitus fuit. Qui et multa cum cōstantinopoli. nūq; rome pro xpiana religione ad multoz eruditōne edidit opa. dōdoralii i Job libros dialogoz pastoralium. Itē regist. sup Escebiele et omelias tē.

Germanus episcopus

Amandus episcopus

Radegadis regina frācie

Gregorius magnus doctor

Gregorius thuronensis episcopus.

Anno mundi. 5795. Anno xpi. 594.

Gregorius magnus papa. cuius nomen primum patria romanis pater Gordiano. viro senatorio: vno oim pscnsu unius etia pnter creatur. Anno dñi. 72. d. ac. xviij. Is aut cum principis pscnsu requireretur. nicos qd literis miserat. Qui mauritii obsecrante patref electione deti t ppi romani ea in re valere. intercepte sunt linere a profecto vrbis ac discepte scripteqz alie. Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legisset eundem impator confirmaret. quo nihil ei nticant totidius ac gratus potuit. cum secum familiariter diu constimamoli erat Gregorius vixeret. fuitqz eius fonte baptisimatis lenasit. Remittit itaqz Mauricius nicos qui Gregorij pfirmarent: eogerentqz pontificatus gubernacula suscipere. Is itaqz non subditi. s. vilitati homiqz ac honori diuino pfulens. quem certe ob religionem t puerates rebus omibus semper ante iulerat. spetis opibus. post habitis volapartibus atqz oim amitione t potentia. gubernacula republice xpiane suscipiens. ita vixit. vt ofcs ad repora nostra. nemine ex successoribz parum habuerit: ne dum superiorem vel sanctatate vite vel diligentia in rebus agendis. vel doctina t scriptis: doctor etia humilim? penius oim pontificis se ferui seruoqz dei scripsit. Ac omnis institutio ecclesiastica officiqz veteris pscitum ab eo est inuenta t approbata. Supplicationesqz maiores ppter pectes se dandam ac stationes instituit. Exornatis quoqz obuscijs rebus pontificali eiis romanis dedicatisqz gorbz ecclesia que in subura est agathe martyris nomine. paternam domum in duo scauri positam non longe a circo maximo in monasterium redegit. Quo in loco t hospites primo acapiebant. Et paupes viduqz constituentes cibo t potu in vita retinebat. Vir certe oim laude dignus. Tandem confirmata oim ratione ecclesia dei. Anno. xij. mensis. vij. die. x. pontifatus sui moritur. Phocoebo imperatoris ano secundo. sepeliturqz collacemianus omibus in basilica petri ante secretanum. quarto ydus marci. Cuius po in morte mensibus quinqz. diebus vnde vixit. sedes romana tunc vacat.

Sabinianus papa cui? patria ignorat ac merito quidem Gregorio successor: homo est obsecro loco natus. obsecro moribus rebus gestis Gregorij viri sanctissimi aduersatus est. Nam cum suo pontificatu fame laboraretur. instaretqz paupes. vt pietate Gregorij elemosinis imitaret: nil aliud responderebat. qd Gregorij populare famam aucupante patrimoniu eccie largitionibus dissipasse. paululu etia absumt qd libri eius coburerent. Adeo in Gregorij ira t iudicia existerat homo inaliuolus. Idcirco flamm vt boze in ecclesijs distinguere offiaqz grana. Et accense lampades primo retinerentur. postissimu vo in ecclesia beati petri. Et cu annu vnum. menses quinqz. dies. x. in pontificatu sedisset moritur: funisqz eius a sancto Joanni e per portam asinariam t ponticem missus in basilica petri deferretur. Vacat sedes ei? morte. menses xj. dies sex t viginti.

Bonifacius tercius papa. patria romanus. Vir sacerdotio dign? a phoca imperator: e obtinuit. magna tamen contentione. vt sedes beati petri apostoli. que caput est omnis ecclesiarum ita t diceretur t haberet ab omibz. Quem quidem locum ecclesia constantinopolitana sibi vendicare conabatur. fauentibus interdum malis principibus. Perito em sedes romana cereris auiseretur. Et itegritate t pstituta cetera hereses pstatute sunt t explose: inde synodo habita plura instituit. Tandem eius vita t decreta extincta sunt pontificatus sui mense. ix. Sepultus est aut in basilica petri: vacat tñ sedes mense vno. diebus sex.

Anno mundi. 5815. Anno xpi. 614.

Bonifacius quartus papa natione tharsus. patria valericensis. patre Joanne medico. hic templum sancte marie romide quod veteres pantheonem qua cybeli t omibus dijs comune esset. a phoca imperatore obtinuit: cose crantibus qnto ydus Maij. in honore beate marie yguis omniūqz martyrum Eleus prius gentiu simulacris. lustratoqz templo vnde postea virgo ad martyres appellata est. Quo facto etiam domum paternam in monasterium redegit: fundosqz suos monasterio ascribit in monachorum usum. Quibus t predicandi ac abolendi potestatem tribuit. Viri non ita multum post. diem extremū obiens. Sexto pontificatus sui anno mense octauo. die. xij. Quo quidem tempore. peste fame t inundatione aquarū laboratu est. Sepelitur in basilica petri. vacat tñ sedes eius morte mensibz. vij. diebz. Anqz t viginti.

Linea summo
rumpontificum
Gregorius primus

Sabinianus

Bonifacius tercius

Bonifacius quartus

Mauricius tyberij gener. quo defuncto idem purpura. redimitus diade-
mate. ad curia p[ro]cessit. acclamat[io]q[ue] sibi laudib[us] largito populo milie-
ra. primus ex grecor[um] genere confirmatus est. hinc em[er]si cappadoz erat. imp[er]-
ni tamē ob v[er]itatem t[er]renitatem in rebus agendis p[er]missum est. Et vero lon-
gobardi cū post mortem alboim. xx. ānis sub duob[us] fuissent. Eutharim re-
gem sibi creant. Quē t[ame]n flauu[m] appellarūt. quo quidem cognomento omnes lō-
gobardoz reges deinceps vsi sunt. Admaucius aut[em] pellere ytalā lōgobardos
conatus. Eugeberu[m] frātor[um] rege mercede ad id bellū sollicitat. Qui statim cō-
pato gallos t[er] germanoz mag[is] exeret. cū Euthar tēctis magnō capto incō-
modo supatur. H[ic] aut[em] elati victoria longobardi. vsq[ue] ad fectum seculū pue-
nere. vrbes ytalice in p[ar]tem suam redigentes. Quo minus vō vrbe roma diu
obfessa potuissent. fecere bymbres. t[er] quidē frequentes quibus hostes a men-
bus p[er]uellunt. Interea vō mauricius sup[er]anis i[er]turia t[er] campania Iherarcho
romano dūce longobardis in omnia vicia. plaplis. legem tulit vt qui romane
militie asserptus esset. nisi finita milita. vt manebat t[er] debilis ex vulnere fa-
ctus. deo militare nō posset. Hancobrem mortus Gregorius boiem admonet
ne eius religionis impugnet. Cur? benignitate ex ista a[er]e boim ad summu[m]
gradu[m] dignitatis pueniat. p[re]terea cū Joanne Constantinopolitanu[m] ep[iscopu]m
vniuersale patriarcha s[er] creasset. monuissetq[ue] Gregoriu[m] vt obtemperet. Respo-
dit homo constantis ingenij t[er] fidei potestatem ligandi t[er] solnendi petro tradi-
tam cuiusq[ue] successib[us]. nō ep[iscopu]s antinopolitanis. t[er] nequaq[ue] his malis cō-
tentus longobardos adhortat. vt romanos adoziretur. Ideo aguilpbus ex
cualpina roma magnis illatis calamitatib[us] integru[m] annu[m] obsedit. Quis illa spe
potuide vrbes mediolani redijt. At mauricius nō sponte. s[ed] coacte penitentie
ductus. cū Gregorio intitus agere cepisset in vtilis reipublice. Nā sepe con-
tra hostes diuicantis victorias obtinuit. Dum q[ue] q[ue] aures appellonē et v[er]-
tute deuiti sunt. Interea vō milites stipendijs suis defraudant. p[ro] hoc centu-
rione impatore[m] creant t[er] Admauciu[m] obtruncant. postq[ue] vni t[er] xx. annis rexit.

Linea Impera-
torum

Phoca. extirpato romanor[um] regnu[m] inuadit. p[er] octo annos curiaula principat[us] est. Hic eniq[ue] constantino-
polim imperator receptus est. magna de se spem p[re]buit. s[ed] reru[m] exitus multos scellit opiniones. Nam suo
t[em]p[or]e p[er] se colat[ur] in romanis p[ri]ncipat[us] imp[er]et. sup[er]ato phoce exeretu[m] hierosolimā occipit. Templa
patriar[um] p[er]banat t[er] diripuit. Agnu[m] dūce crucis inde auferit. Zachariā vni[us] sanctissimū euasde ciuitatis
patriar[um] t[er] in captiuitate abducit. Hanc obtem ab omnibus potissimū a senatu sp[irit]us phocas ab hera-
dio copiarum t[er] affricę p[ro]uincie duce imperio t[er] vicia p[ri]uatur. Remq[ue] publicā romanā. heraclius euasde
filius regendam suscepit.

Conclū ad. s. Petrum Rome

Synodum apud sanctū Petru[m] Rome vni[us] san-
ctissimus Gregorius papa habuit (ne vlla i-
re ecclesie deesset) quatuor t[er] viginē ep[iscopu]m
in qua multa sustulit que nocitura. multa etiā addi-
didit que p[ro]futura fidei nostre videbātur. In ea
quippe synodo p[ri]mo quoz palia. s. Niceni. Cō-
stantinopolitani. Ep[iscopu]m. t[er] Calcedonense de-
creto publico approbant. t[er] confirmant. nec non et
quā venerat? ē. Cēnit in eo calio vt null[us] biga-
mus ordinare p[er]sister. Statut[us] etiā vt ep[iscopu]s seuel
dicitur p[er]secraret. ad aduāt p[er]creuissimā voluta-
tem modisq[ue] obviare debere. Iustitit p[re]terea
ne qd ornatus t[er] p[er]cens inter sacrificandū deesset.
vt aduersu[m] vni[us] p[er]saluū innotuit iussu fieret. Et vt
nomes kyrclesyon caneret t[er] alla. in canone rede-
gat. diesq[ue] n[ost]ros i tua pace disponas. p[re]terea sup-
plicatō nes maiores q[ue] grec letanias vocat p[er]-
instituit statonū q[ue] magnā p[re] maxie q[ue] in basilica
petri h[ab]itur. Quid plura omne eccl[esi]a officij isti
tutōz s[er] scissimū p[er]tuler instituit t[er] approbant.

Synodū q[ue] h[ab]uit postea donat[us] papa. iij. ep[iscopu]m
ra duo t[er] lxx. p[er]broz. xxx. diaconoz t[er] iij. in locū
instituit ne quis sub anathematis culpa in locum
gatione v[er] g[ra]da p[er]nificatu v[er] ep[iscopu]m adu[er]sū sibi f[er]erent. Voluit t[er] electione ep[iscopu]m a clero p[er]ter t[er] p[ro]p[ri]o fieri.
camq[ue] ita ratam fore si a p[ri]ncipe ciuitatis approbata esset. Constituitq[ue] vt nitidus pannus quod corpora
le dicitur super altari in consecratione semper a sacerdotib[us] poneretur.

te mortu pontificis aut ep[iscopu]m subrogaret. nisi tercia salte poss obitu eius die: vt ne anathematis arent q[ue] lar-
camq[ue] ita ratam fore si a p[ri]ncipe ciuitatis approbata esset. Constituitq[ue] vt nitidus pannus quod corpora
le dicitur super altari in consecratione semper a sacerdotib[us] poneretur.

Berta etas mundi

Erit iudei quenda imaginē crucifixi telo transfixisse p. becpa
a quo illico sanguis copiosius effluxit. quo iudeis maculā con
trauit. xpiani id vidētes p. vestigia sanguinis ad imaginē sanguines
emittentē puenerūt. quo comperto iudei lapidibus obruerūt.

Ante mandatio aqnat. anno sexto Hancip impatoris fuit vt
Anno dimissus renovari crederet. fuit eum dimissus in finibus vene
tarij lignis fere ceteris regionibz ytalie. Destructa sunt itaqua di
spate vti. sacre flumini lacune possessiones fuit villaz boimz pariter et
animarum magis ac meritis. Tanti tunc abissi flumines excrevit. et
vires basilice se vomis martyris. et extra veronensis flumines muros la
teat ad supiores fenestras aque ptingeret. facta et autem be mi
dano sexto decimo kalendas nouembres. Sed t nante chonica
ones t constra t fuerit. etiam fieri vti climo tegetur. In tanti uis fl
umini tonyturi excreuit. vt aque et sup muros vrbes influeret. et ma
ximas in ea regiones occuparet. Tunc p alieu crasid flumini. et mul
ta serpentu multitudinem. draco etiam magne mirez magnitudinis per
se transiens vsq ad mare descendit. Subscutita et flumini bacina
datione grauisima pestilencia. qua ingenuam appellante. Quo tam
te pplum stragi cessantur. vt de in extimabili multitudine vix puid
erant. et iunius pelagus pax paulit deince pastore interit.
sepe p pplum extitit. In bacitribulione beartim gregoris pa
pa elatus et dum septuagime letantia fieri ordinaisset. An spacio
du bi deū pareant. Octuaginta et ete subito ad terra conuertes ip
nū exalarunt. Septuaginta ante letantia dicta et. qz omnis vrbes popu
lus a calato gregorio in septe pntibus repacitura. qm omni bnilis et
pntis natus fuit. In tercio omnes abbatie et congregaciones suas. In
quarto omnes infantes. In qmo omnes laici. In sexto vniuersē vidue
In septimo omnes mulieres coniugate.

M In hac tēpestate dñus gregori⁹ magnus augustini melitum
 ⁊ iohanne. cumq; his mōchos q̄sdā. pb an fūne vite. q̄zū moniū
 tū p̄mū in egre recepit. augustin⁹ ei ⁊ melit⁹ optimi monachi ⁊ an
 tūlate. ⁊ monis ⁊ efficacissimis exhorta. Augusti⁹ ⁊ melit⁹ mōchi

τ ἰδικατοῖς⁹ fidei nre cogma Angli m̃ p̃m̃u m̃gre recepti. augustin⁹ a⁹ t me
glorū epi atq; apli i p̃ao habiti dō aurillate. τ monitis τ efficacissimis exhorta
tionib⁹ totū illa f̃sila ad fidē xp̃i tadē p̃duxit. ibidē⁹ de m̃u sermo effecti i fine mag⁹
sc̃itā⁹ orationū in dno genere. τ cū fā fuerit. com̃ fēta sp̃sio kal. m̃ij c̃elebrā⁹.

Tunica inconsutilis

Quoniam in eo similes dicitur fieri b[e]n[e]dicti xpi a. b. v. g[e]m[m]a
 c[on]f[ess]io[n]e. q[uod] forte vix multa obtingerit. bis t[er]m[in]o
 p[er]cul ab b[e]n[e]d[i]c[t]i[m] ab vrb[e] Zaphat in archa in m[er]ito
 eo loci rep[re]s[en]t[ati]o[n]e. ab ep[iscop]o Gregorio antiocheno. thoma
 q[uod] b[e]n[e]d[i]c[t]io[m] l[itte]r[ar]um. ac iocun[n]d[um] p[ro]f[er]ant p[ro]p[ri]etate[m] m[er]ito
 rupta & immaculata inuenta fuit. Qua s[an]c[t]e[m] m[er]ito
 in p[er]to habita fuit. qu[od] v[er]o s[an]c[t]i p[er]p[et]rat b[e]n[e]d[i]c[t]io[n]e
 m[er]ito. t[er]m[in]o in e[cc]l[esi]a archa collocauerit. s[er]u[an]t[ur] b[e]n[e]d[i]c[t]io[n]e
 t[er]m[in]o p[er] cap[itu]l[um] vrbis p[ro]f[er]ant p[ro]p[ri]etate[m] in man[ibus] t[er]m[in]o
 p[er]p[et]rat deuss[e].

De ermgilans qdā visigothor rex hispaniarz et vi-
sigothor regis filius. per id temp⁹ a patre lemmi-
gildo rege in carcere traditur. et paulpost iniquissimū
interfici. cō qd leandri bispalici epī viri famulantiū peditōmō p arriana im-
piteracjā verā catholicāqz dē pueris fuisse. **M**ā cū leandz ipse hermigildus
cō uertisset. et ipm catholicū declarasset. pī rā comot⁹ leandru pontificē multū i-
cō modis et iniurijs affecit. et sūm ipm sistantiūm dēbitē testat. ad cur⁹ corp⁹
post mō dā car⁹ agelic⁹ auctū mī. lapidat⁹ ardēte vivē. **E**t ipse paulpost ipm
egritudinē. plapliū fēdū rediret. **E**t de iura aqz pto vniū possulant. et **R**i-
cardū fecidū filium regē cōstitūte catholici et verū xpianiū effici pcurarunt.

Basilius abbas
Sindolph^r p̄biter reclusus i frāci
Euthonicus batonicus
Similianus abbas
Wungalotus p̄biter
Gangeric^r eps cameracen.
Furcius fil^r regⁱ ybernie

Corpus. b. stephan. p[ro]martyr[is] rom[an]i t[ra]nslatum est
 p[ro]bata virgo nobilis fuit
 ualbertus fuit discipulus. s. colubani
 beicola discipulus. s. colubani
 Euberg[us] eps colonien[sis] scitare claret
 Sano p[ro]p[ter] s. amadu[um] c[um] p[ro]dome puerfus
 vita solitari[us] in artifi[ci]a p[ro]p[ter]
 pagens ceter[is] scitatis erepta p[ro]bit.

Dermiclude® Ker

Arthar rex
quā obrem dūpente ita rex qd hūc arthar inuasiuū erat. in bawarum furens cum inopinatē aggre dūtur. et ex bawaria exiit. qui relicto regno cū filia theudelinda in ytaliam ad genēz fugit. cōti anno quo eam dūxit uxorem defunctus est.

Theudelinda longobardoz regina bawaroz regis filia genefratit et sanguinis dāritate indita. Que tū si pmo dūto regit sui erat iuuentis forma qd specabilis ac diuinitis abūdāns fuerit. moribus tū castitate ac religione cōspiciua fuit. Cū qdē virtutibus scribū iuratu beati Gregorij eadē yalō gū suū de moribus misisse. Cū latione pterocem viri sui animū ad religionem et minore cūti redēssit. Erat em matrona insignis et fidei xpiane studiosissima. Hec quippe pter reliqua pietatis opera. monasteriū celeberrimū in honore sancti Colisbini abbatis apud bobm ciuitatem sup̄bissimū edificāz sua impēsa condidit. et plurimos fundos eidem assignauit. Et basilicam beati Joannis baptiste. mox deinde edificauit. Qd oppidum decem milibz passus a mediolano distat. Et eandem ecclesiā p̄dīs ac vasis auriis ornauit. In qua quidem basilica corpus suū sepe tū mandauit. Et ex illo ac benēpēs pter multas exēplū longobardi oēs Joannem baptistam in patronū p̄cipuū suscepit.

Agilulphus rex
lica corpus suū sepe tū mandauit. Et ex illo ac benēpēs pter multas exēplū longobardi oēs Joannem baptistam in patronū p̄cipuū suscepit.
Agilulphus longobardoz rex post artharū regē sup̄ longobardos regnauit. annis. 21. Adornio nāqz artharū regē p̄dicto. Cū longobardi de electione futuri regis diu discordes fuissent. Et habita de nouo regē creando cōsultatione. cū nequitia in aliquē cōsente. Cōueniūt vt quēcuqz theudelinda ex longobardis duobus sibi relesisset mātū. Is regē ab omibz acciperet fuit nāqz ingentis virtutis mulier. Et p̄fecō digna. Cū iudiciū tantū faceret longobardi. Ea itaqz iudicio de se facto vsa. agilulphū qui erat thaurinēsi dūx virum bellicosum adolēscētia formāqz florentē sibi mātum t longobardie gētis regem apud laumeliū papenisiū oppidū declarauit. Prima vō cura quā nouus suscepit rex agilulphus fuit captiuos redimere. quos Childperctus de tridentinis abduxerat. et simul ab ipso regē pacem implorare. pacēqz nactus ex duobus qui arthar fuerant rebelles p̄nne t mīnūmū in silē sancti iuliani dūcem p̄mū interfici curauit. Id cū relisset gaudulphus bergomēsis dux illū exēplo tēre sibi p̄picere cepit. obfessus tū venia petita cōditionē p̄licā abire p̄misit. Et vlsari taruissius dux eodē tpe res nouas molitus captus ac in vinculis ad regem p̄ductus est. inde iterū hostes interfici curauit. Rēbūqz pacatis bellū cōtra romanos suscepit et oppidis circūqz captis. romā per annū obsedit. et multas illi clades intulit. Sed t longobardi qui beneuēnti erant iudicis violauit. Toto enim qui erat dux beneuēntis monasteriū Cassinense inuasi: et abbate monachisqz cū singulis vestimentis et vnicō codice orōis regulā continēte fugā p̄ lapsis. sacrum id cenobium a barbarie illa spoliatum. et solotennis destructus fuit. que celeberrimū monasteriū clades illa fuisse videtur. quā Gregorio teste sanctus pater benedictus futuram p̄dictū affirmans vt apud eum potuisse obtinere. vt ex eo loco sibi anime concederetur. Bonitus autem qui tunc erat quā a beato Benedico abbas cum monachis euolatīs romā se contulit. Sed totom p̄m̄post cam cōsiliū impietatem defuncto p̄rogatus est ab agilulfo regē in beneuēntiū dūcem arriqz ad quem aliquot beatorum Gregorij extant epistolae. sed illa insignis per quā illi Cassinensi monasterij venerationemqz fuit. Dux p̄ter ceterū longobardi exortuū in parauit. Erat tunc padua vrbis sine membris latitatio vel lapide cōpactio. a vallīs planisqz tantū modica mūta. a tēporibus arile per annos erat ex fragmina. sine membris et frequētia cūti fuit. p̄m̄qz sub Theodorico regē frequēter ac vallo muniti cepit. Quare illis in dūis qd p̄pe centum ad duos obfidiōis tēpora intercedebāt omnia edificia et materia asseruūqz conferta erant. Id cum cerneret longobardi. ventos nati validiores faciles igitur sagittas scopiombz inuicerunt. Et primo incendit inchoauit quo p̄nqua illico corripiente vrbis pars maxima est cremata. et inde vrbē incendit vasa uere. Confluitis ciuitas cōdem cū padua habuit fortē. inde agilulphus tūmū ex reuersus. Tandem per intercessionē religiosissime regine omnis ydolis xpi fidem cū longobardis cōplexas. ecclesiasticorum bona restituit. ac ceterū vita functo a doalduū puerulū filium cū theudelinda matre successorem reliquit.

Deus fecit papa. p[re]fatus romanus. p[re]fatus stephano subdiacono. pontificatu[m] o[mn]i-
bus suffraganeis acceper[unt]. **H**ic cu[m] esset optimus pater clerus mirum modum
dilexit et auxit. sicut hic tante sanctitatis fuisse. ut quendam obitu[m] elephante
morbo laborantem. osculo suo lepra statim liberauerit. Constituit aut[em] ne fili[us]
patris puella e sacro fonte a patre leuata ducere in uxorem posset. Deus aut[em] de-
dit eius t[em]p[or]a ad hec etiam notoria fecere et terremotos. et scabies q[ua]da[m] ita ad ele-
phantiam tendens. ut deformitate cognosca homines no[n] possent. moris pot[est]at[is]
sacris sui anno. iij. die tercio et vigesimo. ac sepel[us] in basilica petri sexto yd[us]
nouemb[ris]. Eius morte ep[iscop]us tunc vacat m[en]sem vnu[m]. dies. xvj.

Sisibutus rex

Sisibutus visegothor[um] rex. eo t[em]p[or]e Richardi regi
silius regnare cepit. et regnauit annis. 36. **H**ic cu[m]
primum gentilis esset xp[ist]ianus factus statim plurimas
hispanie ciuitates. q[ua]d[am] romanis defecer[unt] et recepit
iudeos quoq[ue] omnes in regno de p[re]b[er]is grauiorib[us]
supplicijs ad xp[ist]i fidem compulisse. rogauit (ut aut[em])
beradij qui in satis habuerat sibi cauendu[m] a circula-
tis esse. Cu[m] t[ame]n postea bandisatis facti necessitatem ar-
cipiscipis a saracenis circumsione obseruandis op-
pressus sit. Tandem cu[m] esset strenuus vir omnes hispa-
niar[um] ciuitates romanis abstulit. at tunc t[ame]n Con-
stantinopolitani impatores i[n] hispania impare desitit

Bonifacius quintus papa. natione cipanius. p[re]fatus Joanne pontificatu[m] inijt
eo t[em]p[or]e quo cleuthertus patrians rom[an]a ab heradio missus vindicata tot[us]
annis exarchi morte. semetip[su]m regem ytalie creat. Vir certe singularis humi-
litatis et clementie mag[is] in o[mn]es benignitate et g[ra]tia vrens. nullu[m] gen[er]is officij (q[uo]d do-
nu[m] pastore[m] deceret) p[re]termisit q[uo]d cu[m] esset doct[us]. ne qui ad ecc[lesi]as p[er]sisterent inveni-
rent abderent. ne ve acboluit reliquias martyris attraherent. q[uo]d est p[re]biteri aut
subdiaconi officiu[m]. Mandauit item ut quouis in loco sacre legi anathematiza-
rent. Que testamentu[m] iussu principis vbiq[ue] valeret. Cum t[ame]n beati nicome-
des fecit et dedicauit. in clericos vo[lt]o integre viuentes vnice liberalis et munifi-
cus fuit. Honoru[m] aut[em] bonifacius pontificatus sui anno q[ui]nto. die. x. et in basi-
lica petri collatum a[n]t[er]is oib[us] sepel[us]. Et aut[em] in morte dieb[us]. is. sedes t[ame]n vacat

Honorius primus papa. natione campanus. p[re]fatus petronio viro p[re]sulari. cu[m]
t[em]p[or]e pontificatu[m] inijt quo theudelinda moris. hic rebus externis aliqua-
tulu[m] quicquid doctrina moribus sanctissimis officium prope deu[m] renouauit. atq[ue]
multas in vrbe ecc[lesi]as restituit. Et basilicam beati petri regulis eneis ex-
tonie capitolino sumptis cooperuit. eadem agnetis martyris via romentana.
ut carme[n] in aspidem indicat. Eadem pancratij via a[n]t[er]ia restituit. Templa quoq[ue]
anastasi ad aquas salinas. templu[m] quatuor coronatoru[m]. atq[ue] alias multas
edes edificauit. Moritur aut[em] vir sanctissimus anno pontificatus sui. xij. m[en]-
se. xj. die. xvij. ac in basilica petri sepel[us]. quarto yd[us] octobris. Eius morte
annu[m] vnu[m]. menses septem. dies. 18. sedes vacat.

Anno mudi. 3823. Anno xpi. 624.

Suerinus prim[us] papa. patria roman[us]. p[re]fatus Labieno in demortui bonozij
locu[m] subrogatus. ab ycanio totius ytalie exarcho in p[on]tificatu[m] p[re]sumatur.
na t[ame]n em bebas elen electio. nisi id impatores aut eor[um] exarchi p[re]sum assent
Vir siquidem singularis pietatis et religionis. amator pauperu[m]. in calamito-
sis benignus. in o[mn]es munificus ac graciosus. in reparandis templis splen-
didus. Qui cu[m] in hys summo p[er]faret. pontificatus sui anno primo. m[en]-
se secundo. moritur ac sepelitur in basilica petri. quarto nonas augusti. vacat t[ame]n
sedes. menses quatuor. dies vnde triginta.

Joannes quartus papa natione dalmata. p[re]fatus venancio pontificatu[m] inijt
statim miram pietate vltus e[st]. Ex reliquis em thesauris quos yfasc[us]. apud la-
teranu[m] reliquerat captiuos omnes quos potuit. ystros et dalmatas a captiui-
tate redemit. **H**ic pontificatu[m] suscepit. statim mandauit si quis res ecc[lesi]e ali-
qua temeritate inuadere p[re]sumeret. ad quadruplu[m] restituere cogere[ntur]. Quo
quoq[ue] tempore Rbotans qui arnoaldo in longobardor[um] regnu[m] successerat. in
et infamia et pietate insignis habitus sit. ad arrianos tamen declinat. passusq[ue]
ut eod[em] t[em]p[or]e oib[us] regni sui quantibus duo epi parit[er] p[re]sente. alter e[st] ca-
tholicus. alter arrianus habebat. Joannes aut[em] plenus op[er]ibus bonis. pon-
tificatus sui anno p[ri]mo. mense nono die nono moris. in basilica petri sepel[us]
quarto yd[us] octobris. vacat t[ame]n sedes m[en]sem vnu[m] dies t[ri]decim.

Linea summorum pontificum

Abdometus

erroribus, quos quidem errores ita ipse moderabat, ut hebreos reprehenderet ibi xpi ex vigne nati negantes, qd sui maiores futuri expectandus pderant aduenisse, xpianos no redargueret leuitatis, qd psumptum sit ibi dei autemissum et ex vigne nati obprobria et demum crucis mortem a iudeis ppeti voluisse et sua ipse pdcans legem futuram affirmabat: ysi ea acciperet custodirentq; sarraceni. Et sibi diuino ad id nuncio obsequeretur, sese in libertate asserat, et pncipatu regnoq; summo possidet. Julius est etiam coparatus ingenti arabi exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heradius cito copescuit, sollicitatus etus ad defectores militib; pollicitationibus et pmissis. Tandem sarraceni et arabes arma sumentes a naturaliter xpi secrete innotescere ac vigesimo ita heradij duces superant ut hostem feliciter pmo mox infelicitissimè reddiderint duce mabometo, qui cum magnis se dei pphetis asseret et magicis artib; africanos et apfricanos deludens, ita populos quosdam coëcitauit noua se religione imbutos, ut pauli affuerit, qui ostium imperij nomen tulerit. Capta alexandria, multisq; alijs sine et ceteris vrbibus, inuulserit, qui secta nunc mutata agis q; ante, Nam tota asia et apfrica magnaq; pars europæ ab omneris principibus subiecta est. Bassant nunc dicitur terra ac mari, ut nos tanq; cuniculos ex his europæis vrbibus eruant, Abdomet; quolq; (ut in alchorano legit) quo magis sectatores a religione xpiana se migeret berencos qdam in componendis legibus maxime do nestorianos secutus est, multa hinc inde p legem abdyseos et euangelij rei asine colliges, ac in vnu qsi corpus redigens. Et ut seducios populos fornicis teneat, statuit qd homo coreptores papie ad quatercentum nunez de pnia cognatione ac concubinas habere possit, quot facultatibus suis alere possit. Empiricas quor velle, Qui in vsum interdunt, his qd pcepta legis seruaret pmissis videt delinax osti: vbi optant abi ad vota, pulcherrimas vestes, et virgines ad amplexus, angelos ministras esse asseruit, Qui vo legem premeret infernu comitatus è. Cui demum sex annos regnauit. Anno dñi 652, etatis vo sue, 34. morte obiit. Eius corpus apud mecham sepulcu a sarracenis et tibus maximo in pco nite vsq; habitum est.

Sydozus hispanus hispalensis epus, leandri successor, bti Gregorij pape discipulus, his rpbus ppter doctrinam vniuersam a crebra eius miracula maximo in pco vbiq; fuit. Qui multa tui scripsit, qd fidem xpianam iustitice tuant, De summo emi bono, de vitiis illustrib; etymologiaz libros, hisq; preterea ab

S. Boar.

Ad vsq; ad tpa heradij, vitas qdam scior, hisq; ad gobardoz argalia pene innumerabilia. Et si cõstet eis qd ius laude digni ob doctrinam et sanctitatem. Et n. a. 12. kal. februarij celebratur.

Isidorus episcopus

Isidorus ex aquitania in Gallia claret sanctitate et miraculis, qui i suburbano treuerico intra flumini ecclesiam fecit, multasq; sanctorum reliquias collocauit. Ibi diuz nocturnis ceo puebat vigilis orare, pducatione multos ad fide recta deduxit, et egrotos sanabat. Syabolus sibi inueniens multas tribulationes ei ingressi, infanrem triduo mortuum vnu ac loquens reddidit. Episcopatum treuericem ob laudem a Sigberto rege francoruz remittit. Demum in senectute bona in pace quiescit.

Gallus abbas

Gallus beati colubani discipulus. Ita tunc in occidentem venit ut etiam in vi-
ta sancti nomen mereret. Floruit itaque temporibus heradii imperatoris in ger-
mania ob cuius merita monasterium sancti galli in ostiensi episcopatu constitutum fuit
in quo plures monachi virtutibus ac miraculis clarescerent. Et cum numero .400.
sancte viverent. vixit notis Erubennus suavis humanitatis regis francie ab hac lau-
dabili vita defecit. tandem beatus gallus postquam a sanctis miracula in domino
querunt. huius vestigia secutus est eustachius abbas. secuta et sancta aurea. In cu-
ius honore beatus eligius monasterium virginum edificauit. fuit etiam basilium
quendam ysidoro equalem vita et moribus et doctrina insignis cui habitum fuisse.

Elignes episcopi predicantem et scriptis vbiq; tuebatur. hic
enim genere doctus in lustrata namis. vbi sapie aliquid
et latine docuit inde discessit. ut in lustrata rediens. armenia heresim. que in
imperiali et facillime confutaret. hac obrem bardimoniam ab hereticis relegatur.

Et postea mortuo lenigildo rege. qui hereticis fauebat. in patriam rediit. Et
multa scripsit ad doctrinam nam pertinentia. et monasterium condidit. Romenq; vi-
uendi modum ab eis scripsit.

Aldous agulphus regis ex theudolinda filius post patrem cum matre ipsa
theudolinda regnauit annis .10. huius natus pater ad acquirendam pcedit. ut
quadriennio theodoberti francorum regis filia desponsauit. Qui regno suscepto ob
matris pudicitiam pacem cum omnibus longobardis et alijsq; p decem annis quiesci-
me tenuit. quo in tempore multa ecclesijs dabantur.

Euthenius nonus ex archibus natione grecus patrie nobilitate insignitus heradij impera-
toris cubicularius et rei bellice scientissimus. hoc anno post iohannem et sinaragium archibus. in ber-
dicio in ytaliam missus. sedet annis .3. qui statim ut raucennam applicuit sese ytalie regem declarauit. Sed po-
stea cum romam petere vellet ob arrogantiam a militibus suis in itinere intersectus est. quo mortuo milites caput
suum constantinopolim miserrunt.

Elignes nonus ex archibus natione grecus patrie nobilitate insignitus heradij impera-
toris cubicularius et rei bellice scientissimus. hoc anno post iohannem et sinaragium archibus. in ber-
dicio in ytaliam missus. sedet annis .3. qui statim ut raucennam applicuit sese ytalie regem declarauit. Sed po-
stea cum romam petere vellet ob arrogantiam a militibus suis in itinere intersectus est. quo mortuo milites caput
suum constantinopolim miserrunt.

Eligius episcopus

Elignes nouionensis episcopus. huius temporibus ob innumerabiles eius vir-
tutes multo in preceio fuit. Cuius admirandam vitam etiam multiplex signori-
um numerus commendat. Is de territorio lenomence vobis orisidus. patre euche-
rio matre vero terrigia natus. queni genitor nuuencem ab aurificibus erudit fecit
edoctus in ea arte. franciam adiit. aurifici regis se coniungens. Rex optans bahe-
re sellam auro et argento ornatam. magister eligio singula tradidit. qui co ponde-
re duas sellas pulcherrimas effecit. Erunt itaq; fama eius in curia regis tantum aut
paupes diligebat qd poterat ad nuditate sua eis erogabat. inde mirido abre-
nitiens plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a tpe brunehildis vige tpa
dagoberti simoniaca pestis i gallia viguit. p q auferenda summe vigilabat. Idco
post ad armeniam episcopus ad episcopatum nouionensem assumptus est. Prestitit aut eligius man-
dens metropoli tornacensi qz regali ciuitate quondam. nouionensi qz et flandrensi et
gandensi et cartuacenensi certis in diebus in loco adoptato egenis seruibat. cor-
pus sancti qntum reuelant p cu dñs. successoris qz inuenit sanctos martyres. Crispinus et Crispinarianum.
apud pisinis cecili illuminant in ponte. Hec aut sepulcra auro argento et gemis fabricauit. Germani. Be-
uerini. Quintini. Luciani. Genouefe. Colubie. maximiani et Juliani. Et ppe beati abarum Tronem
sis. dagoberto rege pbenit impensas. Dorm? Anno vite sue. 70. Anno aut reuoluto post sepulcra pul-
cer ac incorruptis inuentus est. Capiti quoq; ac barba creuisse in ramulo videbantur.

Rupertus episcopus

Rupertus episcopus ex regia stirpe fracocon? Ipe hildeberti regis fracocon wor
vires celsus a sede wormacensi cu inimici pulsus. que theodo dixit baioarioz in
vrbis Ratihsone cu gaudio suscepit. qd cu pceribus relictis ydolis cu frequen-
tia pbat baptisum. p uocem vige panoniam pducas xpm hunc fidei mstrado puenit.
Tande ad unaz? fluuii vbi olim unauia ciuitas q nre Salzburga appellat p
fasciens. q olim iter barbaras vrbes eminebat nobilissima. h dilapsa et virgultu
operta. que loci cernis cu cathedra epalem ydoncu. ppetate a duce baioarioz ac
apiens. basilica fidei noze. s. petri pstruxit. ac missis discipulis loco morana ad si-
dem pduxit. ideo apostolus baioarte austrie stirie re. mupantur. Is post multa
sanctians opera cum .44. annis episcopali sedi pfectus in die pasce ad christum
felicitate migrauit. Post obitum beatissimi viri Vitalis Bosologus. Saulius.
Ezzius. Joannes. abbatas et monachi sancti petri. Sedem episcopalem lauda-
biliter reuerunt. Deinde sanctus Virgilius ex hybernia veniens tempore xpi regis francorum in ep-
iscopum Salzburgensem ordinatus qui Carinthias cum suo populo ad fidem reduxit. Postremo plures
ex eodem cenobio sancti petri per germaniam in daros viros culaerunt.

Rupertus episcopus

Dextera etas mundi

Salzburga olim Iuvavia et petra dicta. nora vetustissima civitas. nūc metropolis baioarie. quā tpe
 Julij cesaris ortum habuisse dicunt. non longe ab alpiibus que olim ad noricos attingebant. nunc con-
 fusus omnibus. germanie attribuitur. Norici enim vicinarum Alpium incolae vt Plinius scribit Bau-
 rici olim dicti sunt. hoc quoq; tempore circa carnos in primis germanie oris. sunt incole qui thauri dicitur.
 Cimbriis em illirici temporibus. haud longe a norico qui in alpiibus. cuius En. papirus carbo co-
 fluit. Atq; re infecta (vt Strabo ait) abscessit. Haud vō longe interiecto tempore cum tres fornitate gen-
 tes cimbr. theuton. et ambrones. vno tempore in ytaliam erupissent. partim per noricos descendisse. plu-
 rimbis ait. vterq; exercitus. E. marij auspicijs delectus est. Unus non longe a Salzburga in co videlicet
 loco qui alpius proximus est. Alter ad arbesim: trecenta quadraginta milia barbarorū cesa. et centum qn
 quaginta capta scribit Iulius. Fuit mor? ille vniuerse ytalie. nō modo locis per que rumpio facta est. formi-
 dabilis. Ideo romana arma citro vltroq; per noricum assiduis moribus gestata. Cum incolis pene vo-
 mestica facta sunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca missas sustinuerunt. Quas sub
 iugum in monte arduo quem crucis vocant. Licet magna ex parte ob vetustate abolito. datur intelligi. E.
 Iulius cesar. Reliqua tum loci asperitate. tum vetustate legi nequeit. Iulius enim cesar focero generoq;
 suffragantibus ex omnibus puuicjs gallias potissimū elegit. Cum emolumento et opportunitate ido-
 nea sit materia triumpborū. Et mino quidem galliam cisalpinam illirico adiecto accepit. moroq; et senatu co-
 miram. Ceterum cū istis. pannonibus. illiricis et germanis bellū illi animi est. haec elint vi a vbi mō Salz-
 burga sita romanis armis accessus patuit et reditus. Germanos igitur iulius cesar aggressus in faucibus
 montū arcem munitionissimā eo loco extrui curauit. vt milites ad eas refugij adiuvandū. Et satellites ex ea
 auxilij et iuuamen haberent. Et inde castrum iuvauense vernacula lingua helsenberg appellabatur. Iu-
 uuius quoq; cui adiacet Iuvauus dictus Arci nomen dedit. A quo civitas inde condita Iuvavia diceba-

tur. Habet autē hec vrbs paludes. planities. colles ⁊ montes. paludes pascua præbent. aucupia ⁊ venatio-
nes nonnullas. Pfectiones quoq; se diuersis locis non incommode eribent. colles ac montes germant trā
salpinaꝝ mercis causa pꝛæsentat. Vrbs igitur iuuauia olim splendida muris ⁊ aggeribus munita. turri-
bus altis. sedes regum fuerat. Habuitq; templa deoz sub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempo-
re fluuerit. Inde temporibus acule regis hūnoꝝ inarisiones. vastationes. incendiaꝝ sustinuit. Et cū in-
genti cede hominū immunita desolata ac penitus diuina fuit. Postea diuinus Rudbertus anno salutis octu
agesimo supra quingentesimū cū Theodonem baioartoz ducem cum locis finimū ad fidē xpi reduxis-
s. Tandem ad iuuariū huius ueniens. qui nūc Salzaba vocatur. reprensens urbem dilapsā ac virgultis co-
opertam instaurauit. que olim inter baioarie vrbes cūmebat nobilissima. Ratus hanc pꝛo episcopatu ito-
neam. pꝛæteream a dūce obtinens. Extrapatis arboribus ⁊ vepribus. ⁊ repertis edificijs basilicam in bo-
noꝝ sancti petri construxit. Et cenobiū orādis sancti benedicti cum munificentia dūcis instituit. Rurūq;
ecclesiam episcopalem annis. xliij. Relinquens beatum vitalem successores. Postea virgilius sanctus ibi
episcopus ecclesiam cathedralē construxit. Et corpus diuini Rudberti ad eam transfudit. Gebhard⁹ de in
te episcopus arces de nouo instaurauit. Et ciuitas in omni ornatu incrementis habuit. magnus nūc menib⁹
ambis. Et mōsterioꝝ tēploꝝ edū ⁊ aris edificijs ppulatis cōornat. Multū pꝛæterea scōꝝ reliquijs excolit.

De his subscripta adduntur.

Tunc hadriana vetus que post iuuauia dicta
pꝛæfidiālis erat nouicijs ⁊ episcopo digna
Rudberti sedes qui fidem contulit illis
Christi quā retinet Salzburga seruuocata
Is sanctus obiit eradij pꝛincipis eio
Legē dū cōdidit Abāimū nephādā fabcis
Qui successore sibi fecerat ipe vitalem

Tunc tres abbates hoc ordine sedes
Aulog⁹ fanolus. post hos est⁹ venerād⁹
Inde flobirgus pꝛæstis nomē adeptus
Joannes post quē sedem possedit candem
Virgili⁹ epul post hūc meruit fore pꝛæfuit.

Berita etas mūdi

Anno mūdi. 383. Anno xpi. 644.

Theodorus papa natione grecus. p̄e theodoro ep̄o hierosolimis. pontificatum inuenit. omnia q̄ ad dignitate religionis p̄tinere arbitrabat circa spectabat. vt bonū pastorem decet. In omnes maxime aut erga paupes mira bene uigilantia faciebat. Constituit huiusmodi cetera circa paschalis benedictiones fieri in sabbato ieiunij. Censuitq; neminem sepani debere qui nupsit post simplex uotum. Idie purpurati patriarcha constantinopolitanū t̄ fergū ac alios hereticos exilio damnauit. Conuersus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda feroz corpa pauperum t̄ feliciū martyrum reliquias ex arenario vic nomentane ablatis in urbem deferens in basilica stephani prothomartyris in celio monte a ponte multo t̄ statim dedicat. duo postremo oratoria cōstruxit. Idus ita constanti t̄ sancte per aens moris pontificatus sui anno sexto. mense q̄nto. die. xviij. sepeliturq; in basilica petri. pridie ydus maij. Ep̄atus aut̄ diebus duobus t̄ quinq; anna tum vacat.

Martinus primus papa. p̄ta iudertinus. p̄e fabricio in theodori locū sussecutus. legatos statim constantinopolim misit q̄ p̄antū adhortaret vt ommissis eroribus suis aliqui ueritatis callē ingrederet̄. at monitis pontificis obtemperare noluit. ideo cū dignitate priuatus ob q̄d constantis impator indignatus. Olimpiū cubiculariū suū ytalie exarcum creauit mandās ei vt Martinū captiuū ad se mitteret. hac discordia fienti farracem alexandria cū in genti classe soluentes Rhodij puenire captaq; urbe colossum. fama celeberrimū demoliti sunt. Ex cuius ex noningēto camelos onusos ferūt. Constantius vō tota lantitatis nūbio melior factus theodorū caliopam cū bis mandatis iterū in ytaliam inuit. vt primo quoq; tempore martinū pontificem ad se uincum mitteret. Is a romanis per benigne exceptus cum salutandi causa pontificem simul laret. domini carbenas inquit. Cūq; constantinopolim mittit. Unde postea in chersonesum ponti calij causa deportatur. vbi quondā beatus clemens romanus presul exulauerat. Martinus autem milia calamitatis arāuentus. ac etiopia rerum omnium p̄ssus. tandem in exilio moritur pontificatus sui āno. vi. mense vno. diebus. vi. t̄. xx. multas uirtutū signis vq; in hodiernū diem refulgens. Et ex hoc inter sanctos martyres relatus ē. Cui⁹ festū decima die mēsis nouembris celebratur. Sedes autem rome. xviij. mensibus tū vacat. quia nil certi t̄ sanctissimi viri morte habebatur.

Anno mundi. 384. Anno xpi. 644.

Eugenius primus papa natione romanus. patre Rustiano c̄ celio monte. Martinus in pontificatu successit. Eo ferme tempore quo petrus in locū pauli berena constantinopolim sufficit. Idie em̄ t̄ si melius aliquantū religionē sensit q̄ paulus. non in vq; adeo fidei normā tenuit. quā sancta romana ecclesia p̄dicat. Pontifex aut̄ Eugenius statuit vt quisbet ep̄s carceris haberet ad delinquentū penitentias clericorū. voluit vt iuxta ecclesias sacerdotū domicilia cōstruerentur. Mandauit quoq; monachis ne quāuis ex causa siue sui superioris licentia clausit exirent; fustulit vir murepictans. religionis mansuetudinis conitans munificentie. pontificatus sui anno secundo. mense nono moritur. ac in basilica petri sepelitur. quarto nonas Junij. vacat tum sedes mēsis. j. dies. 28.

Italianus papa. patria Signinus ex oppido volscorū. p̄e anastasio pōtificatū inuit. Cui quidē optimus t̄ diuini cultus cupidus atq; assiduus Quisobrem regulam ecclesiasticam composuit. t̄ cantum ordinauit. adhibitis consonantiā (vt quidam volunt) orgam theodorū archiep̄um t̄ hadrianū abbatem viros doctissimos atq; optimos in britanniā misit. quā anglia vocant. quo eos in fide cōuercent. Tandem bene ex sentētia quantum in eo fuit gubernatū ecclesia. anno. xviij. pontificatus sui mense. vi. moritur. ac sepelitur in basilica petri. vi. kal. february. vacat tum ep̄atus mē. 4. diebus. 15.

Hoodius papa. patria romanus. patre ioumiano ex monacho pontifex creatur. Cui religione t̄ omni comitate p̄dicitus. in delinquentes demens in pauperes beneficus. in hospites benignus. erga calamitosos miser cor. ecclesiam beati petri via portuensis iuxta pontem meruli tū iustaurauit ac dedicauit. Auxit t̄ monasterium sancti herasmi in celio monte edificij t̄ fustidit. vbi ipse monasticā vitam duxerat. Et ad abolenda prodigia que sepe nēro tempore suo apparuerant. Supplicationes frequentes habuit. Demus vō pontificatus sui anno quarto. mensibus duobus. diebus quinq; vir sanctissimus moritur. collocatusq; omnibus. ad basilicam petri sepelitur. sexto kalendas Julij. vacat tum sedes menses quatuor dies. xx.

Constantinus tertius in loci demortui heraclij p̄is primo sufficit. Cui
Olen cosdroas rex p̄iaz victoris insolentens vt p̄miffum ē paci vt p̄fenti
re nullis p̄ciis p̄m̄ie pollicitationib⁹ adduci ponit. Quāobrem impator
eradius expeditōem in barbaros refrenant. p̄m̄is olim p̄stātinopolis defen
sioni p̄specturus. Cōstantinū filiū cesare declaratū regni cosōre accepit. Ego
venerabili p̄iarcha de bono p̄icio p̄pectate virtutis viro illi in admini
strationis locos attribuit. Inde post obitū eradij iste p̄stātin⁹ q̄ p̄ic ablenre
cōstantinopolim gubernabat illi suffectus ē. Qui q̄nto assumpti imp̄ij mense
veneno extinctus ē a martina nouerca z cradane fratre. quos pyrrbus p̄iarcha
cōstantinopolitanus ad id flagitium insignat.

Heraclem. mortuo fratre imp̄ij occupat eo potissimū tpe q̄ cyrrus p̄ter
z pyrrbus accepaloz heresim instaurātes. vñ opationē in ip̄o b̄iam
tatis. f. z diuinitatis. vñq̄s pollicitatem p̄dicabant. Ex hys aut pyrrbus q̄ ob
heresim in africa relegatus fuit. quā p̄mū de heraclij morte cerior ē factus.
Ex africa romā venit. puoluitq̄ ad theodori pontificis pedes poposcit ve
niā errati. qd apud cōstantinopolim p̄petrauerat. Eūde oblatā a pontifice et
clero romano recte fidei z religionis xp̄iane formulā reuerēter accipies in
mā est reuerfus. Vbi postq̄ flagitiū illud marue z beradeoni fualit. p̄i
tam amissit. q̄ tanto q̄ntū scelere p̄sarchatum ponere obtinere. Cū igit post
mortē cōstantini beradeon imperiū tenuit et turpiter z inq̄ssime rem publicā
administret senatus populūq̄ cōstantinopolitanus in martinā et adleone m
q̄ in furore retractat. quos in furore retractat. quos in furore retractat.

Constantinus cōstantinopolitanus impator. q̄ fuit filius constantini dolo
mecani. post heracionem p̄icū illico in impatores assumptus. Et in de
mortui pyrrbi locū paulus p̄iarcha a senatu z p̄p̄lo est suffectus. q̄ a theodo
ro pontifice romano. vt rectā fidei normā acciperet p̄ l̄as requisitus. obstat
te rēmit obediē. quē theodorus pontifex romanus dignitate p̄m̄auit. quia
orthodore fidei normā z rōm suscipere recusabat. aduēit ē iusticia p̄sā
cio in eandē heresim folide misit. p̄p̄lo. vñ z martinū papā in cersonā p̄
ciuitatē. apud quā aliter romanus pontifex. b. demens longe aī exulauit in
exiliū misit. inde p̄stantis expeditionē in ytalīā parauit nō qdē in iuxta fā
mā tōc a se accurate diffeminatā longobardos ytalīā eijceret. s̄ vt verbum ro
mā z subiectas illi p̄uincias diuītq̄s z ornāmentis spoliaret. Eū romam via
ap̄ia cōstantio ytalīan⁹ pontifex maxim⁹ clero z p̄p̄lo multitudine locas
secto ab vrbe militario obuiavit. introductūq̄ impator b̄i p̄tri p̄mo z post
alīas vr̄bis eccl̄as accuratissime inuistit. Et postq̄ p̄m̄is q̄nq̄s aduenus sui die
bus basilicas z publica rome loca pambulauerat direptioni operā impendit
et tēp̄ q̄nq̄s vidisset ex ere aut marmore ad ornatum posita. p̄ singulos dies
aut loco abstracta. aut vt discreti naubus imponi curauit. vt plus tpe ornā
mētoz septē in diebus vr̄bi rome detraxerit. quā barbari antea in ducentis et
q̄nquaginta octo annis p̄ quos imp̄ij inclinauerat. vñ in p̄dam abstulerat vel

Conclū Rome tpe martini pape

Linea Impera
torum

Constantinus tertius

Heracion

Constantinus

confregerat inde neapolim redijt z postea in sic
liam nauigauit. Deceidit vō syraculis vbi misit
sus qdam armen⁹ ordines in orientali a⁹ exer
citu duccens illū in balneo interfecit. anno imp̄ij
sui vigesimo octauo. In euanḡ locum mesentius
Cui⁹ fraude necatus cōstantiū putant imperator
a militibus creatur.

Syno dū rome martin⁹ pōt̄fex cētū z q̄nqua
ginta ep̄oz hūit ob paulū p̄iarchā p̄stā
tinopolitanus. C⁹ apocritarij q̄s ad paulū miserat.
z illū vt resipisceret virgeret. p̄stāci usū i diuer
sas illulas relegati fuerūt. qd cū audisset martin⁹ i
eo synodo rome p̄gregata p̄mo p̄denatōem cyri
alexandrini z sergij ac pyrrbi cōstantinopolitanū
p̄iarchaz inuocauit. venite paulū p̄ntē p̄iarchā
dānauit z p̄iarchatu cētū ammonendū. Inter
rea vō dū b̄ ageret par ytalīe q̄ iter rōnos z lo
gobardos ānis. xxx. durauerat turbari tā cep̄a
ē. longobardis oīa ad suā vilitatē trabētib⁹.
Cōtra vō recusantib⁹ romanis q̄ p̄iet ius falsq̄
mandaretur. maxime vō cū robaris ariana la
be inquinatus. nullā ferme ciuitatē haberet. cui
non arianū z catholicū ep̄m p̄p̄osuisse. .

Betta etas mundi

Podocus

Eurea

Orwaldus

Leodegarius eps

Agilus quoque circa idem tempus genere nobilis et sanctitate preclarus in Antiochia episcopus sedit pellitur. hic propter sanctitatem suam inimicis iusticie odiosus. a warachono senescallo regis francie in scythia filius occisus est. Qui warachon successit in eodem principatu ebriomus qui sanctum Leodegarium occidit fecerat. Et ipse ebriomus in morte visus est a demonibus in inferni depositari. Cum autem agilus ad prescriptam ecclesiam suam deferebant.

Podocus heremita sanctus. per hoc tempus virtutibus clarus. qui cum esset Britonum regis filius. spere to regno et mundialibus pompis in heremus secessit. ubi cum aliquandiu sanctissime vixisset. Landes in pago pontico multis miraculis clarus in domino deuit. Sunt qui scribunt eoque et vincens beluacensem episcopum et medum ardu archiepiscopum Remensem sanctitate et doctrina in prelio fuisse. his addit et reginalpha galla matrona genere et sanctitate insignem. et renaldum traiectionem episcopum vita et miraculis clarum.

Agilrudis regina anglie circa illa tempora claruit. que cum nupta viris vago permansit. cum mortis coribus post. et sepulchre sue aios incorrupti inueniunt.

Alrea virgo sanctissima ipsi eligi pontificis discipula. per ipsum spiritum apud parisiis disciplina sanctitate et papia patientia clarissima. plurimum floruit. Cum sanctitate et prudentia pmois eligis ipsas trecentis virginibus prefecit. sunt autem genere nobilis.

Delsus qui biberne regi filius id ipsum cum duobus germanis preceptis regni sui pompis monachale habuit suscepit. et in magno pecio enaserit. Is monasterium in loco que vocatur lamiacu constituit. Nec multo post ordinis sribus. inquit ad diuinum. post quorum aures aios ab eligio et aulberto episcopo imaculatum corpus sine vlla putredine transierit. huius natale celebrat. .4. nonas marci.

Oswaldus rex nordmannorum anno primo heradiois imperatoris a penda merciorum rege perimitur. Is quorum ydeomati gentes. videlicet pictavos. scotos. britones. et anglos in sua subiectorem accepit. huius cetera multas elemosinas largitur hodie quoque cum brachio et cuncte et nervis incorrupta iacet. toto reliquo corpore in cineres dissoluto. que a fre Oswino apud urbem bembaburch composita in sacro pro miraculo monstratur.

Edrudis sancta nungellenis anno constantis. xx. obiit. Nec fuit ulla yrie relicta puppi qui istum sancti amandi monasterium nungellense fundavit. Cum filia sua Berdruda virginem deo digna pleat. qui die sui obitus appuit cuida abbati treuerensi noie modeste sibi familiaritate coniuncta. sua felice transmigrationem ostentis. pluribus inde miraculis claruit.

Leodegarius episcopus treptibus constantini imperatoris recepit. qui leodegarium variis tormentis afflicto post famem et carceris squalorem. post oculorum emulsionem. post plantarum coactionem. post lingue et laboris excisionem. consummavit tandem martyrium per capitis abscissionem. fuit hic a nobilissimis parentibus regi clotario comeditus. Et a didone anciculo suo pictaviensi episcopo eruditus. inde ob prudentiam et pusillam cum in regio palacio moraretur. tantam cum deum pietate sollicitudinem habuit ut educens ecclesie mereret in pontificem promoueri. Is post obitum suum multis miraculis in restituta sanitate claruit.

Eglrudis regina

Forleus

Berdrudis

Agilus epus

Elstara regina pfaz

Celstara pfaz regina. Circa hec tpa de pfide exiens nesciente marito cu pau-
las suos fidelibus. priuato habitu. pper xpiane fidei amore. pstanti nopo-
lum venit. anno sexcentisimotercio ac. lxx. Que qd ab impatore honorifice su-
fcepta. post aliquot dies no multo post. icbaractere baptismi vi desiderabat susce-
pit. et ab augusta de sacro fonte leuata. hoc vbi intellexit pfaz rex. legatos sta-
tim pstantino polim mittit. q vxore ab impatore repetant. Rndit impator in ar-
bitrio regine esse standi vl discededi. punde ea solatetur. Interrogata regina re-
spondet. Nunc reditura in pntiam. nisi rex xpiani nome susceperit. Qui statim re-
cognita cu. xl. milibus boim cōstantinopolim pacato agmine venies pbenigne
ab impatore suscepit. vna cu militib⁹ suis baptizatus. et ab augusta de fonte le-
uatus. catholica fide pfirmatus ē. accepta sua coniuge letus et gaudens multis
ab augusta honoratus munerib⁹. in regnū reuertit.

Rothis

Rotharis longobardoz rex post arioaldū regē. regnauit annis. xvi. Is li-
cet multis pdius vtriusbus. Arriana m labe indignatus oēs longobardos
in eandē pceptant traxit. vt in ciuitatib⁹ bictis duos hēbat epōs vniū catholi-
cū altēz arrianū. In re militari pstantis fuit. vt eturia et liguria cum locis marti-
nis vltq; massilia in suā redegit pntem. Tanti insup fuit ingenij. vt leges q sola
memoria in usu habebat. in scrie qndā redegerit. et libris edictū appellari mada-
uerit. prius cū longobardi sine lege fuerūt. Erat aut ipso in eodē codice referre.
ann⁹ septuagesimūm quo longobardi ytaliz mirauerāt. vt in plogo libri
pars. Hinc cū aliqui theododus exarchus bellū indidisset. apud Gaudenti mu-
tine vtrius amne acriter pugnatū ē. vt exarchus septē milia amiserit. Tandē ro-
tharis sine filijs defunctus est.

Arioaldus filius succellit q regnauit annis. v. hic theodalinde regine filia duxit vxore. qui tamē libe-
rib⁹ multis immeritis in adulterio mulieris deprehensus a viro occisus est.

Ruper⁹ deinde rex regnauit annis. 9. Is apud papā ozacili pulcherrimū in honore saluatoris condi-
di. moriens duos reliquit filios pbriste et gundibertū reliquit successores. quoz ipibus longobar-
di pacē cū romanis rauenanub⁹ vbiq; pauerūt. Sed varijs ipi inter se moribus agitati sunt. grimoal-
dus naug benenctanus longobardoz dux ipos fratres discordes esse intelligens. magnas bucas copi-
as papia venit. qua ex vrbe cū pbristem puerū regē fugasset. gundibertū frem expulsi itediolan o. Etas
discordias explozatas hīs dodouus rex francoz. copias in ytaliam iussit. q cū in transpadana regione ma-
gnā fecissent pcedā. a grimoaldo ytalici sunt expulsi. Sunt m qui scribant gallos hac rōne receptos esse.
longobardi cū simulata fuga. castra rex omni copia ac vini possimū plena relinquentes baud longe in i-
sidijs constitit. galli vō castra ingredientē rati veram esse hostiū fugam. In oēm voluptatem effundū-
tur. epulis et vino replent. quare supuenientibus hostibus cum somno etiam grauari passim veluti peco-
ra ab hostibus ceduntur.

Arracenus p id tps instantib⁹ hauserat opes. vt post subactas et quiete possessas. q romanor fuerant.
prouincias asie. europam inuadere psumeret. nauigio itaq; ingenti ab alexandria soluenes rhodus
insulam romanū imperij puenit. eaq; capta colossū fana celebratū a quo ciuitas insule primaria no
men habuit. demoliti sunt. Et cū ere nongentos camelos fuisse oneratos inuenimus. theodo vastā sarrac-
eni. egri delatū pelagus multas ex ciuitatibus affluerunt.

Grimoaldus

Grimmoaldus decimus longobardoz rex. regnauit annis. 9. Is abente
ex ytalici cōstantino in asilipina rediens. for popeli fabatō scō aggress-
us cesso omnibus dirupit. ac solo equauit. fuere in hoc rege mte pcedare cor-
poris et anime vires. tāti eni prudentia et cōsilio valuit. no solum in rebus exter-
nis verutiā in domesticis vi qdam capitula ac qdam vniū rotharis regis edi-
cio addidit. q postea legis formā accepere. fuit pterea mediocritas statū cor-
poris validus. capite caluo. pmissa barba. nec animo minus in rebus agendis
q corpe. pemptus. post flexu botomia facta in brachio dū arcu colubum iactas-
set erupto denno siue intermissione sanguine diem obiit. sepultus aut papie i
basilica beati ambrosij quā ipse sua impensa edificauerat. petras aut arperit
regis filius in ytalici rediens tercio mense post grimoaldi morte regno paterno sine contentione pontus ē.

Constatio ipatore blato cū oēs passim dilaberet. supuenientib⁹ cū mag-
da alexandriam reducentis vrbis quoq; rome ea cernuerat secū retulere q con-
stantinus adixerat.

Dagoberth francoz rex eodē ferme tpe vir astuti ingenij. nec cōsilio mi-
nus q viuu promptus moritur. Cuius animā e manibus demouit libe-
rari ferūt dyonisy ac dauidij martyris ac etiā martini. cōfessionis auctio. q
semp dū vixit vt p attonos coluit et templis honoratores reddidit. Sic autem
oib⁹ bonis insiguit. regnauit annis. 34. Rex ab anglis in senfius pperit cū eis
suscepit inimicitia. hic steressio de eradi oēs iudeos i suo regē baptizare fecit.

Dexta etas mūdi

Erfordia magna ac memorabilis vrbis pūicie thuringie caput. a pīfais epheffurt appellata. mō
 Atē habet excelsum. qui nūc sancti petri vocatur. cum a temporibus Theodofi impatoris sub ar-
 chadio ⁊ benono inclinato imperij originem habuit. franci romanoꝝ pīfides. a rheno italiam verſus
 abiecerūt. Et ſe regi pīpio ſubiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte ibeni orientem verſus
 Et conſilio regis francoꝝ meruigā eius cognatum in regem elegerūt. Is arcem coſtruit in eo monte. ⁊
 caſtra pīe Erfordiam vbi nūc eccleſia ſancti Symonis erat. qđ vulgares Dextaſburg nōmīnāt. Poſt
 eius obitum baſſimus in thuringia regnum ſuecit. Cui⁹ vxorem poſtea bildericus rex francoꝝ duxit. in
 tugem. Per ea tēpa in loco vbi nūc ſilua diui andree frequētatur. vlla ſchuldurde exarbat. in
 lecto quoqꝫ pīe flumī Dera (qui nūc ciuitatem illabitur. ⁊ mediam ferme pīeffluit. cuius cōmoditate to-
 ta ciuitas purgatur. ⁊ plurimū decōrat) dōlinor ſagax ſua diuerticula habebat. cui nōmē Epff fuerat
 apud eius molendinus tranſitus ſue paſſagij olim erat. at cum temporibus clodonei regis francoꝝ ad
 annū ſalutis trigeſimū octauū ⁊ quadringēſimū Erfordia ortum habuit. a molitore dicto atqꝫ tranſitu
 Epheffurt de nōmīnata fuit. Regnante poſtea apud francoſ tagoberto melno rege. Is poſt caſtrū in mō-
 te deſolatū monaſterij celeberrimū ſancto petro dicatū ordinis diui benedicti coſtruxit. Unde mons
 ſancti petri appellatus fuit. Eccleſiam quoqꝫ ſancti Gangolſi dōrauit. Bonifacius poſtea archiepiſ mas
 guntinus ſub pīpio francoꝝ rege. cum thuringiam ad fidem cōuerſiſſet eccleſiam glorioſe ſempꝫ virgi-
 nis Marie edificauit. ac ibi epīſcopatum ordinauit. qui illico magnitudine ſcđi ceſſit. Illoius vrbis ager
 optimus eſt ⁊ herba ſulloni que ſanāx ac ſaponatā dicitur pro tūgendis pannis ſeraciſſimus. per cui⁹
 arua geta flumius ⁊ alia flumina pīeffluit. regionem vbertim irrigantea. pīter quod ⁊ pecoꝝ paſcuſ ba-
 bundat. Poſt annū deinde ſexageſimū ſextum ſupra milleſimū muro circūdata ac turribus munita fuit. Et
 ciuiū edibus ac monaſterioꝝ ac eccleſiaꝝ ornamentis mirifice creuit. thuringoꝝqꝫ celeberrima ſedes fuit.
 eo qđ totius regionis ferme media ſit. ⁊ vladis aliſqꝫ neceſſarijs copioſiſſima habeatur. Et cum hec regio
 ac vrbis a ſollicitudine decimis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a ſimimis principibus paſſa
 fuit. pīcepue temporibus heinrici tercij imperatoris. Is cum a ſeuertiſſimo ſuo pīceptore archiepiſcopo
 Coloniēſi liber cuſiſſet. In omnia genera flagitioꝝ ruptis tpāntie ſcenis pīcipiem ſe dedit. ad omnes ocs
 ¶ Eccleſia virginis Marie ¶ Sanctus Scirus

tolliculosq; saxonie & thuringie castellis munitissimis extruxit. sicutiq; impoluit. quibus cum victus necessaria minus sufficerent prouisit. ut ex primis villis & agris hostili more predas agerent. & ad ipsa castella munienda circa quosq; inuicentes cogerent. Quia ne manifestum tyranni de notaret si porta inuicentes atq; in regnu ppetu grassaretur. ut impetrare sua qd iam religionis specie palliaret archiepiscopi in aguntinu modis omnibus instigauit. ut decimationes thuringie sicut ante pluries instituerat exigeret pollueret. Ita qd in exigendo summa ope affuit. Et dicto obtemperare nolentes regia maiestate coactus. Et tamen pacatione ut ipse decimaz ptem sibi. qd regie magnificentie & tanto labori suo digna forent tribueret. Ita qd vniuersi ma spe animati. Synodi indixit in erpessfurt. vi. idus marcij. statuto die aderat rex. archiepiscopus & bernardus habenbergensis episcopus & alij qd ad discutendam causam fuerint euocati. Thuringoz spes & fiducia potissimum in abbate fuldensi & heroldensi iurebatur. Cum hi decimas decimales plurimas et pda in thuringia haberet. qd publica discussione interpellati p decimaz redditione primo p den archiepiscopi rogabant. ut antequam tradita monasterijs legitimam incoiuilla manere sine et. qd sedes apostolica & veteribus & recentibus scriptis crebro firmasset. Et pdecessores archiepiscopi sui nunciis frugere & praestant. Ad atroci responso archiepiscopus re pulsit: qd excessores suos rudibus in fide auditoribus. lacrimis dedisse non elemi. qd nunc recalcare vellet. & pfectis solidu cibum ministrare. Tandem thuringia improbat synodo sedem apostolicam appellauit & rex capituli sententia prohibuit. postea exortu fuit bellu saxoniu. Nulla tempesteratio facta est decimaz. Haudentibus Thuringia qd occasionem inuenissent. ut traditis sibi a pibibus leges manu militum mereretur. Et dolente rege quod du decimis inmoderatus inhiaret pene regnu cum vita amisset. In hac urbe multa sanctoru corpora illusterrimos relata sunt. videlicet Adolani Eobani & Seueri episcopoz. & vrsacenie quibus & aras & basilicas edificauerunt amplissimas. In ea quoq; anno dominus .1322. vniuersali celeberrimu octu habuit. Ubi sunt edes amplissime studentu & legentiu. Et quo in consensu theologi & vniuersissimi. philoso phi ac medici credentissimu puerunt. Perpeffa tandem fuit hec famosa vrbs visitationes ac diuersiones ac incendia varia. Nec aliqua insignis vrbs apud germanos memoratur. qd p fatalem ac aduentu ignis toties crassa sit. Ultimo incendio magna ex parte concreuit. In festo emi geruasij .1. iunio. Anno .1381. hec pcedara vrbs in basilicis gloriose virginis marie & Seueri in pote mercatoru. foroz rapaz & an gradus in edibus laicoz ac canonicoz damnu scilicet. ut pene tota vrbs pars incendio perijt.

¶ Deus Franci petri

Berta etas mūdi

Dominus papa. p̄tra romanus. p̄te mauricio. eo tpe pontificatū inſe et h̄i moaldus longobardoz rex morit̄. quo q̄dem anno naximū (mbres fue) re z multa fulminibz afflata ſterere. z frumeta in agris emaruere. Qu ob hoc pontificatū in maximis turbibus ſuſcepit. ſunt aut ſancit̄ acyute z doctrina valens. vt clerus diuerſis ordinibus diſtingat̄. z honoribus auct̄. Monachos vero quosdā ſyros cū neſtorianis ſenticutes in monaſterio boctiano deſp̄enſos z caſtigatos in varia monaſteria diuifit. p̄terea rauēnatem eccliam a roma/na iam pridem ſegregatā z ob eam rem aliocephalam appellatā ſedi apoſtoli/ce obſtantem reddiderit. Hic inſup bonoz z cultus diuino ꝑſulens veſtibulus ſancti petri (quod paſſim vocant) quadripartitū marmoribz ſtrauit. Inſtaurauit p̄terea z reſtitutas dedicauit eccliam apoſtolorū via boſtienſi. Et eccliam beate euphemie via appia ſitam. At conus pontificatus ſui anno. v. mēſe. v. die. x. morit̄ ac ſepelitur ad baſilicam ꝑetri apoſtoli tercio ydus aprilis. Cui⁹ in morte epiſcopat⁹ vacat menſibus duobus. dies ſedecim.

Anno mūdi. 3865. Anno xpi. 664.

Agarbo primus papa natione ſcilus. p̄te romano ex monacho pontifex erat. Cui certe tante ſancitatis vt leproſum obuiū factū oſculo ſuo ſtatim liberauerit. Tante p̄terea manuſcudinis z humanitatis fuit. vt neminem ab ſe vniq̄ exiſtem diſmiſerit. Inactus itaq̄ impatore moribus ſuis hau d qua q̄ diſſimile. monochelaz cauſa cōſulū apud cōſtantinopolim habere conſtituit. Expectauit itaq̄ donec conſtantinus a bello in p̄tiam rediret q̄ ſaracenos a ſe victos imperio romano vengales reddidit. Inde legatos ſtatim conſtantinopolim miſit. Ioannē portuenſem epiū z Ioannē romane ecclie dyaconē. Hos ꝑ benignę ſuſcepit mira caritate cōſtantinus adhortatus ē. vt omiſſis ea uſulationibz z ſophiſticis altercationibus. ex equo z bono om̄s controuerſia ſublata duas ecclias vnā tandem facerent. agarbo vero cū tpe poſt ſoles z lune eclipsim peſte ac grauiffima quidem laboratum eſt. pontificatus ſui anno ſc̄aydo. mēſe ſexto. die quinquodecimo moritur. ac ſepelitur ad ſanctum petrū quarto ydus Ianuarij. Cui⁹ morte annū vni. mēſes. v. ſedes tū vacat.

Leo eius nomis ſecūdus papa. natione ſcilus. ꝑte paulo vir doctiſſimus fuit. latine ac grece vt eius ſcripta indicāt. p̄terea vō adeo muſice ꝑit̄ eſt habitus. vt ꝑ ſalmodiā cōpoſuerit. hymnoſq̄ ad meliore cōcentum redege-rit. Idem quoq̄ inſtituit vt in celebratiōe paz populo daretur. Sextā vō ſynodum ita ſuſcepit vt epiſcōd anabem inſauent quos ſancta ſynodus ꝑſente cōſtantino damnauerat. Conceſſitq̄ neceſſitate virgente omni die baptizari rebe-rrē. Inſtituit p̄terea ne ad archiepiſcopatum aſſumptus ꝑo vſu pallij aliorū offi-cioz queſq̄ ecclie ꝑſoluerit. qd̄ vtiā hodie obſuareſ. Cū ex hac largitiōe q̄ti die mala oziantur. At leo in quo p̄ter doctrinā z eloquentiā ſingularis religio. mira pietas z clementia fuit. pontificatus ſui mēſe decimo moritur. ſepeliturq̄ collacimātibus om̄ibus tanq̄ publico parente ozanti ad baſilicam ꝑetri. quarto kal. Julij. poſt eius mortem menſibus. xj. diebus. 21. epiſcopus vacat.

Anno mūdi. 3885. Anno xpi. 684.

Benedictus iunior ſue ſecūdus papa. patria romanus. patre Ioanne. ab inuente etate xpo militans. diuine ſcripture ita op̄a dedit. vt doctrina z exercitatiōe in rebus diuinis tū ſingularis haberetur. Ob eius humanita-tem pietatem gratiam in omnes maxime ꝑero erga pauperes. Quibus virtu-ribz hominū corda ita ſibi deuincit. vt tū vnus haberetur. qui om̄ ſuſtragis in locum temozitatis leonis merito ſubrogaretur. Ad hunc conſtantinus impera-tor hominis ſancitatem ignotis. ſancitiōe miſit. vt deinceps que clerus pobulus exercitiſq̄ romanus in pontificem delegiſſet. eundē ſtatim vix xpi vicariū eſſe om̄es crederent. haticas plures reſtituit maxime laurentij in lucam ac h̄i Clau-lem̄ti. Moritur autem pontificatus ſui mēſe decimo. die duodecimo. ſepeliturq̄ apud beatū petrū ydus Maij. qui vt om̄ibus vita carus fuit. ita poſt mortem ab om̄ibus vt ſanctus. z bene de humano genere meritis celebratur. Cui⁹ in morte ſedes vacat menſibus duobus. diebus quindecim.

Ioannes quintus papa natione ſyrys. patria authiocenus. patre Cyriaco Pontifex creatur. eo ſerme tempore. quo impator cōſtantinus moritur. vt ſingularis religioſis z manuſcudinis atq̄ doctrine om̄i conſenſu pontifex cre-atur in ecclia ſaluatoris a tribus epiſcopis boſtienſi portuenſi z velterno. Quē quidem mortem poſteri deinceps tenuere. Deniq̄ valitudinarius cum li-bellum de pallij dignitate compoſuiſſet. pontificatus ſui anno primo moritur. ſepeliturq̄ ad. s. petrum. iij. nonas auguſti. Cui⁹ in morte ſedes vacat men-ſibus duobus. diebus. xviij.

Antea summus pontifex
Donus

Agarbo

Leo secundus

Benedictus secundus

Ioannes quintus

Berta etas mundi

Foliū CLVII

Antea imperatorum

Constantin' quartus

Constantinus constantij augusti filius ex nico vt premiffus ē apud sci-
 o. nia pſante auguſto. punitoꝝ q̄ ei ſuccederat meſentio ſiue iuſſiſſo tyra-
 no. romanorū regnū ſuſcepit regendi. Romanorū principatus ē annis decem
 ⁊ ſeptem. Is autē conſtanti⁹ q̄ prius fuit a pſtiano genitore in conſortio impe-
 rij aſſumpſus. illo interfecto vt oñdinus totius eſt. ⁊ oia vbiq; adeo nepi-
 de adminiſtrauit. vt ſi aliqua fuiſſet vis illata. viſus ſit imperiū ſacillime amiſ-
 ſurus. Eſt poſtea catholicus moſeſuſq; ac omni bonitate integerrimus. qui
 ſuſcepit imperio heradiū atq; rybenū ſres ſuos in imperij conſortij a accepit.
 Licet ſint q̄ ſcribāt eoſde ſres pueros ne ad imperiū aſperarent natiūbus nut-
 laſſe. Inde mox eccleſias collaſſas. q̄ ſub heradio ab hereticiſ diuitie fuerant
 inſtaurauit. atq; alias denio edificauit. Et cū eſſet armorū vir ſtrenuus ſarra-
 cenos romaniū impio inſenſiſſimos bello reuicit. ac vectigalia reddidit. Deo
 mo cū impij eius anno 3 ſarracenos celebri victoria conſtantiū potius inue-
 nimus. vt ea aſſicti clade ſarraceni tributū impio pendere. pmiſerāt. Accidit
 q̄ oportuno in tpe. par illa. q̄ bulgari poſt paz traſnam inuaſerūt. Congreſſi
 q̄ illis pannoniā inter ⁊ meſia ſupiore pſtantiū inſigne accepit cladem. ciq; potius iugeti qua pedem
 referret. paci ab illis oblate cupientiſſimus acquieſcit. Sanis nāq; bulgaris ſeraciſſim⁹ agri. punicas dani-
 bio cōtinētes romani pſcriptis auctoritate pacta ſeci ſedera habitare. inde pſtantiopolim redeſſe. Et vt ex
 eos romane ecclē vniuerſa ſexta ſynodū agathonis pape rogati cōgregauit. Venit cū eſſis domis opib⁹ ple-
 n⁹ morie ſilio iuſtiano i impio relicto.

Synodus ſexta vniuerſalis apud conſtantiopolim

Cometa

q̄ tū aderat. vtz eſſe ⁊ ſcū illū ſacrificadi
 morē. Et q̄ alio ſentit⁹ a recto ⁊ boneſto
 diſcedere. hōcē autē ſexta ſynodus. q̄ Cy-
 rilli. Athanaſij. Baſili. Gregorij. Dyo-
 niſij. Hilarij. Ambroſij. Auguſtini. Iſi-
 dori. ſua conſulſum ē. duas naturas ⁊
 opatōes in xpo eē. Cyploſaq; illoꝝ pſina-
 ti a vniūc eē in dño volatēte dicerent. vñ
 monochelibe vocan ſunt. Ea remeſta ſi-
 dei ſentia agatho ⁊ romani paucos men-
 ſes ſunt gaudi. q̄ peſſi tūc q̄ra raro alias
 p tres meſes romani populata eſt. ⁊ ipſe
 agatho eſt defunctus.

Scella cōmēta quā greci Cometē vocāt
 indicabat pſecto tot clades q̄ mib⁹ cō-
 muius meſib⁹ appuit. Et pluuie magne ac frequētia tonitrua qualia
 nūq; antea fuere. viſe ſunt eleſinta i vrbis rome ⁊ ytalie excidit⁹ p̄uallſe. Nāq; tāti tāq; p̄uallſe ibzra toni-
 trus fulgōib⁹ iſmixt fuerūt. vt maximā armētoꝝ paſſim moziētiū iacurā p̄p̄i i peſſi. q̄quā plūmos
 viros ea tēpērate fulmib⁹ aſſlatos itenſe inuenit⁹ ⁊ in atur ſcēta plūiaz mūto i capis frumēta emarcuiſſe
 vt ſolatio fuerint populis legumina. quoz ſecus p̄mū grana in terrā veto umbrae diſſuſa cum herbidū
 cepitem pullulaſſent ad maturitatem denio perueuerunt in Aſia paup̄iſſimū.

Deſt ſolis quoz ac lune eclipſim peſte grauiffima laborat⁹ eſt que papiā depopulata ē vt ciues iuga
 monij petere ⁊ in vrbe fructea ac herbe naſcentur.

Eclipſis ſolis ⁊ lune

Quoniam papa. *Tracta* oritur dicitur in sicilia educat^r. Inde romane eccle mi
litans et pſbitero pōſſet creat. Vir ſiſdem bonus et tanto ſimpliciter di
gnus. Mā dū romani petri archiepiſm exercitus vo theodor pſbiteri in joan
nis demortui loci ſufficere conaretur. Tandē poſt longa altercationē in hanc
ſententiā venire oſenſa: nūta diuino impulſi. vt cononē eligerent. Erat em̄ mo
ribus. literaturā pietate religione dignitatis ſpecie inſignis. quē nōnulli an
gelici ob venerandā canonicē et dignitatē forme appellarunt. animi ſimplicis et
integri. modeltie et iuſticie ſingulari. pſtante et prudentie pluſq; humane ſem
per e b abitus. Hāc ob rem e veſtigio oſices ad quos pſnebat et cōſimmarunt.
cū maxima acclamatione laudū ſu ar. idem fecit Theodor dū exarchus rauen
as. qui tñ poſt mitus pontificatū ſtatim inualitudinem incidit. vñ paſchalis
archiepiſbiter ac theſauri pontificis diſpenſator: regnādi cupidus ioanne beza
rbum pecunia ſollicitat. vt eius ſuffragiū poſt mortē cononis pontificatus ſi
bi cecernat. Accepit pecuniā quāq; nūl cor q. pmiſerat pſbiteri. *Doſit* aut
conon pontificatus ſui menſe. xj. die tercio. ſepeliturq; ad ſanctū petrū. xj. ka
lendas octobris. vacat tum ſedes menſibus duobus. dieb^r tribus et xx.

Anno mundi. 5893. Anno xpi. 694.

Sergius papa natione ſyruſ. pſta anthiocenis pſe ſyberio. adeodati pō
ſticiſ ſe romā veniens inſegz romaniū aſcendit. Deinde vo ob et^r doſ
ctinā et diligentiā circa miſſiona ac rem diuinā p ordinem conſcendens ſatē ſu
ſanne ad duas dom^o cū titulo eius loci creatur. frequētare tñ magis atq; ma
gis ciuitatē cepit. quā exire tantis ſibi nominis cōpauit. vt defuncto conone in
et^r locū ſufficeret ſit. nō ſine altercatōe tñ. Mā cū pars ppli ſancti maxime the
odor archiepiſbiter peterer et nōnulli ob exarchi iudiciis ſubornati paſcalem
noſaſſent. parq; vñ agz in palatio lateranenſi cōueniſſent tandē cleri populūq;
vota in ſer gū cōiūnerūt. quē poſtea iuſtinianus impator cū ſue ſynodi nollet
acquieſcere ad ſe vinctū p zachariā. pſbopſatariū ſuū trahere pcepit. ſimiles
yſtalici ad admittere noluerūt. *Dez* cum pacem obtinuiſſet ad eccleſiaz inſtaur
ationem manu appoſuit. Et qm̄ maxime petri baſilicā ablatiſ rudibus reno
uatiſq; ſignis ſtulticijs ac parietibus in antiquā formā reſtituit. Vbiq; parte
dūce crucis inuenit in capſula enea. Et b. leonis pape corp^o vñ iacēs bone
ſtore loco repoſuit. Conſtituit ſtērea vt in ſractionē diuici corpis ter caneretur
agnus dei. his tor rebuſ inſignis pontificatus ſui anno. iij. menſe octauo. die
tercio et xx. morit^r. Et in baſilica petri collatrimāibus om̄ibus ſepelitur. vi.
ydus ſeptembriſ. vacat tum ſedes menſem vii. dies vnginti.

Ioannes em̄ nois ſerſus. papa natione grecus pontificatū inijt quo theo
ſpſitatus yſtalici peterer. Is pontifex reſtituta baſilica ſancti andree in va
necano. ſarctog tecto diui marci atq; ornato altari principis apoſtolorū petri
ductis columis terra leuagz. atq; etiā vt erat animo p^r ex erario eccleſie mul
tos captiuos redemit. *Adoritur* aut pontificatus ſui anno tercio menſe tercio.
martyrio vt quidam volūt. Sed a quo martyriū paſſus ſit nō ſatis cōſtat. *Se*
pultum ad cardecūbas ſebaſtianas via appia quidā aſſimāt. Eius ex morte
vacat tum ſedes menſem vii. dies vnde vnginti.

Ioannes ſeptim^u papa natione grecus. patre platone eo tempe pontificatū
inijt quo iuſtinianus conſtantinopolim reuerſus. ſyberū et leonū a quo
fuerat imperio deiectus ſpectante populo interficiuſſit: ſuit aut vir multē clo
quentie et ſancitatis. Qui in baſilica petri oratorū (ita em̄ appellant) locum
orandi in honore dei genetricis extruxit. Cui^r panetes verniculato opre in
teci. terra leuagz quorūdam ſanctorū parz vultus oſſedebāt. Baſilicā ſtērea
ſanctē Eugenie reſtituit iam pridē veniſſetē collapſam. Lmiteria quoq; ſarctoz
martyrum ad arē ad arcellim Damaliſq; pontificis exornauit. Poſtremo vero
multas baſilicas pictura et ſtatuis ſanctorū cultiores reddidit. *Adoritur* aut
ſecundo pontificatus ſui anno. menſe ſeptimo. die. xvij. *Sepeliturq;* in baſili
ca petri ante altare dei genetricis quod ſpe extruxerat. Anto decimo kal. nouem
bris. Eius autem in morte tribus menſibus ſedes vacat.

Sſimus papa. vel vt alij volunt Soſimus. natione ſyruſ. patre Johan
ne. xx. tanti diebus in pontificatu vixit. Is licet podagra et cyragra ita
laboraret vt neq; ambulare. neq; abum capere poſſet. tamē ita vrbis romē et
reip. xpiane curam geſſit. vt nūl pmiſerit. Et ante pontificatū et in ipſo magi
ſtratu quod bonū pontificem deceret. Jam em̄ materiā oēm parabat qua et me
nia vrbis et templa veniſſetē collapſa in meliorem formā reſtiteret. *Adoritur* ſu
bita morte correptus in baſilica petri ſepelitur. viij. ydus nouembriſ. *Vacat*
tum ſedes menſem vii. et dies. xviij.

Thustianus secundus siue iunior Constantini iam dicti filius post patrem in imperio relictus impauit prima vice annis .x. An siqde pmo boni pndes ac elemosinas pfectus largitus. Quasobres constantinopolitani admodu auxilii impensu. Et multas leges condens diuina honorauit religionē. Et euz p .x. annos gubernacula tenuit affricam a sarracenis abstulit. Et euz eisdem pacem terrā maris fecit. Sicut affrica libidg ammittere defuncti pns res noue fecerit ita eadē pntissis exorte pariter in sarracenis noue res recipere adiunxit. Et qdem giste sarracenos ammarbo qd idem tps quo constantinus vita functo baldalon illi sufficiens est. Qui audiens iustianū imperij iura oim pntia et consensu accepisse. pacē illi vltra obtulit. p eius sedus affrica et libia in primis fuerit impio restituta. Affirmantq nōnulli scriptores eo in sedere interuenisse. vt p annos .x. q remissa in pace fuerat ascriptus sarraceni singulo quoq die nūmos mille aureos soluere seruicij vni ex gente sua. et vni item equū romano impator nutrire teneant. Interea vō cū in reū iustianus tā in bonis mirā in constantia vltus. Et sarracenos et bulgaros ppter federa pacis inuic adoritur. qbus certe plus in modū acceptis gntulit. Et pstantinopolim rediens a ciuibz obfus odio habitus q se iencia pfecta vrbis nō cōpescit. Qd q synodū habuisset ad qd cū romani pontificis clerici concussissent oratores. iterata sunt scete synodi acta qbus intermixta sunt aliquid catholico abhorrentia. Subserpserūt vō impudences romani pontificis oratores. Sed euz subserptione sergius pontifex vt pro heretica iudicatā noluit approbare. Itas vō ē iustianus et nutius zacharia pbo spatarū romā iussit sergiū pontificem constantinopolim deportari. verū milites heretico aus yralici raptis ppre armis pontifice a tāta iniuria tucan sunt. Cū itaq iustianus pfidie q in oēs vrbes af. et impietatis in romanū pontificē penas dedit. Et qd leoncius patri eius annuere gallinico pbarbo pstantinopolitano insurges ppsim ad arma cōcūit. Et carcere vt fracto multos educens mox ppteruoq pedoz addictos. iustianum imperio deiecit cepit. nareisq muniatum curant cersonam potuit ciuitatem exilio deportari.

Leoncius patricius vel vt alij volūt Leo secundus ipator pulso iustiano imperij occupis ipatur annis .x. Eos ipij mox exploratos hīs habdimetich sarracenos ammarbo affrica inuasit. in que leonci impator ioanne patricū milite mgnificū exercitu misit. et qdem ioānes sarracenis pgressus. eos fugate cōpulsos oim affrica exterminauit. Neq nō mltro post seditione iter eos orta. Liberius qndā cūē pstantinopolitanū impatorē creā. Qui pstantinopolim cū exercitu adnauigās leonciū caput. et eodē affectū supplicio q iustianū dixim in carcerē cōiūgit. maiori ludibrio bonūnem reuertans.

Aberius eius nominis tercius impator leoncio capto et in carcerato imparetur annis .7. hic constantinopolitanus nobilissimus erat ciuis. Cuz exercitus ioānis in affrica relictus tumultuari cepit. abstinax cui ryberio fuit cognomen ducent primo post impatorem acclamauit. Is imperij vt aliqui qstrunt vt alij oblati accipiens nequaq moras sibi apud affricā trahendas cōstitimant. Et cū exercitu pene omni nauigans constantinopolim puenit. fauebant vō ciues affiniū agnatoresq facio potentissimi. vñ dum leoncius forum palaciqz seruire nūtur. ingressus abstinax vrbē cepit. leonciū in aso mutila ut et in carcere maiori infortunio reuertauit. Qui suscepso pncipatu pbi lippū niciphozi patricij filiū in pontū exulare misit. Cū dixisset in formio vdisse caput suū aquila obumbzari. Neq iustianus in ponto ad regem barbaroz cōfugiens qui b orifice susceptus ei filiā vxorem dedit et ad recuperandū impus angustū pstantinū qd ryberium eiecit et imperium nūsus recepit.

Thustianus olim angustus iterum ope barbaroz et bulgaroz constantinopolim reuersus impauit annis .xxv. Cū cū ad scēn ioānis pontificatus mritu iustianus secundus cū cersonē apud quā ciuitate exulabar p se secreti resideret impij intentionem. ciues abstinax impatore fideles illi capere mēragunt. Sed is clam abiens ad barbaros cōfugit. Quorū rex aut vt ipi appellabant cacinus illi boneste habitu silam spondit vxorem. Et tñ anno vixdus elapso cacinus ab astinax pecunia corruptus iustianū et hospites et gentes prodere est pactus. quod de relictis iustianus fugiens bulgarozum regi rebello se cōmisit. qui susceptam aduene curam illius parma in patriam reduxit. ingressus constantinopolim iustianus. leonciū quoq a quo fuerat imperio deiecit in carcerē inuēit eduxit. Et vrbis munita inspicere populo occidi iussit. gallinici pā archā obcecaum romanū cōrelegauit. Et quoncus stillantem trūcas naribus murū abstergeret quēpiā aduersariū partus expansificari iussit. inde cum filio ryberio in pchlo occubuit.

Linea Imperatorum

Iustianus leci dūc
sue iunior

Leonius

Lyberius tercius

Iustianus

Sexta etas mudi

Synodus aquilegensis

Ambertus epus

Bea anglicus pcedit et monachus cognomento venerabilis: vir latina greceq; lingua nō mediocriter eruditus. Anno domini. 692. p xpianayeli gione multū laborauit. Hic trigēsimū sue etatis annū agens. p̄biter ordinat^{us} ē. Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras p̄strinxit. Et q; docendo et p̄dicando vsq; in semitū aut scribendo nō desinuit. vt p nouē. et. 50. annos et docere et liberos cōponere nūq; lassus visus fuerat. Ea ppter ob religionē enā atq; modestiam venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripsit enī multa in actus aploz. in lucanū. Edidit et libz de tribus omniaq; p̄lialq; quibus multum gallici facer dotes vniūt. Edidit quoq; cōmentarios in veteris ac noui testī. et libz de gestis angloz. Qui postremo circa annū dñi. 734. etatis vō sue. 72. plenus bonis opib; diem obierit in sanctorū numero cōputari meruit. Strabo quoq; et Daymo viri doctissimi vnde fratres sunt habui. quoz alter p̄lialq; omelias eleganti sermone coposuit. Alter vō geneliū cōmetans est. Bedam aut̄ inuit aū a Sergio papa. vt romā irer scripta pape ad celsitudinē abbate monasterij vbi erat Beda ostendit.

Quā translatus fuisse. Vel vt alij scribūt de monte castino ad monasteriū florentinū. cū scilicet fore re fuisse translatum per monachum nomine aygulfum.

Pipinus dux

Pipinus austerie. vel vt alij volūt austerie dux et gubernator cognomento vel nulus seu breuis: occupādi regnū frācie fundamēta icat. Inde carolo gloriōsum nomē apud frācos intū sumpsit. Et is intellexit bertarū quidam ignobilē. Cui opa theodoric^{us} frācie rex plurimū vrebaf oib; odio et coactis i vnum ingentē copijs in galliā traher. ac theodoricū cū beribario obuiū faciū. collatis gnis fundit fugāq;. Saluē sibi bertibarius fuga āstuit. In regnū vō theodoric^{us} se recipiens. Pipinū victore p̄ace sequestra regni gubernatorem et maiorē domus (vt galli auidē) efficit. Et extric hācoz reges degenerates victores regni adinstitre cepērūt. Pipinus igitur rebus in regno copiosius cōsanguine suo i administratione confuturo. Ipe in austeriā rediit. vbi septem annis regnauit.

De tpe aqlegie ob impiā fidei q̄ntum vniuer sale cōlūti suscipere diffidit donec salutaribus beati pape sergij montis iñstruē. Et ipa hūc cū ce tens xpi ecclesijs annuere cōsentit. facta est aut̄ hec synodus cōstantinopolitib; pape iulij fī iustitia nō p̄ncipe cōtra theodorū. et omes hereticos q; beatā mariā solū boiem nō tēi et boiem genuisse affirmāt In qua synodo catholice est institutū vt. b. maria sp̄ vgo theotocos diceretur. quia sicut catholica fides habz. nō solū boiem s; vere tēi et boiem genuit.

Theodorus

Archiep̄s vir doctissimus optimusq; p hoc tps apud āglā floruit. Et inter cetera libz egregiū edidit. In q; declarauit q; penitentia rēuēdōq; pēni dñi pos ser. sed et alia cōmentaria p̄putera in diuini codicib; scripsit. Sanctus q; theodor^{us} aygulfus dñis ep̄s virtutibus claruit.

Beda venerabilis

Ferraria insignis vrbs. veteri pado apposita. quā ciuitatē primū membris circūdatā a sinu agdo pa-
tuo et ytalie exarcho. circa annū dñi. 700. et ornata fuisse hystorie tradit. Nominis causam hanc
affert. verusta rauennatū ecclesie monumenta. q̄ vrbs illius archiepi irā iurū ecce sue loca a trib⁹ me-
tallos nobis appellauit. Aureolū fortituentis agy in ameno colle situm ab auro et argenti pado pri-
marie opposita ab argento. Ferrariāq̄ a ferro. Cuius autē ferraria ab ipso cōditionis initio in pnbis rauen-
natū romanozūq̄ simul aduersus longobardos durasset. illis a Carolo victis. post donatiōē de exarcha-
tu. rauennate factam romane ecclesie in eius obedientia perseverauit. Tandē quo ipe germani impatores
eccie aduersari ceperūt ipā quoz ciuitas sub alterutris vacillauit. Sed ad annū salutis vndeceas centenū
martidis comissa venetoz rauennatūq̄ auxilio eandē vrbe ab henrico tercio ecclesie ostē occupatam si-
bi subegit. Et anno abinde curesimo et vigesimoprino quē marchiones estenses amicitis diuiniq̄ po-
tentissimi in ferraria essent salinguetra quidē ferrariensis p̄ eoz et eelini amicitie occasionem p̄sidia vius.
friderici barbarossi instigationibus auxilioq̄ ferrarie dominium occupauit. In eaq̄ regnauit annis de-
cem et nouē. quē innocentius quartus pontifex roman⁹ venetoz auxilio. ad annū salutis duodeceas cente-
nū atq̄ quadragesimū expulit. Et marchiones estenses ferrariam sibi paulo post subigere incepunt. vbi
olandrius estensis primo p̄fuit. Sed anno abinde sexagesimo octauo p̄sultante clemente q̄mo cum alio
estensis marchio beatus Caroli secūdi neapolitani regis duxisset vxorem. a frisco eius filio p̄ter nouer-
cam superinductam pater in carcere cōiectus est et a venetis impetrato auxilio ferrariā potius est. Qui cū
vidisset ferrarienses se ecclesie subdere velle in vindictam. mediam ferrariā incedit. p̄ter quā murū. pil-
lo frisco cines sepe venetis redere. eo q̄ se egregie ab his defendi posse sperabant. Et ceteri ipsi marchioni-
bus per arma pulsus. et ex ciuitū ceditiōe ferraria sunt potiti. eamq̄ vt dimitterent adduci non potuerunt.
Licet clementis q̄m⁹ pontifex ro. ciuitatē venetiarū ecclesiastico p̄sultante clemente q̄mo cum alio
per galliam bitantūq̄ directa fuerit. ite paruiscent iussionibus pape. nisi legatus ecclesie pallagu-
na florentinorū et Caroli regis fientis auxilio in ytaliam de auimione veniens venetos vi et armis ferraria
primū. post castello thealode quod ad pontem retinebāt magnis vtrinq̄ cōmilib⁹ cedibus decubasset. fū-
itq̄ postea semp ferraria sub estensis familie gubernatione. pontificibus obedientissima. hac tamē lege vt
quoz annis decem milia nūmū auroz romane ecclesie persolueret. Et quādam cōuentiones cum venetis
habuerunt quoz obedientia et pace opibus potentiaq̄ plurimū erant quod multiplicare fecit conualum a
quarro Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Cui interfuit Jo. paleologus impator constantinopolit-
tanus. Quod vero p̄teritis temporibus noie. si splendidiſſime ciuitati refuit. p̄terens suppleuit seculum.
In ea enim superbiſſima p̄cipuum ac ciuitū pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnasiū sit nostris tempo-
ribus. multi humi ante. pbia. ac legum pericia vni excellere. p̄terum viros habuit nobiles litteris b̄ia
nitatis ornatiſſimos.

Ferraria

Bertaetas mudi

Herbipolis vernacula lingua wirtsburgk appellata. principalis ac iudicia ciuitas francie orientalis
 ex quo franco in a dicitur. quā mogamis fluminis ex montibus bobemie ortus plabitur. In qua dyana
 exa vitz ad tpa. s. kalam martyris colebatur. qui ducem Gotsbertum ac subiectum populum in fide ordo-
 tora instruit. filius heramus dux in monte wirtsburg ob honorem marie virginis gloriose. primā eccle-
 siam construxit. Et ex regio franconie partim plana. partim montuosa sit. Montes haud ipsi difficales sunt
 alger nō admodum pinguis. Nāq; plerūq; arenosus est. Multis in locis confiti colles vineis. gratum p-
 ducant vinū. Adaxine vō apud herbipolim. Et quā terra in multos parua sit dominos. nō herbipolen-
 sem episcopum ducem franconie dicunt. Cum t̄ ea vrb̄s nobilis episcopi sedes sit. qui t̄ franconiā durba
 berit. Et cum rem diuinam facit gladiū in altari nudū ante se habet. Et q̄ p̄ vrb̄ in excelsis monte. quē
 montem nostre domine appellant. arx arte t̄ opere munita. ac speratu digna. vbi p̄clatus vt plurimū resi-
 det. Et q̄ super alta rupe constructum castellum. a tribus partibus ex planitie fursum excurram ac sua nauis
 ra defensum. Pars quarta foveam habet. pontemq; pfunditas fovee altissima est. In hac parte turris est
 vndiq; pugnantis comitatus. In cuius summitate custos residet. qui cornu tuba clamitat. Turris ei celi
 li duplex est in medio platea est articularis. Et q̄ in ea capella ad duranū cultum perornata. vbi are confe-
 erate sunt. Sime t̄ ibi mansiones q̄ plures. cum ample tum decore. cellari a sub castro perampla. t̄ stabula
 multa. Habet similiter beatus ignis ciuitas nres collegiatis ecclesias. preter basilicam episcopalem merito
 summā dicatū. Et quatuor ordines mendicantis. Oro quoq; sancti benedicti ad sanctum Stephanū lo-
 cum aptum possidet. Carusienk̄s domini theutonici. t̄ sancti Iohannis cum fecitis ibi domicilia habent
 Quinq; etiam monasteria sanctimonialiū. Etiam t̄ in ea quinq; parrochie. t̄ dno hospitalia. Sacellū nē
 virginis marie cum turri mira arte constructa. Edchq; perpulcre canonicorū t̄ ciuiū hanc urbem exornant.
 Hinc sedē nūc preest nobilis ac prestantissimus episcopus Rudolphus t̄ Ederberg. qui nonagessimū
 etatis annū nūc excedit. Et episcopatum innumeri diuitijs ac varijs possessionibus auxit.

Constantinus papa. natione syrus. p̄e iohanne. xir doctissimus et lingua latina grecas eruditus. eo tpe pontificatu inijt. quo rome triennio fame laborantē est. q̄a quidē in re ita omnes tum vel uagante paupes ruunt. vt constāntiū celsus missum homines arbitrantē. Et cū iustianus nil immutauerat p̄ter hoc tantū qd sedem ap̄licam ueneratione deinceps obseruauit tutatusq; uidentiq; constantino pontificis admodū studiosus hoīem rogat vt ad se p̄fiscatur p̄missa classe qd mitius nauigaret. Appropinquat aut vbi regie cōstantini tyberinis iustiani filij cū regio conuatu. Et cyrus p̄archa cū omni clero honoris causa ad octauū lapidē obuiū p̄deit. vrbem ingressi in regas p̄cipere. Iustianus post vrbem ingressus. nō solū pontificem amplectit. ve nūctiam eius pedes uenerationis causa exosculatur. inde iustiano desincto. philippici successorem heretici declarauit. Constantinus em̄ habita synodo nō modo philippici et iohannis monaci op̄iniones improbabat. uerū etas decernit vt sanctorū patrū ymagines qui ser̄ conuilijs ab omnibus probatis interfuerāt. In portici beati petri depin gerent. Cū intellexisset eas a philippico e panenti bus sancte sobrie ignominie causa abrasas fuisse. p̄terea constituit ne impe ratoris heretici nomē publicis senps aut priuatis in ere argēto plumbeue re aperiret. Postea morit constantinus septimo pontificatus sui anno. die. xx. ac i basilica petri sepelitur. tercio yd^o february. sedes mēses viiij. dies. 40. vacat.

Anno mundi. 595. **A**nno xpi. xi. 4.
Gregorius secundus papa. p̄ia romans. p̄e marcello. vir certe optimus atq; sanctissimus: tantę eruditionis et faciliē habitus vt facile cōuince rer omnes male de catholica fide sentientes. Nā sub sergio pontifice sacris inci aris. faciliē et bibliothecę p̄fuit. tantē fidei et integritatis est habitus. sumē deinde dyaconatus ordinem. cōstantinopolim cū constantino pontifice p̄ficia tur. vbi cū acriter discerneretur quibusdā de rebus ad fidē p̄tinentibus. ita acu te respondit. vt omnibus ingenij sui et doctrine admirationē inieceret. Post p̄stā tū deinde in pontifice electus. quāq; aliqui stephanū secundū illi successū scri bant. Inito aut pontificatu et mentis vrbis aliqua ex p̄te ueruitate collapsa in staurat. Et trabes basilice p̄uicis ap̄stolorū. laurentijq; martyris extra mū ros. Monasteriū quoq; via boficensi posuit non longe a basilica pauli. Et mo nasteriū sancti andree qd barbare nūcupatur restituit. Bonus p̄terea bec pecu lians laus est. qd eius opera germani ad fidem cōuersi sunt. misso eo bonifacio et alijs qui eos et tenebus ediceret. p̄posita ueritati luce. p̄ace inde foris par ti ta gregorius iter reparandis locis asin adijt. basilicam nāq; sancte crucis in hierusalem iam p̄idem destituta restituit. Romā paternā mortua matre in bo nozem agatē redicauit. eoz loci monasteriū exiuit. Indecq; leonem impato rem heretici habita synodo excommunicauit. Eo qd sanctorū ymagines abolere nō desineret. Cum autem suo exemplo omnes ad uirtutem et sanctitatem inci tabat. pontificatus sui anno sextodecimo. mēse nono. die. xi. moritur. sepelitur qd a basilicā petri. tercio ydus february. Cuius in morte ep̄iscopatus nū va cat dies quinq; et. xxx. Centi autē et octo ac. xi. ep̄scopus toto suo pontificatu creasse dicitur.

Gregorius tertius papa. natione syrus. patre iohanne. xir singularis doctrine et humilitatis. p̄ca p̄ue greca et latina lingua eruditus. Adentem diuine scripture ita callens. vt nemo tum discretior p̄di catione atq; interpretatione rerum occurrarum et admirabiliū haberetur. orthodoxo re fidei ita acerrime de fensor fuit. vt ob eam rem maximo p̄ncipū graues similitates et amicitias suscepit. non amīs. nō mi nis cuiuspiā e gradu constantie sue reiectus. Zante postremo humanitatis fuit. vt et paupes mira carita re cōplecteretur. ac elemosinas foueret. vt vere omi parens ac p̄fector mēto vocaretur. Hic itaq; pontificatu inito statim consiliū celebrauit. In quo leonem tertij imperij simul et cōmuniōne fidelitū petauit qd sanctas ymagines et sacris edibus abstraxisset et statuas demolitus esset. Hic oratorij pulcrum in beati pe tri basilica construxit. In quo re reliquis fere oim sanctorum recondidit. In canone quoq; missę bec uerba adiunxit. quoz sollemnitas hodie in conspectu diuine maiestatis tue celebratur domine deus noster. Hic nonnulla templa ueruitate collapsa instaurauit et monasteria erexit. ac monachis regulas addidit. qua in tegre et sancte uiuerent. Instaurauit et mentis vrbis magna ex parte. Idem fecit centumcellis iam p̄te re fectis. Tandem bene de deo et hominibus meritis. anno pontificatus sui decimo. mēse octauo. die. iij. et xx. moritur. ac in basilica petri sepelitur. iij. kal. decembrij. collectam annibz omnibus. cessauit sedes di es tantummodo octo.

Linea summorum pontificum

Gregorius i. iudicus

Gregorius ii. tertius

[illegible]

Anastasio cognomento arbeniꝰ impator post philippuꝰ impauit annis
tribus. qui priuapate inuio philippuꝰ capruꝰ oculis priuauit. litteras pa-
terea dno. pontifice dedit. qñbus carbolice fidei ac fere synodi accerrimuꝰ defen-
sorem fuituꝰ posuit. Anastasio aut impante patronuꝰ cuius bruxianꝰ pontifi-
cis romanis fustionibus. b. b. d. monasteriuꝰ cassinẽ edificiuꝰ t meo abate
firme fia insitauit. Anno postqꝰ a longobardis destructuꝰ fuerat centesimuꝰ
duodecimo. Se uero impator post exbituꝰ romano poncific reuerẽtia. post ac-
ceptas et more confirmatas pdecessorꝰ pontificuꝰ et pcellorꝰ sanctissimas. sanac-
tione xpiane religionis et romani impuꝰ hostes agitare pstituit. Itaqꝰ pata ingre-
ssi tãse alexandriẽ capiti urbe t legans inuadi iussit. Sed ipse duces exerci-
tus medio in itinere rebellantes et a milibus spẽctus impuꝰ desinuit. Cognituꝰ
qꝰ theodosius d in eius locuꝰ fu secutus et sacros ordines recipi. ne ei sacris mi-
nato amplius ad impetum redire liceat.

¶ **Th**eo do si us qui so le ter ti us su pa to ana sta si sup ti occu p ans in pa u ti le ri ur. Et re a gi us im po to re the o do si i an d a d q u e si er a t i g no bi li ti s, et apud pu bli ca nos fer ptum fa ci re co l l e c t u e r. Is nou us et re mi li ti si s i g na ri us im po to re ana sta si au d i e ns co pi as po te ri m pe ri u m re ci pe re. Illi cu i su o im pe ri j af f e c to re ex e c u ti o oc cu r rit. Et ex e c u ti o v i t i u m ad ni ca m co n s i d e r e. pon ti us vic to ri a the o do si i et nu l la ana sta si al ta af f e c ti u ra qua s q u e ni e tra v p m i s i u m e t de i m p i o co g i t a re c l e r i c o co n d i n a t u m. Q u e s u s c e p to i m p i o ca r b o l i c u s i m p a to r i f r a t r i m a g n i s q u e f a c t o r p a r t e (v t d i c i m u s) a p h i l i p p o c e r m o l i t a s re s t i t u i p o n i i n l o g o m a n d a t u m. P o t e s t the o do si u s an i m p i p m i u o d o d e c l a p o a l e o n e t e r t i o d i c t e r u s, t u s i n c l e p o n e d i m i s i s s u a b i t e m o n a s t e r i u m c i t i g n e f i u s.

Et ceteris impator post theodosii impauit cū cōstantino filio ammis si
 ginta quatuor. Theodosii est cetero impetrū accepit. ⁊ apud cōstantinū
 pōlit omnia iura pessimo loco erant sui impetrū diuinitate. in epianā rē
 gionem ⁊ romanos pontifices inipius fuit. maxiaq; sub eo calamitates sub
 iuncte impetro punire acceperunt. Nā primo ē ingi anni. ⁊ quādo
 amitoisq; ceteros bīspāni inuaserūt. farraozos aut iucolēti iuges multū
 tūdo in thraciā traiecit. Et eoꝝ bꝛ dassem mille naues habēte adducens con
 stantinopolim terras maris obseidit. Cuius de cōstantinopolitana ⁊ si
 bōstibus non est capta. horrendam sui perpeffa ⁊ calamitates que pēfissa
 populatā ad trecenta moratūm milia absumpsit. Et lo impatoris que hec
 sanctorū nam habere debuerūt. postq; farraozos timore liberatū in intrā
 uit. qui ytalīa ⁊ roma pecuniis erbauffa. basilicas quoq; onamētoꝝ diu
 spoliatū. Et apud pontificē primo blanditū est. vi si in suam uellet
 pmoaueri sanctorū ymagines obis in ytalīa. fuit ipse fecit in orientali
 perio abolerē depōni mēdāq; curaret. Gregorius autē tante impietati
 etiam omnes carbolicos admonet. ne intanto eretorum timore vel dicto
 cohoratūne adeo certe animas fūnt ytalīe populi. vi paulū abieciunt. qui
 sub iugū in oblatione persisterē. postremo excomunicatū ⁊ maledictū

Linea Impera
torum

Philippicus

S. wilibaldus epus

Sanctus wilibaldus natus ē ex sancto richardo sue
 aor duce. atq; anglor rege. **B**onnaag. castissima fe
 mina eius vxore. Qui cū hierosolimā atq; terrā sanctam
 peregrinus uisitasset. et inde romā reuerasset. a grego
 rio tercio summo pōntifice. Cui tus. ppter religionē in fidei
 sinceritates dilectus fuit. sancto bonifacio maguntine se
 dis archiepiscopo cōmendatur. et a sancto Bonifacio (q
 eius auiculus fuit). xi. kal. Augusti presbiter ordinat.
 Et thuringie in loco cui Wilsperg vocabitū est anno sa
 luti. 740. sue vō etatis. 41. episcopo Eystetensi presi
 citur. qd sanctus bonifacius ex pāijs et mancipijs a sui
 gero comite deo donans crexerat. Efficitur etiā sedis ma
 guntine scriba. quem vilgus cancellarium vocat. hocq;
 priuilegio dotatur. ut ipse eiusq; successores officio scribe

S. walpurgis

sedis in aguntine perpetuo fruatur. Et in conalijis et commentibus a dextris archiepiscopi in aguntini
 pūm locum semper obtineant. accepit etiā vestem insignem. quā rationale vocant. Qua veteres sacerdo
 tes utebantur. ut ea etiā successores superuehū liceret. Hic vir sanctus wilibaldus supra ripam flumi
 nis quod alimonij vocatur. In vassa solitudine. succis nemonibus. ciuitatem Eystet edificare cepit. In
 qua et monasterium sanctimonialū ordinis sancti benedicti celebre sarchophago sancte walpurgis virgi
 nis admirabilis. que fuit soror sancti wilibaldi. De cuius reliquijs manat sacer liquor. egrotantibus pre
 bens remedium. Hic presidet ecclesie eystetensi que et aureatensis nūcupatur. p̄sbiū dignissimus wilbel
 mus ortus ex nobili familia reichenawo.

S. Sebaldus

firmate ac temore correptus sanctissime migravit ad dñm. Eius sanctus corpus ad indominis bodus ad locū sepulture ductus. vbi insignibus aedificia in eius nomine extructa sunt. Que postmodū summi pontifices ppter crebra miracula in sancto confessor nūmer aggregarūt. p̄cipue martur⁹ qñtus papa. eius festū per vniuersum orbem. xij. kal. sepēbri. celebrari iussit. Quāobrem apud Nurembergenses summo honore quotannis colit. cū Nurembergā clara vrbis mentis huius dignissimū patroni. augmentū in omni bot uoce gloria vbertan fecit.

Luitprandus luitprandi p̄dicti filius longobardoz rex. sup̄stite adhuc p̄te regni accipiens. regnauit anno vno ⁊ m̄ginta. ⁊ mensibus septē. Qui cetero tanto principatu dignissimus. Erat q̄ppe giganteo corpore atq; vasto. ⁊ manu adeo promptus. vt nemo eo pugnauit habere. iusticia vero ac clemētia ita insignis habebatur. vt difficile iudicaret. quā re maiorē p̄meretur laudes. xp̄ianissimus etiā adeo fuit ac religionis amator. vt nullibi templū sine suo suffragio edificare p̄miserit vñq; papie quoq; templū plurima miro extruxit ornatu. Carolus autē marcellus hinc coparet ex amissimus fuit. ⁊ ei amulantes copias cōtra sacracenos ex ytalīa trāmisit. pipin⁹ quoq; filiū in asalpina galliam. vt ei ex more capillū succideret trāmisit. que luitprandus benigne suscipiens tonatū in neribus ad parentes remisit. Sed duodecimo regni sui anno (cupidine imp̄peradi montis) captis circa quaq; oppidis. romanam urbem obsidere cepit. gregorius ponat⁹ legatos nauē q; retulsi minere nō licebat. ad carolū francie principem statim nūtit. q; hominē rogaret. vt primo quoq; tpe laboranti romē ⁊ celestie auxilii ferret. Carolus rogatu gregori⁹ p̄uocantū ecclēsie suscipiens. Luitprandū copare rogat vt bē ne obsideat. obtemperat. atq; vrbē obsidione soluit. Inde sacbane pontificis hortatu romans oppida (ex fabinis erepta) reddidit narniā preter ⁊ anconā ex p̄centibus. Et q̄q; a longobardis. xxx. annis in curia occupatum fuerat restituit. Q̄er nō ita multo post etatē gradens. vite sue cursum expleuit. Eiusq; corpus in basilica beati hadrami sepultum fuit.

Sebaldus frisonū dux hoc anno ad p̄dicationē wolfrām⁹ senonensis ep̄i cōuerſ. q; cū baptisum suscepere statueret. in lanacū intravit. Et illico dubius factus. alterū pedem retraxit dicens vbi nam ex patribus meis plures sunt. in inferno an in paradiso. Et a iudens q; in inferno. statim inueniens retraxit pedem. dicens. laudabilis est vt plures q; pauciores sequar. atq; ita in sua sanitate celissus. morte in p̄pel meditata rapinā est.

Quēte dno hoc anno Januario mense p̄ter dies. xv. in celo visū fuit. Quoz vnus solem precedebat. Alter vō vesp̄eri sequebatur.

Orbmarus

Orbmarus ex prouincia alemannie natus a fratre suo ad curiā ductus. literis ac vñq; iusticiā. Inde titulo sc̄i floruit ad sacerdotiū p̄uoc⁹. q; p̄ maiorē comitē ob suā religiōis ac famā in plariū assumpt⁹. ⁊ p̄ baldrāmū i eccl̄as b̄i galli ⁊ pipinū auctē in abbate electus. que locū possessionibus plurimū auxit. atq; eccl̄as ei⁹. mirā obſtians abstinentiā. paup̄esq; amato. ⁊ elemosinas largitor. ⁊ aſcello p̄ equo vtebat. Egenos ac lep̄culos sepe visitat. vt p̄ paup̄es diceret. Ideo boſpitale p̄ eis extruxit. Ab emulis tñ p̄sequebatur. Infamans de femina ad exiliū codemans. ad insulā r̄bem relegatus. vbi post multas miseras sedecio kal. decembris bono fine gēuit. post ānos. x. ad monasteriū sancti galli p̄ lacū p̄stantiū sem miraculis multis. ⁊ sedata tempeſtate p̄duc⁹ fuit. Quāscūq; modici vno plenū pro reficiendis monachis quotiens exb̄yſtum. nullū decemētū vini fecit.

Conſiliū romę ppter ymagines

Conſiliū mille pene eſtori celebrant gregorius
ceruus pontifex romanus. i. baſilica beati petri
in romę. In quo quidē leonē imperatorem. et ceteros
eſt. imperio ſimilē et fidelium cōione priuauit. eo qd ſta
tas et ſanctorum ymagines demolitus eſſet. In qd cō
ſilio decretū eſt ymagines ſumma cū ueneratione. p
ut antea cōſeruari. declarauit. idē poſter in eo cō
ſilio in ymaginū ſanctarum uenerationē eſſe licitā. Et bu
tūſmodi ſtatuti uiolatores. excommunicationis ſancienti
a innotauit. ut habet in canone de conſe. di. ii. c. per
latū. Cū em̄ l. co. in. imperator apud nuchū in pontifi
catu nō poſſet. edictum pponit. ut omnes qd ſub impe
rio romano eſſent. ſanctorum omniū maritum et angelorum
ſtatuas atq; ymagines et templis abradere et auſu
ſerere. tollende. ut ipſe dicebat. ydolatriā. qd uero
ſecus faſcit cū ſe. p. hoſte publico habuit. Grego
rius autē tante impietati omnes catholicos poſt cō
ſiliū admonet ne in tantū errore timore uel edicto p
cipi uel modo dilabantur.

Carolus marcellus pipini ſenioris filius hiſpa
nię dux pallacio regis francie pſit cū pipino
breuiter ſenio cōſectus rebus humanis exemptus ē
Carolus marcellus

Supſes erat pipini uicarius filius carolus cui marcello ſunt cognomen. calpiade
prima uxor gentilis. ſupſileſ erat ppter plecuras uxor. quā carolus vi gentili
cent potius qd nouerant uenerabat. Nec tū conuere ſe potuit odioſa mulier. qn
adoleſcentis exadio iubarat. hinc dagoberto puero rege. Ragnifredi impuſſi co
pijs in pipini domitia parante. carolis niſi ingenio uinis auſuſſet. uitā cū pi
piani in carcere amiſſet. Paulo poſt carolo marcello tam carcere liberato. obijt
dagobertus. Inde apud francos carolus marcellus ſe de diſperico francoꝝ rege
et ragnifredo ſuis gubernatore plaſti cupiens magnū parauit exercitū. Ad pri
mos de pſeli clauos hiſpāno in fugam iſti inueniunt carolo uictoriā relicque
rūt. poſtea nemine nouere miſit. ſe liberare pſituit. Coloniā itaq; ducens exer
citū urbē munuſſimā in qua plecuras ſe cū pipini quondā theſauro cōmēbat
illam vi cepit. et potius theſauro cū nouere. Illa uero dam omnibus longū cōſe
luer ad daniuſi et co tranſmiſſo puenit ad bulgaros. Cū poſtea ſolis regnū francie obtinuit. multis tamē
aduerſantibus. maxime ſo Eudone aquitane dūce. et diſperico rege. Uex carolus marcellus. tranſmiſſo
ſequano fluuio in aurdiano mouens. uino impetu hoſtes ſinit. ſingula. ac regno francie ſolus potuit.
Remigēte tranſiens. ſarones. alenānos. ſucnos. banaros regno ſuo adiit. Uex cū intellexit ſarra
cenos ab Eudone in galliā euocatos. magnis muneribus in hoſte proſciſcit et uincit. non longe a Liro
nū ſimbis. et ex ſarracenis trecenta et ſepuagintaq; milia ſuiſſe occaſa. Cui ex francis mille canā et qu
genti fuerūt interfecti in co pſio ſcribit hiſtorici. carolus autē rogati gregoriū pſicini eccleſie ſuſcipiens.
ſuſcipiendū rege annū et copiam rogat. urbē ne obſideat. ac pontificem uerit. Is obſepit atq; urbē obſi
dione ſoluit. ac carolus pacans ytalie rebus in burgundiones uſus. eos vi caput. et pte domitia ſocios ap
pellat. Aute animū in dūcti ſuſiones dom arcū ydolatrias. et xpiani nois inimicos poſt ſuſonū uictoriau
in patriā et reuerſus. Lugdunū qd arlate maſſiliā de ueſegorhis occupat. qd arbitriū ſarracenoz regem i au
xiliū uocāt. Is itaq; cum magno exercitu rhotam tranſiens aſimone vi caput opportunitate loco pro ar
ce uſturus. inde inſatſus ſarracenis. nardone. pſciſcit. haud pauliſſe in uallem corbanā deſcendit. ubi
intra planties ad dimicandū aſſiſſima. amozens alter ex ſarracenis hiſpanie rex arbitratus. carolum in
fugam verſum in uallem ingreditur. Tandem cum acriter ymngis pugnatū eſt. cadente amozco. ſim dūſ
hoſtes altitims nauigū nactus in hiſpaniā ulterioꝝ fugit. ac ſarraceni ſus cladiſus comiti ntra pyre
neis deſtrep e pſituit. unde ueſegorbi omnes in caroli poteſtatem deuenere. poſtremo carolus marcel
lus grani morbo correptus. ſuadentibus amicis regna a ſe armis occupata. filiis ſuis diuidit. Nam caro
lomiāno maiori nati aſtria et ſicilia. pipino de minori burgūdia. et pars francie obligat. Poſtūm autē ca
rolus viſi animi magni et ſapientia ſingulari apud uermentā uicini yſaro fluuio continenti. Anno ma
giſtratus ſui. (quam maiorem domus uocant) quinto et trigefimo. Reſepitūq; pariliſus in baſilica dyoniſi
ſij martiris.

Eodem ſerme tempore cum in ſardiniā beati auguſtini episcopꝝ corpus. eo ante annos ducentos qn
tuaherſi in quinq; aſas. Quare ſuſcipiendus longobardoz rex in ſardiniā mittens id beati Auguſtini cor
pus magno redemp timi precio in ytaliam perducit. Et inde papam reſerti curauit. et egregio de loco reco
ditum ſuit. Sarraceni inde terris vi ntra pyreneum arma caroli forum darent.

Constantinus quintus leonis impatoris filius. post p̄m solus imperavit annis. 33. q̄ paternam imperatū emulatō leges et patrū functiones. p̄ vñ rñbus p̄sequi nō desinit. Et in om̄i vitē sue tpe maleficijs et magicis artibus luxuriosē delectuit. Itēq̄ cōstantinus impator sacras ymagines vñq̄ temolitus. p̄stantinū regie vrbis ep̄m impetantē sine resistētiā v̄beribus neccasset. in locū temolitur Nicetas ip̄ adonē. sūt facie q̄ cōsū suffocasset. p̄nter ip̄se om̄i ex p̄te religioni p̄siles nācios p̄stantinopolim mittit. q̄m impatorē adhortaret. vt sacras ymagines et statuas restitueret. Itā si faceret cūscaret. eadē anathematizē censurā minaretur. Sed p̄stantinus in sacralogio suo p̄nat. et sana admo nitiones p̄cepit et fabulū bulgaroz regē in temolēdiis sacris ymaginibus et impetate imitatur. in grām recepit cum amica bulgaros bello p̄lecturus fuisset. Adultosq̄ monachos ac secularē catholicos anastasi heretici cōstantinopolitani p̄taretē suasi pro recta fide interfecit. p̄chens inde aurā a scilicet et calabaria p̄greduis ad regni vrbē ita molestabat hoies. vt plures edes sine hominibus relinquerent. anastasius cū ferens ore enomaret misere obiit. Hanc cōstantinus impator p̄lega p̄ssim incendit. p̄stantinus p̄nat. Et damās adducit vñ igni sim̄ extinguibilibi traditus. morte obiit. alio paus leone filio eius nominis quarto in pacem imperij.

Leo q̄rtus p̄stantini q̄m filius. Anno dñi. 777. post p̄m impator. imperavit annis. v. cui p̄tērem nobilissimū m̄ber olīm pulcritimū in m̄m p̄tū om̄i collocauerat. ex q̄ filiū pepit nōse cōstantinū. Iūm leonis tpe vñ m̄p̄tū etiā nōse vigeat. Itā illud in oriente barbari p̄mne occupabant. Et rōmani tam a bello desinūt ad gallos respiciēbāt. Itē itaq̄ m̄mno p̄e q̄ de bulgaris triūphauerat in syriā expeditio em̄ duxit. Sed leonibus factis exarhionibus. vbi hostes in se venturos didicit. totius interp̄dus rediit. Et oco tēdē se innumerus inuenit flagitijs. Ama bat aut lapides p̄ciosos. ferit cū q̄ talip̄dam cupiditate flagrarat. nec aliqua eoz q̄ntitate faciri p̄ssit. p̄ciosissimā q̄ scē sophie sacratio merat coronā capiti imposuisse. gestasseq̄ p̄ vrbē et carbunculos q̄ inaurat fulgorē stāmus et lapidēā frigiditātē prunari incendio duritia vñone p̄mutantes. illū ad interitū tpe neas p̄ne similes p̄rdidisse. quo vita functo hyrcenes vxor. et filius cōstantinus imperium acceperunt.

Constantinus sc̄r leonis p̄dici ex hyrene vxore filius imperavit cū m̄se hyrcena annis. x. Quēq̄dem prudētissima et religiosa imp̄ant. que forma speciosissima adueniente p̄e gentia iuste impium et magna cū p̄p̄oz quiete administrabat. Comēdāz filij ne auita p̄nāq̄ vicia in quo illi namre p̄mies esse intelligebat iuraret. Et cū religiosa esset Therasius cōstantinopolitanus tūq̄ audate vite p̄taretam libenter audiret. Eius p̄silio synodo in Thēca vrbē sc̄cāū trecentoz quēq̄nta ep̄oz cōgregat fecit. In q̄ synodo exccrantiū ymaginū sacraz generationē hereticis p̄petuo abdicatā ē. Sed nō dñi solū cōstantinus hic sanctū m̄is imp̄m. q̄ p̄is flagitia subsecutus. p̄ualitq̄ p̄stantinū filij iniquitas. Qui modestā acram. p̄bates q̄ salutarē mores gentiāz dīctus ferre nō valens. cā ad imperij administratōne deiecit. Is q̄p̄mū in p̄nāpatu solus ingentia p̄tuit m̄altici exccere. in m̄sios desinit. In p̄mūq̄z delictijs habuit plurimos effos̄is oculis exccare. Iudeo vt cōstantinopolitani de imperio alitā tem audando ceperint cogitare. marianū em̄ quandam duxit vxorē cū postmodum anallam nomine theodora imperiali corōna cecozant. vxorē in monasterium traxerunt quibus flagitijs irritati cūes hyrenē reuocarunt. Que reuerfa cōstantinū cepit et effos̄is oculis in carcerem cum solus in imperio fuisset annis quing. vbi vitam finit. Inde mulier sola annis quing. imp̄rauit. et cū carolo sedus m̄it.

Astulphus rex

manis reddidit exarbatum. Tandem post multa bella in venatione epopleia interijt.

Linea iperatoz
Constantinus quintus

Leo quartus

Constantinus sc̄r Dyrena

Berta etas mundi

Bangolfus

Bangolfus vir sanctus circa tpa dicti cōstantini in burgūdia claruit. **I**de quendā fontē in gallia emittit cū orti fecit in burgundia. **I**s cū vxorem suā de adulterio argueret. arilla vehemēter negasset ait. si vis vt credā. tēnuda b'achui nūi. et affer lapillū de fonte sine lesione. q' cū immerisset statim cōbus sū retransit. dimisitē cū dimidio pre' subfāne. **I**nde oculus est in vomo sua a clerico q' adulterium cōmīsit. Cuius corpus in feretro cū duceat ad sepulcrū. multos infirmos sanitati restituit. q' cū ancilla vxori nūc' afferēb'ides ait. Ita gangolfus miracula facit. vt annus in eius cātāt. **D**oxq' annus sonos turpes ac numerosos emittere indefinēter cepit. qd' ei postea cūent in omī vita sua sextus sērs. in quā vir marit' ē effectus. quotiens vbi aliq' pferret. totiens ab ano turpē sonitu fecit. qd' pipinus ex petri dignatus est.

Amelius et amicus tpius pipini regis francoz orti miro mō sibi cōmū les. **I**de hīs duobus pueris ex gessu eoz narrant' mirabilia. **A**melius **A**micus
ex comite aluernerē. **A**lius ex milite quodā berichano. q' cū a parentib' baptisū g'ra romā deferret. In luca ciuitate seimicē inuenerūt. Et so cietate inter se firmata romā ingressi sunt. **A**taq' inter puulos societates volūtas erat. vt vnus sine alio noller cibum sumere nec in alio cubiculo desere. qui oblati summo pontifici ab eo baptisati sunt. **M**ulti rotau noz militum eos cū gaudio de facto fonte suscepunt. postea mira gessu rūt in vita. q' recensenda eis ad longa duceant. quos deus vna cōcordia pūit in vita. morte quoq' separari noluit. **E**ū in diuersis ecclesijs tpe Caroli sepulti eēt. mane corp' ameli' cū sarcoph' ago iuxta amia sarcoph' agum in ecclesia regali inuentum fuit.

Burkardus episcopus herbipolensis sanctitate et miraculis claruit. **I**s i Anglia ex nobilissima parētia floruit eius frater Gwidūno postea ibi epō q' p'etranei ac cōfanguinis. s. bonifacii fuerūt. burkardus iudicis liberalibus traditus cum viciis cūlisset. natali solo relicto gallie comate limites attingēs in humili loco sub habitu peregrini destitit. postea p' bonifacium archiepiscopū p' monacho (cum Zacharias summus pontifex romane ecclesie p'ceat) in episcopum ordinatus fuit. vt wirtsburgense oppidū diocesi sue coniungunt p' auctoritatem p' ostolatum. episcopus alem' cathedra sortiretur. **A**cta est igitur hec institutio noui pontificatus apud urbem wirtsburg. Anno domini incarnationis septingentesimo quinquagesimo primo ad incrementum ecclesiā germanie. maxime ad salutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. p' pipini p'ncipis francie. mediantē bonifacio p'fule beato burcardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute et abstinentia ac elemosinar' largitione. Tandem megis gaudio cum inuestitura episcopatum concessit. et nauim cōscen dit adiunctis scet monachis et coadices quos scripserat ad castellum habenburg p'oficessit. vbi i cōtemplatione ac omī sanctitate mī grauit ad xpm anno salutis septingentesimo nonagesimo primo. cum per quadraginta annos cum omni laude p'fussit.

Carolomannus caroli marcelli filius. Cum pater graui morbo correptus videntibus amicis. Carolomanno maiori nati austria et suenia pipino so iuniori burgūdia et pars francie obtigit. Carolomannus autem band mul to post patris obitum seculo abrenūciare constituit. Itaq' suo eius p'positi deli deno fratri p'fecto et paucis vic comitibus secum ductis. romani se cōsulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monasti cum est indutus. **I**nde ad beati benedicti cassinense monasteriū accedens p'ofessione in eo et perpetuo cōmorandi votum emisit. postea conferens se in frātiā. vt pipino fratri adueniunt in ytaliam et bellū in longobardos dissuaderet. illum a clauistro cassinensi p'ofugum in viciense monasteriū relegauit. **A**bbas multo post merens indignabund' usq' interijt.

Albino episcopus Andegauensis. miraculis et sanctitate per bec tempora p'clarus fuit. **E**trenugus episcopus Rothomagensis.

Sebinus quoque episcopus albiacensis cum discipulo suo valentiniano mī pbam martiri adeptus est. **O**p'us sancti benedicti i. l. xxxij. aīis efflujs furtim a gallis monachis vna cū corpore sororis sue Scolastice ablati p' p'ces carolomanni ad zachariam p' pipinum et fioriacensi monasterio. Quis moleste nimis cōcessum fuit. vt in onachi cassinenses repositarent. Quis quidē ferāt. cū monachi fioriacensis viderent se tāto p'ce orbati ad oīem cū lacrimis se p'ulisse et corp' apd eos p'māsse.

pipinus rex

Pipinus minor caroli marcelli filius. q post mortem p̄is. cui burgundia et francie pars obtigerat. cui iam carolominus monasteriū ingressus fuisset. domus regie vniuersalis p̄ficius factus. gentioris augeta emulatus. eos gloria supant. Longū esset referre singula. q in germanos aquitanos burgundiosq gentis. qbus in regionibus. cū gentis francor et c̄ regis childerici note omnia q rebant gloria ampliores. nibilo maiori habuit impedimento. q̄ regem p̄e auenire varijs furenti inceptis tollere cogebatur. Ideo q francor genti scripserit aui. p̄ces populofq eius gentis. pipini v̄tute. t̄ contra childerici regis auentia debitis penantes meritis. zacharia pontifice romani. p̄missis. inep̄tū ne regē vltro tollerandū an pipinū merita fraudandū regia dignitate cōficeret. Cūq̄ repositus pontifex. cū (q regia melius obire munera uoffet) habendū regem. francos publico totius gentis consilio pipinū declarasse regem childerico in clerici tonsorato. atq̄ ita regū familia meronigorū regnare cessit in gallia. q̄ regnauit annis. 296. sub regibus vno t̄ viginti. Pipinū aut̄ zacharia papa. t̄ postea a stephano pontifice cōfirmatus. In eadē romanā diuicem ac bellatorē contra aistulphū longobardorū regem p̄stuit. quē in papia obsedit. q̄ pace vltro obtulit. postea apud francos rex pipinus gloria in diuis potenter atq̄ adaugebat. Quo eū t̄p ab ytalīa in franciā rediit. Zarillo dūq̄ baiariorū sece cōmēdā tum illi subdixit. Et fatore eius amicitia p̄ario potui recentes eq̄res in quācūq̄ expeditione subcēndare. p̄miserat. Parus autē negotiū fuit pipino in aquitanos qbus subiugendis octo est annis laborauit. Tandē pipinus senectuti indulgens eam expeditōem omnē carolo filio adolescenti dūit remandandam. Profectus in agnam. carolus burbonis clarenomē. t̄ multa t̄e auerius cepit. saustisq̄ auspicijs militas carolus inchoauit. et duo idē septimo dūcti alterne a pipino genitore t̄ ipso carolo expeditionibus. agnam frāciā regna fuerit subacta. Quo in tempe pipinus in thuronis apud sanctū dionisium est defunctus. Erat annus in q̄ hoc fiebat pontificatus Pauli secūnus. q̄ t̄ eius vite vltimus fuit. t̄ eius pontificatus t̄p tantū valuit pipini regis francor respectus. in quē desiderius longobardorū rex oculos semp̄ habuit intentos. vt nullis iurē moribus ytalīa aut roma fuerit agitata.

Origo gentis turcor.

Turci inueniunt meliores sedes expeditas. t̄ sic p̄mū asiaz inuadentes. alanos primo. post colchos t̄ armenios. Inde asie minoris p̄p̄os. t̄ ad extremū perlas. sarracenos agro direptionibus. t̄ mortaliū magnis rectorū aut cōgregū ausor eccl̄ibus infestant. Anno dñi septuagesimo quinquagesimo quinto. fuisse q̄ t̄p turci scrip̄e ex hys q̄s alexandri macedonē intra hypborcos montes feris clausis repagulis. cuius alij tradit scriptores. tum bris hieronimus affirmat. Turci aut̄ vt eibicus p̄bus tradit i asianica scythia ultra pyrrhicos montes t̄ thora ractas insulas cōtra adlonis vbera feces patrias habuere. Ses triculēta t̄ ligno mīiosa in ciuitis stupris t̄ lupanaribz fornicaria. comedit q̄ cet̄i abdominatur. Regnate apud francos pipino canauseas egressi portas exinde pōtū capadocia q̄s transiit. ad reliq̄as summas gētes sensim illapsi sunt. Tantas aut̄ habuit vires turcorū infulsus. vt sarraceni pace feci b̄e nulla alia poterūt rōne. q̄s restituo p̄lar regni noie. qd̄ sarracenos fove t̄ eradij t̄pibus in suū ostendimus confudisse. Et post multas illatas iniurē t̄ acceptas clades. de pace inter sarracenos t̄ turcos puenisset decretū ē. vt turci q̄ in p̄side habitabāt sarraceni appellarent. atq̄ ita equiore aio sarraceni in asia regnare turcos passi sunt. Et q̄ etiā eos breui acceptos mabumeratā sup̄stidē videbant. adeo erāt eorū ingeniā ad malis p̄na. dem q̄s p̄cedenti t̄pē nō solū pontū t̄ capadocia. vtz gallacia. bythinia. lycanias. p̄sidiā vtrāq̄ phrigiā. pamphiliā. aliciā. caria. t̄ oēm asia q̄ minor vocat vltra t̄ra q̄ t̄baux ad oras ionie. t̄ litora greci maris occupant. De quibus suis locis infra dicemus.

Carcharū regni finis eo t̄pē. aut paulo prius occupata. ab aistulpho lōgobardorū rege rauenna sinz centesimū. magno r̄m̄s t̄ ytalicū malo. n̄siete deceto ca calamitas inchoauit. Durauerat aut̄ vsq̄ ad hoc tempus sub decem carachis. ip̄a nāq̄ carachatus appellatone p̄nebat offic. q̄quid a placentinis. agriq̄ papientis finibz padū inter apennini paludes stagnaq̄ venetorū ad adriaciā p̄m̄et. in quo rauenna cesarea forlūm. for pompilū. for coendū n̄c Anio la dictus. bononia munita regū parma t̄ placentia. que pipinus sup̄ato aistulpho pontifici ro. donauit.

S. Eudenus

Eudenus ingundensis episcopus hoc tempore multas miraculis clarus fuit. qui cum ex nobilissimo senatore viro ortus fuisset. ad religiosam vitam abiturumq̄ cōuersus diu intra sp̄uēle ciuitatē septa in orationibus t̄ ieiunijs teo deuotissime seruauit. Deinde apud p̄scatam vrbem ruclante angelo in p̄o n̄sicali cathedra solenniter collocatus multis quoad vix durat miraculis.

Abedorus scem tyranensis episcopus vir sanctissimus et multa litteratura pro magdayit.

Bexta etas mūdi

Anno mundi. 5965. Anno xpi. 764.

Constantinus eius nominis secundus, papa natione ro. paulo pontifici in extremis diceret. thronem nepulini ducem q̄ longo ardoris semp studiiis desiderii impulit germani sui nomine constantini pontificem a romanis suscipi curaret. Is toto romae habitis magna usus audacia. copias a nepeso acieuit corūq; armis stipatus constantini fauētibz q̄busdā amicis largitione & pollicitationibus corruptus pontificem creant. Alii etiā philippicus pariter a paucorū factione in pontificem p̄banatus, breui est deiectus. cum statim obdicare se magistratū armis cōpulsus est. cogitur & gregorius p̄ncipius ep̄s constantini ipsum laici sacra statim micare atq; ep̄scopi mungere. Et̄ magnus ita ob eam rem exarsisse miraculo dicuntur vt eas oī admoventi nō posset. Cum vō constantini munera pontificatus per annus obstinare exercitaret. & ep̄scopos p̄sbyterosq; more pontificum ordinasset. tandem a sede deiecit a populo romano ira & indignitate rei p̄cto p̄ncipius xp̄ofez coacto. stephanus tertiū canonicē in pontificem est electus. qui congregato concilio in laterano inde constantinus oculis capitur in monasteriū inclusus turpiter eiecit. Eū q̄ eū inter pontifices non numerant.

Anno mundi. 5975. Anno xpi. 774.

Stephani eius nominis tertius. papa natione siculus. patre olubo āno domini septingentesimo sexagesimo octauo pontificatum inijt. Vir certe doctus atq; eruditus. in rebus agendis. maxime vō ecclesiasticis strenuus admodum ac constans. hic etiā a tenetis annis romā veniens mandato gregoriū tercij in monasterio sancti chrisogoni rationem bene viuendi & doctrinā ecclesiasticam perdidicit. accepto clerici ac monachi ordīe. Vocatus deinde a zacharia pontifice in patriarchatum lateranensem. Cum eius vita & doctrina ab omnibus probaretur. sancte ecclesie p̄sbuter cum titulo instituitur. postremo in basilica sancti hadriani. inter tria forā a tribus ep̄scopis cōsecratus. & ab vniuerso clero ac populo vt vernus p̄ntef saluatus. ad corrigendū morem annuū adijt. iudicio itaq; concilio & gallia p̄sertim & italia congregāas denim in lateranensi basilica. multa inter se de componendis rebus ecclesie colloqui. cōfiliū p̄dictum abrogarunt & primo eius decretis abrogatis. institutus ē obsequiū cōsensu ne quisq; laicus nisi per gradus ecclesiasticos ascendens pontificatū occupare auderet. sub anathematis p̄nc. Constitutum est pretere a vt que constantinus in re sacra egisset irrita haberentur. preter baptismū & chr̄isma. his ex sententia peractis decretū est. vt die sequenti supplicationes haberent. quibz & deo gratias agerent. itum est a lateranensi basilica ad sanctū petrum nudis pedibus a pontifice & hominibus qui tum aderant. in axina oīni religione. Tandem hic pastor q̄ diligentissimus & vernus petri successor ac xpi imitator. quarto pontificatus sui anno mortitur mensē. v. die. vij. z. xx. sepeliturq; basilica petri. sedes tu in vacat dies. 9.

Hadrianus primus papa. patria romanus. patre theodoro summe nobilitatis viro. pontificatum iniens nequaquā a maioribus suis regnerat. Hic ex magnitudine animi consilio doctrina & sanctitate vite cum quomvis optimo pontifice comparari potest. Vir patria & sobole sua dignus. ideo natus vt eo fastigij cunctus fuisse videretur. vt caroli magni francorum regi virtutū correspondens. rem romanā ytalicamq; ab illo erigi adiunxerit. Vir dūni sacra summo cōsensu hui⁹ pontificis electo in publicū exierat. cū is magnanimit̄ & patrie sue affectus carceratos ab afflicta liberauit. exulēq; in p̄ciam reuocauit. qd̄ cū reuolueret desiderius tanti viri amicitia ne frādes regibz adhereret. occupare q̄suerat. legatos mittit. vt federa fecū. & in primis cū gente longobarda iuraret. ad quem mūtū pontifex. le q̄ pace cū oībus & in primis cū longobarda gente cepit h̄c. nullā posse vbi⁹ p̄sidentij fidē adhiberi q̄ viderit federa stephano pontifici. p̄missa totiens violasse. Abijt ad carolū oratorē op̄e inuimē n̄ rez ecc̄e exadio implorem. Interea carolus cēdenti regem & clarissos fecū in papa longobardos illas obidionem bernardo patrulli sine enim parte copiarū continuandā reliquit. & sexto mēse obidionis carolinus sanctū resurrectionis conuincit pasca in vrbe celebrare cōstituit. assumptis secus ep̄is & abbatibus cū pontifex obuius qui redierunt misit. carolinus adrianū pontificem ad summās que erant b̄i p̄m basilicę marmoreas scalas in attico expectantem non cernens. s̄ oīsbz scale gradibus p̄nis & postea pontificis pedibus oscula figens salutauit. postea itum est ad basilicam. vbi mutuo sacramento seruanda perpetuo amicitia obstrinxerūt. inde synodū habuit & a terrore bellico securus ad exornandā vrbem sacras basilicas animi adijt. corpus beati pauli laminis argenteis indultū multæ aequedens turres & murum instaurauit. Nil p̄termissi in vita. qd̄ ad bonū principē & optimū pontificem pertinet. mortitur aut pontificatus sui anno tercio & vigesimo. mēse decimo die decimo. sepeliturq; magna cum laude in basilica petri sexto kal. Januarij.

Linea summo pontificum

Constantinus secundus

Stephanus tertius

Hadrianus primus

Nicephorus patricius. post byrenem augustam imperavit annis. 9. In egressu byrene militibus imperii cum dolo captam in lesbon insulam relegavit. Et tamen ipse etiam assumpto imperio pacem cum carolo constituit. Eius in federebus illud accurate legi interuenisse. ut vetera verba ytalie maritima vtriusq; reuerentia impatori ppijs videretur legibus. et siue bello siue pace neutris parti cesserunt. Eius pacis formulā cū oratores caroli in germania apud Salzpurgā agendi denulserunt. romā illos misit. omnia ut gesta erāt romana non ponenda relaxatos. Eodē itē anno q̄ primus erat imperij a nicephoro patricio assumpti. aron admirbas sarracenos trecenta milia in subicctas constantinopolitano imperio asie puincias duxit. Eius aduentu impator p̄dite formidans pacem ab illo abiectissime petijt. quā inq̄sumis conditionibus obtinuit solenni federe pacis se quotannis illi tunc totū milia. p̄ imperij ydennitate. et tria itē milia p̄ capitis sui salute in tributa p̄soluere. Paulo in post nequaq̄ saniori vsus consilio. nicephorus sarracenis non sūū imperij p̄fortem declarauit. Qui adolefcens a turpi genitoris pacto cui sarracenis dissidens. multa diuerfis in locis accepit incommoda. nicephorus aut bulgaroz bello implicatus multis erat victorijs vsus. Qui p̄m̄q̄ ad pacē cū oratoribus caroli in constantinopolim firmandā redire potuerit. in plio qd̄ apud mēsiā supiorē cū chrīso bulgaroz rege gessit luparū occubuit. et scauran filius vulnere scōm̄ aut eodē in plio accepto. constantinopolim reuersus imperij assumpsit. quē non post annū. et aliq̄ voluit s̄ tercio iperij mēse michael fororē ei⁹ deposuit. et illi in ipso successit.

Michael constantinopolitans impator post scauran fororū suū imperij assumens imp̄avit annis duobus. Vir sane pius et sanctus traditio nū emulatoz. Eiq̄ nihil antiquius fuit quā inchoatam a nicephoro pacem cuius caroli oratoribus qui multos menses constantinopoli expectauerāt confirmare. cōditiones q̄ fuerūt saniores pauca minus explicant vbijs. ut orientem cū constantinopoli michael. et carolus occidentem cū roma haberet. Sed paulus addit hispanias p̄res. quibus recipiendis tanope carolus insudauerat impatori greco redditus fuisse. et veteroz monumenta quibus concordat gōsticāis. habent venetas videri ca condūone in constantinopolitam p̄bitis mansisse. et innumitatis p̄dem a carolo habitis p̄ ytalīa videri. Verūt yō michael et carolus. ut cū illius oratoribus suos ipse aquisgrani mitteret pacē formulam reddīturos. fuerūtq̄ hij michael episcopus. et arfacius theognistrisq̄ pro theofpatarij q̄ cū aquisgrani. venerant auditis. oīa q̄ petere anīmū induxerunt. carolus cecellit. Hic aut cū aliquādiu aduersus bulgaros p̄lans supior cūis. Postremo apud andronopolim vice fugatusq̄ copias atq̄ anīmū amisit. constantinopolisq̄ reuersus impio se abdicauit. et monasteriū intrāns vsq̄ ad mortē ibide religiosissime vixit. Hui⁹ t̄p̄is vix imperiū etiā noie vigeat. Nā illū in oriente barbari p̄mine occupabāt. et romani iā a bello destituti ad gallos respiciabāt. Jō i sequētib⁹ p̄raro sit mentio de impatorib⁹ constantinopolitans sine grecis. Elez de carolo magno et ei⁹ successoresq̄ p̄sequitur hystoriam.

Synodus Septima

Hylene mater constantinū mulier prudētissima et religiosa statim adepto imperio conciliū se cūdis in nicēna vrbe trecentoz et. 30. episcopoz congregauit. In quo institutum fuit. ut qui sacras ymagines telendas rectorē dicerent. p̄p̄no anathemate necerentur. Sanctiūq̄ fuit p̄sumctum a patre filioq̄ procedere.

Adrianus quoq̄ papa pacē de longobardis parta septimā synodū trecentoz et. 30. episcopū habuit. in qua heresis seliciana de ymaginibus tollendis abrogata est. vt testatur Gratianus de cōs. dist. 2. c. septimo. Mandandūq̄ sit laicos vt nullo mō de pōtūis Ro. electōe se inuolūtare p̄sumāt. vt in canōe. 65. di. c. nulli laicoz. Tenuit et pōtē hādrīanus infames ad sacerdotiū p̄moueri. 6. q. 1. c. omnes. Mandandū itē ne clerici extra for. suū i iudicio traherētur. 11. q. 1. c. clerici. Alij deniq̄ senbūt qd̄ theophilactus et stephan⁹ epī insignes nō minie synodum francorū germanozumq̄ episcopozum habuere in qua etiā seliciana heresis de tollendis ymaginibus abrogata est.

Virtutes etas mudi

Alteram laminam habet et pibus apud constantinopolim in sepulchro cultus et inuentum fuisse tradunt. In q
scriptu erat. Xps nascitur ex virgine maria. et credo in eu. s. p. h. a. t. i. n. o. et hyrene. o. solitez meventebis.

Desiderius rex

Desiderius vitimius longobardoz rex aulpho rege defuncto post cu regna uit annis. 18. hic pino ciburnie rex fuit. q. cu aulpho obitu audisset. statim regnu. i. n. a. s. u. s. longobardoz copias vndiqz erant. Et vt id obtineret p. rabe sui q. monachi habuit sumperat. multa p. t. i. s. a. c. r. o. m. a. n. i. s. p. o. l. l. i. t. a. m. e. Quam obrem eos in sua sententia traxit. Et ita regnu in pace consecutus est. Eo appete tuc longobardoz vnu ob relictis languere cepit. At desiderius omni aduersa noz meti liberatus a sp. s. i. o. n. i. b. u. s. p. o. n. t. i. f. i. c. i. z. r. o. m. a. n. i. s. f. a. c. i. s. a. n. i. m. i. r. e. n. o. c. a. p. t. multalqz inuans illis inferre cepit. Alii p. o. s. i. t. e. r. Z. a. c. h. a. r. i. a. s. a. d. c. a. r. o. l. u. m. m. a. g. n. u. m. r. e. l. d. i. m. a. n. s. r. o. g. a. t. v. t. d. e. s. i. d. e. r. i. u. m. a. d. i. n. o. n. e. a. t. a. b. i. n. f. e. r. e. n. d. i. s. i. n. i. r. i. s. p. o. t. i. f. i. c. i. c. a. u. e. r. e. q. u. e. p. l. e. g. a. t. o. s. a. d. i. u. n. e. t. v. t. r. e. s. i. n. i. u. l. t. e. a. b. l. a. t. a. s. p. o. n. t. i. f. i. c. i. r. e. s. t. i. t. u. a. t. p. a. r. i. t. u. r. i. g. e. v. i. n. g. i. s. e. x. e. r. c. i. t. u. s. s. c. a. r. o. l. u. s. i. n. t. r. a. e. l. e. r. i. t. a. t. e. v. i. s. i. t. p. i. m. i. s. s. a. p. i. e. c. o. p. i. a. z. q. i. n. t. r. a. n. s. i. t. u. a. l. p. i. u. i. o. n. i. s. m. o. r. t. e. m. o. c. c. u. p. a. r. e. t. c. u. r. e. l. i. q. u. o. e. x. e. r. c. i. t. u. p. m. o. n. i. e. e. m. i. s. i. t. i. n. y. t. a. l. i. a. d. e. s. c. e. n. d. i. t. f. u. s. i. o. q. a. c. f. u. g. i. t. o. d. e. s. i. d. e. r. i. o. o. d. u. m. f. a. c. t. o. o. m. n. i. a. l. o. n. g. e. t. l. a. t. e. p. o. p. u. l. a. t. e. t. c. a. p. i. t. D. e. s. i. d. e. r. i. u. s. a. u. t. d. e. s. p. e. r. a. n. s. r. e. b. t. a. n. t. o. a. c. c. e. p. t. o. i. n. c. o. m. o. d. o. p. a. p. i. a. r. e. c. e. p. i. t. v. i. r. o. z. e. a. c. l. i. b. e. r. i. s. v. e. r. o. n. a. m. i. u. l. l. i. s. a. r. s. p. o. l. i. t. i. n. i. r. e. a. t. i. n. i. a. c. l. o. g. o. b. a. r. d. o. e. s. q. e. a. s. r. e. g. i. o. n. e. s. i. n. c. o. l. o. c. a. n. t. a. u. d. i. t. a. d. e. s. i. d. e. r. i. j. c. a. l. a. m. i. t. a. t. e. r. o. m. a. v. e. n. i. e. r. e. s. l. e. a. t. i. n. a. o. i. a. r. o. m. a. n. i. p. o. n. t. i. f. i. c. i. s. f. i. d. e. l. c. o. m. m. i. t. t. u. r. h. o. z. s. e. c. u. t. i. e. x. e. m. p. l. i. a. n. c. o. m. m. i. t. a. n. t. i. a. u. r. i. m. a. t. e. s. f. i. r. m. a. n. t. i. A. t. c. a. r. o. l. u. s. r. e. l. i. c. t. o. b. e. r. n. a. r. d. o. p. a. t. r. u. d. e. f. u. o. i. n. o. b. s. i. d. i. o. n. e. s. i. c. i. n. e. n. s. i. s. v. i. r. b. i. s. c. u. p. a. r. t. e. c. o. p. i. a. z. v. e. r. o. n. a. m. p. r. i. c. i. a. t. a. l. d. e. g. i. s. l. u. s. v. o. d. e. s. i. d. e. r. i. j. s. i. l. i. u. s. i. n. t. e. a. d. r. e. s. a. d. i. m. p. e. r. a. t. o. r. e. c. o. s. t. a. n. t. i. n. o. p. o. l. i. t. a. n. i. p. l. u. g. i. t. c. a. r. o. l. u. s. a. c. c. e. p. t. i. s. i. n. b. e. d. i. t. i. o. n. e. o. m. n. i. b. u. s. f. e. r. r. e. i. n. a. n. s. a. l. p. u. c. y. t. a. l. i. e. v. i. r. b. i. b. u. s. r. o. m. a. p. e. n. t. A. b. i. r. e. b. u. s. c. o. p. o. l. i. t. i. s. c. a. r. o. l. u. s. c. u. b. o. n. a. b. a. d. r. i. a. n. i. g. i. a. i. n. t. r. a. n. s. p. a. d. a. n. a. r. e. d. i. e. n. s. s. e. r. t. o. m. e. s. e. p. o. s. t. e. a. q. u. o. b. i. d. e. r. i. c. e. p. t. a. e. p. a. p. i. a. m. t. e. d. i. t. i. o. n. e. o. c. c. u. p. a. t. I. n. d. e. p. a. u. l. u. s. t. a. l. i. c. u. i. u. s. v. i. s. i. t. a. n. t. p. e. n. e. v. i. b. i. s. b. a. b. e. t. a. l. l. u. m. i. n. i. c. a. s. t. r. a. r. e. u. e. r. s. u. m. p. a. p. i. a. q. u. e. p. e. d. i. t. i. o. n. e. p. o. n. i. t. a. d. d. u. x. i. s. s. e. i. n. f. r. a. n. c. i. a. d. e. s. i. d. e. r. i. u. m. q. a. d. l. e. o. d. u. m. f. u. e. r. t. t. e. l. e. g. a. t. u. s. q. u. a. d. q. a. l. i. j. s. c. r. i. b. a. t. A. u. t. d. e. s. i. d. e. r. i. u. s. c. l. e. m. e. n. t. i. a. v. i. s. i. t. b. o. t. e. m. s. p. o. l. i. a. n. i. r. e. g. n. o. n. o. e. t. u. a. v. i. t. a. l. i. g. u. d. a. m. c. u. m. v. i. r. o. z. e. t. l. i. b. e. r. i. s. c. u. l. t. u. m. m. i. t. t. i. t. A. b. i. p. o. s. t. e. a. l. o. n. g. o. b. a. r. d. u. s. f. r. a. n. c. o. s. p. s. e. c. i. t. q. u. i. c. o. s. i. n. p. a. c. e. r. e. t. i. n. e. r. e. n. t. a. t. a. t. q. u. i. a. a. n. n. o. s. a. l. u. t. u. s. i. n. f. e. 774. t. q. u. i. n. o. p. o. n. t. i. f. i. c. a. t. u. s. b. a. d. r. i. a. n. i. p. a. p. e. l. o. n. g. o. b. a. r. d. o. z. r. e. g. n. u. f. i. n. e. s. a. c. c. e. p. i. t. I. n. d. e. a. g. e. s. d. u. e. n. t. u. s. i. a. n. i. t. r. i. g. u. a. t. e. p. e. n. e. d. u. o. b. u. s. a. n. n. i. s. m. a. i. o. r. i. y. t. a. l. i. e. p. o. r. t. i. o. n. e. p. o. n. i. t. a. n. i. b. i. l. a. m. e. x. t. e. r. n. i. p. i. e. r. n. o. m. i. e. r. t. i. n. e. b. a. t. f. u. i. t. a. u. t. i. s. d. u. o. b. u. s. t. r. r. e. g. i. b. u. s. a. b. a. l. b. o. y. n. o. v. l. o. z. a. d. d. e. s. i. d. e. r. i. u. m. p. o. r. t. e. r. u. m.

Desiderius longobardus hystoricus et aquilegensis patriarchus dyaconus. Desiderio regi suo ob doctrinam et ingenium admodum carus. Quae cum carolus magnus in gallia duxisset. libertatem donauit. in p. s. o. q. u. o. a. l. i. q. u. a. d. i. u. h. a. b. u. i. t. Q. u. i. c. u. p. o. s. t. e. a. c. o. m. p. e. r. i. s. s. e. t. b. o. t. e. m. d. e. s. i. d. e. r. i. j. l. i. b. e. r. t. a. t. e. m. q. u. e. r. e. c. u. i. i. n. d. i. o. m. e. d. i. s. i. n. s. u. l. a. m. r. e. l. e. g. a. u. i. t. A. l. i. i. p. o. s. t. a. l. i. q. u. o. t. a. n. n. o. s. a. u. f. f. u. g. i. e. s. t. e. a. d. a. r. a. c. h. u. m. p. e. r. i. c. u. s. r. o. g. a. t. u. a. d. e. l. p. e. r. g. e. d. e. s. i. d. e. r. i. j. s. i. l. i. e. t. a. r. a. b. e. s. i. v. i. r. o. z. i. s. E. u. r. o. p. i. j. h. i. s. t. o. r. i. e. d. n. o. s. l. i. b. r. o. s. a. d. d. i. t. a. i. n. s. i. l. i. a. n. o. p. r. i. n. c. i. p. e. v. l. o. z. a. d. p. y. r. i. m. i. n. s. t. a. n. t. i. u. t. e. m. p. a. o. m. n. i. a. p. s. c. r. i. b. e. n. s. a. d. o. r. t. u. o. d. e. m. d. e. a. r. c. h. i. c. a. s. t. i. n. e. s. e. t. e. n. o. b. i. i. n. g. r. e. s. s. u. s. r. e. l. i. q. u. u. v. i. t. e. s. a. n. c. t. i. s. s. i. m. e. v. l. o. z. a. d. m. o. r. t. e. m. d. u. c. e. s. S. e. p. e. a. d. c. a. r. o. l. u. m. r. e. g. e. m. l. i. t. e. r. a. s. e. l. e. g. a. n. t. e. s. t. e. h. u. m. a. n. i. t. a. t. i. s. p. l. e. n. a. s. f. e. r. i. p. s. i. t. a. b. e. o. d. e. m. e. z. a. q. u. o. f. i. u. e. r. a. t. u. r. i. s. f. u. a. t. u. s. v. i. c. i. s. s. i. m. a. c. c. e. p. i. t. R. o. g. a. n. t. i. q. u. o. s. c. a. r. o. l. i. v. i. r. a. s. t. l. e. c. t. i. o. n. e. s. c. u. l. d. i. b. e. t. s. a. n. c. t. o. z. f. e. s. t. i. t. a. n. t. p. u. e. n. i. e. n. t. e. s. c. o. l. l. e. g. i. t. h. y. m. n. o. s. q. u. o. q. e. l. e. g. a. n. t. i. s. s. i. m. o. s. e. d. i. t.

Inuardus monach

Inuardus natione gallus caroli magni et auct p. e. c. t. p. r. o. z. Q. u. i. g. r. e. c. a. l. a. t. i. n. a. q. u. a. l. i. n. g. u. a. e. g. r. e. g. i. e. d. o. c. t. u. e. r. n. o. t. h. e. o. l. o. g. o. z. p. h. o. z. u. n. g. s. f. u. i. t. t. e. m. p. o. r. i. s. p. r. i. n. c. i. p. e. s. b. i. s. t. e. m. p. o. r. i. b. u. s. e. a. s. o. b. r. e. s. a. p. u. d. c. a. r. o. l. u. m. m. a. g. n. u. m. m. a. x. i. m. o. i. n. p. r. e. c. i. o. h. a. b. i. t. u. s. e. s. t. E. u. m. e. u. m. i. n. d. y. a. l. e. c. t. i. a. r. e. t. o. r. i. c. a. t. a. s. t. r. o. n. o. m. i. a. e. r. u. d. i. t. u. m. f. e. c. i. t. Q. u. i. t. b. o. n. i. f. a. c. i. a. r. c. h. i. e. p. i. s. c. o. p. i. m. a. g. n. i. t. u. m. p. r. e. c. i. o. z. o. r. a. t. i. o. n. e. s. m. i. s. s. a. l. e. s. a. t. q. u. a. l. i. a. e. c. c. l. e. s. i. a. s. t. i. c. a. o. f. f. i. c. i. a. (g. o. t. h. o. z. u. m. p. e. r. t. u. r. a. t. i. o. n. e. v. e. r. d. i. t. a.) o. m. n. i. n. o. r. e. f. e. c. i. t. a. t. q. u. e. e. i. u. s. r. o. g. a. n. t. c. a. r. o. l. u. s. g. y. m. n. a. s. i. u. c. r. o. m. a. p. a. r. t. i. u. s. t. r. a. n. s. l. u. l. i. t. q. u. o. d. e. t. a. m. a. b. A. t. t. e. n. i. s. e. o. l. o. t. r. a. n. s. l. a. t. u. m. f. u. i. s. s. e. c. o. n. s. t. a. t. q. u. i. t. c. e. n. o. b. i. u. m. s. a. n. c. t. i. m. a. r. t. i. n. i. t. h. y. r. o. n. i. s. d. o. n. a. t. e. c. a. r. o. l. o. r. e. g. e. n. d. u. m. f. u. s. s. e. p. t. q. u. o. n. i. a. o. m. n. e. s. r. e. l. i. g. i. o. s. i. v. o. l. u. p. t. u. o. s. e. v. i. u. e. n. t. e. s. i. n. e. o. m. o. n. a. s. t. i. o. n. o. t. e. v. i. a. a. b. a. n. g. e. l. o. i. n. f. e. l. i. c. i. t. e. r. p. e. r. i. e. r. u. n. t. b. i. c. a. u. s. e. r. u. d. i. t. i. s. t. h. e. o. l. o. g. u. s. h. a. b. e. r. e. t. l. i. b. r. o. s. d. e. t. r. i. n. i. t. a. t. e. i. n. q. u. e. s. t. i. o. n. i. b. u. s. s. p. e. c. u. l. i. p. u. l. o. z. d. e. c. c. l. e. s. i. a. s. t. i. c. a. d. o. g. m. a. t. e. t. e. r. o. n. e. a. i. e. t. p. l. e. s. a. l. i. o. s. l. i. b. r. o. s. a. d. x. p. i. a. n. a. r. e. l. i. g. i. o. n. e. p. e. r. t. i. n. e. n. t. e. s. e. d. i. t.

Paulus diaconus

Alcimus p. e. p. e. z. c. a. r. o. l. i

Berra eas mudi

Anno mundi. 6005. Anno xpi. 804.

Leo eius nosse terat? papa. arripio pie. pontifex creatus. Vir qdē doctissimus. qd ab inuente etate. ita erat educat? et erudit? disciplina ecclesiastica. ut dign? esset qd ceteris antefereat. erat pterea castus. integer. pudicus. facid? doctor? viroz ita amator. ut eos vndequaq ad se pmiss? alliceret. Eozūq con fluctuāne mirissimodū delectaret. p̄dicānon ib? qd ad monitionibus quibus plurimū ob elo qntiā t doctrinā valebat. egrotos visere. elemosinas mīdigen bus p̄bere ei peculiare fuit. Nō certe minus ingenij. creatur itaq pontifex vno oim p̄sensu. qd postea dū supplicatōes a b̄to gregorio institutas romē agit cum p̄plo t clero pascalis primicerius t cōpulus p̄byteri qz vite sordes a supioribus vrbis aliqū infectas fuit. armatis stipati illū interceperūt. quoz fraudibus apud eū b̄ti siluestri cape. ac pontificali amictu p̄uatus. Et carnisces rebile vmbus pontificē p̄fermetes lingua captus ps illū excecatura. plurib? etiā dignis t inuicinis vnguibz qz oculoz fere possent cōcava effodiebant. Et multo mades cruore leo apud scti crasini monasteriū in custodia ē habit? Quo in loco loqllam illi t visum affirmat bibliothecarius diuino munere restituti. affuit tūc officii senis rebus auxilio vnius albi cubicularij fides. q nocte cōcubia custodes salens ad b̄ti petri basilicā p̄duxit. t vniuersū dūcem spoletanū p̄sidio accessit. s̄ paucos ibi morans dies leo ad caroli p̄perauit Transgressum alpes pius rex in saxoniam pontificē summa acceptū reuerentiā t redire in p̄ciam exhortat. Redeunt romā leoni derus p̄p̄liscz romanus ad inlūm vlcq pontē. p̄cessit obuius. Inde veniēti romā carolo q ordinū dispositio occurrēt saxoniz frātoz longobardoz qd enumerare posset. Excepti in p̄ncipis aploz basilice atrio caroli. leo cū ad eū penetrallā deduxisset in vrbē dimisit. Et nō multo post carolus dēz t p̄plum in b̄ti petri basilica p̄uocauit pontifex ambone p̄fensio enāgelia xpi cernius tenuit t iurētrādā affirmauit

se oim rex q sibi obijciat b̄t msonne esse. Erat is dies ydū decēbris anni salutis octingentesimi. Et in die natalis dñi inter missay solennia ad ipas. b. petri bā silicas celebrata. leo pontifex p̄p̄l romāi scto p̄uicūq. caroli impatorez romanor declaratus. dyademate vestito impatorez capitis gestamine coronauit. Tunc p̄p̄lus roman? q aderat frequētissim? rex acclamauit. Carolo augusto a deo coronatio magno t pacifico impatorez vita t victoria. sacro munificentq p̄fecto bā silami oleis liqmine ad pipinū se ouertit. cūqz ytalie regē declaratus pariter inuixit. Tandē leo a fundamēt edificatio apud sctm petr amplissimū hospitali quod arec? renodochion vocāt. morē primo ac vicesimo pontificatus sui anno. Quo etiā cometes apparuit. ut nōnulli putāt tante calamitatis indicij. Sepeliat aut in basilicā petri ydū iunij. Etus in morte tum sedes vacat diebus decem.

Anno mundi. 603. Anno xpi. 814.

Stephanus quartus. p̄ia romanus. p̄e nilio. q pontificatu suscepto mēse tercio ad ludouicū impatore in gallias p̄fascitur. q in auelianis erat. t bonoz antissimū ei quozq obitū misit. maxime theodolp̄b auelianoz ep̄m cū dero. ip̄e ad primū lapidē p̄diens cū maxima veneratio ne in vrbē introducit. erat stephanus ex nobili genere ortus tante doctrine t integritatis. vt facile apud oēs scitūz nomē p̄nascere. t vt feruent ludouicū mūnī atq coronauit. t cū sepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuisset romā redijt secū cruce magni p̄doris magnēqz climatonis detulit. quā ludouicus sua sp̄ntia beato petro dicauerat. at sanctissim? pontifex ad vrbē rediens septimo pontificatus sui mēse vita functus. in basilica petri sepelitur. Sedes autē eius morte dies vndecim tum vacat.

Pascalis e? nos primus papa. p̄ia roman? p̄e bonoso. nulla interposita ip̄atoris auctoritate p̄p̄l in dēz t p̄p̄lū resicerent. qz ab hys vt coactus esset pontificiū mūn? obire. accepta hac sanctificatione ludouicus r̄ndit p̄plo t clero maiore instituta t pacta fūada. cauēt ne deinceps maiestate lederet. b̄t autē stephanus pontifex dū vinceret ob ei? vntes t doctrinā monasterio b̄ti stephani martyris in vaticano p̄fecto r̄ndit. Anno igi pontificatus corpā sanctior mūn? religiose iacētia in vrbem eius maxima veneratione introducta bonior loco reco dicit. p̄axedis templū a fundamētis cernit. t b̄t cecilie. coqz loci t ipius vrginis t eius sponi valeriani tyburij maximi martyz. vrbani. lucij pontificum corpā collocant. Multatqz b̄t asilicas veneratione quasfatas restituit. Tandē nullo religionis pietatis humanitatis exemplo p̄terito nullo. pontificatus sui anno septimo. mēse tercio. die decimo septimo morit. sepeliturqz in basilica petri. Vacat tum sedes dies quatuor.

Linea summor pontificu
Leo terans

Stephanus quartus

Pascalis

Cometes

Carolus cognomento magnus. p. suis cunctis meritis. ac singulari fide. ob omni xpianorū libertate. eius patrem regni fines in gallia rbeno ligen occanoq; in germania danubio et salo fluuio. Et hys itania valconia bysa niū pene totam. Et cā ytalie ptem in qua longobardorū regio fuerit. bellica vir tute adempta adiunxit. adiecitq; saxoniam. q. et non modica germanie pte. it vtrūq; panoniam. et vltra danubii datā bistrā et totū luburnorū regnū. Quies demq; barbaras gentes q. germaniā inter rbenū oceanū ac danubii incolunt. pmi armis subactas. pmi beneficiis allectas in suā pacem redegit. hys tantis opibus. tangerebns egregie gēsis tam sibi sanā nō solū in gallia s. etas p vniuersum orbe p̄gaurat. Anno salutis octingentesimo primo. p̄nificatus leonis pape anno. v. summi impij dignitate. p̄nificatus q. cōstāntin⁹ magnus reli cta roma ad orientē secedit et sublatū impij recentis et triginta annis post au gustulū in occidente cessauit. egregia sua p̄tē occidenti restituit. et august⁹ ap pellans. impatorij nomē dignitatemq; suscepit. Et nō solū vt p̄missum ē ascen ciente s. etiā applaudente p̄plo romano. atq; ita impauit annis. i.4. factus itaq; romanorū impator. post amplissimā dignitate susceptā. cum f galliā rediit. iter p. beetrui faceret. in memorā dignitatis adeptē florentiā vrbes. quā olim magna ex pte p̄tulerat gothis. in p̄stū statū eius summa celebritate restituit. Omnesq; nobilitatē p. oppida vicina disspā in ciuitate reduxit. nouis memi bus an. xix. templis ornauit. Cū reuertēset in galliā excepit eis eius aduentus ab omibz p̄p̄is incredibī bonore atq; amore. cū bella septem et quadragin ta annis (tot cū regnauit) incredibī felicitate tū magnitudine quadaz animi. tum etiam ingenij atq; consilij consecasse tradit. Quibus regnū satis amplum a patre acceptum longe itauis posteris suis reliquit. fuit autem carolus. p̄e cetera statura. lato pectore. latis humeris. magnis vegetisq; oculis naso paulo eminentiore. forma demq; p̄ pulcritudine oris adeo cymia. vt decorem simul p̄e se ferre videretur. cum regna quadam maiestate cōiū nct. habeb atq; in voce splendorem. Et in incessū totiq; corporis motu summa dignitatē. p̄omissam ge rebat barbam. valitudine fuit prospera. venatōibus gallo:um more frequenter fudebat. ratus ad fami ratem corporis conferre. Tradunt p̄terea cum balneis et aquis natura calidis plurimū electum. Ince aquigranti vbi sedes regni cuiusq; regia erat maximis sumptibus templum condidit. et beate marie dedica uit. in qd sudariū et beati simi v. g. ius marie canisiam transmisit. Ux ad eius regias vrbes addidit elo quentia. fedatq; dicendi et bonaz artium disciplinā. Habuit autem ex pluribus vxoribus pulcritimā so bolem. cōp. ex hildegarde carolum pipinum ludouicum et filias plures. filios quoq; doctissimos hominibz erudiendos tradidit. et filias. ne ocio torpescerent lasciuio affuere fecit. Carolus autem iam senio gra uis cum intelle xisset pipinū quon regem ytalie p̄ferebat mediolani mortuū esse. ludouicum filium immo rem natū. aquitanie regem. et impetū successorem. Bernardum vō nepotem ytalie regē dederat. Etq; mā dat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. sine imperij bos esse voluit in galliam rbenū ac ligerim in germania danubium et saui fluuios. hys autem. paucis aquitaniam quasconā. magnam partem bi spanie. cisalpiniam galliam. saxoniam. vtrūq; panoniam. ystrian liburnos addidit. Stabilinū autem filius postens non solum francorum regnum. sed etiam impatorum nomen. cum venatus a regia aquigranti cēt p̄fectus: domū rediit cum febre. cum lateris etiam accessisset dolor. morbis simul et senectute confect⁹. vi ta excessit. etatis sue septuagesimo sexto. et xpiane salutē. xv. supra octingentesimū annū quinto kalen. fe bruarij. Eius corpus in basilica aquigranti solenni funere sepultum tali epigrāmate Caroli magni xpia nissimi impatoris romanorū corpus sub hoc sepulcro conditum iacet. Tribus annis anteq; e vita migra ret testamentum condidit. Duas partes episcopis metropolitans dari iussit. in reficiendis ecclesijs. et p pauperibus iunandis. Tercā vniuersalēq; ratione habita filijs filiabus nepotibzq; tum feruis et ancil lis reliquit. Erant inter ceteros thesaur⁹ tres argentei mense. et vna aurea p̄cipue magnitudinis. quaz rum vnam q. constantinopolitane vrbs similitudinem referebat basilice beati petri. Aliam in qua forma vrbs rome cernebat ecclesie rauennan dono dedit. Tercā que totius orbis descriptiōnem continebat. Et auream filijs suis reliquit. fuit itaq; carolus si eius res gēsis. tum domi. tum foris inspicimus. rāte am plitudinis et integritatis impator. vt postea nemine superiorem. ne dum patrem habuerit.

Linea imperatorū
Carolus magnus

Idemus quidam his temporibus. apud syriam existens. quadam die in vilipedium xpianorū xpo ima ginem lancea suffodit. Et illico sanguis vbertim effluit. quo prodigio tremore correptus. ne sanguis deperiret vas vulnere apposuit a quo plurimi sanitati restituti iudei ad fidem xpi plures sunt conuersi san guis autem diuino consilio postea monticallatum. ibidem vsq; in p̄sens p̄tererebat eius miracula ma gno in p̄cio et gloria habitus est. Carolus impatoris hys auditis ad Leonem scripsit. vt de his cum ceri tum redderet. Leo vō cū seditionibus semp vexaret. ab vrbe discedens. montū proficiat ut videndus xpi sanguinem. Is a montanis p̄benigne susceptus approbato xpi sanguine ob frequētia miracula. qd et alij pontifices postea effecere. ad carolum proficiat ut. vt hominē veritatis cognoscendē cupidū eius rei certior em faceret. et de rebus ytalicis vt p̄missum est.

Sexta etas mūdi

(Anno mūdi. 6035.   Anno xpi. 82.4.)

Eugenius eius nominis secundus papa. p̄ia romanus. p̄re boemūdo. pa-
cali suffectus. Eius tpe octavū salma fuisse ferūt. Inter hūc eugenium t
quidam noie ysinū p̄ter panū discordias at eugen^o dignitate corpus. t p̄stā-
tia animi insignis. ob dūantatē t eloquentiā. oim p̄sensu tamē obnūit. q̄ m-
to pontificatu. p̄ter reb^o oib^o dum anis. v̄l poti^o fortune bonis. ad munificentā
t liberalitatem vsus. Adco rem fūmēstariis curauit. vt nullibi v̄luis. q̄ rome
annonā vedēref. ac pauper pupilloz viduaz causas t vitā ita tutatus est. vt ab
oibus merito p̄i pauper diceret. Tandē cū optinuis hūc pontifex bis arabis i
pontificatu anis q̄uor vitasset morit collactinmātibz oibus. Et suā vicē pont^o
q̄ morte sanctissimū viri volentibus. cū mors ei ad felicitatē via optatissima cēt.
Quidā scribūt eū ab emulis oculis c̄cecatū. ac martyrio coronatū. Eius corp^o
in basilica petri ap̄loz p̄nāpis cum omni deuotione sepelitur.

Ualentinus papa. p̄ia roman^o. p̄re leonto. q̄ apud p̄scaē t eugenium vi-
ctos sanctissimos. t doctrinā t rōnem bene ac sancte viuendi t tenendis anis
v̄lq̄ ad maturā etatē didicerit. Non indis nō iocis aut volup̄tibus intentus.
vt pleriq̄ omnes adolefcentes faciūt. s̄ doctrinā t bñ viuendi normam ex lectione
veter t exemplo sanctorz pontificū fūmens. Cūq̄ tante v̄m̄tis t sanctitatis cēt.
vt non dū p̄biter. s̄ diuicōnis summu pontificatus gradū mererit. Postremo
aut p̄terate. clementia liberalitate. tūm in vita p̄uata. tū in pontificatu nulli ma-
iorz secūdis est habitus. h̄as ob res oim consensu pontifex creatus. inerte^o bo-
minū q̄ tū erant id fortasse exigentibus quadragēsimō pontificatus sui die mo-
ritur. ac in basilica petri sepelitur. cōgrēmibus oibus cū boies sibi morte blatiū
esse. quo stante labefacta romana libertas t xpiana religio vit poterat.

(Anno mundi. 6035.   Anno xpi. 83.4.)

Gregorius quantus papa. p̄ia romanus. p̄re iohanne tituli sancti marci p̄-
sbyter. Vir nobilitate insignitus. sanctitate clarus doctrina t eloquentia p̄-
cipuus. qui tante modestie fuit. vt electus a dco p̄p̄loz romano nō prius ponti-
ficiū nūm̄s obire voluit. q̄ a legatis Ludouici imp̄toris ob eam cām romanū
missis. q̄ diligenter tamā electiōem discusserāt p̄firmatus ē. fecerat id ludouicus
nō supbia motus. s̄ ne iura imperij amitteret. quippe q̄ natura demēs t diuina
nisi^o sit habitus. quicq̄ iura ecclē t dignitate scūp̄ turatus ē. Qui pontifica-
ti suscepto. mor corpus. b. gregoriū in anstult. atq̄ eo loci collocauit. vbi nūcia
et magnis adhibitis ornamentis. ferūt ab codē corpa sepeliam t r̄yburcij a cā
mueris in quibus ante iacebant ad basilicā petri trallata fuisse. Insup t roga-
ti ludouic imp̄toris oim sanctorz celebratē kal. nouēbris instituit obsequiū
quā q̄dam cōmēmoratiōe galli t germani p̄mo obuiare ceperūt. cūq̄ rem ma-
guope a rabano monacho theologo insigni carminibus t p̄la laudatā fuisse scri-
bunt. Post multa aut bona op̄a moris gregorius pontificatus sui anno. xvi. se-
pelturq̄ in basilica petri. sedes eius in morte diebus. xv. vacat.

Pipinus rex

Pipin^o caroli fili^o. natu maior cū p̄re a papa yta-
lic rex declaratus. regnauit annis .is. Vir q̄dam
clarissimus nec p̄i villa in v̄tute diffusilis. quē pauci
in yngaros misit. quos cito grabibus p̄ijs sup̄atos ad reditiōem copulit. Eoq̄
bello cōfecto. ip̄m in beneuētano s̄misit qui grimoaldo duce finitimos pontifi-
cis agros turpiter v̄crabat. cosq̄ p̄domuit. vt egre se membris mererūt indebe-
ate obsequiū captaq̄ vi ciuitas p̄cede simul t incedo ē subiecta. Orana crinde t
paulo post lucerna in reditiōem acceptis. hūc etiā p̄i in venetos sibi falso accu-
satos misit t eractū atq̄ eq̄lū inuasit p̄pter qd̄ multe familie nobilit̄ venetias mi-
grauit. q̄bus gestis etiā multis alijs p̄ijs egregie cōsecris medio lanum venies.
ibidem vitam cum multa gloria in pace finuit.

Linea summorum pontificum

Eugenius secundus

Valentinus

Gregorius quartus

Bernardus rex

Bernardus caroli magni nepos post pipinū a carolo magno ytalie rex decla-
ratur. Et regnauit anis. 9. hūc carolus p̄cepit. vt i oib^o ludouico filio ei^o
t successori obtparet. Neq̄ carolo mortuo mādāt obsequiū uoluit. q̄busdā ytalicis
ep̄is t seditionis ciuib^o insignib^o ab ip̄o oim̄o defect. Et citates ac p̄p̄los i sua
v̄ba turare coegit. Et cū resisset ip̄ator. cā in p̄uētū p̄posita. nepotē lese maiestatē
crimē d̄natū. hostē iudicauit. Et mō corp̄is coacti galliaz germanie t baioari-
orū p̄uicē i ytalā duxit. Reb^o ytalie d̄rent pacans ip̄ator nobiles ytalico s. p̄
dimōnis p̄uicōis singulari iussit. Bernardū aut t si illico ad imp̄atorū aduentus ar-
mis depositi ad misericordiam p̄ligerat. Et simul ep̄os i franciā p̄duxit. Et p̄re
t̄ez sup̄ iudicio aq̄grānū habito gladio trucidatus. Ep̄i p̄o siuodali decreto
depositi in monasterio relegati sunt.

Ludovicus eius nominis primus cognomine pius, post carolum magni imperatoris, patre carolo defuncto anno salutis. 815. imperii suscipiens, in perantibus lorbario filio amicus. 25. Agebat in aquitanis hiberna ludovicus quidam illi caroli pium obisse remissionem est, qui a quicquid reprensus velat legationes quas gentes venerant primo auduit, deinde purpurali celebra to concumit, ea que romanorum imperio et francorum regno administrandis visa sunt necessaria ordinavit. Legationum aut primam assuit leonis constantinopolitani imperatoris, qui nuchadi p id repus suffectus erat, ubi innotata fuerit de dera, primi cuncte et peditione bernardo rege comitante, aggressus est in da uos. Obstitit vero hiemis cum id pelagus glacie coactum erat, quoniam imperator itaque intelligens, medio ferme heretes inire ad padebunas sarone cuitatem exercitum in hibernis continerunt. Eaq; tam hyeme media quoniam esset allatam ex italia romanorum primores in leonis pape mortem commiserat. Imperator rege in italia ite inissit curam, ne quid terrarum regni italice patere. Ingressus romam bernardus rex illico in graue pnelosumq; morbum incidit, res romanas p gerardum comites composuit. Ince stephanus quartus papa, qui tertio q; a reus erat mense in francia accedens ludovicum imperatorem apud antelanas inuivit et imperiali dyadmate insigniuit. Qui impio suscepto contra guascones grauisima bella commisit, tandem eos in sua potestate redegit. Deinde bretones seu anglos res nouas molientes armis in officio continuit, ap postea sarracenos et sarragustam incolentibus pacem concessit. Huius in tendis danoz regibus negotium imperatoris fuit, q; saroni obuiabant limite. Et tamen paulo post occasione oblata fien cum solamo et gofredi filijs cõstitit, illisq; pello fuis heroldam in paternum dacie regna reduxerit. Nam multis rebus vijs in locis bene gessis ludovicus imperator conuentum in aquisgrano celebrant, in quo ecclesiasticis rebus copositis, lorbarii primo genitum imperij consortem delectauit, pipinuscq; tunc secundus filius aquitanie. Et ludovicus tertius bavarie reges appellati sunt. Que dum fierent bernardus ytalie rex fatui adolefens inge nij quoridam magnatum ytalie instigatione inter quos fuerit mediolanensis cremonesis et aurlanchesis episcopi imperatores peruenissim est rebellant, capta sententia pauerit. Cum brianza ad alios monis le ppararet et in andegauis nūdagatur, ad hos sedandos contulit se imperator. Eo cum venisset omnia repente queta. Sed alud accepit incommodum, q; emelgarda vxorem ex qua tres filios reges tunc susplices suscep rat, longo confectam morbo amisit. Lorbarii postea filii in temozum bernardi locum ytalie regem redit, que romani a pascali pontifice papuloq; romano vocatum pontifex ipse in basilica beati petri inuicui cor natiq; regni ytalie primo, et postea augustini appellant. Ludovicus tandem inuissim imperator inge nij semper multum fidei apostolicæ restit. Fuitq; adeo ut quatuor romani pontifices quos viginti septes annos illius imperij tempore habuerit, adimento nūq; caruerint, quo in romanor psecutionibus sepe numero indiguerit. Ludovicus quoq; bulgaros post peccatam imperatamq; pacem panoniorum limites ingredi ausos, sola mercedi in eos exeratus ostentatione a moribus abstinere fecit. Lorbarius vero ytaliam pacatam in galliam rediens, cum ludovicus pater carolum (cui caluo postea cognome fuit) nam multum fratribus ceteris omnibus preferret, inuidia simulatus ludovicum in custodia reclusit. Ulex eodem anno f ter eos conuentione facta liberatis, imperio restituitur. Tandem michael ipse imperator grecis primo et bze/ in post gregori pontifex, et ludovicus inator cedes ferme in se, die obiit, ipse i bti amolphi basilica sepdit.

Muri hys tps in siliis classe delati erefione facta late media commiserit, delata i siliis classis vene na caten, puit infideles q; pma vela alonge pperet i afflicti redierit, p id tps venetoz dur iustitia n? fuit, ano et secundo ducis, b. marci euangelice corp? a qd? mercatoris? ex altera adriatica venetas delati et ali ordine id factu recedent, sacerdotis pmissioib? mercator duci capsa q; feni suab at corp? apta, illis spore iposuerit q; mercatoris sui comitati ad naues pferre pluerat. Tunc parti ad id astutiores vestim fordidissim? in colonos ipozit olerib? porcinisq; carib? suspici? plena medio foro iocubidi pgebat, obuiauerit i sar racinos portozij eratores, porcinisq; caribus qd? machonemta supstide vela pbiheb, ideoz visu quo q; abhorret, inter olera repus canit qd? porcus cor ligua e spozit ad nauem ferre pmissit, inde p oluemet portu comit? et i bde pueret q; ano et sequit ecclia q; nuc erat sed i mari venetis edham cepa e. Et tunc senatus venetus mari ymagine tanq; verbis patroni in vellis referri statuit.

Rabanus monachus

Rabanne monachus natione german? abbas ful dens? postea magistru? archiepiscopus theolog? qdem pclarissim? ac insignis poeta, p b tps, in pfa et carmine plurim? valuit q; ex igenij sui magnitudine multos edidit libros pcpne op? miradu d laudib? fere cruci pmetre? e idē libri palpomeno? et abachbez hui? et fmdes satis elegantes ad psum potissimum in celebratū oim sanctor. Sediq; annis. x. anno salutis. 846.

Strabus monachus

Strab? ne mod? gall? emmensum? gall? et pmetia tor diligētissim?, rabani pidi audior, p b tps ipso pceptore suo inferior non fuit, qui in libros bi blic ppuere comentatus est. Scriptusq; de officio ec clesie ad huiusmodi imperatorem et multa alia.

Berta eras mundi

Anno mudi. 6043. Anno xpi. 844.

Sergius eius nominis fecit hunc papa. p̄a romanus. p̄c Sergio e regio ne quarta. post Gregorij pontificatū ingit. hic cū prius os porci vocaretur ob turpitudinem nominis. mutare vocabulū coactus ē. et cognomen tū s̄rgij nomen assumpsit. Eamq; p̄suetudinem mutandorū nominū a posteris assumptū videmus. vt q̄ pontifices crearentur. suo omisso maior notā sibi inderent. Nis ab omnibus nō sit obseruati. Constat aut̄ s̄rgij ex illustri familia ortum. usq; a maioribus suis degenisse. adiuuandus eius p̄lar ingenti Leone tercio. Stephano q̄to. Eugenio sc̄cdo. et Gregorio q̄to. sub quorū moribus et doctrinā vitit. vt solus mortuo Gregorio dignus haberet. q̄ pontificatū munus obiret. Hic itaq; pontificatū suscepit ad ornanda templā conuersus basilicā sanctorū siluestri et martini vetustate collapsam restituit. In easq; mltā sanctorū corpora collocauit. Struxit et a fundamētis ad ipsius basilicē latus in honore petri et pauli monasteriū vbi cōtinuo res diuina agebat. Romanos quoq; r̄ranime inumanitatis metu eius p̄cibus liberati sanctissimi pontificis verni xpi vicariū et vnicū p̄cē parentē predicabāt. Demū re ecclesiastica bene ac integre gubernata. tercio pontificatus sui anno moritur. sepeliturq; in basilica petri. vacat tū p̄m in morte romana sedes mensibus duobus diebus. xv.

Leo q̄rtus papa. p̄a romanus. p̄c rodulpho anno incarnationis octingētesimo quadragesimo post nescit q̄m cōsensu decernit ac merito q̄des. vir erit fuit in omni vita primata cū religione. inno centia. pietate. humanitate. gratia. liberalitate. doctrina ecclesiastica p̄cipue insignis. Eius gesta p̄dara si cuncta confiterentur voluminis modū excedere viderentur. Sunt q̄ arbitrantur bonis sanctissimi viri oñibus deū per motū saracenorū rabiē naufragio dūz onestis p̄ceda domū rediit cōp̄cuisse. Liberatus aut̄ saracenorū metu sedilia i vestibulo atrij later amentis posita ex marmore cōstruat. Hic quoq; tante sanctitatis fuisse constat. vt basilicā serpentē (quē latine regulū appellant) suis oñibus et formice sanctae huc d̄gnis i orp̄bea expulerit. Eius alia et veneno multū in mortaliū perierant. Et mendius illud signo crucis erexit qd̄ diu p̄ domos sanctorū et longobardorū vagatū. diu petri basilicē appropinquabat. Hoc aut̄ factum octauo die assumptionis. postea vt festus celebratus est. Restituit quoq; vrbis memia et portas vetustate collapsas. ad hec. xv. turres p̄pugnacula vrbis a fundamētis extruxit. Sua quoq; diligentia corpora sanctorū quorū corronatorū inuent. Eorūq; tēplū in splendidiore formā m̄staurauit. sacros ipsos sub altari collocat et alia multa sanctorū corpora ibi addidit. At dum his rebus q̄ diligentissime vacaret saraceni cū classe magna contra neapolitanos romanosq; aduentabant. Ip̄e illis quāta potuit manu hostiā p̄ficiat. suosq; p̄mo ad cōionem adhortatus oñem habuit. Deus cū dextera br̄ij petri ambulantē in fluctib; ne m̄t geret erexit tē. his dictis facto signo crucis pugnandi cop̄ia fecit post longū certamē hostes sup̄ant fuganturq;. inde romam cū gaudio reuersus inde vancianū cūxit. Leonināq; vrbes de suo nomine appellant. ne tēp̄ces hostibus liceret ecc̄iam br̄ij petri leui incurisione spoliare. hāc aut̄es vrbe p̄mo pontificatus sui āno inchoatū demū sexto absoluit. Et manib; vō saracenorū plura restituit. Tandē optime de eccl̄a dei. decq; vrbe roma. ac nate xp̄iano meritis. mortuo anno pontificatus sui octauo. m̄se tercio. die. vi. xvi. kal. augusti. Sepeliturq; in basilica petri. vacat m̄n̄ sedes mensibus duobus diebus quindēcim.

Iohannes ap̄stolicus (et vt ferūt) ex mod̄o t̄aco or̄. malis artibus pontificatū adeptus. m̄t̄atus ē. Ierū cū semina esset ap̄stolicens admodū ardenas cū vno cōd̄o auctore p̄ficiat. Ibiq; p̄ceptis bonarū artū audiendo. tantū p̄c̄at vt romā veniens paucos admodū cū in sacris l̄ris pares h̄iet. ne diu in locis vt d̄m̄m? ait om̄i p̄sensu p̄nter et aret. Al̄ez postea a familiarib; cōp̄ella. cū aliq̄ occulte venisset. tandē cū ad lateranensem basilicā p̄ficiat. intra theatrū (q̄d̄ cōp̄esū vocat) a nemine collo et facit d̄m̄entem doloribus cūcūctūa p̄p̄ent. Eorū loci mortuū pontificis sui anno octauo. m̄se vno. diebus quorū. sine vllō honore sepelitur. Sūt q̄ huc duo sancti pontifices ip̄i vni ad lateranensem basilicā p̄ficiat. detestandū facinoris causa. et vna m̄sa cōcl̄inare. Et eisdē vitandū cōp̄is cū diu p̄mo in sede petri collocant ad eam rem perforata. q̄m̄ta ab vltimo diacono obtr̄et̄.

Aureoliphus aurelianensis ep̄scopus. vir genere scientiaq; ac disciplina p̄cipuus p̄scriptis temporū. vbi in p̄cio et̄is ap̄ ludouicū imp̄atore fallo accusat. et carceri m̄d̄ap̄. vbi insignia edidit monimentis. p̄cipue versus illos (quē in ramis palmarum ante fores ecclesiā cantantur) cōposuit videlicet gloria laus et honor tibi xpi redemptor. Longitū imp̄ratorem in festo palmarum illac ita facere. dū ep̄scopus illos decantari faceret. imp̄ator ludouicus temolitus est. Et optimū et infontem ep̄m̄ absoluit et ad sui ep̄atum cum gloria remisit.

Linea summorum pontificum

Sergius secundus

Leo quartus

Iohannes septimus

Ludouicus Ludouici predicti impatoris filius. post p̄m impant cū lu-
re solus romanis obtinuit imperiū. Ludouico aut vir dū ad sepulturā apud tre-
uentis elato. tres ipsius defuncti impatoris fies lotharius. hircouicus et carolus
ob regni ytalie successionem uehementissimè inter se odij exariserunt. et illico ar-
mīs correptis. maioribus contendērunt moribus omninū. quos post cathelanicus
cū arbitra p̄dictum gallic senferūt. Namq; in antistotorellis agro apud fontanicius
eocatis copijs. quas unusquisq; eorū summis conatibus ducere porant. p̄m est
confissimū. In quo (vt scriptores tradidit) strage francoz gēris quāta milia
fuisse factam. Tūc et ludouicus carolusq; supiores euaserunt certū tamen sicut
et lotharij vires adeo imminuunt. vt finū ab extremis mendoz certū tamen sicut
fit adempta. fugiens ex ea pugna lotharij cū fracto liceroq; exercitu suo. ad-
grā. se recepit. Cūq; insecut fies illo item oppido disturbatū. qui virorem et
filios secū rapientes p̄lugdunū viennā delatis copias repant. Tūc multū in-
te ytalie galliaz et germanie. p̄uinciaz. ac urbū et optunatū legatōibus pulsa-
ti sunt tripi frates. vt iudicias cōsenserim. p̄ quaz occasione de pace et paterne hereditatis diuisione. agi et
cepim. Et ex ytalica qdam fuffi sergij p̄fecti sunt. inter quos georgius archiepiscopus ranenās primus et ha-
bitus. qui cum scāto p̄lio apud lothariū componēde rei causa esset. ac fortuna ad ludouicū et carolū in-
duxisset. totum comitatus in p̄lio amittens. Eo enī cum recens equitibus vinceret. vir solus et tanta fra-
ge fuga p̄lapsus est. Quorū si cōmune totius regni calamitatē et interitū miserat sedera pacis in hunc mo-
dum inuit. vt carolus calūis occidentalis paterni regni p̄tes a britānicō oceano vsq; ad mosam flumini.
In qua parte regni francoz maneret nomē possideret. ludouico cederet omnes germānie imperij titulo romanū haberet et ytalici. ac p̄
vinctā galliaz romanā q̄ olim narbonensis dicta. Cū ea galliaz item p̄uincia scaldū inter et rhodani flumi-
os. que acceptum tūc ab eius impatoris subiectione tūc enā ferner lothariū nomen. Rebus aut ita cō-
positis lotharius ludouici filiū quem regni locū asseuerat p̄fecit. Eo deniq; anno q̄ a fontenenciō p̄lio
quintidēcentus lotharius impatorē abdicasit se imperio et monasticū indissolubili habitu historia tradit.
p̄ q̄d tempus alter eius frater ludouicus in suo germanie regio obijt. Et cū regnū inter filios diuisisset
fere effectus relinquens ludouicū impatorē. nō ita multo post vitam cum morte mutauit.

Linea iperatoz
Lotharius

Senfer et tūc gallic sicut et ytalici cū farracenis. quantū mali impatoris lotharij inter fratz discordia at
stultit rebus suis. Nāq; normāni in quibus energas appellati sunt duce romano eorū rege p̄ ligens
flumij ostia ingressi. aqua antū omne deuastarūt. Et nullis qui resisterent existētibz obuijs beati ab illis
insula. aliquotq; monasteria sunt cremata. Exinde normāni p̄ galliā longe lateq; vagant burdegalam fan-
cioniam engolūmā parisiōs thuronū nomomagi aurelianos pictauos. Et multa oppida. plurima castel-
la populati sunt. nec tamē ausi sunt vt cepis de franciā urbibus diu morant trahere. Sed in aquitaniam
reuerſi. Eam pio sedē regni p̄prietati tenere constituerant.

Randine mire magnitudinis hīs temporibus in gallia cecidisse
tradit que pecora multa. et nō multos homines intererunt. Nisi ē
tūc in ipis grandinibus granū diuisimū mire longitudinis.

Ere quoq; motus ytaliam cōcussit. Inde incertis locis urbes et
mōtes corruerūt.

Lense in super innumerabiles sex alas habentes et dentes duos
lapide duriores. in gallia velum nix terrā operit. herbas legentes
et arbores ac vniuersā vniuersā bīna deuastarūt. Tandē piecē in ma-
re et ad littora in terrā eiecit. secuta ē magna putrefactio. Et inde mox
litate magna. ac rē insidētes generalēq; hominū interitū suscitauit. Anno
quoq; lotharij sup̄ secūdo apparuit cometes.

A pud ostiam urbem affris itez in ytalici rediētibz proſpe pagnarūt romanū. Verū farraceni cruce
ad ytalici ostia hēdentes anthonarij capti spoliataq; incendērunt nec fuit maior cladis acceptē conſo-
lano. quā p̄li fuga mediterranea dilapsi. magna ex parte maiorū in annis impioris euasere.

Adculphus rex

Adculphus anglor rex vir qdē xpianissim⁹ et
romane ecclie deuotissim⁹. enca illa tpa p̄mo to-
tus anglie monarchia tenuit. regnū accipiens. reg-
it annis. vij. romā perrexit. q̄ inter cetera memora-
tu digna ob singularē religionē vniuersam su-
lam ro. ecclie tributaria fecit. Voluit nāq; vt singule
dom⁹ grānis singulos argēteos ecclie et sancto pe-
tro tributum perfoluerent.

Eadimodus rex

Eadimodus postea anglor rex. vir qdē itūgōe et
scritate p̄cipu⁹. q̄ cū cēt accerim⁹ xpianū flūgio-
nis defensor. multa bella s̄ dano s̄nificēdes gessit tā-
dem sup̄atus martyrio coronatus. Eius caput ab-
scisum sup̄us sc̄us illeſum ſerpatuit.

Berra etas mudi

Benedictus tercius papa. patria romanus. p[re]p[er]o. Is ob vite sanctitatem merito benedictus appellatus ē. et rez diuinarū grām. sub gregorio enī militans cū ab eo subdiaconat[us] gradū accepisset. ita deinceps vixit. vt mox tuo leone tamq[ue] pontificis successor habere[re]t. ad hūc itaq[ue] in eius electione oēs tanq[ue] ad vnicū t[er] benignissimū s[er]uus a deo in terras missimū cū pontificē decernunt. Qui s[er]uens a deo ac sanctos testes faciens. se nequaquā dignū esse. q[ue] tante sedis p[re]ficiere dicebat. Sed omnibus acclamantibus t[er] eius electio[n]i approbat[us] fuit. p[er] m[er]itū p[er]f[ec]tū m[er]itū suscipiens. in annis lateranense p[re]dicat. et in sede petri collocat. inde in equo albo sedens ad ecclesiam sancte marie adspice ductus ieiunijs tri duo t[er] o[mn]ibus vacauit. t[er] rogans vt sibi liceret sancte t[er] ecclesias suam integre gubernare. Et t[er] rhodaldi portuēsis ep[iscop]i factōem secuit. anastasiū a leone pontificatu t[er]iectum p[re]ferre cenati fuerant. s[ed] cognito errore vni[us] am perennes hominē sanctissimū de more atzarat. Idem fecit t[er] ludouici imperatoris legatū ad p[re]firmandam elen[ti] ac populi electōis romā missi. tante enī mansuetudinis fuit. tante dignitatis corpe t[er] animo. vt tam in nigatu constitutus q[ue] in vita priuata o[mn]ibus carnis t[er] gratias videret. m[er]itas ecclesias vetulitate collabentes restituit. Et q[ue] instituit non v[er]bis tantū s[ed] re ip[s]a comp[er]ebant. sacerdotis enī funebus semp[er] interfuit. egrorōs p[re]terea inuisit. paupes aluit. calamitosos consolatus est. viduas t[er] pupillos acerrime tutabatur. Dis aribus vitam satissimā continue ducebat. moriens suū corpus ante fores ecclesie beati petri apostoli sepeliri mandauit. pontificatus sui anno secundo. mense sexto. die nono. interit v[er]o dies. xv. ep[iscop]atus vacat.

Anno mundi. 6065. Anno xpi. 2642.

Nicolaus eius nominis primus. patria romanus. patre theodosio. bene t[er] sancte a reueris annis educatus. primo subdiaconus a sergio. mox v[er]o diaconus a leone creatur. q[ue] benedicti corpus sua manibus nō sine lacrimis tumulo collocavit. Quem post multas vigilias t[er] orōnes in basilica sancti dyonisii pontificem licet absentem creant. t[er] fugientē in vaticani. cōstitum in atriu lateranense petiderunt. t[er] nolentem in folio apostolico collocarunt. deinde in basilica petri consecratus. sumpta de more pontifica corona. multa cum ludouico celsare qui tum aderat collocutus est. t[er] ad pontificatum. tum ad imperii p[re]t[er]t[er]tia. Et postea michael theophilus filius constantinopolitane vrbis imperator legatos cum muneribus romam misit. Pontifice aut[em] dignitati consules iocantem archiep[iscop]um rauenatē ad sedem apostolicam. p[er] obiecta c[er]timina recusatē venire dignitate p[re]iunxit. quē deinde in grām recepit. Liberatus aut[em] pontifex a varijs molestijs ecclesiam dei gentitricis q[ue] prius antiqua nūc noua appellat[ur] restituit regem bulgarorū cum omni p[ro]uincia ad fidem xpi litteris t[er] sanis admonitionibus conuertit. t[er] eis ep[iscop]os t[er] p[re]biteros redit. Pacem inter iuconicum t[er] beneuentanū ducem composuit. postea ludouico p[re]sente t[er] approbante multa instituit. que in corpore iuris inserta sunt. hic t[er]m[in]i in omni genere virtutis illustratus. nono pontificatus sui anno. mense nono. die. xij. moritur. Et ante fores basilice beati petri ex testamento ad p[re]decessoris sui exemplum sepelitur. Sunt qui scribunt post mortem eius annis pluribus sedem vacasse.

Badrianus eius nominis secundus. patria romanus. patre Talaro ep[iscop]o sergio pontifici familia ris fuit. Vir quidem optimus liberalisq[ue] ac in pauperes maxime munificus. Idac t[er] alijs virutibus tanto in precio apud omnes fuit. vt cum de pontifice creando sermo haberetur. certatim omnes vnicū badrianum deligerent. quem ad basilicam lateranensem nolentem retulere. Quo audito ludouicus imperator consensit legatos romam misit. t[er] huiusmodi electionem approbans romanos admodū laudauit. q[ue] summū pontificem sancte t[er] integre creassent. non expectato aliorū voto. Is aut[em] pontificatū adept[us] omnia que ad honorem dei p[er]tinebant diligenter circūspiciebat. verbis exemplo. auctoritate. tum sua t[er] maiorū vni[us] quoc[un]q[ue] ad bene beareq[ue] viuendum cohortatus. circūuentos enī aliorū iudicijs t[er] potentia acerrime tutatus est. haberi etiam synodum constantinopoli passus est. qua t[er] pulsus phocas vir seditiosus t[er] restitutus ignacius t[er] ante iuaria pulsus. a bulgaris quoq[ue] rogatus. vt vitum vita t[er] tocerina insignem in p[re]miciam mitteret. vt in fide remitteret qui aliquos misit. quā bulgari a constantinopolitans corrupti pulsus latinis sacerdotibus. grecos receperit. badrianus vero sefe o[mn]ibus ecclesie hostibus quoad fieri poterat obiciens. cum mortuo ludouico carolum filium inuictus esset mortu[us] pontifex sui anno quinto. mense nono. die duodecimo. Et in basilica petri sepelitur. Et tunc cessauit papatus dies duodecim.

Linea summorū pontificum

Benedictus tercius

Nicolaus primus

Hadrianus secundus

Ludovicus eius nois secūdis. pte lothario defuncto. anno salutis octin-
getesimo quinggesimo sexto. impavit solus annis. xxi. q. olim a Ger-
papa in regem inicitus fuerat. Nam lotharū ludovicū filiū quē regni sociū vt pre-
missum est. alscuerat in ytalīā cū ingenti exercitu misit. hunc socios addidit bro-
nem metenseni epūm atq; alios viros ecclesiasticos prudentia et auctoritate
dignos. quoz consilijs vtret. Is aut adolefcens nimia felicitate clatus. qua-
cūq; iter fecit ceditus omīa et rapinis vastat. incenditq; diruit. Vex cū vrbī ap-
propinqui asser. atq; obuiā honoris causā romani ciues obuiā. pdisissent. depol-
ta feratē illa gallica mittor esse cepit. qd ei pter sententiā ingredi urbem paca-
to agnūne liceret. Octauo aut exquo venerat die. vidētibus omnibus q adērāt
ludovicū regem oleo sancto munxit. corona donat. ytalie regē docerunt. templū
q; beati petri ingressi. pontifex ipm augustū declarans. impm corona cum cor-
nauit. atq; qdā bonfici postulasit (quonē ab vrbe discederet) facile cōcessit.
Cesar itaq; q augustus declaratus et coronatus. statim romā egrediens pacatū
agnūne papā cōcessit. vbi et concepsa omne vitā suā romā cūdo et rededitū cō-
trinit. Suis quoq; diebus saraceni ex affrica processu benicientiorū regio ne deuasabant. in quos impa-
tor ludovicus copijs illico vnicūq; cō tractis lothariū freni in adiutoriu mutauit. q cum exercitu ingressus
yitaliā cū inique et enormiter uret. tū ex calore. tū morisibus araneaz de gente sua p multos amisit. Ipse vō
lotharius in via morbo correptus apud placetiā obiit. carolus aut rex gallic audita morte lotharij. regnū
q; lothariūq; inuadit. ad hoc impator ludovic⁹ lothariūq; cū carolo patruo habita pactione diuisit ca-
condicione. vt ludovicus impator aquisgran pallaciū cū sua portione haberet. Tandē ludovicus suauissi-
mus imperator vltimū diem clausit anno impm sui vt supra.

Sanguine tribus ludovicū impatoris p tres dies ac noctes pluisse hi-
storici scribūt apud bixianā cisalpine gallic vrbem.

Alyberis quoq; flumit hoc anno. adco romanā vrbē vexauit. vt nō n-
tū in lucina. et monasteriū bñ siluestri. et totā illā planitiē q a via lata ad ra-
dices tarpeie rupis ad viā argentinā et ad auentinū ducit ita occupauerat
vt mīrare diluuiū vulgo putari sit hac inundatione et multe domus enersae
sunt. et plures arbores euulsi. et sata passim dissecta. Neq; hoc semel co an-
no. s. itez decembris mēse rome accidit. emendare hoc damna vel potius del-
mitte potuer. Nicolaus enitrus. nullū q; officij p pietatē in suos omisit.

Bulgaria his temporib⁹ his et admonitionibus nicolai papae ad fidē
epi venēs cur? rex cū omī puticia cōuersus ē. Vex nō quidē tūc pri-
mū vt multi habēt scriptores xpiani sunt effecti. Sed cū longo prius tpe scismatica fuissent catholice fidei
dogmata acceperūt. Eorūq; rex regno filijs relicto monachus est effectus. Et eucropius dalmacie rex.
subditus illi sdanoy gentē q a bohēmis germanis originem habuit. tūc primū ad xpi fidem sunt cōuersi.
Postea autē epōs atq; p̄biteros (vt premium ē) docuērunt. q pulso inde pbotino heretico. neophitos
oēs in fide cōfirmarēt. Nā pbotinus ipe in errore vulgaros oēs detinebat. Voz nāq; rex tante fuit pfecto-
nis et sanctitatis. vt maiore filio in regno collocato. Ipe monachi habitū suscipiēs. cū dēs filius corrip-
ydotis ymolaret. pater sclo fidei successus. dignitate reassumpsit. Et in filiū cōcitantū illū regno deiecit. at
q; eius effossis oculis in carcerē cōiecit. Iuniorq; filio in regno collocato rursum monachi habitū resū-
psit. Eo tū mortuo bulgari nō ita multo post cōstantinopolitanorū sacerdotū domus et pollicitatōibus cor-
rupti. pulsus latine p̄biteris grecos acceperūt. Que quidē seditōnes maiorū incendia inter grecos et la-
tinos multa suscitauit. Facta est aut p id tps regni dalmacie diuisio. Cui⁹ membris noīa. etate etiam nra
in vsu habent. Si quidē vetustū nois dalmacia grece regio prima: ab oriente macedoniā: ab occasu hys-
tia: a meridie pelagus adriaticū: a septentrione pannoniā habuit. Noua aut in diuisione a campis dalmacia
et hunc bismam vsq; croaciā albam. Intē a dictis campis dirarchiū vsq; croaciā rubē. Et versus monta-
na a flumine drino trans ipm flumē macedoniā vsq; rasciam et atra flumē bosham vocauere. Rasciay et
bosha pōt regni croacie regionibus habentur.

Altere p eadē tempora saraceni cretam insulā aggressi: ea omī sunt potiti: qz pē maxima in ytaliam
nauigēs: oēs vrbes in sinu adriatici ab ancone hydruntū vrentes repuerūt: vel delectas fugientib⁹
habitoribus incederunt: aliq; tamē tūc locis res xpianis p̄pere succedebant.

Primū pterea nicolaus papa inter ludovicū impatorē et andalsiū benicientiū dūce composuit. Is
cū inicitis sibi cāpanis et lucanis atq; samnitib⁹: et vana grecorū spe subleuatus a ludouico impatore
rebellis filius finis hostis ingredit⁹: cui ludovicus repugnās ipm possenti tandem obsidet: donec in dā-
noz refectioe pecuniā accipiens obisione dissoluit: vix aliquāto post andalsiū p fraudē impatorē ne-
care prociatans cum ab eodem armis repositus esset in sardiniam fugat.

Sunt q ferbūt bñ cyrillū ex cherbona pōti scilicet clemēis corp⁹ romā tū deuisse. Idē i ecclia bñs tpi
bus scilicet clemēis appellata recōditū fuisse: nec ita multo post cyrillū mortuū eo loci sepultū scire.

Arioldum quoq; regem danoz cū uxore ac filijs ferūt baptisatū magice anigatore frisiā dedit.

Berta eas mūdi

Canne mudi. 6073.

Anno xpi. 874.

E Anno milid. 607.5. Anno ppi. 874. **I**ohannes octauus papa. pta romanus. pte ganto. initio pñficatus sui. Caroli cui romia venerat impatoris decernit. postea in discordia a roma mis in vincula conijcit. Hanc obrem no ita multo post aduuarus qbusda amas et vinculis plapsis. ad luducon cognouit balui in frater cofugit. vrbis annu mmozatus. p regē misset. Et corouitias qdam inter ecclasticos ortas sustulit. Qui abiens vrbis treas ciuitate colūm habuit. In quo et multa ad fidem pertinentia sunt iustitia. Et flandrie. qui tum pami et locis nemo ossis ad meliore causi venerat pte damis ē. vtz. ciuitalia a saracenis a ystrefe. Cūqz ad montis casili monasterium cepissent ac bipuissit. Ioannes romam accitus aditu anibz us pncipibus rpanis agerens magnā ptem ytalie ac felicia cepulit. Caroli pteera quo et libenis in vrbē viuere licet et pmi corona donauit tereuise carolus appellatus ē. Cōstitit aut inter cetera si qz sacerdos auilasi cius homidarii faceret ppetuo irregularis haberef. et ad sacros ordines nullatenus admitteref. Quid sane ita vray lingua docet. vt et gyro in latini p septima vniuersalem sydonū. et hierarchia byonissi ariopagite. Et vltas mltorum sanctoru caroli grani in latini eleganter et docte arripulente. Cū po in pontificatu morat. i. orbis duobus vixisset morat. et in basilica petri sepelitur. Quia quoqz gregoriū pmi quatuor libris in dyaconatu conscripsit.

Martinus fecidus natione gallus, p̄e palibō. post iōannē pontificatū
inijt. Sūnt q̄ būc martinū vocent, martinus itaq; cū v̄ta itō de breuiorē
q̄ breui temp̄e in pontificatū viuit. Sūnt q̄ scribūt martinū fr̄de iōannē pon-
tificē ita sc̄ditiōibz agitatū fuisse, vt ei in vinculū p̄lecto suffragere necesse fu-
it. Martinus autē malis artibz pontificē ita adeptus breui moris. annū cū
tē mēses q̄q; tantūm o in pontificatū viuit, nil dignū memoriā gerens ob bre-
uitatē temporis.

In fine temporis. **I**n fine temporis papa, pater romanus, pater benedictor, tanti animi fuit, ut
Dominum pontificatus sui factum ad servati populi regeretur, anno dñi octi-
 gesimo nona octimo quinto, ne in creando pontifice ingratioris auctoritas ex-
 ceptaret, qđ eodem instituti a nicolaio primo temporari potius qđ inchoantio dñi
 Hadrianus pontifex de qđ clerus ppulsi romani magnas spem conceperat, ob
 cuius frute et magnitudine animi, anno primo et mense secundo pontificatus sui
 mortis. Expletum qđ in basilica petri cellarum in finibus obitus et ingenscentibus
 tanti patris in inguo temporis tunc repente sui ablatus esse.

[illegible]

Synodus quinta Constantinopolis

Suod qm apd co
statim nobis ci
raunt nobes. vij. pñerit
rñmo. qd facies grecoz
ci latinis vnione. quod
sarracenis exterminadis
maxime opportuna vite
bas. In celebratōe hui
occlij trecenti z tres sup
ocoginta pñes fuerunt.
Quid aut redarandis fi
dei xpiane articulis ea p
fuerit synodus canonic libri bñi. z qd nobis con
stat nulla grecoz inter z latinis secula e fider ppo
sitis. qd quia facies meli pñisti ponit. Eodē die
qñ illi creta insula cgrifi dalmace omni iuauerit. z
no solū episcopi marit lora. s. sed pñes illod ex
sione m editerranea verat. qd gñ vñd dñi compū
ta dñi vñbōt nō sunt potit. qd vñci vñci vñci
piculo exarant laborūz pñis amulz. z fugatis
pñi facit accos murt qd pfido erupit. z bñali pñ
z pñali copulanti vñm dñi vñci pñis pñis
nū pñis redaranti. d. ij. cipanis magni podat

imperator donno misit. eas prias constat fuisse quas grecia alicubi haberent.

Linea summorum pontificum
Joannes octavus

Joannes octavus

Martinus secundus

Hadrianus tertius

Step 2: Define the data.

Berta etas mādol

CLXXII

Carolus eius nominis secundus cognomento calvus. anno primo iohannis pontificis imparecepit. et regnavit annis. 6. Is cum britonibus bellum per quod prius gestit annos. et deserere non audeat. veritus ne cum in normanos ducere cepisset. si britones a tergo premeret resistere negret. Carolus autem interea de meiorio britonum ducis primo. et postea crispoio cuius filio supposito occisus. britaniam potuit. se in regem leimonice urbis vngi curavit. Et fratri cum exercitu in gressus. per quod etiam ipse alter et frater baiariorum et germanorum rex i frackford. obiit. Implacitum tunc recipiendaz fracie virum bello caroli calum assumplisse romanum imperium. et regno germanie sua impossuisse fiducia magis consue. ac nude tradit ab oibus. apud omnes tunc scriptores constat quod carolus calvus imperatoris nomine assumpto romam se contulit. et a iohanne octavo pontifice romano coronatus. illico in franciam rediit. copositisque illis rebus. romam reuersus interea carolomannus et carolus. qui et defuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illius erat exercitum ex oibus germanie. puincijs coacto. in ytaliam aduersus patrum duces constituerant. mouerantque signa. quum caluus cepis ytalie rapam subsequi iussus mantua accessit. Hieronymum quoque duciturus. ut in salubris medicinis impetores ingressu ytalie prohiberet. Sed cum apud mantua languore animi egrotare cepisset. venenata portione quam Bedechias hebreus (quo vivebat iur medico) dedit mortuus est. Et caroli calui morte audita iohannes pontifex ludouico eius filius cui balbo cognomen fuit fracie regi et imperator declarare studuit. Et contra vo nulli et qui nobilitate romana carolum tercium germanie regem. qui ut ostendimus cum carolomanno fratre exercitu in ytaliam ducendum habebat patrum imperatorem fieri adiunxit. Et captum pontifice in custodia habuerunt. Ille quoque fugaplapsus et pmissus est. ad ludouicum patrem regem in franciam se contulit. Et per annum ibi mortuus. eius reges amassime ex more munus. romam a carolo tercio imperatore vocatus rediit. eum inuicem imperij dyademate ornauit. fuit autem carolus secundus vir christianissimus ac reuotissimus. multa monasteria atque ecclesias celeberrimas huic inde cōdidit. Et rem diuinam admodum auit.

Carolus tercius cognomento grossus. impauit annis. 12. anno ab incarnatione domini octingentesimo octuagesimo primo. hic gallic et germanie rex et alenania. p portione accepit. In ytaliam mouens exercitum. totaque longobardia in reditione accepta. romam venit. a iohanne pontifice ut in urbe roma libere uiceret liceret iuxta coronam donatus. Augustus appellatur. Et cum enim ludouicus duobus annis imperasset. et iam assumpto ueneno obisset. caroli hic munxit et solus impauit annis. 1. et imperij dyademate insignitus. plebem in normanos copias duxit. qui franciam et lotharingam infestabat rapinis et incendijs. compta enim morte ludouici. seculares essent nobilissimas galliarum urbem treuerim inuadit. et in eadem dñi puincia adiacentes igne deuastauit. carolus tercius in ytaliam esset et a principibus germanie et gallic vocatus. ut regnum paternum a normanis liberaret. quum impator de baptisimatis fontibus leuauit. Sicut qui scribat stephani dñi thuringis p nomen. innotet exercitum. eos autem breui adeo pressit. cōdissitque ut vortisfredus eorum rex pace petra. se passus sit fieri christianum. quem impator de baptisimatis fontibus leuauit. Sicut qui scribat stephani dñi thuringis p nomen. innotet exercitum. eos autem breui adeo pressit. cōdissitque ut vortisfredus eorum rex pace petra. se passus sit fieri christianum. quem impator de baptisimatis fontibus leuauit.

Cumque caroli calui comitatus flandrie exordium sumpsit. Neque tam opulente ac nois. eo tpe erat sicut nunc. Is a forestarii regis franco regerebat. quorū lidericus et ingerlanus et audacius sibi primo et carolomanno et ludouico rectoris flandrie fuerit nec nunc comites dicebat. Baldum autem filium audacii puit iudith filla caroli calui ppter quod ab officio cōsensu epoz excoicatur. Et inde caroli. Inde epoz et optinam suoz pñlio recoicatus. carolus impator balduno et iudith flandriam redit. In comitatu perpetuo possidendam. ac eorum hereditibus.

Iohannes Scotus

Iohannes Scotus vir philosophicus ingenij ac diuini. et mellicie facundie. et diuini scripturis eruditissimus. apud carolum pñm. multo i pñio fuit. Is ex scota puicia i franciam ad carolum uenit. ipse ipatori iussu et rogatu hierarchia diomisi antioptie et greco latina fecit. Et posuit et libz d nature diuisione. demum in uicere edidit. Et uenit i anglia et apud mōstertū melbriēse a bisapul qd uocebat filius iohannis morte pñit. et in martyrum. Li ber et d eucharistia postea i uellēsi synodo a leone non celebrata dñat. et fecit et comētare i hierarchia.

Apassio eccie ro. bibliothecarum eo tpe vrazqz huius plūm erudit. i pñio hie. septima vlem sino dū et vñā dyo. hierarchia ac multas scōz vitas caroli ipatori pñi gra i latinū trāstulit. et pla elegāter pposuit.

Anastasis

Linea iperatoz

Carolus secundus

Carolus tercius

Berta etas mudi

Anno mudi. 6095.

Anno xpi. 894.

Etimotus papa post stephanū pontifex creatur. Die portiensis epūs al-
qū iōannis pontificis fuerit atēi veritus. epātum suū deferens in gallias
austrū. Quā cū renouatis redire aboueret. anathemate notatus romā veni-
ens omī ecclesiastica dignitate priuāt. p̄bana indumēta simul cū moribus affi-
mens. Sūnt q̄ arbitratū hoc iōse mofo accidisse. q̄ eius cōiuratiōis cōsens
r̄ auctor fuerit. quā iōannes capus r̄ in vincula cōiectus ēst. hac itaq̄ cōmme-
lia moris formosus ad urbē discēdens inuētrādo affirmant se mōq̄ postea v̄l
romā vel ad epātū reditūm. At vero martinus pontifex iōannis successor. bo-
mū postea iuramento solūti in patriā r̄ p̄sūmā dignitatē restituit. vii ad po-
nificatū nō ita multo post largitione pontis quā v̄ritate dīcētibz q̄būdam
assumitur. Qui statim into magistratū. eccliam. b. petri principis ap̄bz leui
patur a exorant. Tandē pontificatus sui anno q̄nto. mense sexto morit. **Ca-**
cat tū sedes diebus duobus.

Schiortheccarius lateranensis vigintianus summus pontifex. q̄ p̄ eos fuit
Berū ad sexaginta annos gesta. adeo nūde scribit v̄t v̄t parentū. patre q̄
pontifici illos nomina. r̄ quot in pontificatu fuerunt. vel annis vel mensibus
vel diebus ponat. ceteros scriptores r̄ si de gestis rebus. p̄uinciaz v̄n origine
habent. aliqua r̄ aliqui vana r̄ sup̄flua dicunt. paucā tū ad romanū imperiū ro-
manosq̄ pontifices ex scriptoz audiat r̄ facies. ānoz ad. lx. p̄ quos dicit pon-
tices vixerūt altiusculē repetemus. Verū nescio quo fāto accidisse dicamus. q̄
vna cū indultia impator simul etiā pontifici v̄ritas r̄ integritas defecit. q̄ q̄
dem tempa infelicitissima esse arbitramur. cū auctoritate Platonis tales soleant
esse reliqui ciues. quales sunt in republica principes. papae aut̄ bñ octo seq̄n-
tes pontifices dicit tpe sedērit. variisq̄ cōtentionibus agitat. Thā stephanus
in annis facta cōfirmas. formosum damnauit corpus eius mortuū. abscisus du-
obus diebus inani in tyberim p̄ici mandauit. Rufus theodoricius acta step-
hanū ep̄obās. formosi approbavit. Seq̄ntesq̄ paucā lauce digna faciantur.

Bonifacius sextus papa. natione tiscus. In temozū formosi locum pō-
nifex creatur. Quā aut̄ in pontificatu vixerit. magna conuērsia ē. plus
em̄ aliq̄ minus quā tempis hūc ascēdit. plures tū affirmant pontificē hūc di-
ebus tantum ser. r̄. in pontificatu vixisse. hoc faciūt hystorie in quibz nūl-
la vel parua de hoc homine sit mentio. Adiens vō i basilica petri sepelitur.

Stephanus eius nominis sextus. patria romanus anagninus episcopus
pontifex creatus. tanto o dio persecutus est formosi nomen. vt statim ei
decreta abrogauerit. res gestas resciderit. Licet quidam scribant ism stephanū
episcopatū anagnie a formoso cōsecratum fuisse. Referuntq̄ stephanū t̄nta
rabie defuisse vt habito cōsilio corpus formosi c̄ rurulo tractum pontificali
habitu spoliatum. Indūmēq̄ seculari. sepulture laicorū mandauerit. abscis-
sis tamen dexte eius duobus digitis vt p̄missum est illis potissimū quibus i
consecratione sacerdotes v̄ntur in tyberimq̄ proiectis. q̄ vt ip̄e dicebat cou-
era suis sacramētū r̄ sacerdotiū reperisset. quo a Joanne octauo iure spo-
liatus fuerat. Magna fuit hoc cōtrouērsia r̄ pessimi exempli. cus postea ser̄ sp̄
seruata hoc consuetudo sit. vt acta p̄ioz pontificum sequentes aut infringēt.
aut omīno tollerent. Tandē pontificatus sui anno primo. mense tercio morit̄.
Sedes aut̄ ex eius morte tribus diebus tū vacat.

Romanus papa stephano furrogatus patria romanus. Qui non ambi-
uit. sed de more petri pontificatum inijt. Stephanū tamē pontificis decreta r̄
acta. statim improbat abrogatq̄. Porū nempe pontificis intentio atq̄ v̄rit-
tota in alterius nominis ac dignitatis extinctione erat. Cōmemorare tamē bu-
nis pontificis nomē libuit. qui in sede petri tercio pontificatus sui mēse temo-
ritur.

Theodorus secundus papa. patria romanus. pontifex creatus. vestigia se-
d̄ antiocho sequitur. Nam r̄ formosi acta rescituit. et eius sectatores in p̄-
cio habuit imperante adhuc in ytalīa (vt quidam volunt) arnolpho. De isto p̄
pter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Is em̄ Theodorus vigeti-
mo sui pontificatus die moritur.

Normannia. que est gallorensi regni pars. a normānis nigrime ad fidē cō-
uersis illam colentibus nō men assumptit qui antem fuerint normanni vt
quidam scribūt haud constat. Sūnt tamē qui dicant eos ex Noruegia in galliā
descendisse. Nō nāq̄ vna cum dānis per galliā igne ferroq̄ debachantes a
carolo multis p̄clis attrit̄ coacti sunt fides xp̄i accipere. partemq̄ gallie illis
ad incolendū concessit. que v̄stra sequanā flumē est. r̄ bodie normādia dicit̄.
Hac tamen lege vt singulis annis v̄tigal francie regibz aliquot afferrent.
Nō vi sed benignitate eius loco illa obtinuisse videt̄. post Rostredū regem
duces plura bella gesserit.

Linea summorū pontificū
formosus

Bonifacius sextus

Stephanus sextus

Romanus

Theodorus secundus

Arnulphus septimus galles impator. post caroli magni anno salutis
 octingentesimo nonagesimo primo. in loci caroli tercii successus fuit. Is
 nepos eius. impator annis .12. Et cum esset germanie rex. et formosus pontifex
 a pfectibus inuictus a italia in sui tunc cuocauit. Et primo qdem in gres
 bergamo capta ambrosii eius comitem suspensio necauit. Indecus romā pe
 rens formosum pontifex in pūstina dignitate restituit. a quo deinde coronat
 in francia rediit. hic primo sumptis armis strenue magistros rebellauit. in
 te in normānos. qui cū dānis alias dānis p. .11. annos galia infensissime vastā
 uerant. adhuc rebellantes. magnis dādibus pdomuit. Arnulphus postea to
 tam orientale franciā q̄ theutoniā regnū dicebat. s. baioaria. s. uenia. saxonīā.
 iburngiā. frisiā. r. lothoringiā. frāciam vō oddo saxonū ducis filiū tenuit
 ut Arnulphi auctoritate. Cendeuldo filio tenō cōiuge nato lothoringiā dona
 uit. Et postea nimio successu datus. ita cōmunit in omnes. nū vel maxime in
 ecclesiasticos factus ē. quē ferū pediculus uernos. quos sola caro humana gi
 gnat. ita totū inuasisse corpus. ut nulle ponerit medicamine adiuuari. q̄n eo in
 fastidio r. cruciatu uiam apud otting in baioaria amiserit. Eius sepulchrū monstrat i ceno bio sancti dene
 rāmi. Ratiſpōne. Desijt aut in Arnulpho gens francozū imperij romani culmine decorari. ad annū circiter
 centesimū. postq̄ sedibus r. cū multis curie. pūncijs. nū ytalie faustissimis auspicijs carolus cepit
 impire. Si quis uero eius ipis gētas res. r. vniuersum ytalie regimē. cū ad seraginta qui sequit
 cōparabit. pfecto intelligit. nulla vniq̄ temporā sibi uimūce magis fuisse cōtraria. ut quēdamodū afflictas
 lacerant. r. omibus bonis sub archiep̄. a constantinopoli missos tyrannide exhaustam ytalīā. Caroli r.
 q̄m oim eius successoz magnificentiā bonitas liberalitatisq̄ erexit instaurauit. ita p eos ad sexaginta ānos
 ab adināi terci fine ad iohannis duodecimi initij pontificatus dissidentes. inter se laniū nomis pncipes.
 r. inuicantes barbari ac externi. eam pmodū ad desolatōem interinque pduxerit. efficacis boz tēpōz ma
 lignitas. ut omnis fere scriptoz diligentia cessauit.

Domi gēs sarbyca. q̄ supioribz diebus innumera pene mann. simbus egressa. nō prius i inhere scēas
 cepit. quā ad p sanguinis. yngaros. pānomias incolētes puenit. pualitq̄ ea innumioz gens. r. sa
 ctos humaniores. cōnuata cū nris p mīta secula puerfanoie. Et dūnis primo bauaros r. postea yngā
 ros dictos patrys expulit sedibus. tradiq̄ uidentis cū gēre. q̄n nūc pūit aduenit. calētibz adhuc pūme
 monbz. crudis caribz r. aliq̄ hūanis uela solitū. Post paucoz itaq̄ ānos q̄ aduenerat Arnulpho ad
 frācos stephani ut uocant. q̄m pōficar tpe in ipatore creato. longobardi loca nūc longobardi dicta i
 colētes. siue q̄ in pōdicte yngaros gēns pfidio aduersus Arnulphū impatore puerunt. siue ex rebz ytalie i
 maximū adductus aduersus romanos pūfecerint. illis aduersari ac apte inuicari ceperūt. Romanisq̄ r. ce
 tēri ytalij nullū ab ipatore nouo dissidijs regno frācie implicito auxiliū aduersus rebellos longobardos af
 futū intelligētes. berē garū foronilem dūce roma orādū creat ipatore. Dūni iterum siue q̄ ipi adueni
 siu pncipio dicti sunt yugari. pūa i germanos expeditōe relati. mlti mortalit. el cēsis vī capri. loca sacra
 atq̄ p hūa r. spoliati. r. ferro igniq̄ destruxit. nec minore i gallijs. vī reg pda vī edisicōz dmoitōz edicēte

Donatstū dignitaci r. Lunaci

Berengius q̄s antiodoren. epus in exponēdis scripturis diuinis r. humanis
 doctissime clauit.

Arnulphus

Dermo abbas

Rudolphus rex

Gaulidinus cognito p
 aquitane dux. r. alucri
 nie omes. Quidē ē tpiō. r.
 fide puerfanoie moribz religio
 oneq̄ atq̄ doctrina in precio
 maximo fuit. q̄ cū uirile prole
 careret. Cluniacēse monastē
 riū burgūdie in pūno fundo
 magnificētissimis mēbora
 uir opibus. Et bersonē uirū
 uocissimū eidem loco abba
 te pfect. maximis pūctibus
 ei designans. vnde monachi
 possent uiuere.

Gemo abbas gignat et ce
 nobij pūa burgūdiā et
 q̄dā comitū clarissimū fami
 lia nat. bis tpiō. ob scitātē
 r. clarissimū doctrinā mirifi
 ce laudant.

Rudolph. corona sibi r.
 postea rex burgūdiōnū
 statuit. qd regnū multo tem
 pore durauit.

Sundrolodus a maguncie
 archiep̄us a normānis
 wormacie martyrsatur.

Berta etas mūdi

Tommes novus papa, p̄ia romanus, post theodor. pontifex creat⁹. for-
mosi causam in integrū statim restituit, aduersante in agna p̄p̄i romani p̄-
te, quia ex te tanta seditio orta ē. vt paulū admodū ab iustis p̄celis abfuerit. **38**
aut tauerunt p̄fecas, iij. et. lxx. ep̄oz habito co nūcūti. t̄ step̄ani res gestas
improbauit. t̄ formosi acta restituit. diuiciis p̄p̄am a step̄ano facium, qui
boē cadit. q̄ pontificas ip̄i a petri v̄stigijs discēserat. nūi vel maxime, quia
res publica xp̄iani a ignauos t̄ desides p̄ncipes habebat quoz maxime intere-
rat nauiculas petri sūctibus eragitari. ne si gubernator alq̄n respiceret. p̄m-
cip̄es ip̄os vt malos nauitas et repu. cēgeret. **Joannes** aut̄ p̄sificatus fuit aūo
secundo. die. xv. mozien. nil de se dignū memoria relinquit. nisi q̄ seditiones
quasdam p̄pe extinctas reuocauit.

Benedictus quartus papa, p̄ia roman⁹. pontifex creatur. ob eius huma-
nitatē t̄ dementiā. qui maxima cū laude. t̄ maxime in tantis corruptis
pontifici moribus vitā cōstanter t̄ sine infamie nota perduxit. **Alex** nec quicq̄
ab ip̄o faciatū cōgrū habem⁹. q̄ magnope laudari possit. acciderat ei illi etati
Nam vbi opibus lasciuie cepit eccl̄a versis cultoribus a seueritate ad lasciuā.
pepit hoc portēra. a q̄bus ambicione scissima petri sedes occupata ē potius q̄
postfesta. hec t̄ b̄ndicti laus ē. q̄ in tam corruptis moribus graniter t̄ constan-
ter vitā ducens. pontificat⁹ sui anno. iij. mēse. iij. mozi. vacat t̄ sedes dieb⁹ sex

Leo quintus papa. cui⁹ patriā historici non ponūt. pontificatum aut̄ ade-
ptus. a christoforo eius familiari dominādi cupiditate allecto capis. t̄ in
vinculis consiatur. q̄ sine magna seditione. t̄ multoz interitū fieri non ponūt
Christoforus itaq̄ sedem occupat. t̄ leonis in pontificatu die qui vidēs se bo-
noze spoliatum t̄ maxime a familiari cui multa cōsulerat beneficiis dolore ani-
mi paulo post perit. cum ab eo possimū honore spoliatus fuit. quē ip̄e. vt lu-
pum domi aluerat. vt illud theocriti enunio lupos qui te comedant.

Cristoforus papa. cui⁹ patriā t̄ cognomen tum ob ignobilitatem ignorat
leone dextico pontificatum malis artibus adeptus. male amittit. **Septimo**
enim mēse. dignitate ac merito quidem cictus. monasticam vitam vniū cal-
lamitofor. refugium obire cogitur. in monasteria cū tanq̄ in insula clerici ma-
le de eccl̄a dei meriti relegabant. **Sergius** autem eius successor postmodum
cognita hominis iniquitate illum a monasterio traxit. t̄ in custodia publica in
vinculis cōiecit. nec multo post ad maiorem sui penam in arriori custodia eū re-
tinit. vbi t̄ tandem miserabiliter decessit.

Apparitio michaelis

Michaelis archangeli apparitio. atē hec tempo-
rane facta fuit. in quo postea ob b̄ndi memoriā op-
pidum vna cū templo cōsūctiq̄ alioq̄ apparatu cla-
rissimo conditum fuit. ad q̄ nunc vsq̄ totius xp̄iani
orbis populi maximo concursu frequentare dicuntur.

Est hec quoq̄ tēpora ignee faces in celo t̄ stel-
le micantes discurrentesq̄ p̄ter consuetudinē vi-
se sunt. Unde non ita multo post vngari ytaliam cū
exercitū ingressi. multas vicissim intulere accipereq̄
clades. Cometaq̄ solito rutilantior apparuit. Et secu-
ta est nimia inundatio a quaz p̄cipue in saxonia.

Sergius eius nemis tertius papa. natione ro. p̄be benedicto pontificatum
diuicis. basilicam lateranensem. que tum corruerat restituit. **Die** itaq̄ dia-
conus existens formosi factione ne pontificatū cōsequer̄ plurimū p̄secutus fuit
Et a p̄ter a formoso reprobatum fuit. **39** ip̄e suscepto pontificatu i galliā p̄fec⁹
Lodouicū ḡa t̄ amaciā filius in ytalā rediit. Et christoforum monachum pa-
patus inuaforem capiens in vinculis reuincit. formosa acta ita improbant. vt
tenio ad sacros ordines eos admittere necesse fuerit. quos formosus antea fa-
cerdotali ordine dignos censuerat. t̄ in vltione sine iniurie. eius cadaver et sepul-
cro traciū. capitali supplicio. ac si videret affat. corpusq̄ ip̄m in tyberim p̄p̄i
misit. tanq̄ sepultura t̄ honore hūano indignū. **Serui** p̄secutores corp̄is ip̄sum
inter piscandū regnum. ad basilicā petri denulisse. atq̄ dñi funus celebrat scdm
ymagines que i templo locatē crant. corpus ip̄m veneramus fuisse. **Sergius** aut̄
his artibus vitā ducens. septimo pontificat⁹ sui aūo. mēse. iij. die. xvj. morit⁹.

Linca summor. pontificu
Joannes novus

Benedictus quartus

Leo quintus

Christoforus

Sergius tertius

Ludovicus eius nominis tertius. amolphus imperatoris filius. pater successit. Anno salutis. 905. regnavit annis. 10. Confuso autem existente imperio minime ad coronam impii pervenire potuit. quod in francie in rege francorum germanorum gentem in titulo impii subrogavit. Et in oppido forebe rex grec. vixit cum debulo cum principes lotharingie aduersabatur resistenter faceret. ad regnum totius belgie vocatur. quo coperto cendebuldis lotharingia ferro ignis de vastabat. tandem comitis fecano gerardo et manfredus in bello occidit. Anno autem ab incarnatione dñi. 1000. Ludovicus filius bosonis punitice romane et burgundie regis filius p. caunos ytaliam ingressus. Et sic totius ytalie regno p. suo arbitrio potest dimisso milite. perona cum paucis se eduxit. ubi a quibusdam traditione capitis reuocato berengario oculis prius. Inde berengarius regnum ytalie cum imperio accepit. ludovicus autem rex germanie et apud francos germanolus imperator sine heredi bus mortuus. in quo et fratre cendebuldo carolo in generalogia sinehabuisse dicunt. ac sic imperium quod annis centum et decem caroli magni progenies possederat. tenuit ad longobardos transierat. ludouico autem de funero. otto dux saxonum ab omnibus peris. Is princeps clarissimus sentio gratia regnum recusabat.

Conradus primus. filius conradi. que comes albertus occiderat. consilio opidi dñas ottonis. q. regnum accipe renunt. cōsensu omni francos rex creatur. anno dñi. 1000. que alq. ponit nonnulli omni carolor. hic ad coronam imperii non puenit. et cum in ytaliam non impauerat. ytalie cum inter imperatores non numerant. impauit tñ apud gallos et germanos. annis septem. anno regni eius pino hungari ad depopulanda terrarum effusi. a fucis et baioariis iura rbeius sternunt. post dux baioarij amulphus corado regi contrarius cum viore ac filijs ad hungaros diuertit. ubi vix ad obitum comitis pmanfit. coradus autem moriendo anno regni sui septimo coradus regni sui principibus beinricum ottonis saxonie dñas filium designauit regni successorem.

Beinricus primus dux saxonie ottonis dñas filius in francia orientali regnavit et anno domini. 1000. in germania imperium assumpsit impauit annis. 18. occidentale franciam. cum carolo rege parisijs regente. beinricus autem per pontificem coronatus non fuerat. fuit autem in coherendis burgaris atq. bobemius vir gloriosissimus. quos ingreptos violenter saxonis incredibili cetero profrauit. hic beinricus humilis vocitatus viorem habuit marbildum. q. iulissimam marionem mire suauitatis et gratie ac mansuetudinis mulier. omnes aliaz virtutum splendore illustrata fuit. de qua nonnulli celeberrimi scriptores mirra scribere. que sua virtute saxonum familiam plurimum exaltant. et qua genuit ottonem magni. et beinricum ducem baioarie. Foror autem huius beinrici. baba genuit albertum comitem de quibus in sequentibus hystorie ponuntur. beinricus quoq. sacram lineam mirandi operis et clausis xpi ibi crucifixi sanctificationem a rudolpho rege burgundie minis extorsit. additis numeribus et parte prouincie sueuorū. Et banc ad insignie et turam imperij posteris reliquit. Eam tamē alq. a bolone rege prouincie fuisse transiit. anno regni beinrici. xv. otto filius eius viorem duxit filiam eduardi regis anglor. Tandem ad obtinendam imperij coronam romā pergeret. diem vltimū clausit licet in vincendis inimicis gloriosus existeret. tamen pacificus. non effugatis ab ytaliam transis benedictum non accepit imperialem. Relictio filio ottonis primo. qui factus est imperator.

Cum ponbus ludouici rex albertus nobilissimus comes francorū ottonis saxonum dñas et filia nebenberg bello inuadi. q. ubi viris? se posse plicere dubitaret. hartonis archiepi magnūm dolo. ad impatorum ducem capite plectit. q. distoria i. descriptione clauit. habeberege infra latū patebit. Et ei sanguine

Albertus comes ba
benbergensis

fuit origine transisse albertum. qui postea marchiam orientale olim pannonia fugioze. nunc austria dictam. ab hungaris creptas romano impio adiacesse tradit. Anno magnus archiepiscopus. qui successit Gunderoldo a normanis occiso. Is cum comitem albertum de babenberg dolo tradidit occidentis. postea rex coradus cum in ducem saxonie beinricum sollicitans. ob potestatem eius sibi suspecta. ad quod et tunc tunc aucta archieps fabricasset. dolo pedito frustratus est. Et post triduum morbo vel languore et ut alij ferunt furiis iten interit. et a demonibus raptus. In prout ignis in monte sicilie precipitatur. dicente voce in aere. Sic peccata lues. sicq. tuendo ruyg.

Linea imperatorū
Ludouicus tertius

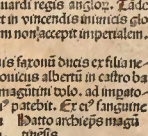
Conradus primus

Beinricus primus

Idatto archieps magni

ntelis.

Bexta etas mūdi

Babenberga predara ciuitas franconie, quā Radiantia flumius (vernacula lingua redniz dictus) di-
uidit. In bono ac feraci loco sita. Is flumius nō longe a flumienberga pegnicio amne exonerat fibe
q̄s babenbergensib⁹ oblectamentū variū ac vilitatē ob nauigia plurimū accomoda. deinde in mogunū
descendēs q̄ nō paucas franconie plabif vrbes. supra ciuitatē in edito mōte artē naturā & arte munita. Zu
itolus princeps saxonie suis t̄pibus daruit. cui⁹ fili⁹ otto. genuit beuicū humilē priuū. romanotūq̄ re
gem q̄ germanie prefuit. Et filia babam. a qua hec ciuitas babenbergar vocat⁹. Quāq̄ nōnulli mortē pa
nomia appellant. Hec baba comitissa babenberge. duos genuit filios Reynoldū. quē coradus dux fracie
occidit. non gentesimo ⁊ sexto salutis āno. Et albertū nobilissimū francorū comitē. p̄scripti ottonis saxonie
ac thuringie ex filia babā neporē q̄ coradū fratrem ludouici regis romanorū ob necē fratris vita priuauit.
Quāobrem in arcē vrbis se cōmit. Et aliquidū regis obsidionē p̄tulit. difficilis expugnatio loci vireba
tur. Ob quā rem ad volos recursum ē. Hic ep̄s magnūnis minister sceleris inuentus ē. Qui p̄fec⁹ ad
albertū litis arbitriū se dicit. Rogantq̄ albertū. vt ad impatorē in castra descendat. qz vel pace ei daret.
vel in arcē reduceret incolūne. credidit albertus. accepta iurisurādi religione. Albertus autē comes deince
recepta fide ⁊ p̄missione battonis archiep̄i. cū eo p̄gens a castro suo. Qui autē arcē egressi sūt hatio vertor
inquit. ne diu apud impatorē morari oporteat. **B**atton⁹ fortassis cōsiliū erit. prius sumpsisse cibū. Lauda
uit albertus verbā p̄sulis. Et in castellū rediens. battoni pradiū tradit. nulla alia securitate ab ep̄o req̄sita
quo sumpto ad impatorē cū eo prexit. vbi mor cap⁹. ⁊ capitali senetia dānat. cōdenūat⁹ monet archiep̄i
p̄sopū de facta securitatis sue p̄missione. Redit pax religiosus ep̄s. se fidei et p̄missioni satisfecisse. ip̄m
qz a castro egressum. in colūne sēt in castrū suū redurisse. Et ad pradiū introuit. bis reducere nō p̄missi
se. Infelix albert⁹ gladio obrūt⁹ ē. Adel⁹ romani q̄ pari fraude vti vni⁹ et captiui ab hānibale roma
misis. vincitū rursere. p̄dia q̄ albert⁹ hūit ip̄io postea cessit. otto vō. iij. ip̄ator p̄dia pieraq̄ diuō beini
co tradidit vt in p̄uilegio eius scribitur. Nouerint oēs xpi fideles qualiter nos obinternemū dulcissime

Betta etas mundi Folium CLXXV

gentias nostre ad heide caro nepoti nostro baio arioni duci heimico quoddam nris nostri prediū. amita
re videlicet habeburg notatam. cū oibz ad hāc respiciētibz. et nra impiali potētia i ppetue vltz ppetuaz
coēssim⁹. sumititqz donauimus et. Eam urbē deinde heinricus impator sanct⁹ plurimū exornauit. Ecce
sū ac aulā episcopalem celebrantā in ea fundauit. cū sua contibz aliis sancta ygene kunegūda. Nā nil in vita p
terierit. qd ad bonorū dei pūnerē fecerit. q post mortē in eadē basilica summa ac regali. multis mira
culis claret. ibiqz berengari⁹ sepultus ē. q regnū ytalie vsurpauit. Et ab ottone primo cap⁹ in germanias
ductus. illic emilias obiit. Quamqz hec ciuitas edificijs publicis ac sacris edibz ppulchris. bābz et san
ctis octo vltz eius loca epm apliū pāmetur. cū vltis diu georgij. credit quocūqz dias e fer ydrys ibi esse.
in quibus vint et aqua factū. a domino saluatore. euangelistaz tradit hūoria. Et gladiū aū quo petrus
malcho ancillū amputauit. Tandem pō vrbis ac dēscāptionē gottefridus viterbiensis elegans hystorie.
dñs sequentibus cōdidit.

Sanctus flumens vulgo radiantia dicitur
Thonica rura fouens. varicqz vagādo relic⁹
est domus paupis. vrbis amena colit
Nomic vulgato mons habeburga vocatur
flumine crassatur. viciatqz terra rigatur
Ponsqz supst⁹. angit vtrūqz latus
Vrbis laudāda nūqz mōrī sberat. ab imis
Indecqz solum fit turbis in situ paupis
est domus ab vrbē tū culmina dēus habet
Agmine mūroz. ferēs sancta domoz
Et clusis lacis. munitio fit domoz.
Et ecclesie forma. mōtis caput. angit et ornāt
domus paupis bz colles sibi collatiles
Des qñ cōsiles. vrbis quoqz principales

Ipe nūc med⁹. pēminet abqz part
Pulcorū illoz loca maxima dat monacoz
Leuplacqz multoz reliqt dant canonicoz
Quarta pō flumē sber vtrūqz forum
In crucis q modū. possit sibi pūo colonū
Stat medius pet⁹. stephan⁹ sibi dext⁹ bī
Herice stat iacobus. lena michael retinet
Fertqz secus flumē. vii go maria deus
Celsus heinric⁹ sancti cognomine claudi
hec et matorū milita fūte bona
Enus et ossa bona sunt ad miracula prona
hoc opus hec dona sua pūlit alma corona
Ipe vocat hystoria pauo beate vale.

Berta etas mundi

Anastasi? teret? papa. p̄ia roman? sergio p̄ntica surrogat? p̄ntificatum inijt. Quo landulphus beneciant? p̄ncipes graui p̄elio in apulia cū gre-
cis decertauit et vicit. Die vir bon? modeste et integre in p̄ntificatu vixit. nec in
se q̄quis habuit. q̄ rep̄endi possit. quē p̄ntice hac vna i re laud are possum?.
q̄ neminē cor. q̄ an se in p̄ntificatu fure ignominia aliq̄ notauerit vel maledi-
cenna p̄secutus sit. a q̄ cū nil memoria dignū gestū sit. secūdo anno p̄ntifica-
tū suū moritur. Et in basilica petri sepelitur.

Lando papa p̄ia roman? anastasio succēssit. hū? aut vita ita obscura fuit
vt cū sint q̄ cū inter p̄ntifices nō numerēt. maxime vincentius histo-
ricus. aliter martur? sentit. et godesfridus q̄ scribit. Landū auctem suā interposu-
isse. q̄ minus berēgan? et rudolphus comit? guidonis fili? inter se decertaret.
Lando aut sexto p̄ntificat? sui mense. die. xxi. moriens. in basilica petri sepelitur.
Ordo cluniacensiu sū regula diui b̄dicti inceptit

Ordo p̄m? p̄ cluniacē

historia de sancto Marino edidit. Ebi et paulo post
in domino sanctissime quiescit.

lū vocat. q̄ plus calamitatis q̄ farraceni ytalice iunilire. Joannes aut seditione
militaria iunilb? guidonis comit? captus. et i vincula pietatis. ceruicali in os
p̄cator necat. p̄ntificat? sui āno. xii. mēse secūdo. die tercio. Eius i loci alter to-
annes subrogat? vix q̄ vt sedē occupauerat. E loco statim deiectus cōnumera-
ri inter p̄ntifices non meruit.

Leo sext? p̄ia roman? legāmis suffragiis p̄ntice creatus. vir vtiq̄ bo-
nus. q̄ nil tyrānici i vita p̄ se tulit iuegre et modeste vitā dūces ac rei diu-
ne p̄siciens. renouare ciues ad cōcordiā tenentate p̄or p̄ntici adhuc tumultu
antes. cōponere res ytalice. pacare externū hostē. ppulsare barbaros a ceruici-
bus ytalice conatus ē. Sed dū in hīs opib? laudabilib? v̄saret. septimo mē-
se. die q̄mdecimo p̄ntificatus sui morit. sepeliturq̄ ad sanctū petrū.

Stephan? ei? nois septim? p̄ia roman? eo tpe p̄ntificatum inijt q̄ hūgar-
i Salemonā saxonūq̄ p̄p̄lantes. ab heimrico germanie rege ap̄d merisbur gā-
tingēti clare sup̄ati sunt. ei? ā vita inasuetudis et religiōis plena fuit. q̄ secūdo
p̄ntificat? sui āno. mēse vno. die. xii. morit. Inq̄. b. petri basilica sepelitur.

Linca summor pontificu
Anastasius ieranus

Lando

Joannes decimus

Leo sextus

Stephanus septimus

Berenarius eius nominis primus, foedus ante dux, roma oriundus ex longobardis regum stirpe pgenitus, et in bellicis artibus prudens summus. ludico pfecto supposito, primus in italia imperii sibi vendicavit, impavens annis. 4. romani cum et ceteri italici nolli ab impatore dissidijs regi francie in pposito, iussu aduersus rebelles longobardos assumit intelligentes, berengarius tamen ducent foedusulicem acerrime impatorem, nec tamen adeo in creatioe illa fuerunt coactores, quin guidenem spoletani ducent alij regem italie declaraverint. In italia vo creati principes noni, inter se dissidentes, alii quot commissa pugnae concurrerit, pimi pfecti in coegressibus guidem berengarii iteo modis affuit. Berengarius vir magnanimitas acerrime militans sacris sumis duci spolijs: cuius et guidone in etruce ciuitatibus gis tenebat, in suad ducata spoletano: se oportuit co mittere. Iude scilicet de ambrosio alio bergomensi comiti. Quibus libatis et interfectis berengarius in viii copijs latis conueniens, di romani etiam bellum gessit, quo quiden landomas pape succedente cito sedatum fuit. Guidone alio mtruo, lambertum filium illi in regno pcedisse censit, cum quo plurimas peroraciones habuit, a quo (vt nonnulli affirmant) postea ab yngaris ex quaruordecim armatorz nullibus apud foedusulic fugatus fuerat, apud verona supposito. Berengarius imperij sui veras nomenq ad eam italie partem q longobardi est, ad alpes usq obtinebat, magna cum timore italios germanos et fracos de possessione imperij coactato. Illi et grauitima bella orta sunt, nec extincta sine multoz interituz, omissis pmiuicis calamitate, annis autem tamen romani italics imperij nomen in pincia retinere, seruari gis berengarii a landomas posthac fuisse cozonum.

Bugo arelatensis comes post beneficium impetratum in italia annis .x. bene-
relegatus in italia contra rudolphum burgundum & beneficium impetro priuati-
uam cui cedens ab eis contentione rudolphum in burgundiam recepit. Inter vo-
vum debuit bugo italie regem potius rudolphum regis exemplo admonitus susce-
pit eorum a quibus vocatus fuerat fidem. & dato sapienti iudicio cum quibus
suis creatus negotio illos qui fecit persequi ut ignores in exilium eger. Nec
tamen hugone regem. filii suis iurata est prudentia. q. amolius balarior dux
a factisio exulibus. alijque cum potentibus italies suasie aduersus eum in ita-
liam cum parafissimo exercitu venit. quia veronensis prius regem italie appel-
latum intra menta acceperit. ubi paribus iunius & decretatum. Eligit bugo
& veronensis reiectam in raderum epum filii rebellionis culpam decapitum
peccat. epus papiam in exilium est. adeo tandem bugo cum parafel in iunias
stephani pontificis multatis elafci. in ita apparuit mortuus.

Berengarius secūdnus post ygonē vel vtrāq; voluit post berengariū primū accepto imperio impauit in ytalīa amīcū. Et ita cōtra dū calistū pā galliam tantūmō tueret. Inter bugaras dedit. ytrū erunt amīcī. euerit vrbē dū ingentē pām alportarunt. Et idē tēpō post pacatōs vngaros in tēpē ytrā ylie. vtrā reuocauit adnūctē berengariū tyrannū quī formidolosa erat ē po tētia perniciois ytalīe machinationibus resistere potuerūt. Rudolpho bairi gundūm rege iusticiis būs pollicitatōnib; in ytaliam accessit. quī perditōnū hōim ytalīe magnūq; potius q; exercitū sui vrbib; fretus. berengariū pulso in illius quondā impēriū pē ytalīe tribus annis regnauit. Nec tamē būs tardauit vltio. quē bonos eaz; regionū eque ac pīdōs affixit. Et cū vngari ad quos berengarius cōfugit. salūdo dūcē in ytaliam venientes. Et omnia q; inuocant valantes. patriam obederunt vtrā capiam feto igit absumēt sunt adfuit. Tandem berengariū secūdo quem ytalīa pulsum ad bugaras cōfugisse diximus. apud illos. vel vtrāq; habent scriptōtes apud baiaros vitā functo. berengariū tērciū in ytaliam venit.

Berengarius tertius pater berengarii et filia nomen in ytaliam venit. anno falis nonagesimo
trigesimo quinto imperator potuit. quem vix et quantum adduxit exercitū. cuius gens opo-
lensis erit rediens nullus scribit. Sed inter milites constare videmus ipsi reprobos fecerit. omnia
de spoliis ytaliam ingressum esse. Sed apud sacrae ad gargani sedentes apellati. bis nona et
curiose v. affatis. beneventi urbem obsident spoliantque incendunt. Quibus ultra progre-
diuntur facies parā turis romani pontificis iocum decem suis omnibus impulsus adduci. rudones
conueniunt cohortibus tumultuario electu coactis perueniunt. In se barbaros cunctos fures repressit. be-
rengare et imperia quiescent in ytaliam reuocare cupis. pace federaci cū būsani firmavit. būsani ra-
bie q̄ in ytalos tot p̄ annos afflicti fuerit in exteros p̄cia alemanni cūmo p̄p̄are cū vastare cepit. Fe-
ruat aliq̄ bunc berengarium annis octo regnauit. Lics alij ea aliq̄ de quarto berengario similia ferunt.

Anno mūdi. 6133. Anno xpi. 934.

Ioannes undecimus papa pīa romanus: eo tempore pontificatū inīit: quo sanguinis fons genue largissime effluxit: future magne calamitatis indicans. Nam et genua a saracenis et affrica venerantibus tum capis ac bimpis Et vngari ytalīa ingressi longe oīa ae late populati sunt. Iohannes autē pontificatus sui anno quarto. mense decimo. die. xv. morit. vacat tū sedes dies. xij. Leo septimus papa. natione romanus. vgone t lothario in ytalīa impantibus post iohannē pontificatū adeptus nil dignū memoria gessit. q pontificatu assumpto. cū remissus esset. pontificatus sui anno tercio. die decimo moritur. Et in basilica petri sepelitur. vacat tū sedes dies tres.

Iohannes undecimo pontifice. anno nongentesimo tricesimoquinto saraceni affricam nicolescentes vt iam finissimū est. ingenti ducta classe oīa dēn et tunc maritimā populati sunt. et genus crastacti. vrbēq graui obsidione pīam ceperūt. in qua maxima vīi sunt fencia. vrbē ei spoliata. Et qis qui arma ad defensionem induerant. primo impetu celsi. omnes pariter puberes masculos cū facta pīda vāmbus impositos abduxerūt. Quidā tū fēbunt impuberes genuentium et affrica in partiam breui reductos fuisse.

Quā creatus est pontifex leo septimus. ad eius anni tēmi tēpora guibetūmus scribit beinricū germanie regem ac impatorem: de quo supra finissimū obijisse. Cui sit in regno impigēs titulo suffectus otto filius mathilde fatome regis filia de quo in sequentibus mēno fiet.

Stephanus octauus papa natione germanus. post leonem pontificatum inīens. Cum pontificatū suscepisset ita a romanis seditionibus vexat est. vt nil memoria dignū ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta seditione mutatus. turpiter aliquādiu. vitam duxit. Cum ob imbonē sta vulnē a podire in publicum crubesceret. Parabat quidē rex bugo tantā muniam vīaci. s in ipso apparatu moritur. Cui quidē lotharius filius in regno succedens. hac de re nullam mētionem fecit. vel q populi romani amicus esset vel q breui regnauit. biennio em post mortem patris supuxit. Stephanus po pontificatus sui anno tercio. mense quarto. diebus. xij. moritur. vacat tū sedes diebus decem.

S. Eupernis

Bepertus quē alij Egibertū appellat. lotharīe pūcie nobilis princeps. vir sanctitate ceteris virtutibus insignis bīdem temporibus ob clara miracula sanctis ascribitur. Qui inter cetera sue virtutis opa dū viueret gemalitense cenobium in franca pīa impensis. magnificētissimis opibus breui extruxit.

Sanguinis quoq fons hoc anno vt premissum est historiciis testatibus in genua vrbē maritima in loco vbi dicitur fontanella. p diem inte gram largissime effluxit. qui t future calamitatis vrbis ciuibus demonstrant. vt de saracenis et affrica solutes geniam vsq peruenērūt iam dictum est.

Martinus tertius papa. pīa romanus. Vir quidē mansuetissimus qui placabilitatem et mansuetudinem stephani septimi imitatus est. pontificatum em adeptus. bella omittens. religione sese totum addixit. tēpla vīitate collapsa instaurans. pauperes elemosinis pascens. Nō caruit tamē huius temporibus europa ipa bellica rabie. Nam cum otto annitteretur ytaliam īgre di. aduēriante lothario magne cedēs vīitq cōmisse sunt. adhortāte tamē eos martino pontifice. vt ab armis discederent. cum vbiq fame et penuria rex oīm laboraretur. Tercio autē pontificatus sui anno. mense sexto. die. x. morit. et in basilica petri sepelitur. sedes vacat dies duodecim.

Alexander secundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytalīa pontifex creatur. homo sane magnanimus. qui ottonem germanie regem contra berengarium impatorem. cognita eius superbia vocauit. Cui ope inter hunc pontificem et ipm berengarium qui omnia sibi contra ius fāscendū cabat lites compositae sunt. Fierat hic vir valde innocens. et republice xpīane amator pīcipuus. Qui pontificatus sui anno nono. mense septimo. die decimo moritur. Et tē tempore quo oddo cluniacē. monasterij abbas in tomiūno q cuit. Et in basilica beati petri sepelitur.

Linea summoz pontificum

Iohannes undecimus

Leo septimus

Stephanus octauus

Martinus tertius

Alexander secundus

Lotharius 2us nois scāduis hugonis p̄dicit fide⁹. p̄re defuncto imp̄p̄i susci-
piens imp̄p̄i annis. 2. Berengarius em̄ tertius magnis extenoz addi-
cis copijs i ytalīa reuerfus. ad p̄mā cuius aduentantis famā rebelles in vgonē
an̄m. multis i ytalīe regionibus sunt offēsi. Is cū quidissē vgo qđ viribus ne-
quisset. p̄silio p̄utere pererent. Adūis nāq; ad hostē iā aduentante ozatoribus
cū eo hys constituit fedebus. vt se ytalīa discedente lotharius filius i berēga-
rius ytalīe reges equo iure oīa administrarent. Eūq; itaq; aliquot annis solo no-
mine cōsōrūtū. quod berengarius acri vir ingenio lothariū sp̄eunt. qđ apud papā
cū vroz alunda nobilitate ac serocissima muliere. Cūis totis iure cā ciuitate i mul-
ta oppida obtinebat se grātes iniuriā dissimulant. Vgo interim post paz qđ are-
latum redierat diem obiit. Lotharius autē romanorū amicus p̄ra oratione beñni-
ci filii dē lū durissimū suscepit. qz cū octo romā ingredi antiret. hic eadem ad-
uerfari cepit. p quo maxime cedēs hinc inde cōmisse sunt. Scāduis tūc elapsus
erat annis regni berengarij tercijs. quo in tpe lotharius solo noie rex fato est fin-
ctus. Et berengarius alundam. ne alius nuberet p̄imoniū sui dominijs. Et yta-
lie regnū p̄ dōis occasionem in aīfmo. publice apud papas carceri mancipauit.
Eo autē mortuo otium nupit.

Rudolphus 4us apud veronā berengariū sup̄pauit. quē ferūt postea trib⁹ an-
nis in p̄gio ponam esse vt p̄missum est. Is rudolphus burgūdie dux. qđ su-
prioribus diebus hugoni arclatensi comiti in ytalīa cesserat postea francoz rex
factus regnauit annis. 2.

Quid tpe berengarij imp̄p̄atoris aut lotharij regis nomē auctoritas vel po-
tentia effecit? an tres vel quatuor berengarij extiterint. vt ignoret facit
scriptoz auditas. Hic cū obscurē de berēgaris mentio fiat null⁹ mirabit. qđ vni
centij beluacensis. fratris martini poloniensis archiepi. Eicardi cremonesis
epi. ricardi i guibelmū monachoz. godfridi viterbiensis. i fratris polonici de
luca chronicoz libros p̄legit. Ne em̄ omēs corū hac in re cōtroz qđ longus cō-
resecamus. quā aliqđ corū dicat p̄mā berengariū qđ uoz. i secūdu. 2. annis au-
perum tenuisse. tempa lotharij i tercijs berengarij ad. xij. annos p̄notabit. vt
quidq; ipos imp̄p̄atores latinos cū regibus i tyrānis interiectis. p̄ ānos duos de
triginta tantūmō in ytalīa fuisse vicimus dictoz scriptoz lucēs affirmet. Quā
qđ igitur pauci dictoz imp̄p̄atorū regū i tyrānoz tempora distinguere possint. Id
certum habemus a berengarij p̄mū initio imp̄p̄io distingui posse. Id
certum legitimi imp̄p̄atoris cōsecrationem a ioanne duodecimo pontifice romano fat-
tam. annos ad quinquaginta intercessisse. Et ipm̄ orbonē berengariū in iobā-
dia primo regnare p̄missum. postea in exilio egisse.

Berengarius quartus quē alijs p̄tercio ponūt. mortuo lothario imp̄p̄ator
rei imp̄p̄io ponit. i cum alberto filio imp̄p̄erant ānis. xj. Vir certe dignis-
simus. i acri animo i industria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria
militaret audiens beñnīci banarie ducem hungaros sup̄asse. Is em̄ a quilegia
capta. cum forte tunc hūgari ytaliam inuadere dispositi iustūpolum aduenēti.
q ubus sese opposuit beñnīcus. i cōmisso bis p̄ho hūgari accepta p̄mōz ite-
rū clade repulsi in hungariā redierūt. Inde omēs ytalīe p̄te ditissimā que a quile-
gia papāq; intercedit exarsione populatus est. Berengarius repente statio-
nibus exercitū papā p̄perare cepit. Qđ cum habuisset exploratū beñnīcius.
exercitum apud papam nāuibz impositum deduxit in padū. Hinc continuo
ex eo loco itinere intra aīfina se recepit. Postea berengariū s vniuersam ytaliam
obtinuit. i imp̄p̄atoris nomen sibi indidit i albertum filii ytalīe regem muni-
pauit. Cūq; nimis oneribus i vecigalibus ytalos premere cepit. Et alundā lo-
tharij vrozem in Garda veronensis agri cum sola anella carceri mancipasset.
i omnia sibi contra ius vendicare. ytalī p̄ agapitū obonē regem in ytalīā vocā-
qui eos in regno ytalīe cecurbaui. i alundā in vrozem duxit.

Albertus berengarij filius apud ranēnam constitutus venetos i mercatores multis affecti in cōmodis
comacensis em̄ nauigio quod illi bāuā quāq; tenuē tunc habebant i fretis. mare illud latrocinij s te-
nebat infestum. Id cum veneti diutius pati nec possent nec vellent. nauigio in multarie cōtracto. in comā-
dium ducto oppido primo imp̄p̄m capium cum oppidanorū nāuibz incendit capos iutem oppida
nos et inramēntē ne vltra in p̄dām cūpā aduerfū se obeditēt asitricos dimiserūt illos. Orbo deinde
contra berengarium in ytaliam descendit quem tandem post magnas cedēs vicum in potestatem accepit.
Et statim alterum in constantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi tēnū ambo vitam fi-
nērunt.

Bexta etas mūdi

Louis huguier rex

Taxis hūgarie rex
Alis rex hūgaroz. hūgaros suos pulsus de bauaro. quē in ytalā regnal
 e opinare vultus. passim o exercitu ytalā irrupit. tantuq; ytaloz anī
 mos tūc pauor inuictus. vt vltimū in pēdere extor mīnū cōtēntifere. Berengā
 riū s'vō filie apocore vltis formā. siue cōsiliū pudentia. **A**lbertū mītes filii ta
 xis multa oratū pūit. Et acceptis mīmoz modis argentoz (vt tradid) decē res
 cedens ytalie peperit.

Elingam qui postea p germania primo postmodu p gallia satis fuerat deba
tatu. tunc bulgaros tribuarios fecerat. postea barbare effratu gentes
alluvio totaqtas nationes t. pincia satis supu imitauerat. yralia hic cala
mitas pte ho caruit. ytaliam ingrefsi. Gentesque ysa fecerunt illic. malo ytalio
ri ab initio mundi barbaras pfectas. furetes bulgaros ante cendens t rapinis cala valantes. Aliter
qz m archio qz p muia in granditudinc t romi p pulsus fuit. vngaros ad oppofitione romane vrbis accerit
ut. Ea aut gens romani agni fines qz in puius albertus qfuerat nequa qz attigit. *Emuria* vo oem qua al
berticus faluaz esse pacus fuerat. commifis finima t alias inaudita impietate cedibus succendens t rapinis
pce tefituz delictas reddidit otis. qz mortales feminas apud bar mares q cedibus fupfuerat aut fuga
plabi nequicrat in vngaria abducat. Tand sub otone priuo impatore inpetri in germania au fecerunt.

Beaucita an becupa ad xpm cōuerſa. vbi worziuous vltim⁹ pagano: dicit a bñ methodio moxi mo
rū archiepo cū ludmilla cōiuge ad baptisū grām pducit⁹. nongetſimo quinto anno. poſt dñi
ſaluatoris ortū. ludmilla ſcintia mulier baptisū cū miraculis clariſſimē fē. Chriſtiani autē ventatē apertē
fidem catholicam inter debemus magnopere amplecti. ludmilla ſcintia ſuit comitiſ Glawiboriz ex cathello
Brew gaud poſſica meliſca dictin⁹.

Spirituales filii? bozwoogij primi xpiani dñcis bobemie. post obitum a^o
principatum obtinuit. **I**s eni ex ludimila sancta muliere filius duos filios
spignaciz et wrauslaw. primus uirum successit. sed moriens filius filii fratri princi-
patum reliquit. **E**onit aut wrauslaw drabomicia ex diuina a gente laticeni. fa-
nis. mulier andaz et ad felus prozia. duos pariter filios uiro peperit wrauslaw et
boleslaw. prociem ludimile tradidit educandis. atcz ipa nutriu. aliqui ex nu-
tritis amari mozes wrauslaw pterateme colere. manifestum pze fe ferre. ypo-
crista sacra uenerari. elargi mullu pzi pius. nullu obnoxiu scilicet. boleslaw tunc
uolletari culturam. bonozes ambiofite querere. adulterari. rapere. occidere. in
seclera cuncta prolabi. p suprema odinas ludimile quousqz latere adoleuissent
gubernatione puitate dimittat. **I**d ege drab omicia fuerat socru a castello the-
ti frangulani inuisti. ipa imperiu accipiens in omnes crudelis ena uent. pso filie
infecta cu peccare fratre non dubitauit.

S. Gentsflaus dux bo
hemie

beneuolam primam margaritam. ac facris litteris et eloquijs peroptime imbutam.
 Quem potius aliquis parafissimū fuisse tradit. corporis maiestate decor. uirginita-
 tem ad ultimum uirginitate seruasse. diuina in templis officia diuina nocturnaq; māg-
 negitasse. Et noctis quādam tempe nudis pedibus super glaciem ac nixem tē-
 gentem vim frigoris minime sensisse. In his eum iubente populo (adhibe uir-
 te matre) participari creuerat iam uentressam nomē. miraq; populi caritate atq; ad-
 miratione celebrabatur. Sed quando ceteris dilector. tanto acius se in odium fra-
 tris nuntiq; cōcordabat. Per consuium apud dilectissimam matre inbēte. uocat uentressa
 laus qui et si moxerit insulare p̄cederat. facta tamen de peccatis suis cum sacerdote
 te ex more xpiano p̄scissione. fraternam uolū magredif. In his statim bolestat iam p̄fussus interit. uentressa
 sanctitatem. Quo die celsus est ipm̄ uenit testationū persuffisse memorie prodierat. In regi dacie p̄-
 sum apparetis. suo inuicem edam construi mandauit. ipm̄ aut uentressam multis miraculis claruisse atq; in
 sanctos martyres ab ecclesia receptum tradunt.

[illegible]

Spitigne⁹ Transla⁹
Duces bohemic

Otto primus rex

De progressu imperii ac translatione eius in germanos.

Imperialis tituli, imperiiq; a romanis gallicis ac longo bardis ablati. Et ab ottone nunc suscepiti. in Germania hic primū transierunt. vbi et nūc vsq; cōseruantur. Et qm̄ deo auxiliante hoc in loco in germanos imperiū deuicimus. Nō alienū videtur pro huius excellentissime dignitatis cognitiōe, pauca de progressu sacri imperij in medium afferre breuissima et amplissimum altius repetentes, qđ maximū auctoritas tam legū interpretēs, qđ sancti doctores de ecclesia potestate ac eius translatione in germanos

Romana regū potestas, quā sacri imperij vocitant ab ipsa humane nature ratione, qđ optime vidē dī dixit est. Et qm̄ officio parere oportet, originem dicat. Et actis nāq; ex paradiso delictarum primis parentibus. Cum in agros homines atq; in siluis bestias modo vagarentur, victus sibi finem vitam pro pagarent. Qui adiuuaret homo, nā rōnis participē illum deus creauit, hominem homini ad beneuēdiū maxime conducere, societatemq; fore plurimū necessariam. Sic ergo qui segregati prius vitā in siluis more ferarum ducebant, siue docente natura, siue deo volente totius nature ingro infimul conuenere, societates instituerunt, domos edificarunt, oppida muris cinxerūt, artes inuenerūt, et cum alter alterius commodis insisteret, placebat mirummodum singulis vitā cūlis, dulcesq; vīmū videbantur et p̄pinq; et amicorū consuetudo. Cum situerant prius erp̄tes. Verum sicut ab homine multa parantur hominū comoda. Sic nulla est p̄ctis que homini ab homine non nascantur. Ceperunt itaq; homines violare societate, hūc fraudare, pacem turbare, inimici cōiūbus vicinorūq; tum opibus tū matrimonij insidiari, rapere, aliam p̄bas omne obtrūpere, nec enī pacis cūla mas lītū sinq; prodiga cupiditas passa est diu manere ius sancte societatis illatum. Cum ergo p̄meret ab initio multitudo ab hīs qui vitibus erāt eductores, Ad vñ aliquam confugere placuit virtute presentem. Qui et iniurias prohiberet, insensu tenuioribus. Et equitate constituta, summus cum infimis pari iure teneret. Idq; nēdū vna in genere, sed in pluribus factum est. Atq; hī sunt qui postea regis nomen obtinuerunt. Quorū constituendū causam publica dedit utilitas vltis, prope mater et equi. Nec sane aliam ob causam regē fuerat opus, nec tante dignitatis fastigium atq; cōmittere oportebat, ut ceteris omnibus p̄ficeret, honoraretur ab omnibus, ac p̄ceptet omnibus, nūl vlt esset qui publica tueretur, ac iusticiam ministraret. Quē cum plurimos reges orbis haberet. Cepit vt sit p̄litas principum discordia parere, Nāq; cum modo te simbus, modo te iustificatione p̄cederet. Nec esset qui lites dirimeret, nisi gladius, cum nemo innocens se altero reputaret, strepitibus ac furentibus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate, nec puincia cum puincia cōmittere poterat, dulces illud ac suauissimū humane societatis cōmētū p̄bibeat. Sed affuit p̄fecto benigna humane nature prouidentia. Que super ingenio ad optima tendit, nec vlt qđ sunt queq; futura sunt male disponit. Ilanc igitur operante ad vñ p̄paratum, quem greci monarchiam, nostri vō imperium vocitant reduci singula placuit. Nec enī aliter par poterat vniuersaliū haberi. Hinc illud assinoz imperiū exortum est. Hinc grecorū principatus alexandri magni virtute atq; fortuna ex europa in asiam ac libia ampliatas. Hinc cartaginensē. Sed cuius hec imperta nūq; sibi totū orbem subiecissent. Ac p̄terea pacem vniuersalem parere non potuerūt. Placuit siue humane nature altrici, siue ipsius nature domino rectoris deo, romanū imperiū excitare. Roma igitur vt p̄missum est ab initio per reges gubernata est, septēq; regibus paruit. Ambus etiaq; duo constituti sunt penes quos summū ius esset. Ad extremū cū neq; populus neq; senatus satis p̄be puincias vrbeq; regere dātā ē vni potestas vt rarū esset quicqđ ab eo constitueretur. Qui rei principij inūci sacri p̄stiti se non est ambigū. Constituto vt diximus principē lege antiqua qđ regia incipatur, populi et et in cum omne sūū imperij ac potestatem conuulit. Nec enī vel populare regimen qđ polliciti, vel optimoz cūm qđ aristocraticum appellat, tam iustum tamq; pacificū esse potest, quā monarchiā qđ in roma no principē recognoscimus. Quod aliquando per ytalos, aliquando per bysantos, Interdū per afficos, dalmatasq; constat administratum. P̄uenit enī ad grecos duicq; apud constantinopolim tante gloria dignitatis p̄manist. Et quāns aliquādo duo infimul fuerunt augustinū vt dyocletianū et maximianū, non tūq; etiā plures. Ad tamē vsurpatione magis qđ iure congnit. In apibus enī inquit Gregorius p̄lepeps vnus est. Cruces vñ sequitur, imperator vnus. Obuincit autē hec dignitas nūc senatus electione, nūc populi vocatione, nūc militari fauore, nūc principis ordinatione. Idem vō negligentibus romā grecosq; cūq; nunc barbarorum, nūc aliorum direptioni relinquētibz, populus ille romanus qui suo sanguine nū parat imperium. Quisq; suis virtutibus monarchiam fundauit atq; orbis vniuentem in angulū eius Carolum magnū francorum regem natione germanū, qui vrbem sacra qđ loca ab omni hostiū concussione ce) fendit, primo patriciū post augustum concurrente summi p̄sentis pontificis acclamauit, a carolo itaq; magno imperij dignitate occidentē restituit. vsq; ad ludouicū arnulp̄i filius imperij apud gallos nō par vñ habuit incrementū: vix postea principū illorū ignauia, sp̄tendo ille romanū imperij in obscuras tenebras cōuersus est, atq; imperium quod annis centum et decem franci potui fuerāt, acmū in longo barbars deductum est. Postremo in germanos duce ottone heinrici regis filio transfatum est. Talisq; modo in germanos roma nū imperiū constat esse translatū, atq; vsq; in p̄sens observatum. Quod per varias manū deductum. Nunc ad fridericum tercium ac silij eius regem maximilianū per legitimū electionem certatum est. Quibus sup̄rema in temporalibus est et alto cōmissa potestas, vt bella sceleret pagant, pacē de) coeant, et reip̄blice statum sustinent. Ad quas res omnes populi, omnes nationes, om̄esq; reges ac principes, hūc imperio libēbz animis se submittunt.

Beretas mundi

Anno mundi. 6133. Anno xpi. 934.

Iohannes duodecimus papa romanus. de vita lata. pater Alberici potentia. Francus pontificatum occupat. Octavianus is quidem primo vocabatur. Albiarius enim quidam romanus cuius potentissimus per factionem cum magnanobis tunc tam. pater vni clero et populo illarum filius sui octavianus creati pontificis obitum. Qui iohannes quoddecimus appellatur. Is vna necti pontifici. Is cuiusque priuato turpem in pontificatu dicit. Quippe qui per venationis cum se totum delectat. leuitate. multosque palam habuit concubinas. Erant tunc romae duo consules ex nobilitate quorundam. quod ad venisti consilium exemplar summe rex fessit. Et pfectus ite in ex nobilitate creatus populo suo dicebat. Ex plebe autem creati singulis annis. xij. quibus de carcomibus erat appellatio. senar. vice consilij deliberationibus obducebat. Parebant vero romanis a quibus magistratus annuos accipiebant oes vrbes et oppida vicinia ciuitatis intra vrbeuentam rudertinusque agros in vrbe vergentis. Et quicquid a neapoli et a maris reatinisque ad vrbe pertinet vltiora prius greci. prius iactantem occupauerat. Octavianus itaque potentia in suis libera ciuitate fretus. pontificatu munus humeris suis nequaquam conueniens sibi debuerunt. Quod quidem indignitate moti duo cardinales litteris oratione obsecrant. ut clerici populi romani et manibus beregari iohannisque duodecimi vendicare coneretur. aliter christiani fidem cum imperio perirent. Quorum iohannes vterque noie. diaconus vterque dignitate. et ordine erat. Similesque istas ad obsequium multi vtriusque populi et potentes domi nobiles dederunt. Interim dum otto expectaret rex per indices patefacta. Iohannes duodecimus iracundia et erat impotens excedit. Et cardinales diaconos natio vni. manu alere munauit. hac obtemperato in ytaliam mouens vrbe ingreditur a iohanne bono uiscentissime suscipitur. coronaturque ut quidem tradidit. accepto germanie pannonieque titulo. Translato tunc prius in germos impio. alij a leone hoc factum existimant. Composito aliquantulum ita ciuitatis cum iohanne secrete collocat. cum a flagitijs recedens. ad vntem cohortabatur. Clerici cum nequaquam moueri et sententia vbi eum cerneret. ad manus conuersus. Is iudicatus reformidans in filius more fere aliquandiu celauit. Interim post paucos quod redierat menses obiit. Et ut multi habent scriptores in adulterio deprehensus. pontificatus sui anno nono. mense tertio. die quinto eius vero in more sedes dies. 12. vacat.

Benedictus quintus papa. patria romanus. ex diacono in seditione pontificatus fuerat. ab his potentissimus qui iohanni cognatione factioneque coniunctus fuerat. Cum prius otto leone cleam constitisset. pater cum benedictum in petri apostoli sede. per romano pontifice locauerat. Ea cum intellexisset otto non vltra vbiis comminationibusque agendum ratus. prius omni agi et ditionis romanorum ciuitates. et oppida plerique capi diripi ac magna ex parte vastari curauit. Romam etiam de adeo dura precessit obsidione. ut modum furis per eam tempestates triginta aureis veni danti fuerit. tantisque coangustatos malis romanos benedictum ottoni dederunt. et leone accepit. Ecomit a romanorum proteruita. otto in germaniam reuersus benedictum apud habsburgam relegauit. vbi post paucos menses vita est functus. Vixit autem in pontificatu mensibus sex dies quintus. Sedes deinde diebus viginti vacauit.

Leo octauus papa. cuius et lateranensis ecclesie patersecrarius a clero populo romano pulso iohanne pontifice creatus an benedictum. quod otto in sece petri posuerat. quod cum fueret romanus et passione obbeccat ecclesiam. agere imperatore spoliis adisset. Otto eosque armis populi leonem suscepit. quod statim a romanorum inconstanti persequi auctoritate oem eligendi pontificem a clero populoque romano ad impatore transfudit. Leoque pater vix ad tercium mensium quod restitutus fuerat superstes fuit. Anno enim primo. mense quarto moritur.

Iohannes. xij. papa. narnie episcopus. prius romus pater iohanne episcopo leoni successit. In qua petrus vrbis pater capitali odio psecutus est. Accessit autem iohannes in campanias comes potens armis stipatus. iohanne in pontificem lateranensem cepit. paterque i adriani mole. quod tunc sic et nunc castelli sancti angeli appellabatur. paterque ibi aliquot custodie diebus in campania ducit. est ad iohanni libidine renatus. Clerus interfecto iohanne et unico filio a iohanne capuano pinape. paterque xj. mense sui exili romam perire rediit. otto cognita pontificis calamitate romam perueniens philus psecutus et recarebonibus et vinda conuict. Inde cum otto semper obiit. non multo post iohannes pontifex sexto pontificatus sui anno. mense. x. die quinto subsecutus est.

Benedictus sextus papa prius romus iohanni pontificem et calamitatis successit. et quod et a clero et a clero. et quod et potentia in castelli sancti angeli trusus. eo in loco non multo post strangulatus vel ut alij bene fame moris anno prius. in se sexto sui pontificatus.

Linea summorum pontificum
Iohannes duodecimus

Benedictus quintus

Leo octauus

Benedictus sextus

Otto primus germanorum imperator, heinrici regis nobilis heres in regni
succedens. Anno salutis. 962. postquam in germania decem et octo annis re-
gnauit imperator a pontifice declaratus, imperauit annis. xij. primo in palatio
aquisgrani. a hildiberto archiepiscopo magistro prius coronatus. Unde vix ipse
missus? et deinde in mane amator atque acerrimus defensor. Qui vixit ipse
boemo? et eccle post liberatu ludouici francie regem pace regno cedit. Eodem
quoque ipse Hugo magnus comes parisiensis de forore ottonis in matrimonio habuit.
Ludouico regi francie iterato inimicari cepit. quod cum intellexisset otto ne con-
tinendo in fide fororis satis p. nificos literasque phicet. secunda expeditione in
francia delatus ipse coepit. et regi parere ac subesse coegit. Dux quoque gisil-
bertus de regis ottonis forore habebat in viros aduersus francos ut hostis
ad andemaci pcessit. ubi a francis victus fugiens in reno submergitur. Rex
aut belgica ingressus tota in deditiones redegit. post hec rex ludouicus viduas
gisilberti virore in coniugem accepit. hungari quoque siue quos victos p. quosque
bobemos ab otone dimittis ac subactos indigne seruit sue quod illum francie
expeditionibus occupati sunt? resistere posse crediderunt. imperu in germania
fecerunt. atque sup. liciu flumini p. ciuitate augusta coeederunt. Quibus otto p-
cibus vdalrici sanctissimi illius vrbis epi motus occurrunt. Dux vero in illos
magna spe. nec minor coe fidentia plenus otto. et paribus antemortu arduis
paribylis huncade odij filio. quod aliq. diebus p. solas noctes intermisit fuis-
se ferit. decertati. Quaque de otone et germania victoria essent quetissima.
Cecidit enim in eo filio generis eoradus et dux wormaciensis. bugaria tamen
non fuit fugiens portus quod pene ad intermissionem cessi fuerit. Addeoque hic enera-
tis et potentia hungarorum p. multis postea tribus se continerunt. Res in eo p. regio ad potestatem o-
tonis vix p. ducti sunt. quos germani otone etiam p. phibere adire. laqueo in hungario et decem susce-
ptos necauerunt. Et tot tantumque diu in multis p. uictoria. ottonis iam a romis italique fuisse.
ut cum berengarii albertus filii. tum etiam ceterorum italice tyrannorum malis sine querere. otone orauerunt ut ro-
mam ecclesiam liberaret. Poturus germania otto filii ex aliunda virore suscepti otones nomine annu. etiam
septimum agere in germanie rege apud aquisgrani. coronauit. Etiam cum coronatum leoni octa
uam effusus fuisse. illiusque triump. apparatibus in urbem deduxisse multi corodant scriptores. Ioannes
duodecim ottonem in cesarem romanorum imperatorem augustum coronasse. Alii cum coronatum leoni octa
uo attribuit. quia opinione Graciani in decretis secutum fuisse videmus. Inde cum iohanne multis insti-
ti ut a flagitijs temporis vitam pontifice digna duceret. Et cum suasiones p. prodesse intelligeret. episcopo
pos. italice conuocari curauit. Sed pertinax in turpitudine iohannes roma fugiens in montibus relictus. Cum
magnus ad imperatorem coactus factus. efflagitatus est ut quesi. am ille digni pontifice designaret. otto
modestia vsus electi se iubente a dero et populo leone confirmari. quo facto et rebus vrbis rome coposuit
otto spoletum accepit. Is quoque grecos in apulia et in calabria sup. ait. Et romanorum imperu ad fracos orientales
reduci. atque in goslaria saxonia argentifodinas inuenit. Addeburgam ubi sepultus est ornamentis
plurimis decorauit. et metropolim fecit. denarij item ab eo otolmi vocati in ytalica consuetudine sunt. Alia in-
super facinorosa laude digna inuicissimus hic imperator strenue gessit. Erat enim mitissimi et singularis demer-
ne homo. Suscepit itaque imperij dignitate singulis p. annis ex germania in ytaliam veniebat. Tandem o-
tonem filium admodum senex rome imperij consortem fecit. Quo facto in germania pfectus. semo pfectus. vix
ne mori. Cum corp. in madeburg germanie vrbis delatu. in templo sancti i. aunci quod ipse sumptuosissime con-
struxerat sepelitur.

Linea imperator
Ottonis

Erit multa p. dicitu ytalica apparuisse. Nam a lapis de celo mire magnitudinis cecidit. secumque ve-
torum et hymenium. pella. Et in vrbis? multorum signu crucis ac q. d. eructe diuini? apparuit. q. d. p. p.
centa indicare magnas elades et calamitate ecclesie multi interpretabantur.

Ecclia quoque decimum et vndecimum fustul otto magnus imperator. depositio enim iohannes eius populus
garunt. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedicto leone suscipere.

Cometa

Eclipsim horribilem sol passus est die veneris hora diei tertia. q. die in bysania
adadaram rex saraceno. Radamiro christissimo rege gallicum bello
superans est.

Et ytalica cometes mire magnitudinis apparuit protendens famem. q. secuta
est. Rex otto corpus sancti Innocentij in vrbis madeburga transfert. ant
quoque ottonis. xxi. comes quidem eius familiaris rome a dyabolo arcepi
ut centibus se disperperet ad iohann. xij. papa reduci. ut cathena sancti petri
in collo circudaret. fallaces clerici aliam cathenam adduxerunt. cum nihil remedi
sentit et allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo appolita dyabo-
lus spumans ac clamans abcessit. Theodorici nientis episcopus arcepa ca-
thena. nisi abscisa manu. se non dimissurum ait imperator. ad sedam dam licem a
papa iohanne obtinuit. ut amulum huius cathene episcopi episcopus obtinere. id
summo dolore observauit.

Sexta etas mūdi

Madaburga olim parthenopolis a vetere parthenia appellata: q̄ ibi colebat. Et vrb̄s ḡinus dicta, metropolis ac p̄maria saxonie vrb̄s. ad albiū flumiū sita. Is flum̄us in montib⁹ erociens. qui bebe mīa morauian q̄s determinat. Et p̄uiciā mediā ferme perlabit. p̄mo in occidentē. deinde in septentriones versus. vt p̄uiciā relinquit p̄ angustias montū t̄ abrupta p̄ualitū p̄cep̄s saxonā p̄eāt. quā duas in partes diuidentis. Madaburgā vrbem magnā aluit. Deinde in oceanū fertur. vbiq̄ a rhenō flumine cū terra rum spacio distans. nō minorē illo plabēs agrū. Neq̄s romani albiū ip̄m (vt Strabo tradit) trāscenderūt quē p̄teriq̄s germanie terminū farmacq̄s quondā dixerē. Nec melita vrb̄s imp̄ator pontificis bonella sedes. Tres in p̄es diuiditur. Etq̄s munita menib⁹ ac propugnaculis. tumib⁹ quoq̄s ac fossatis exel- lit. In eaq̄s sunt magnifice dom⁹. ppolite platee. ampla t̄ ornatiſsima tēpla. Carolus q̄s magnus nobilis ep̄atum ibi ordinauit. Conſecro cū longobardoz bello: potentissimo rege capto. nullā morā interponen- dam putauit. q̄n in galliā cōſectū rediret. Saxonici q̄ppe intermissi in bellū cū comū ruocabat. Saxoni gens longe maxima erat ac etiā bellicosissima pene germanoz oim. hi falsos colentes deos. cū neq̄s dū- nt neq̄s hūmāni iuris quicq̄s pensi haberēt. nihil eque ac religionem nostram. hominēq̄s ei reditos ode- runt. Proximi erant francas. cum quibus continenter bella gerebāt. Nec palina cum carolo magno qua- si diuino munere reſeruata videretur. Sic remanenti est cum saxonibus bellum. Quo nec manus vltim nee grauius diſturbatq̄s a carolo gestum fertur. Tres enim t̄ triginta annos cum forocissimas gambus certum conſtat. Tandem penitus saxonēs debellat. se ſuaq̄s omnia poſtati caroli permiſere. Quis in poſite leges vt patris ceremoniis. falſiq̄s dijs poſthabitis xp̄ianam fidem profiterentur. magnū numerū obſidum daret. in diebus terminis ſepti. Erat autem carolo in bellis gerendis hic p̄imū p̄poſitus finis. vt xp̄iane fidei legem. quantum in ſe eſſet extolleret. ideo purgata ſaxonia decem ep̄iscopatus in ea inſtitu- it. ſedes p̄ima poſtaliſ ab eo fundata. eccleſia M̄haburgē. ſuper baſam flumiū in honore petri q̄s ſum me coluit. Secunda halberſaden. in honore ſancti ſtephani. que p̄mis i Deſſerwick fuit. Tercia myde- ſis ſup̄ weſerā flumiū in caſtro wedekun. Quarta brementis in honore ſancti petri ſuper weſeram. Quinta padebornenſis fundata in honore beatiſſime virginis marie. Sexta verdenſis in loco ſardā dicto ſi-

per aleram finitum. Septima monasteriis in honore sancti pauli. Octava bildensensis quā carolus primū in aulica fundauerat. morte preuentus incompletam reliquit. Nona hambergensis in hāmonis id est iouis castro. quae olim aquilonarum caput fuit. Decima sedes episcopalis celeberrima est adadburgē sis in honore diui mauricij fundata super albam in parthenopoli quondā partena dicta. Ea tamen a carolo magno instituta fuit primo in Fryde super conuincto conuincto de Swalchworth. qui nūc de lipia appellatur. deinde traslata ad valerleue. postea ad vrese. Tandem per Ottonem primū imperatorem glorie ofum anno salutis millesimo supra nongentesimū ad Madeburgam mutata. Et eius auspicio in primatu alcmāne sublimat. Cui primus episcopus praefuit sanctus Adalbertus. vir omnium virtutum plenus. habet hoc vrbis insignis in honore sancti mauricij ex quadrato lapide templum ornatum ottoni cesarum nobile opus. Et in eo sancti florentij corpus. Credunt quoque vnam esse ydrijs ibi esse. in quibus vnu ex aqua factum. a domino saluatore euangelistarum tradit historia hanc plebibus ostendunt. materia mariora e ac per lucida. vni capax quantum equus feter possit. Alteram et minorem apud bildemenses esse affirmat. Et illam quoque sancti mauricij hic quotannis ostenditur. magistratus vrbis ius civile romanorum abbe uiam in saxonia lingua conscriptum. non sine reuerentia custodit. quod magni caroli auctoritate firmatum tradunt. Eoq; in teatone causarum vicine gentes recurrunt. magna et venerabilis eorum legum auctoritas habetur. Erat in ea ymago per pulchra Rolandi. qui caroli ex sorore nepos fuit. prestans fortitudinem vir. Et post ingentem hostium cedem in pectore ei de hispania vicia exercitum in galliam reducere. a va scionibus interisse dicitur. Hic est Rolandus quem (vni fama est) tempestate sua corporis robore et animi magnitudine. longe ceteris alijs preiussit. Cuius forma facta per vniuersum orbem celebratur.

Madeburga

Berta etas mudi

Anno mundi. 6175.

Anno xpi. 974:

Omnis seculus. patria roman⁹. bñdicio pontificis surrogatus. hic mul-
te modestie et integritatis sunt pponit. Et si nūbū in pontificatu gesserit
quo magnope laudaret. non tñ vel aliqua iniuria affect⁹. vel ignominia an-
notatus ē. Anno aut pontificatus sui primo morit⁹. Et in basilica petri sepel-
tur. diebus tantūmodo duobus sedes tñi vacat.

Bonifacius septimus papa. cui⁹ pñia et cognomē ob ignobilitatē reticet⁹.
hic cū malis artibus pontificatū adeptus fuisset. male etiā amissit. Nam
nūto in grātia cōspirantib⁹ simul bonis cui⁹ relinquere vrbē coactus. Inde
recedens pñcissimā queq⁹ et basilica santi petri. subtrahēs. cōstantinopolim
pñgit. vbi tamē in subitū quo ad diuenditū q⁹ sacrilegio abstulerat. ma-
gnam vim pecuniarū cōparasset. qbus tanq⁹ adminiculis occupande tyranni-
dis fretus. vrbem recepit. tunc romanos largitione corrupturus. Obstabat
conatus suis viri boni. maxime vō iohannes diacon⁹ cardinalis. quē capiti
aditu artibus qbusdam pñciosissimis horibus oculis statim primauit. atq⁹ ipse tar-
toz maloz auctor sine timore sine penitētia patrii sceleris in seditione turpis-
simū simit. Eligit aut in pontificatu mensibus septies. diebus quinq⁹. vaca-
tum sedes dies. viginti.

S. Valerius epus

Valerius epus augusten⁹. ex clarissima comitū di-
ullingen profapia or⁹. In cenobio sancti galli
enutritus. q⁹ literis ac diuino cultu instructus. cum
habitu religionis optasset. ab inclusa admontis ne
saceret. Cū cū futurū epm denūciaret. a cōsanguineis
deinde epō ad elberano tradit⁹. Tandē diuino nutu in
epm pñmorus. totū se diuine cōtemplationi ac cōstati-
randis ecclēsijs dedit. q⁹ suis vtutibus ac orationib⁹
mira gessit. in bugarica expeditōne pāpue cū omo in-
peratoz eos viciat. Amisit quoq⁹ in eo bello diopoldū
frem et reginboldū filiu⁹ fororū. Inde etiā diue affre-
uitatis ac ecclēsiā sancti iohannis ac sep bant. Nam
dem post multas patētie coronas anno domini nō.
genetino septuagesimo tercio. Etatis vō octuagesimo tercio. Sacerdotij qñ
quagesimo nūgavit ad superos. inter sanctos relatus. Sepult⁹ a dmo wolf-
gango epō ratipñessē ecclia sancte affre. suisq⁹ scititate ac miraculis clarissim⁹.

Benedictus septim⁹ papa. pñia roman⁹. Etatim in pñtificatu synodu⁹
Remensem celoz aut. vbi gilbertū seditionum vrbū et nigromanticū dā
nane. amilpū epm ab ipso gilberto pulsam in integrū restituit. hic annuete
omone scne otone et eius filiū cū theophonia vxore in lateranēsi ecclia corona-
uit. Vir autē optimus instabat vni queq⁹ rogando vt in creatio impatore rei
publice xpiane cōsulerent. Aboruit pontificatus sui anno octauo. mēse sexto.
Et atq⁹ sedes diebus quinq⁹.

Iohannes decimusquartus papa. pñia roman⁹ vel (vt nōnulli volūt) papie
Istis bñdicio surrogatus. hic post assumptū pontificatum mēse tercio a ro-
manis capit. Et in mole adriani. vt in publica custodia inclusus. Vbi tamē in
pedore carceris inedia cernolestia animi maceratur. quoad vitam turpiter si-
niuit. Quo mortuo et in basilica petri sepulto. cessauit papatus dies decē. De
rectus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiā et tyrannidē vt quidā coniectat
vel ob inuidiam malivoloz et seditionoz quorundam haud satis constat adeo
sunt confuse istorum tempore historie.

Iohannes. xv. papa. pñia roman⁹. pñe leone pñbitero e regione galline albe
pontificatū adept⁹. inro odio in decros exarsit. vñ et merito ab ipse clerici
odio bit⁹ ē. maxie vō qd omnia hūanaz oia cognis et affib⁹ suis elargiebat
post bñto rei honore et rōne sedis dignitate. quē certe errore ita postens tradi-
dit. vt ad nra qz ipa pñuēisse cernimus. hūis teniq⁹ errorib⁹ ac rapacitab⁹ in
S. Coradus epus

uoluit deo volente mori. octauo pontificatus sui mē-
se. Sepeliturq⁹ in basilica petri.

Ondrad⁹ qñ ostanciē epus p id ipso et ipse religio-
ne scitateq⁹ accortia atq⁹ alijs vtutib⁹ insignifi-
mus fuit. Is et nobilit⁹ germania or⁹ pentib⁹. Ihs
emidit⁹. a nothingo epō pñtaciē au ditor cāp inde p-
posit⁹ effect⁹. p⁹ ei⁹ obitu a. s. valerico ac clero i epm
elect⁹. inde etiā pñtacie et diuas an pñtā pñtuit fecit.
Et cū tercia vice hierosolymā petisset. i ecclia. s. mani-
ricq⁹ sepulcr⁹ dñi aditar hierosolymitani pñtuit fecit. Et
lebzās i die pasce arancā i calice relapsam cū fiducia suplit. q⁹ ea boza pñdij si-
ne lesione de ore ei⁹ exiit. pñen⁹ tandē diez p⁹ varia miracula obijt. vj. kal. decem-
bris. Et pñtuit sui anno. lxxj.

Linea summorū pontificū
Bonifacius

Bonifacius septimus

Benedictus septimus

Iohannes decimusquartus

Iohannes quintusdecimus

Berta etas mudi

Franco fecit succum. papa a natione romanorum pontificatum inquit octone im
perat. hic non dum coeum ad imperium perdo. sunt autem vntic doctrine vt mul
ti quidee gentes edocuit. Agnatus deinde sedonibus a cretenco consule
romano impu vtibus filii vendicare conant. cupiditate hominis cedēs. exultati
in bectura abijt. at voa precentis cognita Joanne indignatione. qd otone con
tra te cu exercitu in vltima vocabat. ipsius pontificis cognatio a amicos qd in vr
be remanerat. ad bolem mittit rogatum. vt omnia accedentia otonis cura. ad
vrbe cu prae redeat. polliceturq se ei in oibus obtemperare. Precibus igitur
vrbe pmo ad vrbe venis pdeute obuia cretenco cu oibus magnibus et
suzban a multitudine. Et cretencus cu vniuersis sedonis petita vnta pedes
pontific excolatit sunt. argu ita in pcedis redacti vnt filii cu qes sine tradure
re. pporit aut pontificas iui amio. z msc. vi. die. r. vacat i sedonibus. vi.

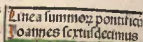
[illegible]

In domibus decemseptim⁹ placeat⁹ ep⁹s. v⁹idit⁹ur⁹ potētia crescent⁹ roma/
nem pontificatū occupat. quā pecunia ē cōstantinopoli tulerat. casina (gitur
ritur decimo usurpati pontificatus mense. vacat tunc sedes dies viginti.

Silvester fecundus papa natione gallicus. Gilbertus antea vocatus. hic miles artibus pontificum adeptus est. Adolefens enim a floa aetate nobilio in aureliana dyocesi posito. cum monachus esset relicto monasterio se totum diabo lo tradidit. bysyalim cum erat bysyanic bonarum artium carum peruenit. **T**ibi cum doctrine cupidus esset. qua in re tantum profecit. ut breui optinuis pceptor auferat. Et ut vterum otone impatorum se Robertum regem francie. ac alios insignes pdaiores viros habuic discipulos. **A**gitur ambitio se dyabolica uiminda cupiditate impulsus largitione primo archiepiscopatum remensis. dein rauenennatum adeptus. pontificatus postremo maiore conatu adimante diabolo consecutus est. **H**ac tame lege ut post mortem totius lilius esset. **I**mparator non vi philosopu ed ut pessimum magi coherere fecit. **C**onstatitque dyaboli qdam in pontificum victorius esset. **R**espondit. Si non attinger bisualis mei viues. Dum itaq pontificatus fui anno quanto. me se viuo. die decimo. **I**n basilica sancte crucis in Hierusalem romie sacrificaret. fero se mortuum statim cognouit. **U**nde penitentia mortis. Et erroris suum coepo populo fassus. Et deo primo posthabita ambitione. se dyabolica fraude bus ad bi viuendum adhortatus e. **D**einde vniuersos rogauit. ut post mortem coepo suu mendicantem careret discitit se laterati. sup arctui imponeret. coep loqui sepeliri q spore ab eccl videret. **P**ost itaq dei nutu se pudentia se per leran discant apud ad locum venie sibi relicum esse. si in vita aliquando pceri ruerint. equos suos sponte ad lateranensem basilicam peruenisse. **E**os loci sepultu in coepis fuisse.

Anno mundi. 6203. Anno mundi. 1004.

Foannes ei⁹ nominis decemiocties papa. Cui⁹ cognome et patria ob
ignobiliorum notu ignozatur. quarto mēse die vicesimo post intumtum pontifi-
catum moritur. **A**nde ob breuiatem pontificatus, nil eo ex quoq^{ue} quopis alio
gestum memoria dignus scribitur. nisi q^{uo}d illo quinquemēstri pontificao multa
prodigia apparuer^{unt} futura mala indicantia. Vrsus et cometes. et terremotus
multe urbes conculcē.

Otro tercus, secūdi oronis filius impator. āno nongentesimo octogesi-
mo quarto admodū puer p̄i in regnū succēdes impator fuit. xviij. die
a parentibus in vntibus oibus ecclesijs romane defensione no de generis bel-
li multatū cū gloria ingenti cōfess. tū aut post obitū oronis secūdi de no
uo impatore creādo cōsultano habere. Et alij orōne tercū secūdi filiū. Alij
bonnū baiuane dūc p̄mū oronis ex fratre neporē exposerēt. Intra itaq; ya-
li qdam vt crescentio nūmentano res cōminteret. germani itaq; q tū frequēs
romē aderāt orōne tercū delegere. pōtūse aut ne ledino aliqua oriret. germa-
nor sententiam approbat. q postq impator creatus fuit. p̄uulg romā petere
ad cōponēdas germanorū res. xj. ānos cōsumpsit. Ince romā pfectus a gre-
gorio ex saxonū gente cōsanguineo quē obtinuit pōtūse declarari. beati post
imperiū romani bñdictionem diademāq; accepit. Eiusq; saci celebritate finita
Otto impator archidēgi michaelis edem. q ē in gargano mōte. vōis se exolu-
turus q p̄idem emiserat in iust. inde romā reuerius breui se cōtulit i germani-
am. Tulerāt iniquo animo gregorij factā creatiōne quare vix dū excellerat italia otto. gregorius minus et
maledictis exieritis impatore adiit i germaniā desidentē intellexerūt romani futurū vt impator futurus
mā rediret. Ideo crescentiū cōsule crauerūt. Venit interim otto r magnus fructus quas adduxerat copiis
verem pene in arcum obedit. p̄plus pacē impatoris supplex orauit. germani admissi. Et iohannes ponti-
fex atq; crescentius in sancti angeli arcē se abdiderūt. tū ad impatorē se p̄ferēt exentes. i medio mureis i-
tercipiūt. r crescentius eustigie cōfessus. Iohannes oculis orbatus ē vt p̄mū fuit. hic gregorius ponti-
fex ad vindicandū quā abierat mēsem restitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vilonem suscepit
paulo post scā fecit de impatoris electione sanctiōne. quāuis etiā pauca de vltimis oronib; historiā scribāt
per feces vō tamq mirabiles fuerūt. vt vnus pallid a mors saracenoꝝ vel sanguinarius alter mirabi-
līa mūdi cognominatū meruit. De eis qdam scribit. Otto post otto regnauit tercus otto. Tandem ytalīa
pacata cū in germaniā redire decerneret romē veneno intorximus obiit. Et corpus in germaniā reportari
pcepit. vniūq; sepulcro inferret. Cū ēt cū romano s q oronē ob factā cō impellente de impatoris
electione sanctiōne dederūt. cū ferro armatis munitū neq̄runt cōfodere. veneno interfecisse. Nec tamen au-
sus ēt tunc etiā romanus populus sanctiōne vt contra facerent inuentare.

Adalbertus epus

Age epum. hoc tempore ob p̄pū eius sanctitate r doctrinā p̄agēsis epi
scopus maximo i precio habitus ē. Et cū sibi facultate regēde plebis q rapti-
us r aduersis affluctis non esse cerneret. abiit romā. ac cū fratre suo beate vite
gaudentio in mouasterio sancti alexij. tandem velint donec iussu pōtūse ma-
ximi suas orēs repetere iussus ē. Quibus cū esset p̄orū in grātis. in bunga-
riam pfectus. Et stephanum bungarorū regem cū vniuerso senne eius pplo ad
baptismi grām perduxit. Et poloniā ingressus gaudentiū frēm in ecclesiā que
sineci p̄dicantū euāgeliū ordinant. postremo prutenos adiit apud quos dñ
xpi legem quā diligentiissime p̄dicaret. gladio cecus. martyrio vitā finivit. post
cuius obitū sanctus stephanus rex in bonore eiusdem adalberti fringonem
metropolitani ecclesiā fundauit.

M germaniā i ytalīa venies. plurimo adiutorio tyrāno romāno imperio
fuit. Ob cui⁹ bñficia atq; fuitia otto terci⁹ cesar ariminū vrbe eidē p̄cessit. Et multis ac magnis paule-
forissimū ac grauissimū senatores emerferūt. qui plura loca edibus ac sacris exornarūt.

Wolfgangus epus Ranspōnē i ordie. xj. Is natus fuit ex nobilib; oronib;
parentib; in cenobio augusti. ac i herbipoli p̄lo edicēs artū nudinētia. Cū
postea i arte bñficia docē euasisset. sui noi rōnenti armato posuit sinxerat
edictū mandantia lup ambulus istā. Inde necessitate beuico archiep̄sili trane-
renti uēiens. officiū scolasticū exerceat ac i clericū ordinat. eccan⁹ elec⁹ clericus
in omni bonestate vout. Atq; archiep̄o romē mortuo ad tps brunoni colomen-
si archiep̄o addidit. postea relicq; mūdialib; pompis; moasticū bñficiū induit.
Et p. s. vā aluicū epm facit p̄buer. Elisdē scilicet ordinat bñficia sui abbas
et alij nozicū venies orientē vsus pannoniā p̄dicatōis grā petijt. vbi hereturi-
cam vītāq; omni scitmonia pegit. Inter aliaq; p̄pū parauit epi ac auctorit-
tate oronis secūdi impatoris Ranspōnē eccle p̄ficē ep̄s. Vbi in omni doc-
na salubri ac v̄tutibus p̄oissis miraculis p̄ ānos. vj. r. xx. p̄fuit. Tandē anno
dn̄i. 994. felici fine deuit. a leone nono summo pōtice ob crebra miracula sac-
rum p̄muro additus. Cuius cū dux baioaric henricus deuotionis grā accedens ad sepulcrū sancti
wolfgangi cuius monitū reperit in muro exarātū. post fer. Is post efflurā tempusbiez in euasim annorū
ser arbitatus se moriturū. hui⁹ trāfactis in regē romanorū meruit coronari. Ideo deo ac sancto wolfgāgo
gratias egit. Immutentisq; alijs claruit miraculis.

Linea imperator

S. wolfgangus epus

Berta etas mudi

Rachetius episcopus

Ethgarus rex

Theodorici episcopus

Edo episcopus

Donfridus in vasconia

Rachetius episcopus veronensis prius monachus vir doctissimus multa copiosius. qui d' heresim antropomorphitarum que in cytopadania prouincia fuerit scriptis impugnavit. sed parum duravit. Hic enim episcopus eruditissimus et ceteri copiosius. alicui episcopi virili animo occurrentes exterminasse dicebantur aut antropomorphite, ut gracion. xxiij. q. ii. scribit pro eo q' qdam rustica simplicitate deum humana membra habere que i diuinis libris scripta sunt arbitrabantur. antropos em grece latine nuncupatur homo. Ignorantes domini vocem qui ait. Spiritus sanctus est deus incorporeus e nec em membris distinguitur nec corporis mole censetur.

Eustantius archiepiscopus Cantuariensis miraculis magnis. et vite sanctitate clarus fuit. Is plura monasteria fundauit. et in die sue defunctionis ut fertur a angelo antipodiam didicit. o rex gentis et conuincator eorum

Ethgarus anglorum rex post edo eustantii patre angulus regnare cepit et regnauit annis. ix. Vir per omnia xpianissimus. de quo habet q' inter cetera virtutis sue opera singulo pene anno monasterium vni constructum

Decobaldus quidam vltimacensis eps b' id' q' aq' temporibus. et sanctia et probitate vite floruit. qui et multa in laudes virginis marie et sanctissime crucis egregie scripsit.

Theodorici episcopus Exoniensis vite sanctitate clarus. et in ordine episcopatus septim. Is reliquas de ythalia ad se referri curauit. et sancto sine gentis archiepiscopus Maguninus prius abbas fuldensis. is wilhelmo filio ottonis pnt. quo tempore bademarus abbas fuldenis monasterium fulde magnifico opere constructum in episcopatu successit. hic a multis deuotus in rheno perhibetur. q' multitudinem pauperum in bono tempore sanctis quasi daturus collectam elemosinam conuenari precepit. Non enim quocumque mures velentes a parientibus et tapetibus absterunt.

Edo episcopus cantuariensis clarus vite et sanctitate hac tempestate floruit. Simuliter aufridus traiceti. epus. et gerhardus epus cameracen.

Ones isti abbates venerabiles circa hec tempora floruerunt. gnilbelmus dimonensis. richardus virdunensis. popo stabulensis. ostertus leodicens. ber no augiensis abbas.

Monstrum mirabile i vasconia apparuit duo habens capita. ab ymbilico et sursum diuisa. habes quoque duo pectora. et in vna parte comedes aut dormies alia neutrum faciebat.

Algo magnus. cognomēto caputinus. ludonico francorū rege defuncto ex ipso testō regnū obtinēs regnauit vna cū vxore annis. 4. Sūt q' dicit eni comitis pūsentis v' dūce fuisse eius p' qd' robertus tyrānus fuit. quē dātes florentin' poeta in suo tractatu de purgatorio ca. 20. v. C'bi amato macellariū fuisse dicit. hic tñ francorū regnū nō ea āplitudine obtinuit. quo et p' pūntius et ceteri reges possedere. Tūc etenī oīs transalpina gallia austeria et magna germanie pars francorum finibus claudabatur. Sed trās lato in saxones imperio nō mō germania et belucta et magna pars belgare. Continuo burgundia imperio cessit.

S. Dunstanus

Decobaldus

Datto archiepiscopus

Abbatēs insignēs

Dugo. ix. rex insule

Potestas Imperialis, regaliscq; potentia non solum vt naturę introducta est ad publicam vtilitatem, sed etiam per totum saluacorem nostrum idm xpm dei filium, in cuius manu sunt omnia regna mudi. Et verbo compo bataba reperitur 7 facto, qui 7 nasci voluit cum vniversis descendere orbis. Et augustinus cesaris censum tulit, nec hoc contentus, dari etiam pro se ac petto tributum iussit. Interrogatus quocq; an cesari censum dare liceret. Eliso nūmismate, reddite inquit q̄ sunt cesaris cesari, 7 que sunt dei deo. Adhuc beatus augustinus dicit. Si tributum inquit petit impator non negamus agri ecclesie soluant. Nec iustitiam cesari impertit sibi a celesti maiestate traditum asserit. Nāq; sicut in spūalibus romano pontifici, singuli pa marche p̄m̄atesq; ceteris pontifices 7 prelati subiecti sunt, quāuis 7 hoc aliquando agra negarunt. Et ad hoc perfidum bullitarum genus insicuerit. Sic 7 romano principi temporales quolibet liquet esse subiectos. Postea est igitur sequens figura que in eligendo impatore tanq; temporales quolibet liquet esse subiectos. Cogitatur illi imperij imbecillitate, varietateq; fortune, quo diutius apud germanos, summa potestas remaneret. Illeq; p̄ceteris p̄cefferet, qui vtute 7 dignitate ceteris p̄cefferet. Gregorius quintus summus p̄fiter san cioncia retulit, haud abnuente o tione de impatore eligendo, quā vsq; ad tempora nostra seruata videmus, videlicet solis germanis licere p̄ncipem deligere. Qui cesar 7 romano rex appellamus, tū tē mū impator 7 augustinus haberetur si cum pontifice confirmasset. Et cum canonū auctoritas impatorum in temporalibus eos p̄cellere dicitur qui ab eo recipiunt temporalia, Quis nō videt 7 populos 7 p̄lapes oēs ab impatore qui mundi totum est recipere temporalia, sibiq; idcirco debere obedientiam. Nēpe quāuis aliqui parere mundi totum negent imperio. Nemo tamen post augustinum octauianū monarchiam, tantam vesaniam induit, vt sub alio quā sub romani regis titulo mudi totum orbisq; p̄ncipem sese ausus fuerit appellare. Et ex hoc sententiam expendamus qui se tanta fretos asserunt libertate, vt nihil omnino teneantur impio. Quadam se potuit dicat exemptione, quāuis illorum p̄poteruit potius armis quā legibus obuiariū foret, vt quo iure se putant exemptos eodem se facient esse subiectos. Libet tamen aliquid in hac re scribere. Cuncti p̄fecto qui sub iugo se negant imperij, aut id p̄uilegiū se asserunt assecutos, aut virtute aliquā, p̄uilegiū autem aut ex beneficio imperij suscepisse aut aliudē, non est opus confutatione. Cum enim romanū imperiū adeo super omnes mortales in temporalibus sit erectum, manifesti iuris est neminem esse qui ei possit inferre p̄uiciū. Certum est talia p̄uilegia non valere que summa auferunt potestatem. Nācitur enim ex hoc discorde frequentes, sunt rapine multimode, cōmittuntur cedēs abisq; numero. Cum pace turbata hinc atq; inde bella crassentur. Existente nemine qui maior omnibus iuris cōdine libus possit imponere modū. Ad si vno sub capite viueremus, si vnam omnes sequerent obedientiam si vni duntaxat in temporalibus sup̄remū p̄ncipem recognosceremus, floretet vbiq; terrar pag, optima bulaq; omnes concordia frueretur. Cui rei signum manifestum qd ab initio nascens mudi vsq; in hoc eui nunq; pacem fuisse legimus vniuersalem. Nisi cum ad vnus cesarem augustum in modum celestis regni totus orbis oculos dirigebat. Quod licet ob reuerentiam xpi redemptoris nostri tūc contigerit qd nostram humanamq; formam induit. Sufficere tamen debet diuinū illum mudi fabricatorem vtiā hāc ostēdisse pacis habende, cum orbis sub vno p̄ncipe regeretur. Liquet igitur p̄uilegia que monarchico regimī obuiant. Et quacūq; veniant potestate non habere vigorem. Ea q; non solum per successorem si ab ipso quocq; qui concessit esse cassanda. Nec em̄ tollere principem decet, qnē ad subuersionem tendunt imperij. Sed aut aliquid prop̄is se virtutibus id p̄uilegiū se meruisse, gnis imperij nō intrinsecus auctoritas, diūt em̄ se suis armis, siq; sanguine, p̄uincias vendidisse, q̄ vel a barbaris vel ab hostibus xpi aut nominis occupabantur, nec romanū reco gnoscere aut imperiū. Quod q̄ ridiculosum, atq; iniustum sit ex superioribus licet inueni. Semper nāq; maior est vtilitas publica q̄ p̄uata, nec cōmittendū est vt potestas aliqua erigatur imperio similis, qualis in exemptis esset, qui nullum superiorem admitterent, quā res monarchice dignitatis nervos elidit, scilicet sub imperio facit. Et omne humane societatis concordia dirimit. Non tamen p̄pterea regum 7 aliorum p̄ncipum magnam esse potestatem insiciamus, sed esse eas sub imperio dicimus. Eozūq; correptionem quando tyranni efficiunt ad romanū p̄ncipem pertinere. Causas regum asserimus cesari remittendas; tenet omnes pro salute cōmuni impatori parere, venire ad bellum vocatos, conferre impensas, mittere auxilia, p̄bere trāsitum, elargiri comitatū, nihilq; fugere qd cesarea maiestas intulerat, vt quā a suis subditis obedientiam exigunt. Eandē suo dño p̄ficer impatori.

Translato ad alemānos romano imperio, quo solidiori firmitate sub susteret fundatus, firmatūq; dicitur, supra quatuor collas, scilicet quatuor duces, quatuor marchiones, quatuor langrānos, quatuor burgrāuos, quatuor comites, quatuor barones, quatuor liberos, quatuor milites, ciuitates quatuor, villas quatuor 7 rusticos, vt sequens figura ostēdet.

De institutione electorum imperij.

Electorum imperii institutio

Sanctione de impatoris electione. fecit gregor⁹ quintus. ad vndeclmū quā obierat mensis romeress
 tutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltione sumpsit. Et tunc cū tercio p^o successorem nō si
 ne difficultate impatore creato. idē pontifex ex eadē gente nat⁹. cognoscens impij imbecillitatē ac fortune
 mutabilitatē. vt dicitur apud germanos summa impij maiestas remanere posset. Synodo congregata statu
 tū tulit de impatore eligēdo. solis licere germanis. q^{ui} inde electores sunt dicti. In p^{ri}ncipē eligere. Quā sancti
 onem huc vlt⁹ p^{er} annos supra quadringentos suatam videm⁹. vt i futur⁹ nō p^{er} sanguinis successione impium
 duceret. s^{ed} p^{er} solos germanos p^{er}ceres. vna cū bohemiē rege impator eligeret. Qui cesar tūc z romanorū
 rex dictus. si a romano pontifice coronabif impator august⁹ appellet. De q^{ui} p^{er}firmatōne plen⁹ bi extra de
 elec. c. venerabile. Suntq^{ue} h^{ic} electores. vt in figura daret. Magū⁹. Treuerēsis. z colonienfis archiepi
 Et marchio braadēburgensis. palatin⁹ comes. Dux saxonie. Rex bohemie. Distincta sunt aut inter eos
 officia. vt tres primi sint cancellarij. Germanie prim⁹. secundus Gallie. ytalie tercius. Et braadēburgensis
 marchio camerar⁹. Comes palatin⁹ dapifer. Dux saxonū ensis portitor. Rex bohemie sit pincerna. quē
 tū bis additū ferūt ad tollendos electorū discordias. De h^{ic} quidā scribit. Sunt aut officiales isti Magu
 tinus Treuerēsis Colonienfis. Quilibet impij sit cancellari⁹ hor^{um}. Inde palatin⁹ dapifer. dux portitor en
 sis. marchio p^{ro}positus camere. pincerna bohemus. H^{ic} statuat rege seruāq^{ue} p^{er} ordinē legem. Atq^{ue} creat
 dñm cunctis per secula summū. dñm in quo hec sanctio facta est primū vel vt alij scribūt scdm supra mille
 finis christiane salutis fuisse meruimus.

Berta erasmundi Folium CLXXXV

Formam autē et modū diligendū regem novū per septem principes electores romanū imperiū. et eorū conductum ac vocatōne quō adesse teneant frāctordie in vrbe circa adoganiū. Et q̄ pagenda sunt ac quo ordine. aurea bulla clarissime edocet. quā carolus quartus romanorū impator in solenni dieta Niremburge Anno. M. ccc. vi. edidit. electus deinde cesar et romanorū rex appellatus. cū totū impator et auctus habet. si cū romanus pontifex cōfirmat. Hostri em̄ impatores cū eligunt aū consecrationes coronationesq; romanorū reges appellant. quasi pluris estimandū impatorū regū nomen. Antero p̄sca romanū post expulsū Tarquinū fugiū ob odiū regū. nomē regū funditus sustulerūt. Senatus consilium statuentes ne quem deinceps regem in vrbe esse liceret. Cum impatores p̄ multi tot annis re dñi et felicitate aduersus hostes gesta bonoris causa appellarent. Tres em̄ gradus maiorū dignitatis apud romanos (ex quorū principe loquimur) fuisse rex dictator. impator. Ex his suprema oim potestas rex fuit. Post regem vō secūdū tenuit dignitatis locū dictatura post dictaturā impūi tercio gradu cōsequitur. Iul⁹ aut cesar cū sepi⁹ post partā victoriā. esset impator ab exercitū appellat⁹. nō impator aut regū. si dictator nomē vsurpauit. tantū odiū regis nomē in vrbe dicitur. Cū aut cupet regis nomē. et vereret ppli indignationē. molitus expeditiones in p̄bos atq; asseres in libris Sibyllinis contineri. nō nisi a rege partib⁹ superari posse. se rege dici p̄cauit. Quod maturade mori sue cām p̄buit cōcurat. Est at ip̄sū armorū exercitiū ad tutadā augendāq; republīcā cōmissa auctas. Nec qm̄ mos ille aboluit omnino. Nec solus ex vsu. si ex memoria h̄s germanorū abijt. Hic recentior ē per plures ferme annos seruatiū antiquū arbitremur. Sequantur a nris maiorib⁹ religiosē instituta. et ad nos vsq; traducta que consensu xp̄sid clūi approbati. Et deinceps diligentissimū et castissimū historicoz scriptis (qđ vncū ē refugij) oblectemur. Nec cariosi qđ ceteri loquuntur

Berta etas mūdi

Anno mundi. 6205.

Anno xpi. 1004.

Thannes decimus nonus papa. p̄ia romanus. p̄e Martino or̄ fuit. post hunc. ioanni pontifici successit. qui pontificatu inuenit. ad oculū cōuersus. Et ipse nil dignū memoria gessit. Is aut̄ (vt qdam auctores serunt) pontificatus sui anno quarto. mense item quarto morit̄. Sepeliturq; in basilica petri. vacatū sedes diebus vnde viginti.

Sergius c̄ nois quartus papa. p̄ia romanus. p̄e Martino or̄ fuit. post ioannē predictū pontifex successit. Vir sanctissime vite gratesq; cōfuctus dimis. Et aī pontificatū in ipso magistratu fuit in paupes liberalis. In amicis et familiaribus iocundus. in delinquentes clemēs. in cōtumaces modestus. Late p̄terea prudentie fuit. vt toto suo pontificatu nil cōmissum sit. quo merito rep̄bendi quib̄ emāns negligentia posset. In dēu em̄ mentem oēm cōuerteret. qd̄ facere pontifices omnes deberent. iuste atq; integre oia ex animi sui sentētia bñ natura et moribus institui gubernabat. Interea dō huius cōsilio et monitionib; p̄cipales ytalie cōposito federe cōsilia inuent̄ pellendi sarracenos et sicalia. idq; moliri paribus animis et copijs instituit. Unde et Guilhelmus magni Tancredi normādie ducis filius adruantib; etiā campano et salemitano principibus illos et sicalia breui spacio expulit. Dū bec in ytalīa et apulia agerent. laborante ytalīa et fere toto vrb̄e terrarū fame ac peste **Sergius** vir sanctissimus secundus pontificatus sui anno. die. xv. morit̄. sepeliturq; in basilica petri. vacatū sedes diebus octo.

Anno mundi. 6215.

Anno xpi. 1014.

Benedictus octauus papa. p̄ia nisculanus. p̄e Gregorio. Qui im̄to pontificatu et in demortui ottois terciū locū beatriū imp̄atorē scdm̄ institutionē gregoriū quintū creatū corona imp̄erij donat. Inde oībus in rebus beatriā celans defensionē vrb̄is. Sed eo mortuo defensore et sede pulsus per seditionē. alio in locū eius successit pellitur. Vix postea vnta cū inimicis suis concordia. pulso adulterno pontifice. in vrbem eius dignitate rediens. Nec multo post vndecimo pontificatus sui anno. mense viio. die. xij. morit̄. Sepeliturq; in basilica petri. Sunt etiam qui referant papue petrus damianus doctor et isidoro benedictus. episcopi quēdā vidisse dicē quadam in solitudine hūc benedictum papam equo nigro insidentem. eūq; interrogasse. quid cause hoc effet. cur mortuus equo nigro vberet. Respondisse dixit. grauit̄ torquor. Tum benedictus equum hominē rogasse. vt pecunias quos occultauerat (locum indicat) pauperibus suo nomine erogaret. Nam que antea dāte fuerant elemosināz noīe. nil ei profuissent. quia ex rapinis parua cōstabāt. fecit mandatum episcopus. ac statim episcopatu se abdicans et vitam monasticā amplectus est.

Ioannes eius nominis vigesimus papa. p̄ia romanus. patre gregorio. episcopus perueniens vt quidam volūt vel vt alijs placet nullis sacris aī iniunctis pontificatū munus suscepit. eo tempe quo cōr adus in demortui beatriā locum imp̄ator creatur. accepta deinde ab eo imp̄erij corona. Quē postea romanū seditionibus et apertis p̄eliss pluriūm vexauere. Sed Conradus celans auctoritate et potentia liberatus fuit. Romanis quoq; exitiū interminatus est. si duntis quēdammodū ceperant pontificē seditionibus vexassent. Ioannes autem cuius vita mirifice laudatur. Vndecimo pontificatus sui āno. die nono moritur. vacatū sedes diebus octo.

Anno mundi. 6225.

Anno xpi. 1024.

Benedictus ip̄ius nominis nonus papa vt quidam volūt benedicti octauī nepos. patria nisculanus. patre alberico. Ip̄e romanū tanq; homines ignauū et nullius p̄cepi p̄rofe et sede reuoluit. In cuiusq; locū sufficiunt Ioannem sabinum episcopum. Syluestruū tertiū appellantes. Quo post nouē et xl. dies pulso. tertio benedictus restituit̄. Is autem post mensem et die. xi. cum cerneret se iterum subitūm eadem discrimina. Ioanni archidiacono sancti Ioannis ad portā latinā qui postea Gregorius sextus appellatus est. pontificatū munus libere cessit. vt vt quidam affirmant vendidit. Itane obrem merito ab omnibus b̄ndictus ip̄e accusatus est. et iudicio diuino damnatus. Constat em̄ si simulacri eius admodū monstruosum post mortem eundem apparuisse. Interrogans quid illa horrēda ymago p̄ se ferret. cum antea pontifex fuisset. quā inquit in vita sine lege et ratione vixit. Ideo volente deo et petro eius sedem oībus probis sedam. simulacri mei plūs sc̄itatis q̄ humanitatis in se habet. Nam cum annis decem mensibus quatuor. diebus nouem. per interualla sedē petri occupasset. tandem moritur. Nec vacasse tū sedes dici potest. cū pontificatū vendidit. Sc̄isma igitur. xij. eccl̄ie cōfusione ac scandalō pleni fuit inter benedictum et alios.

**In ea summorū pontificū
Ioannes decimus nonus**

Sergius quartus

Benedictus octauus

Ioannes vigesimus

Benedictus nonus

Henricus et notis secundus impator anno dñi millesimo pri-
mo. vel vt alij volūt. anno incarnationis tercō supra mille-
simū. orone mortuo germani electores p̄fesso sum tñc p̄mū in-
rentes beinricū dūce baurie cesare declararūt. q̄ nō p̄ successione
s̄ ab electorib⁹ p̄dicti cesar t̄ augustin⁹ electus. impant am̄s. xxiij.
Et ab historiciā p̄fertiū ytaliciā beinricus prim⁹ appellat⁹. vi-
dim⁹ in cō scripta habeb̄erge in q̄b⁹ se secūdu scribit. Borchfnd⁹
quosq̄ viterbiensis cū beinricū secūdu t̄ post cū antonius florenti-
nus ep̄us claudū filiū beinricū vocat. Idē vocacionem igit in se
quutiū obferuabim⁹. Cū aut tradit videm⁹ suū in ytalā aduen-
tum p̄ annos. xij. distulisse. Abēlta cū cū galis plurimā cū merē
sibus bella gessit. inter p̄latis sibi animis q̄ndam p̄ncipum
in regē regni inungit a willigilo magistro archiep̄o scauos in
diatos vinctos sibi tributarios fecit. Postea a bñdicto octauo im-
pator augustusq̄ appellatus ē. dyademate ornatus. Qui prima
expeditio ē sicut pia hē t̄ felici in capnā duces sarracenos ibi sede-
tes. ytaliam lingue copulit. Troiaq̄ vrbe i apulie finib⁹ deducit
ab oppidanis oblati acceptis. cū datis obsequiis romā ē reuer-
sus. fuit aut xpianissim⁹ p̄ncip̄s t̄ vir sanctissim⁹. cum kune-
gunda vxore v̄gitantem vt certe diuinā castitatē suauit. Quorū
insensio t̄ p̄tū instantia stephan⁹ bugarie rex t̄ sibi sibi p̄p̄i
ad fidē xpī succurrē pueri. Bogoie em̄ suā regi bugarorū t̄ vxorem
collocauit. Ita aut caste ac sancte cū vxore vixit vt vterq̄ in mor-
te miraculis claruit. In vita em̄ nullū p̄miserit qd̄ ad bonitatem
dei p̄neret. Nā t̄ habenbergem fundariū ep̄atū. Et diuini im-
perator nullas p̄dus dotauit ac ornā mētis decorauit. Sedes q̄
ep̄ales bultensheim⁹ vbi a puero emittus t̄ t̄teritis edoctus fuit. Baderbur-
ga. Argemna. Ainsia. Meriburgā. q̄ barbaica immānitate adiacentiū sca-
uorū vastare fuerat restaurauit. Henric⁹ post multa bella in bohemia germania
ytaliciā strenue gessit. Obijt ad annū salutis xpiane primū t̄ vigesimū sup̄ mil-
lesimū. magno re se relicto apud suos testierio. Qui t̄ post mortē etiā multis
claruit miraculis.

Conradus secūdu origine sueuus sine vt ceteri volunt natione francus.
Q̄ t̄ ex matre de primis francoz regibus q̄ a Troia venerat originem traxe-
rat. defuncto beinrico impatore anno salutis. dñi. xxiij. ab electorib⁹ in germa-
nia cesar electus. Qui in beinrici impatoris milicia ordines duxerat. Et suū
in ytalā aduentū annis ferme tribus distulit. Per qd̄ t̄ps multi ytalie magna
res t̄ populi cōiuratione inna sese in libertatē afferere. Et declarati cesare eius
aduenisse armis repellere p̄stiterūt. Id cum intellexisset Conradus. negem̄
in ytalā obsequi. veniens in ytalā copiosum duxit exercitū. Mediolanū cū ve-
nisset armis ē repulsus. ideo agro vastare mediolanū obsedit. Nō p̄mū inde motus se conuincit q̄ p̄
inter incesum vrbe solo equaret. s̄ dū in die pentecostes colonie archiep̄us missarū solēna in p̄p̄i vr-
bi ecclia celebraret. p̄ sp̄m vidit. coradoq̄ dixit beati ambrosii germanis exercitū. nisi abscederet comi-
nari. Itaq̄ conradus motis a mediolano castris. romā veniens aurea a iohanne vigesimo corona t̄ imperij
nrtulis inter eu done angloz t̄ rudolp̄ū burgūdiōnū reges ē ornatus. inde roma p̄fectus. pacatis post se
linquens ytaliam in seluos primo. postea in bugaros duxit. cōp̄ressitq̄ illos montibus exercitū apud Ru-
dolp̄um burgūdiōnū rex suoz seditionibus vexatus fuit. Quādoq̄ Corad⁹ fides t̄ p̄mū se cōmisit. re-
gnū illi burgūdiōnū p̄misit. qd̄ ab impatore in p̄mū redactū. Et burgūdiā postmodū longo t̄pe uncipia
lis appellata ē. Rex aut angloz filiū suū beinrico coradi impatoris filio in m̄rimoniū collocauit. Inde co-
radus deuotioris cū romā veniens p̄ mare adriaticū redies distempantia aeris multos amissit p̄ncipes res
uersus inſi ancā in traiecto inferoz moritur. anno regni sui. xxiij. inq̄ij. bo. xxiij. fuit vir armis strenuus
consilio p̄uvidus. sapientia forensi p̄ditus t̄ cūli. t̄ in religione xpiana deuotus.

Linca iperatoz

Henricus secundus kuneigūdis

Conradus secundus

Cometes Anno tercio beinrici bohibilis aspectu
apparuit. flamas huc atq̄ illuc disperges. Solis
item eclipsis anno eius septimo facta. Lunaq̄ in sangui-
nem versa visa est. Et terremotus fuit magnus. Inq̄ij
t̄ sacula ardens instat nris cum magno fragore c̄lo
decidit. Quibus malis confectus in ytaliam ap̄uenit. t̄ in
to ferme terrat orbe valida fames c̄lī subsecuta. pau-
loq̄ post in ytaliam tanta peste laborati ē. vt plures mori
m̄ q̄ superstitēs habebantur. quā calamitatē fons in lo-
thoringia in sanguinem versus futuram indicuit.

Genealogia diui heinrici imperatoris

Gloriosi atq; sanctissimi impatoris beatrix: Qui inter ceteros reges germanie cū sua contubernali di-
na kunegundis vigne sancta. vite sanctitate ac virtutibus precebat. Ob eius merita. ardore de eius
genealogia. Videm de maiorib; kunegundis impatrici posuimus. Qui i morte miraculis multis clame-
rit. Arbor aut signata. in qua radice luitolus saxonie dux ponit descripte pgenici pater. Et in ramis ei
et frondibus ab eo descendentes. filij et nepotes vsq; ad beatrix sanctum ponuntur. distincte descripti.
Et a carolo magno origo vitoris eius manifestatur.

Amporibus inuicissimū impatoris caroli magni. qui nulla interposita mora i saxonos ydolatrias
decepas mouit. cū quibus ad plures annos bella gesserat viciat. fidem xpi suscipere coegit. Inde il-
lustrissimus dux saxonie luitolus nomine regimē prouincie suscepit. Is romā perijt. corpusq; sancti inno-
centij a summo pontifice obtinuit. Eius filius nati maior diano bella cū conis gessit et i mare baltico pe-
rijt. Dico alter filius in ducam saxonie successit. Hic habuit filiū qui beatrix bādis dicebat. Et filiā ba-
bami matre alberti comitis babenbergis. De cuius nomine idē mona babenberg dicitur. quem ob ne-
cem fratris sui Conradi ludouicus impator. vt pmissum est decollauerat. Et ludouico sine filiis mortuo
Conradus occisi corādi filius. in regno instituit. Idem quoq; sine herede corādo. primates beatrix bu-
mle coronauerūt. Is duxerat marbildē scē puerfatōis femina. Et qua genitū ottonem magnū et bea-

Genealogia sancte kunegundis imperatricis

Berta etas mūdi

ricum dūce baioarie. Otto magnus genuit ottonē ruffum q̄ otero fecūsus genuit tercium. Heinricus dux baioarie genuit heinricū sanctū. Is deſilo dictus q̄ ab incarnatione dñi. 997. obiit ſepultus Ratibone in cenobioſancti benemūni cū tali epi gramate. Heinricus romani regis p̄i z deſenſio legi bauiare cultus p̄i eſt. hic dux heinricus ſepultus. fuerit a nati duo filij z ſilia unica primus buſ heinricus babenbergensis poſtea ipſator ſecus bruino eps auguſten. ſilia aut̄ geſſila q̄ nupta ſtephāo regi būgarie regnū ad xpi ſi dē p̄uerit. Bū aut̄ heinricus ipſator vxorē vt ſorore diligens. quā nūq̄ cognouit. Cū plēm ſe nō habita rū fuerit. terrena in celeſtia comitans ep̄atum in honore ſancti petri ſc̄iſq̄ p̄ſtitit. pluraz alia p̄ciſ tans opa. Is appropinquas morti. multitudine ingēs demonū magno ſtreptu an cellis heremici ſancti t̄a ſiens. heremita aperies ſeuſitū vñmū de ſocietate interro gās. q̄s eſſet. Is rñdū legio demonū ſumus. q̄ ad mortē ceſarū ſperamus. ſi in eo quid tepemus. Ille aduersus diabolu vt rediret. q̄ reuerſens ait. T̄i biſ. p̄ſecim⁹. bona cū z mala eius in ſtater a poſita. aduſtus ille laureus ollā aureā immenſi pondis at culit. Et dū ſuper aſſe videbamur illa ad bona p̄iecta. pond⁹ creceſcit. ideo iratus aurē vñā olle p̄ſegit. Ap̄ pellant aut̄ calicē diabolus ollā quā imp̄ator ecclē merſburgenſi in honore dñi Laurentij ſicri ſecrat. cū ob magnitudinē due aures interit q̄ ad huc p̄p̄lo quotannis oſtendit. Repertū ē imp̄atorē beinricū tūc ad dñm migrāſſe. Et vñā arem calicis fuſſe fractam. tercio ydus Julij.

Clotolus quozq̄ magnus optime de romana ecclā meritis. ac ſolemnī decreto a poſtūſice ſummo imp̄a cus aut̄ cognomēto p̄tus imp̄ator inter ceteros filios. tres ſilios habuit. Carolū regem gallic. Alarū ludo uicū regem frācie. Tercū Sigifridū rbeni comitē palatinū. Is ex vxore ſua marit nildis tres ſilios ac ſilia vnicā genuit. Theodoricus primus ep̄atū metenſem rexit. Alter ad elberus canonicus merenſis. Tercius palatinus rbeni beinricus nōis. principā baioarie ſibi adiūxit. Cui ſilia a deo data ſunt om̄i p̄obitate z ſan ctimonia ornata. ſilia beo nobilis kunegūdis diuo beinrico imp̄atori inſimonia iſta. cū eo in om̄i caſſita te vſq̄ ad obitū vitā celebrē pegit. Carū inſtigante diabolo eā de milite ſuſpectā būit. idco ſup candentes vomeres. xv. p̄ſibus nudis pedibus eā incedere ſecit. q̄ aſcendente ait. Quid me o de⁹ ab beinrico z oī buſ alios intactā nouiſti. ita me adiūxi. Cui vox audita ē dicere. Virgo maria te vgnē liberabit. Totam q̄ candente maſſam iſleſa p̄cutit. Tandē cū poſt obitū mariti in monaſterio a ſe fundato in baſſia cū om̄i ſanctitate ac vñtibus diuinis ānis. xv. vixiſſet. migravit ad dñm. ſepulta deinde bamberge ad ſancti bein rici quā Innoceñt⁹ q̄nt⁹ papa. p̄ crebra miracula ſc̄iſq̄ cerui aggregauit. Cui⁹ ſc̄ſū tercio marcij celebrē b̄ Loreſantes per annum

willigſus ep̄s

Gilia vgo nobiliſſima ſoror beinrici ip̄ator ſtephāno vngarie regi collocata. Cui⁹ opa rex ip̄e z p̄p̄i būgarie integram xpi ſidem accipere.

Operatois mirabile p̄i in auditi. Cū in villa q̄das laxone in madeburgēſi dioceſi. vbi erat ecclā ſancti magni q̄dā ſacerdos maſſam celebraret in vīgilia nati uitatis dñi. decem z odo vñi ſi cū. xv. milibus i cimiturio ce cleſie vbi celebrabat. d̄coctas du cendo alta voce cantaret. ſacerdo temq̄ ip̄m celebratē impediēbāt. Mandat illis ſacerdos. vt nacer rent aut̄ inde recederēt q̄ ſacerdo nis verba deridentes. deſistere no luerunt. Is amaranus imp̄can co inquit. Placeat deo z ſc̄o ma gno vt ita cantantes p̄maneat vſq̄ ad ānū conſtantes. Et ita ſal crum ēvi toto illo anno ſine inter miſſione aliqua. conſtando canta rēt. Adit abile dictu toto illo tēpe nec ros nec pluuia ſup illos cecidit. Sed nec laſſitudo nec ſames

Deſſila regina

Henricus eius nomen tertius. Conradi predicti filius, siue ut alijs placet gener. que electores successore dederunt. anno dñi. **CLXXIIII**. impauit annis decem et septem. Is genitorum suo non dissimilis in virtutibus. immo scilicet probatur. accepta vxore pte vincente filia regis anglorum preteritima. q. de adulterio felle accusata. ea puer que ex anglia adduxerat p. delationem gigantem molis se opposuerat i. duello (dummo frer) auxilio descendit. successu poplite. victoria potius. Anno inde repudijs gessit. et in habitu religioso vitam sinit. Inde nobilissimi ducis p. amentis. Gualtheri forore agnate duxit vxore. Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans oēs hystoricos nimis et ioculatoricos iussit expelli. Atq. oia q. illis more principis in vestibus equis et pecunia danda erat pauperibus dedit. fuit aut natura admodum iocundus. hominibus a stabulis omnibus humilis. hostibus terribilis. pauperibus pius et largus. henricus autem primo electionis sue anno in oldenici regē bobemorum hostiles aios p. se ferente ducens. idcirco re infecta in germania se recepit. q. pares bobemorum germaniaq. copias. pares quoq. p. loz euentus habere vidit. Sed eo q. secutus est animo. cum maiore paracitorq. exercitu citē aggressus oldenici regem p. lo superauit. Et captos et p. federa liberato egit. ut bobemorum quotannis romano principi tributa soluere teneretur. Bussidebat eo tpe bugar. et magnis commissis p. elijs. pars petro regi suo maior numero. s. dignitate melior fauebat. maior alta aduerfabatur. Eūq. sine he habuerat cōtentiones. ut pulso per arma petro et alboino qdam in regem assumpto dissidiatq. tribulomur? et certamina inter principes et populos cōtinuaret. Conspicuas vix de cesarem petrus. Et sue p. gator soluti opem supplex orauerat. Quare ingressus vngaria c. exercitu henricus. alboino fugato. petros restituit. regni illius contentiones motusq. sedauit. Rome interim inaudita alias ipōtissanti diuina inchoauit. Et magno igitur comitatu ad cōponendam pacē romā venit. vbi synodo cōgre gata bñdicti. g. siluestri. s. et gregoriū. s. pontificatu se abdicare coegit. et syndegex epm bambergens. qui dionis secundus datus et creauit pontifice. ut pmissum ē. a q. etia coronā imperij accepit. quo sacro romano in verbo a sua iurare cōpulit. ut de cetero pontifici electioni. se nequaquam interfuturos nisi de mandato imperatoris id facere coegerent. inde capta. p. hactē multos milites secū aduenit. qui sarracenis regionis infestis resisterent. atq. inde in germania regressus. constantiensī synodo affuit. vbi omnibus veniam rogantibus indulxit. ac pacē in sucua ac alijs. p. uincijs regia censura confirmant. Tandē langore ceficēs obijt. filij prius regem constituit. Sepultus Epypre.

Unica imperatorum Henricus tertius

Incentius gallus et marinus cū gortefrido vicribiensī hystoriarū scriptores. de bñ? beinrici ortu miraculoso. diuinaq. p. monitione hystoriā admirabilem dignā cōposuerunt. Conradus enim impator secundus nulli violatorum pacis parens. Et hac occasione dignā cōposuerunt. Conradus enim impator pacis verens ab impatore occidit. in silua remotissima fugit. ibi cū vxore sua in tugurio paruo latitabat. Contigit impatore a venatione sua fortuito casu illic diuerisse. ac ibi p. nocte qua nocte vxor comitis masculus peperit. Quo vagante vox de celo ait. Quidam infans iste. erit tibi gener et heres. Qua voce tria vice audita ipator di linculo surgens. reperiis suis famulis duobus. p. cepit ut infans occiderent. qui bñana misericordia morti. sup. arborē posuerunt. regi cor leporis. p. cor de pueri adducit. Dux p. terens cū repiens ali iussit. et in filius adoptauit. Longo post impator in domo ducis cernēs bñca dolentē habēs eius spectū. ne sit quem occidi iussit. In equestre a sumit. p. capiens ut suas regine deferat in qbus p. p. ebat regine vt vixit linculo is illico cū occidi faciat. Is rem ignorans in domo sacerdotis q. fecus q. do mientis suas subripuit. ac p. lunt hys horrendis visis. alia scripta apposuit. Et videris bñc o regina cōfestim ei silua niam dare velis. vt diligis vitam tuam. Qui cum hys abiens ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortune rem vanasse dicitur. Ille autem locus nemor vbi creatus fuit in silua nigra. bñfania vocat. vbi nobile cenobij moachorum extructum fuit. Cum beveria esse ponitur mirabilis. p. fecto deus in omnibus operibus suis.

Eneatrabes nure magnitudinis in celo visa ē inter anstrale et coe. Etalem plagā cūres super solem ad occasum vergēs sup. terrā cecidit. Henricus hic nobilis impator. Et in die p. theocofes in germania apud magnā id festum sollempner perageret. p. paulo ante missam loca iuxta impatorum solium p. arentur diabolo incitante inter famulos archiepiscopi magnatū et abbas fuldensis cenobij orta dissensio quis dominus corū iuxta impatorum p. pus sedere deberet. Cum hic abbas tāte potente fuit. ut nulla missa amatoz impatorū mittere p. terit. habens p. uilegius vt ad dexteram impatoris sedet. post varia verba ventum est ad pugnam. atq. furore et butomio omnia cōmiserunt ecclesie pauperum sanguine repletur. Verum episcopus et alijs cōno lantibus. vntas inter eos reformat. templum purgatum. missa cū tula deuotione celebrata. Sed cum ad illam versum sequente ventum est hunc diem gloriosum fecit. vor ab aere lapsa est dicens. hunc diem bellicosum ego feci. quo audito ngēbus omnibus p. timor. impator diligenter intendens leticiam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem linculosum fecisti. nos per te gratiam qui illum gratiosum fecit. pauperibus et indigentibus gratiosum redemus. Cōpleta cū summa deuotione missa. vocatis egenis et pauperibus omnia p. cōia et barta eis distribuit. suis manibus illis seruies.

Lapanus astronomus

Hugo abbas

Theobaldus

Cobaldus enā no bilis fctus vir religiosus bñdē q̄s t̄pibus apud victrinos & doctrina & vite scititate multo i p̄cio fuit. ac quedam composuit.

Ermāu p̄terea fctus & ipe religiosus p̄ia alemān in genij p̄stantissimij vir composuit hymnos. atq; in bonoz v̄ginis marie nōnullas celeberr̄as composuit. inter q̄s Salve regina p̄re: cipua habet. Sed tē q̄dratura circuli m̄stra & t̄pore & accute descripti. ac quedam alia.

Malefica quedā auguriatrix. in anglia fuit quā mortuā demones horribiliter extraxerūt. bñ dērici p̄fallerent Et imponētes sup equū terribilē p̄ aera rapiūt. Lamonos quoq; terribiles (vt ferūt) p̄ quoz ferme militari audierāt. **E**mpoibz quoq; beinici tercij impatoris ecclia gloriā nōse resurrectionis in bierusalem. q̄ ab arabibus destructa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. Postq; ei egipti orū potentia contra perfas mullescere cepit. añ buroorum aduentū ab egipto in antiochia regione vniuersas occiparūt. Urba quoq; sancta cū adiacente regione in eoz tenuit potestatem. Inde p̄secus calipha omī impietate plenitudo & hominū odibilis. inter cetera ne p̄bāda eccliam dōminice resurrectionis (que p̄t venerat bñlem virū maximū et iudē loci ep̄m p̄cipiente constantino magno augusto edificata fuerat. postea per modestum tempore heraclij impatoris instaurata) funditus deici mandauit. Diruta ē autē āno ab incarnatione dñi. **M.** xvij. quo tempore p̄fectus vir sincerus berethus nomine eiusdem tyranni auticus. misit eius frater. Inde cōditio fidelū ex dolore mestissimo & pluribus augurij in p̄cius se v̄nt. Exempto rebus humanis p̄scripto tyranno. filius eius dāberminis ex p̄tione colitauanopolitani agere cepit. reedificandi potestate fidelis.

Guido musicus

Lanfrancus

Bernardus corraetor

Corpus gigantis ea tempestate pallantis Euandri filij in qdam sepulcro reperiū ē. ad cui⁹ caput lucerna accensa inuenta ē. **L**ui⁹ sepulchri epigramma erat. filius euandri pallas quēz lancea turm. militis occidit more suo facit hic. hos versus tunc editos arbitramur. quāuis carmenis liras latinās inuenisse dicatur. si ab ennio vel alio poetā antiq. habebat id cadaver in medio pectoris liras latinās inuenisse dicitur. si ab ennio vel alio poetā antiq. habebat id cadaver in medio pectoris liras latinās inuenisse dicitur. si ab ennio vel alio poetā antiq. habebat id cadaver in medio pectoris liras latinās inuenisse dicitur.

berengarius

Berengarius doctor natione tironensis andegauensis archidiacon⁹ p hoc tēpora cui⁹ diu sanctitate ⁊ doctrina insignis ⁊ clarus fuisse. ob doctrinē siē amplitudinē primo cōfusus in eucharistie sacro turpiter errauit. et multoꝝ alios ipso suo errore infect. Sed diuina postea illustratus gratia errore suū publico cōfessio ueracellus habito emēdit. ut in decretis hī de cōse. di. 2. c. ego berengari⁹ emendacionēq. facta. statim sophistice discipline studio omisso. primo oīa pauperibus erogauit. factusq. p dūpnimus labore manūz suaz quoad uixit uiuere uoluit. ⁊ uiniferum uite sue tempus sanctissime continuit.

Consiliū qz uercellense sequētibz annis in uercellaz ytalice urbe leonis pōntificis iussu cōtra istū berengariū ⁊ eius errorem celebrat in q quidē concilio idē berengari⁹ andegauensis archidiacon⁹ cōfessā eccliasitici erroris auctor damnat⁹ fuit. Et postmodū (ut dictū ē) illustratus optime uixit.

Irea idē tēpus anno dñi. **M. d. d. aruit. b. iohes fundator ⁊ institutor or**admis uallis vmbrose. **Ab regula militantis bñ bñdici. cui qbusdā pstruō**

Ordo uallis vmbrose.

mbus eoz supaddis. Et in habitu gryo. que religio multa monastria in rusia ⁊ longobardia superiori habet. hic itaq. gloriosus sanctus de ciuitate florentie oriundus pte gualberto nūlite florentino natus. hac de causa. ut ex eius habetur hystoria ad religionē se contulit. Cū inuenticias aduersus finitimos gereret q fratre suū obtrūcauerat. **I**te quads ex agro florentis rediens armatoꝝ multoꝝ manu stipatus. oportune in cū q fratre interfecerat nō paul a monasterio diuini muniti in motis mēdit. Cū cū se arcu entū uideret. nec saluti spes sibi pponeret. Ad huius iocannis gualberti pedes buimuliter pccidit. suplex p ihm xpm crucifixū cancellans manibus ad pectus. petens sibi uentaz dari. ⁊ fraterne cedis culpam ignosci. qbus pōbus cōmōtus iocannes omne illud qd suscepit addū. de fratre nece statim strepit. ⁊ culpa oīm cōdonauit. At cū ultra pgressus ecclesiam diuini muniti occurrente intrauit. ⁊ an crucifixi effigie cōstiteret. ⁊ omne crimē amississet. Illico cunctis certantibus crucifixi ymago motu capitis illud cōpobal se uisa ē. qd ob eius reuerentiā capitali inimico pepcissid habue crux illa p iudicio tanti miraculi in ecclia munitis ppe florentia in monte eius ueneratione usq. in hoc tēpse demōstrat. ubi olim fuit monasteriū nigroꝝ monachoz. nūc aut alboꝝ id ē montis oluaz. Talis igit miraculi monimēto uir sanct⁹ pinoꝝ. statim se redigioni cōtulit. ⁊ ut heremita in ea appennini ptem q uallis vmbrose ad bñ secessit. ubi ⁊ uite sanctitate dei summi in se

gs. Iocannes gualbertus monachus

gram in aore exptus ē. atq. tra primus monachus deuotissim⁹ illius sacri ordinis uallis vmbrose illius in locis templū posuit. a quo postea multa alia loca nomē ⁊ originē duxer. **H**ec qdē religio postea uirz scitrate ⁊ scia clarissimis floruit. **I**ocannes aut facit religiosus ieiunijs ⁊ abstinentia esse ⁊ potus ac uigilijs carnes uoluntate cepit. ⁊ eorum uitare. ⁊ orationibus ⁊ pjs operibus insisteret. deinde i miraculis fuit copiosus. languidos sanitati restituit. Tandem beatus pater sentio cōfectus infirmatus congregauit omnes abbates varijs ex locis pñciāz suū extitum hortatus omnes ad obsecrantia regule ⁊ unitatem. ⁊ dilectionē fraternā sumpt deuote sacri amētis spūm celo reddidit. Anno incarnatōis. **M. lxxij.** quarto ydus iulij celestia petens miraculis plurimis clarus. quā ob causam paulo post gregorius uetus hominis septimus pontifex eum in numero sanctorū reuoluit. Sepulchrum autem fuit post obitum tercia die i ecclia monasterij de paligiano. post cui⁹ transitum deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

Berta eras mūdi

Vilma insignis vrbs sueuic. ad vltiorē danubij ripam sita. qui flumini ex bilaro ⁊ blauo flumini
 bus in eo loco exoneratur. indeq; nauigabilis redditur. vt Sueuia. baioaria. austria. ⁊ pānomia. ob
 nauigia danubij non parua sentiant comoda. Cum vō hec inclita vrbs in fundatione imperij inter villas
 quatuor ponatur. ne ab exteris sine ornatu ac muro esse censeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti pa
 risius ⁊ iburouem villas nominabant. Ipa vō vilma tū nimis fossatis ac mēnīs atq; publicis ac priuatis
 edibus pōnata existat. Et nobilibus familijs a tpius caroli magni imperatoris aucta sit. ideo in eius lau
 dem ac descriptionem vrbis metra heroico deducta canunt ⁊ edita sunt.

Vilma decus sueuic: qua primo ab origine ducit
 Principium: nullis sal certum amabilis erat
 At q; ⁊ antiqua ⁊ presignis sit: probat ipsum
 Nomen: quod latio desumptum est fonte. q; apta
 Vilmenis plena posita est vlgine terra
 Namq; vbi defoditur circa vrbem: gutta crassis
 Arboribus tellus abilis repant: ⁊ inde
 Barbarie spectra: nomen capit vltima laurum:
 Urbs libertina est. romani subditi diuis
 Imperio regio: villis ex quatuor vna:
 Non quia villa sit. sed quondam forte remota et
 At belli vastata. iterum constructa carebat
 Temporibus certis muris. firmissima tam nunc
 Ipsis: contiguo bos a parte danubius aluco
 Presum: hic sapido repletus pisce: breui illum
 Per mediam labens vrbem cursu blauus intrat
 Præterea cincta est fossatis ipsa profundis
 Turribus excelsis. domibusq; impleta decoris

Affluit z pluri populo. q̄ multa per orbem
 Oppida: que septi spacio perlacius extāt
 Pulcras inter habet structuras grāde labore z
 Arte atq; expensis opus ecdesiā genitrici
 Sacram diuinę: cui vix equabilis orbe est
 Simpla quidem valde: grandis quoq; molis in altū
 Sustentat laquearia magna: caparq; frequēis
 Turbe multa inibi festiuo mīta sole
 Conuenerunt: hic magna dei veneratio crebro est.
 Quo sol eois exurgens montibus ignes
 Spargit: vix templum parochos continet vnum
 Alma senatores prudentes obtrinet illi
 Publica sagaci disponit cōmoda scepro.
 Unde breui creuit: locuples ex paupere serua
 Facta vera: q̄ multas iā opulentas censibus vrbes
 Perpetuis superat: comitatus tris fere cu in omni
 Appendice suo retinet prompto ere coemptos
 Unam inter plures: non paruo deniq; fructu
 Percem agitat: panno lino lanag; parato
 Velcanica hunc aliqui vocitant tractata frequentat
 Negociū variū est: hōim hinc pars maxima sese
 Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipso
 Sunt alie laudes vltiē quas promere cunctas
 Mentio materie prohibet breuiata valere

ΤΕΛΟΣ ΜΟΝΟΡΟΛΟΥ • ΑΠΟΡΡΑΜΜΑΤΟΣ

Sextaetasmundi

Victor secundus papa gebhardus antea vocat^r. eccle cyfleten (q olim aurea-
ta dicebat) epis in ordine decemisseptim^o. natione aleman^o ex bavaria po-
tifficalem dignitate post leone adeptus. magis beatrix gra. qqua aliq scribat li-
beris insignia. Verebat em clerus pylusq roman^o beatrix potentia. victores
igit pponit legato ydebrando ad beatrix ob carem misso. q oia ex sententia
romani cleri impatoris pfect. at victor in sede oim plensu confirmatus. magna
synodu abnuete impatore florent bnt. In q quide multos epis. in symonie. in
formationis causa epatu puant. acruis admonuit qd maxime ad se pnteret. p
posita pena a his q leges canonicas trasgredere. Bnt q scribat victore ad beatri-
ci pfectu. magnificissimeq ab eo habuit. alij vo ydebrandu eo pfecti putant.
Is em beatrix impatore. ne aliq a se peteret inuista remulcere cupies ydebran-
dum sibi dione ad illu misit. q opportunu euz accidit vt impator gram quo ob
morbo implic^r beatrix filiu romanor regē ac cesare dixerit. Victor aut ponti-
fex pontificatus sui anno secundo. mese tercio. die quartodecimo mori^r. vacat
sedes dies. x.

Stephanus non^o papa fridericus antea vocatus. natione lorbardingus cas-
simensis abbas. victori defuncto in stephanu nouu pontifice canonice e cre-
atus. pontificatu adeptus statim curauit. vt mediolanensis eccle q a romana di-
centia sece annis insolenter se subtraxerat. Inter alias ea maiorem supiorum
recognouit. Is pontifex oim fere ytalias atq burgundiam labe symoniaca usq.
nara intelligens. ydebrandu archidiacone ipis purgandis reformadiscq provin-
cijs legatum misit. Qui eo munere sicut ceteris diligenter atq felicitervsus. cu
ant palu florentie puocare cepisset ad octauu mensem. octauisq pter diem defun-
tus est. Florentie quoq in cathedrali ecclesia honorifice sepelitur.

Benedictus decimus natione campan^o. qui prim^o nucus dicebat. duz vix
simensis abbas. victori defuncto in florentia ecclebatie erat. cu romani potentio-
res oppida et castella in vrbis terra possidentes capitaneos tuc appellabat. ponti-
ficē ex factione sua creare pstituerunt. prim^o in oim gregorius de tusculano ex ge-
te patricia roman^o munus velutrensem epim inuitis ac reclamandus cardinalibus
et clericis qui rome tunc erant. in romanu pontifice accl. amari ac haberi obtinuit.
que benedictu voluit appellari. Per id vo regis agnes terci beatrix impatoris
relicta filij regis adolefcentis regni cura ad ministrum euz gerebat. Multo igit
tur velutrense in romanu pontificatu intruso. ydebrandus archidiacon^o cardina-
les et episcopi alijq ecclie affici cum canonica electionem rome nequirent facere.
senas accesserut. vbi plurimor plensu ydebrando instante. Gerardus vir tanto
magistratu dignus electo benedicto pontifex creatur. Benedictus itaq mese vo
no. die. xx. pontificatu deiectus. velutras epulatum abiit.

Nicolaus secundus papa natione allobrogus gerhardus antea vocatus epi-
scopus florentinus. ob virtutem et animi prestantiam. abrogato benedicto
hand legitime creato. pontifex maximus senis decernitur. Isq prudensissimus
pontifex eo in concilio ferma pontificum romanor a cardinalibus eligendoz in-
stituit q distinctione vigesima tercia iuris pontificij decreta nuc habent. Secun-
dum qua institutionem sacram pontifici. patribusq placuit generale conciliu apd
sutru conuocari. Ibiq anno domini millefimo quinquagesimo nono. Concilio
habito vbi episcopi et pauciores interfuerunt benedictus abdicare coegit. inde roma
proficiscens. Secundo apud lateranu concilio habito legem tulit vt in decretis ba-
beatur. In eodem concilio quidam reuocatum ab errore suo berengariu serit qui
arbitrabatur in sacramento eucharistie non esse verum christi corpus nisi vt in su-
gno et figura misterione. Sunt qui scribunt beatrix quartum a nicolaio secu-
do coronam imperij accepisse. Nicolaus autem vti omni vita probatus. tercio po-
ntificatus sui anno. mese. vi. die. vi. et. xx. moritur. Vacat tum sedes dies. xii.

Alexander secundus in belmus antea vocatus. patria mediolanensis. episcopus
pus lucensis. mortuo nicolaio ob bumanitatem benignitatem et doctrinā ab-
sens etiam pontifex creatur. Isq licet accessit in pontificali habitu roma ve-
nit. Amico crispieni episcopo arbitrii ob dignitatem provincie par esse vt e suo
numero aliquis eligeret. Iohanno pammensi viro potentissimo admodu anniten-
te ab beatrix impatore obtinere. reclamante agnere vt alter pontifex eligeretur
reuerfi igit in longobardiā psendo epi cœliabulo suoz coacto carolu pammen-
sem i antipapa elegerut. Cui crispieni omnes obsequare. pter inatridum optimas
femina. Superueniente deinde carolo in pzans neotomianis sub radicibus aurei
mori grane plu pmitut. Repulsus ab vrbe. que anticus roni prefecti fili^o postea
egre i arce adriani pduat. Cognito errore beatrix ipator alexandro restitit. Ele-
nices ad vrbe pontificat^r sui ano. xi. mese. vi. mori^r. basilicaz lateranensi sepel^r.

Linea summor pontificu

Victor secundus

Stephanus nonus

Benedictus decimus

Nicolaus secundus

Alexander secundus

Beitricus quartus beitrici terci jdcit fili⁹. anno dñi. 48. lvij. patre-
 defuncto licz adolefcens ab electoribus cesar appellat⁹. impavit annis. 48.
 vel et alij bñe qñquaginta. Admo nanz pñe sñ custodia mris sue agneta i-
 peratias fuit. q aliquāto tpe prudenter impñi rexit. eis pace gubernans. Is
 postmodū pñlio fuoz deceptus. spectis mris cōsilijs ab eo alienatis. Is dñscel-
 sio maxime dñscodice feniariū fuit. Impatru autē religiosa mulier cum nollet
 finibus turbationū inuolui. vitā religiosā elegit. z ad mo nasteriū fructua-
 nense se contulit. Inde exortōnis cā. et ab Ottonis colonienſis archiepī tyrāni-
 de pulſa. cōtulit se romā. ibi vitā celibē duxisse oñdatur. Nā locoꝝ sanetoꝝ dul-
 cedine capta sancti opibus z clemosinis vacans. sancto fine qñuit. Cui⁹ corp⁹
 in ecclā. b. petri iuxta altare beate petronelle sepultū ē. Nec multo post tpe cō-
 radus eius filius secūdo genitus quē pñ ad huc viuens ytalie pſecrat. morit⁹
 z florētie honorifice ſepelitur. Beitricus autē rervicioſus romē coronatus
 p apulā ducto exercitu in pñiam cū bonoz reuerſus. fuit longo tpe princeps
 admiobus glorioſus z fortunatus. ote facundus. ingenio acutus. clemosinis
 largus. in re militari fortanissim⁹. quāvis in fine impñi ob recōpensationē atrocitati z pſecutioni. mul-
 tas. ne dñi a principibus vtz a ppro filio pñit calamitates. adoleſcente vsus libertate ſaxonā incolere
 p ceteris regionib⁹ cepit. Uter cū cepisset nobiles opprimere z venatui ac ludo magis qñ administrare ut
 stitice opam dare. Sens ſaxonū animis accrima. cū deſpicere ac plura in cū romano pontifice nūcio ce-
 pit. Relicta igit ſaxonīa. alias regiones imperij gubernare proposuit. Inde cū ſummoz pontificū aucto-
 ritatē potētiāqñ dimittere statuisse. Et 3 alexandrū ſecūdū ſeiſmata ſuſcitanteſcē 3 adolū parmenſem epūm
 agnate et vxoꝝe reclamante pontifice creans. inde cedes exorte. Tū bec in ytalia fierent. Beitricus rex bel-
 lo ſaxonis implicatus. Et ſi illos inſignij pñlio ſupavit. rāne ſubigere nequirit. Nec tñ erictoria ceſſit in
 erictoria. qñ ea ſuo militū qñqñ nūlia amiſit. Ea 3o et victoria tantū intumuit. ut neparia queqñ in pon-
 tificem ſit auſus. pñmūqñ illi obediētiā ſubtrahere volens. Sigifredo id archiepō magnifico inuinit.
 Cui⁹ edicto apud roemacā cōlatibulū puocati ē. z epi abbateſqñ regnoz beitrici. ne gregoriū in pon-
 tificem habere ſunt admoniti. qua impuſſus cā gregorius bos epōs cōmiſſis pñuavit acceſſis. Beitrī-
 co autē gubernante neulūm z dignitatē regni interdixit oib⁹ principib⁹ z pñlis auctoritate aplica
 abſolutis. Inde plani principes z pñli pars regni theotimicoꝝ maxima annis ab beitrico alienari cepe-
 runt. pñmūqñ ſaxonis exarſit in bellum. Cōgnita itaqñ gregoriū cenſura beitricus p literas ſupplicē ve-
 niam precat. Cui⁹ precibus pñmōs pontifex canuſum agri regienſis oppidū ad marbūldū cōceſſit. Iſ
 luc beitricus cū oñib⁹ copijs pñte pñſas. deſoſito impiali ornamēto. denegatiqñ pñmo die iſſegrellū
 eqñmmit totlerat. loco p noctē nō morit. z elacie ſerūt cōculcatqñ diu utiqñ p aſpñmū byernis ſydus ſolū
 lum. in quo rex ſteterat vel ſacue obriguſſe. Cui⁹ tēnū pontifex marbūldis comiſſe adelat ſabandienſis cō-
 uitiis interuenit introductū. regē in ſinū mris ecclē recepit. pace iuriturāco ſignata. impator p pñiam ver-
 ſus iter arripuit. vbi paulo poſt pacis ſedera abrupens. reb⁹ nouis ſtudere cepit. Et quozdā epōz ſedi-
 nomib⁹ pñtatis. gregoriū pontificem denuo deponere ſtuduit. Et habito couentu gñatū rauennatē af-
 ducipm pontifice creat. etiā clementē appellat. z ſecū romā hoſtili animo adduxit. vbi pñbanata baſilica
 p ctri gregoriū in adriani mole obſederūt. q ad guſcardū apulie dūcē miſit. z cum magno impetu romas
 venit. paucifacis beitrice in germaniā cū clemente abiit. anguſtā vrbe obſedit. anno tēnde milleſimo no-
 nageſimonono aquſgrafi. filij iunioꝝe beitrici dñū regem fecit. q anno tēnde ſexto in pñm ira erande
 ſcenis maximis pñlijs ac pñobis affecit. apud leoditū vrbe eius pñlio ſupavit. qua inuaria z dñno cōſtratus
 cū merore vitā egit lugubꝝ. ac tēnus eius deſecore ſiam exalant. añ hunc impatoꝝe. nullum ipatoꝝe a pñ-
 tiſice ſummo excoſicati ſerūt. In leodio igit pñmo ſepult⁹ inde ad ſpꝝſem vrbe delatus qñqñ annis tñbu
 maris manſit. tēnū honoꝝice ſepulture traditis.

Rudolphus rex
Beitricus ſaxonie dux. cum beitricus reb⁹ nouis ſtudere deſtitit. pñd
 ſecra abrupens. co alemanos principes in dignitate rei motos ppu-
 lit. apud forcheym i regē eluaf. a qbus deductus magnitūdia in medio qñdrageſi-
 me a Sigifrido metropolitano i regē mungif. poſto abito beitrico pñmo pe-
 cit beitricus a pontifice vt rudolphū exerationibus ab occupatione regni dñi
 pelleret. Id 3o cū impetrare nequiuisset ſumpñis armis magna clade z morte
 victoria vtrūqñ dimicantē. 3. miſſiū qñcu ab vtroqñ legatū ad pontificē rogati
 vt in partes ſuas declinaret. Quibus nil aliud ipē reſpondit. qñ vt ab armis
 ſcederent. ſed pñſe qñqñ perſererent iuſſa. illi itez pñmo grauioꝝe pñlo concurre-
 runt. Et poſtea auditis nūcijs parere dicto pontifici ſpōnderunt. Subſecut⁹
 3o erant miſſi ad res alemanie inſpicieſdas pontificis oratoꝝes Albinieſis epūſ
 cardinalis. aquileienſis pñarcha. z paduanus epīſcopus. quibus tñdāt beitrī-
 cus nili rudolphus pontificis auctoritate excoñunicaret ſe nullatenus aſſentūz. Beitricus igit coactis
 ſummo canatu copijs ad rudolphū regem in ſaxonīa agentem inuadendū duxit. Cui⁹ rudolphus adueni-
 ti tñis caſtris obuius eſt delatus. Cōgreſſi tñ quarto pñlio rudolphus caſi a ſuis vulnerat⁹ longiſſi-
 mile occiſit beitricus ſuga. pñpñs loco tam abſcōto latitauit. ſepimo tandem die preter oim ſpem fue-
 rit inuentus. inter vulneratoꝝe rudolphus exptaus in Derſburga ſepelitur.

S. Stephanus

Petrus Damianus

Isaac medicus

medici filius. et tpe tepesteat Isaac. in medicina plura scripsit. de dictis vniuersalibus et pncipalibus de se
bribus de vrina. et stomacho. In pbia q̄s de elementis et diffinitionibus tractatus composuit.
S. Enno ep̄us treuerensis a comite treueror̄ theoderico cap̄. et tercio de rupe scripto. tandem gladio p
cussus interijt.

A. Rmulph⁹ q̄s sc̄us cenobio sc̄i medardi signis et virtutib⁹ pollebat sua sc̄itate elegit. ppositū indultio
nis. In de abbas eisdē monasterij tandē iussu pontificis summi eparum lugdun. recit.

O. Rdo grandimōnensis s̄b p̄e f̄e
phano. Anno dñi. .1078. p. Seraphanū.
ozni habuit. hic fili⁹ stephani nobis
bilissimi vint de auernie partibus. a
p̄e suo in puencia ductus ē beneu
tum. vbi a sancto Salone archiepo
rj. annis educatus regulā bñ viue
di dicit. deniq̄ disc̄ dens pagra
nis multis heremitis. et de canonicor̄
monachor̄ et heremitar̄ vta q̄ mu
tanda sunt nemore p̄mendans. in
aqua p̄e lemonicas ad montem
nemorolum. q̄ nuntium d̄ p̄o du
ce puenit. vbi fortes repit et m̄pes
terra deserta. et iua q̄ tota silictris
nouo hospiti suo potū fr̄. diffusiū
et domū vntis expositā offerēs. af
flictione corp̄is et requie mēt̄is mai
nifestis in dicitis p̄omittebat. Tunc
gaudeō stephan⁹. t̄bi deo se p̄m̄itū
om̄i tpe sp̄opodit. Tr̄gessimū erat
sue annus agens habitare cap̄e he

Jo. Serapion

Enno et Rmulphus

Ordo canonicorum regularium

Ordo canonicorum regularium. tpe gregozij pape se-
primi et beaurici imperatoris anno dñi millesimo
octuagesimo refozore cepit in ecclia bñ dñm beinace)
si. Qui primū ab aplis. postea a bño augustinu epō et
doctore epimū regulariter institutus sub mōro yuone
venerabili eiusdē ecclie pposito. postea carmentis epō.
De isto ordine illi insignes viri et doctores claruerūt.
hugo de sancto victore. Et richardus de sancto victore
Et hugo de sancto sollicito. Ad istū q̄s ordinē pertinere
des ordo premostranensiu de quo in sequentiūdis.

Pro clarissimū canonius
doctoz et carmentis epī
scopus apud gallos mario i
pao habet. q̄ et inter cetera
sue vntus et ingenij opa. q̄
edidit. post ysidorū bñp alen
sem epm decreta collegit. Et
ab beinacū aplice. atq; ea i
vñū collegit volumē. q̄ post
modū et qdā hugo cathala-
nensis ep̄s. Et post cū Gra-
cianus in meliore forma re-
degit alia q̄s mēoratu digna
composuit.

Rasis medicus

sen. terci canonis. L. 3. c. 7. meamēbū cū appellat. q̄ cū in almāforzardē enutrit
tus fuerit ibidē lingua arabica optime dicitur. Et in eadē lingua ex oibz aū se
medicane mēoribz inscrippta collegit volumina. Et primo de mēdicanaz cor-
rectione l. 1. antidotariū lib. 7. De cura morboz mēcuraz. Libz continētē cōm
medicane sciam. Commensuras rasis appellatū. Libzq; alimāforzardē ad reges cū not
mimis. Deq; moribz pueroz libz. ac diuisionē libzū vñū. Si astrologia quozq;
apbominoz atq; in alchimia libzōs duos et alia multa.

Ambildis comissa nobilissima et opria atq; illustis
femina. p hoc tps cū ro. ecclia bene senties. vñre et re
bus optime gestis clara et mēdita vbiq; p̄dicat. Idec etiā no
būssimū bonitacū et magnificū vñm. et beatricem beinrici
sua bunt paries. Que cū vñica esset sūa. post ip̄os parē-
tes in dñio luce. p̄mne regij ferrarie. mātuez ac cū cibru
ric p̄is quā nūc p̄monū vocamū successit. Quāobē i ro

ta ytalica clarissima fuit. Et p̄pterea q̄ndam p̄ncipē noic gotifridū in ytalica potenssi-
mū duxit maritū. Cū certe illustis femina nō mō richardē et guilclmū apulie et cala-
brie dñē. s. et beinricū potentissimū p̄ncipē pontifices exerceatē magnanimit̄ repressit. Et
q̄ de ecclesiastico iure occupauerit restituere cōegit. Vñz eius beinricus filius beinrici
cesaris in ytalica p̄te missus dñi apud parisiā vrbē mēdildm et ei vñū p̄ligasset. i gothefridū interse-
cisset. ip̄a mulier p̄p̄nē cōsensit (q̄ prioris viri in q̄ro gradu p̄sanguine erat ignoras) cepit maritū. Cū
quo p̄ aliquot mēses cōhabitās. tandē recognita gregozij cōsiliū pontificē. qd sup hoc agere cōsiliaret.
Cui pontifex impauit. vt p̄m ab ei cōsilio abstineret. Ac sic diuorcio facto deinceps oñibus et vigi-
lijs teo et ro. ecclie militare studuit. Tandē vō āno salutis n̄re. iij. etatis aūc fuit sexagesimo nono in bonde-
no agri mēntuani opibus bonis plena inuagant ad dñm. Testamentū suū hoc mō cōfecit. In primis nā-
q; oñes suos et ancillas liberos esse voluit. Deinde vasa quēq; aurca et argentea. vestes quozq; oñes p̄e
gossissimā ecclie q̄donauit. mēntuani insup monastēriū ab ip̄a p̄ mēorij etc sua impensa cōstructū.
ac canussū frizonariūq; mōasteriū. atq; alias basilicas plurimas p̄dij et alijs donargis mēntuabilibz am-
plauit. libz gestis in extremis cōstituta oñia xpi sacra ab anshelmo epō deuotissime et reuerentē suscepit
ens. postq; etiā omē eius p̄monū beato petro cōdonauit. sanctā aliam teo reddidit. Eiusq; corp⁹ nullo
honoris genere qd impendi magno p̄ncipi possit non addidit. Cūq; corp⁹ ab vniuersis dēicis et populis ad san-
ctum benedictū agri mēntuani referretur. et in iulioleō quod nūc cernit scēpeliur.

Gregorius antipapa hoc anno ab beinico cesare primū epōz male sententiū synodo habita. p̄ra gre-
gorij papam in germania pontifex creatur. et demens appellatur. Qui cum beinrico et eius filio
quādam copis in ytaliam venies romam profectus. leoninā vrbē mox cepit. et in vrbē cōditiōē recepit.
Idem post multa gesta morte subitanea correptus scelēz penas dedit.

Berta etas mūdi

Anno mundi. 6275.

Anno xpi. 1074.

Gregorius? et? notis. vii. papa. natione thelulcus. pte iohannis. pte bonicio ydebrandus monachus antea vocatus. post Alexandrū pontifex factus. Vir dū eius pontificatus exequie solēnter ex more erāt celebratē quū clerus et populus cū funibus pompā congreget ydebrandū archidiaconū acclamārit. a beato petro in pontifice esse electū. Ad eosq; clamores exiit cardinales cōclauē in gressū eīdem canonice elegerūt. quē gregoriū septimū placuit appellari. Is annis erat beatrix quartū celsus regni duodeuagesimus. p qd tps bello ille cū saronibus grauissimo implicatus erat. Vir certe deo et hominibus grauisimus. prudens. iustus. demēs. pauper pupilloz acrua uaz patron? Et ecclesie ro. Bereticoz improbitatē et maloz principū potentiam res ecclesiasticas p vim occupare eonantiū unicuique ac acerrimus defensor. adeptus pontificatū statim beatrix impatorez ad monet. ne teinceps largitione corruptus. epatus et bñficia alicui p symoniacā cupiditate cōmittat. Gregori? itaq; oratores ad regē misit denūciaturos se si in pontifice cōfirmaret. nullatenus errores illius tolerarēt pzonē tū aut aliū pontifice fieri curaret. aut se ad satisfactiōē cōdignā pararet. Rex tñ facti mō ac veritate cognitis electioni eius assensum pōuit. Turbatoz nūm? pstitit in sentētia beatrix. quāobz oratores beatrix epō q regis putitate adiutor impulsorq; fuerat excoicato. romā sunt reuersi. paulo post beatrix bambergensem et aliu constantensem epōs romē agētes. et te symonia conuictos pontifex dignitate priuauit. iunio subinde qdragesimali adueniente gregori? pontifex palatū lateranū cū celebraret interfuerūt gubercus rauenas archiep? et marti ma lougobardie epō pars. Cui? inde admonitioni beatrix suadēte guberto obtemperare noluit. immo gubertus vir seditiosus ptra gregoriū in ciuitē ro. quē presecutijs vrbis filii vniū vniq; temerariū catat. qui structis insidijs pontifice in talis die nocte celebrante cepit. et in turrim reclusit. romani seqnti die eū liberat et ciuitē psequuntur edes eius subuertūt. q ad beatrix cōfugit. quos oēs papa anathematē notauit ciuitē et adiutores. beatrix q; dignitate regia priuauit. Ceteri paulo post synodo habita in ea multa cōstitut. beatrix itē habitu puenit epōz male sententiū. Subertū denūo pontifice creat. clementēz appellat romā venientes gregoriū in adriani mole obsederūt. Is a roberto apulie dūce liberat? secūz cassini ac salemū pducit. vbi nō ita multo post pontificatus anno. xij. mēse vno. diebus tribus sancte et pie moritur.

Victor tercius papa celsiden? antea vocat? montis cassini abbas pontifex creatus. statim Gregorij partes suscepit. contra gubertū antipapā tutant das quā ob cū beatrix impatorē sibi cōstituit inimicū vt aliq; scribit et? fraude (vt martin? scribit) veneno in calice lecto. dū sacrificat necat. Ceteri vt Vincent? senut dissimulata perijt qquā id a suspitōe veneni nequaq; alienū. veneno em peuit corruptus et labefactus intestinis interdū in dissimulata vniuit. anno igitur vno. mēse quarto. pontificat? sui. non sine suspitōe dati veneni moritur.

Anno mundi. 6285.

Anno xpi. 1084.

Urbanus? et? notis secūda. otto vel odo antea vocat? monachus eboniacensis primo. deinde cardialis hostiensis. postremo dūto mēse post mortē victoris pontifex creat. vir dde doctrina et scriptis vire q uis gradū magistratu dignus. Cui? etiā plurime ad marbilū et extam epistolē succo plene. Is vbi parūo manib? notis studend? fidens. melphim se cōtulit synodū biurus q tū? eo pñcia liceret. pontifex itaq; ei in ytalīa nullibi dens loci cemeret in gallias pñcurus. placentie synodū hūit in q lūcena quāda ecclesiasticorū iurifex compescuit. Inde vbi in gallias abiens rem memoratu dignā aggressus est. Concilio em apud clarūmontē habito principes gallie ad recuperandā hierosolimā a sarracenis occupatā animauit. Eūq; inueniunt? gubertū antipapā postea pontifex. vt urbanus secūdus pontifex roman? cū multa ad rei ecclesiastice reformationē cōnarijs clarūmontensī in pelio stauisset. co anno q xpiane salutis nonagesim? quartus supra mille simū fuit factus est aggressus maximū excellētissimūq; oim q fuerint pontificis romani cuiuspiā dicti auspicioz et auctoritate baten? intentata. Liberande em a turois sarracenisq; hierosolime et cōmēntis terre sancte in hunc maxime modū intendere cepit. p artibus et ea que concilio merat et omni orbe xpiano multitudine ad cōcōne vocata. Vir ipse eleganter uocis organissimū habuit organonē. vt trēcenta milia hominū nomen in militiam christi decerent. signūq; crucis suscepit. quo facto romani statim rediit vt compositis in ytalīa rebus. ytalos quocq; animaret. Sed maximis seditionibus a iohanne pagano viro scelestissimo exagitari cepit. in domo petri leonis potentissimi cuius. beatrix se continuit. vbi rō mox iohanne liberio factus ad cōponendū ecclie statū animū adijt. Tandē vir scūis post multas psecutiōnes et labores duodecimo pontificatus sui anno. mēse quarto. die xij. apud sanctū nicolai. Garce ris tulliani in cibus petri leonis moris. qto kal. augusti. eius corp? p transibentē regionē ad vitan? das inimicorū insidias q etiā moruū ledere conabā? ad. s. petri celatū ibi honorifice summe sepulturn.

Linca summoz pontificū
Gregorius septimus

Victor tercius

Urbanus secūdus

Ordo Cartusienſium.

ſolennes exequie parate ſunt. ubi ſepulture tradi deberet. ad que honorandi ingens numerus doctorum ma-
giſtroꝝ & alioꝝ convenieb. Corpus vo mortuū in ſereno poſitu dū exequie celebrarent ſurrexit. Et in lo-
culo reſidens voce magna cunctis audientibꝫ clamavit. Juſto dei iudicio accuſamus ſum. quo dicto. vi pa-
ſcitur. de qua voce omnes terris obſtupuerūt & crederūt ne ſepulture ea nocte traderet. ſi dū ſequenti iterū co-
nveniret. ſama pꝫ urbem diuulgata. multis plures ad ſpectaculū conveniūt qꝫ eade forma ſpata yba dicit. Et
vixitū butus rei ſate poſſent. Tertia die tota ferme civitas conſluebat. Tercio doctor mortuus ſingulis
clamabat. Juſto dei iudicio damnatꝫ ſum. qdꝫ audientes pene exanimis reddidit. ideo eccleſiastica ſepultu-
ra damnatꝫ fuit. Aderat ad hoc ſpectaculū Bruno qꝫ diſcipulis ait. Gladius quo tam celeberrimus ac ab ot-
tibus ſanctus reputatus miſere perijt. Nūqdꝫ nos penite volumꝫ. & nō ponis ſalutari. nō eſt locus ſalutis
niſi mūdum relinquamus. His cōpuncti ſolitudinem queſierunt.

Bruno pꝫ cartuſieſ

Bruno vir ſanctꝫ & clariffimꝫ pꝫ atqꝫ theologus natione theutoniciꝫ ex
orbe colonia. ſiſ a prima etate eruditꝫ. remeſis eccleſie canonicis ſcolariꝫ
qꝫ apud pꝫ mꝫ biſde tꝫ cū i gallijs legēdo ſcribēdo & diſputādo clariffimꝫ
haberet. Relicto ſeculo & pompis eꝫ. cū ſeptē vitiis doctiffimis in beremꝫ car-
tuſie ſecellit. Ibiqꝫ monaſterio ſuavio poſſitu monaſticæ converſationis ſatis ar-
duū biſde inſtituit. Quē rigore obſervantꝫ poſt ānos qꝫringentos vltꝫ in pre-
ſentē annū ſeqꝫtes ſumme obſurgūt. habet emꝫ. pꝫta ſcruinia. omibꝫ ſextis ſe-
rijs in pane & aqua. ab elu cartuſi ſpꝫ abſtinēt. etiā in graviffima egnitudine. qꝫ ad
veſtiti ſpꝫalicio ad carnē induitꝫ. qꝫ ad ſolitudinē. nūqꝫ exēptꝫ pꝫre & pꝫ-
ratorē. ac in cellis ſoli manēt cū artoſilento. vigiliis magnas hnt ob officij pro-
lixitate. Cui ſciꝫ pꝫſin hugo grananopolitanꝫ eps qꝫ ab eodē brunonis habitū
monaſticū cepit auctor fuit. ſerūt & aliqui inter ceteros brunonis diſcipulos vr-
banum papam vñū fuiſſe.

Hugo Grananopolitanus eps. Cuiꝫ nifꝫ de eo pꝫgnās pꝫ ſomniū elegantem
rebant i cellū. ideo natus & puer ſactus addiſcendis ſiſis applicatꝫ fuit. Sperabꝫ
emꝫ ſingularis meritꝫ & gracie futurus apud deū. diſiſ qꝫ ſpꝫa plurima virtutū oz-
namenta i eū cōgeſſit. beremꝫ cartuſie calentiſſis. Abbatia exarbiatꝫ beremꝫ cano-
nicorꝫ regulariū & apud ſanctū miſerentꝫ. & apud gregorij domꝫ. tꝫo annuente cet-
perūt. Iſaqꝫ ſpꝫaliter & corporaliter fouete pꝫceperūt. Iſc i ſolitudine cartuſie deus
ſue dignatione pꝫmittēte biſcanū vidit pꝫ ſomniū. ſtellaſqꝫ ſeptē ſibi pꝫſtantes itine-
ris dꝫcari. Et ſetiſantꝫ odore qꝫ acti ad ipſū venerūt ſeptē viri qꝫ oēs vno deſide-
rio ſuccēſſi locū heremice vite cōgruū qꝫrebat. Doꝫū pꝫmꝫ vi pꝫmiffum fuit mꝫ
bruno vir religione & ſcīa ſanctiſſimꝫ aliqꝫ quorꝫ ſiſan & duo laici. qꝫ hugoſcentꝫ
que ſuſcepit ac voti copotes fecit. Cuiꝫ pꝫſiſo cartuſie ſolitudinē intrarūt atqꝫ ex-
mꝫperūt. Iſc itꝫ ſcūs vir niſiſis vñūbꝫ ornarꝫ qꝫ cūcꝫ imbi biſcanūbꝫ inſigne ſetiſantꝫ exēplū pꝫbuit. eccleſie dei
admodū vñſ. epꝫſe ſaracniſ emire ac qꝫen ale vacare deſiderās. nec ab honeſtꝫo nec immoſcentio obſtinere po-
nit. quia ſemꝫ gꝫrautus. Credebat emꝫ ſola auctoritate & exemplo plus ſubſicere plebi. pꝫdeſſe poſſe de-
bilis & egrotus. qꝫ quibus aliꝫ ſanꝫ & robuſtꝫ. Inde cepit indices magis reſicere aderat viri de cartuſia & de
calentiſſis & exarbiatꝫ domibꝫ ad ſervandū nec vlla perſona ſecularis ad obſequiū admittēbatur. Tan-
dem anno domini. dꝫ. cxxij. etatis ſue octuageliſmo conſecrationis ſue. liꝫ. mortem obiit. qui per Innocē-
ſium ſecūdqꝫ ſanctozꝫ cartꝫologo eſt ſcriptus.

Expediō xpianoz p liberanda hierosolima facta tpe urbani secūdi. Anno. 1094
 Emporibus urbani concilio apud clarimonte habito. sua eleganti oratione pontifex principes gal-
 lie ad recuperandam hierosolimā a sarracenis iam diu occupatam animauit. **V**ox em̄ oim̄ dīci mir-
 rabile. vnicō vt apparuit ore prolata insonuit. **D**eus vult. deus vult. ad quā vocem pontifex subūit. **E**t
 in fortēs. ea que continus in os vestrū posuit verba. vobis in bello pro tellera erit. **E**t tūc in expedi-
 nem pſuerant. in bello sancte cruce ex rubenti panno sagis insuta pectus insignibūt. **D**um vō ponti-
 fex cum pſibus de imperatore teligendo consultant. mīta hoīm mīta in communis loco cruce signati sunt.
 paucosq; intra mēses trecenta mortalū mīta in id deuota. bellum se itineri accinxerant. **I**nterea cruce si-
 gnati pſuēces diuersis vijs iter ad constantinopolim sunt ingressi. primūq; oim̄ petrus quidam here-
 mita abstinentie fama vber dūcem se multis exiens p alemānam hungariāq; perrexit. **E**t i gothebri-
 dus eustachius et baldunus fratres cognomine bolionij comites em̄ bononiē gallice. et quidā potentissi-
 mi erant se illis itineris socios addiderūt. **P**aiōres vō pſtantū ducū et nobiliū manus. bīne podiensis
 ep̄s belli dux. et Raymūdus sancti egidiū comes. **I**nde hugo magnus philippi frācor regis frater. **E**tro
 bere? flādric. et stephan? carnoti comites. trāsmisse alpiibus p ytalā iterūt. **P**rimo romā puenere. **A**lne vr-
 bis locis deuote visitans. **E**t urbani pontificis bñdictione habita. **T**riparto. primo romā puenere. **A**lne vr-
 sui. banulensem portū alia peti. **E**t tertia ydrūm. boemūdus aut relicta melphī cū. xij. milib? **E**lecor bo-
 mū ytalice inueniūt in eādē expeditionē. pſuēf. **P**eruenerat iam cōstantinopolim petrus heremita et
 in subardis castrametans. **E**t nec eos ex gallijs alemānosq; duces adeo conuincere scuit. **Q**uī in cōsta-
 nopolitanos fecerūt hostilia sarris spoliatis. p̄motus itaq; suoz malis alexius impator petrū compulit.
 negato cōmeatu ante tempus bosphoz trāscire. q nycomedā primo. mox niceā puenientes ciuitates ipsam
 namra et presidio sarracenz munitā oppugnare adort sunt. **T**urci vō nō mō tunc. s. pſuēf a clarimonte
 discessum esset. quid christiani mollirentur intellexerant. qui niceā telenforbus obfidionēq; perferēde neq;
 cessarijs cōmunita. **V**erum cum ob fidibus cōmeatus deficerent. dilaberētq; passim milites xpiani.
Et rei causa a sarracenis insidijs oppressi. relinqre obfidionē coacti. **T**amā in fuga detrimētū accipere
 vt Raynaldus dux alemānoz obnegata fide xpi cū aliquibus milib? dedicē fecerit. **E**t petrus cōsta-
 tinopolim redierit. **Q**ue res alexio grata. aperto marie repellere conatur. **T**um boemūdus alexium par-
 tim misit. tum pollicitationibus ad pacem inuendam compulit. vt iter tūc per loca imperij facere liceret
 et cōmeatu pberet. **I**teriq; ad niceā ventū ē. difficile erat vrbe oppugnare. **E**t ū supplementa militū p lac-

Nicea vrbs:

cum submitti vrbis adiacentem cōtinuo poterāt. Vtrū superuentibus ē constānīnopolim lembis non paucis in lacūs missis. rex oīm inopia oppidam pressi. dies post duos ⁊ q̄nginta ab initio obfidiouis reditōne fecere. Inde munita itea. iter p̄loca deserta sacre necesse erat. bisāra copias diuisere. Cū autē boamūdus berbida solum ad riuū quēdā in uenisset. equos ⁊ iumenta rescire constituit. Subito eius sar nacenti adorti sum. que oppressissent in hugo ⁊ gorbifred⁹ cum q̄draginta milib⁹ q̄u p̄fectum opē tulissent pugnatum ē vtrūq; acriter. Et oī aut p̄dio quo medi tūci syri caldei. sarraceni arabes interfueri ad q̄dra ginta in illa bolū cecidisse sequēti die cognitum ē. Boamūnus autē cor dny effusa fuga inde abiens. Inde xpiani legēbus iam manreuerantibus adiū sine vllō in eo modo ycomū primā lyconie ciuitate puenire Quia in potestate decedentibus ciuib⁹ radacta. pari felicitate heracleam tarsumq; cepere. Tum balaūn⁹ prestantis anī ⁊ ingenij vir primus oīm in asia dominatū adeptus ē. Tarso donatus. sicut inde in ciuitatē maior exercitus q̄ minor armenia vocat. Capta deinde cesarea capadocie i antiochia moueret. trasmissis altissimis modibus. Aliquot inde p̄gressi milia passus xpiani ad flumē puenere vrbis antiochie p̄e cōtiguū sarrar uole. qd vado trasfiri sine periculo nequit. castris firmanis duces vrbē preimplari. captiuos saluati sunt. q̄ esset ciuitas forma. Ruderunt regē illius esse cassianū. Ea vrbis sicut bebroz monimen ta bnt. Reblata prius inde ab antiochio oīentis diuatore eius nominis primo. dicta ē anno chri. duplici specie. turres q̄dringentas sexaginta habet. colles q̄duo: vrbē includunt. In quoz celsior ad orientē solē spectant. cacumine atq; ē. natura loci munita. vt omēs sit machinamētoz conatus. oīa oppugnantiā inge mia facile frustrantur. regione incolē appellant celsuryam. sitūq; vrbis fluminibus fontibusq; irriguū. agros habet fertiles. ⁊ glebe maxīmā yberatē. vicinūq; lacus optimis habūdū piscib⁹. Recedit a m) n alitro vrbis. nū. milia passus. vbi sarrar fluminis portū efficit. nauis etiam eteraz apacem. Accepit autē ea ciuitas maxima ab ecclesie primitiue exordio oīm amēta. Ad petrus apoloiz princeps primā in cam patriarchalē insinuat. tenetq; sedem. Theophilusq; ad quē euāgelista lucas eadē oīentis ciuitate ac⁹ apostoloꝝ in scribit. Septimus a petro an nites in illa constitutus v) abiani regis antiochi nomē abole⁹ ret. Eam de suo nomine theophilū appellauit. adeo sub xpī nomine floruit v) epōs tres supra q̄ngiginta ⁊ centū patriarche suffraganeos. Et sexaginta supra trecentas eccias vrbis habuerit. Cum itaq; xpiani ad eam vrbem natura loci densissimo fluminē muro minutissimā diu sedendum esse intelligerent. multa in concilio agitata sunt a duobus promissa. anno igit salus vobis millelimo nonagesimo septimo vrbis antiochia magnis operibus obfideri cepta ē. Et aboamūdo normāno roberti apulie ducis filio viro vrbis dar rissimo. post diuissimā obfidiōne capis pyrrho antiochēno ciue admo diu potente vrbis in gressum prebēti re. Qui boamūdū vrbem admiratus. cōditū se illis vrbem sponduit. Et reliqui xpiani eadem cū impe rio p̄cessit boamūdū patenter ingressi vrbem xpiani oīentibus fere peperere i pfidio sarracenoꝝ tātūmo secutum ē. Cassianus autē rex ad loca montana confugiens ab armenis trucidatur. Sola atq; superat. quā diu boamūdus acerrime oppugnat semur sagitta traiecit. Vex superueniente corbane perfarz regis mili tie principe. cum Enfadelo cassianū filio antiochiā recuperant. Boamūdus iam ex vulnere integer pu gnandū i copiam facit. penuria rex oīus yrgente decedere instituit.

Lancea domini

Quam res xpianoz in antiochia p̄fecto afflicte erant. vt apparet oīa despe rationis. plena in q̄re diem futura. nisi deus noster xpianoz salutem tuclam q̄ sibi esse cordi miraculo ostendisset. Nancq; lancea q̄ ibi xpī latus in cruce apert per spiritalem viro religioso factam reuelationē. in sancti andree ecclesia est reposita. Quo diuine profectionis signo in magnam spem erecti animis. duces eius boi subus confligere statuerunt. perkata itaq; lancea illa tanq; venisillo optimo. Qua christi latus transfixus a longino fuit. hostes primo acriter resistentes fugat boamūdus. accedit. Quozum de numero ad centum milia perisse constat. Et quinde cim milia camelos ceperūt. inde xpiani tantā predam aduēerūt vt ab extrema in opia ad summā oīm rex ybertatem ob lancea ipsius miracu Wildebertus epus lum peruenit.

Wildebertus cenomānoꝝ gallie episcopus. vir i genio ⁊ scientia diuinus. hac tempestate elegiacum carmine plurimū valuit. Is multas tribulatiōes ac car teres ac ym̄cilia apud romā pro christo ⁊ eius ecclesia sustinuit. Vbi ⁊ epistolās plures elegantes edidit. ac versūs quosdam eleganciores de suo exilio. libzq; perpulchrum. de tedio buis vite quetioniamq; sui ipsius partim metricē. par timue profane composuit. atq; oī rationem tenet ad imitates pulcherrimā ac ad versūs quosdam de eucharia. multa alia edidit.

Sancus quoq; boamūlius episcopus Rothomagensis sanctitate predi catus. eo tempore vixit.

De re etas mundi

Ordo Cisterciensium

Orado atheniensium anno dñi millesimo nonagesimo octavo. in burgundia a roberto religioso ac venerabili molinensi abbate in heremo effecti pmo ordinis babuit. Que ordinis urbanus papa huiusmodi benedicti ad abbatem regula multis tibi additis confirmacionibus affirmavit. Et plurimis pntilegijs totatus. augmentum in toto eodem fecit. Cum in epatu longemissimam fieri religionem pspiciat ac fama celeberrimū nomine molinensi fundasset. Et varijs deinde possessib⁹ atq; vitis illustrib⁹ aucti fuisset. Cui diuturna ac copiosa societas vrbibus fecit cepit. celestium amatores. Nec vberiora spernetis ac paupiatem eligetes. vñ p virginis modici cuius ppe roberto egressi. post abrupta co uallini. ac thieris diffinitas varias. Tandem ad cytherium in cablonensi dyocesi loci vasti solitudinis. horrendi aspectus reuerent. Gratū igit a deo pordi nati locū acceptum. Ubis nouū locū religionis r ordi dñe instituit. ac loco atheniensis ordinem incipere voluit. Fret deinde consilio addonnis bucis burgundie. ac walteri cabilonensis ep̃i. heremū in abbatia ce rrare cepit. Cui buci in oibus mirummodū cre stuit. ac vitas inuicibiles tota rna r sanctissima illi ures pmitit. In latere sinistro eius ecclesie viginti q̃mto sanctorū abbatū sepulchra cernunt. in dextra magni alani cum fide ep̃i ep̃isgrame.

Robertus vir sanctus abbas molinensis et campania ortus primo monasterii beati stephani in pa
rochia trecentensi ingressus. Inde relicto monasterio cum alberico. odone iohanne. stephano. leotaldo
et petro monachis beremum petiit. offerens annuam ad auctoritate frat' bugonis archiep'i lugdunensis ac to
ni burgundie ducis vi districtis maior' instituta observaret. In cabolinensi dioecesi fundationis fundavit.
Ince ad molisium remotus. Albericus vir deuotione clarus in eius locus successit. Cum' industria in fac
tenda habitatione molensium et a naska. Gerharmus abbas

Robertus abbas

Stephanus abbas

Sedebatq; abb as alteri religionis pauperis et
discipulis regularis amator. anno. m. c. c. c. q. i. p. b.
banici qñt carum caritatis ac uozitate sigilli aposto-
lici confirmat pfect. s. ob paucitate ingrediti alii
officiis vereres ob frantia admoñt rigidam. in nocte
p somnu vidit ingre in thuridum bñm claustru adifici-
u illuc seqñt de bernardus cu fratribus s comitibus
ingressus ordinē afferentiu plurimu au pñt ac tecoza-
uit vñtra patet.

Conuersio Hierosolymorum recuperatio, et regni eius apud christum
nos principium.

Duces christiane expeditionis ad kalendari octobriū diem antiochie cōueniunt. Boemūdas prius
capa antiochie cedatū. Inceperat hō mortuo bugone magno reliqui duces Rymundū excepto q̃
cesariā capadocie obsequiāte proficiat hierosolimā cū exercitu insistere. in lucam simul cōuenientes. De
totam oppugnare adori. mibus mēsiūbus frustra p̃sumptis. soluta obsequio tripolim mouere. Et pacem
supplicia illius regulo cedat. p̃ostera die nonaz m̃ari quarta. breuioze licet aspiciere p̃ montes via diro
solimā petere inceperunt. p̃rimūq̃ castis betelodon oppidi arduo in monte situm est perueniunt. Secūdi
dis ad urbem sebarim in cuius finibus ab aqua laborantur est. Cercis ad flumē beaurē. Inde per cal
lidiā superiātes monte. p̃ostero die quintis castis barutibum urbe maritimā peruenit. Et ibi inde ad sa
gittā post ad firmū debuc ad acū singulis castis et tēfētum. perēfētq̃ die q̃ fecit et inerti m̃. nonam
oppidi cayphas noie tādē decima die ad cesariā applicuerūt maritimā urbe inclit palestināq̃ beaurē
assent hierosolimū bigros olim. id est stratonis urbem applicant. herode s̃ maritimo insano cetracū
opere. de augusta castis octauū noie cesariā appellat. aborari apud eas dies duos. tercio ramolas accē
tes. eas inuenit mētū a turē saracenisq̃ deserta. Et inde inoē de tercia vigilia castis se p̃gressi passū

in milia. sole vix dñ octo primū vrbis hierosolime mentia prosperere. **U**ideres vō tūc varios summo in
gaudio motus. pars clamores in celi attollere. tubis pars canticas optumū mētem ibefum venerari.
paracleticis vberum in genas fluctibus. in sacceis pffratis sanctam vrbē. sanctū venerandū q̄ sepulcrū
dñi salutat. **E**t aut vrbē (vñ pmissū) ē in supioribus in palestina sine regione arduo in monte sitis. mō
dus pariter ardoris circūdat. nec flumina intus. aut p̄mo in agro. nec fontē. barbat pter vicus s̄yloe
amū tenuit q̄ q̄q̄q̄ effatim nulla flumē aqua. **Q**ui montē fons radens. vallem iofaph mediam fecat.
quā ob aquas necessitatē. cisternas aqua p̄cinctus pluvia intus. **E**t extra ager multas ēt p̄pe infinitas bar-
bet. p̄ncipit autē cūger ad varias gentes xp̄iani nois inimicas. **N**ā arabes moabitide t̄ amonite ab oriē
tali plaga. **S**edumē egypti t̄ philistiā a meridionali plaga. **E**t maritima civitates promolada q̄ t̄ **S**con
t̄ in hierosolimitanos fines spectat. **I**taq̄ op̄umum ad hierosolime mentia potatq̄ veniē. nūb̄ anti-
quius duces duxere q̄ vrbē in circuitu iustitiae. metandis q̄ optuue castris. loca duabus exercitibus
bividerē. **C**hrisiani igit̄ comparo om̄iartam cōmētu. quoz locos oppugnare vrbē magnis virib̄ ados-
t̄. cā hierosolimitanus acriter defendēdus. ydibus iulij cepere. p̄cepit vñ in recupanda tanta vrbē
laus godfridi fuit. q̄ parte iunū ē ac trassim ad oppugnandū assignatū p̄tūm confendit baldmō
q̄ potestate fecit. vñ in vrbē defendens xp̄ianis portas reducere. quibus certe ir̄p̄tūmibus tanta cō-
fata ē. cū in vrbē vel maxime in templo vñ moienū cruoz tales hoim sup̄grederet. **C**epit̄ eadē quoq̄
die templū. nisi non sup̄fussisset. **P**ostidit cū ad sup̄iora templi expugnanda reditūm esset quibus. m̄i
terabili voce planctus supplicantiū. **E**t per eos f̄idiorū p̄mōmōus ē cōcessa vita. **I**n hūc modum
hierosolimā a xp̄ianis captā. ydibus iulij nono t̄ non agetimo supra millesimū salutis anno. **P**ostq̄
tione a cad. ancybus farracenis inducta. exierat arma. **E**t ad sanctū dñi sepulcrū cernui vel port̄ repentes
perterre. idem fecit om̄is xp̄i anoz multatudo. **E**t postea lactebris p̄dentes xp̄iani numero paucissimi
hierosolimū habitare cōsue. **Q**uibus offenditibus vbi dominus ihesus in hortō captus. vbi vberat̄
vbi passus vbi deinde observatus. t̄ tēnā ascendit in celos dicit̄. om̄is populus

Godfredus primus rex
bicrofoline

licitatem pertineat diuturnū ē. Anno em̄ vno post captā tot laboribus hierosolimā gothifredus febzi coꝛ
reptus moritur.

Baldunus fratrum cum confociis febze correptus obiit. magno oim xpianorum qui terram incolabant sanctam consensu. non fuit fratrum. sed rex hierosolime factus creatus fuit. is annus xpiane saluus fupra miltitiam celsitimus pammis. quo in anno fecidus vrbibus pontifici romanus tanqz ab se inchoata dominici sepulcri liberationis felicitat ab soluta carnis humane acerbitus et ipe liberatus est. Baldunus annis. viij. regnauit. cum farracenis magnos exercitus recuperande hierosolime cum conduxerunt. In quo pax pfultet iustitit confectus. tandem vocauit genuefes et venetos et acen vbi pax terramqz oppugnans obijuit. ac farracenos fugit arqz fugauit. indeqz egiptios cuncto prelio superauit et caliphs eorum regem interemit.

Baldunus rex secundus
hierosolime

Scella infolita. Et anno prima q̄da regimine debb domada, feria sexta circa ves
perū in austrū et occidente lucebat visa ē. Et per dies xiv. eadem hora semper
splenduit. Cuiusmodi trabes visa ē et ex oriente occurrere. Post hoc in gena dī. vi.
fuit due lune parum aie diem. Et oriente et altera in occidente. Non multo
post. Cuiusmodi longos et flāmos crines per orientem apparuit. De qua multo
da monachos malinaberie elicitur nomine. Quisquis multum. Cuiusmodi multas ma
moribus legendum. dudum et quod te vidi. Sed nunc multum temphibit te mui

Berta etas mundi

Anno mundi. 6293.

Anno xpi. 1094.

Pascalus et' nois fecidus papa natione ytalus e flaminea prouincia. patre crescentio. mife alscia. Raynerius an pontificatu vocatus vrb ano pontifici sibiuit. que gregorius sepamus ob virtute et doctrina scri dementis pibytez cre auit. In q qde loco dictus ipe post vrbani morte. eude pascali vita pinata ptenit dype q antea monachus fuerat ena nolente et lantante pontifice creat. q dicerat humeros suos neqz tanto oneri suffecuros. sed experiente ppolo. eligeme elcro collaudante cardinali senatu pontifici munus suscepit. maxime vo cu ter acta matu esset sancte petrus raynerius viru optimu pontifice elegit. Cui postea pascalis nomen indidit. nara caput eius imposta comitante ppolo t dero equo albo ad lateranu pducitur. Inde post vntione coronat de more accepit. ecclesie postea labenti qndam seditionibus cōsulturus. copias suas in gibertū antipapā mitit. qui nō multo post subita morte correptus. a malis in ecclia dei nō statim quie uit. Richardus campan' comes albertū qndam sufficit atellanū que q statim a bene sententibus abdicare se magistru coact' relegat. Luerfes aut' agri pñe/ stini incole theodanici qndam pontifice creauit. Clez ij qz pñia ducti qnto t cen tesimo die e pontificatu deieci anachorite habitū induere cogit. Pacata tandē ecclia romana pascalus vir magni ingenij animi vrbē castellanā t b eneuicntis ab bofibus occupatā recepit. Ihs t alijs plurimis factioribus strenue gestis in asalpina pñificat vbi guardastallū agri cremonensis oppidū conuenty multotū principū t epoz habito de homagijs de feudo magna habita ē rō. Rome pñe/ rea ecclias. xv. cōsecrauit. Dedicatqz pñelle agapitu basilica romā effusa obuiā vrbana multitudinem bonoz cā tandem redijt. q dēm ex frequita inualitudinem madens se paulo post moriturū cognouit. Quare acceptis ecclie sacris cohorat tufqz clez ad pacē t cōcordiā. pontificatus sui anno. xviij. mense. vij. die. xij. mo ritur qntodecimo kal. februarij sepeliturqz in basilica constantiniana.

Clausus secundus iohannes antea vocat' pñia caucan' pñe crescentio nobili ge nere natus ingenueqz a teneris annis educatus t doc' in mōre castro religionis fundamēta perdidicit sub odnsio abbate viro sanctissimo hanc ob rem ab vrbano secūdo romā accitus. Cui t ipe sanctissim' t omi laude dign'. si vnta pñificissimā. si mores. si doctrinā inspicias. Nā t constantē t sancte in tantis p cellis humanaz purbationū vixerat. idco vno oim pñsensu pontifex creatur. vbi rū cinctus fregitans ira ob hac electionē patius q vnu ex suis cardinalib' col legio pposuerat que pontifice eligeret. in monasteriū palladij cū armis satellitibus impensu retracts fortibus obuiū quēquā pcurit. pontifice obtorto collo in terrā deieci calcibus pterit in vinculaqz conijciat. cardinales fugā parātes ex mul tis equis deieci nullūqz genus pñuclie pñermitit. nō tulit tantā iniuriā po pulus ro. cōcessi liberat' in lateranū ducit vbi de more coronat. pñescāte reuē de illū henrico impatore in gallias pfugit vbi ab abbate cluniacensi in agnifice t splendide suscepit intereandū ecclias in pilano t in tornaco dedicat. tandem ad cluniacense monasteriū pueniens. Ibi dū multa i ecclie reformandem tutelāqz cu regibus t principibus molliret. pñereti corrept' pontificat' sui anno primo die quinto moritur. Sepeli tur autem eius corpus intra limina cluniacensis cenobij.

Anno mundi. 6315.

Anno xpi. 1114.

Clausus secundus guido antea vocatus natione burgūdis. viciensis archiepiscopus originē a re gibus francie anglie atqz enā aleanie. spapia ducens t vt aliq habent comē burgūdie frater a cari d malibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verū non pñius pontificiū habitū sibi desumpsit q intellexit se ab hys quoqz cardinalibus confirmari qui romē t in ytaliam remiserant. Remicij cognita ro/ manū veniens populo obuiam prodeire vrbem ingreditur congratulantibus omib'us. Bch' aut ex sentē tia rome compositis beneuicnti pñificatur quo principes cōuenere qui iureuando pñiserūt se in pote state pape semp affuuros. Inde romā rediens legatos ad henricum impatorem mittit. Qui pacine vti pñentione composita ad vrbē rediens tabellam pacis ad lateranensem basilicam suspendere publica igit leticia exorta est. Pontifexqz interea beneuicnti delatus infansita in expeditione sua multos sibi carissimos seclibus correptos amisit. Et ipe mala pariter vsus valitudine leticia in vrbē eger mestusqz relictus est. at alius pontifex valitudine vir diuū reintegrata conalium laterani nongentoz patrum congrega uit. in quo cū pacem inter multas dissidentes cōposuit. tū maxime ecclesiasticū status reformauit. Et qz plurimū faciendū ē dñicū michaelem genetoz ducem vt laborantibus apud hierosolimā xpianoz reb' subueniret missis cum vntello ecclie nūcijs exorauit. Tandem de deo regz hominibus bene meritis pon tificatus sui anno quinto. mense decimo. die sexto in dño moritur.

Linea summor pontificis
pascalus secundus

Clasius secundus

Calitus secundus

Linea imperator
Henricus quintus

Henricus eius nomis quintus p̄dicti Henrici q̄rti filius anno ab incarnatione dñi. m. c. vij. ab electione delecti impare cepit et impavit annis. xxi. Jovi uenit ad huc patre rex romanorū declaratus genitorē bello fuerat p̄secutus. quod maiori ex parte circa Leodij colonias gentioze bello fuerat p̄secutus. quod citius filius in gentioze Leodij agens ducturus. et p̄misit cobortez apud Mosam ponte occupavit et paterni militis in illos delati p̄lio decernit p̄misit q̄s beatus filius accessisset sui pote turbare glade hanc quacq̄ sunt confecti. Recessit itaq̄ Henricus filius in colonias fide gentioze servatus auxilio archiep̄i saueq̄ sibi fretus Colonia paruo obfesso tpe recepit. Inde ep̄m Rotbardū i Beriboli pones securitate ab vrbis accepta dimissis saxonib⁹ et bavarijs ad obfidū Thurmberg diuertit quā vrbē expugnavit. soluto exercitu rans pona accessit. que pater illico subsecut⁹ Rubertū ep̄m in Beriboli restituit et auxilio Ratisponē suū filiū vrbē fugavit. postea rursus Leodij cōstruxit illi obfidione p̄misitq̄ potire nullaten⁹ relinq̄dā. cōtinua ueratz mēses quatuor. cū pater ad annu regni vnde quinquagesimū eo in angore animi ē defunct⁹. et Henricus ipse fili⁹ et nomic quintus regna quib⁹ nūc p̄cebat⁹ retinuit iustiore titulo gubernandā. Preliquis q̄s in patris fuerat potestate a populiē p̄misit. inter annos q̄s. Remos accepti in patrem morte regni Germanie illo cōfirmādo totos addidit. nec pontifici romano Pascale secūdo ea rōe aliter molestus fuit q̄ q̄ tpe ep̄os aliosq̄ ecclesiasticos ausus ē in iussu pontificis inuicere. Et q̄s pontifex ea auctoritate petiā cōstantissime vidisset denegare dolis rē est aggressus et ad letum regni annu venies cū exercitu in Eturia oratores p̄misit. q̄ ostensis mādatis regē ip̄o p̄dōrāt si ad coronationē admittet⁹ iuratur⁹ se enim inuestiturā otio omisit vros regnoz suoz eccē iura. p̄p̄ia. et b̄tis Petrus suū habeat patrimoniu sic a Carolo Luduico Henrico scio et alijs impatorib⁹ factū fuerat. ca p̄missione lolessi firmata misit p̄nter sumū legatos q̄bus rex ex cocepta rome formula iuramento p̄misit. Tem itaq̄ Henricus ad teratū ydus februarij ad mōtem gaudiū q̄ z mal⁹ dicit. cū po ftea die signiferi cū vexillis et multitudine populi cū ohue romisculis occurrerūt. cū est ventū ad supremos p̄fessionē ex more impatorū fecit et nūc a p̄ntice impator appellatus ē. postea p̄ntice impator p̄ntice ut p̄misit feruaturus inuestituris adrenuaret. ille surgens recessit ac Pascale cū vniuersis eccē planis p̄ fraude intercepti eoz bona in p̄da covertit. Postera die populus roman⁹ armis coceptus extra theonni eos insurrexit tade vrbē accerūt. Impator aut in circuitu vrbis rome in vindicta eia subiturbā incendio consumpsit. Romanis tñ vrbē admitteret numeribus donisq̄ tentauit. vna tñ romanorū vox fuit vrbē nūc admitteret q̄ p̄ntice rē dēti libert essent. Cōp̄olis igit reb⁹ impator a p̄ntice cōfirmat et coronat. Toti compos fac⁹ in Germania cū pace redijt atq̄ ad abidē silū regis anglicū in Magūcia sponsam ac cepit. Deinde decimo imperij sui anno in yralia rursus venit cū rite coronari non obtinuerit a adaurico archiep̄o coronā accepit. Tandē in mar⁹ Calisti pape iura eccē resignavit absolutiois b̄nficiū impetravit. Postremo dū inferiores p̄tes rheni circuire parat in Traiciao fuisse vrbē morbo coceptus die clausit extremū. Inde p̄ colonā a d̄ sp̄ra duci iuxta aui cultu regio sepelit. Ad eū tūmū tale inscriptū ē epi raphin. filius hic pater hic. auus hic. proauus iacet iste. In eadē q̄s basilice Ep̄ire de his impatoribus p̄misit hic scripta i sepuchris marmoreis orinet. Conrad⁹ sc̄s igaroz romāoz āno dñi. xxxix. nonas iunij obiit. Quintus Henrici filius tertius dicit niger romanorū impator anno dñi. lvi. obiit nonas octobris. versus septentrione scriptū erat huius. filius Henricus quintus dicitur senior ro. impator dñi. c. vi. septimo yā iunij obiit. filius eiusdem Henricus quintus iunior romanorū impator. Anno dñic incarnationis m. c. xxi. kalēd augusti obiit. hic addere libuit ob varia dicta historicozū.

Anshelmus lucensis ep̄us vir doctrina ac sanctitate p̄cipu⁹ p̄ bec tpa floruit. q̄ op̄a dederat vt cenol b̄bi tā amplū sancti Benedicti io mantuano agro ad abidē impensa edificaret. eodemq̄ in loca sepultus. ac ad hanc deinde translat⁹ in cathedralē eccēsiā ne a vicinis furto subriperet cū miraculis con Anshelmus ep̄us timo dario fieret. vbi nūc vsq̄ miraculis clarus quiescit.

Anshelmus q̄s alii fuisse ca rēp̄tate scribūt. Jovi docissim⁹ et ap̄d anglos tantū p̄ciū habitus vt breui ex monacho abbas. de m̄cē Cantuariensis archiep̄us sit factus et p̄clarissimā op̄a composuit de medietatib⁹. Cur de homo de libero arbitrio. de similitudinib⁹ monologion. de p̄dēhinatione. et plura alia p̄scripsit. nec dū. xv. sue etatis annū attingerat cū mēte resolueret vitā quō iū cū erigere posset. patrā egressus partim in Burgundia. prim in francia ac nor mānia ad sanctum pegit et p̄ceptozē Anfranci elegit qui in candemēse cenol b̄i regimine assumptus ip̄e prioris officio functus est gmalensem.

Felicia quoq̄ bec tpa fuerunt que etiam Sigibertū monachū balbatenses virum p̄p̄tate doctrine p̄uolere q̄ in omni sciētia literaz ingensios.

sempozū descriptoz post bec tpa obiit.

Ordo templatorum

incipere. et vti a principio relictis penuritis diuicibus boies sacro opit subintrabat. sic in pectus quasi ad pa-
ratos thesauros ceperunt impatientes inopie euolare. inde castris vrbib⁹ populis impare. sibi quicquē. et
uis bella conuiterē et militie magistratū oneris olim officiū in honore possituum sublimare. quibus sci
dedicū a virtute labentibus eorum exterminationem subdementē quanto pontifice infra edocebimus.

Anno dñi millesimo. xx. ab incarnatione (vt scribit *Quintus*) cepit ordo templarum. qui dicitur sed
iobānis biero solimani. hi regunt sub regula beati Augustini habentes habitū nigrū mō laicali s
cū cruce alba in pectore. qui deputati sunt ad pugnadū corporaliter s infidelē. quorum locis principalis
Rhodis insula. qui sub dñi magno magistro rhodi. Similiter omnia cor oratoria p ordinē dispisa q nul
ta sunt et opulenta. et q pauci eorū sunt clerici. privilegio tñ psonali et reali clericorū gaudētes sunt. horatq
suas ex oratione diuicū videlicet pater noster inde pfiunt. de quo inferius fiet mentio.

as illi claudiam et aureliam ad eo latrocinijs sedauerant vt nemo illis romā tutus secumq. posse accede
re. quodam calistus pounser cop qis vndiq. contractis sūitū obledit. cuius oppidū infelix. Burdunū
e vestigio cederūt. Hic camelo pueri in bestie caudas facie. impositus romāq. pducus non minus in vr
be q in toto itinere ridiculo plebi fuit. abstinens tamen calistus ab iniqui hominis sanguine illū in canē
mon afferunt tenuit. Multa interim calistus in Rogerum Sicilie comitem fe regem ytalie appellanti
animo non minus cello q irato dum molit. obiit vt supra pmissum est.

Ordo templatorum institū (vt multi asseuerant) sub
clasio isto pontifice apud iherosolimā intus
sumpsit et dñcos ferme p annos pdurauit. Hic eni
veteres post sub actū a quibreda clarissimo. Lodo-
uico duce ibi in regnū quosdā pios boies de milita-
ri disciplina pspicuos. eo q peregrinos veneranda lo-
ca deuotione visitantes incurfionib⁹ et latrocinijs come-
rent infestari. deo sua militiā deuouisse et apud ihero-
solimā cōmorantes pegrinātib⁹ vltro sua subsidia im-
pedebāt. his pmo numer⁹ paruis et voluntaria pau-
pertas. et magister vnus in porticib⁹ templi fuit. Et q
enā fortitū cognomē. habitātes itaq. longe a dñ. se
pulchro pegrinos ingēit chantate suscipiebāt atq. eos
per sacra loca amati deducebant. et inde sine aduerfa-
rior molestia deducebant. Idos vita fide et grā multa
peregrinū in europā redētes mirūimodū comēda-
bant. et elemosinas donariq. largissimā eis confere-
bant. Cū plurimo pio opit adherēt ab honore sum-
mo pontifice palliū albū p habitū et vite regulā pces-
sim est. cui pallio postmodū ab eugenio succēssore m-
bea crux supaddita. cui militarent clarus pbit argu-
mentū. quibus et beatus Berthardus abbas regulam
cōposuit obseruandā. Sane dñ pene eos paupias no-
uerca libidini viguit militie votū et viuendi exorbita
norma optime obseruati illos fecere sanctitate floren-
tes. Attamē dñ pio opit vndiq. xpianorū opa affluenter
opem afferūt. sensim subintrare veltate atq. libidines

Apid Indos generale et pcpūū est cognomē fuor. patriarchal
m iobānis pibitri. qis in pimis abbas aplūs. deū annu-
chus Lādiac regine in ethiopia psumere. et India beat⁹ Thomas
apltus ad fidē conuenit. iobānes aut pibitri non solū penituler sed
et magnus impator censet. Cui impio duo et septuaginta reges pa-
tere et tributa pendere quotannis dicunt. In quorū regnis. xxiij. su-
pra cētū archiepī pident. In ciuitate aut pmaxima noie Habrā se-
dem pontificatus et imperij habent. Anno aut dñi. M. c. xx. iobā-
nes patriarcha vi⁹ de maximis Indorū romani veniens calisto pa-
pe cardinalibus ac ceteris pntis in publica assistentia narravit quo
sanctus Thomas apltus quotannis diuicissimo sacramento popu-
lū in India communicat manu sua porrectū dignus et retractū ab
indignis apud ciuitatem Pulnam.

Bundinus antipapa natione hispanus quē Heinricus qñus
impator secūdo gelasio pontifice viuo in ydoli erectat furti-
se continuat. cui benedict⁹ nomē datū fuerat p id rps apud vrbes
romani secūdo calisto pontifice romano rebns ecclasticis inuēto con-
tra eū pontificis nomē usurpare volēs. In ea vrbe cum ceteri comi-
tes tiramuli defensionerant. Huius calistus concilio mēius effecit

Bernhardus clareuallensis abbas natione burgundus, hic et castellus burgundus castro nobili oritur habuit ex parentibus nobilibus, cuius pater et effluens miles strenuus ac rector opidi desfontanis ppe diuione, mater Adelth ex castro montis barri, que pater Bernhardus tertio genitu quos filios ac filia sanctimoniam in luce p duxit, qe cibus cōibus ac gloriosis (ut liberius i monasterij de feruere possent) enutrit. Vidit aut iohanni dū in vtero gestaret bernhardus caelū candidū in dorso subruum et latrante flagitū futurū vt magnos latentes in detractores eccle faceret. Et a. xxi. attigisset annū cū. xxi. focij (relicta domo paterna) in cisterciensi monasterio anno d. c. xxi. religiosis habitū deuotissime suscepit qd a stephano religioso sūmo viro aū p annos. xv. firmatū extitit, in q tantū pfe cit vt beati igis spacio ob maximā sanctitatē et doctrinā clareuallē abbas ab oibus creatus fuerit, cui quide loco maria cū gloria pfer et triginta annis pfiuit, et i vita sua monasteria centū et. lx. sui ordinis extitit, illustrā ecciam sanctitate vite et suauitate doctrine et miraculor glia. Præter em laudabilē vitā et sanentatē maximā igenij sui plurima edidit monimēta, de pssiderandē ad eugenij papā, de cāit dī catīcor, de amore dei, libri meditationū et plura alia, omelias qz variās, ep̄las ac sermones. Cū apud orientales ediffa vrbis xpianis ablata esset bernhardus tantā nos xpiano iustia ignominie notā id ignominie tulit. Is prius plos nobiliter et populos galliar pene singulos adicō mēdā eē expeditionē vtriusqz cui i barbara ros pferēda pconabād clamabat, et corādū ro, regē dūcē expeditionis nūm?

Sanctus Bernardus abbas clareuallensis

Petrus alfonius

induxit. Deniq p multa miracula pperata cōsumatis vite sue annis circiter. lxiij. obdormiuit in domino.

Petrus alfonius circa annū dñi d. c. clarū it genere iudeus antea moyses vocat, q relicto iudaismo baptisus sacramētū deuotissime suscepit, ac libro pulcherrimū p modū dia logi elegatē cōposuit in q contra iudeos et sar racenos egregie disputat. Alij tñ scribit illius ad conuersionē venisse circa annū dñi d. c. vi. et ab Alphonso hispanie rege ex sacro fonte susceptū, et id factū i die natalis ap̄loz petri et pauli. vñ ob venerationē et memoriā ei nomē impositū fuit petrus, et hoc ob alphonso cognomētū habuit, ea gesta sunt in sede hostiensis ciuitatis, qui postea christianā legē omnibus pstantiorē esse concludit.

Sacro igne hac tēpestate in occidēte mlti accēdūt, mēbris istar carbonū nigrescētibz. Agobre anno dñi d. c. xxiij. mlti d pagu sueffionico sacro igne succēsi ad ecciam b. marie i ciuitate sueffioz sitā conuenerūt, ibi diebus panē mias dei et beate marie p̄cholantes sa

Sanguis hoc anno idibz iunij in agro cuius (lucē couleuati sunt, liano et flā mico pluit et apud rauēnā et parmā, q res plurimis ter

Porca quedā in lignenti porochia teste vinecio gallo cuius ē por (roci fuit cellum bois facie habentē, eodē quoqz anno pullus galline qdrupes nar est cices ignee apparuerūt in celo q p totū celū sperse plurima parte noctis vñ et stelle plures de celo i terrā cecidisse vñ sunt, supfusa aq̄ sum? cū sono eribat

Terremotus p̄terea in ytalīa multis i locis qdra agita diez spacio p̄durauit vt vñle amote sint.

Luna. xij. iūp̄esta nocti stell' licentibz eclipsim passa versa ē in colore sanguineuū.

Monstrū quoddā qmūm corpis multū peperit ante habens faciem hominis et retro canis.

Tobannes de tempo. Tibus qui fuit armiger caroli in agm et vñit m̄m̄s, ecc. lxi. moritur.

Berta etas mūdoi

Anno mūdi. 6523.

Anno christi. 1124.

Honorius secundus q̄ t̄ Lambertus flagrantis inolenis agri genitus hosti
ensis ep̄us eo t̄p̄e pontifex creatus q̄ Baldunus ab hostib⁹ p̄cio redempt⁹
amnoch iā iherosolimitano regno adiūxit. Honor⁹ et̄i obsecuro loco natus erat
tū iūatura t̄ moribus tanto magis tū dignus videbat⁹. verū nō adeo eius in-
gressus laudat⁹ cū ambidue quorūdā pon⁹ q̄ oīn bonorū pōficatū inierit. nā
populus ip̄e Barone sancti Stephani cardinale pontifice p̄cipue nīmū opta-
bant ad q̄s se cupere leo fregepanis ostendebat. At vero cū iā velle l̄ conē card-
inales quidā cerneret ne ex eius sententia pontifice legeret omissio Barone l̄be
baldū sancte anastasiē p̄biterū cardinale pontifice delegit quē l̄ electū appellē
larūt. tūc leo nō amplius inorandū ratus Lambertū de q̄ ante p̄missum ponti-
fice p̄ponit. derog electionē approbante. q̄ it̄e oīn cōsensu pontifex maxim⁹
cōsalutatur. qui cardinales quosdam viros insignes creauit quorū opa postea ma-
gnis in rebus vsus est. At vero cū in pontificatu recte gubernato quinquēno ac
mensibus duobus vtiisset collachrimantibus omnibus morib⁹ t̄ in basilica late-
rānensi nullo non genere honoris adhibito sepelitur.

Innocentius secundus ad annū salūis tricesimū t̄ vndecies cētēnū Honorio
t̄ successerat. patria roman⁹ ex l̄berina regione patre iobanne. qui pontifica-
tu suscepto statim in Rogerū Rogerij comitis sicilie filiū mouet. Is est vltimē
regē appellans egre tulit adeo vt iracundia magis q̄ vmbus ad eā rē aggredien-
dā necessarijs frenis humilitario cōtractū impetu exercitatus in illū duxerit tanta
p̄fectus celeritate vt apud fat̄ Bernani opidū improuisu impetu sit repulsi.
oppidoq̄ capto. at Guilbelmus calabrie dux Rogerij filius cū exercitu veniens
cōmisso p̄lio pontifex cū card malibus capti gloriā adeptus est. Rogerius tamē
modestū vltus pontifice cū suis liberato quicq̄ voluit ab eo p̄ter regnū tulit
petra n̄t. reuersus romā Innocētiū Adulterinū pontifice nouū sibi suspectum
repperit. Petri petri leonis filiū qui se Anacleti pontifice appellaret. Is spolia-
uerat abiente Innocēto primarias vrbis ecc̄as aureis argenteisq̄ ornāmentis
et cōstita inde ingenti pecunia multos in vrbe cōrperat. q̄ob̄re sibi t̄ suis ti-
mēs Innocētiū Conradō Sabiniensi ep̄o cardinali vicario suo in vrbe relicto
roma migrans eius cardinal⁹ t̄ curia p̄p̄as t̄ genū ad Philippū regē in fra-
ciā est delatus. Inde celebrato apud claz montē cōcilio Petri antipapā t̄ secta-
tores eius damnasse Aureliam se cōtulit. In belgis deinde habito cōcilio in yta-
liā cū Lothario impatore rediit. Celebrato apud placentiā cōcilio p̄p̄as se contu-
lit. t̄ cū genūis populo reb⁹ breui cōpōstis. tandē romā accessit pontifice in la-
teranū t̄ rege in auentum montē a populo p̄ductis quies para ē maxima ciuita-
tē. celebrataq̄ synodo laterani cōstitutis q̄ extat. Ne q̄s in clerici man⁹ audeat
inijcere violentia inter alia fecit. affluxit vero huius pontificis extremo t̄p̄e omēs
yitaliam fames valida. pontificat⁹ sui anno. xij. mensē. vij. die. vij. moritur.

Celestinus secundus Guido antea vocat⁹ sc̄i Marci p̄biter cardinalis natio-
ne t̄lcanus mortuo innocēto ad annū salūis terciū t̄ q̄dragesimū sup̄a v-
ndecies cētēnū pōntifex creat oīn cōsensu. fuit aut̄ om̄s e castro felicitatis q̄ nō
nulli ciuitate castelli esse affirmant Tyberinū ab antiq̄s appellatū. Idic̄bris in hoc tantūmō dici potest q̄
n ullis seditionib⁹ vto suo pontificatu ob breuitatē t̄p̄is vixit fuent. propter hanc vt arbitror causam. q̄
vbiq̄ p̄p̄e laboratū ē. ex q̄ t̄ ip̄e pontificatus sui mēse q̄mo mori sepeliturq̄ in lateranensi.

Etto ep̄us Habber-
genfis

Baldunus rex prius iherosolimorū rex prius Baldunū cōsolvit⁹ fuit.
qui anno sc̄do regni sui gaz in turcorū mionis Alie ducē sup̄anti p̄p̄endit. Is
quēnti anno Damasci regē ex improuisu iherosolimā hostiū aio petente fudit. antio-
chiāq̄ ciuitatē iherosolimitano regno adiūxit. tēnī asdaonitaz regē vnicū p̄lio re-
pulit. t̄ Baldunū damasci regulū. iādē defunct⁹ nullū filij s̄ vniciū t̄m. filij dimisit.

Linca sumor pontifia
Honorius secundus

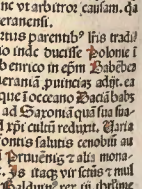
Linca sumor pontifia
Innocentius secundus

Linca sumor pontifia
Celestinus secundus

Linca sumor pontifia
Celestinus secundus

Linca sumor pontifia
Baldunus rex

Lobartus q̄ r̄ l̄nberius dux saxonie p̄re gebhardo. defuncto beinrico quinto sine libris. principibus magitū cū legato ecclie romane cōmēmentibus in venetorū beinrici impatoris locū legitimis suffragiis cesar creatur. licet valde reuolens r̄ se tanto honore indignū dicens. voto olim ad regnū tractus fuit. anno dñi. **M. cxxv.** 35 anno primo in bohemos sibi rebelles bella gessit. nō sine strage fuor. militū. Progenie deinde beinrici castigati iteo fiderici r̄ fr̄em eū. **conradū** nepotes ex forore beinrici impatoris rebelles habuit. **ſi** in eius odium conradus a quibūsdā rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo vixit quiescit. Imperio itaq̄ suscepto illico. **Innocentiū** papam a petro a n̄papa roma p̄ssimū in gallia apud leodū adiit. sacro adactū expeditiōis breuit̄ parande. cū qua tur̄ romā vere. primo ducere. Et magno cōfestim exercitu comparo in ytalīa cū pontifice venit. Romāq̄ ingressi pontificem i lateranū p̄duxit. r̄ mira felicitate statim oīa ad salutē redegit. Cui beneficio ductus innocentiū ip̄m imperij corona solenni pompa coronauit. Qui mox i germaniā ad cōprimendos bohemiōz motus rediit. q̄bus superatis. Cū pontifex p̄sas cōuocauit ex vniuerso orbe aggressus ē ecclīā celebrare. in quo cōstitutiones quasdā edidit. Illico romē r̄ in rogerij principatu fudrosi p̄ pontificis innocentiū abstemā caput attollere inceperit. Viribus martime innixi quas rogerius offerebat. Quare accessit? a pontifice lobartus impator romā cū exercitu aduolauit. r̄ reductā classē paulo ante p̄sani paratissimam eduxerit. Pontifex aut̄ r̄ impator terra. p̄fecti. rogerius sibi timēdū in siciliā cōfugisset omnia amisit q̄ in terra ytalie occupauerat. Cui custodiēte terre pontifex rainōne lobarij impatoris comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot germaniōz cobonibz p̄sent. Tantis rebus nō magis felicit̄ q̄ facili ter coniectis. redierit in urbem p̄ncip̄is. Et lobartus in germaniā reductū exercitū. hic itaq̄ impator. multo prudentie ac clementie p̄ncip̄is fuit. Quā in toto suo imperio nū gessit qd merito ab aliquo r̄p̄bendi ponent. Qui tandē de deo. itaq̄ boni m̄ritus bene meritis in p̄sani suū iuxta faciens. verone morbo correptus sine filij exitu am̄inuit. Fulco q̄ntus rex hierosolime

Fulco andegauensiu comes balduni p̄cedentis gener. in quartū hierosolime regem successus erat. Regnauit aq̄r annis. **xj.** hic xpianissimus vir fuit. r̄ in armis acerrimus p̄ugnator. In hūc xpianū sulconē regem q̄ duobus filiis militaris rei scientissimis vteret legatis r̄tiores barbari impetris fecerit. Primosq̄ oīm turcos sūm circosolentes pericli. sum uncrā vtroz milia statuisse in xpianos hierosolimāz vīs ducere. Rex sacus ē certior q̄ antiochenū illi agrū populābūdī ceperant inestare. Duxit it̄ in illos r̄ cōgrēssus audacissime irruerit? tria milia interfecit. r̄ vndeq̄ ex eis captos tanq̄ in t̄m̄p̄ū hierosolimā ligatos traxit. Ad quā turcorū dadem exitus rex alaph gente turcos. non magis suis turcis q̄ arabibus. **Caldeis.** Babilonijsq̄ anpharibus copiosissimū frenis exercitu edissim inuasit mesopotamiā ciuitatem. quā baldunū? **Bocfridi** fr̄em qui postea fuit secūdus hierosolime rex potius fuit. Capti q̄ a barbaris vrbis summa r̄ alias iniqua crudelitate direpta ē. Nam p̄ter occasionem in omni etate. comissam. archiepiscopus r̄ clerus om̄is quod fidem xpī abnegare noluerit gladio appetit sunt. Et qd om̄ia sup̄are vltimū est mala. speciosissimas ex n̄stris mulieres. r̄ nobilitate p̄stantiores. quas barbari super altare sancti Joannis baptiste qd sacre n̄stris religiosissimū esse violauerunt. Edissim esse vrbem illā nobilēm medoz. Ad quam sacre trādū littere t̄sbiam filiū suū misisse gabello. quāq̄ b̄tis rhadeus ap̄lus ad fidē xpī p̄dicationis diuini verbi ac miraculoz virtute p̄uerit. Et in qua b̄tis rhome apli ossibus decorata abagarus rex fuerit. q̄ ad do minū ism dare ep̄le sue fidei. p̄meruit scripta manu dei n̄sa p̄p̄e. Que postq̄ quoz. **xl.** annis a xpiano p̄p̄o fuerit resecta. p̄ter humane p̄ditionis mores talia a barbaris sit p̄p̄essa. q̄ nulla rōne sint nisi a perditissimis tollenda. Fulco aut̄ rex quid ea sibi postularē accepta calamitas minus q̄ oportuit considerans dum leporem ex accensū agro eragitat. equo in caput v̄so occubuit. bald uniusq̄ filius eo nomie rex r̄ eius. regni titulū gubernationemq̄ accepit.

Hugo abbas

Hugo abbas cluniacensis augustū mēse indigne na fuit patre dalmatio. defuncto odilone et reuolens de voluntate oīm sacus abbas. bonus f̄. i. m̄n̄or. cōsilia. optimus temperantia. forma angelica. i. m̄n̄oribus compositus. sermone suauis. Tandē seuto grauius pontio successori cōmisit. vt b̄militatis r̄ inno cente t̄belauros custodiret. r̄ in domino quiescit.

Helinandus ep̄s

Helmadus item laudunens. episcopus in omni sanctitate preclarus floruit. Et maunius episcopus rothomagensis miraculis insignis claruit.

Berta etas mundi

Pataua preclara. diuersosq; olim ciuitas. inter danubiu. Eniq; stra. quam prisca celsas ecclesie tradide-
runt. vernacula lingua passau appellata. Danubius ex montibus sueuie venit. ynus ex alpebus. q;
germaniam ab ytalica differrunt. atq; in loco mirus danubio nomen amittit. Vrbs ipa in longu ten-
ditur. nec magno negotio forma insule susciperet. Si quis ab eno. foueam in danubium duceret. Nec yni
quingenti passus sunt ex vna. in alteram aquam. Super yno pons est ligneus. qui sexdecim habet arcus
z ciuitatis partem que transflumen est ciuitati maiori coniungit. Est z alius pons super danubiu. per que
via est ad montes qui bohemiam respiciunt. Post hos montes flumius altius niger admodum perlabitur.
qui ex boemia veniens oppidulum iudeor. Et tertia patauie partem diuidens sub castro prelitus danu-
bio. quasi ex opposito yno se immiscet. Itaq; tria flumina yno in loco coniunguntur. ac propterea locum istu
quidam verbo ytalico passum. hoc est transflumen vocitant. Nam z per hunc locum merces ytalie in bohe-
miam feriebantur. Et superiores theutonici austriam vel hungariam petebant. sicut z hodie fieri vident.
In medio vrbs templum est diui stephani primi martyris huius episcopatus patroni. egregie ceptum. s;
non dum perfectum. Chorvs hic admodum pulcer edificatur. apud hoc templum edes episcopi sunt ad ca-
partem que respicit ynum. tum capacissime. tum splendidissime. Transdanubius due quoq; sunt arces epi-
scopi altera in summo montis cacumine. altera in radicibus apud aquas vbi danubius z niger bohemie
fluit. (q; etia fert yntones) coniungit. Est ad sublimiore arce gradus ascensus atq; difficilis. q; tam ex yno agu
lo p; oppugnari. Et tibi munitiones adite sunt ta muros us q; foueas vt expugnari posse nulla vi homi
videat. Ibi z aule sunt z camere splendissime. q; vident. nec ornaa? altid. nec multa? vsq; ee putant-
rit. at vbi descendens i arce q; stra iacet. ornaa? maiore videbis. resudinas. cameras. z aulas q; plesunt

en̄ thentonia mirabiles mathematicas. om̄es quoq; gentes in architectura superant. Ornaturq; hec ciuitas insignis putantia corporibus sancti valentini. qđ capulo dñx baioarie ad cñ loci deduxit. Et sancti maximi archiepi lauracensis. p. s. Rupertū et lauracati diu patanas transfarū. fuit enī lauracata vrbs ad modū insignis in ampla campoz planitie. Et sup flumē qđ anasum vocant. a quo nūc orbes nomē anasum habet. Vbi olim ecclesia metropolitica floruit. lauracensis dicta. beatusq; maximilianus (vt premisus ē) archiepiscopo p̄num regit. Et inde martyrio coronatus fuit. Sed postq; athila rex humor. vrbem hanc tele ut vbi an̄ erat. opidū ex nomine fluminis restrictum est. Sedes vō metropolitica in Salzbürga trāslata

Dugo de s. victore

Dugo de sancto victore natione gallus. ex castro sancti victoris canonicus (vt multi affirmant) regularis et parisiensis clarissimus doctor. Circa annos domini mille centum floruit. Singularis in vite probitate et sententia eruditus in omnibus artibus liberalibus. vt nullus ei suo tempore equalis haberet. ideo in multo precio fuit. Qui preter sanctitatem de q̄ mira legūtur. tum docendo. tum scribendo multis ad modum p̄fuit. Et post plura reliquit monumenta. De sacramentis valde necessariū librum. et alia opuscula. s. didascalicon. de disciplina monachozū speculum et. Sermones quoq; elegantes cōposuit. Infirmitas ad mortem cum vicio stomachi ob vōmū laboraret ne sacramento irreuerentiam faceret. ait. Ascendat filius ad patrem suum. et seruis ad dñm suum qui se cit illū. Et eucharistia disparuit. Et vir sanctus deo

Dugo de folieto

suo spiritum reddidit.

Dugo alter de folieto q̄ sci petri corbieris assensisse fuisse canonicū singularis eloq̄ntie vir q̄ libz de claustro aie admodū notabilē edidit. in q̄ re secumitate claustrī. et periculis seculi. Et de ordinatione claustrī materialis. de abusibus claustrī. Et de claustro celesti vana narrat laude digna.

Berta etas mudi

Lucius mortuo celestino succederat. p cuius tpa plenus ad latinos insau-
sus edisse direp nomis z nroz cladis ac ignominie acceptus natus. z no
froz aios in noue expeditionis congregade ardore inflamant. **Se** lucius secu-
dus piz bononensis pre alberto tituli sancte crucis in bierlm pbdit car dina-
lis fuit. qua quida basiliica ferme collapsam ppris expensis restituit. Qui unio
pontificatu ni pretermisit. qd ad expeditione hierosolimitana admodu necessa-
ria pntebat. **Ita** em clade audita bernardus clareuallensis vir z scitate et do-
ctrina insignis. vt pmissum e. pioctum religionis xpiane assimes. principes
omnes xpianos tu isis. tu nuchis adhortatus e. vt cruce in sarracenos xpi vetu-
lum fumerent. **Uex** du pontifex in bis ysaac pte absumitur. pontificatus sui
mense vdecimo. die quarto. ac in basilica lateranensi sepelitur.

Anno mona. 6345.

Anno xpi. 1144.

Eugenius tertius piz oru dus. sancti anastasi abbas in monachu antea a
bernardo viro sanctissimo electus. defuncto **Lucio** pontifex in eccia sancti
celarci erat successus. maiore sapientia qz rez gerendaz pericie spe a pibus de-
lectus. **Qu** in postea baud quaz miru prudetia qua bonitate valuerit. **Qui** viro
romanos instare minus ena cognouit. quo sui plurimaref senatores noctu abijt
in sabulosqz farsense monasteriu delatus cardinalibus z curialibz roma accer-
situs consecratus e. **Uex** cu postea romanor no minus tantu. s etias sacra coe-
neret. pace cum pontifice confuuerut ea co ditione vt in sede sua pacificus redi-
ret. fuisse solenni pompa z summa populi leticia introductus. **Qui** postea cum
refasset romanos nequaqz bono animo s fraude in gram seum redijisse. insidi-
as veritus ryberi dilabit. que romani baud secus qz belafiu olim armis telu-
qz miccas psecut sum. appullus piz as. illico in francias nauigauit. **Reperit** vi-
ti beatum bernardu. didicit rem ecclesiasticam pessimo in asia esse loco. ambo
sancti viri lutoicam regem francoz osauerut. vt cruce insignitus expeditione
contracta const antinopolim se contulerit. **Tandem** cu erat annus saluus secu-
dus z quinquagesimus supra decies centenis. **Eugenius** pontifex in yrahia est reuer-
sus. **Que** romani bene z honeste acceptum in lateranensem deduxerunt. **Ips** i
vno que superuixit anno preter composita rem ecclesiasticas vrbes tarrachia. sy-
riam z nozbani z fumonis arcem. quas tyranni occupauerat in traditione rece-
pit. **Et** rybere obies in beati petri basilicam est delatus. **Pontificatus** sui anno
octauo. mense quarto. die vigesimo.

Anastasio quartus. patria romani. patre benedicto abbas antea sancti
russi velterne dyocet ex cardinali pontifex creatur. **A**demptus autem poti-
ficium calicem pulcritimi operis magniqz estimacionis lateranensi basilice co-
donauit. **Et** edes egregias apud pambcon quod sanctam maria rotundam vo-
ca n t breui casticauit. plura quoqz mente destituerat tu ad dignitatem ecclesie
tum ad ornatum vrbis ro. pntentia si et aliqui viuere licuisset. laborat est hoc
tempore fame in tota ferme europa **Anastasio** clam z aperte pauperibus ipsis
elemosinas pzebente. **Qui** pontificatus sui anno vno. mense quarto die quarto
z vigesimo moritur. **Sepelitur**qz in lateranensi basilica conca porp brenica.

Richardus de scto victore

Malachi as ortus in biberma vbi educatus z edo-
catus. **Cur** parentes genere et potentia magni ex-
merit. **Qui** in ciuitate ardinacha a malachia qui i cel-
la ecclesie deo seruiebat forma vite accepit. **Anno** deni-
te etatis sue. xro. ordinatus presbyter vices epi gessit
Vacante episcopali sede eo renitente trigesimo etatis
sue consecrat eps conereb introductus ad boies desti-
ales quos ad mores optimos perdunt. inde post mortem celsi in archiepiscopi
assumptus intrans ardinachu totius biberme metropolitani efficitur. **Ne** du
aut biberma sua doctrina ac miracula illustrabat. vez z fcoia. **Cumqz** debeterna
pa llio c areret. qd ab innocetio pmissum erat. accedes igit **Eugeniu** ptransiens
clareuall febre corrept. postea in domino quieuit. **Sepultus** in oratorio beate
marie. Anno. m. c. xlvij. quarto nonas nouembriis.

Lucia summor pontificu
Lucius secundus

Eugenius tertius

Anastasio quartus

Richardus de scto victore

Malachi as epus

Conradus eius nominis tercius Heinrici quinti nepos genere Suenus
 Lothario impatorebus huius exenpio apud consuetudinem comuni
 principu voto ad gubernandum ingui assumit pñente Theodorico portu
 epo aplice sedis legato. a quo tenet aquilgram coronam regni accepit t
 impauit annis. xv. resistebat in saxonem t heinricus bauarie dux. heinric
 cognominat^r supbus. Cōuenio principū bābenberge postmodū exiit.
 vbi cum vidua Lothari ad pacem t gratia regis sunt recepti. Heinricus
 vero bauarie dux qui insignia imperialia in castro Murnberge occupabat cū
 ad regniū aspirabat. coactus tandem crucē lanceas t alia reddidit. iudicio
 principū a rege pceptus quatuor comitatibus saxoniam petijt.
 vbi vitā finit. Conradus igit qui in regnū romani nois successerat. habi
 ta pace in germania in militā nōmē dedit. fuit enī princeps inditus ac de
 mens a dño Bernharo abbate plurimū dilect^r. cuius hortatu in sarrace
 nos crucē vna cū ludouico frācor regē ac alphonso hispanie. t heinrico an
 glie regibus alijs plurimis principibus sumptis. ac conradus copijs nō
 ex Germania magis q^m Gallijs fretus ingenti multitudine quam eterne
 vite spes accepto salutis crucis signo traxit Constantinopolim est de
 latus. heinricus q^m audis grecoz impator vir edessissimus christiano
 nōmī cōtra ac simulabat hostis adueniam ducē blandē excepit qñ potuit
 domos artibus in suā pollicere amicitiam est admixus. pñibus cōpellitur
 nullo cōpato cōueniū iconiū statim ducere. se enī pñaturū oīa que exera
 tur necessaria erat demanuel pollicebat. Obfessa ē vrbs vatira t arnū
 cō multo aligōdū t acuter. t dum iātus desiderat magis q^m oppugnat ex
 ercitus valitudo t nō magis corporis q^m animoz egritudo quosq^m valetēs deq^m
 acinualidos debilesq^m con
 sternat. Nec satis intellectu est nūc qd ab ipis postea relatu grecoz morboz
 qñtas effectusq^m edocuit gip
 sum farine ac panis quē greci importare fuisse cōmītum. qñobz Conradus re
 infecta in Thracia retro
 cessit. postea cōradus lodouicusq^m reges greci impatoris dolos malis suis
 edocui tūenū conuenientes
 geratūm Baldūno regi iherosolimitano suā operam sunt pollicati. vsumq^m
 est nūbī magis conducere
 q^m damascum copias ducere. tēdem iherosalem puenēs secutus fuerat
 lodouici regē duerto itinere po
 tueris quidē epūs cardinalis quē Egēm^r papa sedis aplice legatū
 miserat iherosolimā. itaq^m ducū
 rīnī damascum tres xpiani reges. cardinalem q^m legatū t simul patriarchā
 iherosolimitanum. nūilos
 quosq^m epōs expeditū interese curauerāt. tuncq^m copijs animisq^m
 magnis conatib^z obsident. quā vrbe
 seruos abrade fundisse cōstat loco cāpēstri naturaq^m arido sed artificio
 vberē atq^m secundo. ager enī effo
 sis cuniculis ductisq^m fistulis vrce irrigari potest murā vberatē p
 se fert. paratū annis in regione vni
 cus pñerabes singulā quandā facit in qua castra poluerant vñ facile
 cohibere ab aquarū oppidani pol
 terant. verū assino quodā pñuadente cui maxime baldūnus in reb^z
 arduis credebatur. castra ad alacra v
 bis partem t anserunt. Damascenū inde ab aquatione eos pñibet.
 quare cū sit fameq^m labozare solū
 ta olisione cū tantis exercitus re infecta ad iopē rediisset. cōradus
 lodouicusq^m cōmunis male habicoz
 q^m exercitus suos in europā reducentes ad pñra sunt reuersi. Rogerus
 q^m a pontifice in regem sublimatus
 Suesione pñicit heinrici fratrem in germania pecunijs inducū
 cōtra cōradus ad bella mouit. qui apō ca
 strum winiberg vicat. Eūdem postea heinric^r filius cōradi qui
 post eius regnatus erat si supuisset bello deuenit. Tandem
 rex cōradus anteq^m bñ dictionem impatēlem petere potuisset
 anno dñi. m. c. liij apud
 Bābenbergam vitā excessit.

Ancā imperator
 Conradus tercius

Multi extimāt ab isto Suesione dūce bāioarie Suesios appellatos. cuius pñerfuer nōmē marie in
 italiam imaluit. cū auferat vnitatē t pacē vt nūq^m inde poterat exirpant. nā hic Suesio viuente cōra
 do se impatorū imposuit. bñ populi italicorū qui impatēle dominiū in ytaliam cece acat vñq^m in diem hodiernū
 num guelfi nūcupant. sed qui in italia aliā partem fouent gebellini. Etenim aliam causam assignant vnde
 dicitur fautores ecclesie guelfi t fauto res imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Lodouicus rex francoz

Lodouicus rex francoz filius patri in francoz regno succedens re
 gnauit annis. lviij. vir ingētis animi t virtutis. qui diligēs ea q^m tē sunt
 decimo quarto regni sui anno vna cum cōrado cesare cum ingenti multitudine xpī
 anonum ad expugnationem terre sancte in subsidij xpianorū (qui ibi indices se
 rebant deficere) animosissime transijt. veniēs Constantinopolim inde trāsica per
 bellepontum in bithyniam descendit interea p aliquot dies ephebus cōmorat^r
 Tandem appropinquās ad iherosolimam rex romanorum cōrad^r patriarchā
 obuiam misit in urbem t ad venerabilia loca ductus. postea adē ad fallaciā p
 aciam apud damascum ferme p annum in iherosolimitano regno pñasit cum
 viroz sua. tunc cum principibus in pñrum regnum redijt.

Ab eo tempore latior p dñio apud orientales regiones indices in petus dñi
 gere cepit. cum prius sola coz nomia hostibus formidini erant. Tandem
 boz principum pñemiam sine damno desperant. Inde nec viroz xpianorum
 suspectas habuerūt. iteo horodoim^r antiochenā pñiciam molestare cepit.

Berthetas mundi

Willelmodis

Willelmodis in regione alemanie apud wingiam ⁊ iuxta rhenū virgo adm-
rabilis floruit. pfecte etatis cui tanta diuina virtus grauiā contulerat. vt eis
laica ⁊ illiterata esset mirabiliter tū rapta frequētia in somnis disceret nō solum
quod verbis effunderet. sed etiā quā scribēdo latine diceret. vt dicando catholi-
cæ doctrine libros cōficeret. que multa fert p̄dixisse de futuris. ad quā scripsisse dī-
cit etiā beatus bernardus clareuallensis. hcc ad colonenses scribes de futura deico-
rū tribulatio. dicit qd clerici gloriā abqz merito habere voluit ⁊ meritū abqz ope.
Bracianus

Bracianus cū iure iuriscie natus. Qui anno dñi m. c.
xliv. apud bononiam italie urbem ob eius ingenij ⁊ do-
ctrinæ magnitudinē maximā in p̄cio habitus vbi mona-
chus sancti felici in auitu supiori carniā offerat cū
plura didicisse. cū inter cetera sue lucubrationis opera de
cretoꝝ librū accuratissime collegit. cuius p̄cipuū ē
manum genus duobus regis. qd qdem celeberrimum opus Eugenius ponti-
fer approbavit. ⁊ legendis publicis gymnasijs p̄cessit. Ipm̄ autē librū in tres di-
uisit partes. videlicet distinctiones. causas ⁊ de cōsecrationibus. primā autē partem
in viam ⁊ ceterum particulas distinxit. Secundā in sex ⁊ triginta causas. Et terciā
de cōsecratione nūcupauit. ⁊ hāc qz in qnqz distinctōes distulerit. qz alijs reiectis
fecerit compilatōes canonum vt yfidoꝝ ⁊ iuo carnotensis. tamē alijs reiectis
hoc solum in vsu est. primus huius cōmentator seu glosator fuit hugo. Secundus iohānes thetonicus.

Petrus lombardus parisiensis ep̄us ex nonaria cisalpine gallicie urbe oritur
dus. p̄ id qz ip̄s (vt Vincentius gallus testat) apud parisi inter doctos. nō
solum sue etatis sed ⁊ priorū seculorū lris ornatissimus. ⁊ bonitate vite atqz inge-
nij acutic clarissimus ⁊ celeberrimus fuit. cuius ita g̃ia sententiarū libros accura-
te doctissimeqz composuit. laboriosum certe opus ex multoꝝ sanctorū patrū dictū
vtiliter compilatū. hic quoqz maiores glosas psalterij ⁊ eplaz pauli de multoꝝ
dicens ordinauit. nam cum esset inter francie ministros opulētissimus glosatorū
eplaz ⁊ psalterij ab anshelmo p̄ glosulas interlineales margialesqz distinctas. ⁊
postea a Guliberto priuatiue p̄ductā latinis ⁊ ap̄t̄ explicatū. multaqz de diens
sanctorū addidit. atqz sermones multos ⁊ doctos atqz elegātes ad populus habuit
Petrus cōfessor

Petrus cōfessor apparatum quoqz notabilem fecit Archidiaconus qui dicit rosarium tēcetū.

Petrus cōfessor apparatum quoqz notabilem fecit Archidiaconus qui dicit rosarium tēcetū.

Gulibelmus puer i anglia cir-
cūfigit a iudeis in die para-
scene in urbe norwico. de q̄ po-
stea mirabilis visio legitur.
Gemenses hac tempestate cū
et ditione diuicij ⁊ glo-
ria ad modū clari haberent ⁊ cō-
rado isto cesare signandi pecunia
et auream ⁊ argenteam p̄uilegi-
um obtinuerunt cum ip̄s felix
nota. qd ⁊ mīc vsqz apud eos in fi-
dem p̄uilegiū fideliter seruati
est. nam vsqz ad id tempus vt ia-
cobus eorum theolog⁹ refert ge-
meniles nisi papienti moneta et
quibuldam parvula qui brunet
dicebantur vñ fuerant.

Auenenna

Auenenna medicus oim clarissimus. eminentissim ingenij vir. his temporibus vniuerso orbi clarissimus habetur. qz vt fertur dñs cordube z princeps vrbis eius. redit in magna opam exercitio medicane. faciendo a pñbus intellexit in sua vrbe constituit hospitale habitaculū. vbi innumeri ponebātur infirmi. quos ipse vt stabat. homo fuit colore brunus. z io cādis. qz pulsando z cantando libz fecit cā ticoz. Et vt scā sātis iuuenis mortuus ē. Nō em attingit qñq; agellmū ānū. Scripsit in vltra medicā in omni genere discipline. Et in naturalibus z mathematicis z moralibus z dialensis. fuit ergo dominio princeps. practicus in medicā z in omni genere discipline eruditus. Quo aut tpe fuerit cū multi nil certū scribant. hoc tñ certū est qd tñbus beati augustinū nō fuit. nec esse potuit. vt aliq; somniant. Ad. em. z. r. anni ferme sunt ex quo beatus augustinus fuit. Quo tpe auicenna esse nō potuit. Vicit aut reperit eplā mutuas inter vtrosq; qd absurdū est. mirabile em ē. cū in volumine eplāz augustinū ad viles pñas eplē scripte sunt. Et eplē ad principē habite nō nominentur. Auicenna quoq; conculas asportatas d' sancto iacobo notat. q tpe augustinū non erat vbi nūc ē. xpianos item notat z eoz cōsuetudines de carne z corallo. cū xpiani pauci nominis erant z nō manifestos ritus obseruantes tpe augustinū. Cedit igitur fuisse tempo re aueris aut par ante. Algasel etiā z alfarabius videtur fuisse cōtemporanei auicēne. q fuerit tpe aueris. Bedinamē ergo imperio ro. z arabibus hispaniā occupantibus floruit. Qui cū in omni doctrina eruditissimus esset. libz excellentissimū cōposuit. metaphisicā deinde accuratissimē enucleauit. Distinctissimē ac clarissimē p ceteris medias post alios medicos in lingua arabica. postq; oim medicorū scripta vidisset. Med. dicinā omnē in qñq; libris descriptis. Scripsit quoq; de vrbis cordis z plura alia.

Aueris quoq; medicus cognomento cōmentator. philosophus quidē. z tpe apud cordubā hispanie vrbe hoc tpe vt ex libro eius q de celo tractat ha betur floruit. fuit em a nativitate xpi anno. M. d. vt asserit cōcliator. Et egidius roman⁹ in suis qñdibz. q. de vnitatē intellectus. dicit se vidisse filios aueris i curia friderici impatoris. Multa aut cōposuit z adeo excellenter in omnes archetoi lis libris scripsit. vt cōmentatoris cognomentū pmeruerit. Deinde de sba orzibz de triaca. libz qz pulerū de medicina Colliget appellatū ac alia multa edidit. aueris tamen ac medicorum emulus dicitur fuit.

Auenar medicus

Soar etiā medicus cognomento sapiēs. q auenar bñ bñdem tñbus fuisse z clarissimē ipemē i ro. tractatus sui. qui thesyr in scribitur libro. f. i. c. v. testat⁹ est. atq; cū aboali auicenna in carceribus fuisse eodē libro meminit. Vt cū esset eruditissim⁹ vir libz medicine notē thesyr ad qñdam regem dedit. Inde q nonnulla cōsilia cōposuit. Dicitq; se vniuersam medicā amplissimū volumine euoluisse. Aboali Abinceni sunt nota arabica pñz z autē significantia. Abon em z abin apud arabes idē ē qd fili⁹. Abos em (vt omnes asserunt) apud arabes fuit. vt scriptores in titulis nomē pñs z aut ponerent z suū taceret. vt maioribus bonores deferrent.

S. Thomas archiep̃ Cantuarien.

Thomas archiep̃ cantuariensis. in iuuentute oisibus graciosus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiep̃o in archidiaconū assumptus. In de in regno beinrici regis anglorū cancellariū effecit. vt sua prudētia malignorū boim sciencia iparet. q post decessum archiep̃i ecclē pñcere pcurauit. Cū autē rex scēm thomā ad voluntatē suā in detrimentū ecclē inficere conaret. Cūq; post lūmeras iniurias discessit. die. xvi. ad portū venit. et in nauicula parua eius duo bus sacerdotibus trāductus in flandriā. quē papa alexander tūc senonīs manēs bonozifex suscepit. romā adiens. pace reddita septimo exilij sui anno reuersus. Vir aut optimus z sanctissimus ab beinrico anglorū rege cum iura sua z ecclāsticās dignitates quas fil. pñctus rex z publica eius piās vsurpauerat resarcit. et in statu pñctum reuocare amittet. post exilij damna cōmūtelias atq; obpobria postq; parenti z amicis pñscriptōem z alia; atq; alia suppliciatandē martyrio coronatus ē. Sepultus tandem in sepulcro marmoreo. Anno domini. M. d. xliiij. Interfectores eius quidam digitos dentibus auferēbāt. Alij sanic defunctus delectat. quidam paralisi dissoluit. multa obtusū indicia pñstiterūt. Ceterū alexander auditis z cognitis crebris ipsius beati thome miraculis. cum in sanctorū cathologo scripsit.

Donesta pñmācia bñdem quoq; temporibus vtiaci pñdicationē albanēsis episcopi. xpi fidem recepit. ob cuius beneficium atq; virtutem postea anastasio quarto defuncto. maximo oim consensu pontifex creatus. hadrianus quartus appellatus est.

Anno mundi. 6553.

Anno cristi. 1154.

Adrianus quartus papa natione anglicus Albanus epus cū a tercio Eugenio cardinalis in theuegia missus esset: vt pmissum est puincia omniū ter re cogitare occidentaliū vltimā cā gentē multitudine copiosissimā primus omniū cristianoz christiāā effecerat. Anastasio roine defuncto in pontificatu successit. Eo itaq; creato pontifice romani cōsules suos sicut per Anastasij tpa aduulstra tione vrbis p̄fecerunt. tentatūq; a romanis tum pabus tū munis vt p̄sulis libe ram vrbis aduulstratione relinqueret. vtz in lateranū p̄ficeret facie de consecrationis causa. qd̄ facere recusatū nisi prius Arnaldus britianus antea ab Eugenio damnatus ex vrbē pelleret. interea cardinalē sancte p̄udēciāne via sacra ad pontificē accedentem. Romani ad Cosme ⁊ Damiani edē amūs aggreſ si vulneribus affecerūt. Pontifexq; vrbem romā ecclesiastico supposuit interdi cto. t̄ forte postremū tunc crās sacri quadragesimalis ieiunij dies. qd̄ cū popul⁹ egerime ferret: pe ruit prudentior sententia vt Arnoldo seductore pulso t̄ cō sulibus depositis pontificē sanctū in laterano celebrat pasca. Gulielm⁹ Sicilie regē qui multas ecclie occupauerat vrbes deinde graui amariemae notat. Fride ricus aut̄ primus imp̄ator creat⁹ Cislipinā galliā cū exercitu ingressus: cū ad vr bem venisset t̄ pontifex in basilica petri fridericū imp̄erij corona donaret. t̄ a romāis tumult⁹ excitaret. pontificis pab⁹ imp̄ator lenis. hic postea ro. ditionē plurimū auxit. nā t̄ circa lacū sancte cristine multa castella munuit. ⁊ Radico phanū qd̄ nunc Venenses obtinet muro t̄ arce p̄pe inextinguibile reddidit. p̄ mulq; pontifici vrbē verere inhabitant. a quo ea vrbis cultior reddita ē. Cū ve ro instantibus romanis ad vrbē redisset vexaret q; a consulis vrbis libertatē roma nam restituerē conantibus Argentanū p̄cepit. vbi nō multo post morit⁹ pontifica tus sui anno quarto mense decimo. corpus romā delatū in basilica petri sepel⁹ non longe a sepulchro Eugenij pontificis.

Anno mundi. 6559.

Anno cristi. 1160.

Alexander tercius papa patriā Venensis. patre Ramio. mortuo Adriano duoz t̄ viginti cardinaliū suffragijs pontifex erat. Est canonice lectus fuit multas vartatq; in ponti ficatu passus est agitationes. quibus inuicū dedit Octavianus quidā romanus tituli sancti Clementis p̄s biter cardinalis. quē victorie appellatū a tribus tantū p̄fanatus. Victor ad fridericū imp̄atore: Alexander bozzante philippo francoz rege Loracinā p̄fectus colenso nauigio in franciā contendit. cōuētus in Cal rionite habito anathema in imp̄atore ⁊ Octavianū statim enūciat: quā ob causas fridericus tres alioz bunc Alexandrū facessit pontifices creauit. nā Victore mortuo primo p̄ascale. post Calisti. centes de In nocentiū cōstituit. At vero romani creatis cōsulibus Alexandro pontifica amicis eū statim ex franciā reuocā congratulantiūbus ofiūbus pbenigne suscipi. Cislipine igit̄ Ballie populi i spem libertatis erecti anno sa laris millesimo cētesimo sexagesimo quinto in fridericū arma sumit. ideo cōpato exercitu in ytalā veniens Ancona discedēs romā mouet valuis reſeratis illū furientē ingredi p̄miserūt. his intellectis pontifex sibi tū mēs nō te intempeſta cū ſua familia vrbē abiit ⁊ Beneuentū accessit. cuius q; vires phorēscens coqui sui ve stibus sumptis. eo in habitu venetias p̄fugit. Et ad diūc virginis de caritate monasteriū paulo ante a mar co iuliano conditū. p̄fectus. ab incolis recipit. Et om̄io p̄fect⁹. Post aliquo t̄ vō mēſis cum quadam noi mine comodus eum ibidem agnouisset. veluit inſenſatus conſeſum ad ſebaſtianū ducem accessit. Et ſenſent in vrbē venetia adeſſe pontificem romanūm reſtulit. Qui re cognita. mox ſenatum congregans. cum om̄i ap̄ paratu ad pontificis diuersionē accessit. cōpernos ibi pontifice ro. eū ſolēmtariūbus ad diūc marci tēplum cum om̄i gaudio primo p̄duxerūt. Cū ibi ex more cōſeſiſſet. principē t̄ ſenatū cū om̄i p̄plo b̄ndixit. Imp̄ator vō audiens pontifex venetijs adeſſe onōne filiū ſuū cū armata claſſe ad reſeſcūm pontifex venetias miſit. Qui ſebaſtiā⁹ dux occurrēs facto congreſſu ipſum ſugauit. ⁊ venetias vincū p̄duxit. ad pontifex ducens eo p̄ curante pax inter pontifex t̄ p̄zem angulū componit. Altera vō q̄ ſecuta ē dies fridericus venetias venit. t̄ pace a ſilio cōſectā hoc modo approbante: vt romē t̄ q̄ diuionibus erant ecclesiastice pōſita redderet. Quo ſedere iūto alex. pon. conſeſum ad ianuas tēplū diūc marci accessit. Et ibidē vniuerſo aſtante populo. im̄ perator iuſſit. vt ſe hūmū p̄ſterneret ⁊ veniā dēmo poſtularet. at pontifex ceſaris collum p̄de cōgrūmēs ait. Scriptū eſt ſup̄ aſpidē t̄ baſilicū ambulabis ⁊ cōculabis leōē t̄ draconē. at fridericus. ſi nō inq̄t ſed petro. cui ſuccēſſor es pareo. at pontifex t̄ mihi t̄ petro. ac ſic inter imp̄atore t̄ pontificē pace p̄poſit. Et ducem atq; ſenatū exorauit. agentē poſtea iſubulū pontifex alexandrū beinriā regis anglie oratoreſ vni ecclesiastici adierūt. regem ipſum ab inuſta nota purgātū. quem neq; beati thome cantuarien. archiepiſcopi conſeſū fuiſſe crebris rumoribus allatim erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in angliā miſit. q̄ reuerſi t̄remuerunt multa inſperſeſſe plura audiuſſe miracula. que ad beati thome ſepulcrum deus oſtēderat. Quā obſiderunt pontifex illum in ſanctorū martirū christi numerū reſtulit. Cūq; terci⁹ hic pontifex romā p̄fectus eſſet apud lateranū conciliū celebrant vt ad christiāā tempub. neceſſaria p̄ſtiteret. Interim poſt logos t̄ aſſiduos labores iam quicturus a tyrannicis perturbatōnibus. pontificatus ſui anno. xij. die. xij. romē moritur. ſublat⁹ p̄tus ē medio quantoz ſubſtantis.

Linea summorum pontificū
Adrianus quartus

Alexander tercius

Fridericus primus cognomento barbarossa natione sacenis filius friderici ducis
 fuceoz fratris salicet **E**oradi regis. natus ex clarissima p. gente karolor. post
 eoradum tertium apud h. anckfordiam cōmuni voto principū electus impator. An
 nobis **A**. c. lvi. impavit annis. 33. primo sedans in scedis in germania confestim
 lōgobardi annū ingressus **T**erdona obsidebat. qui ea potius ad urbem romanā tanta
 pperabat celeritate ut pōtēte sibi tūmes in minorā queq. vrbem. veterem prima
 post civitatē castellanā cū collegio cardinalū se receperit. missis tū vincēte oratori
 bus fridericus in campis futuris debnā pōtētiā reuerentiam ac tutele sponsones ex
 hibuit. a quo breui post in principis aploz basilica coronatus est. sed in ea celebrāte
 tes portas vrbis clausas tenuerūt. friderici aut exercitus magn⁹ in pratis nerontis
 tentoria habebat. plebs romanā eruptione facta germanos inuadit. cedēs baud par
 ua cōmissa ē et redita cedis vicissitudo. etatis ad tumultum impator incensis in ro
 manos animis screbaf. quē pōtēte exercitū tantisp. delinuit vt captiuis dimissis ci
 uitatē culpaz. inuentus tementarem. reuicētiā pacem pdonauerit. Impator paucoz
 moratus dies in germaniā rediit vbi diuorū cū filia marchionis **D**iepoli de **G**lo
 burg ob p. sanguitatē fecit. et cū beatrice burgundiōnū comitis nobilissima filia nup
 tias fecit. Eoq. tpe ducem bohemic regio noie recosauit. et marchionatum **A**ustrie
 in ducatū puerit. **P**ortus deinde adriano pōtēte successorū alexandro admodū ad
 uersari cepit. quibus intus redit octauianus. **O**bsidebat ea tempestate fridericus cre
 mam opulentissimū italie in lōgobardis oppidum. interea omne romane cedē terraz
 et vrbes verabat. **T**erdonaq. primo spoliata. **M**ediolanūq. post solo equata ē. cū
 populū in fer portaz tribus diuisum sex agri sui loca decimo ab vrbis solo distan
 tia militario habitare coegit. deinceps cremam maximis affect incommodis. **C**ōmouit ea
 crudelitas ceteroz italie populoz rios. **V**eneti quīp. sibi tūc in cōtinēti italie solo pos
 sidebant. saluberrimū p. siliū auctores. quoz suasionibus constat veronēses. patano
 nēq. et vicentinos societatem belli conditionib⁹ inisse. que cū friderico in mediolanēsis agens nuntiata ef
 sent. suos germanos vindiq. conuocauit et papiensium cremonesiumq. auxilij fretus veronā diuit. **V**erchaf
 autē ue alexandri auctores sibi aliqui afferret incommodū. papam i. g. doli aggressus est. **C**ū resū onto fili⁹
 captus venetiis tenebat. venetoz opa fridericus absolūtionis bificiū (vt simul ē). pmeruit. **S**ebastiano
 aut duci et eius successoribus ac senatui veneto hec donaria seu p. uilegia concessit. et pmo quidē funale can
 didum quod solis pontificibus to. postandū consuetudo concedit eidē largitus est. **I**tem q. plumbo eoz
 eplas sigillare teinceps possent quod tātam summis pontificibus licitū erat. **T**ercio vmbrellam que est oz
 namentū galero p. simile. **Q**uarto venetoz principi teratū sedem in theatro ro. fieri fecit. cū prius duc tantū
 in pape theatro sedes essent. **D**emū in ascensione dñi veneti in templo sancti marci indulgentiā plenariam p
 pctuo duraturam obtinuerūt. que vsq. in p. sens p. durat. **Q**uinto ipi duci octo vexilla scrica diuersorum colo
 rum obtulit. **S**exto deniq. ceretū albiū eidem condonauit. que omnia venetiis in pallatio sancti **M**arci p. pul
 cre depicta habent. **F**ridericus tādem ecclē romane teconcliamus conuentionem principum **T**urnberge babu
 it. firmata pace literas pacis p. germaniā misit. cruce signatus magno compato exercitū ad **S**inā expediti
 onem fumpsit. cū amplissimo q. exercitu ex alemania est pfectus. vnde itaq. castris p. burgariā bulgariāq.
 et tbraciā continuato itinere apud constantinopolim primum celsit. que vt dōsp. hōz q. celeritine transiit
 teret. **I**saac impator constantinopolis co diligētus inuit. quo magis potentatū illi⁹ diu antea formidauerat.
 p. primū vō de tburas philonētiā vrbem fridericus cepit. et ico nūm celatus non magis eius agrum q.
 adiacentem regionem magnis populatōibus in cōtētiāq. vastauit. **A**lmeniam inde minorē ingressus omnia
 que sunt adita in suam p. pulit potestatem. adeo vt nec prius nec post suo vniq. exterminio magis diuenerit **S**a
 ladinus. sed tātam christianoium spem infelix dora succidit. q. annem rapidū sudoris lauandi caumaritq.
 mitigandi auidioz temere et in explazato ingressus tantoz exercituum impator euacuos est. **A**ddit⁹ est hic vi
 clitus princeps atino imperij. rix viij. vir certe magnificus atq. p. clatus. magnanimitas. larg⁹. strenuusq. ars
 facundus. qui auit imperiū vt post caroli magnū gestorum magnificentia vix patem haberet in pleniq. pre
 ter perfectiōnem ecclē gloriofus.

Linea impator
fridericus primus

Ereis waldensibus seu pauperum de lugduno p. hoc tempus initium fumpit. cuius auctor quidā nomie
Qualdo ludunēsis cuius fuit. Is cum diues admodum habere opibus telens et pauperib⁹ erogans
 diabo lea quadam suafione ductus cuāgelicā paupertatem omnimodo obferuare studuit. vnde cū ideota esset.
 quosdam vulgares libroz cū quibuf. am sanctioz dicens sibi cofcribi fecit. quos nō sane intelligens suo inflat⁹
 spiritū p. dicanco sanctoz aploz officiū sibi vifurpare curauit. **E**gregius itaq. numerabilib⁹ quasi discipul⁹
 multos et quidā pessimos errores diffeminare cepit. platos et dētrū penitus aspernando. **M**onitus autem
 respondit. obedire oportet deo magis q. hominibus. et cū in suo sensu obduratus p. fisteret. tādem velut bere
 ticus pessimus anathematis vinculo inmodicus p. m. p. pellitur. que res facta est in laqueum maximū simpli
 conbus. adhibe multis in locis hec fatutas viget.

fluebant et tanq[ue] bonu[m] patrem ordinisq[ue] instauratozem paruo adhuc sub tugurio obseruabat. Is cū esset
ensum ordinem in gallijs modico tpe et plurimu[m] auctu[m] et maximo in p[re]cio habitum. Iuq[ue] heremitaru[m] ordi
ne adeo in omnibus labefact[us] atq[ue] diruūq[ue] atq[ue] vastatum vt nulla quasi religionis facies in eo videret. Col
labentia atq[ue] videbatq[ue] monasteria. collapsa oratoria. desertos ortulos. et laborantem suu[m] ebrietate et ino
pia offendit vt nullu[m] ferme religiois indiciu[m] in eo videbat. Ordinis sui vir sanct[us] calamitate p[ro]mouit auctu[m]
ad instaurandu[m] adiecit vt breui co[n]ualescens ex multitudine religiosoz et monasterioz melioze facie codo bi
ut augustinu[m] in gallijs p[er] se tulerit. hanc obre ordinis co[n]ditore[m] appellauit. Similem t[ame]n vulgo appellab[ant]
hic itaq[ue] co[n]cessione anastasi p[re]dictis ac badriani eius successoris relicta heremo ciuitate[m] priuū et bere
mitis incolere cepit. et p[ri]mu[m] monasteriu[m] apud parisiu[m] sub medicationis titulo exiit. huius aut[em] p[ri]cipu
albertus gallus fuit. qui vnu[m] adu[er]su[m] sua doctrina et vite sanctitate ordinem
postmodu[m] auct. hic siquidem Similem itaq[ue] titulu[m] in gallijs vsq[ue] ad in
nocentiū quartu[m] p[re]dictis t[em]p[or]e p[re]seruauit. v[er]o eo mandare post habita et
renouatione et omnibus d[omi]ni augustinu[m] heremitis ad ciuitates vbiq[ue] ac
cessit innoce[n]ti[us] et successores om[n]es sub vno titulo heremitaru[m] san
cti augustinu[m] appellari voluit atq[ue] p[re]cepit.

Soles tres p[er] hoc t[em]p[us] et nomis septembris in occidente simul vise fuit
et post duas horas ceteris t[em]p[or]ibus qui medius fuerat sol. oc
cidit. Similiq[ue] modo p[ri]mu[m] annu[m] istos lune apparere et in media fi
gura crucis. Nec visiones ueritabant a nonnullis iudicatu[m] esse discor
die grauissime. cardinaliū in electione pape et p[ri]ncipu[m] in electione impa
toris cū cōtra alexandru[m] vt p[re]missu[m] quatuor electi fuerant. quod scilicet
xx. annis. regn. durauit. Terrenus etiā circa hoc t[em]p[us] plurib[us] annis no
nullas quassare p[er]uicias et p[er]maxime Siriam atq[ue] Ciliciā. in quib[us]
multe vides d[omi]ni nutarunt. quedā cum magna populoz fragore co[n]ruerunt.

Jo. melius medicus

Thobannes medicus melius filius qui melius
alterius fuit filius Thamech filij Thali fi
lius abdele regis damascenoz. et t[em]p[or]e huius t[em]p[or]is
p[er]ib[us] in medendis languoribus clarus ex
stans. de medianarum solutuarum rectifica
tione ac corum p[ro]prietatibus librum v[er]it[em] scrip
sit. Alii quoq[ue] aromatizans ac medicis p[ro]prietatib[us]
quem antidotarium appellant grabadin. edi
dit insup[er] in q[ui]bus canones vniuersales posuit. et
cū de curis morboz scribere co[n]sueuisset et a capite in
choasit scribens de morbis cordis interiit et manebat
opus reliquit quod postea petrus apponens parauit
perfeat. licet etiam inco[m]plere. Franciscus tamen de pe
de montis egr[ati]am ad diuinitatem perfeat. An xpian[us]

fuerit quidam dubitant licet tanq[ue] fidelis et bonus deum p[re]sepe appeller.
Thobannes carnocensis ep[iscopu]s et beati thome cambuanensis familiarissim[us] ho
mo doctrina et eloquentia clarissim[us] his t[em]p[or]ibus in p[re]cio c[on]stans li
brum de v[er]it[em] p[ro]prietatib[us] philosophozum et nugis curialium composuit. ac etiam vitas
ipsius beati thome accuratissime edidit. Atq[ue] alia quedā scripto mandauit.

Similem heremitam ordinem be
remitaru[m] viru[m] vniq[ue] sanctissimu[m] oli
quitane ducem et pictanen[sem] comi
tem anno d[omi]ni. i. 57. in gallijs virtutib[us]
et miraculis claru[m] fuisse co[n]stat. qui a p[re]s
bitero iuuentutis sue anno a beato bern
hardo abbate sufficienter edocuit. dum
eum in cellis habere[m] moris p[er] oculis
sibi co[n]stituere voluit t[em]p[or]isq[ue] neq[ue]q[ue]
morte subitanea raperet. sp[irit]us scilicet
pompis in vastā heremiā secessit et ibide[m]
sub diuip[er]is augustinu[m] regula p[re]cep
t[um] xp[ist]i seruus esse cepit. sacrosq[ue] religiosus
quāto altior in honore fuit tanto le b[er]n
ardus subdidit. et sicut antea loriceus ho
stes et barbaros p[ro]pulsare co[n]sueuit. ita i
deum co[n]uersus lorica sup[er] nudu[m] induens
crebris orōnib[us] vniq[ue]q[ue] et t[em]p[or]isq[ue] sub
corpus asligere voluit. hanc obre multi
no modo secularis verum et caulem or
dinis frates atq[ue] alij priuati ad eū con
fugerunt.

Jo. carnocensis ep[iscopu]s

hartmann epūs beſſe

Beat⁹ hartmann⁹ brixienſis epūs in territorio patavienſi ortus in adoleſcen-
tie primordijs mundo renunciāns. canonicis regularibus ſancti Nicolai i
paraviſi. vbe traditus. vbi in ſancta vita moribus ac literis edoctus eſt. Co-
radus ſalzburgenſis. epūs cū muante monaſterio pſecit. Inde ob petitionem Leu-
oldi marchionis aſtrie in rpa danubij novā plātionem regendam ſuſcepit.
mor aut ppoſitus factus corpusculū ſuum multis ſecurijs vigilijs aliſqz ſupplicij-
s vberemēter aſſuit. humilia inſup religionis exercitia libentiſſime exercavit.
Advenio aut Reinbero epō brixienſis in demorui locū cōmuni voto dericoz in
epiſcopum poſtulat⁹. vbi in omni ſanctitate z miraculis vitam peregit. mūdā
nas ac carnales delicat⁹ a ſe proſus abdicavit. oratōis ac pſenſationis ſe totū de-
dit. Summa inſup eius abſtinentia fuit z mirabilis vite aſtrentia. Cūqz hō ſb
babitū vteb a ſ. ona lactuiciaqz ex precepto archiepiſi ſolum ſumpſit. carnem em
ſua plurimū macerabat. a friderico impatore plurimū dilectus. ita eius in alexan-
driū papam miſtigans. qui vt patrem ac coſeſſo rē deinceps cū ſemper colebat
Claruerunt iſgit eo tpe dū colūm in eccēa dei. Et berhardus archiepiſ ſalzburgenſis. quī in ſolſicio eſtivali
z. kaln. ſulij migravit ad domū. Et beatus hartmannus qui glorioſe epātū brixienſi pſuit z omne tps
vigilando aut orando aut cōtemplando aut legendo cōſumpſit. z qui pcepta ſalutis dabat. licet dimenſ
pletius tandem dīez poſitus in balneo aquarū in ſolſicio biemali. z. kaln. tanarij felicem animas deo red-
didit. ſed poſtqz ſanctiſſimus vir celo receptus pluribus miraculis floruit. ſepue mulieribus gaudiis in
partu eius meritis mirum modū au plū imocandibus vberime preſtat. Almeric⁹. vi. iſulimoz rex

Almericus ſextus iheroſolymoz rex deſuncto tercio balduno eius frater in
regno ſuſcepit. regnavit annis. 12. vſqz omnia ſtrenuū z multo vieno
rati dignus. qui aggrediendū rebus magnis illico incubuit. nāqz aſcolonā tē-
plarijs a fratre balduno conceſſam primo regni anno magis reddidit cōmunitā
et inde expeditus cū in egiptijs duſſet dregmoni regilegijs copiaz pfecto cō-
greſſus magnā in barbaris cedem cōdidit. alexandriā paulo poſt delatus prima-
riam egiptioz urbem quā ſiracūſus ſaladūn turcoz regis pfectus ſoldano egi-
ptio fraude ſubtraxerat artiſſima pceſſit obſidione. vt alexandriā cū nullo pacto
xpianijs ſub ſer ſint paſſi. Eten⁹ almerico regi ſe puiſerunt vt in ſoldanū poſtea
tem p manus ſuas reducerent. almericozqz pecunia ingenti a ſoldano accepta ſei-
at illi recipiente alexandriē potestate. qm pecuniaz diſſolutōe cū fraude almeric⁹
interſiſſe intellexiſſet. magnū vir animo in ſoldanū ducens carras nūc cū arū vber potentiffimas obſedit
quā cū aliqñ obſediſſet potius quidē ſpe nō caruit. ſed a milone qno dam de planta ſeductus pecunia
a ſoldano accepta abiſſe iſſecata. pauloqz poſt in aſcolonā urbem egregiā duxit. cui expugnāde emanuel gre-
coz impator contra ac cōſuenerat magnā ſubmūſit aut auxilia. z tamen almericus paradiſis cōmēand⁹
negligens ſuiſqz antona in caſtris deſiciente obſidionem ſolucere ſit coactus. Qu autem almerico hūd diu
S. albert⁹ beluacensis poſt deſuncto baldunus filius ſuſcepit. Anſelmus epūs

Philip⁹ rex francoz

Anſelmus epūs beluacensis p bectpa cūz in omi
ſanctitate moribusqz ſclarijs vixiſſet diē obiit. ad
cuius ſepulchrum diuinitus lampades accenſe ſunt. ex-
cepta vna cui oleum vſurarius quidam adminiſtrabat.
Philip⁹ francoz rex lodouici ſuperioris regis filius.
poſt patre regnavit annis. 44. Is poſtea cū audiſ-
ſet iheroſolimā a ſaladino captā clemēte pōſſe admo-
nere. cū muli xpianoz pſcipib⁹ ſitā adnau gavit. cūqz
piolomaidē vna cū richardo angloz rege ſe recepiſſet. z
in deſiderio ſolum am repertum eſſentambo de iheroſoli-
moz regno cōtendere ceperūt. demū philippus hic in-
dignatione cōmōtus ſimulata inſimilitate in europas di-
miſſo richardo regreſſus eſt. vbi in regnū ſūū intergreſſ⁹
reliqui vite ſue tempus in pace ac ſanctimonia cōſumpſit
ſerunt brixioz hunc philippū religioſoz orationibus mi-
raculoſe fuiſſe natū. qā cū lodouicus pater iā ſeragenat⁹
liberis careret vniuerſis populis pcepit vt dñm iſtānter
deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.
Elizabeth monialis beata in ſaxonia miraculis dāti
ait. viſiones mirabiles ſcripſit angelo revelante. pō-
pue ludum viarum domini appellatum.

Elizabeth monialis ſaxonie

Anno mundi. 63842

Anno xpi. 1174.

Inca summorum pontificu
Lucius tercius

Urbanus tercius

Gregorius octauus

Foachim abbas calaber ad urbanu pontificem verone accessit. Is maxime do-
ctissime et excellentissimi ac ppe diuini ingenij vir hac ipsa tepeitate apd gunt
belmum regem de calabro omnes clatus et inclitus fuit. qui spiritus propheticus
(vt aiunt) repletus futura quasi pntia differebat. cu prius no multi ab homine
doctore didicisset bonum intelligentie vt seruat diuinitus accepit. adeo vt faci-
de scripturarum difficultates enodaret. et cum plurimu eruditus esset nonnullos in
sacris codicibus edidit commentarios. et maxime in apocalipsim. vbi et multa
predixit. et postissimum de ordinibus medicamentum. Item contra petrus lumbar-
dum rheologu librum de coposuit. qui postea damnatus et reprobus fuit. sicut ps
i principio libri decretaliu. Fecit qd multa scripsisse. librosqz suos dno pape eme
dando obtulisse. et ei multa de futuris reserata aut de duobz regibus francie
et anglie apud messaniam hiemantibus aliqui interrogatus quid sibi de expedie-
tione sarracenoꝝ sperandū esset respondit no dum adesse tempus quo iherusa-
lem recuperari posset. Sup his aut que scripsit de futuris temporibus nos rez
incertarum pslagium relinquere conuenit iudicio posterioru. alia quoqz ppulera scripto mandauit.

Joachim abbas

Lucius eius noster tercius papa natione tuscus luca urbe et gente nobili ori-
undus. Cu Alexander pntefex romanus gloria magis qz amie plenus
diem obiit oim pntem pontificatum inijt. cōsules aut a romans deponi cura-
uit. multo em ei nobilitate populoz ro. ope et auxilio quos iam dum es tiran-
nis ad rapinam omia puertes fastidisset minuebat. sed adeo cōsularis factio
preualuit vt luca urbe deurbato in fautores suos crudeliter sit secutum. No-
tio em apud romanos exemplo quotqz pontifici studuisse compertum est. qui su-
ga sibi tardius pfluere et hostilis oculis sunt cecati. et pntefex fuge sue necessi-
tate ad bonu puerum psum quod rome testinauerat veronam psum cō-
uocauit. rebus iherosolime tibusanbus supplicas allaturus. veronas pntef-
cōilio habito et romanoꝝ licentiam ac supbiam improbauit. et principes om-
nes xpianos adhortatus est vt in asia laborantibus succurrere. verū dū ob hac
rem nuncij vltro citroqz mitterent lucius vir optimus pontificatus sui anno q-
to mense secundo die decimo octauo verone mox sepelitus magna adhibita
pompa ante altare cathedralis basilice. hic ante mortem no immemor patrie
sue eam orauit. Ab friderico imperatore quo cum in pace vixit obitum ne
betrasset alia qz in onera lucensis virentur.

Urbanus tercius papa patria mediolanensis patre Iohanne e gente cri-
bella pontificatu inens quo tpe fridericus occisus erat. impator beati-
ricum filiu pntis et vrbibus quas de italia romanu tpe possidebat impetu
pfect. Qui pprimu pontificatum inijt renouare ad cōcordiam xpianos princi-
pes primo annexus est. ne dissidentes a barbaris opprimerent. At urbanus
que audita Gundois lumina regis noui et tripolitani comitis dissidia. et que
Saladini pirtus fama principio sui pontificatus terruerat orem xpianos
generalit edicto de mittendis in asiam copiis monuerat. Idqz qui serius negli-
gentiusqz ardore sui animi quo ferebat fieri cerneret. venetias petere cōstitu-
erat xpianis eo milita festinans copiosiusqz his psum cōuocaturus. Idqz
terrata attigerat qui i felici plij rumore psum. post tercioze. atqz qz erat ma-
iore xpianaz rez exterminij nūcio ad se plato febre et dolore correptus ē. et q-
breu mēse ferrarie i itinere mox pontificatus sui anno primo mēse. x. die. xiv

Gregorius octauus papa patria beneuentanus summo oim cōsensu pon-
tifer creat. q ardore animi par suo pdecessori. sed tpe acceleratore ha-
bit mortis euentum. et statim nūcios et litteras ad principes xpianos mittit
eos cohortans vt viribus omnibus vna secta cōparato exercitu terrā maris
hierosolimam ab hostibus captā recuperarent. et cū ad mittēda in terrā santi-
crām xpianoz militum auxilia totis animi corporisqz viribus infudat. pntes
se prulit. quo pntanos inter. et genuenses acerrimo cōcedētes bello pacem faci-
lius cōponeret vt vtrumqz populū bello maritimo ppotentem in sanctam ex-
peditionem excitaret. pace aut plane cōposita adiecta vtriqz parti cōditionem
vt classe armata in barbaros duceret xpianos in asia verātes dū bec audirent
cura vir sanctissimus agit pntis mox pontificatus die sui quinquagesimo septis.

Baldunus septimus rex
Iherosolime

Baldunus eius nomis quartus Almerici superioris filius septim⁹ Ihero-
solimoz rex p^r patrē regnauit i iherosale annis sex. qui etiā lepra percussus
fuit. regnū fortiter prudenterq; administrauit. nec annus illi. nec rei militaris pe-
ricia inferior habebat. Cū em̄ ad tercū versu⁹ regni annū. ad Asolone prelo
pauissent maiores Balduni copias Baldun⁹ fudit. z altero ies plio apud
Libenadē pmissio inter eas viginti milia Carracenos Turcos z Arabas
plente Balduno minores copie Balduni pfigurarunt. Baldunus tūq; Sala-
dino turco regi pstantissimo qñes pcederet fortiter resistebat. z tamē illius
virtutē cūmā z sui ipsius lepre incommodū secū reputas futuris xpianoz aie re-
bus p sua pudēcia pspicere cōstituit. Cū em̄ teretremorbo vroz ducere no
luisset liberos spe testum⁹ nepotes q̄sunt relinēre successores. duas nūm⁹ so-
rores suas in matrimoniu collocauit. q̄ primogenita noie Sybilla Gualdelmo
marchioni montiserrati Longaspatha cognioie appellata nupsit. q̄ primo anno
siliū peperit cui Balduno de auitūci noie appellatio. iherosolime tandē quattuor Baldun⁹ lepra magis q̄
senio confectus intererat. quinquēq; Baldunus z ipse rex successerat.

Ordo humiliorum

Ordinē humiliorū bñdē ip̄s quā marie in Ci-
salpina gallia mutū sumpsisse ferūt. Quā dā tamē
tribuit sub impatore Denrico gesta. Vt cū frideri-
us p̄dicus barbarossa totā cisalpinā galliā varijs in-
comodis laceraret infinitos. ppe viros cū militib⁹ et
liberis in Germanias ppetuo exilio damnauit. vbi cū
multis annis eos tenuisset tā exiliū fastidit cōi p̄sentē
in vestibus induti albis ad impatorē accessere miam
deprecare. q̄ humilitatē vt vidit cesar pietate pmo⁹
annuit vt i patriā rediret. Reuersi exules z forte ex vo-
to emissio plurimū in vñū puenērūt facultates suas i la-
nificio exposuerūt. ceperūt vicia vitare. bñlē vestē ince-
dere. cepit odor pie puerfationis p regione illā diffusi
di. Eodē vñūe restitutus ceperūt ac vñū in vñū habi-
tare z seorsum mulieres exercitia coep̄alia p̄nuatē.
Demū numero multiplicatis z p̄cipue in dēctis diui-
nis officiis se applicarūt. Sumptuaria. p nozia viue-
di partes regule bñi Benedicti p̄cipuos cō ppositos
noiantes. Deince sacularib⁹ tūz p̄ponaz numero marū
immodū creuerūt. in monasteriis tā fratrū q̄ monialiu
ptes Luscie z Logobardie. Deince anno dñi. m. cc.
ob religione z vite scitate approbat⁹ ē ordo z mod⁹
viviēdi p Innocētiū tercū. z postea p successores multi-
pliciter p̄uilegiatus.

Iherosolimitane vrbis vltima captiuitas.

Guido insignanus Sibille Balduni regis leprosi
sororis maritus. mortuo Balduno z eius nepo-
te Balduno parvulo octauo loco regnū suscipiēs regnauit annis duobus. Post obitū em̄ balduni lepro-
si quintus baldunus puer z ipse rex successerat. cuius regni curā tripolitan⁹ comes z Guido suscipere capi-
entes nec vnanimis essent. diūq; res ip̄a magnis christianoz iherosolime agenciū simulatiōibus tractatur
baldunus p̄ner regni iherosolime christianoz ad octauū annūli necis mēsem defunct⁹ ē. Eam pueri regis
mortem Sibilla genitrix p̄cognita tēxt futuz q̄ apparēbat verita. Ne tripolitani comitē populū z mi-
licia ois in regē iherosolime accersirēt. multisq; astuta mulier nō magis sollicitatiōib⁹ q̄ largitiōibus a
patriarcha. ep̄is. p̄centibus magnatib⁹ usq; Guidone virū suū p̄sentē z ip̄m instantē iherosolime regē creare
obtinuit. tūl⁹ vt graniter tantā iniuriā Raimund⁹ comitē tripolitani⁹ z inducias cō Balduno cōstituit. q̄
tripolitani cōstitutū a sauoze christianoz penitus separūt. quū etiā Liberadii z galliē p̄ncipatū bere-
disate tenentē nobilissimā mulierē sibi matrimonio copulās. eūdē quoq; p̄ncipatū regno iherosolime per
nuptias abstinuit. Erant tūc ip̄s Balduno cū christianis inducie quas vir astutus abrumperē satagebat.
cū fortuna eius cōsilijs fomentis addidit. q̄obzē Baldunus in gentē pedītū z eq̄m exercitū cōpoto ihero-
solimē primo p^r deuūtū z maritima occupauit. postmodū in Sicilione ducēs. qui alijs auctus copijs. q̄ ab
Ambrosio chena populandē diffugerant iherosolimā duxit. quā ad occidentālē plagā obfedit. oppugnatiōi
busq; p decē dies frustra ibidē cōnuatis. alia atq; alia p viginti item dies castra fecit. obfessis ingēs po-
puli multitudine desperatē magis suspēciāz adducit q̄ oppugnatū nū timore p̄terni. tēditionē ea fecerūt
cōditionē vt cū suppellerēt quā humens singuli terre possent abire p̄muerēt. Inueniunt⁹ factā cōdē-
ditiōē secūda die petobris Anno nono z octogesimo postq; in christianoz fuerat potestate. Migrarunt ibi
iherosolimā christiani iheradiū patriarchā z dēni facto agnile sunt secuti. quaz pars Anno cōbia. pars Tyros
pars Alexandriā p̄ceit. Baldunus iherosolimā in gressus Campanā p̄mū turbibus reuocāt. basilice rebē-
entē ecclesie christianozum iumentis in stabula sunt complere preter templum Salomonis olim celeberr-
imū. manseruntq; in vrbē christiani Asia oriundi Syriam Armeni Jacobite Georgiani z Greci.

Sexta etas mundi

Clemēs tercius. p̄fca roman⁹. p̄fca iohanne cognomēto scolaris. temāda
cū sibi papati accepit. Pontificatū inuens statim de bello in sarracenos
gerendo edicū p̄ponit. Rem xpianoz in asia magis magisqz indies piclita-
ri intelligens. Generali vt in similibus affollet edicū xpianos admonet. exi-
tat. hortat vt crucis salutifere signo non magis bumeris qz cordibus affixo
arma i barbaros assumat. de eterne felicitatis gloria triūphū in gulis paritū
ra. Cōcūit vō ea roman⁹ pontificis exhortatio xpiani orbis principes friden-
tū romanoz ipato rē cognomēto barbarosum phlippi regē francie. Richar-
dū regē anglie. oddone ducē burgūdie. quos innumera pene archiep̄orum
epoz t alioz p̄ncipū viroz multitudo secuta ē. Quin etiā ex ytalīa veneti t
pisanī classes paratissimas eduxerūt. Et frisonib⁹ quoqz t daciis tremēs qn
quaginta. duodecims ex flandrensib⁹ xpianā expeditōes sunt secute. t quī
belmus Sicilie rex vltimā oīm opam tantis multisqz exercitiis nauauit. qz
classe sua mare a barbaris pyranisqz pacatiorib⁹ reddidit. Insupqz annona
ex apulia siciliāqz importauit. Hī p̄ncipes i alia postmodū varia vli fortu-
na acriter pugnarūt. Et clemēs ad cōponēdas res ecclīasticas animū adiecit
Nam t mores clericoz qūndā nō satis p̄batos severitate sua emēdauit. Et
claustrū sancti laurentij extra muros edificauit. et lateranī edes noui mediocrī
impensā restituit. templūqz vermīculato ope ac musiuo exornauit. Moriens
decidē anno pontificatus sui anno tercio. mēse quinto. in basilica lateranensi
sepelitur ducta ingenti funeris pompa.

Celestinus tercius papa. natione romanus. p̄fca petro cognomēto bubo
nis. ante a iacintus diaconus cardinalis grādus vir t vtrūqz insignis
in terciū celestinū ē successit. Qui egreferē apertā siciloz rebellōnē in sui p̄
decessorē impudētissime inuentatā eos cōpelere cōstituit. Vt qdē p̄ omnia
bonus qz benignus corona exornauit. Et quo ad iurē nil p̄termissit. quo ter-
ra sc̄ta Ita em̄ hierosolimani vocant recuperet. in tantis autē p̄turbacioni-
bus rez. tantisqz sumptib⁹ bellico ecēs egregias. tū apud sanctū petrū tum ad
lateranū edificauit. qua recipi pontifices p̄comode possent. p̄terea vō no-
men viterbo dedit. ecclīasqz cardinales fecit. Obiit autē pontificatus sui
anno sexto. mēse septimo. die. vndecima. Sepelitur in basilica petrī. bonis
omnibus p̄e dolore t desiderio hominis lamentibus.

Saladinus rex

Saladinus egipti rex noradino sarraceno rege defuncto. ei⁹ loco tāqz vir
sfortissimus t strenuus ab oib⁹ s̄rogat⁹. regnauit annis. xxi. Hic magis
stratu ac regno suscepto statim s̄ egiptioz regē i bello p̄cessit. qz tādem capto et
occiso vniuersam egiptū t syriā oem cōquisiuit. Et suo impio adiecit. Bānde
in xpianos monēs regni hierosolimani terrā cū magno ingressus exercitū in
gēte pecozis homiqz abegit p̄dā. t cōgressos p̄datorib⁹ xpianos milites. in
quis replarij fuerūt multi. maiori ex p̄e occidit. Attū p̄mo t secūdo filio a bal-
duino rege leproso supatis. Alēz p̄patis denno copijs s̄ emanuelē grecorū re-
gem mouet. quē t simulata fuga aliqñ i angustas p̄ualles p̄rabēs tāde supat
t caput. Cui⁹ victoriā clar⁹ i xpianos de hierosolimoz regno p̄tendētes cū ma-
ximo exercitū p̄cessit. Iam tandē ciuitatē sc̄am quā xpiani reges post goibe-
ridū regē p̄ ānos octo t octuaginta cū magna gloria possederāt post maxīmā xpianoz stragē vt p̄missum
ē cepit. t de ea triūphauit. Templūqz salomonis qd turcis p̄ter t sarracenis sicut t xpianis consecratur
sanctū ēē. illudqz prius qz saladin⁹ ingredi voluerit. aqz lauare rosacea. t suis lustrari exercitiorib⁹ aua-
uit. p̄fect⁹ inde impiger saladin⁹ i tyru duxit. quā vrbē cōrad⁹ marchio nō magis ciuib⁹ quā ceteris qd
p̄fugerāt xpianis publico p̄mittere p̄olio defensandā t p̄perua demone tenēdā acceperat. Hic d̄ppe saladi-
nus clarissim⁹ fuit. cui nūqz aliud ad summā defuit laude nisi xpiani nois cara-
uer. Qui mores tandē mādauit in sui funeris tropheū tale añ corp⁹ suū deserti
spectaculū. videtis p̄ānū nigru t lancea suspēsum. Cui p̄cederet p̄eco clamans
Alleton⁹ domitor et tanto regno tantisqz opib⁹ moriens. nil aliud secū defert.
Alpaidis mulier sc̄a de custodia eo tpe clauit. Cui diuinit⁹ collarē ē annis
multi in corpe degere t corporalis cibi s̄ egere. Nec genere infama officio-
qz bubulca. sic corpe marcidā. t p̄e etilis inuestitis inedia euacuanis. venusta
tū t corpulentā in vultu cernebatur. ac si delictarum copia frueret frequenter ra-
prebatur in excelsis t angelo dūce freta. Illud quoqz admirandūz feminā nūre
editam t educatam rurali opere assuetā tam prudentē in consilij t circūspēctā
in verbis fuisse vt qui docet hominem scientiam. in ea delegisse sedem p̄teris
arbitrabantur.

Linea summoz pontificū
Clemens tercius

Celestinus tercius

Alpaidis mulier

humane. et libros de sacramento eucharistie. et sacramento baptismi. habuit item sermones temporibus et so-
lemnibus diebus accomodatos. **B**ene tales quoque antiquas composuit quas observari mandavit. **E**t do-
ctissimus et omni ornatissimus virute. eo pontificatu sese dignus breui ostendit. nam inter ceteras bene tales
quas extantes reliquit tres eo pontificatus sui mino edidit. **P**rima quae de induciis habet. **Q**uoniam ordo pri-
ceps alter in alteru relinqueret correctione ad pontificem romanum spectare. **E**t venerandos esse principib⁹
quibus maximus sacerdotes secundum. **T**ercia quae extra de electione habet singularis fuit. **I**nvenerunt po-
ntificis virtute et doctrina beati **B**onici et **F**rancia assiduas sanctas. **I**mprobavit praeter abbat **J**oachim
bellum quendam non sanam doctrinam per se ferere. **D**amnauit et errores almerici heretici qui postea parisi
cum fecatoribus suis exultus est. qui affirmabat ydolas que sunt in mente diuina et creare et creari. cum in eo nil
nisi eternum et incommutabile sit. dixerat praeter in charitate confitendo nulli peccati imputari. **N**ec **I**nnocen-
tius opera pietatis in tanto pontificatu permittit. **E**t ante etiam romae duo huius pontificis opera sua vultu
te et visu longe distantia. hospitale sanctus in **S**axia a longobardis et **S**aromib⁹ ibi solitus habitare ap-
pellatum. quod in vaticani suburbio celebre et ditissimum hospitalitatis amplissime referunt. **U**ni. **E**t aliter nar-
tis appellata comitis vrsani operis. que muro omni tonus vrbis rarissimo sublimitate surgit eximium. **E**t
ad forum olim neue ad veteris subire principii que per etate nostra et diu ante inhabitata nulli omnino visu
est aut fuit. indeque basilicam sancti fieri que exat in aeterno celebris hic dirutam instaurauit. **V**erum dum pe-
nitus tollende discordie causa (que inter **G**enuenses et pisanos vigeat) profectus fuisset moris. pontificatus
sui anno decimo octauo mense septimo die. xvi. **I**nnocentius vita adeo pbata fuit ut post eius morte nil earum re-
rum que in vita egerat laudauerit improba ueritatem immutari sit. hic quoque primum ordine dicit **A**ugustinus be-
renicium sub tutela apostolica suscepit.

Consilium lateranense

Simodius maxima hoc anno apud lateranum ab
Innocentio pontifice praesto recuperanda a libe-
rosolima celebrat. cui interfuerunt mille et trecenti pla-
ti cum iherosolimitano et constantinopolitano patriar-
cha. **A**thropolio septuaginta. **E**piscopi quadringen-
ti duodecim. **A**bbates. priores. conuenticales octinge-
ti. **E**t circa et romani imperij legati. **R**eges vero iherusa-
lem. francie. hispanie. anglie et capri oratores. **V**ene-
re multa tum quidem in consultationem nec recitari ta-
men quicquid aperte potuit. quod et pisani et genuenses ma-
ximam et asalspini terrestri bello inter se certabant. ve-
rum decreta ibi placata fuerunt quibus tam laicorum quam
clericorum mores componerentur.

Fobanes bon⁹ ordinis beremitarum dicit augustinus
instaurator nanque **A**ntuanus bis temporibus in
flamma et umbra vitam religiosissimam ac sanctissi-
mas duxit. multa monasteria ibi erexit. **I**nde fratres
sabbonte vulgo appellati sunt. **T**andem cum vir san-
ctus. 30. annis in flamma pinozaret fuisset in patria re-
uerfus plen⁹ diez et opeb⁹ bonis. anno a nativitate dñi
1222. migravit ad dñm. **I**nnocentius cor p⁹ translatus in
monasterium ordinis sub titulo sancte agnetis fabre-
facti summo feruore ubi indies sunt miracula.

Phillip⁹ fuisse princeps et eburne dux beinrici impator⁹ frater. que iad beinricus moriens filij friderici reliquerat uiroem regni accepit. veru beinrico mortuo maxima inter electores orta est dissensio. in germania est electoru pars orthonem ducis saxonie qui in asia fuerat germanu fratrem delegit. pars philip⁹ p⁹im qui ab henrico institutus erat censuit coteruandū. et res bello diffidisse de iustissime acta q⁹ philippo rex francie orthoni rex anglie sauebat. ppter hanc dissensionem impatoris eligendi ytalū neq⁹ philippū neq⁹ orthonē ad imperiū admittunt. fieri id tantū tps quod inter coronationem et depositionē orthonis interfuit. Per reliqui vero eorundē impatorū tempus vacasse imperiū scribunt. philippus aut anno d⁹. cc. alfaciam bello deuastans argentina obfedit et in suis potestatem accepit. sequenti anno similita in thuringia p⁹egit. langrami deuictum i graaā sumpsit. Innocentius vo pontifex quia cosabat beinricū et fridericu patrem p⁹ romanā egisse eccliam orthonem impatorem p⁹nūciavit. philipp⁹ tra successus arma parat ac oia orthonē philippo rege francoz fauente in expeditionē prodiit. Orthonē q⁹ composito exercitu vna cu iohanne angloz rege pugnandi copiam facit. suntq⁹ singularia certamina pape apud colomiam. Ad annū q⁹ pontificat⁹ innocenti octauū otto ille quē ro. rege impatoreq⁹ instituerat a philippo vbiq⁹ succubuerat agnū p⁹ma colonia germanie vrbs p⁹edara orthonem pulsus postremū oim cōseruauerat quā vrbe philippus arta prestū obfidiōe. orthonē facta eruptione cōgressus supantūq⁹ a colonienib⁹ est expulsi. qui tempore cedentes philippo impatori debitū obediētiā p⁹stiterūt. Tandem principis duritius detestanti bellis pace confecta philippus romanorū impatorē declarat⁹. ac se totum annis nō sine molestia hanc dignitatem tenuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto vbiq⁹ p⁹arma impio quies. quem langram⁹ thuringie princeps multis in suam sententiam traxis arcueneris. vel v⁹ aliq⁹ senbunt otto comes palatinus de winlsbach bambergē interfecit. r. kalend⁹ iulij. corpus bambergē inde spire insu friderica sepulū. fuit aut benignus ac largus. debilis corpe atq⁹ virilis. facie venusta. capillo flauo. statura mediocri decorus.

Otto dux saxonie huius p⁹is quartus anno a natiuitate d⁹i d⁹. cc. ix. cū philippus impator a comite palatino interceptus fuisset. impator a germanis suis relectus impauit annis tribus. qui statim romanū p⁹ficatens ab innocento tercio sequenti anno in basilica sacris petri coronatus est. verū post acceptum ab ipso pontifice dradema iurisdictionis quo se de more obligauerat religione post habita terram ecclie hostiliter inuasit. nā radice p⁹imini monē saliscū siue vt corrupte appellant flaconem et totā pene romandiolas p⁹ diuersas legiones diuersosq⁹ legatos occupauit. et ad regni neapolitani regiones cōuersus vt eas q⁹ caperet esset aditus. friderico secū de quē romani p⁹nficis auctoritas et p⁹missa. p⁹ccato secus redderet. nihil tamen motus suscipiente. eos vo moni pontifex innocentiū in quo scien animo ad orthonē misit. qui cū suaderet do. hortando. admonendo p⁹nuicere conarent vt capta de ecclie terra feudatario redderet. q⁹ p⁹iosa iudices molestas. vnde pontifex cū anathemate p⁹miū gausit. deinde p⁹seuerantem et v⁹as omnes romanas latrocinij infestantē imperio et alemantie regno p⁹miū depositūq⁹ p⁹nūciavit. Secutus est platos et p⁹cees ac oēs alios imperij ac regni populo s eatenus sacramenti religione qua illi obligabant⁹ absoluens vt nō magis possent q⁹ deberent ab eius imperio reuerentia et obediētia se subtrahere. q⁹bre rex bobemie. langraui⁹ dux ringie ac archiep⁹ Magun⁹ Treuerensisq⁹ dux austrie et ex militibus p⁹stantiores quib⁹ cū desinuerat. Cū etiam germani electores imperij philippo suadente francoz rege q⁹ p⁹miū de p⁹uatione orthonis certiores facti sunt fridericu secūndum sialie regem vigesimū agentē annū in romanorū reb⁹ declarauerūt. philipp⁹ cū francie rex orthonē iohannis regis anglie ex sorore nepotē debilitari ac potentatū deq⁹ exoptabat. quib⁹ tantē deterritus malis atq⁹ periculis orthoni in alemāniā se recepit et quecuq⁹ de ytalā ceperat in romani p⁹nficis friderici sialie regis potestate reducere. vbi postea a philippo francoz rege apud tornatum supatus. Tandem anno d⁹. cc. xviij. otto impator mestus languensq⁹ aio beuū obijt. Teneti aut rebellantem oras in fide armis cōmēntes anno saluts d⁹. cc. xviij. candē in colome formā reducere. missis eo ciuib⁹ qui cretenses in officio conuenerūt.

Bainaldus archiep⁹ coloniensis post destructam mediolanū a friderico impatore corpa trū regū ad coloniā traditū post gloriosā vitam in d⁹io quieuit.

Richardus quoq⁹ parilius a iudeis martinū passus multis claruit miraculis. q⁹ obrem philippus rex francie intelligens iudeos p⁹ plura quotannis mala p⁹egisse in v⁹uperum xpianorū priuatis bonis omnes e regno francie expulsi.

Berta eras mundi

Ordo cruciferorum

Cruciferorum ordo in sinodo lateranensi bini incho-
atus sed aliqui intermissus ab ipso Innocentio
tercio pontifice anno pontificatus sui. xviii. restituit.
et confirmat ac multis fauoribus commendat. Ad qd
maxie facti ē eo qd quedā albanensium pestifera be-
rethi surrexerat. que tantā in populo romano detegit
seditionē excitauerat q̄tā ynq̄ antea. qd obre causas
pōtēter ipse multos cruce signatos impulit p eos arti-
ma suscipere. quibus devotis cruciferorum ordine ias
sopitū t oblitteratū instaurans multis privilegijs t
gratijs mirabiliter auxit. et dē ait ordinē postmodū
innocentius quartus deuotionē affectus apud lugā-
nū exstēns regulā cōposuit t dedit in quo p̄cipit ip-
sis religiosi semper cruce in manibus portare. ipsius
uult ordinis auctores et du-
cē Quiriacū ep̄m t martīres
tpe constantini magni. Sele-
neimartīs primū fuisse tra-
dunt. qui etiam cū Juliano
apostata cū multis christia-
nis passus fuit. sed idē ori-
do ad nihilū sermōsqz in
presens redactus.

Cartarorum regni p̄nci-
pium

David quidam persa ex
dignobili familia inter
eos natus tartarorum gentis rex vir quidē magnanimus p bectpa ex indie montibus viua cū oibz iue
tis vijs ac militibz hostili aīo egressus p viā as qualqz vrbes spolia multa exegit t populū suū b mō
allert. quibus spolijs allecus inde paribos venit t pari terrore mediam. asiriani. persiani. armeniani
et sarmatas nō longo tpe p̄uadens circa meotidis paludis litore concessit vbi t accolis suis sedes cōstitū
ens in maximā euasit potentā vt regnū eoz nunc multū creuit in finibus hungarie polonie t iuxta mare
ponticum t in aquilone. t bi nūc yfione cassani habent p̄ncipē. Sunt autes tartari hōies turpes oculos
grossos p̄minentes habent latas faces et frontes natosqz latos mediocezes. t statura tante arrogantie vt
dñm suū cham filiū dei appellent. plurāqz de eoz moribus hystoria scribunt.

Ordo carmelitarum

Ordō carmelitarū p hoc tps in syria apud carmelū
montē ab Alberto iherosolimitano patriarcha
erata t multis privilegijs ab eo sublimat. atqz ei-
dem regulā suo iure cōsecrā obseruandā p̄mo obtu-
lit t confirmauit. in qua pro habitu fratribus eiusdē
ordinis capī superiorē ex syrico cū quibzdam largis
virgis scs albus t gnsis circulari more helye p̄p̄e-
te (vt tradit) assignauit t ceterandā p̄stituit. Iste ordo
cū in orbē diffunderet ac locis t viris p̄stantissimis
indies multiplicaret multas impugnationes p mul-
tos annos ab emulatonibz p̄tulit. sed postmodū p̄-
notus pontifex eius notis teratū cernens ip̄am san-
ctam religionē t ordinē a multis impugnari t aliqui
p̄secuti cū nō satis probantū cōspiceret deuotionē uio-
tus primo pontificatus sui anno mirans p̄ius circula-
tis clamidibus ob honore beate virginis marie in al-
bas sub titulo virginis marie de monte carmelo ap-
probauit t cōfirmat. autē eū ordinē istū dū in syria
cū habiti illo procederet maxima in reuerētia t deu-
tione apud soldanū egypti extitisse t multas illi clemē-
sinas t beneficia cōtulisse. sed eo habito mirato cū e
finibus t regno suo exiret. qd obre necesse fuit illū i
europā transire vbi mirū immodū exerceat clarissi-
mos t sanctitate t scientia viros p̄tulit. Quoz de nu-
mero p̄cipui fuere Angelus reclamator ardentissimus
Albertus siculus Crislus grecus vir doctissimus. q
p̄ter libros multos a se editos spū p̄p̄etie claruit. Et
alij clarissimi.

Dominicus hispanus vir sanctitate et doctrina plurimum decoratus. predicato-
r dux et pater melius. ac christiane religionis quasi maritimus syden emicuit p hoc
ipso. Is in calagura ad calarog pagum cronensis diocesis natus. Cur? p se felix appel-
latus. mater ioanna q tres filios habuerit q postea hns edocti sacerdotum accepta-
runt. Tercius beatus dñi cui? mater puidit in hominis se gestare catulū accedam
ore saculi banilante. Qui egressus ex vico totū mundū mcedere videbat. pñgi-
rans ex ea p dicatione eximū nascitur. fuit em victor mirabilis oburgator. oppu-
gnator heresim. fidelū diligentissimus exhortator. ab infamia quoq; cū eo misce-
ratio creuerat. ex canonicis aut regulari a deo vocatus cū fratribus loq; p dicatione
ordinē incedibili feruore fundavit. q diuinitus instituto ab gloriosa dei genitrice
maria religionis habitū assumpsit. Et cū in tholosana albiensis galliar regione
heresis pullulasset. ac late et longe cepisset serpere. bñs dñi cui? tunc primū fama
notici cepit ad eas extirpandas se cōsulit. Erario q armis ea secum tueri admi-
terent. Quia comes tholosanus notabat infamia. Quare datus est ab innocentio
pontifice et a francoz rege symon de mōte foen bñs dominico adiutor. q cū cobor-
te ab hierosolime expeditione reducta ia sancto viro aduersantū arma conatibz
retudit. tanniq; ea heresis defixa erat radicibus vt q sepmo inchoauerat vix tā-
dem vltimo pontificat? innocēti anno poruent extirpari. pater aut religionis ex-
tens. postea ab bonozio q salmatikos apud tholosā comitos adiunt. ordinis
confirmatōem obtinere meruit q pfirmato cū plura monasteria creauit. Et mul-
tis signis ac miraculis claruisset. ac varias regiones docendo et p dīcādo iustifi-
cet. Tandē anno salutis tercio vicesimo q duodeces centeno apud domonā yta-
lie ciuitatē. nonis augusti migravit ad dñm. quē postea gregorius nonus audis-
tus miraculis et vita pccata in sanctoz numero aggregauit.

S. Dominicus

S. franciscus

Franciscus scraphicus natione ytalus ex affluo vrbior ciuitate ortus. vir
vtriusq; diuinitus. ac primus institutor ordinis fratū minor. et fundator miri-
ficus. Circa annos dñi. m. cc. xxi. primo negociator biuimus et affabilis ac p dī-
cū vtriusq; ad annū. xxi. Inde terrena oia respiciēs xpm in oīū vita secut? est. Et
cū aliquādiu pedibus calcaret? et coarguit emet? ineffabiliter. Sēntētia dñice memor
dictas. Qui venit ad me et nō rāmicat oībus. non potest meus esse discipulus.
Abiecit oībus nimica inculcam et cōtemptibilem sine pccatam induens nouus
mor ordinē constituit. cum quo velut sol i orbē radiās xpianā religionē plurimū
illuminauit. Tantū aut in seipso rigore austeritatis erant. vt in septonione car-
nis. in paupali tpe nūc vel glacie operiret. paupratē quoq; dñam suam semper
vocabat. Addebat potius de se vituperia q; laudes audire. omni studio pccata
uebat ne paupratē metas trāsiliret ac supflua dissimulat. ardentissimoz marty-
rū desiderio struebat. Ideo sexto cōuersionis sue anno synā petijt. ac ad soldanū
accessit. qui eum oīū honore suscepit. Duobus aut annis ali obitū eius vidit in
visione scraphim vñū in aere sex alas habentē cruci manibus extensis pedibusq;
conuictis affixū. alas vō duas sup caput erectas. et duas ad volandū extēsis ha-
bebat. Porro duabus totū corp? tegebat. Cūq; diuinitus cogitaret apparebant
in manib? et? quasi fixure clauoz. lausq; ipius dextrū velut lancea perforatum.
Interea cū fratribus suis sic ab eo institutus nouū dedisset regulā. et xpi stigmatib?
insignitus fuisset. et nōmē suū in orbē diffudisset. Cū nullā carnē sue requie dede-
rat a puerione sua. xxiij. anno et multis languoribus pccatū ipso effluisset. duo-
bus sequētib? grauioribus pueri cepit. Tandē plen? bonis opib?. apud affixū
vrbem suam. Anno salutis nre. 1227. nonas octobris i dño felicitē obdormiuit
Quem et biennio post gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magna
patris ob eam rem cōuentū habito. in mūnez sanctoz statim reuolit. Nicolaus aut terrens papa anno. m.

et rex litteras de stigmatib? ei? xpi fidelibus misit.
Eremonus atq; portēta multa hīs annis vbiq; ferme fuisse ita vt antiochia
et tripolis atq; daniacus magna ex pte conuerint. Carthina enā sicile insula
contra aquarum naturā pelagus retrocessit. et boim ferme nulla abforbuit. In yta-
lia insup grandines oues auferunt grossiores cadere.
Istū est quoq; signū mirabile in occidente post occasum solis in stella posita
in austro reclinans in occidentem indirecto syderis quod astrologi coronam
admagne appellant. Quisq; radius quasi trabes magna per multos dies ascēdes
in altitudinem firmi ameni. Predicatores hīs temporibus multa alia signa con-
spicere asserbant.

Berta etas mundi

Anno mundi. 6415. Anno xpi. 1214.

Honorius tertius papa. p̄ta romanus. p̄ic almerico cū e romano genit^o tertio successit inuocēcio. et ip̄m eius nois tertiū. p̄cussit cardinales tro manū pontificem creauerūt. Qua in creatione ad sextū p̄decessoris diem obiit^o facta. maior solito abibitū ē festinātia q̄ perusini ciues difficultate biero solim e rez. et belloz yralic sedandoz necessitates p̄penderūt. Et co acto in con elam collegio penuria cū per dies singulos maiore facta vt. p̄peraret. vim ho nestissimā artulerūt. p̄secutusq; p̄ouit defimari a p̄decessore pacē in ytalica cō situtend e tractatū p̄ oratores legatosq; cōmuniuit. Ip̄se romā intra p̄mitit cre ationis mensē p̄ labmos se cōsult. Sollicitabar cū cū petrus anisidorensis impator cōstantinopolitānus. quē paulo post et iolem simul vrozē idē ponti fex in basilica sancti lauretj. q̄ via tyburina extra muros insignis v̄sistit. im periali diademate decorauit. Et rebus xpianoz in romana p̄soluitus q̄ biero solimns p̄suntre viderent io anū de colina cardinalem romanū portuensem ep̄m apostolice sedis legatū declarauit. impialicq; titulo s bonozius friderico secūdo cōsult. Quē post turbis ecclesiasticis sibi vsurpatis anathemate no tari dignitate priuauit. Ordine heremitarū p̄uot innocētius fecerat. p̄tegu dū cū suscepisset. Enī ordines p̄dicatoz et inthoz cōfirmare voluit. bieroso limoz rege et asia ad se romā venientē benignissime suscepit. Et tancō bono rij pontificis decetales multe. in rome opa sancti lauretj extra muros vrbis reparata cū cenobio basilica. tum sanctasancioz ad lateranēscē ecclesiā infrau rata celebras sanctissime oratozū. Vñ aut ac beate vitā duces vt bonū pasto rem decebat. anno pontificatus sui decimo. mēse septimo. die. xij. morit. Se p̄clitūq; in basilica sancte marie maioris ad p̄sepe.

Gregorius nonus papa natione heremicus. p̄ta anagnin^o e familia conit tam innocētij terej nepos. Qui et laterano vbi creatus fuerat anagninū p̄ estam caumata se cōsult. Vñ friderici monuit vt expeditionē in terrā san ctam cur̄ voto p̄ides cruce signatus se obligauerat. tandē iniret. forte cōmina ret vt nisi breuē crequeret excoicationis priuationisq; sententias ad bonozio p̄decessore in illū p̄mulgaras. p̄firmatas etiā atq; etiā aggrauaret. P̄romisitq; fridericus se se vouerit. dictūq; ē vens ip̄s ad p̄ueniendū b̄undisij. vene rat co magna multitudo p̄sepe vero et germānia langraunns bassic. q̄ b̄unū dūq; vna cū magna p̄e multū moritur. dū fridericus egritudine simulās in si cilia se continet. Decidit aut a cōp̄chensā est. cogitū cū langraunij morte cel lerrime eo adman gassē om̄nēq; eius suppellectilem dirupisse. Cogitū t̄gnit fraude friderici bonozij terej sententiā in friderici latam p̄firmant. Inde p̄e rusij pontifex assisū petunt. vt q̄ de franco vno sanctissimo miracula au dierat p̄is cognosceret re comperta vt audierat. in sanctoz numēz statim reti lit. Lep̄eratū it̄m romani senatores q̄nq; vñ. q̄nq; b̄mos creare. Hambal ds ex hambalda gente romana nobilis senator heresi p̄suebat. in quā multi incederūt sacerdotēs. Idiq; pontificis reditū fornuadantes tumultū cōtraue rāt f̄ diuina vltio p̄cepit. Lyberis cū cū in allumionē excrecens. multa dā na moralibus inuit. Et tanta peste laboratū est vt decimus quisq; vir superfluit. Pontifex intra dēme tia vsus publice dēs priuatisq; etiā distributa pecunia p̄solatus ē. veteres doctas purgari nonasq; plu rimas construi curauit. Pontifex curiā in ca acris salubritate cōseruaturus. qua in vrbe beatorum dominicum in sanctoz inu merum reuoluit. Spoletum postea estate cum diuertisset beatorum anthoniū cognomeno paduanti ob imū ma mira miracula sanctoz confessor collegio congregauit. Qui tandem multis quassatis erūnis a friderico suadentibus francie et anglie regibus cōuocant om̄nes orbis xpiani ad cōcilij. Vñ fridericus terram inariq; vias p̄cluit. Cardinales p̄sana classis intercepti ad amalpb̄rā vrbē dūci. in castobiam posito dum terti. Vñ aut co tardus captoz cardinalū et p̄clatoz impediunt. dēssit a cōsilio pontifex. mēse augustō. Et primo quodragesimo saluis anno supra duodecimas centeno obiit. pontificatus sui an no quarto decimo. mēse tertio.

Celestinus quartus papa mediolanensis et ganfredus et castillonea gente. submensis episcopus vi tra et doctrina insignis fener admodum et valitudinarius in locum gregozij successus. ad fridericum mitem ob fidem fuentie continuantem multis illū de futura pace pollicitationibus declinare cona tus est. Sed p̄uicq; fridericus respondere potuerit. Celestinus ip̄e duo de vicesimo pontificatus die dei functus ē. Qui vt successor daretur vno et vicesimo mēse laboratum ē. Cansam dūmme vacatōis apo stolice scribit tentos in malpb̄rāno carcere cardinales. ne ip̄s absēntibus electio fieret p̄zectissimū su fice. Quibus et collegas affensisse. videntes om̄ne ytaliam friderici moribus quassat am esse. et imminere per singulos dies periculum ne vrbe romam caperet.

Linea summor pontificu
Honorius tertius

Gregorius nonus

Celestinus quartus

Fridericus eius nominis secundus imperator anno dñi. 1212. octone sibiato
 imperij titulis priuato. ab electorib⁹ eius loco surregatus. Et ab honorio
 pontifice confirmatus et coronatus. impauit annis. 33. Itaq⁹ ex henrico sexto et cō
 stantia forore regis sicilie. q̄ cum antiqua esset sub papitione pagoni in medio
 platee. vt tolleretur omnis suspitio et mulieres liberū habuerēt aditū in luce cōmuni
 Is sub gubernatione ecclesie et innocētij orbatō pte emittitus. Deinde poten
 tissim⁹ impator ytalie. sicilie. sardinie. isrlm et sicilie. dñs quo nullus magnifi
 centior romanū imperiū tenuit. fuit enim armor strenuus linguaz. f. latina. grol
 gari. greca. gallica et sarracena pīt. vigorosus liberalis et magnific⁹. Et vtrūq⁹
 bella gessit. fecit in magnifica edificia p omnes ciuitates regni apulie et sicilie.
 Habuit ex prima vxore beatrix et cōradū. quos pfortes regni fecit. Et secūda
 filia iohannis regis hierosolimitani iordane et iacobina friderici regē antiochie
 mansfredū principē tarenti postea regē sicilie. Et Rensium que fecit regē sardini
 e. fridericus itaq⁹ pmo post habitū magnitē regū alem ānoꝝ coronā. In sue
 uia gentilitatis sue regio ne delectat⁹. Is audita clade qua otto afflictus erat.
 Aquilgrani impatoriā vrbe obsidione pressam recepit. vbi terej innocētij ro
 mani pontificis auctoritate regū itez de morte coronā accepit. Et vt aliquā erga
 deū ostenderet gratitudinē cruce insignitus. voto se nunc publice obligauit sub
 sidij xpianis in asia agētib⁹ asserendi. ne etiaz pontifici quos romano ingrat⁹
 esse videret. conitanti de regno sicilie pmissit fundam ppetuo et donationis iur
 de a romana ecclia pecuniariter possidendū. inde in romanor regē electus otone
 defuncto romā rediit. Quem honorius impiali diademate insigniuit. Obierat
 paulo prius constantia eius mater prestantissima mulier. nō magis annorū qua
 prudentie plena. q̄ vilo filiū adolecentiā supergredi incipientes. Qui duos de
 rignata ageret annos. ad cam diē imitūtiā via cōtinuasse. q̄ ea de medio sublata. mores vtrūq⁹ mutauit

In pontifice cū sperta iurcarādi religione anno coronationis primo nūta et quidē enormia ē aggrēssus
 que vt a flagitij a rebellione temperat. admonētem magis magniq⁹ indices spexit. Tandē cū duxit ponti
 fex anathematē nisi respueret et ablata redderet deterrēndū. sub ipm fridericus impio priuatus. vt reb⁹
 posuisset alemanie. Quib⁹ ob noui impatoriis subrogationē timebat. henrici filiū decemem illi in regi
 ded it. Tribus ab inde annis fugiuit hononius. Pro misit postea fridericus qd vouerat. et quod pontifex
 gregorius volebat. Tandē ad tercū ydus augusti cū omni dāse brunouiso soluit. sed ceteri ad destinatus
 in accone cursum velis ardentissime remiss⁹ contēndū. fridericus noctu cū tritēne dilapsus brunouisum
 ēreuerfus. At gregorius pontifex cū intellet friderici in ytalā reuertisse. q̄ntis potuit maledictionibus
 psecutus ē. Inde nauigatio nē ingressus de qua cypti subistit. Senescalco mline sic mgro cū copijs pro
 lom adā pmissio. q̄ solani conar⁹ inspicere. fridericus ab illo accersitus prolomam ad nauigauit. Nec
 morā oratores in romā dimittens. absolutionē a pontifice implozauit pontifex q̄ oīa restitisset repulam de
 dit. quāob⁹ ē fridericus cōsultus sibi duxit in ytalā nauigare. Et at arentino pōm que primū de nauiga
 none atigit. neapolim annus aduolauit iuerat prolomaidas magister militie theutonice prutenorū. q̄ cū
 ipso friderico in ytalā rediit. fauentia deinde anno obsidionis ppe in friderici potestate pactione ē facta.
 Inde in bononiā ducens studio cā priuauit. qd tunc primū paduā ē translatū. inde in mutineses ac regi
 nos duxit. sola agroz vastitate pteutus fuit. Continuatū postea ē duos ferme annos bellus atroz variūq⁹
 et longobardie ac omni ytalie pniciosissimū omib⁹ quos p ytalā partū gubelline et quēse labes insecrat
 auxilio nō magis mltū q̄ pecuniaz odio partū vtrūq⁹ conturbantibus. Tandē quartus innocētus po
 nifex excoicationis depositionis priuationisq⁹ sententiā in friderici pnuiciat. omib⁹ iuramento absolu
 tis. Et potestate electoribus attributa noui que vellent principē deligendi. put in sexto de iudicijs nūc ha
 beunt. Et cum tanta pontifex iugdani inde regressus in egipto cum gloria et dignitate reipub. xpiane ge
 rerent. xpianos ipse in longobardia crudelitate psequitur. Inde apud parmā pzelio lupatus. postremo in
 ciuitate firenciola in finibus aduici infirmat⁹ manifesti filij ausu veneno vel suffocatione interit. Qui hoc
 epigramma affixit. Et probat⁹ sensus virtutum gratia census. Nobilitas orti possent resistere moti. Non
 foret extinctus fridericus qui tacet intus.

E lapsus solis anno. dñi. cccxxvij. totius. circa horā nonā hie. vi. Junij facta
 est. et tanta obscuritas aeris fuit. vt noctē adeffe crederet. causas ignorantes
 ad penitentiam redierunt. Designabat fm iudicium (quod fallax vt plurimū cense
 tur) mortem gregoriū noni et oppressionem ecclesie per fridericiā.

Erit etiam metus maximi repente exort⁹. et adeo grandes vt in montibus
 salujs ad quinq⁹ hominū milia perisse dicantur. Quo quidē anno frisa re
 gio a maritimis fluctibus pene tota submersa fuit. Vbi ad centum boim milia dol
 meria referuntur.

Betta etas mundi

Ordo predicatorum

magni⁹ petrus de palude. iacobus de voragine. antonin⁹ archieps florem⁹. Et alij innumerabiles doctores et sanctissimi coſeſſores. q illu⁹ p vrb⁹ aucte⁹ Roger⁹ et alben⁹ burſenſis Ego de argenta Thomas anglus. Ginecius burgundus theologus et hystoricus. atq alij hystorici pluri⁹ q sua doctrina monibus et exemplis ordinem protegere et in fide decorarunt.

Ordine etiā minor hac tēpēſtate tercio kal. decēbris honor⁹ pōſit⁹ et vt ſerū diffialime confirmant. Nouerat em̄ antiquis hoſtis hūc ordinē in ecclia dei admodū pfutur⁹. ideo obſtitit. vt ad nūb ūū redigeret⁹. hūc itaq ordinē diuini franciſci tanq volūptatis ac paupertatis oſtū nūlo labore elongat⁹. in q vt querent⁹ et ſecuri⁹ a mūdū fluctib⁹ plantat⁹. ſo li deo vacare poſſet. Ipſe franciſcus bñſſimus pmo l troſuit. vt reliquos ſpū alib⁹ et doctrine gſe aquis irrigaret. ibide ergo conſtituit⁹ diuino aſſante ſpūitu. poſt ſua ad deū pfectā cōuerſione. cernens accreſcere fratru et ſuozū ſuozū nūerū. vite normā et regulā cōpoſuit atq deſcripſit interpoſuit in ea ſacri euangeliū vrbis. ad eius pfectiōem ſeruēſſime anhelabat. ſuandamq ſr̄atres ſuos vbo piter et creplo cōcōuit. iſte regula aut et vita fratru minorū vt ipſe ait. bec ē dñi noſtri iſhū xpi ſacri euangeliū obſeruare. vitēdo in obediētia. ſine proprio. et in caſtitate vſq ad mortē. Et cū in numerabiles ex hoc oculo emerſerant vni q ipſum ſuūm et doctrinā iſtūſtarūt. inter pāpūos nūerūſ lu doctus epus. antonin⁹ vlixbonenſis. bonauetura cardinalis. Et bernardin⁹ ſenēſis. in carbalogo ſcōzū relati. Et et Nicolāū ep⁹ nois qm. Alexandrū qm. et Sixtū qm pōſſes maximos. de qb⁹ et alijs latius infra dicat⁹. Inter doctores etiā ſolēſis ſacri ordinis annūerat alexander de alea. Richard⁹ de media villa. et innumerabiles alij.

Anno ſaluſi pmo viceſimo. duodeceſſoſ cēſeno. tartari gēs ciuib⁹ georgianā armeniaq maiorē bīre ptas vaſtataſq ſuo ſtēcerūt impio. inde nīpēſis morib⁹ trāſmiſſis ad eas delati vaſtiſſimas regiones. que tranſiluaniam pñgūt. in polonia et poſt i bagaria penetrarūt q xpianās regiones populano nibus incendiaſq late cōmiſſis magno aſſecerunt iūcōmodo.

Ieruſale citas q a corditio magni ſaladin filio obſident⁹ damitāta xpianis. qmā vice fundit⁹ euer ſit. cēplo dñi tantūmo integro relicto. et cū ſepulcrū dñi noſtri iheſu chriſti violare etiā ſtatuiſſet pccab⁹us chriſtianoꝝum pulſatus ab ſcelere reſtitit.

S. Clara

Olara vgo admirabilis et sanctissima. de ciuitate assisi. claro satis genere tra-
xit originē. Cum p̄ miles. m̄ ozulana dicta diui francisci discipulus et exen-
plus in diuino ope plurimū eruditā. h̄is t̄pibz apud assisi vrbē vixit et ita in
p̄cio habita. q̄ ad eccliam sancti d̄amiani cōmigrans collegiū sancti pauperū do-
minatū ordinē inchoauit. in hoc arto redutorio p̄. xlii. ānos mirāda carnis sue ma-
ceratōe et opibz virtutū claruit. diuersa q̄z miracula signo crucis p̄egit. Cū sub im-
peratore frederico quassata eēt ecclia. Et in assisi hostilis furor intraret. Et sarac-
enoz gens apud damianū fami. intra claustrū gēniū in fluxerūt. Et infirma ad ho-
stis agmen se duci iubet. Et an hostes ponti p̄cedere ea capsula argentea in qua erat
sacramētum eucharistie. et iōne cū lacrimis ait placet mi dñe merces ancillas tu-
as manibz tradi p̄aganeurū. Custodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit.
Ego vos semp custodiā. Et mox q̄ muros ascēderat. obfidiōne derelinquit. In rē
ligioso eius in assisi innocētus q̄rus cū cardinalibz eam visitās. ab eo remissio-
dini peccatorū obtinuit. in dño p̄ortata. xviij. diebz nullū abū sumpsit. Tandē ait
ad aiām suā. vate secūra. q̄ bonū inieris habes cōductore. in crastino igit beati lauretj egredis aia eius
sanctissima. Et ad sanctū georij. vbi corpus. b. francisci p̄mo cōditū fuerat deponat. Agnes aut̄ for. ei⁹
ad agni nuptias euocata interiectis diebz. vsecuta est. Et cum sanctissime vq̄z ad vte extū vixisset. et do-
minus ad gloriā eius plura miracula fecisset. anno. d. cly. alexander quartus in sanctus carbalogo eā
agere gaudi. Et eius dies festum p̄dicē ydus augusti celebrari mandauit.

Antonius p̄na dispans. vixit bona ciuitate oriūdu. ordinisq̄ minorū frater
appellatus. p̄mo canonicoz regulariū habitū suscepit. cūq̄ audisset fr̄es minorū
apud marrochū p̄ xpo necatos. p̄ cis habitū minorū accepit. vbi nocturnis vigi-
liis corp̄ m̄ra abstinētia macerant. hic glorioſis p̄f cōfictis pegrinis plu-
rimis p̄dicaret. linguas sic mouit vt tam greci latini francigene reuonici q̄ anglici
omnes q̄ audiebant clare intellerēt. Et cū inter religioſos nō solū ſue etatis. ſpū
orū ſeculorū obſus lris om̄a ſimz haberet. Sacraſū ſarū archa cognominat me-
ruit. Et cū theoloſ bononie. ac patrij diu theologias egregie docuiſſet. hac tēp̄e
ſtate patarij inſinitz claris miraculis mouit. Et a gregorio nono pōſſice eas ob-
ſta in tranſlatōe corpis poſt de loco vno ad aliū. lingua ei⁹ in ore adeo recens re-
p̄dicatā q̄ p̄ plures annos cū corpore ſub terra ſacuerat ac ſi tūc deceſſiſſet. quas bea-
tūauentura. affluas ē. Lingua b̄dicta q̄ ſemp dū benedixiſt. nūc apparet quanti meriti fuiſti. anno
reinde dñi. d. cclxxij. cū eius meritis patariū vrbis de manu etzelini tyranni liberata eſſet ciues eccliam
p̄grandem atq̄z pulcherrimā ad eius bonoem extruxerunt.

S. Anton' de padua

Ora gens et ydolorū cultrix. vq̄z ad frederici imperatorē eius nois ſecūduz ſunt.
Sub eius ydopio cū amſiſſent xpiani proloomadē ſine ciuitate. fr̄es theuto-
nes ſancte marie appellati. Inde fugati in germaniā redierunt. Vbi nobiles et rei
militariſ periti. qui ne per otium marcerent. frederici accēdentes puiſſiam germa-
nic cōtinentiā xpiani ſpernere dixerūt. Sepe cultus gentis homines in ſaxones
ceteroq̄z victos excutere ad orientē eſſi maſſonite poloniz rura colāt. Decētem
tem ſaxones occupant. aquilonē baſſetici maris exēpit litus. Ingentem igit vim
pecorum atq̄z hominū abigere. eſſe igitur in animo ſibi compellere barbariū ge-
tem. annuat tantū imperator. puinciam. quod ſtribus perpetuo iure poſſidēda
trabat. ſi eam armis acquirant. contrabus quoq̄z dux moſanie et Luyane q̄ ſec̄ter
re domini affirmabat. Ius ſuum in terra colman vocata fratribus ceſſat. Grata
oblato frederico fuit. Cui litteras ſub aurea bulla p̄ceſſit. Vbi ſumptis armis bre-
ui tēpore om̄ne puiſſiam ſubiecerunt. frumentū ſerax regio eſt. aqua irrigua. et plena coloniis. mita am-
bitioſa oppida. in vlti maris ſinuſi reſerx amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multū veneno. piſca-
tio diues. Et illo tēpore lingua theutonica introducta eſt. Et cultus xp̄i gēmbus imperat. Ecceſſe
ſtea pontificales erecte tranſiſtulam pomzaniēſis. colmēſis. warmenſis et Sambieſis. Arcē item nobi-
lem et ampliffimā marieburgū vocant. hic ſedes magni maſſili. Et cum theutonibus religionis in-
uentores fuerit. Nemo ad eam recipit niſi theutonico. nobilis ortus parentibus. Ob eam rem veſtimē-
tis albis vtuntur. nigra cruce inſuta. vt aduerſus inimicos crucis pugnare velint. barbas om̄es nutriunt.
exceptis qui ſacris altariſ ſeruiunt. pro canoniciſ bonis dominicam orationem vſitant. Necq̄z litte-
ras diſcunt. magne h̄is opes ſuere. nec minor potentia q̄ regibus. Sepe cum poloniz contendere.

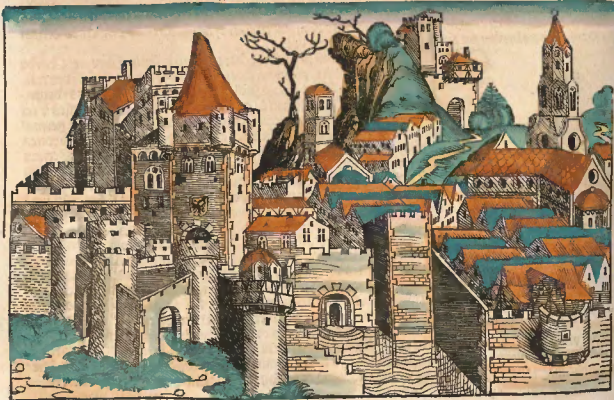

Bexta etas mundi

De damiata ⁊ eius expugnatione.

Princes xpiani, quos olim tercij innocentij diligentia ⁊ lateranensis concilij decreta ad hierosolimeli-
deranone inflamauerat, in magni coierat exercitu, qui p̄m terrā, partim mari cōstannopolim. Et
inde cardinale colima sedis apostolice legato reducente, acconē se potulerant. fueratq; primarij inter eos
p̄ceres andreas bugarie rex, veneroz nauigio frenis, qđ libeter dederat, qđ nūc eis cōcessit qđ in omni dal-
macia regnū bugarie ad eā dē habuerat. Et dur austrie, henricusq; niuernensis comes. Et qualiterus re-
gis francie camerarius qđus iohannes hierosolime regi cōiunctis, in cōcilio actū est, damiatam egipti vrbē
beni nūc cōtingit vt primā oīm caperet aditendū. Ea enī in p̄tate facta apparebat cayri ⁊ babilone cōi-
tiguas vrbes amplissimas ⁊ cōmode occideri posse. Et interclusas cōmeatu facillime expugnari. Quo sol-
danorū genus sarracene principū domicilio in xpianorū p̄tatem facto futurū p̄sidebant, vt oīs ea barbaries
sarracena nō solū hierosolima ⁊ terra sancta, s̄ obe ipō terraz exterminaret. Itū ē itaq; nō magis cupi-
entissimis qđ cōsidendū? p̄cer multūq; animis. Et mense maio anni salutis duo de viginti ⁊ duodeces
cētenti, damiate obfidio ichoata. Ea citas olim enopol' a p̄tinace elio p̄ditore appellata. Triplix muro ⁊ la-
teritio densissimorū munitio cingit. Quā nūc amnis p̄nicula, ad romani tiberis magnitudinē ambit, vt
in insulā s̄ obidgā arcemq; efficit. A babilone qđ noua itur ad damiatā vsus oriētē, distās ab ea diebus tri-
bus. Itur quoq; ad alexandriā occidentem vsus distans a babilone diebus tribus ⁊ terrā, sex per aquas.
Porro vsq; ad damiatam septem diece sunt a monte sinay. Vita ē aut damiata inter mare ⁊ flumē nili, del-
coratur aut in, r̄vrij, turbis alius. Dinorū turriū incertus numerus. Turris quoz erat pharea nō ddes
crassitudine ⁊ celsitudine illi similis, quā ad pharon ⁊ nilū flante romano impio fuisse tutaret, quā obre sub no-
stri exercitus accessum addidit soldanus suburbio vtriq; p̄sidia ⁊ munitiones vndiq; instaurauit. Eas dū
nostri appugnat munitiones turriūq; vndiq; machinis quatūt, multū dies singulos cecidere, casq; tū
maior in barbarie accio cōmitret. Eucitq; fortissimorū ex oīm p̄uincia alternis pugnatū nostrorū vir-
tus. At post quatū mensem quā gallici in soldanū male pugnaverant pauci milites exploraturi custodes
altū sopitos esse aut p̄ errore ab esse p̄cipies socios aduocant, scalas cōportant, portam securibus malle-
isq; refringūt. Accurrētēs q̄ ex sarracenis strepitū exaudierant confossi. Cūstaniq; interim patente in-
gressi porta, vrbe portū sunt. Anno tādē dimidio atq; integro postq; fuerat obfessa, portis vbiq; muni-
tionibusq; xpiano militi ad custodiam attributus. Pama vō oīm machonaria vrbs paimaria in glorio-
se virginitate gentis ecclesiam instaurata, ac in episcopii dedicata est. Habuit per id tempus damiata
amplissimē opulentissimq; quitatis speciem, reperantq; in ea rerum oīm copiam auri argenti ⁊ diuissu-
me suppellectilis vim maximā, legatus regesq; ⁊ duces exercitus militi xpiano equa distributione largi-
ti sunt. Quin etiam de agrozū diuisione i tempore faciendā actum est.

Damiata

A pud dam i tam interea res xpiana p singulos dies, magis magisque floruerat. cardinalis de col-
ni legatus apostolicus, et andreas rex hungarie, et ceteri peccres in bona veneti spem, fore vt solda-
nus sarracenosqz breui cōficeret. Tandē placent omnibus in cayru babilonensē ducentū ad quas vrbes sol-
dani omnes prope sarracenos copias contraxerāt. Postqz igit xpiani duces in castris populationibusqz
iocati occasio soldano obuenit, nūqz in summas rīpas solito citius tunc facti. Qua hinc occasione catha-
ractus vbiqz defodi curauit iumentis sublati in prunis pascendi facultas. Et qd in castris paratū erat de
struētū ē stramē tū nec aliquid fuit salū quo mortales potuerint tribuo sustentari. In eam adducti rerū
difficultatē. Alia quoqz angustia in maiore, qd reddidit dānitatē alicui depreffis in locis aquas incidere
verebant. Itaqz missis oratoribus pacē xpiani his cōditiōnibus impetrare, vt dānitatē cū rebz sca-
reptis soldano dimissa, pētiqz ligni crucis quā ille habet et recederet. Et capitiū vicissim liberatus xpi-
ani acōne rhyngs recōrent. Quibus vrbibus et eaz oppidis par octo annis esset cū tūro sarracenos ser-
uanda. Que igit in gloriose vrginis purificatione habitari cepta ē dānitata. Ad cuius natiuitatis diem
reddita barbaroz spurcie inquināda. Is annus salutis erat primus vicefimi dno deciesqz centenis.

S. Elizabeth

Elizabeth filia regis hungarie, vxor langraui eburnigie circa annos dñi.
ad. cccxi. in alemania datur, ab adolefcentia sua religioni studuit. acōdes
suas in dñi dirigens, vicior extirpari, exemplū patencie, speculū innocentie,
factū nybilis mltas psecutiōes passi a philiarijs spōsi, et a prauis sine cōtepta.
Sed cū dñm exorasset sponsū, oculū cōsolatore sensu qd cū eia temporalia su-
orū principatū intenderet, beate elizabeth ad oīa ceterenda qd cū eia temporalia su-
atant liberā facultatē cōcessit. Tōne igit vrbibus pietatis operibus fecit uti
In quibus optime vsqz ad mortē psecutans delectabilia ori proprio subter abēs
p paupibz ministrabat, eosqz bānebat, et leuēs eoz stenebat, eosqz regbat, si
la trādebat, vasa cōgnata mūdabāt, hospiti ale pauper pstruxit. Que bonis vti-
tibz erudit, tot opes bonoz in paupibz prulit, xpo copulari desiderās, terenti
sponsi cōsortiū destinauit et mūdā glorie, depositis vestimentis de manu ma-
gistri contrā de marpurk griseam tunicā induit, cōtempna diuitiaz ipō iactā-
tia, la mūdo prius fecit ignobilem. Tandē, xxiij. kal. decēbris ad dñm migra-
uit. Inter innumera miracula qd deus per eas ostendit, xvj. mortuos potenter suscitauit, ecclā natū illūm
namt. Quāobz et ipse gregorius bonus ipam in sanctaz numero ascribi et aggregari voluit. Et cōfessū
is. kal. decēbris celebrari precepit.

D ecretalū libri qnqz ad similitudinē qnqz corporis sensus, hac tempore a Gregorio pontifice no-
no (Raymūdo barcinonense adiunante, post inuocentū teratū) in ordinem rediguntur. Et in quqz
partes diuiditur. In quaz prima de summa trinitate et fide catholica, deqz cōstitutiōnibus, de rescriptis,
et ceteris officiis tractat. In secūda de de iudicijs et cooperatibus ad iudicia. In tertia aut de vita et do-
nitate clericorū. In quarta de sponsalibz et mūmōijs. Denū in quinta de criminibz et penis tractat corz.
Raymūdis ordinis p-
catorum

Bartholomaeus brix-
anus decretorū doctoz

Raymūdo? Barcinonensis ordinis pōitator, ter
acursum legū doctoz
ordinis vir morz doctū ac vite sanctitate cōspicius
p hoc ipm tēpus Gregorio pontifici in quqz decreta-
liū libris cōponētū laborāt auxilio plurimū fuit. Et
eos in formā redegit, bononiē qz mis canonici cōdau-
it. Et summa de casibus putē cōfecit. Inde ordinatō-
nes et cōstitutiones sub regulari obseruantiā certantes
in ordinē redegit. Et in cōcūtu barcinonensi infirma-
tis i dño fecit, et vt fess miraculis claruit.

Auris azonis doctoz auditor, hac tēpore vt ipō
met in autētica pfectū floruit. Qui cū bonaz armū stu-
dijs ornātū esset, ac etiā sapiā rapub, gubernādē pluri-
mū mīgnitū habere. Totus cuius iuris corp p-
mus glosis orauit et explanant.

Bartholomae? brixian? clarissim? decretorū do-
ctor istis tēpibz dñi etis addit oēs ad decere-
ti glosas eo ordine q nūc hñtur fecit. Et nonnullas
dīputationes in decretalū libris cōposuit. Scrip-
sit pterea eplaz volumē ac chronica de ytalie vrb-
bus tē.

Odesfredus patria beneuentanus, doctoz cele-
berrimus azonisqz auditor, eo tēpē cū vniūsqz
iuris eruditissimū doctoz esset, in eadem egregijs
et vniūssimū opus cōposuit.

Odesfredus doctoz

Bexta etas mūdi

Anno mundi. 6443. Anno christi. 1244.

Innocecius quartus papa synchal⁹ antea vocat⁹ p^{ia} genuesis. fami-
lia fuisse & laudone comitis. in lucina presbyter cardinalis pontifex crea-
tus. Quo nūco fridericus impator nō admodus delectat⁹ est. Notat enim hois
vire. & animi magnitudinē. Is enim mēris sue opatus. fertur ex cōposito respo-
disse. Bonū se amici cardinale in acerrimū hostē romanū pontificem permuta-
risse. Innocentius autē pontificiū habitū indutus. romam veniens. magno apud
placitū suscepit. pactis q̄ de more in coronadis pontificibus fieri cōsueverunt.
de pace cū friderico inenda mētionē facit. Vt cū paratis sibi a friderico insi-
dias compenisset. Genuesiū nauigio fretus qd apud centocellas in portu cō-
federat. Et nauis sū genū incoluntis puenit: vbi ptenosissimā morit valitu-
nem. Et q̄ cū cōualuisset. ad philippū regē in franciā se contulit. ingressū rho-
dano amice aduerso francie regnū pōtifice innoceciū rex summa veneratione
excepit curauit. reduciq; ligauit. Quā in urbē cōualū pontifex eius celebrare
cōstituit. sue p^{ri}mū p^{ri}stul honestat. fridericiu admonēs vt ligdunum se cō-
ferret. Et cū morā grauitur pontifex p^{re}lqs secebat. Genetiam i friderici ex
cōcanonis depolitoiq; p^{ri}stia aut. Ad cā mīa. nouē cradunt fridericus vt
necessarioz pontificis edes parie & villas speciosissimas funditus ciuerit.
Innocenti⁹ tandem nono accessus sui anno gallicz & ligduno vt in ytalias re-
dierit mouere cōstituit. Quē gallicz omnes magno honore magnosq; fauore p-
secuti sunt. Qui p^{re}ter acta i cōgalio vñe cētanta libros v^{er}itina plenos apud
ligdunū & scriptis & editis. cōmētarios in v^{er} & testamētū. apparat⁹ nouellat⁹
& autēcas decretalū. Et de iurisdicōne & auctoritate imperij petro de vñeis
respōdēns apologeticas libros fecit. Et sanctū cadimū cāntuariensem i san-
cto nūmex reulit. Augdunūq; ab eo pōtifice qd sematur p^{ri}mū ē cōstitutū
vt romanē ecclē cardinales i publicū adq^uratū galero rubrē insignirent. nō
soliū quo a ceteris sint isticioribus cōspiciant. s̄ vt ipi admonēant debere. qui illa
post pontificalem maiore oīm cōtētur dignitate. ad cōfundendū pio fide carbo-
lica & xpīam populi salute sanguine paratos esse. Cū vō perussim iam pēuenisset. petru veronensem orat-
nis p^{re}dicatoz ab hereticis intercessim in sanctos xpī martyres reulit. Ides fecit de sancto stanslao crā-
comiensē epō qui in vita miraculis claruit. accessit⁹ deinde a p^{re}erb⁹ regni scali neapolim p^{re}latū. ibi-
q; mortuū. & sepelitur in ecclēsia sancti laurentij. pontificat⁹ sui anno vñdecimo. mense secūdo. die duode-
cimo. Cui⁹ quodq; decretū fuit vt octaua natiuitat⁹ marie virginis in ecclēsia quotannis celebraretur.

Alexander quart⁹ papa cum morte innoceci⁹ ad annū salutis quartum quinquagesimū duodeciesq;
centum mēdo antem mense ianuariū p^{re}cept⁹ est. alexandm hunc pontificem eo nomine quartum
ex rayn ald⁹ cardinale hostiensī natione campano cardinales qui officis in expeditionem secuti erant in vr-
be neapolitana breui creauerūt. postposita mora vt rebus ecclēsie a Manfredi violentia p^{re}uiderent. aliam
fredum statim admonet ne quicq; contra dignitatem ecclēsie moliantur. aliam certe animi & cōsiliū vir be-
nificus. maxime vō erga paupes xpī. & bñ de religione meritis. Unde libellos quosdam contra paup^{er}-
tem editos a quodam quibelluo de sancto amore perpetua edicto aboleuit. Inter ea alexander qz p^{re}mis
amane fuit manifestum publica in cōtione excomunicauit & parandis copijs quas Octauiano cardinali
mitteret legato suo. operam adhibuit intensissimā. Et celsū de romano atq; alijs tyrannos persequib⁹
qz non timuit. Sed & inter genueses & venetos lites componere non cessuit. Et ex visione qua beati au-
gustinū vidit. visionē fratru herenitaz a p^{re}decessore inchoatam ipē perferat. Ordinēq; ipm (relicta bel-
remo) vrbes petere & molece coegit. vt & ipi doctrine verbo pariter & exemplo. nec non & cōfessionis au-
dicnde auct. sicut & ceteri salutis fructum afferri possent. In eodem quippe statū ordinem ipsum p^{re}missū
uit. Quibus etiam vna cum ordinibus p^{re}dicatozū & innoceci multa p^{re}uilegia exemptiones ac indulgē-
tias cōtulit. quos certe mira benignitatis summiq; deuotione semper p^{re}sequi non cessuit. Et caridum
religionū vñis docuit admodus fuit. Et ad cardinalatus episcopatusq; dignitates multos p^{re}uocet. Et
de postq; alexander claram virginem pontificatus sui tercio anie in sancto rum collegiū reulit p^{re}-
buiū ad pacem inter venetos & genueses tractandū se contulit. Quā in re diutius v^{er}gatus eo loca tel-
dio ammi tandem mortuū. Et in ecclēsia sancti laurentij honorifice sepelitur. Pontificatus sui anno. vi.
vocat⁹ tum sedes mēsisbus tribus diebus quatuor. Quā & maiore parte aduersa tum omni pontificatus
tempore. tum maxime extremo anno fortuna vñis qui omne regnum sicilie cōtra que ac seuerat. Et vrbe
fiorentiam in Manfredi hostis ecclēsie potestatem venisse. constantinopolim a catholicis amissam bellū in-
ter potentissimos ytalie populos venetos genuesesq; eodem quo obiit anno vidit.

Linca sum mox pontifici
Innocentius quartus

Fridericus cesar diu pontifices psecut^r cū maxis calamitatibus romanay se-
dem affectis tandem ab Innocentio in ludamensis concilio damnatus est. et
impatoria ac regia potestate depositus. et regni sicilie et apulie priuatus. post cu-
ius depositione vacauit impm annis. xxviii. ytalica tpa inter regnū appellant
vsq; ad Gregorij decimū et Rudolphi impatorē.

Dicitur huius notis septimus rex. dedarat. res cū germanie inque-
ritissime fuerant eo q; germani electores imperij facere de friderico priuato
ni et simul antiochitā ab innocēto pontifice eis attribuit inuixi lanigrauium
tribunigie beaticum alemanoz romanozq; reges designauerunt. et conradus
adolescens alemanie rex a friderico genitore pridem institutus illum regni
ingressu et possessione armis imperij sed p̄dicata (subente pontifice) in coradū
fridericq; fautores cruce signatio multos in noui regis lanigraui p̄fida fauto-
resq; cōcūit. breuē tamē mortuus est lanigrauius p̄liuio ventris sine herede
sepultus in ynacō.

Conradus comes holandie post obitū lanigrauij contra fridericū ab ele-
ctoribus in regno susceptus. verū paucis annis regnauit et a frisonibus ē
occisus. et huius ambo ad pontificale benedictionē non perueniunt.

Guelphoz et gibellinor ortus

Guelphoz et gibellinor p̄ncipiosissima noia ad totius italie in teritū p̄ bec tē-
pora ex duobus alemanis fratribus vt alij scribunt tumultuantib^r ad
inimicos romani pontificis et friderico impatore p̄fiss inuenta fuisse constat. quo
insurrectionio cū sola caruunt scia a lalud marⁱ scipias p̄cipitauit. i mule^r emi ac pe-
ne oibis populis eo tunc exaniente impetratisq; p̄cessus est. vt quem pater fili-
um. frater fratres videret cōtraria sententia pelli pari sit passus aut cōfodi re-
pugnantē. factiq; est stupenda celeritate vt studiū partū factioneq; et populorū
rū sectiones p̄ omne ebrunā pene dinoscereut. cui infectioni a friderico disse-
minare noia quoq; aut ipse aut ex suis germanis vt p̄missim^o aliq; ididere. ver-
bo emi quod certe germanici est studiosos ecclie Guellos et impatore factionis
gibellinos placuit appellari. et vt prothomus luensis refert qui paulo post ca-
tpa scripsit. Ea in fausta rebus italie notā p̄mum apud p̄fictiā fuisse audita.
que paulo post omne italia p̄ter vnicā urbē venerā infecere. tantaq; rabie quā
quaginta ducentis et eo amplius annis ad bec vsq; tpa sub iustitio eoz. nomi-
nulo feutus est vt p̄ciora inter sc̄psos scelera q̄nq; itali commiserint. q̄s que a
barbaris dā cessantibus fuerāt p̄cessi. vrbis cū in urbē populariter. prouincia
in prouincia. populi pars in alterā nulla impellere alia q; daz partū causa gel-
lere bella quoz nullus victorie finis. nullus modus nisi in sanguinis effusione
et exterminio est petiuis. nec viciū inter se cobabitatēq; solū ea debabati fūne
insani atq; pietate. sed quingentis se tunc p̄fissū milibus paupes egenti. cū
ac diuites et factiosi cū forte obuij fierent nefaria inuice cōmiserunt. non modo
em diuisa sunt insignia in p̄fiss p̄ferenda. sed colores. terre fructus. vestitū ba-
bitus. ipi bois inessius. digitor cōcrepitus et oris biarⁱ suā babuere partium
significationem. De huiusmodi peste Baldus iuris cōsultus tractatū edidit.

Conradus friderici filius ex Iole Iohannis iherosolimitani regis filius
susceptus. quē pater rex olim herede reliquerat. Cū genitor frideric^o ap̄
florenciā graui et p̄nculoso laborasset morbo. ex quo cū cōualeceret Adam
fridus filius ex cōcubina nobili muliere susceptus cōp̄fissa iacentis in strato
ore cū succedat ad conradū legitimū genitū matrimonio regnoz potētiatūq;
ois successio renouabaf. Itq; conradus a wilbelmo rege alemanie quē lan-
grauo successu ostendimus. cōtinuato pridē agitatū bello post fridericū patri
morie in sucua gentis sue patrimonio paz p̄ se cōtinuit. Tandē conradus am-
cicia fretus elatū transpadanā italie regione vniuersā tyrannide obrimeus
veronā se contulit. Ex quo portu paratissimū amplissimūq; exercitū in apulā
transportauit. Erat vō quod rex cūuentus et gesta docuere Conradus genitori
friderico in dementia. ambitione et malignitate p̄p̄ similes. sed mox eleganti-
et facilitate quā ille artificio quodā p̄ se ferebat carens vt p̄dencia illi vel po-
tius patris astutia testificasse videt^r. ide neapolim fures mīariq; red undās obsedit mena ip̄ius multis i
locis aperuit. Capue vrbis muros enertē et aquinū nobile oppidū incendit. partiq; in germania celsedit.
parim recipiendo sicilie regno vsq; ad obitū dē incertus fuit. moriens nō sine suspitione venenū procu-
ratē mīstredo quod medicū pecunia corrupti diuersis oga propinparunt Conradino filio dāns tūq; vrbis re-
gni sicilie administrationē arcūq; curā reliquit.

Imperator
inter regnum
hancis septimus

Wilhelmus

Conradus

Mons quidem maximus in burgundia impiali a mōre debiles vallesq; coartās multa agricolaz multa oppressit. et vt auctoz faciliū tpm referet cucurrit p multa miliaria ac quaz multa hominū suffocant. et tandem ad alios mōtes iura biliter accessit.

Sancus carl? grecus mellifui cameli prioz doctorq; tū vte functaretiū pphete spiritū cōspici? multa posteros scilicet p futura cōscripsit et copiosis miraculis deo pcurat gloriā mundoz stup orem.

Grossoni siue grossolū gens arabicaz deuota fignitudo solidano habidonis impellente xpianos i asia habentes pā tps diuersis agitarū in locis. agressoloz templarios et hospitalanos septemviro in ale inuletatos reppererūt. demūq; iherosolimā delatūc inuenerūt. eos ex aliāncis christianis quos a sala diu filijs unitos pcepimus esse seruatos. ipi maxima consecrerūt occasione. **S**e pulchriū dō diuiciū ad ea intaciū tpa finatū quāta maria fieri potuit ignominia et simul vastitate sedatus est. **S** Lodouicus rex frācie

Lodouicus beatus rex francie defuncto c? genitore lodouico anno. iiii. etatis sue coronatus et iuuetus et francis regnare cepit et regnauit annis. 4. i. hic cū xpiane religionis ardentissimus emulatoz esset a blanchea regina deuota muliere ab annis puerilibus in omni virtute emittitus. qui nil cogitabat sapiētiā vel loquētiā aut opabatur nisi que dei sunt. ideo vigesimo regni sui anno copiosissimū exercitum cōgregauit. cū ante lodouicus rex francoz pmittere vel vt videt curante balduino impatore cōstātinopolitano pignora reliquit pcosissima venetis ab ipso impatore concessa lareani spongeaz et parenti ligui crucis dñice passioris. **C**opios igit xpianozum in egyptū litus ad mili offia expolins saraceni domitā incolentes vrbe popula lariter migrare cōstituerunt. Inerat exercitus sedis apostolice legat? patriarcha iherosolimitanus. Ineraut et ex gallijs epi et abbates. ad idus deinde octobris

Robertus comes picardien. eius regis germanus frater nouas ex gallijs dāmitā copias transportauit. quā lodouicus difficillimū plio obtinuit eaz capta cū saracenis vana pila gessit. tandē ab eis supatus et captus dāmitā p eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cū eis sepe pspere dimicans. morbo tandē in exercitu eius pualente vna cū Joanne filio et martino patriarcha et pcribus regni sui interijt. quē post modū bonifacius octauus audiens eius frequētissimis miraculis merito inter sanctos confessores retulit **S** Radmūdus archieps postq; corpus suū relatiū fuit parisiis.

Adinundū cantuariensis archieps anno dñi m. cc. lviij. ab Innocentio quarto summo pontifice humero sanctorū aggregatus. qui nō multo ante ad dñm migravit. vir mire sanctitatis et magnē sapientie. Is ex albedonie anglie villa origines duxit a mundicia nōne sortitus. vnde carnē suā nulla polluit immundicia et virginitas incorrupta vsq; ad obitū pmanit. factus magister artium missa in dñice audire consueuerat q; consuetudo scolariū suis pñit. In de sese ad theologie studiū transiuit. postea euasit pdicatoz egregius. disputatoz acutissimus. vacante sede archiepali cantuarie ecclie electus magnis virtutibus emicuit. psecutionē deinde passus clam fugiens ab anglia et mari transito ad po regniaciū monasteriū puenit inde solaciū adiij. post pcepitnoē sacramētū infirm? exstans in lecto sedens caput sup manū reclinās obiit. roi. kaln. decēbris. corp? ad pōgnaciū in ecclia sancti iacobi sepultum miraculis et virtutibus fulget. de cū nutritiūcū scñi sui ex oī pēne genere lāguoz colēdiq; pñuit vniuersis.

Stanislaus epūs cracouiensis in polonia vir doctrina et sanctitate illustris p bec tpa claruit. Is cū post multa virtutū opera feliciter quieuit. Innocentius quartus summus pontifex sanctorū numero aggregauit. qui in vita et post mortem miraculis effuluit.

Sanctus quoq; Albertus de Tarpano carmelita sicilius. vir meritis. signis doctrinaq; clarus et totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monasteriū sancti gabrielis cecidit. habēs signū crucis et imaginē christi expreſſam. et desuper aureis literis habens scriptus iherus nazarenus rex iudeorum. et cecidit illū mirauit.

S. Petrus martyr
te or. predicator

Petrus novus martyr. p̄ia veronensis ordinis frater p̄dicator & edamator. Et carbolice fidei acerrimus defensor. tanq̄ rosa de spinis or̄. parētes enī hereticos habuit. q̄ heresim manicheorū sectabatur. adoleſcēs factus mūdum parēteſq̄ relinquens ordinē predicatorū ingreſſus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitā. ſerues amator fidei. cultor precipuus. p̄pugnator ardentior. p̄ hac mortē ſuā breuē cupiens. Cū igit̄ de ciuitate cumana. vbi fracti ſuorū ordinis predicatorū forent. p̄ creanda inſiſtione ſ hereticos ſibi aplica ſede comiſſa mediolanū ite vellet. anno dñi. m. cclij. pridie kal. maij. ob ipſius carbolice fidei deſenſione dñi a lacu lario ſiue cumano cū ſocio mediolanū rediret apud bariſina oppidū ab armis hereticis interceptus. martyriū coronā adcep̄ eſt. cuiellū enī heretice amputat Et p̄ latera eius tranſiit. Cū vō fidei pugil hereticorū dogma peſſet inuicta ſua plurimū eradicaueat. poſt mortē in ſua eius meritis z miraculis chouiſcābus exultauit. vt plurimū ad gremiū eccle rediret. Qd̄ cuius ſancitātē z frequentia miracula ip̄m innocētiū pontifex ſequēti anno in ſanctos xpi martyres retulit.

Etselinus albertinūſq̄ fratres de romano. cū ea etate in marchia taruſina ſamilie nobiles ceteris p̄ſtantes erant. apud baſſanū carartēſes. z marchiones eſſentes verone monticuli. Et in eius agro ſcī domiſaci comites. Et cūz ceteri haberēt veruſſiorē p̄ſapie origiē. etſelin⁹ loco nat⁹ erat obſcurior. Cū⁹ annis euſde⁹ noīſ theotonici⁹ miles gregori⁹ cū otone tercio veniat in ytalīā hic vō ſub fr̄ denico ſcandō cū eſſet vita z morib⁹ p̄ ḡ ad ſimilis auctus eſt opib⁹ impēij aut regni titulo ytalīa raro alias p̄tulit. Primi⁹q̄ vrbs verona in illius ptes etſelini opa eſt reducta. Compoſita nūcūm alcināue reſiderit in ytalīas eſt reuerſus. p̄mū quoq̄z oīnī patium blandicijs doſoſiſq̄ libertatis remende factis ab etſelino pollicitationib⁹ recepti ptes iugatorias ſunt ſecuti. Quibus e veſtigio etſelini frenū ſeruitutis iugū impoſuit. Zobardo viro germano cum theotonici ſarracenic⁹q̄z cohorte ita inſiſſo vt ſarracenis portas alen. ſiniſq̄ palatū ſeruanti⁹ in aptam futuit padua ſit reducta. Preſertim q̄z carartēſiū odio atq̄z inuidia aro eſſe ſis marchio friderici vel potius etſelini p̄bibus adberbat. Multos tēde c̄ſilio damnauit. parulis ſticulis z oculis amputauit z eſſodit. vt terrore oībus incuteret. ac nullis innocēti locū reliquit. Quib⁹ male geſtis vincentiā partē errore ſuo adiecit impēio. Britannā vrbe obtinuit. in q̄ multa ſeruilitate deſeuit. Nec cū vigelimo ſue tyrannidis anno omne ferme vicietā. p̄uinciam dilacerat. ſibi ſubiicere temptaſſet. Omnes vicine ciuitates cū eis ſedus inierūt. Et martin⁹ turrianus in mediolano p̄marinus cū reliquis ſocijs arma in etſelinū duxit. Et cū pluries dubio mare pugnaſſet. tandē in fugā conuerſi ſatellitib⁹ eius intercepti. etſelinū ſurpiter vulnerat. Et apud ſontū deſperatū ducet vuln⁹ ſuū manib⁹ diſcerpēs vitā euomit miſerā. Hicq̄ ſinis tyranno fuit. q̄ q̄no z triginta annis ciuitates plures oppreſſas tenuit.

Etselinus tyrannus

Dugo Cardinalis

Dugo cardinalis ſancte ſabine vitē vitā z doctrina inſignis. cui⁹ innocēti⁹ ſeruis ſum⁹ poſter doctorū viroꝝ familiaritate mirifice delectabatur. quos etiā ad dignitates graduū euect. hūc bugonē cardinalē pmulſit. Qui ob dignitatē acceptā a priore vitā nuſquā deceſſit. Ordinis ſancū dñici p̄us fr̄ acter habebat. Scripſit idē Dugo z gloſas in biblīam. z concordantias vt ſlorū vō cubulo vtatur.

Duſſedus rex

Manfredus friderici impatoris ex cubina nobiliſſimus. contrado fratre deſuncto. ſyſalie regnū obtinuit. z. xij. annis regnat. Hic quātū ab alexandro pontifice admonitus. ne quēquā cōtra eccleſie ditionē eo in regno moliret. monitis pontificis obtēmpere recuſauit. aſſerens in demortui fratris legitīmū fore heredem. Et cum ab eodem alexandro excomūnicatus fuſſet. z contra cum paratiſſimū exercitū miſiſſet. p̄le acceſſit multis ſarracenis. ipſius pontificis copias ſuſas partim occidit partim cepit. Inde neapolitanos ac⁹ vexare cepit. In curia quoq̄z ſamones mouet. maxime vō florentē. q̄ mortuo friderico ſtatim in libertatē ſe vendiderat. florentinos itaq̄z poſticipes ptes defendēdes iuxta ſuū arbitriū vbi gibellinis vrbe relinq̄re ſint coacti. Quāob̄e vrbanoſ quatuor ſtatim in fractā miſit. Eecarolū ſancū ludouici regis frēm e galliā vocauit. Et eo regni ſyſalie regē declarato ſi inſiſſedū obiecti. Tandē beneuētū puenit. facta cū manſredo pugnādi copia miſis vtriq̄z interfectis. Manſredū tēq̄z carolus interfecit. Et ſic carolus regnū in pace obtinuit.

Berta'etas mundi

Urbannus quintus papa natione gallus. ex trecentis gallica urbe omnibus. patriarcha hierosolimitanus. alexandro pontificatus sufficit. hic et si bñli lo-
co natus. pñtanti tñ et eleganti lingua fuit. q. aliqui laesitius. q. vñ pñt orñ cñt.
Rñdit nobilitat vñt nō nāscit. s. fieri. vñtus et nobilitatis ē. hic pontificatu sus-
cepit eadē mñtēdī tyrānide qñt alexāder passus ē gallijs statim milites pvo-
cant. quos mñtēdo obijerit. Cui⁹ fuit postea instituti solennitatem corpis
cui⁹ cñt. pcessiomus et octonis a cñtis fidelib⁹ celebrat. p. qbus indigēti-
as marini as cōcessit. Maiore etiā interea solidiorēq. reb⁹ suis ecclē opē vrbān⁹
pontifex afferre cogitauerat. Cui⁹ rei cōsistēde spem q. pñum ē allata. cruce
signatos censuit dimittēdos. Nā orāni francē regē ludouicū facile i sententiā
duxit. vt carolus pñuicē. et andeganz comes ipius ludouici cōsobrinus ac
gener turib⁹ pontifex. Carolusq. pontifici et regi facili se prebēs oia disponere
ac parare ceperat. tñtē expeditioni. tāto mueri exequēdo necessaria. cū vrbā-
ni pontificis renūciatā mortē credidit est pñtūm caroli sacri⁹ turbaturā. Pon-
tificatus cñt sui vrbānus mortē pcrusū anno tercio. mense vno. die quarto. et
in carbedrāli basilica sepelitur. vacat tñ sedes mensib⁹ qñq. hic ordines me-
dicantiū fauorib⁹ et pñuilegijs multū iunxit.

Clementis quintus papa. guido prius sulcodij appellat⁹ est. natione narbo-
nensis. e villa sancti egidij merito ob sanctitatem et doctrinā pontifex crea-
tur. Is em iure cōsultor totius gallic pñarius pñtatis q. aduocati causanti
in regij fructu curia laude ornat⁹ esset. vxorēq. et filios habuit. qua defuncti
podestis primo ep̄s. post narbonēsis archiep̄s. demus et cardinalis et sabini⁹
simul ep̄s fuit. Cui⁹ itaq. celebris fame et magnē rex expientie cardinale ponti-
fex vrbānus cōpouēdis inter beñmici anglic regē et symonē mortis sortis co-
mitem illius cōsobrinū pñtationib⁹ legami miserat. de q. legatione pontificis
cñt addita dignitas reuocatur. Raroq. alias quicq. opportunius accidisse vi-
sum est. q. cñt pontificis in italiam aduenit. Que Manfredi infidias mñtētem
nauigio qdam mercatorio religiosi mendicantis habitū terra venisse asserit.
Ad pñtā penultā primo cñt aduocasset accersit cardinales. cñt redierit viterbiū. de q. vrbē anolin⁹ et pa-
rare cepit. q. caroli ppe die affuit conanibus accomoda iudicatur. Quāq. carolus paulopost massilia sol-
uens cñt. xxx. nremibus et tyberini est delat⁹ romāq. puenit. Clemēs aut doctrina. pietate. religione. bñ-
nitate modesta et caritate in pñmū et paupem xpi oratus. Bona ecclē ita acute dispensauit. vt plus deo
q. affuitati et cognationi tribuisse videat. Duas habuit filias ex mortua vxore an pontificatū suscepas.
Quorū altere in monasteriū collocat. xxx. libras thronēsū pñor dedit. Altere aut q. marito suoz ditionis
buit et nepotē dericū. quē vbi cōpēnt tres pñendas ita em canonicus vocat sbe optiones facere cōpu-
lit. vt quā veller ex bis retinere. duas relinq. ret. Vex instansibus amicis vt nō solus q. habebat nepotē
mitteret. s. maiora et plura tribueret. Rñdit vñ sanctissimus de deo nō aut carni et sanguini victur. Deū ita
velle vt suam pias causas erogaretur. nec esse dignū petri succēssore q. plus cognatōni q. pietati et chrīsto
tribueret. Bñ aut viterbi⁹ esset bedwigē polonie buccinam in sanctas reuoluit. Delectat⁹ est mñtēre domi-
na donauit. Reliqui vñt sue ipius icunij vigilijs oñmibus alijsq. bonis operibus contrahit. hac cō-
mendatione moriens vñt sanctissimus cum sedisset annis. 3. mensib⁹ nouē. magno de se apud omes reli-
gio desiderio. viterbi⁹ sepelitur. hinc contentio inter cardinales orta ē. cum dignus clementi succēssor que-
ritur propter quod vacauit sedes annis duobus.

Cernardus cōpostellanus doctus

Bernardus cōpostellanus sacerdos eruditissim⁹
arte et capellan⁹. Cui⁹ pontificis exeplo et diligētia ex-
citat⁹. libz ipso decretalū mētoe dignū edidit. quē
et apparatus vocauit. Alia etiā quedam composuit.

Cometes noua stella in celo āno dñi. M. ccc. xij.
Cui⁹ celo apparuit insigni magnitudine supra tres
menses surgens ab oriente cum magna luce. Et ad me-
dium celi occidentē versus radios suos emittebat. Quo
prius apparente. vrbānus quartus pontifex infirma-
ri cepit. sed eadem ipsa nocte quā vrbānus obiit. et ipse
extinctus est. sic defuit apparitio eius.

Linea summorum pontificum
Urbanus quartus

Clementis quartus

Cometa insignis

Perper electores. post obitū friderici et cōradī filij anno. 1256. de impa-
tore deligendo p̄tendentes bifarie diuiduntur. In q̄ ditione duos im-
peratores. plures elegerūt. s. Alfonso regē castelle. Et Richardū cornubiē
comitē vel comarchū. frēm regis anglie. Et neuter cōfirmat̄ inter regnum
adducit in aliquot annos progat. vsq̄ ad ep̄a gregoriū decimū et rudolphi ro-
manorum regis.

Ptolomæus lucensis se q̄cqd̄ rex eius t̄pis gestat̄ scripsit. vidisse p̄fat̄
de carolo nūde vt alij dixerūt. Quosdā adijt cardinales a clemēte pon-
tificē missos caroli in lateranensē eccl̄ia hierim̄ et scilicet regē et beatrice vxorē
reginā de dātos coronasse. Constat q̄s q̄ carolus dictorū regnorū coronā
ornādus p̄ solennē stipulationē cōscriptaq̄ q̄ extant annos duos de q̄nqua-
ginta mille aureis in scudi pensione s̄bjectionisq̄ et recognitionis romanē
impondit eccl̄ie. vsq̄ in sedibus actū nec successorū cupiā licere romanū
imperiū. si etiā ab electorib⁹ remandatū esset. accipe admittandus. Nō si
rette ab pontificem friderici p̄mit et secūdi impator memoria. P̄ntis quoq̄
t̄pis mor̄ sozimidabat. Alfonso em̄ rex castelle imp̄i ad qd̄ incōnueria
electus erat. armis et largitōe adnūctat̄ accipe. Et comitē cornubiē fratres
regis anglie illius aduersariū p̄uascientes. Germani electores i carolū faci-
liter p̄sensissent. Nec id eā tulisset aio alfonfus. quē cōstat in ytalā duacurū
fuisse. Nisi cū distinūisset beinricū friderici frat̄ suoy suspicio motū. quos
regno pulso extra hispaniā exulare cepit. Beinricus em̄ in galliā. fride-
ricus in affricā accesserāt vt sarracenos hic. gallos ille ad castelle regnū incō-
modo cōtāret. Et erat beinricus diffim⁹ ex hispania asportatus. Tandem alfonfus vir prudēs mortuo
Richardo intuitu pacis voluitare corā gregoriō decimo omni iure cessit.

Mirabilis pegrinatio p̄p̄lorū q̄ a perusinis incipies. non solū ytalie p̄p̄los. venienā ceteros adeo cō-
mouit. vt non longis agnibus cruce seq̄ntes ad cōuicias ciuitates miser cordā cōclāmātes. et pacē
supplices comēnt. Pueri quoq̄ vsq̄ ad. 2000. diabolica machinatione cruce signati sunt. ac p̄ legiones
ad diuersas portus maris peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad p̄p̄ta redierūt.

Albertus magnus

Abert⁹ magnus natione sueuus ex oppido laingigen in ripis danubij si-
to oriūsus. Ratiponensis ep̄s. et ordinis p̄dicatorū p̄fessor. His t̄pib⁹ pa-
rissius clarissim⁹ et oib⁹ p̄fectorū fuit. doctor eccl̄ie celebratissim⁹. spendor ger-
manic. vite scitator et doctrine tante fuit. q̄ nemo ei asponendus ne dū expectan-
dus sit. Quodbrē magni cognomē adept⁹ ē. Anno dñi. m̄. cclxij. ratiponensi
eccl̄ie ep̄s in ordine. xxvij. p̄fict⁹. Ob amorē in doctrine relicto ep̄atu. p̄ multos
annos coloniē et parisiū publice theologia et p̄biam docuit. Qui et oia opera
Bressonius cōmetat⁹ est. Et theologia xp̄ianā acutissime aperuit. Sup̄ quorū
sententiā libros scribēs. magnā p̄tē bibliē exposuit. Euāgelia et epl̄as pauli
egregie declarauit. De alib⁹ quoq̄ librorū perp̄lūcū composuit. Et alia laude
digna. Tandē octuagesimū septimū agēs annū coloniē sp̄m̄ deo reddidit. Et i
choro eccl̄ie sancte crucis ante summi altare in archa sacra assistente Eustadio
archiep̄sopo colonien̄si. summo bonore sepultus fuit. Adū oculis quoq̄ in vi-
ta et post obitum vt fertur claruit.

Bonauentura natione theusens. patri a balneo reginus. Joanne fidans. et ri-
bella fidelibus cōiugibus ortus. Anno etatis sue circiter scēdo et vicesimo
habituū religionis sancti francisci deuotissime suscepit. docentē illū alexandro
de ales tantam doctrinā perfectionem adeptus vt septimo ingressus sui anno
lectus librorū sententiā in parisiensi ciuitate clarissime legerit. Et cathedrā m̄gale
accepit. Tredecimo ip̄ius ingressus anno ordinis minorū generalis m̄ster et the-
ologus eminentissimus. ac albanensis cardinalis ep̄scopus (p̄ter sanctitatem
maximā) etiam ingenij gratia et auctoritate maxima p̄dicitus. Clarissimus in to-
to orbe habitus est. Qui p̄ ceteris doctoribus luculentissime et copiose tum sup̄
quatuor sententiā librorū scripsit. postillatq̄ super lucam et alia scripsit de cōtem-
platione de sex alis seraphin. Regulam nouiorū. Quorū quoq̄ francisci bifloras
maiores et minores compilauit. atq̄ ordinis cōstitutiones. Eas ob res et p̄p̄ta
eius frequentia miracula ei etiam cor ip̄sius (in cinerato corpore) incorruptus in-
uentum fuerit. Sixtus quartus pontifex summus anno domini. 1482. in sancto-
rum pontificum numero merito ascriptis.

Alexander de ales doctor
irrefragabilis

Guido bonatus

Alexander de villa dei

Discordie quoque acules pmaxime inter christianos et venetos ex quodā alie monasterio initū sumpere
vniuersē xpiane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Dilectio quoque imperij principū apud constantinopolim sumpsit. Cū michael paleologus grecis theode-
ro imperatori affinitate coniunctus pulis et grecia gallis ac venetis. dyobulqz theodorū filijs parulis.
qs eidē ex testamēto cōmendatos reliquerat interfectis. imperiū sibi desumens. imperauit annis. 45. In
gentis spūs vir. Et ita latinorū imperij finis fuit qd p annos. 8. 2. 50. apud eos durauit. Et inde greca pa-
leologi centum 7. 96. annos imperauerūt vsqz ad annū domini. 1454.

hostiensis cardinalis

Alexander de ales parisiensiu irrefragabilis et precipuus doctor et ipse de-
apā clarissima reddidit. Qui i vltimo vite sue ob cūmā cū dei sapias ac pi-
cipuā eius tenorem. qd habebat ad beatissimā vginē mariā minorū habuit su-
scipere voluit. Cū ob eius amorē aliqd postulātū si possibilitas foret p vniū ad
implere pollicebat. Cui frater q per vrbe cū sacro elemosinā petebat ait. Com-
diu mado pūcis cū magna fama et religio nra nullū habeat ingim. Rogo vi-
dei amorē et vginis matris eius ad vtilitatē aie vire et nre religionis honorem
habituū assumas. Is rēdit statim te seqz et faciā qd petisti. seculum ceterens
ordis minorū ingressus. Qui cū esset acutissimē doctus et mandato inno-
centij pape in theologia summā ad modū copiosissimā et celeberrimā compos-
it. quā in partes quorū diuisit. insup et vniuersum fermē et vetus et nouū testamē-
tū postillauit. ppter qd fons vite appellari pmeruit. **A**rtinus scotus

Guido bonat astrologus p idē ipus in syderali
bus disciplinis vniuerso occidenti notissim⁹ et
celeberrim⁹ fuit. Cui adeo ea facultate aperta fuerūt
oia. vt ut apud eam illi incognitū fuerūt.

Artinus scotus assercens ordinis (vt autē) fra-
ter magne doctrine et singularis vite vir p hoc tē-
pora rome in pēio fuit et historā breuē cōposuit. quas
martināā appellauit. Hanc tñ laudem predicatoris
cuidam ordinis sui martino epō tradunt.

Alexander de villa dei sacre lre professor. de or-
dine sancti bñdicti. quāuis aliq frēm minorū fuisse
scribant. p idē ipus etiam in grāmanica librum vulga-
tissimū cōposuit. quē doctrinale appellari voluit. Et i
ptes tres diuisit. Cuius initū scribere clericulis rē.

Vincētus gallus pna burgūds beluacēsis hy-
storis et theologus ordinis pāicatorū frater p
hoc ipm tempus daruit. Et innumerales hy storias
multis sū voluminibus comprehendit. Quatuor em
specula edidit de omī scibili materia. Doctrinale. Mo-
rale. Naturale et Historiale. qd vsqz ad annū domini
1254. perduxit. atqz aliā in ultra cōposuit. videls librus
gratie. librus de sancto iohanne euāgelista. librus de erudi-
tione puerorū regalium. et consolatorij de morte amici
Et quā maxime de laudibus diue ac gloriose virginis
marie tractatum celeberrimū edidit.

Vincēt⁹ gall or. pā.

Florentini mortuo friderico cesare. qui eos plurimū vexauerat in libertates
se se ydicantes et quelphos ab ipso cesare cietos in patriam redixentes
tempū. reformarūt. Unde et duodecimantianos creauere. qui gibellinus resistē-
rent. et us populo dicerent.

Discordie quoque acules pmaxime inter christianos et venetos ex quodā alie monasterio initū sumpere
vniuersē xpiane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Dilectio quoque imperij principū apud constantinopolim sumpsit. Cū michael paleologus grecis theode-
ro imperatori affinitate coniunctus pulis et grecia gallis ac venetis. dyobulqz theodorū filijs parulis.
qs eidē ex testamēto cōmendatos reliquerat interfectis. imperiū sibi desumens. imperauit annis. 45. In
gentis spūs vir. Et ita latinorū imperij finis fuit qd p annos. 8. 2. 50. apud eos durauit. Et inde greca pa-
leologi centum 7. 96. annos imperauerūt vsqz ad annū domini. 1454.

Enricus cardinalis hostiensis cognomēto enā hostiensis. vir dūmā diuini
qstū pūssim⁹. hoc tpe eas ob res apud alexādē pōtifice maximo habet
in pēcio. qui ab ipso pontifice pmonitus sup toto decretalū titulo lecturas pūti-
les cōposuit. Sed et summā ad mīrationē dignā in vtroqz tūre cōscripsit. Etiam
galli vltra montā compendiosam vocant.

Osfredus alter a supiore celeberrim⁹ legū doctor. his ipib⁹ floxit. et cū
discipula nōnulla pposuit. et qz maxie sup codice digestioz toto lecturas ac
curatissimas.

Aymonem anglicū ordinis minorū generalē ministrū theologū sanctissimū
cum supascripsit floruisse constat. Qui inter cetera ingenij sui monumē-
ta b: cūariū alexandrī pape iussu correxit et rubricauit.

Sextaetas mundi Folii CCXV

S. Thomas de aquino doctor

Thomas de aquino ordinis predicatorum doctor alberti magni discipulus ex insigni comitis familia. in comitibus apulie et sicilie origine dunt. Et mox regni sicilie vici essent. doctrine ac religionis via transire videt. Quo in tpe Colradus ex gente sicula tyrannus adu. vallis. Thomam patrem a^o genere nobiliss. et in oppido primarii p^{ri}ia p^{ri}ugi. cassine sis cenobii monachis comendanti reliquit attendi. vbi l^{it}as ac religionis opera dare cepit. Eius eni p^{ri} laudissis noie. in theodora et neapoli origine habuit. Qui t in ipis infante rudimentis de gra p^{ri}edatus deinde ordine dunt d^{ic}ta ingressus religiosissimam ac p^{ri}fectissimam v^{it}asolus sine exegit. Vbi eti p^{ri} doctrina maximam ad ea peruenit doctrine excellentiam vt nemini p^{ri}bie et theologie scia secus habeat. Colonia ei p^{ri}gens tantum p^{ri}ofect vt post aliq^u annos apud pisum p^{ri}imum in doctrina locum teneret. Vbi quor^u libros in sententias edidit. inde angelicus doctor appellatus. romam deinde ab vt^{er} bano accessit sp^{ri}ens dignitatib^{us} q^u vltro offerrebantur. totu se sectioni et scripti omi cedit. Et eius rogatu multa c^oscripsit. Reliquit post summa theologie tres p^{ri}es diuisam i q^ustiones distincta. Summa d^{ic} gentiles. Cathena aurea. In quor^u euagelia. Eouentana in biblia. Et arefio. libros et plima alia. Totam q^u natural^{is} p^{ri}bilosophia ac morale comitantomib^{us} expo sunt. Declarauit et Job. Composuit et officiu de xpi corp^{or}e. Quo i opere plume figure ve. testa. continetur. Qui eti miraculo: gloria notatissimus euasit. tandem iterato roma vocatus vt ad p^{ri}ellu lugdunense p^{ri} Ere gouu. x. celebrandam accederet p^{ri}eris. cu apud cassinu m^odem fuisse infirmitate corre p^{ri} Anno domini 1274. sanctissime migravit ad dem. theonis marci. Que postmodu ioannes. 22. p^{ri}oficer. p^{ri}ter crebra n^u racula in sanctorum confessorum et doctorum numero aggregare voluit. Apud anione. xv. kal. augusti Anno. 1274. c^ocor^uij. a transitu eius ex mudo quinquagesimo.

Carolus rex

Carolus ludouici regis fraco: frater manfredo rege interfecto a demet^{re} pa pa sicilie rex declaratus. regnavit annis. 7. atq^{ue} ita paulo post sicilie et apu lie regna in sua p^{ri}atem redegit. In quibus copositis reb^{us} eu^{er}igio viterbus cu vniuerso exercitu ad p^{ri}oniam venit. vbi audiens comitatu adulescentem con radi sicut nepote in ytaliam abellimis d^{ic} gualp^{er}os fuisse vocatu. In crumiam. gbellinos domitos illuc venit. ibiq^{ue} magna de hostibus strage edita. coradi nu cepit et capitali sententia puniuit. Inde in regno confirmatus pacem cum p^{ri} sanis inijt. Et cu eis in ap^{ri}cia ludouici regis germani v^{it}idui t^{ri}actat. Vbiq^{ue} ludouico sic ex peste mortuo inuictu cu Lunia rege pac^{is} hac lege coposuit. vt p^{ri} petro quibus singulis sibi suisq^{ue} successoribus tributu aliquot p^{ri}cederet. inde i regnu redijt. vbi petro aragonense sicilia se s^uadasse reperit. deniq^{ue} et ipse carolus morit. et neapoli sepelitur. hunc ideo hierosolimo: regnu declaratum fuit. q^u maria antiochie principis filia cui id regnu debebatur. q^u bugo eius nepos occupauerat. Illud carolo hunc regi deuouerat.

Secta flagellantu in ytaliam ortum habuit. Et inde in Salemaniam et galliam p^{ri}gressa bisarie. qui se nodosis flagellis in q^ubus aculei inserti erant flagellabant ad ost^{er} tatione. Et qua secta multi graues errores pullulabant. in p^{ri}erisq^{ue} locis circa fidem. et sacramenta eccle. Que p^{ri} stremo in p^{ri}te igne et gladio exterminata sunt.

Fuerunt theologi hac orationem a summis v^{it}is lau datam hac tempestate. Benedicere sit dulce nome domini nostri ihesu xristi. et glorioissime virginis marie in art^{is} eius maternum et vlt^{er} amicu. Nos cum piole pia benedicat virgo maria auicu. Et q^u bec legent vel oia uent de singulis iter a nomib^{us} auctoritate Clementis pa pe ob p^{ri}etionem ludouici sancti regis francie tres annos indulgentiarum habebit.

Philippus rex

Philippus sancti ludouici regis filius patre germano in affrica defunctus. ibidem regni iugus suscipiens regnavit annis quinquaginta. Vbi certe vite sanctimonia patri persimilis. qui vitande contagionis causa p^{ri}ioris. diuinita ap^{ri}cia. in ytaliam adnauigauit. pacem inter genies et p^{ri}eritos ad quinquet^u mu composuit. Multa quoq^{ue} et laudabilia p^{ri}o fide xristi num domi t^{ri} foris exegit p^{ri}atatis opera. Et iter cetera memoratu digna beate marie magdalene cor pus massile tam diu a beato maximiano in villa sui nominis coditum. oratione re sepulcro. et maiore sacello exornauit. Eiusq^{ue} caput scorum in rebeca argentea re cludens. Illa quoq^{ue} consumilia et multo maiora confect opera.

Sextaetas mundi

Gregorius decimus papa natione ytalus. p̄ia placētus e vicecomitū fa-
nula mediolano pulsa. theobaldus antea vocat. laudens archidiacon⁹
in asya cūis. Ut et h̄j collegio cardinalū pontifex creat. Cui certe in om̄i vi-
ta clarus p̄vidētia rez gerenday. fortitudie animi. q̄ pecunias ⁊ res b̄umanas
cōtēnēbat. vltus b̄ūanitate. benignitate in paupes xpi. ⁊ eos potissimū. q̄ ad
gremiū sedis aplice p̄fugiebāt. hic pōtificatū suscepit pacis amator. Cōmē-
tes ⁊ venetos magnis inter se cladihus afflictos ad cōponendā pacē alim adie-
cit. philippi p̄dicti regis francoz vltus p̄vidētia. Eaq̄ cōfecta florētia cū caro-
lo sycalre rege accessit. Agente florentie pōtificē pulcerrimā p̄templatū urbem.
q̄ erat bonitate cōpassio illius ex cuius h̄ gentis suozz imperatorz operib⁹
ea vrbe exores exulesq̄ agebant. Et carolo rege in suam p̄ducto s̄iam illis re-
dūcendis operā cum p̄ntibus dare cepit. pugnādū int̄ interdixit. p̄fectus inde
pōtifer recto itinere lugdunū puenit. p̄ celebrādo generali palio. quo ⁊ paleo-
logus impator cōstantinopolitan⁹ p̄fectus. Et r̄i dolphus in impatore ab ele-
ctoribz delect⁹ ē. Re in cōclio b̄n̄ gesta pontifex gregor⁹ iter ad ytalīā est in-
gressus. Cū venisset bellocadōz expectantē ibi alfonsum castelle regē audivit.
Qui multis ē questus nullā v̄ reducat rudolphū ad imp̄riū electionē habu-
issē ⁊ rōnem. Cū pontifex multis placuit rōnibus v̄ p̄ntium tuis s̄iū nouo im-
peratori designato cedere p̄sentit. Inde per viennā lusaniāq̄ transmissis al-
pibz lōgobardis a pontifex iter fecit. Cūq̄ aretū puenisset sanct⁹ ⁊ summa de-
genuz veneratōne diem obiit. Pontificatus s̄iū anno quarto. mense secūdo die
decimo. Ad eius celestē etiam nūc sepulcū sc̄itas sua quanta fuerat miraculis
creb̄ secentibus est ostensum.

Innocentius q̄ntus papa. natione burgūdis. Petrus tharentasienis an-
tea vocatus ordinis sancti dñici insignis theologus. sacris lris doctissim⁹
Anno dñi. ad. cclxxv. aretū pontifex creatur. Sub ipm̄q̄ t̄ps florentiū legā-
tione solēnti romā missa ab excoicatione ⁊ interdictione amotione ab
innocēto imp̄itatur. genuēses ⁊ venetos dissidētes in s̄iā s̄iūm traxisset. nisi
repentina morte p̄occupatus fuisset. Qui secūda die s̄eti mensis q̄ fuerat des̄i-
gnatus in lateranensi palatio defunctus. Qui ante dignitatē apud parisiū p̄-
dicando ⁊ scribendo maximo fuit in p̄cio. Qui cum esset doctissimus in sacris
codicib⁹ aliq̄uoliter declarauit. ac super sentētiāz libros m̄ta egregie p̄posuit.
Adrian⁹ q̄nt⁹ papa. p̄ia genuēsi. familia s̄iūca oribonius antea vocat⁹
Ex s̄iūbea gēre comitū lauanie genuēsi. romē anno lateranēsi pōtificē ē
assūmpt⁹. fuit aut̄ innocētij q̄nti nepos. sc̄itq̄ adrian⁹ diacon⁹ cardinalis ab eo
dē creat⁹. v̄t certe magnū ai. veterbū s̄iati p̄ficiat. v̄t caroli potentia m̄lueret
ad rudolfumq̄ illico m̄lueret. q̄ p̄ ac gregorio. x. p̄miserat venire ytalīā distul-
set. q̄ bello aduersus regē bobem imp̄licat⁹. imp̄ij s̄iura sp̄nē videbat. Tūc
orēq̄ ytalīā a carolo ⁊ alijs yranis reddidisset. ⁊ p̄stitutionē de eligēdo pon-
tifice in meliore formā redegeret nisi mors obitisset. Que ⁊ alia dñs magno
hadrian⁹ molit⁹ aio. ad q̄nq̄gesimū v̄t v̄t aliq̄ b̄nt q̄dragēsimū pōtificat⁹ die vi-
ter h̄j obiit. sepeliturq̄ in p̄nēu fraz m̄ioz. vacat tū sedes dies octo ⁊ v̄ginti.

Conclauum lugidmente

Conclū seu synodus maxima hoc āno ing-
redunt a gregorio decimo p̄dicto pontifice in-
dici. vbi attentore in primis cura anḡ diligētia
de afferenda hierosolime rebus ope ē actum. Cū
tūlit v̄o se ad id conclū m̄ichael palcologus gra-
corz impator. cū magno comitatu. p̄fectus terra
decima vice in sententiā romane ecclesie grecos to-
niens des̄iātes p̄traxit. Et ym̄oni oriētalīs ad oc-
cidētalē cecidit tridētia tūc eius gentis p̄cōra-
tione p̄sentit. Secutq̄ illi nōnulli tartare p̄fusi.
s̄iūbie p̄ctes sacro bap̄tismatis caracare p̄fusi.
xp̄ianos se ⁊ catholicos fore p̄fessi sunt. Es ⁊ ru-
dolph⁹ ab electorib⁹ germanis i rōnoz regē im-
peratoreq̄ declarat⁹. ea p̄dīno a gregorio pōti-
ce i palio ē accept⁹. v̄t s̄q̄nti āno i ytalīā pacificē
veniens romā ad coronā inuicōnemq̄ accipēdā
se conferret. Exinde rebus hierosolime quātū pos-
set maximā opem ferret. Multaq̄ ibi decreta fue-
runt ordīnata ad eleuonem summi pontificis. Et
ad christīanā religionē pertinētia.

Lucea summorum pontificum
Gregorius decimus

Innocentius quintus

Adrianus quintus

Berta etas mundi

CCXVI

Anno domini. 1275.

Rudolphus comes de baburg. post lōgā vacationē impī. et deuastatōem bonon i reg rōnor: clea? ē. cōi voto pncipi. Et rex rōnor: designatus hac pūdoe. vñ fōmū āno romā pēteret corone acapēde cā. Cōfirmat? a gregorio in fauore terre scē. fuit ei vñ pūdes i agendis strenuus i armis iust? deus tu mens. Cui nil ad excellētis laudis deesse videbat. Robustissimo qdē corpē ac pulcherrimo aspectu viguit. Cōsilio qz ac magnitudine al ac egregia liberalitate cernit deoz cū. Ipīs additōib? cesar sac? impauit ānis. 19. implicatus mulis agēdis i reg gēniāte. Alfoius qz pūsalōe gregoz pape ius omīe suū rudolpho pēssit. Cū aut rudolph? curie mgt orbocari regi bohēmie olim fuerat. ve rū xpiane publice pfer? inde nō minus belli qz domi clat?. missis ad orbocaz legat? austriā et carinthiā ceterasqz vicinis ytalie. pūcias tangētur impī repe tit. Is ei orbocaz? q? pmissus dicebat qn? bohēmie rex. cū obijisset fridericus dux austrie sine liber? soror ei? margarita hereditatē accepit. hec an? orbocazū sibi vñ acuit. q nō tam cōiugū eratē qz dorez aio voluēt sterile infimo. nūi srit. et pncipatū nobiles cōsecut? Et vñ? q? eo tpe carinthioz pncipatū tenebat et vñi lobole caretet accepta pēnia carinthiā orbocaro caruolā marchiā sdaunicā et alia tradidit. Repetit? igit? rudolphus qm? nec austriā multēde sēdū ēēt. nec carinthiā i iussu cesaris vñ? veniēde potuisset. renunt? orbocaz? et impatorē q? aliqui sibi pūuisset in pacato rēdit aso. Is interueniēb? amīc ea lege recōdāti sūnt vt austria impatorē cederet. Eū dā? acceptisqz filiab? affinitas vñ inqz tūgeret pūuicē de qb? lis essent doctales fieret. et orbocaz? i vba sua iurare more maiorē pposuit. Eādē pūocat? vbi vñis orbocazū col lectis nouis copijs cōueniēt abo cū cicerat? i campis austrie trāsdanubiū. cōmissū ē atroz pūi spā dē vbi ruffi āno sū incarnatōe vbi. viij. et lxx. post. c. et mille. duos mane dubio pugnauit. Ad extremū reli cto a suis rex bohēmie dñ fortiter pugnauit occidit. corp? ei? pmittere rudolpho i bohēmiā trāslatū regio bonoz spūitū. Et vñ essans fili? regnū tēde obtinuit. viij. ānos nat?. marchio brādeburgē. tutorio noie. v. ānis gubernauit. Nicola? pōtēx nihil dūces amīqz qz caroli portatū innumere. idqz inuētū aris pfectū ē. vñ tātū ei impij cēnturia illi obligatur? rudolphū ipatorē excusatū sūc pēndit quem simulatū opē bñcolōm reb? ex pūmo asserere regitū rēdidit ad se fieri posse nec debē nisi vñ pūatū carolis dē missit quā simulatōem vñm qz pōtēx cōnuauit. Rudolph? em bñpō eturū a caroli vicariatu liberatē sato retinuit? romādiolā et rānciātū et archiātū pōtēx et eccle rēdidit. Nā post fractas apud forlūm bononēssū i florētiū copias oīs romādiola impatoris aris secuta ptes. Et minima q? singuli daret populo tūbatā percipiens rudolphus eos pūuilegio sū imperio tūlo liberos esse dicit. tūqz rudolph? pēnt et cēritudine pfectus ad quē accessit vñ essans cū conthozali gūbā filia cesaris in Erfordia dūci obijt ad Bēytrā deductus inter romanos impatores scpelitur. Anno domini. m. ccc. die. xxiij. Julij.

Conradinus

Conradinus friderici fisci impatoris ex filio cōrado nepos. a gibellino s? Rudolpho i ytalā vocat?. cū magis alcmānoz suoz exercitū vconā pūmo tēde papā venit. indeqz p cartanēssū oppidā ad genuchitū mare transiit. pōstica maior ex lōgobardiā et romādiolā gibellinoz pūto exercitū aduūatē gū tōne scētano comite marsalant regi caroli apud arcuū interfecit. inter romā cō cessit. pōtēx vñtibz cū trācūtē adolēscētē viceret. dux ipm tanqz agnū ad ce dem pducti. Cū cū carolo campestrī loco pugnauit. Conradin? et austrie dux adolēscētēs eratē. sicut i sōrtūmū pates signa vbi toto pūi tpe sūc i filiānes secesserūt agalonis euallione pūen p deūa lantitū die ante octauo ab accepta clade recognit ad Carolū pducti publico illos iudicio interfecit misit. Post hūc obijt ad Bēytrā deductus inter romanos impatores scpelitur. Cūqz impitū romānū dūces sūcure vñ qz p annū. 12. so. gloriose rexit.

S. Megwidis

Conradus ad pōtēx hēimne? adolēscēs Richardi reg? cornubie olim comitis vñc dēsmētū ipē mīsa pūm olim regnā negotia apud sedē aplicā tractatur?. Quidō mōtēfōz et ipē adolēscēs cū philippo rege frācoz eodē se pūlit. forte ac cidit vñtūqz ad rē dūmā sūi Laurētij ecclesiā q? vñtibz ē celestis. eadē hora pētere. Siquido posterior ingressus aspectū liberali ac regia pōt? facie adolēscētē ceterū familar? stiparū qdē ex suis indicatē richardi filij cē dicit. a q? symō pī in angliā p doli fuerat interfect? nullaqz loci tēus reuerētia in cautū aggressus in tēfectū. Equitib? inter suis et pariter philippi regis deductibz ad ruffis eturū prefectū inuolūmis puenit.

Degwidis dūccis polonie. vidua mire scētari. pūm gen? ex bertoldo marchio ne hadēss. duceqz mēruē. mīnū ex agneta filia marchiois ozētal? et comitis re? Roebly srit. Ioppido kitting lris edocta hēimico cōgnētō cū barba dū a sēssē in vñore data. res filios. rōndēqz filias genuit. Cuius senior in bello s?artatos tēfect. Nobile mōstēū ordīs dīstācētū i tēmbz band lōge avāstiaūa extruxit. cui sūlā gerdrudē cū cēnū vñ gīb? pēscat. Et post obitū mariti vñ celibē i co duxit. Inter ymagines quas venerat. beate vñ gūnis cūmēam mīro amore amplexat. in manibus gerēs neqz i morte dimisit. Tandē cū tōmū pēntē ac abstinentia vñ tam tēdūssēt longam. felici fine quicuit. quā clemens ob crebra miracula inter sanctas retulit.

Berta etas mūdi

Iohannes vicesimus primus natione hispanus vel portugalesis. prius vltor-
nensis. thesulanus episcopus cardinalis. petrus medicus antea vocatus. ponti-
ficem creatus. Is vir alioquin doctus viroque doctrina cultor amantissimus. ut igno-
ratione regerendaz et multa inequitate leuis fuisse dicitur. fecerunt hunc petrum hispa-
ni medicum. i. viti sua multa scripsisse pontificum canones quosdam ad medicinam
pertinentes atque libris que medicis thesauri pauper vocantur. Et ab eo problemata
ad imitationem aretoli edita. Primum vero in pontificatu curam suscepit michaelis
paleologum ad priuilegium pstitutum in iugdoneis coalio emone ita hortari ut mi-
hi ea seruasset. Carolo ipse regi fauore fuerit pstiturus. p eiusdem pontificis tpe
necnon itanos bello maris acerrimo psecuti sunt. Eodem tpe templarij ty-
ri urbe p expeditione xpiani administrantes soliti anni bellum genuele iurisdictioni
ne et portuorum exemptione veneris i ea urbe reinte grauerunt. Terquersanus
interca verbis paleologus cum iohanne romano pontifice. q pontifex roma op-
pessilis camere qua edificati curabat. Octauo pontifice mensis exato viterbij
interijt.

Anno mundi. 6476. Anno xpi. 1277.

Nicolaus tercius papa. prius romanus ex familia vrsina iohannes caictan antea
vocatus. pontifex tandem creatus. prius in sex menses electione. Nam
cardinales post interitum iohannis illico romam accesserunt nouum in laterano ponti-
ficem delectum. Et carolus rex senatoz et functorum munere cōdatis custodie ci-
tatem habuit. Que rebus ecclesie multis sibi plurimij obfuit. Dum enim apte pncipal-
iterq gallici pontus qz ytalici creati pontifices cōtendit. Flectio sexti xpi mar-
tini cui magno rex orbis xpiani damno atqz incomodo est dilata. Et tpe mar-
tini inde nō magis patri qz ppopz ytalie odium incurrit. Subsecuta est et crea-
tio tam repentina qz digna correctio iohanne caictano cardinale. s. nicolai in car-
cere iustiano in terciū nicolai pontifice declarato. Is enim gente oriundus vrsina
in romanis pstantissima animi donibus copiosisqz ornatus fuit. ut multa
fecerit. plurima inter auctu sua prudētia et animi magnitudinem ostēdētia. Hi-
bilis tū in pontificatu diuiti antiquus qz caroli potentia imminuere id sua ingenij cōteritate pfectū est. Caroli
vō cum vrsino nepote in romadiole comite declarato cui mēsis et tris iudolphi missio omne romadiola p ce-
clesia recepit. Cui et dononia tūc pariter fuit redita. post que lanus cardinalis alter pontificis nicolai ex
sorore nepos i curia vicariatu impj liberā sedis aplice legat accessit. Is pstantissimus et auicul pontifi-
cis vnti rēdens omni cōtine ad pacē quieteqz pducere. Obellinis florētia ac i ceteras vrbes reditus eccle-
się iustis impofuit. a qbus et curia qdau is pontifex vixit p eccle e retenta. fuit aut vir magni cōslij. vt cul-
tor et amator doctor viroz diceret. in pcedis dignitatibz cōibus vrbis habuit. Ideo Albanū ex ordine
minor hostiensem et portuensem ex ordine pducator delegat. Edificijs pterea cedes pontificios exornauit. cin-
xit mētibz pomerijs. s. petri. basilicas petri et pauli reſtituit. ac picturis exornauit. Sciebunt nemine ante
ipm sacrificare religiosius vsum cū semp dū solennia ageret lacrimas funderet. Etat religionis obseruan-
tissimus. Nō caruit tū repēditione cū suis nimis amare dicitur. et multa eis cōdonaret. Opera aut rōne reli-
quit vt in ea etate cōspiciat erecta instauratqz apud scilicet petri basilica. apudqz lateranū palatia et sumam i
cumino monte oppidi arcē cōmuniuit. In q tertio pontificatus anno xpi et acio apoplexia correptus vi-
tam interrupit multis vnti opibz si longior fuisset vita glorioſissime decorada. Vacauit inde mēſibz quinqz.

Linca summor pontificu
Iohannes vicesimus primus

Nicolaus tercius

Gulbelmus placentinus medicus

Gulbelmus placentinus ciuis et medicus sui tem-
poris celeberrimus tempeſtate hac verone vbi pu-
blico ſalano legebat floruit. Et ibide in ymagia edidit
librum pulcrum ac vniuerſam medicinā de egritudinibz
vniuerſis. poſtea quatuor libris accuratiſſime compre-
hendit. curas vberimas adiungens.

Gulbelmus durandi ordinis predicator vt aiunt
ſcopus. hoſtenſis diſcipulus. et canonū preſtantiffimus
doctor. hoc tempore ſicut ipemet in ſuo ſpeculo in titu-
lo de ſciendis reſtatuſ eſt. Summa perutilem compoſuit
qua ſpeculum nominauit. a qua et ipſe ſpeculatoris co-
gno nentū accepit. Aliud quoqz volumen edidit vt qdā
ſeruit qd Rationale diuinor officior appellauit.

Gulbelmus durandi Speculator

Sarraceni ex apbrica ſolientes vtroſqz hispanias opprimunt. Sed chriſtiani celice ſignati in eos ir-
rumpentes maxima cede proſtrigunt.

Quoniam in tractatu homines vtriusque sex super ponte coevis ac variatib' operat' daret. Eo igit sacerdot' et diuinitimo sacro eucharistic ad egrotantem defendend' p' trāsire. Illi iuniores diuine rei cultu vili ac reuerentiam adhibētes, ponte fracto in aqua dissoluit. ad 200. homines adq' abscepi sunt atq' perierunt.

Mulier q'da nobilis in ostanciensi dyocesi. cum pareret in solutum partu edidit. Cum leonem videret mirabilem hac tempestate peperit.

Monstrum quoq' in sicutia superiori apud oppidum eslinge veni ferit mulierem ab umbilico vsq' ad summitate duo habens pectora. ac capita ferit vice respiciētia. brachia quoq' feminice amplectentia et duo ferenda. Illico tamen post partum obiit.

Conites nobiles fuerit q'ndecim federe se coniungentes. rudolpho imperatori molestias q' plurimas inferentes inter q's p'cipui fuerit conites de montfort. belfenstein et de warenberg ac Loekenburg. eorū bonis ac possessionib' vastatis. imperio subiiciendos perpetuo cogit. Deinde castra p'donum i germania in plerisq' locis devastans ab alpbis vsq' ad britanniā pacē firmavit.

Continua uerant ad i' d' vsq' teporis veneti et genuensis bellū p'bebe apud protomaidā inchoant. de q' aliq' repetere ad hoc tepus cū se oportunitas loci debent ducim'. ad anū tercū sexagesimus duodecimūq' centenū. Raynerio seno duce. veneti q'nos et q'ngaginta triremes ad siciliē ozam miserunt. q' classis

genuensi ut sperauerat nō inuenta in alia nauigauit. Casusq' apud tyrum obita genuensi naus cetera est expugnata. portū deinde venetus eadem qua nauim ceperat leticia ingressus tyro ut p'ouere adnū? et auxilijs ad expugnationē terrestribus prolonanda accone accessit. Cessit tū conat' inanis. Quēstā inuentū red dendi cōmodi vicem genuensis tuncit. q' nauim onerant. tardasq' decē venetijs soluturas. quo in aliam merationia deferret ceterior factus. Triremes serdecim ad gulphi fauces curauit post scopolus in insid'is expectaret. Et admoniti ab exploratorib' veneti expōsitis in litē merationijs ab epyrotis p'cepti. naues vacuas amiserunt. Tercio abinde anno classis veneta quorū 2. xx. triū emū. trib' genuensiā triremū q' p'fere etus erat la nfractus bozbon' apud libetū fortuū obuiā eos cepit. Ad cū genū? perlatū educta aduola ut duo de triginta triremū classis. q' per q'stā accuratissime venetiā ad drepani portū reperit. p'sticiusq' b'bir' ē accerim'. in q' maximus genues' respu. acceptit tūcōmodus. Namq' trib' ex suis triremibus i' p'lio cret' matas. ceterē oēs p'lio supate q'rimus crudissime fuerunt capte. Que clades accepta a genuensi effecit ut michael palaeo gus illi' societate spreta iudicis eius venetijs p'stuerit q'ngēnales. Eodēq' anno triremes genuensiū. rry. admirat' ac p'ecto auria. venetijs. rry. apud morthoni cōcurfure qui viderent' retrocessit genues'. Et nauis onerata merat' venetoz magni valoris plena. ap' curpijs ep'pignata portū fuit. Eadēq' genuensis classis oīa crete circūuecta. Caneā illi' infulle oppidū cepit. spoliūq' penitus diripuit.

Sed et promol' lucē nicolai pōntificē nisi ei' cōsilia mors occupasset. reges duos vni lōgobardie. Eadēq' emulsi fuisse dant' q' regib' sicilie atq' germanis ipiū titulo abutēb' auerēti yralia sicut se p'ficerēt' adimere. Inuitq' vrsinos ei' pōt' fuisse. q' alios ad id fastigij cūctuz. Quinēnā p'fate pōntificē ipm tētib' dō sicilia carolo nō nūbū mī? debisse petro arragoniū regē iōanis postbici op'era suau. ut in re hereditario offine vroris sue p'ficio. id regnū recipere adimere. Cōstituit vō is pontifex lege p'mulgata nemine sanguine oītiū senatorum vrbis decetero fieri. Et alijs q'q'q' fierent anni tempore in magis stratu concedere nullis etiam futurū pontificis auctoritate licere.

Artat armenis fieri centū milia babilonē. fugant. Et multis eoz iterfectis in fugam vertunt. Syce. Uta quoq' insula hoc anno a carolo p'cedo petro arragonēsi defeat. Abi apulie princeps caroli ipi filius nauali p'elio ab arragoni filio cum multis captis in apuliam dyatur et carceri mancipatur.

Berta etas mundi

Martinus quartus papa. symon antea vocatus. tituli sancte cecilie p[re]sbyter cardinalis. natione gallicus. patria turonensis. tandem post longā contentionem qui ad quātū & dimidiū in diuisionis mētem ytalice versu[m] aduentu[m] superans. pontifex electus. viterbiq[ue] coronari noluit. q[uod] ei curant ob imperiū in cardinales versu[m] in sacru[m] interdictu[m] a sacris putabar. Et vrbe veterē delat[ur]. ibiq[ue] coronā accepit. Resurrectionis autē die sex cardinales creauit. Regē caroli ad se veniente. cū in noui amicitissimiq[ue] pontificis amplecti cœuerit. oblatas ab eo senatu[m] dignitate[m] administrauit. quo a nicolao prima[rum] fuerat restituit. Eiusq[ue] infantia paleologu[m] impatorem pacta lugdunensis polij non fuanit. Et petru[m] arragonenses contra ius sacre scilicet occupantē anathemate notauit. Nec primo pontificis martini anno salutis primo octogesimo & duodeces cēno gesta sunt. Eius q[ue] secutus ē anni principio perusini in fulgurates delati. post editis in agro vastitate obfiderūt vrbe q[ue] inde vt capta pontifex illico perusinos exco[n]dicauit. & missi oratores eos ingenti pecunia mulcatis eccl[esi]e cōsiliauerūt. Bellum tandem in flāminia contra foroulianos ab eccl[esi]a desiciat[ur] gessit. Quos etiam breui adiuuante guidone montis feretri in fidē recepit. Pontifex aut[em] tot curis cōueniens vrbeu[m] canis etiā immultauit (nam gabellu[m] guelpbos expulerat) perusiu[m] p[re]fice[re] vbi non multo post lentā sebie diu vexatus. tandem mortu[m] pontificatus sui anno quarto. mēse vno. Sepeliturq[ue] in cathedrali basilica. Ad cui[us] sepulchru[m] multi valitudinarij delati. pristina valitudinem sanctissimi pontificis meritis a deo receperūt. vir em bone vt cōstant mentis & oia probe in pontificatu gesta cum sanctimonia peregit.

¶ Anno mudi. 6484.

¶ Anno xpi. 1285.

Bonotus quartus papa. p[re]sbyter romanus. e gente sabella vetusta p[er]c[us]u[m] famula. iacobus antea vocatus diaconus cardinalis perusij pontifex creatus. Cum nec diuturna sedis aplice vacatio. q[uod] cardinales motus. veniti quos alias diuturnior sedis aplice vacatio cederat. Romā venit anno dñi millesimo ducentesimo octuagesimo q[ui]nto. frater eius pandolfo senariuz dignitatem t[ame]n gerente. per cui[us] temp[us] migratus. romana res iuste & q[ui]ssime fuerat administrata. Pontifex aut[em] apud sanctā sabinā in auentino habitauit. quas ab eo n[on] edificatas edes nunc dēferit[ur] & diuersaq[ue] videmus. fonteq[ue] hic pontifex gallicu[m] regū vbiq[ue] p[re]ca. sunt aut[em] viri in offi[ci]o vita p[ro]batissimū & ip[s]ane religionis amanissimū. Nā & ordine carmelitar[um] nō satis in co[n]cilio p[ro]batū. mutatis clauis nigris in albas. Et a multis impugnatū p[ri]uilegiū p[ro]firmant. Solū aut[em] cardinale iohanne boccamiatum ep[iscopu]m iulianu[m] suo pontificatu creauit. viros dices & coside bonos & doctos nō etiā rudes & rez humanar[um] ep[iscopu]m in tantū collegiū coaptandos esse. adeo aulicos amauit. vt q[ui]tans estate p[re]fatum tybur p[re]ficeret vitandi estus vbi ant[ea] vñ multe egritudines orit[ur]. Cū v[er]o armis a guidone feltrano vexaret. tandem superato guidone totā flāminā breui recepit. Nō diu t[ame]n post mo[ri] pontificatus sui anno secundo. die vno. Corpusq[ue] ei[us] a sacā sabinā ad basilicā petri magnā funeris pompa transfer[re] sepeliturq[ue] sepulchro marmoreo q[uod] adhuc extat. Elacat t[ame]n sedes mensib[us]. x. cū apud sanctam sabinā conclaue haberet. multi cardinales repentina egritudine sunt correpti.

Bonifolius imperator cācellariū suū i etrunā mēres p[re]cipale de fisco genuenfem oēs q[ue] pecuniā attritis librate donati sunt. Et florentia p[ro]p[ri]a ad q[ue] tā p[ro]ducit nouā inchoauit saluberrimāq[ue] regimīs formā. Que i nra q[ui] t[em]p[or]e licet aliq[ui] gallico regib[us] interrupta puenit. Creati ei sunt sex migrat[ur] bimestres futuri. Quibus annū p[ro]p[ri]o[rum] fuit appellatio. Et septim[us] breui addit[ur] vexilifer iusticie appellatus.

Op[er]ida q[uod] iam in signiori sicutā q[ue] patris velle censebant. Ab imp[er]atorib[us] vñ munis ante ciuitibus ac municipalibus libertantibus donata sunt p[re]cipue Eling Reuling & belbrūna.

Piscem martinū leonis effigiem habentem. hoc ipso anno apud centu[m]cellas mēse februario captū fuisse tradit[ur] quē e manu extrahentes villatū & bois plantat[ur] desisse ferunt. Et ad pontifice[m] in vrbe veteri perlauit uener[unt] sibi supore sui puerit. Et signū magnū diuinit[us] fuit.

Pterulus villosus & v[er]sorū more vngulis armatus hīs temporibus ex ip[s]ius martini consobrina nascitur. Quam ob causam martin[us] rubore p[er]fusus. omnes v[er]sorū ymagines & domibus suis abradi fecit.

Linca summo[rum] pontificu[m]
Martinus quartus

Donotus quartus

Carolus secūdus
rex Sicilie

Uentzeslaus et^o nois secūdus. rex bohēmie fex^o. filius othocari post iterū suū genitōis filius. viij. annos nati ab othone marchione brandeburge si in franciam adductus regnū tūtoz noie ab eo. v. ānis gubernauit. Reuer^o sus puer sū imperio misit fuit. Regnū deinde ex ventzeslau arbitrio ordinatum. Quo regnate coipo āno q̄ ptolomaica a sarracenis occupata in hac vsq; diem tenet. Praga ferme vniuersam igne famulari exustas liberalitate regis ciuitijs diligen^o atq; impesa ita instaurata vt felix incendij fuisse videret. vxor deinde eius Gurbā filia rudolphi cesaris bella inter alberū frēm suū z martūm dūre mit. Seruit aut i coronatione ventzeslai min^o nouē. ccc. equitū milia apud pra gam ex regia curia abos accepisse. pedū vō infinitā multitudine pāla subie cisse z poloniam ventzeslau i quibus diadema suscepit. filiū quoq; sui nois. xij. annos nati p̄tēbus hungaris reges dedisse. Is cū bonifacius pōnifer maxim^o carolū adoleſcente re gis sicilie filiū eo misisset. Et bugari anīmū mutaret filiū suū albe coronatus z sacra simul coronā ad se cepisse. Nec diu postea vite. xxx. sue etatis āno ex rabe cū obijisse forbitur. **P**otres et^o dobmec magno merore perſecutus. fuerat cū mansuetus z clementissimus princeps z admirādis sanctitate. cui successit ventzeslaus eodem nomine moribus tamen longe disp̄r.

Abade^o florētū^o mede^oPhilipp^o frācor^o rex

Philippus frācor^o rex cognomēto pulcer philippi regis filius hoc anno pfe ipso defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ānis. xxx. hic p̄cia edonar diū angloz regē grauiſſimū gerens bellū multa inēmoda accepit. atq; bonifacius octauū pontificē p̄ter ipſius arrogātiā in carcerē trudi fecit. Inde q̄ rēpla nios nultes oinēdextingere statuiſſet primo generale eoz migm cū multis exuri fecit ac alios crudeliter interficiēs reli qui oēs timore perterriti e regio fugerūt. Iudeos etiā direptis eoz bonis ob auariciā suam z quedam eozum malicia e regno suo expulſi.

Egidius roman^o ordi. de remittarum

Egidius romanus ordinis heremitarus generalis prior z bituricens archiepiscopus. ac p̄mas ad tantē declaratus. hīs temporibus ob ingentij magnitudinem theologorum p̄nceps appellatus est. q̄ quidem conſici potest ſi a curioſo lectore eius volumina p̄ſpiciaſ. hic nāq; ex illuſtri colineſiū rōnorū familia natus ei lōgo tpe ordines ſuū oēmz eccleſiam doctria z morib^o illuſtraſſi. p̄limoz labore p̄ceptorū ſui thome aquinatis opa ap̄d p̄ſi^o deſenſaſ. tāde miraculis clar^o b̄d ſine q̄uit. Quo ſeſſat. meſ nio b̄tus doctor appellat^o. Placēdidit libroz volumia. Sup libros ſuūrum. Cōpendiū theologicū. ſup oēs Arieſto. libros etiā rhetoricorū q̄libera z varia alia.

Sextaetas mundi

Anno mudi. 6487.

Anno xpi. 1288.

Nicolaus qrtus papa natione picenus. e ciuitate asculana. Hieronimus antea vocat. ordinis minoru frater tunc pbyter cardinalis apud sanctam sabina decimo mense post morte honorij pontifex creat. Collocaturq in petri ipsius sancti cathedra. Iqz illico se cu curia ad vrbe transfudit reaniam. Et post annum romam reuersus apud sanctam mariam maiore curiam tenuit se debere affinis et cognatis quam cuius bono arbitra bas. basilicam apud mariam maiore cu iacobo colunaa restituit. vt in fornice maiori apparet. Vni uatioris ipsiusq pontificis et iacobi cardinal ymago ad huc cernit. anterioris qz et posterioris ptem basilice lateranensis restituit. Per et viri alioqn boni tempa multa i orbe xpiano infelicitissima acciderut. In primisqz vrbs roma cuius agitata dissidijs incedia atqz cedeb plurimas pulit. Vnicu eni habuit scdus pontificat pdaici annu lenissimu. pace arrogantes iter et gallicos reges pstituit. Ea vo cõstituit pacis lenicia baud quaqz sunt xpiano pplo diuturna. Tripolis eni secundo pontificatus anno ferro ac flama a soldano euersa fuit. quaqz milites milites proprio ere tãssimut. aliosqz plures cruce signandos mittere curauit. Quarto deniqz Nicolai pontificis anno Rudolphus imperator germanias obiit. adolphusq assumptus ē. Nicolai autē scdio animi (vt qdam putant) qd male sibi credere oia videret romē pontificat sui anno quarto mēse vno. die viij. morit. et apud sanctā mariā maiore ad caput basilice sepelī. Postea cardinales perusiu pfecti. vt liberius eligere pontificē liceret rem ipsam discor. dīs inestinis biennio mensqz tercio in longum dedurere.

Celestinus qntus papa petrus moroneus antea vocatus. pessione ana docta priā eferensqz scido a sulmone militario cenobij incoleus ad maicelle mōis radices peligie genti religione p ceteris venerandū. inflatē carolo rege et latino cardinali pontifex creatur. Iqz decreto de sua electione facto boctante carolo rege assentens. Celestinusqz tercij nomē assummes a collegio rogatus adduci nō potuit. qui accersis ad se cardinalibz aquilā vrbe vias ac cessit. vbi cōsecratus dyocesan creatur cardinalis. Seruauit vo eandē vitē normā antestitātēqz celestin⁹ in qua tot ante annos fuerat macerat. paucis criminibus dignitatē excessis. Cui inserebat se accomoda re p viribus admissus. Sed pum cis parua ac oino nulla desistunt expientia. pum calliditas et impotit na aulico: decepti auaricia. pum effecti senectuti corpis imbecillitas ab actōne prohibuit. Et multa illico omitti. pleraqz pperam et solidē cōmitti cepta. Inde pniciosas esse viri insensati ineptias plurimi propa lam vocat aut sunt. Que sancto viro renūciata suaserūt. vt male populo xpiano sibi et aie sue per. assumpti pontificij numeris onus abrenūciādo dimittieret. ad cui multibz cōsecratū ad caroli regis aures puenisset. cū ppulit vt pontificē amatissimū regni sui decus neapoli duceret. Qua in vrbe factū auerti posse a pontificatus dimittēdi pposito videretur. Seruit aut bñdictū Caictanū cardinale manū gratia dolose vsus qua apud pontificē ceteros antecedeat. iuris pontificij decreta qz excellētē docet erat vndiqz ad suā intentionē selecta ea rōne illi ostēdisse. vt inpositū sibi salutis alaz totius orbis omnis vir timoratus suas vires singulatū cristianis dimittere statuerat. Qd cū esset facturus pstitutionē edidit de dararantē potitica licere romano pontificales dimittere dignitatē. Post parūqz cardinalibus collegi aliter cōgregatis. pontificatu quē paulomin⁹ ser misibz administraret se abdicās alter⁹ subrogandi potēates illis arbitriūqz pmissit. Nec militi intercesserūt dies cū bñdict⁹ ipse pontificē ē delect⁹. cui octauo bonifacio fuit nomē. Petrus autē morone⁹ ad pscā anbelās berem vitā clādestine neapoli ē pfect⁹. Qd cū bonifacio ē renūciatū. missis equibus retracū de via illi custodia haberi iussit. Verebas cū vir ipse astut⁹ ne ppli petrū pontē sanctam tam arcta teneret custodia missit vt inde moritē illi acceleratū fuisse sit creditū. Quū qz scribit cū post mortem miraculis clariuisse. quē demēs qnt⁹ scdōz nūero ascriptis. Qui⁹ celestinus. ruij. kal. Julij obierunt.

Ugolinus epus

Linea summor pontificu

Nicolaus quartus

Celestinus quintus

Holm⁹ videnetay ordinis beremitarz dñi augustini luculentissimus theolo gus et doctor. pmo arminensis eps. Et postea pñanopolitan⁹ pñarcha p p ips pñus pñā cathedrā tenēs maximo p scio habuit. qz vna cū lris monibz etiā ornatus fuit. Et ipse ecclesiam dei tum docendo legendo et scribēdo mirrimodū adiunxit. Scripsit hic primo de differētā ydcōmātū lib. j. et sup quāto sententiarū libros laudabilis coposuit cōmentaria. Sed et quodlibet plurima oim iudicio dignissima disputauit.

Uo quoqz holm⁹ predicatorum ordinis insignis doctor et cardinalis p byter hoc ipsa tempora tū vitē sanctimoniam tumqz voluminibz a se editis illustrauit. Idem fecit Jo. de parma ordinis minorz pñus sacre theologie magister ornatus fuit.

Adolphus comes de nassau vir strenuus a germanis electorib⁹ post obitu
m adolphi oim suffragis cesar creatus. In euadem imperij spem natu
limus assumptus est. z imperauit annis sex. vir certe insignis sed paz multie
z peccatis potens. Qui imperio suscepto quis a pontifice nō coronatus fu
it. anno dñi 1000. ccc. xxi. exercitū mont z potenter musiam ingredit. cui oc
currit uenceslaus rex bohemie in grunbaym vbi filiu suū ruperum z agne
tam filium wenzeslai p sponsalia iungunt. marchionumq misnenses impe
rio sunt. Cū demū iura imperij repecte temptasset ab alberto auxilio quo
rūdam principū electorū cū adolpho bella gessit in consilio agni spirensis. ac
uirmaceni. ppter militū paucitatē potius oppressus q supatus. ab alberto
filio rudolphi occidit apud montem germanie in bello quod cum eo gessit in
die sanctorum paoceſsi z martini.

De amissione locorum orientalium

Tripolis vrbis asie insignis scdo pontificatus quartū nicolai anno osidio
tū z vrbis facta est in soldani babilonie potestate. quā quidē vrbem pridissimā post commissas
in mortalibus comes maximam. postq ab actā. alportatā oisariam rex predam igni primum. post sero
absumi diruimq curauit. Progrediūq eodem furoris impetu barbarus. tyrum. sydonem. banatum z ea
rū vrbū oppida intra terciū ponti ficatus nicolai annū cepit. z sicut nopolim incensam diruit. Itq primi
ceps astu z prudentia eque ac viribus z potentatu pollens. ne ea clade accepta nois xpiani principes oc
cidentales in asiam conciret. induciat sedera in duos annos ptolemaide habitatoribus xpianis cecellit
nicolai tamen pōnser p crucem tenore assumendam edicto statuit afflicta asie rebz subueniendū
mille qingentos ipe equites ex publico ecclie fisco curauit cōportari. quos z multi in magnū exercitū sine
cerro pstantis duce securi sunt. qui quo plures eo pnciosiores. ptolomida vrbis populis tunc frequen
tata innumeris. qtos nunc nō temere alar aliqua vrbis italie. Et septem diuersis magistratū gentiumq
generibus premebat. Ea militū multitudine cedibus rapinis z incendijs aliqdiu debaccata. in agnis sol
dani. nult pānter dissimulauitq diuinus. qre soldani tandem anno ipso craxco centum qnquaginta
armatoz milia in ptolomaida duce filio suo inuulsi. ipe morbo implicatus tenebat. filius p cates ardē
nōz amplissimē vbi obsidionem admouit. Inde gentiori defuncto soldani ab exercitu est sufficiens. quo
elatis successu vrbis ptolomaida duce exercitū donauit z accuratoz solto vltus oppugnatione. ad
eamq paulopost animoz pferationem est ventū vt publico omnes pſilio mulieres primū puulos z de
biles cum suppellecie emiserunt. Deinde pſtuerunt duodecim milia armatos in vrbe retinendos. man
serunt ex primozibus rex capri. qui paulopost multitudine est secutus. patriarcha iherosolime. templario
rumqz magistrū. qui nō prius vrbem destruire q soldanum vidē. Soldanus tandem ptolomaidam a
paucis qz nauigij carentia detinuerat xpianis male defensatā vi cepit z mortalibus in ea ceptis ad vni
ces. Et tanto tenebat illius exardēte vrbis desiderio. supposito eo incitante ignis maximā partē ab
sumpserit. Menibus inde z vrbis parietibus passim solo equis.

Ordo celestinoz

deceitqz centen⁹ quando tandē reliquas amissim⁹ vt
etorie illi⁹ celeberrime. quā anno aq qre de ducesſi
moz vbi pon. auspicijs expeditio inchoauit. Sal
ue tamen manserunt ad tempus cyprius insula z arme
nia minor dicta prius cilicia.

Ordo celestinoz a celestino p dicto papa eius au
tore cognominat⁹ tempore hac sub regula de
ui benedicti inuū z mūi incrementum sumpsit. eo q
ipso sanctissimo viro in carcere defuncto. ppter eius re
bra miracula multi nobiles z doctissimi viri sprens se
culi bonis z pompis ordine ingressi cito z virorum
nūero ac cenobioz structioe mirabilē ordine auxere

Ordo seruozum

Ordinis qz seruo z virginis marie pbsuppius vir
religiosissimus primus institutoz fuit. q nō lōge
a florentia vrbe quieuit. hanc autē religionem sub di
ui patris augustini regula excitauit. atq ipam verbo et
exemplo aliquibus additis constitutionibus in formas
redegit. quē ordinem a multis improbatz benedict⁹
postea vndecimus z bonifacius atq vrbani sextus et
alii pntilegēs z exceptionib⁹ munierūt. z inter medicā
tes pnumerauerūt q ordo vris doctissimis z in decla
mationib⁹ clarissimis ac looz multitudine multo ba
ur in precio.

Berta etas mundi

Bonifacius octauus papa natione bernicus vel eapan⁹ p⁹ia anagnin⁹. benedictus caritatis antea vocat⁹. neapolim pontifex creas in vigilia natalis dñi millesimo ducentesimo nonagesimo quarto. vir quidē doctrina et experientia rege insignis. diu em in curia versatus fuerat et p oēs dignitatis gradus ad pontificatū puenerat. nā cū esset sancti martini in monibus p⁹ibiter cardinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt nil ambitio ne et fraude p⁹ermissa qd ad eā psequendā p⁹imere arbitrarē. Quis clanculū quosdā subornas qui in cubiculū celestium hoīs simplici et p⁹uaderēt vt pontificatū dimitteret si saluus fieri vellet. Suscepit autē pontificatū oēs continere cepit. Gibellinos omnes odio psequēbatur. Ideo petrū et iacobū cardinales colimenses vna cum fara cor⁹ patrio patris castellis p⁹uauit. hoc tū laudē dignū q⁹ duplicē celebratē et aplis et euangelistis et quorū ecclie doctoribus gregorio. augustino iheronimo et ambrosio statuit. Idē dñi in urbe veteri esset beatus ludouicus ex regia francoz stirpe ortus ex carolo scdo ordinis sancti francisci. p⁹essum in scds reuoluit. Erat annus salutis tredecies centeno scds. Berta edidit codicē iuris pontificū celebratū. vrbem q⁹ euagibū quē gibellinoz auspicis ab ecclia de fecerat breui recuperat. Alberto duci austrie imperij cōfirmationē bis terq⁹ petenti negauit. Iubileū q⁹ idem reuoluit anno millesimo tricentesimo quo p⁹icatus delictoz oim remissionē bis p⁹stabat qui limā ap⁹os. uisitant. ad exemplū testamenti veteris. Iubileū nāq⁹ in quagesimo q⁹ anno repetebat. Idem etas centesimo q⁹ anno obseruari mandauit. Ob hanc rē eo anno tanta yndig hominū in ultitudo romā venit vt vir mcedere p vrbem amplam quidē et vastā l⁹ceret. francoz regnū ppter violatū iugēniū alberto impatori subiecit et tū lū imperij romani prius militiens denegatū pcessit vt rex q⁹ francoz fieri p⁹atere. qd cū albertus concessisset pontifex vna eadēq⁹ celebratē hinc philippū francie regno p⁹uati inde albertū romano et illo ornatū p⁹nuiciant. Philippus interim a fara edoctus guibelmū roma petere iussit. fara q⁹ in latina redi erat regione. qui anagninū dam noctu ingressus adiuantibus gibellinis quos bonifacius diu multauit. verauerat pontificem nil tale metuēte in domo paterna capit. et in eodem in quo genitus fuerat cubiculo valui vt fractis obstupescēte. p⁹ductū romā pontificē intra quartū vigesimū diem dolore animi confectus perijt. pontificatus sui anno octauo mense nono die decimo septimo. Sepelitur q⁹ in basilica petri sepulchro a se antea extructo qd adhuc erat in sacello a se condito.

Antea summus pontifex
Bonifacius octauus

Benedictus vndecimus

Benedictus vndecimus papa natione tarusinus nicolaus antea vocatus cardinalis hostiensis rome ka odecim⁹ mortis bonifaci die benedictū ordinis p⁹icatorū pontificē creauit. qui ab inuēte adolescentia ordi⁹ dinē p⁹dicatoz ingressus tantū valuit vt ad generalis dignitatē p⁹uerit. Vir quidem pontificatū dignissimus qui magnū breui tempore virtutis sue documentū p⁹stitit. ita et virū vt post mortē inter beatos merito cōsecr. Is guibelmū cū q⁹q⁹ ciuibz ananinis excoicatos p⁹nuicians. Regi francie titulus. libertates et p⁹uilegia restituit. Iohanne et iacobū cardinales de colina in gratiā recepit. Inde mens sanctissimi viri fu erat pacata italia tartaros syria et palestina ingressos xpianos mure a quibus iris et nuncijs ad tantas rem conficiendā p⁹uio inuitabat vt comodiū efficeret statim cū curia perisū p⁹secutus est. vbi infirmitate corre prius nomis suūq⁹ diem obiuit pontificatus sui in ense octauo die decimo septimo rē destinata omittit. Sepel⁹ us aut magna pompa in ecclia frat⁹ū p⁹icatorū millesimo tricentesimo tercio. vacauit tū sedes menses. ii.

Sextū pontificē iuris librū bis annis bonifacius ipse p⁹ntex edidit. quē a tribus doctissimis viris et q⁹ Ludouic⁹ ep⁹ a tholosan⁹ legi debere p⁹cepit. quem statim archidiaconus bononiensis explanauit.

Ludouicus scilicet sanctus et regali p⁹genie. patre carolo scdo rege sicilie. matre maria regina sicilie et hungarie originē habuit. in etate tenella religiosum p⁹ceptozem habens. ductus in cathelomā cū duobus et fratribz suis dar⁹obes p⁹li beratione regis caroli genitoris vbi p⁹ septennū a fratribz ordinis minor liber libus ac diuini artibus instructus doctus euasit vt publice ac p⁹eritans d⁹sparet clerico ac populo verbū dei manifestaret. fuit in o⁹mbz scdulus. sacris sacerdos ferme singulis diebus celebrabat. castitatis amator vt excepta mane ac s⁹onibus cōsola nunq⁹ loqueret. corpus castigabat assidue. Unde ad p⁹entioz bonifaci p⁹ntificis petus ordinem minor. p⁹cessus et habitū suscipiens episcopatū tholosanū regendū accepit vbi mira opera pietatis p⁹fecit. Demū in infirmitate vltimo cōstitū rūs suscepit deuotissime sacramētis relaxatus in mortem ad cūm scilicet conuoluit. quē dñs in agnis miraculis magnificauit. consummatis cū operibz boia. rē p⁹or multa expleuit.

Albertus huius nois primus dux austrie rudolphi olim impatoris fili
 Anno 1298. abolito impatore oppresso ac interfecto germanorum
 impator declaraf. et imperavit annis decem. Veru cu in prima electione non
 omnes electores consentirent. eius electionis in manus eoz resignans ne de
 violenta regni usurpatione notaret. Iterato electores comuni voto cesarem
 declararunt. et postea agniti coram regni accepit. vir vniq bello et armis
 strenuus. licet quida cu monacho et a greffe aspectu auariciaq suscepit scri-
 bant. cu liberos sui et comuni utilitati comodis proposuit. Qui suscepto im-
 perio a pontifice imperij confirmacione exposulauit. qua ab arrogantisimo
 obtinere non potuit. Cu a bonifacio pontifice vt cu te more confirmaret missis
 terqz qui iter orationibus impetrare nequiverunt. Cui cu inter philippu fra-
 corum regem et bonifaciu ipm (vt erat animo ambituosus) postmodu suborita
 fuisse dissensio eo qd philippus apud parisiis magnu congregasset conuentu
 vbi bonifaciu amencioris iniurijs sibi illatis. ac ena eius fraude in papatu
 occupando amenciora ad futuru alium appellaucit. Bonifacius ira pei-
 tus palio habito non solum albertu confirmauit sed etiam philippi regnum al-
 berto huic subiecit. Que res multas discordias et occisiones inter christianos suscitauit. Huic Alberto
 frater rudolfus impatoris rudolfi filius erat. cui wentsellat regis bohemie foror noie agnes nupsit. q
 prage moriens ibi sepultus fuit. Ex ea nat' e iohannes qui patrice hereditatis diuisionem ab alberto
 patrio petijt. qd et ferum viridem obprobrium nupsit. Deniqz hic albertus cu multa strenue gessisset. et
 rheinu flumini transisset iohannes predictus albertu patriu suu circa reinfelden no loge ab oppido pruck
 vel vt alij habent scisfusa dum simul amice iter agerent sua manu interfecit. deinde penitentia butus cle-
 mentem quintum pontifice maximu qui sibi purgacionem indulgeret apud aumonium adijt. postea im-
 peratoris occisorem ab impatore iudicandum ait. venit q passus iohannes. vbi cum cesar beinicus. viij.
 eius nominis impator psidebat. a q iussus religionem ingredi beremitar sancti augustini. in eaq perpe-
 tus penitere non recusauit. Mortuus est in eadem vrbz et in ead sui ordinis sepultus. Marit eius io annis
 cordata mulier fuit et ingenio feroci. que cu accepisset germanum suu wentsellai contentum regno bohe-
 mie obtinuit imperiu recusasse. Et ego inquit si regno potior glebaqz vna mihi modo cecit. aut quod rel-
 liquu est subijciam. aut imperio excedam.

Ere regis hungarie filia marcus ser. femelle quinq. coruq maior nati carolus martellus hungarie re-
 gum mater. secundus boernus calabrie dux neapolitani paterna hereditate expectabant. Atercuqz
 philippus tarentinu obtinuit principatum. Marz prima clementia nomine carolo philippi regis fratre
 primogenito nupta erat. Sed a nomine blancam iacobus arago sicilie rex dimissis anno ante qnto Cal-
 rolo martelloqz et ludouico postea franco quos tenebat obfides in matrimoniu acceperat. Cum eo ite ex
 pacis federe leonora tercia frideric' arago iacobi frater titulo et ipse regni sicilie ornat' vxore habuerit.

wentsellaus tercius

Wentsellaus tercius rex bohemie septimus filius predicti wentsellai. qui cu
 ebrietate et turpissime parti corporis vices nocteq indulgeret et aliorum
 bona dispercer. alioz vxoribus illuderet apud temutium moranie ciuitatem du
 solus in domo decan' pontificalis edis pambulabat tribus vultibus cosof-
 sus duo de viginti natus annos interijt. Ignoratus est necis auctor quis con-
 radus eques turingus cruciatu gessans pugionem extreregumvisus fuit. na
 is prius obtruncatus est populi tumultu qz crimin' confiteret. Generat eo tem-
 pore pragam dux carinthe beinicus. cui altera ex fororibus regis nomine an-
 na nati maior iam pridem nupserat. huic bohemi regem sibi reliquit. Id e-
 gere fert albertus impator. qui repente coactis copijs bohemiā ingressus bein-
 ricum regem deturbat. rudolphumqz filiu suu regē constituitur Elizabeth
 senioris wentsellai relicta in matrimoniu ei tradita quo regnu eius soli-
 dinus esset. qui cum magna bohemoz spe regnare cepisset subitaneo mor-
 bo correptus primo regni sui anno absqz libens decessit. Ob eius obitu
 dissidentes inter se bohemi. alij fridericu rudolfi fratrem. alij beinricu
 quem tacebant petuerunt. vicat beinric facio muciatis alterius parti
 auctozibus. Et quis albertus impator cum magnis copijs bohemiā in-
 gressus regionem longe lateq afflixerit. beinricu in regno eijcere non
 potuit prius a nepote vt ante diximus occisus qz meditata in bohemos
 euegneretur.

Cometes future maxime dadis indicij hac tempestate in celo apparuit. afflictionem xpianoz indi-
 cans. quo anno in solennitate sancti andree tantus repente terremotus exortus est qus antea nuqz
 qui et multis diebus et intervalla pdurans multa diruit edificia.

Qum eo tpe quidam electores imperij. pceptu ecclesiastici principes ob diuersa bñcedia in alberti regē
varias cōrurationes ac similitates attēptarunt. dicentes ad opbum dñm suū in bello pēssē. ideo
eū regia dignitate indignū censēbant. Quā ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudol-
phum palatīnū rhēni imperij iudicem statuerunt vt deinceps futuris temporibus sua industria hoc officij
um pagare deberet. Ex qua consuetudine reges romanorū mouerent ne aliquod malū vitupatione dignū
in regno molirentur. ac indigni imperio iudicarentur.

qz tarentinus dux frater suus cū paucissima classe illico est subsecut⁹. Scilicet interea correptis populis ar-
mis sese aduersus exosum gallicū nomē vt tuerent terra marisq; parauerant. z friderici arragonē e uocauē
runt ratione vt regnū trīnariē sibi enā tardiuscule aduēturū pseruādū ēē. plene confisus copias ex hispanie
traducendas. vel addidita longiore mora contraberet. Nauigauerat interea sulutorio disciplina classe pbi
lippij principis tarentini cā p se ferens securitatem quā ne excepta a roberto fratre omni sicilia debuit offensa
re. quin enā roberti classis ex carbumentis portu soluens illi cōprimū e longinquo apparuit absq; bellici appa-
ratus armaturā obuiā ēē. pgressa. in vtrāq; igit⁹ classē pari fōcordia sed motu ventorū dispari viciisim
se petemē siculorū classis magno ordine. maiore apparatu. maximo animorū ardore delata est. primaq; impe-
tito que postiorē nauigare ceperat roberti duas classe armamentis destituta nullo siculorū labore dissipa-
ta est. partim tenētia partim intercepta est. partim ad hostiles portus adducta est. adeo vt pauci tñrenses re-
misio yse acceleratione cathinara ad robertū fuerint reuerse. Durus postea fuit siculis cū philippensi clas-
se plū bis duobus incommodis robertus dux animi anxius in fugā sententiā inclinauit. Cathina itaq; in ei
uū potestate relicta cū paucis que ex vtrāq; classē supserant tñrenibus in italiā ēē reuerfus.

Dixit iuris doctor:

Omnis mugdān⁹ iuris vniuers⁹ peritissim⁹ doctor hoc tpe claruit. z primū lo-
cū inter doctores in italiā obtinuit. eo qd in dicendo. disputando. decidēdo
qz tantū loquēdi vim habuit qd eo p sēte vniuersalis leg. alis pbiē symodus adēē
vidēret. z ppter ea copiose elegantēq; totū ciuile ius multis voluminibus decel-
rauit. nā sup infortiatio digelhocq; veteri ac nouo pulchre scripsit. Insup z de ma-
dato bonifacij pape z post archidiaconū bononiensem in iure pontificio sextū de-
clarauit. scripsit etiā consilia elegantissima.

Detrus de bellapetra natione burgūd⁹ pācti dñi p fessionis z doctrine philis-
bide tpius floruit. qd z ipso dñno nō min⁹ doct⁹ ac urate sup toto digelso
codicēq; ac institutis scripsit. Habent enā eius centū disputaciones a se edite z in
maximo pūo apud doctos habite.

Ann⁹ aduenerat saluti nullen⁹ terdeciesq; cētē in q
doctau⁹ bonifacij pō. ro. vt pmissū ē prudēt plog
vltis philo pēs imitat⁹ vt. re. annū instituit iudicē. ce-
reno inter quosq; fuit anno. cui⁹ ea fuit rō vt qd ex trāspisitis vltra marinisq; veniē-
tes octo. qd ex italia z cā insul. ro. dieb⁹ sacra vbius loca orādo obiret plenaria pe-
camini venis donati ēēt. Magnū ea fuit pon. indulgētia alicubi fructū attulit
qd diffidētes aliq; z acerrimis enā cā pitalibusq; inimicijs publice z priuatis
vsi in pacem beniuolentiāq; conciliati sunt.

Tadib⁹ legib⁹ vt bartol⁹ testat⁹ sp de mere iur⁹ cūctit. bis tpi⁹ breuit⁹ vltis qd
sup digelso toto z codice scripsit. interq; disputaciones pulchras ac tractatus de ex-
icola⁹ de neapoli bis pūpō. an⁹ epist⁹ sup prima) Cussione cōposuit.
Nisforiatis z toto volumie copiose z pulchre cōscripsit. ac qdā alia edidit.

Seductor ac dolosus quidam
ostendebat se fore fridericus
imperatorē in diujs varijs. que oīl
pāctū fuisse ac nullū postea inuē-
tum fuisse dixerūt. Is sua astutia
cū multis sibi adhaerentes acqui-
siuisset ab impatore pphensius de
reccis fallacijs igne pūstus fuit.

Tudē qz anno primo alberti
imperatoris aucti in plenisq; locis
ob male gesta nūmberge in lber
bipoli. rotenburge. ac in plenisq;
locis sinitimis igni traditi sunt. n
sextū nō erat parentes. infelices
gentem aliq; milia perisse ferunt
seruat instantes baptisimi grātia.

Quādo vnde in trāscilino z nul-
lesimo iacobus aragonē si-
culū regē obijisse die crebuisse ro-
bert⁹ calabrie dux caroli genioſi
iussu in siciliā traductis copijs ca-
thina vrbe potius est. philipp⁹

Jacob⁹ de arena iur. phil⁹

Jo. scotus or. minor

Iohannes scotus ordinis minorum theologus subtilissimus. Anno dñi. m. ccc. vel circa. velut alter apollo floruit. Et p̄ ceteris theologis subtilissima q̄dam opa edidit. Et sup̄ librum sententiarum scripuit sup̄ quatuor sententias quę ipse (vt arius) in ordine redegit multa subtilia scripsit. Unde et doctor subtilis dicitur. Quod libera etiam plurima disputauit. In diuinis etiam codicibus commentarios et alios tractatus edidit. Qui quoniam commentarij q̄d valcant absq̄ nro testimonio ipsi ostendunt. Sup̄ libros bretho. q̄ in maxime methaphisice q̄dones pulchre disputauit. et alia copulurima coposuit. Hic aut lacte sue sapientie multos enutrisse discipulos tradunt. Siqui maxime p̄ficere hos fuisse dicunt. Franciscus in aronē Almonius Andrean; Joanne grandonē. Etiam burlesq̄ atq̄ alios copulurimos. Quorū ingens mirummodū phia creuit. Deniq̄ apoplectus interijt. Quis a plerisq̄ putetur quod viuus fuerit desolatus. Raynerius or. predicator

Raynerius pyssanis ordinis predicatorū ingē egregiē doctrinā et eloq̄nna grauis. Vir optim⁹ ac p̄pe modū sanctus. vt ex eius opib⁹ habent⁹. summa in veneratione hac tempestate habet. Et summa copiosissima multarū lucubrationū et vigiliarū plenā cōfitebere orsus ē. In qua certe quāteq̄ literature ac sanctimonie vtr fuerit. vlt ex hoc percipi pot̄ quod cū in ea quicquid vilitatis difficultati sine necessariū ē. diuina rursū scripturaz studio plenissime inueniat. sine sui laude et p̄fatione (vt pleriq̄ fieri solent) absolute sic inap̄t. Absolutio 2c.

Macolans de lyra

Macolans de lyra minorū ordinis theologus eminentissimus in ordine claruit. Qui cū 3̄ indeo 3̄ impietatē et disputacionibus et scriptis diu aduersatus fuisset. Etiam nouū et vetus testamentū in eorū cōtinentiam et obprobriū plurimis voluminibus diligenti cura cōmentatus est. p̄ter quod nomē eius in toto mōdo celeberrimū effulsit. Cū satis vtile et dilatatū opus edidit. Et fm̄ sensum italem biblicū exposuit reprobans opinionones hebreorū falsas. et erroras exponens ex eorū libris cōfutans. Adidit quoq̄ aliud volumē magnū in quo ponit expōsitiones bysiorū fm̄ sensum musicū vel moralē vel allegoricū. ferunt hūc p̄mo uideri doctorem fuisse. Et p̄terea eorū linguā optime agnouisse. Qui ex hebreo peritissimo i doctina iudaica conuersus ad xp̄m et habitum minorū suscepit.

Alanus doctor

Alanus aut doctorē celeberrimū. cognomento vniuersalē. nō nulli hīs tēpōb⁹ ascribunt. Qui cū in om̄i scia admirāds esset p̄cipue tñ in rheologia ac philosophia excedēs vniuersalitatē vocabulo insigniri meruit. Cui⁹ sepultura i loco Cysterēij ostendit. Eremitibus de oratorio ecclie ad dexteram. in sepulcro marmoreo. Cuius alani magni doctoris vniuersalis hoc epigramma extitit. Dicat alanus quē breuis hora breui tumulo sepeluit. Qui duo qui septies qui totū fecit bile scuit.

Clara vgo Eremitarū

Clarā oppidū montisfalconi orōndam augustini que religionis eremitarū aliam. v̄ginē vtiq̄ infigit et sinceritate vite clarissimā. anno. 1299. apud eūdem montisfalconi spoletanę vr̄bis oppidū animā celo reddidisse ferūt. Que sanctissima virgo tantū certe extitit decorata meritis et miraculis. vt sanctorū carbalogo pie ascriptam putari possit. De cui⁹ sanctitatis p̄conio hoc vñ referimus testimoniū quod apertis oculis videri potest. quodq̄ de quouis sancto nūq̄ lectitatio vel repertum est. Ea siquidem defuncta in eius corde statim crucifixi ymago clara et aperta visa est. Cum ipsius passionis insignibus in quo etiam tres lapilli eiusdem p̄doris muenta sunt eminentissimū sanctitatis indicium.

Ratelli de opinione et bereis cor. a bonifacio pontifice damnatus. tobias diligenti cura perq̄sita exterminari iubet. vñ bernāni corpus auides fecit auctorē apud ferrariā. 11. annis sepultū. q̄ p̄ sancto colebat exhumari et exuri fecit. Qd̄ malū tpe iohannis xxiij. diffusum ē. q̄ suis p̄uenientis clam m̄tis summa p̄ntificibus aduersari cepit. In antris noctu cōueniētes clerici laudes xp̄iano ritu cantabāt. Quib⁹ media nocte finitis ita voce admonēbāt m̄ticuliz et senū carnali copula cōmiseri. Lumib⁹ illico exinctis quēq̄ virū p̄ximā mulierem p̄sternebat. Et excreanda cū infantulo postea nato exercebat p̄ singulas manus tradebat barulandis. quousq̄ aliam exulabat. inde assabat collectosq̄ aheres in vasculū mittentes. vñ superinfundebat. Quo nouiciō et cetera bilibus h̄mōi consecrandos eporabant. Erant adhuc h̄mōi crudelissima et diabolica bereis aliquibus in locis additis et vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in sua perfidia permanentes.

Berta etas mūdi

¶ Anno mundi. 6504.

¶ Anno xpi. 1303

Clemens quintus papa. natione valcon^{us}. burdegalensis ep^{us} bernardus go-
tho antea vocatus. p^{re}bertrādo milite nar^{us}. post longā p^{re}ntentionē ponti-
ficatus. Cardinales em coartati a p^{er}uicinis in codam tandem in hūc bernardū
burdegalensem ep^{um} tūc agentes i gallijs cōuenērūt. Is decreto electionis de se
facto apud burdegalia accepto. Ingressus se p^{re}sulit. Et demēpsit q^unti uole assūm-
pro. cardinales illuc ad se litteris accersit. q^uia facta parandi mora mēse Au-
gusto anni salutis q^unti terdeciesq^{ue} centeni accesserūt. Quinq^{ue} ea curie translati
annis septuagintaquorū. Que multas rei ecclie p^{re}uicatio nes. inulta inue-
xpiano p^{ro}p^{ro}lo detrimēta. Interfuerūt lugduni p^{ro}p^{ro}ficus coronationi p^{ro}p^{ro}philippus
rex francie. carolusq^{ue} frater suus. in frāciā ex ytalīa reuersus. Ioannes dux bur-
tannie & q^uod nobilitatis omīs gallia tūc habebat. Dumq^{ue} p^{ro}p^{ro}p^{ro}ntia eius ecclie
bitatis ex more & p^{ro} vrbē duceret. murt p^{ro}p^{ro}ntia gēnū p^{ro}p^{ro}ntia incubantū impul-
sa corruit. Cui^{us} casu dux burannie & multi ignotiores opp^{ro}p^{ro}ntia interiere. carol^{us}
regis frater debilitatus. & p^{ro}p^{ro}ntia ipse adeo in turbā p^{ro}p^{ro}ntia deturbatus ē. ut mu-
tra ex capite cecussa (aspice p^{ro}p^{ro}ntia omīs amiserūt. Creauit v^o clemens cardinales ex gallijs tam multos vt
facile tūc cōsecutura omīs assequi potuerūt. pontificē romanū deinceps nō nisi ex gallijs creati possit. yta-
lic aut^{em} & vrbē rome vltius ē satisfecisse in duobus iacobo & ioanne colimēsis. quos ad capellū & inter-
grā dignitatē reuocauit. Hic aut^{em} romanū curie abscisus diuturno^{re} sicut sibi cōsue-
rat rebellarent. tres cardinales attributa senatorij muncipis potestate romā accedere curauit. Quorum
auspicijs ipa roma & ytalīa omīs gubernabaf^{et} postmodū etus iussu duciani beretis oppressa ē. ac templa-
riorū religio penitus extincta. venetos p^{ro}p^{ro}ntia p^{ro}p^{ro}ntia occupatā anabemate notauit. ac sacramenta
interdixit. Idem in florentinos & lucentes egit. ideo florentini grauissimis exactionib^{us} det^{ro}p^{ro}ntia grauari cel-
perūt. Cū ad cōponendū ecclie statum animū adeaslet p^{ro}p^{ro}ntia habuit. vbi demētina^{us} liber postea confel-
atus est. Vbi etiā celestinū papā sub nomine petri sanctis confessoribus aggregauit. Deinceps v^o varijs
egritudinibus afflictorū. nūc em dissimulata. nūc thomachi & latez dolore cruciabat^{ur}. Quarto p^{ro}p^{ro}ntia
sui anno. mense decimo. die quirtodecimo moritur. Tūc tum sedes annis duobus. mēibus tribus. die
bus. xviij. dum non satis inter cardinales constat quem potissimū deligant. Nec min^{us} quidē discordia in-
ter electores imperij rem fuit. mortuo henrico. Cuius autem corpus in valconia p^{ro}p^{ro}ntia lani relictur. vbi
in beate marie de veseta templo diocesis valaensis sepelitur.

Clemens v^o margarita vxor sua heresiarche. apud vrbē lōgobardie novariā. cū anno salutis scriptimo
terdecies centeno in rebus xpianis varijs motus agitationeq^{ue} incidērūt. sectatores vtriusq^{ue} sexus ad
mille nacti virus dissimulare ceperant. Et p^{ro}p^{ro}ntia sacerdotēs & religiosos in populorū inuidiam
ad duos. spernentes similitudine puritatē quādam & innocentia vite p^{ro}p^{ro}ntia fecundū q^uā inmitti semel-
lus mares. lasciuia ad libitū debacari. Que pestis duobus annis perdurans. Eos itaq^{ue} a demētina^{us} romā
pontifice nūq^{uam} in montem coactos excessum alpius cōuenientem. fame & frigore confectos ad vrbē sustul-
runt. Captis tūc duciano & margarita p^{ro}p^{ro}ntia cellas p^{ro}p^{ro}ntia iudicant. & primo lacerati inter eorum ossa cō-
cremari & in ventum dispergi p^{ro}p^{ro}ntia. Nec hec pestis omnino deleri potuit. quin adhuc in mōtibus in-
demonis alique eius reliquie remanserunt.

¶ Consilium clementis

Anno domini millesimo. ccc. kal. 1us Nouēbris
¶ Consilium generale in vrbē & narbonēsis gallic
viens celebrari cepit. vt ante fuerat publicatum. in
quo aderāt plusq^{ue}.ccc. ep^{us} vltra alios platos de va-
rijs regionib^{us} orbis. Et cum clemens vt saussaceret
p^{ro}p^{ro}ntia facie regi francie de oledā memoria boi-
nificij cū rex illū bereticū fuisse p^{ro}p^{ro}ntia mēdebat.
consiliū assentire noluit. p^{ro}p^{ro}ntia fuit q^u ostra bona &
possessiones q^u fuerāt templarioz mansioni hospita-
les hierosolimitani assignarentur. Facie fuerūt in eo
cōsilio p^{ro}p^{ro}ntia generales p^{ro}p^{ro}ntia statu religio-
soz. Et lib^{er} demētina^{us} & se cōp^{ro}p^{ro}ntia & cōdēuēne
si p^{ro}p^{ro}ntia clemēs edidit. Petri q^u moronē d^{ro}p^{ro}ntia cele-
stinus fuerat in num^{us} reuolūt beatorū. In eo p^{ro}p^{ro}ntia
ad alterius anni medietatē parbens. desubimē
do hierosolime multa vba fecit. Que i tūm occide-
re. Et decreta p^{ro}p^{ro}ntia extantia quibus de suo
nomine clementina appellatio p^{ro}p^{ro}ntia.

Henricus eius nois octauus. vel vt alij scribunt septim⁹ (q^{uod} beuincum lant-
grauu^m d^{icitur} inquit inter impatores no numerat) Comes luciburge^m (ques
itali com archi vocat) cu albertu impatore iohannes ex fratre nepos. interfectus
electores germani apud frankfordia puenientes i romanoz impatore anno do-
mii. **ccvii.** cu delegeru^t. que^m aquisgram germani regni corona z infu-
lis rectoru^t. **¶** Legatu^m ip^si regis. dux batoarie cognat⁹ ei⁹ et d^{ominu}s guido de
namurco frater comitis flandrie cu romani pontifice aliectione agentem adieci-
sent petra romani imperij confirmacione. Ea imperatoru^m coditio. vt infra bue-
niti italia ingressus roma coronadus accederet. Mo aut^{em} p^{er}it terminu^m sine expe-
ctatu^m henricus. s^{ed} p^{er}missis in ytalica oratorib⁹ ad p^{ro}pria alibi⁹ regni germa-
nie loca ytalie comen^{ta} venit. Henricus ex ytalis adin sunt ab impatore orato-
ribus florenti. quos impator creardus sue inuio apud frankfordiam deduce-
rat nois impatoru^m in ytalica ceteris oib⁹ hostes esse. Na multos costat yta-
los patria pullos. p^{er}itum gubellinos non erunt magis qua^m oim ytalie regio-
ni. q^{uod} noua delig^{it} creatioe ena apud electores expectata illu^m magna victo-
rie z amplitudinis spem eretu^m. quid agendu^m p^{ro}videndu^m esset subito edocueru^t. fuit aut^{em} henricus im-
perator vt sapiens iustus z graciosus. i armis strenuus catholicus z bonchus. consilio z animo iusta po-
tens. Is interea elisabeth altera wenzeslai regis bohemie sorore. vii. z. r. annos natam clam iustam ad
se venire. apud Spyrum iohanni filio suo quatuor⁹ annis minoru^m inuio conu^{er}it. Eode^m t^{em}p^{ore} tribus op^{er}as
exercitibus vni ip^se in ytalica adduxit aduersus brenenses. quos armis cinctos impata sacre copula. lou-
gobardosq^{ue} omes in p^{re}sentem accepit. Alteri aduersus comites wirtembergenses direxit. sacro imperio re-
belles. quibus ex. lxx. castellis ac munissimis oppidis q^{uod} obinebant augu^m. z. lxx. annis expugnata ade-
nit. Tercii ex fracomibus ac baioarijs coparatu^m dux petro archiepo magu^m. cu filio s^{ed}obemia^m misit.
¶ Transgresso iterum alpes henrico thaurinenses ad q^{uod} p^{ri}mu^m descensus erat. populariter obuia^m p^{re}sent
sele z vrbeni eius arbitrio p^{re}tere. Pariter fecerunt alenses q^{uod}bus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde pa-
pie comites symon collubianus vercellay antonius laude vrbu^m p^{ri}marij quos henrico occurrentes vicari-
os accepit. Et sciliger vironenses obediencia pollicati sunt. mediolanu^m vrbem familie due nuriay z vi-
recomite s^{ed} potentia pares gubernaru^t. guido nuriay guelfe. marbeus vicecomes gibelline factionum
pnapes aut^{em}. hanc n^{on} aucteratu^m vrbis appropinquas virosq^{ue} tenuit. A intelleges henricus pacis consi-
tuende audis vrbe ab vni⁹ publico consilio in d^{omi}natum accepit. Iacupoldusq^{ue} austrie dux cu germano^{rum}
cohortibus vrbis p^{re}sidio est impositus. Henricus interim ferrauu^m imperij coronola no modice vt debuit
s^{ed} mediolanu^m recepit. Interea du^m henricus p^{ri}mu^m oppugnada post euertenda b^{er}nia occupatus est. Orato-
res quos ab venetis miserat redeunt^{es} paratam esse retuleru^t. eam rempub. nauigiu^m quod postulasset p^{ro}-
re. quo ad regiones vrbis rome p^{ro}priouos cu oim exercitu transportaretur. Et q^{uod} t^{em}p^{ore} verone^m
ses vicentini z parauini z taruini missos ad se vicarios accepit. Ip^se deducendus q^{uod} apud eum assidu^m
erat antedco sabaudie comiti z pisanor^{um} gentissiq^{ue} oratoribus p^{ro} placetino genua se contulit. Et hen-
ricus cum mensent t^{em}pu^m genue egisset maris qua^m expectauerat tranquillitate oblata tremibus quadra-
ginta genuensiu^m s^{ed}onensiu^m p^{ro}pas p^{er}it. Equitatu^m terra per lucen⁹ p^{re}missis. Rome t^{em}p^{ore} de coronat⁹ tres
est cardinales dicit⁹ bistoria a clemente romano pontifice legatos roma venisse. Henricu^m apostolica au-
toritate coronatino. a cardinali hostiensis z p^{re}atensi coronam accepit. Remittente Roberto rege neapolita-
no. florentia inde obsidione amissa cunct. P^{ro}pas senasq^{ue} in p^{re}sente habuit. robertum reg^{em} pauani regno p^{ro}-
nu^{er}ciavit. Et binc classem in illu^m nauigare iussit. Tandem impator inuadit in egritudine. ex qua vt couale-
fecit. medicor^{um} consilio balnea ad q^{uod} inaceratenta. cu autem ea balneor^{um} lotionem minus recreat ex consule
scere videt⁹. medicos item consulentibus purioris aeris loca petere voluit. Itaq^{ue} cu bonouentiu^m q^{uod} op-
p^{ro}p^{ro}ria duodecimo a senis miliario distans. buu^m obsidione incipit p^{re}mere diem obit. Signa venient in ea
baucere apparuisse multis scribere. p^{ro}tolomicus vo lucensis affirmat veniens eius p^{er}isse a p^{ro}dicato^{rum} ordinis
franc^{ie} in subastania duto. Aliusq^{ue} ad didat id florentinorum industria factum esse. quicqd^{am} ei rei veritas ha-
b^{er}eat. satis sup^{er}ius certum est. non magis florentino z lucensi ac ceteris eius sece amicus. qua^m roberto re-
gi salutem in ea morte que^mscam esse. Multis vo eontra ea mo^{re} in comoda p^{er}uacasse attulit. cu^m cor-
pus in vetusto ac nobili p^{ro}pas templo sublimi loco post aram maiorem amica condideru^t. fuit aut^{em} anno
magnus. z non infima (si longiora vita fuisset fuisset) egisset. imperauit solidi annis quinq^{ue} z mensibus
octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

Erat aut^{em} romani imperij ante huc henricum quo ad rem ytalicam vacatio. vt omnes p^{ro}p^{ro}ria vrbes so-
lite imperio parere tyrannis eodem p^{ro}p^{ro}ria capitaneatus titulo appellatus subessent. Itaq^{ue} tres itea
imperatores ab accessu in ytaliam abstinerunt. vt noⁿ ab absurde imperium vacasse ytalici dicant. binc vt
roma sciligeros. monna passerinos. padua cararienses habebat. Et marchiones alenses quos anno an-
teagesimo salinguetra electo ferrariam p^{ro}p^{ro}ria ecclesia administrasse ferunt.

Berta etas mundi

Ordinis templariorum extinctio

tes a pontifice iustitiam. Quatuor autem ordines templariorum (ut in superioribus finissimum) d'auger de tantum nunc mihi nuchas et sanctitas. iacobus burgundus origine et ex domini molay genit' ingentis animi ad templario rui inlita se cotulit. In qua pfect' prioratu durissimo moriete nigro interueta principu in magisterium sub linatus emicuit. Auct' ex vi philippi francor regis ex' filii ex sacro fonte susceperat indignatorem incurere. Quo eo uenit e. ut puitente clemente pontifice summo templariorum primatus omnes. vna et eadem die. philippi usque. p omne sui regni capiti deimere. vna cu iacobo ordinis dei ingentis mgro. Et inde pfecti dijs regis occupata oppida. thesauri ornatus ocs. cu omni suppellectili i regni pteit redacti. captiuiq de ducti panisus. Quibus diu fuit in vinculis euz vana et obsecra obiecta essent. et frustra cuncta negantib' Rex iratus magistro cu tribus socijs refutato. ceteri dantur incedio. Uex palis alligant et ad oculos stare ignis et carnifer. quato cruciatu pateretur miseri voces et celos ostendebant. se veros xpianos atebat et san- tissimi cor fuisse religionis. Jacob' tunc cu radio duritum carceris esset attrit'. lugendum deducit et exor- tationibus varijs suatus. Queda ex oppositis clementi summo pontifici pfectus e. Adeo retract' piling du cori duob' legat' ex lat' suu legere. Ipe cu vno ex socijs q celphini vident' frater erat se mori dignu p- testans. no q vno q legebat pperasset. hinc in vno deo templariorum sua obsecra. Iacobus cu fr'e tel- phini ad suppliciu deducit q ambo rege spectate in epide et pster libere. nil aliud q q odum occubere testis.

Rufian' medic' floriet' thadei medic' auditor. tēpestas hac. q plusq cō- mentu sup regni galien' iura doctrina pscriptu. Die qz cu in practica artis medicinē vt multa sentit' infortunari se aspiceret. religioni se totu dicit. Et car- thusianu ordiis bitu accipies. corthusin' effect' ē monachus.

Richard' aut de media villa theologi eruditissimu ordiis mior' qidem tpi- bus nomalli ascribit. Cui tanta ingenij magnitudo fuit. vt nulla sacra ei in diuinis codicibus latuerit. Qui et iter multa ingenij sui uonimenta. quatuor suar libror opie et valissime explanant. Erat qz et mlti ei possit et alia mlti- **A**cobus de vterbio ordiis heremitar' sancti Augustini sacre pagine celeberrimus pfeor. et neapolitane ecclesie archiepus dignissimus. et virtutu oim decoratus. p doctupm in pzoio eius tractatum de regimine xpiano ad Clemen- tem istum pontificem dedit. ac magistrū semetipm egerit expofuit. Et quodli- beta quatio: determinauit. Quia cu acri et toro ingenio habuiss' effect. speculanti- bus doctor appellatus est.

Richard' de media villa

Anno millesimo. cccxiiij. Tres siltune in celo ap- parere. Et fulgo: quos dicit' Cometę adlone vsus apparebat qsi ad finē v'guis trib' mēlibus. Et eode ano co defuicte in mēle nouēbri obiit rex francie philipp' q' annis. 29. regit'. Cu iuenatōe aper iter cru- ra eq que rex qtabat se igessit. ex q te eq cadēs paulo post mortu' ē. Morie fuit pulcritim' boim sui tpi. stam- ra in agn' oprie apostha bns mēbra. Uex dedit' corpo- reis oblectamētis pcapue venatouibus curas regni suis relinqs quibus nimis credens. mltis in regno incomedā sunt scarta. Is post se reliquit tres filios salicet Andonem regem nauarre. philippum co-

A tempore cum adhuc Clemēs pontifex cu cura morā hber in ci- uitate pictauess. rex fracie seductus (vt fertur) ab officialibus suis. pontifici de- nuncians mgtm templi et mansionis su- oisq frēs qm dā erroribus infectos. et scelerib' imolutos ēē. Quatores ei ma- li fomes replari mul- tis an' āms in alie bellis q aduersus fideles gesta sunt co- uicti oim pnciosissimi. xpm cu spem- nentes blasphemateq ac penitus det- tentes p q pugnare pshuerat. eos tur- cis et sarracenis pscussit. et nroū expe- dinonib' fuisse aduersatos pshuit. Cui multus eozū vario affectus supplicio ce- teri omes plijs redditi busq et bonis q possidebat amplissimis spoliati sunt. q pmi cōcessa sunt rhodasq hierosolime hospitalarjs. pmi noua attributa re- ligio mbus in bispania aduersus sarrac- enos betica olim nūc granata incolē-

tes a pontifice iustitiam. Quatuor autem ordines templariorum (ut in superioribus finissimum) d'auger de tantum nunc mihi nuchas et sanctitas. iacobus burgundus origine et ex domini molay genit' ingentis animi ad templario rui inlita se cotulit. In qua pfect' prioratu durissimo moriete nigro interueta principu in magisterium sub linatus emicuit. Auct' ex vi philippi francor regis ex' filii ex sacro fonte susceperat indignatorem incurere. Quo eo uenit e. ut puitente clemente pontifice summo templariorum primatus omnes. vna et eadem die. philippi usque. p omne sui regni capiti deimere. vna cu iacobo ordinis dei ingentis mgro. Et inde pfecti dijs regis occupata oppida. thesauri ornatus ocs. cu omni suppellectili i regni pteit redacti. captiuiq de ducti panisus. Quibus diu fuit in vinculis euz vana et obsecra obiecta essent. et frustra cuncta negantib' Rex iratus magistro cu tribus socijs refutato. ceteri dantur incedio. Uex palis alligant et ad oculos stare ignis et carnifer. quato cruciatu pateretur miseri voces et celos ostendebant. se veros xpianos atebat et san- tissimi cor fuisse religionis. Jacob' tunc cu radio duritum carceris esset attrit'. lugendum deducit et exor- tationibus varijs suatus. Queda ex oppositis clementi summo pontifici pfectus e. Adeo retract' piling du cori duob' legat' ex lat' suu legere. Ipe cu vno ex socijs q celphini vident' frater erat se mori dignu p- testans. no q vno q legebat pperasset. hinc in vno deo templariorum sua obsecra. Iacobus cu fr'e tel- phini ad suppliciu deducit q ambo rege spectate in epide et pster libere. nil aliud q q odum occubere testis.

Rufianus medicus plusq comentator

Cometa

miten pictauit. et carolū comitē marchie. omnes hī tres paucio tpe reges francie fuerūt. vñ pulcherrimi et in vicijs eorū male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā frangulare fecit. Philippus vxorē quā repudiauerat reassumpfit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere detinuit. Ad hanc infelicitatē puenisse opinant quia in gradibus pbitibus gñarunt. vñ ob mirā genti totia philippi ppetratā in capura domificij pape.

Ordo rhodiorū militum principum

hodie opposita hoc anno. 1308. in xpianorū ptiatē deueniens religioni brō iohān dicatū auctoritate pōtifficus pmetendā. hīj nempē religiosi q̄ iherosolimā omnino deperditā esset et templarij in magnos errores lapsi a romano pontifice fuisse extirpati in eam insulā scilicet recipientes turchos eius dños ececerūt. ne q̄ villo pacto turchorū viribz huc insulā restitueret. nī si religiosi milites. qui vt dictū est beato iohāni dicatū eius insule curā suscepissent. et vñ pene dñitas instaurantes et desolatā xpianorū suffragis instaurauerunt. nūcualitq; et classes reformantes. nō solū insulam tutari sunt s̄ capris et alijs finitimis xp̄m colentibus magno p̄sidio fuerunt. quoz virtute quēdā in oriente nostre religionis est xp̄o seruatum fatent licet. hīs igit militibus fide et gratia ac religione clarissimis xpianam fidē p̄fectionis voto ingēti virtute tutantibus templariorū bona p̄pōtifficus et alios turbore fidei principes addita sunt. postmodū deuotione p̄moti etiā regulam beati augustinū p̄fiteri p̄pōtifficus voluerunt. quā ob rem et a summis pontificibz romanis et p̄uilegijs et beneficijs plurimis ecclesijs honorati sunt. Soldanus egyp̄t dñis toto quēmo armatā classe cū eos uerasset maiorā pulsit q̄ inuitit dñia. Turchi etiā quatuor viabus diuersis temporibz eorum agro s̄ uiauerunt. sed maximam cladē reportauerunt. Nouissime mahumetus turchorū imperator grauior aggressus. de quo in sequenbus mentio fit et. ferunt rhodios quoddā castellū sancti petri nominatū munissimū habere quod magno sumptu custodiunt. vbi xpiani de manibus turchorū fugientes sepe saluant. in quo milites cines nutriunt et noctu ex castra emittunt. de quibus dicitur q̄ turchos odore cognoscant. eosq; aduentantibus blandiunt iohannes rex bohemi turchos aut latrati prodant et inosibus inscitantur.

uerunt. Nouissime mahumetus turchorū imperator grauior aggressus. de quo in sequenbus mentio fit et. ferunt rhodios quoddā castellū sancti petri nominatū munissimū habere quod magno sumptu custodiunt. vbi xpiani de manibus turchorū fugientes sepe saluant. in quo milites cines nutriunt et noctu ex castra emittunt. de quibus dicitur q̄ turchos odore cognoscant. eosq; aduentantibus blandiunt iohannes rex bohemi turchos aut latrati prodant et inosibus inscitantur.

Iohannes heinrici imperatoris filius. cui genitoris disabere alteras uentisclat. Iohorem matrimonio p̄m̄xit. regno bohemi reuēdē potiri meruit. eoz regno suscepto. 35. annis regnauit. vir certe bonus et multe beniuolentie insignis. et potenti manu regnū gubernauit. et patre in ytalīa agēte apud germanos vicario nomine administrauit imperiū. Patre vñ defuncto cū plurimū ytalie ciuitates ei se se dedissent. penetrarunt alpes cū exercitu. calq; nō paucis annis tutatus est. Brixia etiā bergamo. luca. parma. regio et mutina atq; alijs vrbibus potitus est. quibus in p̄tectiones susceptis illas et arcibus et muribus munire studuit. tū bergamo arcem munissimā adhuc extantem edificauit. Post hec egra a iohanne recepta est. et vtriusq; ciuitas quam dux slesie occuparat heinricus. et alie ciuitates s̄ sic et subijciūt. Deniq; et aduersus australes bellus in quo victor iohannes suos milites preda nō modica ditat. A rege francorū postremo a duersus anglicos in auxilium vocat. p̄latoq; memorabili se immiscuit in q̄ cū multis militibus cessus interijt. Relictū filio carolo qui tū vñum et. xxx. annos agebat.

Antes poeta

Quantes aligeris patria florentinus vates et poeta p̄ficius ac theologo rū p̄cipū tempellate illac claruit. Vir in ciues suos egregia nobilitate nerandus. qui licet ex longo exilio d̄ annatus tenues illi fuissent substant et semper t̄i p̄bissis atq; theologias doctus imbuit vacuit studijs. vñ de carolūa factione nigra pulsus fuisset parisiē gynnasiū accessit. et cum atq; poteticas scientiam cruditissimus esset op̄ inclitū atq; diuiniū lingua vernacula sub titulo comēdie edidit. inq; oim celestīū terrestriūq; ac infernōz p̄funda cōteplā singla q̄q; hystorie allegorice tropologie ac anagorice descripsit. Alio q̄ de monarchia mōi. Idē cū ex gallijs regressus fuisset friderico aragonēsi regi et domino canē grandi scilicet adherē. Deniq; mortuo canē principe verone si et ipse apud raueniam Anno dñi. 1321. etatis sue quinquagesimo sexto diem obiit.

Gesta ea tempestate in italia

Marchio ostensis qui ferrariā p. ecclia administravit. mutine z regio vrbibus post annū iubileū frenā i possiderat ad tūc tenenerat potestati v. sōis carol⁹ rex neapolitan⁹ beatrice filiā ex maria regina vxo re suscepam. Azoni tunc marchioni dederit in vxore. Cuius matrimonij bonore z letitia azo baud gōg diu gaudere possit. Anno cū. quinto a iubileo z eius matrimonij primo friscus quidā adolefens quē ex aliena vxore sibi filiū esse dicebat cū dolo capiti in carcere mori coegit. z ferrariensib⁹ nōnullis epōgin p. mis adinētib⁹ ferrarie mutine z regij dominiū obnuunt. Rogatqz veneti copias frisco auxiliantes cū nauigio in miserunt. castelli cū thealdū noīc ponti erat impositum quo padus ab vbe in ripā transmittit vte commēte bononiā pducunt. quod castellum absqz nauigio capi posse friscus diffidebat. Eos motos cum intellexit cardinalis cognominis pelagura quē dēmens pontifex bononiā frisco assidue miserat venens sub a. nachemathē cōmatione vt a re ferrariensib⁹ abstinētes copias inde reducerent. Dēqz machinis interea ca stello thealdo appulsi z naubus ferrariensib⁹ qui p.posito de vulgi consuetudine mutato populi z ecclie dominiū acclamabant vbiqz incensis. parte qz vrbis ponti contigua ceperant. nec prius exaudiri inter p. lii tumultum legat iussa potuerunt qz pōis a venitis igni ferroqz interruptus z castellū thealdū fuerit oc cupatum. friscus interea populū sibi rebellem domare agressus rinaldo quodā te marcharia equitū dūi crote opa crudeliter nau ante frens ferrariā pene mediam incendit. sedato parum a venetis tumultu dē ditione illis excludo frisco facere conserunt. Tuncqz ferrarienses tanqz in subiectionē accepti a monib⁹ temp. arant. Pelagura legatus interim cruce signandos propōsis antiochiam ap.lica vite eterne p.missis v. cōctos ferrariensib⁹ bononiā cōuocauerat. z pontifex dēmens qntus venetis publice apud animum em. ex cōmunicatis interdixerat sacris. quos vbiqz reperirent capi iussit pro seruicij venundari. quā ob rez factū est vt apud londoniū standrenseles z gallioz loca multi valoris venetoz mercimonja in p. dēdā a loco rū dñis fuerunt i. dēpta. dēferat item dēmens pontifex romani p.ter pelladurā legatū duos qz in etbru nam cardinales v. eius p. uincie mōis bellagz cōponerent.

Robertus caroli secundi sicilie z apulie regis filius. patre defuncto in regnū succedens regnavit annis. 35. rex certe inclitus z virtutū omnīū singulare decus. quicqz a multis tū oratoribus tūqz poētis titulis plurimis fuerit rectora tus. Et qz p.ter equitatē z rei militaris disciplinā quibus plurimū valuit. etiam inter ceteros sui temporis egregius theologus z p. būs. ac singularis medicinē p.ceptor habere. z nō modo bis cōtentus s. etiā cū esset exate grandæus z se ner etiā in poēsi francisū per archy. audire voluit. Hic regni titulus a demente papa in anmione rite susceptus ex gallis bononiā ad legatū pelagurā p.fectus quē ecclie nomini tumultuanti ferrarie p. fecit. inde neapolim iturus viti insignē p. lido reliquit. Clerū cū iohanne fratre cōtra beatriā impatore romā misisset beatrius ira successus ro bertū maiestatis reū fecit z regno priuauit. que res a demente pontifice improba fuit. Deinde genue sum vrbem in potestatem recepit. Tandē nullo sup. p. se sibi filio moriēs andrēa bugarie regē nepotē suū post se regnare p. cepit. licet iohanna ei⁹ soror regnū semp. administrare voluerit.

Scaligerum dominiū principium

Canis scaliger qui ex rebus strenue gestis magnis cognomento appellat⁹ est. Alberti scaligeri capitanei filius. Vir vtiqz magnus z rebus bene gestis clarissimū p. nomio insignitus. Clerone sibi dominiū vendicās regnavit annis sex ne viginti. quā certe tāta iustitia sapientiaqz ac pietate gubernauit vt etiā p. cernū sive romandioliū omnē potius bonitate sua qz alijs armis aut missilib⁹ sibi sibi egerit. Et at nanqz misit eloquentie princeps cōsēqz p. buman⁹ necnō z in om nes liberalis atqz doctoz vitoz tū eccliasicorū tūqz oratoz z bistoricoz ac poetaz assiduā familiaritate coniunctus. Inter quos dante florentinū poetam ob eius doctrine p. stantiam magnis honoribus sp. p.sequi voluit. Tandē cū vbe verolani maximis edificijs illustrasset Anno dñi. 1329. die. 22. iulij sine virilū prole deficiens duobus nepotibus alberto scilicet z mastino fratrib⁹ vrbis dominiū concessit. Cuius corpus cunctis collabaznanibus cū in maxima funens pompa a p. dē templum iuxta vrbis forū sepultū fuisse constat. vbi supra ipsius valnas adduc. p. magnificū extat sepulchrum sua ymagi ne z epigramate notatum.

Ludouicus philippi regis francoz filius post patrem regnare cepit z regna uit annis duobus. vir quidem catholicoz xpi. ac religionis amator. qui suscepto regno post annū p. sentiens sp. arlos p. diuersa gallic oppida diu delinul se. cō. qz in condauit apud carpenteratū de pontifice deligēdo sedēdē exta duo ex cardinalibus interfecti fuissent statim eos in vniū coegit. z vt lugdunū congre garēt pro futuro pontifice deligēdo iussit. cuius famis consilis annuentes ita cobus portuensem epim elegerunt. quo quidem anno cū pontifex esset elec⁹ ipse rex finem vite sue fecit. relicto in regno iohanne filio paruulo. qui p. uer diebus tantum viginti regnavit.

Lazarariensium regni principium

Martilius carrariensis nobilis princeps. cū patavi dñati desumpisset et in
 a nō tyrannice s̄ patene pluribus annis regnasset. magni canis scilicet
 peccatis potentia eidem vrbis dñati sponte cessit. sed r̄ sequenti anno cane ipso
 defuncto post tridie ab integro vrbem ingressus dominum reasumēs. r̄ animis re
 gnauit. vir certe mansuetissimi animi r̄ regie vrbauitatis insignitus ac multis vir
 tibus decoratus. qui cū sine virili prole defecisset vbertino patrueli ex testamē
 to omnem suam hereditatem reliquit.

Anno dñi m̄. ccc. r̄. ciuitas ip̄a veneta tumultuē sensit. Cū butauiens rex no
 az cupidus vna cū quermis r̄ basilijs regnū affectans maximū tumultuē
 in vrbē excitauit s̄ petri grandenigū ducē. s̄ ei p̄udentia cito vrbē quies data
 illi de domo quironoz cū eozū sequacib⁹ e ciuitate pulsi destruxit eoz domibus.
 hec fuit prima destructio familie facta venetis ex partialitibus. p̄ncipalio
 res cū duobus florentinis decapitati sunt. idco cōsiliū decusvirale in vrbē mcho
 ani fuit. Deinde cū iohannes foratius ducati venetoz regit iacobus quironus
 et m̄ annis barocus viri p̄pocentes r̄ domi nobiles rempublicā subuertire tē
 ptassent. p̄ditione contumaci capitali snia puniri fecit. quibus cessis ad p̄uendū in futurū malū ser. p̄curā
 tores sancti marci ex senatus cōsilio cōstituti sunt qui rēpublicā diligētē curaret. Sic dñz p̄udentissim⁹.
 et timore ac conscientie vir sciens venetos omnes p̄pter ferrate occupationē vt p̄missum est anathematē
 Amald⁹ de villa noua notato s. diuina ferrata abolitionis beneficiū sibi r̄ omnibus impetrant.

Amalus de villa noua puincialis magnus pbilosophus. parisijs dogma
 suū exercuit. r̄ p̄phetiam danielis r̄ sibille erubescē pbare mteb af aduē
 tū amixpi r̄ p̄secutionē ecclie futurā esse. inter m̄. ccc. r̄. m̄. ccc. dñi annū ferme i
 m̄. ccc. lxxvi. anno adeste. Sup̄ ea re librum edidit. cuius titulus de speculatione
 aduentus antixpi. Is m̄ reprobat⁹ r̄ quasi hereticus reputatus. Cū magis
 p̄uinciales cōplurimos aduersarios habebat verens ne ad manus inquisitorū
 p̄ueniret clam aufugit r̄ p̄fectus in siciliā. qui tandē m̄issus a friderico rege
 sicilie ad papam in man mortuus est. Dixit em̄ xps. nō est vestrū nosse tpa vel
 momenta que pater posuit in sua potestate. Cū omnes volētes determinatū tē
 pus in his assignare aduentus sc̄i xpi vel finis mundi cronie reporti sunt.

Dhilippus ludouici francorū regis frater. iohāne eiusdem ludouici filio de
 functo i regnū succēdēs regnauit annis qing. p̄ter de abano palatiore

Martilius carrariensis
 princeps

Etus apponius seu de abano paduensis patria patavi⁹ medicus celeber
 nimus r̄ pbilosophus oī etate admirandus r̄ peripateticus italicorū oīm
 iustissimus. parisiensi ciuitate doctor celeberrimus librum ibidem discipulas in
 medicina sedantem. inchoauit. conciliatore famia cognitū tandē in p̄pria euga
 nia vrbē felicitate terminauit. Dic anno legis gratie. 1310. p̄fundissimū illud pro
 pleumattū aristotelis cōmentariū edidit. p̄pter cuius intentū constantinopolita
 nā vrbem vt grecū disceret p̄meauit. quo tandē instructissim⁹ multa galienū
 luminia nō parū medicis accomoda ex ydcomate greco transiit in latinū. Sic
 sub regie vrbis padue cōmuni p̄p̄lorū regimine floruit. liberaliūq; omniū p̄
 ntissimus. pater in astronomia. in qua plurimū enitit. Quadarorē in quā op
 grauissimū op̄ulant. scripsit iohāni pon. ro. librum de venenis pulchrum. Ac
 mesue librum in medicina nianci a corde vsq; ad calcē p̄fect. ferunt quidē hunc
 dyuus medicus magicum maximū fuisse r̄ multa p̄ eandem artem ostendisse.

Dñus de garbo medicus florentinus his temporibus claruit. qui cū bru
 nū patrem in arte cyrurgie medicum habuisset illum in pblica erudit⁹
 dñi thadeo florentino medico tradidit. qui adeo eruditissimus euasit vt vti
 lissima in auicennā ediderit p̄mentaria. Scripsit r̄ in galienū de malitia com
 plexionis diuerse. Itaq; in hypocratem de natura ferus. qñ r̄ in pbilosophia
 ac medicina varias r̄ pulcherrimas questiones. Gentilis medicus

Gentilis fulgins perusinus p̄stabilis sapientie
 medic⁹ hoc ip̄o tpe diui p̄teriti medicū nō inf̄
 rioris ingenij aut fame fuit. q̄ potissimū eius ac
 ratissimū cōmentariū in auicennae libris testimoniū p
 bibet. fuit em̄ subtilissim⁹ nimatoz verborū auicēne
 hic etiā p̄ter p̄dicatos cōmentarios p̄silia varia etiā
 contra pestem composuit. ac questiones p̄cipue de g

adibus medicinarum ac alias subtilissimas disputant.
Martini aut siluaticum medicū mantianum genere nobilissimum bñdē
 temporibus floruisse constat. eo q̄ ad robertum sicilie regem r̄ medicus
 diuini op⁹ de oībus simplicibus medicinis r̄ earuz p̄p̄rietatibus dederit.
 ac alia quedam edidit.

Inea summor pontificu
Iobanes vigesimifcōs

Benedictus duodecim

centuras exerceat. multos deniq bereticos damnauit. Et pſertim gloſula quandaſſams petri qui pue-
tum ad imitanda xpi paupertate aiauerat. affirmates xpm auſq diſcipulos nihil pauant vel comune ha-
buiffe. Et quoz numero multi dammati & exuſi ſunt. Tandē anno etatis ſue nonageſimo morit̃ auenide
pontificatus decimonoſmo anno meſe q̄rto. relict̃ in theſauris ſata vi auriſſimam nullus ante ſe ponſex.

Anno mundi. 6334.

Anno dñi. 1335.

Benedictus duodecimus papa pama tholoſanus ordinis ciſterciensis iacobus antea vocatus ſete
pſice cardinalis. Cū iobanes ponſex anno ſalutis quarto triceſimo terdecieſq̄ centeno deſunct̃
eſt ad vicē abinde ſextū decimū in pontificē eſt aſſumptus auenione. Qua celebrata legatione cardinalis
veſinus auiſione applicuit. Benedictuſq̄ in pontificatu nihil duxit antiquius q̄ p̄mulgatas a iobāne
in ludouici cenſuras obrogationēq̄ reperere ac cōfirmare. Per que t̄pa p̄mip̄es p̄p̄lics in italia bello
ſocij binc p̄ſentē morte audita in vrbis bononie ad ſuas p̄es acceſſione elati oīa p̄ſumebāt. q̄re vrbes
quatuor q̄s ſolas in romane ecclē reuerentia iobānes bohēm̃ rex p̄ſidijs cōſeruabat. inter ſe p̄ſitunt ſe-
deribus ſunt partit̃ vt pama ſcaligero. regiū gonſage. mutina eſſenſi. luca cōceder florentino. Et pōn-
ſex veritus ne vacante impio italia ab aliquo externo hoſte inuaderet. Luchinū vicecomitē iobānens
eius fratrē archiepm̄ mediolanenſem. mediolani aliarūq̄ vrbū quas poſſidebant vicarios inſtituit. pa-
riq̄ forma maſſinus ſcaliger verone & vincende. Bulbeim̃ gonſaga manue & regiū. Albertinus carra-
ria padue. Et op̄io eſſenſis ferrarie mutine & argenteſſimani auctoritate aplica habuerūt. Et quia por-
cio eſſenſi data iurū eſſet romane ecclē cenſum illi decē milia aureos impoſuit annis ſingulis p̄ſoluendū
Bemel aut̃ in toto pontificatus ſui t̄pe ſex p̄ſideros cardinales creauit. viros egregios nō de ſua ſtirpe.
ſed vnde quaq̄ ad tantā dignitatē vocatos. Tante p̄tere conſtante ſunt vt dimoueri a recto vel vt vel ſci-
caro vel pollicitationibus nunq̄ poterit. bonos eſſi diligebat & viciſſim malos ac ſcleratos ap̄erto
odio habebat. Componere item pacē inter philippū francie & eduardū anglie regem ſepe temptauit & lei-
gatos ac fruſtra. Pontifex aut̃ rem ſepius temptatā omitteſ edes pontificas cū turribus & p̄m̄enſi
ebouit ac p̄leat. ſuoq̄ iuſſu impenſaq̄ baſilice ſancti petri tectum reſtituit. quē admodū ep̄gramma ad
eū ſtatua i eadē baſilica poſſitū idcat. Ap̄orū aut̃ pontificat̃ ſui āno. vii. meſe. iij. die. viij. ad ſua vi aut̃
nō cognatis ſuis aſſinibus ſed ecclē reliquit. In morte aut̃ optimi pontificis & doctiſſimi omnes vere col-
labimurunt. Eius tales fuerunt ſententię. Talis eſto filius quales gnatos habere cupis. malus morit̃
bonus aut̃ magis viciū ſouidat. Que ſcis legendo ſerua. que neſcis legēdo diſce. Eque turpe eſt errare
amicis & eos ſepe mutare. Optime conſeruand̃ amia ſi p̄ces eoz cogitant.

perio ptra duces baioarie se opponat. Peru. pmissi finemore a titulo regni nō ab
stinent. Ludouicus quoq; ea elatus victoria p ipatore illico sese gessit multa dispo
nens concedensq; que consummati coronatiq; deuit ro. pon. consilio iudiciorq; sō
ficere. Ardennib; em bellis italie diutandib; faces imperatorie auctoritatis addidit. nulla pō.
ro. auctoritatis habita ratione. Primum tamen omnium ex lombardis matthei vicecomite galacisq; marci. Lu
dovici iohāne z stefanū filios ita fuit ut ad vrbis mediolani tyrannide ruc prami spūdec? cepit aspirare.
Romā igit pfectu? vicecomites oīno sibi beniuolos fecit ut eis adiuvantibus imperij titulos facilius cō
sequi posset. At Jobannes pontifex vicecomites z ludouicū impatorem cū gnelphos opprimebant ania
tobeni arbe notauit. Reuersus ludouicus in germaniam ad exercitū congregandū pontifex post cum inuicem
copiis venus ex germania pfectis tidentium venit vbi rursus mediolanū petiit atq; ibidē a quidone petra
mala epō coronā ferrea coronatus est. Inde cū in byzantios duxisset z in graciā susceptos in cibura accessit.
vbi a castris lucensis dno magna hūmilitate exceptus est. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultati
q; romē acceptus fauore coronatiōe tā diu distulit. quoad pces z vrbium ytalie oz arores qui pnuue con
fluebant oēs aduenisset quo ad hunc pompā pudem ad omnia templa basilicasq; vrbis destinata. Et ad a? ac
cessum inchoata laterant die pstra quiesceret. quo die kalendaz iunij nona nō quidem sancti colimenis fides
florentinoz habent monumenta. Sed stefanus senior z sarre tunc pueri genitor iussu clerici ad populi. anno to
mini. 1327. coronā illum insigniuit. Eibem em romani. duo pūmari? nobiles ex qis quos nunc barones ap
pellant sese regis romanoz vicarios dicentes gubernabant. Et atq; is annuus magistratus a romano senatu
creatus. gessit tamen magistratū illū qing vnicus. qui dum abesset alius sustinebat. Ea ornatus imperij coro
na iussu romanoz aggressus est rem nephaniam. Erectū in antipapam pēru corbārensem ordinis minorū
debita romano pontifici reuerentia adorauit. Itō romani historici cū inter iperatores nō numerāt z cognoscū
tobauariū appellāt. Jobannes igit pontifex a cōmuniōe ecclie cum inardixit z varijs censuris publice con
demnauit. fuit aut vix pūdens ad regnū ydoneus. latinā tamen linguā suo damno nō intellexit. ferūt
igit diutis discordie inter papam z impatorem ylicū de augusta secretariū suū extitisse. Itō ob diffamatiōē
numberge p. ro. platos se infontem reddens. In yndictā hīs regis insecutū summū pontificem z bēham oz
tam a mari z alia cōmūia cōignozante scripsit que in vltima etate fatabat. de qua re impator admodum do
luit. Tandem in venatione constitutus a diuicia austrie deforma ex vasculo in quo duplex pontis erat bau
stium fumens illico de equo cadens in nemore ppe fursitense in sinu cutusq; rusticū obiit. Anno dñi. 1347.
ipō die gereonis sepultus in prochiā ecclia yrgenis marie in vbe monaco. inde filij sui in landspetz regio
nes diuiserūt. Senioz ludouic? z ludouic? roman? in roma nac. z du r otro iunior baioariā cū omnibus atē
nencijs obtinuerunt. Sed stefanus wilhelmus ac albertus baioariam inferiōre possederunt. Bannoniā.
holandiam. selandiam z frisiā. Abuit quoq; ludouicus impator. fratrem rudolfum comitem palatini
Itō electo imperij in electione friderico duci austrie adbeist. Repulsi deinde a suo dominio in angliā vitā
fuerūt. relictis tres filios rupertum. rudolfum z albertum. quos ludouicus impator summā beniuolentia
fouit z terrā equa portioē diuisit. Ab his principes palatini z duces baioarie eoz deinceps originē habuerūt

Stella crinita quam cometas vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoris
duobus mensibus visa est.

Ames quoq; ingens p vniuersam ytaliam. in qua mendicantium turbe vel in
humano quoq; cibo vix sustentate fuisse traduntur.

Robertus apulie rex nullo sibi supstare filio mortuo z andream caroli fratris sui
atq; hungarie regis neprem virorem dederat post se regnare iubet. qui regna
uit annis tribus.

Andreas deinde apulie rex laqueo necatus est consentiensbus agnatis eius re
gno imbianob. post quem septem a mōos filii varia principum contentioe. ad
regnum in armis fuit.

Bextactas mundi

Monacum vrbis supioris germanie ad rippam flare flumis sita. Inter vrbes principū in germania scilicetissima in baioaria notissima. Est inter nouas esse censetur nobilibus tñ edificijs tñ publicis tñ priuatis ceteras ciuitates antecellit. habet em̄ edes pulcherrimas. plateas amplas. basilicas ornatisimas. Et q̄q̄ temporibus orationis patri impatoris cōditionis sue initū sumpsit. A ludouico tñ quarto tam p̄scripto impatore amplata et edificijs ornata fuit. Otto prius cū in germania imperū anno dñi .962. assumpsit. in baioaria partē regionis beinicis b̄nificētis maternā hereditate possedit et in arcē vering domiciū habuit. Quo t̄pe publicus transitus sup̄ flaram in eo loco exiit. Is dux beinricus pontes vltra flumen p̄pe curiam monachorū fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbis monacū sita est. cōmunēq̄ iter ibi fieri ordinauit cū oppidulo paruo. Super ea re anstiles albertus frisingensis querelas apud ottonē cesarem mouit. cū in suis theolonijs et immunitatibz damni sentiret. Imperator antiquā consuetudinē inuenis obseruandā prope vering mandauit. Interea obiit dux beinricus reliquens filiū ernestum nomie. pauloq̄ post vxor Et tonis odyecia filia regis anglie mortua fuit. Inde otto relictam beinrici ducis baioarie dñi am adalbeide accepit vxorem. Cuius filius ernestus ob egregia facinora apud ceteros in plenisq̄ locis gesta totum gratissimus euasit. Petijtq̄ impatorem obire vt ex oppido vrbem cū publica via facere posset. qui post varios tractatus consensit ea conditione vt quotannis. 50. lb. dñi. ad frisingam p̄soluerent. Ea forma hec vrbis inuicū cū regijs priuilegijs ac immunitatibus orn̄ habuit. Cū itaq̄ hec vrbis p̄ ernestum initū sumpsit indies augmentū in p̄plo ac structuris sensit vsq̄ ad t̄ps salutis xpi septuagesimū ducentēsimū supra millesimū. dñi cōradius eps frisingē. ecclē p̄fuit diuisa in duas prochas fuit. Cū prius sub vna basilica sancti petri erant p̄uisa. qui basilicam alterā deate marie cōmuni vtilitati adiunxit. Tandem t̄ps⁹ ludouici quarti ducis baioarie ac romanoz impatoris incrementū ingens habuit. qui p̄ muros suburbij et alia edificia plerazq̄ addidit. et arcem antiquā cū monasterio fratū minorū ordinis dñi francisci. et cenobiū beicmitaz sancti vbi gustum in vrbē exiit. et post obitum in ecclē dñe virginis marie ante summum altare sepult⁹ fuit. vbi corona imperialis eius sup̄ epitaphio cernit. Condita est igit vrbis monacum in loco ameno prope ripas flare vbi trāit⁹ nō minūq̄ negotiorū et ytalie ad germaniā frequētas. habetq̄ hūc arcē ornatisimā. et edē p̄cipuā amplissimā. in qua aule et camere splendidissime. q̄s qui vident nec ornātū aliquid nec munus in eo loco vñq̄ fieri potuisse fieri putarent. Admirationē loca plura habent. mirari ergo pot⁹ q̄ amendant possunt. Cū in hec mda vrbis variis successu t̄pm formata sit dños. nunc hac tempestate vrbis dñum inditus p̄m

Monacum

ceps albertus gener friderici tercii romanorū impatoris baioarie dux possidet. qui sua magnificencia plures nutrit leones. Et q̄s plinius scribat in europa inter abdelouū tantū et nelson amnes leones esse s̄ lōge vtrūq̄ p̄statores ijs q̄s africa aut syria gignant. In ea tñ vrbe leonā canitulos parere cōparum est.

Forestorum nobilium privilegium

Mapheus bergomensis et nobili vetustaq; forestorū familia natus nō mō ruriū cultus et pōtifficū abū de doctus. s̄ et elegētia et rez gerendaz prudētia insignitus tēpestare hac p̄ter easdē p̄darissimas virtutes apud ludouicū bauiarū impatorē maxio in p̄cio habitus est q̄ et indulgis et priuilegijs easdē gratis concessis optime creatus est. In eadē successoribusq; suis ob grata forestorū familie obsequia in ipm exhibita. munificentissimū priuilegiū immunitatis et exemptionis liberalissime concessit. cōstituens eum successorēq; eius suū palatinum cōtinens cū ab omnibus oneribus. dans eis libertatem notarios et tabelliones creandi. Illegitimos ve naturales legitimandi. Insup etiā cōcedit eis iudices ordinarios et regiones missos legitime posse cōstituere et ordinare. Id priuilegiū datus fuit in ciuitate tridentina die. xx. Ianuarij anni. 1530. Approbatumq; habetur per potentatus.

Raynaldus essensis marchio aldromandini c̄stis filius hoc anno. post fratrem ferrariē dñatū accipiens regnū vit vna cum nicolao fratre annis quatuor. Mortuo etiā asone in carceribus a frisco eius filio captiuato. Atq; inde frisco a cōcubus pulso et interfecto. Aldromandinus fratri successit. qui moriens raynaldum hunc et nicolaum forma elegantes et strenuos reliquit filios. qui vrbis principatum restituentes statim gallos p̄sidia eiecerunt. et vrbem ab eorum faucibus liberauerunt. Vrbe itaq; in sua potestate redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo p̄sidio stabiliret argenti rauenennas ecclie oppidus regno adiecerunt. Quicquid deinde p̄ circuitum depopulati sunt. Cum vō carolus et manphredus cū beltrando copiarum ecclie duce eos hostes adouunt et in fugam vertunt. Inde legatus ferrariam obsideri cepit. Raynaldus vrbe erupit et ecclie exercitum dissipauit. Tandem cum bona pace mortem obiens obisorem nicolai fratris filium regni reliquit successorem.

S. Rochus

Rochus natione narbonensis confessor xpi apud montē pestilentiā oppidum narbonensis gallicie. agatha olim siue apathopolis appellatus. ex parte iohāne. matre vō liber a eius oppidi dñō origine dicitur. qui cū. i. attigisset annū ebo. t. potu parassimo vii cepit. mortuoq. patre ac matre hereditate amplas egessis profus distribuire cepit. t. principatu se abdicans patris suo oppida pater. na pmetauit. t. abiectis reb. oimibus beuuisse induntis cū pilo. t. per. t. b. a. culo. ex gallia in ytaliam peregrin. puenit. vbi plures ciuitates t. castella viis romā aquā pendente. cēnsā t. alia plurimā loca sua pestilentia vexatas cruas impresfione sanasset. Qui cū omne vere togarā galliā morbo correptā plustrasset. place. nam trāspadaniā urbem morbo infectā se cōsulit. t. ad quoddā hospitale diuertit t. egrotantes omnes ad vñū vider signat. t. sanat. Labore igit. somnoq. granat. a deo pmonuit q. cruciatus corporis pati debebat. statim acuta febre t. sagitta sinistra corā transiit fuit v. eo dolore ardoreq. nullā qui eū mouerit. expulsi. ab vrbe ad nemas vbi vicinū repsit vbi bonā valitudine a deo consecutus est.

Indeq. digressus in galliā longis itineribus relatus est. que annos strepitū vexabat ac bello. in paterno de iteq. oppido quod patrio donauerat existens a licetioribus tanq. explorator pphansis mymāda coice. ad principē deducit. inde in carcere quinqueñs tempus consumpsit. quo ex acto cū m. a. t. a. parentia t. vine. sterilitate a patrio incogitatus deuentus velut alter alexius romanus. Anno dñi. i. 3. t. 7. sumptis diuinitissimis sacramentis annouit sue. xxxij. migravit ad dñm. prius orando ad dñm v. qui decempe nomē suū inuoca. rent a peste ptegerent. Ad latūs eius tabella bis scriptis inuenta est. Peste laborātes ad rochi patrocinū confugiētis contagione illā truculentissimā euasuros significo. Quod vbi ad patrum principē relatu fuit cognoscens illū suū esse ex fratre neporē in lachrimis puolulus sanctissimū corpus summa pompa ad tem. plum deseri fecit. ac templū extruxit vbi p multos annos signis t. miraculis effulsit. Cuius viri sancti meri. ta dñi apud italos lanuiscit. Tandē anno. i. 4. 1. 3. ad ipos ad ex germaniā nomē rochi relatu fuit. eo q. con. stantiniā germaniā vrbē vbi consiliū generale celebrabat a peste maxima liberauerat vbi nūc sacella t. arepe. vrbes p vicos t. castella extruunt. ad que confugiētes eius merita experunt. cuius scñi. xvi. kalend. sep. tembris celebrat. Cuius corpus anno. i. 4. 8. y. venetas furtim delatum a senatu t. populo summa gloria cel. ceptum est. t. templū celeberrimū ingeniū impensa construere ceperunt.

Johannes andree

Johannes andree patria bononiensis iuris cōsalutis etatis sue celeberrimus t. pō. tifici q. maxime vberimus fons tempestate istac floruit. t. nouellas sup. decetia. les edidit celeberrimis. ac sextum clementināscq. accuratissime glo. sauit. Atq. in sex. to alias nouellas pposuit. Insup. t. opus m. a. r. u. a. l. i. a. t. in admodum speculā. diu. gegregiū edidit. t. in laude dñi iheronimi opus iheronimianū appellatū composu. it. Ip̄ius aut. clarissimā gesta t. alia ad eū p̄tēna ex additionibus ip̄ius extra devi. ta t. bo. de. in titulo de filiis p̄bitorez optime colligunt. Obiit anno dñi. i. 3. 4. 8. bononie ex peste p. v. i. i. s. discipulus iohannes calderini meminit in. c. nostra de co. habitatione cle. t. mulierum.

Quoniam p̄stozentis ex nobili simbaldoz familia nat. dñi auditoz t. p̄dicti iohā. nis andree amicissimus. cuius iuris p̄fāntissimus fuit seculi doctor p. id. temp. lecturā p̄ntem sup. codice castigata t. accurata doctrina cōscripsit. atq. sup. primo digesto p̄teris p̄te vñq. ad. ti. Si ex uo. r. a. l. c. agut. Et in scōa p̄te sup. titulo de re. cre. Sup. reliquas aut. p̄tes p. viā additionū cōposuit.

Oldradū aut. de laude consistoriale aduocati dñi discip. ulū t. ioh. nis andree familiāre doctrina legū. et moribus optimis insignē p. ip̄m tempus floruisse constat. Qui t. ipe in iure ciuili post se multas re. liquit lecturas t. consilioz p̄gregium opus.

Johannes calderini cuius bononiensis iohannis andree p̄cipus filius t. discipulus eruditione t. sancti. monia insignis. t. ipe p. idē tempus pontificiū ius tū legendo. disputando atq. scribendo plurimū illu. strauit. eo q. ip̄ius in decretalibus plurimū extē. p̄mentarij ac p̄silioz in ea facultate p̄gregium opus.

Johannes de monte villa Tobannes mandena qui a ceteris de monte villa appellat. nominansimū. do. ctor medicine fuit. ac miles siue eques armatus natione anglie. hic magnas partem orbis terre peregrinando pagauit. t. maximus orbis circulator mirabi. lia mundi. p̄cipue asse t. inde varijs linguis ad oblectationes p̄scripsit. t. p. bee. tempora felici fine quieuit.

Franciscus m. a. r. u. s. ordinis minor. theologus doctissimus t. ipe eodem rē. pote multa opuscula ad xpianā religionē p̄ntēna edidit. t. q. maxime in sa. cris codicibus postillas memoratu dignas composuit.

Michael de cēnsa ordinis minor. generalis minister bissem temporibus cū. sup. esechielem t. sup. fenitiaz librum p̄pulchre scripsit. a iohanne pontifi. ce errore quodam notatus generalatus officio puauis. dixit est ip̄m ac discipu. los nil p̄uauim habuisse. ipe tamen scriptis t. rationibus se innocentem ostē. dit. t. propterea suis scriptis in iohannem pontificem plurimū inuectus est.

Ottomannus

Ottomannorum turchorum regni principium

Turci ottomanni ab ottomanno eorum primo principe nuncupant. q̄ nostris temporibus totam ferme asiam minorem et greciam partim armis partim seditionibus sibi subdidit. tempore hac adhuc iohanne pontifice p̄dicato plurimae ab ottomanno quodam turco exigui census et obsecris principia sumptere. a quo postea Ottomanni turci appellati sunt. hic primus turcorum rex. orta iter turcorum principes seditione auctoritatem breuit et uolunt adeptus est tempore, vires et oppida nō paucis partim vi partim deditione in suam potestatem recepit. qui moxens orchanes filius successit. qui reu inchoata a patre longelatez p̄p̄gavit. quem secutus amurates filius duobus de grecorū imperio discepantib⁹ ab altero qui superantimebat in auxilium accersitis consilio bellū p̄arabens vbi ambo consumptis viribus fractos aduerit in eos arma conuerit et plurimū grecie sibi subiecit. Is vna functus duos reliquit filios solomanni p̄asarem. solomanno extincto res vniuersa ad p̄asarem deducta est. qui p̄uict⁹ a Lameriane caperetur res magnas in grecia gessit. dimissus nil dignum egit et inglorius apud asios obiit. cuius filii complures. quorū primus calopinus ita maior quinitus rex regnum pot̄ partem obtinuit. cui vita functo Oceanus filio tenella etate adolefcentulo relicto. q̄ quoniamdam principum auxilio ad regnū deuenit. qui paulopost a moise patrio extinctus fuit. et non multo post ipse patrius nillo superstitē filio recessit. quem mabū turcorū regulos vi atq̄ armis oppressos regnis eruit. ipsoq̄ mortuo anuraten filium dimisit herede. qui multap̄am partem sup̄at et interceptū victor vniuersum regnum obtinuit. hic mabūmetum habuit filium vīrū p̄clarissimum. qui duo imperia et duodecim regna acquisita suo adiecit dominio. de quo infra fiet mē no. hicq̄ deficiens p̄asarem primogenitum impatorem adhuc extante dimisit. vocat ottomannorū p̄genies et origo. adeo q̄ turcorū nomen auctum est et q̄ olim asia vocabat nūc turcib⁹ vocat. a turcib⁹ emigrauer sa possidentur.

metbes frater tercus ex p̄asate filius subsecutus. rex sextus regnū obtinens. magnas res in europa gessit. quoniamdam principum auxilio ad regnū deuenit. qui paulopost a moise patrio extinctus fuit. et non multo post ipse patrius nillo superstitē filio recessit. quem mabū turcorū regulos vi atq̄ armis oppressos regnis eruit. ipsoq̄ mortuo anuraten filium dimisit herede. qui multap̄am partem sup̄at et interceptū victor vniuersum regnum obtinuit. hic mabūmetum habuit filium vīrū p̄clarissimum. qui duo imperia et duodecim regna acquisita suo adiecit dominio. de quo infra fiet mē no. hicq̄ deficiens p̄asarem primogenitum impatorem adhuc extante dimisit. vocat ottomannorū p̄genies et origo. adeo q̄ turcorū nomen auctum est et q̄ olim asia vocabat nūc turcib⁹ vocat. a turcib⁹ emigrauer sa possidentur.

Dancus or. minor

Odericus vir sanctus de ordine minorum in asia et india eu angelizando discar ut miraculis clarus. et quatuor sanctorum maritus corpora de ciuitate hoz mes transfudit p̄ mare ad superiorem indiam in ciuitatem cartam nō sine miraculis. et descendit peregrinationem suam.

Barbolomaeus nanonephanus ordinis p̄dicatorum theolog⁹ et insignis de cretorum doctor p̄ hoc ip̄m tempus p̄f̄s floruit et multa laude digna composuit. Inter quae p̄t̄e opus quasi diuini ad cōfessorum instructionē edidit q̄ sumā p̄lānam seu magistratū appellauit. cā om̄i (q̄ referēte) p̄fecit anno dñi. 1358

Abertum cum eodem claruisse et miraculis floruisse tradunt. qui p̄ter sanctitatem maximam et ip̄e summā celebritē de casib⁹ cōposuit. cui aliqui beati augustini tūm beato r̄do. aquinate apparuisse tradunt. etq̄ dixisse thomas. mihi par est in gloria virginali sed in immundicia cordis prior.

Zudolph⁹ carthusiensis

Ludolphus alemannus ordinis carthusiensium prior argentinensis vir doctrina et morum sanctitate cōspiciendus. hac ip̄a tempestate poppime vitam dñi n̄r̄i ih̄e su xpi egregio volumine. et quodā celesti amficio. inno potius diuina reuelatione q̄ studio fabricauit. in quo certe se ostendit venerabilem virum et om̄i rerum tam diuinā nārū q̄ humanārū. et potissimū ip̄ius ih̄esu xpi vite. pur potuit hoc eē possibile plenissimā habuisse notitiā. alia q̄ laude digna hic deuot⁹ ars venerandus p̄r̄ edidit. Thomā de argemina ordinis heremitarū generale co r̄pe floruisse ferunt. q̄ sup̄ q̄ quos sententiārū libris et ip̄e cōmentaria dignissima edidit. quib⁹ scolastica in germania maxime vniuit. Cū plurimum aliorum scriptis p̄tare censetur. etiā cō sūmationes ordinis in formam redegit.

Albertinus cartariensis

Ubertin⁹ cartariensis marisij patruelis hoc anno iure gentiū ex ip̄ius marisij testamento padue dominatum suscipiens regnauit annis sex. Hunc cum marisim⁹ venetis princeps magnus affectet cladibus tandem la cessus eidē emv̄dem tradi dit. qui venetis et luchinovice comite. pcurantibus par cōfecta est et vbertino ciuitas reddita. quem statim benedictus pot̄fex aplica et imperiali auctoritate ip̄m in ea cōfirmant. et dancēps quo ad vīrū ip̄am in p̄ae pos sedit. ip̄o demors mortuo cum marisilius eius filius successisset. eodē anno a iacobo vbertini patrueli cōspiracione facta interfectus fuit. et ip̄e p̄matū vrbis suscepit. Prefatum de ast alaspine gallie ciuitatem ordinis minorū omni doctrina et p̄clarissimū. p̄f̄ssum hūdeni temporibus celebritē ac p̄clarissimā summam tam in theologia q̄ in legibus edidisse tradunt.

Sexta etas mundi

¶ Anno mundi. 6542.

¶ Anno xpi. 1343.

Clemens sextus patria lemonsensis. petrus antea vocatus. primo monachus deinde archiepiscopus rothomagensis. Postremo nonis maij millesimo nicesesimo quadagesimo secundo pontifex auctoritate creatus est. fuit autem vir multe doctrine compositorq; eloquentie. liberalis in omnes et pium animus. q̄ primo anno pontificatus sui octo p̄biteros cardinales creat. diaconos duos. ses fratrem suum monachum tullenensis p̄fessionis et guilielmū ex sorore nepotē. Quē cum intelligeret totam italicam in tumultu esse solos lucubrimur iohannē vicecomitem vicarios in subiectione confirmant. De reliquis italie principibus nulla mentione habita. existimabat enī solos vicecomites ludouico bawaro resistere posse in italiā (vt ipse p̄dicabat) defensuro. atq; enā tridentī vltq; puenit. qui vicissim vt p̄cipian pontifex redderet in ditione ecclesiastica in alio vicarios impenali auctoritate confirmant. Que quidē verucia malis (vt aiūt) auid? in potestatem relata successores in hanc diem suos multa ac pene p̄petuis in modis turbini busq; agitant. Iohannes enī de p̄cio vrbis romę p̄fectus nōnulla in vterbino suum paterna possidens hereditate vicarius in viterbio impias est factus. Eo deniq; titulo galcomis inalectar fratres arminis i romadiola p̄sauri faniq; in marchia archonitana. Antonius ferretanus vrbini diolus et ita in alijs plerisq; locis duos confirmant. Clemens autē pontifex quosdā cardinales ex auctoritate romani misit qui statim vrbis cōponentes petri sarā colūmenes et iohannem vili filium senatores declararūt. et nicolaus reuēci p̄blice scriba qui statim vrbis in suam potestatem redegerat. tēde septimo in ense muta te veste ad carolum in bohemiā p̄fiscis. quē clemens pontifex ob multarū linguarū periti in ludouico consummeli ab electorib; in cesares designari fecerat ab eo auctoritate missus pontifici dono dat. Postremo clemens in omnibus boni pastoris officio finctus Anno dñi. 1342. pontificatus vir anno decimo. mensis septimo die vigesimo octauo mortuus auctoritate sepelitur. adhibita honesta funeris pompa.

Fubilis annus petrenū bus romanis vt quemadmodū bonifacius octauus olim concesserat tō centesimo q̄s anno (quod fecitū an nūq; appellabant vnde ludi seculares appellati sunt) plenam peccatorum omnium remissionem visitantibus lumina aploz petri et pauli quinquagesimo q̄s anno id facere libenter annuit. Quē dicentem etatem hominū subileum illū centum annorū attingere non posse. Clemens igit sextus ad quā quēntariū numerū rediunt. qui est p̄prie iubilei numerus. Cū autē annus aduenerat iubilei tantā romę prefuram ponus q̄ frequentia populorū petrarba qui interfuit fuisse refert vt nihil obfuisse pestem appareat. sed ex omni europa xpiani p̄fessa nomen illa p̄fuebat diebus singulis multando.

Eodemq; anno mediolani pestem solito maiori continuasse petrarba asserit. nam pestis adeo triennio citius ob iubilei contagione hominū et multitudine vndiq; romā cōmigratū squalore sum pedore oia inficeret.

Innocentius sextus papa patria lemonsensis stephanus antea vocatus pontifex ciuilibus turis vir concussissimus. p̄curator primo. morē eps clarimōtanus deinde cardinalis. pontifex tandem dum erat salutaris ann⁹ a quinquagesimo secundus terdeciesq; centenus. fuit autē vir integerrime vite magnęq; constanter et seueritatis. qui ecclesiastica beneficia nō nisi p̄batiſsimis sacerdotibus in vita tum doctrina dedit. Post coronationem illico statuit vt omnes p̄lati omnesq; qui beneficia habebāt ad ecclesias suas sub anathematis pena p̄ficerent. dicebat autē omnes pascuis a p̄prie pastore nō a mercenario custodiri debere. Impensam quosq; domesticam que magna erat imminuit. familiam suam ad certum et honestum redigens numerum. viroz p̄batiſsimorū. Idem vt facerent cardinales acerrimo edicto mandauit. Auditoribus p̄terea sacri palatii solarij instituit. ne muneribus corrumpi in decernendis litibus ob inopiam possent. Hec in viciu paratus est habitus. in sumptu bellico largissimus. dñi bello repetit que a tyrannū superiōribus temporibus occupata fuerant. Itq; cum curā purgasset p̄latos in ea dissidentibus quos ad suas quēq; ecclesias ire iussit. nūbi dixit anni quos quā legam in italicam intrare. a quo vrbes et p̄uince iuris eccle tyrannū vt deturba tur recipere. Legatusq; fuit egidius de gēte canilla nobili in hispanis sabinoz ep̄s cardinalis vique ad vires et potentiam licuit. Erasmo hadriano et theodosio virtute equipand⁹. quos principes hispanie romanę resp. potentissimos p̄idem saluberrimosq; dederat. omnia vere oppida breui recepit que tyranni occupauerant. Illius pontificis suasio et prudentia inter gemensiles et veteros deniq; sedus initum est. ac inter p̄fatos et florentinos pacem composuit tumultuante potissimū ciuitate romana in creandis senatoribus discordiam optime sedauit. externo senatore ad vrbem misso. Erat autē maxime intentus abolēdo bello quod inter anglos et gallos gerebat. parare et classem contra hostes xpiani nominis constituere. In tā tis vero animi p̄mbationibus afflictus innocētiū pontificatus sui anno nono mensis octauo die lecto mori et in monasterio dñi andree carthusiensis ordinis qd ipse extra animorū p̄prie sp̄s exierat et dotauerat sepulchus est.

Linea summorū pontificū
Clemens sextus

Carolus eius nois quartus iohannis regis bohemic filius et beatrix impa-
toris nepos anno salutis millesimo tricentesimo quingentesimo primo. iu-
bente cum demente sexto pontifice in lodovico de decus et de pessionem in cesare
cum fecerat declarari. ab electoribus iustis et rectis actumque deus. bonos dili-
gentes et malos sceleratosque odio habens. Is ob infirmitatem nonnullas leges condi-
dit que adhuc extant et caroline nuncupant. Is vivente patre adversus tartaros
felicitate dimicavit. Civitates lombardie a patre acceptas armis tutari est. pugna
ut adolefcentem cum veronensibus eosque pko fudit. in ea pugna bis equo cecidit non
dubitavit tercio conficere facinorosum formidinis militis edere. Momen binc ca-
rolus in baptisinate bene laus fuit. quod in confirmatione a carolo francoz rege
imitari est. apud quem pueritiae rudimenta peregit. fuitque carolus vir magnorum
opez. qui regnum bohemicum religionis cultu in legum ac bonoz morum discipli-
na illustravit. Nam scola liberalium artium ab eo in praga creata est. floua civitas me-
tuibus cincta. pallacii regimini magnificenter edificatum. monasteria multa
fundata. arces constructe admirabiles. par totum regno tradita. adeptus imperium
rursus italiam ingressus. Traperat carolus rex duritiam in manie moram. cuius p-
sentie timore comites contra ille expectauerat pcedes effecerat. quare ad sola
anbelans coronationem socias belli de lombardis cum vicecomitibus p inducias
quiesco reddidit et mediolanum delat. ferrea de more corona insignitus est. Inde
romani pcurtus subsistit in pisanos receptusque in vrbem facciosos utrinque pris-
a quibus introduci erat pari ingratum de repressit. Senes illico scle illi abique
vlo federe punserunt. pariter volaterant. pariter ministatenses fecere. nec ab eo po-
terat qui florentini iugum fuerint accepturi. Tandem puenit roma carolus et a di-
obus cardinalibus quos ea de causa innocentius papa miserat coronatus est. gi-
bellinis qui in pueri de florentia exulauerant ciuitas. guesfos in sui locum resti-
it. longobardos in p tatem accepit. Reliquis cibitric paribus p suo arbitrio leges dedit. Coronat ita-
qronie magnifico apparatu novatores rex qui adversus ecclesiam sentiebant romano pontifici indicandos
tradidit. Primis igitur quatuor innocentij pontificis annis carolus impator. his (de quibus diximus)
p ytaliam gestis rebus rome coronatus in eborura. inde in lombardia. moxque in germaniam redijt. Ioban-
ni deinde fratri suo morauiam possidendam concessit. vicegradum novis muris ac pugnaculis communiuit.
Corpus sancti viri tenuit pragam. pontem militauit qui exandatio nobis coarctat in praga restituit.
Ecclesiam pragensis ad metropolitani decus erexit. Cum antea magnum pontificis subiecta esset. Clarus
profecto imperator nisi ut aliqui scribunt bohemia regni gloriam magis que Romani imperij questum
set. et wencellau ex filio suis nam maiorem imperio sibi successorem adhuc viuentis ordinare conatus esset
Idque pecunia. nam cum principes electores baud facile ad eam rem trahi posset. quod virtute obtinere non po-
tuit pco comparavit. promissis cuiuslibet electori centum milibus aureis. quos cum representare non posset
publico illis romane rei p. vectigalia obligavit ppetuum imperio malum. Nec post hoc extollere caput im-
perium potuit. Carolus autem omnem ferme etatem vltro atrox ex ytalica in germaniam eundo et rediendo
consumpsisset. Tandem etate iam grandævus saluti ppe consulens wencellau filium vtriusque pmissum est. Anno
dñi. 1370 cesarem faciens imperij successorem sibi delegit. ac sic cum patre filius imperat et annis octo. Po-
stremo carolus impator cum plerisque gloriosissime in imperio gessit anno. 1378. diuina funere vita decessit
Gimtherus comes de swartsburg

Linia impatoris ro.
Carolus quartus

noventij sexti mortem tantam solis defectionem faciam esse quam nuncup. antea.
visum itaque omnibus est tante mortis planetarum etiam signa aliqua dedisse.

Erigens hęc vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno
aspicientium terrore. p celum dilapsus est et bestias multiplicato numero in
onere et celo tradidisse ferunt.

Berta etas mūdi

Praga caput regni bohemicæ ciuitas p̄marina. Cuius descriptio ob vetustatem merito dudum posita fuisset. Verum carolus quartus ingator tam magnifica in ea peregrit vt post gesta sua de ea mentio fiat. Cū t̄ in ceteris vrbibus antiquitatis ac originis non semp obliuiscitum fuit. At praga (vt bohemicè narrant historie) post tempora abrahe initium habuit. regum pontificumq; honesta sedes. Tres in partes diuisa quibus nomina indiderunt. parua pragam. veterem ac nouam. parua sinistrum latus multauæ fluminis occupat collis cōtingit. In quo sita est regia t̄ sancti viti pontificale augustissimq; templū. Cuius praga in plano iacet vniuersa magnificis operibus adornata. Inter que p̄torum t̄ forum t̄ letā auiā t̄ collegiū imperatoris caroli mirificis effertur laudib⁹. Jungit̄ aut̄ minorū prage lapideo ponte quatuor vrigunt arcuū. flouā ciuitatē a veteri fossa distinguunt phūda. totrimq; muro munita. Hec quoq; ciuitas ampla ē ad colles vsq; p̄tendit. quorū alterū sancti caroli. alterū sancte katherine appellant. teratū vicegradū in arcis modū edificatarū. vbi collegiū est. Et aut̄ hec ciuitas insignis in p̄uincia bohemicæ. que potius gemma n̄ est. aquilonis flantibus tota serme exposita. formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum tū diez itinere expedito patet. silua vniuersam claudit. irrigat̄ pluribus fluminibus sed cunctos multaua excedit. que metro polim regni pragam influit. De nomine ciuitatis cū discerneretur iussit libussa ex artificibus qui p̄mo occurrerit rogari quid ageret. ac ex p̄mo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignarū quispiam. lumen se agere dixit. qd bohemicè pha diaf. indeq; nomen vbi datū. si corrupto vocabulo postea praga dixere. In hac p̄uincia aliquo tpe amazonice semine regnandi cupidine duce dominū habuerunt. Postea dycesyq; ad p̄mū regē viti laū gubernarunt. qui. vi. t̄. lxx. supra mille ab ortu saluatoris xpi apud magatū in p̄sio principū ab impatore henrico et⁹ nois q̄nto rex declarat⁹ fuit. mox auz reg⁹ qd pius extitit fuit in bohemiā trāsīto. flecta. lusacia. morauia bohemoz iperio adiecit. Elbert⁹ treueroz archieps cū eo praga mīl⁹ q̄ corā p̄sialib⁹ regē iungat regalib⁹ q; adornet insignib⁹. In eodē āno fecit acla

manente populo Vratislao regi salus honor atq; victoria. Is vratislaus indulgente alexandro papa tercio na nonefensis collegii canonicor regulariu in arce pragensi crexit. in qua dum res ager diuina non ppositus tantu sed decanus et sacerdos diaconusq; et subdiaconus rem diuinam facientes episcopali bus ornamenis utuntur. Et ppositus quidam cancellarius regni appellatus principis honore defungit. Postvratislau pmiu regis pluribus annis interregnu fuisse scribit. no regis note s; duos tantu vros. et vranlau vno loco vratislao nam ab impatore friderico primo sibi et posteris regia dignitatem obtinuisse scribunt. qui pmiu sup multa uiam qua uetus praga minori iungeret magni operis edificauit. que vratisponensi pferunt in quatuor et. xx. arcus et diximus protensum. Deinde vlticus qui carinthioz principum tenebat cu virili sobole careret ac cepta ex oib; ocaro rege bobemie pecunia carinthia illi caruola. marchia sclanonicam et portu naonis tradidit. Tempore postremo caroli quarti imperatoris in maxima potentia et gloria fuit et augmentu mirabile ac cepit vt pmissum est. Nullu em regnu tota europa ta frequentibus. tam augustis. tam ornatis templis regebanf lapideis. Altaria in sublime posita auro et argento quo sanctioz reliquie regebanf onusta. Sacerdotu vestes margaritis recte. ornatus omnis diues. pcosissima supeller. fenestre alie atq; amplissime. cospi tuo vitro et admirabili opere luce pbeant. neq; hec tantu in oppidis atq; vrbibus s; in villis quoq; admitti rari licebat. fuerat inter cetera monasteriu aule regie apud rippam multauic qua missa fluuius illi iungit sicut in quo regu corpa condebant singularis excellentie. na pter eadem magni et numeroz abilis operis amplu tot mitoriu. ceteraq; officinas monachoz magnifice constructas quadrata porticus fuit. que no parui conciliu sit ozu. amib; vocauer. In diuis lateribus vetus nouiq; testamentu ab initio genesis vsq; ad apocalypsim Jobanius istis manuficulis in tabulis scripam; pncebatur. notis quo alius irent paulatim crescentib; ita vt asinum vsq; deorsum facili lecto preberetur. Hos igr dulcoris Bobemia dicebatur. que colim inter principes atq; reges dulcissimam redoiebat suauitatem. Nunc (volente fortuna) apud sinurol sapore scidū habet. fuit deus vt potu redolentie atq; splendori par fiat. Eius historia et regum gesta papa pius. secundus in historia bobemica disertissime prosequitur.

Carolus quartus gloriosus imperator vxorem secū habens 7 filios venit ad vrbem pontificem ro-
tine agere. Anno duo de septuagelimo terdecies centeno: scietqz padua 7 bononia in abstruū iter.
diu pū ageret lucanos pīfams 7 minime florentinis rebelles in bednionē p imperio accepit. nōnūblqz
pccantū exorsit a populo florentino rebelliones timentes. In quas subiecti cas debeatūria populū pro
duces erant. si modo principes pīfūisset assensum. sed is romā delatus 7 paucis pter que venerat cū pon-
tificē expeditis. intra tertiū qz adueniat mensuri italia excessit. Agente rome vrbaniū stimulant vī aploz
petri 7 pauli capta pōneret. que dei fauore inuenta locello condidit eminente in lateranensi ecclia exstante
multo argento auroz vndiqz geminato plurimū exornata. **I**n scolarū pragemū aliquando ingressus
carolus quartus romanorū impator. cū dispurantes liberaliū arcum magnifidos in horas quatuor audissit
idqz purpurati moleste ferent acene tempus adesse dicerent. mihi inquit tempus est. vobis minime. nas
cena mea hec est. **I**dem carolus bonumem qui sibi necē parasset ad se vocauit. eiqz aureos mille dono de-
dit quibus nubilem filiā nupti collocaer illius se vicem mifereri dicens que nati grandior domi dāsa ef-
fer. homo grātas egit regi. ad conspiratores egressus. nesciebam inquit carolus qualis esset. nunc libera-
lem 7 misericordē principē ferre nullo pacto possum. **H**uius caroli tempore seditio magna oria ē nūm
berge pclara superioris germanie vrbē. adherentibus em consiliariis 7 optimatibus carolo. plecta cōcio
contrariū sensit. Erant autē factiois huius autores quidā de collegio fabroz capibz arbe vulgo geyferr
dicti. industria mī caroli sedata est hec factio. depositis em conuenientibus 7 collegiis artifiū. qz vulgo sunfist
appellat tāqz monopolij femināb 7 meliore policiā vrbē pīfata reduxit. **A**ccellatorū autē collegiū qz ca-
rolo pīfulariūqz adbeferat ppetuo qdā ludo carnis pūmū pūlegiant

Ordo inuestigatorum fratrum. Cū ano sequenti pontifice pīfante apud senam eibz vrbem in-
itum sumpsit. bi nancz turm atis p domos seculari ha-
bitu induti religiosoz more cū ingenti caritate 7 sim-
plici quidā religiositate in sudore 7 labore manū su-
arum in vniū viuere 7 deo seruire ceperunt. quos cum
summus idem pontifex ad se romam vocasset eoz qui
dem viuendi modum plurimū approbavit 7 a se lau-
datos cū tunica alba 7 caputo cotempnū ibi sibi p ha-
bitu datis abire pmissit. 7 ad eorum pteacionem conse-
stim nepotē suū vitiū grauisimū religiosissimū in pte-
tore assignauit. qz ipse mox ad bonetādū religionis
habitu auctoritate sibi concessa griseam clauicē testip
referenda sine calcamentis contulit. atqz eos in pūi-
legijs 7 grātijs plurimū cōmunauit. 7 p pūilegiū spe-
ciale illos clericos aplicos nuncupauit. nunc aut pluri-
mū multiplicat 7 per omnes ferme italie ciuitates di-
fusi domi pteqz 7 optine vite d abemur.

Ordo item nouus canonicorū regulariū qui vulga-
riter scopenni nuncupatus etiā in senesi agro san-
cti saluatoris p hec tempora a venerabilibus religiosiis
et patribus. stephano videlicet 7 iacobo andrea natio-
ne senensibus ordinis bevenitaz diu augustini inuū
sumpsit 7 bzeu magno in pao euasit. Qui quidē ordo
cōgregatio sancti saluatoris appellata fuit. quā quides
congregationē postea grego. vndecimus huius vba/
ni successore approbans insigni pūilegio inter canonicos regulares annumerauit. hij plane religiosissimū
viri inter ceteros existunt qui ob memoriā reuerentiāqz sue pūme religionis 7 pīfūm habet semp clausū
stiale signum videlicet habitū albū cum scapulare albo 7 asta sup canisfam lineā deferre voluerit. 7 quecūqz
statuta 7 primas ordinationes cōseruere. ex redditibus em viuunt. nō predicant sed confessiones alioz mo-
re audiunt. magni em pīj. maiorisqz opimionis in dei ecclēsia nunc vsqz habitū sunt. viros em integerrimos
tūm scientia tūmqz vite sanctitate protulit.

Iobannes francorū rex anno. 1530. philippo patre defuncto francis regnare ce-
pit. 7 regnauit annis. xxy. hic cū eduardo anglozū rege bellum a patre ce-
pit. psequens sexto regi sui anno in pīturiensi agro supatur 7 eius philippo er-
filiū capit. 7 in ea quide clade permixte mulieres arbenaz dux qui apud flore-
ntinos tyrannidem exerceat vna cum. xx. milibus gallis interfectus fuit. Ceterū ter-
cio quātis sui anno ipse eduardus animi magnitudine motus iohannem ipsūm
cū omniūbus capitibus hac conditione liberauit ac dimisit vt nunqz contra se bellū
gerere pīsumeret. s nō ita multo post fidefrag. hic pacem rumpēs eduardū ab in-
tegro arma capere 7 cū vsqz ad intermitionem pīleqz impulit. armatis igit centū 7
quingēta rostratū nautib 7 ingentē exercitū ptra iohannē i galliā duxit 7 maria clarey vniuersū regni diu affect.

Iobannes francorū rex

Brigida vidua domina
Suecie

one romam remeavit. et p annu grau infirmitate detenta. cui xps tempus resolutionis ostendit. Die igit
prenunciata audita missa sacramentis perceptis inter manus seruoꝝ dei emisit spiritum. Cuius felicitas
suis gloriosis miraculis et indicijs ostensus fuit. Anno dñi M. ccc. lxxv. decimo kal. augusti. Et anno se
quenti translatus est corpus eius post multoꝝ miraculoꝝ chorificatione ab urbe roma in monasteriu va
stena. et a benefacio nono p annos. xx. sanctae cathalago ascripta. Nec libꝝ reuelationu de diuersis mi
sterijs sibi reuelatis composuit.

Ordo sancte Brigide ab hac sacra et gloriosa mu
liere inuñ sumpt. que sancti saluatoris crã ap
pellat. hoc anno spiritu diuino impulsu noua religio
nem monasterioꝝ duplici videlicet viroꝝ et mulieru
excitauit et instituit. Diuise tñ religionis primu au
ctoꝝem et institutoꝝem diuini basilii in greca fuisse di
cunt. Ceteru pectu temporis ad tollendas occasiones
malorum et obstruenda ora male loquentium ecclesia
talia monasteria dissoluit vt seorsum remanerent. Bri
gida vo spiritus sancto inspirata hoc modo instaurare
et renouare vult est. vt. vtriusq; edificia pueri et co
nigua haberent. habitationes in ita coniuncte vt de vna
ad alia nisi vrgente necessitate (in descendendo sacramen
ta infirmis cu magna cautela non facile transire posset
Eoꝝ tamen basilica censuit esse comune. ita vt fratres
in inferiori parte seu pamento. foꝝores vo seorsum
in superiori solario officiu excolerent. principalem cu
ra abbatisse effecit. fratribus tantuñ diuina mi
steria assignauit. quoz vnus esset qui confessor aut p
or appellaret. et alijs pesse deberet. Ea quippe mona
stera possessiones et pueni habere statuit ad fratꝝ
et foꝝoꝝ sustentationem. Quoz oim victus et vestitus
ad abbatissam spectare decreuit. Nec huiusmodi fr̃es
aut foꝝores monasteriu egredi psumerent nisi magna
et euidenti necessitate acce abbatisse licentia. Cuiusmo
di etiam fratꝝ et foꝝores p episcopos consecrari ius
sit. Iñ aut religiosi et tam femine q; mares habitu vt iubent. tuniceam cum clauide grisea cu rubra cru
ce desuper et quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunt ad carnes. sed carnibus vefcunt tri
bus diebus in ebdomoda extra quadragesima. et nihilominus diuini augustini regulam proficent additis
brigide sancte constitutionibus. et ita in fratribus q; in foꝝoribus certu assignauit numeru scdm suas ordi
nationes. que omnia ipsa sanctissima brigida a deo sibi reuelata et dictata concessa est. Quoz ob re summi
pontificis eandẽ regulã auctoritatibus aplicis speciali privilegio approbatã et confirmatã esse voluerit
Iohannes boechacus

Ordo sancte Brigide

hec eni pbenico dono plurimu claru n. nonnulla de futuris pãxit. de quibulãq;
regnis consumandis. que omnia scripto mandauit apud multos in pão habẽ
tur. apud ytalã pauca hui⁹ religionis monasteria habent. in suecia vo et germa
nia magna quide et plurima ac opulensissima esse cernit. Iñ religiosi seculariu
colesseos alioꝝ more audijt. et dieb⁹ festiuis pãcatis. pueros hnt qm in exteri
Iohannes boechac⁹ de certaldo natiẽ florenti⁹ poeta et pbi (orb⁹ occupat⁹
Eolophoꝝ atz astronomus clarissimus. Anno dñi. 1375. c. u. ceteris anno
ru. 42. e vita migravit. qui cu am eni ingenij esset vir et in latina et patriac lingua
in dicendo celeberrimus haberet hos libros reliquit. de genealogia deoz li. 14.
de pãdani mulieribus. de viris illustribus. de montibus. fontibus. fluminibus
stagnis et bellorũ egegiũ opus. gesta impãtorũ et pontificũ claudens. et sal
manum in ytalã. de tartarorũ victoria. de herilibus bobemoriũ et plura alia. ver
nacula quoz lingua eius extant libri vt liber centu nouozum et alij

Anno mudi. 6577. Anno xpi. 1578.

Urbanus sextus papa. natione neapolitanus. hoc anno gregorio pontifici. ex barensi archiepiscopo potius fuisse. Cur certe callidus et inuira non memor. ac videri malebat videri et metui. potius quod dicitur. quod pontificatu suscepto (ut par erat) non pace inter christianos componere voluit sed magis cardinalis et iohanne regine iniurias blasphemis viribus conatus est. propter quod florentinos an abemate notatos. ut i sua reduceret sententia absoluit. Inde cum natura inderet eum in carcere coiecit. Inde genus pfectus usque ad obiitum caroli apulie regis romam reuersus est. plurima tunc ecclesie ciuitatibus cum honore acceptus ad infirmitas deuitandis nouem et viginti cardinalibus die creauit. in quibus maior pars neapolitanorum. nec vero fuere romani. quibus suspatis paucos superavit dies. pontificatus sui infeliciter acti anno vndecimo mensis octauo. romae mori. sepeliturque in beati petri basilica paucis admodum eius morte (vixit hominum rusticis ei innotabilis) silentibus. huius sepulchrum adhuc visitari cum epitaphio satis rustico et inepto.

Sextus pontificatus secundum omnem periculum secundum hoc anno initium sumpsit. mortuo enim gregorio vndecimo. cardinalibus ad sanctam mariam nouam iussu de more gregorio solentem conuenientibus. romani quos blandepius episcopus cardinalibus et romani aut saltem italici pontifici essearent. ad eum postea tenerentem inprudencia adducti sunt. eiusdem patribus in conuulsa clausis prater electamurum ubi in terribile diali aut facili ut impetio potuerit ap petari. Gallia vero numero tredecim vnum ex corpore suo habere pontificem crederent. inter quatuor et alia romani generis vnius gentis vnius papam ambiebat. Tuli vero casus et bartholomei neapolitani creati pontificem et primum est in verbanum sextum sunt assensu. Gallia vero penitentia ducti ad vltima loca extra urbem confugerunt. accepto a populo post in pontificem vrbano et a cardinalibus qui manifestant oculis et labris prodierunt. et per tres menses habuit pontifex. Supremum tunc inde electis licuerit se conferri. vnde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui viciosam fuisse vrbani electionem causari alium in pontificem elegerunt gebenedictum eius septimo clementi indita est appellatio. per bene iustitiam diffeminant. clementem verum christi vicarium. hunc scilicet magni in ecclesia dei omni cepit per duo capitula in ea dicerent. italia enim germania et pannonia vrbano. Clementi vero gallia hispania cartholonia et britannia adhebit.

Clementis vero multas acceptasque clades in gallias cum curia sua pfectus est ubi apud autonem et pontificum moris erat sedem constituendi verus pontifex a gallis omnibus venerat. et sedet annis. xv. pontificatus huius nominis nonus papa. patria neapolitanus petrus cognomento tomacellus antea vocatus romae cardinali omnium consensu pontifex creatus. Anno domini m. dccc. lxxxix. hunc est annus licet triginta esset dum pontificatum inijt. ita tamen princeps vixit in tam florida etate et tanta peccandi licentia vt nulla ei voluptas obijci posset. fuit pterea tanti amicitia consilij vt primum populi romani vni nem in pontificem transulerit. Creatis suo nuntii magistratibus omnibus munita arce sancti angeli et pontificis. inde decimo pontificatus sui anno ex assilio ubi multis annis commoratus fuerat romam regressus iubilum bibulum celebrant. At pontificatus huius successores suos non minus obis christi aut christi dios reddidit. lege enim promissa. atque constituit. cum annis pecunias pontifici exario dissoluit. solus angustia nescit adipisci. proutque primi illius anni. christianis pecunias pontificis exario dissoluit. solus angustia cum legi in cathedra habus peruerit. in minoribus beneficiis iussu pontificis contempserunt. Ad ipsam pterea adolescentem in paterno regno apulie collocat. Eundem generis de ditionis sue ciuitatem rogari alberti assensu marchionem concessit. Brigadam in sancto numerum reulit. Veni in multa et pter turbatione diu afflictus dolore lateri tandem mori pontificatus sui anno quatuordecimo mense nono m. dccc. quarto sepelitur in basilica petri sepulchro marmoreo verniculato.

Benedictus eius nominis tredecimus anno. 1594. clementi pontifici adulterinus papa apud autonem in fatinate successit sedet annis. 21. usque ad concilium constantiense. cum clementis antipapa annis obijisset in eius locum pphanus petri hispanus de luna aut vocat. vir doctissimus et vni. omni. si ab ea tempore rasset ambitione pstantissimus. Cur benedicto tercio decimo fuit a suis sectatoribus appellatio. et infra curia Constantie concilio opportunus dicitur.

Linca summorum pontificum
Urbanus sextus
Clementis sextus

Bonifacius nonus

Benedictus tredecim

Uentzeslaus caroli impatoris p̄dici filius. impator anno. 1179. p̄re de-
himto. Cū iam vna cū patre impasset annis. 8. solus post patre confite-
mans. impauit annis. xxx. Quibus imperij bñdictione a papa nung. ob-
nuit. wenzlaus em̄ etatis sue anno. 2. permittebat patre regni bohemic
seperū est affectus. **E**tin. 10. agens annū cū coniuge sua iohanna apud bel-
gas in ciuitate aqnenſi romani regni coronā accepit. Berto deinde anno re-
gina recessit. Et altera supducta ē. de tomo baioarie. noie Sophia. longe vi-
ro suo prestantior. fuit aut patri in omnibus dissimilis. volupstatum sequar.
ac laboz fugiens. vni prozoris. q̄ regni curiosior. Qui totū tēpus vite sue i
extrema germania in otio t libidinibus cōsumpsit. Ob q̄ rem capitis a ba-
ronibus. roq. ebdom ad in custodia habitus est. Iohannes dux lusacie. Et p
copius morauie magno reipib. malo em̄ libertati reddider. capnis ē. t secu-
do per sygismundū hungarie regem. Et alberto austrie duci in custodiam da-
tus. Custodia eius in egressis edibus apud viennā habitā. quibus exinde
cogno me praga dātū. q̄ cas rex pragensis incoluisset. Sed cū parū dūgen-
ter custodiret fugam eripuit. Regnoq. rursus pontus ē. Neq. in vitā mutauit. s̄ priore consuetudine vi-
no ciboz marces. lucem dormiendo nocti cōiūges. Ad electoribus imperij cōprobante romano pontifi-
ce imperio deiectus. domi torpens illudatus egit eū. Rupertus em̄ palatinus ibem̄ animaduertens im-
perij dignitatē t bonis fozodiam zelo cōmōtus t victoriū inimicissimus. illi deponi pcurauit. Et ipse no-
lens suffectus fuit. Sub hoc vō rege wenzeslao bullitarū infamia ortū habuit. h̄j heretici post vana a-
temptata cū nicolao quodā nobili in regiam tumultuarie prumpentes. wenzeslao orauerūt. vt sibi ample-
ces ecclesiās elargiret. qui iam populi humis secte maiorē ptem obtinerent. Rex benignē nicolaum pro
multitudine loquente. vtiq. in postez diem redirent. misit ille e cōspectu abiens populares m agis ac ma-
gis incendit. Rex in arcem vicegradensem vrbi vicinā. puoz tanto flumio distūctam fecit recipi. Et pau-
lo post in castellū nouū qd ipse construxerat. quinto distans lapide cū paucis abijt. missis ad fratrem syg-
mundū oratozib. qui eius auxilij implorarent. At heretici pridie kal. nūq. furentes p̄zori p̄tice. cōſu-
les. xi. mēti percussū fuga saluati sunt. Sep̄e q̄ remanserūt t cum h̄is iudex vrbis atq. aliq. nōnulli cūes
rapini intercepit. et altissimis fenestris in foz precipitauit. lanceis ac verub. irati populi excepti. dūti ſe
caclū dilaniati prebuer. Camerarius regni fuga sibi cōsultauit. Et a cura regi nūciaretur q̄nteq. circūſtā-
tes armozi iacin. detestarent. At ego inquit p̄ncerna futura bec p̄ficerā. Quen rex indigna. corceptum
repente inter pedes suos prostrauit. Et accepto pugione conat. ē interficere. s̄ impeditus a circūſtātib.
egre illi vitam dimisit. Nec mora paralesi corceptus. egro tare cepit. atq. issa t. viij. dies signatis noibz
berencoz. quos neci destinauerat. fratrem assidue vocans. t amicoz auxilia anxius expectans. ante vi-
ta excessit. q̄ vocati principes adessent. Cum regnassent in bohemia annis quinq. t quingenta. vijsset
duob. amplius. Cōſueuerūt corpa regū apud bohemos aq. sepelirentur. viij. dieb. arom atbz cōdi-
ta per sacra vrbis circūferri plangias. Et sequentib. amic. t baronib. condamnari in hoc wenzeslao negle-
cunt. non audiente reginā nouā in gredi ciuitatem. Declatū est cadaner ad eccliam sancti viti in arce. t inde
ad anlām regiā. ubiq. conditū in sepulcro quod ipse sibi delegerat. Sed cum postea monasteriū ip̄i ab he-
rencis d̄mperet. Et sepulchre regum effringeretur. cadaner atq. abijceretur. p̄ſiculae quispian cognomē
ne musca wenzeslao vendere solit. regem quem amauerat corpa elam collegit. t in loculo apud se dōmū cō-
didit. Interiecto deinde tempore. reb. in meliorem formam redact. Cū wenzeslao corpa requireret. accep-
tus. xx. aureis illud reddidit. Inde circūſtatio ex more facta. Et iussū rege fun. exhibitum. ac recēs obie-
rat wenzeslaus.

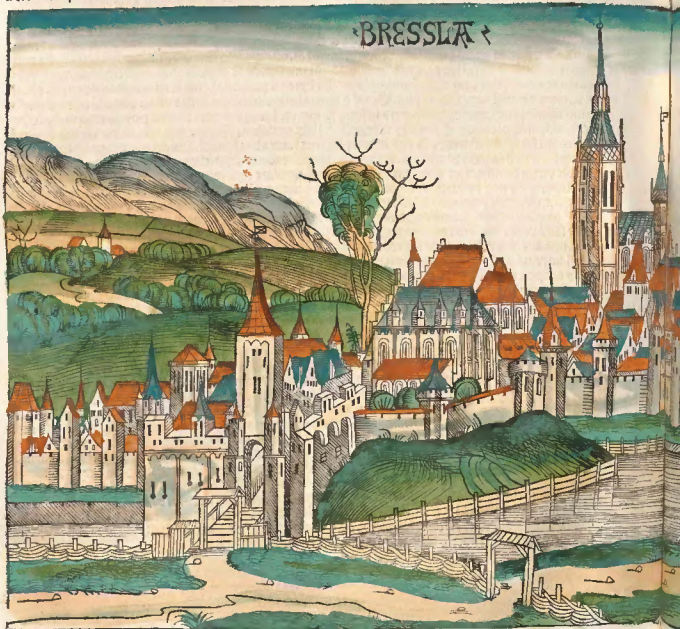

Jodocus marchio morauie. omem se regem romanor. cōuenientibus frankfordie electoribus a ſſa
guntſi. ac Colonienſi archiepiſcopis in reg. m̄ delectus. Ceteri ſygismundū
elegit. Sed is breui tempore sine heredibus mortuus. In b̄zina vrbe mor-
tuae ſub ſceptro regali ſepelſt. Is cum patrui ſui wenzeslaui bohemiē ro-
manorū regem viſitatum veniſſet. Vocauit eū patrui in penitiorie ediz
partem. atq. in hūc modū allocutus eſt. Et ſi ſatis ſcio nō eſſe e dignitate mea
q̄ electores imperij me regno romano abdicauerint. Solatio tamen eſt. q̄ ex
familia noſtra hoc decus non excidit. Ego te libens volensq. ſuccēſſorem mihi
datum accipio. Cūq. Jodocus his verbis territis. ad regis genua p̄cubuiſ-
ſet. Et ſibi nihil imputandū diceret. Qui earum rerum omnino ignarus eſſet.
p̄one m̄ etum inquit nepos. nam neq. imperij mutus depono. neq. ſi retinere illud cupiam nra ſanguis
ſine violare aſſim. Bonū itaq. amō eſto. Imperijq. eſt tibi demandatum. Buiſcepem armis optibus
regni mei tang. tū (vt libet) vtere letumq. t donatum nepotem a ſe dimiſit. At ille ſex tantū mēſes poſtea
ſuperuixit. Locumq. ruperto baioario qui imperaret fecit.

Bermetas mūdi

Uranislavia. Hec urbs illustris et inclita, apud germanos sarmatasq; gentes nominatissima. Cum amplissima ciuitas ad ripas odere sita est. Hec enī prouincia germanie odera lingua et sita. Quis stitutus in sepepti onem vergens germanicas gentes ripis ambo bus alluit. Transoderam tamen poloniē ca lingua preualet. Hec urbs a sui initio ob conuentionem hominum aucta, priuatis et publicis edificijs magnifice ornata, habet admodum decoratas basilicas inter q̄s eminet ecclesia cathedralis diuo Joanne dicata. Cuius episcopatum maiores aureum vocauer. husitarum bella luteum reddidit. Joannes tamē post hoc tempore urbis antistes iuris doctor ac variarum doctrinarum consultiſſimus. hunc episcopatu gloria et amplitudine plurimū auxit. Donasteria quoq; habet preclara, beremitarū diui Augustini ad. s. Doctorum. minorum ad. s. iacobum et diui Bernardinū. diuersarum tamen obseruantiarum, predicatorum ad. s. Albertum. Canonicorum regularium in ecclesia beate marie virginis gloriose. premonstratensium ad. s. Vincentium extra menia urbis. Et atq; in ea ecclesia collegiata ad. s. Crucem inter eas tamē precellunt due parrochie ad. s. Elisabeth et diuam mariam magdalenam. minorēq; ecclesias habet perpulcoras. s. Barbare. s. Cristofori et. s. Lazari cum plenisq; alijs. Cū hec urbs avarijs principibus mutationem do minij sensit. Dum egra a iohanne patre caroli quarti imperatoris romani et regis bohemois recepta esset. Et hec uranislauensiu ciuitas q̄ dux Hecle occuparat deuictis. Legnien quocq; et q̄ plures alie Hecle ciuitates ei subiiciunt in eo bello. In hac deinde urbe regnante hac tempeſtate apud bohemos ventessio rege. orta seditione. Consules quarum prima potestas est. per fenestras ex pretorio in forum precipitati. gladijs ac lanceis irati plebis excepti. diuinū spectaculū prebuer. Cuius rei auctores Sigismundus imperator paucis post annis secari percuſſit. Sigismundus enī cesar postea imperans ob hereticam prauitatem telendam. cum ad festum natiuitatis dominiue bairnā (quod est moranie oppidū)

perit. ibiq; pragensibus veniam petēdibus. Ea lege peperit. vt cathenas & repagula tota vrbē deponerent. Inuolq; magistratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores elenatis in celū admittērent. Nec dubium videbatur quā tota bohemia labe hussitarum excessisset. si ex dūina signum dū recta via se pragam contulisset. Sed diuertit ille. vt fortasse fati sui erat. Translauiamq; Helle caput accessit quo in loco populus vrbānus non diu antea consulatum vt premisum est a ventessio fratre suo constitutum per seditionem obrūcauerat. Cuius sceleris auctores securi percussit. Quod vbi prage renūciatum est. diffusi de venia ciues exemplum vranslauiensū veni. manifesto recusauerunt. Et alleco pmissis cendone qui arci pragensi preerat in totum regnum literas dederat. Ne quispiam sygismundo adiūm preberet. Qui dalmatic lingue hostis esset. Nec alia cura teneatur q; regi perendi. qui antiquas pruthenorum ciuitatem ordinē tunc pignoris obligasset. Brandeburgenses autē a corona bohēmica alienasset. Decēgitur ciuitas sub imperio bohēmorum constituta. deinde post varia bella ob perfidiam bohēmorū marie hungarie regi subiecta fuit. Post cuius obitum iterum regno bohēmie (cum inditus vladislaus rex hungarie & bohēmie regnis nunc pfect) imperata facere pollicita est. muro autem admirabili cincta est. Et in parte q; odera nō alluit. fossa p̄funda manu facta. Et muro lateritio munita existit ea grassitudine vt nō facile effringi machinis queat. Turres in incubus crebre. & propugnacula locis oportunis constructa. Platee ac publice vie in ea ample existunt. ad decorem ornate in modum crucis. vt emi spedo re cum equitatione domorum sese aspectui prebeant. in foro amplissimo pretorium cum turri excelsa positū est. Cibi hora cibacion. tibicines sua preludia exercent.

Berta etas mundi

Unterslaum bohemie regem inter purpuratos suos crebro sermone vsurpare solitum feruit. Ego si
tunc diuipendias vrbibus ytalie fors pntem decerit. Ceterarū rerū preda militibus impartiar. Quin
tanninodo apud me spolia referuabo. Si quis aut cellam vinaria in iustu meo fuerit ingressus gladio fe
ricitur. Hic principes electores velut inermem atq; socordē vt premissum ē imperio decerunt. Ruperro ba
ioario in locū eius succedet. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecerē. temptis Nurembergensibus.
qui vnterslaum iurassent. Id q̄ cū binc iurandū religionē vereretur. inde vini baiocūq; nimeret. Legatos
ad vnterslaum mittunt. Qui se iuramento solui petant. A se necesse sit. Auri viginti milia nūmū in eam rē
offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenses dicit. Si curris quorū tradant. omnes vino qd
fuisseb ergo bacceracense vocant. id est inter censeia vina vt putant optimū.

Ioannes de rupeissa **T**oannes de rupeissa de ordine minorū insignis theologus. ac in natura
libus doctus. tempestate hac. preter ea q̄ in sententiaz libros accurate
doctus scripserat. multa p̄dixit mox futura. in carceres trusus multa de futuris tāq;
pbeta scribere voluit. videls de duob; antipis. et de eccle cōculcatione et deso
latione terraz. Et de cōuersione oim gentiū ad fidē xpī. et alia multa. q̄ in iamus
ad esse affirmabat. Et hec a dño ihu xpō subreuelata fuisse confessabatur. Que
nō mō euenire. p̄positū in omībus fuisse cōstat. hinc aut. p̄noscitur milu
ab imo de his archanis decepti fuere. Quib; san? fuit scire q̄ talia temere lo
qui. Que pater posuit in sua potestate. Quāobrem fides huius p̄noscitur
adhibenda nō est.

Simon de castia **S**imon de castia ordinis heremitarū dñi Augusti
in theolog; et egregi; predicator. p̄ id temp; tāq;
medicinalem castiam languenti anime ad vire integrā
tem refrigerio traditus affuit. Qui vterus euāgelista
rū interpres. et ihesu xpī imitator verus. omīa xpī
saluatoris gesta in ordine colligēs. in q̄ndecim subdiuisis libris. Quos de xpī
ana religione intulauit. Sed et aliū librū de doctrina xpīana. de panetia. de sim
boli expōsitione. de speculo crucis. de disciplina spūaliū. opuscula autē vix miro
et quasi diuino ordine colligit. Ep̄las quoq; edidit plurimas documentis pluri
mi s repletas. hic florentie q̄ maxime spū pbete floruit. et multo in precio fuit.
Ibi etiam monasteriū sui ordinis monialū a solo edificauit. Et nobilitū mato
natum ac virginiū illud repleuit.

Simon de Castia

Esthum visitationis gloriose v̄ginis marie. ab Urbano sexto p octauas celebrandū ad formā festiuit
tatis corpis xpī instituit. ob impetrādā v̄nionē eccle in sc̄litate meritis semp virginis marie.

fractū carrariensiu dñs

Rancticus Carrariensis senior vnicus dñi iacobini ex vxore gnatu. fte et
quidmo ex p̄dice interfecto. in regnū p̄mū succedens. regnauit annis. xi.
Vir q̄dem splendidus et multis virtutibus ornatus ac plurim a laude dignus. q̄
p̄tatuā vrbē menibus castellis turribus. ac splēdidissimis edificijs et edib; tū
p̄uatis tū publicis munifice exornauit. Nec nō et p̄dara ac memoratiū multo di
gna in p̄clis gessit facinora. p̄ quibus regno suo multa p̄stuit incrementa. Verū
cū bernabouem vicecomitē fororū a galeatio maria ceterū defendere. libera
re statuisset. nō mō cū liberauit. s et regnū omīe ac deniq; vitā p̄p̄iā p̄didit. Quia
ab eodē tandē galeatio sup̄at et captū abduct; in modoccio furno seu carcerib;
q̄ interire p̄milit. Deniq; de octobrio mēse anni. is. q̄. cū vita excessisset. Cui; fil
ius franciscus ab duce corp; impetravit. et aromatib; cōditū parauit cū maxio
apparitu deferri fecit. Et regis equeq̄is i maiori ecclesia sepulcro marmoreo sel
peluit fecit.

Catherina ytalica senaz vrbis cithrone cūda. Cui; hystoria fr Raymundus
de capua generalis ordinis p̄dicatoz p̄scripsit. Ex p̄re iacobo p̄notū nuntore
et lupa nise. p̄genita. Cū ānū. xij. attigisset p̄p̄eto p̄uigio p̄dicatoz tercij ordiis p;
fessa innumerabiliū virtū p̄clarissima in mira austeritate et abstinentia vixit. et mi
rabiles victricias i abstinentia habuit atq; visiones. quā xp̄s desposuit anulo ba
bete quior margaritas et adamātē i summitate. dñs q̄s cor ei; abstulit tribuentis
sui. i latē cicatrix māsit. dono pbete admodū insignita. Tandē āno etiā sue triges
simo. multis patra; miraculis rome deuotiorē et exū. vite sue finē fecit. atq; ibidem
ei; sc̄lissimū corp; in basilica de mēnena ordinis p̄dicatoz maria cū p̄p̄os fr̄eāna
relatū. cū celebri deuotione et reuerentia sepeluit. Quā sanctissimā virginem post
modum pius secundus papa eius cōterranis anno salutis nostre. 1460. kal.
idaz in sanctaz v̄giniū numero merito aggregauit. Que quante sanctitatis q̄te
q; virtutis fuerit idem pontifex memorabili relatu p̄focutus est.

S. katherina de senis

Iohannes galeaci pri
m dux mediolanensiu

Iohannes galeacius vicecomes galeacij marie filius primus mediolanensiu
dux patre ia tribus annis defuncto diuisa patris inter se et bernaboue patris
diuisione. que inuidiose intercepti et capti ad morte custodiri precepit. filijs os
bus fugatis mediolanense regnu obtinuit et decem annis regnauit. inde ab eo sca-
liger supatus in deditione venit et verona ac uicentia suo regno adiecit. pauloq
post francus cum pataunia uideb co prebedit. bononia quoq senenses perueni sele
sue potestati tradidit. fuerat hic clarissimus princeps statim puerus eleganti
aspectu. litteris edoctus et celebri cloquencia clarus. ingenio callens ac in agen-
dis astutus et sagax. duas uxores duxit. elisabeth bohemie regis filia. ex qua ya
lentina sola filiam genuit. qua carolo francoru regi matrimonio copulauit. Alias
katherina consobrina sua bernabouis filia. ex qua iohanne. maria. angelum et
philippu maria duces suscepit. hic quippe cum ingentis animi et potentie vir effe
posset. 30. annis sub titulo comitatus uirtutu impasset anno. 1393. septembri me
se archiepiscopo mediolanensi oratore misso ducatus titulu a wenzeslao impatore ces
tu mulchibus florentis obtinuit. et p man? ipius archiepiscopus oratoris code mese ingent
pompa ducatus biretut alia insignia recepit. vixitq ea in dignitate annis. 7. Tanta quippe erat eius ani
mi magnitudo ut ad imperiu aspiraret. et nisi ia cito morte puentus fuisset ad id forte puenisset. hic in pa
piensi uide inter cetera castella siue regu domu incredibili pulchritudine extruxit. in quo tanta libor co
pia contraxit qta aibi paucy derit. leporariuq coituu muris ancu in tra illud constituit. in quo mona
stiu supbissimu ordini carthusiensiu toto orbe celeberrimu construxit atq dotauit. ubi et corpus suu tu
mulandu ex testamento legauit.

Eclipsim solis per ea tempora fuisse scribunt que ferme p horas duas durauit.

Ladislaus caroli regis filius qui ex hungaria ab urbano sexto in italia voca
tus contra iohannu regnu qua in neapoli citoto regno obtinuit. Tenu cu
er in hungaria totoru accepit anno. 1385. regine dolo interfectus est. **Ladislaus**
igit filius in apulie regno succedens regnauit annis. 29. cum adoleuisset huga
rie regnu suscepit. sed cu ibi res paz prospere et succederent expeditione si pau
ca suscepta et iaderat de regno occupata ueneti vendidit cu pecunijs in ytalias
ueniens apulie regnu obtinuit. et cu magnanimitatis et prudentie esset vir atq
omni regu potentia et reru pspicacitate omnibus p circuitu formidabilior euasisset
etia romano pontifici suspensus esse cepit. varia quoq fortuna inter pontifices
sequentes et regu semp fuit. sed du florentinos subdere statuisse ex ueneno pro
curatore eor sublatu est. Sigismundus aut qui postea angustus imperator
fuit ladi slao fidem et 5. annis regnauit. vir certe bellator et reip. xpiane acerrim? pugnator ac defensor.
Regio dealbatorum

Begh ar di ac secta flagellantiu qui se nodosis flagellis cruciunt in germania
ac ceteris regionibus graues errores in duxerunt. de quibus supra facta est
necio. mirabilis quoq populoru motus hoc anno. 1399. in tota italia factus est
nisi omnis fere multitudo in calapina gallia vno motu vestes albas et lineas ad
pedes usq protensas cu capicis instar religiosoz cappaz quibus facies elabab
induit. qua conuotione et nobiliores sem in eis sinul et viri et principes epi clerici
ac religiosi cuiuscunq ordinis ducti inuicibilis deuotionis ardore in simili habitu
incedere tentauerunt. **H**oc siquid dealbatoz longa agmina ad vicinas urbes co
meabant. et pfectionaliter bini et bini pgeres pace et misericordiaz supplici clamore
epe et sepius clamabant. hymnos cantabant. quin apine sequenti a beato gregio
ro editam Stabat mater dolorosa et. Curauitq binosum diu motus menses fere
tres. vnde inuui babuerit incertu. pium in italia lucenses fuere. vtriusq sexus in
duri albis ad tria milia. **D**iuus tamen religionis auctor quidaz sacerdos fuit qui
tanta modestia vultu ac verbis pre se ferebat ut ab omnibus sanctus haberetur.

Ipsi tame bonifaci? pnter apud viterbiu uide tandem pphendere fecit. et tanq supstitiosus ad se pductu
ignis exuri fec. hoc at crucifixi imagine q an se deseri faciebant ad uice lucenses cu maria venerande pbanit.
Tubiler annus hoc anno. 400. rome iussu bonifacii pontificis celebrat. quo fere innumera boim mil
tudo puenit. et quo anno ob ipius iubilei et marima dealbatoz frequentia tantu pestilentia ybiq fuit
se tradunt apud florentia uide ad triginta boim milia absumpta fuisse referat. Quarto quoq anno uo
ceslai regis pelius fuscissima populata est bohemia. In praga vero in quatuor mensibus in vna tantum
sancti stephani parochia tria milia funez. l. fuere. **P**ragenses inter beo populari tumultu excitati atq
in funore acti iudeorum domos inuadunt bona eor diuipiunt. domos incendunt. atq intra duas horas
non ferri non etati parentes infelicem gente gladio cedunt. perisse aliquot milia ferunt. seruati copulati
ms infantes misericordia bonoz ciuui baptisimi gracia accipere.

Berra etas mūdi

Anno mundi. 6605.

Anno xpi. 1404.

Innocentius septimus papa patria salomonensis. cosmarus antea vocatus. sancte crucis pbriter cardinalis. bonifacio successus rome pontifex creatus. qui circumuadendo collegio spopondit q̄primū esset. p̄ vniōne requisitus pontificari renūciare. vtr̄ quidem grandemur & multaz magnarumq; rez experientia instructus. qui pontificatu suscepto in quibus vrb̄ ani & bonifacij vniūta hic curus est. quos priuatus carpebat. non modo quod tanto pe laudabat efficit. verū etiā in quo animo ferebat si quis apud se ea re verbū vllum fecisset. p̄terea adeo tumultuose omnia gubemabat. vt eus romani instarent quod scisma de ecclesia tolleretur. quos ad ludouicum nepotē tanq̄ ad carnisceem misit. qui statim vnde eam ex ip̄sis (& fenestris viciat) necari fecit. Quis scuitia per mortis pōtifer romaniū acaro ladi fūto rege arma aduersus pontificem cepit. qui statim cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po. ro. aulicos eius interfecit. Ele rum capitolio & ponte multo occupatis accedibus pactis ira redimante roma ni pontificem in gratiam receperunt. qui cum romani venisset nonnullos cardinales delegit. quoz de numero angelus comarus venetus. postea gregorius duodecimus appellatus. & petrus pbr̄ largi cretensis alexander quintus pontifex postea creatus. tetradius otto columna martinus post vocatus creatus. & in donicum p̄dicum agri p̄iceni marchionem p̄stituit. ipe vō non diu post rome moritur pontificatus sui anno secundo. sepeliturq; in basilica petri i sacello qd olim pontificibus dedicatum erat. quodq; vetustate & situ corruens nicolaus quintus postea restituit.

Anno mundi. 6605.

Anno xpi. 1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione angelus corari seu comarus antea vocatus tituli sancti marci pbr̄iter cardinalis pontifex creatus anno dñi M. cccc. vi. pridie kal. nouemb̄is. pontifex liquidem maxime seueritatis & sanctimonie p̄cipue reuerend. qui pontificatu suscepto facta iterato ad reponendū pontificatum se scripto adhibitis notarijs & testibus obligauit. si benedictus qui alerum pontificatū in gallia tenebat se quoq; abdicaret. Cōbortantesq; in principio sese p̄dicat pontifices & ad mutuas abdicationem offentes. Cum vō de eligendo loco quo sine discrimine vterq; venire posset mentio haberet. neq; de ea re satis inter eos conueniret. collatores & fidefragi ab vtroq; cardinalium conuentu sunt habuit maiore diuisione concitauerunt. Quapropter cōciliū p̄is celebratū est in quo ambo de collatione accusati ambo pontificatu priuari sunt & alexander eligis. dñi gregorius abesset annis omnia rome circūsonabant. gregorius quasi pfugus de concilio arimīnū. p̄fectus a carolo malatesta p̄benigne & splendide est habitus. benedictus aut post habitum in perpiniano cōciliū quo tutor esset ad castellū panis seholē locum munissimū confugit vbi diutius immoratus. vterq; aut licet in p̄isano concilio exauocatori essent tanq̄ veri pontifices cardinales creati. maxime vō gregorius. qui dum luce esset de consensu cardinaliū qui nondū ab eo discesserant gabrielem cardelmarium cardinalem creat. qui postea in pontificem electus eugenius q̄r ap pellatus est. Elic tandem ad constantie conciliū carolo malatesta oratore misso pontificatu se libere abdicauit. p̄ q̄ libera abdicatione p̄uer? ois eū agri p̄iceni legatū creauit si nō multo p̄ recanati ai volere desecit vbi & bonifice conditus est.

Anno mundi. 6608.

Anno xpi. 1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretensis petrus cadianus antea vocatus ordinis minor frat̄ & doctor archiep̄s mediolanensis. vtr̄ doctrina & sanctitate vite p̄clarus hoc anno in concilio p̄isano gregorio & benedicto abrogans oim cardinaliū consensū qui tū in concilio p̄isano crant pontifex creatur. qui in omni vita & etate p̄isano. ab adolescentia ordinē minor ingressus adeo p̄isano liberalibus studijs theologicisq; disciplinē vacauit vt beatus & publicā scolam habuerit. & in libro sententiarū doct̄e ac acute scripserit. magnus quoq; orator. magnus p̄dicator est habitus. idēo a iohāne galeano duce mediolanensi accusus p̄mū locū in cōsultationibus suis habuit. Creas deinde rogatu galeacij vicēti ep̄s. postea nouariensis mutato loco. postremo p̄sū mediolanensis factus. ab innocēto septimo cardinalis basilice duodecim ap̄loz creat. quo quidē gradu pontificatū dignitatem adeptus. Ideo aut munificus erat in pauperes & viros sua benignitate dignus vt beatus n̄s sibi reliquit. vnde p̄ locū iterdū dicere solebat se diuitem ep̄m fuisse. pauperē cardinālē. mendicā pontificē. In eo desuit illa habēdū cupiditas. queyna aī re & etate accre scit simul. Tanti p̄terea animi fuit vt iadusū regem potētissimū qui ditionem ecclesie verauerat regno p̄t uauerit. Solutū concilio bononiā p̄siesset. Tandem cum grauit̄ egrotare cepisset cardinales ad concordiā adhortat. lacrimantibusq; omib; salutaris verbu proferens. Pace meā tu vob̄ pace meā relinquē vobis. statim moritur pontificatus sui mēse octauo. sepeliturq; bononiē in ecclesia s̄uarum minorum.

Inna summor pontificū
Innocentius septimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Rupertus banarie dux ac comes palatinus rheni anno millesimo quadringentesimo vicesimo octavo dicto imperatore tanquam inuictus (propter ignominiam et discordiam) imperio priuato ab electoribus imperator electus imperator annis. et colonie ab archiepiscopo colonie corona decoratus fuit. homo sane christianissimus. iusticie cultor. in rebus bellicis strenuus et in defensione opprobiorum sollicitus. propterea a bonifacio pontifice in imperio confirmatus. Hunc quidem florentini propter ipsius animi in agnitudine contra galeacium mediolanensem ultimam desperatione ducti auxiliorum ea in italiam condicione accesserunt ut non prius. missam ingentem pecuniam acceperet quam vicecomitis terras cum exercitu assignaret. vicesimo extremo autumno imperator ut et heridictus ues imperialium a summo pontifice accepti et. et agrum in pecunias a florentinis acciperet baptisium. ad benaci gardelacum oram ingressus est. sed parte pecuniarum precepta galeacii copiosius congressus fractusque tridentum rediit. Colonienfis presul et leopoldus austrie dux ab imperatore abeuntes cum maxima copiis pariter domum redierunt. unde venetis vocantibus e tridentum profectus transiit padanum est delatus. ad quem florentini oratores sumptuosissimo quidem apparatu. sed copias illius desiderio minores ut bellum resumeret transmiserunt. Ductoresque earum copiarum fuerunt fortia attendulus antignola romandiole oppido oriundus tunc primus noster ceptus. et baldus muinenfis. cumque pecuniarum quoque paucitatem addidissent florentini et in altercatione per menses persistenter solutio pecuniarum negaret indignatione concepta imperator abire constituit. equitatu igitur per terram ad barnum missum ipse venetias petiit visendum causa ciuitatem mirabilem. Simileptus autem venetis insigni magnificencia cunctis exhibitis. que ad honorandos principes exhiberi solent. dadem receptam exposuit. tandem eo cum neque pontifex romanus neque veneti in fauore auxilium eius palam descenderent. florentini autem ea postulata que difficilia factu videbantur differrent. re infecta mense aprilis patauio mouens longius itineribus transalpes in germaniam rediit. Rupertus autem ex vxore elizabeth filia burgundi nimbbergenfis multos heredes reliquit. rupertus et fridericus ante patrem obierunt. supstitutes reliquit ludouicum. stephanum iohannem et ottonem inclitos dices. filias quoque tres. vna duci austrie friderico de archid. alia comiti cleme que sigismundus imperator ducem fecit. tertia margaretha duci lotharingie matrimonio iuncta fuerunt. Ceteros autem cum filiis usque ad obitum sub obedientia gregori papae permansit. Concilium pisanum non rite celebratum eductis. Tandem post gloriosa gesta in impio et in germania. anno domini M. ccc. x. in oppenheim monte obiit et in haidelberga ad sancti spiritus sepultus.

Concilium pisanum

Concilium pisanum. promouione ecclesie pisse celebra-
tus fuit. sublata enim spe conuentandi benedicti et gregozium anno domini M. ccc. viij. de mense maii cardinales recedentes post longa disputatione florentie an ob pessimum statum ecclesie nouum cardinales concilium conuocare possent. determinatum per doctissimos viros id licite fieri posse. vtriusque pontificis cardinales per celebrando vniuersali concilio ciuitatem pisarum decreuerunt. cui rei communis florentina cōsent sit. unde significanter gesta per nuncios et lras vocantis ad concilium omnes episcopos platos principes et communitates. conueniens tandem in eo loco multitudo magna cunctarum fere nationum. In eo concilio accusati de collusionione pontifices ambo. decretum est ut oratores mitteret ad vtriusque ad locum accederet. quorum operam benedictus tenuit. gregorius non ad eos pertinere congregare concilium ait. Tandem ambo primati sunt et alexander natione grecis ad pontificatum assumptus qui pauco tempore sedem petri tenuit. Testatur est per eam mortem quam ante oculos se continuo cernebat dicebat nec reformidare cōsentiā habent actiuite motus se existimare et credere que in concilio pisanorum decreta fuissent recte atque integre facta esse omnia sine dolo malo fraude anno fere postquam sedere incepit mortuus. quo anno laboratum est fama ac peste. Per hec tempora ludouicus andegaueni. filius eius ludouici qui cum carolo de regno contendit. pallas venetis concessionem regni apulie ab alexandro papa recepit. illas ladiislaus cuncta effecerat quo concilio impediret. itaque cum exercitu contra ladiislaum missus cum eo baldassar cora ex latere legatus. non multum tamen preceperunt. et fere circa vrbem romam comorantes nec ultra progressi inuito cepto redierunt.

Berta etas mūdi

S. Vincenti ordinis p
dicatorum

ta sepem in ero de finali iudicio ⁊ ad uentum antichristi tanto terrore vt omnes in timores conuerteret. vt pec
catos futuam de iram abborerent.

Franciscus marini ordinis carmelitarz theologus celeberrimus p hoc ipm tpe in precto existens. cu
nuntios eruditiss discipulos ad agendum intellectum libri de conceptione virginis Marie pposuit.
Gobardus groet claret sanctitate vite ⁊ scientia. ⁊ incepit aggregare nomem in dauadria ⁊ plura scripsit
Johannes ruzbach clar⁹ habet. vir ad modū reuor ⁊ illuor. enā mla scripta i theutonicis reliq
luminaria ecclesie in vienna pannonie fuerunt.

Baldus perusin⁹ pcellentissimus legis peritus bartholi saxoferratenis di
scipulus. ⁊ ipe vna cū angelo ⁊ petro germanis hec ipe tempora clarissi
ma reddidit. qui cū post magistrū suū in iuribus ciuili ⁊ pontificio obtineret
principatum insinua ppe edidit librorū volumina. Sup toto em iuris ciuili cor
porē pgregie commentatus est. Insup ⁊ in scdo de reuolui ac feudis scripsit. Ad
ditiones ad speculum pposit. atq clarissima consilia post se reliquit. Tandem
ob doctrine pstantiam a philippo mediolanensii dnce publico salario papie vo
catus. anno dñi. i. 4 ⁊ 23. mense aprilē ibidē refectus apd frēs minores sepel
Bartholomeus de saliceto iuris consiliissimus p hoc tem pus floruit ⁊ in le
gibus nonnullos commentarios composuit. Idē cū apud albertum essensem ferrarie marchione in p
nicola⁹ florentin⁹ medic⁹

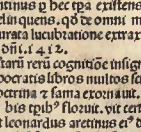

scipulus testat primus fuit a q̄ eloquerie studia tanto p longo postliminio in ytalā sunt redacta. Idē cū
a francisco petrarba egregie edoc⁹ fuisse. et ipe viros seqntes excellentissimos habuit discipulos.

Emanuel crisoloras byzantinus patria constantinopolitani. vir domi nobi
lis. ne dū litteraz grecaz peritissimus. verū omni doctrina ac virtutib⁹ no
bilior atq claris bis temporib⁹ us constantinopoli patria a turchis obfessa. ve
nerias patri relatus primo in exaudita eius fama inuitatus benigne ac posular⁹
et litteras grecas ibi docere cepit que iam septingentis annis conuenerant ⁊ per
eū reuiuiscere ceperunt. Idē itaq cū in italā uenisset primo venetias multos ad
lescentes grecas docuit litteras. indeq a florentinis publico solario vocat⁹ plu
rimos habuit discipulos. a iohanne rauennato pdicto litteris latinis edoctos.
Inter quos fuisse leonardus aretinus. paulus fronto. petrus paulus uergertius
iustiniopolitanus. oninibonius vicentinus. guarinus veronensis. carolus aretin⁹
pogius florentin⁹. franciscus barbarus ⁊ franciscus philelphus ⁊ alij. Indeq
curiam romanā cum secutus fuisset ⁊ apud constantiā vbi generale conciliū cele
braret accessisset ⁊ pdicti discipuli dulcedine verborū suoz ad allectū cū sequi volu
erunt. Idē autē si omni scētia edoc⁹ fuisse nūl m scripto qd extat reliq. Con
stantie autē deficiēs a pogio florentino melius sua orōne cū epigramate honestat⁹ ē.

Baldus iuris docto:

crisoloras constantino
politani

Tamerlances

Tamerlances magn⁹ tartaroz seu parthorū rex, incredibilis potētie vir, hoc
 Centā anno. 1402. vita excessit. Qui primū (vt aūt) genere parthus humili
 loco natus, gregozius miles, adco inter suos copis agilitate excellit, vt beati
 multas gentiū dux fieret, quibus parthoz imperio pontus scythas, hyberos,
 albanos, persas, medosq; sibi subegit, mesopotamā inuasit atq; armenā. trāsi
 toz euphrate cū quadrageus milibus equitū, sexcentis milibus peditū, oēm
 asiā quā miore appellam⁹ obmut. Regē oim potētissimū paratē thurcoz dñm
 cū pari equitū numero et magnis peditū copis fines suos iurātē, apud arme
 nos fluo supatum ducentis milibus hoim interfectis viui cepit, caucasq; imo
 dū fere inclusum, p oimē asiā circūtulit egregiū admittendū humanaz rerū spe
 ctaculū. Castra eius in vrbs modū ordinata fuere, statito cuiq; art loco ad vite
 vñz necessaria, summa semp rex copia inueniebat, cū nullus esset latrocinijs lo
 cus. Inde a thanaī flumine vsq; ad egiptū vniuersam asiā pcurrens, sinymas

antiochiā, sebastē, tripolim, damascū, multasq; validissimas vrbs vi cepit, diripuit atq; incendit. Solda
 nū egiptioz principē bello fugum vltra pelusū repulit, egiptū ingredi parantē, vastē solitudines et deserti
 na loca auertit virū bellicis artib; insignē. Damasco capta cū arcis anteq; expugnatio difficilioz vice
 retur. Constructa e regione altera q; antiquā altitudine suparet vi cepit. Capta vrbs genuitū hīe colonia
 in thaurico cheronesso, nō pcul a bosphoro cymenco cūstū, hāc cū tamerlances inuadere statūsit. Sed
 eas negociatores pmissit, q; pretiosissimas aialū pelles mīmori quā pluerent p̄cio venūdarent. Sciens
 autū abscondi posse, pelles sub fodi nō posse. Porq; bello indico admons vrbi machinis expugnata vi
 atq; armis ciuitate. Et auro et vellib⁹ pontus ē. In obsequiis vrbiū prima die albo tentorio vtebatur
 secūda rubeo, tertia nigro, qui sese dabāt in albo sedent salutē consecūbant, rubens color mortuū indicā
 bat, niger ciuitatis exadū, et ola in ciuē cōuertenda. Fama ē p̄plos cuiusdā ciuitatis q; prima die tedōt
 nem neglexisset, pueros puellatq; omnes in candida veste ramos oliue p se ferētes eruisse vt principis inā
 placaret illū omnes ab equitatu cōculcari atq; cōteri iussit, et vrbe capā incendi. Interrogatus ab homie
 gentis q; ei familiaris erat, cur tanta crudelitate vterer. Cōmōtū distorta facie ac spirābus ignē oculis
 respōdit. Tu me hostem ei arbitris fallens, Ira dei ego sum et orbis vastitas, caueto ne post hac mihi
 occurras, scēbant qui Tamerlanē viderūt cū bambali simile. Delens regibus vastans pluribus pūi
 cis omniū de vicariū gentiū spolijs exercitū in patriā reduxit. Et ciuitatem marchantē condidit et hostijs
 spolijs exornauit. Cūta fimeris duos filios reliquit regni successores, qui discordia laborātes effecerunt
 ne parthorum imperium rursus posset emergere.

Paulus venetus eremitarū dñi Aug. Et ipse theologoz et p̄boz princeps,
 quē nō et disputator acerrim⁹, hoc ipso tpe in vniuersa ytalīa nominatissi
 mus habitus edit, eo q; citos dialerico s p̄bos, ac sue etian; theologos sine cō
 trouersia supauent, ac etiam tanq; alter apollo post se futuros p̄bos sue sapien
 tię lacte nutritur, qui nisi manū morte pūentis fuisset, oō amēctores suo
 ingenio suisq; scriptis supasser. Atq; in uenēte sup libros Aresto, cōmetaria
 scripsit. Et summa in p̄bia, logica breuē, Summū de naturalib; atq; cōtra
 creatatem iudeoz tractatum edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem in
 uenis satis moriens in sacristia sui ordinis sepulcro marmoreo sepelitur.

Bartolome⁹ de vrbus ipsius eremitarū ordinis diligentissimus doctor,
 vrbinatus epus hoc ipso tpe clarus effulsit. Qui et si multa eident in p̄
 mis augustini atq; ambrosij singula dicta in alphabetum redegit. Et op⁹ dñi
 lelo quū cōi vocabulo appellauit. Aliud quoq; de spūali bello.

E ordanis de alemānis eruditus theologus ob ip̄i doctrinā et multaz antiquitatū indagatiōe magno
 in preio fuit. Qui inter cerera pulerū quadragesimale edidit, Apocalipsimq; pulre explanauit.

E acobusq; ordinis herenitaz theologus natione toletanus bīdē tripibus floxit. Et vniuersas ferme
 scripturā sacra cōplanauit, et Sophologū cōposuit p̄cellētissimū ad diuinā sapientiā perq̄rendaz
 suadentū. Quod quidem volumen quāti facidum sit multis epigramatibus declaratur.

Uerona clarissima ac vetustissima ytalie ciuitas, anno. 1405. sexto kal. iulij (a cartariensib⁹) occupata et
 expugnata, in venetozū mianus concedente ioanne maria vicecomite mediolani dūce, p franciscus
 gambagam, et iacobum ferme, et paulum seuellum p̄miciū romanū deuenit. Et nūc vsq; cū magno augmē
 to ipsius permansit.

Pse item potentissima ac superbissima eturie ciuitas florentini populi emula, hoc anno durissima
 obfidiōe et acerrimo bello comita in ipsius populi florentini ditiones potestatem deuenit. Impe
 tu enim facto florentinos vrbe ēcere, et ipam in libertatem reducere. Florentini ignominia non ferentes,
 bellū p̄sani in uoluerunt implacabile. Et comeandū syndiq; interclusis vrbe acerrime obfidit, quā
 post aliquot menses fama crudelissima laborantem, prodente eam ioanne gambacurā iugum ab integro
 suscipere coegerunt.

Paulus venetus

Berta etas mundi

Platunū magne poterentis ac splendoris ciuitas anno dñi. M. ccc. cxi. obsidione a venenis opprēssa in venetoz annis cecenit. franciscus em̄ iunior caran⁹ frāscu senioris filius cū in victorios exercitū duxit. Cui statim venetoz dux ⁊ senatus tybicanē mittens rogat ne victorios venetiales bello attingat alioq̄s senatū venetū haberet municiū. Et frāscus durius crudescere cepit. Indignat veneni cū frāscu garzaga sedus pcutientes generalē ducē h̄ cū confinuerūt. primo veronā cepit pedēre mediolanensē dñi cissa. Et capto iacobo carariensē vinctū venenas transmisit. Inde in parauū exercitū ducēs p̄ aliq̄s mēses cū fama opp̄ssa eēt. et peste grauissima ⁊ cōtinuis oppugnationibus. galacaus garzaga francis frat̄ ignozante carario p portā sancte crucis sibi a ciuib⁹ apertā copias introduxit. Et casu caranū repentiens. vbi s cōueniūt. vt galcaus castri dominio pcessio. ipse cararius ad senatū p misertcordia impetrant da cōmigraret. Et si q̄ volebat impetrasset. Ciuitas ip̄s esset. Sin aut̄ regresdies i p̄finito statu reuerentur. Ideo cararius cū francisco tercio filio ad senatū i veste humili accessit. a q̄ nullā grām. pmeruit. h oburgationibus multatus. i carcerē cū filio reduci iubet. Et statim missis cōmissarijs ciuitas nomie senatus occupata ē. Que res galcauo molestissima fuit. frāscus postmodū strangulat⁹. fili⁹ q̄ mortis genere perierit dubiū. Dupluerat eius duo filij Obertinus ⁊ Adaritus? q̄ an captiuitatē vrbis ad crucifcos p̄fuit gerat. Et sic eo anno q̄ro kal. decēbris veneti parauū obtinuerunt. Et due potentissime ac illustrissime sanie lie. f. Scaligeroz ⁊ Carariensū ppter eoz dissensiones sue diuinitatis et potentie. vno q̄si tpe finē accepit. Qui in verona ⁊ parauū p annos multos a maxima cū gloria impēij septrā tenuerūt. ac sic veneti plurimas ciuitates obtinuerūt. et eozum nomen supra modum excreuit.

Ordo monachorum montis oliueti

plantationē esse diuinā. nō humani cōsij. Exultantesq̄ pontifex illoz vitā ⁊ modū viuendi. sicut eozum priuilegijs p̄stare dicit. q̄libetissime comprobauit. Et vt id diuinū opus scepi stabilitatē susciperet statim alibi habitū ad diuē p̄gnis m̄rie reuerentiā cū regula beati s̄mū bñdicti eisdē contulit. Quas martiris p̄uilegijs ⁊ gratijs cōmunijs inter mōchos diuī bñdicti annūciat. et m̄lia mōstera scolēda pcessit.

Ordō nouus mendicantiū sub diuī hieronimi titulo. p̄sultante Innocētio septimo pontifice nup̄ defuncto ex tercio ordine seraphia francisc. a q̄dā Redo noīe nōis granelli comite apud s̄sulanā cōmune vrbe primo exaratus ē. Et aut̄ coadiutor h̄ in sc̄o opere Gualterus maris fuit. Et hi duo m̄re sanctitatis ⁊ integritatis viri b̄nificē regularis obfuerūt ⁊ discipline fundatores ⁊ auctores fuerunt. Et sanctissimis institutis cū doctrina atq̄ exemplo mirūm modū excreuit. Quē q̄dē ordīne gregorius. r̄ij. asse priuilegijs sibi regula b̄nifici p̄sū aug. quo ad vota principalia ap̄lica auctoritate p̄firmat. Eugēnius deinde q̄rius vir vtriq̄ religiosissimus ⁊ ipse eadē auctoritate ad alios priuilegijs mendicantiū p̄ter approbavit ⁊ confirmauit. Eisdem aut̄ in memorā p̄stare tercij ordinis religionis habitū ḡlicam nūmicam cū damide similiter ḡlica p̄o habitu concessit.

Ordō alius canonicus celestini habit⁹ cōgregatōnis sancti georgij de alga apud venenias b̄sēdē t̄p̄o a religiosissimo viro postea p̄iarcha laurentio iustitiano atq̄ alijs religiosijs primū incredibili fauore ⁊ q̄dā austeritate inuicū sumptit. Quā cōgregatōne Gregorius p̄dictus q̄busdā cōstitutionibus sibi datis sibi prima b̄n p̄m̄ regula p̄firmat. Que statim egregijs viris ac doctissimis valde creuit. Quorū de numero Antonius Corarius Gregorij pontificis nepos. inde hostiensis cardinalis. Et gabriel postea Eugēni⁹ q̄r. Qui m̄ oasteriū a p̄ncipio p̄na hereditate p̄sūm ap̄liant ⁊ exornant. fuisse ⁊ aliq̄ i p̄te garde successores vita ⁊ morib⁹ p̄clarissimos. Qui religiosā doctrina ars opumīs exēplis q̄ viliq̄ ipsa illustrarūt. Marcin⁹ quint⁹ egregius. ⁊ mapba⁹ cōtāpē⁹ vener⁹ postea p̄iarcha ⁊ aliq̄ complurimi.

Deberesi buffitarum et eius origine

Iohannes wileff

Derfida buffitarz infantia que sub rege wenzeslaw etatis sue anno qñ quage
fimo ortū habuit. His temporibus germanos catholicos crudeliter inio-
dum armis vexare cepit. cuius originem et progressum hoc loco psequi animus
est. qm̄ ea pectus cū penetratam germaniā contriūbuit neq; adhuc cūctis regni
bobemiciā magnā partē occupat. Revertant scolas pragenses pmo theutonici
id molestissimū bobemici fuit dominibus nato a seroebus atq; indomiti. Et q̄
bus vir qdā genere nobil̄ ex domo quā putridistis vocant apud oroniā anglie
ciuitatem lris instructus. cū iohannis wileffi libros offisset quibz de rea-
libus inuicribilibus titulis inscribit magnopere illis oblectabat exemplaria se-
cūm attulit. inter que de ciuitis dñio. de ecclesia. de diuersis questionibus contra
derum. pleraq; volumina uelut preciosum thesaurū patrie sue intulit. imbutus tam ipse wileffitarū uen-
neno et ad nocedū parat⁹ virus in ciues euomuit. Comodū autē scripta que attulerat. his potissime qui
theutonicoz odio tenebant. inter quos iohannes emicuit obsuro loco natus. ex uilla his quod amser
significat cognomētū mutatus. hic cū esset ingenio peracti et lingua disertā multūq; dialecticis oble-
taret et peregrinas opiniones amaret auidē admodū wileffitarū doctrinā attripuit et atq; theutoni-
cos magistros vexare cepit sperans eo modo confasos theutones scōla relictuos. Quod cū non succede-
ret a rege impetrarunt ut pragense gymnasiū ritu parisiensis gubernaret. Ha res magistratū scōle theu-
tonic⁹ abfultit. Quam ob causā cōmōni magistrī ac discipulū theutonici generis iureiurādū adacti yno
die supra duo milia pragā reliquere. nec diu post arcit tria milia secuti apud lipsk misse ciuitatē trū die
rum itinere a pragā distantem vniuersale studiū exerce. quod ab alexandro pontifice pūilegiis inuuitū
ac confirmatum fuit. et p illustres duces saxonie doctū ac strenuū rex natus. a quo lipsk in cūctis au-
gmetū sensit. Bobemici scōle sue gubernatio libera patuit. hē p̄iceps habuit est iohannes bus lingua
potens et mundanis vitis dūctus. qui vbi fans fidei cōpacum sibi existimauit uenentū quod tam pūdem
occulte conceperat palam euomit. multa de libris wileffi in mediū attulit asserēs in eis omnem ueritatē
paneri. adiacensq; crebro inter p̄dicandū se postq; ex hac luce migraret in ea loca p̄focissā cupere ad que
wileffi animā puenisset. quem virū fuisse bonum celoz dignū non dubitaret. Quē in ludano quadra-
ginta quatuor articuli in eius libris reperti ab archiep̄o cambuariensi et alijs ep̄is et doctis uiris condē-
nati. wileffē erubimatus corpus cōbustum fuit. Sequēbant f tamen iohannem deni sermō omnes ere al-
cho graui sceleribus insignes et ab ecclā catholica recedentes ipsā ualēdissī sectā et infamā amplecti
sunt. Huius pessimē ac tam pūdem damnate factionis dogmata sunt. Romanū p̄fulem reliquis ep̄i-
scopis parci esse. Purgatorius ignē nullum inueniri. Unum esse orare pro mortuis et auaricie faciendo
tales inuentus. Deī ac sanctos imagines delendas. P̄dicantiū religiones malos demones inuenisse. Sa-
cerdotes pauperes esse debere sola contentos elemosina. Auricularem cōfessionē nugacem esse. Suffice-
re sua queq; deo in cubili suo confiteri peccata. Cymiteriorum inanem usum. Sacerdotē quocūq; loco sa-
crus xp̄i corpus pficere. In canonicis horis frustra tp̄ari. Jeunij ab ecclā institutis nihil melle me-
riti. atq; alios plerosq; errores edixere. Sed attulit nouam pestem petrus diuensis. id est oppidū mis-
ne super alpinū situm. qui apud ecclās sancti mich aeloz populū p̄dicandū instruebat. iacobellū musici.
aggressus mirare ait doctum virū errorem aliū nō animaduertisse. cōmunionis eucharistie in qua sū vna
tū specie dñicū corpus ministrari. cū apud iohannē euangelizaz et apostolū xp̄i sub duplici specie pa-
nis et uini summi debere. Cōmōtus his iacobellus in uenitū oppidū suū a fundamentis deici
Apud em̄ gladioliani nobile monasterium nouitate facta. occurrit in ecclās monasteriaq; passim no-
uit. eaz p̄ima ecclēsiarū ruina in buffitarum nouitate facta. occurrit in ecclās monasteriaq; passim no-
bilissima superis dicata templa. sero atq; igne vastant. Per idem sermo tempus surrexit et alius p̄seu-
lus audax. cū neq; bene sapere uideret monasteriū carnalitarum inuast. Sophia interim anxia quo pas-
tus tueret crebris nuncijs a cliteris sigismundū vocare. victorum auxilia petere atq; in omnes partes
mentem dirigere. Sigismundum malo usum consilio in turchos qui se iam prius castris exterant anna
petus mouere qnā bobemici petere libido incescit. q si mor exaratum pragam buffit atq; vires de-
reitorum coaluissent nūq; ea incendia germaniā eruerent. At ille cū turchos lacerare parat bobemi-
am amittit et hungariā non defendit. Eapropter cū seruē eius auxilium regina ex thesauro regio copit
es cōparauit. arcem firmavit. pugnā atq; deinde die noctiq; quicq; diebus scissimis ausis. multū uiriaz
eff. p̄torū incendio delenti ac magnifice domus exisse.

Berxa etas mundi

Anno mundi. 6609.

Anno xpi. 1410.

Iohannes eius nomen vigesimus tertius papa, patria neapolitanus et nobilis. Baldesar cognomento cozza antea vocatus, sancti eustachii dyaconus cardinalis hoc anno predicto alexandro mortuo bononie pontifex creatus, sedit annis. 4. menses. 1. Sunt qui scribant id factum violenter esse. quod legatus bononiensis esset armatos milites in invide in agris per stationem habuerat. ut si scario id obtinere non posset minus et annis tandem consequeretur. Cum multi ducti fuerunt neminem approbare voluit. dante inquit mihi petri damides ego eam dabo pontifici. id pallium humeris suis imponens. papa ait ego sum. id quoque patribus displicuisse. videtur est. constat cum pontificem creatum fuisse ad eamque dignitatem semper aspirasse. Erat autem hic pontifex et civilis iuris peritissimus. vir in temporalibus quidem magnus. in spiritualibus nullus omnino atque ineptus. et tunc gerendarum experientia magister vine sanctimoniam praeditus. Qui suscepto pontificatu dies aliquot bononie commoratus. et postmodum roma persectus est. fuerat enim illa prius aliquanto de manibus extorta ladislat. iter eius per agrum florentinum et senensem ad inferum mare. inde per tarrinam ad vires fuit. post hoc apparatus facti. missique aduersus ladislatum copie. duces militum erant paulus vilius et forcia. Veri sequenti anno iterato iohanne bello vixit cepit. Ideo pontifex timore correptus florentiam primo. postmodum bononiam venit. et non ita multo post manum ad iohannem franciscum gonzagam persectus est. ibidemque laude et tremore cum sigismundo cesare de pellendo ladislatio qui roma et multa ecclesie oppida occupauerat conuentum habuit. Inde ad conciliū iohannes omnium nationum consensu citatus ad tollendum scilicet duos cardinales in germaniam misit. qui vna cum principibus gallice et germanice nationis locum idoneum deligerent. Constantia igitur germanie vbi ydonea est visa eo perficimus omnes. et iohannes pontifex admonentibus quibusdam ne id faceret. eo tamen profectus. Veri supponente sigismundo multa cum inna pontifici obiecta sunt. quorum causa mutato habitu familiaris dancilium noctu fugiens. Cum iam plus quam quatuor mensibus in concilio fuisset sebastiensem abijt burgundiam petere festinans. iussu friderici duces per viam reuerentis imperatori tradidit et in insula sancti marci in carcere constituit. Eiusdem fugae consilium disquirentem cepit. ad quadraginta exinde capitula contra eum probata sunt. merito et pontificatus deiectus. ad ludovicum igitur bavarie ducem missus in baideberga triennio astrictus est. Tandem eo in concilio martini pontifex rogatus ubi apud florentiam esset et a consilio de medicis eius florentino rogaret iohanne a carcere liberavit. Cum ad martinum venit sese pedibus martini subiecit et vi pontificem verum et vnicuique recognovit. Martinus ea humilitate commotus. prius cardinalis efficit tusculanus. Nec annu integrum supplex florentie et vita migravit. vbi et a tofino medice antecessore suo honorificentissimo sepulchro in domo iohannis baptiste templo inagis adhibita funeris pompa sepultus est.

Anno mundi. 6610.

Anno xpi. 1417.

Martinus quintus papa. patria romanus. octo cognomento colina prius vocatus. Et illustri colimen sum familia natus hoc anno in celebritate sancti martini episcopi ex cardinali dyacono in constantinensi concilio nationum omnium et cardinalium consensu pontifex creatur. Is enim a teneris annis cura parentum moribus et litteris imbutus. ubi adolevisset tunc pontificio perusu operam dedit. unde ad vrbem rediens morum integritatem et doctrinam vrbani sexti referendarius facius. Inter dyaconus cardinalis ab innocento septimo creatus. huiusmodi factus patrociniū suum omnibus prestabat. In concilio constantiensis cum multis in vrbis partem alterationis haberent ipse mediū quoddam tenuit communi utilitati semper consulens. Hanc ob rem et imperatori sigismundo et cardinalibus omnibus gratus. Qui in pontificatu constitutus non solum ratio sed negotio et sollicitudine reductus oia ad rem perniciam nullo psecit modo. Vir antea nequaquam sagax existimatus sed benignus. In pontificatu tamen ita opinione de se prius habuit redarguit vir sagacitas quidem in eo summa. benignitas vero non superflua neque minima reperiret. Peracto demum concilio reuersus per fines nel diolancii. Mantuanorum ferranensium raunnam florentiam venit. bononiam viis que se per id ipsam in florentiam vendicarat. florentie duo biennium fere redidit poppottino loco ad rem ecclesie componendam. Tunc et in bratio de ecclesie oppida permulta occupat oppidulambus florentinis concordia fecit. Illiusque post hoc fretus opa bononiam redegit in sua potestate. et ceteras vrbes vbiq. recepit. ex quo ciues plurimum creuit auctoritas. non remota tandem abiens ciuitatem metropolitanam honore exornauit romam desideratus puenit. vniuersa vrbe ciudem obuiā effusa. que cum non secus ac patre parentem expectabat. quia adeo vastitas inuenti per nulla ciuitatis facie habere videbatur. Quia ob rem pontifex pietate commotus ad eam exornandam componendosq. mores ita animū adiecit ut breui pualicem metioris facie se tulit. plura in vrbe restituit. Hic autem vir in omni vita integer demum pontificatus sui anno quarto mense tercio romae apoplexia moris. etatis sue anno sexagesimo octavo. Sepelitusque eius in andaro in basilica constantiana ante capita apostolorum sepulchro eneo. comitante populo. et clerico non alter fletu quam si ecclesia dei sui vrbes roma vnicuique atque optimo pte obdita fuisset. vacat non sexa dies. xii.

Linea sumor pontificum
Jo bānc vigesimū tertium

Joannes quintus

Linea imperator
Sigismundus

Sigismundus caroli quarti romanorū imperatoris filius. natione bohemi⁹ ori-
gine reuthonicus hungarie et bohemie rex. defuncto rupto romanorū rege
anno salutis .M. cccc. x. francofordie ab electoribus electus est. vir quidem
strenuus et ad omnia pagenda promptissimus. princeps singulari prudētia.
magnitudine animi. beneficentia et liberalitate insignis. corporis quoque maiesta-
te ac decore illustris. Erat enim pēlara facie. indutus specioso atq; robusto corpore
magnitudinis animi suae pace suae bello eximius ac in erogando p̄fusius. Is
suscepit regi statim cum comitatu mario vniuersam serme asalpina gallia sedādi bel-
licausa peruenit. Et cum multa eius egregia signora memorie prodita sunt. In-
ter quae illud p̄siliū quod ecclesiā carolicā in tres partes diuisam coacto a-
pud constanti generali concilio ad vnitatē redegit. Italia. galliam. hispaniā an-
gliam eius rei causa pagrans ut erat xpianissimus cum totā xpianam rempublicā
p̄pter saluata lebeſacatā conspiceret omnium nationū consensu p̄stantie concilio
uni indixit. vbi iohanne p̄dicato. gregorio. xij. et benedicto nono p̄missib⁹ ab-
rogatis. electoq; martino. quinto vniuersam rempublicā xpianam sua industria
suorum maximo labore cōponere studuit. Mores etiā seculariū et clericorū (numia-
tam licentia lebeſactos) suo hortatu et vīritate in meliorem reduxit formā. Et tol-
do lituam duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vi-
ta decessit q̄s solennia coronationis expletet. p̄russiam quā rex polonie fratrib⁹
beate marie teutonicoz armis ademerat restituit. ruffit. ventzeslāu bohemię regē
germanū suū q̄ regno inuisus esset coiecit in vincula. quos negligenter custodi-
tū magno republice malo quidā bohemię carceribus furripuerunt. Ceteris
bello p̄ofusius infelix. quem hō turci dumtaxat sed bohemi sepe acie fuderunt.
Et ei prima filia maria ludouici regis filia cum qua regnū accepit. Illius causa
duci et trienta regulos in hungaria primarios qui aliqui rebellassent gladio
peramissit. Ob quā rem et paulo post regina satis functa in vincula coniectus est.
mulieris vidue cuius virū interfecerat in custodiam traditus donec regni p̄ceres supplicū decernerent
sed non defuit capto in extremis rebus puidētia. q̄ vt erat facundia p̄dictus et potens mulieri longe me-
lius esse ostendit regū sanguine conseruare q̄ fundere. dimissus ab ea barbarā comitis alie filiam duxit
virem. nec diu postea compatis auxilij regnū vendicauit. de p̄dicatoribus supplicū sumpsit. mulieris
vidue filios et honoribus et opib⁹ inter primos regni p̄ceres cumulauit. Bohemia post multas calamita-
tes vix tandem potius est. Alberto duci austrie generi suo morauiam ne defensore caretet dona dedit.
Cū filia elisabeth ex barbara natā ei in matrimonij copulauit. Marchiam brandenburgensem friderico
burgunio nimbregensi dono dedit. Maria autē fortuna annos supra quinquaginta regnauit. In sen-
um deniq; p̄dictus iterato in italia venit. ad coronā augustale obtinendam. ex germania in lombardiam
ueniens mediolanū ingressus. inde p̄ etburriā ad senētes trāsiit. a q̄b⁹ honorificissime excepit ap̄d eos
aliquod mēse exegit. Inde ad Eugeniū pontificē romā se conferens ab eo coronā imperij accepit. Tā-
dem romā abiens ariminū petiit. Deinde p̄ ferrariensem agrū iter faciens mantua puenit. vbi aliquot im-
moratus dies Jo. franciscū gonsagā manue dñm marchionali dignitate insigniuit. Demū cum venetis
pace facta alpes p̄transiuit et basileā petiit. dissidioq; patrū quod tunc erat cum Eugenio ad tēpus sedato.
vltimā se consulat. Hic audita thaboritaz oppidanorū eade legatos in bohemiā mittit. hortat regni
quietes. Illi magno numeto apud ransponā cū conueniunt resēq; suū saluant. Exiitq; postea vbi hun-
garis naubus p̄ danubiū vecus budam petiit. vbi reformato rerum statu vocans ad se bohemoz p̄ciat-
pibus in albo regali. lx. milia nūmū inter eos distribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec mora-
tus iglamiam venit. vbi consilio cū bohemis habito legatoz gesta comprobauit. His compositis Sigis-
mundus imperator. ix. kal. septembris anno. vi. x. cxx. supra millesimū et quadringentesimū ab ortu sal-
utatis inueniunt. et magistratus quos ipse constituit acceperunt. Redierunt tunc mendicātes et monasterij
ortu abbates. Jamq; reges ei populi xpiani de recuperato regno congratulabant. Eugeniū quoque p̄o-
uifex. nam primus aureā rosam indicē sue letitie ad eū misit. Egrotare interea Sigismundus cepit. exiguete
morbo senectutis incomodū. Barbara speratrix de retinendo imperio sollicita nobiliores ad se vocat. Adu-
lterā annis nouū coniugū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatōre furentis
femine excoꝑitatus. in thorauā se vbi inſit vltimū filiā anteq̄ vita excederet. Illa cum viro Alberto ad
cūm in ciuitate venit quānoymā vocant. Albertū successorē suū nominat. hungarie ac bohemię primo-
res rogat vt sup̄p̄mā suā voluntatē exequāſ. Regna quibus p̄fuerat genero vltima voluntate reliquit
dicens beati ad regnū cū Alberto imp̄tauerit. Sup̄p̄mis ordinatis inter amicorū manus defecit. Cor-
pus eius in Maradino vt in vltima voluntate placuerat sepultū.

Expeditio in Bohemos hereticos facta temporibus Sigismundi

Martinus pontifex maximus ubi armatam heretici crescere indices animaduertit prius amplius inuale-
 sceret cardinalem vintoniensem natione anglicum regia stirpe natum in germaniam proficisci iussit qui co-
 tra bohemicam litem in arma concurreret. Cui imperator adiumento fuit. Instaurati suntres exercitus
 Saxonie duces. 7 quos vocant stangiales ciuitates in primis militauere. Eodem ex francionibus constitut
 tum marchio brandeburgensis ductauit. Tercio p'sunt otto treuerensis archieps. quos reuocatis secuti sunt
 Batoari quoq; 7 ciuitates suevoz imperiales ingressi bohemia tribus locis. silua penetrare. nunti s'it
 castrametati sunt. Sed cu heretici collecto raptim milite in eos p'perare nunciaret. no visum hoste fugerunt
 Tho dum cardinalis exercitus affluat fugientibus occurrens magnus p'ebus vt redirent in hoste boraq;
 quod cu frustra interef vir silu egressi fugientes bohem postremu agnens lacefere ceperit. facta e p'
 fusio fuga. machinis quoq; bellicis ponti sunt. Exin misit populati. Cu fraconia redirent ne brandebur-
 gensiem agru numbergensemq; vastarent pecunia placati diuine exercitu reducere. Sigismundus his co-
 gnitis numberg p'sectus noua principu auxilia coparat. Martinus quoq; pontifex maximus. Iulianus
 cardinalem sancti angeli lris ac moribus excellentem cu ea legatione in turbatione mittit vt bohemis bellu
 inferat. 7 adueniente tpe in basilienfi palio quod. p'x die futuru erat noie ap'lico p'sideat. Is germania in-
 gressus mox numberg ad Sigismundum se coniecit. quo in loco frequentes germanoz principes conuenie-
 rant. decreta est noua in bohemos expeditio ad octauu kal. iulij. Dux belli fridericus marchio brandebur-
 gensis declarauit. qui cardinalem sequef. Ingressus bohemia in comitatu cardinalis. iohannes 7 alber-
 tus principes brandeburgenses cu patre. Heribipoli. habenberg. 7 cysteti. epi. 7 imperialiu ciuitatum
 magistratus. Treueren. 7 colonien. annuantes auxilia miserant. 7 cu his. p'ncipaz suaz primoz supra. xl.
 milia equum fuisse tradunt. Ingressus cardinalis nymetofum exercitu ducens multas villas oppidaq;
 hereticos dirupit. Bohemi qui sapide hoste affuturi acceperant. expeditas in armis legiones coegerat. in
 terea siue p'dmo in exercitu fidelu fuit (q's plurimu putauere) siue manus sua sponte metes homi pauco in-
 uasitronis castris trepidati e. 7 priusq; hostis vllus in aspectu daref sedisima capta fuga. miraf iulianus
 vnde bic timor. Quaderet vt foru aio hoste expectaret. s' frustra apud eos cohoratio fuit. sublati sunt ra-
 ptim signa 7 rapido cursu fuga maturauere. Hostis postea ex metu alieno ingenti p'da potu e. Alder? au-
 tem dux cu accepisset bohemia intrasse cardinale. raptim ex austria copijs in hereticos duxit. s' fuga cogni-
 ta p' moraua que no du ei parebat infesta signa circiferens. 300. villas ferro 7 igne deleuit. oppida cepit
 mortaliu. maxima cede fecit. adeoq; gentē illā afflixit vt iugu eius accipiens parere libi ea lege promiserat
 vt circa religionē id sequi teneret q'd basilienfe concilio decerneret. Eractus in bohemia legatus basilicas se
 ordo noui canonicoz regulariu 7 congregatio
 sancte Iustine 7 Victorinus.

ex grisco colore in indumentis 7 romano officio vtitur. Magnae opinionis in ecclesia dei existit.

consultit ibiq; concilium celebrant.

Ordo nouus canonicoz regulariu apud eburarias
 in luceti agro monasterio frisonarie institui sumptis
 a loco frisonaria dicta. deinde ab eugenio antea laterane-
 sis appellata est. 7 speciali priuilegio canonicoz regula-
 ribus b'ri augustini aggregauit. De a primo eoz. antio-
 re claudie migrā cu nigro scapulari biretoz nigro sum-
 ptere. 7 albo scapulari reposito camiseā linea eius loco
 induere voluerunt. quā ob re vulgo fratres de la cam-
 sia p'gnominant. Habuerunt aut viros plurimos om-
 ni doctrina 7 eloquentia 7 sanctumonia celebres.

Congregatio etiā scilicet benedicti que scilicet iustine nūc
 pas hac tempestate in puncta tarusana apud pa-
 tauinā vrbē in monasterio scilicet in fine primo p' ludouicu
 barbu patriciu venetiū institui seu reformationē accepit 7
 ad viā veritatis reduxit 7 ad regularē obsequiā p'du-
 xit. que congregatio viris p'stantissimis 7 locis bonisq;
 tā tp'alibus q; spūalibus p'florebat. Eugenius quantuq;
 pontifex eā maximis priuilegijs mun. deinde in ea immu-
 merabiles viri nō modo iuri ac sacre theologie doctri-
 na. sed et eloquentia litterarum tam grecarū q; latinarū
 ornatissimi fuerunt.

Ordo vniq; monacho 7 eremitarū diuisus Iheronimi
 tā p'ntu institutus collapsus a venerabilissimo ro-
 po hispalensi eius ordinis generali p'posito nouis insti-
 tutibus ex dictis beati iheronimi instauratus ē. quā
 martino pape obtulit 7 pontifex confirmauit. qui sub re-
 gula beati benedicti militauit. 7 ipsa p' omnia vixit. nūc
 ex grisco colore in indumentis 7 romano officio vtitur.

Allata erant Sigismundo cesari ex hungaria aureor. quadraginta milia. Cum aduersperaceret. eaq. in regia recedisse fuisse. Cum cubiti esset cesar. diu cogit in quem nam vsum eam pecunia conuerterat. somnus eu destitit. nam ille exercitus cubicularijs. ite inquit oculus. consiliarios ducesq. multos huc accessit. Vocati proceres media nocte trepidi. timebant em. ne quid aduersi accidisset. imperator celeriter adiecit et que causa sit tam repentina vocationis inquirunt. Imperator. confestim aperta arca inter eos qui adue nerant pecunia distributa. ite inquit iam secure tranquilleq. nobis dormire licet. na quod mihi. somni ad conalium constantie

Concilium generale apud constantiam suorum. Verbe ad salua tollendu quod noue et inginta annis pdurauerat Sigismundi cesaris iussu et indu stria Anno dni. i. 414. conserit. in quo quinq. ade rant nationes. italica. gallica. germanica. hispanica. et anglica. Quicqd vo harti nationi suffragis decer nebat id ita ratu erat atq. p fconem aut p notarium publicum p curia enunciabaf si omniu consensu po tica confirmatum fuisset. Co quoq. pfectus Joban nes pontifex admonentibus in quibusda ne id face ret. ne cu pontifex accederet priuatus reuenter. qd etiā contigit. Proficiens in cu vius quibusdam in omni genere doctrine pstantibus diu multumq. ger manos disputationibus incertor et ambiguos tenu it quod potissimum decernerent. Veru fugiente si gismundo factaq. omnibus dicendi quod liberet po testate. pontificatu licet inuitus se abdicauit. Brego rius vo carolum malastet legatu mittens sponte se abdicauit. Beuedictus discussa aliq. diu re pontifici tu tandem priuat. reuocisq. nationibus que cu sen tiebant. In eodem quoq. conalio nonnulli hereses daminare. in quo de rebus bohemicis sermo habuit

paru mentes ingenti cura confecti. voluentiu animo quo na modo puincia sanari possit. Condemnata est isq. iohannis uiceff beretis et duo ex sectatoribus eius combusti sunt. iohannes hus et iheronimus eius discipulus tanq. hereticarbe. Cuius ibi quadriennio ferme ad tollendos schismaticos et ad restituendam eccle siam ac emendandos xpianor. mores multi prelati principesq. pstitissent. Eadem de eligendo nouo ponti fice sermo habitus est. Placuit ex pna quaq. natione viros sex deligi p. batos. qui cu cardinalibus concla ue ingressi deligerent. Anno isq. millesimo quadringentesimo decimosextimo. sexto ydus nouembris con clau ingressi. Consensientibus cardin albus duobus et triginta. nationibusq. omnibus pter omniu opi nionem cu iam quadriennio vero pontifice caruisset ecclesia. in celebritate beati martini. Otto columna rei manus diaconus cardinalis pontifex creaf. omniu leticia. Effusus etiā nimio gaudio imperator Sigismu dus omnibus gratias egit. ante pontificem pstratus summa veneratione pedes excosulatus est. que ptra pontifex amplexus non secus ac fratre habuit gratias egit q. sua opa par tandē eccie dei reddida esset. His gestis cu per annu in conalio pstitisset et multa ad xpianā religionem necessaria decreta fuissent. Tandē an no xpi. i. 418. conalium pontificis iperatonisq. iussu dissolutu fuit et in pace abiere.

Johannes gerson cancellarius parisiensis denonuitans hac tempestate floruit et in conalio constantiensi nonnulla pro rege francie et alijs absoluit. vir admo dum doctus. theologus summus. parissus sacraz lraz christianissimus doctor. qui scripta varia et libros a se editos ecclesie pro futuris post se reliquit. Is tan dem anno dni. m. cccc. xxi. superos pecij die. xij. iulij. Cesar suck cancellarius trum cesarium

Alpar suck domitus inter principes denominat. In matre italica ex comitibus alticolis agri tarusini ppare theutonico natus ex familia lazana. puincia fra con se. ingenio dextro. facidia suau. doctrine cultor. ad omnia genitus quecuq. ageret. quem simul atq. fortu na atq. virtus exultit. ut quod erat prius inauditi trus cesarium successiue regnantu cancellarie pfuerit. Antus ex duobus sletie filia sibi in matrimoniu tradere non re casauerit. Sigismundus egram illi et cubiti et alia i fra conibus opt. ida dono dedit. Albertus in hungaria calesum et albam ecclesiam. sndericus in austria gressu. Hierlanle. pfecto ingenti et nature bonitas singula ris que inter tot imperatores moribus proxis disparis pari gratia viuere potu it. Huius amicitia vsus enas pius episcopatum tergestinu. unde relique digni tates puenire consecutus est. Mortuus est boheme ex apoplexia et apud carmelitas cu. contigie sepultus.

Sexta etas mundi

Constantia vrbis germanie non admodū magna & opulenta atq; formosa ē itis ppter menia. Rhenus
 Clauis emegres rursus in alieu redit. Pons in eo ē qui ab ipsius vrbis porta ad germanos pñit. Al
 tracq; ponte crebra edificia leuiss fluij ripa. Lacus aut̃ omniū amenissimus est. multaq; castella & vi
 cos vnde quaq; p ripas habet. aqua nitida fundo glaeoso ac pspicuo. pisces fert varios quidē & multipli
 ces. sed pro tanta aquar magnitudine non admodū copiosos. Argenti mīlia passū in longitudine pater
 Latitudo alibi .x. alibi ad .xv. milia passū extendit. Rhenus em̃ curientes pcurritis agrū dū fines constā
 censis attingit duos lacus facit. Venerū scilicet & acroniū vt veteres appellabant. inter quos constantia
 sita. **H**ij nunc a loco & dominij sortiti nomia. superior constantiensis. & a castro & a loci domino de bod
 ma lacus bodmer dicitur. Inferior ab oppido dicto cella rudolphi cellacensis teneatur. **I**n infima lacus su
 perioris parte constantia. De constantie vō antiquitate & origine aues perpaua occurrunt vt in alijs vr
 bibus. qui vel aut sui nomen & memoriā. ne dū vrbis temere vident. Si tamen diligentius pscrutantes tabu
 lam inuenies marmoreā vetustas lram continerem. Ex quibus apparet a constantio constantini patre. q
 a diodeciano & maximo cesar dicitur est hanc vrbe nomen cepisse cū prius vitidura nuncuparet. **H**anc
 tabulā perpaua constantiensis legere sciunt. Tenetq; vulgus opinio esse sanctarū quoddā pcpue religi
 onis. ita muliercule & cetera imperita turba fucandis per cā nianibus & ad faciem refricandis. iam literas
 pene totas ex tabula delenerunt. cum tamen ibi scripta sint non sanctorū christi sed persecutorū christiane
 fidei nomina. **D**oces quoq; & infutura quitatis sunt. Singulis annis vnus ex ciuibz suffragio creatur.
 apud quem summa potestas cum imperio sit. **H**ic non publicis ed bus s; in priuata domo sua & cuncta
 habitat. Si quando per vrbe incedit licetores habet virgas manu ferentes. **E**cce aut̃ habitu nūlo a reli
 quis differt ciuibz. **H**ic in caput vniuersū animaduertendi potestātē bz. Si de homicidio. de furto.
 de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminibz agat. astant in pñlio dū quos sibi ciuitas de
 putauit. rei ipi in vinculis adducunt. ibi & accusatoribus & defensoribus dicendi contra reus. & pro reo fa

causas. Auditis omnibus in sententiā itur. Si reus dānaretur licetōes magistratus supplicio afficiunt. Eodem ordine de ciuilibus causis cognoscit apud hunc magistratū et eius consiliū. quia liberā iudiciā potestatem habent. Oratoria facultas plurimū valet. Itaq; si qui disertū reperiunt bi aduocati in ciuilibus et criminalibus causis adducti. plurimū et gratia et dignitate in ciuitate possunt. Vniuersa hec ciuitas in duo genera diuisa est. Alij em sunt equestris generis. alij plebei. Plebei mercaturis et officinis intendunt. Equites veteribus patrimonijs contenti redditibus alunt. Equestrem dignitatē obseruant. Si quis plebei diuor factus ad equestrem locū puenire tentaret et nullo modo licere putat. Nec nobilitas quem in eo pphana n. aut polluit dignitatē suā arbitratū hoc eū facere pmitat. Ita per longa tempora vterq; ordo in suis sibi nobis consistit. Cū equites ad mercaturas et solidiora munera declinare in turpissimis sit. Plebeio autē ad equestrem dignitatē se anollere nullo modo liceat nec nobilitas pariat. Subornatio tamen reipublice communis est plebeis et nobilibus. Ad septem miliaria a constantia a transitu vero alpū. xx. milia passuum oppidiū extat Velchirchū id est opulenti atq; vrbani. Edificia habet speciosa. vineis et pomis plurimū abundat. Flumen quoq; rheni oris in alpidus nō longe ab eo loco cum ab italia transit sit ex sinistra manu. sed mox ad dexteram vergens et multo incrementis aditum ingens et robustū decurrit inter orientem et septentrionē recto alueo conuersum. Aquam habet mediū coloris inter ceruleam et viridē cursum rapidū. alueum arenosus. solidū tamen. ita ut pedibus pressus vestigio non signetur.

Erunt temporibus concilij in ea habiti in hac incitata ciuitate ingentem multitudinem hominum fuisse. omnes concilij res gestę sunt. p̄sentiores quoq; in eo fuerunt iohannes. xxiij. summus pontifex et Maximus cesar. Quinq; epi cardinales. xvi. p̄sbyteri cardinales. viij. diaconi cardinales. Patriarche. viij. Archiepi. xxiij. Episcopi. io. 4. Abbates. lx. insignes. Generales q̄tuor ordinis. Duces. xxiij. Comes cel. Communitates quoq; vrbū tam ytalie q̄ germanie superioris et inferioris. post electionem do Martini Sigismundus condaue ingressus nullo habito dignitatis sue respectu gratias omnibus cum lacrimis egit. q̄ necessarium reipublice xpiane prope extincte elegerant.

§ CONSTANCIA §

Iohannes hus heresi
archa

Iohannes hus obsuro loco natus. ex villa hus quod inferè significat cogno-
menū inuatur. Hic cū esset ingenio pauci & lingua disertā multūq; dālistia
oblectatus. & peregrinas opiniones amaret. Aude admodū discipulū suū doctri-
nam arripuit. Iheronimū hominē eloquentē condiscipulū suū dedit. Pla-
cium signumundo impatore suadente patribus in pelio pstantiū vobemania sa-
nam possit iohanne & iheronimū ad synodū euocari. qui cū ceteris eius regni
doctores. tū quā doctores ac heresim principes habebant. voverūt ambo nō
tā verecunde alicui discere q̄ sua imprudenter ingerere parati. docendi quippe
q̄ discendi cupidiores. & auditi sunt in p̄fessu patri. Iohānes erat & auctoritas
et maior habitus. doctrina & sacundia superior iheronimus. Lecti ex omni nati-
one patres diuini atq; humani iuris doctores. scpe cū his colloquiū habuere.
dogmata eorū a lege diuina aliena esse monstrarunt. neq; bonis conducere mo-
ribus. rogauerunt ne plus sapere quā ecclesia velient. peregrinas opiniones re-
linquerent. ingenta sua vicietistatū infamia ne sedarent. in edocendis populis
nō sed docendis exercebant. possent in p̄fessu dei & in ecclesia militanti subline
consequi locum. Heretice in p̄fessu p̄maces vobemnoz animi. scuerantes se fan-
cti euangelij emulatores. se xpi discipulos esse. Romanā ecclesiam longe a tra-
ditionibus ap̄loz abisse. que opes & delicias sectaret. dominatū in populis ex-
quireret. canes q̄s morerent. ecclesiā bona que xpi pauperibus deberentur
per lacunā luttūq; sumerent. p̄mores magnē synodis vbi penitiam & im-
mutabiles animos perditōz hominū adiuuaret. membra ecclesie putrida que
sanari non poterant ne reliquū corpus inficerent reseranda censuerūt. Lata est in confessu patri aduersus
continuas sententia etiam aduersus esse q̄ doctrinā ecclesie respuerēt. p̄rior iohannes igit p̄buitus ē. ihero-
nimus. ecc. xl. diebus postea in vinculis habitus cū respicere noller sed descendens in laudationem Jo-
hannis buffi dādū ad ignem damnati virū illum iustū & sanctū appellans illa morte indignū. se quoz
paratū quoduis supplicij adire forti animo & constanti. Multū illi accesserit viri eruditissimi. p̄cipue car-
dinalis florentinus vt a sua sententia dimouerent. sed cū p̄maces in erroribus p̄uerabat p̄ consilium
heresi damnatus & igni p̄buitus iocunda fronte ad incendij p̄paratū. flammā adhibita canere cepit ymi-
pnū quē sumus & ignis vix interrupt. Nemo philozophoz tam forti animo mortē p̄tulisse p̄biber. Hinc
res exultorū ne raperent a vobemnis in lacū p̄oicent. discipuli eoz ex eo solo terrā absculere in quo ignis
fuit. canēq; veluti lacū secum artulere in patriā. Iohannes & iheronimus apud vobemos maritū boni
se meruer. nec minores q̄ petrus & paulus apud romanos habiti. Nunciatū cū in vobemia que con-
stantie gesta fuerunt discipuli eoz sequacesq; omnes in vniū conuenientes memoriam in primis defuncto
Iohannes rochezana rum consecrant. celebrandamq; quotannis recerunt.

Iohannes rochezana heresiarcha apud vobemos p̄ longa tpa p̄fidia semi-
nauit. Oppidulū est pragensis ecclesie nō longe a p̄sina cui rochezana ē
nomen. Ex hoc loco puer obscuris parentibus censuq; tenuissimo natus iobā-
nes nomine pragensi venit mendicatusq; viciū querenis grāmaticam & dyalec-
ticam didicit. Cū adoleuisset nobilis amfūdā pedagogus fact' ē. & cū valeret in-
genio linguāq; p̄mptus esset in collegio pauperū recepit. Iohannes p̄buitus cepit. Ex oppi-
do vnde ortū habuit rochezane cognomē ducente. & in de noie & auctoritate
valebat. & cū basilienfis sinodus vobemnis scripsit vt legatos mitteret. inter
legationē. ecc. equitū ad basilicā missam iohannes rochezana p̄fudo pragensis apostolus reputatus fuit
it. Et postea sedente prage signumundo pro tribunali in foro ciuitatis rochezana cū quatuor p̄biteris no-
mine totius cleri obediētiā romane ecclesie sefe. p̄futare. p̄fessus est. & sequenti die absolutū ab anathe-
mate & p̄ legatos p̄lij in ecclesiā introducti rochezane p̄fidie sue non imemor altare accedes diuina re p̄-
acta vni quē iusserat ex latris adesse sacramentū ex calice tedit. quīs alter ex consilio legatus id sibi nō li-
Leonbardus aretinus cere affereret. in quo errore p̄fuerans tandem senio tefecit.

Leonbardus aretinus p̄bmi & oratorē ac historiciū elegantissimū ac p̄batū tē-
p̄stare istat floruisse constat. eo q̄ innocentiū septimi. gregoriū dioeciani.
alexandri & iohannis. xxiij. pont. ro. vīq; ad p̄sū cōstantie summā integritatē
se fice secretarij officij administrasset. deinde a florentino populo actus cano-
larie generalis sibi cura demandata vīq; ad extremū vite tps gessit. Inter viros
illustres ob dicendi elegantia oibz p̄ferendus est. Cū esset optime doctus licet
multis occupatis negocijs ea tri scribere voluit. & p̄mo cū adhuc grecis auro-
bus op̄erā daret Basilicē in institendis discipulis transfudit. Quā q̄ viroz illū
fuit in plutarcho & vitā acronis p̄posuit. Trāstulit q̄ libellū renephornis de
tyranno. & aliquos libros platonis. Ex aristotele economici ebicorz p̄follitico
rū libroz. historā goethoz edidit. volumē etiā eplaz ac sui tps bistoria. de lau-
dibus florentie & rebus florentinor. cuius historie cā tenatus ei singulare pre-
miū vīq; ad mortē p̄stituit. Quē q̄dē mors fuit anno dñi. i. 4. 4. 5. cū esset etatis auzoz. & 4. Multa p̄terea
alia composuit in quibz dicendi elegantia & summa ipsius ingenij vīa apparet.

Bertra etas mūdi

Anno mundi. 6630.

Anno xpi. 1431.

Eugenius quartus papa. p̄ia venetus. familia candelmeria p̄fari q̄des
Antiqua. p̄e angelo natus. gabriel antea vocatus. hoc anno q̄to
nas marci pontifex creatus. Die gregoriū duodecimi ex sorore nepos. celestini ba
bitus canonice degegnatus sancti georgij in alijs veneris fuit. et cū secum
romā recūfante duxit. et primo thesaurariū fecit. tēnceps ep̄m senesem. post i
cardinalē retulit. tēpi pontifex fact⁹. nil eo honore elatior. nulla in re p̄stina
vitā mutavit. p̄cipio autē pontificatus suū malis cōsilijs ductus. diuina dūa
tiag oīa p̄turbavit. Nā et p̄p̄m romāni ad arma excitavit. Et cōsilio basilienfium
infinita mala orta sunt auctōritate dedit. approbans eorū p̄ literas aplicas de
cretis. Vt postea ad seipm rediens oīa p̄venerit ac constantissime egit. Vt
aspectu insignis et veneratiōe dignus. gravis in dicendo potiusq̄ eloquens.
in modice literaturae. multe cognitionis bistorie p̄sertim. liberalis tōmes. rū vel
maxime in literatos. q̄m familiaritate tēlectatus ē. Nā leonardum arenū ca
rellū poggij. auri p̄a trapezintū. blondū viros doctissimos secretis suis ad
misit. ad nam nō facile movebat ob iniurias illatas. et maledictus boīm. aut
miser. et dictera scribentū. gymnasia p̄ia q̄ diligentissime fuit maxime p̄o
romāni. ad qd oīe genus literature adhibuit. religiosos mūmmodū dilex
it. cōsē opibus et immunitatib⁹ auxit. bella autē ita amavit. qd mūm in ponti
fice videri debet. Et celphmū caroli regis francie filij cū magno equitatu i ba
silienfies cōcitataverat. Cū impem dissipans ē eōventusille. Constanti p̄crea
in pactis servandis et habitus. nisi qd pollicatus fuisset qd renovare q̄ p̄ficere sa
tius esset. splendens in victu familie. parvus in suo. Et a vino ita alienus v
abstemiū merito vocaret. familiares hūit admodū paucos. s̄ viros doctos.
Et q̄z opa in gravibus rebus vti posset. Impator sigismūduz cui sex mensib⁹
senis substituit ad eugenij cōversus into cū eo federe romā p̄fecit. Coro
nari impem donat. vtrūq̄ mortuo sigismūdo impatore a q̄ basilienfē p̄lūi inre
nientū habuerat. Creatoz ab electozibus alberto austruē dūce cōsiliū ferrari
ense inchoavit. eo profectus impator grecoz ab eugenio suscep̄tus ē. inde florentia transit. Et rōmā de
inde ecdiam dei edificij et facili⁹ et annis. vti ex capella pontificia et eneis sancti petri valius apparet.
Adorēt autē pontificatus sui anno sexagesimo quarto. q̄ anno b̄m Nicolai toletanū in sanctos retulit con
fessores. Expetiturq̄ in basilica petri. sepulcro marmoreo. hūit ante sacros se p̄buit aliter ab ortu. Aliter ab occasu cel
sar vterq̄ p̄cedes. Aliter vt accipiat fidei documeta latine. Aliter vt auro dignat honore caput. Quo dūce et
armemū graioz exempla secuti. Romanici agnōit ethiopesq̄ fidem tē.

Eur quintus anno dñi. 1438. die. 17. novembris. eugenio pontifice a basilienfē p̄llo philippi ducis
p̄tatione reposito. Et in festinate pontifex electus. sedit annis. 9. quo et cōto euehgio magne sed
tiones in ecclia dei exorte sunt. cū xp̄iana respub. m̄fari dñis. aut felice aut eugenij sedere. Et tēq̄ qui
neutrale vocarentur. q̄ neutri obtemperant. Die itaq̄ felix primus sub audie dux fuit. q̄ prius comes ap
pellabatur. Et sigismūdo cesare titulo ducatus obitō. cū annis setme. xl. post p̄is p̄vince guberna
cula tenuisset. Anno p̄mo imp̄io. parta vndiq̄ pace. ac demū relicto p̄ncipatus glorie fastib⁹. in be
remū se recepisset. cū sex viris equitris ordinis erat etia p̄uctis. nūdo et pompis ei⁹ renūciasset. ad re
pallie locū tanq̄ paradisiū delitiaz sibi delegit. Cūq̄ eo in statu vitā celibem in terris ageret a basilienfē
coaliū pontifex electus fuit. barba torondit q̄ p̄missum nutruerat. Ducatū primo eugenio suo tradidit. et
celestiasticas ceremonias didicit. sup̄atus magna nobilium caterua basileam perrexit. Vbi inter duos filios
egregia facie adolecentes tanq̄ ydne p̄sū ecclie coronat⁹ ē. celebravit sepe diuina
bñ dixit plebū. officia curie ordinauit. cardinales doctrina et auctoritate p̄fatos
asseruit. Vt cū pacē et bñitatem amator esset mortuo eugenio pontifice ille
o nullus pulsatus p̄b⁹ nicolai ei⁹ successoz hūamissime cessit. Relicto noie pape
cardinalatus honore et retinuit. i p̄ia sua legatū de lare creavit. Desicē demus in
senectute bona. fuit autē clarissim⁹ p̄nceps p̄ter gen⁹ et sue elegāte formā. ac re
giam dignitatē et p̄mptā cōq̄ntia morib⁹ itegre. vita et religioe sc̄tis. i suberos
elemēs. i bello magnanīm⁹. et i oēs iustissim⁹. ac demū nimū felix. si senū suū
celestiasticis titulis non sedasset.

Sissima b. xxiij. iter eugenij et felice vsq̄ ad nicolaū. v. ob varias disceptatōes
an pontifex eēt sup̄ p̄lūi p̄duravit. si sine sc̄dalo respub. xp̄iane.
Sola facta ē defecatio et varia bella et dissidia secuta sunt. et cometa apparuit
secuta est occisio hominū in kodio.

Linea summorū pontificū
Eugenius quartus

Felix quintus

Albertus austrie dux. Et p̄dicti sigismūdi gener. ac boemie hūgarieq; rex anno dñi. 1438. xij. kal. aprilis impator post sigismundū creatus. impator annis duobus. **Q**uā dē optim⁹. et in omni virtute decoratus. religiosus p̄ncips. Et qui liberalitate simul iusticiāq; p̄staret. fuit in bellis audax. et manu p̄romptus. In primo apud albam regale cū iuge sua Elisabeth kal. ianuarii summo p̄fensi et applausu p̄puli coronatus ē. Inde p̄die nonas maii rex boemie designat. et ad eamq; suscepit. Inter hoc et electores imperij apud frankfordiā puenientes. eius felicitatē admittant. et ipsi sui sanguine extollere crederent. totamū imperij alberto cōmendant. Illi acceptatē imperius in iussu baronū. et nisi primores hungarie indulgeret haud quāq; licebat. q̄bus haud ex vñ videbat suū regē ibi cūonib⁹ imperare. dū sigismūdu totane rei p̄sul turus. ytalīa germaniā ceterasq; puincias p̄grasset. hūgariā turcorū direptioni p̄tulisse. atq; ob eā cūm iurātado albertū obligarūt. ne suo in iussu impius acceptaret. Vocati tñ ad regem q̄ tñc viennē fuit. Adulta in vtrāq; ptem dicta. Vtci p̄bus p̄cipue friderici ducis austrie tñc adolescentis. assensu dedere. imperij summa p̄gratulatione germanorū ab alberto susceptū. Ille imperio actus. hūgariā redijt aduersus turcos qui tascam inuaserat arma moturus. Interea georgius palocis strigoniensī pontifex diem obiit qui coronā regni et p̄fectioem regni suppellecit in arce fuerat. Quā te cognita albertus eo se confert. arce regine dedit. q̄ dum ibi tancū regni corā baronibus ad eam tem seletis recognoscit. coronā beatū p̄pbanū regis quā sacrosanctā putat. dam sumpt. animq; custodiendā tradit. cetera obsequiis occidat aras. Albertus budam teueris nō expectatis auxilijs aduersus turcos exercitū dnat. Castra intra Ticiam annē et damibū collocat. inter ea turcorū impator euenio castello et cecatoq; disponit filio. cuius sororem in matrimonij duxerāt domū abijt. Albert⁹ vbi expugnata synderomā turcos abijisse cognouit. dimisso exercitu budam redijt. Sed insolito feruentis augusti calore veratus. dū p̄ponib⁹ nūmū oblectaretur. venia solutionem incidit. Sic igit diffinita laboraret sentiensq; periculū. viennā repetere statuit. siue moturus inter suos. siue q̄ aerem in quo fuerat nutritus cōfate aliquid ad sanitatē speraret. Inter ingressus cū tam strigoniū p̄terisset. et in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxore pregnantē obsequia toq; testamēto. in villa q̄ longa dicitur. vi. kal. nouembus et vita recessit. princeps liberalitate et fortitudinē datus. qui in magna de se xpiāne reipublice p̄mittere videbatur. Nec minora populi de sua v̄tute cōcepit pulcritudine sp̄ci breuitas vite nō fuit. neq; cū biennio toto imperauerat. statuta eius. p̄cra fuit. nec vltimū et validi corp⁹. facies terrefica. more genis crassa barba. supius labiū in dūsum vestem haud sp̄ledam balbeus ante granis emitt. nec vñq; lateri defuit ensis. corpus eius in alba reconditum est.

Concilium Basiliense

Concilium Basiliense anno domini. 1438. Et martini pontificis decreto congregatum. p̄mo nō lente et p̄ua admodū frequētia. auctoritateq; martini nutritum inde turba plūtimā cōuenit. ep̄orū et aliorū p̄latorū cū quibūsdā cardinalibus qui ab eugenio recesserāt. videlicet placentino boi noniensī. domino antonio veneto. arcletensī aragonesī hispano cypriano. Et domino nili ano romani cardinali sancti angeli legato in concilio generalī ibi deputato. Animaduētes eugenius bellos congregatos non vacare ad extirpationē heresis bohemoz et reformationē ecclesie ob q̄ ordinatum fuit. Tum pontifex anapiti cura dīstratus. Et quod in bellis vñdīq; p̄meret. Et q̄ Basiliensē conciliū augeri in dies cerneret. Concurrentibus eo hispanie gallicie germanie panno nicq; principibus. Qui omnē reipublice causam in arbitrio concilij reponēbat. Illud p̄mo q̄dem bononiam transtulit. cardinalū om̄i q̄ secum adērant consensu. Sed imperator aliq; principes et p̄lati qui tum basileerant non modo pontifici non obtinuerunt. Verētam eum bis terq; mouerunt vt basileam ydoneam. a martino celebrādā cō alij locum delectum. vñā cum cardinalibus p̄ficeretur. Alter se in cū actuos vt in p̄m aciem. Eugenius cū dubius quid p̄fissimū decerneret. misso tamen eo legato franco capicula nre consilio p̄a uiuoz equite. qui eius causam tueretur. Verum suggestionibus p̄būp̄i mediolanū ducta eugenij p̄tinatus. et Amadeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem feliciū vocarūt. Conciliū igitur pulcherrimū initium habuit. sed turpissimū exitum. p̄ter scisma subsecutum. eugenius cognita iniusticia. Elphidūm caroli francoz regis filium cū magno equitatu in basilienses cōtēpuit. cū impetu p̄uentus illico dissipatus est.

Berta etas mudi

Basilea provincie helueticæ ciuitas ampla clarissimaq. in loco regio extructa. Inde Basilea dicta, cñ
Βασίλειος grece regalis sonat. inde apud grecos **Βασίλειος** regnum dicit. Ad ob frequen-
 tes terremotus quasi sine bale appellata. Quibus vulgo ferūt ibi latuisse basilicā. Et post q̃ defectio-
 nomē vrbis reliquissē. Dec vrbis rheno ablut. ⁊ cā pene mediā diuidit. pōtē tñ siml vrbis ptes vniūtur.
 Is flumē germanie celeberrim⁹ ex rhenicis alib⁹ ori⁹. Qui varijs montū impedimentis inatatus. cū ru-
 pib⁹ coartat. terribili frenitu eluctat. pēpue ppe oppidū Schaffhusen. ingenti impetu p̃cepserunt. cū ru-
 id oppido lauffenberg a tatus petris. spuma albi flumē p̃ frenitu ⁊ collisione apparet. Tandē atrox spū-
 mans amplo iurgite ad augustā rauricā. vīq. et basileā euoluntur. Et eā in duas ptes diuisit. Lincati q̃s
 ac ponti occulto insidias. cū terremotib⁹ septennumero quassata sit. Littora em rodūt. aliois nouos q̃res.
 terrā canās. vrbis ⁊ ags rēpēs. hos motus extat. Quāobdē veterē rauricā augustā cū⁹ vestigia supra
 basilicā cernūt. defecisse arbitrat. Cui⁹ nomē basileā a descriptioib⁹ p̃ ea sortita fuit. Ea vrbis a rheno co-
 moditate magnā bz. q̃z mō nūā hy namgardem. vt cū magnis onerib⁹ ad mltas regiones namgari possit
 Et silā q̃s duā vigne cū sodalib⁹ a colorā namigis p rhenū ad basileā ascēdisse hystorie tradūt. Rhen⁹ aut
 ⁊ si accolis multa qñq. dāna isert. vbertatē tñ glebe asfert. Cū h vrbis etate nra latericijs domib⁹. pulcherr-
 mis edib⁹. solisq. p̃fundis exornat. bzq. agrū aplissimū inter mōtānā pstatuā. q̃ ⁊ frumētū vniq. bonitē
 racissim⁹ ē. Et q̃ vrbis celeberrima ⁊ atq. h euent i hac. qd i ceteris āq̃s vrbib⁹ (q̃z descriptio p̃cessit) eue-
 nire solet. vt reliq. ⁊ monumēta qdā vetustissimoz opoz p̃stiaf. vcz ita ruinas ⁊ terremotib⁹ q̃sa ac veni-
 flate ip̃a consumpta. vt necq. figure. nec ad quē vsus fabricata fuerint. quāuis diligētissimū sp̃ector q̃z
 agnosce. Idē tñ mirūmmodū aucta. Et p̃ terremotū cursus istaurata. Nouissime nris t̃pib⁹ bonaz anū
 gymnasio ornata fuit. p̃ cū summi pontifex a⁹ nois scōs ob loca comoditate poss. suspectū pontificatū in
 ea vniuersale gymnasium condidit. ac priuilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbē tempore consilii basilen-

his plura egregie pfecta. Sita ē autē i alfacia. cui quāda heluctia nomē fuit. tūc gallica. nūc germanici turis pro-
nata. Cū ludouic⁹ delphini⁹ vicēsis in ei⁹ agrū oēm fere militiā gallicā eduxisset ingenti⁹q; metū basilien-
sis mulisset. ⁊ funes ei⁹ sedere socii ciuitati quorū mili a multū leuissime iuuenis auxilio misissent. ⁊ acri
bello dubio Marte pugnatū ēēt. Ite ea pugna illico inferi⁹ mēto fiet. Hic bec incita vrbis duas ptesor pñit
sus ē. Ab aior⁹ hz res vtices. inueneritūsimū diue marie erat tēplū summū: cpalis sedes auxilio diui bein-
ria ipatori scōi ornati. In alio canonici regales ad. s. leobardū regūt. In tēto ecclia scī petri situata ē. Pri-
mū qz monasteriū cū abbacia ad scm albanū in acie vrbis erat. Inde nuuozes. augustinēses ⁊ pdicatores
theo loca sortiti sunt. Dom⁹ itē cruaferoz ⁊ dñoz theutonicoz spaciōsa loca occupāt. Et montales ad scās
katherinā ⁊. S. dārā ⁊ mariā magdalēnā. Ab aior⁹ autē ps vrbis celeberrimū hz monasteriū carthusien-
sū. ⁊ eccliaz theodon ⁊ scī nicolai ac alias basilicas. In hac qz vrbē multe scōz reliq; sūt ac oīnat⁹ varij qd⁹ deo

Frideric⁹ postica ro. ipatori amice⁹ dur sabaudie quē der⁹ apd basilicā pgregat⁹ engenio (rata exstet
rat filiā quā domi habebat viduā iuuenē ⁊ forma pfitāte in nifimoniū obnult. sileq; doq; noie auri nūmū du-
cētā milia. si engenio relicto le petri successorē appellaret. horruit cesar nūmūq; sacro suo ecclie faciā sedare
voluit. atq; ad suos puerfius. vedere inqt alij pñificalia solet. hic libeter emat si reperat venditorem.

Leond⁹ effctis ferrarie marchio pmo genit⁹ ex Biella nobili adolescentula pellice suscepit. patre iū-
colao apud mediolanū defuncto in ferrariensi regno succedēs regnauit annis. ix. vir certe magnē bñā-
nitatis ⁊ prudentie ac liberalitatis insignis. necnō ⁊ bonaz literaz egregie doctus. qui regnū pace ⁊ iusti-
tia gubernauit. ⁊ vrbē ferrariensem muris nouis ex parte padī cingere cepit. ⁊ plura edificia superbissima
in vrbē crexit. ⁊ vias ⁊ plateas strauit. Monasteriū scēe marie ordinis scī dominici crexit ⁊ se post mortem
ibi sepeliri fecit. Hic iobanuis frāciaci ganzage mantuanū filiā duxit vxorē. ex qua nicolāū vnicū filius mire
pulchritudinis suscepit. cuius tutelam ⁊ regni curā borfio moriens cōmifit.

Bertaetas mundi

Albertus austrie dux p̄dictus anteq̄ romanū suscepisset impetum in iudeos descensens eos omnes i sua
 ditione occidi iussit qui nolent ad xp̄m verū & singulare deum conuerſi. multi tamen baptisum suscep-
 erunt. Ex quibus vni fridericus anteq̄ imperaret in cubiculo suū acceper. cūq̄ ei esset sibi coactans dilecti
 39 post aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē seſe reuertī statuisse dicit. fridericus contra sua-
 det ne viam vite deſerat. Et ūq̄ verba ſua nil proſicerent theolo gos ex vicenſi ſcola acceſſit qui inuicem in
 iuſtrant. addit p̄ces addit lacrimas. promittit minas. postremo vbi frustra ſeſe nūc cognouit inuicem iune-
 nem in iudicium requiſitū tradidit. ille ad ſupplicium ductus nullis obſtrictis vinculis (ſic eſt p̄ſeruat) p̄
 ram ardentem vidit ſubſtrai cū carmen incipiens in medias flāmas inreptū ſe p̄ceat atq̄ ibi canē crucē ē.
Albertus mones ſui vienne audire ſomno grauati eſſe atq̄ alioxi voce. quero inquit ex vobis qui aſtatis.
 ſaluarī ne p̄ncipes poſſint? Cūq̄ rem dubiam & admodum difficilem reddidiſſet. tamq̄ rex exoratus anteq̄
 niſum? eēt appagere poſſint? aut. nāq̄ ſi baptiſmū p̄ncipes patria iuſtinopolitana p̄b̄s & oratores ac iuris cō-
 ſultus. nēdō & lingua greca lanagayvī eruditissimus & h̄iſoſore b̄ſantini
 p̄b̄i auditor & carrarienſium p̄ncipū olim familiarissimus p̄ hoc tempus p̄dicti
 eius virtutibus celebratus magno ſuit in p̄ſeato. qui cum eloquentissimus habe-
 ret inter cetera h̄iſtoriam ſanis elegantem de geſtis carrarienſiū d̄noꝝ edidit. & de
 ingenius moribus libellū. & in d̄no th̄eremini laudē culmiſſimas orationes com-
 poſuit & alia multa.

Mapheus p̄b̄egius patrā laudensis vir doctissimus. orator & poeta nō vni-
 ſaris. martiniꝝ pape d̄tarius ob dicendi elegantia romē floruit. qui alī
 quot editis libellis partim metro partim oratione ſoluta magnā laudē ſortit⁹ ē.
 Inter quos tredecimū c̄noioꝝ librū in verſu herorico compoſuit. Eius quippe
 p̄ſeorationē impenſā reliquit ſancte monice ex hoſtia th̄erina romā tranſſate
 ſunt. & eūdem capellā atq̄ ſepulchrum nūro artificio ſuo. ſumptis extruere fecit.
 vbi & corpus ſuum in ea capella ſepelire voluit.

Franciſcus barbarus patricius venetus enſolore in greſis liſis diſcipulis excellentiſſimū ingenij vir.
 ob doctrinā & dicendi promptitudinem & reipublice admiſtrande prudentiam laudatiſſimus habi-
 tus eſt. h̄ic cū eruditissimus eſſet pulcherrimū librū de re v̄goria ac epiſtolas ornatissimas edidit.
Leonardus quocq̄ iuſtinianus vir magni ingenij vniuſq̄ lingue grece & laane peritiſſimus. Inde q̄
 dam greca in latinū conuerſit v̄pore amonis & lucili vitas. Sic bernhardum iuſtinianum ſilius ge-
 nitū doctrina & prudentia conſimilem.

Carolus aretynus poeta grece latineq̄ lingue vir eruditissimus atq̄ eloquentissimus frāſciꝝ philoſophi
 c̄mulus b̄ſident temporibus floruit. qui tū metro tū ſoluta orōne multa compoſuit. & quēdas & greco
 conuerſit. quā ob rem a florentino populo in ſuū cancellariū vocatus immunitatis beneficiū conſecutus ē.

Claudianus patrā vicentinus patavinus principatū obtinuit. & iō acutagus ſup octo libris philoſoꝝ p̄metat⁹
 eſt. & ſup libris de anima & de celo & mundo ac alia poſuit.

Conſiliū florentie anno d̄ni. 1459. ab eugenio
 ſigifiſmundo impatore a quo baſilienſe conſiliū in-
 crementum habuerat. creato alberto duce aulicē cō-
 ſultum ferrarienſe eugenij nomine cardinalis ſancte
 crucis inchoauit. Eo p̄ſaſaſ & eugenius eo q̄ ad
 uentare impatore conſtantinopolitanū Jo. paleolo-
 gum intellexerat. Jo ſerrariā ingrediens non aliter
 ſuſcepſus ab eugenio eſt ac romani impatores ſuſce-
 pi conſueuerant. Verū cū p̄ſus ferrarie moleuſſet
 florentiam tranſſerre conſiliū placuit. ibi habito ſe-
 p̄nis conuentu diſcuſſaq̄ grecoꝝ & latinoꝝ contenti-
 one tandē eo ventū eſt vt greci ranomibus victi ſate-
 rent & ſpiritum ſancitū a patre ſilioꝝ p̄cedere. v̄q̄ i
 aſimo ſine ſermento tritico pane corpus xp̄i conſe-
 crareſ. ac purgatoꝝ locū eſſe erederent. Postremo
 v̄o vt ſaterent romanū pontificē verum xp̄i vicariū
 petricū legitimū ſuccēſſorē primū in orbe locū tene-
 re. cui & orientalis & occidentalis eccl̄a merito pare-
 ret. Abſentibus autē grecis. 22. nouemb̄is re hoc
 modo compoſita gaudentes in patriam rediere. Ar-
 menti etiam cum fide noſtra conuenere. p̄terea vt patres augēdo baſilienſe conſiliū inſirmata. Eodē iē-
 pore decem & octo cardinales creauit. Quorū de numero fuere duo greci iuuenis & nicenus vt eoz̄ auctori-
 tate grecorum natio in fide conſtiteret. que b̄nd ita multo poſt in antiquos moꝝes readit.

Delphippus mediolanensiu dur. occupata genua vrbe. magnū exercitū inter for. corneliū huiusq. forū cō-
iunctat. Qui propter suspitū aduersus eū a florētino pplo bellū. qđ vsq. ad obitū eiusdem ducis du-
rant. annis. s. xco. Infida tñ nomina. z infidiaz plena pace inter edene.

Rancia añ bec tpa dñi in hie. nūc in merore sunt. Et illud regnū florētissimū supra modū per hen/
ricū regem anglie vastat. postq. aut alios bello deturbant. nō sine grandi sacra fidez melicissime
vitam finit. Ioannes quozq. dur burgūdie hoc regnū eque lacerant q. breui post occidit. z malozum
multoz occasio extitit. Cardinalis sancte crucis tandē pacem cōposuit. quā burgundi acceptant. Anglici
non consensit. verū ioannes burgūdie dur post terugas mitas cum sacramento ambo dimissimū sum-
pissent. in conspectu regis francie atrociter occidit. ideo mala succedunt tempora per regiones francie.

Quo amantes

Quo amantes hīs diebus in ytalīa fuerūt. Miles vnus curialis noie Hy-
gismūdi impatoris. curialis populus. Et lucretia in fenest. eburne vbe.
ambo decore. amboq. speciosissimi. Et lucretia mira pulcritudine precellens.
Res acta semis est dñi hygismundus illic degeret. Idij nāq. ceco amore admittes
solo visu exarsere. Et tandē ad cōcupitū sine puenere. Et cum ibidem p aliquot
temp. dies suos deduxissent. ob cesaris absentia facta sunt lepario. Et qua tāta
q. q. contraxit tristitia. q. lucretia post longas lacrimas egredūne incidit. Et
q. cor suū aberrat inter brachia matris indignantes exalant aliam. Curialis vō
postq. obisse verū amatozē cognouit. magno dolore pmoctus. cōsolationē vllas
admisit nisi postq. cesar ex ducali sanguine virgine castissimā filii matrimonio
coniūxit. Et quoz exemplis monetur. vt temperans morib. studeat. Qui em
nūq. sensit amoris ignem aut lapis est aut bestia. Iste nāq. per deoz medullas
non later igneam fauillam. hozum historia pus pon. ante pontificatum pulcre
descripsit.

De aduentu Delphini in alsaciā. tpe concilij basilien.

Unt per hos dies ludouicus delphinus vicieni. ac primogenitus regis francie. cis magno exercitu
intra limites imperij. oppidumq. obsidione cinxit. Cui nomē est mons belligradi. quod ab initio
comes de wirtenberg habet i feudū. Ibi cum aliquādiu delphinus maueret. cū castellanū tandē conue/
nit. vt ibi ad certum tempus oppidum traderet. Quo lapsō id libere restituit. Et Nam aliter vt decuerat
regis iurare. vt locum haberet in quo morari posset. quia non decebat regis filium in campis degere absq.
tecto. Postq. aut delphinus belligradi portus est. fama vndiq. aduentum suū publicauit. s. non vno mo-
do apud omnes. Apud aliquos nāq. se in auxilū nobilitatis venisse predicabant. tanq. in germania p co-
mites esset oppressa. Apud alios vō vocatur se dicebat per romanorū regem contra Swicenses. nōmills
aut se velle vendicare iura domus francie se asserebat. que vsq. ad rhenū protendi dicebat. Et hac cau-
sa vebem argentiniā obsessurū se affirmabat. dicebat z pper ducem hygismūdi se venisse. Et hos rumores
vbiq. publicari studebat. Non q. ita esset. s. q. fauorem ob eam causam sece putabat habere. De delphi-
ni exercitu varia dicta sunt. quib. minora probant quinq. z. xx. milia censent esse. Concordant autē inter del-
phiniū z alsaciē. quinq. z. xx. milia hominū ex suo exercitu p hyemes in oppidis alsacie recipi debere. ipe
q. delphinus z thurien. z alijs obsessis ferre opem promittit. Temēbant iam delphini gentes q. vtilis
vocantur armeniaci in subitū quoddā castelli. quod swicē. ppe basileam obsidebant. succē. vt hec sen-
serunt non expectatis hostibus obuiam pergunt. primasq. armeniacoz turmas incidunt. stragem dāt. plu/
rimosq. neci prebent. armeniaci vō retro pedetrem fugientes ad maiore exercitum se recipiūt. Illi sangui-
nis cupidi z auidi victorie dñi gloriā querunt. pperiam salutem amittunt. Venus est ad hospitale sancti
iacobi quod viri stadijs quatuor a basilea distat. ibi vniuersa multitudo armeniacoz in succē. aruit. Non
nullis ante portas basilien. positis qui exermes obseruarent cederentq. L. dimittit atroz z. miserabile p-
lium. Caditq. ex vtraq. parte cōplurimi. peditum a principio diei vsq. ad finem et acum est. Ad extremū
non vici succē. s. vincendo fatigati. victoria lugubris armeniacoz fuit. Campisq. libet eis māsit. nō vir-
tute. s. multitudine supantibus. Et armeniacis dicūt aliqui plures stratos esse q. ex succē. Magna cecēs
eozum fuit. plures ibentoni dum succē. vlcisē volūt vitam amiserūt. Dum hec agūt rex romanorū
oratores ad delphiniū mittit. episcopum angustē. z iohannē de aych doctores. nonnullosq. milites perferu-
tarum. Quid cause sit quod imperius cum exercitu sit ingressus. Rediunt oratores z cum his delphinus
suos ad regem restinat q. viros prestantes. Interim ex parte concilij basilien. cardinales duo arelatē.
z sancti calixti pluresq. aliq. doctores delphiniū adit. Et cum hīs ciues basiliē. deprecanturq. nene concil-
lio vel ciuitati nocent. Is rursūm suos basileam cis hīs nūcios mittit. Qui habuerunt diuersos concilij
dic tractatus. Nam et oratores felices pape ad ducis sabandē tonusq. succē. factōs illuc puenērāt. Et
atores qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphiniū vocatū regis contra succē. venisse. Tandem cū de eua-
stationem in alsaciā peregerunt. non sine nece suoz ad pperā reuertī sunt. Anno domini. 1444.

Berita etas mudi

Berita olim nobilissima cenomanor galloz ciuitas. Et nunc qdem inter ceteras lombardie vrbes ad modum potens. antea hec p. vi. ydus marcij in venetoz manus decuit. Huius cu fuit q pbiippus dur quedam viru pefsimu ibide vcentigalibus pferat. Qui intollerablia ciuibus impones. ppter quod baxias laceffit venetis ciuitate obulere. Sufcepitq berita cardinalis qz fancte crucis vltro atroz lepi- nacijs transiffiffi. Tandē pacē ea p ditione inter philippii et venetos copofuit. vt baxia venci. et oppi- da baxianoz crenomoniffue. q antea ipi et mannan? marchio ceperat reaneret. Inffup et bergomū ciuibz agri legatus ex federe ipis venetis defignauit. hac etiā cōditione. ne focios venetozū florentinorū bello lacefferet. Inde veneti tantā gloriā et vilitatē pfeuti funt. Deinde art. vi. et machinis vix eff. cepugnata. Deinde bellū lucente a florentinis fufcipit qd p annos tres maximo cū virisqz ppli dāno. p. r. tū fuit.

Cosmas Mediceus: **C**osmas medicus florentinus potēiffimus ciuis. Qui e florentia pulffus. Et anno dñi. 1432. in vrbe rouocatus eff. gubernatōem oēm republice ftatim reformare fecit. An multos alterius aduerfe factionis in exiliū egit. fūz et cū apud florentinos ciuis primarius. omīqz nō folūm apud ytalos f. forte et apud ceteras nationes opū affluentiā prim? habitus ē. Cūerētā prudētia bñi mamtate. liberalitate bonitūe armū et pfermū hūiozay pftantia oēs fupant.

Tāta fuit bñ? diuitiaz abūdantia vffuo auxilio frāfcis flozcia mediolanēfi ducari obinuert. Multa quoqz ecclāffica edificia cultiora reddidit. Et in pri- mus celebre monafteriū apud fefulas nō longe ab vrbe florentia ordinis cano- nicorū regulariū extraxit. aliud etiā intra vrbe in honore bñi marci euāgeliftae diis fācti pñici a folo edificauit. In qbus bibliothecas extruxit adeo fupbiffi- mas. vt omēs fupent in ytalia. libris notabilib? in diuerfis facultatib?. nō folū latinis f. et grecis. q fuerant Nicolai de nicolis viri ftudiofi lingue vniufqz per- in illā exorians. alia quoqz ea in vrbe extruxit monafteria et pñata edificia. Et nō longe a domo habitatiōis monafteriū fcu canonicatū pñagiffici edificā- na in honore dñi laurencij. Que opa viti magnificentiā p fce fecit. Porro cū fic amicus multa vixiffet. Re- lictio filio petro virtutis patre imitatore. anno domini. 1464. kal. augufi defunctus ē. in bona fenectū te. apud fctū laurentiū conditū cū hoc titulo. Cosmas medices patre pater. laurentius ex filio petro ne- pos omnes ciuitas virtutis atqz diuitias reuiuifcere fecit.

Nicolaus cuboicens fagūdinus qps latine et grece lingue atqz elegante pñ- ceptis laudandiffi? habet. Qui in frequēti florentino cōfio medius affiffis multis et eruditus viti audientibus difputantiū vba atqz fentētiās nū grece nū latine pñas mira celeritate et adeo accomodate referet ab vltro citroqz in vira qz lingua fideliffime et fūmmo ornatu reddēbat.

Aphroffius florentinus ordinis camaldulēfis generalis abbas theologus inffignis latine greceqz lingue accuratē doctus. et bonis omnibus difcipulis ornatū in eo cōfio clarus habetur. inter cetera fūi ingenij monumenta. Et oegmū a aeratū de morib? et viti philofophorū ad Cofmū medicū et greco latini fecit. Alia quoqz opufcula docta copofuit.

Edannus Tortellinus natione aretinoz romani pñificis fubdiaconus et cu- bicularius. ac nicolai pñfmodi pontificis pñbernalis et ftudioz fuoz in- timus comes grece et latiniqz lris ac theologicis nō medioenter doctus. hac tempēffate floruit. Qui inter cetera ftudioz fuoz opa de fcribendi rōne opus p dāru edidit. Et orthographiam lris ornat. Athanafij quoqz viti ad eugeniū papā in latinū tranffulit. Et appianū hiftoricū aduerbū interpretatus eff.

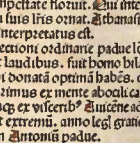
Antonius cermifanus medicus monacha. qui lectioni ordinarie padue lō- meditorum monacha

ago tempore pñuit. Quē fequētes mino extollit laudibus. fuit homo bñ- nis ac iocūdis debite carnofus coplerionem a deo fibi donatā optimā habēs. q in fenectute mafculos pulcherrimos poffe fe reliquit. primus ex mente abocul? fūm in terminis more nūfcōfultoz aperuit. Confiliatqz ex vifcerib? Auicēne ad omnes egrotūdines poffentari reliquit. Diem claufit extremū. anno legi grane 1441. vicesimaquartū augufi. fepultus apud fāctum Antonij padue.

Bartolomeus montigianū philofophū et medicū **B**artolomeus de montigiano medic? deberrimū etas illa attulit. Qui multarum rerum cognitione et fcripturariū fubtilitate ceteros fua etate pñi- ficos fuperauit. Qd pulcre lib. de cōferuatione fanitatis a fe editū offendit. Adiectatqz hīs et cōfiliā in medicinis de pñicularib? egrotūdib? a capite vffqz ad pedes. Qñtū de bñicis. de mō pponēdi medicinas. Et antidotariū i cō- filijs. et alia multa.

Ago quoqz Genēffis vulgariiffimus medicus. per hoc ipffis tempus diuina quadam ingenij et medendi grātia. omēs qui ante illum in erubra floruerunt excellēffie credunt. Qui fup pñmo Auicēne et Aphroffinis Hippocratē et Le- gni Baleni. Et cōfiliā ynfia fcripffiffe dicunt.

Nicolaus de Tolletto
ordinis heremitarum

Nicolaus Tolentinus cremitarū sancti Augustini pī. qui anno dñi. 1294. obierat hoc anno. 1446. frequissimū miraculis clarus ab eugenio pontificē toto astate p̄plo romano omīq; cardinalū ceterosq; p̄fectorū nūcro aggregatur. Tollerat in iohannes. xxiij. pontifex q̄ de ei⁹ sanctitate p̄pua babuerat noticiam. hic ei honorē impitit. s̄ in multis bello; scismatib; turbantibus vexatus. ac etiā morte puentus. id hāc ad vsq; diē dilaturē. Is sane et p̄yceno oppido qđ sancti angeli p̄cipaf s̄ firmata ciuitate mīse amita. p̄re copagno medicoribus parēns? nat⁹. adultus fact⁹ corpus et alani dñi p̄creant. In adoleſcentē p̄mordis mūdo renūciās ordine heremitarū beati augustini complerē ē. inde multis ieiunij; vigilijs vberibus corpusculū afflicti. et cōtemplationi se totū dedit. oīs ei⁹ fmo aut rarus aut cū opus erat de morib; de religione. de pietate. de mundi p̄ceptu. v̄l de amore dei fuit et celesti patria. cilio circuloq; ferreo subterito vte baf. q̄bus carnē suā plurimū macerabat. diabolicas etiā tēptandēs pulit. in eo q̄s p̄phetie spūs fuit. ad cū inuln languētes. nōnullis malignis vexati spiritib; ducti curati sunt. triginta dñus toletino in cōuentu pmanēs. nūq; carnes oua pisces aut alia pingua tantis aut infirmitatis tpe cepus ē comēdit. Cū qđas nocte dui in orōne p̄stulit. in cella sua obdormiēs vidit i somnis sydus clarissimū situ non altū. e loco natutatis p̄grediēs qđ post oratorij chorū in tollito terminū habuit. cognosces p̄ hoc se emigrandū. in co loco sepulturā elegit ad insinuandū claritatē sanctuacis ei⁹. Sicq; sanctissim⁹ vir celo receptus ē. hui⁹ aut festiuitas decima die mensis septembris celebratur.

Lurentius vallisēis vir aut canonici. nō min⁹ p̄bus et rheologus q̄ rheoloz et grāmaticus. hoc tpe clarus exis. ad iohannē cornellū amicissimū suū elegantiaz libros sex et neapoli dedit. quibus nil vniū excoḡitari potuisset. Scripsitq; in dialecticā et in q̄nhanū cōmetarios dignissimos. Ep̄las q̄s pauli suo mō in laq̄m vnt. Domex insup et berodori ac thucididei grecos latine loqui docuit. Nōnulla etiā alia acri cura ac diligētia conscripsit. inuectiās etiā aduersus multos cōposuit.

Melchior palmerius natione florentinus historicus et p̄bus ac orator disertissim⁹. ip̄s q̄s t̄pibus viguit. Et inter p̄claros viros in cōsilio florētis annūmeratus fuit. Chronica cūseb; de temporibus quā diligēssimē emēdauit. Et ab anno domini quā angelicū quadragesimo secundo vsq; ad annū. 1448. ip̄e perfect.

Blondus bystonicus

Blondus stauus forolucensis vir doctissim⁹. et dicei grā grāmssim⁹ euz. Inq; p̄ficus secretari⁹ dignissim⁹. s̄ ip̄o tpe eas ob res multo habet ē in p̄cio. Qui p̄ter orōnes et ep̄las innum̄erabiles a se editas. maximā gloriā italici cōsulit. q̄ p̄ ceteris latente sup̄ mille annos historiā tanta antiq; diligētia. v̄l duob⁹ et. xxx. libris. eandē diffuse or̄nateq; or̄derit. Nā omne ne dū ytalie f̄ totius olim romani imperij p̄uiciaz regionūq; statū p̄p̄lere descripsit. Indeq; de roma triūphante libros. x. Et de roma istaurata libros. s. ac de ytalica illustrata libros. quasi. is. ac alia m̄tra. Quinq; hic post se reliquit filios bonarum litterarū feracissimos. nec parū inferiores.

Guarin⁹ veronensis

Guarinus veronensis crisolare bysantini discipulus grāmaticus. et orator ac p̄bus eruditissimus. gr̄ce latine lingue facidissimus. ferrariq; legendo docendo et cōponendo cū infinitam pene discipulorū turbā ad se erudiendā traxisset. maximū laudis p̄conū p̄meruit. Tandem venetijs postea ferrarie. et victorinus manū publico salario v̄dit. multos in v̄traz lingua erudire cepit. Inter q̄s etiā manūant et ferrariēſes p̄ncipes fuere. hic guarin⁹ cū eē ingenij erectissim⁹ grāmaticales regulas v̄luter i ordīnē redegit. indeq; strabonis geographi europā. et vitā q̄dāam ex plutarcho greco latinis eloq̄tissime fecit. b̄ntur etiā ip̄ius cōplurime elegantissime orōnes et ep̄le a se edite. Beneficiis tandē in senectute bona. ferrarie apud carmelitas sepulcro marmoreo. insigni decorato ep̄i grāmate sepelitur.

Georgius Trapezuntius v̄trum doctissim⁹ et apostolicū secretariū cum b̄is florūſe confat. q̄ ab eugenio pontifice romē publico gymnasio vocatus. multis annis bysantos gallos germanosq; viros p̄stantissimos v̄ia cum ytalici oratoris et poetice docuit disciplinas. Rhetoricā conscripsit et alia.

Regorius t̄p̄ernas rhetor v̄truzq; lingue eruditus strabonis asiā in latinū conuertit. Joan̄ nes quoq; aurispa secretariū aplicas f̄bet. luculentus in p̄cio fuit. et quēdam cōposuit.

Aluotius guayuerus natione papientis medicus celebratus. hoc ipsa tempora suo ingenio suaz iſiqui doctrina clariorē reddidit. Qui in medicinis composuit de febribus. de stomachi egritudinibus. de matrice. de arthra et iūcturis. et calculi passio ne tractatus cōposuit. ferunt et ip̄ius de fluxibus de pleureti. de peste et aliqua alia composita laude digna.

Fridericus eius hominis tertius impator. Eructi duas austric filius. Au-
strie. sume. carinthie dux et comes tyrolis alberto romano rege et vita sub
lato. Anno dñi. 1440. comuni voto cesar delectus. Inde coronā regi germani-
a apud ciuitatem aqnensem summo honore suscepit et imperauit vltis in pñs.
annis. 35. Is postq̃ discretionis annos attingit mor religionis induit scilum. co-
pitq̃ rebus omnibus diuini cultus augmentum pponere. quod sibi et sine nature
bonitas et nobilitas sanguinis siadebat. Nā domus austrie principes (inter q̃s
plures et reges et imperatores floruerūt) nunc sibi pspere succedere sperauerūt cū
diuino cultui beneuolenter famulati fuissent. Quorū vestigia fridericus secu-
tus. Desuñens parentibus p̃prium tutelā exiit vt locū videret in quo nostra re-
demptio celebrata est adduc adolescens transuāre nauigauit sacra vñs loca.
vbi natus saluator. pñtatus in templo. baptizatus et reprobatus. vbi etiam. vbi
iudicatus crucifixus et sepultus et vnde celos ascendit. Quid multa osculatus est
terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. felicitq̃ reditum cū gloria habui-
t. fuit em̃ princeps catholicus et pñs. etate florida. quā sapientia. grauitas et
vite integritas comitabatur. corpore strenuus vegetusq̃ et robustus. apr⁹ et pa-
tiens ad labores. foris constantisq̃ animi. sobrietatis cultor. sapiens. De sua de-
nigq̃ manifestissime. de religione. de iusticia. de prudentia faciendum verbum ne-
cessarium foret. Quō neutri altare ecclie romane pñs labore. maiorū sumptū atq̃ indu-
stria eugenio et nicolao restituerit. Unde secuta est quā nūc fruimur eccliasce
societatis vñtas. Porremus in ingredi cū paruo nauigio magnū mare. neq̃ nos
stra histōia est que maiestate tanti principis p sua dignitate valeat explicare. ve-
tustas em̃ imperij et amplitudo ac auctoritas et gloria deducenda forent. et natio-
 germanica que sibi obsequi. domusq̃ ex qua pgnatus est. Cū ea regū et impe-
ratorū sedes et sepe hungarie sepe bobemie et aliq̃ polonie reges dedit. que lau-
des eius habunde demonstrat. Demū psona p̃pria que corporis et anime virtutes egregie pollet. Ean⁹
etiam tacere q̃ maiestatem tanti principis tenet vt nostra est histōia percurrere. Taceo em̃ ne quis me
putet in hoc opere plebs scriptis in grāā imperatoris nostri ac p inde vanitatis arguendus esse. quod
viciū a graui viro pñs scribente longissime abesse debeat. qui tamen nouit fridericum nemo adulatū di-
cer. Si eos adulari tantummodo dicimus qui moralitū facta dictaq̃ supra verū extollunt. Cū hec scripta
eius laudes diminuit magis q̃ ampliter attingunt. quis em̃ eius imperatoris egregia facinora habundē
reulente qui annos tres supra quinquaginta sapientissime imperiū gubernauit. Omnes tandē qui mo-
do regnant quicq̃ regnaturi post hec fuerint fridericū tanq̃ speculū quoddā virtutū contineri appetere ar-
bitror. Si gloriā regionibus suis. puñcialibus quicq̃ parere voluerint. Quā ob rem nō plenam hi-
stōiam scribo. sed ea duntaxat exerceo easq̃ p̃tringo que ad crepla virtutū ac p̃bitatis accomodari pos-
se videant. Nunc igit ad sequentia gesta redeamus. Prohibente scilicet vltis nicolai quentū romie coro-
nari testuit. rebus germanie interim compositis. Quo pontificante ordinis p̃sibus austrie. p̃secutus
iter ad oppidū sancti viti puenit. ibiq̃ natiuitatis dñice festa p̃egit. Ad quem locū et ladsilau regē p̃si
cū iussit. Inde villacū se conferat. id est oppidū ecclies babenbergerensis supra drani situm non longe ab
italie finibus. ibi d̃obens et hungari pueniant. domū nobiles q̃ plurimū qui romā videre. coronationē
italie spectare mores. multie angulā mereri magnopere optabant. Ibi quoq̃ dux austrie albertus germa-
nus cesaris erat. qui splendidū et suū comitatum ad se vocauerat. Cupidus et ipse quīs Romē in anno
iubileo fuisset rursus italā ingredi ac fraterne coronationis adesse solemnitatis. Cesari relicto villaco alpe-
ascendit que germaniam italiamq̃ distinguunt. p̃misso alberto cū parte copiarum. ipse regem ladsilau
secum ducens kal. ianuarij italiam intravit anno post iubileum primo. Legatos venetorum patricios do-
ni potentes obuios habuit. qui cū ingenti gaudio exceperunt cum dero et reliquis occurrentes. Ad vi-
cium omnia sine p̃cio administrarunt quocunq̃ cesar in territorio venetorum puenit. Occurrere frequen-
tes populi. laudare splendidū cesaris comitatum. arma lucentia. decoras iuuenū facies. flauescētes co-
pulasq̃ comas. lactea colla. cōmendare speciem cesaris imperio dignam. dicere grauem aspectu. p̃riden-
temq̃ bonum iudicare. multa super ladsilau rege p̃loqui. angelicum vultum. quētos mores. vltra
claret gestus. P̃onissime autem tenuis in singulari aspectu cesarem inspercerunt memores olim sub dñio
ne austricum se fuisse. quorum adhuc in pretorio signa videntur. Paratum quoq̃ non ignorantes ad im-
perium se pertinere. Inter hec teutones plurimū ex Suetia francothia rheing paribus per vallem tride-
tinam Heroniam Montanumq̃ transcūtes ferrariam veniunt p̃sthalantes cesaris aduentum. Eare co-
gnita relicto parauo ferrariam petijt. vbi bofius leto vultu honoratum se p̃rebut ac omnem magnificē-
tiam ostentabat. Omnia ferraria bononia p̃git. vbi besanone legatū aplicū occurrentem reperit. Inde
peturus florentiam montes appenninos ascendit. Ingressus postea florentiam exceptus honore ma-
gnū. occurrerit duo cardiales. Parum aut florentie morat⁹ donec edes cosine et medic. ceterasq̃ splēdi-

Linea imperator
fridericus tertius

Sexta etas mundi

de vrbis structuris et populi magnificentia spectaret. Senas pfectus est. Cui senis esset Leonora filia regis lusitanie filia alfonso nepos sibi responsa pisis venit. statura mediocri, virgo annos natu sedecim letata formis nigerrimis atq; illustribus oculis, ore paruo, genis ad gracia rubelcentibus cunctis facie candida et integro venusta. Imperatrix igit senas deducta est cumq; scda die. Occurrerunt primo cives natu maiores, deinde albertus et ladi slaus, postea detrus, fridericus cu legatis aplis extra duas vrbis portas spds adueniunt expectabat, quia vna in amplexu ambo venire. Vbi hec gesta sunt Benenses marmoreis lapide erexerunt. Cesar post iter suu vrbē versus peruenit. Apud viterbiu mandata pōtūce ingens bono illi exhibitus est. Ad ydus martias et summo iter romā summo mane accepit, et quicquid nobilitas in vrbē fuit obuiā datū est. Venit deinde cesar in eminentē collē vnde vrbē spectare poterat. Icta ois nobilitas, cui caput orbis vrbē visere datus est, cunctarū genū cōlūmē rōmā, vbi de colle descensum est facer senatus apli eius occurrit. Sequenti die in prius que prima erat vrbis ois cesaris cōmunitus se recepit. Cesar trabea vestitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix ministris ornata cultibus portugalesibus circumdata oim se oculis attrahēbat. Ladislans hungarie et bodenue rex tenera etate putperrilis. Albertus germani cesaris militie ductor obequitans suū cuiq; locum demonstrans. Vno cesaris venilia fuerunt, alterum quod sancti georgij vocitant, deinde verillū aquilę. Postq; vrbē cesar intrasset eius equi manu regere marscale mūdū ensem ante cesarem tulit. Epūs spoletanus vicarius pontificis ac plurimū epī et abbates insilant sanctos reliquias ferentes occurrunt. Cesar sub aureo panno quod ymbraculū vocitant siue baldachū in introducere vsq; ad gradus basilice sancti petri pcedentes, ibi nicolaus pontifex sese sedēs eburnea pontificibus ornamentis indutus, senatu cardinalū circumstante vrbis paternis et supramodū benignis fridericū suscepit, qui pedibus eius excelsus auri massam obdidit. Tum q; ladislans et albertus ac demū imperatrix pedes basilaerūt. Nicolai deinde rogat vt ex plenitudine potestatis se romę longobardos regē coronaret. Jdibus igit in archis apud sancti petri summū altare friderici in regē longobardos coronauit, et Leonora p oratores responsa inter missas solemniter, tenuo et retineta fuit martini onū benedicti. Ad soluta mediolansē coronatione postea solennitas augustalis cepta est. Romanus pontifex omni summam beati petri arā in sublimio throno pscdit. Extra cancellū duo tribū alta fuere, alteri friderico, leniore alteri repurati. Fridericus postq; insurandū beato petro et nicolao in ea forma pstitit q; laudocū caroli filii iurales recitata pfirmant, alba indutus in canonici sancti petri receptus. Inde augustale paladamentū accepit, in mediā basilice, pfectus trinā benedictionē suscepit. Exinde ductus ad altare sancti maurici in scapulis atq; brachio vterq; p vterū more oleo sacro delinitus, similiter et leonora. Pontifex tē dūmā inchoauit. Inter celebrandū diuerse solennitates a pūsis inuente seruate sunt. Secpū quo regis potestas indit est. Pomū quod mundi dñm offendit. Ensis qui belli iura demonstrat p varias vices data. Postremo coronā aurea insulata pūosq; cooperta geminis cesareo capiti imposita. Imperatrix q; post cesare coronam in manibus pontificis accepit, quā pūgis sigisimundi fuisse pbat. Cesar quos ornamenta sibi pūcio exere disbū cōpasset. In hac tē solennitate pallū, ensem, secpū, pomū coronāq; caroli magni et archiducis nurni bergensiu ad se deferri curauerat. At aut coronationi diuiniq; rebus est impositus modus leonora tū suas edes secessit, papa et imperator ad gradus basilice simul venerunt, ibi pontifex palafredū ascendit, atq; cesar dextratoris officiū p aliquot passus exhibuit, equo deinde cōfessio vsq; ad celsissimę sanctę marie vna p facti sunt. Tūc papa in pallatū rediit, cesar in pontē adriani pfectus ē, vbi alberti fratē pluresq; duces et comites ad militie puerit bonorē, ter quemq; gladio pūcens. Trecenti eo die pūssi milites referunt, deinde sol occideret ad lateranū se cōtulerat. Splendidū ibi iuuuū habuit. Imperator igit fridericus millesimo quadragesimo quinquagesimo anno, die, xviij, mensis marci imperatoria corona donatus. Alfonso regis arragonū pūebus oneratus vt neapolim sese cū imperatrice pferret, statuit tanto regi morē gerere. Ad regē igit amici, pfectus et post eū leonora. Qua aut magnificentia neapolim imperator introi erat pūssimū arbitror repletus. Alfonso qui antea nepte suā nūq; vidisset nuptā et in alto locatā amplexus est. Abansit illic cesar et sancta ebdomodā p octauā pasce. Ostendit quosq; alfonso thesaurū suū quicq; pūosum habuit. Inde cesar naves ascendit romā pūcens, et atq; illo ex loco p mare venetias nauigauit. Cesar romani rediens triduo ibi mansit. Rediens deinde bosium estensem mutine et regij lepidij ciuitatum ducenti cuiusq; pro tanta dignitate suscepta monile pūosum dono cesari dedit, quod patrem vno triginti milibus aut reis emisse sciebat. Is postq; solennitas ducalis absoluta est in gressus nauem p fluctū padū venetias perit. Cum ciuitati proximū esset nauigia insulita et artificū et nobilit occurrerunt mirabiles indos pūebū. Franciscus sfortia dux venetiū vir grandæus qui triginta et amplius annis reipublice pūfuerat ad tunc senatosibus obuiam venit, inauditam insolitamq; festiuitatem vniuersos ostendere. Abansit autem apud venetias diebus decem. Sumptus ei et consorti sue in agnifice non solum in vrbē sed in omni eorum territorio pūbiti sunt. Deinde recedentem senatus vsq; ad litus pūfectus est. Fridericus post mūssa ytaliam cum germanie metas attingisset, horribile vīsu dictū mirabile videri potest. Gmribusdam acris facie mutatisq; celi vultum offendent, quod pūssimū future cladis multi iudicauerunt. pūferent cum mūllerebant quosdā principes res nouas in germania et hungaria moliri ob regem ladislauū adolecentem. De tētem cū ytaliam cesarem rogauerunt australes vt Ladislauū in paternā hereditate apud se dimitteret. Reiecta petitione, auctoribus duobus Vltimis Alitero alie comite, altero eytingero sumptis armis rebel

Inuere. Rediit ex ytalía fredericū apud nouā ciuitatē obsidione cingere. Quibz et beatus rosensis na-
none bobem? cui ducens edictus et nulle pedibus? se adiunxit. Cessit furem populo fridencē, pupillūq; adhuc
tenet? dedit. q̄ summa alacritate apud vienēses excepit? est. Hic gloriosus impator inter liberos ex leonora
suscepit primo gūstofez habuit quē immatura mors abstulit. Et maximilianū ducē burgūdie postea re-
gem romānoꝝ. cū filia margareta vxore ducis alberti i baioaria. Australess autē et si fredericū cesare accersit
nō bobem in noua ciuitate et in viēna obsederūt. Eo tēpū redacti sunt. ut victores ex victo pace pēterēt
atq; in eā rem aut sex milia nūmū quotannis pēderent. Nouissimis autē diebus cū maria burgarie rege
bella varia gessit. q̄ cū nōnulla in cōmoda. et pēpue australibus intulit. Quēnā ac nouā ciuitatē in austria
abstulit. Que post mortē marie fili? maximilian? p̄ri reddidit. In plerisq; tñ locis. cū nō semp ingens co-
piditas pacis et otij fuit. xpianoz principū p̄ter tūtoꝝ incurfiones cōuentū pēpue anno. 1471. Ratispo-
ne editit. Et post aliq̄s annos Nurembergē. cū oēs xpianū cōmodū q̄rerēt. impauit vt ab armis discederēt
et pace mīrēt. Ratus venisse t̄p̄s. gladios in tūtoꝝ et infidelū nō in xpianoz viscera pueri debere. Quā
obre anno salutis. 1486. filiu? et maximilianū p̄forē regnū fecit. vt qd p̄ senectute adimplere non posset. p
filiū regē pficeret. Cū itaq; cesar n̄ in ditias habūdāt potentia numero hoīm et copia gentiū. etasq; et p̄u-
dentia et magnificētia pueniāt (q̄ pēpue sunt ad res arduas capessēdas) Speram? vt ille aut fili? eius det
pacem ecclēsie. Et cōponat nō mo p̄ncipar? et omnē pplū xpianū. s̄ vniuersū orbe ad vnicā verā fi-
dem xpianā et sanctā reducat eccliam. ad altissimū dei gloriā et honore. Nōlationemq; ibroni sui cū laude
perpetuā et aeterna salute. Quod vt diebus nostris conspiciere valeamus pietas diuina concedat.

Bernardinus senens ordinis seraphici franciscus. et instaurator egre-
gius sua etate declamator. Is apud senam vrbe cithrone nobili loco nat? qui postq; lras didicit. ac postq̄q; iuris aliquā p̄rtiā habuit. p̄mōnio qd non
tēpū a parentibus iam vrba finitas acceptat inter xpi panges et rogato. abnegas
seculi pompas. ad religionē dñi francisci se se recepit. Amatoꝝ pauperū exi-
mus. cū ordmē illū labentē et institutionē primēua longe remotū offendisset. re-
ducere fratres in viā. cū diu frustra conatus fuisset. Neq; cū induran maiorū cō-
ueniū mores flecti poterāt. Vocatis ad se nōnullis quos sanctoris mēns iūue-
nit. seorsum habitare iussit. hñsq; domos ab vrbibus remotas ex elemosina
struxit. Iubēs oēs vt p̄is francisci volūtas fuerat nudis pedibz ambulare. i sac-
co dormire. i subd de crastino esse sollicitos. p̄pū nūlū tenere. pecuniā vñ venciū
malisq; pēte fugere. viciū elemosina ḡrere. humiles ēē. populus xpi et hūc cru-
cifixū p̄dicare. que oia p̄mū ipse implebat. sobrius pater in p̄dicationibz adeo
plebi acceptus. vt alter paulus crederet. per. xxi. et eo amplius annos vniuersam ytalīā p̄dicatio circū-
uit. quibus rebus adeo religionē auxit vt q̄nquaginta et ampl? cenobia p ytalīā sui ordinis a fundamen-
tis creuit. et transibit impleuit. Mos ei fuit inter p̄dicandū nomē ihesu aureis literis in tab dā depicere
ostendere. Cui rei nouitate cū plerisq; improbareret. a martino pontifice iussus ē nouū ritū relinquere. hūc
in nomine ihesu curasse morbos. et fecisse miracula nō est ambiguus. Tandem apud aquilam beatorū vr-
beni terrine iubei curasse pacis. ad ecclēsiā lucem inīgrauit. vbi corpus eius sepulit. tercio et seragesimo vi-
ge sue anno. miraculis cōsulat. Ideo nicolaus quintus pontifex anno salutis. 1500. eccd. in mīlito aditit
se iohanne de Capistrano sanctoꝝ ordinis affici ip̄sit ac in catholago beatoꝝ patrum redegit.

Tribuens hoc anno. 1500. eccd. rome frequētissimus hominū frequētia fuit qui annus gratie magnus fuit
et quēadmodū ex lege veteri corporales et animalis scrutius anno q̄nquagesimo extinguerent. Remit-
terentq; culpe. et onera peccatorū omnibus. qui simūa sanctoꝝ apostoloꝝ sincera mente p̄quirent. In-
gens igitur populū multitudo. ex omī xpiano solo p hunc annū romā p̄rebat. Licet aut quadragita et ampl?
plius hominū nulla diebus singulis p vrbem templā forasq; vaderent. diffinōiq; mores. deformes babu-
ac diuersa linguaz genera cōcurrerent. Sapientia tamē pontificis acutū est. vt neq; viciū necessaria defi-
erūt. neq; tumultus interderent. Unica tamen bozenda visu et auditu stupenda. paucis diebus ante fi-
nē iūmū subleu calauit as accidit. Nam cum circa vespertinā horam basilicani sancti petri frequēs ppli an-
tūdo peteret. neq; minor iam recepta benedictione rediret. Facta est in ponte quem sancti angeli vocat.
Ingens euntū et redientū concursio. Cūq; hñ atq; illi a sup̄uenientibus vigerent p̄merēdoꝝ turmas
accidit alios ruere. alios sup̄ mientes vadere. Cūq; nōnulli equis multisq; vebereñt cum iūmēis vna pro-
strant calcantes sunt. Inde maius discrimen ortum. Nam parientibus pontis equato iacentū cūmulo. quā
plures in tyberim ceciderūt bozendum sp̄rasculū. alij vndis absoꝝpti. alij inter hominū bozatoꝝq; p̄ces
oppressi animas exalarunt. quos corpora diligenter quēsitā. Romānus pontifex accurate sp̄seluit. Ere-
quiasq; b̄ is solēs fecit. Ep̄sellamq; marmoream in eodem ponte pauloꝝ construxit. diuturnū tante
dādis memoriale.

Hinc precedētū p̄siliētia ingēs q̄ p̄mo in asia erotta. ac deinde per illūcū dalmaciāq; in ytelā feri-
pens. plures postmodū annos ad vltimos germanie et galliarū fines misere. per omēs fere popu-
los debachabatur. Deinde in locis ytalie et q̄maxime mediolani desuit. Sequētibzq; annis vbiq; pēte
laboratum est. vt pauci de multis superfuērent. Quod quidem malū p̄ter penuriam magnā. Etiam su-
perioꝝ solis defectio et frequentes terremotus indicauere.

Sexta etas mundi

Alphonſus fardinandi arrogonie regis filius. Cuius pater ioānes vltioris byſpanie rex. qui currentis equi lapſu exanimatus fuit. anno. 1442. renatus fupra. et pulſo in regno neapolitano ſuccedens regnauit annis ferme. 22. Cū diu antea regnaſſet in arrogonia et fardina atq; byſpania annis multis. Regnatus em rex ludouici andegaueniſis frater. ex franco genere natus a ioanna regia contra alphonſum regē in apulie regno vocatus cū quatuor annis regnaſſet deſcendit. qui maſtilā vñ in initio venerat mari reuerſus ē. Huius alphonſi patris ſanctus cū deſceſſet quatuor poſt ſe reliquit filios. alphonſum. ioannē. bōniam et perri. Die cū maior natus eſſet regnū paternū obtinuit. Et bellicūz res glorioſas pacis laudibus pſerens ad id regnū oculos adiecit. in id magna claſſe deſcendit. Et pſecutus aros maritime ad pōitionē pellexit. et caſtellū cepit. inde bellū neapolitanis intulit. Forma aut regina contra renatū mouēs ad eo neapolitanā vrbem longa et duriffima obſidione ſanguant. vt multæ fame perierūt. Tandē noctu p cuniculū furtim incliſus intro miſiſſis vrbe cepit. et paulo poſt vniuerſis regni pcebus domitis vniuerſum regnū in ſuam potēſtate redegit. Eoq; tanto regno pacato neapolim rediēs. curru aureo triūphās vrbe inuectus ē. poſtma gniſica geſta. Cuius dicta ac facta antonius panormita poeta clariffimus diſcretiſſime pſcripſit. qno kal. iulij. clauiſſe oculos traditur. nullis ex ſe relictis filijs legitimis. niſi tantū ſerdinadū ad huc extantē ex cō cubina filij. quē et in apulie regno ex teſto herede ſibi dimiſit. In arrogonia aut regno ioānes frater ſuceſſit. pſequitur aut bōniam rex cū ſuper maria regnaſſet regna. tantas diuitias quātas vnq; vllus alius pdeceſſor regū fecerit. qui ſine pſonerſia regū principūq; omnij quos noſtra etas tulit. et ſapientiffimū et formiſſimū habitus ē. Rex inter volapratēs moderatus inter adulatores firmus inter vana pleraq; pncipum exercitia doctrine ſtudia baud omiſit.

Julianus ceſarimus cardinalis diaconus. Vir ſidei xpiane amator ſeruentiſſimus. Et omib; virtutibus tam diuinis q̄ humanis ornatus. quēs ſupiorib; diebus. eugenius pontifex legatū in vngaria ad cōponendū inter ladiffitum polo nie regem et vrōre alberti impatoris pacē miſerat. anno. 1444. apud budas regni vngarie caput inter ipſos optimū pacis ſedus inſiſcit. Eo etiā regē ipm et vngarios omnes reducit. vt magno cōparato exercitu contra turcos europam occupare volentes pſicerent. Qui turcorū fines cū ipſo exercitu boſili animo ingreſſi. Inter dambū fluuiū et andrimopolim a ſolis ortu vſq; ad occaſum cū boſtibus pugna res. ad quadraginta turcorū milia cō in cōſpectu occiderūt. inter quos decem et octo ex primo nobis corū principibus ceciderūt. i qua tamē pugna ladiffitus ipſe polonicus rex vultuſter pugnas facina ſanctus interijt. Julian⁹ aut ipſe mortuo rege ceteros in ſilio exhorās. diis xpiani ex inſtitutie turcorū terga vreret. p xpi nolē occubuit.

Franciſcus Sforza

Franciſcus Sforza philippi marie ducis gener. Anno. 1448. tercio kal. marcij. iure hereditario potitus. Quat⁹ mediolani enſus dux efficitur. Et vna cum vrōre blanca maria regnauit annis. 16. et meſe vno. Vir certe iudiciū do accitimus et eloquētiſſimus. qui ſua eloquentia magnanimitate fortitudine. liberalitate. et prudentia. veteres quaſi imperatores ſuperauit cum in re militari victorioſiſſimus ſuit. Qui etiam ipſa in iuuenili etate quantas in primis contra brauium. contra florentinos venetofq;. contraq; eugenij pontificem. contra mediolanenſes et alios ytalos obtinuit victorias. multis in locis clariffima extat propheta. Et que clariffime geſerit in multis poetarum oratorumq; ſcriptis vey ſantur. Qui etiam permagnifice et ſplendide tum mediolani. tum alijs in vrbibus edificauit. Et in primis caſtellus totius mediolani. aliud in lauda ciuitate ſecit. hoſpitale magnificentiſſimū in vrbe fundauit. Extra poras ciuitatē apud ſancas mariam incozoniam. monaſterium cum eccleſia dno nicola de tolenſi tino dicata ſuaſu vrōris blande marie a fundamentis edificauit. Tandem ſex poſt ſe relictis ex vrōre mar ſentis et ducibus ſemelis. anno a natiuitate domini. 1466. cccxlvj. marcio meſe mortuus eſt. funeratus in genti pompa in maximo vrbis templo loco ſublimi.

Solis defectus anno. 1456. cccxlvij. quarto kal. ſeptembriſ bora ſexta facta eſt. Quo anno maxima et cruentiſſima bella multis in locis ſurrexerunt. in anglia em et in gallia germania. flandria. perusia. panonia. apulia. ac in vniuerſa ytalica (vt dictum eſt) cedēs rapine direptiones. incendia. vaſtationes. et inſinſa prope mala et damna ſubſecuta ſunt. grecis autem mortuo amurrate turcorum principe. multo in aiora illata ſunt damna. et ſenſiora bella a mahumeto eius filio exarata ſunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiq; ſuit peſtis vt de multis pauci remanſerunt. Id etiam in alium frequentes terremotus indicant.

De expugnatione constantinopolitane vrbis anno .i.455.

De expugnacione constantinopolitane vrbis anno .1435.
Constantinopolim ciuitas orientis imperij fedes et vnicui grece domitilij sapiētie hoc anno q̄mo kal.
quintas a mamomet turcorū p̄ncipe p̄ .50. dies obfessa fuit et armis expugnata diripit et fedas anno
regni mamometi tercio q̄ coactis vndiq̄ copijs miri uisibilibz apparatu terra marisq̄ regia vbi aggressus. cuius
descriptio in superioribz habita ē. Ad tertiū autē diū captato vbiu sitū machinis innumeras tranculofas
et virgultus vmbrososq̄ p̄teritas q̄ pugnantes tegerent fossatis admouit. Erat autē murus fortis. q̄ tū ima-
dine cū dorsibz cedebat. Bombardaz ingens turri iuxta sc̄ti romani portū collidit. cū ruma admiratilis
fossati replet. equatq̄ vbi a vobisuo pateret. At tū turcū t̄m̄b̄ la locis cūssis lapidibus muros despera-
uit. Demouitā cuiusdā inuadi xp̄iani ex colle breues inuoluntate arcebat. Est enim pot̄ ille in locū angustū
q̄ p̄tacet. cū orientē plagā colligate naues et cathena munebant. inde fossatū aditus impossibilis erat.
Quā ob rē vbi coangustaret circūallaretq̄ magi vbi fūsit in vbi cōre et collo soppisio leuitis vasis lacorū
tor vbi ad stadia septuaginta trahi breues. q̄ alectu graui sublate posthac eo apice in cediū ad ripā iussit
me sinū introfui vbebebat. Inde pot̄ loquūdis stadiis crater. xxx. et n̄pā vbi opposita q̄ vallesymari
colligatis sub constructis oficijs lignis q̄ exerat occurrent ad mūrū. dyametralisq̄ cinctio ingressus tran-
sire p̄hibeat. Tandē dato signo vndiq̄ nō solū constantinopolis orientis colūmen. si ipa q̄z pera ne qd̄ au-
tilij greci p̄saret oppugnari cepta ē. Turci rursus subruere mūrū potatq̄ gerere inuix. Et cū vbi p̄re
inuit forma et plurima morū imago. Cūq̄z defensio remissior fieret turci anaduerentes arce incubit. In
ingressu demulsores occiderat crater milites ex latinis grecsq̄z perierat. et iā fossū sup̄iore mūrū tenebat saxa
ciues deuoluens. Cū subito capta vbe cessis oibz in rapinas itū ē. In bui autē vrbis populatōe cōstitū
paleoioz grez et ipe me belena genū orientis impator capta mruar̄ regni sū et vire fine fecit. datis q̄z edictis
vbi a sex annis supra cōre virgults sep̄ p̄ponehacēre. sacerdotē et vniuersi monachi diuersis tormetoz ge-
neribz necati sunt. Reliquū eo vulgus gladio dāta. tāta sanguinis effusio in vbi cruozis q̄ vrbes current.
Sic nobilitas vrbis p̄ constantinū p̄mit cōdita in manus infidelū venit. Ab eius p̄dione .d. c. xxx. vii
circa. Quibus gestis omnia in p̄dā dedit. sacra templa fedauit. postremo turci varia nepbanda pegerūt
et vbi alecto comperta archiep̄

Constantinopolis expugnatio a turchis

Berta etas mundi

[illegible]

Johannes capistranus

In istud oras. orantis beatissimi marci pascu-
 et egregius pascu. Et aplice iussione theoniam in gressu est ac p carumini oc-
 suriam venit in austria. Qui sacerdotis ac plesbes qui sanctoru reliquias obtinuerit
 Cuius veluti aplice sedis legatum i dei nunciu suscepit. Job anni occurrere oēs
 accolere vestimentoru eius similia vult coningere. egrotos i male habentes ap pe-
 des eius amulare. i quibus plebsq sanctoru redditos ramos fuit. *Aboras* est aut
 in germania dieb aliquot viciam dii p dicanis. mortalef q omēs ad peccentia vo-
 cans. *Thuratus* aut lo bannes nurnberge vrbem germanie petiit vbi vndiq po-
 puli mortui fuit. vni i mulieres impeti fecerunt. *Itineri* vñ lacrimas lertine de-
 nonisq mutere. leuare in celū in anis benedicere venient. laudare mitemē. tinge-
 re. osculari qui ppe sunt vestimenta veluti celo missum i angelu dei respicere. apud
 maiores deinde ius ordius fratres expletus est. ibi cetera sibi suisq comitibus
 monstrata sunt. *Quid in hūc modū* buit. vestitus dormire. ante lucē surgere. ma-
 tumū. laudes. pama. tetai orare. diuina deinde celebrare. bisq pacis sermonē ad populu lante pnu-
 are. post beinterpres que dicta sunt ab eo gū capax est exponere populo. finitio sermone ad cenobitū
 ordinis reuerti. ac lecta ac nomis complens infirmos vifere. diu apud eos morari. in amos omnibus im-
 pōnere. *Exercent* sancti bernardū i cruce que illi mortuo in ambus flusse ferunt singulas egrotantib
 fe ad mouere. ptecan supplex pro omnibus. eandē cenare. temū bis qui se accedit audientia pberre. moroe-
 speras dicere. būs optatis ad egrotos reuerti atq eis bis vq ad nocte fe exerece. *Cuius* temus pletorio
 et alijs dilectis pabus copis optatis corpus a queti daret minimū esse. quod formo ferre mibil. Ad resuscitand
 sacre scripture codices p aulissā fatur temporis. sic bono quā edesse vitā in terris agere immaculata abs-
 qz forde. que pusillū corpore nurnberge vidimus. etate fenore. amos qnqz i sexaginta natū. scici. andi
 exhaustū. sola cute menissq i ossibus pparatū. letū i in labore sortu. sine intermissione singulis dieb
 predicanū. altas ac profundas materias absoluentem. ferunt i būs cessare fridericu capide audiuissē. nul-
 tūsq sermonibus eū i interstisse. ac vestimentis ei sacerdotibus donari ei apud vicinū i austriale in itinere
 p dicitū calcant. libidū subegit i bonosē scali fugit. tandē ei cū bonore dimissē. *Cuius* audientia in itinere
 rables pspideas a turcib fecit. apud pannoniā accitit fuis exhortationib *grandi* exercitū i būs congrega-
 to ptra turcib impetu fecit. i populu eborbantē apud belgradū trans danubij oppidiū tanto ardore xpi
 coe pugnantū vñ gū gū i diuiniū reportantū triumphū i ferme ad sex milia occidit. *Et* vñ qz
 morio. macia p qz consuecira oculis ferunt. *Grācie* pphletib poeta

Eranisicum paulepibum anconitum cretiscum Tolletim oppido nati eque
quidem laureatum. t. l'iaz tam grexaz q' lamiaz excellenslime doctum ad
hec v'sqz tempora cu magna fama puenisse constat. qui t. greca p'orla t latinu
doctationem semp ercurat. In omni genere scilicet dicendi t. p'ia t. carmine. Ita
itaqz erudite dissimanti auditor t. generat. qui cu ab eo doctissimus euasisset.
primum apud venetos. postea apud florentinos. senensib. bononienses. t. renus
mediolan. philippo maria duce vocatus greca latinazqz l'iaz plurimos doctos
t. t. ibidem v'sqz ad hec ferme tempora sub quibus duabuscuqz annis pensione
fuit. vbi libros a se editos reliquerat fuisse: Epibodanum Saryraz. t. iocoz
et serqz. lyricoz. comioz. t. moral. et diaplina. epiboz t. grecaz q' latinaz
Oranones. 60. oratione soluta. Hippocratis libros t. habitus t. corpus passio
nibus t. in pluraco v'ia galbe t. orthonis transiuit. Obijt tuncqz bononie. anno
salutis nostre d. cccc. lxxvi. nonagenarius.

Lconhardus de viſno ordinis predicatorum profeſſor ⁊ ſacerdotum ſuorum doctor tum diuini eloquii tum ſtudioſum humanitatis doctrina. tum multa prudentia ⁊ ciuili granitudine clarus. ⁊ multos ſimones ad populos erudiendos ⁊ de ſanctis per totum anni circulum poſte reliquit.

Bexta etas mundi

Anno mudi 6657.

Anno xpi. 1438.

Pius eius nominis secundus papa cneas cognomento pocolbomineus an-
tea vocatus. nanon et ytalus. scms oriundus. cohsuanti octus parte siluo.
matre victoria. Ideo pius cneas filius? poeta vocatus hoc anno patrū omniū
consensu tercio decimo kalendas septembris pontifex creaf. vir quidem oī laude
dignus eloquentissimus copiosissimū usq. pudentie singularis. qui nō ad otium
sed res maximas agendas vocatus. Is corinthiā cū p. etatem discere potuisset
grāntiam dī dīdicit. Anni vō decimū et octauū agens senas. pscificat vbi a neces-
sarijs et cognatis adiutus poetas primo. mor oratores audiuit. quibus facultas
tribus tantū ingenio valuit vt breuē pcedara poemata latinā ediderit. inde ad ius
ciuile se contulit. Postea domitici capramū secur? basilēā puenit. Deinde bar-
tholomēū nouariensem epīm. et post cum nicolāū sancte crucis cardinalem secur?
Ierū ad basilēam. pscificans semp in honore apud omnes est habitus. fuit enī
scriba in illa synodo et līq. aplicaz abbreviator. In eo aut ouenti psepe orauit.
Legationes plures pcelij causā obinūt. Orator tēde ad fridenū imperatorem
a felice missus tantū dexteritate ingenij valuit vt ei corona poetica donatū in a-
micos et. pthonotariū receperit. Relatus deinde in senatoriū ordinem. quē prin-
ceps in rebus grauibz consulti. Creato autē nicolao pontifice dum ab eugenio
sub dyaconis creamis eps tereginus morit. in cui? locū cneas se quidē in-
fatio a pontifice et imperatore suffecus est. A calisto aut pontifice in numerū cardina-
li reserct. ingressus conelane post obitū calixti pontifex creaf. Accepta pontifica
corona confirmata primo eedie ditone se totū ad curam republice xpiane con-
uertit. Siginundū austrie ducem q. in cardinale aduincula petri anladuersitē
dicitis exccrationibus pscitatus est. Maguntinū insup anstite sede deiecit. Bene-
uentanū q. archiepīm sumonit. nil regibus. nil populis timore aut auaricia cō-
cessit. karthernā senensem inter sanctas xpi virgines reuult. pragmaticā in gal-
lia abrogauit. sodinas inuenit in alumnū apud tolpā instituit. Cultor iusticie et
religionis. admirabilis eloquio. Inter ferdinandū regem et sigismundū male-
stam inducias composuit. vt manus vbi cōm inem xpianoz conuentū in dixerat turo. pscifici liceret. media
igif bieme ab vrbe discedit. manū postremo ventū est vbi magnus erat principū numerus. magna lega-
toz vis. actus est pio illo dicente vt bellū cōmuni oīm decreto turchis in duceret. Urbem autē romā multū
fime vite et orij inimicissimus. homo stature breuis. caput habuit ante annos canū. facie senecta. aspectu se-
neritate facilitate conditū am ostendebat. Circa cultū corporis neq. morosus neq. negligens. robustum et
corpus natura dederat. quod nī longe pegrinationes et erebri labores attrinuerant. accedebant morbi eius fa-
milianissimi tussis. calculus et podagra quibus psepe cruciabat. Duodecim cardinales suo pontificatu
veteribus addidit. Qui tandē ancone dū venetorum ducem belli socium ancone expectat vt contra turchos cū
innumerabilibus populis psciferent. diuturna et lenta febri afflicta? morit anno sexagesimo quarto su-
pra quadragentos et mille. xxi. kal. septembris. anno vero pontificatus sexto. diebus sex minus. funus
ancona romā deferretur et in basilica sancti petri condit ad altare sancti andree. Delictatus ē aut mixto scēbē
di genere ideo plura opa edidit. Caput sancti andree et peloponesso romā auctū in sacello ad id fabricato
collocauit. cognitionē q. rez antiquaz nō omisit cū pment anoz libros scripsit et plura alia.

Anno dñi. 6665.

Anno xpi. 1464.

Paulus secundus papa patria venetus. patre nicolao. matre polixena. petrus barbo antea vocatus. eu-
genij pontificis ex sorore nepos sancti marci pibiter cardinalis hoc anno pridie kal. septembris pō-
tifex creatur. vir certe magni animi. corpus habens egregiū maiestate dignū. Is adolescens aduocatus
esse. subitū adboctante fratre paulo barbo. ac lris (licet iam adultus esset) operam dedit. inde vocatus ab
eugenio archidiaconatū bononiensem. ac post epātum ceruie cōmendatione assepe. pthonotariū ab aui-
culo creatur. Tandem vna cū alio misso parauino medico. quem postea patriarchā appellarunt cardinalis ab aui-
culo creaf. Erat aut natura blandus. natura humanus. Mōrtuo itaq. pio in eius locū suffecus ē. Quo
bella quidē patria in ytalīa suscepit. que nulla re pri? repta bello s. missijs inchoata postea deseruit. In
colligendis aut pecunijs ita diligēs fuit vt serc p bnficia et epātus bis pmitteret q. officiū aliq. venale babe-
rēt vt elici mun? possz. bis aut pecunijs interdu enā ad liberalitatē vtebat. nā et cardiales paupes matie et
epos et principes ac nobiles domo erotes. virgines. viduas. egoros frequē iuuabat. Curant reuē romē an-
nona ceteraq. ad victū pūctū vlt? q. antea vederet. Modula tēde edificia splēdū ac magnificē in apud

Linea summorum pontificum
Pius secundus

Paulus secundus

faciem mactā. tūm vō in vaticano qd ad munificentia pertinet extruxit. iustus quoq; habitus ē. hic pon-
tificē ac demens morosus et diffidens canonicos regulares e sancto iohanne laterano pulsos a calisto ponti-
fice restituit. Cognita autē georgij regis bohemiē p̄fida. in boiem ymagos et germanos cōcitauit. Appara-
tu autē pontificio maiores sup̄auit. In corona siue mitra in quā multas opes contulit coemptis vndiq; ac
magnis p̄ cūis ad am̄nibus sapientis smaragdīs chrisolitis bispidibus vniōnibus et quēdā gemmarū
in p̄cio ē. Tandē vō decem cardinibus creatis. quoz de numero franciscus santonensis eius successōr exti-
t. Cū annos plurimos viuere sibi p̄uassisset. anno salutis nostre. 1471. v. kal. augusti. secūda hora noctis
cū eo die letus p̄sistorū habuisset. et iocundissime cenasset. apoplexia correptus. vitā cū morte mutauit.
anno p̄ontificatus sui sexto. i. x. p̄ponā em̄ esu. caneroz. p̄silloz. p̄fican succēdi admodū electa aba-
tur. Quibus ex rebus oram cū cedit apoplexia illā. quā e vitā sublatu ē. illā duos p̄pones. et quidē p̄re-
grandes comederat eo die. Quo sequenti nocte mortuus est. Eius corpus in basilica beati petri mane se-
pulture traditum est. Et sic vacauit sedes duos nonem.

Antoninus archiepiscopus florentinus

Antoninus florentin⁹ archieps ordinis p̄dicatoz. p̄fessus pater. historiariū
ac romane vrbis olim auditor causariū. sagacissime vite et morū vir. et sacro-
tū dogmati admodū doctus. hīs temporib⁹. ob l̄az gloriā apud ytalos in p̄e-
cio habitus ē. Qui multa et grandia volumina. magno q̄dem cōfecto labore. lo-
gisq; lucubrationibus p̄ferratū reliquit. que legentibus atq; audientibus ma-
gnā affectū doctriū et voluptatem. Et quib⁹ extat summa accuratissima in casu
bus cōscientie sacerdotū p̄ necessaria. s. et multos historiariū libros ad eruden-
dos mortales p̄posuit. Tandē āno domini. m̄. ccc. lxx. tēficiēs. vi. nonas maij.
nō sine magna sanctitatis opinione fuit. cū crebris miraculis claruēt. Eius au-
tem sanctū corpus ex domo ep̄ali. ad sanctū marci ordinis sui relatu. cū magna
populoz frequentia et veneratione sepultum fuit.

Borsus marchio inde dur ferranensis

Borsus c̄stēsis marchio. Et primus ferrarie dux
leonelli marchionis frater. Et nicolai c̄stēsis si-
lius. defuncto leonello fratre maiore. in regnū ferrarie
succedens. regnauit annis. 12. Et certe ingenio diuino. in quo nihil fuerat. ni-
hil subdoli. Eius verbā sapientie plena. opa autē grauissima. et temp̄ regia. ad cū
cum fridericus cesar accedens. v̄sa hominis celsitudine et animi magnitudine. il-
lum mitine et regij (v̄ p̄tensum ē) ducem p̄mo creauit. Deinde exactis m̄is
annis romā accēdes a paulo pontifice in agnificē creptus. ab eodē ducatus fer-
rarie insignitus fuit. nicolaus autē pater cū hos et alios ex pellicibus genuisq; fi-
lios. semo cōfectus. alios ex vroz suscepit liberos videlicet herculē et sygismū-
dum. quos motiens regni heredes sub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapo-
lim relegauit. et regnū omne occupauit. Et cū ludouicus gamsage sororem haberet
vroz. ex ea nicolaus tantū suscepit filiū. Quo nato nō multo post mortuus. cū ni-
colaus regno aptus non esset. hac conditione in borsū impetū reuenit. v̄ post obitū nicolai iurcurādo
regnū restitueret. Borsus p̄uicpatu suscepto cū prudētissimus esset herculē et sygismūduz elegatos re-
uocauit. et eos ac nicolaū tanq; filios carissimos omnes habuit. Erat autem diuinaz humanarūq; litera-
rū egregie doctus. et doctorum vroz amator. Hic vrbē ferrarie miris edificijs ornauit. Nam arcem nouā
et curiā pulcherrimis edificijs clariorem reddidit. Adonasteriū insuper toto orbe celeberrimū ingenti impē-
sa cūctis carthusiensiu pompa delatum. humili loco sepeliri voluit.

ferdinādus rex

Ferdinandus huius nominis secundus. alphonſi regis ex concubina filius.
hīs temporib⁹ patre defuncto. ex eius testamento in neapolitanū regnū
eīdem succedens. Alphonſo autem sine legitimo filio defuncto. id regnū feudata-
rio et antiquo iure ad sedem apostolicā deuolutū cōfcebatur. Quod cum calixtus
pontifex armis repetere statuisset. morte superueniente disturbata sunt omnia. At
ferdinādus metu liberatus ab eius successore pio papa regni cōfirmationē. recta
manibus gallis accepit. Quo regno in pace adēpto multos hostes bello postea
prosligauit. hūc pius pontifex cum vehemēter diligeret. et regio cōfirmant.
et regia corona donauit accoronaui. Et ei etiā annuū censum in parte redaruit.
Inde auxilio pontificis iohannem andegauenſes renati filiū apulia fugauit. p̄pio
pontifex postmodū mortuo ferdinandus cum paulo eius successore. et sequenti-
bus pontificibus inimiciās suscepit. q̄ petenter tributū quod singulis annis ecclesie romane pendebat.
et ob hūc merita relaxari optabat. Inde multo maiores similitates cum fenari veneto ob op̄i regnū cō-
cepit. Et turcum in venetos (v̄ autē) concauit. Veneti igitur cū tureo pacem cōp̄olauerunt. qui omne vni-
bellū in regem conuerterūt. et hydruntū maritimā ytalie ciuitatem ei abstulerūt. Et verendū fuisse nisi ma-
bunetes morte sublatu fuisset. plura damna regno apulie intulisset. Eo vō mortuo. difficilimo bello. v̄
beati bydrunt. rex per alphonſum calabrie ducem filium suum in armis strenuū recepit.

Anno abhinc ferme sexto ⁊ q̄dragesimo-interfr̄es beate marie theutonicor ⁊ vladislai polonie regē
de regni finib⁹ extra q̄stione. Atq; pars ingentes copias in bellū eduxit. Et prout putant fuit mie
ro militū. fuit animi feroxia exultantes. duos gladios p̄ feciale. regi misere. vt ex hys que inallet. vni ac
eperet. Is cū vitoldo fratre. deo suo hostias libabāt. q̄ auditu feciale. nō minus inq̄ p̄ciū signū recipio
Consecratoq; gladio quē elegerat. eo fecit. Et facta pugnādi copia. lituanos q̄ auxilio venērāt p̄mos
opponit. quorū strage fatigata copia p̄uenior. Et ip̄a polonis sup̄ueniētibus sternit cruentissimo p̄lio. ea
die confecto victoria regis fuit viri equestris ordinis ex religione q̄dringenti cū ip̄o magno mēso p̄eire
Esa ex plebe multa mila. qui fup̄scūt capti. P̄ussia p̄ter oppidū. b. mane omnis ad polonos defecit.
Eq̄q̄m ac casimiri rex polonie eis ciuitates munitas dantz ⁊ dozn abstulit. assentes portione fuit
regni esse p̄ssiam.

Albertus marchio brandeburgi. annis effluxis bellis aduersus Thurebergenses enixissime gessit.
Greueburgii ab eo multa vi oppugnati ē. Id oppidū in valle tacet. ⁊. milibus passui a nureber
ga. miro ⁊ fossa munitū. Et cū varia dāna ab vtriq; tilata fuissent p̄ ludouicus ⁊ baioarie ducē. ad hostiū
militis sedādos vocati (cū dñi laborasset) hoc bellū post varias dictas sopitū. Deinde cū post aliq̄
pora inter ludouici baioarie ducē p̄dici ac maritione brandeburgi. p̄ncipes potentissimos. bellum
suscepit esset. laud quidē ciuitas. ⁊ magna cum animi fiducia ⁊ tendissent. post plures strages p̄nci
pes germanie pacem postulantes. Tandem res equo animo sedata fuit.

Ludouicus rex francie

Ludouicus caroli regis francie fili⁹. his t̄pib⁹ p̄ri in regnū succēdes. fuit
aut carolus p̄tissimū animi vir. s̄ ingeniū cōtens. Qui cū bellū s̄ beati
ci angloꝝ regem. Et iohāne burgūdiōꝝ ducem excitasset. ⁊ multos occidisset.
Inde ingenti cede fufus fuit. ⁊ bi multas ciuitates adimeret. Et nisi per puel
lam deus miraculose reuulset. de eius regno actū fuisset. Tandē Nicolaus car
dinalis sancte crucis ordinis carthusien. pacē cū dūce burgūdiē cōposuit. quē
m postea p̄ insidias interficere fecit. q̄d infinita mala excitauit. Hui⁹ itaq; carol
i primogenitus ludouicus. delphinar⁹ regionis p̄ncipes. regno suscepro mil
tos p̄ri beniuolos regno cepulit. Inde cū libertatē cēse in regno munire cō
naretur. multos romanos p̄ntices habuit aduersarios. Inde cū carolus aq̄a
nie ⁊ normandie dūcē medio p̄ cū sublat⁹ esset. quē ob eius sapiam populi regnare cupiebāt. Qd cū
regni p̄ceres ⁊ burgūdiē dūcē intellerissent id ex sua p̄curatōe faciunt. vetusta odia renouarūt. ⁊ p̄rāres
ingētes exercitū in eū deduxerūt. dūcē burgūdiē in picardiā aduolās. ciuitatē p̄bignerū p̄tū. ⁊ planari
fecit. ac rex a suis destitū⁹ p̄ssus cōiugrauit. regis salē inueneris. In normandia igit innumera oppida
euerterūt. P̄nter aut romanus ad hos tumultos sedādos. Aflartōnē uicini cardinale in galliā mi
sit. cū dñi laborasset tantū p̄fecit. vt cedes ac incommoda sopita fuerūt. Deuū āno a natali xp̄iano. 1484.
Remis deficiens. Carolū primogenitū suū annorū. xv. extantem habuit succēsoꝝem.

Georgius postea anis bohēm⁹ post obitū ladiislai hungarie et bohēmie
regis. accessit p̄ncib⁹ gubernatōem suā nō cepit assē regis obitu dixit
p̄ragensis nihil morati se sue gubernatōis cōmiserē. Exin p̄stituta die qua no
uus rex eligeret. Rex pio regni uisitate discussa. rex promiciatur militie domi
q; apprimē clarus. Eū ad res gerendas nec cōsiliū nec etas desuit. Et res ne
cati suspitione in maxime auxit. Inde ex p̄torio in edem beate mane vbi roche
zana p̄sidiēbat regi publica salutatio exhibita fuit. Eū autē inclitū bohe
mie regnū vt p̄p̄ssimū est dudū in p̄miciōsam iacobelli ⁊ hussitarū hereticā
p̄autatem (vt cōmunionē sub vtrāq; specie de necessitate fore eterne salutis p̄
ficeretur) p̄tolapsum fuisse. Georgius q̄ se catholicus affirmauit. In manibus
tan uen. ⁊ baciē. ep̄os tactis sacramētis euāgelicis publice iurauerit. dū coronario uis recipit insignia.
Qd demps fidelis ⁊ obediens esset sanet ro. ecclesie. ⁊ cū se ac cōthorale cū liberis tali iuramento obli
gasset. per fridricū ro. imperatōem confirmatus extitit. Qlerū cū hys omib⁹ s̄ri ageret. ⁊ hereticorū
sectam foueret ⁊ amplecteretur. Inde translaueh. ⁊ ceteri catholici bomagū p̄stare. yeculārit. Itē op
a p̄ius. ⁊ post cū paulus p̄nter. grauius cēsuri cū ac totū regnū bohēmie fulminarūt. Et paulus
secūdos anno. M. ccc. lxxi. publico cōsilio cū heresi dānat. dignitatēq; ac regno p̄nat. Tandem post
annū. 71. supra quadringētos ac mille idem georgi⁹ bohēmie occupator. morbo perit.

Mabimetus tuncq; imperator. Expulso thoma paleologo. ⁊ fratre secū deducto. peloponessum occu
pat. anno eius. ⁊. eodem anno trapeluntij rege capto ⁊ interempto pontū. anno. 1460. obtinet. In
te militem expugnat. diripitq; anno regni sui. 12. Postea uenit magna classe copiosq; t̄rrestrib⁹ lo
peloponēso vetere muniti fortissimē ab vtrorūq; mari in ip̄o s̄ssimo tumultuante opera pluribus militib⁹ lo
gere aduersi. cōmūm obfidit. Tūc vō laborantibus suis auxilio p̄perantes. p̄ interrupcis munitio
vi p̄nterant. ac xp̄ianos ad naues fugere cōgūt. Tandē dūcē uenietor. cum p̄tissimū senat⁹ intem
bus. 12. p̄ equos om̄i affilime instruit. Anconā pontifice pio adhuc spirante uenit. quibus ī speculo p̄
cul uisū papa. 19. kal. sep̄tēbris gloria ingenti p̄nter uita functus est.

Fridericus sup̄pator. extra cenā nūquā vitur vino. in cena leuissimū bibit. et tū aqua p̄dominū leona-
da si mater fieri veller. vinū biberet. Quod cū accepisset fridericus enea filio suo vocato. Abi inquit. atq; in
peratris dicto sterlem me cōdūm. quā vinofam malle. proinde si me amat. vinū oderit. At id nūcū leo-
nora. Et si vtrūq; tam libenter parco. quā vino si tamen vinū vsum mādāuerit imperator. mori opta-
uerim quā parere.

Matthias reuengarie

Matthias ioannis hūniadis gubernatoris regni hūgarie filius. Ladislaus p̄-
dicto rege sine liberis extincto. Ungarie regnū consentientibus p̄cedis
occupat. Eius pater prouincā p̄ga ferrea gubernauit. nec dum rex abfuit minor
eo habitus ē. hic prostratus apud albam turebis. post breuē tpe morbo exun-
t ē. Comes alie cui caput erat a rege secūdū. et eius auxilium. a Ladislaus hūni-
adis filio in castro regio obtinuit. Rex Ladislaus quāq; vehemēter cōmōtus. tā
atroci facinore colore tū sup̄pessit. Rex budam repeijt relicta alba. vbi secutos
cūntā hūniadis filios in carcerē rapi iussit. Percussore comitū Ladislaus natu ma-
iorem. Qui quatuor et viginti natus annos egregio corpore adolefēs. flauis ce mo-
re cinibus super humeros passū reuincas post tergū manibus talari atq; aurea
veste indutus capite cū plecti iussit. Barthia vō captiuū dixit in austrā. Et pro-
fectus in bohemia en sequi mandauit. Cū aut apud praga obijt matthias quā die rex clausit oculos eades
pragā applicuit. quē georgius gubernator in custodia suā recepit. Nec dū postea rex hūngarie designat
magnis p̄fessionibus dimissus et carcere. voluit ad regnū. facta enī reconciliatione inter p̄oeres marit
as octo et decē natus annos nouo kalēbriarij rex acclamatus. Cū vō id regnū sibi cōpetere celar affirma-
ret. multa bella inter eos suborire sunt. regnū tam ē ei cellit. Sūt autē xpiane religionis p̄turos defensor et
pugnator acerrimus. qui pannoniā et alias. p̄uincias a turoz impetu citatus fuit. His multis vicibus
ingenti p̄lio turoz sup̄atis. enā ptem bohie recuperauit. Et turozū regnū incendijs. populationib; cedit
fuit. inuoluit. Sed et bella in bohemia cū calimiro rege polonie gessit. Par tñ op̄posita hoc mō inter eos
fuit. vbi p̄stantissimus hūngaria morauia ac slesia matbie relinquere. et boemie regnū vladislaus calimiri filio re-
maneret. Die aut p̄stantissimus rex paterno more militaris glorie appetēntissimus. bello fortunat. Cū
videret fridericū cesarem sibi aduersari. cū turo pace cōfecti in eum arma venit. ac vicinā urbem et alia si-
bi ademit. In qua vrbe tandē anno. M. cccc. morbo exunus est. et ad alba ductus in sepulchris regum
sepultus. buicetudmanus neapolitanus rex filiam suam matrimonio copulauit.

Nicolaus de cusa germanus. sacro sancte romane ecclesie. tituli sancti petri
et vincula presbiter cardinalis p̄stantissimus atq; doctissimus. ea tempe-
state claruit. q̄ tanta bonitate fuit dū videret vt pauci meliores suo tpe nati sint. vt
adū oim hostis acerrimus. ambitionis totus aduersari. integritate animi im-
mutabilis. honestate labor in decū enā senectute patientissimus. bñfaciendū et
gratificandū admirabilis. Hanc autē doctrināq; oim vbertate fuit. vt q̄quid ex
tpe dicendū inuēisset id copia tali dīderet. vt ei solū facultas censeret fū dūte
Et sup̄a op̄tione doques et latinus. hystorias omīs nō p̄liscas mō. s̄ medie
tempestatis. tū veteres tū recentiores memoria recensebat. In mathematicis dū
sapientis suo tpe doctior eo fuit nemo. Ius ciuile pontificiūq; didicerat. philoso-
phie aristotē accerrimus disputator fuit. Theologie summus interpres. huius
celeberrimi viri plurima extant summi ingenij op̄era. De visione dei. de pace fi-
dei. tributo alchorani. de ludo globi de mathematica p̄fectione. De apice the-
orie. de docta ignorantia et p̄terea alia. Is aut dū ecclie sue benēfēs iura acce-
ruet. a sigismūdo austrie duce capis. atq; honesto vna carere. Pōtēx it̄ pius. cardinalis captiuitate gra-
uiter cōmōt. faciūda ofense sigismūdi publice inuehit. et enī quorib; interdici deceret. tandē liber eu-
sit ac pace cōposita. dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis romē recessit.

Bessarion cardinalis grec

Bessarion. S. R. E. ep̄s cardinalis sabini et p̄stātinopolitan; p̄riarcha. mī-
nusimū dicit p̄t. Cur? cū ea fuit (vt paulus pontifex sum m̄ p̄dicabat) In rex oim
marimar; viū pertia. Et in consilijs v̄l grauitas v̄l p̄piciencia. vt nihil de sum-
misq; reb; factū fuit si Niceni vni? cessisset auctas. In studijs enī maiorib;
et bñanis oib; ea facultas et copia. vt plura legisse credi nemine possit acris le-
cta et rectius intellexisse. vberius p̄uicissimos cultissimis quib;q; tempib; da-
ruisq; scripsisse. Et quāq; summe reipublice xpiane negotijs impeditus. merita
tamen indignatione cōmōtus ac veritatis studio incredibit̄ inflāmans. de
fensionis platonice imo diuine et philosoiphie libros aggressus est. tanta id maie-
state egit. vt cōuicatorum calūmiosum credi plato ipse diuinitatis secretum? pos-
sit suggestisse. Iuste igitur platonis defensor. Qui tandē legatus ac f̄anciam in
reditū dum pacem fecit in itinere defecit.

Ars imprimendi libros hys temporibus primū in germania enata ē. Quācumq; igit litterarū studioſi germanis debeant, nullo satis dicendi genere expamī poteſt, hanc apud magnā rhēni urbem ſolem ingenio librorū imprimendorū ratio. 1440. inuenta fuiſſe autē. Hoc tempore in offiis ſere orbis preſpagatur, qua omnis antiquitas pario et cōparata a poſterioribus inſinitis volumibus legitur. Eius laudes antea in prohemio operis pēchabite ſunt. Quia certe nulla dignior, nulla laudabilior, aut utilior eſſe potuit. Quod ſi hec ars effluſis temporibus viſuiſſet maxima pars operū. In huius et Iulius de re publi- ca et Plinius de bellis germanice aliq; ſclara opera malignitate temporū amiſſa nō fuiſſent. Ideo in laudem quidā hos cecinit verſus. O ſcilicet noſtris memoranda impreſſio ſcldis. Deſcribat quaſi totū qd ſunt diſ in orbē. Omnes te ſummis igit nūc laudibus ornent. In petore intente vragas lingua tuo. Nunc paruo doctus quilibet eſſe poteſt. Te dūce qm̄ ars hec nūtra recepta fuit.

Nicolaus peroror Rhetor. Nicolaus perorus ſaxoferratenſis et Syronin epus egregius ideologus ac rhetor diſertiffimus, ad banc eratē pueniens, nonnulla in diuinis laude digna cōpoſuit. Sed et ad pueroꝝ eruditione cōmode breuiterq; libellū edidit. Commentarios enā in multis auctoꝝbus ſcipie in martialē opus variū conu- copie appellatū fecit. Ac qdā et greco in latinū tranſtulit.

Robertus de licio ordinis minor. pfeſſor. Et aquile marſoꝝ ſeu abrupti vir- bis epus in doctrinis ſacris doctiffimus vir, et nouitē oim̄ eccliaſticorum dogm̄ aut ſufficiēter inſtructus, oim̄ p̄dicatoꝝ doctoꝝ. Diſſctas temporibus ob et clariffimā et admirandā p̄dicacionis grām, ab om̄ibus yralis milito in ſuo habu- bitus eſt. Qui tamē in ſcripturarū ſtudio laborauit et ſcripſit, vi vbiq; Roberti p̄dicaciones nūcupentur, plurimas enā ad inſtructionē fidelū tractatus et ſer- mones edidit. Qui ab om̄ibus p̄ſertim reſclamatoꝝbus ſtudioſe leguntur.

Marticolus perufinus medicus. Marticolus perufinus hoc tpe medicorū ac p̄boꝝ mo- mens eruditiffimus. Quē ego bartmānus Ebedel Hurebergēſis, doctoꝝ p/ tamus, tribus annis ordinarie legentē auſcultauit, a quo demum p̄habita p̄ eius orōne elegantiffima, inſignia doctoꝝatū p̄ adue accepti. Ne ſua memoria periret, panca de eius vita ac doctrina huius operi adiūxit. Et enī ſepius meā animo cō- ſito, qm̄ maximus ac ſingularis in om̄nes amor ſuus exierit. Quis adeo re- nim impertitus q non puer ob incredibilē virtutē ſuā, ſingularē ingenij, ſum- maꝝ reꝝ eripientiam, cū perpetua memoria cōplacendū. Qui enī ignota ſunt ver- boꝝ ſuozum integritas, ſuaſiffimus ſermo, reſcota facies, qui et artis poetice et oratoꝝ ſummā cognitionē habuit. Qui nullū cyceronis op⁹ aut manſiani va- nus, alioꝝq; poctarū diuulſit in actus. In aſtronomia ſo geometria et arithme- tica et miſſica opera a veteribus edita totus vtrūq; p̄ſcuratus fuit. Vtrum nec p̄bita atq; medicina cōtinentis, demū ſacris litteris delectatus, in eis tanq; meli- ſauis diſcretudinē abdita ſenſit. Reddidit igit ſuos auditoꝝes auſcultando doctiles, demulcos, attēctos ac diſertos ipſo orante. In eo nāq; maxima fuerunt om̄ia, ſine acūmē ingenij, ſine artis peritiam, ſine orō- nis elegantia cōmoditate cōſidero. Reliquit aut poſt ſe orationes lepidiſſimas. Commentaria in by- pocratem, galienū ac Aſclepiadā. Et arguta conſilia in medicina. Tandē ſenio reſiciēs p̄ adue ſepul⁹ fuit.

Apnista cognomēto plana. p̄tia clemoneſis ap̄licus abbreviatoꝝ, magni ſummi et poſtinc vir, eruditione et eloq;uētia nulli inferior, biſde ipſibus i p/ cio eris, a paulo poſtice mario, bonis et dignitate indicta cū p̄uau et i carcerē detrudiſ. Et ibi vſq; ad pauli mortē reſuſcit. Et q tandē poſt multas calamitates a ſitro poſtice eius ſuccedore liberat⁹, et in ſtatū p̄ſtitiuū reſtitutus, neq; inge- mo ſuo abuſoris, p̄ter libꝝ quē de natura reꝝ et obſeruatē ediderat. Egregiū enā opus de vitis et moribus poſtice ſitro poſtice obtulit. In quo enā impatoꝝ principibꝝ ac dūcū multoꝝū reſ geſtas inſeruit, nonnulla etiā alia opera et ep̄las ſcripſit. Demū anno domini. 1481. rome ex poſte deſecit.

Omnucius calderus. p̄tia veroneſis rhetor luculētiffimus, et tā greca q̄ la- tina lingua nō medioꝝter erudit⁹, et i ſtudijs hūanitatū emmentiffimus, p hoc ipſa ipſe diuini ſcēti op̄uſcula, i mnenale, mariale, ſuctonia, et ſi- natiſonis interpretationes edidit celebres. Sapbo enā ep̄las cū p̄terio, et cyc- ronis ep̄las ad atticū cōmetat⁹ ē. Et niſi imatura morte puer⁹ fuiſſet, p̄ plura alia edidiſſet. Obijt tēde anno domini. 1477.

Martinus philolephus frāciſci philolephi oratoꝝis fil⁹ eques auratus laureat⁹q; poeta philoſophie et artiū doctoꝝ, p hoc tēpus totū yralē clarus eruit. Qui et eruditiffim⁹ eſt i ſuadēas orationes p̄e clariffimas, et alterius matric plurimas, et quidē elegātes hūit. Extat et ingenij opa in diuerſis metoꝝz generibus edita. Rūdmos quoq; et cantilenas compoſuit. Adm̄q; et hic a friderico gaſpario marcbione manmano publico ſalario ad lectionem vocatus ibidem in anno domini. 1480. vite finem ſcit.

Leodium galliarum clarissima et potētissima ciuitas hoc anno dñi .cccc. lxxvii. a carolo burgundiorū duce ca-
pta et ingēti edita cede, dirupit. Burgiorib⁹ eñ annis inter leodiēses et burgundionū ducē marie puen-
tione agebant. q̃a cū leodiēsis ep̃s extingere tēptasset a p̃centib⁹ suis vbe pulsus fuit. ideo sumim⁹ ponti-
ficem carientem ep̃m legatū eo misit. Is in carcerē trudit. Quā ob rē indignatus bur̃ orbe in germania po-
pulosissimam presente et fauente ludonico fr̃acoꝝ rege acerrimo ip̃eru ac p̃lio vbe expugnauit ac eā euerit
Matbias inclitus rex hungarie bohemie regū hac tēp̃estate aggressus castrū iayza n̄ loci natura tū vo-
lūntate altitudine munitissimū reditione cepit. Inter hoc sacro regni hungarie diademate a manib⁹
friderici romānoꝝ cesaris magna cū difficultate rebabit. rex seruo sui regni. Anno dñi .cccc. lxxvii. in die
eene dñi astans⁹ p̃ceribus cū solēnitate maiā coronatus. Post hoc mabumete turcoꝝ impatore in expu-
gnatione dicti castrū iayza in fugā venit. relictis machinis et tormentoꝝ generib⁹ ingloꝝ in turchiā rediit.
Landē post aliqua t̃pa castrū siue castellū turchoꝝ sabatz denotari ad lit⁹ fluminis zaue vel saui p̃ eosdē ex li-
gnis terracoꝝ multis curiose p̃forti ope p̃paratū (vt sequēs figura p̃ omne diāmetrū ac formā ostendit) turrib⁹
ac fossatis ac vallibus. necnō minus militibus munitū diro biemis sub rigore obsedit. in quo lignea mensa
ex tabulis fabricata sunt. quaz tabularū cōpago ita solidū est vt vix ab intento possit iunctura p̃prehendi.
Sintq̃ trichina ambitu p̃tore distincta portē in oī decore dispositē. Area vo curtis ingēti ambitu cete
vt amplitudo ip̃a regia aulā ostentat. Būq̃ rex actus p̃lio insisteret. turchi rapto comite iohāne de witebitz
ab exercitu regis ad castellū. eo interfecto caput ei⁹ obsecrūt cū flauescēte copiosaq̃ coma baste suffixus ad
terrorem exponi iusserunt. Matbias rex indignatus vt aggressus reditione cepit ac expugnauit ingēti glo-
ria. Monissimē turchi anno dñi .cccc. xcj. iterato castellū inuaserūt. ab hungaris repulsi ad propria redierunt

C. Sabatz.

Sexta etas mundi

Anno mundi. 6670.

Anno xpi. 1471.

Sextus quartus papa natione figurus et fauora urbe maritima natus frater eius antea vocatus ordinis minor generalis nuncius hoc anno paulo pon. in diei crucifixo dñi solus in cubiculo quiescit interitu sublatro quinto yd^o augusti in eius loci a patribus sufficitur est. vir certe doctrina clarus. Is itam a pueritia diuinis misterijs a parentibus dicitur est apud ordinem minor unctus. Adolescentior factus paratū venit. fama ciuitatis illeceus ad sapientia capessenda. in quo moratus p viginti fere annos nobilis alūnus legendo oia de scribendo vniuersum orbē splendidissimis sapientie radijs illustrauit. et tō de potentia dei libri scripti. librorū de sanguine xpi. libri de futuris contingētibz et libri de conceptione beate Marie virginis ac quedā alia. qui in ordine minor p omnes dignitatis gradus ad cardinalatū pueniat. fuit aut ante pontificatū et etiā in ipso pontificatu nitissime consuetudinis et vite conuenientissime. in pauperes religioſosq; maxime munificentissimus. quos omnes fuit ac privilegis amplissimis adiunxit. Inde in amicos et familiares locundus. in deliquentes demens. principes ac nobiles paria extores pſertim paleologoz filios. bohemiq; reginam nuchio pulſos pecunijs adiunare nō reſtitit. et rhodior milites ac ſermandū a turebis veratos incredibilibz pietate conſonit. verum et in anā cenſas et veruſitate in pſeris collabente inſtans. vias eius cultissime et decentissime ſtravit. pontem ſup tiberim maxima impenſa leat et a ſe ſexti pōtenti nominauit. Edeſ quoq; pontificas apud ſanctū petrū cultiſſimas reddidit. Hoſpitale ſanctiſſimum in vaticano p magnificū fabricari fecit. in quo et vite ſue ordinem ſplendide repinxi voluit. Et cū maxime beatissime virginis dſſarie deuotiſſimus eſſet eccleſiam ſanctę Marie de populo erigere ſecit ac decora aut atq; alia innumera dſſicilia vbi rariſſime contulit. nilq; in pontificatu egreſſo merito reprehendi poſſit niſi qd ipſe (vxiſ) ſuos nūtiū amauit. in quos errorem multū ſuperior occidebat. Cū ordelpobos et foro milij depulit et iberoniuſo Rario neceſſario ſuo conceſſit. cū conſilio ardus in rebus ſemper viliſ ſuit. Iubileum a paulo inſtitutum anno quarto pontificatus ſui celebravit. Et beati Bonauenturam in ſanctorū cōſeſſoz numero aſcriptiſ. Et licet bic multos habuerit detractores opamū in pōtē ſuit. ſumma eiſ alacritate et animarum cultos exſtitit. cupiditatem a ſe reſecant. iras compoſcit et malitas extirpat. Aliqñq; cardinalis toto tempore ſui pontificatus circauit. et quibus ſero fuerunt romani. duo gementes et quatuor ſauonenſes. inter quos iulianus ſancti petrū ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe p humanus et comiſ fuit qd ipſius corpus maxima pompa et deuotiſſimis exequijs in nouo templo ſen ſacello apud ſanctus petrum in vaticano ſepeliri fecit. cū obſiſſet pontificatus ſui anno tredecimo.

Anno mundi. 6683.

Anno xpi. 1484.

Innocēti^o octau^o papa patria gemensis parte aron aboz familia mediocri ſi honorato natus. iohannes baptiſta antea vocatus poſt ſixum pontificē ex cardinali pſbitero ſanctę ecclie hoc anno idibus auguſti pontifex creatus. Is ex gentia que adiacens mari oritur. que ciuitas ytalie pulchritudine et rez omniū que terra mariq; aduiciniſ opulencia et edificiorum amplitudine ceteras exellit. Ab his parentibus ortus qui generis nobilitate et rez geſtaz gloria clarent. familia aboz vetuſtiſſima. aramus pater ei^o equie ſtris ordinis vir pbanſſimus. hic epiſ meliſſiden. inter ceteros patres cū pauperior humaniorq; haberet Sextus eñ quartus ob eius ingenij amicitate atq; modetiā maiorem immo dñi eū dilexit. I dantiū aſcendit pter ipſius humilitate ac comitatem. facilitatem morum. moderationē et elegantia pontifiſ cū manus pmeruit. fuitq; in rebus gerendis prudentiſſimus eo qd ſens et in vbe legationis officiū eius oprie ſuſcepit^o fuiſſet magnū ſui regimis et prudētis ſpe patribus dedit. Iam^o pontificatus principū cuius ſi orum bellis plenus fuit. et quod ab omnibus potentatibus expetuit a ſuis obtinere nō poſuit. quibuſcūq; eñ oratoribus a principio ad pſtandū ex more obedientia ne oī in ytalā verſi et germania ad ſe venientibus ſumopere pace poſtulant. armaq; omnibus deponere mandauit. ſi inimicus homo vir optimus a^o deſiderijs obſistere poſſet ponlopoſt in languorē maximū pontificē pducere curauit. et ſilico inter vniuerſos collumenciſ vberis pmioreſ diſſidū excauit. dñi ei inter ipſas familias immortale odiū. qui vniuerſos verber ſua factionibus turbauit. que res magnā animi dolore pontifici inſiuit. nō deſiuit in armis et muſ diſcordias extinguere. multa eñ circa pontificā dignitatem ac tempus. xpi. anā et eccliaz vtilitatem ordina re. ppoſuit ſi ob beatitatem tpiſ et eius inſimulatem. bellū quoq; et epidemā adimplere nō poſuit. beneficii tamen et circa deum atq; amicos p vniuerſis oſtendit. nā poſt adeptū ſanctitez corporis dona ecclie ſan cte in arie de populo condonauit. Leopoldū ducem auſtrie dñi deſunctū ob crebra eius miracula enarrata et in ſanctorum conſeſſio numero aggregauit. Domum ſolacij quam vocant bellindere. ppe vberem remanā erexit. cuius ſtructuram ſimul ac picturam et reliqua excedere quadragintaquing milia ducatorum ſerūt. Anno ſalutis M. cccc. re. conuentiones orator. regum. principū et cōmunitatiſ romę habuit p expeditioe archiepoſ. Collectionē pecuniar. p plenarias indulgentias i germania. p excedēda expeditioe fieri fecit. anſi lo raymūdi payrand archidiaconi. cū ſidulū ne dū ad viuos vep ad ſeros ſe excedebat. magnā copia au

Anno ſummoz pontificaz
Sextus quartus

Innocentius octauus

ri collegit. tādē oēs curā mētēq; ac diligētiā ad subditoꝝ comoda. ad mediū dignitatē eccle. ⁊ eccl̃a ipsas re
belliones telēdas. ac religione (habito iā maximis laboribꝫ iuxta fulcrano) p̃pagādā suerterat. fuit itaq;
p̃stantissime iusticie cultor. pacis studiosissimꝫ amator ⁊ exuberantis annone vigilanissimus ordinatoꝝ. De
datis honorificēssimē ingruētibꝫ bellis peculiariē eccle populos ⁊ romanos i primis qꝫ felicissimos ex
optant. Enulaut sumope cū ad maiores dignitates viros extulit eruditos ⁊ probos. fuit p̃terea in pau
peres misericors. afflictioꝝ nō minus solator qꝫ p̃cipū susceptor liberalis. ⁊ tē ac sanctorū eiꝫ p̃ssimꝫ ve
neratoꝝ. Pontificale pallatū suo sumptuoso opere exornauit amplycantiq;. Ultrasq; a dñō pluribꝫ lo
gisq; moribꝫ. quas parentissime tollerant. Adueniente tēmi diuine uocationis boza sumptis ex ritu xp̃i
ano deuotissimo animo salutaribꝫ sacramētis intrepide adeo sp̃si reddidit creatori. vt securus de imarces
sibili gloria videtec celestē vitā cū morte pmutare anno pon. sui octauo die. 26. iulij anno saluts. 1492.

Fulceptus donatusq; est. ac. xxiij. equites creat kal. ianuarij in ponte adriani. Inde tergestum oppi
dum quū rebellasset per duces subuenit diripitq; magna ciuim cede.

Mathethes nurbor imperatoꝝ. 400. nauim classe. inter quas trēmū. 200. erant ⁊ equitū. 100. milia
Euborā adortus. chalcidē. 30. die expugnat subuenitq; magna suoz cede. Venenꝫ in te classem nau
um. 60. instructā ad infestāda nurborū litora misit. in ea trēmētes. 60. 20. onerarie fuerūt anno. 1470.

Cometa magnus p̃ mensē ianuarij in p̃cipio anni M.ccc. lxxij. cir
ca festū sancte agueus visus igneo colore rutilans. crutibꝫ longis ni
gris quos in occidentale serēbat plagā. Cuiꝫ quidē corpus p̃mū circa 17
die p̃ncipiū fuit. postea se tantū in septentrione flexit. vt extra zodiacū in
grasset. p̃culdubio iudicari sit. durantiq; diebꝫ. 80. Verū nō dū isto disso
luto alter apparuit. cui erat coma ignita que in arietis signo posita videba
tur ⁊ cauda in orientale plagā porrigebat. quē alij p̃terici. alij acon dicte
Mortales grauius affecit. Sequenti em̃ anno siccitas incomparabilis sub
secuta est ⁊ pestilētie bellaq; cruentissima pluribus in locis enenere.

Cristiernꝫ rex dacie suecie noruegie. gothoz dux holsatie stotmarie in oldē
Aburg ⁊ delmenhorst comes vir quidē xp̃ianissimꝫ ⁊ multis ṽtutibus orna
tus. Anno M.ccc. lxxij. romas soluendi voti gratia p̃ vniuersam lombardiam
abusiciamq; transijt. ab omnibus potentatibꝫ honorificēssimē exceptus fuit. in
de romā ingressus p̃cedente obitu honorato qꝫ cardinaliū collegio a Sixto po
max. celebrā honore exceptus est. ac p̃o singulari munere rosa aurea quā pontifi
ces singulis annis in dñica letare alicui ex p̃ncipibꝫ xp̃ianis donare soluerat
⁊ ipse a Sixto pontifice donatꝫ est. Ibi dē iem de vniuersali italicoꝝ p̃ncipiū pa
ce agi cepit vt sollicit vno animo contra turchum coirent s̃ res p̃fici nō potuit. in
de digressus p̃ omnes ytalie vrbes transiens pbenigne vbiq; habitus est. totū
deniq; reuerſus aliquot annis cū omni sanctitatis exemplo luxurauit.

Arolus burgundionū dux nullā coloniēsis agri oppidū ad rheni ripas ob
sedit s̃ cum fridericus imperatoꝝ obsessis auxilio venisset into sedere discessit in belgas.

Tribulus a paulo pontifice prius p̃ vniuersum orbē xp̃ianū institutus a Sixto pontifice maximo hoc
anno. M.ccc. lxxo. declarat. Inde serdinandus rex mēse ianuario magnis himbibus romas venit
liberi gratia vt pre se ferebat. sed reuera vt intū sedus solueret qđ effect. nam postmodū inter ytalie po
tentatus initum est sedus pontifice auctore in quo rex primus asensit.

Hercules dux ferrarie

darioem reddidit.

Ensiernꝫ rex dacie ⁊

Hercules estensis nicolai marchionis filius ⁊ bozij frater scōs ferrarie dux
bis temporibus nō sine magna p̃tentione regni paternū suscipiēs regna
ut vsq; in presens cū omni laude. vir bonus ingemiosusq; acrit militarꝫ scien
tia eruditus. p̃terea septimo regni sui anno florentini veneti ⁊ mediolanē. tan
qꝫ ṽtū magnanimum contra alonsū calabrie ducem ziberonū comitē ducē
exeratus constituerūt. qui pleriq; eoz oppidā cepit. hic belionā serdinandus
regis filiam mulierem coidatam accepit vxorē. ex qua sex suscepit filios. quanti
mores ⁊ duas feminas. hic tandem soceri sui consilij cōmōtus tergiversatꝫ
venetis ruptisq; eoz sedentibus serdinando ⁊ alijs focis colligationibus inbesit
er venetoz immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota yta
lia excitauit. pro quare veneti illi terra aquaq; oppugnare ceperūt ⁊ plurimas
terras ei abstrulerunt. ⁊ nū alonsū calabroꝝ dux serdinandus regis filius vir
in armis strenuissimus ⁊ pontifex execrationibus obstitit tē co acum fuisse
Tandem pace inter eos orines confecta. inde vibem ferrariam multis edificijs

Pelle monstrū tēpēstate itac in veronēsi agro nascit que vnū tantū caput habēs s̄ duos pedes. du
p̄s vnūlūs. ex ip̄is ambat? sup̄fluitates emittebat. In sup̄ quorū brachia s̄ duo grossiora q̄ p̄ voluta
te mouchar. alia tenuiora z̄ immobilia erant. vētres etiā duo s̄ circa stomachū cōiunctos habebat. hanc pa
rentes p̄ italīā circūferētes p̄cia ab inspicētibz mendicabant.

Adys z̄ tiber reliquiq̄ oēs ytalie fluij nouebrio mēse (ex multitudine imbrū) ita excrevere vt extra al
uei effluentes multa acolis diuina intulerūt. q̄ nō secus p̄ vias mortales nauigabāt ac p̄ eoz flumina
alica facere consueuerant. Dececentibus paulo post multa animalia z̄ gmaxime tiber sciz traxit. ex quo
rum purēfactione z̄ statu pestis maxima subsecuta est.

In hispania morte beatriā p̄uincia diuidit diuersis populoz studijs. nā sēd in ādus iohannis arroga
nie regis filius belisabetham beatriā forore in matrimoniu tr aducta z̄ alfonfus portugalie rex beatri
ā iohannam filiam ex forore sua nepte fouens regnū diuiserūt. Anno sequenti sēd in andus rex hispanie in
iobannes de montere agro numantino portugalie regem profugit.

gio astronomicus

Fobānes de mōte regio alcamā? nō minor anaximādro. miselso aut syracusa
no archimede. vtraq̄ lingua greca ac latina eruditissim? germanoz decē. hac
quidē tēpēstate ob astronomiā ceterasq̄ in mathematicas disciplinas a mathia pā
nomic rege numbergēsi busq̄ p̄petuo donat? stipendio. z̄ in germania. pānoma
acrome multo in p̄cio habet? e. Qui cū in bugaria kalendariū p̄pulchrit ac q̄das
alia in astronomia magno cū labore suo celebri ingenio composuisset. Ep̄bene
ridēs q̄ a nostris diario dicta maxima cura ingenioz edita. inducis noue astro
nomie tabulis. rep̄obatisq̄ gerardi cremoneis theoriciis romā ad emendandas
p̄ssibilem diuisionij computū a fixo q̄to pou. accē? dum pleraq̄ posteritati parat
nō sine maxima studiosoz iactura morbo periit. Vltus ē p̄cepto re georgio burba
chio in mathematicis excellentissimo. cur? theorice scētissime imp̄isse circūferūt.

Nicolaus effensis q̄ de impio ciuitatē cū herule dissiptat. serariā clā ingres
sus primo sc̄p̄ebz primo ip̄erū aduersarios exterruit. mox concurſu Sigis
mundi fratris beculis electus vbe palude lantans captur. nec multo post capi
te obruncatur adoleſcens omni virtute insignis.

In franconia germanie nobilis p̄uincia (que ab incolatu francoz orientalis franciā appellat) Anno
salutis m̄. cccc. lxxvi. in rebus xp̄ianis varij mor? agitationesq̄ inciderūt. Temp̄am̄sa quēdā aīalus
bimoz pastor apud vicū Nidasshausen vocatū sectatores plures nactus virtus diffundere cepit. eo p̄uicio
suis quo z̄ sacerdotes z̄ religiosos in p̄ploz inuidiā adductos sp̄nētēs abiectos habere ceperūt. Iſo si
mularā puritatē quandā z̄ innocentia vite. p̄ponebat. edocens vitā eleri ignominioſas for. c. theolonia z̄ pe
dagia dms nō esse p̄soluēda. oēs aq̄s z̄ nemora oibz libera esse. ac nōnulla alia nephāda in populi sem
nans. q̄ nouitate gaudebat. ea sibi v̄ gine manā enarrasse p̄dicabat. Undiq̄ igit gētes votis occurrebant.
Diebusq̄ sc̄lis maximo p̄curſu hominū longū sermōne in odium cleri deducebat. Eo igit a Rudolfo ep̄o
heripolen. missi exploratores inde sectatores p̄cipale ad heripolē ducentes igni tradiderūt. post cur? morte
hoc p̄grinatio viroz z̄ muliez euauit. Numbergēses q̄s tū multa ne q̄s de ciuit? suis accēdēt. p̄hibuerūt

Bexta etas mundi

Galeacius maria medio
lanchi dux

Galeacius maria mediolani dux. anno. 1477. ob ita crepti sibi fundi a iohan
ne andrea lampugniano nobis mediolancensi eo die qui pibomartini ste
phano celebraz habet in ipsius martiris templo ad aras incantus confodit. qui
post patre francisci Forciai dux declaratus regnavit annis noue z menses decos
vir pmpissimingenij z excelso z magno animo princeps. Cui multa edificia in
vrbe mediolano extruxisset ppulchre qz lapidibus scetis vrbe vbiqz sternere scet
Et paterni crant pecunijs exhausti diuicis repleuit. In celebratione m diuino
rum officioz supremos catozes maximo sumptu z impensa habere nactas. Me
rit cum immoderata mulieru libidine veretur. post babita vbe maiestatis honesta
te. conuratore facta vniuerso astante populo z omnibus aulicis vulnibus. vt
pmissum est/ confossus anno etatis sue. 33. turpiter occidit z in maiori vrbis re
plo eminentissimo loco iuxta pates suos sepulc' fuit. Relictus post se duobus fi
lijs z filia ex bona sabaudian vxore suscepis. Johannes aut maria in scito epbie
etatis sue anno nono patrii decore in duce sublimatus pulchritudine moloz z

Carol burgundionu dux

Carolus burgundionu dux philippi optimi ducis filius vltimus ex illustri
fima regiaz francor' familia natus. vir fortis. seuerus. magnanim' ac ter
ribilis s iustus. liberalis. elemosinarius z diuinoz obsequioz seruentissim' ob
seruator. Is ei vicesimu etatis attigisset annu. z gandauenses ciues a philippo
patre quoddā priuilegiū extorsissent nō paucā militū collecta manu in eos duxit
vrbe pontus priuilegiū in foro vrbis exuri fecit. principatu qz suscepit multas
cu ludouico francor' regē concertationes habuit. pace postmodum consecuta l
odensibus germanis insensu omnen vinu belli in eos conuertit. z ciuitate ob
tenta post cedē z direptionē editam vrbe complanare fecit. inde vrbe desolata re
licta p eduardū forozio anglie rege e britānia a comite douerich z heinrico por
tugalis rege pulso. exercitū multū pgregauit z pna eodē m ludouicu regē bel
lū suscepit z breui illū in regnū remisit z arma in ludouicu regem conuertit z mlti
incomodis attriuit. Per romani pontifice pauli mox inter ipsos res ppositē fue
runt. hys gestis ad nullam coloniensis agri oppidū quod est in ripis rheni duxit illud acerrime obedit
Sed cū fridericus cesar tercus eius auxilio venisset in regnū discessit. Deniqz multas puitias ingen
ti cedē sibi subegisset ad nansiam ditionis lorbatinsie duas vrbe puenit vt contra suos quos vstanto
ri vocabulo suoceros sine suisentis appellauit mutaret. Ibi m populariter in ductis castris aduoluit. illum
tanta strage affecit vt fusus ac psligatus tandē obruncatus morte obit. Tria itaqz oppida sibi dāno
fuerē. In rebus graues. grege murchen. corpore nansen. Vnicam siliū homine marium hic regni here
dem tantum ceterisquit. que postea Maximilianum friderici cesaris filium accepit maritum.

Eradm andus neapoli rex cū paces q italiavigebat anno. 1478. labefactare studuisset. ascito sibi iberō
nuno forti cornetū (quā imolā itali dicūt) comite. raphade diaconū cardinale dux georgij neporē. si
xti qui artū pontificis ex sorore comitis iberonunt. simulqz franciscū saluati archiepū pisaniū cū famulico
300. hominū florentiā misit. mqs diue liberatē templo franco saluato cnebaristia celebrante composita
boza iunante. Iohanne pacio viro maxime apud suos extim atonis. multisqz aduicē factionis nulanum
medicem pfoederūt. Laurēt' vō fornter vulnerat' prudentia consilioqz pcepto impetus hostiles coher
cent. plurimis factiosis sede trucidatis. plurimiqz cum archiepiscopo pisano suspendio necatis. florenti
ni vō cardinalem dux georgij vsqz dum res componerentur retinuerunt.

Louise eodem anno p italiā vagate britie agri denastant. cū in bri
tiano agro m maxima multitudine aduolant. que britannos man
tuanis maximum ptilerunt ad annum. quib' nāsi ludouici manuam pri
cipis sollicitudo obstitisset. fata quaz in tota lombardia corrosissent.

Maximaqz lues hoc ipso anno p totā italiā vagata est. adeo vt huc pe
stis scitissima in britiana vrbe supra. 4. hominūz milia. z venteris
supra triginta hominū milia perierint. Eam eti calamitates solis eclipsis
inducant. qui eo anno iulio mense fuit. atqz locustarum multitudo.

Ceneti graui et buriello bello ipsi in macedonia z foro iulij magnis
orthomanni copijs verari magno reip. detrimento totiusqz repub.
italie aperto periculo. Cū longū in hactendo pontifice tempus commisi
sent. z annos. 27. maximis z diutinis bellis p gretā. macedoniā z forz iulij a turcis verari minime
periculo cū mabumeto impatore sedus pssere. Omnibus illi redditis que sine fiorine ditomus fuisse
acradita. Sodra quā obfisione cinxerat spondentes. 100. mille aureos ad duos annos soluturos. quos
nobiles aluminis mercatores cū imperatore contraxerant. Hoc pactoz conuenere anno. 1479. vt veneti
constantinopolim magistratum mitterent. quem baillum vocant. qui venetorum lites. solus dissolueret.
ob quod singulis annis. 10. mille aureos illi pendebant.

Bodif licet a turchis no parua diffidia bahueru[n]t, post t[em]p[or]e c[on]stantinopolis expugnatioue grauius sente-
re bella. Et q[ui] q[ui]or: t[em]p[or]e uicini annu curculo copules sibi vicinas ditiones lubefigunt. antio infla-
tus nabuhuen egre admodu[m] nult rhodu vbe fidu[m]t[em] sua[m] imperio liberam e[ss]e. Nabuhites igit[ur] impato-
r[em] dante d[omi]n[u]m maxime bellato[re] v[er]o rhodum petens. Appulit itaq[ue] ea classis velox cet[er]is decimo kal. iunio
Incursu anionis. i. 480. nulloq[ue] in terra exposito p[ri]mi in vertice montis sancti fephani t[em]p[or]e circa eius nu[m]e-
ris collas castrametata sunt. p[er] tres semie nautas vbe bombardas alijsq[ue] missilibus indifenter p[er] dices
suos lacrauit t[em]p[or]e oppugnatu[m]. Cui[us] p[er]t[us] a babon magnus rhodioru[m] iulnu[m] magister xpiane religionis
amantissimu[m] v[er]o prudētissimu[m] ac magnan[im]u[m] sic magnanimitate magnu[m] experimēt[u] dedit. diutina
e[ss]e fante[n]te demencia principis t[em]p[or]e suoz t[em]p[or]e fauente turchis fundu[m]. ppulsa[n]t. cedu[n]t. r[ati]oq[ue] impetu
ga vertunt v[er]o sibijs necesse afferrent. fama satis confusa est turchos vitionis miraculo exterritos. maiore
et partem generatis amissis, vbi celitus xpian[is] rebu[m] iustit[ia] p[er]pugnantes vultu[m] rhodios miraculo tur-
chis terrore fite maximo. Et d[icitu]r igit[ur] hanc victoria[m] celo diuina[m] esse et iam parua iulnu[m] copia hosti
potētissimu[m] iul muris ponto refuit. Et ac[er] igit[ur] nouet octaginta v[er]o p[er] ipato[re] rhodioru[m] iullore d[omi]n[u]m solus
pb[er]t[us] nauigare sperat. illic mites t[em]p[or]e suppellece[ss]e exonerat. vbi dies v[er]o decimi mo[di]o: ius ad domos suas
res cu[m] dade t[em]p[or]e ignominia reuertit. Petus aut[em] a pontifice fixo t[em]p[or]e ceteris omnibus europ[er]e xpianis pecu-
niis adiutus. vbi lacrauit iulnu[m] iul d[omi]n[u]m cu[m] diluente cura refuit t[em]p[or]e celibos fecit.

Pud fuitētes montanos q̄s
 ita fūcēros appellāt hūd
 longe a fūibꝫ lucētētiis in loco
 vati folitū dūis homo fēnē
 p̄tē vitā abstinētiā fūcē hoc tpe
 p̄ abet. q̄ p̄ annos. tē. fūe om̄i
 corpali cibo vixit. q̄e frātē mō
 lū appellat. vit. vit. corpē andū
 fūcē exaūfuit folā cutē nēruſq̄
 p̄ offūbus compactis. Et q̄q̄s be
 nēitē dūitūis iūuēt. tē illē p̄
 p̄ter oq̄ū tē vitā vūbōfūis fūcē t
 carcatūis p̄angit nō raro tē ſb̄ ter
 tū p̄p̄ic. alī p̄pter m̄lignitētiā
 p̄tūes in ip̄is aggrēgit. fūfūp̄t
 tūes fūcētiā crūdē. alī fūit cōt
 mē tē dūitūes virtutē anſa
 tē. vūcēbilitatē naturalis vt nō
 mētūm nō vidēat p̄p̄e a tēu
 nō. Et q̄s confūctūo in his fūcē
 tē in alijs nō parua rē. ſūcē bi
 homo quāſi cēſtē vitam in tēp̄e

cogit. immaculata abſque forde. quis non illi cu homine glorioſum dixerit ſuique viſa ad ſacramentū interpretari
 ſunt quo mercedem accipere pſedamur. ſi ſunt iniqui iudices. qui nō in melius que occulta ſunt interpretari
 ſunt quo que parent. **E**cce viri calumniant. qui longi vitam in artificio pauperum et ſolitudine duxit. et multos
 annos in bona conuerſatione accedunt in quo conſolando abſumpſit. in abſtinentia extrema et humilitate p
 ſeuerans. qui nihil appetiuit. qui nulli iniurius. parua ſunt merces tantis laboribus humana laus. ſtultus
 eſt qui pſtra nudiſcuſos boſum ſui corpus affligit. ſuique gremium fraudat. **I**e ſanctus et iuſtus homo. qui
 avaricia calcavit. honores ſecuti ſubiegit. qui pſcientia obierit. qui nullis ſupbie ſomiteni offendiſt. ſola ſidu
 ca fumoro tenet ar ſtraſ. retinuboneque pſedant celeſtis expectare potuit iudicari. **I**udicari hoc pſpectu
 hominis leticia. quin nemo meſſum vidit ſi vultis ſemp eodem. **S**edebat ſe mortali culpa liber. bonis opo
 nibus a premlationibus intentis. potuit cu paulo dicere. **G**loria noſtra eſt teſtimonium conſecrate nre.
 et decetore reposita eſt mihi corona iuſticie qua reddet mihi in illi diem iuſtus iudex. **P**er ammiſſum quoque
 conſtantem inſen approbatus. **T**andem ſenio ac virtutis beneficentis eren ſenilem animam mollis diſſoluſ ſo
 po. ſepulchris in eccleſia ſui paſtoris non ſine miraculis deſec. et ſi ſunt inſis pſpſis nonnulla variancia pſideret

Bidurrunt apuleie maritima ciuitas hoc anno 1420. ab egeratui mabuntui turbosq; principis dui epu gnata. *Qui cum exeretis a farfone in apula transiitisset* est in colle qui vbi nminet castruerat sunt vallo t fossa munissimiffima bidurrunt obfederunt in nulla spes erat ferendi auxilij. Tandem turpissimius ad vesperam ptoacta pugna superant bidurrunt. Ingressi vrbem turbi. ardictos obfistunt. ne verbum frucidatus emittere possunt. qui in hostium manus reuenerunt omnes capite plecti sunt. franciscus lurgus bidurruntisq; dui capitis t ecrannatus medius. pfectus est. supra duodecim milia castruunt. tantu dui t viginu. potti prima victoria barbari ceperrunt statim vicina oppida sollicitare ad deditionem. et us pennis lencen tarentum. Infelix igitur apulia fuisse si obitus mabuntionem interuenisset. qui mortuo alphonso dui calabre vrbem valida obfisione cecit. Turbi audientes sui principis obitum diffusi pos se vrbem tueri saluis rebus suis sese alphonso tradidere. Qui vrbem ingressus omnia retinuit t turbos quosdam in mancipijs suis reseruauit.

Bexta etas mundi

Anthoniū rosellus in-
ris doctore

Anthoniū rosellus natione ebruscus vir vtiq; bonus et multa prudentia
Christianus iurū ciuili et pontifici ac aliarz bonarū artium peritissimus
postq; multis annis parauit ius cū magna gloria docuisse sublimi fuit. scriptu
tas ad sanctū anthoniū padue cum hoc epigramate. Anthoniū rosellus de
roselliis iuris monarcha. Qui cū egregie doctus esset de monarchia et de pote-
state pape libros eruditos composuit et alia.

Marcellus fiamus florentinus. ingenij excellentissimi vir. vtriusq; lingue cru-
ditissimus et multarū scientiarū locupletissimus. atq; inter platonicos do-
ctores facile princeps. hac nostra tempestate septem et triginta platonis pbi le-
ctores qui antea neq; apud grecos facile inueniebantur maxima cū diligētia
nos fecit et in hac omnibus protulit. neq; eo quidem labore vt auri contentus
fuit. et ipsius platonis mentem paritū argumentis. partimq; breuibz omnia
rīs explicare cōptauit. De vultudie q; sator pscriptor et plerq; vitia.

Abumetib magnus turcorū imperator octauus et Abumetib turcorū
clarissima orbemannoū familia natus Amuratū imperator

principis filius. Anno. 1481. quinto nonas maij. Policia q; in asia et greca. 52.
annis regnasset diū in orientis expeditione contra hungaros. plicasset anno 52.
tan sive octauo et quingentesimo in castris nō sine suspitione veneni mori et cō-
st antinopolim celatis sepelir. Is cū patri in regnū alie successisset quatuor et vi-
ginti annos habebat etatis. Qui imperio suscepto patre in omnibus supare ani-
mus ē. Die illico ob cū animi magnitudinē citis paterni regni virib; ingres-
sus et ex asia in europā p belleponū classe traiecit. vbi multas grecorū vires oc-
cupauit. Castello q; baid longe a bosphorū litore ad euanū redente pidiit. Et
in relictis ob grecorū auaricia pūdio constantinopolim vires cepit. expoliante
ac de ea triumphauit. et in ea impator declaratus. Constatim peloponnesum omne
armis cepit et xpianiū populū in seruitute abduxit. Indeg in achia mouēs ipas
et achiam et cepit et maiore macedonie parte atq; bulgariā cū ruscia et serua. et
quicqd ab andrinopoli. laudis amine et dambūi flumiū interiacet inuasit. vola-
ebat etiam eas ob res timore pterita. bōniā postmodū ingressus cuncta vastauit. antihienem insig nobi-
lem gentem illi insulam cepit. Debiue sinopem vrbē viciuissimā et trapesundam dirrupit. cartios nicolas
vna cū cap imperatore capnos abduxit. Euboiā insig venetorū insula inuasit. quā vna cū calade carides
insule vrbē expugnavit. In asia itaq; minore duodecim regna obnuuit. videlicet pontū. bitimiciā. capado-
ciam. paplagoniā. elicia. pampiliā. licia. caria. lidia. phrigiā et omne ferme belleponnū seu mozeam.
et multa alia occupauit. hic cū innumerabiles filios genuisset basenū et salabū legummos post se reliquit
pro quibus eo mortuo tumultus vrbē constantinopolitanā inuasit. basenū tamen impatore constituerunt.

Basenū primogenitus mabumer Anno. 1481. sexto kal. iunij impator pstituit et vscq; in pēns impa-
uit. Hinc salubus frater q; magnos mo? in asia p regno cōcitant. bursā cepit et seribi pēns pstituit
que basenū bello supauit ac alie paternū regnū obnuuit et in libidine ac ebrietate totū se immisit. Cum
agit anno. 1492. pannoniā ferro ac populānoib; deuastare cepisset multa dāna cedēs pmit. Zahā? at
frater eius nati minor. qui postea in regno francie sub priore bospitalis sancti iohannis iherosolimitani
custodiebat. in summi pontificis innocēij octauū potestatem traditus vscq; in pēns rome sub custodia
ad recuperandum residuum europē de crudelissima nunc barbarorū seruitute.

Q; etas pmaxima i tota ferme italia germania Anno. 1485. et 84. fuit vbi ad plurimū descendit. vt mul-
ta milia hominū absumpsit. Ea q; lices nurnberge a solitico estuati vscq; ad solitici biuale quatuor
milia hominū descendit. Alia q; vo senatores et iohannem reocēci dūcem extirpat.

Edicēns impator anno. 1487. comētiū magnū nurnberge p auxilio ferendo contra bofos su-
per. p fide xpiana habuit. et in eo principes germanie pgregauit. cōm unitates quocq; ciuitatū impe-
riū conuocauit. vbi de vniōe ac pace principū ac comētiū habuit. vtiq; omnia bella ciuitatis ba-
berent concluderunt. Interea gloriosus impator fridericus inter cetera gesta laudabilia Conradū electis
germanij virū eruditissimū in arte nurnbergeniū appellauit laurea decorauit. Bellaq; ea tempestate inter
sigismundū archiducē austrie et venetos sedata sunt. Nec minore diuina principum rex Maximilianus
nurnberge anno salutis. 1491. peregit.

Males rex maurus genere et religione mahumetici? hac nā tempestate in berberia pūincia vltioris hi-
spanie plaga que granata nuncupat vscq; ad bec rpa regnauit. auriū pūncie ager excellentissimū p
hibet. eo q; quicq; ad bēniū viciū sunt necessaria affluētissime gignit. Cuius montes et flumina auris
et argentum producere dicunt. Aruenta et pecudes sine numero nutrit. Hunc quidem regē Ferdinandus
lusitanie et ceterosq; hispanie et tarraconie rex vna cū belisabeiba vxore superioribus annis omnino efice
re tarracones decerneret. Bellū igit inualce. primo pegit anno. 87. vbi expugnata malaca vrbē. Unde
post longē obediētiā ciuitatis granate que incepti a mense in aio anni nonagesimi primi tarraconē mian
in reduci ad magnā rēni nobis desperantes de auxilio post infinitos conficius bellicos. 25. nouembriis
pacta redditiōis pclusa sunt. Postremo septimo die sannarij anno salutis. 1492. rex et regni ac proceres
et potentatus cum exercitu decem milia equitū et 1. milia peditū electorum ciuitatem intrarunt et eius post
fessionem libere acceptarunt. ac mēscitāni maiore in ecclesiā dūicari mandauerunt.

Berta etas mundi

cclvii

Conspicua ingens prius inaudita. anno saluati. 1490. die. 12. mēb. iulij. in regia vrbe pſtatinopolita
 Ana admodū defecit. Supiorz eñ trū syden ignes. q̄ decidit ad terras fulminū nome hñt. cū pſtatiū
 nūq̄ bñoris ex supiore circulo atq̄ ardoris eſbiocto p̄ hūc modū egerāt. Turbato itaq̄ aere cū collectis
 bumoz habūdāntia ſtimulabat. ſeu graui ſiceri p̄u. Et cūz i nūbel uocabat ſtar? aut vapor. p̄mo ingēta
 tūctua audita. Et in fulmīa ardēta vīa. 7 longiore tractu fulgetra. Et quāq̄ a ſtūmū ſidere p̄ſicſa iſta
 pſecant ſunt. ſicut crenencia a maris. Quāliter cū vultūz oppidū thulcoz opulētīſſimū totū crenatū
 ē ſulmīe. In ea vrbe p̄latiſſima bec geſta. ep̄iani ſd diuine p̄uāctē attribuit. Vbi antiq̄ colūa ymagi-
 nē pſtatini impatoris bēd ar. fulgur 7 bozid? imper? ne d̄s p̄e e? tēcat. Uſūz vī vendici naryatū nego-
 ciatores veneti 7 ali. o cūgeto ſ domos ignis rez ed ar p̄ſupit. Et boīm tria multa. vī ne lignū nec ſoam a
 edificatōz ſmāſt. Ea formayt cūcul? ceu aſtarōis iſtra oñdit. iō hāc figurā t laudabile rei mēdōā ad hñm?

Cum varia rez mīacta effluxit t̄pib? vī oñdū? eue-
 nient. Vīa ei bozēda oñta corona trabes tellur? hyar?
 sanguine? pol? ardētes dupet 7 alia. Lac plure e celo vīſū.
 7 lanā. carnē 7 cruore deſecet. vīſi p̄amētes mōtes. Et lūa
 ſolq̄z tripl ex. cruce ſignis lapis exidit t̄pib? ſrideria ſcōi ſpa-
 rōi (vī p̄uſſū ē) Nouſſime āno. 1492. vī. yd? nonēbzis.
 imēdie ſb ſriderico. iij. ſpatoze. ad agros e? p̄uioz. cū cre-
 puit p̄ aera ſulmīe. ſgēs lapis cōcidit. cū forma dēte. acieſq̄
 trāgala ſunt. miſſas ab obluq̄. hūc ſenſerāt Enſibam. Būti
 gaudia q̄z ſenſit. Et q̄ ulic i agros deſiluit repopulat? būmū.
 in p̄tes diſſrat? pōd? tñ q̄ue ad huc bz. 7 ad oñtano ne ob-
 ſuatur. tanq̄ ſumū omen.

Bella p̄ h ſpa i inter regē maximilianū. 7 reges frācie. ob-
 ducaſſam b̄zānie. p̄ miſtas clades geſta fuerūt. Et ad
 buc ſub dubio marte vīgent.

Anno mundi. 6691

Anno xpi. 1492.

Alexander sextus papa. natione bysptanus. ex valentia ciuitate rhodoce bona antea vocatus. c. p. portuensis. Tacante sede post obitu Innocentij octau. oim suffragijs huc anno pontifex creatus. Et ad. a. io anne latrantesem. xxi. die augusti. corona papali decor. ar. Vir magni animi. magnaeque pietatis. Is in adolescentia domine studijs litterarum operam dedit. gymnasijs illud scolasticum non paucis annis celebrauerit. Qui adeo virtutum gloria. r. de sapientia laude. r. adeo singulari ac oim rex ornameto dotatus. vt Calixtus tertius pontifex summus sedans suo tempore ytalie rebus. cum nouem cardinales creasset. Et eua senensem in cardinalem assumpsisset. Duos quoque ex sororis eius nepotes. cardinales creauit. L. iohanne cognomento milanum ex sorore nepotem. r. rhodocium huc boianum. cuius ymms r. glorie liquidissimi documentum extitit. qd adhuc adolescens inter reuerendissimos r. excellentissimos cardinales constitutus. Vel etiam qd no multo post vicecancellarium locum sortitus. Hic oim scientia predictus r. experientia reuerendissimus. vere designatus r. euocatus fuit. Qui fluctuante petri nauiculam gubernaret. Et si beatus r. regis ipse facie dignitas pielet foret vocatur. Tamen in primis accedit nobilissima eius natio bysptanensis. Inter ceteras vniuerses terre p. uincias aeris salubritate temperata. oimque rex copia r. bonitate precipua. viros p. gnetas. q. r. corporis agilitate. r. ingenij acutonia. r. oim virtutum gloria summi clarissimique semper extiterit. Dehinc etiam a eius ualentia ciuitas. que r. sui antiquitate r. situs pulcritudine r. viroz copia. Et oim meritoriorum genere longe reliquis bibere ciuitates antecedit. Nec non r. illustris bozarij familia. que cum peperit. Qui vere nationum patriarquis r. sedula illustrauit. Et recolende ac beatissime memorie amicali eius Calixtus tertius emulatoz. literarum discipline. scientiarumq. peritiam. r. optima viuendi ratio. ad eam humanitas illa inclita cu auctoritatis ratione seruata. optimi r. salubre consiliu. ad eam pietatis cultus. r. oim rex cogitatio. que tam inclite dignitati expedire aut vili esse possint. Felix igitur tot virtutibus exornatus. In tam altissimi magistratus culmine collocatus. a deo optimo bene meritis. Speramus igitur eum vniuerso generi xpiano profuturum. Et per rabidos inuicem amfractus. perq. sublimis r. periculosos scopulos transfiguratum. sentiam tandem affectatam feliciter occupatur. Postremo ne longiori sue laudis comemoratori oniam quos defatigari pingat. Ceteri sequentes eius acta laude digna persoluant. Hic pontificatu suscepto maiestatem cum auctoritate angere conatus est. Et si in principio sui pontificatus aduersitates sentiat. Magna tamen alio precepit. Benignissimam de sua gra donet. vt singula ad utilitate ac oim modis recipit. xpiane. psequatur

Genus hominum calamitosus fuit. r. si supioribus reprobis in plerisque locis germanie ac alijs prouincijs. diuissimis sacramentum. varijs temptationibus. molestijs. ac eroubus in dignissime tractarunt. precepit i. Translata patina r. responsa r. nec imputa hoc flagitij multum fuit. Nonisime anno salutis 1492. die. 22. mensis Octobris. in oppido Sternembach sub domino principis magnopolensis auxilio petri sacerdotis. Eleazar iudeus et complices. sacramentum corporis christi. per hostiam maiorem et minore obnutes. bas perforarunt. r. cruor illico profluit quo luthheim preacheum ruborem accepit. Quo miraculo territi ad Petrum referunt. Principes

autem illustres balthasar r. magnus fratres re comperta cum vestigia vultuerum (que rem aserat) cerneret. iudeos cum in aietatem xpi contemserint ac religionem illuserint concernari fecerit. Recedit ergo omne infidelitatis ambigui. Nec dubitet quisq. primarias res curas. nity diuine potencie. presentia summe maiestatis in dominici corporis transire posse naturas. Quid em ei possit esse difficile. Qui facile fuit hostem (vt premisum est) de huius naturae figurare. Imaginem etia sue diuinitatis induere. r. signentis suu in regni sui consorcio sublimare. Et qui corpus nostre fragilitatis assumpserat. nos in corpus sue immortalitatis assumat. Ad quam gloriosam resurrectionem p. nos operibus prepare dignetur. Qui uiuit r. regnat in secula seculorum amen.

Maximilianus austrie ac burgundie dux. filius ipatonis friderici tercij. vivente adhuc pre anno salutis. 1486. in frankfordia coram voto elector. rex declaratus. Tunc usq. vna cu pre ipanit armis. 7. Vir summa virtute decoratus. corpe agili. rei militaris scientia insignitus. virtutisq. ueni cedens. immo humanitate 7. libe raltate cunctos reges antecedens. Rex certe dignissimus 7. bello formidatus. atq. in omnibus fortissimus nec vlla viar. q. labe notatus. magnanimus atq. in armis strenuus. In tpe inuentus in burgundia accessit. Et maria filiam duces caroli illustissima femina. in coniuge desponsauit. Et ob hanc rem burgundie duca cum sibi vendicauit. Et per aliqua tēpora in subiectis prouincijs cum gaudio ac iusticia regnauit. Quāvis ludouicus francor. rex. aliqua q. loer possidebat ademit. Gaudebat itaq. hec regio felicio. omni. q. tanto duce celebrata fuit. Qui in istis optima iura dabat. Sequana quondā bedua dicta prestant burgundii nomen nacta. terra armis potens. habens agri leta munera. 7. nobilitatem viroz antiquā. ob duce nouellū. pariterq. comite gaudebat. Brabantia quoq. optima Lumburg. Lucenburg. geldria. Et flandria duces opū ac pplis potentib. Comite hūc leta videre suū gaudebat. artosū item potens armis ac naturā. nobilibus hannouia. holandria atq. zelandia cū summe colebant. Mechlingaq. hūmana 7. saluta atq. frisia. ex suo nouo domino exultabant. Cuz duce potente aduenisse fenebant. Certabat aliq. alios supare colendo dicentes. Nesci tandem gratissimus. Quo aut tpe maria eiusvroz vixit cū omni pace 7. leticia regniū possedit. Ex qua cū genuisset filiū philippū. 7. margarētā filiam. Ipsa paulo post casu equi currentis delapsa. fractis ceruicibus exspirauit. anno vō sexto 7. octuagesimo supta quatuoragesimū millesimū. die. xx. mensis ianuarij. Cū genitore friderico impatore frankfordiam vrbe ingressus. Eten die sedecima februarij peracto officio diuino. in basilica dñi Bartholomei. Electores romani imperij obseruato ordine buile auree. felici consensu cū in regem eligentes. Postea eodem anno die x. mensis aprilis in ciuitate Aquis cū ingenui solemnitate corona caroli magni ex archibus Thurebergensū. p. eos coronatus fuit. Eluebat enī in eo mandata principandi scientia. in celebrando grauitas. in cōfiscando celeritas. regnorū iusticie tenor 7. zelus. modestia. item singularis benignitas maxima ac clementia. cū vite ac mor. obseruantia. Quibus regis virtutibus ornatus. Regia a boles. nulla ex parte pñsor suoz laudibus infertor euasit. Hec post vrozis (vñpissum) casu equi cū certis defuncte. multa ne dum a proceribus certamina sustinuit. cū nollet cū sup eos regnare. s. 7. a bruzel b. bonesto carceri detentus. quo cū liber euassisset. infinita mala apud flandres fecuta sunt. nec dū finis. Victorissimū aut rex maximilianus q. xpianissimus inter principes xpianos ceter. mēte reuolucens. q. mō xpiani ab iusticijs arcuati sunt. Et in augulū coartati. potētissimi q. daz dñi. 7. orbis possessores. Et gñū impū amiserūt. q. nobiles vrbes. q. diuissimas puñcias pdiderūt. Inter q. etia iudea terra uo bile. terrā sanctā. terrā cū prime nre fidei flores apparuere. Tamen alexandria. thebas. mēpdim. ac oem egyptū. 7. antiochia. in q. primū xpianū nomē auditū est. sons igit 7. origo nre salutis ad hostes defeceat. hierosolima noui 7. ve. testamēti nri. 7. pñtantiopolis colime gracie. Id indit rex ad adueres p singulis recuperandis. nullū labore cutari debere arbitraf. Iudei enī cū seder archā amississent. p. recuperatione. nullū belli piculū vitare. greci ob raptā belenā. decennale bellū gessere. Carthaginēses ppter fines paululus ampliādos eructissima plia cū cyrenēsis cōmiserē. Romani sepe focoz cū sumptis armis i pugniā extere Bellū aduersus iudeos possessores necessariū fore decemes sibi pñasus arbitrauit. hūc tante religionis ignominie. ac peobro qua pñū pñulere. Et si pcedētes negligētes fuerint. honorēq. suū pñulcerint. sang. negligere 7. turpitudinis notare nō pñet. c. gliosum nomē cetera supior infamia augere popat. Quā obre bella gerant totis virib. sopire conabaf. Conuentionē pñcipū Thureberge p maximā. anno slus pmo 7. nouagesimo sup q. dñngēsimū millesimū pegit. p. dies ples. vt pacem ne dñ gerant. s. toti orbi ordiret. pñatos pñces 7. cōitates admonuit vt bule salubri expeditioni pñ fideles adiumento esse possent. cempta a domo austrie p regē bugarie genitorū relituit. pacē bugarie dedit. Dūq. p biennium par vñs fuisset. restabat adhuc reliq. exercitus Dathic q. nigra legione vocabāt. q. tedio longe pacis af feci pñto agnie i diuersas vrñasq. pannonie pres eruperāt. duo milia ad cōfina morauic 7. austrie iusta acce pñderāt fortalicia q. ipi gēntiter tabernā vocāt se munētes. Ex q. excursionsū suis omia loca cedebat 7. latrocinijs turbabant. Qui tandem friderici cesaris iussu obsidione cūcti expugnatoq. fortalicio mō ex his cessis. alijsq. capnis. q. septingēti superant. hñ oppidis 7. baronib. q. fines iuasērat traditi sunt. vt digna illis supplicia irogaret. Itaq. trecentos ferme viuentis laquo necarunt. ceteros eyan gerus sustulit. pñm excozatos pñm ad rogū affatos. pñm q. coactisq. furmis immisfos. vñ illis ademit. Sed nisi iustitia copulatio regis francie cum dualla Britannie Maximiliano in vrozem tradita interuenisset.

Linea imperator
Maximilianus

Sexta etas mundi

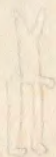
[illegible]

3 H A S D 4

Quarta aliquas sine scriptura pro sexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio posteriori. q̄ emē
 addere. atq; q̄da principum & priuatoꝝ succedunt perscribere possunt. Non em̄ omnia
 possunt omnes. Et quandoq; bonis dormiat homines. In terra em̄ aurum quentur. & de fluctuorū
 alius splendens profertur gloria. pauciorisq; bitio ē ceno q̄ silentio. Barj quoq; mirabileq; motus
 in orbē indices exoritur. Qui nouos requirit liberos. quibus ordine referantur. Pauca tamen de vlti
 ma etate v̄ per totum opus relinquatur in fine operis adiungemus.

Berta etas mundi

15100 111112

Berta erasmundi

Quod erat officium suscepti libri, auspice christo, quāvis rudibus pene verbis completurus prout ingenij mediocritas tulit. Decursus est propositi operis sex etatis; ad metam nostrī temporis prouenit sumus. Estque annus quinque gelmus tertius imperij gloriosissimi imperatoris vnderici tercij. Ac filij eius incliti regis maximitiani septimus. Moderniq; sumi pontificis alexandri sexti annus sui pontificatus primus. Anno nāq; numere p tot regum ac imperatorum gesta, summorumq; pontificum laborēs, pericula et summa ecclia. Lybba exigua etiam sumi mare fulcantes euentum est quo ab initio priorū direximus. Si autē parte in aliqua q; plus maris, q; minus q; oportuerit exorbitatus est a veritatis tramite sapienti emendationi relinquimus. Si vō quicq; labore isto in pteritorū gestorū cognitionem ac figurarū oblectationem deduxerimus deo gratiaz largitori laudes exhiberi cupimus. Restant tā deni ppauca de septima et vltima etate ac fine seculi mundanarū rez in huius operis calce differēdi. ne priora oīa sine laudabili fine irrita et infructuosa esse videantur nisi diuini premij beatitudinis ppetue subsequar

Quā in primordio operis de principio mūdi explicauimus erudimē se ad scientiam veritatis nos erudiunt, mundum deniq; finem habiturum. De quo nunc in fine operis differemus. Plato enī qui de mundi fabricatione differuit id explicare non potuit, qui celestis misterij qd nō nisi a prophetis ac reo discit ignorabat, ideo imperpetuum dixit esse fabricatum, quod longe secus est, qm̄ quicquid est solido et grant corpore a vī initij cepit aliqñ, ita et finem capiat necesse est. Nam aristoteles cū nō videret quēadmo dum posset tanta rez magnitudo intrinsece et hanc pscriptiōnem vellet effugere, semper ait fuisse mūdū ac semper futurum. Cū tamen terrā et aquā et ignem dispertire, consumi ettinguiq; videamus, que sunt vniq; mundi partes, intelligitur totus esse mor tale cuius membra sunt mortalia, ita sit vt natum sit quicqd potest interire. Sed et omne quod sub visu oculorum venit et corpore ale, vt ait plato, et solubile sit necesse est. Epicurus igit (auctore democrito) veridicus in hac re fuit, qui ait et orti aliqñ et aliqñ esse peritū. Propinquantē tandem huius terminus seculi humanarū rez statum cōmutari necesse est et in deterius nequicia inualecente prolabi, vt iam nostra bec tempōra quibus iniquitas et malitia vsq; ad summū gradus creuit. In illius tamen insanabilis mali compatione felicitas, ppe aurea possint indicari, ita enī iusticia rarefecit, ita impietas et auaricia et cupiditas et libido crebescit, vt si qui tūm forte fuerint boni prede sint sceleratis ac diuexentur vndiq; ab iniustis. Soli autē mai opulenti sint, boni vō in omnibus contumelijs atq; in egestate iacentur. Confundentur omne ius et leges interibunt, nihil tūc quisq; habebit, nisi aut quesitū manu, audacia et vt omnia possidebunt, non fides in bonimibz, non pax, non humanitas, non pudor, non veritas erit, atq; ita neq; securitas, neq; regimen neq; requies a malis vlla. Omnis enī terra tumultuabitur, frement vndiq; bella, omnes gētes in armis erūt et semiternū oppugnabunt. Ciuitates finitime inter se pzelabuntur, tūc pagrabit gladius orbem mētēs omnia et tanq; mētem cuncta psteruens. Postremo vō tam detestabile atq; abhominandū tempus exister q; nulli hominū sit vita iocunda. Emergent funditus ciuitates atq; interibunt, non modo ferro atq; igni, verū etiā terremotibus assiduis et alluue aquarū et morbis frequentibus et fame crebra. Ac enī vicabitur et corruptus et pestilens fiet et modo importunis imbribus, modo inuuli siccitate, nunc frigidibus, nunc estibus nūmjs, nec terra hominū dabit fructus, nec leges quicq; non arbor, non vitis feret cū in flore spem maximam dederint, in fruge decipiunt, fontes quoq; cum flumimibz arefcent vt ne potus quides suppetat, et aque in sanguinem aut amaritudinem mutabuntur. Propter bec deficiant et in terra qdrupes et in acre volucres et in mari pisces. Prodigia quoq; in celo mirabilia mentes hominū maximo terrore confundent. Qui igitur celsa tenent dominia atq; imperia eos aperire oculos et aures referare bec sequentia et preterita tempora persuadent ne eos letifer somnus obrepāt. Vigilantes aspiciant quibus quātiq; fortune tragulis pennis gerant, cū eius virtus humana non obitare consilia queant, et ex preteritis gestis q; in lubrico positi sint animaduertant et auaricie, luxui, furori, iactantie ambitioniq; parentes, letis ponere modum viciant, memozantes dū ampliatas leticia mentes, aut aliquo irritatas euentu aliquod enorme subintrat. Ea lege eos aggerē cōsecudisse qua ceteros ruituros, si libauit in puncto perasq; offensis daturos. Vos igit, qui appropinquare diem illū cernitis quo sit ex hac vita migrandum. Cum summum veneratione colite et integro affectu diligite, sequimini sapientiam et virtutes apprehendite, bonozate dignos, amicos summa cum fide seruate, pudentum consilia sumite et benignos vos moribus exhibete, humanitate et iusticia et innocentes ad iudiciū venire possitis.

Quidum deus (vt premiffum eſt in principio operis) et hoc rez n ature mirabile opus. ſicut z in archa. mus ſacre ſcripture conuerſetur. ſex diez ſpacio conſumauit. Deniqz ſeptimū quo ab operibus requieſcit ſancti. Die eſt ante dies ſabathi. qui in lingua hebreica a numero nome accepit. Unde ſeptenarius numerus legitimus ac plenus eſt. Nam z dies ſeptē ſunt. z ſeptem ſtelle que non occidunt. Et ſeptem ſydera. q vo cantur et aucta. quoz diſparēs curſus z inæquales motus rez ac tempoz varietates effluere creditur. De ſcriptis itaqz ſer etatibus. Cum ſeptima etas quieſcentiū indicat. Ab aſcenſione domini aperta ſancti a etis. inſitu habuiffe ſerunt. vſqz in preſens cū ſexta decurrit. z vſqz in finem mudi cum illa proſequetur. Cū nūc de vltimo ſine mundi p ageatur. de ſeptima mentio fiet. que nec finem habebit. Cum requies animarum interminabilis ſit. Sed ab octaua reſurgentiū etate ſuſcipietur. Ideo liber Beneficos ſeptimū diem veſpe ram non habere edocet. De aduentu igitur antiſcpi. z morte ſine rez. ac de extremo iudicio. in vltima etate mundi diſſerere placuit. Quomō autē conſumatio futura ſit. z qualis exitus humanis rebus impendeat. ſi quis diuina ſcſcritas fuerit ſerutatus inueniet. ſed z ſeculariū pphetariū cōgruentes cū celeſtibus voces. ſinem rerum z occaſum enūciant. reſeruent. quaſi fatigati. z de labentis mundi vltimū ſenectutem.

C De antichriſto.

Immenſe tam tempoz conſuſione. Duo ſane certiffima. nec dum inſtantis iudiciū indicia habem⁹. Iſidem iſraheliticę gentis. Et regnū perſecutionēqz antiſcpi. quā pſecutionē trū ſemis annoz ſuturam fides eccleſie tenet. Sed ne hoc improuiſa venies oēs paſſum quos imparatos imminerit inuoluat. Enoch z Iſidam maximos pphetas z doctores. ante huius eporum venturos i mūdū aut. Qui iſraheliticā plebem ad ſociet conuerſant gratiam. atqz ad preſſuram tam turbidus partem electoz inſuperabilem reddant. Qui cum ipſi primo ſemis annoz pſecutione inierint. Et ſicut de vno eoz Iſidam ppheta Malachias pſe dixit. cō uertente corda patrum in filios. id eſt antiquoz ſidem dilectō nemqz ſanctoz meoz. Qui tūc viciu ri ſunt mente plantauerunt. Tūc exaudiebat illa horrenda pſecutio. ipſos in primis martirij virtute corromet. Deinde ceteros fideles corripiens vel in artres xpi glorioſiſſimos vel d am natos apoſtatas faciet Antixpus aut ex ſynā. vel vt aliq habent ex babilone de tribu dan. malo ſpiritu genitus. euertoz ac pſecutor generis humani. Qui reliquias illius prioris mali cum ipſo ſimul deleat. Ille tētemus erit. z mendacioz ppheta. z ſcpi conſtituit z vocabit. reū ſe coluidebit. vt dei ſiliū. Et dabitur ei poteſtas. vt ſa ctar ſigna atqz prodigia. Quibus viſis irbeant homines. vt adorent eum. per magicas artes a peſſimis imbutus magiſtris. adūgens ſe diabolus. totam ſue virtutis potentia. per quā magicam ceteris omībus maiora parrat. indiuiduus comes atulit. Iubebit ignē deſcendere de celo. z ſolem a ſuis curſibus ſtare z imagine loqui. Et ſient hec ſub verbo eius. Quibus miraculis etas ſapientiū plurimū allicientur ab eo Tūc erueret templū conabitur. z inſtūm populū perſequetur. Et erit preſſura. z conſeruo quales nūqz fuit a principio mudi. Quicūqz crediderit atqz acceſſerit ei. ſignabitur ab eo tanquā penides. Qui aut recuſauerint notam eius. aut in montes fugient. aut cōprehendi exquiſitis cruciatibus necabitur. Idem ſu ſtos homines obuoluet libris pphetariū. atqz ita cremabit. Et dabitur ei reſolare orbē terre menſib⁹. xliij. Id erit tempus. quo iuſſuſa pſecuetur z innocentia odio erit. Quo mali bonos hoſtiliter pſecutabitur. Non lex aut ordo aut militie diſciplina ſeruiabitur. Non canos quicūqz reuerſebitur. nō officiū pietatis agnoſcet. Non ſeruis aut inſante inſeruebitur. Confundentur omnia. z mulcebitur contra ſas. contra iura natu re. Ita quaſi vno cōiūg lanoctio terra vniuerſa vaſtabitur. Cui hec ita erit tūc iuſſu z ſecutorz cōuerſatis ſegregabit ſe a malis. z fugient in ſolitudines. Cūqz venerit bieroſolimam antiſcpi a copioſa donabit. quodā aua ricia ſub iugabit. Mittet quozqz per orbem legatos Iſelyam z Enoch. qui per bec repōra in paradifo tē runtio tempore. vt premiffum eſt mortis debituū exoluent. Demū iuxta viſionem danielis antiſcpi ad vertice montis oluerti dūerit. Ibi peribit. vnde ſaluator ad celos adſcendit. Perantiſſo aut illo perditiō nis ſilio. ſiue ab ipſo dño. ſiue a michacle arch angelo (vt quidā docent) z eterne vltione dānato. Non con timo dies iudiciū ſecuturus eſſe credendus eſt. Alioquin ſcire poſſent homines illius cui iudiciū tempus. ſi poſt ſemis annos inchoate perſecutionis antiſcpi conſeſſum ſequeretur. Poſt quantum vō tempus cō ſumate deuaſtationis venturus ſit. nemini proxiſis ſcire conceditur. Cuius quidē aduentus boram aucto ſancti omnes diligunt. z citius addeſſe deſiderant. Sed periculofe ſatis agūt. ſi qui hanc prope. an lon ge ſit putare. niſi pater ſolus. Cum diuina ſententia dicat. de die vltima vel hora nemo ſat neqz an geli ſciant. niſi pater ſolus. Et vt diuus Hieronimus reſert. Beatus qui interfecto antiſcpi ſupra mille ccx. dies id eſt ſemis annos dies. xlv. preſolatur. quibus eſt dominus aut ſaluator in ſua maiesta te venturus. Quare autem poſt interfectionem antiſcpi. xlv. dierum ſilentium ſit. diuine ſcientie eſt. Niſi ſor te dicamus dilatio regni ſanctorum patientie probatio eſt.

De morte ac finire rerum

Prens homin omnium Adam. ita plasmatus fuerat. vt manente illo decederent tempora necesse terret
 nū (quem a morte morfu diabolice temptationis appellamus) aliquo tempore sciret. Transgressione
 autem domini precepti. in eo factum est. vt legem illico senseret in carne repugnātem. Legi mentis sue. In
 sidore vultus sui vita illi agenda fuerit. Ex celisq; in erinas erulare iussus fuerit. Timor et tremor. super
 cū venerunt. peccato obnoxio ducit. offenso creatore. offendi posse cepit. posth abito obediēcie merito bru
 torum imperium expauit. exploso desiderio carnis corruptiones senseri. Innocentia explosa nocere. nec
 minus nocere posse suo periculo didicerit. cum tempore declinauēt. Immortalitatis statū amisso corruē
 rit. per incrementa viuendi ad mortē festinauēt. Nos quoq; qui ab eo originem trahimus. ad curas soli
 licitudines. temptationes. tam corporis nūq; animi insuperabiles. Ad vltimū tēq; terribilū mortem alli
 gamur. Nature ab eo hanc conditōnem sortiti. A quo p̄parationem generis incēpimus. Quid eūi eos
 apello. Quos admodū p̄sens vita oblectat. in hac valle miseriarum. nec aliud inuenimus q̄ nature
 imbecillitatem. fortune ladicium. voluntatis mutationem. voluptatum inquisitionem. temptationis bel
 lum assiduū. Cum ingredimur in iuuentutē ab infantia incēpimus. Que etas quicquid videt ignorat. In
 te in pueritiam. in qua nihil solidū sapere possumus. prouehimur ex puericia in adolescentiam. In qua
 cum erate et sanguine voluptatum incēntia coalescunt progredimur. Et adolescentia iuuentam ascendē
 mus. In qua sicut maiora per etatem audemus. ita maioribus curis implicamur. Et iuuentas in virilitate
 confirmamur. in qua grauiora prelia nos discerpunt. ambitu. auaricia luore. libidinis. et varijs tenum
 anxiarib; p̄sumimur. Et illa i senectū descendim; s; q̄ p̄sumus et q̄ n̄a senectū plena malis. et senecta in
 decrepiti decedim; in q̄ contrā bonos instat mori nos pulsat et irritat. Elipicam; te nudū informe iter va
 gū? lacrimas nascentes. Et gū lac solādū nemulū atq; reptā op̄is idigū aliene q̄ muta pascunt et ves
 scūt eadū corp̄s at n̄q̄n morbo obfessus varijs vicijs p̄sumib; inuētijs. Cōsiliū moperū. alterna leti
 cia et tristitia fluctantem. impotentem appetitus arbitriū cobibere nescim. q̄ quantum sibi expediat.
 Quis ab̄ potius modus ignorantem. Cui alimenta corporis. ceteris animantib; in aperto posita. nul
 lo labore conquirenda sunt. quēi sonitus mistat. abus discendit. potus precipitat. vigilie extenuant. fa
 mes contrahit. sitis ardeat. nudam simūq; falditatem. possessa deplorent et p̄sentibus simul et p̄
 teritis et futuris aurib; superbiētem inter miseras suas. Et fragilitatis sibi consū viliissimū veruibus
 imparcat. vite beatus. etas ambigue. van incētabilis. ac mille generibus moris expositum. Quāto
 q̄ ita compacti sumus vt ocio tabescamus. labore frangamur. erapula opprimimur. Inedia extenuemur.
 Et quocūq; a medio recedentes ad aliquod extremū vertimur. dissoluta temperie non parum ledimur. p̄
 per singula momenta temporis cum celo vertimur. et veruimur fortune ladicio sumus. Quid summa infi
 nita. yma summis mutare gaudet. Ita per omne vite cursum angustiarum laborum trūm arum. miseria
 plena omnia occurrūt. Et tamen arma caritatis et cūti fidei sumptissimis si ad alterius vite p̄parationes
 actiones nostras instituerimus. quātacūq; ea sint que occurrūt superabimur. Mors quoq; oim doloris
 solutio est. vltra quā mala nostra non exeat. que nos in illam tranquillitatem. in qua anteq; nasceremur.
 iacimus reponit. Mors quidem bene pureq; morientibus vita est. Sine et dissoluti cupim; quā bene vi
 xerim; et esse cum xp̄o. vt bene acce vite premiū p̄sequantur lumen eternū. Et p̄fecto mori vite que neq;
 doloribus. neq; metu. neq; inuidie. neq; erūnis vilius si bicta est. Neq; ip̄i quoq; mori quicq; obnoxia
 Et si altius aliquanto repertamus. Inuenimus mortem nihil aliud esse. quā peccandi finē. Nam cū Adā
 contra mandatum dei in flagitium lapsus esset. ne viuendo culpa remiseret. et in peccato persisteret. eius
 corpus et terra factum. terre deus reddidit. non vt creature quā fecerat. sed vt peccato quod creatura ip̄a cō
 miserat finem imponeret. Deus igitur et principū et finis. Cui is vult nascimur. Cui vult etiam mori
 curat. Et sunt hec quidem p̄osus diuinitatis eius. Nihil ad nos pertinentia. Illud v̄o tātmōdo nostro
 reliquit arbitrio. vt bene recteq; viuendo bonū nancisceremur finem. Vocatq; q̄ vni nostrū est. id est vt
 in xp̄o domino nostro moriamur. summa ope adimū debemus. Quod qui faciunt non plane morimur. s;
 transiunt a corruptione ad incorruptionem. a mortalitate ad immortalitatem. a perturbacionibus ad trā
 quillitatem. Non absit de fortassis quidam enūmarūt. mortē non mō malū non esse. sed bonorum omnium
 maximā. Q̄z enūsero quomā neq; euocacionis dicim. neq; bonū nobis facere dicim. Et q̄ salutare
 fuerit. p̄paratos nos esse. cū deo sentientes et mandans eius obsequentes. nec diu differre tūc est. si in
 sp̄sienter faciū potius existimare. plerōq; cū vidimus summa corporis incolūmitate. viribus integris
 nihil tale in etates. morte repente interceptos. Contra nōnullos v̄q; ad medicorū desperationem redatō
 nes conuulsisse. Cui bec igitur omnia in dei tantū potestate sint. nihil nobis reliquū videt. Nisi vt cum
 deo b̄i sentientes eius p̄ceptis vt p̄sumus tū in omi vita. tū in vite termino maxime obediam;? Credim;
 firmē omnes. q̄ deus homin fecit ad ymaginē sui. Quid nobis factius p̄t accidere. quā dimittere lūem
 corp̄s vicioz sarrinā. et ad eū volātes redire. q̄ nos nō redignat? e ad similitudinē sui facere. Quo ip̄s dicit
 no ip̄i ip̄i replet diuinitatē p̄nceps. et scilicet q̄ agat eū p̄petuo inter āgēlos et sanctorū choros.

Morte nihil melius. vita nil peius iniqua
Quia prima mors homin. reges eterna laborum
Tu sentis iugum domino volente relaxas
Quincorūq; graues aditus cervice carbenas
Extulimq; leuas. et carceris hostia frangis
Eripis indignis. nisi bona patibus equas
Atq; immota manes. nulla exorabilis arte
A primo prefixa die. tu cuncta quiesco
Ferre iubes animo. promisso sine laborum
Tefine supplicium. vita est carcer perennis

TENDIM? HVG. OES: HAEC. DOMVS. VLTIMA. ✽

TVprope qui transis nec diu quieto resistis: Meq; fuisse virum nequeas
Auribus et corde haec mea uerba tene cognoscere. Si tu ad visum
Sum qđ es. ipse fui derisio amare mortis fiero forte relictus humo.
Mortis. dum lauit pace uiuante feui Ergo deum pro me cum pu
Sed ueniente nec postq; sum raptus amicus za mente premee. Ut in pe
Atq; meis famulis orba parente domus rpetua pace feui tribuat.
Me contextit humo deplorauitq; tacitum Ut quicumq; rogat pro me
Inq; meos cineres ultima dona dedit temporet in ymuni
Inde mei uultus reuocat terrena nitorem Et mecum maneat in regi
Quaęq; fuit forme gloria magna iacet: one poli. ✽

Septima etas mudi

Quam fragilis sit vita hominū. q̄ plena maloris
 Quam brevis. & misera. volute mente cūes
 Cum regna. nec comites possunt depellere mortem
 Nec finem numeris. nec numerus senum
 Ergo omnes iuuenes pueri cunctiq̄ senesq̄
 Conspiciant. omnis ne taceat homo
 Precipue qui me quondam videt potentem
 Quos mors dira suo prosequitur gladio
 Quid mihi dimitte quid opes: quid gloria mūdi
 Profuerunt: nunc sum confans ipse mihi
 Quid inuat argenti atq̄ auri tenuisse talenta
 Quid tenuisse agros. amplaq̄ regna mihi
 Nam cuncta hec regio mencebat nomia nostra
 Horreat famam imperiumq̄ meum
 Nunc lapidis seruis nunc me tenet improba tellus

Nunc bellum indicant angues vermescq̄ meumq̄
 Dilacerant corpus ossaq̄ lecta cadent
 Quis diuites fuerit mihi magna potestas
 Ut mea sit p̄ncis equiparanda bonis
 Non tamen his copijs potuit vita mea tueri
 Quin mors eriperet meaq̄ p̄maret eis
 Desolat hunc casum cuius omnis. omnisq̄ p̄matus
 Dent lacrimas cinis dent gemitusq̄ simul
 Hanc inopes timeant diuites diuinitq̄ senesq̄
 Matres atq̄ viri cuncta creata tremant
 Ergo omnes quicunq̄ legent hec carmina nostra
 Non dubitent iam iam talia facta sequi
 Itaq̄ te exhortor elegos qui legeris istos
 Ut mors sit cordi consolata tuo

* MORTIS NECESSITAS *

DE Mortis necessitate comitemur

QUIS IN HOC ORBE NASCITUR. QUI NON ASSIDVE VI
 deat incertum sibi paratissimū esse: nisi hoc ordinasset ille opifex rerum mu
 adi melioris ordo. Aut aēs in hoc orbe solutatem nobis omnem propositam
 existimaremus. Aut quia sensu moueremur: tantum speremus et intelligere
 mus: presentibus intendentes: et paululum uel p̄teritū uel futura sentientes
 ut inquit Cicerō Corruunt cego quæ sunt in hoc orbe singula: Nec autē su
 uit: certus est dies unus. Quid q̄ ea quæ uidentur diutius durentia: conha
 uo uila biuntur: Nam quæ sunt: quasi nūquam euita: moenia nobilissimē
 fundata: superbissimēq̄ m̄strueta: quasi ad celum euectes eugenia: multis
 temporum difficultatibus xquantur solo. Vbi auge Thebe: Buzridis illa tam
 magnifica: tantq̄ plenior domor. exornata: Vbi granaria pharaonis:
 Vbi pyralis Babylonis: Vbi colossus thodius: Sed abi greca: ex qua tot
 tantq̄ ducs: uiri in om̄i genere laudis p̄clausissimi prodierunt: Vbi aegros
 cum suo Inacho: Vbi Myrene: cum suo Agamemone et Menelao: Vbi p̄thie
 cum suo achille: Vbi pilos cum Nestore: Vbi Itham cum suo Achille: Vbi
 p̄thie Corinthus cum suo peucandio: Vbi miletum cū suo Thalete: Vbi cūs lyb
 ia cum suo Creoso: Vbi babilon cū suo mao: Vbi persarū pallata cū suo Cy
 ro: cū Xerxe: cum Dario: Vbi Macedonia cū philippo et Alexandro: Vbi Ep
 arum cum suo lyarego: Vbi thebe: dentibus serpentinis procreata cū suis dys
 Bacho atq̄ Hercule: Vbi Athene: cum Themistocle: Vbi Alabidae: p̄uide: Solo
 ne: totq̄ illustrib⁹ uiris in om̄i uiuendi genere: Vbi demq̄ ac oīa p̄sequat
 Roma illa pristina Barbarorum domitrix: Grecorum imperatrix. Latioq̄ mo
 res: et tonus orbis domina cū suo Mutio: cū suis Horatius: suis batus: suis Sa
 pionib⁹ suis Marcellis atq̄ cū suis demum Caesaribus: uelut flores am̄
 uiole solent (quæ admiramur in mūdo) quæta deflorescunt: Et a mane ad
 uesperum concidunt: Atq̄ alia uite pars aliam m̄statuē et pellit: Infirma
 quasi lepus: pueritiam quasi denariem effugit: Pueritiam pellit adoles
 centia: Hinc mūdēt iuuentus. Hanc m̄sequitur uirilitas: Hæc a senectute
 fugatur: Senectutem p̄cedat decepit⁹: In quam fit ut deueniat uita no
 stra: summebetq̄ demq̄ mort⁹: Mors omnia mordet ut Augustin⁹ inquit
 Hanc hebreus fortitudo nō deuict⁹: nec Herculis robur: nec Oanymedis aut he
 lene pulchritudo: nec doctrina Socrans aut platonis: Nec p̄udecia cathonis
 nec m̄the homeu aut Maronis potuit hanc mortis rabiem nō gustare: ~

De extremo iudicio ac fine mundi

Dispositione summi dei sic ordinatum est, ut in ista hoc seculi, decursu tēporis spacio terminum sumat. Et tunc itaq; proximus officii malicia, et pior animis ad beatam vitam renovatis quicquid tranquillumq; pacificū, autē tēpē ut poete vocant seculū, ito ipso regnante floreat. Impletis igit tēporibus q; de mortu statuit, terminabit ipsa mors. Et q; tēpalem vitam, tēpalem mors sequitur. Consequens ē, ut re surgant animæ ad vitam pētem, quia finem mors tēpalem accipit. Rursus sicut vita animi sempiterna est, in qua diuinos et ineliquibiles immortalitatis sue fructus caput. Ita mors eius perpetua sit necesse ē in qua peremtas penas infinita tormenta pro peccatis pendit. Propter quante vō huius terminum seculi, prodigia mirāda per omnia elementa mūdi fient. Quibus innumēs citius vniuersis genibus intelligat. Huius quoq; Hieronimus ex annalibus hebreorū signa, xv. dierum ante diem iudicii refert, an dō contumini sint ut interpolati, non exproffit. Prima die eriget se mare abitis, 40. sup er altitudinē montū. Itās in loco suo quasi murus. Secundo tantū descendit ut vix possit videri. Tercio in marine belue apparētes sup mare dabūt rugitus vscq; ad celum. Quarto ardebit in are et aque. Quinto herbe et arbores dabūt rorem sanguicū. Sexto rucit edificia. Septimo petre adinuicem collidentur. Octavo fiet generalis terremoto. Nono equabitur terra. Decimo eribūt homines et cauēis, et ibunt velut amētes nec poterint nūi tuo loqui. Undecimo surgent ossa mortuorū, et stabūt sup sepulera. Duodecimo cadent stelle. Tercio decimo morientur viuentes, ut cum mortuis resurgant. Quartodecimo ardebit celum et terra. Quindecimo hic fiet celum nouū, et noua terra, et resurgent omnes. Apperientur igitur inferi et resurgent mortui, de quibus iudiciū magis ipse rex et deus faciet. Cū dies iste finē fatale acceperit et mortales ad iudiciū immortales dē venerint. Qui tē igitur summi dei filius ut viuos et mortuos iudicat. Apparebit autē dominus in aere sup locū unde ascendit. Instrumenta quoq; mortis velut trisphī vellera, crux, clauī, lancea, & c. videntur quoque eius accitēs quinq; vulnē. Et in valle iofaphat omnis homo iudicabitur. Sed cū mūdi et mortaliū venerit iudiciū, quod tras ipse faciet iudicans pios simul et impios. Tūc demū impios quēdem in ignem et tenebras mitteret. Qui autē pietatem tenuerūt itēz vniūcti spiritui dei dante honores simul et vitā. Quod non modo pphetæ futuris esse ex dei spiritu; veritatem vates et philosophi vī bridas pē et in finitū demōnū ceciderunt. Nemo autē querat quē admodum fieri possit, nec enī diuinorū opēz potest reddi ratio. Sed si a principio deus hominē nefcio quo menarabili modo instituit. Credamus ab eo restituere tētem posse qui noui sciat. Sed infideles clamant et dicunt. Quomodo potest caro purificata cū dissoluta, aut in puluerem reuertitur, maris etiam inerdū profundo forbeatur, fluctibusq; dispergatur colligi rursum et reintegrari in vniū corpus. Et ex anima eadem hominis operari? Ad quos responsonem ex sermōnibus Pauli faciamus dicentes. Inspiciens nū quod seminis non viuificatur, nisi prius moriatur, et qd se minas futuz est. Seminis sed nūdi grānū tritici aut alicuius ceterorū semini. Deus autē dat cōspicuos pū ut vult. Quod autem in seminibus que in terram tacis per annos singulos fieri vides, hoc in tua carne qd lege dei seminatur in terra futurum esse non credis. Cur queso tam augustus et inualidus diuine potentie estimatores es, ut disperfam viuificatūq; carnis puluerem in suam rationem colligi et reperari posse nō credas. An non censas cum vides q; etiam mortale ingenū temerfas in profundum terre metallorum venas rimatur. Et artifiās oculis aurū videtur, in quo imperitus terram putat. Et cū autē esse ppetam vides, et argenti alia, et ferris longe disparē, ferrī atq; plūbi diuersam. Intra speciem terre latere mortale crepēdat ingenū, diuinā virtus inuenire posse ac discernere non putabitur viuificatūq; carnis, priuū sensum etiam si videatur dispersus. Sed ad hoc tēpēmus animas que intellectu dedicatē naturalibus ratiōib; adiuuare. Si quis semina diuersa in manu sua permisceat, et dec in discreta seminat, vel passim spargat in terram, nonne viuificatūq; seminis grānū, quocūq; loci iactum fuerit conpetenti tēpore fm nature sue speciem germē producet, ut statim sue forme suūq; corporis reparet. Ita ergo viuificatūq; carnis substantia, qūis varie diuersosq; dispersa sit, ratio tamē ipsa que inest vniūq; carni est in immortalis, quia immortalis animæ caro est, ex eo tēpore quo seminantis in terram primo veni dei voluntati amittit, collectū tēre attracūmque substantie sensum reddit ac reparat in illam speciem, quā mors aliquando dissoluerat. Et ita sit vniūq; anime ut non ad confusum et extraneum corpus, sed ad suū quod habuerat reparet. Et sequenter potest pro agonibus pēntes vite, cum anima sua caro vel pudica coronari, vel impudica puniri. Nō autē renascit, sed resurgit. Et ideo corporibus induētur. Et prioris vite facturūq; oīm mēciōes erūt. Et bonis celestib; collocati ac fructēs iocūditate inūerabili copiaz, pūti dō grās agēt, q; malū oē tēlent. q; eos in regnū vitāq; ppetuā susceperat. Hec sunt q; a pphetis futura dicuntur. Quoniam testimonia ponere non opus est. Cum tantam rerum multitudinē mensura libat non caperet. Qui hec diligenti voluerit scire, Et ipso fonte bauriat, et plura q; nos in his libris complecti sumus admirabili requiratur. Postq; tandē fuit tēre mortaliū consilio. Et ipse omnipotēs, cum venerit in solio iudicare omēs animas et mūdi omnē. Eodem tēpore fiet publica omniū resurrectio. Et q; corpus quod resurgit a mortuis incorruptibile et inmortale, non solum iustorum, sed etiam peccatorū. Iustorum quidem vt semp possint permanere cum xpō, peccatorū vō ut absq; intericione sua rebitas liuant penas. Postremo iustus index pī putitatem glorie iustis donabit. In ipis vō prolixitate consulationis et penas ministrabit. Quorū corpora permancūbit in eternū, vt sufficere possint cruciatibus et igni sempiterno. Eius natura diuersa ē ab hoc nostro, quod ad vite necessaria vniūnt. Qui nisi alicuius materię fomite alatur exstinguitur. Et ille dō unus per se ipsum semper vixit et viget sine vllis alimentis, ac hī ipse eternū pabulum ministrabit, ad

Ultima etas mundi

sentum doloris afficiet. Quanta autem felicitas existimanda est. iustis ac pijs subtractis hjs labibus terre. p
fictis ad illum equissimū iudicem parentemq; indulgentissimū. qui pro laboribus requiem. pro morte vi
tam. pro tenebris claritatem. pro terrenis ac breuib; bonis. eterna & celestia largiatur. Amuerſos igitur
oportet operā dare vſe vel q; p̄mū ad rectam viam dirigāt. vel susceptis operantib; virtutibus. bñ⁹ vi
te laboribus patienter exactis. consolatorē deū habere mereantur. Pater enī noster ac dominus q; con
didit firmamētq; celum. qui solem cum ceteris sydenbus illuxit. Qui libratam magnitudinē suā terrā val
lavit montibus. mare circūdedit. omnib; q; distinxit. Et quicquid est in hoc opere mundi consilauit ac pſe
cit e nihilo. pſpectis erroribus hominū. dācē misit. qui nobis iusticię viam panderet. Hic sequamur
omnes. hunc audiamus. huic deuotionē pareamus. Congrediamur cum hoste quem nouimus. fortiter vt
victores. ac deuoto aduersario. trūphātes p̄mū virtutis quod ipse promissit a deo consequamur. Et in
altissimū celum relicto stellato per illam immensam portam instar iris ingrediamur. vbi vrbis illa beatorū
cūm atq; dei. mater nostra hierusalem in medijs celi campis apparebit. Hec vrbis vt d̄ba Ioannis i apo
calipsi sonāt. in se dei & lumen eius simile lapidi precioſo habet. Cuius murus magnus & altus. habens
portas duodecim & nomina scripta. xij. tribū siliorū israel. quaternis lateribus prout sunt partes mūdi.
Murus ciuitatis que quadrata est habet fundamenta. xij. Et in ipſis nomina. xij. ap̄stolorū. fundamē
ta muri ciuitatis omī lapide precioſo ornata. Inenarrabili igitur gaudio perfundimur. cum in patriam ve
ram remigrabimus. Ex qua oriūdi immo in qua orti sumus. ex meliore multoq; p̄st̄ antiozī nostri parte.
Quāto p̄ post longū erinosum periculofum exiliū eas regiones atq; illa loca plena magnificentię. & ad
uentu nostro gratulan̄ta videntes exultabimus. Deprecemur igitur. vt nobis & om̄ibus. qui hoc audiūt
Concedat dominus. si de quā suscepimus custodita. cursu consummato. expectare iusticię repositā coronā
Et inueniri inter eos. qui resurgūt in vitam eternam. Liberari d̄o a confusione & supplicio eterno. p̄ xpm
dominū nostrū. per quem est deo patri omnipotenti. cum sp̄scō glōria & inglō in ſecula ſeculorū Amen.

Completo in famosissima Nurembergensi vrbe Operi
de bystorijz etatum mundi. ac descriptione vrbū. ſe
lix imponitur ſinus. Collectum breui tempore Auxilio docto
ris Hartmāi Schedel. qua fieri potuit diligētia. Anno rpi
Millesimo quadringentesimo nonagesimo tercio. die quarto
mensis Junij. ~ ~ ~ ~ ~

Deō igitur optimo. sint laudes infinitę ~

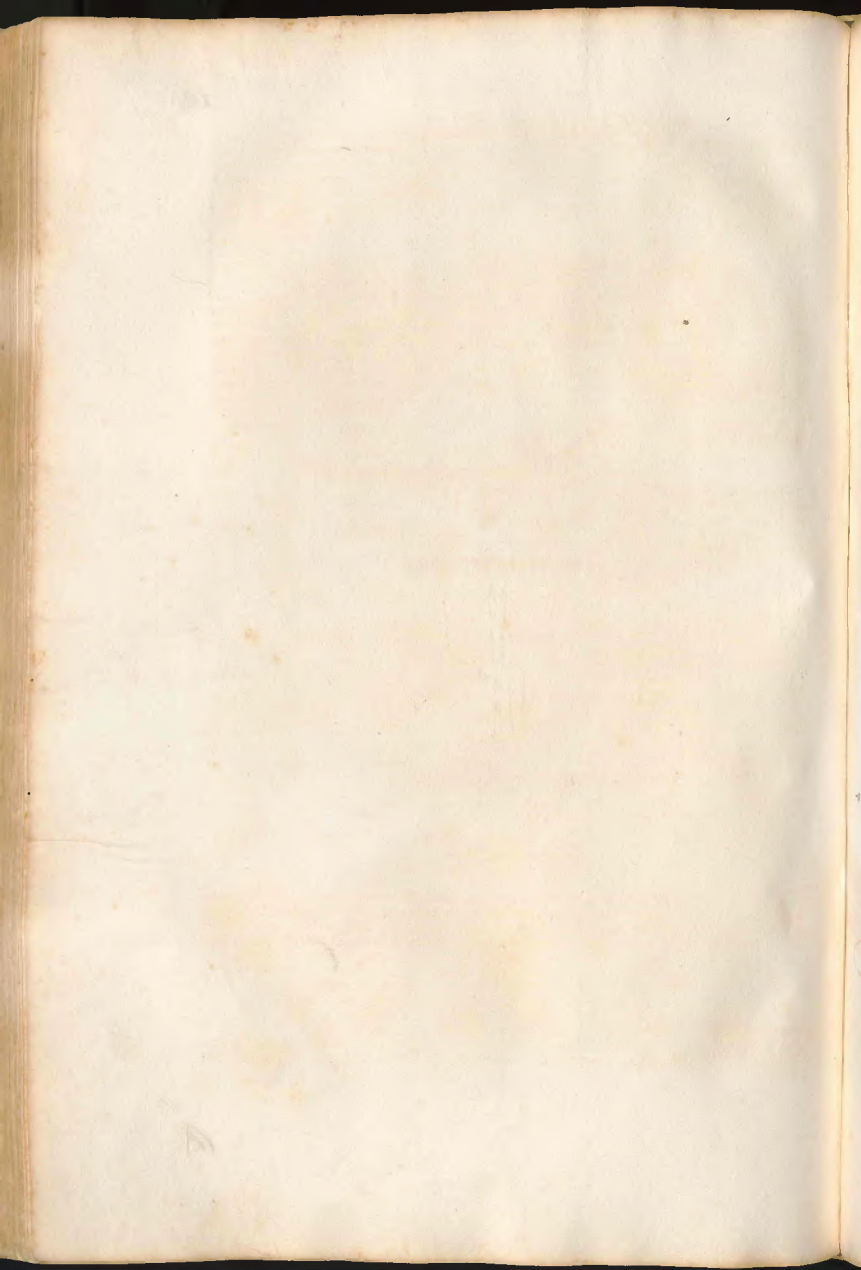

THE LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
NEW YORK
1880

De Sarmacia regione Europe

De regno polonie et eius initio

Plommam de Boleslao (qui tercius Sarmacie rex existit) paulo post metio fiet. quare & de terra sarmacie. et quo pacto illa regium sceptrum meruerit breuiter absoluere proposui. Est igitur Sarmacia cuius amplat vassa regio fuscilar in solitudine posita. & sub rigidissimo ethere iacet. hec exortu mostibos et thaurum flumini habet. A mendic dacos & pannonias. Ab occidente bohemos. morauos schlesias & theutones. A septentrione mare germanicum & suu codanum. Ad vero quod regni nomen tantum parat poloni am vocant. hec duo nomia sortit. Nam ea pars terre vbi Cracouia situata est minorem Poloniam vocant. At vbi Polinania & Gnesna surgit maiorem nuncupant. A Craco aut primo duce vsq; ad erat prim' boleslao nisi duces illic imperitabant. Temporibus aut primi ottonis cesaris boleslaus clarissimus dux fuerat. Nonis de quo in vita diui Stanislai dicemus. na ille nepos eius fuit. qui ex monacho hui' Boleslai filio natus fuerat. Ille igit' Bolesla' rex francie & germanas gentes victric manu inestabat. Tandem ob Ottonis cesaris pces tali bello sine dedit ac fedus cu germanis & gallis straxit. Otto aut cesar eidens tanti punitis animi magnitudine. qua toti germanie & sarmacie nota fecerat se cu Boleslao duce in sarmacias pultit

vt et imperium et potestatem eius planius perspicere. Quae illustris dux summus honoribus in postea suscepit. Ad tribus ante urbem milibus passuum aut longius fericas lanas muriceas vestes auro argenteis decoratas per viam qua caesar iturus fuerat prostreri iussit. Et post ingressione caesaris in urbem postea cunctis caesaris rem venerabatur per nulla quae aurea illic forent supplicentia. quae post quoslibet abos in puteos quos simi di nemo certus fuerat deici ac deperdi iubebat. Multas alias pompas ac iumentis caesaris otiosi instaurabat. quae satis ample vetusta sarmatica historia enarrat. Jamque videns caesar tantum principis liberalitatem et mentis sublimitatem. diuicilique abundantiam non abire animo duxit tantum clarissimum ducem corona regis dignum fore. cui itaque regali sceptro ac hyademate exornauit. ac ceteris dignitatibus sedem regiam requiritur. celebrauit. Ne autem Boleslaus iam illustris rex tantum erga caesarem beneficij ingratus videretur brachio dumi adalberti anathesis. quae proutem nefanda morte trucidauit. per munere caesari obtulit. Jamque aucto regi imperio visus ad annos salutis nostrae. ecce. aut paulo antea rex polonice dum absque prole discessisset. Tandem dux qui lituanis ac russis praesidebat in regem electus fuit. sed ydola antea coluit. Sed eo tempore quo illi regni sceptum deferrebatur et christianam religionem cum omni terra cui praeerat suscepit. Itaque lituanos ac russitas ad regnum sarmaticum sic adiunxit. vt non nisi absque certa ratione dissolui possint. Is ergo illustrissimus princeps prutenos maritimos gentes maxime iussitimo bello subiugum duxit ac imperium amplius extendit. Vbi insignes vires ex tunc Danicum et thuronum. Est et clarissimum arie Danieburgum. cui similis nemo mortalium vi accessit. Imultis varijs structuris. meubus. muribus ac fossis munita vt nulli inimicorum tutus sit ad arces accessus. Amplius imperium ante aliquot annos fuerat. infestante tamen tartarorum et turcorum phidissima gente magnitudo et sarmacia damnum illam est. Nam terra quae post Russiam vadit quae gens podolia vocat tota cruenta et in solitudine posita est. vt et necessitatem peregrinantis ferre non possit quous semilissima sit et trax grana in altitudine vnius celsi viti extiterint. et apibus et melle tota redolens vt non satis illius locus sit vbi nulla deferauit. sub arboribus nantes aut virgulis et siluis fauos sic educunt. Liberonum aut celebratissimum nemus quo in toto Europa vix praesentissimum sarmacia tota percurrit et circa Cracouiam salus suos extendit. per quos sumus potest vniuersumque visus in lituaniam et sarmatiam. Tunc brachio regione illam totam dimagat ferax maximas educit greges. In ea vero silue parte quae septentrionalior est biosomes ferre quae ferax acimmanis belina est huminum genus maxime odians. ad vespendum quidem maxime conueniens. forma autem gentem cunctis coloris. Et tunc latus et cornua fert. vt nec vocatoni satis apud sit nisi maximis varijs laboribus. Metalli vero nullum quod plumbum sarmacia fert non alia quam saturni causa. qui terra rigido infestat frigore. Salis autem maxima copia est quae ceterae longinque gentes vniuersae. quod maxime distat toti regioni emolumentum. qua nulla regis fieri in toto regno gaza erat. Vbi sub terra exadunt ingentia salis saxa. Extra terram autem aliud nullum aqua decoquitur. Est et sarmacia ferax et vberum tellus omni genere fructuum et quicquid ad pacendum humanum corpus expectat. Nunc addendum est clarissimum prole illustrissimum principis Vladislau. de quo antea diximus. Is natus est quidam feruntur vxores habuit. ex quibus duos suscepit filios. quorum vnus natus maior Vladislau vocabatur. alter casimirus. Vladislau autem post mortem patris regio insignis fuerat imperio. Itaque hungarie et bohemie et polonice regni praesidebat. vbi clarissima gesta militum in anni saeclibus ac imperium et christianam religionem amplabat. Nam regi turcorum tantum terrarum depopulans fuerat vt et ante constantinopolim castram etia retur vbi dum sexvima bella erga turcos gereret ac vtrique pars crudelissimo conflictu decederet panones versus tergis fugam dabant aerege cum paucis sarmaciae copijs in tanta hostium multitudine reliquerunt. Casimirus vero dux lituanum et russie praeerat. Inde dum casus regius genti notus fuerat Casimirus per sarmatiam in regem declaratus filium duas anstrie sorore ladi slau regno bohemicum burgundiae praesidebat inuicem duxit. Ex ea se suscepit filios quosque filias. Primogenitus vero Vladislau vocatur. hic adhuc iuuenis cunctis in imperium regni bohemic electus fuit mira quadam animi magnitudine ac optinis consilijs pollens. Ob quod dux Pathias rex hungarie discessisset et regnum panonicum adeptus est. Huic erat primus frater. qui Casimirus nomen paternum datus fuerat. qui summo ingenio ac prudencia claruit. tandem morbo inualecente perijt. At huic successit illustrissimus princeps Job anesalbernis iam futurum toti orbis speculaculum. Is plurima illustrata gesta militum bello apud Tartaros ac ceteras gentes edidit. Post patris autem obitum regno successit. vbi faciente illi. piper a formica regnum vixit sua et optimorum doctissimorumque viros consilijs gubernat. Indur vero dux Alexander quatuor nationes regius est. cui formidine et mentis sublimitate per artem tota sarmacia vixit. Hunc ob eius constantiam lituanum post mortem patris in ducem suscepit. qui et maximam toti sarmaciae enses effecit matur. Post hunc sequitur Sigismundus celebris princeps. qui paternam sequitur vestigia. Is multis egregijs gestis daretur si illi aliquid felix sari asperiret. Celeberrimus autem Fredericus princeps vltimus natorum loci obtinuit. qui immata animi ingenua virtute relinquens vanos principum tumultus et vltimam vitam ad sedem tranquillitatem sese consulit. vnde episcopus Cracouensis electus ad archiepiscopatum Gnesnensem postea deuenit. Ibi omnes quinqs clarissimi principes hanc visum in etatem magnifice ac celebrantur diuiciliter. Inter filias vero quinqs. prima nup sit Georgio duci hantiae. Secunda Frederico marchioni brandeburgensi. Tercia duci pomeraniae. At due relique in nupte apud mari emittant ducunt.

Sanctus Stanislaus
episcopus

De sancto Stanislao episcopo Cracoviensi patrono Barmacie

Divus Stanislaus vir magnè apud deū auctoritatis totius barmacie patro-
nis et signifer. Natus anno salutis nostre dñi vij. in rure quod Gęppa-
nowo vocant nobilibus ac claris parentibus. quorū cura fuit in templis diuino
seruicio inuicere. et deū pīs placare precibus. Is dñi in iuuentutem deuotissime
patris monitu in celebre gymnasium parisijs deuotiori optinaz literarū suā
dīs summa opēra dabat. vnde multis virtutibus floruit. sacra autē diuinorūq; turri
precipue insisteret. non ea qua huius etatis iuniorum questus causa solet vt ma-
iorum dignitatu honore adipisceret. sed vt si quando locus statusque aut cōditio
sua ferre posset vt tantū miseris quantū potentibus. orphanis pupillone mis-
eris administraret. et vnicuique equo pondere quod suū esset iubente id legere de-
deret. Tandem patris sedes rediens Cracoviam inditā Barmacie urbem de-
uenit. Illic ob virtutem et scientiā suā canonicali dignitate fungitur. Mox quoq;
amante celestis numinis prouidentia in presulis sedem declaratus fuit. Hūc dñi
semper optimo ordine statum deferret curabat sacra religione ac diuini cultum
ampliare. Empto tandem rure a quodam milite. eoq; mortuo amici illius villam eandē ture hereditario a
diuo presule repetere conabant. At ille testimonij diuis stipulationis emptionisq; profectio non potuit.
nam hij qui diuis rei sane edocti fuerant. ppter illoz impotentia lachabant. Alii ergo sanctus orationib; ac
seuings inebuit. confissusq; summi det potentia. qua se iam diu munus cognouerat accedens ad tumultus
defuncti militis a quo rus illud emerat. et euoluto lapide ex arenā pia et deuota oratione deū obsecrabatur.
et mortuū illū per quatuor annos in vitā reduxit. Eūq; coram tyranno Boleslao apud que tale ius ageba-
tur constituit. Assantibus illic suis aduersarijs ceterisq; regni optimaribus. quo se emisse villam aperire de-
mostrauit. Jamq; seuis Boleslao sedo utriusq; luri insisteret. ac omne in suas gentes pñdant et tyranni
dem exercebat. ac illustres viros egregiosq; ciues nefandis dirisq; supplicijs exercebat. Stanislaus ve-
ro cōstitit illū oburgabat. At ille magis indices facinus exercebat. Tandem a presule in sententiam excom-
munications pñit. quare tyrannus boleslaus ignarus pie furore quid ageret dimisit satellites suos vt pñt
lem quocumq; esset loco trucidarent. Eo tempore diuus Stanislaus in sacellū diui Michaelis quod super
rupellam in Casimiro vrbe conditū est deuenerat granissimū illic deo offerens sacrificiū. hunc in locum di-
uini regij deuotissime. iamq; ter ingredi templū conarentur. iter iterum pulsū diuina potentia in tergum
cadebant. Id postq; ad regias aures deuotum fuisse magne frenitū rex Boleslaus in sacellum pperat.
vbi sanctum presulem iam sacrificia offerentem immani verberare et sensibus rēbus trucidat. Tandem
per ministros in scintilla paratis extra urbē deficiit vt volucres illud vñcis rostris deuellerent. sed diuina sic
agente prouidentia aquile illic aderant que preciosum corpus in vñm colligerunt summiq; diligencia id
seruabant quousq; ciues ipsi maximo venerandoq; ritu in rupellam honorifice sepelirent. Tandē in nume-
rii sanctoz relatus vt premissum est in arē regij ad templū diui wentisclai dēdāt in aurea tumbā in multis
miraculis coruscant. quem populus multo thūre ac precibus indices venerant

De Cracovia vrbe regia Barmacie

Cracovia vrbe regiam insigni hūc operi inferendam haud absurdum esse dixi. Nam celestis ger-
manie ciuitas ē teste Ptolomeo optimo lucidioris cosmographo. q̄ eā Corodunū appellat. Gra-
bo autē germaniā diffinit q̄rū Rhenus et Albis in se clauferint. hos ea causā sanē non indigni a vrbe in
macie toto censemus. Hanc a prima eius origine repetendā satis dignū esse putauit. Sed ne prolixior am
biguae oratione narrando fabulari videar breuiter de eius situ quippiam narrare constitui. Cracovia igit
tur illius vrbs barmacie quā poloniam vocant ad rippam Istule nō longe ab eius fontibus sita. Hec a
Craco primo duce barmacie condita fuisse et eam suo nomine celebrasse multi reuolunt. Hec alius pñmū me-
ribus angit. pugnaculis et celsis turribus. post paruo muro et ob vetustatem ruinosa similis. Dēdā val-
les ac fossē vt inimicibus hostibus facilius aditus probibeatur. Hec quedam piscinaris aquis replere
quedam virgulis frutice ac grammib; virent. Post aggerem vero qui valli imminet amnes non late flu-
ens Rudys dicitur totam ciuitatem circumluit. Hieroratum orbis agit qui Cererem saxi conerunt et
emoluit. Deducens tandem per subterraneos cuniculos et cannas toti vrbi satis vndarum prebet. Por-
te vrbs septem. In ea vero plurime pulcherrime ac egregie ciuium domus. Ad plurima ingentia templa
precipue diue virginis Marie in medio vrbs extat cui duabus arduis celsisq; turribus. Sūt et illū in ul-
ta monasteria. vbi in multis tenorum religiosorum patrū cetus fulget. Ad eadē namq; gloriosissime in-
uitas sic vocantur est celestis ordo predicatorū. In ea vero sacra ede multe sanctarū vr beatus Jaco-
bus non diu in numerū sanctorum relatus magnis miraculis reuolent. diuī Dominici comes. Qui ad buco-
uens tres mortuos in vitam reduxit. Ad templū vero sancti Francisci est ordo fratrum minorū non reforman-
tus. At cetera multa monasteria. Est et templū non longe a porta Istule quod ad sanctas Animas vocant.
vbi beatus Canus celestis huius vrbs gymnasiū doctorū multis miraculorū prodigijs fulget. Quis nō diu
in cathalagorū sanctorū ascripū sit. Hanc iuxta sacra eadē situatū est ingens celebre gymnasiū multis da-
rebus doctissimiq; vñis pollens. vbi plurime ingenue artes recitantur. Studiū eloquētie poetices pñi
losophiæ ac phisices. Astronomice tamen studiū maxime viret. Hec in tota germania (vt ex nullorū relatio-
ne sane mihi cognitū est) illo clario reperitur. Illic iam maxime pñebus cōlitur. qui et corū eruda elumet

ingenta ac polita reddidit. **H**as edes diuus **Uladislaus** illustis famacie rex dñi ex proteitor litorali farmacie gente fauissimo conflictu victoria dirixit. **C**uius quidem belli plunna clarissima monumenta hancceq; in ciuitatem in aree regia de qua paulopost dicemus sapient magnis opulentis extruxit. libertatibus et stupendis summis celebravit. Nec incole vrbis farmatico more viuunt. quos crudos et ignauos farmatas prius dixerunt. Sunt namq; illic clarissimi ciues. virtutibus prudentia et comitate insignes. humanitate et hospititalitatem liberaliter et familiariter erga quosq; peregrinos offerentes. **V**ictus illis splendidior q; ceteris farmatis. Et omni delicato genere cibi potus illis frequentior est. **A**gna ordo et humulo decocta. **I**s quam nec ecclitas ferre potest si sumis profecto nihil nature humanet ad corpus ipm alendi conuenientius quicq; reperiri potest. Sub aze vero istra ciuitatem citat et aliud nungne collegiu. vbi aduadentia iuris ac legu pollet. Ad vrbis vero septentrionale latus adiacet paruum oppidu nullis quidem menibus quatu quod **Cleopardus** vocant. nihil dignu scriptu in ea q; egregia sacra sedes dñi **Kiozian** strenui christiane fidei militis. **Q**ui a diuus **Uladislaus** de quo ante meminimus canonicatu ceterisq; dignitatibus ac numeribus reuocet. et doctorib; gymnasiu artiu regentib; coleda reddidit. **R**upes aut ac crepidines nimia altitudine erecte. fleget iam celu sustentare videant. **L**ande aremis congestaq; terra obduce ingente collem efficiunt. qui ea parteq; in borea tendit vbi imminet. et ex alio latere in uosum carpabib; albe numentem respicit. qua collis patenti insignis euope flumini **Isula** quondã germanie terminus alluit. qui ex carpabib; radice paruo quide fonte profuens longius magis magisq; tumet. ita ut iam vndar; auctus mole que ex pannoniis montibus sese in eum precipitant. trabes et ingenta robora variasq; linguoz; structuras deferat. **L**andem vbi mibrib; acceteris fluminibus magis tumuerint rates ac bonerarias naves secũ ad germanicu oceanũ in sinu codanũ reducat vbi trino vasto ore spumosis sese euoluens nomina deperdit. **I**n eo aut colle primũ est inges templus in

deus diu wenzeslai ducis bohemi conditū. vbi omnium illustrissimorumq; monumenta ac sepulchra erant. multis opibus varijsq; artibus extructe marmoreo allabastroq; lapide excusptae. quos maximo ritu ac pompa celebrari consuevit. In medio autem templi extat celebre monumentum in quo clarissimus christi miles diuus Florianus requiescit. Sunt et in eodem colle due sacre edes. diui michaelis et sancti Georgii post egregie nobiliū curie ac edes sacerdotū. qui noctu dieq; templum generant. Post primum ingens regia sedes maximis ac variis structuris condita. que totius regni capitoliū est vbi tota regni gara conuenitur. hic principibus declaratur imperium. nam regalis corona hic maxime custodiū obferuat. Extra collē autē monasterium fratrum minorum religiosus ordinem seruans. Nec longe ab eo monasterio extat cenobium sacrum virginū. huius ex opposito ad pontē ism ē insigne hospitale et sacra edes sancte Hedwigis. Ad aliam vero insule ripam extat clara ciuitas quam Castellum vocant a rege sicuocato condita. quā situ la vbi sub arcē regia se diuisit totam circumluit ac pene insulam reddidit. Est in ea insigne phanū diue virginis katherine vbi ordo Augustinensium floret. Tum et templum quod ad sacrosanctū corpus christi vocant. vbi canonici regulares inhabitant. Ac ceterae alie sacre edes. Extant et clarissima monumenta vetustū collegij iam insolita. quos illustris regina bedewigis construxerat. Plurima preclara praeerea in his vrbibus a vetustissimis temporib; gesta sunt per illustrissimos reges ac principes. Et breuitatem iuncti finē his imposuisse dignum statuius

Lubeca seu vt alij scribunt **Albecum** saxonie vrbis illustris ac cesarea ciuitas nebuli in germania verum
et apud externas gentes nominatissima a **Utkodo** vitigo cimbrioz dnce ad cimbriam chersoneson
quondam edificata in eo loco quem venedes qui r vandali adbug saxonie p artem tencites **Buccinam** des
xere. Aucta p seussinu principes qui kito dicebat. que r trutone appellabat Anno xpi **D. c. iij.** **Et** post
quo terre litoralis e inter magnopolensiu bolitadensius ducatus duobus fluminibus bagusor trauo irri
gua. Que limpida flumina vernacula lingua wagnis r nab appellantur. **Is** kito ex nobili progeme marc
mannoz r in arthropolensiu ortu habuit potens ac granissimus xpianoz psecutor. qui dnios de vageri qui
de Stargardia seu de oldenburg vocabant in seruen r peldte interfecit. **En** ex bis ingenuis euadens in
dantiam secessit beinricus nomine Goslaci comitis filius. **Is** p aliqua tempora rediens kitioni caput seu
ri abscidit inde sua ducens vxore. Quo tpe beinricus quartus imperio romano presuit. **In** ea puincia om
nes baslice sacerdotibus priuate deuastate erant fideles xpiani sopiti. **V**rbis quoqz subiceffis mina vice ob
pncipiu bella papie ducis beinrici de leone deuastata fuit r comitis alseis de holchheim. qui p sedati di
scordia vrbem dua beinrico permittit in eo loco vbi nunc sita e. **Cu** eius situs prius ppe swartau. postea ppe
berneborg fuit vt docuit belmildus refert. **E**tin ob negotiationes ex germania alta r bassa r ex variis rei
gionibus mirummodu aucta e vt nuc vltra mare balticu seu germanicu qd Stagni vocant in notueciam
Bucciam Linoniam in Russiam Lituaniam prussiam poloniam r pomeraniam in ducatu magnopolensiu in dal
niam Angliam Flandriam Eccliam r regnu francie omnes mercaturas p stagnu p terra in Garouia westualiam
et in archia frequentant. **P**erissimii astrononi scribunt hanc nobile vrbem mitti suu habuisse sub signo libe
r r fundata in singulari dei gratia. **Cu** incole vrbis p cetens finitimus deuotiones ad modu piuitas exerceat
Sunt en dulce nuclei in amara testa. **D**einde anno primor tricesimo suprayndecies centenis domini infero
ris vandalie lubeca deuastata qz comes **Alf** de holchheim iterato instaurauit cu arte vbi nunc predicatoraf
habitant. **I**n septentrione ac sine ciuitatis Anno **D. c. lxx.** lubicentes memores damni illi copias in pun
cia rugen educetes clades p effusione sanguis pncipi r potetati a inuulerit. **E**piscopatu lubicellu anno sa
luta **D. c. lxx.** antistes duodecimus de oldenburg seu Stargardia in vageri **S**eraldus auxilio duas bein
rici de leone primo obmittit. qui tredecim pbendas p oia necessaria in decimis villis ac possessionibus dota
uit. **C**reuit igit lubeca in potissima ciuitate. oldenburg aut desecit. **Cu** aut frideric^{us} buius nois pmi^{us} hanc
vrbem ingenti exercitu obsedisset beinric^{us} lubicellus eps pace a cesare impetravit ea pditione vt fauore duas
beinrici cesari obediencia pstarer. **I**s antistes summa eccliaz dicitur. r monasteriu ad sanctu iohanne in vbe
extruxit vbi nunc sacrosancte virgines inhabitat. qz is monachi ordi^{nis} dmi benedicti huc locu primo posse

derūt. qui nūc apud cismar. puicte de holslein ppe mare morā faciūt. **H**is tēpōib⁹ lubecā angustal ac libera ciuitas effecta ab impatore friderico libertatibus donata vt caput oim vrbū Stagnalū deinceps foret et in variis priuilegijs etiā apud exteros pcepit in london ciuitate anglie. In noruegia i ducatu magno ducis moschauc. in ampla vrbē no gardia. In russia (vbi basilicā et turā xpiano more habent). Et pleniqz locis ac regionib⁹ magnis exemptionib⁹ decorata sunt ars dorata. In flandria qz regno dacie et fūcie immunitandus gaudet. Idē cesar fridericus priuilegia a duce hemicco phabita eis confirmans p bullā aureā vltro donauit vt p̄sules viginti quatuor habere possent (qz nūc numerus iste p raro complet sit). Cosqz nobiles effecti vt aurū more equitū deauratorū (exceptis calcarib⁹) deferre possint. Hec indita vrbis munda ac munda exstet in veritate ab vtraqz parte tediū posita vt aque et immundities libere descedant et ob frequentes imbres vrbis purgantur. Ecclesia cathedralis quā summa vocāt in meridie ac sine ciuitatis sita admodū longa et decora exstet. Manant hec vrbis pter istā quatuor proebians basilicis que septē turres celsas pacatas ac pulcherrimas habent cupro ac plūbo tectas ac in summitate auro decoratas. Turris in eadē sancti petri corona deaurata cū armis cesaris et vrbis insignita ē. Omni quoqz decore edes sacre ornate exstant. Inter has qnqz eccias basilica glorioissime virginis marie eminentiā obtinet. Habet quoqz duo monasteria vniū ordinis p̄dicatoz. alterū sancti francisci. ac hospitale ad sanctū spiritum. Ciuitas vero aquis et turribus muro ac fossis admodū munita ē. Platee due longe et ample p vrbē posite sunt vbi edes recto ordine sitae sunt extructe de lateribus ornatisime ac varie decorate exstunt. Ceterae vrbis has cruciatim secant. forū indicis onustum piscib⁹ et carnibus videtur ac aliis necessarijs. Dilatatus primo flumius Baguisa a septentrione in meridiē inde in occidentē. Ante ciuitatē flumen trans contrarie ex meridiē in septentrionē fluit impetu mare petens. Is eo flumine nauigā minora a mari ad lubecā accedunt vsqz ad murū cū maiores naves (onera plausitroz. et. l. ducentes) in litore maris pstant et ob profunditatem ad duo miliaria ciuitatē appropinquare nō possunt. Monissime anno **M**.ccc.xcvi. ep̄ scopus **A**be odricus natus de hamburg cū romē confirmacionem accepisset lubecā ingressus vigesimū quintum lubicensium ep̄s diuina grātia nunc gloriose p̄sident. Cetera ornamenta vrbis ob longitudinem scripturarum et varietatem silentio pretereunda fore dignum duxi.

Nissa Blesie insignis vrbs. episcopalis sedes ad Nissam fluvium sita a quo denominationem accepit. varijs edificijs ornata ē. Blesia aut a principio vaste silue bircine (apud grecos & latinos scriptores celebrare) portio. vt tota plana ita & nemorosa fuit. sed temporis processu sparsim villis habitari cepit. Vbi autē fide christianam incole amplecti sunt constitutis oppidis ad mitiorem & cultum redacta. Quā odora flum? celebratissimus per medium totam perlabit. & Olia Nissa Ola Lissa Barislo Cator riuo Dobro & alijs fluminibus auctus. marchia brandeburgensem permeans in mare germanici apud Stettinū vndosus exonerat. Lantudo eius triū quidē. sed longitudo nouem diez itinere a limitibus hungarie vsq; in marchiam brandeburgensem extendit. Primus eius episcopatus sedes Sinogrouie wartenbergē. districtus fuit. Et inde Ritsinum territorij bregē. epalis cathedra ē delecta. Kazimirus autē illius nominis primus rex polonie vbi regia stirps masculina defecit a monasterio gallie cluniacē. vbi monachus fuit papa dispensante ad regnum polonie assumptus denarium sancti petri vritim siue per capita in regno suo idcirco exigendum et romam mittendum instituit. Et sedem epalem Cracouiam transse curauit. que nunc ē (vbi p̄misimus) omnium Blesie ciuitatum non minus ampla & opulenta q̄ populosa & cōsibus & templis ornatissima. Eius antistes nunc ē doctor Iohannes ron de wending cister. diocesis olim imperialis protonotarius & in eius status breuit multa industria reduxisse fertur vt centum annis p̄teritis non fuerit uicinia episcopalis fructuosior & structuris ornatio. Provincia ipsa frumentū ferax & piscosa. carnibus feris & volucribus habundat. P̄ter Cracouiam insignia loca sunt. hec vrbs Nissa episcopalis sedes. Bologoua maior Legnis Op pel Bredēdis Zellben Olina frankenstein Donkerberg Baganum Brega Monasteria complurimū signis struente. Brouica ipsa regi bohēmie subiecta quā ab impio ffeudū recognoscat. multi autē duces et principes hereditarij ipas nō tā p̄ ossideit q̄ vastariē & impacatū reddiderūt q̄ p̄ter cēsum exiguitatē bucalem statum ducere nequiverūt. rapacitati iccirco dedit. Nunc vero ē ad paucos redacta alijs stirpibus morte sublati. Qui non parum opibus & munitis oppidis florent. Cultus diuinus per Blesia longe plurim.

Toplaga totius orbis sacerdotibus et alijs ornamentis et fructibus honorificentissimis. Status ecclesiasticus et secularium et religionum virumque seruis numerosus et disciplinae. populus facundus et humanus. et deuotionis super omnes germanie nicosas reditissimus. Nobilitas est plurima ad arma aspirans et maris amantissima. Sexus mulieribus venustus quidem et affabilis sed pudicus. Plebs rustica polonica ydcomatis agricolis laboribus delidiosa incumbens potantoni est plus dedita. Inde et domus et agri eorum parum culti sed neque electi. viles casas habitant. Agricole vero alemani rus melius exercent et vrbanius domos pro suo capiti construunt. Pumptus multo leuiori precio quam finitimis prouincijs comparantur. Sed quod Blesie imminet sum aliquando detrimentum afferet est quod census dñi et possessores percipit pro loci et possessoris qualitate. nonnulla pecuniarum summa annuente superioritate et confirmante venditorum annui censum in bonis suis inscribunt. quæ ubi aliquot annis soluerunt postea dare recusant. Inde rustici (et inter contrabentes pactum fuit) aut census irerunt ecclesiasticis aut pignora adiungunt. quod grauamen ipsi rustici scire nequeunt domosque agros deferentes alioquin fugiunt. que loca sepe deserta relinquuntur. Et hoc potissimum capite Blesia maius indies nati proindeque suscipit detrimentum. Prouincia alioquin laude prosequenda. Sed si potius censura. Vno ex morauia aut hungaria aduecto vrinetur. quod nonnihil vini in Blesia apud crostnam habetur quod pro maiori parte extra prouinciâ per oderâ in prussiam et alioquin deportatur. Preter pannos laneos exiguæ pretii qui in hungariâ deferunt et pisces in morauia delatos nihil extra Blesiam suis ex mercibus deportantur. Num? etiâ et virginum et mulierum ornatus auri et gemmarum et vestium cultus prouinciâ non parum extenuant. Ne hec vrbes in clite ac prouinciæ quarum noticiâ tardius ad nos reuertuntur laude sua prouentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. profecto libere vrbes precipue lubicensis. si diuitias. ordine fenatus. humanitate moreque populi. maris portum. sicut et edificia perspicere velimus. Diuine igitur historia ac comemoracione. Postremo si vrbes plures quam adiu gere velit das eis equa potestas.

Ad deum optimū maximū de his que mirabilia gessit pro iustiss
mo et excello Maximitiano rege romanorum

Actor et princeps operose mundi
Quisq; deceptis opifer fuisse
Sensibus iudex. redditorus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimis salutē
Quam reddis iustus trutinatio orbis
Quam sapiensq;
Cū velis iustus domines tueri
Virus es cause melioris actor
Virus iuste domitor querele
Hostis tu quis
Suctus humanis animis preesse
Mingas seuos. placidos acerbas
Sontibus sones agitas et hostes
Hostibus vrges
Moris addens ouium pauore
Fortunū iustis animos leonū
Militū multas acres reuudis
Agmine paruo
Tu iubes ventis sileant. silentq;
Precipis ponto tumeat. tumetq;
Imperas lune lateat. lateq;
Sanguine tincta.
Hec canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuas sereno
Sepe permutas. facies et vsus
Pensis et anni.
Tanta cū regi dederis romano
Audias voces. auientū semūq;
Audias grates hominū. precesq;
Iusta petentum.
Inde non cesses melior patronus
Cū ius regē populus tueri
Principē serua. sobolē domūq;
Adde triumphos.

Deus serues decus hoc precamur
Cesari nam simul et nepotē
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Istiq; sic patre foueas animq;
Litus exemplo pagant inuentā
Et suis gessis fuerit senectā
Orator illi.
Sic regant orbē dominando recte
Quo fidem nobis pius vt tradisti
Protegant semper acuisq; vincunt.
Illius hostes.
Et seros turchos yabidasq; gentes
Pellere. et castris poliaro victos
Et queant regna et reparare quondā
Et bristecolarum.
Prosperos gressus animiq; motus
Austrie stirpis. faueasq; felix
Lepta quo a prius patribus per omne
Protogit eum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloriam semper. seret et subortus
Solis et casus crucis alma signa
Nominis christi.
Inde celestium meritis triumphum
Consequi tandē mereantur omnes
Cū bone legi dederint subactū
Robore mundū.
Hec rogar noster chorus vt perennem
Gloria eternus pater atq; uerus
Spiritus sanctus deus et sequatur
Trinus et vnus.

Claus deo

DE HANSVICIA VRBE SAXONIE

225

Hanſuicium hodie totius Saxonie metropolis & ciuitas permagna gemanis abunde cognita ſua pluribus apparet. Aut totius Vere Saxonie centrum: aut ei proximum tantum. Per quadrum tantum ſec longitudo quantum latitudinis habens. In ambitu ſuo ſere paſſuum duo milia complectitur. Aliqñ Nüremberga maior ac Eſſordia minor. Ad Orientem diocēſim hildemienſis diocēſis homines et deſtēmi colunt. Septentrionem vero Lüneburgienſes. Hos quidem circumiacentes fines hodie omnes Saxoniam appellant: Et ſi etiam lanus extendiſſe ſuos terminos Saxonia ſeſatur. Non tamen extenſiōis plenitudo finium: olim magis blavis quā Saxonibus fuisse deputat. Sed cum Saxonum lingua multum auerſit natura celi frigida: et ſtando hominū alitip. Tame magni coplauit ipſam potentia pemapum: Qui ſepe inimicabilibus ſep̄ populis alios terrens pulſis veteris habitatorib⁹ coluunt. Exſtino quidem theutoniam ſecondē ſolos in Angliam Saxonis tranſuſiſſe: Quos em inuaſiſſe inſulam: duq⁹ poſſeſſiſſe non eſt ambiguum. Germanos etiam ſepe exiſſe ſuos fines: ibiq⁹ oppida plurima ſuius et ſermonis condidiſſe: nonnulla vero in ſuam linguam uerſiſſe conſtat. Principum autē Hanſuiciā quibus hoc ſcitū habuiſſe modo ſiluitis princeps ac vñs Saxonie dux Ludolſus ſuo genito a Vedekindo ſino Saxonie ducē: cuius Vedekindi ſepulchra hodie in lingua veſtphalie hōd longē ab herfordia ſe hominū villis offerit. Tres poſt ſe reliquit præter nates ſilos Ottonem qui conuictum dixit dandū vocatum: Et Brunonem qui in alibat ſine reliq⁹s pēma ſere. Hi ego fratres duo poſteriores ad Annū poſt chriſtum natum ſextuſimum primū ſup̄ octingentiſimū. Regnante Ludouico ſecundo. dum bñt hoc in loco ubi nunc Hanſuicium ſuum habet ſitum. Caſella colloniſſent breui poſſeſſo tempore tanta hominū frequentia hunc cepit locum moleſe. In ut temporis aſu in magnā populofam conſuecit ciuitatem. Brunſuiciam igitur quaſi hōianoms vñs ab alio ſecurum ciuitas eſt appellata. Hanc vñs pedab⁹ Onara flumiis: Cuius ergo hōianoms ſilur: duasq⁹ in partes ciuitatem ſandit: omē in muſtiam ſcam habens: optius vñdiz pontibus coopertus. Annaz vero area vñs poramns eo ciuitatis halbermdenſis. Alterus autē hildemienſis ep̄ſtopis: ſc̄dm̄ dictam fluminis interſectionem demarcata eſt. Totaz vñs in plano ſedet: membris ac ſoſſato vñdiz profundiffimo: Et aliquot in locis hui⁹: Ac quolibet aquis fragrantē muniri. Vallum etiā mīce ſoſſat craſſiſſimū aues: Que quaſi perpetuo voce ſuato dulciſſime modulabantur. Curies quoq⁹ et quingula erellant hōm atq⁹ mōe peripolite platee: ſimilium magnificet et oena tiſſime domus: homi⁹ ædibus ſe frequētia cōpita. Inter alia vñs vñs cōſtitua. Auguſtino quodam amplitudine preſtant ipſi magna dei templa ac delubra ſanctorū. Que non minus diſta quā ornata reſcunt. Domos autē ſacre tali a ſuis quoq⁹ ædibus pietate coluntur: tali religione obſeruantur: ut metum ſit magis laudandum an mirandum ſic: habent et ipſe motone ligneas in templis cellulas a ſe mutem diſtinctas quibus diuina proſpectant. Ciuitatem tñ edes non ſuperbe atq⁹ elate nimum videntur. In his vero prædara inſunt cubacula et diſſima ſuppellex habet. Et q⁹ longiſſimas rigidiſſimaſq⁹ hiemes vñm ſeptentriones ſcunt: reuēdum quoq⁹ contra nabeam vñs aduent. Aulas em more thematum ſingule domus habent quos ſubas aut eſtuaria diant. Et ne reuatus calor eſſigat ſenſitens vñs exponunt. ſcunt. In nonnulli artes ſuas excolunt. ſc̄dm̄ etiam magna paes dormit. Platez ſolū dura ſilicis quodrigz rōis inuolubiles: humanis tam pedibus et noſum et apertum. Putei plures eſt in hac vñs ſint: Aquę tñm ipſorum ad potandum minus ſane reputantur. Ceteruſia quā Mamam aut Poram rōiale appellant pro potu. Ac quodam ari ſiporis nado q⁹ cōuenit ſeo.

ant bonis huius loci iumentis. Vni usus apud ipsos quia curior est log rario:
habetur. **F**actus hic omnes abstulit quibus et ranoa fagus. **V**ictus aut suet
quod solo suo plura nantur: fumenta: siue q' vniue verbes facine subministrat
vobem habundat: semper ranoa et potus munera equo petas vendunt. **Q**uinq;
hic fora: Quinq; petora: et totidem magnificatus quos consiliatus dicunt. **E**t
aut her culas in quinq; partes aut regiones (et veterem nouam) diuagant em
voinum: et Inauum: que potior vltima recte medium tenet: diuisi ac segregati. **Q**
mobien neq; preter ranoa: apertius penibapolis quasi ex quib; antitibus mlegenda
voinum. **U**nes aut sic phoras quibusdam vniunt legibus: ut liberi magis q'
subito viderant. **N**eg em huiusmodi sibi videntur: neq; dominandi cupidine cre
tantur. **L**ibertas est vniuersa: vniue sit velle hic vnde libera sunt: equalis iure
voinum. **P**opulus hic gubernatio est: et in ista se munera forauit: ut tunc vniq;
querele aut dissidio locus relinquatur: vnde in superbo annis que admodum et ut
propterea factum est. **A**ditio quidam boni cultus regimen in alium formam: tametsi
suo fissent propofiti tradere conabatur. **Q**uag tamen aliqui propterea: quidam
deos sui sponte: solum sibi Alga que fluitet. **S**uma tamen regnis apud Magyros
uium est: qui ex ordine in magnifici sunt senium recantur. **H**abent hic singule an
tes merbare solentis quas Monipolas aut Gildas appellant: quibus singulis
magis presunt. **C**apula negocia p' aduocatum et ad flores ex magyreni tenet
guntur. **N**on est in omni multa singulis. **A**spice aduentus ius populo dnt: aut
ad magnificum nulli remittit: **N**on tamen satius aut consuetudinis normam exco
poret: **P**etitum nulli ex publico sumptus sua aut domi ex priuato est viti. **C**onsue
lunt magis et iure hereditas iurata: in iudicio regis stragis. **R**um neq; penaria
neq; preter iuratum nulli tanta potesta ut impune delinquit. **R**edeans aut vbi
nulla spes redditus: **C**um oportum fuerit: aduocum bonis pcedi: ad decem milia
armatoz: eucte possunt: relictis milib; q' sue quinq; natiois multis nune
ro abundantia et opofio. **N**ulla h' rudia gentium tenet potatem oronum
propterea ignorant. **C**rimas delinquit ad vnde opem adhibent. **C**onfuit
hic ex iuramento optis q' p'cedentes quib; ex elemofina vult et. **M**agis vbi
quis ius preat: modum ad iudicibus collectam recipit: ex publico mibi. **V**bi
his am vnde q' feris fuge nullus. **D**ame tantum rigor ut linum alios mmi
caleas sumant: p'cipue feris extra pedes atq; marmilla circa: et qui illos ruos
et granis: cum ius gentes et tumidus ostentat labantur. **C**onpleniores
ex amuis p'uenit et redditus quos ex p'cis aut possidionib; in vire vnde
quag nantur: vltim agunt: **H**as inq; possessiones et p'cia a p'p'mib; et nobi
libus plurima viderunt penaria et ita fecer maiores sui **B**runsum territory pos
sessionum pacem sub se habent: possident et sibi consueverunt. **R**eliqui vero dnt
negotia nomib; arbis aut manibus suis sibi videri queant. **S**ed
Fortia boni mdoctus **M**ores ut mortalium vniq; **N**ulla
apud ipso interpetatio iuramentis: quod promissum est sine excepione iustitiam. **N**ec
aliena capiunt: nec sua effundunt: p'fentiaq; fortuna contenti. **I**ta ex vari boni esse
quid videri malat. **C**eterum neq; neq; p'cedunt. **I**ta em aut quib;
stompe p'no vniq; reuoluo p'io sue: cumq; gloria et p'p'io: **P**roter m'res
alioz ludoz atq; sanctis m'res: vbi p'cedit. **S**ed magna conditio
agunt p'p'io **E**t **E**ralum appellat. **E**t hoc quidam in loco g'mmofis extruunt
tem ad vbi mema r'mguo et arborib; confito. **H**ic deniq; p'p'io ludoz facti
tonus sit ciuitatis solus in et ordinatio: et d'ream p'p'io dnt ipsi qui cum iur
tatis p'p'ioem qua m'dagiem vident: inuolunt p'p'io fecerunt. **A**d hoc m'
p'p'ioem p' huius vbi magnum **B**runsum p'p'ioes nobles milites
et p'p'ioes nuntius m'vntur. **V**ntores **Q**uod em hic de vbi ar vire iurum
p'p'io: magis et elei et laoz p'p'iois stexis quemadmodum ad ompioe ly
dos tota g'rea dum r'elatorib; confluit numerus. **V**ideri possit sine hoc
in G'ralo: h'm ad sonum imp'p'iois. **A**stutiaq; butinaq; et alioz m'vntum
stamentum: in p' iuramentum huius nuntius vbi p'p'iois plurimas atq; d'vites

[illegible]

defluxit. Quanta p[er] h[uius] p[ri]ncipes in p[re]senti[bus] h[ab]uerunt & ante h[ab]e[re] p[ro]p[ri]i t[em]p[or]is
tunc flourunt gloria, quoniam ad imperium sublimata sint. Numquam libri et historie
vnuquemque facile docebunt. Nequaquam tamen id incertum d[ic]i. hac etiam t[em]p[or]e
te Bismilunam satis amplam & magnam esse p[ri]ncipat[us] potestatem. P[ro]vincias namq[ue]
hodie et Bismilunam et Lunenburgam. a quib[us] duntaxat sive h[ab]uit h[ab]ere n[on]
possident. P[re]terea terras Gotingensem ac Northemensem que olim Comitatus fue
re & item Embesensium que ad Comitatum in Ralderburg[em] omnis spectabat super
oribus. et hinc Honouerensium terram quam et deisterman appellat. Et quedam
bus p[re]teritis comitibus Lauoerode guberat. h[uius] p[ri]ncipos p[re]moriari sive subiectis
tenent d[ic]i. Ceteri quoq[ue] nec minus hodie h[uius] p[ri]ncipes plerumq[ue] ad istos manus
deuolutoz gaudent Comitatus h[ab]itis et honore quo h[uius] nomen ibi manifestabo ut in
Tammbeigo; in Elstersteyna in hallermon in vunslerpio in Volpia. Et una ad dom
nati in Hoburg. Vnam tamen plerumq[ue] ad hos p[ri]ncipes tam legitimis et h[ab]ere
ditatio iure spectamina vel p[er] alienationis vel impignorationis viam istos minus
p[ri]ncipum enaserunt. Fuit deniq[ue] tanta olim et tam spanosa atq[ue] extensa h[uius] do
minis potentia et auctoritas. Et quoniam temporalis intra Rheni et Albi p[ar]tes
nes fluios iuxta duntaxat clausum fuerit. istos auctoritate et potentia p[ri]ncipum
gubernauerunt.

Uteret rex scriptores paucissime de Germania locuti sunt. ac si ea natio extra orbem tal
ceret et fontianes qd ammodo res germanicas attingeret. namq; si legamus ventita re
pora inueniemus germanos olim ritu vixisse barbaro. vestibus vsus lacris. venationi
tm in agros culture dedisse operas. feroces quide boies et belli appetentes. sed argenti
postulans inopes. quibus quippe nec vini vsus erat. Hæc germania intra mare et da
nubius. rursusq; intra rhenū et albiū p̄nebat. nūc vō q̄m transgressi sunt suos limites
nō ignorat. nā plus fere est qd nati sunt in gallia. r̄becca. norico. vindico atq; in ipsa
saxia seu formica q̄ qd in eis habuerunt. Quid memorem? nobilissimas vrbes ipse
didissimasq; biturica templa. opulentissimos principes ac plato s. certe nō videmus putica esse que p̄po
tans omnibus germaniā super. q̄ si resurgeter aliquis illor̄ theutonū qui tpe iulij cesaris vixit germaniā p̄
agraret vt ariouist? p̄fecto diceret nō esse eā terrā quā olim viderat negaretq; suā esse patriā. cū vincat et ar
boz fructifera; cōstros vltus boim. vrbamitatē ciuiū. splendores vrbū. tantāq; iundā poloniā apud ger
mano s cōmeret. Cū h̄c ac mutatio nē quis fecit nisi religio xpi. Cultus quippe xpiane religionis a germa
nis omne barbarie expulit atq; ita expuluit vt iā greci ipsi barbari. Germani autē recte latini appellari m̄re
ant. Huc igit̄ noua cōsideranti seu vetera mente repetenti nulla p̄teritio. nulla ardenz (inter omnes natio
nes quas bello ydoneas iudicat) germanica videtur. Germanis enī equi arma et pecunie sunt. et vbi tot da
nissimi principes. tot generosi p̄eres. tot fortissimi equites. tot potētes ciuitates. tot dūmne. tot auri. tot ar
genti tot ferri minere. vbi tanta populi multitudo. tanta iuuentus. tantū animi. tantū robori. Cū deinde ger
manie fines vt veteres tradunt ab oriente vicella fluminis et vngare limes fuer. ab occidentē rhenus. a me
ridie danubiū. a septentrione oceanus et mare baltici quod p̄teritici vocare possimus. nunc q̄m extra
hōes terminos possidentem ipsi videmus? Germani enī angliā pulsis britannis occupant. belgicā belonitūz
fines ceteris gallis obmuerit. rhenā et noricū inuasunt et vsq; in ytalīā pedē extendunt. Germani q̄ bul
migos qui nūc p̄teriti vocant ex manib? infidelis detraxerūt. Soli ex alienis in germanico solo bodemi
sedent potentissimi et nobilissimi populi. sed et illi germanico impio parere se aut. regēq; habent principali
ore ex regni electoribus. Magni igit̄ bellicosi ac fortissimi reos accepti germani sunt. quib? adeo fines ex
tendisse vident. et sup omnes mortales romane potētie datū sunt obistere. Nā terraz ille calator om̄i et orb
domitor iustus cesar q̄us subactis gallis sepe rhenū transiit resq; maximas in germania gesserit. bellico
fanti tñ et alperā suoz genē dimisit indomū. Augustus octavian? cur et partibz et indorū reges vime
ra misit. q̄ vñ om̄i romanorū fortunatissim? credit? est. Ille inq̄ felicitatē imperatoris nullibz vniq; m̄t
apud germanos succubuit. nā tollant et variā dādē in germania p̄fessus est. Zolthā maioris infamie
q̄ detrimenti. variā p̄ne exatē tribus legionibus cū duce legatis et auxiliis oib? celsis longi esset re
censere quos intraret ut publice molestias germani. q̄si et i romanos fortē aliqui cesserunt. postea tñ et
ipsi de romanis. de gallis. de hispanis. de hungaris. deq; alijs diuersis gentibus penumero m̄ipbarunt.
Hec romani cū rerū potēnti res magnas sine germanis auxiliantib? pegerūt. quōta tanta in bello virtus
tantū in domo fides: fuit vt cesari corpis custos coboz ex germanis constitui legere. Scimus q̄ Bosfr
dum qui fuit lobz angie dux cum solis transibantibus theutonibus et aliquibus gallicis. paucis italīs bun
gariis paucisq; grecis penetrasse. bellosponū trāssisse. asiā p̄measse. iherosolimā ex potestate infidelis vendi
casse. victis ac p̄stratis omnibus que occurrerēt in medio genabius. quos et turci et sarraceni numerosi resi
stere conarent. in eius exercitu dicente nulla pugnatorū fuisse tradit. atq; multe maiores copias sola Ger
manica cogere potest. Nā et impante conrado cū Eugeni? tercio romani p̄fex xpianus exararet p̄ tu
tela terre sancte quā sarraceni euertere conabant. Pruteni cū ceteris vltionibz ydola colebat acerbis
excursionibus nūc saxonīā aut alios vicinos xpi cultores m̄stabat. Conradus aut dimissis saxonib? ant
ceteris victis qui domi cū p̄teritis ac reliquis barbaris decerant tpe cū rhenensibus. fuenis. franconi
bus. bariis iherosolimā penetrant. Postremo q̄longa et lata sit germanica natio. q̄religiosa. q̄vra.
q̄iusta q̄populosa tenax q̄populosa q̄dices. q̄ea illic nobilitas. q̄fortis et experta milia. q̄uis ecclesiaz
ornatus. q̄nta gloria cleri. q̄nta principū magnificentia. q̄ntus splendor vrbū. que celi facies. q̄ tere vber
tas. cū prouinciarū dec? cū princepe sit cōmune magis admirari q̄ recensere valeamus. Cū igit̄ hoc op?
historiaz ex officina numberge p̄deat que vrbis indita in medio ferme germanie sita est p̄pauca de germa
nia in calce libri absoluenus p̄mittendo historā Enē p̄ soci romani pontificis rerum vbiq; gestaz in euro
pa sub friderico tercio romanorū impatore. Is enī enī natione senensis sit se tñ germanū fatec cū de se sembat
Sed cū nos iā annis supra. xxiij. germaniā incoluerimus nō reputam? extrane? existimare debere. Cumq;
impatoris ip̄s nationi longo tpe summa fide magnis laboribus seruierim? et nūc ad cardinalatū recepti ea
curamus que nationis ip̄s bus donoz atq; vultatū cōdicant. et ita p̄fusus agam? vt nanone poti? germani
q̄ itali putemur. verū cū antiquiora illa tpa sub obscurā ambiguitate p̄beat sententib? et temporis descriptio
hauit facilis cogniti. q̄nq; deabit legentib? fide. Multa q̄ de bis inter veteres alexandrinū qui p̄ tpa antoni
arbitramur. quia nec monū nec fluminū nec gentū noia p̄leuerant. et p̄uinciarū regionēq; terminū militum
varietate accipiunt. At Strabone qui sub tiberio cesare vixit vsq; ad ptolomeū alexandrinū qui p̄ tpa antoni
p̄situm orbis descriptit. haud equidē magnū tps est et tñ tanta noim variatio intercessit vt paucissimos po
pulos ex bis nō fari videam? apud vñ quos nouauerit alter. Ideo Ep̄bor? quippe cyneus Socranis disci
pūl? a suo tpe narrandi eorūdi cepit. Caluiscus ac Theopomp? quos eadē nūc etas p̄fca illa minime at
tulerunt qui tñ omnes historia munere laude sempiterna celebrant sunt. quā mo? re eloquentissim? Enas
omissis prioz gestis in quib? scriptores nōnq; diffinitū ad recentiores historias se cōmūt. Que igit̄ in
germania sub suo eoz gesta sunt memoratu digna et in ceteri regionib? europe in isto opere vario et egregio
dum in cardinalat? ocio videret accurate descriptit. historia igit̄ eius decipies in primis perulstrabimus.

Sexta etas mundi

Quum pius Eneas fama super ether a notus

Eneas pius papa   Frideric' terci' romanor' imperator

Parcere prostratis scit nobilis ira Leonis
Tu quoq; fac simile quisquis regnabis in orbe

Reuerendissimi patris domini Enee de picolominibus cardinalis
S. Sabini de his que sub cesare friderico tercio impatore p. Germaniam et Europam gesta sunt cum locorum
descriptione. ad b. Antihoniū cardinalem bilerdensē incipunt feliciter.

Antonio sacro sancte romane ecclesie presbitero cardi
nali bilerdensi appellato patri suo colendissimo Eneas eiusdem ordinis. non eiusdes
meriti cardinalis senensis salutem plurimam dicit. Podragantem me nuper et arberti
cis doloribus (ut solco) laborantem Libarius quidam theutonicus adgit libellū affe
rens in quo romanorum cesarū non tam gesta quā nomina et pauca de moribus continebā
tur vsq. ad veniceslau Caroli quarti filii. Cūq. illi opusculo quorū impatores recte
viderent. Nā Beneuentus humolensis eius operis auctor sub veniceslao deceffe
rat. Rogant me libarius ut adgerem libello quod deerat. nolui turbare hominē. compleui ad etatem no
stram impatorum numerū breuitatem illius qui precesserat imitans. At cum subiret mentem multa et ma
gna inter christianos gesta esse ab eo tempore quo fridericus imperium accepit vsq. in hanc diem opuscu
lum seorsum edere statui in quo singularia quedam eius temporis sub compendio ad posteritatis memo
riam transmitterem digna memoratu. Edidi igitur breuem historiam tuorum nomini dedicauit. qui cum pa
ri morbo meū labores facile interpodragandū scripta mea et leges et iudicabis. Fuisse fateor operepret
um ab initio potius etatis nostre in hoc eum vsq. rerū gestarum historiam texere quemadmodum menti
mee sepe insedit. sed ea non erat vnius podagratiōis et pferum scitino quadagesimali occurrentis lūcu
bzario. Amat edes nostras ipsa podagra nec tam recedit quā reuerti et libens fortasse et huic inuentioni aliquā
do subseruit. Tu vale et si quid acerbius in quemq. scriptum offenderis non tam mee nature quā similibus
podagregregis ad scribere. et quicquid inscite inepte absurde occurrent sumpto calamo dele. Exybe Roma
quarto kendas aprilis Anno dñi m. d. ccc. lviij.

Finis problemij

Sequitur historia

Quesub friderico tercio ei⁹ nomis imperatore apud Europeos et
qui nomine christiano censentur insulares domines gesta ferunt memoratu digna nūq. cognita trade
re posteris Ebreuissime libet. Commicimus aliqua interdum alij⁹ repetita. quemadmodū locorum rerūq.
ratio expositulare videbitur.

De hungaria et gestis in ea olim pannonia appellata

Hungaria que austrie friderici parte cotermina ē et in oriente vergit principii narrandiōis p̄stabit. Hanc provinciam nonnulli pannonia vocant; hūgarī pannoniorū loco successerūt. verū neq; hūgarī pannonie terminos implet, neq; illa tā lata oli fuit q̄ nostra etate. Hūgarī itra danubiū enī et alpes q̄ ad italiā et adriaticū respiciūt mare, pannonia p̄nebat ab occasu uocitū enīq; annē, ab ortu mysos ac triballoz flumē fauō p̄tingēs. Intra q̄s limites austrie magna porcio claudis et a ribenonib; incolit. Enria quoz yfide ierminis cōmet valeria quondā appellata. Hūgarīa vō q̄mū inferiōre pannoniam a flumio leytha vīq; sauium cōplera ē. danubiū in transgressa ad polonos vīq; protendit. et q̄ quondā arua tenuere gepide daciq; possident. Impiū gēnū hūgarie multo latius ē q̄ ip̄a hūgarīa. nāz baltmate quos scilicet. et illius quos bohiē scs et triballi seu mysī quos nū seruos tū raitarios appellat. et gēnē quos parini vā. p̄hos parini transiluanos noīant hūgaroz impiū subierūt. Et si nonnulli eno nostro turchoz armis enici ceciderūt hanc provinciam quaten; citra istū extenditur sub octauiano cesare romā p̄mū obtinuerē a bethone pannonio us rege subacto: et amātinis inter saui et dravum flumios prostratis. Daciam vō et asdanubiū que nunc hūgarie porcio est. Traianus impator edomuit et in solo barbarico provinciam fecit. Sed amissa sub Balieno p̄ Aurelianus recuperata est. Post romanos aliq̄ buni scythica gens. aliquando gothi ex insulis baltici maris populi. Deinde longobardi ex germania profecti pannoniam occupauere. Postremo hūgaroz natio ex vltimis scytharū sinib; inuadit q̄ vīq; hūc die regno pontis et vltra citraq; istū late dñat. Erat ad huc iō ge ab ortu banas altera hūgarīa use hui; de q̄ sermo ē mater ligua et morib; pene simit q̄mū nostra ciuitas: ē xpi cultrix. illa ritu barbarico vniū serui ydolis. in hūgarīa quā danubius interlabit. sepelire nostra

Sigismundus caroli quarti romanoz imperatoris filio natione bohemo, origine theutonico, varia fortuna an
 nos supra quinquaginta regnavit, princeps singulari prudentia, magnitudine animi, beneficentia et liberali-
 tate insignis, corporis q̄s maiestate ac decore illustris. Cetero bello proorsus infelix, quē nō turbē duxerat, sed
 bohemi q̄s sepe acie fuderit. Et hoc ei prima fuit mala lodovici regis filia cū qua regnū accepit, illius causa
 duos et triginta regulos in hungaria primarios q̄ aliqui rebellasset gladio passit, ob quā rem et ipse paulo
 post (regina satis functa) in vincula p̄iecta est, mulieriq̄ vidue cuius vir interfecerat in custodiam traditus
 donec regis p̄ces supplicia decernerent. Sed nō desit capto in extremis rebus, prudentia, qui vt erat sa-
 cundia potens mulieri longe melius esse ostendit regii sanguine conferre ac q̄s fundere, dimissus ab ea bar-
 baram Hermannū comitis filia duxit vxorē, nec diu postea corpūs auxilij regni proceres cumula-
 vit, quoz adhuc alterius vixit filius. Latissus gartius comes regni palatinus multa bur̄. Sigismundi egre-
 gia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud p̄clarissimū q̄ ecciam catholicā in tris partes diuisas co-
 acto apud constantiā generali cōcilio ad vnitatem redegit. Italiā Gallia Hispaniā Angliā eius rei cū peras-
 grans, Astolito lituaniē duci vt se regem appellaret missa coronā indulsit, prius tamen ille vita decessit quā
 solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratribus beate Marie theutonicoz armis ade-
 merat restitui iussit. Cū venetis ducē p̄pone florentino grauius bella gessit. Ceneclāu bohemiē regem dū-
 manū fuit q̄ regio inuicis esset cōiecta in vincula. Quis negligenter custoditū magno reipublice malo quē
 dam bohemiē carceribus surripuerint coronā imperij ab Eugenio quārto pontifice maximo romē accepit
 Bohemia post multas calamitates vxor tandem pontifici est marchia brandenburgensis friderico burggrafio
 nürnbergensi dono cedit filia Elizabeth ex Barbara natā Albeno duci austrie in matrimonium copulauit,
 illuc tēp apud inopiam morante ciuitate moriens regnā quibus p̄fuerat aulicā voluntate reliquit, ossa ei
 in vradina iacent. Albertus apud albam regalē cū p̄uge coronatus bohemiē q̄s diademā suscepit. Eius
 felicitatem admirant germanie principes et ipsi sui sanguine extollere decernerit romanū ei cōmittentes im-
 perij. Id albeno suscipere nō licebat nisi primozes hungarie indulgerent, quibus haud ex vsu iudicij tu-
 um regem theutonicoz impare, atq̄ ob ea causam nūcūcūdo albertū obligauerant ut suo in viuis imperij
 um acceptaret, vocat tamen ad regem qui tūc Elime fuit vicus p̄abus p̄bure consensum, ille imperium
 nactus in hungariā rediit aduersus turchos, qui tūc rasiā inualerant armā mortuus, sed dum buede morā
 facit (ea est regū sedes) iuxta ciuitatis natione theutonice hungari quēpiā ob delictū suū dēmerit, id b̄
 gari molestissime tulerunt, quibz theutonicoz nomen exosum est. Eratq̄ consuebat, vniuersi negotioz
 capessunt, obuios theutonice passim euadant, sit fuga in arcem qua rex se continebat, vniuersi negotioz
 domus, quoz pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tpe budēsisbus Jacobus marchia ordinis
 minorz p̄fessor doctrina f̄az et vite sanctimonia clar⁹, qui sedatur tumultū summa saluatoris crucifixe
 manu gestans furenti amatozq̄ populo obuiam factus vt cedē parant vt rapinis abstineant vt armā depo-
 nāt supplex orat. Illi verba eius minime intelligentes, neq̄ em̄ tempus ferebat interpretem b̄m sibi futurū
 autem qui xpm suis ceptis ducem habebant, sublimēz iacobū similes crucifixe in vlnis attollit ac ba-
 chat p̄ vrbem nūc istā vūc illā domū cōplānt, sunt tamen aliquāto minora spolia, et a cedibus t̄paz est ob
 presentiam iacobū qui mō p̄abus modo lachrimis furore incense plebis lenire conans est. Sedato tumultū
 Georgius palatinus fringoniensis eccie pontifex moris, apud quem p̄iosa regni suppellex in custodia fuit
 it. Rex fringonum petiit et regina cum eo, aperiantur archē in quis thesaurus obferuabatur coram regina,
 et selectis regni baronibus, illa clam subtrahit coronā, q̄ sacram appellat fideliz anu tradita archas
 claudit atq̄ obfignat. Albertus paulo post ad dranam vsq̄ fluitum, p̄fectus ibiq̄ castramet⁹, maiores
 copias expectat cū quibus turchos inuadere possit Smederom am vrbē rase obfidentis, p̄nō m̄ epugna
 tū est oppidū q̄s auxilia venient, ipse Budā euertit cū dissimibilia laboraret Elimeā repetere statuit siue
 moriturus inter suos, siue qd̄ aciem in quo fuerat nutritus p̄ferre aliquid ad sanitatem sperabat, sed in fine
 re magis ac magis morbo affectus relicta vxore p̄gnate obfignatq̄ testamento in villa que longa distat
 vt. kalh. nouembz et vica decessit, religiosus princeps et qui liberalitate simul iusticiāq̄ p̄faret, fuit q̄s in
 bellis audax et manu p̄mptus Morauos et Bohemos armis subegit, polonos late vagantes intra regnū
 suū coherant, magna de se xpiane rei publice p̄mittere videbat, nec minora populi de sua virtute conce-
 rant, pulcherrime spei sanctissime breuitas vite nō fuit, repente occidit que breui ad summū potentia creau-
 rat, neq̄ em̄ biennio toto impauit. Statura eius procer⁹ fuit, nervosus et validū corpus, facies terrificā mo-
 re gentis erat barba, superius labz inconfusum, vestem haud splendā. Althebus auro grauis amict, nec
 vnq̄s lateri desuit ensis. Corpus eius in alba reconditū est. Cognita regis morte puenientes hungari indi-
 gnū ac periculosū existimantes tātū regnū vnus semine iudicio subiaccere reginā magnus p̄abus hortan-
 tur Eladislāu poloniē regē qui populi amīs tūc sibi vt vrbē assecit. Consentit mulier ei p̄ditione adie-
 cta ne quod filio prudēcia fiat si masculū parat. Legunt in poloniā plari ecciaz et principes regni nam et au-
 cioritate maiores, quibus tunc agentibus Latissus postumus nascit, qui mox vt in luce prodit apud albam
 regalem et bap̄smā xpiane fidei signaculū et militie cūgulū et sacra hungarie coronā quā mater penes se ha-
 buit eadem die accepit, inde sublat⁹ in curia friderici cesaris, xij. ferme annis fuit, cū mater et ipm et coro-

nam cōmēdauit. Legati quōq; p̄hibente regina Aladislau adiere quē magnis pollicitis onerata in hunga-
riam traxerunt et inpositio diademate regē saluauerunt. quo cū diu Aladislau inater vario euentu armis cōten-
dit hungaros in duas partes diuisus vincit comes alie dñi cōfobzū et studet lantlaos regnum defendit ca-
pitur polonus diu in carcere maceratus est. Dionysius archiep̄s strigoniensis qui postea cardinalatus bo-
notus donatus est genere ac moribus illustris vniq; regi diadema inposuit. alteri volens alteri coactus. vo-
catus cū ad polonū quous publica fide accepta budam peruisset nō prius liberatus fuit redditus ē q̄ Aladi-
slau in alba coronatus. ipse dēp̄mū potuit domū reuerfus polonoz conatibus summo studio aduersatus
est. Iulianus cardinalis sancti angelē ab Eugenio pontifice maximo in hungariam missus vtrū summo inge-
nio. singulari facundia. excellētē doctrina quous inducias belli inter Aladislau et Elizabeth ad certū temp̄
composuit pacem in efficiere non valuit. regina mortua omnes penē hungarie optimates ad polonos dele-
cere. solus Biskra bobemius rei bellice peritissimus et manu p̄mpe lantlai partes in hungaria tutatus est.
qui sepe cū parua militū manu ingentes hungaroz polonoz rēq; cepias viciat. fudit. delent bīq; iohannem
humidē magnus exercitibus cinctū castris exiit. Pie iohannes natione valachus fuit haud alius natalib;
ortus sed ingemo dextro et animo sublimi et virtutis amator multa cū turcbis secunda p̄lia fecit. et hostium
spolijs hungaria templa ditauit. primumq; oīm apud hungaros turcborū acies et frangi et vinci posse mon-
strauit. quibus ex rebz exortatus Aladislau et ipse plūm cum amicitie turcborū impetare cōmittre nō du-
bitauit. de quo postea suo loco dicemus. sedus inter Fridericū imp̄atorem et vladiislau qui se regem hun-
garie appellant Iulianus cardinalis ea lege composuit vt liceret imp̄atori hungaros cohercere si q̄ in au-
stria stantiae damni inferrent. idē peruissimū vladiislau est in friderici subsidio hungariam inuestigatus. Hū-
tū oppidum in hungaria ē stare atq; austrie proximū hoc latrones occupauere et pleriq; circumiecta castel-
la ex quibus in austriam profecti magnam vim pecorū atq; bonorū abegerunt. Dornus ea re fridericus com-
parato raptim exercitū in hungaria traxit munimenta expugnavit. ex latronib;. lxx. furca suspendit. Alii
eccidit in bello Aladislau cōuenit hungaroz apud Pestham habitus. locus hic transdanubiū. hūde
oppositi neq; muris cincti neq; magnificis domibus edificat. velle speciem genti. hic Alantians alberti fi-
lius cōmuni procerū consensu rex designat suisq; deinceps auspicijs in turcbos pugnare cepit. nec tamē fi-
liciora eius p̄lia q̄ poloni fuerunt. Iohannes humides regni gubernator assumpsis absente rege proxi-
mas vt aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dñi rex affuit minor eo habitus est. hic profratris apud albā tur-
cbis quēmadmodū in rebz rāq; referemus breui tempore sup̄ueniens morbo extinctus est. ferunt cum
cum egrotaret noluisse ad se dñici corpus deferri. indignum esse aientē ferri domū intrare regē. iussit se
quous deficiētibz viribus in templum vehi ibiq; de more xp̄iano confessionem diuinam exarchiam susce-
pisse atq; inter sacerdotum manus eo animā reddidisse. Felix sp̄s qui tante rei q̄nta gesta est apud albā nū-
ciat atq; antoz migravit in celū. *¶* Lantlaus qui ex tutela iam pridem imp̄atoris emissus et in paterna re-
gina receptus turcborū metu ex hungaria in austriā se contulerat. audita turcborū strage et gubernatoris mor-
te quo cū alie comes aperitū gerebat odiū impellente ipso comite qui veluti sub lato emulo letabundus id
nuncq; audierat. rursus in hungariam rediit. sed dum apud albā spolia turcborū et interceptoz hostiū ca-
dauera inspicit comes ipse cuius caput erat a rege secundum. et qui iam solus tunc regis adiunxat? leges hū-
garis p̄scribēbat. Aladislau humadis filio in castro regio obtruncat inde necem consecutus vnde sperauit
impetum. Offensus ea re mirummodum regius animum doloram tamē sup̄fussit nec dubitauit animum
lum iure celum facere. Rapiuū defuncti in ciliam iussim est. rex budam se consult vt fecit curiam hūm-
adis filios in carcere iūi inquit. p̄uissorēq; comitis ladiislau natū maiorem capite plecti. Mathias captiuus
duxit in austriam. et profectus in bobem iam penes cū sequi mandauit. ipse paucos dies p̄gare morat. siue
morbo pestifero vt pleriq; tradidere. seu veneno vt alij affirmant diē obiit. nobilissimū sanguis paterna omi-
gine ac materna ex imp̄atoribus ortus. Mathias qua die rex clausit oculos eadem pragam applicuit. quem
Georgius gubernator in custodia sua recepit. Corpus lantlai apud proauum Carolū quartū romanorū
imp̄atorem in arce pragensi atq; in ede sancti viti reconditū est. *¶* Defuncto lantlao rege hungari ad ele-
gendū successorē ad kastiliannas diem consuevit. Proceres apud budam frequenter conueniunt
inter quos michael sylaci magna militū stipatis ceteris p̄sso adest. xij. milia equitū. peditum. vij. milia cum
securis ferunt. quibus statim in p̄sta fuerunt. Michael frater cōiugis humadis et marie adiunxat? fuit. cū
p̄pter necem ladiislai neponis cū pleriq; regni baronibus acerrime similitates erant bis potentia eius baud
parū ingessit terrorem. nec tam p̄sca metu contio liberam regis electionem futuram arbitrabat. Michael
vo cōueniū adiens non ferro arma adduxit. ant. nō vt vim congregatis inferat sed vt eos deter-
eat. si qui sint qui libertatem principum ac populariū in assumendo rege perturbare conent. Illud tñ seculū
vniū ex regni accolis monere vt Iohannis humadis beneficia meminerint. qui vnus omnium turcborū at
ma ab hungarico regnō depulsi. clausas gentis victorias peperit indigna suis meritis p̄mia reddita. et
filijs eius alterū crudeliter occisum. alterum in bobemia capium seruare posse. Barones memoriā iohannis
extollere matrem ex captiuitate redimere atq; in eius regni fastigio collocare. Quod pater sua virtute fuit

se neq; ferendum vt ad exteros ea potestas referat parere se omnibus qui nepoti fuissent infidat. regni
 saltem ante oculos ponere si queni princeps uolentem esse arbitrent nihil obstat qpo minus melior eliga-
 tur. fuit res aliq; dñi anceps cū baronum sibi quisq; timeret. Postremo reconciliandū inter proceres sacra
 entis auctorē iohannē sancti Augē cardinalē virū doctrina et moribus excellentē. qui cū legatū age-
 bat apostolicā tradidit. **B**arbas octo et decem natus annos nono kal. februarij inter. xl. milia virozū
 qui medio in dambui cum glacie confictio impatiētes magni secreti electionis exitus expectabant rex ac
 clamauit. Nunc quisq; hoc legis et futura p̄dicio singulare humane inconstātie documentū
Et nobis adolescentulis erat moribusq; pene paribus. alter ex regio folio dñi noue nupte thalamū ex-
 ornarē deferat ad tumulum. alter dum capitale in dñiū trepidus manet ex carcere vocat ad regnū. **L**iber-
 tas eius ex gubernatore bobemie sponsalitijs atq; pactionibus empta refert. Admirabile quod marem re-
 pentina leticia nō examinauerit cū tot cladibus afflicta filium prius regem appellatā audierit q̄ vinatū
 ex emptum in parte hungarie que transdambui in septentrionem porrigit et nunc Sepussum vocant
 olim gepide confedere insignis lato examites natione bobemus buisat; pessura labe infect; milites
 predandi cupidos vndeūq; ad se venientes benigne collegit eosq; fratres appellauit. et vniuersam regio-
 nem illā tributariā sibi reddidit ex edificans munitionibus locis oportunis. ex quibus modo in vnam
 modo in alteram partē discurrere posset. predas in fine cum q; mensis virum dñiū. ex quibus nō plus
 accepit qui totū mensem q̄ qui diem vnam ante diuisionem in castris fuit numero fratrum ascriptus. id fa-
 bi ex euāgelio pceptum affirmant. quod in vinea dñi laborantibus et qui prima hora et qui vndecima ve-
 nerant equā mercedem. pmitte. **H**ec societas cū longe lateq; rapinas ageret et iam dñq; milia pugnatorū
 in armis haberet indiesq; crederet non alter dissipari potuit q̄ duce ipso Examite ad stipendia ladiisat re-
 gis vocato. **T**ransilvania regio est vltra dambū sita quā daci quondam incolere feroces populi. et mis-
 romanorū cladiibus insignes. nostra erat res incolunt gentes theutonē. scilicet et balach. **T**heutonē et la-
 roma originem habent vni fortes et bello exercitū ascripti cūtatibus quas in habitant **S**ibenburi
 ses patrio sermone appellati. Siculi hūgarorū vetustissimi credunt primi omnū qui ex hungaria uenerit in
 hanc puincia uenerunt. **E**am ob causam quīs agros suis colunt in ambus ac nunc videntes greges pel-
 coz p̄dici. nobiles itī appellat. et occurrentes iuce alter alterū generosum dñm salutāt. nec tributa pendūt
 nisi quo anno rex hungarie coronat. tūc quot sunt patrefamilias tot boues regi tradunt. quoz numerum
 supra. lx. milia esse ferunt. **I**ussu vō in bellū erūt nisi parcam capit ali pena plectunt. bona fisco applicant
Balach genus italicū sunt quemadmodū paulopost referemus. paucos in apud transiluanos inuenies
 viros exercitatos hungarie lingue nescios. **I**n hac puincia oppidum fuit quod **E**stiriciū vocauere regie
 corone subiectum. **I**d ladiisat rex cū **C**ienne ageret iohanni hūmadi dono dedit. **T**ulerunt id egre op-
 pidam dūq; restituerē. coacti tū impata fecerunt. **E**t mortuo **I**ohanne eiusq; filio ladiisat bude oculo **A**pi-
 ebaclem sylagi qui p **D**arbia altero iohannis filio regnū petebat turpiter reuerunt. **I**lle indignatus q̄
 penum ladii lai regis mortem accepit eo cū exercitū redire vi oppidū et pugnauit. rebellum ciuium alijs
 oculo erūt alijs in armis amputauit alijs necem gladio intulit. oppidū in medio delent. **I**ngresse sunt pau-
 lopost transiluanā turcorū cratē tria milia p̄dici magnam abegerunt. pecor atq; boniū quos misce
 runt sibi menses et ipsi theutonē ad internūonē vsq; eleuerunt. victores p̄dā recuperata domū redire
Alex autem introierat. cū michael ex alia parte haud paruis dūcēs coptas affuit ciuitatē exiit parās
 que distrustensib; aduersus se opem tulisset. **S**ed cum **S**ibimenses intra minutissimū vrbē se continerēt fru-
 stratus desiderio suo minabundus recessit. **A**pod hūgaros obiit erat notior **P**aulus vergerius iustino
 politanus grecus ac latinis literis apprime instructus. cuius plura extant opera ab eruditiss. p̄bata. **A**my-
 anus qui **A**lexandri magni gesta greco sermone p̄scripsit. **L**atinus ab eo redditus est horatius **V**igintiūdi
 cesaris. **S**cripsit de ingenuis moribus grecas et barbaras amicitias compauit aduersus **D**alaceffas. qui
 iutaris secuti euo nostro claruerunt. duos nouimus iohannē nem ep̄m variadensē. qui regni cancellariū
 obtinuit. **E**t alterum iohannem eius ex sorore nepotes. qui sub **B**uarino veronense sclaoniam ferunt. **S**ciē-
 tiam iuris plurimū p̄fessi sunt. **I**nter quos **D**ionisius excellit gente canysia natus. qui frigonensis sor-
 titus est ecclesiā. honorem quoq; cardinalatus vt ante diximus emeruit. **I**n re militari **N**icolaus way-
 dā transiluanus. **M**ichael ysarius. et qui calistum inuasit **P**angracius nomen adepti sunt. **N**unc clarus
 habetur michael sylagi et aliena ruina magnus. **I**ohannes hūmades cuius nomen ceteros obnubilat ip-
 sam hungariē q̄ valachis ex quibus natus erat gloriā auxit.

Valachia

Valachia per quā lata regio ē a transiluanis incipiens vsq; in Euxinus protensa pelagus plana ferme tota et aquarū indigua. cuius meridie hister fluius exipit. Septentrionem roxani occupant. q̄s n̄sa etas rutheos appellat et versus fluiū thirā nomades scytharū genus quos tartaros hodie vocitamus. hanc terrā incolere quondā gethe. qui et danū bistaspis filiū turpi fuga repulerūt et traciā pluribus dadi-bus affecerūt. postremo romanis armis subacti ac delecti sunt et colonia romanorū que dacos cohereret eo de ducta duce quodā flacco a quo flacia nūcupata. Exinde lō go t̄pis tractu corrupto in s̄yro cabulo valachia dicta et pro flaccis valachi appellati. Fermo adhuc genti romanus est quīs magna ex parte nūtat? et bel nūmi italico vix intelligibiles. Inter valachas tempestate n̄sa due faciones fūre. altera danorū. altera dra-gulaz. sed h̄j cū danis impares essent atq; ab illis militariā opprimerent turchos in auxilū vocauerūt q̄z armis adiuti danos pene ad interitiōē deleuerūt. Danis vō iohānes hūiades hūngarorū impio frens opē ferēs nō tā illos restituit q̄s sibi ip̄i dantetē et opes acq̄siuit. Quippe q̄ danorū agros ex p̄tate turcho-rū creptos et sibi et posteris perpetua possessiōe rennēdo occupauit. Valachi et bulas bistri accoliūt. inter q̄s peuceu insulam apud veteres fama notant. Et in tracia q̄s sedes habent. valachorū pars turchorū imperio pars hūngaris parēt. nō me latet difficilimam esse prouinciāriū descripiōem q̄n et auctores ip̄i quos unū tari oportet non solū variū verū etiam inter se d̄rij ac magnopere dissentiēt. s. inueniunt et ipsā p̄uinciarū lī mites pro d̄nantiū auctate ac potētia sepe mūtro p̄mutāt. nā q̄ puicia latissima quodā fuit etate n̄sa aut ex

dicta est aut p modica. S̄ vo q̄ nulla vel minima eritit. nūc latissimā florētissimāq̄ videm⁹ lō gobardiā ac
romandiola nō p̄gnouere maiora nra tpa Insulubriā emiliā ac flaminīā p̄fius ignorat. macedoniā sub emi
abione rege a q̄ emarbia cognomīata paugustū clausērit terminū. Cū postea regū t̄ gētis indūstra sub
tracia finitūnis populū loqe ac late p̄dicit. Et igit̄ veniā equū cēleo si q̄ mea scripta legētes nō eos lo
cor terminis offendēt q̄ si p̄ vel mēte sua p̄perit vel apud alios inuenierit. nō que ab alijs acceptum
seu veterib⁹ seu nouis autorib⁹ incorrupta referim⁹. Quis nō ē p̄positi nostri geographiā edere. licet aliqui
bilioza ip̄a quā scribimus locor aliquā significatiōe requirat sic emi elucidoz reddif.

Tracia

Post valachos igit̄ t̄ būgaros de q̄b⁹ sermo habet⁹ traciensiu res geste sese offerūt. Tracia vō vt plau
q̄z auctores tradūt ip̄os p̄latiores amplissima prouincia ē lōge late q̄z parēs. cui ab oriēte euriptū pelu
gus a p̄propōns occurrit. a meridiē egeū mare t̄ strimon fluuī. silq̄z macedoniē ager. sep̄temonem bisler
claudīt. occidentis orā tū p̄conij mōtes tū pannonia t̄ sau⁹ erapit amnis. in q̄ sententiā t̄ plinū vtrōq̄sem
fuisse video. t̄ Strabonē ip̄s q̄ iuga mōtis bemi traciā diuidere mediā affirmat. idēq̄z bardanos. tribalos
myso s̄ in colere traciā n̄ ambigit. Tribalos autē eos coluisse cāpos in q̄s vel rascari mō vel feruī sedes ha
bent nemo negabit q̄ scripta veterū p̄ n̄ rez statim p̄p̄nēat. Myso vō post tribalos ad oriēte vsq̄z extimū pro
ter dū ē inter bislū t̄ bemi mōre habitacula fortiti. hos hodie bulgaros appellāt. Post q̄s maritima loca
versus meridiē ad bellepōnē vsq̄z romanā ē natio greca q̄uis oīi barbara fuerit. Et iterū nostro tpe scēle
to grecoz t̄ impio dīantib⁹ turdis in barbariā redit. Quā prouincia metropolē t̄ Byzantiā. i. cōstātinopolē agi
os p̄r a p̄pellata. Laccedemonij eā p̄didere duce paufania. q̄b⁹ appollinē oīulētū vbi nā sedes q̄rent
mādasē oraculū memoriē p̄diti ē vt p̄ra cecos habitatiōe locaret. Cecos autē mēgarēses appellāt cal
cedoniā cōditores. q̄ p̄ p̄ntes in traciā nauigassent. situmq̄z vbi postea Byzantium edificatum ē conspe

xisset. amissa tā locoplete ripa tenniore eregiōe in asia delegissent. hec Strabo. Cōstantinū vō impatorem
 cognosce magnū cū statuisse impensū sedē ex vrbē roma in orientē transferre q̄ facili? parthoz excursioes cō
 peliceret tradit ecclesiā auctores in troadē p̄fectū ibi regie vrbis fundamētā ecclesie vbi quoddā agamenō
 ceteriq; grecoz p̄cipēs aduersus priamū regē fixere tētoria. sed admonitū in fornio a xpo saluato: locū
 aliū designatē cepit op? cui? diu māserēvefugia insectū reliquisse atz in traciā nauigante. Vrbis autē petuissē
 etiā sibi locū diuinit? offēsum dixisse. mor vrbē ampliāsse. noua mentiā erexisse. sublimēs erectāse turres.
 magnificētissimis tū priuatis tū publicis opib? exornāsse. tūq; illū decōris adiecisse vt altera roma n̄ im
 merito dici po sset. Scipiores vetustū q̄ florētē vrbē videntū vidēre deoz pon? in terris habitaculū q̄ im
 patozū putauerē. Nōmē vrbis nōnā romā impator idē dir. sicut obstinatio vulgari a p̄ditore pon? p̄lānopo
 lis vocaref. In hac vrbē multa sub impatorib? epōz palia celebrata. multē sup̄p̄isse in xpiana religioe sur
 gentes hereses. multē etiā hereses inuere. inter q̄s ea diuin? mālit q̄ de p̄ccatiōe sc̄ptis. quos in plumb?
 agrata ac reiecta p̄ctis ad nostrā etatē vsq; pueniēs. teniq; sub Eugenio quarto pon. mario in florentia
 synodo. quēdamodū suo loco dicef. nō solū a latinis s̄ ab ipis t̄ grecis dānata explosaq; ē. Ex q̄s Jo
 seph patriarcha t̄ Iohēs impator gentis eiusce cū latina ecclā cōcordib? animis fidei symbolū decāuerit
 Cōstantinopolitana in ecclā credere qd̄ romana sentiret nēph as durit. Obierat in florentia patriarcha q̄
 vniōni p̄sulerat nec impator domū reuersus diu sup̄uixerat. Cōstātin? q̄ ei successit siue recepit? siue spon
 te sua infāns baud q̄s vniōni p̄sentiēs videbāt. t̄ iā Gregoriū patriarchā prioz suffecit qd̄ ad vental
 tem fidei ambularet domo pepulerat ecclesiā bona inuadēs. mulerat eo nicola? p̄fiter roman? yfideruz
 ep̄m sabinenfem vniuersalis ecclē cardinālē virū industrū t̄ q̄ rutenoz ecclām iādudū reuera t̄ p̄contatū q̄
 nā rōe grecianica natio lagatōz snoz cōuentā reiceret cū latinis florentē habitā. iā ille impatorē eiusq; sena
 tū in rectā viā pellerat cū turchoz bellū duce t̄ auctore mo amēthe veluti repentina tempestas in constan
 tinopolitanos emerit. de q̄ paulopost suo loco dicef. Ideo cōplures etatis nre nō auctozes aut poetas
 dicitat verū t̄ historica eo errore teneri vt theozoz noie turbi appellēf. credo eos idcirco motos. qm̄
 turbi troiā possidēt quā teuci coluere. s̄ illoz origo ex creta atz italia fuit. Turchoz gēs sc̄ptica t̄ barba
 ra est de cuius origie atz p̄gressu quis p̄posū egredi videat dicere baud alienū existimo. qm̄ sub tuo nō
 mātū hoc gen? hoīm auctū ē vt asiā greciāq; tenēs latinū xpianūq; nomē late p̄terreat. ea narratio res q̄
 traicēses ap̄ter de q̄bus institut? est sermo.

De turchis

Arabi vt ethiops philosophi adit vltra piraceos montes ⁊ tharachontas infilas atra Babulo
 nis vbera fides pamas habuere. gens truculenta ignominiosa ⁊ in cunctis fupis ac lupanariis
 formicata. Comedit que ceteri abhominant nimentoz lupoz ⁊ vultuz carnes. nec aboritus homi absti-
 nit. die festi nulli colit nisi mese augusto fatalia. romanor ingruū auduit magis q̄ sentit. quis oca-
 uano angusto in auro litrono cefum redit. ⁊ id quide sponte. nā cū vicinis vndiqz regiones annua ulte-
 buta reddere aia diuerfiter noui dicitur ac tpm dēi exoriū esse arbitrata munera ei quotannis trāsmittit. Hec
 genestice obthone bifloro ⁊ impatoris friderici patruo regnante apud francos pipino ac alipfi portis
 egressa cū auarib⁹ q̄s higaros nra vocat etas feroci pugna mltis vtrobiz desiderat⁹ p̄fuit. Et tunc pōm
 capadocias transgressa ad reliquas inde finitimas gentes sensim dilapsa more lanoni clamdefinis qui-
 busdā exuiffionibus vires sibi vēdicans occupatis quibuldā mōtib⁹ ⁊ claustris oportunitas vt oca-
 siones facile irruptiones fieri possent vsqz adeo emersit ac sublata ē animis vt palū iā ⁊ pari marte aduersus
 finitimos de agri possessione certare ⁊ deniqz procedente tpe nō solū pontū ⁊ capadociā verū galaciā. bi-
 thiniā. pampbūliā. pythidiā. vtrāqz frigiā. cyleces. cares ⁊ tā asiā que minor vocat⁹ ad ozas vsqz ionye ⁊ lē-
 roza greci maris occupauerūt. nō vnū quēdā principē sed alios alij duces ⁊ varia auspicia quasi p̄actio-
 nes fecerūt. Et hac gente quēdamodū nicola⁹ saganū vir grece ac latine bistorie penitissimus ad nos trāsit
 vigeffimū ab hinc ⁊ centefimū erater annū. Etoman⁹ erigit tū cēsus ⁊ obfcuri inter priuatos nomis et
 collegatio militē nō parua in aui per feditionē p̄lata a affari passim ac non solū reliqas xp̄ianas vtzare.
 verū ⁊ hoies sue gentis armis infestis petere tibi subdere cepit. cū⁹ conatib⁹ orta inter turcoz p̄ncipes
 feditio facilem cursum p̄buit. nā illi dū se inuice lantant affictis vndiqz oib⁹ q̄ p̄ ingenio pcede rapinari
 qz percupit efficit auaritate bazu ⁊ nomē adept⁹ est oppida nō pauca partim vt partē feditione in p̄tē
 accepit. Etomano filius successit. Etcanes q̄ re inchoat⁹ a p̄e comode profect⁹ ad modū p̄pagauit. eis
 amurates sibi subsecut⁹ ē q̄ duob⁹ de grecoz impetio disceptantib⁹ ab altero q̄ fupari timerefū auxilij ac-
 cersit⁹ turcoz partē ⁹ trāsiit in greciā vbi cōsulto bellū p̄otrabēs. postqz ambos enervatis cōsumptis
 qz vtrū ⁊ fractos ⁊ defessos adaduerit veris vt aut p̄oris arma in eos sine vilo discrimine per occasiones
 couenit. ⁊ occupato callipoli oppido peropoz tunc incheronelo ad bellefpori fretū cito cetera greca oppi-
 da aperte petere bello palāqz sibi ⁊ postens grecoz polliceri imperiū nō dubitant. magnāqz thraciā par-
 tem nullis feris obfistere audentib⁹ dittoni se subiecit. Is vita fūct⁹ duos reliquit filios. Balmiani
 ⁊ pasette. Balmiano bene vita subtrato resyntuerat ad pasette deducta est que p̄loferos fortune adept⁹
 afflat⁹ vsqz adeo nouelli regni fines extulit vt thraciā pene vniuersam excepta constantinopoli ac per athen-
 salis. macedoniā. phocidiā. boeciā. atthicam maiori ex parte occupauit. Duos q̄ illius ois p̄tē bates
 brias excurfionib⁹ infirmauerūt. Et constantinopolim vō nō omni agro suburbaniqz ac delicias spoliavit. nis
 longa ⁊ difficili obfidiōne vtzant vt cines desperata salute de feditione agere ceperint periffetqz procul
 dubio ⁊ in hostis seuffimū potestate veniffent in tamburlanes ille scibaz p̄potens rex instar totiens ipo-
 mairū atqz impetu cūcta profernēdo ac vastando pasette ipm occurrere ac relinquit conanem magnū p̄-
 lio ⁊ ingenti frage fuparū in asia cepiffet. Hic est ille terror gētū in cur⁹ exerati diuoces centena mi-
 lia hominū fuisse tradunt⁹ xerfe ac dario maior quoz copijs ficata flumina prodiiderūt. ita tpe se dei vocē
 taut. nec nomini crudelitas defuit. multas ac p̄claras afieyres delevit. hoies tanqz pecora trucidant nō
 et aia nō fecit pepit. Damafci nobiliffimā sine vrbem dirupuit atqz incendit. pasette carbena vincitū p̄rā-
 dens cuius canē fua mensa fua comedere iuffit. ascensur⁹ equū eo tanqz scabello vsus est. post cladē paset-
 te filij quāqz q̄ cōplures erant in potestate grecoz venere qm piculū euasuri in thraciā trāficere p̄tenderent
 Calapinus at̄r natu maior emissus a greca patriū regnū obtinuit. aduersus que figniffimū rex vngarie
 collatis fignis plū mēns numiffimose fufus castra ⁊ impedimēta reliquit. Et bulbanor⁹ mēcs occasio facta
 Johannes dux burgundie in eo plū captus multo anno libertate redemit. Calapino mortuo Etcan c⁹ fi-
 lio tenella etate adolefcenulo moyses patri⁹ ⁊ regnū ⁊ vitam eripuit. q̄ paulo post sine filio desiderato ma-
 oemet⁹ fratrē reliquit bacerem. Is flaccus id est walachis fortiffimus ⁊ bellicoffissimus nationib⁹ trāfida
 nubū vt ante diximus late dominantib⁹ bello at̄rnis tributa grana impant. nōnullos in asia turcozū
 regulos armis regnisqz penitus spoliavit. xp̄ianos sub impio suo regentes q̄duriffime affixit. Machoi
 mete mortuo amuratem eius filij qui dū per id tempus in asia moreret⁹. audita patris morte in thraciā trā-
 ficere cōfite ipator grecoz p̄buit. diu mufcapbāqz reliquit⁹ et pasette filij vt rex potēte emisit ⁊ sum⁹
 in a ope. p̄fecurus est. Sed mufcapba pugna fupato ⁊ interempto amurates victoria vniuersū regnū cō-
 fecurus theffalonici illufre grece vrbem quā tū veniet poffidebat vt capti expugnāqz penitus dirupuit
 eaqz victoriā auct⁹ epiri atqz ecboliā nō obfcuras p̄ncipias reliquo regno adiecit. Illicorum agros va-
 flauit. oppida multa vt cepit dirupuit atqz incendit. vrozibus more gentis q̄pluribus fūctus est. Inter
 quos Georgij feruic difpiti filiam duxit. nec diū post immenoz affuratus aduersus cum duxit exercitus
 Georgius impar generi potente furentemqz veritus. hostem relicto vno ex filijs qui cum p̄fidio Sme-
 dram tuere⁹. cum coniuge ceterisqz libris ac gentis sue sacerdotib⁹ in bungariā p̄fugit. Expugnata est
 tamen Suederoma ac difrepa ⁊ difpiti filio lumen adiepit. Georgius patria pulsis diū apud bungar-
 ros exulauit. Johannes humiades iam per arma clarus fepe cum exercitu Seruiam ingreffus plurimis
 cladibus Turcos affecit. corūqz duces acce. confurxit. verū quos Seruie magnā partem recuperant

Berta etas mundi

non tū Georgio cuncta restituit multa sibi p̄i retinuit multa cedit amicis neq; in iuria cū t̄ ip̄e sua virtute rep̄i
 listat hostes t̄ georgij suspēta fides esset qui medios inter hungaros ac turcos nūc hos nūc illos fecisset
 tūc b̄o que religiois essent neq; romane ecclie auscultaret neq; maomethes legē sequerē. Liber qm̄ buce
 tum est b̄u? op̄a ad finē p̄sequi qm̄ male pugnātū esset in p̄lio varmentis de quo paulo? dicitur? fugiens
 humanitas in forma se recepit. Venit aduentū georgius atq; obmā factus veniente interceptit t̄ quasi hostē
 cōicēat in vincula. nec pri? dimisit q̄ oppida sūc ditionis ab eo pridē occupata recepit. Nec multo postea cū
 iohannes versus sobrias copias duceret videt q̄s nō parua sburas illatur? damna amittit oīa bugaro-
 rum cōstita patefecit. vidē ille admonit? maximā xp̄ianis iunior clādē. quēadmodū suo loco refert. Cū vō
 turci cōstantinopolim euasent atq; in Seruā ducere exercitū minarēt. Ecce auxiliū petens ad hungaros
 transit t̄ in austria vsq; profect? Labillau adijt regē. grandeu? tā senex dign? venerat si recta de religione
 sensisset ea in eo sermōis auctoritas ea corpis maiestas fuit. Accessit hūc iohannes capistran? ordinis mei-
 norij professōr vite mundiciā t̄ inter p̄dicatores euāgelij n̄fo tpe m̄signis quēsumt au audire se veller amue-
 ti qd̄ romana ecclia credit t̄ docet exposuit d̄ni secū p̄ interpretē de sacris eloquijs disputant t̄ errore sue gen-
 tis relinquere in agnōpe cōhortat? est. Ille hoc tenuiq; respōsum dedit. Amis. xc. vitā p̄duri nec aliā religi-
 onē q̄ suscepi a p̄amb? noui. sapientē me cuius mei q̄uis infelicē b̄acti? putaret. tu nūc qd̄ sepe agitāt
 senes delirū efficere cupis laqueo vitā finire malim q̄ patrū traditōnes relinquere. atq; bis diēis e conspe-
 ctu abijt tā piculōsū est religioē imbuisse damnatā. Reuersus domū quom̄ accepisset michi aelē silagi d̄nis
 albe cū p̄sidio perat fr̄atēq; eius latit au qd̄rigis vectos vbē extitē milites misit qui eos vel p̄bancient
 vel occiderent. Michail vbi adesse hostes adiuerit curru celsū equū q̄ pene ducebat ascendens veloci fū-
 ga saluatus est. Ladislous in qd̄riga rep̄us multis vulneribus cōsolus ac discepsus interijt. sed nō impu-
 ne id georgio cessit. Cōgnouit t̄ michail paucis post diebus illum. ppe damib? ripam iter habere aggres-
 sūq; cū armatis captiui abduxit. eni dextre manus duos digitos amputant cū se gladio defenderet. Redē
 prius est georgi? magno aur̄ pondere nō tūc dū signavit cū trince man? furis: sicut nō posset. atq; bis p̄fidū bo-
 mis catus fuit. Lazar? fil? post ex gubernationē suscepit exclusio fr̄e gregorio quē quōdā amiratus excecā-
 uerat. Is cū sorore quā nupsisse amirato dixim? ad opes maomethis p̄fugisse frustra eius auxilium implo-
 rauit. Obijt tēdō lasarus de cui? hereditate nō parua cōtēntio exorta ē. Gregori? turebor? auxilio patens
 regniū nitit? vendicare. vxor lazari relicta hungaricas opes implozat. nec katbecusua vicia comens cū
 quondam vxor ac georgij filia portione hereditatis desperat. Iohānes cardinalis sancti angeli ab hungarij
 militib? eo p̄fect? vt arces rāstinas q̄ turcis in hungariā aditū p̄cludunt. aur̄ aplice sedis noīe recipiat aut
 hungaricis tradit curēt. reb? infect? nō sine graui piculo vir em̄ man? turebor? euasit Budā redijt. Hos amu-
 ratas opa q̄ medio curis reliquit? p̄sequimur. Magn? hic vir fuit domi belliq; tā suū amat? q̄ nris odiosis
 cū centū milib? pugnatorū intravit hungariā late popular? puincia. sterilis ann? impedimēto fuit ne regio
 p̄viret cōmeat? penina p̄pulsus redijt. Iulianus cardinalis sancti angeli ab Eugenio pōtifice maximo ad-
 nersus cū missis bugaro? exultit aīos t̄ arma sumere p̄sūlit. exercit? xp̄ian? vsq; sobriā ad arcū magnū p̄-
 fecit? ē. Sepe cū turcis p̄spere dimicatū nō sine Iohānis humanitatis ingenti laude. qui cū copias uenerat
 eius nomē apud hostes adeo terrificū fuit vt plorātib? pueris matrefamilias racturitatē nō aliter impa-
 rerēt q̄ iohānis p̄sentia minitites. Cōgregatū tū nō paruo numero turci qm̄ xp̄ianis p̄fugere nō dubitauit
 sed nō tā felix eius pugna q̄ foras anim? fuit. Supari virtute hungarica multis cais terga dedit. Hungari
 qui bello interficere cupiditate glie res suas ampliatēs ac de magnis maiora tradentes impatori fr̄iderico
 supatos bello turebor? scripser. xxx. milia hostiū cesa captaq; multo plura. Cardinales sancti angeli sex mi-
 lia dūtaxat hostiū in eo p̄lio cecidisse suis fr̄is affirmavit. Signa militaria nouē capta iohāne humanitadē non
 diuis tū sed militis q̄ singulari virtute vsum eijs fides habita turcis ea xp̄ianozū victoria plus pauoris
 q̄ damni amulit. nō bugaricas tū viros sed germanicas q̄ in se p̄moratis arbitrab̄. Cōsternati ergo ac p̄-
 culli metū p̄inde ac tot? occidēs cōtūrasset. pace petere hungari q̄ suas vires nō ignorarēt. nec tā potēte sue
 casui victoriā imputarēt piculosum existimantes sepe tentare fortunā oblatos vltro p̄ditiōes pacis nō
 recusarūt inducere bellū in decē annos iustitādū p̄ sua sacra ambe dare p̄tes p̄futare. Despoito Beruē q̄ bello
 amiserat reddita. Abolēta ea res Iuliano cardinali fuit cui p̄sequenda victoria videbat. Eugenio q̄ roma
 nō pontifici nihil molestius nunciari potuit. cui? mentū nulla maior cura infēdit q̄ xp̄iane fidei p̄pagandē.
 Scripsit igit? cardinali nullum valere sed? quod se m̄cōnsulto cum hostib? religiois p̄cussim esset. Ladisl-
 lao regi polonie. qui eo tempore hungariā occupabat vi p̄ueta dissolueret imperauit. iuramenta tenuit.
 noui instaurari bellū cum p̄buis tū minis extorsit. Ex xp̄ianis principib? auxilia petijt pr̄ter p̄blyppus
 tū Burgundie ducē neminem xp̄iane religiois zelus cōmouit. hic solus classēm iustitūit q̄ vsq; in belle-
 spōtum p̄fecta turcis ex asia transiit. p̄bhere in europā conata ē. Franciscus cardinalis venerarum
 Eugeniū n̄pos cū plenisq; m̄rcimb? eo missus classē p̄fuit. Ladislao qui alienum regnū iustitūit. et sic
 vsum et sollicitudinem belli pr̄ouincialib? nō deesse. Accesserit igit? ex polonia t̄ bohemia centisq; sua
 nris genib? auxiliū coactū ex bugaria copijs turebor? agros iuu adere statuit Iohān? humanitadē castros circa
 cōmissa qd̄ragita circiter eq̄m̄ milia fuisse tradidit. pleriq; dimidio m̄tiosē numerū prodidere. Regū bugar-
 ric pōntificis q̄plurimū interficere. Iulian? feci angeli cardinalis milites cruce signatos nō paucos scā dū-

rit ut per valachiam receptū. Deinde transito danubio in mystā veneti vt p plana t capestra loca in roma
nā transierunt. Amurates hostiū cognito aduerti cū grecis t turcis in europa manebant nō satis con
fideret exercitū ex asiā militibus compauit sed angebat animū traiciendi fretū non mediocriter curā. q
dāssim aplicam obtinere pelagus nō ignoabat antio vt autē t multa volūntā animo. Detinētes quidā
curas ademere qui suis nautibus accepta pecunia transportare copias pmisserunt. Locis est vbi nō ampli
us qz stadia quinqz latitudo fretū continet inter ppositūdem t curiū pelagus. tū est spaciū quod europaz
asiāqz differtimāt. Bosphorū Traiciū dixerē maiores a bizancio. xl. ferme stadiis distant. hic amuratus
exercitus transuectus est auro nimio vectoribus p capita tradito. que si vera est sanā centū milia fuisse
seruāt. 3. as xpiani locum antigerant cui varia est nomē. quonā aduentare inuenerat abiles hostiū copias
cedē dāylatū cardinales videbat. t ne trāuerit ab hoste possit inuiriū montanūqz locū
petendi. at hūi ades aduersari ac resistere turchor le nosse vires dicere famam semp vero maiorem
esse. Quod si turci omnes adfuerint hungaris tū impares fore illos aurea t discolori veste. hungaros ferro
atqz ere fulgere. xpiani agnere t stare parati et sequi. nec turba nec sarcinis pgraue intentū quo dux nō
modo signet sed t iuuat. Contra si turchor mores inspiciant sem inas magis existimare debere qz viros
Si signat exercitus xpianus quēu rex hungarie duxit in quo legatus aplicus adest. in quotor nobilissi
mi pceces militant nūqz deinceps hungaris contra turchos futurū ammiū viat. Huniades sententiā ex
pectat hostes postea die vili maioris exercitus speciem pducere qz fama ipā vulgauerat siue qz metuenti
bus omnia vero maiora vident. siue qz amurates in cogendo milite vulgate optinuit haud quāqz reue
rat. Territus huniades cōspectu tū pēnū periculi magnitudinē animo volūntē de fuga regem admo
nuir. ille ferū consiliū arguens pnciosam magis fugam qz pugnam dixit. Commisso pūo sperarivictoria
posse. sepe minoribz exercitiis cecisse maiores. nec tam in altitudinem bellatorū tūm aduacā t ordinē
pstatē victoriam. tū quoqz respicere in eliore causam pstantiorēqz pe paucis si modo audiat exhibere.
Fugientes victoriā hosti tradere ferendāqz terga t multam suoz cedē. Magnifica quoqz verba iohannis p
dic dicta plenus irarū exprobrauit. Insulqz omnibus armā capefere plū expectauit. Amurates in pūo
colle confederat. et quo suos panter atqz hostes expectare potuit. dato belli signo. xv. milia equitū qui pu
gnam pūoerent facto globo in christianos impetum fecerē singulis albe vestes pferē loricas fūre. qui
vento agitate instar alarū p se ferebant. eorūdem viridibus induti sagulis. sequebant aurea equoz fre
na multoz vīsa t mīlē. galaz argenti atqz gemiaz intor. ipas quoqz gladioz vaginas pgrandes vno
cū ornabant. nō retentare xpiani certamen. tūm est verocibz in pugnam animis. supior acies nostra
turchos in fugam vertit. qplurimis pūo impetu pstratis. paulit ea res magno metū amurates mibi ta
le ferentē fugientes pūus pūto exercitu mīl circūstantes satrape compēnsio eius equi freno ignauiaz
eius inceptāssit fugientes cōstanti sunt neccu. pstant ergo iuuatū nūllqz armā fūre pūo
clum instaurat. pugnatum est summa contentione pluribus nūc xpianis iuuatūqz pūoerent. vi
ctoria sepe pcedent em. cadebant pūc atqz inde qplurimi. plures ex turchor quoqz corpz pā. tecta facile sa
gutte cūscqz penetrābant. Postremo quom nou? in horas hostis mcederet t saucior loca integri occupā
rent non tam virute qz numero supari hungari paulatim referre pedem cepere tūm vltā laus cum globo
suozum quos erit se non minus fortes qz fides habuit ex polonia vt hostes ex acie victores diuertere. cri
stianisqz animū redderet in tūmūltū quem tenere ab amurate duxim? circūiectozqz vndiqz armis impetu se
cit. ibi nona pugna cōmissa nouis inieci? amurati pauor trepidatū totis castri necā consistendi ammus
aderat. quod si hūiadi par anm? ac regi fūisset t ardentū fortune cedisset manus haud dubiū quā ca
dies t amurati vīam t posteris eius imperitū grecie abstulisset. vērū ipet pūmū cedere xpiana signa cō
spexit quom decem milibus hungaris ac valachis ex acie se subtraxit atqz in salutū rege mirante adhuc
victoria fugam attripuit. fortasse rei militaris perito nulla impugna salus vīsa t saluare aliquos qz perire
omnes maluit. Poloni accepta cō pūo eladit hūiadi vicoz die atqz ignauie tradiderunt. ipse sua cōsilia
specta conuictus est. Vltā laus sue fori dimissus dū fortiter circa minimā hostiū pugnat equo deie
tus obtinuitus est. caput eius bāsa in fixum p greciam atqz asiā in signum victorie populus offerunt.
Poloni ad vīum cess omnes direpta castra t qui munitiones circuitū tuebant neccu. Epū t pceces hunga
rie qui aderat eadem calamitate oppressi. Iulianus cardinalis dū fugit amisso pelcio quonā iam hostes
enassisset hungaroz pūdiām euadere nō potuit potū equo dāntem itagū forte repertus latruculi quidāz
nouare t arbitriū pecuniam apud eū esse delecto equo necauerunt t ablatas vestimentis nudū cā dāner se
rit t volueribus dūmisse. Hic erit? eius viri fuit magni t admirabilis in quo nescias doctrina maior an
eloquētia fuerit gratia hominis pūctia. blandi mores. vitam omni erate utida. religiosus scilicet. qui om
nia p xpo t morem ipam fere fūaserūt. Hūiaden vt ante diximus fugientem dispositū seruit cepit. Po
loni regem suū hoc pacto bello pluribus annis viuere crediderunt captiū nō mēfessū arbitriū cardina
li venetiāz eius culpa dādis magna in partē imputata est. dū neqz fūctū vti par fūer atqz dū dū neqz trās
uictos hostes xpianis dūbus quod secundū fuerat eius officium nūciatū. de numero eozz minime cō
stat illos expulzati est longe plures ex turchor acie cecidisse. Heterū p numero copiaz longe mīl? danubio
christianis illatum. Hicor amurates neqz fugientes hostes insecutus est. neqz gloriābund? inter suos in a
gnifica verba tactatū. neqz vt ante affueuerat bilarem vultum ostendit. Interrogatus quid nam trisior es
let t cur non vicis hostibus emularet. Tollam inquit hoc modo sepius viuere. iudicēz vāsa colligi. co
pias que supēficiat dūmū remissit. ipse adriano poli reuerfus tūo suo qz p victoria fecerat vota pfoluit. Ex

inde volens animo regni curas vere felicitatis exptes esse, inconstanti q̄s fortune veritas que nulli ppe-
tuo bona est. Accessitq̄s provinciarū maioribus Moamethem ex liberis suo natu maiorē pro fe rege cō-
stituit. ipe penitanti diligēs vitam in asiam profectus cū paucis oēsq̄ sui comitibus religioni eundam soli-
tariē sese addidit. Calibassa inter satrapas turchorū opib⁹ ⁊ auctoritate maior moamethi qui nō dñ p etate
aptus esset imperio. gubernator datus. reliqui regio filij ne quas regio turbas excitare moze gentis ne-
cant sunt. felicius apud turbos penitus q̄ regibus liberi nascunt. Effluxit deinde nō parvū tempus in q̄
hungari turbos nec turbis hungaros armis lacessere psumpserunt. Quia quēq̄ calamitas domi attoniti
tenuit. Euentissima varvensis pugna vires utriusq̄ partis eliserat. nec turbis neq̄ hungaris rex bello
idoneus erat. Idos buniaades. illos calibassa alieno noie gebemauit ferocior buniaades ratiq̄ militaris p̄m-
or igitur miram varie acceptā obliuisci nō poterat ⁊ abolere infamiam. refartire damna quonā pacto vale-
ret dies nocteq̄s meditabat spem benēgerende rati turbos quies p̄buit qui tū p̄idem nullū belli appa-
ratum ostenderant vires illis atq̄ animos defuisse ratus tempus idoneū exstimaui. in quo p̄sumam recu-
perare gloriā posset turbosq̄ pessundaret. quibus si adsuit exercitus impatorē tñ p̄ ista p̄fusi defuturi
rū arb̄ irabaf. nec magis extimandū exercitum sine duce q̄s ducent exercitū carentem. Coactis itaq̄ repē-
te copiis ex hungaria accessitū bohemoz auxilij intercinianoz q̄s militū nō parua manu coacta duce re-
turbos statuit quos prius aggredi ac cōficere credidit q̄ mouisse ex hungaria nūciāref. Eam rebus gerē
dis solertiam ac celeritatem adhibuit. Consilij eius Georgius despotus seruie vt ante diximus turbos
duobus p̄fecit. Magnū genti periculū imminens manū ostendit. p̄cussit eo nuncio turci quid agerent
non satis intelligebant. Amurates tam senior religioni adductus curas abiecerat. Moamethes etate
minor tantam belli molem ferre posse nō credebaf. Calibasse defuturū obediētiā putabat quā mōdū ē
in bello magis necessariū. Trepidare igit ac estuare modo huc modo illuc metem puertere nullū consilium
satis placere. verentibus in deliberatione nunc satrapis nihil tandem salubrius visum q̄ reuocare ab ocio
amuratē. neq̄ enī veterani militum sub alio credebaf nec fortunā belli sub alio tēptādā arbitrabaf q̄ sub
eo qui vincere consueffet. Calibassa cuius sententiē auctor fuit. in qua re moamethis animū vehementer of-
fendit cupientis in ea expeditioe sese virū ostendere. verentisq̄ ne imperij amitteret si pater iterū regnum
assumeret vt sunt hominū mirabiles voluntates. Missi ergo legati amuratē reuocare. qui opato moze
exercitū in hostem p̄fectus nō aliter q̄ si ad p̄dam p̄gerent alacris militēs duxit. Jam buniaades cū copiis
sophiam transierat. p̄stratisq̄ qui occurrerant locoz p̄fectis hostiles agros late populatus loco qui basila
vocatur castra posuerat. quom̄ aduentare amuratis copie nūciant nō expectant buniaades puocari p̄iore
ipse pugnam inijt. commissio p̄elio anceps diu certamen mansit. qua parte pugnaui buniaades fusi bo-
stes terga cedere nec parua strages edita. pari modo ⁊ amurates in cornu suo victor hungaros fudit. Po-
stremo quonā victor victorem incurteret nō tulerunt xpiani turchorū impetum qui q̄q̄s virtute p̄starent
numero nō sup̄ari nō tam victi q̄ fessi compulsi sunt cedere. Buniadeo postq̄ suos neq̄ nimis neq̄ paucos
sistere potest cū paucis ex bello pfugit. Multa hungarie procures ⁊ nonnulli ecclesiāz epi in eo p̄lio cecide-
re. Gregorius miles ad interitione celus. nec tñ pauciores ex turcis interire. Emptam multo sanguine
victoriam amurates domum redijt nec diu postea relicto moamethi regno quem ad modum prius destina-
uerat mortem obiijt. Corpus eius moze maior in Brusa sepultum. Ea est bubine ciuitas ⁊ asiaticū regni
caput. Paulo anteq̄s obiijset amurates duxerat vxorem filiam Scanderbeck nobilis cōm̄ eandem. ille
moamethis gratiam initurus ⁊ matrem ⁊ puerū ei p̄didit. Moamethes accessit. xxx. vt aunt matronis
que puer recognoscerent postq̄ certam amuratis sobolem esse consistit strangulatum mari filius reddidit
finisq̄ regio moze fraternū duxit. Auspicia regni p̄tadiō consecrans. Sunt qui calibassam alienū pue-
rum chialapini noie supposuisse ferunt illumq̄ p̄ filio amuratis necatum. chialapinū vō ad constantinopo-
lim dam̄ educatum. post capturam vō vrbis inde substractum ac venetias ductum. ⁊ hunc esse quem La-
lirtus p̄nter maximus pro fratre moamethis in palatio custodire iubet nos veri periculum ad grecos re-
mittimus quis multa in hūc rebus signenta interuenire non ignoramus ⁊ sepe consorsis filio aregio re-
fusiūq̄ bonore viderimus. Moamethes igit defuncto amurate gubernacula regni ei voto adeptus instituta
maiorū pro ingenio correxit. leges ipe suas domi forisq̄ tulit erarium locupletauit. noua vecūq̄ alia exco-
tauit. copias auxit. in procures ⁊ milicos sentire p̄nūciariū cepit. hic est ille moamethes qui constanti-
no politanis vt supra inuimus bellum intulit. de quo nunc referre que accepimus baud alienum fuit.

De expugnatione Constantinopolis

Uoluerat ita pridem animo maometes quo na modo Constantinopolim sibi subigere posset neq; ad suam gloriam pertinere arbitrabatur urbem in medio turcorum sitam esse que suo imperio non pareret. tantoq; maius inde nomini suo decus accedere si eam urbem expugnaret q̄to p̄ genitores sui idem conati turpis acceptis desisterent. Cui paucis igitur participato consilio castellum iuxta litus ad hostium bosphorum paulo ab urbe remotius altius dissimulatis incredibili celeritate extruxit ac munivit. bellum deinde urbi non modo induravit sed contra multa federa contra insurandum intulit simul et gerere cepit. Censuerant eius animi greci dissidentescq; suis viribus ad latinorum opes confugerant lacrimis ac fleibus auxilia expetentes. Surge prope pudor nostrorum principum aures fuere. ceca oculi. qui cadente greca ruituram christiane religionis partem non viderunt quous primis quicq; aut odij aut comoditatis occupatum salutem publicam neglexisse magis crediderim. Maometes interea coactus undiq; copiis mirabili apparatu formidando impetu terra marisq; regiam urbem aggressus cuniculis ac latentibus fossis altissimis actis aggere late edito ponte qua peram oppidum versus mare muros alluit urbis longitudinis ad duo milia passum raptim extructo. turribus lignis etousq; erectis ut muros (quos altissimos) excederent. machinamentorum tormentorumq; multiplici addibito genere. oppugnata est urbs defensasq; summis viribus viribus. non paucis diebus ad extremum votis p̄conis totis castris indamatum est. Quinto kalend. maij milites omnes ieiunium sanctificent sequenti diei armis assint urbeni extremis viribus oppugnari. in duo civitatem militum direptioni futura. Constituta die ieiunium ad nocturnosq; ieiunium. exinde luculentis stellis mutationes cuius passim habitata et quisq; amicum p̄p̄inquit nomines habuit cum eo bilans epular' est. atq; ubi satis est bibitu itaq; se accipere nunc visum esse amplecti exortulancq; simul vltimu vale dixerunt. In urbe autem sacerdotes sacras ferentes ymagines seque

te populo velle iustitiam pñu ex celo petere. affligere corpora ieiunios atq; ordinis vniuersi ciues intendere. Subleuata nocte ad sua quisq; loca defendenda rediere. erat muris vbiis et altitudine et crassitudine toto orbe celebris fides aduersus et grecos et mœnibus pñis ac pugnaculis nudi. autem muralia vero oportune circumita. in his greca foliis poluere. arman milites inter muros et ammiralia pugna sustinere decurrerunt. Triangulari pene vbius forma fuisse tradit. duas ptes allat mare. nec minus defuit ad pulsanfos namq; impensidone. qđ reliquū ē ad terrā vergēs post alta mētia et ammiralia qđ annotauim⁹ ingenti claudis fossa. Lepidē plū paulū an luce cū milib⁹ turb⁹ picul⁹ et morbo patienter esset ac vulnera et sanguinem p̄daz decedēte pensaret pugnari esset in teneb⁹ maior turmoz pñice in q̄s tela signa lababant. At postqđ dies illud ad duo signo vñdus nō folū cōp. sinopolis ē et nā ip̄a qđ p̄era ne qđ auxilij greces p̄staret. oppugnanti cepit et sua ciuq; legioni muros ps. se portaz attributa vt discretus labor fortis atq; ignauos dī flingeret et ip̄a cōtentione decouis militū vir⁹ magis ac magis accederet. p̄ari mō et nauales socj attrubus partes inuadere iussit. Gāmouent vrbiligneas turres. conecit milites dolabaz falcas. scalas. Et nā elaris capis capis densa telutudine succedit. Greca faxoz pōdera puluierē diflicā flutages refulsē. lanceis cōpites p̄ferunt donec foluta cōpaze. futorz exangues acerosos. p̄ferunt. sit franges et tā tur. vbi deficiunt⁹ animis la gaudi⁹ pignat⁹. s adēf maometes foris militū queq; notiam vocat⁹ vñdus in plū redeat adobstoz. bos pñis allat. illos minus deceret. iust aut et integro certamen. turbz rursus fō ruerē mūrū portazq; quaterē immz bumeris et spic iteratē refudine scādentes p̄bēntre hostiū tela brachy az intrent. cōp integri cō fauq; fenestram cū expirantib⁹ euolūt. cernit vana p̄teritū formā et plū rima mortis imago. Iobānes iustitiam apud Genūā ligitū metropolī nobili loco natus qui supioribus dieb⁹ fol⁹ vbiē defendēde videbat in hoc certamine vulnerat⁹ vbi fluitare sanguine flū aiāderit ne cete ros ceteret⁹ querēs medicū dā se se pugnare suberat. s impator vt abesse iustitiam cognout quō ferit⁹ cōfāt in membris nōne pugnā deferat. illi nibilo magis leges agni et portā ubi quā curant⁹ vult⁹ in vrbem redeat. Erat aut obfate vrbis ianue quib⁹ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiend⁹ facultas inuit esset se p̄uere bōti fortius rediret. sit interea remissio defensionis. qđ turbz aduerterēs ac⁹ incum bunt. Et qm pñis tū totiemus enas diflicata foras impator magna expte oppleuerat p riuinas ipsi scādentes antemuralē colendū grecosq; loco decurrit. porta que iobāni pauer et oibus apta fugā pñisore reddit. Tūc impator nō vt regē occur pugnādo s fugiētem ip̄is porte angustijs quomā accidisset oppreffus calca tibus obit. in tāta multitudinē pugnatoz duo tñi tēpi sunt qui vt viros ostēderit alter greus alter dalmi ta Theophil⁹ paleologus et iobānes salaus. qui fugere turpe putātes quom dū turbētoz impetū sustinuerunt multosq; obtracisunt. deq; nō t̄p̄vici q; vñdendo sangant inter caduera bōtib⁹ occubere. Vt stantia s p̄era quom diuermis inde obis nauigant tōbz feuuulere vix molesta morbz mēdēs inglo. qđ viti finuit. scilicet ip̄i in qm d̄vancq; membris atq; et alacris in ingressu p̄te. d. c. erat⁹ milites et lammis greces penire. parti vulnerib⁹ ex tergo cōfōsi p̄ti cōarsione oppsi. et tā hostis superioz mū rū tenebat sarax in ciues rediens ingredit⁹bus suis auxilio erat. Tū subito capta vbiē cefis oibus qui resistere nisi sunt in rapinas ite. Erat victorim infinitus numerus in libidinē ac scēuam corruoz nō. Tū dignitas nō erat nō ferus queq; p̄tebat. Stupra cedibus cedēs stupris mīscēbat. fenes crata eta te feminas viles ad p̄dam in libidina t̄ abēat vbi adulta virgo aut quis formā cōpicius in cadit et i man⁹ rapinū d̄mullis ip̄is postremo direptores in mutua pñicē ageb at. dū p̄ccinā vel grauiā tēploz dona sibi quisq; haberet maior alicoz vt trucebat. Cūq; in exercitu marzo et biffono ex amib⁹ socj az exten⁹ p̄fatio diuerse lingue az mores az cupidines essent et aliud cūq; sibi nūbi illucitū toto ruidus. In cōfaminopolī turē tēplū Sophie iustitiam celat⁹ opus toto orbe famosum et tur cōpāti alteri nequit nudatū factū p̄p̄ellente ad oēs p̄curias patuit. Ossa marz que fuerant illa in vbiē p̄fōfissima carib⁹bus obiecta et subbis. Sanctoz imagines anti ludo sate aut ferro telete. altaria diruta. in tēplis ip̄is aut lupanaria meretrici p̄ati aut cōgnoz stabula. cōet sunt serui verberibus ac tometis dīoz abote sctari. az cruerē. inuicti nō pauer theauri quos in ip̄o belli p̄ncipio mīfices suffodierat ciues. quibus s. p̄fessione vbius vbi sufficunt lūa fortasse vñt et p̄anic telutate seruassent. s auaro in aurū nulla p̄ris. caput oēs in caltra deducit. p̄ndet dicere xpianoz decedus. dicit tū s possentia tradere nō verebor quī p̄stiam. mibi est furz aliqñ et fortasse ateq; mortaz qui tāta saluatoz t̄ nio illat⁹ ignominia vbiē cānt. Simulacū crucifz que colunt⁹ et vñt dēu esse faciem tabis ac tympanis p̄tūdus raptim et vbiē bofes ad rēot na defenit sp̄no latos fedat et ad vñste religionis rñsione nec ruz affigit. Etan p̄lico que carula vñt eant capiti eius impofo coronand⁹q; dices. bis est inquit xpianoz dens. Tū plūq; lunt⁹ rācātēnt vñt deo nēst⁹ modis. s nūbi obfunt hēc deo nostro cala tenet. nec mactat⁹ et quod qm immūere possi sunt ciues ac gloria ea sublimitas. ea b̄titudinis p̄fecio vt nec landibus b̄uānis expollē nec dumliat vt nuperijs vllis possit. nos ita ledit az cōfundit p̄gnatū az defidat. dū vñt cū calta p̄ert⁹ nūm⁹ et hoc scēilo bonū nomē et in altero p̄f saluta amittit. p̄ost hēc cōmūat⁹ maometes quom forte plū solito adobfisset vt s̄gūmē mero adāderit p̄cipos optinētes cōmūat⁹ captos crudel⁹ et sanguinari⁹ cūctis hēc mīstresq; ingulati fucit. kirtul⁹ qđ apō ip̄atoz plurimū poterat cēfo an oēfos maior filio. altero ad illat⁹ vñs reuicatu fucit p̄cuss⁹ est. Duo alij eius filij occider⁹ in bello. Mīdorus cardinalis in eo nūmulo capus quom vñte mutata nō fucit cognitus. ac ap̄p̄is sefe redemit. Dā genus pecunie et admodum lēz mūs. Bullu t venet⁹ et ianuenes et latinos. alij gladio cēt sunt. quidā multo redēpti auro. Infignis b̄t an nus hūit expugnatione cōfaminopolitana tā xpiano populo fedus ac hūib⁹q; qz turchoz genti faustis le tūq; quāt obz saluatoris xpi fecūdus et d̄nq; uelutū supra millefimū qđ rēgentesq; cōmūat⁹ mao. p̄ferefe vñs colonia gentemq; tū et galatē nūcupat⁹ cōmūat⁹ b̄tiaz qđ dade p̄uip̄t⁹ gentē mao

omnibz ditione fecere. muri vrbis diruti. multoz bona ptra sed⁹ direpta. semie pueriqz ludibrio habiti
 elidisse qui ad eu die nō sine maometbis displicentia vixerat. tāqz cōstantino impatori turchoz consilia
 pdidisset per miserōs cruciat⁹ erat iohāne cardiale sancti angeli cur⁹ supra meminim⁹ pñte vñte vñz qz germanos
 amurates dimisso imperio ex pñticia vñt renouauit ad regnū. **A**uct⁹ et⁹ pecunia maometbes tāto rez suc
 cessu timentis in būgaros expeditionem parare cepit. q per triennū creiter instructa accersitis ex eo regno
 pcent⁹ penetrans facie mont⁹ cū maximis atz infestissimis copijs ad sanū vsqz flumen puenit. c. l. milia
 boim in ei⁹ exercitu fuisse tradunt pletiqz terrā pñe hūic numero subtraxere. **C**aliss⁹ tect⁹ q p idē tps ro
 manā cathedrā forit⁹ erat iohāne cardiale sancti angeli cur⁹ supra meminim⁹ pñte vñte vñz qz germanos
 in arma pscaret turchoribz psceleret impetu ad eas ptes legatiū misit. **I**s pñticia pctor indulgentia cūctis
 qz turchos militare vellent adunāte iohāne capistrano q p idē tps būgaris euāgelis abar. cruce signatorū
 band pñi pgregauit exercitū. nō dūm ac nobiliū s inopis atz inco positi vulg⁹. **S**urdē opuletum aures
 euāgelio nec dūm⁹ sermo pñticipib⁹ audit⁹ ē. cōtenti pñi rez statu potētes futuri xpi regnū nō nūm
 rientes inqñt. credula paupras facile pdicatorib⁹ obedit. supra. xl. milia signū crucis accepere tecta magi
 fide qz ferro acies. **S**ūmā dēs qz nō puas copias in armis habuit. appropinquabat spe plen⁹ z incredibil
 supbia nūmēs maometbes nec tā sibi vel motes vel flumina obflare putabat glari inter suos būgarā tā pe
 ne victā asserere. latnoy impatorē i ppiquo eē dicere. **D**eieto grecoz impio latnoy istare sine turchis oia
 paritura. spolia dīgētia pmittere. germanā atz italā militū direptioni offerre. puia cūcta turchoz armis
 tactare. s qz glōsios ei⁹ aduēt⁹ tā turpis atz infans recessus fuit. albanī ad pñtices danibij sangz itā p
 uā vrbē oppugnare adorūis obtinere nequaqz potuit. pñegit machinis priores muros. irrupe in vrbē at
 acies. pugnantē inter diu noctuqz. nūc vici nūc victores visi sunt hostes. ad extremū vulnerat⁹ sub pupil
 la maometbes relicto impedimentis p noctē trepid⁹ aufugit. hū⁹ pugne serie in bistoria bobemica pñbē
 dim⁹. nō ē cur hoc loco lat⁹ insistant⁹. **A**uctores victorie tres iohānes habiti legat⁹ cardinalis cur⁹ auspi
 cio res gesta ē. **L**ūmā dēs z capistran⁹ q pñlo interficere. verum neqz capistran⁹ būmā dēs neqz capistran⁹
 būmā dēs mēmonem fecere in eis līs. qz de obtenta victoria siue ad romanū pñtice siue ad amicos serp
 fere p suū dñqz miserū deū deasse xpianis victoriā affirmant. **Q**uārtissima bonoris būana mēs facilius re
 gnū z opes qz glariū pñt. pñtū capistran⁹ pñmonū cōtinere. vltimates calcare. libidine subigere gliaz
 vñ spernere nō potuit. **E**rat forsitan aliquis non suū illi honore cure fuisse s rei qui p paupes z inermes
 re xpianā saluare voluerit. credim⁹ hūic assertioni qñs būmā dēs mīnisterū se victorie nō auctore dixit
 fērit maometbē ab eo tpe nūqz postea eius cladis meminisse quū mēte barbāqz manu demulcēs quas
 fanqz caput ei dicit maledixerit quia pugnā ad albā cōseruit.

Deacedonia

Proxima thebarie ad occidere ⁊ meridie p̄uigil macedonia terrarū inſigo quōdā potita q̄ inter duo ma-
rial'p̄tendit egeū ⁊ adriaticū. lat' et' meridionale theſſalie atq; magnie terga p̄tegit. p̄tē ſeptentri-
onale peonia ⁊ paſſagonia exapiit. ⁊ ipe regiones in macedoni poſtea iura cōceſſit macedoniē addite.
Epyrus q̄s macedoniā attingit ⁊ illyria terra. altera meridie. altera ſeptentrione exapiit. in adriaco lit-
tore dirachū ver' ciuitas iacet ab cheronelo vbi ſita ē nacta vocabulū epidan' antea dicta. ⁊ a corcyreis
olim p̄bita. nec paul' infra terra apollonia ſuit optis inſtituta legib'. ⁊ auguſt' ceſaris qui grecas ibi lene-
ras didicit ſtudio memorabilis. In altero litore theſſalonica eſt potēs quodā ciuitas. Quā tū epiſt' pauli
ap̄l' tū magni theodoſij p̄ceptis atq; implacabilis ira famoſam reddidit. indignat' in eis coſecuti atq; iudi-
ces aliqui clementiſſim' impator vniuerſum vrbis populū cruciari mādauit. tū milia viroz celā tradunt
nō nūl' ambroſius mediolanenſi p̄ſente tām immane facin' in correptū. impatorē ab ingreſſu ecclē p̄bi-
bitū ſubite penitentiā p̄tulit. nec maxim' p̄ciſes paſtoris ſubire iudiciū requirit. Hinc lex p̄mulgata
lata p̄ morte bon' ſententiā an dies triginta nō exequat. Hanc vrbē libere p̄ditionis fuiſſe plinius tradidit
Grabo cōditiōē ei' philippū alexandrū patrē affirmat. ambo eā attribuit macedoniē. Andronic' emanu-
lus impatoris cōſtantinopolitani fili'. hāc in p̄tē hereditatis accepit. Demū iohānis fratris ſui odio qui pa-
tri ſuccceſſit in impio veneti tradidit. Veneti amurates (turcorū vt an' dixit' impator) eripuit. Sic retin-
quā in macedoniā vſq; ad mōtes peonie ⁊ quā modo albanā vocant impio ſuo ſubiecit. Adira rex mutatio-
em fluxa hūani impij gſſa. hec ē macedoniā q̄ duob' incita regnabunt philippū ⁊ alexandrū. grecia traciag
ſubacta ipſi potēdū in aſiā. ameniā. bib. crīā. albanā. capadociā. ſyriā. egyptū. thaurū. euſeum ſubiu-
gunt. hec in bactris. medij. p̄ſis dñata. toto oriente poſſeſſo. indies quoq; victricē veſtigio liberi pan-
atq; herculis ſigna circūtulit. Hec eadem noſtra etate ſpurciſſime turcorū genti ſubiecta inbutus pendere
⁊ ingum ferre miſerrimum cogitur.

De magneſia et theſſalia

Magneſiā q̄s ⁊ theſſaliā nō ipe turcorū arma inuaſerūt. nobiliſſimi mōtes olimpi'. pieris. oſſa. pyri
dus. inſup ⁊ orbris. lapidibz q̄dā ſedes turcorū parēt. penes q̄s q̄q; ⁊ lux. vrbes fuiſſe oli-
plini' affirmat. Totū penē turci poſſidēt. Inter flumina theſſalia clarifiſſimū theſſagomphos. hic flumi-
nis ori' inter oſſam ⁊ olimpiū memoroſa ſualle deſcendit. l. ſerme ſtadia p̄currit diſtadio ē' ſpaciū nauigabilis. i
co curſu tempore vocat. q̄q; milia paſſū longitudine vltra viſus hols fe dextra lenag' gleuit p̄netes anel
lenabus iugis intus ſua luce viſtand'. hac labi' penes viridi calculo. circa ripas gramie amē' canos'
anili cōcenti. arripit amnē ocebou nec recipit. ſi olei mō ſup̄nante vt dictū ē ab pomero breui ſpacio por-
tanti abdicat. penales aquas diractz gunas genitas argenteis ſuis miſcere reuſant. hec plini' ⁊ p̄tenco.
Aet' xpianis bona turcorū arma eripuerē. gūis n̄ ſas magis deſidia incuſauerim. In theſſalia rege fuiſſe
tradit nō greci. a q̄ greci dicta ſit. Helenū q̄s in eodē loco regnauit. quo helena nūcupata ē. Homerus
tribus nobis theſſalos appellauit. mirmidonas. helenas. ⁊ abeoſ. Hic vbi philaz anguſtie. perſarum
cedē inſignes. q̄ licet oli' glaz impetū tenuere turcorū tū armis claudere tranſitu minime potuerē.

De Boecia

Poſt theſſaliā Boecia ſuccedit ab omni in oceanus p̄trecta cuboſi mare cūſeūq; ſini' p̄rigēs thebarz
claritate apud oēs ſerme hiſtoricos noſta. Hic muſis natale in dicōnis memore. hic ſaltus cytharō
et bymēnis amnis ⁊ fontes dire arcibus ⁊ agāppe. q̄ patria quōdā lib' eri p̄ſis atq; hercules ſuit q̄ fortis
probrū. epaminūd' an nō cedens athēis claritate. ciuitas a n̄ſa etate exiguū caſtellū thebarz ⁊ a turdis
proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De bellis grecia

Sequit' bellis q̄ a n̄ſis appellata greciā. Aen. i. litus p̄ſis vocare. mutato tempe noſe actiā dixit
re. Homeris cūctos actiā incolentes appellauit ardenſes cū nōdū edificata foret megra. Proten
diſ' aut' actica ex boecia vſq; in diſtūm corinthiacū pre ſui q̄ appellat' megaris. circa diſtūm vō colina ſu-
itūn qua hic inerat titulus in p̄tē peloponeſum ſpectante. Hec peloponeſus at non ſoniā. in p̄tēdo megara
intuente. hec nō peloponeſus ſi ionia. Idē em actiā ⁊ iones ſuere. Qui cū de ſinibus q̄ peloponeſiatis
ſeſſipime diſceperant hāc tādē cōmuni cōſenſu coliniā erigi obtinuerūt. Actiā quā ſarofaz ⁊ ſtenle. ple-
riq; tū miſſicis laudibus exulcrūt. reorūq; domitaliū eſſe dixērūt. loca ip̄a poſſidentū ⁊ parētū berou.
In hac ciuitas arthenienſis quōdā nobiliſſima ſuit nullius indigua p̄conij tāta eius ſupfluit claritas. Ea-
dem noſtro ipe qui oppidū ſpecie gent. In eo tū ſaro quo veniſſū d̄merne templū ſuit. arx eſt p̄ omne gre-
ciam nominata. tū opis magnitudine. tū difficultate oppugnationis. hanc florentinus quidam macone-
cho tradidit. Cum impioſiſſis lanoz auriſq; nullius opem inueniret nura et ob eam rem tradita inquis
eum ignobile ducit.

De Peloponeſſo

Peloponeſſus actice iugis totus grecie arx quōdā dicta. nā p̄ter inhabitantū in ea gēnū nobilitatem
p̄as potētiā ipe locoꝝ ſuis p̄ia panū designat atq; impū. m̄p̄t ſinus inſuſ ⁊ promotoꝝia multa. inſu-
p̄es ciuit' p̄ magni cheronell'. ip̄a locoꝝ varietate locūdi. formā eius platani folio ſimilimā dicere. longi-
tudine ⁊ latitudine ſerme parē. Ab oceanu in oꝝū ſtadioꝝ mille. cccc. perimetros ſine ambitus omniſis ſini-
bus vt polibio placet ſtadia quatuor milia continet. Arthemidoroꝝ aut ſup̄ addit. cccc. cū ⁊ plinius con-
ſentire videt' yſidoꝝ auctore ſecutus. Idē duo maria terrā ambire dicit ionū ⁊ egeus. Anguſtie vſi p̄toco-
dit ſtūſos appellat'. quos milia paſſū latitudis continēt. Has anguſtias p̄ſodere cerneris rex. dicta
toꝝ. ceſar gaus p̄ciſes. domicus nero inſauſto (vt oſim etim patuit) incepto tetrauerūt. Hic coemibus nō
biſ colonia ſuit. Hec p̄ciſes poſtq; turcorū potētiā in europā penetrarūt ex mari ad mare producta p̄
anguſtias muro peloponeſſum a reliqua grecia diſtingerūt. murū examiliū appellanere. Hāc pronūciat
bodie morāz latit' vocat'. in ea achia continetur. meſſania. laconia. argos ⁊ archadia. q̄ mediū paſſimile
obtinnet. Amirates expugnata theſſalonica. ſubacta boecia. ⁊ actica p̄ter athenas ad examiliū vſq; p̄o-

fectus pteritis grecis diruit muni. tributiq; annuū cedētib; se peloponēsi; sperauit. At cū būgarī
instāte iuliano cardinali. S. angeli aduers⁹ turchos arma sumpserunt. confectiq; nonnullis feliciter p̄sjs
amplius instarent: gerēq; bofice. Constatinus qui postea ap̄d constantinopolim imperauit ibiq; necatus
est vt añ diximus. Huius provincie dispositus animo auctus ē negare turchis tributū z examilii instaura
re non dubitauit. ob quā re magna deinde pecunia multatus ē z examilii denno restructū cū victor amu-
rates ap̄d varuā būgaros releuisset deuicta constantinopoli albanī q; cū plures peloponessum incolebāt sum-
ptis armis tenentū z thomā constantini frēs regno deicere annuī sunt. nobile quēdā graecū ad regni fasti-
giū assumētes vtrāq; ps auxilii maometib; implozauit. Illi nobilior ps vīsa iustior auxilia aduersus al-
nos deicērio fratriq; tradita. albā subacti priorib⁹ dñis paruerē maometib; xy. milii aureoz tributū per-
sum. Thomas q̄uis hereditario iure impatore se dicere posset cui⁹ maiores lōga serie grecoz nemini im-
parauerē. metu tū maometib; eo nūlo abstinuit. Cū calice⁹ pon. mar. xpi. anos p̄cipēs in sui p̄ficate⁹ in-
uio aduers⁹ turchos inuaret existimauit thomas turchoz impitū pculdubio nūq; maometib; tributū
negauit. Cū vero nō tā magnifica facta q; verba esse ai aduertit p̄soluto tributo z adiectis. donis maome-
tib; reconciliatis ē. Nūc vero si vera ē sania q; hos dies allata ē vio late fidei maiore subire penā cōpulsus
maometib; prius subiect⁹ ē. peloponessus tota turchoz impio adiecta.

Achaia

Q̄ gredienti peloponessum per angustias istius ad reliquam Gracia Strabo z Plinius occurrē actia
tradunt. Ptolomeus Achaia eius fines hoc modo describit. ab occasu Epyrum. a septentrione ma-
cedonia z partem eger pelagi collocat. ad orientem eiusdem maris terminos ponit vsq; ad summum pro-
montorium. ad meridiem adriaticū pelagus iuxta litus qd̄ achel⁹ annis intrat in cozinthico sinu. Qd̄

si ita est actica, boetia, pbociae, thessalia, magnesia, etbolia z acarnania achia ipsa coplectis. Ide m peto
lome? alio loco mediterraneas peloponessi ciuitates enumeras elice, bura, belena, phereca in achia ee di
cit, z pnt ee achia intra peloponessu affirmat, nobis q p nri opis instituto res peloponessicas z acti
cas breuiter abfoluim? vel pmita esse videf, hec hodie ducar? appellat. Jobannes vintimil? natione sicu
licus filia sua dtpoto acarnanie in ammoniu redit. Etnde verantib? acarnania turcbis ac genex obfide
tibus cu paruo eqtatu mare traiecit, obfesoires inuast, strageqz emozatu digna edidit, nam parua manu
ingentes fugauit copias z salutemqz genero pepit. q p paulopostea p infidias cape? a turcbis regnu amittit,
epitu in eius aduocaticis tenet ferit.

De Epyro

Epyrus in occidenta pte ab agroceranis montibus incipit protendit qz versus oriente vsqz ad ambrachi
lumi sinu p stadia mille trecenta septemionalē et? pte pibolome? macedonie ptingit nadit, orientale acha
ie vsqz ad ostia fluminis acheloi, occidentale lar? ionico exiit pelago affert. Strabo auloniu hoc idē mal
re appellauit, in epyro, xxiij, fuisse gētes theopop? tradidit, celebrantissime chaones z molosi regnu qnqz
tenere pnt? qde chaones possent? molosi q p regu cognationē ex cadiaz sanguine progeniti mirummo
di amplification fuerit. Penes qz dodone ver? oraculu z nobile viguit. Ori b'u? terre mantima felice atqz
yberē tradidere, multecolori vides z oppida munitissima in epyro fuere, s ppter populoz rebellione q
bus cu romanis pcederit prouicia vastata ē, lxx, em epyrotaz vides a paulo Emilio impatore funditus
euerfas esse auctor est polibius vides macedombus z pte rege supato, ex qb? maximu numeru yris mo
losor exatit z mortali censu z quāqinta milia in seruitute redacta, plinu? veronensis hac cladē macedo
nibus attribuit, duasqz vides ruine adiecit, credo qz macedones epyrotaru impetu obunebāt, vnaqz gen
tem vno noie plinu? pphendisse. Apud epyru actica pugna late memorabilis pmissa est, in q cefar augu?
marcu antoniu nautali pto vicit z fil egypti regina cleopatra, nā z ipsa buce certaminu pns fuit. Ob quos
res victor augu? in ambrachio sinu vbe pdidit eius vocabulu indidit nicopolim, i, victorie ciuitate, am
brachij sinus hostiu paulo qz stadia quatuor? est, circuit? stadia, ecc, amplectit, optia ei o? ex pte flatio,
Ingredientib? occurrēbat illi a terra habitantes greci acarnones z appollinis citi tepla quondā in ner
mulo ad hostiu emnes cui capus subiacerit lucius habens in nauaka, in qbus cesarynum viginti nanes te
amatz noie repositi, ab vno remoz ordie vsqz ad decemes adiugens, Amistra dō nicopolis est z epyrot
tarz colonia, Casiope nra etas epyru arto appellat, Crea litius eius paucis an ammis pfecte? regie classis
noie wilhelm? in arm? triremes venetoz infecur? pphēdit ex eodē litore ap? agroceranios nō
tes fuiri badrie nauigationē ionius incipē pelagus Straboni visum est, apud que mare auloniū idē to
quod ioniuū esse apparere, cum Epyri otam auloniū ablu pelago affirmit.

De Albania

Que nūc albania dicit? oli macedonie porcio fuit ad occidentē versa in q dirabū z appollonia fuisse p
didimus nō incelebres pascu seculo ciuitates, Sermo gēti neqz grecis neqz illiricis nor?, Credim?
hoc gen? boim ex albania quodā venisse qz vicina colchidi in asatica scribita mioraz, vñ sepe barbaraz in
undatio nationū grece atz italic pūcias occupauit, In hac terra potēs camula fuit q xpiani spntib? ort?
paz tenaz catholice fide ad maometibz itasū tradidit, Ss Aleuter xpi celerit tascate maometibz sa
era cōtempst, reddīt em ad paternā legē, z qus vnaqz religionē ptempst neum fid? xpian? in mou qz
turcb? maluit, Paulo post cōstantinopolitanas cladē morbo extinxit? Ecce qz scāderbech? et? hereditate
accepit nobili loco nar? q, etate pene omne in armis p xpi noie pugnando psumpsit, mltas z magnas tur
che mirmas bello vicit z delcunt, solusqz quodammodo regionē illam in euangelio xpi cōmuit, quis bo
die hostili ferro petta magna ex pte desertā ferat, Rex alfonfus sepe milites in albania misit z troayvrbē
in pates acceptam a turcbis defendit, Necos scāderbechi ex fratre cu turchoz parti fauēs mltas patrio
moliret ab eo captus est z ad Alfontiu missus in carcerē coniectus est, Calistus qz roman? ponifex lauri
lia pecuniaria scāderbechio nō pauca misit, Elclona in albania nō magna ciuitas est in portu maris sita qz
breuissimus est in italia traiectus, hac pasaretis primus ex turcbis occupauit, rebellatē amurates recu
perauit, nescio quod malū minas ytalie.

De illiria

Post albanā illirice sequit? gētes ad occidentē septentrionēqz versē, hoc gen? boim nostra etas scla
nos appellat, z alij dalmates, alij dalmate, alij croaci bistri carniqz nūcupat?, Dofnes inot? ad pā
nomā vergit septentrionē expositi, reliqz adiacētē sm ari ad timauū vsqz fontes, pndunt, hinc auloniū illic
pannoniam intrantes, Timauus aut in iunū adriaticū maris sinu excurrit, cuius fontem manem appel
lari maris Strabo pdidit, In bosna reg gēus steffanus noie (sic est reges suos appellare puenere) quis
xpi religionē feceretur, diu m baptisimū sacramento abstinuit, sed anno supiore vocato ad se Jobāne car
dinali sancti angeli cuius sepe meminimus ab eo baptisimatis vnda pfusus z factis nostris rite imbutis
turcbis qbus cu federe iunctus erat bellū indixit, nunc paululū nutare affirmatur, In hac regione epyri
num heretica pssunt, quos vocant manicheos pessimū genus hominū, qui duo principia reg pndunt al
terū bonoz alterum maloz, nec primatu romane ecclie tenent, nec xpi equalē cōsubstantialitatem patri d
fe fatentur, boz cenobia in abditis z montu conualibus sita feruntur, in quibz exorantes marione fer
uientes sanctis vris si euaserint ad certum tempus deo vouent, reddite famitan penitentibus vris vota
persolunt, pmissu inter monachos pssimo tpe viuētes, hanc labem nulla sedis apostolice curia, nul
la xpiana arma delere potuerunt, Sinit ad nostrā exercitationē regnare hereticos.

De Dalmacia

In balniis ragufcos magnis affectu cladib⁹. **Steffan⁹** inter hostiles et balnatas bucani possidens et manib⁹ veneno infect⁹ et si xpianos p⁹ insidias captos sepe mirbis interuenit nutrire tñ orato res romā et auxilia sedis aplice petere nō crubuit. et⁹ belli sumptus ex xpianis petens qd⁹ gesserat i xpianos nec desuere q⁹ tā impis verbis accomdarēt.

De Croacia

In croacia australi mulier que nuptias comitis cñ cñt inferiore sanguine. mox pñtia et forme elegancia meruit. dñi iudici annu⁹ gratia ex castello in castello obediā subito turchor⁹ interuenit capta et apd⁹ eos aliquēdiu detenta. impatētia tandē mariti nō p⁹ uo auro redepta ē. **Quera⁹** forasiss aliq⁹ vbi nā liburnia dimiserim⁹ quā pñtasse anib⁹noze yralia potente insignis poeta cōmemorat. **Plini⁹** liburnie finē intū ēē dal mane dixit et tragurii marmore natiū. in ea ēē salona q⁹ colonā que ab iadera. c. r. xij. milib⁹ passū abfuit it. **Iadera** vō cētū. ly. a pola distat. ex quo sit vter croatinos et balnatas liburni sedes habuerūt. forsitā et croatini nouū gentis nomē liburnoz loca misauerūt nobis hoc indicasse sufficiat. si q⁹ ceruosa testi decrat pñctos enoluat antozes. **Tholome⁹** liburnia balnata arz illudē sit cōfudit. et illudē qdē a septemtonali plaga pannonia occurrere dixit. ab ozu superoriem myrsiam. ab occasu bistrām. a meridie macedoniam et adriaticū latus.

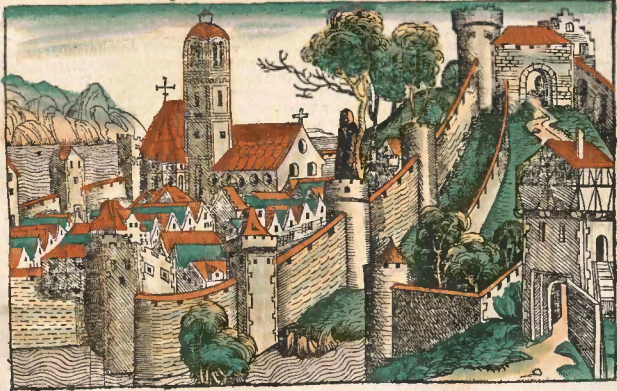
De bistrā

Bistrā veteres ytalie pñt tradiderūt in q⁹ parenti et pola ē et instāno pol⁹ quā caput bistrie vocāt inco⁹. **Meritener**. italie tñ iugis adriatico sinu dissecta et in peninsule modū circūdata mari q⁹ cōtinenti appli cat⁹ a tergo. lapidea est et motana regio quā pñci albania vocantur. **Plini⁹** bistrā adhibere liburnie dixit **Ex** q⁹ palā sit croatinos liburnoz loco succedere. **Bistrā** ab histro amne dicta ferūt quē a danubio in adriā am fluere falso tradidere. cui error et pōponi⁹ mella et nepos padiacola aures adhibuit. null⁹ em⁹ ex danu bio amnis in adriaticū effūdē mare. **Argonautaz** eos fabula recipit q⁹ p⁹ bistrū ex mari pōnce in bistrā vicos moxiorie **plini⁹** ē. si pñt ex eo ex bistro in saui aduerso flumie nauigasse. tēndē nauipotū quē bodie labritū appellant putauerim. cū⁹ paludē lugenū strabo appellat. **Ex** nauipotū vō p⁹ mōtes humicos ad uera nauis in adriaticū puenit. **Bistrū** bodie sciau sunt quīs maritūe vires italico finēde viat⁹ vtriusq⁹ lingue peritiā habentes. ps. pūnice melior ea q⁹ maritima venetoz impio subiecta ē. **Bediterranea** a domū austrie possidet. **Oppidū** s. viti qd⁹ ad flumē nēu sitū ē salenes habet. **Ex** q⁹ loco ad q⁹ legiā mille itadia ēē **Eudidan⁹** q⁹ domuit bistros tradidit finē italie musie flumini tradidere. **In** hac terra nihil etate nra memoria dignū gestū ēē accepim⁹. quīs australes et venetos magna te finib⁹ cōtēnio agitant. et vtriusq⁹ par tis subditi armis pñderit. ad q⁹ lites pōndas nos aliq⁹ ab impatore missi quīs iudicias belli fecim⁹ et nouos terminos pñsum⁹ vniuersas in litē amputare nequim⁹.

De Lania

Quam inter q⁹ lapides enumerant bistros sequit⁹. **Sciau** tñ q⁹ sermo regione obtinet carnos bistrū nēdios inter labaci et tergesin incolūt mōtes et ad tymanū vscq⁹ pñerūt. **Altera** itaq⁹ in q⁹ bistris pontū et caros. qui nā regni thetomici apd⁹ aquēfcs ciuitatē peteret ym⁹ alie comes et albert⁹ ipatoris frater cōfūctis vrb⁹ labaci in insigne oppidū ex flumie cui adiacet dictū obsidide auxere. diu in aduicis ois gener⁹ oppugnauere sed ea friderici militibus non sine clade repulsi et castnis exuti diuēte suppellectile pñderit. hoc oppidū sciau et itali lubiana vocat ex lugca palude sumpto vocabulo.

De Lanthia nūc germanic pñuincia

uerat moriens q̄ se ditiones crearet. Sed optimates terre possessionē impatori friderico tradendā cōfusi
erunt cā lege vt cōpetitoribus scdm̄ provincie cōsuetudinē in iudicio responderet. Relicta vltima armis de
fendere que possidebat decreuit. Fridericus manu potēti cū plura castella obtinisset in cilia tādē receper̄
est. Quēto loca tradere iohāne vitantonio natione bohemo. qui cū fuisset magister milicie comitis accepta ce
saris pecunia a pinge emi se fecit. sed mor penitentia ductus grande ausus ē in expiabile facinus tāq̄ sce
lus scelere redēpturus impatorē iā sibi secur̄ ē cū paucis alie morāntem nocte cōcubia interage aggressus
est. Corruptis nāq̄ opidānoꝝ p̄teritis qui sibi aduenienti partem oppidi traderent. Hora cōstituta
cum octingentis equibus intronissus ciuita misere armis cepit. Effudit diuina pietas friderico que illū
preter cōsuetudinē in arce sup̄iore et humana ope muniti s̄tima ea nocte dormiendū suaserat. proceres q̄ re
manerant in oppido capti omnes in quos et iohannes vinguadins cūctis stirienſibus opulētiore cū se
orgio fratre abductus est. necnō Ulrico austrie cancellario. quīs effect ep̄s et ad eccliam cōfugisset parius
est vsq̄ adeo apud hoies nostri seculi diuitia et diuina iura perierunt. Traditō bohemo diuiti spolio loca
pletato nō defuerunt ex illo tpe adiutores. Fama est ea q̄celebriſ inter stirienſes nobilē quēpiā fuisse loci
sepe in animū ceciderat et seipsum laqueo suspendere. id egre seruatiem ex docto quodā viro ramedium peti
uisse aduersus eā tentationē. Cōsiliū datū p̄p̄riū vt sacerdotē cōduceret. qui sibi manente in arce quadā
solitaria singulis dieb⁹ rem diuinā faceret. paruisse nobilē atq̄ in annum sermone cōtinuasse nulla suspēdē
di cogitatione intruente. Postremo rogatū a sacerdote vt p̄bitero vicino q̄ dedicationē ecclie in proxi
mo monte habiturus esset auxilio esse posset. licentiā dedisse p̄ponentem in animo paulopost sequi et sacri
interesse. Istenſe diu postea nunc vna nunc altera causā retenti. deniq̄ circa meridiē profectū aggreſſi cuidas
in nemore occurrunt qui rem diuinā in monte peractam esse populūq̄ omne abiſſe diceret. cōstituti
eo nūmo nobilē in iudicē se esse dicentē qui eo die sacri corpus xp̄i non vidisset. agreſtem cōsolant. ep̄s
se veditū si vellet nobilis emere p̄mū quod intercessendo diuinis meruisset. sagūq̄ nobilis petuisse pre
eij nocte. venditione facta nobilē nihilominus montē ascendisse atq̄ orasse in templo. reuerſus autem in
proxima a robore suspensum agreſtem inuenisse. sed postea diuis cogitationibus baud quāq̄ veratū fuisse
In hac provincia decorum sal ad vicinas regiones importatur. Ea et sem̄ mineras locupletas habet. Et
argenti fodinas non ignobiles. quīs in curia principū argentum baud multum effundatur.

De austria germanorum celebri provincia

[illegible]

profect? principatus insignia ab impatore accipiens p veteri consuetudine in eius verba iuravit, in qua so-
lenitate albertus affuit, qui paulo post cū sigismūdo viennā repenit: z ambo aduersus impatorem cōspira-
tiones austria sibi habuerunt conari sunt. quorū studiū sentiens impator vicinā petere statuit z accessit ludo-
uico bavarie dūce magni notis principe eo se contulit impatrice sequente, appropinquantez bis populis
obuiam preuit. Albertus vō z sigismūd? nobili comitatu extra urbē impatore saluauere, habebat albert?
ma circiter equitū milia in armis expedita q nō longe a viēna in quodā tumulo impatori se offēdarūt ma-
gnūq? meriti veniri incussere. suspitionem autē albertus qui sepe ad eos pfectus z seorsum locutus infide-
as apparatē cessari videbat. ferūt ei? miline duce alberte dixisse. facile si libet bodie viēne te dūm atq au-
stri e facio. nam qd pbitet quo minus friderici impatore eiusq? comites interceptā. inuē nri. soluta deui-
ceps hereditatis questio int. victori leges atq? boles sauet. Subdubitasse albertū quāuisq? temumq?
respō disse poterat ignoscere si qd ais me ignorare scēsses at nūdare curpia nō possis. postq? introgressi vō
bē sūt albert? z sigismūd? in domo q? prāgēsis appellat simul habitauere. impator priuatas ciuium edes
incoluit. atq? prouincialū noie custodiēdas. Cōspirauere sigismūd? z albert? eam nocte aggredi z inripe ar-
mata q? militū manu ingressi iter iurāuēdo se obstrinere nō redimuros domū nisi arcē intrassent. Desce-
re ciues morq? arma sumētes pfidū in arcē mai? collocanere. instabat ciuile bellum z atrox pugna p arcē
nuei dubiū videbat qn magno suo malo principes cōmissuri plū essent. Stent diu res in ancipit. ciuibz
rueri arcē stabile propositū erat. duceb? q? arcē int? arcē intrasset turpe videbat. infecta re domū reuerti atq?m
insere pleni piculi erat. Postremo auctū ē vī ingressi principes arcē paululū immorati porato vino exiit
atq? ita celusa magis q? iplera religio est. Postmodū atq? pēnsu prouincialū in tres partes diuisa auct
pere albertus z sigismundus reliquā impator. Delectiq? prouinciales sunt q? lites fratrum dimittit z sum-
ma ill? pēis data. h? graue iudiciū q? potētes ē. Nobilitas z ecciaz pncipes impatori fauētores sunt. plebs
albertū pferat magno se iudice qd?z nūc. Multa sunt in hoc cesare q? laudare possis. corp? egregiū z spēs
impatore digna. anm? sedat ac trāquillū. ingeniū pspicit. memoria tenacior. religiois ardes sel? ingēs
cupiditas paq? z oēi. Singularē virtutē in quib? boie diligit dignūq? pmo ducit. edificat spēdēde. ortos
m? z gēmas plus equo admarat z amat. z in reb? gerēdis tardior ac remissior ē. tenacē plētiq? accusauerit
et ad rē mū? anenit. id fecere proxi? āncēssores sigismūd? z albert? cesares. qz prodigalitati ciuimz opa
ta liberalitas videri auaricia pōt. Ceterū frideric? nec sua profaudit nec aliena diripit. vbi facisse tēperas
Albert? frater ē? longe diffimilis. celer in aggrediēdis reb? belli z gile appetēs. piculi cōtempit audax.
laboris patēs. manu atq? ingenio prompt. pecunias inter amicos parit ac profaudit. inter opes paup.
in paupate diues. nulli? rei magis q? fame auariz.

De Romania germanie provincia

Procedēt p austria in adlonē morau occurrunt gēs seroz z capitaz auda inter bāgaros bobemofq?
transilaniū sita. Hāc prouincia euo nostro Sigismūdus impator alberto genero suo. qui postea
impator dono dedit. Rebellez z impata facere recusante albert? magnus affect cladiū us. nā supra q? nē-
tas villas vna excurioē pōt usit. mortales multos neci dedit. pē? oē pene abegit. ingūg? ferre pōba gēnē
coegit. In hac pūm etia ciuitates z opida romane eccle ritti tenēt z carboile fidei cōsistit. Barones oēs
serme buissit labē in seueri sunt. Dicū verbū dei pāicaret Jobānes capistrū. z in croces buissit vebe-
merit? veberef barones nō parū nois quē Exemab oia vocat secuta pueris. qui relicta prioz pfidia eis
duob? milib? subditiōz veritatem romane sedis amplect? est. Prothalsus fili? a? doctrina z moribz aliq?
ris nō diu postea Olomucēsis eccle pōficatū obtinuit. Ea ēynica ciuitas morauoz epālis. Regniū aliq?
inter morauos fuit lassimū ac potētissimū. qd vsq? ad filiū Svarocupū durauit. cuius fortunā in bobemi-
ca cōscripsim? hystoria. At cū fili? suatocupū ecciaz rēi spemere cepit re gēnū gēnē adēptū ē. qd postea roma-
ni cesares in bobemiā trāstulerūt. In hac pūnta cōplina sunt oppida plena populo z opib? abūdantia.
inter q? Brumma principatū obtinet. snoyia sigismūdi obitu memorabilis. hāc nulli transi? patet nisi ar-
mato potēntioz. latronib? oēs addit? obfidentib?. Sermo gēti int? est theutonice? z bobemice? supant
nri bobemi quoz ē regionis imperiū. q? gētes olim morauā incoluerint nō facile dixerim. qū vō ex lectioē
ptolomei accipe licet in artomānt z sudum cadiq? morauā z austria q? trāslaniū sacet incolūie vident.

De Blesia germanie provincia

Slesia post morauā sequit? bāud ignobilis prouincia quā flum? odera plabit? inter oēs germanie na-
tiones late cognitis. fontes eius bāgarie mōnt? que Blesie ad orientē iungit mare balticū cursus
terminat. Lōgitudo regionis creiter. lxx. stadia. A pūit gēns vtrāq? laua ē amplissima ciuitas ad ripas
odere sitā priuatis ac publicis edificijs magnifice ornata. cui? epāt maiorēs nri auctū vocauerē. hūssita
nri bella lūen reddidēre. In hac vrbē regnāte apud bobemios wencellao oia seditō cōsules. quoz pma
ptās ē p seueras et ex pōzio in forū pēpitāt. gladijs ac lanceis irate plebis excepti dirū spectaculū pōue-
re. cum rei auctores sigismundus impator paucis post annis securi pēssit. Duces Blesie multū nūero in-
ter quos paterma hereditas p capita diuidit hinc scissa multas in ptes prouicia frēqtes calamitates in-
uēnit. crebris expōita latrocinijs. Inter hos duces vniū esse ferūt noie bulconē quē apolitelem appellāt.
Qui glouie refidens relūq? ac voluptatib? reitūsus vscq? adeo insaniuit vt neq? inferos neq? suos esse
dicere. aiāsq? corp? sū p pns interire putaret. Ecciaz vel nūq? vel raro ingressus ē. Sacramētis xpia-
niis prozsus abstinuit nisi q? abusus mīmimo vrozē q? sibi migrata esset relicta alterā fugauit. q? ne pel-
ler appellari possit nō nisi p solemya mīmimoij cōiūg? voluit. Blesie sub impio bobemioz cōstituti sunt.
nūm impata facere detractat. Georgiū nouū regē admittere recusantes. vrbēlū saxonie regis soroz fuit. Bla-
dius q? lūis arbitz crit. Sermo gēntis maiori expte theutonice. Quis trāsdierat polonica lingua Bnalet
Ob quā rem nō imminit quidā hoc in loco germanie terminū esse oderam putauere. Quis idē flum?
in septentrionem vergens germanicas partes ripis ambobus alluit.

De Polonia sarvatica

Libet in hac parte germanie lingue fines et ad orientem ac septentrionem formatas iungere gentes. Polonia vasta regio est que Glesie ad occidentem priora, bugaris, lituanis ac prutenis coterminatur. Unde cracovia est caput regni cuiusque in quo liberalium artium scola floret. Ediguntur huic ubi prout episcopus istarum doctrinarum et in omni sua uirtute insignis. a quo plurimas accepimus episcopus multo sale et romana eleganti potestas. cuius singulares uirtutes romana ecclesia insignis cardinalis honoris rubente pileum misit. Lituanes polonie pater ac uocatus parz nunde et materia lignea ferme oves domus coponit plerasque lino linum. plana regio et nervosa est. potius genti cereuisia et ex tritico arbor humulo facta. vini rarissimi. vitiis. nec vinee cultura cognita. ager ceteris uenat. quos prius viros vocauerunt. pisce ac volucribus abundat. argenteo atque auro inops terra. vectigalia regi prae Regnum in quatuor gentes maiores. has per circuli anni rex ambit. quibus prae tribus mensibus regem et curiam possidet. quod exactis ad alteram partem sit tractat. Statuta sunt que pascere prouinciales optet. si mactent vitula prae sintus ipsa rex suo viuiere sumptum cogit. Cum rex gentis patrum nostrorum respectate obisset relicta filia wolbecmus dux austrie in infimo muni ca accepit. illius regis pater est. in placuit polonis rex theutonici. Clanslaw rex lituania vocauerunt euectus wolbelino contigere et regnum nouo regi tradidere. Gentilis fuerat viansta et ydola coluerat. sed baptisma cum regno suscepit non recusauit. conuersus ad ipsum religiosus se principem gessit. multos ex lituanis ad euangelium traxit. pontificales ecclesias nonnullas erexit. episcopus magno honore profectus est. inter edita dum quiescentibus turres ecclesiarum infestare detractio pileo caput inclinauit. deus qui coleret in ecclesia venerat. Cum tamen regni limites infestantur scelerat damicauit. prutenos maximo bello uicit. de quo inter res prutenicas memorabimus. Ex prioris coniuge prole non sustulit cuius infimonia baud legittimum fuit. ex secunda uero feruere nongenaria duo nati sunt filii Clanslaw et cassinus. eo mortuo viansta regnum polonie accepit. Cassinus lituanie ducatu cosecutus. e prioris ad bulgarie regnum acceperat in bello turcorum ut ait narratum est occidit. quia re cognita solliciti poloni pateres dum successore fridericum marchionem bradeburgensem de puericia in regem transgerat lituanis gentis maiores tenebat ut regnum acciperet rogantur. responsum datum est. Cassinus lituanie ducem qui frater eius defuncti regis heredem extare saluati eius animi optere cui fraterum pinuque regnum cupienti impedimentum afferre et dignitate sua fridere non duceret parti ex moderatone et albertus baurarie dux erga latissimum alberti filium vitiis et quod bubenie regnum sibi oblatus recusauit. fridericus quoque imperator et ab bugaris et a bobemis ad hereditatem latissim vocat. nunquam audire sustinuit quod parueli iudicium faceret. Ingens laus uere etatis et magni reus germanici nominis. quibus non ambigo esse aliquos qui non tam iusticie quam ignominie tradidit alicuius regnis quaeque abstinere. ego quod recti specie his non laudare non possum. Cassinus autem in diffiale a lituanis dimittet quod suum apud se principem retinere cupiebat. in polonia ueniens pacificis regni gubernationem accepit. nec diu postea fore re latissim regis duxit uxore. multa ei aduersus fratres theutonicos qui sancte marie appellati bella fuere. de quibus in rebus prutenicis referemus.

Lituania

Lituaniam et ipsa late patres regio polonis ad osiēre pnera ē palustris ferme oīs et nemo zofo, vtolō? bu-
 di pñit vltisus si ater, q relicto idolor cultu cū regno polonie xpi sacramētū accepit. Adgūn? vtolō?
 di nome sua tēpestare fuit, que subditi adeo timent vt nissi laqo se suspendere parere possēt q pñcipis indi-
 gnationem incideret voluerit. Detractates impūū infusio vestina pelle. vuerit? vñs qd ea ob qd nutrebat,
 dilaniatōs obiecit. crudelit? qd alijs afficit supplicij. Etās arcū sp telum gestant, si que opificatus ē
 aliter mcedere qd voluit cōfessi sagitta pñdūt, multosq p ludū interemit sanguinam? caruerit. Ut esse inter
 pñfates et ipm pñcipē certū facie discimē radere barbā oib? impauit. id vbi successe, facit? em cernit q
 barbe caputū seratis. totius ipse mentis et caput, pñit capitale intermiat? sup pñcipis. Et qd pñcipalis pilos
 faciei iacturā reponeret. Rex a cesare sigismundo lituanioz appellat? pñ? obijt qd legati diadema ferētes
 se puenient. Successor? vñdizgal vñs nutriti ad sueta ex manib? ei? panē accipe sepe in silus vagabāt.
 redēunt vsq ad thalamus pñcipis ostia queque pñebāt ibi cōficcare ac pulsare pedib? ostius qd fames af-
 fuit cōficiunt. cui pñcipis aperiens cibuz pñuit. Cōspiciantē nobiles aliq? adolefētes aduersus pñcipem
 vñs vñs modus scame lumps? amnis cubituli pñcipalis ianuā cōficcare. credidit vñdizgal vñs adeo osti
 vñs apperuit ibiqz mor ad insidiāib? cōfossus interijt. Pñonice deinde gubernatio ad casimirus puenit
 Ad lituanos estuio tpe difficultis trāsitus est, palustrib? aq cuncta ferme obsidentib?. byems pñet adiūm
 affricis gelu lacunis, incitatores sup glaciē ac niue iter faciunt, plurimū dñs abania in vehiculis ferentes,
 nulla certa via mēit (sicuti in mari sūdet) cursus ostendit, rara inter lituanos oppida neqz frequentes ville
 Opes apd eos pñcipē alius pilos qb? etas nra sobellinos armelinosqz noia indidit, vñs pñcipē igno?
 locuz eius pelles obituit, vños caput arqz argēti vices implent, p auro signato pñcipales accipiunt. Ma-
 trōc nobiles publice pñbibus habet pñutemibz vñs quos mñmonij adiutores vocāt. Vñs turpe ē ad le-
 gitimā cōiūge pellice adgere, solunt in facile mñmonia mutuo cōsensu et itez atqz itez nubunt, multum
 bis cere ac mellis est qd silicibus in silus apd cōficiunt, vñs rarissimū vñs pñis nigerrimū. Armetū
 vñs pñet multo late vñs. Sermo genti? sclauiomē est, lausima em est bec lingua et in variis diuisa
 et secas. Et sclauiis est aliq? romanā ecclias sequunt? vt dalmate, croatani, cam et al poloni. Alij grecor? sequunt?
 tur crotoz vt bulgari, rutbeni et multi ex lituanis. Alij pñcipis hereses inuenire, vt bohemi, morauj, bohē?
 ses, quoz magna ps manicheoz imitat infania. Alij gentiū ad huc ceitate tenent, que admodū multi ex li-
 tuanis et idola coletes, hoz magna ps euo nfo ad xpm cōuerfa postqz vñdizgal? in ea genē polonie regnū
 accepit. Noui ego iberonimū pragensē facis lris appime erudituz vite munditia et facundia singulari
 claz q amnis supra viginti in beremo camaldulensi in appennino etrusco pñas egit, hic ouēte apd bohemos
 buisitaz bereti fugiens pellicez vñ? in poloniā trāsit, vbi accepti lris a vñs pñs rege cōmendatū fctū
 catur? enāgulus xpi ad vñdizgal pñcipis in lituaniam penetrat multosqz pños vñdizgal fauore fieri ad se
 lūserit dei nri fides cōuerit, venitqz tandē ad sinodū vñs pñsem vocat? a iuliano scī angeli cardiale, cus
 te reb? bohemicis ageret narrabat hic multa re lituanis qd pñe incredibilia videbant. Eudebam ego ex
 alijs ei? dicta nec mouebat vt crederet, libuit audire boiem atqz ab ei? ore relata cognoscere, comites mei fue-
 runt nicola? castellan? qui tunc iuliani cardinalis domus regebat, bartholomeus? luceman? archiepiscopi mediola-
 nensis fides et petr? nozeran? cardinalis firmam fecerant? vñs grates et docti boiem in cella manibemum
 apd carthusienses cōuenim?. cui? hec narratio fuit. Pñmi quos adijt ex lituanis serpentes colebat, pñssā
 milias suuz quisqz in angulo serpentes habuit cui cibuz cedit ac sacrificijs fecit in foro iacenti, hos iberonim?
 n? inuisti eos interficere et in foro adductos publice cruciari, inter quos vnus inuentus est maior ceteris qui
 sepe ad mortuz igni cōsumere nullo pacto valuit, pñst hos gentes repit qd sacrus colebat ignes cuiusqz pñu
 nim appellabat, sacerdotēs templi materiā ne deficeret mñstrabāt, hos super vñs egrotatūz amicos cōsulebat,
 illi noctu ad ignes accedebāt, mane vñs pñstrib? nra dātes vñbrā egroti se apd ignē sacri vidisse auebāt,
 qd cus se calefaceret signa vel mori vel vite ostēdisse, vñs egrotus facies ostia igni, si pñstrib? ostentasset
 morituz, pñdit, testat igit reb? suis pñsulare suadebat. Delusionē hāc esse iberonim? ostēdit et pñslo po-
 pulo delecto tēplo ignem dissipant xpianofqz mores induit. pñdfect? introitus alia gentē repit qd solē cole-
 bat et mallā ferreū rare magnitudis singlari cultu venerabat. Interrogatū capū pñsisset in carcere mu-
 nellit tūris, gūgūte deinde opē tulisse soli in gētū, malleo pñegisse tūri solēqz liber atqz hōib? restitue
 dignū itaqz vñs vñs instrumentū cē qd mortales lucē receperunt. Rusti quoqz simplicitate iberonim? manēqz fa-
 bulā cē mñstrant, folo vñs et lunā et stellas creaturas cē ostēdit, qb? maxim? de? ornamēt celos et aduolutes
 boim pñuio iussit igne lucere, pñstrenio alios pñslos adijt qd sacra coluere siluā vt qd arbor, pñnoz fuit co-
 cultu diuinoz pñuare, pñdteatū huc gēti plurib? dieb? fidei nre aperies sacramēta, tēnqz vt siluā suc-
 cidere impauit, vbi pñs at secūb? affuit nemo erat qd sacri lignū ferro pñngere auderet, pñu itaqz iberonim?
 n? affūmpta bipenni excellēte quodā arborē cērucant, tū fctū multitudinē alaci certamine alij ferris alij
 dolab? alij securib? siluā deiecit, ventū erat ad mediū nemozis ibi quercū vñs vñs et an oēs arbo-
 res religione sacra et quā possūne dei sedē putabāt pñtere alqz dū null? pñsūmpt, pñstrenio vñs ē alter al-
 tero audatior intrepidāz qdā locos qd lignū insensatū pñtere formidaret eleuata bipenni magno igne cus
 arborē cedi arburaret nra sua pñssit atqz i trā seminam? cecidit, attenta circa mra flere, pñt, iberonimū
 accusare qd sacra dei domo violare suassit neqz tā quisqz erat qui ferrū exercere auderet. Tu iberonim? illi
 ones tēmonū cē affirmāz qd excepte plebis oculis fascinaret, surgere qui ceadisse vulnerari dicit? impe-
 rant et nulla in pñc lesim ostēdit, et mor ad arborē ad acto ferro aduūatē multitudinē ingēs on? ai mag? fra-
 gore pñsūmpt totūqz nem? succidit. Etā in ea regione plures silue parti religione sacre ad qd dñs iberonim?
 ampuādas pñt multas ingēs numer? pñoz atqz enūlas vñdizgal adijt sacri locū succum querit et domū
 dei adpēti in qd diuini opē petere cōsuefuit, inde pluuia, inde pluuia, inde pluuia, nescit tā hui loco dei q-
 rant cui domiciulū abfulerit, ē aliqz minores lcos in quis dñs ridere solebat eos qd telere iberonimū vel
 le, qui noua qdā sacramēta introducēs parū moze extripet, rogare igit atqz obtestari, relinqere pon? terrā et patrios la-
 res qd religione a maiorib? acceptā dicit, pñst? ea re vñdizgal? vñs pñs pñsūmpt totūqz nem? succidit.

se plebe voluit retocari? qd is qd pñdub^o puñciaz tederat. iudēs parere Iherosolimo boies et prouincia
 recedere. iussit hec nobis iheronim^o pñdub^o vultu nūb^o bestias ac p turamenta affirmant. dignum fide et qd
 uitas sermonis et doctrina ofidit et viri religio. nos que accepimus immutata retulim^o veri piculus nō asu
 minis. pñdub^o nī et nos et comites ab eo recessimus.

De Russia

Ruthen quos appellat croffanos vt Strabo videt lituanis cōtermini sunt. gēs barbara incōpā. apud
 quā opulētē eccās obtinuit yfidor^o cardinalis sabnensis. cur^o supra mētiōē fecim^o. In hac gente ci
 uitate pñmā trādūt no gardiā appellatā. ad quā rheutoni mercatores magno labore pueniūt. magnas
 ibi opes fama est. et multū argentū pelleas vendētes atz emētes. pōderato argento nō signatōnū
 tur. lapis in medio fori qd ratas est que qd ascendere potuerit neqz cōiectus fuerit pñcipatū vrbis assequitur
 p ea re qd armis dūmcauit sepeqz vna die plures ascendisse ferunt et ptepe seditiones in populo emētece.

De lituania nunc germanie prouincia

Lituania tēde xpianoz vltia prouincia: ad septentrionē ruthenis iūgūtur. Tartari eā sepe incurrunt.
 in qd nostra etate magnas acceperūt strages. frēs teuthonici qui b. manie vocātur hāc armis qñuere et
 xpi sacra suscipe cōegerūt. cū esset antea gentilis et ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare balticum qd
 pleriqz veteris oceanus esse putauerunt. nōdum septentrio vt hodie cōgnit^o greci atz italici fuit. xpiana re
 ligio hāc orbis pte nro generi aperuit qd ferocissimis gētib^o dētera barbarā mitionis vite cultū ondit. bal
 theus finis adeo late patet vt incōpte magnitudinis apd aliqz videat. Origo ex^o ex byzantico mari dicitur.
 qd germaniciū appellari pñ. nā et germanie magna pte alluit. Ostiū ex^o in occidenti est nōlōge a cheronosso
 eimbria quā daciā hodie vocat. Excurrēs aut in orientē in septentrionē pandit insulaqz magnas ambit.
 Occidentale lit^o noruegi occupat. ad septentrionē semiseros boies esse tradūt. cū qd^o nullū līngue pmeratū
 nauigātes habet signis tñ et rubib^o pmutare merces ferunt. meridionale lit^o faxonibus et prutenis tradi
 tur. orientale vt diximus lituanes tenent.

De massagete

Enter litoniā et prussīā parua terrā esse ferūt vñ^o ferme diei latā tūtere si lōgissimā a prutenis ad lituanes
 ad quā massagete colūt gēs neqz gētilis neqz vere xpiana. polonoz impio parēs. atz dñe regnū polonie
 ad mare pñdūt et balticū que dixim^o sinū redcūt ex lituania in germaniā p litus baltici maris.

Prussia nunc germanie prouincia

cepti fuissent. ille cū exercitu pūiciā ingressus redētes sese ciuitates in p̄tate accepit. cū q̄ frēs bitū varia vi-
ctoria dūmicarūt. plures fuerē p̄gressus. inter q̄s memorabilior q̄ apud canicū oppidū bābūt ē. xviij. mi-
lia polonoz obfidione in eo loco tenebāt. i q̄s etiā rex ip̄e casinus⁹ fuit. oppugnabāt oppidū dies noctesq̄
machinis admotis. Rudolph⁹ princeps sagane vi⁹ ex slesie duab⁹ tūc religionis ductabat exercitū. q̄ latur-
us obfessio op̄e cū septe milib⁹ militū aggredi regē nō dubitauit. cōmissum ē plū in aspectu oppidanorū
summa vtrūq̄ p̄tendit atq̄ ardore. cessis hinc atq̄ inde cōplumb⁹. cū suos referre pedē rudolph⁹ aduertit in
crepās igniaū fugientū intermisiūq̄ necē acē sūbit. ⁊ p̄gressus in mediū cū recētī pugnatōz manu acre
certante instaurat. hos sternit. illos p̄lodit. fit subita rex mutatio. viget rudolph⁹ cecidit polon⁹. rursūq̄
casinus⁹ retinet suos pugne seipm miset ⁊ tanq̄ ex integro pūiciā p̄tendit certat. occidit in pugna rudol-
phus. rex vō cū decessit. meliores ex vtracq̄ p̄te occubūt. postremo cesum quedētes polon⁹ lūi regē deserta-
ta victoria sagā arripuit. rex ab amicis adiut⁹ vi⁹ ex dade crept⁹ ē. Rudolph⁹ morte sua victoria religioni
peperit. Ex polonis supra sex milia cecidisse seruit. ex reutbonib⁹ q̄s nō pauci p̄ire. post eā dadēres polo-
nica nutare apud p̄utenos cepit cōmclmātib⁹ p̄p̄lis q̄ belli fortuna cōuertit. stat tūc adhuc anceps erāt ⁊
alteri⁹ marq̄ iudiciū morat⁹. fuit inter hos frēs oli moxuo mgio cū de successore ageret vni fuisse q̄ rogat⁹
eligere quē putaret religioni vtiliore seipm elegisse dicēt nolle deierare. scire se cogitatiois suas. aliorū cor-
da ignorare. si magnūstrat⁹ sibi cōmittat nō dubitare qm republice bene consultū eat. mox eos eius verbis se-
liquos ad inuistrationem illi credidisse quē saluberrima deinde fuit.

Saxonia magna germanie prouincia

Nost p̄uenchos saxonica nōmē icipit gēsvalda ⁊ latissima cui ab occidentē welsara ap̄d āngs vltima⁹ flu-
uit⁹ ē minū suē pleriq̄ vsq̄ ad rhenū. p̄dicti saxonēs arbitrat⁹ sūt. aq̄lonatē plagā dani obinēt ⁊ mare bal-
tēū. ad meridiē frāconēs. bāioarij ⁊ bobeni; sūt sit. oriētālē plagam slesie sil⁹ ⁊ p̄utem obinēt. In bāioar-
mis iclusi sūt thuringi. lufacij. pomeranij q̄s oēs saxonici iuris ēē voluit. priores tūc thuringos in ea tra p̄edis
se q̄ saxonēs aut. hos em̄ grecā sobolē ēē affirmāt. ⁊e macedonic classib⁹ aduēctā q̄ thuringos multis bel-
lis defangatos paternis agnis decēcent qd̄ iunbi nō sit verisimile. Est em̄ vetustissimū in germanica terra sa-
xonica nōmē cui⁹ oēs veteres meminere. thuringos nemo antiq̄z nōit q̄ germanicas gētes enūciāt. In

ei salutem in eo loco desperaret nulli auxilio freti cum thesauris suis clā fugēs ad bobemos migravit. Et illo tpe dēre habuere saxonēs quōs bobemi castella qdā ab eis repetētes sepe bellū iniuri fuerint. inducē in hac vīgē diē arma pñū tenuere. nūc maior lis ortura videt qñ wihelm? regie lororis mari? ad bobem regnū aspirare ferē quōs tunc pcees alii regē sibi assumpserint. **¶** Libet hoc loco audā pētan hominis inferre facm?. Corad? de kauff nobili loco apud saxonēs nat? bellice rei pñ? manu pmpit? z aio im petentit? cū se patria pulsum z pñā hereditate pētanū p muna friderici ducis cassimaret kel? z mredi bili nra crate ppetrauit. Ait ē in misia in alto mote z in abruptis vndiqz rupib? sita altendū gñ pñcales vocat. ad radices mōis oppidiū egrēgiū munitū z pñlo plenū. iacet in arce duo friderici adolescētes Ernēstus z Albert? educabant. hic corad? intercepta nocte magnis īmenib? cū paucis comitib? pēndit. ad amonē scalis pñte pedagogo arcē ingressus dormiētes adolescētulos in cubili pēndit intermīta rufos morē si voce emittēt fūmb? colligatos extraxit. haud dubi? qñ pducos in bobemā magno pñio venderet. sinasqz commēdas eo pacto magnifice vlt? videref. itā siluā hircinā q bobemiam a saxonā duxit ingressus erat. itā piculū cōt trāmissum putabat. cū iunior captiuoz labore ac fame desicēs z dētā sil? abū poposcat. cui? pab? cōmor? pñdo ad carbonariū qndā diuerit affertiqz panē z ceruissā iussit. Interca apud altēburgū cognita tāte rei nouitate clamor exortit attoniti oppidiāi raptim arma capessūt z pñor fam vdicantur pñā pēpūt cursū pñonē vestigia īflectant. siluā ingressi forūna blandif. q inter multos tramites qñ teneri fūssit q recta duxit ad carbonariū ibi corad? vñ puero abū monstrat ex improuiso capi tur z oblat? pñcipi audacissimū secler? capite penas soluit. frideric? eodē pñe nūcio q captos atz abductos filios audiuerat recuperatos z ad domū reductos didicit. Saxonie duob? parua v saxonie portio parēt **¶** Cū enī in ea pñincia multi aliq principes. multe ciuitates q vocant impiales. multi cpi pñpū tētrorū bñtes. Adina vero z thuringie maior ps z lausacie z francoie pleriqz oppida hic duob? parēt. Aus autē eligendū romanū īmpatorē saxonie ducibus ex puo qdā pñcipatu cōpetere assentit inter mīstā sēstiaqz tacite. cui? caput oppidiū ewitēberg gēulanger. id ē mōs alb?. In saxonā argēū mīneras apud hōslanā octo pñm? īmpator īnuent qz magni fuerūt redditū. ibi z palaciū nobilis ducis edificatū. h? z sōres amari ros saxonie ex qb? saloquū albiū qd ad vicinas gētes deserit. Saline vberitme atz diuissime apud lūneburgū habent ex qb? multi monasterioz abbates z multi ecclīaz pñati vñ ducere cōsuecunt. fuit enim quēl? salis vberitū? has salinas lūneburgēses violētē vspūpauere. Ob quā rē z a nicolao p. m. max. z a friderico īmpatore angustio dānati sunt. Cololat? qui cū rei auctor babeat auctoritate aplice detectus ē. qz sauoze Bernhadi ducis beunfūctis paulopostea in pñstīm statū rediit. z q nouiter cōsulatum adie rant in carcerē cōiūm. ciuitati rebelli z ecclīasticoz bonoz rapaci sacris interdictū ē. nō tamē desunt qui rem diuinā apud eos faciāt. Tantus est euo nfo z in populo z in clero auctantis ecclīasticē contemptus Est in marchia brandeburgēsi nō magni nois ciuitas aquis circūdata quā baucburg vocant. in eius dyo cēsis loco aspero z deserto parui oppidiū ē noie velsiach. hic tres hostie habent ex quib? cruoz sua spon? te manasse tradunt. Ob eā rem magnus populoz concursus est z nauarā vota hic solunt. **¶** Auglo locus ad sanctū cruoz vocant. Excessimus scribendi modū saxonie ciuitates notāmi commemorantes. id fecim? quia veteres scriptores paratissime de germania locū suū z tanqz extra orbem ea natio faceret. somniant res quodāmodo res germanicas attingunt. ob eā rem dabit mibi venia fortasse et aliquis graciā habeat si germanicas distribuentes prouincias vt res oculis subiiciam? paulo pñuxiores fuerim? pñpositi nostri metas egressi.

De dania vel dacia

Hoc loco qñ saxonie dania iūgit. **¶** Pñusqz germanie reliqz pres absoluto de ipso dantie regno vicinisqz regionib? in adlonē versis aliqz referre institui nō indigna cogniti. tria sunt in septētrione vergēna regna sibi inuice cohercentia. danoz qd bodie dacia appellat. suecior z noruegior. Dacia siue dacia dicitur volūm? pñuetudini seruientes germanie portio ē cberonēsi habēs formā. hac quodā amibi habuere vñ illa īfundano barbaroz emerit quā mar? arpinas italiā pētenē ac res romanās euertere minantēz ad īnteritōnem deleuit. Possidoni? (vt Strabo refert) pñectura facit. qd cymbri latrocinio in certis errabundū sedibus ad paludē vsqz meothym milinā agerit. ab eis cñ cymenū vocari bosphoz arbitrabatur quasi cymbriū cū grecoz lingua cymereos cymbeos nominent.

De Suecia

Suecia cuncta vndiqz mari plures cōiūnt insulas. in qz est scandania apud veteres late memorabilis hinc quoqz populoz īnumērabilis multitudo ingressa omnē olim europam armoz turbine ac pñella inuoluit. nā gothas qui bunos bello vincere pannoniā. mīstā. macedoniā z omnē illūdem occupauer. germaniam ytaliam z galliam vastauere z demū in hispania cōsedere hinc fuit origo.

De Noruegia

¶ Noruegia q de ipso septentrione forma est nomen cōtinenti p ruthenos iūgit. et in arcton protēns in cōiūte terre seu stricto glacie oceano vt pleriqz fabulant cōtermina est. ad orientē partem ac meridē balthico mari alluit. ad occidentē britānicus fuit oceanus. Dacia cberonēsis bodie danoz appellat marchia. cuius lingua germanis incognita ē. Et noruegia venisse putant qui cimbroz occupantēz loca. In hac terra patrum nostrorū memoria völdimari? regnauit in suecia. magnus adnus ī noruegia quē ferunt diuinū fūctū domine mīro prouincialiū amore atz obsequio cultum. hūc cōiūm mar garētha fuit. Goldimari siue ex qua natio olaus patri succedēs breuit tpe vita functus regnā matri reliquit. et z paternū adepta extinxit völdimaro. Et magno in suena hoies exiēte albert? dux naupolsēsis vocatū pñpū vademā suscepit. Qui diatū vicine femine cōterminēs bello daciā noruegiamqz lacessere cepit. occurrit ci magr aretha coactis copiis ī campis late p arcib? pugnatū ē tanqz ipa viri semie animū induisset. vicē albertus capisqz ī triuphū ductus regnū amitt. dimissus tandē ī fame senū in pñna domo finitū. mar garētha clarissima mulier trib? īmpauit annis ad senectutē vsqz magnificē z religiosē subditos gubernauit. Demū senio cōfecta cū tñ p se ferre neqzēt ingūū beiniciū pomēranie dūce gno? z decē annos natum sibi filiū adoptauit regnāqz illi cōmisit. z philippā regis anglie filiā dedit vxorē. Is cū cōiūge sine prole

defuncta) mibere vltimius nollet. iamq; qñq; z quinquaginta regnasset annos. ad extremū sub impio friderico
 pplam tumultu ex regio solo deturbat^r est. Et ipso^r bauaric^r dñx sibi ex forore nepos in ei^r locis sufficiens
 q; auxiliū suus. z. annis qbus ipse regnauit in insula gothica regnare pmissit. A postero aut^r ex hūanis abeun^r
 te. dacie ac noruegie coronā cristigerus accepit. Quia vō in electione regie discordantes alij carolum equet^r
 firi dignitate insignē. alij canutū ei^r frat^r natū minore regno pficiunt. pendente adhuc electionis nego-
 tio carolus immixtis militibus scotome qđ hodie scockbalm oppidū clam occupat. in q; regia sedes habet^r
 Canutus p amico arce inuadit. hinc bellū inter fratres ortū z pugna diu anceps. oculis vtrūq; plurib^r
 ea demū lege inducit pacē vt potestas eligendi regē exclusa nobilitate plebi fieret. in qua cū carolus gratio-
 sior esset maichas regni ad eum deseret. Canut^r priuatā vitā regit. Carolus vō nouo regno tumidus atz in-
 solens armatis nauibus heinricū etatē consecutū. nulli novū sibi ipi videntē e gothia. ppulsaui. qui etiam
 hodie in hūanis agens apud pomeranos (vnde illi origo fuit) pūo contentus vitā agere fert. q; sint incerta
 mortalia z qmuidā suo exemplo docent. qui tribus potentissimis regnis exutus nec paruiam insulam in q;
 decem annis relinquit vtq; ad mortem retinere potuit. etatē plenissimus. Deo neq; carolo sedera sua im-
 punita fuere. qui dum xpi ecclās psequit. religionem contemnit. sacerdotes dispoñat. festos dies observa-
 re prohibet. iura diuina z humana a Iohanne benedicti filio valensium pfulen viro cordato z impigro.
 a quo nobilitas regni excitata est magno pūo supatus ac regno. ppulsus in parua insula nonlonge ab ostio
 viffelse ppe prussiam exitum agit. Cristigerus in locum eius assumptus pietatē ac iusticiā melior. Iterum
 tria regna nostro tpe in vnum redegit. cui z gothia par et. gothorū quondā sedes z patria.

Bohemia

Bohemorum res gestas attingere ac sitū referre locoꝝ ratio erigeret. Bohemia eñ intra limites ger-
manie inclusa tota aquilonib⁹ expolita ē habēs ad orientē morauos t̃ silitaz p̃tē. ad aquilonē saxo-
nes t̃ musches. ad occidentē agrū noticiū. ad meridiē austriā t̃ bauariā vndiqꝝ germanie pp̃hs dicta. Latitu-
do longitudoqꝝ eñ pene par trū fortasse dictarū. silua beramū vniuersam cingit. alio t̃vero p̃clarior eius am-
nis cā mediā irrigat. alioqꝝ nō p̃ui nois fluuios crepiens vtrūqꝝ pene pragam median sedit. tā-
dē p̃ salles t̃ abrupta montū nemorososqꝝ salt⁹ heracie silue p̃cep̃s labor p̃ misenles. p̃uicia flues prope
baburg vrbē saxonie in germaniā mare absorbet. Oppida regni memorabilia sunt. p̃zag regū bohe-
mie dignissima sedes. cadanū. burza. schlackewordū. cui tanū cupi argētqꝝ mineris celebratissimū. regio
p̃fius frigida. armētū t̃i feris t̃ piscib⁹ habūdās. ager ei optim⁹. frumēt⁹ t̃ ordet feracissim⁹. multa apud
eos cetera n̄ra memoratū digna cemerit. multa plū gesta sunt. mult⁹ sanguis effusus. relete fiditūs ciuita-
tes. ip̃tata t̃ p̃cularia religio. exorta ē bustitaz heresis. adamitaz pullulauit infania. rebachati sunt robo-
ritarū t̃ orphanorū exercit⁹. duo fulmina belli syfika t̃ p̃copi. p̃uicia ei arbitrio suo diripue. iohes t̃ ibe-
ronum⁹ qui pp̃m decedere in p̃t̃. inēsi mag⁹ sinodo demū p̃busti. Jacobell⁹ cōrad⁹ rokazana t̃ pet⁹ angli-
cus enāgeli⁹ corruptores tāqꝝ ingi veritatis bit. quoz reges exurpare p̃tulerū vtrūqꝝ nō ponere. velleqꝝ
figūmū⁹ albert⁹ t̃ latiss⁹ qui ap̃d eos veneno erica⁹ credit⁹ ē. Postremo georg⁹ rex creat⁹ ē. qui bustita-
rū labe infest⁹ p̃ntat magn⁹ vir. alioquin t̃ in reb⁹ bellicus dar⁹. s̃ oīa hec in historia que de bohemiā hīs
reb⁹ edidim⁹ p̃scripta sunt. ibiqꝝ de sitū regiōis t̃ gēis morib⁹. p̃ captū nō mētionē fecim⁹. inde igit⁹ affu-
mēdū erit quid hūc opt⁹ de reb⁹ bohemiā decē videbit. nos ceptū quēret itez inferioris germanie p̃u-
inciās. t̃emē ad supiores reuertemur p̃tes.

De p̃briā p̃uincia germanie

P̃hriensis ad oceanū sitū ab orientē saxonā cōfigū. ad meridiē westualos. ad occidentē traicentisū terre
insigū q̃qꝝ t̃ ip̃os traicentēs plēnqꝝ p̃hriensēs eē volūt. Inter q̃s orōne muenio p̃hriensis ecclie
p̃sile q̃ res germanicas haud impite sc̃ipit. Elbert⁹ ep̃s magnū⁹ qui fuldenē mōd̃ asserū erexit. cū religi-
onē xp̃i p̃sudarē p̃hrius interer⁹ ab eis interfect⁹ t̃ maritū coronat⁹ ē. Sēs eadē feror. armis exarata.
robust⁹ t̃ p̃cori corpori. secari t̃ in trepidi animi. liberā se esse gl̃af. q̃uis philipp⁹ burgūdi p̃cep̃s eē se
terre dñm vocet. Reuera p̃hriā libera ē suis viciis morib⁹. extēi nec parere sustinet nec dñari capit. band
inuit⁹ p̃hriō pro libertate mortē appetit. dignitas i hac gēte militari m̃sa. Sublime virū q̃ le ceteri essent
nō ferūt. mag̃as annos. eligūt qui rēpublicā eē iure disponāt. semitaz impudētā seueri⁹ puniūt. Sacer-
tes nē ala cubilia pollnat sine cūmge nō facile admittūt. vtrūqꝝ cōtinere hoīes posse t̃ sup naturā arbitrar⁹
In p̃ecorib⁹ oīs eoz suba est. ager plan⁹ ac palustris est multo gramie fecū⁹. ligno caret bituminoso cesp̃te
t̃ sicco stercore bono ignes fouent. Et hac gēte tradit corneli⁹ tacit⁹ impante nerone duos legatos romā v-
niū ventū t̃ malozogē qui pōpē t̃beatū imitātes cū vidisset q̃sā cultū extēno inter senatores sedere t̃
kellescenti d̃ bonorū eoz gentū legat⁹ dari q̃ vtrūqꝝ amicitia romana p̃celleret nullos moratū aut arma
aut fidē an germanos esse exclamauerunt ac digredientes inter p̃es p̃cedere ob quā t̃em ambros nero ciui-
tati donauit

De holandia p̃uincia inferioris germanie

Holandia quoqꝝ p̃uicia germanie ad septentrionē oceano alluit⁹ mar. qd̃ reliquū ē rheni fluminis bea-
chia interceptū insularū cōstit. palustris paluosa. plurib⁹ stagnis ac mar⁹ interfusā finib⁹. nec desē
qui traiceti nobile vrbē in holandiā sitā dicat. nobis haud alienum esse videt. Aliq̃i fr̃ici traicetē. aliq̃i
holandē traditōes esse vtr̃qꝝ regiōnū terminos dñantiū impia mutāt. n̄ra quidē erat nec fr̃ice nec holan-
diē banf. p̃hriāqꝝ ecclie traicentisū impatorū t̃i subq̃at latāqꝝ possiderē terrā diuersis meand⁹ rheni itez
clusas. cui ab orientē p̃hriā t̃ meridiē westualū iūgūnt. Holandiā septentrionē excipit. ab occidentē bucatū
gelnie. de quo suo loco dicunt⁹ rhenio fluminē diffingunt. Imp̃atissime p̃o ne dicas falsissime nonnulli etate n̄ra
traiceti gallice narōis ciuitatē esse dixērūt. Cū de p̃onēsi ageretur electio. nā quo pacto traiceti gallie dabi-
mus trās duo rheni biachia sitū. Qui t̃ qui eis rhenū habitāt colonenses. ciuēselesqꝝ cōstat esse germanos
Et traicentū quippe situs. mox sermoqꝝ germanic⁹ est. Traiceti diues t̃ p̃p̃osa ciuitas est. ep̃s vrbis. it.
milia p̃gnatorū q̃i n̄ necessitas ingruit educit ad bellū. forma vtr̃qꝝ ac mulierib⁹ egregia. ab extēroz incurſu
et adq̃e inundatōe t̃ p̃p̃ia vtrūqꝝ defendūt. p̃ot⁹ genti cernisū. vinū mercatores afferunt. In hac ciuitate
memoria n̄ra multē seditōes eligit. cū ep̃m vni p̃t acceptū altera recusaret. Desiderius alēq̃m ep̃atū que
tem tenit. t̃em a ciuib⁹ cecus romani p̃onēsi t̃ viciorū p̃cipiū aduersus rebelles sub dñis auxilia ip̃ot
ruit. illi diefoldū quendā s̃ ius p̃hsqꝝ sibi p̃sile assumpser. ab arnū p̃o. max. anarthena i eos promulga-
uit. p̃p̃ere eccl̃as obſtinat hoīes. exp̃it optuit arma. in gētes burgūdoꝝ duē viciniorū p̃cipiū copie ad
uerſus traicentēs dicte infelicitē pugnauere. victo cōtinuaz p̃p̃s. vj. annis ecclie mādara p̃p̃it. testē
rē in exilio obijt. Canonici qui propter eū patria pulsū fuerāt walaranū moriensē arch̃ep̃i coloniensis ger-
manū succēssore eligūt. Agitāta est in cōclio Basiliē. cā. cōfirmata electio. itez dñata in cōclio traicenti
sūi rebellio. itez frustra pugnātū. Postmo missus ab eugenio legatus iohes catarisensis ep̃s qui postea ad
cardinalis s̃ honore vocatus moriensis appellatus cū retulisset vniū pacandē promineciā die diefoldū
ignofci eoz gētes p̃silarum cōmitti excluso walaranū rebelli populo satisfact⁹ est pulchre sane nullēqꝝ
legēs fauent sacrosqꝝ canones potentia vincit. Voluerunt calisti quoqꝝ impūi eludere traiceti. qui mox
diefoldū ep̃m ab eo dari rege recusarūt. s̃ ap̃arib⁹ philippi burgūdi t̃ potentia territi t̃ p̃m̃is co-
nandis infelicitē nisi furore tep̃oſto parierunt.

De Selandia p̃uincia inferioris germanie

Ultimi germanoz ad septentrionē t̃ occidentē versū Selandiā sunt insulares pp̃i rheni offiis obiecti. In
uer quos p̃p̃ue m̃telburgēs habentur. Ea ciuitas est egregie munita. diues op̃i. negotiorūqꝝ
marine accomoda. cuius haud pariam partem annū sup̃iore incendium assumpsisse relinquit. Incuria
cuiū id euēisse constat. q̃qꝝ pleraqꝝ miracula referuntur que p̃tereo quia non sans digno relinquit cō-
probantur. Est t̃ belium oppidum nō ignobile a quis circūdarum. in quo etiam multū mercatores nau-
bus applicant. Nō transito nunc rhenum germanicas que ibi habitant gētes cōmemorandū. Habitāt
suo loco de his quoqꝝ dicendū facultas. p̃osegnar veteri ac certe germanie populos. t̃ qui iunguntur vel
traicentisū vel p̃hsqꝝ ad meridiem excediam.

De westualia germanie p̃uincia

Westualia germanie provincia

Westualia a rheno fluuij ab occidēti et audis. vifingo ab oriēte quā et eferā hodie vocant. a septentrione pbristā byz traicēfū terrā. mendie baffe mōres exapuit q̄s anobos p̄bolome⁹ appellare videt. ex quib⁹ amafis fluui⁹ oriē q̄ padeburnā et monasteriū nō ignobiles ciuitates allines. mediā ferme pūmā interfecit et p̄bristā refluxus fert in mare. Salas q̄s fluui⁹ westualia irrigat. inter vocat et rhenū cū diuisus germāie belligeraret domū hostib⁹ victor appetijt. Quo autē cultores hūc⁹ terre vocant antiquas diuicias dictū ē discor danti⁹ auctorib⁹. Strabo vicinos rhēni accolās hoc loco sugambros appellare videt. q̄ ducemelon cū romāntis bella gessere. vicatq⁹ dānis obsidib⁹ pacē obtinere. q̄nis calcata fide⁹ p̄dū obsidib⁹ rebellārit. p̄bolome⁹ q̄s a p̄re septentrionali germāie circa rhenū fluuiū suffatores habitare tradit puos appellatos sicabios. quēno⁹ et lōgobardos inuenio apud Strabonē circa amafim fluuiū bīnē ros habitasse q̄s deuisus nauali bello supauit. Būnteros autē bello victos ab austro in aquilonē et oceanus dilapfos. Ob quā rē coicētū⁹ exage possum⁹ bos ēē q̄ hodie p̄uēni appellat⁹ adlonares ppli et dō⁹ supra dictim⁹. facile nāq⁹ būnteros in p̄uēnos sermo ouertit. Carol⁹ magnus multa cū westualis gessit p̄lia eorūq⁹ magnis afflicti cladib⁹ coicētū⁹ xpi religionē amplecti relicto ydoloz cultu. quā cū sepi⁹ adnecallē nec iustitiam aduerterēt metu p̄ne rebelligione cōpeterēt occultos p̄stare indices q̄b⁹ p̄tate rediret q̄ p̄tūū reuerasse aliq̄ue cōpeterēt aut fregisse fidē aut aliq̄d aliud flagitiū cōmississe mōrū illū supplicio afficerent vbi p̄tūū cōp̄chēdi posset nulla citatōne p̄uit aut defensione p̄missa. tēge enim viros grāues et rei cū amāntes quos p̄terire innocētes baud verisimile sint. Terruit ea res westualos ac tētmū in fide cōtūit. cū sepe in nemoribus et proceres et mediocres viri laqueo suspēsi inuentirent nulla accusatiō prius audita. Querentibus tamen causam cōstabat fregisse fidē. aut magnū aliq̄d scelus cōmississe qui ne tantū reperirentur. Id iudicium ad nostram vsq⁹ durat etatem vocaturq⁹ venimū. qui ei p̄sunt scabini appellamur. quorū ea presumptio est vt per totam Germaniā iurisdictionē extendere velint. Secretos habent

ritus ⁊ archana quedā quib⁹ malefactorēs indicat ea nodū quicq⁹ reptos ⁊ vel scio vel menti reuelauerit
Ipsos q⁹ scabim⁹ mag⁹ pe oculos ē ⁊ q⁹ promissas discursantes criminosos notat ⁊ referentes iudicio accusat
proband⁹ vt eis mos ē. damnanq⁹ delictib⁹ in lib⁹ ⁊ minorib⁹ scabim⁹ omittit execratio. Ignis igna-
ritus sue dānationis vbiq⁹ reptos fuere supplet afficit. ⁊ egeant nūq⁹ hoc indicat. nō ⁊ vides alque
plene admittit ⁊ ciuilia negotia tractare audeat. quibus et cō solū te criminalib⁹ pmissa pias. In hac pro-
pincia nō tpe trāsfates ab ecclia coloniensī testatur. nec diu nō verā in bello nullisq⁹ dādisbus afficit ⁊
obfessionē pīm acillima oppugnat ad obedientiā redire. cū⁹ rei causa ⁊ te codici⁹ coloniensīs antistes. q⁹
westphaly piceps habet. Et iob ānes bur cluensis nō paruit inter deos cōcedere. Cū⁹ suscitantes ad di-
uicium opes cōfugissent colonienses saxonie ecclias ⁊ nō parā bohemos manū in auxilium accepissent. Quid
monasteriū q⁹ ciuitē prouincie ciuitatē pperit omnes q⁹ uolunt ⁊ theodrica frater filii debitas estimabam
accepte dimittat ē. in quo bello mulier doctū ecclie vñ ⁊ pnapib⁹ dūmūscib⁹ q⁹ dux copiaz filii inter
cepit ⁊ in pātes coloniensīs antistes facit. Et ut westphalia regio admodū frigida nec frumen babuit
dams. pane vñm nūq⁹. ceruisia potus. vñm q⁹ rhenū vebis magno vinis pāo. opulētū nō cōtūmē di-
rans. populus marialis ē ⁊ ingeniosus. et q⁹ puerbū ecclie dicit vinos⁹ ⁊ fallaces westphalia facit. q⁹ tūl
tos gignit. Sic q⁹ theodrica mēto inadi nō ē abfite pauca te cō referre. cū⁹ inter viros illustres nostri
seculi nemo loco negauerit. Origo et ⁊ familia morisq⁹ apud germanos principes bonozatissima fu-
it. Tres fratres babuit qui oēs supra tractagimū anni vixerit. Iohannis nati matris paternū principatū cu-
bernauit. Jobānes monasteriū eccliam multis annis vsq⁹ ad crūti vite sue summa cū⁹ laude administ⁹
uit. Alaricus nō ad trāscāenē ecclias ⁊ ad monasteriensem defecit rē nequaq⁹ alpirauit. Quid ad traicē
ecclias basilicēnsis fauore ⁊ ad monasteriensem nicolai pōntificis infestione vteret. ⁊ theodone⁹ ipe diuoni-
cie nūq⁹ pōntificio operi daret ⁊ Jobāne. xxiij. fummo pon. coloniēsem ecclias obtrūit. cū⁹ tā tē. i. l. anno
nō sine plicibus acobilitatis magno fauore pñit. et si plurima p defensione ecclie sue vario euentu bella
gessit in quib⁹ nō strenuū multus. nō fortissimū ducis officio impleuit. nūq⁹ tū boni ut sacerdotalia nū-
ma aut ciuile administratiōne neglexit. corpe pulchro ⁊ supra omniū staturū eminenti. alto magno ⁊ pl-
berali. cū⁹ pallaciū illustrib⁹ q⁹ patuit hospitib⁹.

Inter multos ac francos bassia facit motana regio q̄ a rheni in septentrionē porrecta iburgie iū
 rege. princeps gēte lāngobardis crāt nra ad impūi vocat. impare se esse dicit q̄ tangeret melle fultine
 rege. malitigē p̄ntio impio parentis sibi relicto voluit p̄esse. q̄ magnū accipies diffundere. ut quos
 sibi obitare ad ip̄ianā gerendū dixit. q̄ ip̄as ignoraret. fuit tri legū cultor. q̄s bipario sermone epo
 ni iussit. Quoties cōtū cōq̄ ventulata ē nec vno compus ē. iniqua culcit sententia. hic cū reformari
 monasteriū qdā fūe bionis inuenerit. tū mutatus cū monachis edit venenū pro abo inter edendū sum
 p̄isse creditus ē. nam tū ip̄es abbas qū reformatiōnem petierat paulo post extitit fuerunt.

Franconia germanie superioris provincia

Franconia et huic succedit nobilis sane, punita admodum potens ab incolatu francorum sic appellata. **F**ran-
ci quæ troiani ab origine fuerunt, à telco **I**lio duce priami magni patri ex ore nepote p pontii eur-
ni in cohibidas paludes in scythia puerunt. ibiq; ciuitate edificarunt quã vocant Sicambriã. ex q; dicti
sicambri. **C**ostat eni p cuncta incesamq; troia q; sup fuerit exadio in turmas tres diuisos in exiliu pfugisse.
et alios q; de **E**nea duce italia petiisse a quib; albani pderunt. et deinde romã qui orbis impio potiti sunt.
Alii sub antenorẽ p medios adituos elapsi illicos penetrauerunt sin; et regna liburnorum ad intum aditatis
cũ pelagus accessere vrbẽq; eodidit patauni vbi sepultu antenorẽ tradit. qui enectũ fugas secũ duxit
a quibus postea dicti veneti qũ est hodie ingens prãs terra marisq;. **T**ercij vt diximus in scythia penetrare.
quo in loco in magnã gentẽ coalerunt. **E**ũs scytharũ multi romano impio subiecti essent et ipi quoq; tribu
ta penderunt. miferunt scythas usq; ad tpa valentiniã cesaris. quo impatore alani petare impũ cepertũ.
impator vo proposito edicto libertatẽ in decennũ eis promissit qui alanos serocitate coepeleret. allecto eo
pino **H**ycabri armã suscepit alanosq; bello victos releuere. **O**b quã re libertatẽ in decennũ ab impatorẽ
re donati sunt et mutatio uolẽ franci appellant. qd actica lingua siue seroces siue nobiles sonat. **I**tali francos
nobiles liberos vocat. **E**cato decennio cũ romani solita tributa repeteret fraci ob ipos libertatẽ effrenes fa-
ci parere recularunt. **P**ripces eo tpe francos suere priami; et antenor; antiqui nois ac vni; quibus copias
ducentibus plũ cũ romanis colesit est. in quo priami; ipe cũ fortissimis sue gentis cecidit. qui cladi supfue-
rit ex scythia digressi sunt et germaniã proleat in pth; thuringie colederũ cũ priapib; suis priami; et an-
thenoris filijs marcomede scz simone. **S**imo siue libris recessit. **M**arcomede filius; fuit foramiud; quẽ si-
bi fraci regẽ creauere. et hic pĩ; inter fracos regnauit. **H**uc sunt fili; clodowe; crime; a quẽ fraci reges
crimũ sunt appellati. p idẽ tempus gordi qui tã vrbẽ romani iruperat vltra ligẽrũ flumĩ in gallia fecer
mu aserũ. **B**urgundiones quoq; iuxta rhodanus habitabãt. qui et ipi paulo p; reges bẽ cepertunt. **F**ran-

[illegible]

di religione ottonem secutus est. vix arcem egressi erant cum otto verteret inquit ne diu apud imperatorem morari oporteat vtilius fortasse consilium erat prius sumptisse cibum. Audant albertus verba pfilis et in castrum rediens ottoni prandium dedit, quo sumpto ad imperatorem cum eo preter ubi mori capius est et capitali sententia damnatus. cui archiepiscopi fidem implorant, respondit parum religiosus pontifex se fidei sancte scisse qui semel rediisset incolumem cum ad prandium introiit, bis reducere non permisit, anselmum albertum gladio obtinatus est. Adelius romani qui pari fraude vixit ex captiuis ab antiochie romani missis vixit cum remiserit. frater enim vixit inquit maximus orator astrinxit primum non soluit. predicta que albertus habuit ecclesie bambergensi postea cesserunt. Est autem franconia partem planam partem montes, montes ipsi haud difficiles sunt, ager non admodum pinguis, nam plerumque arenosus est, multis in locis conici colles viciis gratum, producit vinum, maxime vero apud Herbipolim, multe silue et multa venatio inest. Terra in multis partibus est dominos, quibus Herbipolimem duce franconie dicantur et ante relatum est. Magistra ecclesia et bambergenses plura obtinent loca. Valentinus quod comes haud parum occupat partem. Marchiones brandeburgenses tanquam burggrauii numquam ergentes potentes in ea sunt, multe preterea ciuitates impiales apud francos florent. De Stumbergia dubium est franconie an bavaria cedat ipsi nomine dicitur, ad baiarios videri potest, nombergia enim notici montem significat, ob quam rem patet noricorum ciuitatem fuisse, norid autem baiarii successisse, et nunc ea portio terre baiarie que inter danubium et nombergiam iacet norici appellatur. Ciuitas tamen in prochia bambergensi est que ad francos pertinet. Ipsi nombergenses nec baiarios nec francos videri volunt, sterili quodam separam genus, Urbis ea nobilis magnificis opibus publicis ac priuatis ornata. Amne pignicio interlabitur, in agro sterili et arenosa condita atque ob eam rem industrioso populo, omnes enim aut opifices sunt aut negotiatores, hinc multe illis diuitie et magnus in germania nomen. Optissima impator sedes, libera vbi et in medio ferme germanie sita. Inter bambergiam et nombergiam fortis iacet famosum nunc pane oppidum, incolae patriam fuisse pilam falso putant. In hac provincia fridericus marchio brandeburgensis, potentissimus fuit impatori sigismundo inter caros amicos habitus, et quoniam filij suorum Johannes fridericus Albertus et alii fridericus, Johanni qui primogenitus esset electoratus imperij debebat, si iudicij patris fridericum prout qui sedo generus erat et aptior ad obsequia imperij munera videbatur. Primum itaque quod moreret hereditatem suam inter filios diuisit, fridericum electorem instituit, neque male iudicauit, nam fridericus inter principes germanie sapientia clarus habitus est, eius consilio multe provincie pacate sunt, Iusti quoque atque honesti tenax habet. Qui cum posset regnum polonie persequi per electionem baiorum recusauit, ut ante diximus, ne vero heredi inimicus faceret, Albertus vero germanus eius cum nombergensibus bellum iniussit omnes ferme teutonici principes ad se traxit. Coniuncti vero nombergensibus suspectas misere, Brauerd et diuturnum bellum fuit, in quo tot potestate concurrentes insensibilis odij biennio certare, nonnulla commissa sunt. Et quibus octo victor Albertus confectus, in vno tamen vicus succubuit, neque de pace puenit nisi postquam exstis agris, arvis, villis, abactis pecoribus, ruriis interfectis, comestis et pecunie contententibus defuerit, in quoque par ex alberti sententia magis dicta. Idcirco albertus ab ipsa pueritia ac teneris (ut aiunt) vnguliculis educatus, in armis pluribus interfuit pluresque alij sui temporis duces aut viderint aut legere. Militauit in polonia, pugnavit in slesia, castra posuit in prussia, hostes in bobemia fudit, stipendia in austria fecit, predas ex hungaria tulit, nullus in germanie terre angulus quem non calcavit, armatus duxit exercitus innumerabiles, perstravit ferocissimos hostes, expugnauit munitissimas vrbes, in congressibus pugna prior inquit, victor et plio excessit, vltimus in expugnatione oppidorum, sepe mixtus primus ascendit, ad singulare certamen crebus vicibus inuitans nunquam detrauit, neque vniquam non frastu hostem. In militibus ludis quibus hasta contenditur vnus omnium repperit, qui nunquam equo deiecerit sit, et in omnes in se currentes deiecit, Et torneamentis nunquam non victor exiit, Septies ac decies solo rectus clipeo ac galea cetera nudus ut est apud theonicos duelli quedam species in provocatores prout armatos lancea acuta cucurrit, nullo vniquam dano affectus, cum aduersarios ipse nunquam non equo decubauerit, Quibus ex rebus non in iura theonicos achilles appellatus est, In quo non solum militares sed et impatorie virtutes singulari quadam gracia reluxere, si nobilitas quoque generis, pro certis corporis, ac venustas et virum robur, ac factidia lingue admirabilem ac pene diuinum reddidere.

De Bavaria superioris germanie provincia

Bavaria ad ortu estuū ac meridie præ fræconie p̄imat, ea quoq̄ plata ⁊ dives terra est, cui ad meridiē
 Alpes italie iūgū, sicuti ad occidentē e. solē recipiūt. Australes ac bobemi oriētē. Danubi⁹ mediam
 ferme plabit. Inter austrā ⁊ bavariā aliq̄ ysarā aliq̄ enū terminū posuere. Suevos a bauarijs lye⁹ disterni-
 nat amnis. Hæc oī regionē noīciā tenere, cui⁹ adhuc porco media inter ratiſponā ⁊ nūmbergā trās danu-
 biū sita (vt aī dixim⁹) noīciā appellāt. Bauarij aut̄ vñ dicti sint ⁊ vñ origine traxerint nō facile dixerī vorū
 cū reperiat vetustissimos codices baiornā appellare quā modernis bavariā dicūt nō difficile trabor vt boio
 arios a bois dictos, ⁊ gallicū oī fuisse genitū. Huc opinioī strabo q̄nto p̄mētatorio vires adhibet ita inq̄
 ens. Præcis igit̄ vñ diti t̄pib⁹ plurimē galloz gētes fluuiū incolebāt de pado loquif. e quib⁹ amplissimī fu-
 erant boi insubres, ⁊ q̄ oī cū gēfatis senones romani a p̄mētū potui sunt v̄bē. hos romani posteriozibus
 annis fundit⁹ deletos p̄diderūt, boios vō e simib⁹ elecerūt, inde migrātes circūadiacentes bustro locos cum
 thauris habitārūt. bellū assidue p̄ra dacos agētes. Cōstat igit̄ boios in paunomā p̄sedisse, quo ex loco
 facile successu t̄pīs in noīciā cōterminā regionē migrare potuerūt. Idē q̄z Strabo locū q̄ mō p̄stānnēs vo-
 cat designis paulū ab eo distare r̄betos aut̄, ampli⁹ helneticos vindelicos. p̄ vindelicos aut̄ desertā boio-
 rū regionē esse affirmat vsq̄ pannonios. Ob quā rē satis indicat boioanorū terrā a bois cultā fuisse. Idem
 Strabo germaniā descendēs boios p̄r̄ bircinā babuisse siluā asserit, ⁊ cymbr̄os agmine facto cor̄ unāssē
 se locū ais a bois reiectos fuisse. Itaq̄ satis p̄uassum esse p̄r̄ boioanā nomē ex bois descendere. Ager enī cor̄
 trans danubiū bircinā siluā nō parua ex parte occupat. Ea nūc germanica gens ē sermone v̄tens ibeunt
 eo, neq̄ deserta regio vt Strabo tradit quo suo fortasse t̄pē fuit, nūc cultissima est, magnas ars ambrosas
 ciuitates habens ⁊ oppidā nobilissima, quoz splendorē nescimus tota europa que vincere possint. Pont-
 ticales vrbes in ea q̄nq̄ sunt, q̄z vna metropoliē ē. Halsburgā vocāt ex flumē saltza cui adiacet, veteres
 suamā vocauerē. In bavaria lodomic⁹ lodouici fil⁹ gibbo ⁊ struma reformis. Impta cōtra partē bellā fu-
 cepit, venerandū q̄z senē ⁊ auctoritate insignē, q̄ quodā regnū fr̄ancie gubernāset in arce minimissima obse-
 dit, s̄ fugio vltione tān celeris petēb⁹ p̄r̄ febre p̄cussus occubuit, q̄ p̄is animū in suā traxerit ⁊ centū

Ille in patre heimrici eiusdē familie dud postea face? brent tpe vita finit. nec heimric? dñi supiunt. Qui tñ p bibulū fūdus in anno iubileo romā petere venit? ne pūcta pecunia exhaumeret eodē anno ad pēs suos addit? ē. An cessit ei lodouic? fili? ex sorore alberti cesaris nat? magni. immo adolescēs. gile cupid? et pe cuniar? cōtempit. q? iudeos oēs publice possit? edicēs et suis dominis extēnsit. gile cupid? et pe nocte friderici cesaris. multas germanie lites auctoritate sua cōposuit. qūs sepe multū conat? reconciliari cesari? ladi slan rege nequēte. albert? eiusdē terre ac familie princeps postq? p? et? amestus puellā balnic? custodē a b eo p dte amātā et in spē matrimonij suscepā apud srauburgā dauibij stūctis cēcessit. cū dñi vñd in merore pēgasser. tandē luctu pacto vrozē ex domo brūssuci. duxisset. ex q? sobole pulcritimā fūstulit. sub impio friderici podagra laborās. sepositis ceteris curis secat? musicā assiduū cātibz ac sonis animū oblectant. et venationi opam dedit. In salzburga quā metropoli in baioaria sedēs obtinere dixit? ites archiepī fūere quoz? vltim? significās nōse dñi salmatis pcella defuit. cū adhuc esset pposit? romanā eccas magnifice iuuit. s archiepūs a nicolaos pon. creatus lras aplicas qbus cēsira in australes impatori? redles subminabat in ecclā sua publicari nō linit siue mem potētie illoz? siue q? anabitate suspēto pacis meli? muerit putant. ad quā cōponēdam et spē descēdens in austrā nōn parām operam impendit.

De Rhenensibus germanie superioris populis

Q? circa Rhenū q? flos germanie nro tpe vixit inter theodizū magnūmē. ecclē pūle? et lodouicū comitē palatinū rhēni crebre dissensiones fūere et sepi? ad arma vētū ē. totaq? circūgēto raptus atq? in mēdis vaitata. Cū magnūmē marchiones badēses acbrādeburgenses opē ferret. p? palatinū 12000? tricerē. anti stes et nōnulli ciuitates assilēnt. mortuo lodouico palatino. q? relicta lodouici regis sicut vrozē duxerat. p? lū et ea natū infante adibz fridericus frater ei? cōsentiētibz terre optimatibz? arrogat. gubernationē p? uincitē tanq? dñi accepit. Electorē imperij se dixit. celibatū. i. sine vrozē esse impetrū p?misiit. ne arrogato filio vrozē dūces pūdicū faceret. Rogat? nicola. pon. qntus id gen? adoptionis cōfirmant. Recusant frideric? impatori? sepe multū rēstus. In sucua albertus frater impatori? cū pluribz ciuitatibz variatē victoria bellū gessit. ad vltimisibz cōtatiū rotēburgē. lūgando p?stas obtinuit. In mazdio? natū badēsi princeps iacob? iusticie ac pūdicie fama inter germanos clarissimus. cū sibi ad humanā felicitatē solā spaz periciā deesse augeret. quos ex cōiuge legitima liberos fūstulit edificare lras p?pult. Inter quos diuiso patrimonio cū carolo primogenito singlari industrie iuuent impatori? friderici sorore matrimonio collocasset plenus annis haud mutus et vita cecessit.

De thirolensibus populis germanie

Q? thiroleses q? valles em? sumis et arboris incolūt. cū significū pūce? fūi in tutela friderici cesaris ex? tēntē id grātia dūculū ad se renūtiū frustra petuissent sumpt? armis pfectos prouicē q? cesar instituerat ceciderūt. et cū tridentini iussu epī curis erant subditi in fide cesaris psecuturē cū exercitu cō puenire et iuitatēz metu pūssam pro ditione ceperunt et arcē obfidione fatigatā ad cēditionē cōpulerē. ex impactioē bus cum cesare conueniētes minori q? crediderant felicitate suū dñm obtinuerē.

De Buitensibus populis germanie

Sutenles in monti et seroces ppli. cū thuroleses ex federe qd cū eis pepigerāt destitissent. cōpato exercitu in cor agrū cuncta vastates exerce? qbus cū thuroleses filio congregat psumpissent vltq? ad interitū onē celi sunt. tātaq? Buitensii in victos hostes crudelitas acrabies fuit vt eo ipso i loco parte victorie epulā tes congestis necatoz corpōribz et mensalia et sedilia ex illis apparuerint et aperientes hostiū cadānera cru orem biberint. corda dentibus laniauerunt.

De Alsacia alias beluetia populis germanie

In alsacia cui quodā beluetia nomē fuit tñe gallica nūc germanica iuris prouincia. Cū lodouic? telphinus veniēti? in agrū basilicē omne ferme militiā gallicā eduxisset ingēdēz metū basilienibz? intussilisset. Buitē. ex federe socie ciuitati quoz? milia militū lenissime iuuentis auxilio misere. q? cū telphini? appropi quare? iadiuerint mediū inter basilicā et Buitē. cū toto exercitu se opposuit. nec cēcētanere illi certamen quare? pugnatū. xxx milia egū stare cōtra se acē cernerēt. pugnatū ē summis vltq? vmbus. Ad extremū nō tā victi q? videntē fessū Buitē. nimis audaces psumpt? facinorosis penās dedere. nāz paucis fuga dilapsis obuiat oēs in capō iacere. Rar? tñ ex Buitēibz? imitūs interit. Ex quibus plures gallozū reperti sunt qui lanceis Buitensium perforat ad obtruncandū hostiū per medias basias dilapsi vñdictam accepti vltimis expēdere.

De Babaudia

Amēdus in Babaudia dux p?m? eius gēto cū annis ferme. xl. p? p?is obitū pūlicē gubernatula tenuisset et admirādu aucto paterno impio. porta vndiq? pace formidāduz cūlū opib? sapia vicinis pplis ac pnapibz? videret. ac tēntū relictiū pncipat? gile falcib? in heremū se recepisset et sumpta penula ac retoro baculo cū ser vms equestris ordinis etate enā puectis mdo et pōpis ei? rēntuasset. Ad extremū fili? mi pūficatus bonozē ex basilicē. pgregatōe et sibi telatū in ecclē diuisione supis parū fauētibz accepit. bar? hāz tēdēt quā pmissam numerat. ducatu? pmoogenito suo tradidit. ecclāstias cēnōmias et orādī mozent repēte didicit. stipatūq? magna nobilitate cetera et illustri comitatu circūdāz basilicē pērit. vbi ab his q? generat? pūlit facere arbitrabant in maxia ppli multitudine q? vndiq? ad spectaculū tantē rei p?luptatē inter duos fides egregia facie adolecētes. alterū subadiue dūce. alterū gebennaz comitē solennibz? pio more se? uatio tāq? romane pūl ecclē coronat? ē. Cēdēz aut sepe diuina. bñdixit plebibz. officia curie ordinauit. car dinales de vetrica et auctoritate pstantes assumpsit. fuerūt ei cū rege francac carolo. cū alphonso rege arago.

nam qui tñ hostis Eugeni ppe fuit) cū pbsippo duce mediolani cñ plurib⁹ alijs de recipienda auctoritate tractat⁹. qui oēs incassum abire. fuit z frideric⁹ impator apd cū in basilica sed clā nocte interfecta abijt. reuerentia ei tamq vicario ihesu xpi subdit⁹ ei⁹ tantū z successores populi z basilientes z argentineses z qui alibi eo patebant bavariae duci pberunt. fuit enī magna spes obvinēde germanie cū sex principes electores in eas sententiam sedus inissent vt nisi eugenius postulans eoz annueret. postulabāt aut prolixus res negandas in amedei quē felice virū appellabant obediētiā transirent. Ss cū illoz consilia frideric⁹ pueritica z qui sū noie sinodi basilice tegebāt abire iussisset desperato meliori successu interueniente p legatos suos carolo hūice rege ecclie pacē dedit. Et nicolao pon. mar. recōciliat⁹ relicto noie pape cardinalat⁹ bonorē tenuit. i q paulo postea si ne boni viri opinio decessit. Felix princeps z nimis felix si seniu suū eccliasq antils n sedasset. Bolomert⁹ qui etis quodā z pūm⁹ z dilectissim⁹ cōsilioz princeps fuerat. ingētesq opes apd eū cūmulauerat. cū nobilitatis oditi inuadisset prodicionis reus factus moxns sententiā tulit z in lacu lemanū circa gebennā precipitans magno saxo ad collā suspēso demersus ē. Nobilitas exinde noni ducis indignationem subieca ad regē francie cōfugit. cur⁹ opibus adiuta in patriā redijt. Iohānes segobincensis homo hispan⁹ morib⁹ z doctrina illustris. q cū summos theologie pceptores doctrinā equaret ab amadeo dū se papā dixit cardinalatus eminenū. i acceptat z deinde ymōni consensiens a nicolao pon. mar. cardinalatus demisso titulo cesariensis ecclie pfectus fuerat. in aluissimis reconditis montibus pmo monasterio lo pntus. Vocatus ex hispania legatus arabie mīgis libū quē vocant alchoranū z in quo mactis pscudo pprobre. nō tā misteria q dicamenta continet in nostrā linguā de nouo conuertit. z mendacia eius veris ac yuis rōnibus z argumētis exploxit. ¶ In Arelato ad sepulchrū lodouici cardinalis scē ecclie eius vrbis epō quē basilice in consensu patri pudentē vidimus magna miraculoz opimo orta ē z inu alidoz frequēs cōcurfus spe sanitatis factus Iohannes comes armeniac incesso sororis amore penitus nuptas eius tempore conatus baud indignus existimatus est quē paternā hereditate carolus rex francie armis eijceret.

Aditio

Promisit pius cneas multarū rerū doctrinā illustrissim⁹ in exordio hui⁹ opis se in lucē ponere res europeas. Quā dirimendas suis limitib⁹ germanie terras absoluiere nūc ipsius germanie superioris z inferioris florē onest. Nihil enī de succoz antiquissimis germanie populis scripsit quos strabo iuliusq cesar in suis pmetarijs in re bellica miris extollit laudib⁹. quoz terra hodie multis ecclies pōnsicalib⁹ celebratissimisq vrbibus ē referta. multi in ea amnes clarissim⁹. licus. nectarius. argos. fonteq z anubij. Terra feta z tritici. vinetis ditissimā. ingeniosissimo martialiq pplo exuberans. Quis itē etralq rippas rheni a fontib⁹ suis vsq ad colonā agrippinā versis rippas inq. ol ex parte vniūq habitatas. maximis pōnsicalib⁹ vrbium imperialiq z principū oppidis habitatas. vbi terra vberi gleba referta. frumentū. tritici z multorū fructū fecundissima. vino adeo exuberat vt cūqā pene tueri anea. germania enā inferior z totius pene occidentalis septentrio rhenēsi vino se reficiat. ¶ Pōnsicales vrbes sunt Constantia celebratissimo martini qn ti concilio illustrata. basilica. argentina. spira. vurmāna. quos olim vangiones inagrina. cōfluentia omnes ciuitates celebratissime amtenuralibus. pūnis. so. flatis. p opugnaculis supbe. pplus dūanissim⁹ pūm sua vberi terra. pūm negociationibus. Nobilitas vō venationib⁹ intenta. in delitijs z voluptate maiorem vte partē agit. Prictēsi vō eā alemanie ptem quā limagus fluuius vulgo lūmāg dictus. a quo alemanie pro prie dica. cuius fontes in montibus alpū glareijs lacus turcicem insuunt. in rhenēq exonerant. Terra hec non solum limago ymō alijs celebratissimis fluuijs vt ruffa. aro irrigat. Oppidis castellisq fortissimis exuberans. quaz berrina. lucerna. duregum. solitor pcpuas credimus. bellicosissim⁹ popul⁹ quem bo die ligam sustensum vocant. que terrori est vniuersis circumiacentibus regnis. Breuijs suū impū mūm emmodū dilatauit. Omisit itē flandriā. bannoniā. brabacā terras diuiciarū negociationūq celebratissimas. In quib⁹ bugis. gandauū. meclimā. antwerpia. que licet olim gallie belgie adnumerate sint. canen germanoz impio dilataro. omnes germanica lingua loquuntur. ppter vicinū ceteris linguis etiam perire. quod si cuncta superioris inferiorisq germanie famosiota loca describere niterer magnitudine operis legentibus tedo afficeret. quapropter breuitati inuisens studio cuiqz que animi suū oblectant legenda cōmitto.

In regno isto francie qđ etate nra Joāna vgo lothoringien, diuina vt creditur admonitayitlib⁹ idumēd⁹ z armis iduta gallicas duces acies ex anglicorū manib⁹ magna ex pte mirabile dictu. prima inter primos pugnas eripuit. Cū iā philipp⁹ burgundie dux pūe neq⁹ in iuria remissa relicta anglos ad francos decessisset ingretes inter carolū regē z filiū e⁹ lodouicū delphinū viennensem cōtēntios atz inuicētie succuerūt. Carolus andagouensis eo tpe delphinū auūcū⁹ apud regē plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes aluemie dux ferre non posset. Bozbonij quoq⁹ princeps z frater eius spiritus andagouensem gubernatio nē egres ais inueneret. delphino vt a pte dūcederet suaserūt. sic eū fieri posse vt rex desiderio filij caroli a se recideret regnūq⁹ qđ in ei⁹ manib⁹ passim re videbat meliori cōsilio regeret. Quib⁹ pūor⁹ delphin⁹ insulato pte ad nuternēses decessit. qua re cōpato rex cōpato raptim exercitu in alancōtius duxit. z expugnans nō magno negotio plenis munitionibus dūce in tedinōne accepit. Exinde conūtra filiū profectus. verum ciuitates mueruē delphinū aduersus pīs imperiū tueri nō auderent cū vt a se abiret rogauerunt. ille in bozboniā se recepit. nec diu post metūes bozbonij regis irā filiū patri cōclauant. Que res fratri suo spmō hūid bene cessit. nā is paruo post tpe cap⁹ in pfluente demersus. violati paterni mris in filiū penas dedit. In teriecta dān de nō longa tps mox renatus e regno sicilie. ppulsatus filiū suū hēnrico regi anglie in matri moniū collocauit. Dān abnuere frācorū regē qđ ex eo coniugio iducias belli sibi ac regē suo salutare cū anglis pluriū amorū obtinuit. Quib⁹ cōclūsis secū⁹ iā domi rex vt franciā militatib⁹ spolijs atz mēdis dū agi tata tātisq⁹ suerit delectere. Delphini cū mag⁹ pte copiaz in beluēcios. i. iustēses z basiliēses qđ supra ē relati dimisit. tpe cū reliq⁹ exercitu in lothozigios pteat metēses iustēsemq⁹ agrū verant. oppidiūq⁹ nō pui mōmēti quod spina le vocant dederūt. oppidanis ab ecclia metēsi abstulit. Et iude franciens aragonēsis capto furum oppido tofossi quod in normannia situm in potestate dūcis britannie fuit. duoz potentissimozū frātie atz anglie interuēnisse pacē vñsus est. Be qua re nullis vltro atrozq⁹ legationib⁹ contenditur. Florentius non paruis equitibus a rege francie profectus quadrigas seno oneratas in quo milites armati laterent per pontem arcis quo Sequana fluuius iungitur. Qui normannos a franciā dirimit. edoctos rufi-

cos educere mber atz in medio pōnis porteqz arcis subsistere. apēqz in fidis cū cohortibz signū expectant. qz
recepto cū milites e feno dālapz portā inualissent mudāz cū fiodibz tādu locū tenere donec floribz ad
uolūbz pōre z arcē in pōre recepit. cui rei pcepto nūcio z rex ipse p eū dē pōre in normānia copias traiecit
et ex alta pte frācisus britānie pnceps exercitū duxit. Dux somereti cū pōuicia pro rege anglie cū impio
tenebat. qz pōstqz tān belli molē in se verti pgnouit. Talbore copiaz duce fama claz in rebz gestibz insignitū
rothomagi apd se eē in fūit iperās cū cōsilio z armis ciuitate ei nūtare. aios aduerterat in fide pōnere. s. fru
stra ei cōsiliū fuit. nā rothomages pōstqz regē appropinquare didicerūt missis ad eū legatis suā acfortū
naz suū az pacti salutē exercitū intrarebē receper impāte facere pōmiserūt. qbus a rege collaudatōz domū
cū pōsido militū missis vrbz regi dedita ē. Talbor cū duce suisqz oibz in arcē sese recepit. qz ei oppugnari
cepta esset interuētū renati regis vt agnitis qm normānia retinebāt oppidibz excederet. Dux ei Talbor nū
suis libeti essent. si cū pōcti oppidorz nō parerēt dux somereti dimissis in arcē talboro z duobz pūgnis su
is clā recessit in anglia. atz pōstca dedita ē z pūgnis ducis cū talboro in pōre regis facti sunt. Talbor vo cū
esset clara apd oēs fama quā nō malis acūbz s. robore corpus z ingenij dextertate in apio marie qūsiuer.
data fite qd aduersus frācos teneceps arma nō gereret libere dūmissus ē. Hic anno tublet indulgetiē cā ro
mā venit vt qdā pūatē absolūtiōne qūtur. ei pōmisi qd regi frācie fecerat nūbi hoc minime cōpū ē. Jū
pōst talborū cū in anglia redisset tāqz rex francie euicta oi normānia burdegalem qz armis subegit a rege
suo nō sine magnis copijs in vācomā cū impio milium z burdegale recipisse z alia pterqz castella a abi
perio anglicano destituerat primū vt expugnasse pūm deditiōe volūtaria recepisse. id vbi rex francie restituerat
eucligio duos exercitū istūit qz aliez cū pōcti erat gener suū comes clarimōnis ac dūz Bonbon filz
cū. xv. milibz pūgnatorz in qā totē militie robur fuerat ad vrbē burdegale reato tūne cōtendere iussit. Al
terū quē ipse duxerat vt purpuraz suis conscripsit. quibz z comes de scampis annumerat ē. quē elacti iu
uenes. d. cc. eqdes ex britānia scābanz. iussit z hic exercitū retento apud se comite rex pīre. qz cū septem vt
autē leucias a burdegala cōstitissent pūū qdā castelli oppugnare cepit. Turri qdā inter burdegala z ca
stellū ipm occupata ac sagittariorz pōsido munita. Talbor vo pōstqz sibi cū duobz exercitibz pūgnādū eē
intellexit. en pūz aggredicndū cessit quē minori negotio supari possē cōsidebat. Egredissus tūc cū robore
suis exercitū is vāpū ad turri quā dixim occupatā puenit. q pmo impetu expūgnata sagittarios oēs hic
ptos arciter qūgenos interemit. Exin mane plect cū accipiss regis exercitū suūqz pare. vtrū tāqz sibi e
ma nūbz pda elabere iussit alijs sed qū genis galeatis militibz. d. cc. sagittarijs pīre in hostes aduolās
tumultuamz plūm inie. Cōsistauerat aliqdū inter se hostes an retro pedē fugiēdo referret. s. pudore pūpū
qui regis exptū belū somnā cōtēnerat. Erat eis. cc. arciter tormēta enea qz curribz aduerterat cū pte quā
talbor vtrū erat opposuerat. multas pterea machinas hinc atz inde collocauerūt qz ignari hostes cōsi
ci pōsser. vt ergo fures talbor miles intēre qd vniū paretat in castra hostiū nēquis machinaz pūmūt. dato
tormētis igne pmo cōgessit. cc. ferme milites itē lapidū ex anglia perire. qd vbi talbor aiaduerat fū
um qd se scābat vt abiret z ad meliora tpa se referuaret admonuit. At cū filiū diceret nō eē sibi ei eo pūo
uā dū in qz pīliatūz cēt. Ego ingt fili multis rebz clariissime gestis nec mori sine glia nec fugere sine de
cōre possis. te nūc militare incipiet nec fuga infame. nec mors claz faciet. sed cū filiū pī pietas qz et cōm
nitio pūa moueret cohortatis socijs vt fortū aīo pūguā reintegraret. restituitōe suor facta in hostes. qz nūqz
munitiones castroz exire pūmperat audacibz mūicez aīs baud pūā illoz strage edidit. sed cū hostes pūo
co. pti z tormētis ac numero militū supiores essent z iā crus talboro lapis e tormēto missus arripuisset. cessis
ex maiori pte suis. z ipse tandē cū duobz filijs. altero legitimo. altero extra matrimoniu nato z vno genero
pūbens cecidit. Hic pī tot sumptus ex hoste victorias clarissimi viri extī fuit. quē britonū potissimū con
stātia z audacia prostrauit. Burdegala itēz in pōre regis facta ē britānie dūce ei germaniū qz nūc rex pōct
ci diu sobole caruisset votū vouisse ferūt liberos si sibi superi daret. priores duos. aliez nūoz. aliez pōct
toz religioni cōsecrauit. Exin vtrū cōpote primū qz sibi nā ē frācisū appellauit. scdm dominicū. Itā ē ei
et terciū filiū quē in anglia nūtriedū iussit. Jū eū mortuo pīe in britānia frācisio regnāte rediit ab eo capē
z in carcere necat ē fame. z ei neqz traxeret impietate fratris accusandus. qd nō cōtēnt regnū sibi debuit de
cupasse sed aīam qz sibi nepharius auferret. frācisū coram diuino iudicio de paricidio missū infra annū a
tasse. ob quā rē cū infra pīmitū tps frācisū idropis laborās obisset. vt ē religiosus galloz natio correctū ci bi
uina cēsura vultu creditū ē. Dominicū ei successit. qz cū hoc anno sine liberis decessisset Arturū francorū milite
mē pīcipē patrūū suum successorem habuit non minus prudētia qz armis grauem. Carolus dux aurdianē
sis qz magno quodā pūo ab anglis capē fuerat iā fener in patriā dūmissus. Desinco philippo manū me
diolāne dūcat z qz ex successione debuit sese nullis oīmanz. In flāndria gaudanez. aduersus philippū
burgūdie dūce rebellatē pūbz pūis vici. Ad extremū supā. xx. milibz cū vna pūgna amissis. confessi
erōz qz philippo manū edere legēqz victoriz acceperūt. Jde philippū z oppidū luceburgē. maximū acmū
militimū. qd in facmō pīatē dōns nōle venerat nō sine indignatōe latifili regis armis acce pī. Delphū
viēnsē sū cū muliere quādā nōle agnetā forma pīstante ac patri dilectā occidere tēptatū fūit regis odiū in
currit. Lūqz nūqz alibi se tūti arbitri arcē ad floretes philippi opes cōfigies. vt primū cōuēt mulierē mer
cōfangūm cōmāqz ē sine terra sum filiū regis. ad quē philippū. Vbi terra mibi ē caue ne te sine terra dēdis.
nā qz mibi pūuicē parē eē dē te sunt. nec tibi mū qz mibi obediāt. Volo post hec z brabantē oppida
floretissima z ambicioas flāndie ciuitates onidit dūm cū z principē in conspectu suo appellari iubēs. Eē
cū modo ē in cū locū te quo breuissimū ē in anglia tractus. neqz em plus qz. xxx. milibus passū iā in arcē
latū ē quod flāndia z anglia interuāt. Absolutus gallic rebus hāc mouētes fuit transmissio pelago An
glie rebus cui quodā britānie nomē fuit qzbturissime mutatio nes sub mēdicio factas cōmemorat.

In anglia quā tū albiō tū britāniā veteres vocauerūt. Rex beñne^{us} solitudis ac ocij cupidus alieno magis q̃ suo iudicio regnū gubernauit. potēs apd cū in primis audire^{et} bur^{is} solluti fuit. q̃ leges p suo artu trauit et p̃cipiū t̃ p̃cipiū dixit. s̃ cū res anglica apud fracos minui cepisset t̃ iā impiū gallicū in p̃stina gl̃t am emergeret. bur^{is} eboracensis coacti nō p̃uis copijs nec paucū supar^{is} baronib^{us} lūdonias venit regi p̃stius mirant^{ur} atz vt ipe dicebat regi t̃ regni saluti cōsiliū. nō expectant^{ur} q̃s morē fugiat. missi q̃ en cōp̃chēde ret p cōp̃dia itinez cursus et puenire. ipm q̃ mor interemptū in p̃zora namq̃ vebēbat obm̃auerūt. bur^{is} q̃s somerfeti q̃ p̃dita normāniā in angliā remeauerat potēs apd regē credebāt. in carcerē cōicē^{re} ē. nobiles viri q̃ plures necati. nec sacerdotio p̃dit^{is} parsi^{us} ē. Inter h̃s t̃ amie^{us} n̄ adā molyne^{us} secreti regi signaculi cu stas t̃ l̄az cultor amisso capite trūcar^{is} iacuit. nec diu postea cū bur^{is} eboracensis domū redisset somerfeti p̃uū cepit e carcerē missus p̃mittere rege gubernare regnū cepit. q̃ res sup̃ne sibi cladis cā fuit. Inter^{is} enī ob eā cū p̃cipēs eboracensis cū maiorib^{us} copijs q̃ p̃u^{is} lūdonias p̃perauit. cui cū rex obuiā vna cū duce somerfeti extimisset p̃uās illū aur boy lenocinio placare aut regie maiestati auctoritate deterere. nihil p̃fecit. Eboracensis ex q̃ cū esset lōge potēti^{us} iussu rege vt in partē se reciperet in somerfeti duce ac et equitatu itrupit cumq̃ mor captū trūcato capite interfecit.

De Ecocia

Socia et^{is} insule in quo ē anglia sup̃ma portio ē in aqlonē vsa. flumib^{us} h̄aud magnis t̃ mōie quodā ab anglia discreta. hic nos brunali t̄pe fuim^{us} cū sol paulo ampli^{us} q̃ t̄ris bonis terrā illūaret. Jacob^{us} eo t̄pe regnabat q̄dar^{is} t̃ multo abdomine grauis. q̃ cū oī in anglia cap^{is}. et annis in custodia fuit. ac dimissus tādē suscepit ex aqlōe cōiūge domū reuersus plures regulos gladio p̃cussit. t̃ ipe tādē a suis domestici^{is} interfec^{is} ē. Inter q̃s vltioe pacta fili^{us} et regnū suscepit. Audinet^{is} am^{us} nos oī abozē cē in socia q̃ sup̃ma ip̃a flumē enata fruct^{us} p̃duceret anetaz formā bñice t̃ eos q̄d cū manūant p̃zorum esset sponte sua cecidere. alios in terrā. aliā in aquā. t̃ in terra deicatos p̃uincere. in aquā vō dimerfos moriarios enatare sub aq̃s t̃ in aera pluuia p̃endūz euectigio euolare. Ede q̃ re cū audī^{us} inuestigare^{re} videm^{us} miracula sp̃ remon^{is} fugere famosamq̃ arborē nō in socia s̃ apd olchades insulas inacuit. Ill^{is} in nobis in socia miracula p̃sentia ē. nā p̃ap̃es pene nudos ad eccl̃as mendicantes accepit. lapidibus elemosine g̃ra datis letos abiq̃e confectimus. Ad genus lapidis sue sulphurea fūe. alia p̃unguis mactia p̃dūm p̃o ligno quo res gūda eff^{is} combūritur.

De Hibernia

Hibernia nūc nobis absoluēda ē que puo a britanniā disjuncta freto. partz libera. scotorum amicitia societateq̃ gaudet. partim anglicano paret imperio. Es qm̄ nūl dignū memoria p̄r hoc tempus de quo scrip̃to est^{is} accepimus ad res hispanicas festinamus.

Hispania

Hispania regio latissima terra optis p[ro]p[ri]a v[er]is armis potēs. bec quo n[on] in q[ui]ng[ue] reges diuisa ē. p[ri]mū ac maximū castelle regē appellāt. p[ri]mū et aragonū. Tercio loco portugalitēs. Quarto nauiere. Quinto regnū granate q[uo]d ab euāgelio xpi alienū ē de ritu machometi. Ultimū ponit in castella p[ro]bilibi ac la te d[omi]ni regno. cui⁹ reges gothorū sanguine creti nūq[ue] gen⁹ variāt. Aliu⁹ de luna natione aragonenū. nobili genere quis extra m[un]dum nāt⁹ cū oli iobāni regi adeo insinuasset vt vn⁹ oīm regnū regulq[ue] potēs vt daret. iobāneq[ue] nauierē regē ⁊ beinricū nigri mūltie scī Jacobi potēs a sua oppugnare ac regnū gubernare conat⁹. armis deturbasset. postea tñ aduersante sibi regina redeuntib⁹ illis ⁊ regē in p[ro]tē suā recipiētib⁹ et omnia pulsus. in possessionib⁹ suis aliq[ui]d p[ro]uāt⁹ vixit. Felix si p[ro]ficio fuit oio nouisset. si nulla ē regno de iectis q[ue]s. Cū ergo sublimē locū de q[ui] rursus maiori cū mina p[ro]cipit: ref⁹ reddicare conat⁹ regi dā suaderē vt p[ro]p[ri]e venationis in salt⁹ sibi p[ro]p[ri]os egrediat⁹ se cū potēs manu futurū obuiā. nec dubiū q[uo]d regnū op[er]timates libertatē regi afferant. nō fuit difficilis p[ro]uasio. rex cū paucis egressus p[ro]p[ri]e custodit⁹. nā aliarū tam pene nomē extitit ent vbi ad insidiaz puenit locū mox clamore edito aliarū inter dilectos exultans mūltos libez regē saluare dixit castē secū abduxit. Quare vulgata p[ro]fessum mira innotatio regni facta ē ⁊ itē: ad aliaz regnū gubernatio deuoluta. Nec diu p[ro] cū cū iobāne atz beinrico atroz plū regni p[ro]missū ē in quo plures viasq[ue] ceciderē. vicioz penes aliaz fuit. Beinric⁹ nō multis p[ro] dieb⁹ ex vulnere man⁹ q[uo]d in ea pugna accipat morte obijt. Postea tñ aliarū obdormuit. ⁊ aliq[ui]d postea regi p[er] ⁊ regnū moderator ē habet⁹. ad extremū tñ potēs inuidia succubuit. nā cū nobile quēpiā iussu regis ingratia sibi q[uo]dā renunciāte ē scēstra sue dom⁹ p[ro]p[ri]at iussisset mox capē ⁊ in medio foro capitali sūa dānar⁹ nō tñ ignarū occubuit. si numeratis suis in regē regnūq[ue] meritis. nō lacrimas aut cūlas s[ed] alaci vultu ⁊ q[ui] ad epulas inuitat⁹ ceruice gladio p[ro]p[ri]e. vir alit spūs nō m[un]dū domi q[uo]d belli clat⁹ ⁊ cui sp[iritus] mag[is] in mēte sederunt. iobānes tēnū aliquot amosq[ue] se regnū admittant. quo vita funco fili⁹ et⁹ beinric⁹ regnū accepit. adolescēs aīo plen⁹ ⁊ recti cupit⁹. q[uo]d re licia prioz p[ro]p[ri]e alterā ex portugalitā dixit impatris forozē ⁊ in regnū granate cū exercitu p[ro]fca⁹ magnā hostilis terre p[ro]p[ri]e dirupuit atz p[ro]p[ri]uit. iobānes cardinalis hostiliū summa vir integritate ⁊ scia iuniorū cui inuenis in dictādis ep[iscop]is seruiri sēmo p[ro]fca⁹ in eo regno. vñ illi origo erat aīam deo reddidit. In regno nauarie ⁊ s[ed] in patre ⁊ p[er] in filū arma suscepit. filiusq[ue] tadē regno pulsus ad alfonso patris aragonū fidelisq[ue] regē pagat⁹ p[ro]p[ri]e gallia p[ro]fingit. Nūc iohannis motē m[un]dū ⁊ iobānes discretanus vñ p[ro]fca⁹ ab alfonso missi recedant p[ro]p[ri]e filū fuder. iohanna regis alfonsi ⁊ foroz ⁊ cōiū abient. viro mūltis imis aragōnū ⁊ valēte regnis tot potētib⁹ ciuitatib⁹ ⁊ nobilissimis p[ro]p[ri]cipib⁹ iura dicit casta ⁊ scia mulier ⁊ digna q[uo]d p[ro]p[ri]e alfonso. Anno aut ab incarnatōe d[omi]ni. i. 4. 9. totū regnū beinice q[uo]d hodie granata vocat⁹ vici⁹ barbaris regib⁹ corū capto. ciuitate q[ue] granata populosissima armis fameq[ue] durissimaq[ue] oblectōe ob tenta. a xpianis crucem dñi adorantibus pacifice hodie possidet⁹.

In portugalia petrus agnomine infans, sic em filij regis anteq regnare appellant. magni hominis pater
 rex qui totam ferme europam peragraverat sue virtutis documenta demonstrans. Cum regnum tuto
 rio nomine aliquodiu summa cum laude administrasset nec minore fide alphonso ex fratre nepoti simul et gene
 ro suo restitisset, tandem subreptis utrimq; dissensionibus cum odio crescente ad plium ventum esset sagitta in
 incertum missa transfixus interijt. vir magnorum operum. Et qui olim sub cesare sigismundo stipendia faciens non
 parva sibi gloriam in turcos pugnando parauerat. Alphonso exinde mansuetissimus princeps alii cordis
 et prudentia singulari patus neq; cum vniq; regibus portugalia sanguis derivatus est, post hec regnum quiete
 tenuit, cui cum obisset dilectissima puinx, eademq; soror patruelis vt aliam supduceret suaderi non potuit,
 sed omnis eius cura eo conuersa est vt aliquid agat quod sibi laudem et xpiane religioni fructu pariat. Qua
 propter inuitatis regni proceribus suscepto publice crucis signo clausum in turcos et expeditionem permisit
 Annis vo sequentibus heinricus infans videns regni portugalie fines paruis limitibus contineri cupiens re
 gnum apliare oceanum hispanici sumis viribus ingreditur suauis et doctrina cosmogr aphorum sue terre et mari noticie
 cum, iuuensq; multis et varijs insulis ab hostibus nunc habitatis. Inter ceteras pclaras insulas non sine suorum lenita
 adnauigat, non tamen hominibus habitata sed solumbus iriguam pingui gleba refertam memorosam, incoler
 dis hominibus apta, ad qua diuersa hominum genera colenda imisit. Inter in ceteros frueri apatissima e ad pore
 andu succar, qd tanto fenore ibi nunc colitur vt vniuersa europa succaro pluri solito habundet, nome insule ma

dera est. inde succarū de maderā. Inuenit et alias insulas q̄ plures q̄s habitant baptizariq̄ nobis fecit ut
 insulā sc̄i georgij fayal de pico q̄rū vnā boibus alimant et flandria habitandā concessit. itacē macta. An-
 nis vo posterioribus ut anno dñi. 1483. iohānes sc̄os portugalie rex alii flumi vir cordis centas galas ciu-
 bus ad vicū necessariis instruit casq̄ vltra colinas herculis ad meridiē versus ethiopiā investigatos
 misit. Prefecit autē his patronos duos Jacobū canū portugalenseū et martinū bobemū bonniē germa-
 nū et nurnberga superioris germanie de bona bobemoriū familia natū. boiem inq̄ in cognoscendo litū fert
 repentinū manīscq̄ pacemissimū. Quisq̄ pholomei lōgitudines et latitudines in occidente ad vngū ex
 perimēto. lōgeuacq̄ nauigatione nouit. Inj duo bono teorū auspicio mare meridionale siltantes a litore
 nō longe euagantes sup̄to circulo eq̄noctiali in alterū orbem erepti sunt. vbi ipis stantibus orientē versus
 ymbra ad meridiē et tertiā proiebat. Aperire igit sua industria aliū orbem bacen? nobis incognitū et
 multis annis a nullis q̄tāmensibus licet frustra temptatū. Peracta autē bimōi nauigatione vicinū sc̄o
 granā padisi. multaq̄ alia q̄ longū esset recensere. Aperto illo orbe magna pipēris q̄titas flandriā versus
 vehit. et licet nō sit adeo rugosum vt orientale tū acumen formā et oia vtuerū pip̄ p̄ se fert. Multa ea de re scri-
 benda forent q̄ ne redij agrauar bono respectu omisi.

Italia

Ultimis europē finibus paganis et q̄tū ppositi nostri fuit septentrione decurso in patriā tandē inuestis
 mutationes et orientis finitū et occidens admirat. Ea est genua liguriū dñā acregina q̄ ciuilibus agitata diu
 scordijs memoria nra unguū maris amittit. In ea cū exilijs philippo maria mediolanensii dñce eius p̄iore
 optato eliaeo necato auctore franco spinola. viij. libertans capitanei creati essent. casq̄ paulo post subla-
 ta libertate exans Bernardus Buard⁹ ducem accepisset annos supra. lxx. natus auctore iboma frigolo q̄
 et ipse olim an philippi dominij ducali bonore funct⁹ fuerat. Cū bō grāden⁹ ad gubernationē unius uideret

insinuare se populo atque de paulatim vendicare dominum satagebat. ¶ Sed civitati quae tam libertate gaudebat, et sperata cupiditate, demeruit principis militum adiutus, nulla potius placuit. quae inquit quibus pacto capita et unum videret inferre. Obstitit tamen impatori census quantum aureum poculus, si libera a suis legibus dimittere tur. Milanabatur in terra vendigis philippi hereditas, venerit placenta cremam laudam occupare, et multa praeterea mora oppida, dux sub audie ludovicus valens et confluentia inuasit, assentes ad duce auxilium emenit, carolus decessit, qui suscepit a rege fratri non parvis auxiliis alexandrinorum agros verare ceperunt. Papientis metibus agitatur discors, diu angustes fure, quibus potissimum se iungit. Nonianenses comani, alexandrinum, ac Terdonenses mediolanensem impius ibere parmentes i societate quodam recepti sunt. Franciscus huiusmodi pade ipso in piceno agebat, quibus maior, punitae eius ptem iam amissis cum philippus non milito assidue moteret sibi p cōdes amicos recalcitra ut ad se rediret in venetos pgnatur, acerrimus rogato alfonso rege ut, lxx. milia auri numi suo noie nūciet, quo facio iā pacis atqz instructis copiis iterni se acciteret, eius motus philippi enituita, cum qui longo tpe, ad mediolanenses opes inbysset, magis ac magis pperare cōpult. Quae ut longobardis primū ingressus est mediolanenses incerti, quo mens ei inclinarer, ne ut p ipm vlnctus venerit suis cepit obuia iret. Illis oratoribus oblati non pvis superdixit cōducere moras duce sui exercitus factus ut placenta oibus copiis obdisteret in pauperit ipse dicto parens dū ad placenta i obfidione sedet papientes qui iam mediolanese impm tanqz fastidiosis i insoles detraxerant, sece sibi tradentes accepit quae res mediolanensem afos haud mediocriter pntabant, qui p puent rones ibibitus francico dicebat nullas ex vrbibus qd olim philippus tenuisset occupare, fractuosa non se occupasse, si dederit et vltro se offerente civitate accepisse aiebat, at mediolanenses ei eius potentia vere renit dissimulandi ponis statueret. Ille pnnata apud placenta obfidione. Tandem summa vi oppugnare ad oisus vrbem, quibus magna et forti militū manu munita armis in expugnauit et diipuit. Mediolanensem regimem pda ipso pones nobiles fuit, et apud eos qui philippi quondā pssu dixerat, ita res ptopere la regimem pda cedebat, et iam nō parua galloz manus nā cratera tria milia equitis delceti robotis quae alpes transierat apud alexandria psgata deletaqz fuerat. Et venit apud caragum magno plio supat, oes pe ne copias amiserit et landa ab eoqz imperio crepta in pntem mediolanensem redierat. Cui franciscus huiusmodi ad hestandus burgenfes missus, siue qd pncipatū mediolanenses, cuius opioem iā pde fnerat, alio mo psequi nō posse sperabat, siue qd mediolanenses ei venetiam iā societateqz clam se gretes. Tūc solus vntusqz ppli pda relinqueret, pueniendos celsit, prior eius venet sedes inqz, i quo eius milia hic atqz inde pio missa essent, illud inter cetera cōcinit ut ad vrbes mediolani ditioneqz eius obmendi francico ei copias p ficienter senatus veteres in pecunijs et armis auxilio esset qre firmata, mox in mediolanensem dunt, pntabant eo tpe apud mediolanensem bracciam, qui cum ludovicū de verme, ac nōnullas alias francisc copias apud modocia fudissent, tandē relicti mediolanensibus ad eū decessere, franciscus filius suus iacobio piceno mo vtorē despōdit carolus pō gāgā haud ignot, copiaz ductor, qui paulo aīa mediolanensibus deficiens ad frāscū venerat, postqz defitos eosdes mediolanenses et sine vilo deo relictos afaduer tit, itaqz ad mediolanenses relicto frāscō nāstuit. Erat hic vltio torpe, forma pene gigantea, vmbibus oīe magnitudinis viderent dicendi copia claris līs greci ac latinis istructus, s alio inconstanti, et ingenio ad omne facinus siue bonellū sine nephanū poto. Cui nō parua spes fuit oppressa, mediolana libertate dūns vrbis atqz, si fortuna iā mediolanensibus nonerare placitum terdonenses nonarianensesqz ab eis deficiat tes francici plidia receperit alexandrinū cū nullā eis spem sitā esse pntentē wilhelmi mōsserran pncipis fratris impio se pmissit. Respublica medio tpe ex nobilitate in plebes defluerat, leatqz vni, qui vrbē de more pssent, ex fece pplari vrbiles atqz ignari migrari gerebāt, hij qui nobilitate quā multū modis offenderant suspecta bnt ne cū frāscō sentirent. Quadente gantaga, qcam vbi ad pncipatū vrbis ar ripiendi cōmodissimū cūstimmant, primarios eius genere nobiles et opibus babūdantes, rapam interceptos p nocet obtruncare ac deide in foro plebi spectaclū obicerent, iter quos iacobinus bassius et gregorius adolefcens placidus moribus et līs eruditus, et nob amicitia pntens, pssus innocens supinus in carisqz iacuit. Ne dū post iohannes caynū venerandū senex et filius francisci egregia forma nūc restitit, alio crimine inuocans, nisi qd bilance marie francisci cōmisi sanguine iūcti erāt, cruculibus affectos cruciant nequere. Et in gregorius tam pncipatus nūl pterpes, sū ppelegatōis tanqz ad spatorē mitteret i modocia captus atqz interfectus est magnus librai asseror. Et qui testm oīl philippi pplari fauens regimē lamasser, iter ibeodoio bossio admodū i citate granoso potenti pepercit, quā cū dū i vincul tenuisset, tandē iterē merūt, Galeornis quoqz tuscamus et ipse natu nobil atqz opulentus eius iherusal occubuit. Quibus crebus cū iam nulla librai forma relicta esset, et vij. vni ausi tyrānico vrbē cedibus ac rapinis sedarent, sue cessiois comita pnbentes, iūto ppoli sūbūis ipentū, progarent. Quomota deniqz atqz scēnta citas correptis armis, nouo migrati et nobilitate creati, tyrānos et republica electos i carcerem pccat, atqz vltimū pntēbant, franciscus dura obfidione ciuitatē pmebat, ptes plebs incensa nobilitate c palacio pepulit, tyrānos demp vinctis atqz librai amatores, et opte de republica meritos in pnotem locum restituit, illi ad piores atqz reueri, qui facillites magno nuero assumpsissent militaqz suadente carolo spolia perperant, nobilitatemqz prius opprimerent nō tū ei vias ad inuadendū pncipatus pmiserit. Quis eis ipe aiabentis, et iam sibi periculosas apud mediolanenses moras stelleris, per intermuncios francico recollat, ac magis alleat pmissi laudam illi pdidit, Lercoqz tam fides fallens, nō sine magno mediolanensium damno ac pleb pntatione ad eius trāfuit, nō tū defuit tyrānis aīa qn postulat vndiqz sūbūis francici iūctis iā ppe certuibus imminens exerere cōnarent. Sed eius alios franciscus frustra rogassent, venetos tādū nese derelū rent permerunt. Nam neqz illi ex vbi videbat franciscus citate florentem rei bellice pntissimus, cuius ias vrbis atqz arma non sine gravi lacura sensissent, eo potui ipio quo hio portandus videret, ptercussit ipse veneti sedes cum mediolanensibus, legesqz qd nō cetero i gallia seqz debet serperit, mandantes huiusmodi

ut certis cōtentis vrbib⁹ ac terminis mediolanēses in pace diuiteret. Ille haud ignarus se breui p̄tuz vbi
 venetis parauisset. imperiū corū p̄cepit. Et quīs deus oibus videret. nā soli florent. et hij quidē parē
 opam ferēbat. In obsequione in p̄seuerare decreuit. iam mortuo frāscō pygmino frater ei⁹ iacob⁹ cū bra
 diani ad venetos trāserat. Iam leonardus venetus a senatu veneto missus mediolanū ingressus au
 xilia z comēat. magnā copiā. qbus ciuitas indigebat. p̄p̄e diē affore pollicebat. Et rat z in exercitu z in ci
 uitate summa omi rez indignētia. Ita vt dubiū videri posset. an obides frāscus. an obessis dicit rebe
 ret. At ei bis nulle eq sup̄erat q ferre in scissore possent. z milites stipēdio fraudari p̄ obis se se amīs ex
 erūt. Neqz cū frāscō ar genū erat. quo sup̄e dare nūliū posset. Sz inter spem metūqz dubi⁹. obidione de
 die in diē vba pro factis offensans. p̄ducebat. In ciuitate vere cū iam frumentū absumptū esset. nec aliud
 edulij genus restaret. z iam canes. equi cetrāqz id gener⁹ aialia māderet. nec ferre amplius samē multatū
 do posset. collecti in vniū apud portā vercellinā. correpti armis in for. prunipiti. obtinūqz leonhardus ve
 netoz legatū gladijs cōfodit. ac discepit. Et in palatiū fuis tyrannoz satellitib⁹ aggressū. quo sine re
 sistētia occupato. quos inuenere tyrānos in vincula p̄cepit. Et in missis ad frāscū legatū p̄ncipatum
 ei ciuitatē obtulerūt. q mor ingressus diuini vrbis accepit. Et deinde nō multis interiectis dieb⁹. cū libel
 z cōiugerenerius. ducalibus insignib⁹ exornat⁹. in triumphū modū vrbē intrauit. q cū ias cōiū parā
 qz in deditionē accepisset wilhelmogz mōte ferratenis alexandriā emisset. non parū deinde bellū ciuene
 ti⁹ z alfonso rege belugis gessit. In quo cū acrius p̄meret neqz em tante potēte par esse poterat. Renā
 tum regē fortissimū eqdū cohortib⁹ cinctū ex vltiori gallia. magnis stipēdijs ac p̄missis allectus. i aut
 lū accersit. q cū fup̄atis mōtib⁹ in italiā descēdit. ac wilhelmū e monte ferrato arma ponere p̄ amicit
 iam ac necessitudine cōpulsit. z iam castra sua frāscū castris p̄iugens. i hostiē agrū descendit expu
 gnatis rapitū nōnullis castellis more gallico. mortales omes i eis cōp̄cheos trucidasset. Tantus mor
 tator venetos inuasit vt iā castra castris p̄ferre aupt. nullo pacto p̄iuniret. nec iam returre posse vna
 z p̄gamū agris amicos p̄sideret. Cūqz thurcoz bellū res corū marinas infestaret repēte p̄er omi opini
 one par q diu in senatu ap̄lico fūrat agitata. deniqz apud laudā interiū cūlā iōgnit. s. p̄bate z in
 tegre vite monachi. inter venetos z ipm frāscū dani rege facta ē. Que res vt regi molesta. ita frāscū vni
 lēz veneti necessaria fuit. Et deinde mediolanū insāiens p̄p̄i furore diuina frāscus baci restauit
 mira fortune sine cūta regēs ter. puidētia nobile ac magnificū op⁹ bīdē in anib⁹ vito resectū ē. qb⁹ fue
 rat paulo aī rectū. frāscus p̄biledp⁹ nobil⁹ latyaz scriptor. p idē tps ad herocā carmen puerus res
 sforzē scribere cepit. Rediit⁹ nebell⁹ soluta ofone ac metro clar⁹ hō cepit. Cū apd venetos terra mar
 qz potētissimos. q nōmē italiā apud barbaras natōes lōge lateqz claz fecerat. filius so fari duces. veluti
 q̄p̄ia i reipublika machinat⁹ eet in exiliū ac. deinde reuocat⁹ z iterū i suspitōem ciuiū adduct⁹ z cru
 elissime tor⁹. q nūbi mali p̄ferere relegat⁹ i peloponessū miser i ibi vici finit. Vener cūlōe duce
 areas donat⁹ dum Creta insulā. p veneto iperio gubnat bar dux fule appell⁹. reuocat⁹ domū bonore p̄ia
 z. magna mulier⁹ pecuniā i exiliū mittit. Armilus iter venetos digittate z autē potēs duz ex con
 silio ad mediā noctē domū reuertit. baculo trāsfossus occidit. nec q tantū scelus parauerit inuentus ē. q
 uis filio duets id crimini dederint. frāscū barbarus studijs diuinitatū excellēs. edū nō paucū neqz il
 laudatis opusculis. senio p̄fect⁹ nō sine celebri notē vita decessit. q Inipatū frideric⁹ cū romā rediens eo
 se cū p̄iuge z rege bugarie ladislao. totoqz comitatu receperit. libeter z amice visus. incredibilib⁹ bonoz
 bus tumul⁹ est. frāscus dux gēns. q ānos. v. z. xxi. summa cū laude ciuitatē reerat philippo medio
 lanensium duci baciā bergamūqz ademerat. copias ei⁹ p̄libus locū fuderat. frāscū carniolā claz duem
 copiaz de p̄dione suspēcus securi p̄cussit. abarsilū cariani cū maioris diu patanū p̄ tyrānidē te
 nissent. dūz p̄nam hereditatē vendicare conat⁹ interceptus necauerat. pacē cū thurqz nō tam honestā qz
 necessariā fecerat. Inipit⁹ venetus terra maricqz lōge ampliauerat. gubnatōni tandē cedere cōpulsus est
 tanqz p̄ scmo reipublice videret. munit. Ille hmoi p̄mētia affectus ingrate p̄ie aspectus nō ferēs. camoz
 vitā causans. q careret igno i publico palatio in p̄marā domū se recepit vbi cūz p̄ncipatus suis ciuib⁹
 reddidisset. egā qz p̄ctum atian nature restituit. Cū casum tanqz p̄uidisset baptista p̄afius cemonēsis
 astrōm⁹ plumbus antea in eis p̄dixerat. Erat autē frāscū cū moreret nō lōge ab anno sue vite nona
 gesimo. venerabilis senex p̄p̄a corpis maiestate decorus. memoz omi q post infantiam aut vidisset aut
 audisset. facundia copiosa z ingenio. p̄mpio. ac ope impiger ac deterrimo. q moderare frena senat⁹ opte
 nosset. Et p̄ in egipto negotiat⁹. cū p̄bam regiōis illius quēpiā de futuris itrogaret. Rūsum ab il
 lo accepit. filius sibi ee. q alijū fū ciuitatē p̄uapatus affegret. frāscū fuffat p̄fcal vir singulari p̄uē
 tia z morib⁹ humanissim⁹. cū ducatus nulla putat bella suscepit. nisi vlt necessaria vlt ad modus glosa. z reb⁹ militari
 bus exercitat⁹. In eo bello qz veneti cū frāscō sforza post diuini mediolanū ab eo capus gessere. par
 te illi⁹ secut⁹. magnus mōmētus reb⁹ ei⁹ accessit. Carol⁹ frater ei⁹ q hīdē frāscō sefellerat i vincula cōpuls⁹
 eius. s. ei⁹ fideiūsiōne dimissus. cūz neqz sic p̄uiffioni sue satisfaceret oib⁹ q i mānuū agro tenēbat op
 pidū p̄mar⁹ ē. Sz cū stipēdia venetos faceret. nō p̄uas eozū copias i mānuū bunt. vbi v̄satis late
 atqz in campis agnis cūz fortuna p̄ncipus ei⁹ bellū scissus fecisset. z iā mānuū in eu p̄cussit. reb⁹ suis dis
 fect. videret. Ludovic⁹ accessit. ex mediolanū auxilij. milites suos iaciē p̄duce. fratri copiā pugne
 fecit. nec illi certantē detrauit. Ludovic⁹ ē. Cōmissum ē anoz p̄lū i q duo frēs abo eratē florentes. abo rei militaris
 p̄m. abo corpis atqz a vrbib⁹ p̄santes. de glia. de ipio. de vita. summis comandib⁹ cōfēderet. Deniqz victoz
 ludovic⁹ fuis fūgatoz carolo. oēs eius copiaz duces. ac p̄moz eqdū cef. p̄b⁹ intercepit ille dedep̄ia
 ex totis atqz egenis morbo p̄fectus iterit. Apud ferrariā mortuo nicolao Estense p̄ncipe. omi nū sculū

Fortunatissimo. nisi coniungis aduentum et ea et i sibi vilestimo. vendicare olim coactus fuisse iconcllus
 diuini suscepit. princeps pacis. ita pntis. et musice cultor. qd decedere bonis frater et. et ipi nicola
 fuis ex coactis pholom ea senesi ad picipatu vocat. egressa forma iuuenis et i armis di laudat. laus.
 dicendi et agendi pntis. qd cu cesare friderici roma petente et inde reuerfus magnificissime accepit. sup
 mutina et regiu ducatus bonore accepit. pamtusq oim i effensi familia dux appellat. e. Eugeni. pmtis
 du ferrarie cu grecis coacti agerit hugo senesis qd ide ipsa medicorum pntis bit. est. oes qd ex gra
 diosio phlie co puenit crediti sunt apud se mutauit. quos cu oppipare magnificos pmtis. finto pntis
 dio. epulus mensisq remons eos et disputatione pedetentim placideq pellet. cuq iam marchio adfectu
 colaus. et mti i synodo excellens phi aduentassent. citatos i media phie loco adduxit. de qb inter se pla
 ro et areto. i suis opibus pcedere ac magnopere dissenter vident. edicens ea se pte defensori qua grec op
 pugnandū duceret. siue platoni illi siue areto. sequndū arbitrarer. Cu greci certamē minime recusassent
 pntis acta e ad multas horas disputatio postremo cu et ex pmtis siua hugo grecos in phos. aliez post aliez
 argumēt. et dicendi copia victos tacere cōpulsisset. palā factū ē. latinos boles qd iam pridē bellis artib. et ar
 moz glia greci supauerāt. etate nra etiā hris et oim doctrinaz genere antecire. fuit aut dom. effensi vni sp
 docti amica. nra etate nō solū hugonē de quo pntis sum. magnis ad se pmtis traxit. sed mltos i iure ciuili.
 plures i ceteri facultatib. honorauit. In studiis eloqumē robāne auripā sicutū grecis ac latinis edocuit. q
 versu pntis clamat inter familiares biniū dūtem bntams fecit. f. uariū. aut veronem oim ferme pntis am
 qd a nra etate grecas lras didicere. admira bilis et oim honore dign. fener. qd oim etate sua legēdo. docēdo
 scribēdoq. pntis. vniat fecerit. siue refugiu et illd qd bonellū dignūq suis etet cūqz acbrūm. iue
 nit. In agro bononiēsi pntis qndā aridā ex mionib. formicis pntis. cā cōpntis alcederāt supuenerē maio
 ris pntis micro qd illas pntis occiderūt pntis decerūt. Post duas ferme horas tanta mior formicarū
 vis exarata ē. vt tot. ager nigro rectus agmē vidēre accessere. pntis oēs. et arboris vndiqz spūz ar
 cūdanas. paulatim alcedere cepērūt. maiores formice vbi hostes adesse aladuerūt. cōgobare se supuē
 pugnā expectauerūt. postqz sit acres pntis cōmisso pntis. maiores morisqz rabidū. mō illas mō mltas em
 noribus interimere totiqz locū cōfecerūt. vt cadentū moriūqz tumulū. ad pntis radices nō parua
 in terra succreuerūt. f. pntis. instaret miores spqz acres aqz pntis viginz aut ples vnas ex bonis
 aradarent et a tergo et a fronte pntis nuda qd latera pntis. victis tādē manifeste et ad vni oēs nece
 te. Illati pus temere pntis penas dedere. Nec acta sunt pntis. rōne copis eccē. ci. s. pntis cathedrā eu
 gent. fntis teneat. ea nob qd se vide. si an. vt fide dign. et aucte reulit. Nicolaus pntis. viroq iure co
 sultus. qd m in castis aplice nerij senesi epi vices agebat. fntis h illi est qd in gallia belgica nō longe a b
 vrbē leodio pntis. fama gēsiu ferūt nidi siue i arboze siue i rupe falco sibi pauat. ouaz foves pullos aus
 dus expectabat. hic comū supuēntes loco deaurbauer. ouis ei. effrac ac voraz. pntis. id ē pntis
 bibula fugiētqz trepidū falconē annouare postndē mirabile dicit falcones coruqz. qst septentrionales
 illi merdionāle pntis. ordinatis acib. et tanqz ois capaces essent. aliqz qd comia obtraxer. aliqz qd
 media duceret agmā disposuit. atoz et serocissimū plū i aere cōmisit. m qd mō coruū. mō falcones. ce
 dērent. et itez rēmpit vntus certamē instauraret. tot. vndiqz sbiectus ager. et pntis et caduēt. obte
 ritus ē. ad extremū victoria penes falcones fuit qd nō solū rostris. s. etiā vnguib. acerrimē et cecantes. cor
 uos oēs ad internū dem deleuer. Et in paruo tpe intereco di duo de leodmēsi eccā contendentes. alter a
 gregorio. m. alter a bndictio. m. m epm elect. Etat em inter illos de rōno pntis discēptatio. ambo cu
 copis i eūdē locū pntis venerūt. Jobānes dux bin gādie aliez armis inuit. aliez leo dīez pntis sed
 bas. pntis et collatis signis. summa vtrinqz cōtēto. horrendū cruetūqz pntis factū. In quo tādē victor
 io bānes. r. mltis hostiū cecidit mirabile ei. rai sanū pntis ē. qd nos illac postea māsentes cefoz offibus
 pleniū vidim. f. de bello falconū ac coruoz suā cuiqz opioem relinqm. vnt pntis penes famāz dimissio.
 Bononia qd nō tā studior mē qd seditionū alimē appellari pntis. et ipa genue. ac soli i cōstātie phos
 cu facit e. Jambecariā. nō sine ecce mltos quos domo pepulisset. cōi cantelorum ac bennuoli. qd. re
 gi cepit. pntis factio mī baptista cauent. et bant bal bennuoli. f. uere. abo sanguinari. abo parat cedū
 insignis qd is sit pntis factio mī essent. nūb m inter se meliores fuere nā bant bal bennuoli de facto son
 te baptiste filio vntis puerperā cōpsem se qd. ei. m auu pntis p nouo natu cōgratulā. ab imēntis et
 improuiso baptiste facillē. obtrūcat. vt māsēte apparuerit baptiste factio nō tā sedentis retinēdi qd ce
 dis pntis. et a baptista qntis fuisse. f. nō mltis morz bant al fuit nā qd pntis et sed bāf. f. supmē paulop
 armis fugat. aduerfariis plateā obtrūcare. Baptista indimo tandē pntis i specu quodā fntis anco ci ple
 riqz cōpntis. f. fuis tantāz rep. et sumo cōpntis exire. mor pntis. vntis. pntis. e. cadauer ei. f. foz
 nactū et dū ludibrio bini cu pntis morz ferarū. cor ei. dēnt. lantāssent. cruozqz bibere nō potuissent.
 tandē exiit. f. Apud florentiā pntis ranti. latabat berculū bennuoli. que quodā eugen. pntis. mar.
 intertia siue iustitaz siue pntis fntis. extra mntionū nāt. paupem vitā lamfied dūces. nec fntis. gntis
 quo pntis. e. f. fntis bononiēses euefigio vocat recusante quodā mō inuiti i pntis dūat. f. fntis et la
 mntis factio. nūoz et bant al filio republice pntis tradit. cu. et i reb. aduerf. fntis. et i fntis mōi
 deratio baten. ois ē. vt berculū filū oēs nozint. Qui cu exules p. pntis nocte qdā vrbē intrasset.
 ac exoptato rumore qd victores iustitassent. bant qd tēfuit. aio. excitat amic. cōtēf. armis. in eos pntis
 lisse. nec mora victos cō. capntis ex ciuitate pntis. dēturbaui. Desartion eo tpe cardinalis mntis. nūoz
 gntis. pntis fntis. et nra siuaq. lingua pntis. Nicolai. v. pntis. mar. in ea vrbē vices gerat. qd vntis
 ad ipi. pntis. obitū legatō et fntis. nobilitari plebqz iuxta car. fntis. qntis eo deducta ciuitas ē vt legat

pape rogare magis impare q̄runt. qđ plane nūc erperit. ludouicus scđor q̄uor coronator cardinalis le-
gatu. qđ quis ingenio valet. et ea p̄dit. ē auct̄. qđ summi sacerdot̄ neponi deberet nō plus tñ i vrbē p̄t qđ se-
natu placet et tanto bononēsi viro. ¶ Florentia vrbē ex seculanis nimis ad ripas anni suūq̄ p̄dātam p̄uēit
boies fluentia vocare. quā cū auspicijs fundata felici⁹ vicinis p̄ circuitum ciuitates excellere. mirisq̄
modis imp̄ij p̄pagare cepisset. florentia longe meli⁹ qđ fluentia diata ē. In hac vrbē p̄nter mat̄ri euge-
nii q̄ritus id paluū qđ ferrare cū grecis cepat. magnifice p̄sumauit. Erāt p̄ter inter grecos ac latinos su-
per archanis ordo vobis fidei p̄tendēs. q̄ri maxima et difficillima fuit et sanctiss̄us p̄cellione. Cū greca
p̄dictū ex p̄te dūtarat. nūc ex p̄te filioq̄. p̄cedentē afficeret. post mltas ac diutinas disputaciones. in quib⁹
tanq̄ intercepti nicolaus saguinus ymaḡ lingua differuiss̄. ingenio faciūtiq̄ iuxta p̄p̄tiss̄. illustrē
nomē adeptus ē. Tandē cū latina eccl̄a in vñū fidei symbolū p̄sensere. Cuius imp̄ator grecor et patriar-
cham cōstantinopolitanū. et oēs cor comites abunde lauteq̄ p̄auit p̄iarcha hic sc̄nio p̄fect⁹ accessit. et apđ
p̄dicatores intra eccl̄am hūmā ē. cui maffeus poeta laudē nō ignobilis epithamū vñibus imparibus
edidit. nicola⁹ p̄tamin⁹ illustris copiaz ductor. ab exulib⁹ florentinis inuitat⁹ musellanū ingressus agrū qđ
a florentia. x. milib⁹ passū abest. hostiliter cūta diripuit. nec diu postea in agro aricino cui eugenio simi⁹
florentinis bellū innūisset. apud anglianū magno p̄lio victū ē. p̄ligat⁹ ē. Ludouic⁹ archiep̄s florentinus
ap̄lis nūc copijs p̄erat. qđ ca victoria nobilitat⁹ ad cardinalatū paulo postea p̄fectus ē. Eugen⁹ cū vñi
one grecor facta. et p̄tamin⁹ mētū deposito. mēte atq̄ alo auct⁹. vii. et x. cardinalis creauit. viros aut ge-
nere illustres. aut vñū p̄fices. aut vite sc̄itate cōspicuos. inter q̄s duo greca assumpti sunt. ysidorus ar-
chiep̄s nutenor et bellonon nūenor p̄nifer. q̄z sup̄ memini⁹. Alfonso rex aragonū rogat⁹ a p̄b̄lito ma-
ria vt ante dictū ē. sibi aduersus venetoz potētā vt opem ferret. coacto nō paruo exercitu p̄fectus i
gallia iter ingressus. Et aū philipp⁹ obiit q̄ ipse tyburi q̄no iam appulserat digressus. audita vō amici
morte. et qđ ab eo incipiat heres effect. in sabinois p̄fect⁹ magnificētissimo illi funeri iuxta p̄soluit. Tandē
transiisse tybort. recta via in florentiū duxit. eo vt aiebat animo vt florentinos reuocare suas copias ex gal-
lia cogeret. atq̄ ita p̄ tuscā pacatā et sibi amicā ad opē mediolanēsi⁹ ferendā qđ veneti bello p̄nebat. p̄i-
cisceret. noluerit florentiū ab alfonso rogati venetoz locatē desistere. Quapropter alfonsius i agrū vñ-
teranū p̄fectus pomatū. haud ignobile oppidū portas claudere ausi coipō qđ veneti die copijs citi⁹
positis vt cepit ac dū p̄uit. Tandē ad castrū nouū i codē agro sitū mouit. cui⁹ incolē audita p̄mota vñi
cla de cōfessim abisq̄ terramine i deditōem venerūt. Ad fecere aliquot castella circūca a exiū mōtecastellum
naturā et opemū obfedit. quo tpe ea imbrū magnitudo ars vis venetoz exorta ē. vt neq̄ extra temora
q̄scere milites possent. iustis cor discep̄s. mltis p̄mane rapratis qđ ex reb⁹ et qđ aūnone inopia labora-
bat. Abouē ad alfonsum ep̄lū dūnt. Et florenti id oppidū p̄sidio et aūnone firmatū frustra ibi
cōsedit. castella nūc aliquot summa i gerardis. id ē regionis nome ē. recepit ars illū restituit a qđ florenti
ni p̄us ademerat. erat in comitatu regi hymonē mille duces eq̄tes. qđ sumo florentinū sp̄sio ad cū trā-
sarat. Sygismū⁹ aut malacta que rex anteq̄ tuscā iugredere. cū eq̄tib⁹ mille. et decē. pedin b⁹ adu-
xer. at ab eo indices expectaret. ad florentinos trāsiuit. friden⁹ quoq̄ vrb̄mū p̄ncps. notus et datus i
armis florentino stupēdia faciebat. qđ cū essent equatu peditatq̄ nō inferiores rege. oēm illi expugnādo
rū oppidū facultate p̄p̄teret. si fuit regi cōsiliū i obfidiōe campilij p̄fuerat et p̄p̄m in mōtib⁹ cōmea-
tus penuria p̄nebat. Diuerit igit ad loca maritima et apud populoniā. olim fama celebrē. nūc diruta
i regi inde trib⁹ ferme milib⁹ passū plūbiū nobile oppidū i cui⁹ obfidiōne tū qđ postea dicemus laborā
i florentinū. et ip̄m nō paruo mōmētū oppidū. p̄bete florentinor p̄sidio traditū ē. p̄ter arcē quā cū sy-
monē obfidiasset. p̄uicis post dieb⁹ p̄ deditōem cepit. Tū rex paulatē apud aquā viuiū in biberis age-
ret. a legat̄ mediolanēsi⁹ adit⁹ ē qđ opē ei⁹ implozates. i eo loco decem bellū aduersus venetorū sc̄natus
obtinere. Jam ei frācē. Sfora mediolanēsi p̄p̄o indignat⁹ venetorū auxilio fr̄. eos s̄b̄gere summis
comand⁹ intēbat. q̄z paulo an fines et arma p̄mouerat. Cū rex soluta plūbiū obfidiō neapolim redisset
florentinū legatos ad cū m̄sere pacē petētes. qđ accepta fīd i castra p̄fecti postq̄ mādāta operosuerūt. bellū
q̄z recusari antouū cardinalis bilerdē. notari. inter p̄mos theologi opa. qđ id negocij p̄ntificis volūtatē
suscep̄at. p̄uic post dieb⁹ ea lege pax florentino p̄p̄o reddita vt castilionē et insula cui⁹ qđ ipsi bello flore-
ntis crepta fuerat in p̄tate regi remaneret. Et cū frācē Sfora mediolano pon⁹ cēt. oēsq̄ p̄ores et ar-
ces apud amnē obdūā tanq̄ mediolanēsi agrū a venet̄ repeteret. alfonsius qđ cum frācē p̄tendit. secū-
tis. et cū eis alicia locatē neḡ facta florentinis qđ frācē fortūa fecit et armis et pecūniā cū iunibit. secū-
do bellū indiet ferdiū andūq̄ filiū i expeditōem eos mittēdū duxit. Erāt is eo tpe admodū adolescens
ingenio eximio. et ad cūctas optimas artes docti et p̄ato. liberalib⁹ disciplinis insituit. armor tractādō
rū sc̄ia edoct⁹. glie cupid⁹. medic ac laboris p̄ntē. cui p̄ ser milia eq̄m. duo milia peditū p̄misit. fuit et i
exercitū cū conies eueris et vñū neapoleo haud cōtēendo copiaz duces. friden⁹ quoq̄ vrb̄m. qđ i
supiori bello florentinoz arma fecit. erat. i cū exercitū militauit. florenti vō postq̄ imnere belli sibi tēpe
stare cōsultē. Sfora fauentiū symonētū. que sup̄ noi am ac sygismūdi malactā. postremoz alexandrū s̄or
cū aduēre. qđ s̄i lūci. sup̄ decē milia eq̄m. peditū vō magni nūci i castris huerūt. ferdiad⁹ tñ p̄ agrus
cotōnēsem in arenā copias dūnt. vbi castella aliq̄ nō magni nois vt cap̄s atq̄ dūrepti. folianus non
parū mōmētū oppidū. cū oppugnare cepisset. nec hostes auxiliū ferret. p̄ dies. vii. p̄ deditōem accepit. Ed-
tati etozis apđ mōdē policanū plūb⁹ cap̄s. nōnūllū occas⁹ fudit ac fugauit. Reuocanti i agro florenti ex-
pugnauit. Castellū vō cū obfedit hybemo rigore inuascere recessit. et i maritima loca et aquā viuiam
p̄is exemplo fecit recepit. Quo tpe et anton⁹ Sfora vadā iūtorē maris s̄i nauib⁹ occupauit. et ampliori

fossa a terra cōmuniuit. Quo ex loco pisanū z vulturanū agrū infestū reddidit. Cūq; interea florentinorū dū-
 ces ad soltanū castra mouissent, vellerē; foradūdus auxiliū obfessis ferre. Jam q; itinere se cōmissis, tāta
 in castris lucas cōferta ē. vt p languētū nūero, nō mō ad rem gerendā, s; vt ad nouēda castra fati eēt. Qb
 quā rē soltanū summā vi expugnātū, nec mīori vrute defensū, tandē ab oppidanis clam pīdīo traditū
 pī paulo post z ipi victorē pda fuere, oppidū mēsus, ac solo eqū. pērid q; ipi gerardū gambaciam dū
 castris q;uor q; pī a florentinīs accepta intra apertūm sita, seruidādo tradere vult, ab vno z suis p dū, ca-
 stris amissis diu regē mendicādo secutū ē. Etenim pax apud laudā (vt dicitur) facta reuocata? a pfe foradūdū
 in regnū cecidit. florentinū q; amiserat ciuita recipuerunt. Baldacus pcessitū copiarū dū ignobit ductor
 manu p mptē z audax, cū diu florentinorū spīdē mēsserit z palatū tandē accersit. dū mgt anū ptumacē
 mēdet. capē? et altissimū fenestris i for pēptat. cui quis magno casu tā expasset, securū tū ceruī abscit
 tā ē. ¶ Inter florentinos oēs q; nra floruerūt etate cōfmas cognoscere medicus z prudētia z aucte cōmittis
 pnceps vbi hūius senatū q; voluit impulsit. Cūtan ex arbitrio dicit inopēs ciues q; pīmos dū aut. mī-
 monia et argēto suo dondū mīta cōiūrit. Illas magnificētissime edificauit. In ecclias ditissima dona
 cōtulit. monasteriū feci mīari z amplū z utiū a fundamētū crexit parochie sue templū cū p az placere pīor
 sus dūrit. Etenim structurā admīrādū opīs et lapide sēculano suscitauit. E dē suas q;uis ornātissimas ere-
 xit. amplē m meditat. op palatū z altū z ingēs, ex q;drans lapidib; i insigni vrbus loco. adco pulcrū
 adeo amplū construxit. vt et alter eqū tota ciuitate nō possit. Cōmēdāda ē mūlti in rebus florentinorū pū-
 dentia. tū maxime qd legēdis cācellarijs. nō iuris sciam vt plerēq; ciuitates s; oratorā spēcūt z q;uocant
 hūmanitatis studia. Nostrū cū rectā scribēdūq; dicēdūq; artē nō b artib; aut inuocētū. s; nullū q;ntūmāq;
 tradidit. Nos res lēa vrbe cōsumū. greci z latini s;is z cōditōr opa. samā illustres. q; cancellariā ali
 post alū tenere. Leonhārdū z carolū aretinos, z poggū cūsdē rapublice ciuē q; secretarū applicus. tūb
 q;dam romāis pōssib; dicitare eplās illos pēsserat colucius aut? ea dicēdi vis fuit. vt galean? medio
 lanensū pnceps. q; patrū meorū mēoria grauisimū florentinis bellū inuult crebro dicē auditis sit nō tam
 fidi mille florentinorū eqtes q; coluici scripta nocē. Disceptant ē diu inter florentinos ob pecuniarū eractio-
 nes. q; tenuiores ciues magi q; opulētos vrgebāt. Bis dieb; cōsuetū cōsino noua rō formatā. ciuitatis
 ciuis descriptio cepta ē. quā raro facta sine tumultu momēq; ppli fecerūt at nūc q;te trāquillēq; tūstī. Quē
 scē q; nra memoria bis florentinorū obsidionē expit. bis philippū mediolanensū dū auxilio suā libratē
 defendere. ad extremū cū vinctis virib; pares eē nō possent. nec facile inueniēt. q; quē hostis pmeret. No-
 tiens ferret opē. sedus ad q;ntāntā ānos cū q; pēssere. eas leges s;curas q; dūte portōres. ¶ In
 ter florentinū z senā apud oppidū qd scēti cassianū appellat anno post iubilū s;eno. vlt sūnt aures vigiti
 (vt ferūt) cubitis a terra pīdimes inter se iurabili ventorū impetu agitare. ac depugnare z altere alteras pel-
 lere. z iuratis sepe vrab; pelli q; populicū interea summa ars incedibili spūs violētia. quocūq; recca p m
 ane iactari iunios deitā. z s;ra iugēna loco moueri. vtiūssimas oliuas. z antiquissima quercū robora
 radice cōdūt. atq; cōstrūgūt. boles z tumēta nō pūis spacijs z celis ferri aut raptari. hec nob; q; se vidisse
 aiebāt retulere. s; magi nos vt crederem? eplē a grauisimū vrbe de bis vrē? alonso regi dū apud cū age-
 rem? scripte. z in pūia nra lēat cōmouēt. ¶ Vrbs sēna vñ mībi oratio ē. scdm bodie locū in ciuita obui-
 uet. amicissimū sita loco. Et si nūbi fides hūda ē. pplō neq; rudī neq; lūb ano. ¶ Huius rectores q; nobilitate
 postposita. q; fuit illa ciuitate. tota ytalīa memorabil? pte ppli quā duo decim appellāt priozis cōcalca-
 ta. mltis annis i pace q;uerāt inter se tandē duas factiones hie cepērūt. q; pūit sui rei cōducere arbitrate
 sunt. ita se vī ppli vī yralic pncepib; cōiūgere. Cū vō rex alfonfus i florentinos (vt antea relatū ē) cōduce-
 ret exercitū. factōes ipē manifestē patefacte. Altera regū bellū i florentinos iurādū ē cōsuluit. altera cum
 florentinis auxiliū dandū ē suādē nō auderet. dissimulā dū cēfue vicerūt pmo regi amici z cū castra emē-
 ant mīlere. S; cū rex ad sēnū lapidē vrbi p rīm castra metat? eēt. dissimilantib; in plebe q; florentinis stu-
 debāt alfonsum nō tū florentie q; sēnarū dñūm q;ere. tota vrbe trepidatū ē. z arm at ad portās dispositū
 hāud aliter alfonsi milites q; librate sue insidiates obfuerunt. Cōmūit aliquātūq; dē ppli suspōndū frā-
 ciscus martorellus pstanti vir ingenio. z quo rex libēter viceret. legat? ad eos missus. s; cum nō tam regis
 amozē aut odio. q; pūiat cūm pēonib; republie pīlūa turbare. adeo tenuiter ānōna i castra regi de-
 portari pmissa ē. z vt florentinis sū? regi videret lēsi. Idē factū seruidūus regi fili? alio postea tpe lē-
 cosm florentinos duxisset neq; cū pnapio ei? aduē? satis ei fauētes fuere. S; veneti cū senensib; ac regi fe-
 dere iūcti cēt vīq; adeo senēscē legatōrib; agitantū. Et vt ipi societate tandem regi iūnerūt. bellūq; florenti-
 aliud euēglio bellū exercitū ē aduersus bylādinā pīlūam cōmte in quo duob; vī sunt signifūdo ma-
 lēta z cubito corngē q;uoz potētia nō tā hostib; q; ipis senēscib; formidāda fuit. Suborta aut tū
 signifūdo z senēscē discordia. cū sēc ille suspēctū ē adueneret. nō sine luo z senēscib; dāno recessit. cub-
 ber? cū senēscib; pfeuerant. Interca comes iacob? pycinū? q; iā pūde apud venetos spūdē facēdū
 sine laude rez gēstaz cor copias duxerat cū p ac vbiq; porta spūdē careret in curiā pperas senēscē
 tūe pūie amicitie. vt sibi auri. xx. milia mutuo dent. missis legatis expēit. qd cū frustra fuisset. acies m
 eos cōuertit. Et ingre sūis senēscē agrū. pterag; oppida pīm vī pīm p dūde recepta dūpit. Calat? ter
 aus q; recens pontificatū iūerat. copias suas senēscē pplō auxilio mittit idē frāscēns q; forata dē florenti-
 ni facit veneti quoz p fecus requisitū auxiliū q;uis temē pbenit. Cōmittit ex ipso vīo plus. et quo sine
 magno dāno pūi dīscēssim ē. Iacob? cū exercitū coacē? e castillonū sese recipē. qd oppidū ē dūm? a
 florentinis priozī bello receptū vbi q;uis acriter oppugnare. expugnari nō valuit. Interba Eufēd?

in suspitione actus tanq̃m cū p̃cāmino sentit̃et. cū eius rei nō parua extaret indicia vocat̃ ad vrbē in sena-
tu senēti trucidat̃ ē. z p̃ c̃nestrā in for. p̃ier̃ ē. p̃cāmiñ paulopost vrbetellū natura loci minutissimū op-
pidū p̃ p̃onione obtinuit. vna est tantumō via. itaq̃ arduissima. z arcis oppositōne defen- sa p̃t adiri. reli-
quas p̃tes itaq̃m dādidit p̃nis diuitiar̃ lembis cymbisue nauigabile. Idē cū frumētū vniūq̃ copā p̃cā-
miñ rep̃it̃et. tamdiu se p̃tinuit donec pacē apud regē atō gonū firmat̃a i regnū se se recepit. Et ea par̃ ex-
terno bello fenēsis soluit muerio magis ac magis implicauit. nā regī amicit. z tanq̃m bellōz cā sūssēt p̃cā-
miñ studio famissēt. partim securi p̃cūsi sūt. p̃rim relegat̃. multi cū sibi p̃cūmū in p̃cāminūmē cerne-
ret. sp̃ore ierulū abire. adeoq̃ i eos q̃ suspecti sūt h̃iti. seu eritas exercit̃a ē. vt enas florenti nō videat̃ eē
seutū nec diuinaloz finis q̃m i ciuitate par̃ pacat̃a. noue indies machinatōes. aut singul̃ aut inuenturū
z sanguis cūdis in for̃ disp̃g̃. hoc fortasse malū equul̃ ille p̃nūciat̃. q̃ āno iudicio añ porā ē? vrbis
q̃ romā p̃git. p̃cāmiñ frequēt̃ affāce p̃p̃lo. dū pareret exp̃t̃ant. Et ar̃ cūi bemo s̃idit̃. q̃uis femēi s̃c̃
nullū i cō vestigū emere. Inter alios quos vrbē relegatos h̃aud nocētes ciuitas existimant duo fūere
ab ip̃a puericia socij. z studiōz cōlone cōstiti. Quis alter iuris ciuilis sciam p̃stiter̃. alter poet̃a. Bre-
goni lollus. z h̃āscus patricius cū p̃a exat̃ poemata. q̃ doctissimū p̃bat̃. z q̃ vitā sibi remissū credidit
tur. Mariañ sōm̃is p̃ idē t̃ps scia iur̃ nō solū apud senēses. s̃ tota yralia late clat̃ ē h̃it̃. p̃b̃itū nobi-
bile oppidū ex populone numis edificatū existimā nōnulli populūm appelladū putat̃ id ē i litorē tuscē
maris sitū. Illic iure oppositū. q̃ ferri vrbis merb̃ auct̃ magnū quotannis vectigal. plūbimū dno p̃ebet
h̃ic oppidū p̃cū iacob̃ app̃ant̃ et paula nobilissimā semia martini q̃nti romani p̃onissē sorore nāt̃. pa-
cissus q̃dē p̃ncip̃. z a vicinis amatus. Qui cum ex cōinge vrbis obole nō susceper̃. extra m̃mōmū de
redē q̃rens cōcūbū q̃dā amare cepit. cū cū venter innumissit̃. z iā t̃ps p̃nēdī p̃e adesse. incredib̃
gaudio gēfatus florentis ac senē. legatos vti ad se mitteret̃ ac p̃artū de sacro fonte lēnaret̃. futuros cō-
p̃atres magnis p̃dōz m̃itauit parit̃ ē venere. ad dictā diē legat̃. mulier inter benedicat̃ mañ p̃o labo-
rans. et h̃ic tandē peperit. q̃ res vt ñsum p̃p̃lo chadimūq̃ cretauit. Ita z cōp̃uitates z lēnā p̃m-
cipis interruptit̃ rybē iū forte mañ in familia er̃ etat̃. et q̃ uatū puerū credidit̃. q̃ mox vbi cēcetū flā-
gūm̃ intellexit̃ saluti sue fuga cōsuluit̃. Admo iacob̃ Reynaldus vrbem̃ pacū vt̃ ingentiō z rei militarij
p̃itus in et̃ locū sūssit̃. ē nō suo iure s̃ cōingis. q̃ iacobī filia sūssit̃. Idē alonsus cū in tuscā florentinū
bello destinaret̃. fauentē hostib̃ rep̃it̃ q̃p̃pter castis plūbino admoris. cū intra mēta dūssit̃ terra ma-
riq̃ sumis vrbis oppugnat̃. s̃ nō mior̃ vrbis ip̃e ab interior̃ p̃e ciues suos defendit̃ quā regis ma-
leo ab exterior̃ muros iussit̃. Dignatū ē dū acri cōtēdē ita vt ñlli vrbis cēderent̃. cōp̃ures vulneca
in t̃ h̃itū in p̃ p̃enerunt̃. z cō filio m̃ltoz vrbis ciuit̃ inter quos duo antonij alter ñxatus. alter ca-
dola ad muros p̃nter vadētes inter ceteros pugnare fōnter aīduer̃ sūt. Et oibus platus ē galeatiñ
Baldass̃ ñ nome scilicet q̃ terram̃ fastigio app̃hensō q̃ p̃ius romēcia dūssit̃ conat̃ est oppidū intrē
ere. cēp̃t̃ feruētis ad vniūq̃ calis. q̃ m̃er arma ingesta vbi ad cōpus penetrat̃ p̃urebat̃ artus vti dē
territ̃. grauiq̃ saxi terū cū reuulsa aggeris p̃e deturb̃ xus ē. fuit aut̃ galeatiñ statura q̃ in medio ere
deret̃ robustus ac cērent̃. membris. corpis magnitudinē vires mēbat̃ luctatione tactu saluq̃ nulli do-
minū cessit̃. mēb̃oz robōz par̃ aum̃ erat̃. cū ac p̃e iuxta bellatōz acerrim̃. armatura graui armatus
galeat̃usq̃ h̃m̃issis. sinistra sellā. dextra h̃altas equestre tēnes. strenuo salu grādī statura equi iussilebat̃.
singulā certantē q̃ter p̃latus. bis i yralia. bis in gallia trāsalpina tot̃ victor euasit̃. a trib̃ hostiū equi-
rib̃. corpō florentinos bello pedīt̃ vni ex his gladij capulo seminecē cū excussit̃. alii citato equo mediū
amplexus ē sella extrāctū hūm̃ strauit̃. Tercū cubito grauius p̃cūsum i fugā vnt̃ tāta potro modesta vt
nūq̃ ipe de se vt rogāb̃ amicus diceret̃ vire cūlū. morūq̃ elegātia. oibus p̃terea grat̃ dilectusq̃. p̃er-
stitit̃ aut̃ plūbim̃ dieb̃ ad plūbimū alonsus. s̃ cū oppidū expugnatio difficilis videt̃ negā i cōmatus in
castis esset̃. z equi cōsumptis arboz solis faue periret̃. dissoluta obsidione recessit̃. nec diu postea Rey-
naldus muros interiō vrbis ciuis kartheris venit̃. ne rex i se vni delictū p̃mit̃et̃. missis ad ciuatozib̃
tributū cū quotannis dū videret̃. aureū poculū quingētoz aureoz daturū p̃m̃issit̃. Ea mortua sollicit̃ op-
pidū m̃is. quem sibi p̃onissimū d̃m̃ legeret̃ viciū vō potētarus cū varijs artib̃ ad se trahere conat̃. et
nūciat̃ ē manūcē app̃ant̃ adduc̃ ex p̃ncipū suoz. p̃apia sūssit̃. an se cōmittere possent̃. Nec m̃lto an-
nos in iustitia veritatis nec in opes cōgesserat̃. aut egregio aliquo facinore nomē q̃stiat̃. Ob quā r̃as
dimissis iā armis vrbis troye inter apulos cēperat̃. ibi tenūter vitā agebat̃. nihil m̃r̃ q̃ dū andi sollicit̃
cū plūbim̃ibus publicis reuocatus ē. quod cū primo nūcio veluti somnū videret̃ ē. Exñ fortune ludus
libenter amplexus tanq̃m vire reliquū dormiūssit̃. In alterū vrbū nūciatus. quus senet̃ p̃cāpant̃ suscepit̃.
Receps postea plensq̃ armis ciuib̃ suis gratus. z vicinis amicus. Alonsū vō qui ex sanior̃ z sūssit̃ z
suspēdit̃ fecit̃ z cēssit̃ dēd̃. Recessit̃ aut̃ e duobus filijs extra legitimū cōiūgiū sibi natus minore quē cū
ciuitas senior̃ p̃ferret̃ h̃ede instituto. ¶ In vrbis vō nō parū motus fūere. Sedente nāq̃ nicolaus
quinto p̃ncipales gattus eius vrbis p̃ncip̃es. dū roma redit̃. apud lacū vicensem ab innumis inuasus
obvinctus est. Exñ sedente Calisto tercio velbelinus ei nepos. noctu domū necat̃. ob quā r̃e ciuitas i
vrbis sollicita. dū in aleatores ingrit̃. dū isti sugrū illi plectūt̃. magas calamitates p̃fficit̃ ē. ¶ Ur-
bis roue iā tandē nobis se res offerit̃. q̃bus sūa narrationē p̃cētibus fūato breuitas instituto. san-
ctiores p̃cūm̃. ¶ Dicit̃ annes vitellius alexādrinus z cardinalis z legatus p̃mōmū b̃i petri gubernatōz z
duroz ap̃ici exercit̃. q̃ fulgūates. q̃ camerinos tyrannos. qui p̃cētum vrbis. qui comitem antonij
p̃cūm̃. qui p̃ures alios eccl̃ie insultatores bello victos neci dedit̃. Dūz pontem tyberinis. quem sancti
angelū vocat̃ trāssit̃ iunior̃ in curiam copias trāducturus ab his qui arcem adriani custodiebant̃. re-
pente inuasus vulneratus caputq̃ in arcē rapit̃. vbi pauc̃ post dieb̃ siue basilio morit̃ siue ex vulnere

[illegible]

pene innumerabilis noua cūctēs opa ei⁹ pontificis grām meruere. Ideo em̄ ingētia exercitauit sūitq⁹ illi
colatus vt vix cū inueniri possit. in quo magi bñm̄itar⁹ ⁊ eloq̄nnie. ceteraq⁹ bonar⁹ artū studiū q̄ suo tpe
flouerit. Illud certe nemo negauit. tot ei a doctissimis vñ in scripta ēē volumina. quor⁹ neq⁹ suoz p̄deses
sō. neq⁹ ipator⁹ cuiuspiā noi dictata p̄perim⁹. Qñū tñ edoct⁹ ab eo neglecti mirantur. Blondi flauio sō
roluētes q̄ rōna ⁊ destinata ē rōni t̄p̄q⁹ vsq⁹ ad eratē n̄am toto orbe patrata mirabili ordīne duas digestis
decate s̄ rōna desclēbēdo istaurant. ysalā illustrant. deinde m̄p̄banē orbe ferebē auctorē oēm nobis
venustate aperunt. s̄ ita ferunt boni mores. proro quēq⁹ extollit p̄nter. quēq⁹ p̄cellos amant. ē. ceter⁹ Thico-
laus ⁊ veteris ⁊ nōis codicib⁹ omatissimas bibliothecas instrunt. In q̄ circuitu tria milia librorū volūta
cōdidit. Sacrarū aplīcā vñ aureis ⁊ argēteis. sacerdotib⁹ indūmēt m̄trifice decorauit. Altaris ornā-
menta antea q̄q⁹ ex auro cōfecta mirādi opib⁹ coem̄t. Sup̄ pellectē toto palatio necessariā magnificēti-
me opatā duplicant triplicantq⁹. Legatorib⁹ q̄s publice audiunt ita r̄ndit vt dubitē ēē. sapiam ē⁹ an elo-
quentiā an magi adimere q̄s ēē i vrbē pegrinos castitatē dignos accepit p̄sentū eos. missis renijs
honorant nobiles sua domo extores q̄ ad se venerāt benigne cōsult. paup̄ib⁹ xpi largas clynas dedit.
religiosū mēdicātib⁹ nihil ad necessitate deesse sustinuit. i eccias vrbis plūma dona p̄tulit in p̄sentū bñ
petri plūmas ac multissimas arces oportunis loc⁹ creant. bñ tñ tā admirabilē tam expēdi p̄missū vite n̄
dehuerit insidiatōres. Stephan⁹ em̄ r̄tūis familiā porcanā tenuit censu eques. res nouas sepe i vrbē m̄-
limes. ac p̄xera bonicē relegat⁹. dam inde excedēs magnis itinerib⁹ roinam facit. Qñuocāq⁹ mor-
amici. mentem suam exposuit turpe ēē dicant. cā vrbē q̄ totā sibi s̄biceret orbem. Tūc sacerdotū impio
sbiacere. quos recit⁹ famias q̄ viros. q̄sq⁹ appellauerat. venisse se parū p̄cūq⁹ exaudē se factū facile ēē vt
ri fuerint. nicolaū pōtifice celebrē ep̄p̄baniarū die i edē. b. petri sacra facturū. baud magno negotio cōp-
bendi posse. pplm̄ libertatē amore. q̄s pelamari cū audient mor opē audēb⁹ daturū ad colligandū autē
p̄sūle cathēnā amrā secū aruit. a se iā p̄dē parā. quā cōgregat⁹ oñdit neq⁹ em̄ mor occidēdū p̄silem ēē
vñ ēē dicebat. q̄s obfuantū donec arce sancti ageli p̄ eo recuparet⁹ at⁹ vt erat bō facio⁹ facile iū sitant
cōgregatos tract. at⁹ eo facilius q̄ inopes ēē alieno grauatos ⁊ ob p̄p̄rata scelera iudiciū sōm̄dātes
ad se vocauerat q̄s bñs m̄bi erat i pace sperādū. q̄s p̄sentit insidias nicolaus missisq⁹ multibus cōp̄bendi
botem iussit illi cū iā ois fractū. ⁊ apud sorore in archa latēte inuenierit cōplices ei⁹ in domo q̄ cōueniat
expugnati capti⁹ sunt. ē q̄s vii⁹ b̄ apertā scicarra manu p̄mpe. ⁊ aio in triplo. p̄ mediis pontificis cobor-
tes inani gladio sibi appēnsē effugit. Stephan⁹ i arce scī ageli alij i capitolio suspēsi vitas finite atq⁹ ita pon-
tifer maxim⁹ ingēti piculo libet⁹ romane sedis dignitate imp̄p̄ suauit. Felix pōtifer ⁊ oim iudicio bea-
tissim⁹ iussit eo sedente tura vt an dīuinus p̄stantinopolim expugnassent p̄ntior⁹ desidiē arci ignauie me-
morabile p̄nter. Accēssit ⁊ aliud qd nō parus eius glām imminuit. Nā cū pag⁹ ysalie q̄ cū vehemēt⁹ ferro
vultabat ⁊ igne. q̄s rep̄ator ⁊ arbiter cōcordi partū voto delectus ē. bñ die ēē die in celebratiōne du-
cit suspēctus ēē frāscio s̄forzie iā mediolanēsi principi ac venet⁹ cepit tanq⁹ cā sitam. p̄mere nollet. que
alij⁹ pace ecclesie alij⁹ bellū allatura videret. Ob quā rē intercedēte symoneto monacho ordinis berem-
itar⁹ sancti Augustini p̄fessor⁹ obsequi antea nominis ⁊ p̄suis ignoni. s̄ vite integratē pbato veneti cum
frāscio dūgeat quēntes inter se cōcordie leges dixere. p̄stima die intra quā bello socij pacē ratā habētēt
visum ēē id oimib⁹ monstrū sile bñm̄le ⁊ incognitū monachū ysalā pacasse. s̄ recusante alioſo pacē. q̄ in-
scio dicta erat vanā ēē nicolaus q̄ de se bñta fuerat suspicōem oñdit. misso ad alfonsum legatō dñico sancte
crucis cardinali prudētia singulari ⁊ vite integritate cōspicuo. qui cum ceteris. deinde neapolim puenisset
interueniētib⁹ venetoz ⁊ aliāz partū legat⁹ s̄ differētissq⁹ oimib⁹ tanq⁹ ex integro discussis alfonſo re-
gē nō solū pacem suasset. s̄ sedus in annos quq⁹ ⁊ viginti inter oñes ytalie potentias p̄ssit. cuius ro-
manus pontifer ⁊ cōſuator ⁊ iudex dictus est. Sed cū doloribus ardentibus ⁊ oēm ferme pontificatū suū
nicolaus vehemētiter laborasset iudex magis ac magis opprimeret. nec iā ampl⁹ moratē pollutūq⁹ co-
mitari cōdidit. antea dignaretur ⁊ vita decessit. ab eo q̄ in pontifer ei⁹ gen⁹ munera tradiderat. nōis
lū cōfirmata sunt. s̄ ampl⁹ pontificalis dignitas adiecta. Tergestinasq⁹ petmū eccias. deinde scēnē. p̄missa
Calistus tertius post eū suo tpe sciam iuria p̄nterē enūciat⁹ sum⁹. ⁊ q̄ cōsiliū regi alfonſi in q̄ multus annis p̄deser-
rat. Illiusq⁹ arces ac cautiones p̄ se ferret. Is vt primū p̄ntificatus apice adep⁹ ē mor aim ad telendam
turcor⁹ ⁊ legē ⁊ gentē cōnerit vniq⁹s vni. ad ea rem solennes misit in galliā. in garnanias. in būgariā.
in orientē legatos p̄marios faute ro. eccle cardinales. ē quib⁹ nullus aduē redḡt. Naualia q̄ antea i-
bzardēs magno ingenio virū ⁊ alo securo ⁊ potētē p̄cedim⁹ missi mulce suo rep̄ssit. Regi alfonſo
auditiū fuerat rōme cōstituit in remes q̄plures ad ripā tyberis in ciuitate leonina paut amauit in nuncios
misit comitē iacobū pyanitiū senſibus vt dictū ē armis insulante. misso mulce suo rep̄ssit. Regi alfonſo
querenti ei⁹ eo quo pacto inuenire victuri essent regna sua. Respōdit tpe regat nisi summus aplē q̄ubi
notem reddeat. veras eoz multis de reb⁹ diffensionēs. magna pars ytalie simulatas cōfictasq⁹ credi-
dit. qui si dem reddeat cōtentioni alij calistum alij alfonſū alij vtrūq⁹ accusauerat. Quoz alter regē sub quo
erat⁹ sunt. primo tres. ex quibus duo nepotes eius fuere. quoz ⁊ si fuit etas aliquanto iunior. q̄nta di-
gnitas videretur ep̄poscere. doctrina m̄ ⁊ circūſpectio ⁊ mor suauitas id bonoris baud inuria cōsecuta
cesset. Terc⁹ fuit iacob⁹ de portugalīa regio semie nat⁹. i q̄ ea modestia. ea grauitas id acūmē ingēniū. id
studium iustitiam. is amor virtutis emicuit vt q̄tus iuuenis aduē tardius tamen p̄nterit. tāto munere meo
in iudicio. nulli dign⁹ id bonoris obuenit. q̄s iobān ep̄o zamoreſi cuius sapiētie cognitioe sublimis

d vno de quadraginta annis romanā secutus curia p oia ferme officia castus imortuusq transferat cancellarias
vo q a tpe nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchie legato comisit geramū eius petri borgia egre-
gia specie atq indole iuvene. ecclesiastice milicie duce pfect. Exi pfectura vrbis ei comisit ludouico cardia-
li sancto quor coronator. z ipe qz nepoti legatōem bononiē sem demādaui. Vincētū natione hypanū
z ofmundum anglū miraculoz fama illustres inter scōs redegit. Legatos i vrbē z p fide i cōspiciū mī
sit. q xpianos p orientē in fide cōneret. z aduersus religionis hostes armaret. Schanderbedio in alba-
nia multisq alijs p greciam turcor bello laborantib pecuniaria subsidia largitus ē. Transfigurationis die
festū instituit. z celebrare publice iussit. assumptionē suā pūisq pōntifex martiri cēleget pluribus annis
pūxit. Eade quoz quā curia apud albani iugaria sustinere anq siet variatar ē. Nūc quoz de futu-
ris multa z magna pmitit. q diuina pietas nō abnuat velim. Mortuo iohāne comite talacioso q ē pla-
pia vrsinor fuit. cum mascula et sololes nulla esset vrsini hereditatem eius pūgātis iure ad se traierunt
Id egre tulit comes eueris cur? filia nupta esset vnica iohānis filia. Venit ē ad arma colimenses comit
euerio auxiliū pbuere. deinde eoz tante pōntifice pser cardin alis martini qnti romani quondā sapientiss
mi z selsissimi pape nepos. eius genis honoratissim? z srtū studio late darus. cognationē suā bōle sub-
traxit inter vrsinos? euerium vqz hodie impacate durat in inuicē. An? sanctor iohānis z pauli card
nalis illustis vrsinor familie princeps dexterrimo vir ingenio turis scia z aio. q alia curret. parua despicit
in insignis er vrbē pfectus. ad oppida sua recessit. tangz rome nō se sans tūti epistimaret. siue comitis in
sidias vertus. siue pōntificis indignatione pnotus. nec reuocat. in hac vqz die reuert voluit. E alio il
ter omies cardinales duo ad hoc vqz tps imprimis auditi atq accepti fuerūt wilhelmus Roibonagenf
amiciū ingenio. z sanguinis origine darus ac petrus sancti marci eugenij quarti nepos patricia apud ve-
netos genit nā? z industria potens. siue qd cor cōsilijs multū inesse crederet. siue qd altez francie regnū
altez petroz repūblica dicere posse arbitratz ē. Hymonē romanū pbie studijs z arte medica excellen-
tem adeo dilexit. vt srem eius iacobū epīm feretranū qz virtute pshātem sua pōntissimū pshāte tūbe
tubo galero donauit. In audicās legatōib? pūatorib? boim caus antecessorū suoz facilitate longe fū
perauit. Epīas z regibus ac amicis p scāpn dicebant in signādis supplicationib? libēs z bilares sēpus
absumpit. De iure interrogatus cupide rēdit. leges canonesq tam ei fuerūt in promptu. qz si bēti aut
indulgentias scōla iuris pūmū exuisset. Tibul em memoria sua exēdit qd retinēdū existimauit. ceterz nul
la facultas ei iuris cōgnitione potior visa ē. in q ipe ita excelluit vt suoz pdecessorū q sibi possit equari. vix
yn? aut alter inueniat. Idē postqz ordinē cardinaliū me inscripsit. varmiesem qz ecciam ad mare balticū
in famatbas sūi postulatibus canonicis pmedauit. cur? possessionē fremēb? ea in regione crudelibus
z atrocissimis bellis nōdū a sēq potui. In vmbra q hoc tpe sub ducatu spoleitano cōtinēte paucē ciuitates
interfūis seditionib? caruerūt. turris qnti ferroz quodā pna guelfarū pūi in sūdis sēp? agitata vt tam
de respirare potuit. Curia qz sūlphurio gurgite candid? amnis circuit arcepi vt adducū lugo q
bellinor facione depssa guelforū philo ducta q dēit. No amertus. nō recatus. nō fulguratibus. nō oia
tis nō ipis deniqz spoletanis siue calamitates defuerūt. Es assina curitas oīm mētorū inetta est. q dūmō
brachianāno sfortianā facōz amittit. z nē pte q supior. nūc alterā q sferor appellat expellit eo deducta
ē. vt tam quēs vniuersi. nō solū inferiores. s. nulli pōt? vrbē iā pene deserta dīa pnt. q pycennū regio-
nē. qnā nra sēas marchia vocat. franciscus sfortia vicecomes eugenio qrtō ponti. maximo cū rebz ba-
siliensib? occupato. z nō solū philippi marie s alfonfi quoz regis inimicūz implicato vna quodā mō ex
curssione ademit. nō nullisqz post anni s cōtinuata possessione remmū. Interim captus amore puellē. q mī-
ter v gines cōmigi sue fūebat. z sibi nūstaz molestari. z illi necis cā fuit. pperua ea vocata ē. apud nouari
entes honestis parentibus orta. forma egregia. z ingenuis morib? nisi potēs dūi recepta blandicijs. vt
gūntatē q adulterio pnuāstet. hec cum paulatim in tūmesceret vterus ad regendū facit. qquestio qui ex
duceret viro despondit. Constituto nuptiarum die vocatis amicis. apparatū grādi cōtinuo. sponsus in
oppido quod a francisci curia non longe inhabitat ad aduentum noue nupte psholat ab duatur illa mul-
tis comitata nobilibus. Sed ingressa oppidū. cū descendere in domo sponsi crederet. iusta vltimus pge-
re in arē raptā ē. nec vlti? infelix viro vidēde spōse copia fuit. Qd cum blāca frāscē pūit cor dāssima
mulier cognouisset. nūqz dēitē q dēit. donec dimissis pccatorib? puella quīs diligenter custodiatis interfe-
cit. frāscē? quīs ea re valde pmer? vixoris mī iusto dolori cēsuit ignoscendū. Exi pōntifex eugenius iā phil-
ippo regis palat? nicolai piamini cū exercitu aduersus frāscē nūst regēq vt iter in marchia duceret
adhortat? ē. amittit alfonsum. delectuz militū bito cū florentissimis eqnū pedatqz copijs in picenū puert.
Iūctisqz apd bisiū cū picinū castis eoz tot? exercit? duce pshūto pccitōis oppidanos i dēditos eccē
populū. qz exeplo z fci seuerini incolē scātī dānes portarū misere. Que cū frāscē? accepiss copijs suis p
numerosa pūincie oppida distribuitz ptabere bellū ē re sua arbitratz ē. Exi cū per? humor? vnus ē
copiarū suarū ductorib? cū. decē eqnū? ad regē trāssisset. maccaraces vo ac florentes ad dēditionē eccē
essent. Eōsmēntib? venet ac florentes redire se in grām philippi dūcis mediolani vt regē impetū euade-
ret amittit itero pūit simulatū. Credidit philipp? lrisq ac nūqz vti copias i regnū reducere alfonsum iu-
stra rogant turpe cū regi videbat inuito eugenio rem i sctā relinq. pferunt igit ar? acm? iussis angus-
liū oppidū in dēditōem eccē recepit castrum planū vi capiti militū dimpiēdū dedit. nec tērit? ē. quīs phil-
lipp? ea re cōmōtus pacē cū venet ac florentis fecisset. Es acmī cum exercitu petens troijs copiarū dū-
cem. cū franciscus maxime sūebat. iā z multos annos in eqtatu suo pūmōs ordies dūerat z fortē ei
in vixorē accepterat. tradita ciuitate sese dedente in comitatū suū recepit. Deinde rochū cōmōtam cum del-
fendēte rubeno frāncisci nepote. plurib? dieb? frustra oppugnasset. ad mētarū armē supra fortune famū

quo se franciscus cum reliquo equitatu receperat continuo itinere duxit. Ibi ad alfonsum rhyben quaso
a francisco i castra veit iperataq; a rege p sui ordis more libere loquendi venia. noma neptana i nicolaum
pntem francisci noie pbra xegit. pntore acpitos appellans regentes amones ne illi se credat. cu sal
lere possimū sit. postremo nicolau francisci vrbis ad duellū puocauit. In q duces ipi eorumq; copie de
glia de dignitate certaret. apantū qdē vno ptedio duci sil arx equū vntē sil a rege pntit vt equis spectat
tor pugne adesset. nicolauis iā inde ab initio ea audies pntor. baud leniorib; pntis i iusticiā abfentem
coiecit fide sua mli exemplis copōbas egre fibree mridit. Corp' suū vulnere i ceruice recepto debilitatū
fuisse onup; se singulari certe vter ego p dntois fiamā cēfend' cet. nisi forūa bāc sibi facultate abulūssit
oblati in pugnandi cū ceterant' cōditores. leto se aio. cū bona regis venia acceper. postero die cū copijs su
is sō ipam vrbē sauti patenū campofutur. qd cū a se postulare nicolau decoris nēdi causa recit adiuuerit
vntūq; p' securitā sese p'sultur. recepit. Es qd dicta die nicolau i campū cū suis p'cessisset. atq; insultrās
vrbis nientib; vlsq; ad portas cucurrit. Rex vō. pcul ide ad mille passus cū exercitū p'cederet. Liber vnt
q; p' p'staturus campū frāscus sine regi parū fides. sine glām suā de q id tps baud dubie iaciabaf i di
scrimē adducere vent'. intra vrbē suos p'ntuit. Alag inter frāscū t nicolau. nō emulatio mōvigit ob
rei militaris glām. cur' primas ptes sibi vterq; arrogabat. verū t similtas ingēs ob vereres tinnuicias
q' olim iter brachii t hforas i fuerit. qz alter frāscio p' alter nicolau nigr ac dur fuerat. at idcirco nō m
hotes s vt inimici inter fe bellū gereb' it. nec sō vno eodēq; pntipe vt militaret adduci poterat. nicolauis
ex corpis breuitate pycanū nomē qd ytalica lingua puū sonat accepit. Es qnto medio iocit ac fatura ei i se
rior. tanto ai magnitudo supior. p'auca ei vba fuerat atq; par comprā. Es q mltaz ac magnaz rex silam cō
phēderet. in multes suos idulges. i amicos librat. m' hostes dur' t asper. dūmicanā cepid'. qet impa
nens. glie audis. t i p'cul obciuidis p'mp' ac secur'. plū ex occasione p'tis' sumptit. host' celeritate p
uenit excursionē fatigauit. leuis armature. egre magisq; pedite vteb' at. fortes atq; apertos multes amauit.
hostiū nūero deteteri nō potuit. Quib' reb' cū p'mos t i galia cyfalonia t i redia ytalica t'nūphos ex bo
ste duxisset baud dubie rex p'ellaz magnitudine t glia mēro suo brachio maior euasit. francisc' aut bone
sto corpe fuit. t qd medio iocit nō par excederet. amplo p'ceore. robustis mēbris t apte disposif. facie
grata. iocidīs ocul'. caluice venerabilis. faciētia copiosus ingenio p'aci. aio rex magnaz cupidō. solers i
mistrandis reb'. i laborib' p'ferēdis infatigabilis. in occasiōib' p'p'icēdis acut'. t sagax i hostib' fallē
dis. vnt' t vafier i p'p'icēdis euitandisq; dolis. ac hostiū p'silijs p'uerēdis caut' atq; puid'. Raro nisi ex
destinato cōsiliat hostē. sep' obfideō qz decertādo cōfregit. p'edatū i mag' p'recio bnt argento atq; auro
cultos esse multes voluit. in egeūdis cōsilijs celer ac p'fentia i oi renouāda p'ina ai laborz tollerātia. vnt
exeritatione cōsilio mistic instrua'. qb' artib' breui adeo magn' effec' ē. vt vnt' ex oib' copiaz duab'
mūens sit. qd i nicolau te rei militaris principatū cōcertare posset. Alā cū ita rei militaris ars audie p
mōs videret. dū dubiū fuit. vter alteri inponendus esset. Es bāclitē fugat' paulopost nicolau ceteritus. t
in gens victoraz francisci curius t medio lantū. fortuna i cū pleno comū trāstata. prius dixerit. Ceterus
fuit expugnatos cū rex difficillimā ielligeret. nō frāscū solū magis t p'fissimū dūc p'ina t defensi. verū etiā
q' vrbis mari adiacens claudi. ne cōmeas intraret baud quāq; potuit. inde abiens in firmā duxit quo
in loco cū alexander francisci frater eruptione facta. postremū agmen eius inuaderet. cōuersis in eius signis
hostem intra vrbem repulit atq; pugna per unius facta t antemurali quod provallo ab arui capto. De
inde ad turtam palmarū composito agmine. puenienti francisci epla reddita ei nūcio intercepta. q' troilo ac
petro b'mmāuū inscripta. intra cetera vba continebat. ne ampl' differetes. tam tandē cogitata mani
raret quapropter omnes de p'ditione suspectos armis eq'sq; t omē suppellectile priuatosq; in vincula cōie
cos in aragoniā misit t in arce fatābie valentinū agri custodiū mandauit. nec dū postea euz temeritatis de
dudum fecissent in regnum suū duxerit. duobus milibus equitū ad pycinū qd ad montem aureū cū ex
ctu subfiterat transfussus. Sed p'mq; illi aduētafient pycinū repennio francisci aduentū inuasus p
lio. fusus vltisq; fuerat. Cuius in quo castri posita erāt. t oppidū p'mū dissipatos fuga fuauit. fran
ciscus ea victoria simul t p'fectione regis elatus pycinū vndiq; velut victor p'currere t fustigare cepit.
Rogatus ab eugenio alfonsum eo reuerti. cū iam se itinere accingisset. noui regni mont' domi reuerti
pūm vitreū vrsinū gariāq; cum non paruis copijs aduersus hforas nūsit. Interea nicolauis pycinū
a philippo in galliā reuocatus frāscū filiū cum gre copiaz in pyceno dimiserat. Quē hforas ad mōte
patriarcha eam prouinciam ab Eugenio sortitus iohannem vntimiliū inter belli duces famam p'fentā
tem. cum magna equitū pedumq; manu a rege unūsum. omnibus copijs suis p'fecit. cuius iudicia
austāna oppidum obsidione clausum in reditionem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie
apud atingulum oppidum contra frāscūm misse. Nam philippus cū frāscū recollatōcū iā tandē mu
tilatā intellexiss' italanū forlanū t reb' bellū late cognitū. q' p'ntic' p'ces adiuuaret eo t'ransmiserat. Cui
cum patriarcha t vntimilius per rectam viam comigi nō possent. Alā media loca franciscus obineat
magis iuncibus p'montana ad eum peruenire. quo cognito franciscus t pyceno discedens in vrbem
com agrū sese recepit p'ri arca montē molonē obsedit atq; obtinuit. Bēndē oppidum finet angel' vt ex
pugnans diripiendū multū tedit. vntimiliū paulopost ab eo i regnū ab biberia recedēs p' agrū firmatus
nō pcul a mōte scro cōfistit cū aduentū p'teritū oppidū. emissis oratorib' cedōs fecere hūq; circūiecta
castella. deinde ab mōte alit' p'fec'. dies aliquōtū māsit. Inter firmam p'uratoreū scā spe p'pnd' auxilia a
frāscū fecerunt alexādro frē eū magna equitatus parte in arce cōpullo. qbus t vntimilius t p'ntificis

copie mor auxilii p̄bnerē. Sed cum arx eiusmodi esset, vt sola fame vincī posset, p̄cunius vrbis par-
tibus, ne defensionē ex arce fieret vniuersus vni p̄stituerat, in hiberna p̄cessit. Sequit̄ anno alfonso remū
dū bullum t̄ cū eo mille equites, tōndē pedites ad p̄archā in p̄cenus misit. q̄ vbi cū iacobo caynani
ecce castra p̄uenit, mor yrlanū solamīs mandāte philippo maria p̄p̄ensū ē. at post triduo iussu pa-
marche apud Roccacontratā secutū p̄cessit. monē sabbatū deinde cepere, t̄ aliq̄ castella friderico vrbina
cū p̄ncipi eripuerunt. s̄ cū iā duo milia eq̄nū a florētis ac venetis missa, franciscū exercitū auxissent.
philippus vō exercitū suo ad casale mar̄ iuxta flumē padū a venetis pugna fuso ac castris exuto, copias
suas a p̄cenis reuocasset. Et amplius eugenij ac regis auxilia posuisset, ad quem duo milia t̄ quingentū
eq̄res ex castris ecce iubete p̄onissice īstiterunt. franciscus tam bello supior mōre aureus t̄ altē et p̄m
castellū s̄ gismundi malatēte quē iā ab eo defecerat, ecciam fortune secutus, expugnavit, t̄ etisdē oppidi
gradatius obsedit. Rex rex alia p̄arche auxilia misit, cū quib⁹ i p̄cenis reuersus iacobus caynani p̄
dionis suspectum apud roccacontratā, vbi et yrlanū forlanū interfici iusserat capitali supplicio affec-
erat. Cū nihil memoriā dignū ab eo gessit, donec frāscus philippo recedat̄ illū s̄ stipēdiā facturū
t̄ iā dū p̄ venetos designat̄ ex p̄cenis recessit. nā postea nō solū arx firmata s̄ vō semē, puicia i et⁹ po-
testate facta ē. In asculo iofias nobilib⁹ or⁹ p̄rentibus ad modū adolefcens iobānē franciscū Bforatā in-
trē magno afo iūuenē, t̄ qui cū vrbē p̄ omē belli t̄ps egregie defendisset, p̄spiratione cū paucis mīta in-
cens obtinuit. S̄ cū t̄ ip̄e n̄rā i p̄a gereret i exultus actus ē ciuitas deinde s̄ ceca quēuit. Cē-
nis anno abbinē supior idē iofias arce quādā naturale situ munitā t̄ vrbē p̄p̄nq̄a, cū p̄terit⁹ latronib⁹
occupās s̄ p̄uas curas illi p̄p̄o īgesserat. q̄ res cū p̄p̄ cessit, nā rodenē, s. nicolai cardinal⁹ p̄p̄uicē
legat⁹, obsidionē loco admonēs, postq̄ arce p̄m̄ ē, captū ip̄m vincit⁹ romā misit. ¶ In vrbino dux ge-
tus oddo mīe colimīnē nobilissima natus cū p̄r libidinem in matronas nobiles debacharet, nec mō-
dū licentē faceret p̄p̄ari tumultū interfecit est. Tūc mor nequicē t̄ adolefcens vice corruptor p̄otio
notat⁹ carpenis nobili genere or⁹, s̄ ingenio p̄ssim⁹, qui nups ac h̄ gūmbus p̄p̄lurimis vni intulerat
qui per oīa scelera ad summū viciōs p̄uenierat, eadem nocte cū discipulo suo necatus in eib⁹ aule libidis
penas dedit eadē nocte eius in for̄ delatorū d̄fecta virilia in ore mordicus tenuit. Quid pater oddonis p̄
iuss⁹ p̄m̄ge ex colimīnē familia duceret cū p̄oles ei nulla virilis esset, anteq̄ quonī pacto in gēte sua im-
perū p̄pagaret cōcūmā ex se p̄gnantes assimulant̄ exin Bernhārdini cardenis agnati sū p̄clari copiaz
diuas sūti nē forte vntim supponi p̄ suo numm⁹ iussit frideric⁹ noīe iudico, s̄ coniugio tēinde contraco
cum sūti legitimus suscipiūssit cōuersa in eū cura frideric⁹ aduc p̄uēz mīne tradidit, in qua ille eratē vīq̄
ad vīlē p̄ficauerat. Deinde oddone mortuo vocatus a p̄p̄o vrbinaq̄ p̄ncipēs facis est. ¶ Quare vīr t̄
castris sūbus disciplinā apponē institutus, cui nec in administrandis rebus bellis p̄ssim⁹, nec in capefē-
dis p̄caulis anim⁹ nuq̄ cessit, nec vere facis qm̄ fide clarior, q̄ quidē vel manū paruit cū bello p̄cicēt
franciscū Bforatā q̄ ad cū se receperat fortune affatu iā p̄ne defetus p̄stāssimē fuit ac fuit. ¶ In dignis
p̄fecto q̄ militari lūdō dētrū p̄diceret oculū. ¶ Apud arminio emlie vrbē gismūndus in sancta fcler-
bus insignis imperiū tenuit, qui cū Bforice siliam in arminio sibi ad vīssit partes eius in p̄cicēt bello
aliq̄dmi secutus est, deinde sub ecclēa stipēdiā sent militatū in gallia contra venetos t̄ in tūcia cōtra re-
gem aroganū que res postea magno detrimēto fuit. ¶ Iā cum de pace totius ytalie apud neapolim agere
tur rex hui⁹ mīne memor, cū q̄ sibi fidē nō seruasset extra cōmūne pacē esse voluit. Deinde comitē iacobū
p̄cūmā t̄ fridericū vrbinaq̄ p̄ncipem cū copijs in cum misit qui aliquot cū nō parū nomis oppida
absisterūt cūsq̄ agrum ferro t̄ igne vastatū ip̄e cum auxilia vndiq̄ frustra implorasset, ad exterritū quod
vni saluti erat remēdit alfonso misso ad cum reconciliari p̄stituit, cū nōndū p̄ces exaudire fuit, quāvis
spem p̄cordie regis elementa nō parū effecit. ¶ In sancta mortuo guidone anthonio cuius multa in re-
bus bellicis dara facinora referuntur principatū frater eius beator arripuit, t̄ ip̄e in armis late cognitus,
qui florētis contra regem militans band alia rōnē q̄ s̄ gismūndus ab alfonso declarat⁹ hostis extra vni-
uersalē pacē factus ē. ¶ Sabranū, q̄ dūdi tyrannū de oppressit, necatis tandē q̄ndecim ex familia q̄ p̄ncipatū
p̄m̄uaserat fructibus reliquis ad ecclē impius redierat. Ad vīssit post annis in pace quēuerat, hoc
anno de rebellione tentantes, seu consentientes seu suspectos quos aliquos in vrbina cōicere extra tōmē
tis ac questuibus p̄dūto expresso crimine, vltimo supplicio affecerūt. ¶ In aquila marfō vrbē apud
quā memoria nostra brachius parissinus dux belli formidatissimus diu per anni tempus obsidionē ten-
nissent martini quini pontificis maximi ac felicissimi annis victus interit, de iustissim⁹ m̄iōres fallaces bo-
sis postq̄ ytalā omnē xpi nomē p̄dicando pagraffer, mortalis vite carsum p̄git, coq̄ in loco sepultus da-
re miraculis affirmat. Fuit aut̄ Bernhārdino generosa inter senes origo, nec vera ē assertio coq̄, d̄ p̄a
nam illi massam fuisse tradunt, q̄nis p̄uicē sū ibi nōnulla rudimenta p̄egerat, cum esset mater et⁹ massa
na ceter⁹ pater ac m̄iōres sū longa serie inter nobiles senes habit⁹ sunt vbi t̄ ip̄e natus, t̄ maior et⁹ p̄
te educatus. Cum adolefset inū pontificio edificando op̄a dedit, s̄ cum sepultris p̄rentibus fallaces bo-
tus mundi blandicia s̄, t̄ inania eius esse p̄m̄issa anim aduertisset, distributa inter xpi paupes substantia,
diu franciscū religionē īgressus, traditam sibi regulā exactissime obfauit, t̄ edictissim⁹ m̄iōres conuen-
tus, coq̄ ductor ac m̄ic effectus ē, qui fratres obseruantes appellat⁹, maximus autē ei studium adocen-
dis p̄p̄is fuit, qui cum cēt facundia copiosus, t̄ doctrina insignis, incredibilib⁹ oīm attentionē audiebat, t̄
quasi alter paulus ēēt vas electionis in admirationē accreuerentia habuit ē. Tres cū p̄p̄i sibi pontificē
elegēt, vrbina ferratēsis senes, s̄ nō fuit ei cōsiliū, linguā q̄ non possit ytalē p̄sulare vni vrbem cō-
cludere ¶ Regni iā neopolitanū īgressi ad felices alfonso mirabilesq̄ cursu sūta p̄uerunt, post bellū
nauale qd̄ ip̄e eas gentibus inseliter gessit, tanq̄ cognorit fortuna sui errorē, q̄ tanto p̄ncipi molesta

fuisse, nouerale odiū in maternū mutauit affectū et que illi ad uerissimā fuerit fecundissima facta est. nā pbr
 lippus mediolanensiu princeps vbi captiuū regem ad se ducit et se victorē longe minorē victo anaduer
 nit: mor et hoste factus amicus leberū esse regem iussit societateq; secū equis conditionib; facta cū magnis
 numeribus donatiū ē dimisit. Ißabella interea pūit rhenan loborū inge dūcē. qui cū alonso de regno
 contendebat et id tempus in captiuitate philippi burgundie dūcē tenebat cū duobus pūis filiis caue
 tam venerat eaq; pñdio firmata neapolim se pñlerat. Et petrus arago frater alonsi qui et bello nanaū
 cū paucis trirēibus euaserat. repata in sicilia classe pter spem mutatus ab altera factione castranoz nocte
 pfectus eo caueā obtinuit et expulso hostiū pñdio sui imposuit missis ad alonsum naubus que illū et
 portu veneri adueherent. Appulit paulo post caueā in eisdē naubus. alonsus deinde capuā petijt. que li
 cet medio tpe ad ißabellā et iacobūto candolā accitit oppugnata fuisset. virtute tū iohannis vintimilij et
 loz pñcti in fide pñterant. Ißi reuēdus nolā? regulus alonso recoaliatus est et mor scaphariū in insu/
 la sarni sūi castrūq; maris in deditiōe acceptū. Ißabella vbi se viribus alonsi impare se esse cognouit ab
 ingenio romano pontifice auxiliū petijt qui vniuersū patriarchā alexandrinū cū tribus milibus equitū ac
 pari numero peditū ad eā misit. pñct? in agrū cāpanū patriarcha aliquot castella vi cepit. obsidissetq; ca
 puā nisi iohānes vintimilius. decē equites quos regina ad eū transmiserat et impositio muadens suffi
 set cepisset. Aggressus est tū idē patriarcha iohāne anthoniū principē tarentinū ad monē fuscū acūs
 expugnātū in castris captiuū abduxit. eaq; tenui lege dimisit vt frater eius quingentis equitibus spūda
 pontifici faceret. Ißerabant patriarcha et iacobus candolā cōmuni pñlio et amicis amnis p regina bellus
 s̄ interuenientibus similitatibus copias separāt. interea dnoz mensū iuducie inter patriarchā et alonsum
 facte. quibus durantibus patriarcha iacobūto reconciliatus iunctus cū eo viribus pūis oppugnare alon
 sum itauit q̄ recoaliatiōis ad eū noticiā pueniret. Erat alonsus apud vicē nāliā tribus milibus? ab
 ausera secutus in castrū. cū sibi nunciatū ē hostes rupto induciāz sedē aduēare sibiq; minime tutū expecta
 re impetit. q̄ quā rē sublati signis mor capuā se recepit. nō tamē absq; dāno suoz qui postremū agniti
 duxer. Exiit cū patriarcha auserā sibi ad inhabitandū tradi ab Ißabella peteret iacob? impedire rursus
 inimicie inter eos suborite sunt. s̄ cū tranenses excepta arte alonsum dñi appellasset et arte oppugnari
 cepisset. patriarcha cū exercitu eo pfectus obsidione firmavit. cū et iacobus candolā ab Ißabella rogatus
 et iohannes anthonius vñsimus et multi alij se pñmerunt firmata obsidione cū iohānes anthon? haud
 ex animo bellū gerere credere et naues regis aduenare tranensibus auxilio narrare. verū? patriarcha ne
 intercludere cū paruo nauigio ingressus mare tanq; pecunias ab eugenio petentus in picenū ad nauig/
 uit. deinde se romā contulit. milites eius sine duce relicti ad candolā se conuulserunt. Ißi deinde alonso de
 dura est et iohannes anthonius ad eū rediit. Inter hec rhenatus et captiuitate dimissus cū decē trirēibus
 neapolim venit et vocato a se iacobo candolā ex eius pñlio scaphariū petens in reditiōe accepti. deinde in
 silummenfem. pfectus cū frustra verbē obsidisset agrū vastauit incendio. nec alonsus interea quiescebat. s̄
 albanō ac celano agro subactio ad castrū vetus puenierat in valle sibiēna sūi cui rhenatus oblata p milita
 ri more cyrotheba pñliū indixit. accepit alonsus. sed que sunt singulari certamine an collatis signis cū to
 to exercitu dimicandū esset se ad vtrūq; paratū esse. q̄ rhenatus respondisset vniuersi certaminis cū to
 to exercitu fortunā se velle subire. rhenato renunciauit placere id quidē. sed qui veteri more ei? fuit qui p
 noceat dies ac locū pñliū dicere. se cū exercitu inter acerras ac nolā pñficer. qui campis lata planicie vñq;
 idoneus est. s̄ q̄ cū ad diē octauū pñfollamū. Dñc orta dissensione cū rhenatus locū in quo alonsus ei
 set pñfollandū diceret pñliū impeditū est. Alonsus in nolam pñxit. rhenatus in eo locū vbi alonsi fue
 rant castra duxit exercitū. atq; ita suo satis bonoz veter factū putauit. Et deinde rhenatus in pelagius dūcē
 castrū vetus subegit. Alonsus in vallem cardinā pfectus arparidū oppidū vi cepit. et marinus hostiam
 vallēs dñi in captiuitatē. Ascratum regulū in fides recepit. In lucaniā dūcens oppidū anglū obsidione fa
 tigatū obtinuit. Lucernā redentibus oppidanis accepit. iam quindecim milia equitū castris eius erant.
 quibus frenis absente rhenato neapolim petens cū petro fratre bñis castris vrbem obsedit. decem trirēi
 bus in portu colloctis. oppugnat verbis magnis viribus. nec aues seipos negligunt. Sed dum petrus
 paululū a castris pñculandi gracia in littore vagat et carmelitano templo caput tormento itus repente oc
 cubuit. vir apud omnes ordines graciosus et ad rem militarem natus. animi magnitudine et corporis ro
 bore excellens. ad subeunda pericula impaudus. acer et manu promptus. cuius interitu confirmato exer
 citu emis dier dimissa est oppugnatio. Alonsus vbi germani facere truncū cadauer insepit. Ad bec inquit
 de frater stipendia duxi vt esses. q̄ mihi tuo sanguine tuāq; nec regnū parares. recordiq; loculo corpus
 iussit et in arcei maritimā repositari. cui post tempora nactus idonea dignum suo genere finis duceret.
 Sequenti bus vō diebus cū oppugnatio repetere? tanta vis imbuti cecidit vt necessario ab obsidione dis
 cessim et res in religionē sit versa. Exiit caynarum oppidū tradente quodam milite militū oppidanis oc
 cisis ab alonso receptū est. et arte fame coacta in deditiōe venit. Rhenatus interea ex pelagius reuerfus
 neapolim vbi que acta fuerant didicit. Turritū cū vñcēq; optime in mari siti ad tutelam regie aras vi ex
 pugnauit. deinde arcei ipsam pluribus diebus oppugnans deditē pfecto cui amona pñfollus dēerat
 in potestatem suam accepit. Alonsus vero cum frustra obsessis auxiliū ferre conatus ēet iū lucanos tra
 ficiens salernitanos totamq; ferme prouinciā et brunoz milites tci militaris petrus. qui s̄ b̄ bra
 chio stipendia fecerat. dñm castellum quoddam iacobi laginisse oppugnare nūc catari. p finio corrept
 decubuit. clarius pfecto regulus et ingenti laude dignus. si q̄ta indistria et rei bellice cognitio tanta illi
 fides et in pñmissio constantia fuisset. Iohannes vintimilius et tpe p idem tempus acerras prodentibus

oppidanis et arcem fame laborantē in potestate recepit. Quersam q̄s a rhenato deficientes alfonsum intro
miserē. qui arcem apprime muniam et forti p̄sidio defensam cū expugnare facile nō posset fossatis ingenti
bus excludit et oppugnari quotidie iussit. Rhenatus ad antonium candole filiu in apulsiā profectus. cū
ibi p̄pterea ab oppugnatione arcis auerſe cessari animaduertēret et candianū vallem et deinde ab alfonſo
qui occurrit impeditus et transuersos montes sequente antonio in nolanū descendit. nec tamen ob
cessu apud auersam opem ferre p̄sumpsit. cū alfonſus in castris illic potentior videret. Sed reuersus nea
polim antonium candolam de prodicione suspectū p̄prehendit et in carcerem remidi iussit. queres mag
is certamento fuit. nam cum castra illius sub vrbem tumultuarent ducentes suū reposerent antoni⁹ diuul
sus est. qui p̄timelam sibi arrogatam in quo serens animo mox ad alfonsum transfuit et arcem auersam
septimo iam mense obſessam ei tradi curauit. p̄uaso p̄ eplam tanto qui tū patre suo militauerat. p̄ccūsus
ibi p̄sidij cū: deſauit tamen p̄ aulopost antonium ab antonio. Alfonſo deinde apud beneuentū ei recon
ciliatus est cū arcē prodicione tradidit. Cuius quoq; conſentati in alfonſi potestatem venissent. quo tpe et
calatibz adductis machinabz ab alfonſo expugnati sunt. et caſtellū padula et ante vſariam castra posita. frā
censis p̄fortia rhenato amicus arianū troiā mauredam lucertan et alia pleraq; oppida p̄ id tempus ſapu
lia obtinebat. quoz custodiam cesari martimengo cū non paruo equitatu p̄miserat tpe in piceno agens. et e
sar cum eſſet alfonſo inſectus bis extra menia troie pugnare auſus. bis ab alfonſo ex acie fuſus. turpi fuga
in vrbem se recepit. nec multo poſt vicariū oppidum reſiſtentibus oppidanis vi capto p̄da militi p̄miſſa
feminarz decus regio more ſeruati. Alexander aut franciſci ſorcie frater sub vrbem ibi cum remundū cand
olam accitit et iostum cum copijs ad alfonsum cuntes repente aggreſſus leui certamine fudit. riccum ac
roſiam p̄cepit fuga ſaluari. Remundus interceptus est. qui tū eſſet antoni⁹ candole patrius illū ſeco
ab alfonſo alienauit. Cūnt et iohannes cardinalis tharentinus in regnū aduſcis francicum aquinani
eugenij copias duccens. Sed occurrens alfonſus retro eū repulit. Exinde rupem vſibelam in alto monte
ſitam caſtellis circa occupatis fame coactam obtinuit. et p̄ aulopost capreas oppidū in inſula cuiusdē nomi
nis ſitam tyberij quondam ceſaris ſiue delinas ſiue latebras. nec moratus castra ad neapolim poſuit. ſiml
q; puteolos obſedit. qui aliq̄dū fortiter reſiſtentes. tandem rei frumentarie deſectione regi poſitas aper
tū erunt. Auriſ quoq; quā vocant oceanij recepta eſt. vgebantq; interea rei frumentarie inopia neapolitani.
nec ſpem aliam habebant q̄ vel genuentes mari vel franciſcum p̄fortian cū antonio candola auxilij ter
reſtri itinere allaueros eſſe. Quellus interea ſaber quidam cementarius que ſames neapolim exire cōpule
rat. ad alfonsum p̄fectus. ſi p̄remiū adſit vrbem patuo militum periculo capto poſſe demonſtrare. deliquit
viriſtens ducenti qui cum anello euſdem fratre p̄ oſtenſum aqueducum nocte vrbem ingreſſi eſſe menia oc
cupent. rei cū exeret paratis ſignū expectat. illi in domum quandā p̄ueniunt in qua vnica erat turris et a
dulta cum ea virgo. mater q̄ exlamare cepiſſet celeriter oppreſſa vocem emittere inhibita eſt. ſilia ſua ſo
te contant et iam ſol exortus erat. nec amplius q̄ viri quadraginta ex omni numero putam euaserant. q̄
nunciare ingreſſum regi debeuerant. ſiue negligentia ſiue aliam ob cauſam nihil regi ſignificauerunt. exiſti
mauit alfonſus aut celos esse qui miſſi fuerant aut metu exire non auſos. p̄fectusq; p̄vrbem ad ea p̄
te que occupanda erat innadit. Rhenatus cū ea manu quā ad ſubditos caſus parauerat citato equo ad mu
ros contendit hoſtesq; p̄ocul amouit. ingens vō pauor et p̄ſentatio eos cepit qui et puteo euaserant. nec re
gredi in puteū ne armorū ſtreptu p̄derent. nec erumpere p̄pter p̄nciatem andebant. Alfonſus vt vidit ni
hil a ſuis intus miſeri deſperatis rebus in castra rediit. Rhenatus tanq; periculi depulſiſſet relictiſ custodi
bus et tpe in regiam conceſſit. nec mora nuncius ad alfonsum currens multos et puteo prodidiſſe atq; in to
mo tactos ob menti latere nunciat. Iterum igit ad menia ſuccurrit inſtauracō p̄clui vt erumpendi anim⁹
latentibus acuat. Interea filius eius que nouiſſimū inſincole a ſtatione ſua domū veruens pulſatis ſo
ribus aperit filij expectat. mater et qui intus erant examinati quid agant neſciunt. ymit tandē ea ſententia
vt reſeratis paululiſ foribus manus ei inſiciant eūq; p̄prehensum tacere iubent. ſi ille repente vt armatos
vidit trepidus reſugit. hoſtesq; intra vrbem eſſe vociferat. ad rhenatū ſubito peruolat. queque vidit reſer
at qui intus erant vno agmine raptim et domo p̄ſilium p̄uinoz impetu menia p̄pinqua vno tantū vigile
ibz reperto turrimq; occupant. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus ad menia celeriter reuerſus im
petum in hoſtes facit. alfonſus quo ſuis animos addat ſcalas adinoueri iuſſat. ſed oppidan cā muri p̄ez
facile tuebant. et qui p̄ ſcalas in capram turrim euaderent grauiū ſaxonū decem obſiſſebant. diu pugnā
cānter obſequitans menia alfonſus locū quendam neglectum eſſe aſaduertit. eoq; celeriter ſcalas adinoue
it inbens mirum obtinuit. iam qui tū urrim occuparant partim grauit̄ ſauciat pugnā remiſerant. partim
p̄cepit et muro ſe cedant. et atq; rhenatus eas turrim recepturus niſi a tergo ſubito cū ingenti damo
re hoſtes inſecut̄ terrorem inſuſciſcent. auit et trepidationem oppidanorū vnus ex alfonſi militibus qui p̄
menia vrbem ingreſſus conſenſo equo que vacuū forte inuenit in hoſtem inuectus oppinionem ſibi p̄
xime porte capte atq; infracta. Mō tamen rhenato deſur̄ animus ſi cohoratus qui aderant in hoſtes ſolu
te truenes eoq; impetum p̄ aullum repreſſit. mox vō creſcente hoſtū numero ſuos exterritos aniaduertit
ſenſim reſerre pedem caput atq; p̄ diu ſauarij portam hoſtū compluribus in arcē regiam ibz paucis ſere
cepit. tum et aſori boarij porta et ab alijs diuerſis muri partibus irruptio facta atq; ad p̄das diſſuſe. a
cedibus tamen partum. illor vō ingreſſo rege et p̄ede quoq; ſinis factus. Inſignis huius anni memoria
expugnatione tame vrbis que eo modo capta eſt quo annis antea nulle p̄ belſanum et gothorū manibz
erepta fuerat. et .ccc. ſupra milleſimū ab ortu ſaluatoris xpi. 3s annus erat ab inſitio cepi bellis vnus et
vigeliſimus. poſſidie due ingentes onerarie naues a gemenſibus miſſe cum frumento appropinquant. que
cognita vrbis captura ſub arcem conceſſerunt. rhenatumq; omni ſpe recipiende vrbis abiecta inde ad

duxerunt. Tres adhuc arces in fide rhenati pſuerabant. capuana, mōtana, regia. ſed capuana pacis pau-
cor diuturni inducſus ante rhenati abitum ſeſe dedit. Regis aliq̄to poſtea ⁊ montana tardius recepte ſunt.
Rhenatis ad eugenij florentie morantem ſeſe conſulit. Exinde in gallia victoriam abiit. Alſonſus munt-
ta neapol aduerſus anthonij candolam ducens ad carpenonij caſtra poſuit. vbi cū facta pugna ab an-
thonio cōpta in eundem certamen reguli dicerent niſi princeps ad eſſet. ego inquit alſonſus qui militi an-
tiam addere conſueui. iam pſentia mea terrorē adhibebo. abſit a noſtro ſanguine ea vicioria. morq̄s gale
am induit ſignumq̄ pugne dedit. certamen eſt aliq̄dū mutante victoria. Poſtreimo ſiſto hoſtili exercitu
anthonij ſiſe captus eſt. cui erroris viciā poſtulant non modo ignouit alſonſus viciā etiā oppida q̄ a patre
accepta hereditario iure poſſidebat reliquit ceteris captiuis p̄ humaniter haberi. nec quicq̄ ex anthonij ſup-
pellectile queingens erat p̄ter ceniſſalium calicem cepit. Poſt hec ⁊ darſofq̄ ſubegit. ⁊ an-
ſredoniam ⁊ ſubinde arcem in poteſtatem recepit. omneſq̄ belli reliquias in apulia erexit. ac pacato vbi
q̄ regno neapolini rediens in triumphantis morem emulante populo magnificentiſſimis apparatibus in
greſſus eſt vrbem. Poſt hec de pace in alſonſum ⁊ eugenij acū ludouicus cardinalis aquilegenſis ⁊ ſua
virtute ⁊ pontificis auctoritate potens. idcirco ad regem miſſus eam conſecit. Reges pacis in hunc modū
dicite. Eugenius pontifex alſonſum regi neapolitanū vicerari appellatq̄. ſerdinando regis filio cui rex
poſt mortem regni deſtinauerat poteſtatem ſuccedendā faciat. Terrarumq̄ regno adſciat. Alſonſus con-
tra eugenij auctoritatem ſe ſubiicit atq̄ optulit ad agrū picenū que Boticas occupauerat vendicandum.
B̄n̄ q̄ pontifex aduerſus turbos aut afros bellum ſuſcipiat rex cum claſſe adminit. Sacerdotes regnorū
ſuorū ſiſe conſilij p̄dictū aſilem p̄fectos reuocat. nec parat⁹ tres ex ſuis qui cardinales ſub amedeo ſubi
aduenſi erant fuerant reuertentes. p̄ cardinalibus ſuſcipi habere. matrem civitatem ducalem atq̄ aſi
mulum in marſis oppida romane eccleſie tradat. Traiecit deinde in picenū alſonſus ⁊ que ſupra relata ſiſe
ſeſe curſu p̄rexit. Exinde domum rediēs cū genuenſibus dūce raphaele adumo ea lege pacem ſecit vt del
lo ablato nemini petendū ſis eſſet nec regis hoſtes genuenſis populus nec rex genuenſis recipit illos. nec
comatu adiuuaret. Genuenſes regi quotannis dū viueret bonorū gratia pacem amicum dono darent.
ac neapolini nutrent. Poſt hec anthonius paterna ſtype centilia p̄ matrem vintimiliū. qui multa in a-
pulis egregia facinora alſonſi gratia aſſecit. ad fontē populū nō. paul a theano quo ruſſi erant regi prin-
cipis cōuenire cū equitibus trecentis. p̄ſentis tanq̄ vnus ex purpuratis auctoritate maior interficere cō-
ſtituiſſet. apud regem acutatus dā fugiens catagani ditioni ſiſe oppidū reperiit. exinctuſq̄ regi milites ex
citare conatus nō ſolū vicinos proceres ſiſe venetos ⁊ alios italie potentatus. in regē arm a ſuſſaperent lit-
teris ⁊ nuncijs inuitauit. ſi ſuſtra illi aucta ſuccedere. nā cum copijs rex aduerſus cō proſectus ⁊ crotanis
vrbem ⁊ omne ei reliquū agrū ademit q̄m in caſtano redulium ad cōditionem nulla condōne inuene
uſente compulſ. Iohānem nō nūcū q̄m p̄matie anthonij ſuſos fuerat oppidis omnibus exutus regio
excedere iuſſit. Scuta eſt paulopoſt p̄fectio regis in tuſcanū. de qua ſuo loco relatu eſt vnde reuerſus non
multo tempore inuenerit ſidericus in patrem ⁊ leonora in patrem ex ſore ſua uſceptam ad ſe venientes
tanto bonore excepit. Quis referre vit oratori maximo faciundā ſupperat. donatoſq̄ magnifice amos ſe
remiſit. Exinde quis pacem vt p̄dictū eſt florentinis petentibus rediſit. cuius in capta mediolanenſi vrbē a
frangiſco Boticia leonelli marchionis eſſet. interuentu cū venetiſ poſſitis inimicis ſedus inſiſſet alterum
tamē in tuſcia bellū geſſit miſſo in eam expeditionē ſerdinādo filio. de quo ſatis inter res abruſcas cōme-
moratū eſt. Soluta eſt ⁊ par cū genuenſibus capta hanc que de dyo milia genum p̄erebat vt poſtea reſe-
remus. Q̄ quā rem cōmota republica genuenſ. Iohānes philippus ſiſca gente. p̄gnatus cū quatuor de
cederet. ſi reſuſſus tormentis enis inglorius abiit. nec multis poſt diebus claſſis regia ad momē cyraci
ſer genuenſis naues inſecuta cū homines effuſiſſent demerſit diuiti p̄da in eis recepta. Quibus ex rebus
q̄q̄ de pace tota ſenne ytalīa conueniſſet inter genuenſes tamē ⁊ regē concedi ſieri non potuit. Sed cū
genuenſes exules ad regis opes conſiſſent claſſis ei conceſſa eſt que liſiſſu vicanis litus. citis vrbem
ipam vt relatum eſt oppugnare nō dubitauit ⁊ nunc maioribus viribus idē bellum reperiſ. Fuit autem
alſonſus cū ſidericus imperator ad cuius venit annis citat⁹ octo ⁊ q̄nquaginta natus. corpore graciliſſi-
tu pallido. ſi ſpectu leto. naſo aquilino ⁊ illuſtrib⁹ oculis. crine nigro ⁊ ſani albicant ad aures vſq̄ pro-
ſecto. ſtatura mediocri. tibi potuſq̄ temperans. nec vino vſus niſi aqua multa p̄domito. litteris p̄ omnem
eritem operam dedit. Grām tate appime petitis quīs ſane praro loqueretur. hiſtorias omnes coluit.
nec poeta ſ aut oratores ignotaui. dyalencos nodos facile ſoluit. nihil ei abditū in philoſophia. arthana
theologic p̄ſcruis. omnia de p̄ſentia rei. de libero hoīs arbitrio. de incarnatione vrbis. de ſacramento al-
tans. de trinitate. de difficilimis queſtōibus p̄conat⁹. ſiſto ⁊ ſapienter occurrit. in reſponſionibus dan-
dis quīs breuis ⁊ circūſuſus. nūc tamē diuinitus. Hermone blandus teſuſq̄. Summa ei cur a ne q̄-
ſiam ab ſe abiret. in gratas petrones diſſerre maluit q̄ negare. ſanit religioſi. rem diuinam diſſigere cu-
rauit. Sacerdotalia indumenta ⁊ altaris ornamenta ea parauit quib⁹ par alia nulla queant. Sacram
ac domeſticū ſuppellectilem auream ⁊ argenteā admirabilē ⁊ incredibilē compoſuit. margaritas vino-
nes. ad amantes ceteroſq̄ lapides p̄ſoſos toto orbe queſitos cōcinit. ſacelli in quo ſacris interſuit ⁊ aula
rum quās incoluit patres diuinitus atq̄ aureis panis ornauit. Ceſtius ſepim nitux in agis q̄ p̄ſoſe.
ſerico raro vſus aut oſtreo. paludamento. venationi magnā vite ſine parte conſecrauit. In bello ſerius ⁊
aſper. in pace clemens ac manuſus. p̄cepit facile bis qui contra ſe arma tulerant. hum anū ſanguinem in-
uitus ſiſit. ſcelera in odit. nec impuē ſubditos relinquare paſſus eſt. Regni quod multis antea ſeculis
ſp̄lunca latronum fuerat adeo pacatum ſecurumq̄ reddidit vt quacuq̄q̄ uer habeas nullus p̄donus mer⁹

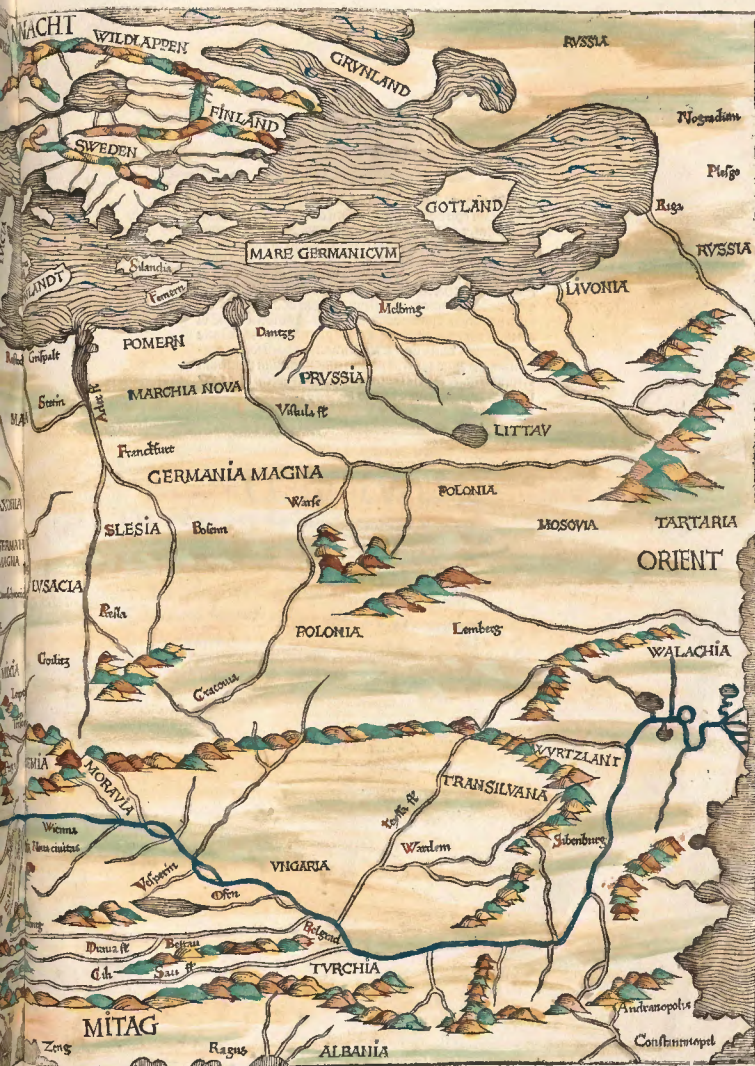

adfit. Legatis omnibus ad se venientibus sumptus oppare prebuit. Apostolicis qui cardinales essent obuiam extra urbem profectus quasi patres honorauit. naues in solite magnitudinis fecit. et quas qui p-
cul in spicuar sublimis esse arces. p mare vadentes arbitret. Edificauit plurib⁹ in locis. s in neapoli supra
q⁹ dici possit splendide ac magnifice arcem regiam cui nouo castro fuit nomen a fundamenti eccia⁹ petere
xii. anni opere mirabile. inexpugnabilemq⁹ tam sumptu magnificentissimā. turribus orbiculari forma et
lapide quadrato. mirifica structura atq⁹ artificio murisq⁹ crassitudine inaudita et ingenti arcu triumphali et
marmore candidissimo excitat. Reformauit et arcem sancti saluatoris in mari exono nuncupatū. cuius in-
expugnabilis situs ad vsum magnificentissime regie redactus est. Ampliauit et vrbis portum obiecta i p
fundo maris altissima mole. crassissimo muro. turribus munita. salubritatis paludib⁹ tedit.
Adaguus. pfecto princeps et in vtrancq⁹ fortune partem pbat. qui inter cetera sibi aduersa etiam ter
remotum anno ab hinc sedo passus est. toto ferme regno quale nec nostra nec patrum nostrorū memoria visus
audituq⁹ ferunt. nā et multa regni oppida funditus corruere. inter que arriani ita absoptū est rang⁹ fali
mate perijisset. Lara ciuitas absq⁹ insigni ruina fupuit. aracter. xxi. milia hominum inter cadentia recta pe
risse ferūt. neapolitanorū nobiliores edes deuisse edificatq⁹ se. nec tēplū i ea vrbe lesione nō sensit. s hodie
tam intactas ferme resecta est et cum diligentia et regis liberalitate. Ceterū clarissimi regis qui seculum no
stra pcurare quis temporis a nobis recepti plerq⁹ modū excedant. et quibus illustriora huiusmodi sit.
Adolescens mortuo ferdinando patre aragonā et que ab illo in hispania regna suscepit cū aliq⁹ sapiē
ter administrasset adoptatus in filium a iohanna neapolitanorū regina dissuadentibus amicis expeditio
nem in ytaliam suscepit regine opem tulit. Ludouici duces andegauensem. qui regnū sibi hereditario iure
rebtū affirmabat. pluribus preliis afflictū expulit. reginā que malo vso consilio ab se decerāt nō tam pur
nunt q⁹ cohercuit. Rhenarū alterū regni emulū armis victū cedere compulit. Iohannem viresliscū alexan
drie patriarcham magnis copiis insulantem regno fugauit. Ceterā bis cepit. semel sacri pugna deuictam
et iterū ciuitatis parte vocante cum defecasset neapolim q⁹us rhenatus et magnus in esset popu⁹ expugna
uit. Iohannē fratrem nauante regē in hispania laborante armis adiunxit. Massilia insignem p uice ciuita
tem noctu adortus obtinuit ac diripuit. ad insulam gerbinū quā ueneres lorthopbagiren appellauerunt a cō
tinenti affrice quatuor milia passuum distantem obsidione amouit. Bosoniā prouincie regem cū copiis ad
uentantem in primo litore victum ex minoribus castris ad maiora fugere compulit. Nec diu p⁹ et eisdes
barbaris tributa suscepit. Ab eugenio pontifice maximo. qui sibi de regno contrarius esset. quas tandem
voluit leges pacis accepit. franciscum Forstiani ex agro piceno armis deturbauit. et in albania et in orien
te p suos duces nurchis infestus non parua cis damna intulit. Bis florentinis ob res gallicas armis affli
xit. Bis eis pacem petentibus tedit. Sed maior omnibus est et admi ratione stuporeq⁹ dignū quod pre
lio nauali a gemenibus ut ante diximus fugatus et a victoribus victor tributum accepit. et adeo erga
duces mor liberatus potentissimo regno pontus est et a victoribus victor tributum accepit. et adeo erga
philippum gratius inuentus ut ab illo supma voluntate heres sit nuncupatus. Cetera gothorū sobiles et
quibus tenuitatem esse regni hispanie sanguinem vnde alfonso origo est haud quāq⁹ ambigunt. Illis pre
lio vincere et regna sibi subicere propriū fuit. quorū vestigia ferdinandus imitatus haud dissimilem filius
geniuit. q⁹ndō et ipse aragonas cathaloniam Valentiam Siciliam. alfonso vtro emi ytalie partem. que
olim magna greca dicta est pugnando. instando. vicendo sibi subiecit. et magister ytalice pacis sac⁹ hispa
nicarum quoq⁹ rerum moderator et arbit⁹ esse videtur.

♦ FINIS ♦

Hic est nunc studiose lector finis libri Cronicarum per
viam epitomatis et breuiarij compilati opus qdem
preclarum. et a doctissimo quoq; comparandum: Continet
enim gesta. quicunq; digniora sunt notati ab initio mundi ad
hanc vsq; reiporis nostri calamitatem; Castigatiq; a viris
doctissimis et magis elaboratum in lucem prodiret. Ad in
uentu autem et preces providoru cum Sebaldi Schreyer
et Sebastiani kamernaster hunc librum dominus Ambo
nius koberger Nuremberge impressit. Adhibitis tamē vi
ris mathematicis pingendiq; arte peritissimis. Michaele
wolgemut et wilhelmo Pleydenwurff: quarū solerti acu
ratissimiq; animaduersione cum civitatum cum illustrium
virozum figure inserte sunt. Consummatus autem duodeci
ma mensis Julij. Anno saluvs nre. 1495. —

♦ LAVS DEO ♦

• AD MAXIMILIANVM CAESAREM •

Si quis opum largus: si quis uirtutis alumnus:
 Si quis sincere auctor amicitiae:
 Si quisquam dubia fatis sublimior aura:
 Si quis fortunam qui facit ipse sibi:
 Si quis Marte ferax: si quis post arma benignus:
 Si quis qui quod habet / hoc habet ille bonis:
 Si quis possessor fidei / probitatis honesti:
 Ne uinam si non tu mihi Caesar hic es.

• DE MAXIMILIANO CAESARE •

Rex legum iurisq; dator plandeq; quicq;:
 Ceperat hostili periculus arma dolo.
 Iamq; tenes bello Morinos conuulserat acri
 Et dederat famulas Tabula fida aquas
 Cum subito fractosq; animi / ueniam precantes:
 Non tulit ulterius mens generosa uicti:
 Inq; fidem / et uictus accepit foedera pangs.
 Nil ultra uictus quod dare possit erat.
 Querenti hostilem gentem aut perdere nollet
 Restituit: ut victis parere stipe queam.

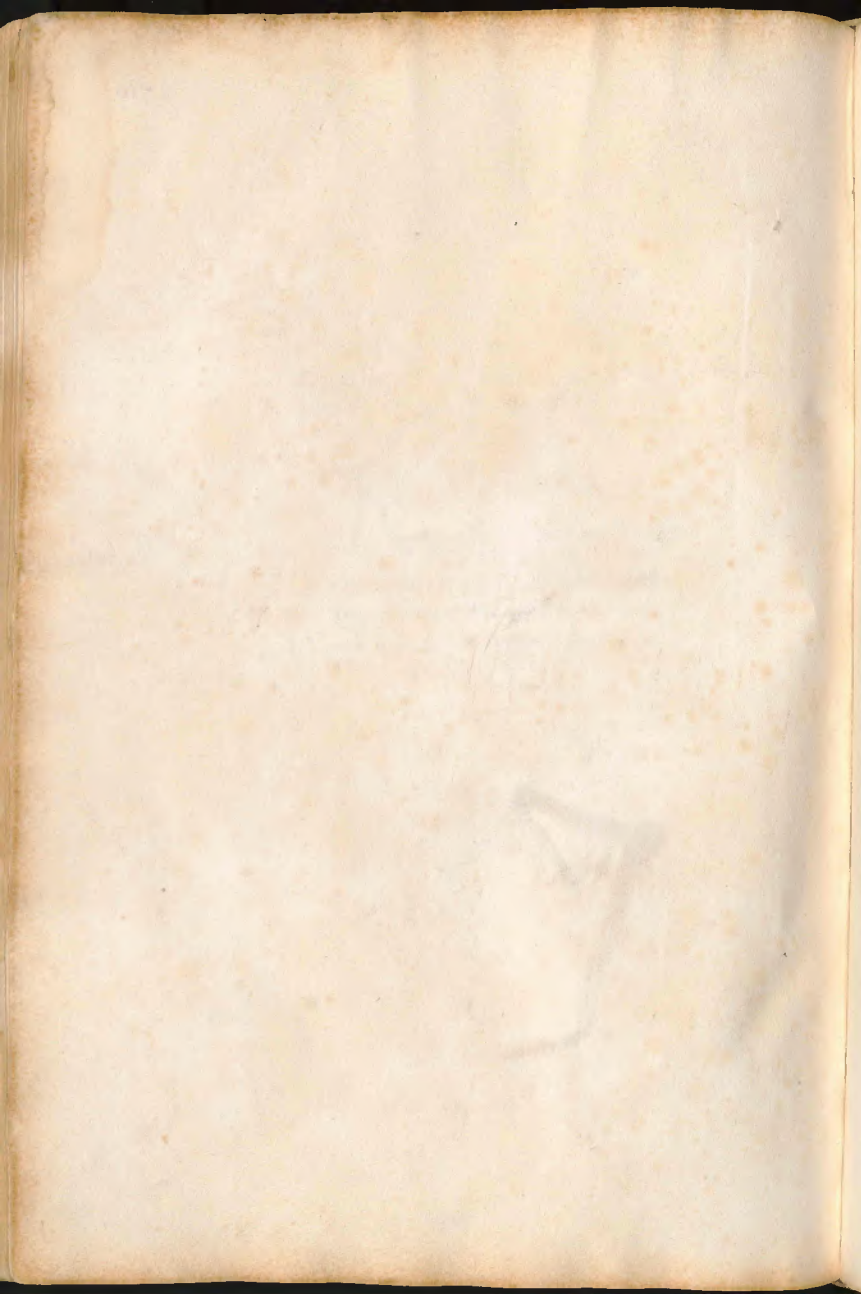
• AD DOCTOREM. HAN-
NIMANVM. SCHEDEL.

Quoniam quicumque tui male nominis olim.
Horruit: hic mores iudicat et sileat
Nam grauis es virtute nitens: et moribus alius
Ingenius / probis quem bene notu beat

BEATVS. VIR.
Est sui iuris hominem sua seque tuetur
Contentumque suis: alienum nolle: beatum
Estimant: igitur siquid questuoris alto
Excedunt tua votu modum finemque beatu

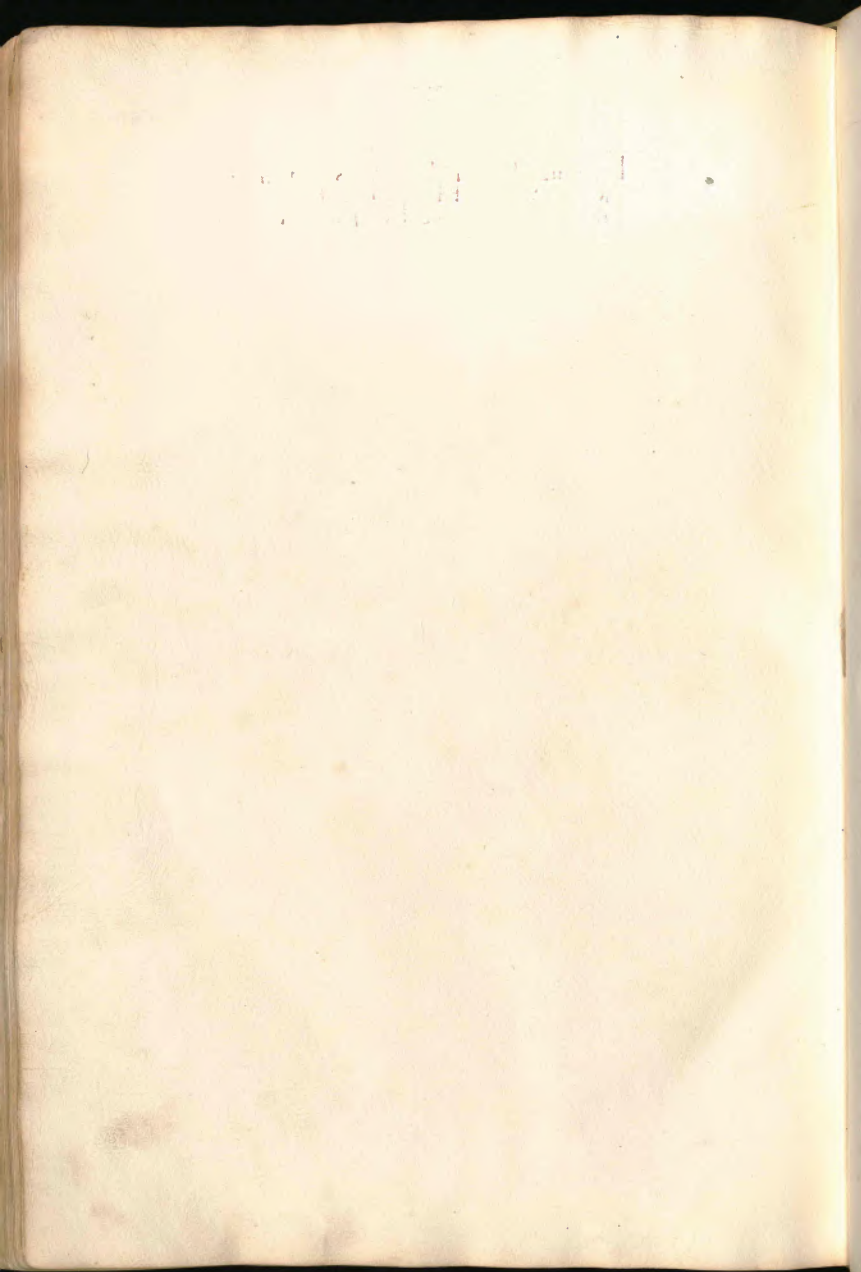

zum nos simulis exatans: non minore laudis pretio digna. Ante omnia enim quibus hominum felicitas parari potest: Laus maxima ut dicitur historiis tribui solet. Et enim testis egi omne genus hominum de bene et male actis apertis. Nec premitur ingenua et admiranda negotiorum finiorum sua gloria fraudari. Ostendit item pietatibus exemplis: quid potestis esse facienda: quid vitare fugienda: quid demum appetendum. Legentes enim historiis admonemur. Quid constet ad degenandum vitam: cum etiam aliorum in melius vitam nostram instituimus. Et eorum bene actis tamquam quodam calami ad mutandum matamus. Laudantur scilicet a iunioribus: quos longa etas prudenter efficit. Laudantur vero historiae plus senioribus: quanto magis rerum amplectitur diuturnitas temporis: quam longa etas hominis. Constat item historia tum iunioribus: quos in laudem rerum frequens lemo. antiquioribus equat. Constat simuliter etiam profectis: quibus diuturna vita rerum experimenta subministrat. Quia totum enim homines dignos impetu efficit. Imperatores vero ob inmortalem gloriam ad egregia facinora impellit. Milites ob laudem que mortem sequitur ad pericula subeunda pro patria promptiores efficit. Malevolos et improbos timore infamiae deterret. Ea propter plures literarum monumentis. Nisi enim historiis beneficium veteris facinora inmortalia redderet: quam plures primo rerum arduarum congressu teriti fuissent. Sed quia deorum est: pro comparanda gloria inmortali labores mortales perire. Quia propter hercales labores plures adiit. Eneas dum urbem conderet: mari et terra iactatus. Vana pericula sustulit. Quo historiis beneficium rerum gesta et virtutes ab interitu veridicant. Magna item est philozophorum opinio: Ingeniaque Romanorum exterminantium diuinum ciuiulus: qui ut bellum aut imperii gloriam sibi amularent. In perpetuis peregrinationibus vitam transiecerunt. Ut plato qui relictis Athenis per longum tempus in Italiam adiit. Ut pitagoras qui semel domo egressus nunquam rediit. Veritatis flagrantior: quam amore patrie. Videant enim interea monumenta: ut signa: tabulas: diuinas: ad post tempore perdurare: vocatque casibus distubant. Historiam vero nos ad honestum impelleret: vicia detestari: probos extollere: improbos deprimere. Denique ex ipsa tamquam fonte obreant: quod auge facendum sit habere. Idcirco rerum gesta et pietatem virtutem facinora: historiis monentur voluerunt. Quae per omnes sum orbem in mille librarum diffusa. Ipsam tempus quod inacta omnia consumit: aeternum suum habet. Quare demum toto illustrium virorum: aliarumque rerum imaginibus: figuris et effigies: Quae quantum scriptura ipsa vixit hominum doctorum pictura homini lato et illiterato. Videntes enim pictas maxime signa et tabulas: Res gesta ante oculos ponitur. Ac si praesens videretur. Legentes autem historiam: quasi auditu res gesta ad memoriam reuocatur. Ut autem vilius quo varias res differant intuemur: nobiliorem auditu credimus. In picturis et ymaginibus maiorem quam libris reuerentiam exhibemus. Mouetur enim visus pictura et effigie: auditus vero libro et sermone. Hinc item euenit Ciceronem: memoriam ipsam omni rerum thesaurum ymaginibus et figuris roborari: quibus animis nunquam fuit quidam accenditur: uicemque sume ad virtutem commouetur. Exemplo sunt nobis avaris triumphalesque rerum palladae: tantis signis et tabulis decorata. Quae cum maxime ut: ipsis tamquam quodam speculo exatantur: ut uetere nostro iam vestigio mitare famam et gloriam eorumdem adsequemur. Adhuc tandem impressionem attem a nostratibus auget inuentum. Aeternum inquam imperi

mendi characteres: Quae in ciuitate Magnifica superioris germanie
 ad apas rheini fluminis sita. prima sumptis iniga. Tuus beneficio an-
 tiqus possit scriptoribus Atramentis conseruitur. Indubitanter vobis in ma-
 gno librorum copia: vultus non modica rebitur. Libri ei quoniam
 in maiora temporum: maioremque nostro. negligentia multati depa-
 uant: aut penes deperdit in lucem restituti sunt. Quod si ars illa lib-
 raria maturus esset inuenta: Quam plures nobis superessent libri: a
 maioribus nostris sumo studio editi: Qui propter bella: incendia: tem-
 pestas manum perirent. Ex infinita enim optimorum librorum copia: qua
 posui nobis sunt relict: partim desidia hominum: partim quod sine sum-
 mo difficultate ac sumptu. Nec nisi a diuitibus compari poterant. Na-
 ne autem huius dignissime artis beneficio intra mensis decem vix plus
 librorum impendunt: Quam centum antea intra annum exstiteret potue-
 runt. Nec est quod a perdisenda philosophia ob librorum penuriam
 se abdicet: cum modico eis doctissimoque vito. monumenta compa-
 re possit. **H**ace cum ita sint. Mi Hartmann: ne tuo finideris tem-
 pore: possidentemque laborum tuorum partem faceres. Statisti-
 cticas historias perlustrare: moreque patrum omnis aetatis pat-
 ribus: faciem et uultum rerum depingere. Quae dignum essent no-
 tatu. Ex infinito historiaum pelago Ab initio mundi ad hanc usque
 aetatem nostram per viam Epithomus et breuiary exerpere. Quod
 enim datus. Quam ut apes vana historiaum floribus melle. Et
 quod stultus ad institutionem vix nostre condunbilis videretur colligere.
 postquamque relinqueret. **U**t aut hoc opus tuum magis splendesceret:
 Adhibuisti tibi quosdam pastores mathematicos: Qui olim ad manda-
 tum Maximiliani Romanorum Regis illustrissimi. Noui veterisque testi-
 menti figuras in duos libros pinxerunt: Quorum industria et labore
 clariorum vitorum magnos tum multum quantum possibile centi sin-
 gularitates: huius tuo libro incorporari effecisti. **I**nsensum etiam mi
 Hartmann: operi tuo historiam: quam pius papa olim de Europa et re-
 bus in ea gestis scripsit: Tamquam huius operi accommodam: Quam cum
 laetam: mutilatam: et in multis in depauperatam inuenires: Ut post tuos
 sua relegens abhorretet. **N**oluisti ut illam tuo amore recognoscerem:
 et instigare: Quod cum difficile esset: tamen ut latine lingue sectores
 uicarem: Et primum suis verbis crudissimus nudres loquentem: poche-
 mentes clabo aut et curiosi emis sum. **E**tiores quos plures depex-
 emendare. Quod nunc assensu video: si diligens fueris lector.
Addidi similiter in calce: Tabulam romane locorum Germaniae nam
 confinis suis: ab oriente et occidente. Quo longitudo et latitudo Ge-
 rmaniae ante oculos sita magis clarescet. **P**lacuit autem mihi inuolui
 Quibus has panicas magno labore: nocturnisque vigiliis congestis
 Niembergensis Bernatus dedisti: ut nostrae rei publicae gubernator
 es gloria immo tali afficeret. **O**pusque tuum illoque auctoritate illustra-
 res: Quod fecisse Hieronymum: Augustinumque compauius: Quies
 egregie gestis in lucem expromebant: Virtutemque illorum quibus lib-
 ros suos dedant: clarum laudibus celebrumque effluant.
Tu similiter nostro Senatui labores et vigilas merito conuulisti: Qu-
 em ubi praeparum elegisti: Quemque iustitiae pietate clementia: aliusque
 virtutibus antecellere uideris. **H**ed iam ad opus legendum transi-
 amus: Quod secundum scriptum mundi cunctis diuulsi: Tabula et Re-
 gistro preposito. Quo finem pro foliorum numero finale ceperis.

Quo mundi Anno Reges, pontifices, aut duces regnouerint: Vel
quod Anno insigniores amictus induta fuerint: Aut quo tempore
prophete Sancti, Summi pontifices, Imperatores, Aliq; illustres per-
sone flourerint. Quibus omnibus legentis animus, magna volup-
tate affatur. Et ad colendas virtutes, et detestanda vitia munitur.
Vale in Hartmann: et tuum Hieronimum ut soles amore prosequer.
Datum Nuremberge preclara rebe Germanie: vrbibus Ju-
lii. Anno Salutis. 1493. ~ ~ ~ ~ ~

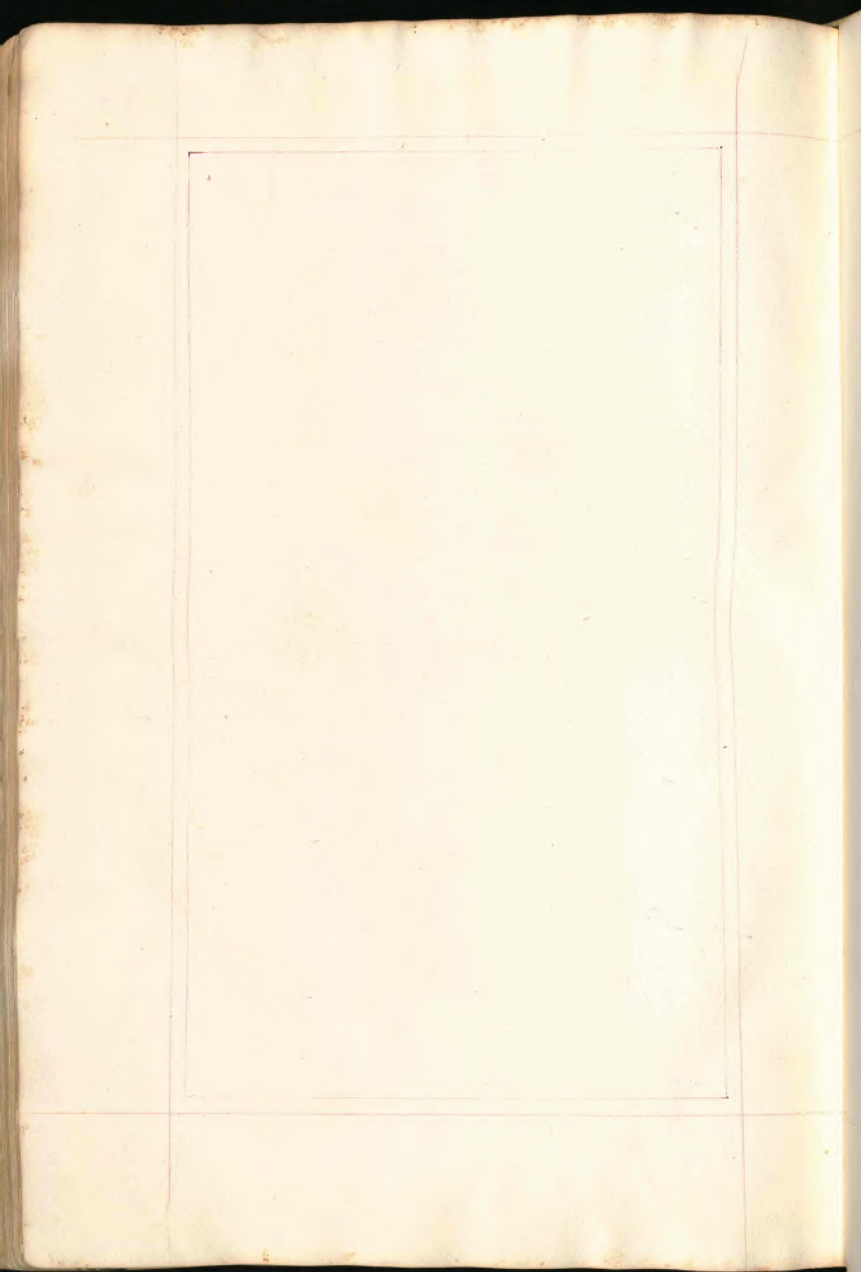
Ad Hieronimum, ~
Aerea si tantum resonet tibi lingua sonoris
Oribus: Et faueat dextera musa mihi.
Non valeam meritis digna tibi carmine gentes
Soluere: nec laudes tollere ad astra tuas
Quas qm tibi re non possum reddere: habebo
Aeterno fixum pectore Hieronimum. ~

C. A. S. D. ~

f

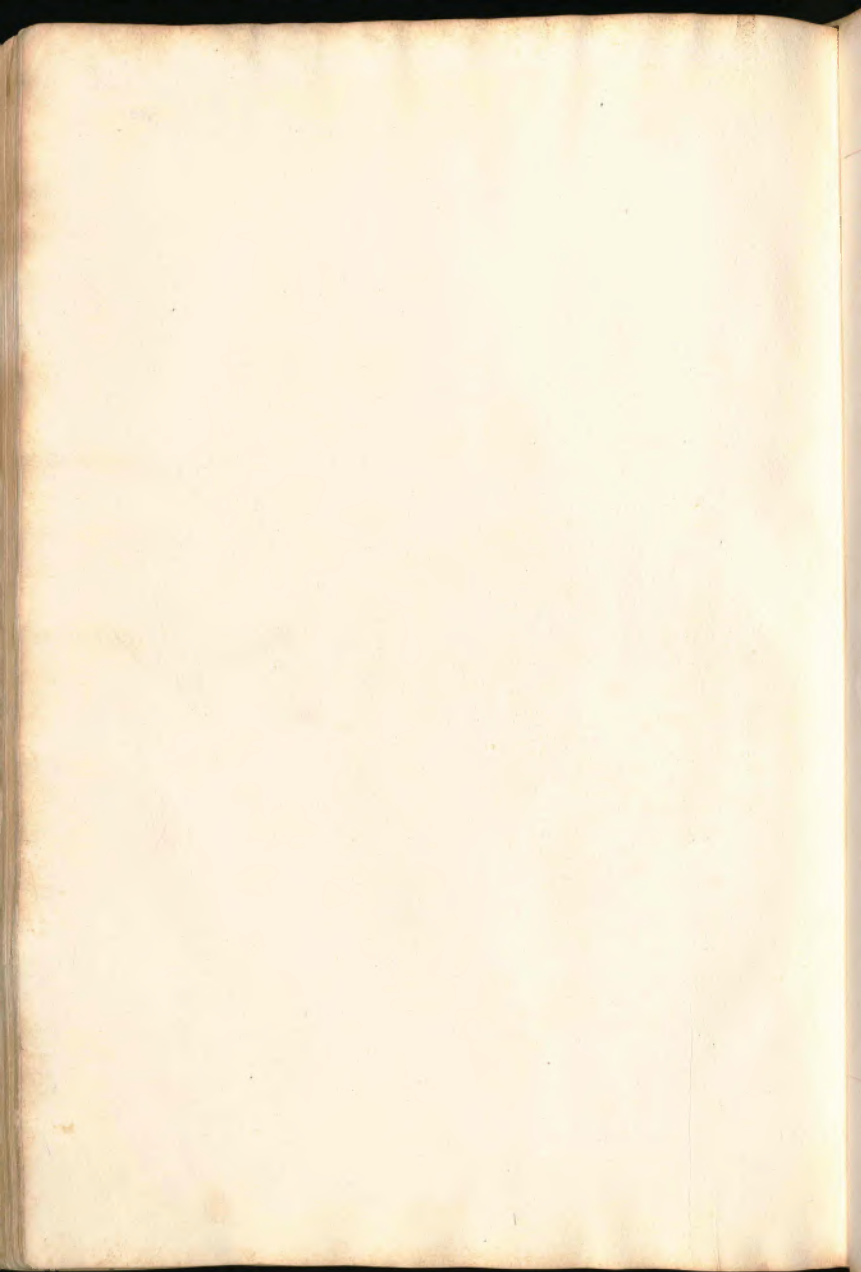

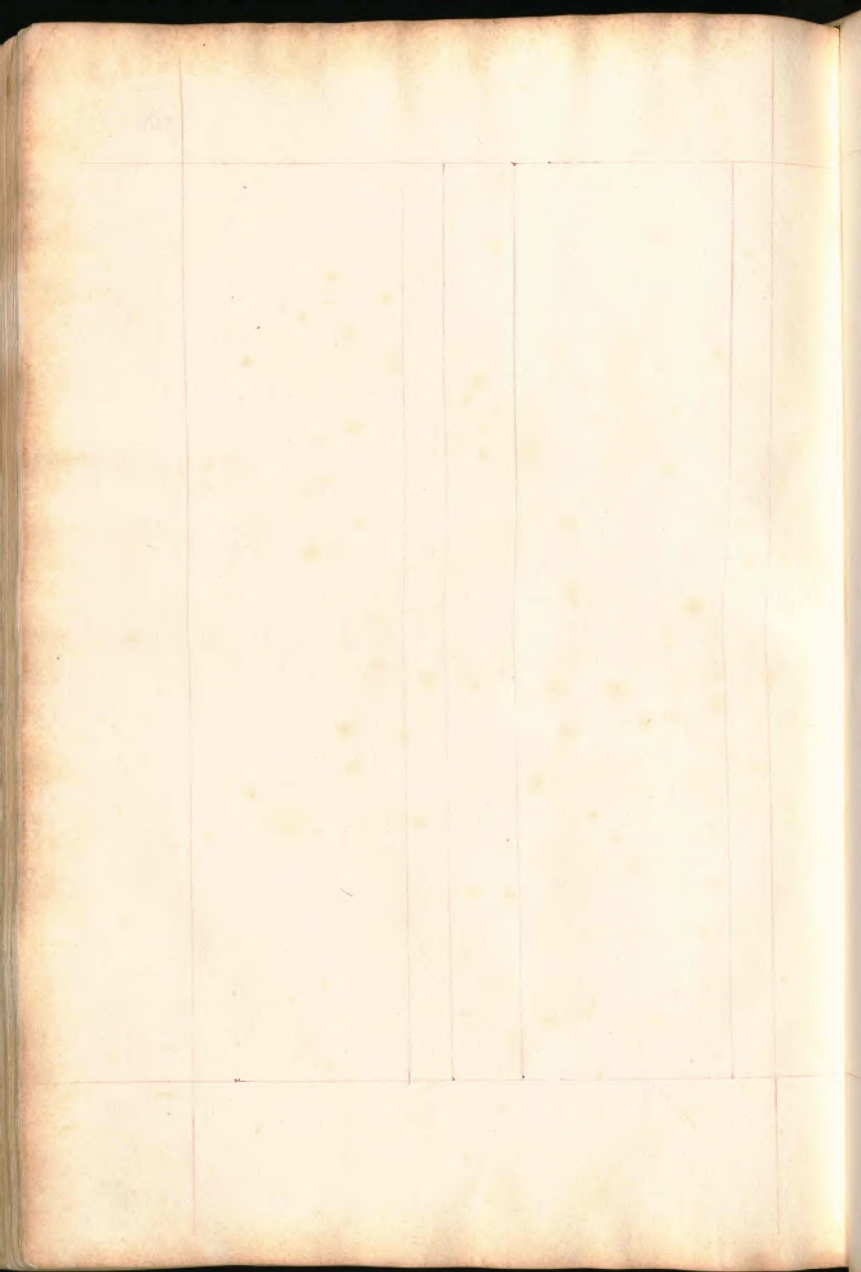

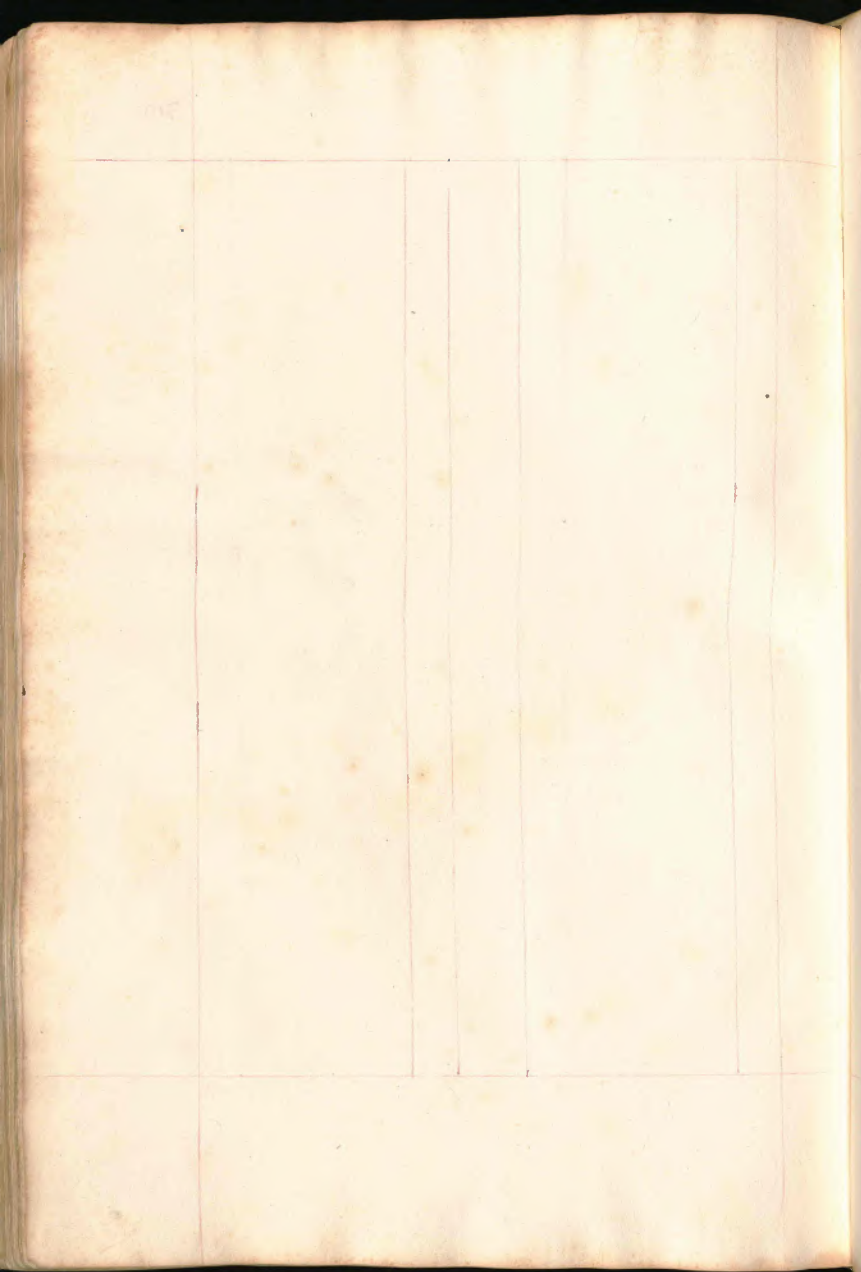

320.

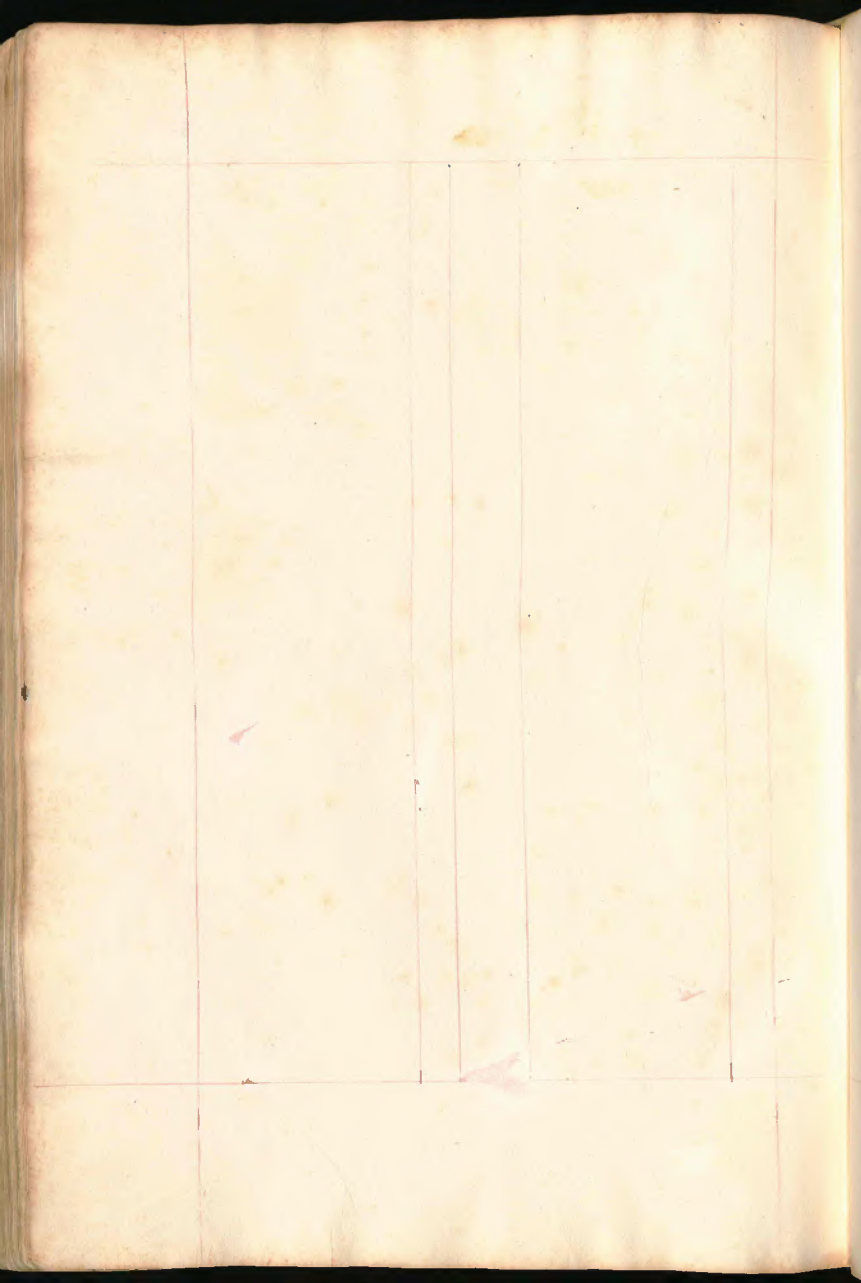
This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely a flyleaf or separator page from an old book. The paper has a slightly textured appearance with some minor discoloration and small dark spots, characteristic of old paper. Faint vertical lines are visible, suggesting the page was part of a ledger or a notebook. The page is otherwise empty of any text or markings.

.322.

1

1
326.

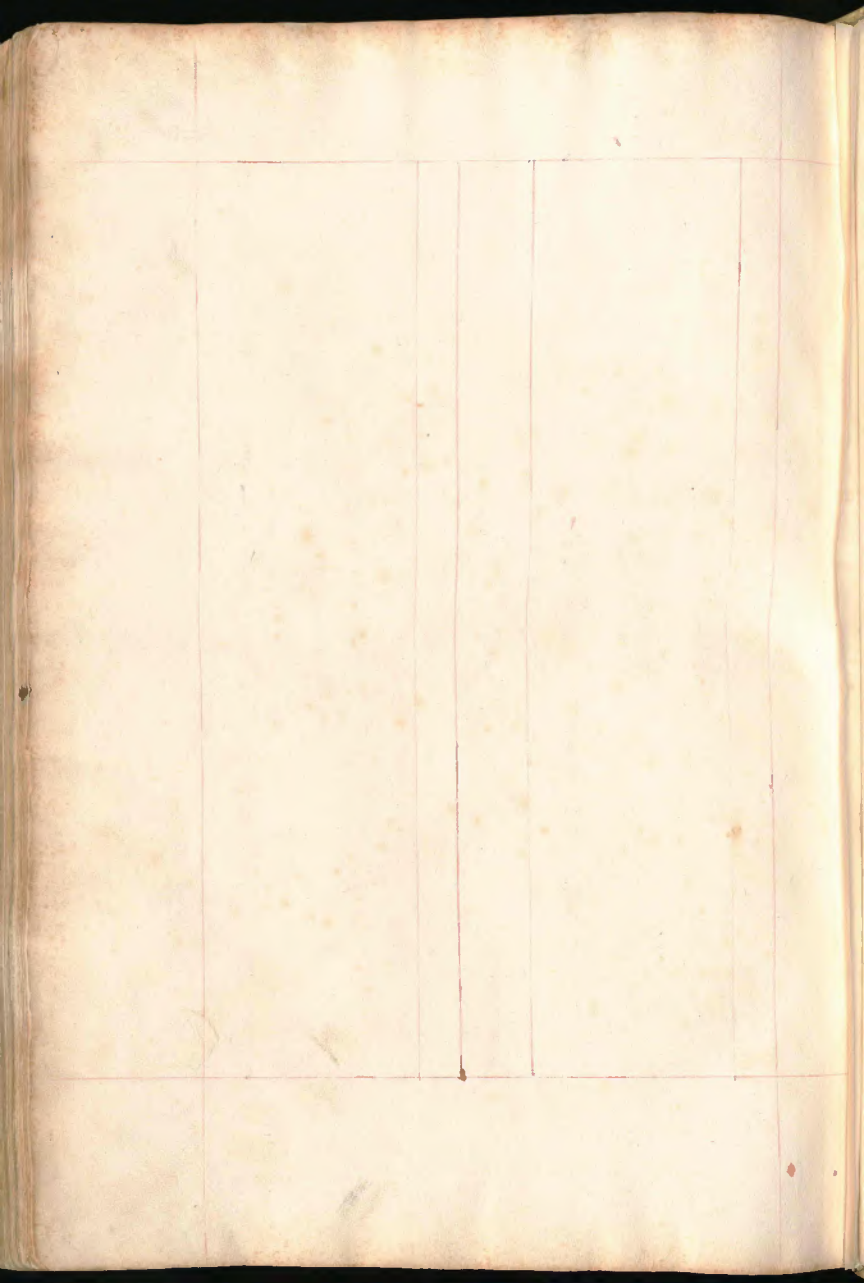
320.

528.

10-31

A

B

10-31

IC. XC.

♦ **A**lma dei soboles. duorum maxime iesu.
Terrarum coeliq; deus hominū redemptor.
O bone. da finalem victum longeuq; vita.
Posteaq; felicem comitentur tempora parem.
Tu tamen ante alias longe sanctissima oro.
Rectorem cunctis populi nunc adiuua votis.

.. H . S .

j

Danielis viij.
Et post edomadas
secundum deum ecce
datur Christus: non
erit eius populus: qd
negatus est.

Zacharie. xi.
Et appenderunt mer
cedem meam: trigin
ta argenteis.

Aggei vltimo.
Et ponam te qm
nacuqque te elegi
vixi dies exaratum.

Abacuc. ij.
Comui in mianibus
eius: ubi abscondit e
fortitudo eius.

Malachie. ij.
Et accendi ad vos
in iudicio: et o testis
velor: malicie et ad
ultionis: et peritio.

Diebce. v.
Et te mibi egrediet
quis te mianos in tra
hel: et egrediet et ab
autio: diebus etro
nians.

Sophonie. ij.
Quia ppter expecta me
bit duo in die refur
rectionis mee in iustu
rum: qd iudicium meum
et colligam gentes
et colligam regna.

Ihs testis veridicus.
Ihs iudex iustus.
Ihs pater magnificus.
Ihs rex regis fi
lius.

**Judi
ci qd
tas.**

**Ihsus sponsus ama
tus.**
Ihs liber signa
tus.
Ihs sonitus ra
tus.
Ihs finis ope
tus.

Amos. viij.
Qui edificat in celo
offensionem suam: et la
scium suum super
terram fundant.

David. Ps. xxi.
Foderit manus me
as: et pides meos:
numerauerunt oia of
fa mea: dederunt i oia
mea: feli: et acci pota
uerunt me.

Ihsus triumphans.
Ihsus iustus.
Ihsus iustus.
Ihsus iustus.
Ihsus iustus.
Ihsus iustus.

**Re
furre
ctio
nis
nou
tas.**

**Ihsus victor etera
tus.**
Ihsus celo leu
tus.
Ihsus largitor
spiritus.
Ihsus la
tus reatus.

Genesi. xij.
Ad peccata filii mi
alce
dullit: quiescit: leu
bati: vt leo: et qd
ana.

Iob. xvi.
Posui meos terribi
libos oculo me: inui
tas: et aperuerunt sup
me oia: hui: et pph
tes pufferunt: maxilla
meam.

**Ihsus pater ab omni
bus.**
Ihsus cruci dia
natus.
Ihsus iustus
latronibus.
Ihsus felle
positus.

**Con
fina
i eru
ciani.**

**Ihsus sol morte palli
tus.**
Ihsus transla
tus.
Ihsus cruoz
madidus.
Ihsus in
tumulus.

Salomon sapientia.
Ihsus melius: et comi
to interrogamus: et
vitamus: reuerent
am: et ppter probemus
pactum: illi: et mor
tem: turpissimum: con
temnunt: cum.

Osai. xij.
Et ero mors tua o
mores: mors tua o
mores: mors tua o
mores.

**Ihsus dolo venun
tatus.**
Ihsus dolo
positus: Ihsus cur
da circumdatus: Ihs
vincio ligatus.

**Con
fite
ria
cia m
peri
culi.**

**Ihsus notis incogne
tus.**
Ihsus vultu velatus.
Ihsus plecto in dila
tatione.
Ihsus mactatus: damna
tus.

Theremie renoq. i.
Ido vos omnes: et m
ficio: per viam et
vix: et videt: si est: do
lor: sicut dolo: meus.

Isaie. vij.
Ecce virgo concipiet
et pariet filium:
vocabitur nomen eius
emmanuel.

Ihsus baptista celitus.
Ihsus hodie temperat.
Ihsus signa mirifica.
Ihsus transfiguratus.

**Ed
fina
do
v
tute.**

Ihsus pastor sollicitus.
Ihsus fletu rigatus.
Ihsus rex ois agnus.
Ihsus panis factus.

Baruch. ij.
Doli: bec in terra: vi
sus: et: cum homin
bus: conuersatus: et:

Moyses Genesi. ij.
Legum etiam vix i
medio paradisi: qm
qz sciente boni: et ma
li.

Ihsus et deo genitus.
Ihsus emissus celitus.
Ihsus pfiguratus.
Ihsus maris natu.

**Da
gna
pola
ritas.**

Ihsus cōsonus pfi.
Ihsus a magis mon
stratus: Ihsus submi
sus legibus.
Ihsus reg
no fugatus.

Iude. i.
Inuolucant aduer
sum te: vtin: pacio: me:
Qui comedunt tecu
ponent infidias: sub
ter te.

Iob. iij.
Quia germinauerit
spicula: cetera: leg
num: annis: fructu: su
um: fuit: et vinea: de
derunt: verum: suu.

Ihsus et deo genitus.
Ihsus emissus celitus.
Ihsus pfiguratus.
Ihsus maris natu.

**Da
gna
pola
ritas.**

Ihsus cōsonus pfi.
Ihsus a magis mon
stratus: Ihsus submi
sus legibus.
Ihsus reg
no fugatus.

Iude. i.
Inuolucant aduer
sum te: vtin: pacio: me:
Qui comedunt tecu
ponent infidias: sub
ter te.

Iob. iij.
Quia germinauerit
spicula: cetera: leg
num: annis: fructu: su
um: fuit: et vinea: de
derunt: verum: suu.

Ihsus et deo genitus.
Ihsus emissus celitus.
Ihsus pfiguratus.
Ihsus maris natu.

**Da
gna
pola
ritas.**

Ihsus cōsonus pfi.
Ihsus a magis mon
stratus: Ihsus submi
sus legibus.
Ihsus reg
no fugatus.

Iude. i.
Inuolucant aduer
sum te: vtin: pacio: me:
Qui comedunt tecu
ponent infidias: sub
ter te.

Iob. iij.
Quia germinauerit
spicula: cetera: leg
num: annis: fructu: su
um: fuit: et vinea: de
derunt: verum: suu.

Ihsus et deo genitus.
Ihsus emissus celitus.
Ihsus pfiguratus.
Ihsus maris natu.

**Da
gna
pola
ritas.**

Ihsus cōsonus pfi.
Ihsus a magis mon
stratus: Ihsus submi
sus legibus.
Ihsus reg
no fugatus.

Iude. i.
Inuolucant aduer
sum te: vtin: pacio: me:
Qui comedunt tecu
ponent infidias: sub
ter te.

Iob. iij.
Quia germinauerit
spicula: cetera: leg
num: annis: fructu: su
um: fuit: et vinea: de
derunt: verum: suu.

Ihsus et deo genitus.
Ihsus emissus celitus.
Ihsus pfiguratus.
Ihsus maris natu.

**Da
gna
pola
ritas.**

Ihsus cōsonus pfi.
Ihsus a magis mon
stratus: Ihsus submi
sus legibus.
Ihsus reg
no fugatus.

Iude. i.
Inuolucant aduer
sum te: vtin: pacio: me:
Qui comedunt tecu
ponent infidias: sub
ter te.

• DE MAGNIFICACIONE VRBIVM •

Nihil eque cunctis amplificanti et cuius virtus ac gloria: qui hoc edificans aut fructulante melius atq; opibus fieri punit fallitur: ut singulos viros: Sic et viros: et regna et imperia: non delicias: non turres ut mema: non platee: non palatia: ac templa marmorea: non statue non picturæ: non aurum non gemme: non campi legionum: et classum pleni portus: non peregrinis referta merabris emptoria: et luxu amore equor omne salubritas: non postremo nulli forma vel numerus: non rerum copia: exundansq; nobis forum: non purpureæ clarmdes viroz: enusteq; nure culabz: non falsi non deliciae: non uoluptas: sed virtus sola nobilit: gemmæq; reum fama: Quam viros patiunt: nō numeri: ~

• Et magis viros paucos aures habent: homo uere ex his constant: Et quos magnos quosdam habuere quin in filiis abierit ac nutritus comulus omnium reginam urbem Romæ condidit: quam euectore uoluit: in maxima urbe gemmis celsum: ~

• DE FRAGILITATE VRBIV & EDIFICIORV •

Omnia quae manu hominis facta sunt: vel manu hominis cunctantur: Vel frando et durando deficiunt. habet tamen manus preualdas longa dies: Cuius operibus nullum semio restat: Ruentibus ergo sup quibus gloria fundam est: ipsoq; corrumpere necesse est: Resque antiqua q̄ ignom esse nō possunt: Vbi est nūc Tyorum illud ylon superbum: Vbi diris mrisq; Vbi turres et mema babilonis: beluaz nūc habitatio et sepenti de babilone loquor antiqua: Alia nempè p̄miquas et reuocaz adhuc stat: cito idem in sua. Vbi demq; illa septem opem grecas p̄cipibz celebratu: Atqui ut ad p̄miqua ueniam: Vbi est quæso illa neionis domus aurea quæ edificauit sume mirande magnitudinis domus tūc mliu passus ambury habente: quæ p̄mo consilia nō uiait: Inde igne consumpta restituitur impetibus cō marea nō uiait: Item cō aureis laqueis exornauit: conuicta et mbeula tabulis ebulliens auro gemis et crassissimis aūis mtebils æt̄na de corauit: Que quātam fulgurent architectos regin: lectores etiam nūc fulgent: Que quidem domo si alius edificandi furoz quibz dies exressit ad mopia illa compulit et capias: Vbi sunt regine diocetane: et bñetis antoniani: Et symonem Mozy: et Septimium Severi: et eisdem trene fūctione: Demu ut sumam res attingam: Vbi est Augusti fūa: et edes mōris vloris: Vbi edes tonantis leus: Et oppellims templum in pallatio: Vbi eisdem portus et bñliorem grem portu et labina: Vbi tot opera p̄ce illustres viros mlas verbes in long tanto labore: tot impensis constant: May philip: edes heredis et mscum: Edes diane: atq; libertatis: Theatri balbi corneli: Amphitheatr: stitit: Thauri: innumerebilia p̄ter hec opera maza ægippe: Quæ urbem totam: aut mōil muenes: aut p̄ re qua tantoz opem uellegit: Certe Augustus om̄i sup̄rem: nisi aliqua edificia reliquisset: iam p̄idem om̄i eius gloria: rertuisset: Nec uero solum templa deoz: q̄ p̄ce erat in ipsos edificantes tu: sed pia etiam lom huc ipso aemte: in eodem rebe alui tendunt: nla tremuerunt: Et nūc iux ponderebus suis p̄nt fieri vñ panibz ægippe: qd̄ dūg erectum: sancti possident et Maua q̄ antiquissimū illam domū suu nōm̄s uirtute sup̄erunt: ~

Item das ist der tail gegen unterm tag

Ob yemant sprech oder in im selbs trachtet.
 Aus wem oder wie man das machet.
 Die kunste **Exometrey** ist genant.
 Tut uns des ertrichs leng vnd breit bekant.

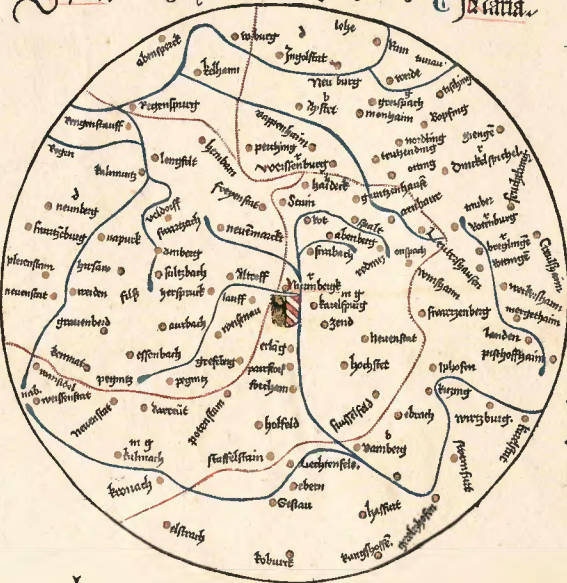
Iphus

2. 1. 2. 8. 2. 9. 2. 22

C Maria

Item das ist der teil gegen den aufgange der sunen

Item das ist der teil gegen den untergung

Das kinde Moll.

Jorg Sloghtendon.

Das stutlein in der artikel Do hat der dynamter xvj. meil vnd Nurnberg ligt in der mitt
 des zirkels vnd hat vberall vmb sich auff das weitste sechszehen meil begriffen. Wiltu
 nun wissen wie vil meil von einer stat zu der andern sey dē obgenāten zirkel verzeichet. Sonym
 einen zirkel vnd miß von einem roten puntlein zu dem andern ley den namen der stat in dem
 zirkel verzeichet. Vnd setz den den gemessen zirkel auff die zall der strichlein vnder dem
 zirkel ob der geschriffte bezauhet. Do ist von einem strichlein auff das ander ein meil vnd
 von einem kreutzlein zu dem andern zehen meil.

[illegible]

Regis illustis vire gen

**ARNOL
FVS EPI
SCOPO**

scm Arnolff Metensem Epim

**Ansig
sus fili
us eo**

Pater Sa **P**ipinus nre Ger
dauidis - princeps et maior
domus regis

**Karolo
dux cogn
omito for
tissim**

**Pipinus
maior dom
us Rex
francor**

Primus **Karolo** Imperator in franci
Rex franc
et patino
conno

**Lothar
ius Rex
franc**

**Ludwig
Rex ger
manic**

**Ludwig
Rex mag
nomito
dus**

**Hugo
ius Regis**

**Ludwig
ius Rex
in be et ger
manic**

**Lothario
Rex long
uensis**

**Karlus
nus ex
matus**

**Karolo
Rex fran
et et hup
nie**

**Karolo
in pena
de om
lus**

**Ludwig
ius Rex
ostrofa
neus**

**Karolo
ius Rex
batioque
mictissim**

**Karolo
Rex ale
manic**

in monasteri
um beatus

Bertho

**Ludwig
Rex fran
cie**

**Arnoldus
Rex basco
nie et feo
nie**

**Hiermi
dus**

**Ludwig
ius Rex
francie**

**Karo
Lus**

**Zendib
aldus Rex
lotaren
um**

**Ludwig
Rex ostro
femal**

**Conrado
que ad el
ertus int
fect**

Humbro

**Hugo
Rex in
lie**

**Lothar
ius**

**Cunig
unt**

**Lothar
ius Rex
francie**

**Karo
Lus**

**Hierma
regis**

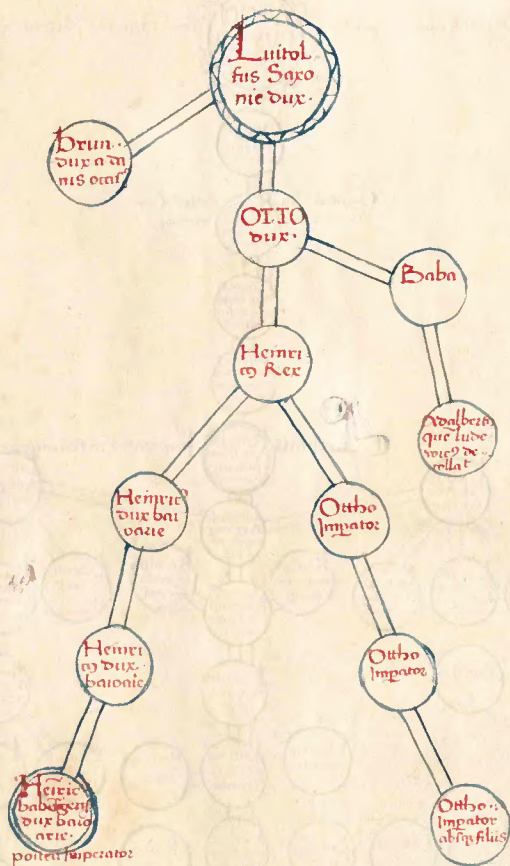
**Cunigu
nt Imper
ator**

**Sigeh
ido Co
mes**

**Lotha
rius Rex
francie**

**Conrado
Rex uhi
Karolus**

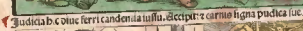
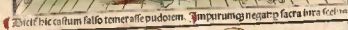
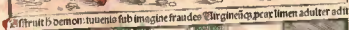

Henricus
dux baionie
Cuius uxor Cunigunt
ably filius obiit

Nota 1. *Chamaeleon* iunctus representata... e. v. ad. n. 1/2

Seratio ad gloriosam imperatricē sanctā Aluegi

[illegible]

¶ In hac fidel recte plebs cuncta veretur
Qua duce securus quilibet esse pote

Kenobu claustrum leta puella subit

Dic facer excedit morientes spiritus artus. Et comite **H**enrico regna superna petit

...et facit eum mori in die illa.

... et merito credendumur bonos. Nos quibus adiungat possit pia fata deus

[illegible]

Hieronymus Wolfzel.

plena sancta veretur; amicus.
in quibus esse potest.

1729⁶

REINVSREXIVS
NOBIAVS
TIBVS

REINVSREXIVS
NOBIAVS
TIBVS

145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

קְהוֹשֶׁעַ חֲסִיד מֶלֶךְ חִיְהוּדִים
 ἸϞΘΝΑΖΟΡΙΟϞΘΒΑΛΑΨΤΩΙϞΑΝ
 ἸΗΣ·ΝΑΖΑΡΕΝΥΣ·ΡΕΧ·ΙΥΑΕ®

Ad lectorem

ASPICIAS EVMMATA DEMISSAS ARCE FIGURAS
QVAS DEDERAT MOSI MYSTICA DEXTRA DEI.

CHANC SEQUITVR LIGVAM GRÆCVS LACIVSOVE CHARACTER
QVOS SOLYMO TVNGTOS ERVX EVA CHRISTE IVLIT.

CHAS ICITVR NOTVLAS OB NVMMINA TRINA COLAMVS
NE NOBIS NOCEANT SAEVA TRISVLCA IOVIS.

Pluribus Modis Christi et eius clarissimis et quod de barbarorum et graecorum linguarum cum latinis potestate collata approbata est.

Ingolfus Vmper Johanneum Wittenburg

M.D.L.

יהושע נזיר כלה
 IC NAZARENVS
 RE VNVS ANVS

Wurssen das Nach Casti von sech herren gepuet Taufat vierhundert vnd in dem Einundneuntzigsten Jare in dem azonat de
 remder zu rom in der trachen zu dem heiligen Creutz die man nemet Jerusalem. als die ein Cardinal hat verneuen lassen ob
 einem schwein pogen. Vor dem gar lange zeit ein grof mechtich stuck des creutz des behalten Schachets gehalten ist
 in der mauren in einem pleyein truhlein oder Sarchlein. das mit dreyn Insigeln versigelt vnd mit einem gepachen
 ziegelstein verdeckt. auf dem geschriben gewesen sind diese wort Titulus crucis erfinden ist. Ein stuck oder teyl der
 Casti an der der sigelhaft Tuel vnseres herren Jesu Casti dreyer sprach geschriben. Vnd ob seinen sonen Creutz an
 gehofft gewesen ist. Welches gefundens stucke des tuel die grofse lenge vnd breite Vnd auch die zal vnd gestalt der
 wort vnd buchstaben gehabt hat. Wie die ob gesetz figur verzaehent vnd gestalt ist.

• IESVS NAZARENVS REX IVDEORVM •

• TITVLVS TRIVMPHALIS •

• MISEREERE MEI •

Das ist der titel des heiligen Creuz der oben gesanden ist und ist phant in dem Decimber 1291 hie in dem
 gefunden in der kirchen zum heiligen Creuz in Iherusalem oder einem schenckigen vermarret und gleich der
 selbig davor allweg gehangen ist ein gross langes stueck von dem Creuz do der behalten schaber an gehange ist
 roem ein Cardmal der leste die obgenante kirchen alle vernemen also das die arbeiter den gefunden habe sind ist
 dies die breyt lantz und grosse von der tadel und gleich alle buchstabe in form als dann in dem vort gegreife sint
 als ist dan mit menne auge hab gesehen das es ist velt pof zulage man die roem habe es durch stoffe in man hat
 diesem gefunden in eine pfeze imple mit eine gepachte glassein obgedet auf wolchem stet geschrieben Titulus nunt
 und ist mit dreyen Sigillen versigelt geseet

IN NASAPCNYCBA
 ISNAZARENVS RE

OMnia tempus domat nec ulli fortuna per-
 petuo bona est ~

Liter ad superos gloria pandet ~

R Deo optimo Maximo et diuo Sebaldio Patrono: pro felicitate vrbis Norice: per Conradū
Celtē: & Sebaldū clamoſum: eius ſacre edis Curatorem: pie deuote & religioſe poſitum.

Egie ſurpis ſoboles Sebaldē
Norica multū veneratū vrbē
Da tuam nobis memorare ſancitām
Catinine vitam.

Te ſacris votis generant parentes
Cum diu lecto ſterili vacaſſent
Teq̃ ſuſcep̃to ſtatuerē caſtam
Ducere vitam.

Natus his ſancis puer ergo votis
Galligē claram properas in vrbem
Artibus ſacris animiq̃ cultis
Moribus ornans.

Hauſeras ſancis vbi mente leges
Patrum doctor rediens in aulam
Regiam querunt tibi mox veniſſam
Iungere ſponſam.

Vt dies legis fuerat peracta
Nuptiis: virgo verecunda vultu
Ducitur celſo tibi copulanda
Candida lecto.

Cūq̃ tam clauſum fuerat cubile
Et quies cunctis foret alta rebus
Tu tuq̃ ſponſe loqueris pudicę
Talīa verba.

Nata de magno mea ſponſa rege
Non tuū caſum violabo corpus
Si placet meū pia vota caſte
Iungere vitę.

Annuī virgo tenero pudore
Et deo magnus dedit ore grates
Integram ſeruans generoſa caſto
Corpore vitam.

Ipfē mox celſam genitoris aulam
Spiritu ſancto monitis relinquens
Hornas ſiluas heremūq̃ valtis
Saltibus intras.

Et per exceſſu caua fixa rupis
ſcratus: orabas in ſanctis ſupinis
Peruidum ſolem: boream: niueſq̃
Paſſus & imbres.

Beſeras intermedius quieſcens
Sepe montanis ſaciatus herbis
Hauſeras puram liquidis fluentem
Fontibus vndam.

His vbi corpus dapibus foueres
Mentis in puram tenuatus auram
Sepe diuino nitido videbas
Pectore vultus.

Sic tribus luſtris tacito peractis
Inde Rhomanā properas ad vrbem
Qua dei verbū monuit per orbem
Spargere paſtor.

Ipfē mandatū recipis paternū
Et vagus terras varias pererras
Donec imenſum peregre venies
Lectus ad illū.

S Sanctus Sebaldus:

Is vbi cymbis timidus careret
Prebuit turam pater alme nūem
Pallū: quo tunc fueras pudico
Corpore tectus.

Moxq̃ per vallas memoris latebras
Noricam lēsus veniens in vrbem
Hanc docēs ſacro monitu prophanos
Linquere cultus

Et deum celſo reſidere edo
Prędicas: pœnas vitis daturū
Quisq̃ virtutū tribuat beate
Premia vitę

Ille de caſta genitricis natus
Corporis mortē tulerat eruentam
Tercio phœbo rediens ſepulcis
Victor ab oris

Approbas multis tua verba ſignis
Scripta quę libro reperi fideli
Nec minus clariſis hodie coruſcas
Inclyle ſignis

Canq̃ iam longo fueras labore
Feſſus: & ſedes meritis beatas
Te ſenem noſtras deus imperabat
Linquere terras

Spiritus ſancitos vbi liquit artus
Mox boues corpus tulerat egreſſes
Qua tuas ſanctas modo perſonamus
Carmine laudes.

Ergo iam celſo merito locatus
Hanc velis vrbem mediis arenis
Conditam: ſancitis ꝑibus inuare
Sedulus orans

Terra ſecundo madeat liquore
Et ſalutares habeat calores
Spiceam geſtans ceteris coronam
Fœnore multo.

Spumer & plenis rubicundus vuis
Bachus: & frontes tetricas relaxet
Et pecus letis inemorſa carpet
Paſcua prætis

Proſperos ſeruent radioſi curſus
Aſtra: nec morbos ſubitos minent
Paxq̃ per noſtras maneat penni
Tempore terras

Fata Germanis ſaucent trūſſis
Dum peter tuſcor gladiis ruentis
Principis ꝑſturi ueniente robur
Maximiliani.

Hinc vbi noſtras animas ſolutis
Corporum vinculis deus euocabit
Confer: vt recum capiamus alti
Gaudia celi.

Hec vbi noſ pater impettrabis
Ante ſupremi faciem tonantis
Hic tuas ſemper cumulemus aras
Thure benigno.

Handwritten text above the globe, possibly a title or subtitle.

Handwritten text in a column on the left side of the page, likely a commentary or description.

Handwritten text in a column on the right side of the page, likely a commentary or description.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or a concluding note.

Ad Sacrosancti Romani imperij inuictissimū regē Maximī

lianū: de portēficio Sue. in Sūgāudia: kalēdis Marcij Anno &c. xcvi. edito: cōiectural' explanario. S. Brant.

Hu Romana potens: heu sacri gloriæ regni:
Quid portenta sibi: torquēque monstra volūst
Ecce iterū: & toties ostēta horrēda patefuit
Et noua naturę corpora vbiq; fecēnt
Infans nup̄ enī gemino capite: & duplici ro
Pectore: apud sup̄os natus in hercinio
Alter item Romę similis huic. Tertius vna
Fronte. ad Vangiones corpora bina tulit
Inde etiā voluerum noua monstra: iterūq; reuisa
In Phyrretarū p̄cipiant agros.
Fama etiā hic aēs armatas nocte silenti
In campis vīas: cōferuisse manus.
Quid p̄grandis item lapis ille triangulus illic
Qui cecidit nuper fulmine terrifico?
Quid quod p̄longū nostris vidisse cometen
Rhenicolās fama est: qui trabis instaret.
Ardentēq; fonos: et pila micantia pilis
Armorū: & crepitus audiit Italia
Monstrorū tamē o ceruam: quę Maximiliano
Capta sacro regi missa p̄culq; fuit.
Huic decessit terrę tremor horridus ille:
Qui fuit in sebrui fine notus heri.
Omina tanta quidē tam crebra ostēta: minant
Nescio quid. monstrātr̄ p̄digij latens.
Succulci inprimis hodie mihi missus: eodem
Forte die genitus: terruit ille magis:
Quem mihi transtulit. ex Harlat nobilis ille
Christoforus: pat̄q; gloria magna sup̄.
Hunc cū porcellum tuerer: miratus habundē:
Vidi illi linguas sub capite esse duas
Et fauces binas: vñ tantū caput: et cor:
Quatuor articular: bis rotēdemp̄ pedes.
At duplices dentes sub rostro ostēderat vno
Iunctus erat sup̄: scētus ab vmbilico.
Continuo meū. quę nā hęc sēt tristis imago?
Quid sibi vult? facies tetrica: & horridula?
Quā veroe ne fors nō fausta tomacula: porcus
Hic portēficus porrigat imperio.
Audiat illius ne forsā Rhenus & Hister
Cūtinū: metus est. Italicūq; solum.
Suis noua mōstra notat. p̄bat hoc laudentia potē
Quę sēcunda nimis: regibus omen erat.
Fēdera qui etiā cēsa Sue: docta vultus
Firmarat. Ceteri vīctima porca fuit.
Nescio quid certe est: porcus fortasse placeret:
Nī tam monstrosus per sua mēbra foret
Omnia displicat quāuis mihi. sed magis illud
Quod caput & collum p̄tulit ille Suis.
Mallem equidē: quīs mulebris forma) bimēbcm
Progenitū p̄sueri: ceu prius ortus erat.
Vno sat placeat capiti duo corpora iungi:
Dūmō non porci: nec Suis illud erat.
Sat placeat linguas plures cōiungier: vno
Sub capite: at porci dū minus esset idem.
Quā metuo. ne fors gens luxuriosa: Suino
Cū capite iūpat: & p̄mat ore bonos.
Neu syluestris aper de pascua mēna vireta:
Et ferus immitis destruat ecclēsiā.
Bēstia spurca quidē: cōgnosca: & amica luto / Sus
Qui requies lentis: & decus ois: locis.

Hęc subigir̄ terras: quęritq; limētā sub illis.
P̄diciā nīmat: de popula tr̄ agros.
Hinc Mahumetanā: sp̄cāq; libidinis gentem
Hac designat: quis negat esse Sue?
Quę tertia sibi dūtaxat quęrit: amariq;
Et luxu viuit: spurciq; iugi.
Mutuus est porci amor: auxiliaria semper
Alterutrū auditis vocibus arma sūnt.
Sic gens illa simul maledicta: auctore p̄phano
Dēmone: p̄na sibi est mutua in auxilia.
O vīnā: inq; vicē Christi p̄lebs empta cruore
Tam sibi conferret: murūq; arma daret.
Tantus amorq; vīnā nōstris foret vīq; ceteris
Quantū in saculegā gente videre licet.
Credo equidē: cunctos bello penetrare p̄ hostes
Nos dūdd: & regnis frena dedisse nouis.
Sed beat hoc miserū: q; non nūl vixitat vñ
Porca diem p̄is: morte p̄empta cito.
Sic teor immanē populū: genitq; nefandam
Deheere in primo limine posse cito.
Et hī (quod sup̄ auerant) noua regna capefēt
Gens mala: mox regnis destituta: cadet.
Dū melius: quoq; spē vīum? atq; ope: & illū
Terrorē nostris hostibus inuocant
Si nūl forte aliud: tot monstra frequentia signēt
(Quod nemo doctus diceret: q̄d bonus)
Num latīs Imperiū: sātq; & Germania tota
Ingemeret magnū nunc obūsse ducem?
Cuius ob intētū: Dōd? Witenbergq; ducatur
Luger. Eberhardi fata seuerā sui.
Qui post cēptum decus: & regia sceptrā
Proximus a primo signifer Imperij
Huius virtutes si p̄grem promerere: versu
Desiciam: requies tibi sibi: pax q; fte quens.
O qualem a miris Rex inuictissimū amicū.
Perdidit oquantū patria nostra ducem?
Totius Imperij damno: fideiq; sacratē:
Germaniq; soli: Dux pius intēit.
Id quod compēntē: rēbus pia fira secundis.
Et patrię: & Regi prospera quęq; ferant.
Det deus om̄ipotens nōstro rogo Maximiliano
Quo gentes tīneat nōmen vbiq; suū.
Et quę Romano capiti: sātq; coronę
Insultant: videant arma seuerā ducis.
Alpice maxime Rex: mox inuictissimū Cēpat
Quā tua dilanēt regna decora Suis.
Alpice (quod sup̄est) quantū gr̄e x fedus: ab omni
Parte: tū violet tarp̄ter impētū.
Collige q̄ primū vires: Germania quales
Ferre nūl potis est: & dabit illa libens.
Sic orientis opes: septē subiecta trioni
Pinguia regna: colēt sic diadema tuū.
Sic facile oīgenas gētes: sic regna tyrannos
Vīces: subq; tuis legibus orbis erit.
Quod cito regnōq; dātor: & deo optm? ah mox
Conferat: & tribuat regna beata vclum.
Dū tibi dent mi rex letā & sēlicia spēla:
Porca dapes inter troica vīa fua cubet.
Nihil sine causa
I. B.

In detractorem —

Si mihi turpe putas medico componere uersus.
 Et musis operam carminibusq; dare
 Nullamq; pegasei tanq̃ sit gloria fontis
 Metraq; sint studiis inferiora meis.
 Fallens ille meas prænus qui tradidit artes
 Quisq; salutariam condidit auctor opem
 Inter pierdes cythara accipitante sorores
 Phebus diuino pollice dunt ebur j.

• **E**rt loctos pro se semper pauenna feuchus •
• Post hiemem semper ~~ouis~~ tempora deus cunt •

DEVS: OMNIVM • RE"
RVM • FINIS • ~

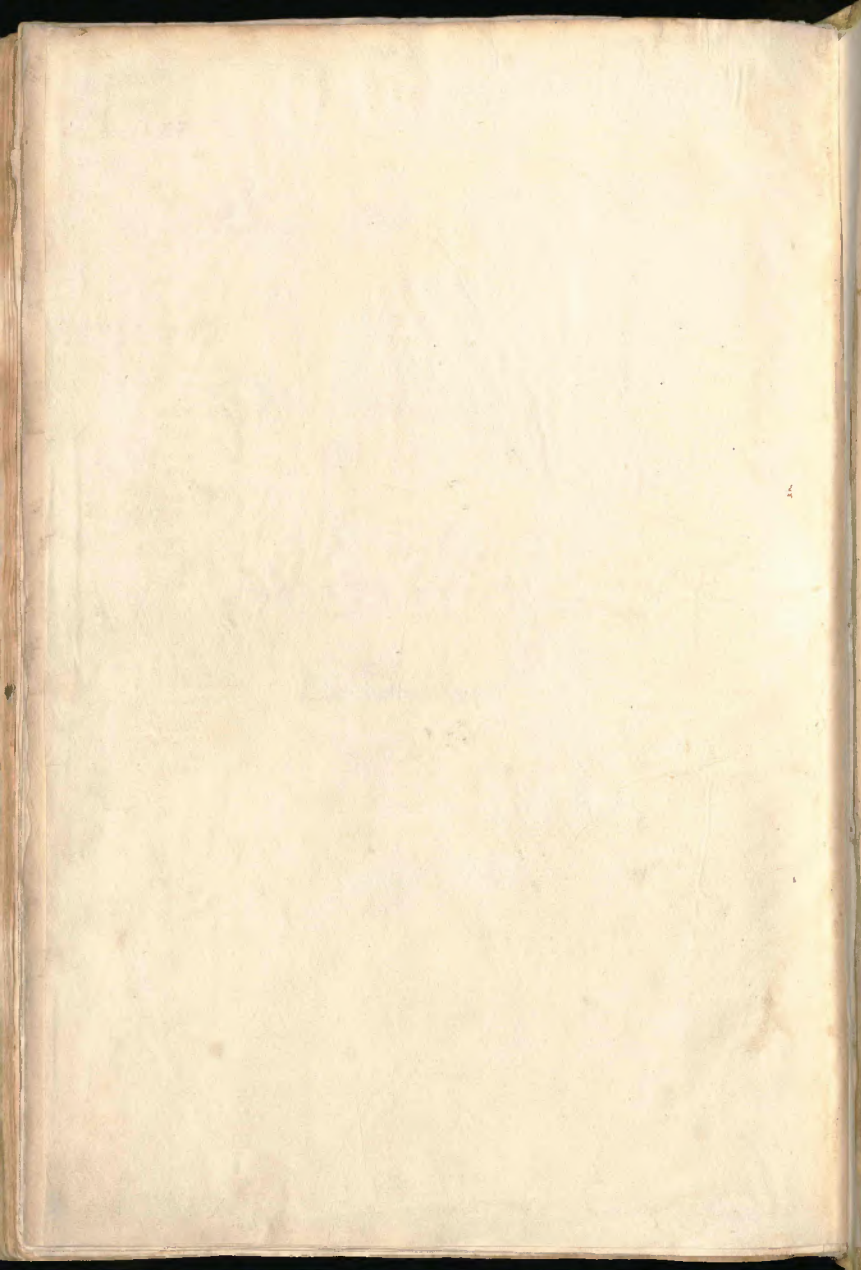
• α • ω •

• **A**LPHA • ET • O • ~

• Deo victori gloria :-

339.

†

• CROCA^{NI} • VNIVERSALIS •
CYM • FIGVNIS • ET • YMAGI •
NIBVS • CONGESTA • IN •
REMBERGÆ • 1 4 9 3 •

Nr. 2424. Acquisit. 3. VI. 1923
I. Gekauft von der Stadt
II. Schenkung d. 27. VI.
III. Besondere:

IMP. DE. 1218
Jahr: 1712

